

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

1 FEBRUARI 1980, NUMMER 150

HERMAN VERBEEK TIJDENS OPRICHTINGS- KONGRES VAN 'DE GROENEN'

De PPR was goed aanwezig bij de oprichting van „De Groenen”, de nieuwe landelijke zusterpartij in de Bondsrepubliek, en is ook nauw betrokken bij de samenwerking van radikaal-ekologische partijen op Europees vlak. **Pagina 7.**

(foto: Jan van den Brink)

PPR-JONGEREN TONEN 'WERVEND' GEZICHT

De PPR-jongeren zijn bezig zich landelijk te organiseren, hun eigen 'gezicht' te tonen en daardoor mensen

ertoe te brengen PPR'er te worden. Prima zaken, allemaal. Zie **pagina 8.** Waarom PPR-jongeren?...Alleen al

omdat de situatie in Limburg (bijvoorbeeld...) daarom vraagt. Lees maar het gesprek dat Cint Kortmann hierover had met drie Limburgse jongeren; **pagina 11.**

NUMMER 150!!! . . .

Door een betreurenswaardige technische misgreep draagt de vorige PPR-aktiekrant (die van 21 december 1979 dus) nummer 151, in plaats van 150. Dank aan alle oplettende lezers die ons hierop wezen. En onze excuses.

Om de 150 alsnog recht te doen hebben wij er deze PPR-aktiekrant mee genummerd. De volgende, die 15 februari uitkomt, zal nummer 152 zijn.

STATUTEN EN Huishoudelijk Reglement

Als los bijvoegsel van deze PPR-aktiekrant gaan de nieuwe Statuten en Huishoudelijk Reglement mee - aan de bovenzijde nog niet opengesneden en in het midden nog niet gevouwen. Dit kan handige doe-het-zelvers als PPR-leden veelal zijn er toe inspireren hier (eventueel met naald-en-draad en kringloopkarton) een geïndividualiseerd-fraai boekwerkje van te maken.

HOMO ZIJN, EN DAN

OOK NOG VREEMDELING . . .

Als je homoseksueel bent, en daarbij nog vreemdeling, dan word je in Nederland dubbel en dwars gediskrimineerd. Dit terwijl er in Nederland hetero's zijn die menen dat homo's niets te klagen hebben. Ben Baks schrijft hierover op **pagina 27.**

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Jan Heytel, Gidi van Dongen,
Louis Vuurboom

redactieraad

Erik Akkermans, Gerard de Oude,
Kees van Twist

redactie

Hans Berrevoets, Stéphan e Brokerhof,
Harm Lamberts, Wil Merkies,
Walter van Opzeeland (eindredakteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnements

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

uitsluitend: Jan Heytel,
Schreveliusstraat 68, Haarlem
Telefoon overdag 02505-791,
's avonds 023-314160

basis-layout

Joep Paulussen

Toekomst van de verzorgingsstaat

Deze week komt bij de PPR studiestichting een nieuw boek uit onder de titel „Toekomst van de verzorgingsstaat”. In dit boek wordt nagegaan wat voor gevolgen de door de PPR noodzakelijk geachte afname van de economische groei voor de zekerheid en de zorg in onze maatschappij zal hebben. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de problemen van bureaukratisering en professionalisering waarin onze zorg terecht is gekomen.

Het is mogelijk ook zonder economische groei de sociale zekerheid te handhaven en de zorg uit te breiden. Die uitbreiding van de zorg kan via de marktsector kollektieve en onbetaalde

sektor plaatsvinden. In het boek wordt een pleidooi gehouden voor uitbreiding via de onbetaalde sektor. Daarnaast wordt aangegeven dat we de zekerheid kunnen handhaven door eerlijke verdeling van de betaalde arbeid. Verbetering van de kwaliteit van de betaalde en onbetaalde arbeid en eerlijke verdeling van inkomens, twee thema's die in het PPR program een centrale plaats innemen komen uitgebreid aan de orde. Tenslotte wordt duidelijk aangegeven dat de PPR een duidelijke eigen ideologie heeft: de oikos ideologie.

Boek te bestellen bij PPR studiestichting, Singel 277, A'dam. Kosten f 10,-, plus porto f 12,50.

1-15 februari

Eelde – 6 febr., 20.00 u. PPR-actiecen-

trum; Herman Verbeek over PPR in de jaren '80.

Groningen – 7 febr., 10.00 u. Soc. Academi, Emanslaan; Herman Verbeek over Nieuwe Leefgemeenschappen.

Heerlen – 7 febr., 19.30 u. Pancratius-huis, Nobelst. 33; PPR-jongeren Limburg over jeugdwerkloosheid.

Utrecht – 7 febr., 20.00 u. Bij Margriet Chardon, Patmosdreef 82 (Overvecht); oprichtingsbijeenkomst PPR-jongeren provincie Utrecht.

Leiden – 11 febr., 20.00 u. Stadhuis; aktievergadering over Rijksweg 11.

Wageningen – 12 febr., 20.00 u. 't Wijkhuis; ledenverg. aktiecentrum.

Utrecht – 14 febr., 20.00 u. CSB-gebouw, Kr. Nieuwe Gracht 39; prov. ledenver. (o.a. bestuursverk. en verantw. statenl.).

GEMEENTEPAPER/PPR

De Studiestichting voor Radikale Politieke Vernieuwing geeft zoals bekend een aantrekkelijk blad uit „Gemeentepaper”, een soort kaderblad voor iedereen die op gemeentelijk nivo bezig is met raadswerk (binnen- of buitenparlementair) én voor degenen die zich met provinciale staten bezig houden. PPR-leden, die raads- of statenlid zijn, krijgen het blad automatisch, maar ook voor individuele leden is het zeer inspirerende lektuur. Een abonnement kost f 25,- te storten op giro 3353924, o/v Gemeentepaper, nieuw abonnement.

Ook zijn nog oude nummers te koop; „oud” wil allesbehalve zeggen dat de inhoud onaantrekkelijk is geworden – integendeel: prima documentatie en informatie. Zo zijn nog de jaargangen 1975, 1976 en 1977 verkrijgbaar à f 7,50 per stuk, te storten op bovengenoemde giro o/v de bedoelde jaargang(en).

van:

PPR-PENNINGMEESTER

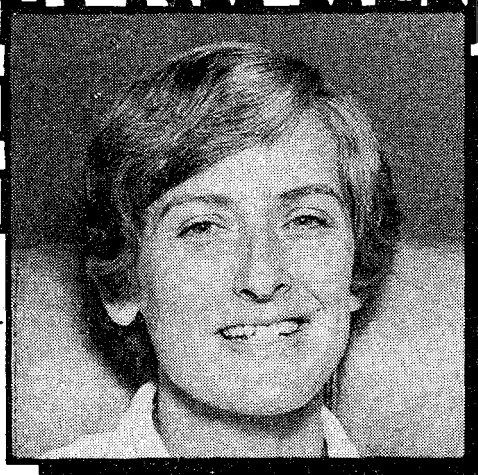
aan:

DE PARTIJ

Nog steeds weten wij van de grote anti-kernwapendemonstratie in Utrecht. Op het partijcongres, vlak daarvoor, werd een (financiële) oproep gedaan de PPR-bijdrage aan die manifestatie te steunen (ook met geld, dus).

Inmiddels is het geld uit Friesland – bijeengezameld op het congres voor een andere aktie die niet door ging – bij mij binnengekomen: f 730,16. De landelijke demonstratie kostte de PPR wel wat meer dan het tot nu toe binnengekomen bedrag. Daarom: bij voorbaat hartelijk dank voor iedere bijdrage die voor dit doel binnenkomt – onder vermelding „anti-kernwapens” – op postgiro 1575600 tnv Penningmeester PPR, Amsterdam.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Loonpauze: paniekvoetbal

RIA BECKERS

Sinds eind december zijn er nieuwe cijfers van het Centraal Planbureau over de economische ontwikkeling in ons land.

Dat is niets bijzonders. Die cijfers verschijnen elk half jaar. Dat zij dit keer allerminst opwekkend zouden zijn, viel te verwachten.

Bij de Algemene Beschouwingen, eind oktober, bleek al dat Bestek '81 was mislukt. Mislukt op het punt van de werkgelegenheid, mislukt wat betreft de plannen tot het handhaven van de koopkracht voor de inkomens tot en met twee maal modaal, en tot mislukken gedoemd – al gaven de cijfers dat toen nog niet aan – wat betreft de inflatiebeperking. Een en ander bleek toen voor het kabinet geen reden tot bezuiniging. De

koopkracht-voornemens werden bijgesteld (men zou die in elk geval voor de modale inkomens blijven garanderen) en dan zou het verder wel lukken. Waarschuwendende woorden – ondermeer van de PPR-fractie – dat de inschatting van internationale handel en prijzen veel te optimistisch was en dat ook deze koopkracht-doelstelling met dit beleid niet haalbaar was, werden weggewuifd.

Des te vreemder is het dat nu, nauwelijks drie maanden later, regelrecht paniek ontstond. Men deed alsof ons land overvallen was door een volstrekt nieuwe situatie.

De minister-president gebruikte woorden als „nationale verarming”, de cijfers werden heilig verklaard, en er moest direct een loonpauze komen. Had het kabinet behoefte, na het gezichtsverlies bij het kernwapendebat, om een krisissituatie te

scheppen en daaruit als reddende engel tevoorschijn te komen?

Dat is dan wél verkeerd ingeschat. Het zo onvoorbereid afkondigen van een loonpauze, is een slechte zaak: de onderhandelingen kunnen niet beginnen, uiterst belangrijke zaken als het werkgelegenheidsbeleid dreigen ook van tafel te verdwijnen – er ontstaat een enorme verwarring over de uitleg, groepen werknemers worden ongelijk behandeld, en sociale onrust is onvermijdelijk. Onverstandig dus. Maar ook onverantwoordelijk. Of de werkgevers zich aan de loonpauze houden kan niet worden gecontroleerd. Daarmee verzwakt het kabinet de positie van de vakbeweging. Diezelfde vakbeweging, die het kabinet hard nodig heeft om de problemen op te lossen.

De cijfers liegen er overigens niet om. De economische groei holt achteruit en schommelt voor 1980 rond de nul %, de werkloosheid stijgt, de inflatie neemt toe, het financieringstekort wordt 3 miljard groter, en ook de nieuwe koopkracht-voornemens worden niet gehaald.

Het is de hoogste tijd dat het beleid gebouwd gaat worden op het achterblijven van de economische groei als onvermijdelijk gegeven, waarbij eerlijk delen voorop staat. Ook dat heeft niet geringe consequenties. 1 à 2% minder groei per jaar vraagt tot en met 1981 een besparing op het verwachte totaal van onze volkshuishouding met zo'n 30 miljard. Dat is nog heel iets anders dan een verschuiving binnen die huishouding van enkele miljarden. Ruimte voor verhoging van de particuliere consumptie is er dan niet meer. De

noodzakelijke voorzieningen van de overheid moeten immers blijven. En het toegroeien naar een vernieuwde economie vraagt een drastische verhoging van de investeringen. Het gaat de PPR dan om een economie waarin de vraag naar importgoederen afneemt, die minder afhankelijk is van energie, grondstoffen en transport, die de nodige machines zo goed mogelijk benut en meer aandacht heeft voor reparatie en herstel, die kleinschaliger en minder gespecialiseerd werkt, die arbeidsplaatsen in landbouw, ambacht en midden- en klein bedrijf behoudt, die tegemoet komt aan zinvolle behoeften als stadsvernieuwing, energiebesparing en maatschappelijke en medische zorg, in door mensen zelf ontwikkelde en beheerste vormen. Een economie, waarin werken weer zinvol wordt, door een eerlijker verdeling van arbeid, door betere werkomstandigheden en door ieders eigen verantwoordelijkheid voor het geheel. En eerlijk delen betekent dat, óók als er geen ruimte is voor meer particuliere consumptie, de lage inkomens moeten stijgen ten koste van de hogere.

Voor ons is dit de uitdaging van de jaren tachtig.

Natuurlijk verwachten wij van dit kabinet niet dat het onze visie omhelst. Dat doet zelfs de Partij van de Arbeid niet. Maar de filosofie van het kabinet is nu wel definitief door de feiten achterhaald. Matigen voor een economische groei van 2½ à 3% en daardoor meer werkgelegenheid: wie kan dat in deze situatie nog verdedigen? Wat we daarom wél mogen (vervolg op pagina 5)

PPR veroordeelt Russische inval in Afghanistan

Egbert Boeker heeft als vice-voorzitter van de PPR tijdens de demonstratie van zaterdag 19 januari in Utrecht tegen de Russische inval in Afghanistan het volgende gezegd:

„De PPR veroordeelt en betreurt de inval van de Sovjet-troepen in Afghanistan. De PPR veroordeelt dit militair geweld omdat ieder land en ieder volk in vrijheid moet kunnen leven. De PPR betreurt deze ontoelaatbare ingreep in Afghanistan, omdat zij de oorlogszuchtige stemming in het Westen aanwakkert.

Want laten we er niet omheen draaien. In het afgelopen jaar zijn de militaire uitgaven in het Westen onder leiding van de Verenigde Staten aanzienlijk toegenomen. En als klap op de vuurpijl besloot de NAVO – met instemming van Nederland – om 572 levensgevaarlijke nieuwe kernwapens te produceren. In deze sfeer vallen dan nu in Afghanistan mensen ten slachtoffer aan Sovjet-legers. In deze sfeer pompt Amerika wapens in het buurland Pakistan. Een land, waar dagelijks de mensen sterven van honger en gebrek, wordt nu geholpen met de modernste wapens. Alsof je wapens kunt eten, of

je je met tanks kunt kleden. En hier in Nederland merk ik in de bus en in de tram een anti-Russische en pro-amerikaanse stemming.

Beste mensen, de keus is niet: Amerika of Rusland. Deze beide grootmachten zijn gewikkeld in een strijd om de wereldheerschappij. Geen middel is hun ongeoorloofd, geen mensenleven is voor hen heilig. De PPR wil zich niet laten meeslepen in een keus voor één van beide. Dat leidt onherroepelijk tot verder geweld.

In Europa hebben veel mensen het geweld van de Tweede Wereldoorlog nog vers in het geheugen. Zowel in West-Europa als in Oost-Europa zijn toen miljoenen slachtoffers gevallen en zijn veel steden en dorpen met de grond gelijk gemaakt. Het is daarom nu de tijd om contact te verstevigen met de vredelievende mensen die in al deze landen wonen. U heeft misschien wel gelezen, dat de regeringen van de oosteuropese landen het russische geweld in Afghanistan slechts aarzelend goedkeurden, of – tussen de regels door – praktisch afkeurden.

De tijd is daarom rijp voor een actieve nederlandse vredespolitiek. Een politiek, waarin wij op gelijke voet met de

volken van Oost-Europa en met anderen in West-Europa de muren afbreken, die ons scheiden. Dat betekent samen handel drijven (wij kopen al steenkool in Polen), dat betekent samen praten (en veel mensen reizen al over en weer), het betekent samenwerken op internationale konferenties over veiligheid en samenwerking, en het betekent tenslotte het samen afbreken van de wapenring in Europa. Het is in Nederland niet eerder voorgekomen dat zoveel verschillende politieke partijen demonstreerden tegen de inval van een groot land in een ander kleiner land: de Sovjet-Unie in Afghanistan. Ik hoop, dat dit het begin vormt van een nieuwe bewustwording in Nederland dat deze ingrepen nooit geoorloofd zijn. Ik hoop, dat er niet meer agressies komen. Maar als dat wél zo is, als hetzij de Sovjet-Unie, hetzij de Verenigde Staten met hun legers een ander land binnenvallen, dan hoop ik, dat de verontwaardiging even breed zal zijn. Dan kan de demonstratie van vandaag het begin zijn van de beweging waar zoveel naar uitzien: Vrede in Nederland
Vrede in Europa
Vrede in Afghanistan.”

VREDESMARS IN STEENWIJK

Vele honderden mensen uit heel het land hebben op Tweede Kerstdag meegedaan aan de grote vredesmars

in Steenwijk, die was georganiseerd door WAAKS (werkgroep anti-atoomkoppen Steenwijk), IKV, PPR,

PSP en PvdA. Doel van deze indrukwekkende manifestatie was de NAVO-basis te Havelterberg.

Hans van der Wilk maakte deze foto's, die voor zichzelf spreken.

LINKSAF EN OMHOOG

CDA

KEES WAAGMEESTER

Een nieuwe ronde in de strijd om de politieke koers van het CDA is nog maar net begonnen, of mijn interesse ervoor voel ik al dalen. In de wetenschap, dat het gewoon belangrijk moet zijn, gezien het feit dat de strijd over wezenlijke dingen gaat in een grote, machtige partij van ons land, zet ik me er toch toe de zaken te blijven volgen.

Juist nu ik dit schrijf, hebben de vier CDA-voorzitters een verklaring uitgegeven, waarin Van Agt er een beetje van langs en de verontrusten Goudzwaard, Aantjes en mevrouw Laning een beetje gelijk krijgen. Is dit het wonder met een hoofdletter dat zou moeten gebeuren om Goudzwaard er van te weerhouden uit het CDA te treden?

Het lijkt me niet. Misschien ben ik te cynisch geworden, maar hoeveel is zo'n verklaring meer waard dan het papier waarop ze geschreven is? Zijn het niet allemaal woorden, uitgebalanceerde woorden, die de één niet teveel tegemoet komen en aan het prestige van de ander niet teveel afbreuk doen? Woorden, woorden. Wat moet je er mee?

MEERDERHEID

Minister Scholten van de defensie werd eens gewezen op de feitelijke meerder-

heid in het Nederlandse parlement die tegen de verdere atoombewapening van Nederland is. Zijn antwoord, met een souverain gelaat, was: Ik heb te maken met een meerderheid van het Nederlandse parlement die zich uitsprekt. En een motie van wantrouwen tegen mijn beleid is verworpen.

Zo werkt het, inderdaad. Deze gevechten achteraf, nadat de beslissingen over de nieuwe kernwapens al zijn genomen, hebben meer het karakter van het gladstrijken van de nog levende bezwaren dan van stellingname ten behoeve van de komende beslissingen. Daarom kunnen de formuleringen heel wat hebben.

MACHTSWOORD

Er staat een hoop onzin in de verklaring van de vier partijvoorzitters. Ze zijn teleurgesteld, dat het kabinet zijn voortbestaan tot inzet van het debat maakte op een moment, dat de zaak zelf nog niet helder was. Daardoor kon je denken, dat de eigen positie van het kabinet belangrijker was dan het verschaffen van duidelijkheid. En vervolgens krijgt de PvdA-motie de schuld, die „gaandeweg het karakter kreeg van een motie van afkeuring”. Duidelijk is, dat het kabinet en niet de Kamer het voortbestaan van het kabinet in het geding heeft gebracht. En het kon ook niet anders. Het kabinet kon niet anders dan door een machtswoord de Kamer achter zich krijgen, want er bestond geen mogelijkheid inhoudelijk overeenstemming te krijgen tussen VVD en CDA. En nu zijn we terug bij de oorsprong van de onvrede van veel CDA-ers. De zaak

zelf, die van de kernwapens, is niet in een kabinet met VVD-ers aan te pakken. En het overgrote deel van het CDA denkt er precies zo over als die VVD-ers. Naast dit fundamentele, inhoudelijke meningsverschil binnen het CDA, dat een aantal met name ARP-ers hoopten te kunnen overbruggen, is daar het verschil in politieke stijl dat bijna onoverkomelijk wordt. Het linke, het grove, het zand-in-de-ogen-strooierige, het spelen op vrij lage emoties op een CDA-congres, de verheerlijking van de leider - waar overigens geen objectieve aanleiding voor bestaat - het op Schmelzeriaanse wijze omgaan met de macht (Lubbers), dat alles speelt helaas niet alleen in het CDA. Maar steeds weer is dat aanleiding voor onvrede bij mensen, die iets van zindelijkheid en moraal ook in het politieke bedrijf willen hooghouden.

Naar mijn inschatting zijn we hier bij de druppels die de emmer zowel in 1968, bij het ontstaan van de PPR, als nu, in 1980, doen overlopen. Van Agt is evenals Schmelzer was, slecht voor het aanzien van de politiek. Dat werkt vooral op wat langere termijn door. Het gaat hier niet om burgersmans fatsoen die gevaar loopt, maar om het bedrijven van politiek op een manier, die zuiver is, die overtuigt, die eerlijk is, zichtbaar is.

De hang naar D'66 brengt dit verlangen, naast een aantal andere dingen, tot uiting.

Het is natuurlijk nog de vraag of de emmer inderdaad overvloedt. Maar ook wanneer er geen afsplitsingen van het CDA zichtbaar worden, heeft het CDA grote schade opgelopen en zal de schade groter worden naarmate Van Agt in de ge-

legenheid wordt gesteld het CDA verder te leiden. De openlijke manifestatie van de werkgroep „Niet bij brood alleen” is een veeg teken voor de CDA-leiding. Want om onvrede met de koers van een partij werkelijk iets te laten betekenen, is tegenorganisatie nodig. Doorgaans kan die in een partij niet getolereerd worden. Want georganiseerde kritiek op de leiding, aparte congressen waar pressiegroepen hun plannen smeden, betekenen onherroepelijk tweespalt. Het is nooit het begin van tweespalt, altijd een manifestatie ervan. En het openlijke oppositionele optreden van partijleden betekent altijd, dat er een diepliggend conflict is. Kritiek is welkom in georganiseerde verbanden, maar groepsvorming is een taboe.

Wanneer progressieve CDA-ers stuk voor stuk of in het verband van kleine groepjes afhaken, zullen de achterblijvende progressieven wel in de watten worden gelegd. De laatste Jannen van Houwelings zullen de pronkstukjes van het CDA zijn. Maar tegelijk zal de tolerantie van de meerderheid van het CDA tegenover deze progressieven steeds kleiner worden.

AFTOCHT

Wat er ook gebeurt de komende maanden, of er nu spectaculaire afsplitsingen te zien zullen zijn, of stille aftochten, het is opnieuw een historisch jaar voor de christen-democraten en daarmee voor de mogelijkheid om in Nederland een meer of minder progressieve meerderheid te krijgen, die in staat zal zijn eens een lange reeks van jaren een beleid te voeren, waar de samenleving om schreeuwt.

(vervolg van pagina 3)

verwachten is een gezonde dosis zelfkritiek en een beleid dat daaruit de consequenties trekt.

Inspelen op de nieuwe ontwikkelingen vraagt om een resoluut inkomensbeleid (dat is veel meer dan een loonbeleid): een minstens op peil

houden van de overheidsuitgaven, een duidelijk beleid ter verdeling van het werk, een strak investeringsbeleid en een consequente democratisering van de economie. Alleen door binnen twee maanden op deze vijf punten harde voorstellen op tafel te leggen, kan het kabinet het loonpau-

zebesluit misschien nog goedmaken. Als het echter de bedoeling is om in tusschen te werken aan een loonmaatregel en een nieuwe bezuinigingsronde op noodzakelijke overheidsuitgaven, wordt de chaos alleen maar groter. Dat moet de regering van Agt duidelijk worden gemaakt.

HET VERGETEN SCENARIO - niet langer verdringen

LEO JANSEN

In „Energie 1976” brak de LSEO* met de gewoonte om het toekomstig energieverbruik te schatten door de ontwikkeling daarvan in het verleden door te trekken. In plaats daarvan ontwikkelde de LSEO een tweetal energie-scenario's.

Deze scenario's zijn geen voorspellingen, zij laten zien wat er kan gebeuren als in het beleid bepaalde doelstellingen gehanteerd worden en uitgaande van een aantal veronderstellingen, inschattingen omtrent mogelijke gebeurtenissen die te wachten staan.

De kern van het verschil tussen de beide scenario's van de LSEO betreft de veronderstelling van de groei van het energieverbruik: in het eerste scenario blijvend 4½% per jaar vanaf 1975, in het tweede om te beginnen 4½%, afnemend tot 0% in 2000.

Een scenario met een aanzienlijk lager energieverbruik werd „vergeten”, omdat daarvoor een langdurige diepe economische recessie nodig geacht werd.

Het is de verdienste van Theo Potma dat hij in zijn studie „Het vergeten scenario” aantoont dat een forse verlaging van het energieverbruik ook zeer goed mogelijk is zonder het schrikbeeld van verloederding. Integendeel, Theo laat zien dat juist een steeds toenemend energieverbruik tot verloederding moet leiden. Kernwoorden bij verdere productiegroei zijn schaalvergroting, centralisatie en concentratie van macht. De opofferingen om meer energie te produceren en te kunnen gebruiken zijn voor de ontwikkelde wereld groter dan de baten. Het afwentelen van de lasten op anderen (derde wereld, natuur en milieu) terwille van onze lusten, werkt ook al niet meer. Illustratief is het voorbeeld van de vissersman die steeds meer wil vangen met een steeds sterkere motor in zijn schip, maar die steeds minder tijd overhoudt om uit te varen omdat het steeds moeilijker wordt om brandstof te vinden. Het voorbeeld laat zien hoe averechts het tot op de dag van vandaag gevoerde groeibeeld uit moet (!) werken.

Politiek is een ombuiging van het beleid in de richting van „het vergeten scenario”, niet alleen noodzakelijk maar ook onontkoombaar.

Dat blijkt als we de uitkomsten van de

LSEO-scenario's naast het vergeten scenario zetten.

In het jaar 2000:	LSEO I	LSEO II	Verg.
Totaal energieverbruik (1975=100)	300	137	62
Kolen (mln. ton)	34.3	34.3	8.5
Geïnstalleerd Kernenergie Vermogen (MW)*	14.500	6500	-

* Borssele nu = 660 MW

De nieuwste energie-nota komt uit op een totaal verbruik tussen 200% en 165% van het gebruik van 1975.

Het vergeten scenario laat de onaanvaardbare gevolgen voor welzijn en milieu daarvan en van de productiegroei die bij zo'n energieverbruik hoort, zien.

De bezwaren tegen kernenergie worden nuchter op een rij gezet. Tegelijkertijd wordt aangetoond dat deze bezwaren niet kunnen worden overvaren door maar meer kolen te gaan gebruiken als olie en gas dreigen op te raken. Ja, zelfs als er voldoende olie en gas zou zijn dan nog zou een sterk toenemend energieverbruik onaanvaardbare consequenties hebben (zoals het CO²-probleem!). Grootschalige alternatieven zoals windmolenparken en productie van waterstofgas in zonnrijke (woestijn) gebieden, blijken de nodige bedenkingen op te roepen.

Wat kan er dan in 's hemelsnaam nog wel? We kunnen toch niet helemaal zonder energie. Logisch doordenkend komt Theo Potma tot veel meer nadruk op kleinschalige alternatieven, energiebesparing en gedecentraliseerde elektriciteitsopwekking als antwoord op die vraag. Technisch kan het allemaal, een lager energieverbruik met energiesystemen waarbij de zeggenschap over zijn energieverbruik en -voorziening veel dichterbij de gebruiker liggen dan nu het geval is.

„Als het allemaal zo logisch is en als het ook technisch anders kan, waarom wordt het roer dan niet omgegooid?”, is de klemmende vraag die overblijft voor de laatste hoofdstukken. Het blijkt dat juist die kleinschaligheid en die decentralisatie in de structuur van onze energievoorzieningen op grote weerstanden stuiten. Die structuur en de daarin beklede machtsposities zijn immers sinds jaar en dag op het tegendeel gericht.

De „continuing story” van de stadsverwarming laat zien wat de gevolgen

daarvan zijn en hoe de elektriciteitsproducenten hun gecentraliseerde macht gebruiken.

Voor een nieuw beleid is een nieuwe beleidsstructuur nodig waarbij:

„Tot elke prijs moet worden voorkomen dat het in werking gezette advies- en coördinatiecircuit gaat ont-aarden in een energiebureaucratie waarin een beperkt aantal belangen teveel vrij spel heeft, maatschappelijke stromingen en de kleinere ondernemingen teveel buiten de deur gehouden worden en de ambtenaren als gevolg van een gebrek aan voldoende kwaliteit niet meer in staat zijn het algemeen belang te onderscheiden van het deelbelang”.

Ook in dit opzicht is er sprake van samenhang en verstrengeling tussen de energiesector en andere sectoren in de samenleving waar dezelfde barrières tegen verandering aangetroffen worden.

Hoe het beleid en de beleidsstructuur onder druk staan wordt beschreven in het hoofdstuk over een „mondige bevolking” die zich roert. Milieuorganisaties, wetenschappelijk weerwerk en tal van initiatieven groeien tegen de verdrukking in. De bezinningsgroep Energiebeleid en het Centrum voor Energiebesparing zijn concentratiepunten en stimulerende actiecentra. In beide zet Theo Potma de poten onder zijn vergeten scenario.

Op 4 februari 1980 zal de Tweede Kamer zich uitspreken over de Maatschappelijke Discussie over kernenergie. De opzet zoals de Minister van Economische Zaken zich die voorstelt zal behoorlijk aangepast moeten worden wil een en ander een nauw begin worden voor beleid en niet zoals Theo Potma het noemt „een nationale praatorgie”.

De PPR-fractie zal een aantal voorstellen doen. Eén daarvan is dat er naast de scenario's van de Minister ook andere scenario's worden uitgewerkt. Velen in de Kamer zullen daarbij wijzen op het Vergeten Scenario dat niet langer mag worden verdrongen. Wie in energie en samenleving geïnteresseerd is mag het vergeten scenario niet laten liggen.

* Landelijke Stuurgroep Energie-Onderzoek ingesteld door Minister Boy Trip om een eerste aanzet te geven voor vernieuwing van het energie-onderzoek.

PPR

bij

oprichting

van

'De Groenen'

Herman Verbeek spreekt „De Groenen” toe. (Foto: Jan van den Brink)

MAURITS HENKEMANS

Aan de Westduitse parlementsverkiezingen van oktober zal een nieuwe partij deelnemen, „Die Grünen” (in het Nederlands klinkt „De Groenen” aardiger), die in het weekeinde van 12 en 13 januari in Karlsruhe is opgericht. Een partij, die tot dusver slechts regionaal bestond, waarmee de PPR in de Europese verkiezingskampagne al heeft samengewerkt en die een maatschappij nastreeft die van ecologische, geweldloze, basisdemokratische en sociale principes uit moet gaan. Een radikaal-ecologische partij in feite.

Daar „De Groenen” een bedreiging vormen voor de al bestaande partijen probeert men haar in de linker dan wel in de rechter hoek te plaatsen, om daarmee aan te tonen dat zij overbodig is. Tevens wordt door de SPD beweerd dat „De Groenen” de CDU/CSU leider Strauss aan de macht helpen. „De Groenen” zijn echter een felle tegenstander van Strauss wiens pleidooi voor meer kerncentrales en kernwapens lijnrecht staat tegenover haar grondprincipes. Zij hebben dan ook gesteld dat zij bereid zijn na de verkiezingen de SPD te steunen wanneer die

het Duitse kernenergie program stop zetten.

Duitsland heeft een partij als „De Groenen” nodig anders zal de kritiek op de groeiekonomie, de wapenwedloop en de uitbuiting van de Derde Wereld in dit land nooit duidelijk naar voren worden gebracht. Het afgelopen SPD kongres was een duidelijk bewijs van deze stelling. Immers op dit kongres werd én de modernisering van de kernwapens en de uitbreiding van het aantal kerncentrales noodzakelijk geacht.

Radikale en ecologische samenwerking

Als buitenlandse gasten waren op het kongres van „De Groenen” de PPR de Italiaanse Radikale partij en de Franse, Belgische en Engelse ecologische partijen uitgenodigd. Herman Verbeek feliciteerde de partij met haar oprichting en sprak de wens uit dat de samenwerking tussen de partijen verstevigd zou worden. De leider van de Italiaanse radikale partij en lid van het Europese parlement Marco Pannella riep op tot strijd tegen de honger in de wereld. Tevens beloofde hij dat zijn

partij altijd bereid is voorstellen van andere Europese ecologische en radicale partijen in het Europese parlement naar voren te brengen.

De radicale en ecologische partijen uit Europa zijn bezig met het opzetten van een buro in Straatsburg, dan wel in Brussel. Dit buro moet de partijen in staat stellen gezamenlijke acties te organiseren en de inhoudelijke discussie te stimuleren ter voorbereiding van een program op hoofdlijnen. Dit program moet de kiezers bij de volgende Europese verkiezingen een radikaal ecologisch alternatief bieden.

De PPR die binnen deze groep een van de oudste partijen is en als enige in een regering heeft gezeten kan binnen deze groep een belangrijke functie vervullen. Met name op het gebied van verandering van de economische orde als noodzaak voor een andere economische ontwikkeling heeft de PPR dieper nagedacht. De PPR kan veel leren van de andere partijen op het gebied van aktiemethodes die door „De Groenen” en Italianen worden toegepast. Kortom deze samenwerking kan leiden tot wederzijdse aktivering!

Naar een landelijke organisatie van PPR-jongeren

**RONALD MATTHIJSSSEN
PAUL TAMMINGA**

De Stichting Jongerenwerk heeft op 15 december in Utrecht een Landelijke beraadsgroepdag georganiseerd, die (zoals aangekondigd in de SJW-folder in PPR-aktiekrant 28-9-79) was bedoeld om „een landelijke structuur voor PPR-jongeren op te zetten, die ook het politiek jongerenwerk kan controleren en adviseren”. Ongeveer veertig jongeren namen deel aan dit beraad, dat de nodige resultaten heeft opgeleverd.

Peter Jansen (voorzitter van de SJW) hield een inleiding, waarin hij inging op de bedoeling van de dag: „het verzamelen van argumenten voor een landelijke PPR-jongerenorganisatie en het bepalen van gedachten over de voorlopige structuur van zo'n klub”. Ook gaf hij een korte schets van de SJW tot nu toe en een toelichting op de (on)mogelijkheden van deze stichting. Daarna ging hij in op eventuele taken van een PPR-jongerenorganisatie, zoals bijvoorbeeld: „het versterken van de invloed van jongeren in de dagelijkse politiek; het krijgen van meer aandacht voor jongerenzaken in de partij, het bezig zijn met politieke vorming en het aansluiting zoeken bij de internationale jongerenbeweging”.

„De grote politiek doet te gewichtig, jongeren participeren niet gauw in bestaande partijorganen. Ze ervaren een behoefte aan een duidelijk eigen benadering en aanpak. De erkenning van een PPR-jongerenklub door andere partijorganen bewijst pas dat er ernst met het politiek jongerenwerk wordt gemaakt”, zo besloot Peter.

Daarna kwam Leo Jansen aan het woord die opmerkte, dat de jongeren, gezien hun aanwezigheid, prioriteit geven aan politiek en dat daarbij vragen horen als: wat willen we en hoe kunnen we dat het best doen. „De PPR wil invloed uitoefenen op politiek, maatschappij, samenleving en houdt zich bezig met bijvoorbeeld vrede, onderdrukking, delen tussen arm en rijk, een goed milieu. Deze dingen zijn ook interessant voor jongeren, waarbij vooral het politieke bewustwordingsproces belangrijk is.”

„Het schort nogal aan de zelfstandigheid van jonge mensen, denk maar aan

de aktiepunten van de Bond voor Minderjarigen. Wat mag je op je achttiende, wat mag je op je twaalfde? Kortom, wat mag je zelf uitmaken? Daar zijn nog veel juridische kaders voor nodig. Het *basisinkomen* is daarbij belangrijk, omdat dat ook inhoudt een eigen inkomen voor kinderen. Ook de relaties tussen jongeren onderling en oudere/jongere-relaties (pedofilie) moeten meer positieve aandacht krijgen. Het gaat om zeggenschap van jongeren in eigen woon/werk/leef-omgeving”. Leo ging verder nog in op zaken als werkgelegenheid, dienstplicht en democratie en noemde als punten, die pleiten voor een PPR-jongerenorganisatie onder andere: „omdat je het als jongere van belang vindt. Jullie ontmoeting met maatschappelijke verschijnselen is anders dan voor mensen, die twintig jaar ouder zijn. Belangrijk voor de PPR is continuïteit en werving, kadervorming en het doorgeven van ervaringen”.

Leo wil niet meedoen aan een partij die alleen voor haar eigen specifieke belangen opkomt. Hij ziet niets in een jongerenpartij of een bejaardenpartij, „is tegen *desintegratie*”. Maar waarom wél PPR-homo's en vrouwen en geen jongeren? Leo beveelt de PPR-jongeren aan: „bezigt te gaan met hele directe belangen en meer algemeen maatschappelijke zaken”, en besluit met: „Een jongerenorganisatie is een zaak tussen jullie en het partijbestuur, ik wens de jongeren een goede politieke toekomst toe”.

In de middag werd gediskussieerd naar aanleiding van de notitie „naar een landelijke organisatie van PPR-jongeren” en de vragen: waarom is er een landelijke organisatie van PPR-jongeren nodig?; hoe moet zo'n organisatie eruit zien en welke onderwerpen moeten de komende tijd veel aandacht krijgen?

Bij de eerste vraag werden er aan de argumenten genoemd in de notitie en in de inleidingen van de beide Jansens, nog een aantal toegevoegd. De tweede vraag leverde een inventarisatie op over zaken als statuten, reglementen, lidmaatschap en financiën. Naar aanleiding van de derde vraag werd een lijstje gemaakt met taken en onder-

werpen voor de toekomst. Het totale verslag is bij de SJW verkrijgbaar. Reacties van de deelnemers over de dag en het toegezonden materiaal waren: noodzakelijk, duidelijk, informatief, motiverend, kortom: *goed*.

Aan het eind is een *werkgroep* van zeven mensen gevormd, die de landelijke PPR-jongerenorganisatie moet opzetten. Deze werkgroep – die helemaal uit jongeren bestaat – moet in de eerste plaats zorgen voor een goede structuur van de PPR-jongeren. Dat houdt onder andere in: het bepalen van de plaats van de organisatie binnen de partij, de relatie met de regionale/provinciale jongerenorganisaties.

In de tweede plaats moet er een duidelijke beginselverklaring komen om als PPR-jongeren een „gezicht” te hebben en daardoor mensen te motiveren om lid te worden. Ook zorgt de werkgroep voor de organisatie van de oprichtingsdag (waarschijnlijk in mei) en de publiciteit daaromheen.

Een belangrijke taak van de werkgroep is ervoor te zorgen dat de jongerenorganisatie na de oprichting meteen een beetje kan gaan draaien. Daarvoor is het nodig dat er in elke provincie of regio een PPR-jongerenorganisatie is. *We roepen hierbij dan ook aktieve jongeren op om in de provincies waar nog geen PPR-jongeren is er een op te richten. In Groningen (Coehoornsingel 10, 9711 BS Groningen (050) 125501), Noord-Holland (Poeldijkstraat 5, 1059 VE Amsterdam (020) 155129) en Limburg (Gouverneur Houbenstraat 38, 6118 CN Nieuwstraat (04499) 2174) zijn al jongerenorganisaties. In Noord-Brabant is op 10 januari de „Werkgroep oprichting PPR-jongeren Noord-Brabant” in het leven geroepen, die op 22 februari in Eindhoven (Heydaalweg 6, vanaf 20.00 uur) bijeenkomt. In oprichting is PPR-jo Breda (inlichtingen: Simon de Heer, Bavelse laan 48 Breda, tel. (076) 653049). Al ben je maar met een paar mensen, begin een PPR-jongerenorganisatie. Is dat gebeurd, neem dan even contact op met Ronald Matthijssen (01727 - 5039). Je kunt dan ook weer in de PPR-aktiekrant jongeren oproepen om aktief te worden in de regionale PPR-jongerenorganisatie.*

Mensen die belangstelling hebben, kunnen alle ontwerpen van de werkgroep thuis krijgen en er eventueel commentaar op leveren (de mensen die op 15 december aanwezig waren, krijgen van alles sowieso bericht).

Je moet dan even contact opnemen met de SJW. Als je nu al suggesties hebt wat betreft de structuur van de PPR-jongerenorganisatie, moet je die sturen aan Axel Corvers, postbus 10208, 5000 JE Tilburg en aan John Pieters, G. Houbenstraat 22, 6225 BW Maastricht.

OOST-TIMOR VECHT VOOR AANDACHT

AD MELKERT

In de naweën van het kolonialisme strijdt een aantal volken voor zelfbeschikkingsrecht dat hen - ondanks de vaak geringe omvang en oppervlakte - om diverse redenen niet is gegund. Meer nog dan de strijd zelf is voor hen internationale ondersteuning een eerste vereiste teneinde de anonimiteit waarbinnen de slachtoffers niet tellen te ontlopen.

Waar het bijvoorbeeld de bevrijdingsbeweging Polisario na vier jaar eindelijk is gelukt enige belangrijke diplomatieke vooruitgang te boeken, lijkt het erop dat de bevrijdingsstrijders van het Fretilin op Oost-Timor de uitputting nabij zijn en hun langste tijd op de agenda van internationale bijeenkomsten hebben gehad.

Het gesprek met Ramos Horta op 13 december week in essentie nauwelijks af van datgene wat hij een PPR-delegatie begin 1977 in Amsterdam had verteld. En in dit geval moet stilstand wel duiden op achteruitgang, omdat de krachtbronnen van Indonesië en Oost-Timor van onvergelykbare grootte zijn.

Ook dit jaar slaagde het Fretilin erin een resolutie door de Algemene Vergadering van de VN aanvaard te krijgen, zelfs met een iets gunstiger stemverhouding (1978: 58 voor, 31 tegen, 42 onthoudingen; 1979: 62-31-45). Maar de prijs hiervoor was een verzwakking van de inhoud, met als gevolg dat Indonesië nu niet meer met name is genoemd. Bovendien stelde de Indonesische delegatie zich dit jaar tamelijk terughoudend op in verband met het grote belang dat werd gehecht aan gunstige besluitvorming omtrent de situatie in Indochina.

Daarbij komt dat de vooruitzichten voor volgend jaar uitgesproken ongunstig zijn: nu bereikte men nog dat de EG-landen en bloc zich onthielden. Maar met name Frankrijk, België en Italië neigden reeds sterk naar een negatieve opstelling. Bovendien onthield Nederland zich van een stemverklaring die in vorige gevallen door het Fretilin als betrekkelijk positief was ervaren.

Het grootste probleem vormt echter nog altijd (d.w.z. sinds de Conservatieven eind 1975 aan de macht kwamen) Australië, waarvan de houding met het jaar pro-Indonesisch wordt. Ditmaal wilde Australië het probleem über-

José Ramos Horta

haupt niet meer op de agenda hebben. Daarmee is de geografische isolatie van Oost-Timor nog eens benadrukt, een welhaast onoverkomelijke moeilijkheidsfactor in de dagelijkse strijd. De situatie op Oost-Timor zelf is inmiddels nauwelijks gewijzigd. Volgens Ramos Horta zijn de verzetshaarden te vinden in de bergen aan westelijke en oostelijke zijde en in het centrale hoogland. Per week vallen 30 Indonesische slachtoffers, hetgeen de minister van defensie noopt zich regelmatig naar het eiland te begeven. De Indonesische troepenmacht (20 tot 30.000 man sterk) wordt per kwartaal of half jaar vervangen. De New York Times rekende al voor dat bijna het totale leger (180.000) al eens op Oost-Timor heeft gebivakkeerd. De bevolking neemt toe; de hulp, voornamelijk via het Rode Kruis en de pro-Indonesische Catholic Relief Service is minimaal. Moeilijkheden met de wapenbevoorrading sluiten de mogelijkheid van een beslissend bevrijdingsoffensief uit, hoewel de guerrillastrijd door kan gaan.

Het perspectief voor het Fretilin is be-

perkt, maar niet verdwenen. In september bracht de niet versagende Australische oud-consul in Dili, James Dunn, een nieuw rapport uit dat weinig heel liet van Djakarta. Het Amerikaanse Congres wijdde op 4 december een hoorzitting aan de kwestie en presidentskandidaat Kennedy heeft zich in kritische zin over de situatie uitgelaten.

Ramos Horta beklemtoonde de noodzaak van directe hulp voor de bevolking, waarbij vooral zou moeten worden toegezien op de wijze van distributie. Bezoeken van buitenlandse delegaties achtte hij onontbeerlijk om de zaak onder de aandacht te houden. En tenslotte kunnen van de kant van het Fretilin rond april en september van dit jaar delegaties verwacht worden om met name de EG-landen onder druk te zetten zich niet te laten leiden door de pragmatische belangen die onmiskenbaar in de richting van Djakarta wijzen.

GEVRAAGD:

De PPR-fractie in de Provinciale Staten van Zuid-Holland, wil een studie maken over een provinciaal agrarisch beleid. De bedoeling is mettertijd aan het provinciaal bestuur een nota aan te bieden met concrete voorstellen en zo mogelijk te komen met initiatiefvoorstellen.

Voor dit doel wil zij een werkgroep oprichten onder voorzitterschap van Govert van Oord.

Zij vraagt daarom:

- **VRIJWILLIGERS**, met name ook **AGRARIERS**, die vanuit hun deskundigheid een bijdrage willen leveren in de werkgroep
- een **SEKRETARIS** voor de uitvoerende werkzaamheden. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een student, die in het kader van zijn/haar studie een werkstuk wil maken. Een onkostenvergoeding kan worden gegeven.

Zij, die hiervoor belangstelling hebben, kunnen contact opnemen met een van de onderstaanden:

Kees Tilanus, statenlid
Seringenlaan 22
3442 HK Woerden
03480-15995
(werk: 070-706180).

Govert van Oord
Vlaardingsekade 54
2636 BD Schipluiden
01738-8145.

De buurthuizen zijn leeg, de kroegen vol

CINT KORTMANN

Het nieuwe jaar is net drie dagen oud. In het KWJ-gebouw in Sittard is het een komen en gaan van mensen. Ik praat er met Ger Bertholet van de KWJ, met Annemie Piters en Berry

van Rijswijk van de PPR-jongeren in Limburg. Ger werkt al negen jaar bij de KWJ en voor die tijd was hij huis-schilder. Annemie is al zes jaar werkloos, maar heeft één werkdag in het vrijwilligerswerk. Berry zit op de Sociale Academie.

De PPR-jongeren in Limburg organiseren op donderdag 7 februari in het Pancratiushuis in Heerlen (Nobelstraat 33, aanvang 19.30 uur) een avond over jeugdwerkloosheid. Wij praten daarover en over je positie als jongere in Limburg.

PPR-jongeren Limburg: Politiek moet naar de mensen toegaan

Hoe zijn de problemen ontstaan?

In Limburg zit men nu nog met de gevolgen van de mijnsluiting, namelijk grote werkloosheid. Niet dat deze mijnsluiting de enige oorzaak van de werkloosheid is, wel is echter de werkloosheid doordoor zo groot. Tussen '65 en '71 verdwenen zo'n 60 à 70 duizend arbeidsplaatsen. De vervangende werkgelegenheid blijkt nu te hebben gefaald. Werk werd alleen puur economisch bekeken en men vergat de centrale plaats die de mijnen innamen in de Limburgse gemeenschap. Deze centrale plaats kan niet worden afgedaan met een verhaal over de slechte en ongezonde toestanden in de mijnbouw. Het Limburgse leven richtte zich op de mijn. Jongeren hadden de zekerheid dat ze later in en om de mijn aan het werk konden. Dat was hun toekomst. Jongeren zullen nu naar wat anders moeten uitzien. Hun opleiding moet veranderen en zij zelf moeten ook veranderen. Ze kunnen niet meer de voetsporen van pa en ma volgen, ze moeten nu uitkijken naar een van de „vele” beroepen van de hedendaagse welvaartsstaat.

Zoals gezegd beperkt men zich tot een economische herstructurering. Het onderwijs was nog steeds gericht op de mijn. Pas nu, een goeie vijftien jaar te laat, is er wat belangstelling voor deze problemen. Het onderwijs klopt niet. Na de LTS word je soms meerdere malen omgeschoold. Kom je van de huishoudschool dan is er ook geen werk. Je kunt niet vrij kiezen welk beroep je wilt en je kunt ook niet meer vrij kiezen waar je wilt werken en dus wilt wonen. Je bent gedwongen je aan te melden voor een van de weinige ba-

nen, soms ver van je geboortegrond. Het bedrijf kiest dan wel uit de aanmeldingen wie ze willen hebben. Zelf een klein bedrijfje beginnen is zo goed als onmogelijk. Het midden- en kleinbedrijf heeft erg veel te lijden van de konkurentie door de grote bedrijven. Geld om een bedrijf te beginnen is erg moeilijk te krijgen. En als het allemaal wel lukt verzuip je in de nederlandse staatsburokratie.

Zijn de problemen bij jongens en meisjes gelijk?

Veel meisjes zijn werkloos maar precies is dat niet bekend. Het rolpatroon zit er ook bij de Limburgse jongeren nog diep in. Ook al verandert dat iets. Weinig meisjes schrijven zich in bij de arbeidsburo's. Dat ligt aan de stugge houding van die arbeidsburo's, maar het ligt ook aan de meisjes zelf. Vastgeroest in de oude tradities hebben ze niet zo'n drang om geld te verdienen. Het uitgaan betaalt de jongen wel. Om de korte tijd tot het huwelijk door te komen wordt er soms een tijdelijke baan gezocht. Daarnaast zijn ook veel plaatsen, waar vroeger meestal meisjes werkten, verdwenen. De textielindustrie zocht de lage-lonenlanden op.

Het huishoudelijk werk gebeurt nu zwart, zonder enige rechtszekerheid. Druk van buiten af, om niet te gaan werken, speelt pas mee bij vrouwen van rond de dertig. Na eeuwen met een te laag gezinsinkomen geldt hier en daar het niet meer te hoeven werken van vrouwen, als een verworvenheid uit de klassenstrijd. Vrouwen die dan toch gaan werken worden niet begrepen.

Wat zijn de gevolgen voor de jongeren?

De situatie van jongeren is uitzichtloos en ieder reageert daar anders op. Op scholen wordt men niet voorbereid op het werkloos zijn. Veel jongeren vluchten in de, in Limburg toch al altijd veel gebruikte, alcohol. Problemen met drugs worden niet groter maar die met alcohol stijgen snel.

Wat wordt er aan gedaan?

De overheid is nog steeds bezig met vervangende werkgelegenheid. Alleen, de mensen die door het wegvallen van de industrie werkloos werden zijn daar niet mee geholpen. De vervangende werkgelegenheid is korte-termijnwerk. Er wordt geld bestoken in de bouw en in de wegenbouw. Zekerheid voor een vak voor de rest van je leven is er niet meer. Het aantal arbeidsplaatsen dat een regeringsproject oplevert is ook altijd veel kleiner dan beloofd. Wat men wil is werk in de industrie.

Naast dit „werk scheppen” wordt er ook wat gedaan aan de opvang van jongeren. Maar de buurthuizen zijn leeg en de kroegen zijn vol. Projekten kunnen bijna niet worden uitgevoerd. In het welzijnswerk wordt een hoop geld gepompt maar het resultaat is nihil. De vormingswerkers hebben geen echt nieuwe ideeën. Hun „nieuwe” projekten zijn vaak al elders mislukt. Telkens opnieuw zijn ze „het wiel aan het uitvinden”. De werkloze zelf heeft geen inspraak. Bij de Sociale Dienst zijn er soms enquêtes waarbij je mag aanstrepen welk project je wilt. Het zijn echter wel de vormingswerkers die die projekten voor jou verzinnen. Aan de werkloze wordt niet gevraagd

STATUTEN

EN

HUISHOUDELIJK REGLEMENT

VAN DE

POLITIEKE PARTIJ RADIKALEN

STATUTEN VAN DE POLITIEKE PARTIJ RADIKALEN

Vastgesteld op het kongres van 3 november 1978

NAAM, ZETEL EN DUUR

Artikel 1

1. De vereniging draagt de naam Politieke Partij Radikalen. Deze naam kan worden afgekort en aangeduid als: „P.P.R.”.
2. De vereniging is gevestigd te Amsterdam.
3. De vereniging is opgericht op 1 maart 1968 en aangegaan voor onbepaalde tijd.

DOEL

Artikel 2

1. De Politieke Partij Radikalen stelt zich ten doel het actief deelnemen aan het politieke leven in Nederland, vanuit een gezindheid, die gericht is op een vernieuwing van de samenleving.
2. Deze doelstelling wordt steeds opnieuw nader uitgewerkt in een politiek programma.

MIDDELEN

Artikel 3

De Politieke Partij Radikalen tracht haar doel te bereiken door:

- a. het doen verkiezen van haar kandidaten in de Eerste en de Tweede Kamer van de Staten Generaal, alsmede in andere vertegenwoordigende lichamen;
- b. steun te geven aan, en/of initiatieven te nemen tot buitenparlementaire acties en andere geëigende middelen.

LEDEN

Artikel 4

1. Ieder, die instemt met de doelstellingen van de Politieke Partij Radikalen en de leeftijd van 16 jaar heeft bereikt, kan als lid tot de Politieke Partij Radikalen toetreden.

2. Aanmelding voor het lidmaatschap dient schriftelijk te geschieden bij het sekretariaat van de Politieke Partij Radikalen of op een nader bij huishoudelijk reglement vast te stellen wijze.

Artikel 5

1. Het lidmaatschap gaat in en eindigt op de dag bij het huishoudelijk reglement te bepalen.
2. Aan het lidmaatschap is een jaarlijkse contributie verbonden.

Artikel 6

Het lidmaatschap eindigt door:

- a. overlijden;
- b. de ontvangst op het sekretariaat van de Politieke Partij Radikalen van een schriftelijke opzegging;
- c. afvoering van de ledenlijst wegens een contributieschuld met inachtneming van terzake geldende bepalingen van het huishoudelijk reglement;
- d. roeyment.

Artikel 7

Het bestuur van de Politieke Partij Radikalen is bevoegd een lid te roeyen, indien dit zich gedraagt op een wijze welke in ernstige mate in strijd is met de doelstellingen van de Politieke Partij Radikalen, met de statuten of met het huishoudelijk reglement.

Artikel 8
Van een roeyement staat binnen een maand nadat het betrokken lid hiervan schriftelijk in kennis is gesteld beroep open bij een commissie, waarvan de leden door de algemene ledenvergadering zijn aangewezen.

DE ALGEMENE LEDENVERGADERING

Artikel 9

1. Het hoogste gezag van de Politieke Partij Radikalen berust bij de algemene ledenvergadering, genaamd: „het kongres” welke bestaat uit de bij huishoudelijk reglement nader te regelen afvaardiging van stemgerechtigde leden.
2. Het kongres is voor alle leden toegankelijk.
3. Elk jaar wordt tenminste een kongres gehouden. Het wordt door het Partijbestuur bijeengeroepen door oproeping via het partijorgaan.
4. De wijze waarop leden het Partijbestuur om een kongres kunnen verzoeken wordt geregeld in het huishoudelijk reglement.
5. De wijze waarop tijdens het kongres wordt gestemd wordt geregeld in het huishoudelijk reglement. Een lid kan zijn stem niet door een daartoe gemachtigd ander lid doen uitbrengen.
6. Het voorzitterschap en het sekretariaat van het kongres worden opgedragen aan een presidium, waarvan de samenstelling en de taak nader worden geregeld bij huishoudelijk reglement.

TAKEN EN BEVOEGDHEDEN VAN HET KONGRES

Artikel 10

1. Het kongres is belast met:
  - a. de vaststelling van het politiek program van de Politieke Partij Radikalen;
  - b. de vaststelling van het huishoudelijk reglement van de Politieke Partij Radikalen;
  - c. de wijziging van de statuten;
  - d. de beoordeeling van het beleid van het bestuur en van bij huishoudelijk reglement aan te wijzen vertegenwoordigende lichamen;
  - e. de beoordeeling van het beleid van de leden in andere partijorganen;
  - f. de verkiezing van het bestuur;
  - g. de beslissing in hoogste instantie over zaken, welke in de statuten en reglementen van de Politieke Partij Radikalen daartoe zijn aangewezen.
  - h. andere in het huishoudelijk reglement genoemde taken.
2. De taken, de bevoegdheden en de werkwijze van het kongres worden nader geregeld in het huishoudelijk reglement.

HET BESTUUR

Artikel 11

1. Het bestuur van de Politieke Partij Radikalen, verder genoemd „het partijbestuur”, bestaat uit een door het kongres te bepalen aantal leden, met dien verstande, dat het tenminste uit 8 leden bestaat.
2. De voorzitter wordt door het kongres in functie gekozen. Het huishoudelijk reglement kan bepalen dat ook andere bestuursleden in functie worden gekozen.
3. De procedure voor de kandidaatstelling en de verkiezing van de leden van het partijbestuur wordt geregeld in het huishoudelijk reglement.
4. De voorzitter en de sekretaris vertegenwoordigen de Politieke Partij Radikalen in en buiten rechen.

TAKEN EN BEVOEGDHEDEN VAN HET PARTIJBESTUUR

Artikel 12

1. Tot de taken van het partijbestuur behoren:
  - a. de algemene leiding van de partij;
  - b. de uitvoering van besluiten van het kongres;
  - c. de instelling van bijzondere organen, waaraan een beperkte bestuurs- of be-

3. Het bestuur van het plaatselijk aktiecentrum zorgt voor de bereidverklaring van de kandidaten en voor de inlevering van de kandidatenlijst op de dag van de kandidaatstelling.

F. VERKIEZINGSREGLEMENT VOOR HET EUROPEES PARLEMENT (vastgesteld op het kongres van 3 november 1978)

Artikel 1

Het partijbestuur stelt tijdig de datum vast voor het kongres waarop de kandidatenvolgorde wordt vastgesteld. Dit kongres vindt tenminste 4 weken plaats voor de inleveringsdatum van de kandidatenlijsten als bedoeld in de Kieswet. De datum wordt tenminste 12 weken voor het verkiezingskongres in het partijorgaan gepubliceerd.

Artikel 2

1. De aktiecentra dienen uiterlijk 8 weken voor het verkiezingskongres bij het partijbestuur schriftelijk en ondertekend namen in van hen die voor een kandidatuur in aanmerking komen.
2. Uiterlijk 6 weken voor het verkiezingskongres stelt het partijbestuur een alfabetische lijst op van alle kandidaten en maakt deze bekend in het partijorgaan.
3. Het partijbestuur zorgt tevens voor de bereidverklaring van de kandidaten.

Artikel 3

1. Het partijbestuur is bevoegd zelfstandig een advies uit te brengen aan het kongres.
2. 4 weken voor het verkiezingskongres wordt het advies van het partijbestuur met de alfabetische lijst van de kandidaten en een door hen zelf opgestelde korte levensbeschrijving met de kongresstukken verzonden aan alle kongresdeelnemers.

Artikel 4

Het kongres spreekt zich uit over het al dan niet deelnemen van de PPR aan de verkiezingen voor het Europees Parlement met een eigen lijst dan wel door middel van een lijst met een of meer andere partijen.

Artikel 5

1. Het kongres spreekt zich uit over de wijze van stemmen met betrekking tot de kandidaten, hetzij per blok van een door het kongres te bepalen aantal, hetzij per plaats afzonderlijk, hetzij een combinatie van beide.
2. Indien de stemmen staken beslist het lot.
3. Een stembriefje is ongeldig indien het een naam of namen bevat van kandidaten die niet voor de plaats waarvoor gestemd wordt gekandideerd is of zijn.

Artikel 6

1. Binnen een week nadat het kongres is gehouden deel het presidium de uitslag van de stemningen aan het partijbestuur mede.
2. Het partijbestuur draagt er zorg voor dat de kandidatenlijsten tijdig worden ingeleverd overeenkomstig het in de Kieswet bepaalde.

6. Leden van het provinciaal bestuur die gekandideerd zijn voor de Provinciale Staten, nemen geen deel aan de beraadslagingen en het opstellen van een advies als bedoeld in lid 3 van dit artikel.
7. De provinciale ledenvergadering heeft de bevoegdheid een commissie te benoemen, bestaande uit tenminste 3 leden die tevoren uitspreken geen kandidatuur voor het lidmaatschap van Provinciale Staten te zullen aanvaarden, om de taken bedoeld in de artikelen van dit reglement uit te voeren.
8. Het provinciaal bestuur c.q. de in lid 7 van dit artikel genoemde commissie zorgt voor de bereidverklaring van de kandidaten en levert de kandidatenlijsten tijdig en ter plaatse in, overeenkomstig het in de Kieswet bepaalde.
9. De provinciale ledenvergadering beslist over het aangaan van lijstverbindingen of het samenstellen van een gekombineerde lijst met andere partijen, een en ander voor zover de Kieswet zulks toelaat.

D. VERKIEZINGSREGLEMENT VOOR DE GEWESTRADEN

Voor dit reglement geldt de tekst overeenkomstig bijlage C hiervoor (verkiezingsreglement voor de Provinciale Staten), met dien verstande dat „provinciaal bestuur” c.q. „provinciale ledenvergadering” c.q. „Provinciale Staten” wordt vervangen door „gewestelijk bestuur” c.q. „gewestelijke ledenvergadering” c.q. „gewestraad”.

E. VERKIEZINGSREGLEMENT VOOR DE GEMEENTERADEN

Artikel 1

1. In de ledenvergadering van het plaatselijk actiecentrum wordt tenminste 12 weken voor de kandidaatstelling voor de gemeenteraden besloten over het al dan niet deelnemen aan de verkiezingen.
2. De algemene ledenvergadering van het plaatselijk actiecentrum beslist over het aangaan van lijstverbindingen of het samenstellen van gekombineerde lijsten met andere partijen, een en ander voor zover de Kieswet zulks toelaat.

Artikel 2

1. Uiterlijk 12 weken voor de kandidaatstelling dienen de leden van het plaatselijk actiecentrum schriftelijk namen in van personen, die voor een kandidatuur in aanmerking komen.
2. Het bestuur gaat na of de genoemde kandidaten akkoord gaan met hun kandidaatstelling.
3. Uiterlijk 8 weken voor de ledenvergadering waarop de volgorde van de kandidaten wordt vastgesteld, stelt het bestuur een alfabetische lijst op van alle kandidaten onder vermelding van hun voorstellen en maakt deze aan de leden bekend.
4. Deze lijst kan door het bestuur van een advies worden voorzien.
5. Het actiecentrum registreert de naam van de PPR tussen 25 februari en 4 maart van het jaar waarin de gemeenteraadsverkiezingen worden gehouden.
6. Bij de verkiezingen die noodzakelijk zijn geworden door wijziging van gemeentegrenzen dient het actiecentrum 4 maanden voor de verkiezingsdatum contact op te nemen met het partijbestuur over de registratie van de naam van de PPR.

Artikel 3

1. De kandidatenlijst wordt opgesteld in de periode tussen de Provinciale Statenverkiezingen en 14 dagen daarna.
2. De plaatsing van een kandidaat op een (aantal) lijst(en) geschiedt bij gewone meerderheid van stemmen. Indien bij de eerste stemming geen kandidaat de meerderheid behaalt, vindt een tweede stemming plaats. Indien bij de tweede stemming geen van de kandidaten de meerderheid behaalt, vindt een derde stemming plaats tussen de twee kandidaten die bij de tweede stemming de meeste stemmen op zich hebben gewonnen. Hebben bij de tweede stemming meer dan twee personen een gelijk aantal stemmen op zich verenigd voor de eerste plaats, dan beslist het lot wie bij de derde stemming zullen deelnemen.

- slingsmacht of een adviserende taak kan worden opgedragen;
  - d. de erkenning van de in Artikel 13 bedoelde actiecentra;
  - e. de aanwijzing van gevolmachtigden en het vaststellen van de inhoud van hun volmacht;
  - f. andere in het huishoudelijk reglement genoemde taken.
2. Het partijbestuur is bevoegd tot het sluiten van overeenkomsten tot het kopen, vervreemden of bezwaren van registergoederen en tot het sluiten van overeenkomsten waarbij de Politieke Partij Radikalen zich als borg of als hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een derde verbindt, onder verantwoordelijkheid aan de eerstvolgende Kerngroep vergadering en aan het eerstvolgende Kongres.
3. De taken, bevoegdheden en werkwijze van het partijbestuur worden nader geregeld in het huishoudelijk reglement.

AKTIECENTRA

Artikel 13

1. De actiecentra verenigen alle leden die woonachtig zijn in een zelfde gemeente, c.q. groep van gemeenten, c.q. gewest, c.q. provincie.
2. De taakstelling, de organisatievorm, de bevoegdheden en de werkwijze van de onderscheiden actiecentra worden nader geregeld in het huishoudelijk reglement.

DE KERNGROEP

Artikel 14

1. De kerngroep wordt gevormd door vertegenwoordigers van de actiecentra. Het aantal vertegenwoordigers en de wijze van hun verkiezing worden geregeld in het huishoudelijk reglement.
2. De kerngroep heeft tot taak;
  - a. de controle op het beleid van het partijbestuur;
  - b. de controle op het beleid van de fracties van de Politieke Partij Radikalen in de Eerste en de Tweede Kamer der Staten Generaal;
  - c. het opstellen van een kandidatenlijst voor de Eerste Kamer;
  - d. de medewerking aan de verkiezingen in vertegenwoordigende lichamen;
  - e. andere in het huishoudelijk reglement genoemde taken.
3. Het bepaalde in lid 2 wordt nader geregeld in het huishoudelijk reglement.

GELDMIDDELEN

Artikel 15

1. De geldmiddelen van de Politieke Partij Radikalen bestaan uit:
  - a. de contributie;
  - b. vrijwillige bijdragen;
  - c. erfstellingen, legaten en schenkingen;
  - d. alle overige baten.
2. De contributie wordt voldaan bij de penningmeester van de Politieke Partij Radikalen of op een in het huishoudelijk reglement nader te bepalen wijze.

VERENIGINGSJAAR

Artikel 16

Het verenigingsjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december.

STATUTENWIJZIGING

Artikel 17

1. Een besluit tot wijziging van de statuten wordt genomen door het kongres. Daartoe is een gewone meerderheid van stemmen toereikend.
2. Een besluit tot wijziging van de statuten treedt eerst in werking nadat hiervan een notariële akte is opgemaakt.

UITLEG

Artikel 18
1. In gevallen waarin deze statuten of het huishoudelijk reglement niet voorzien beslist het partijbestuur.

2. Verschillen van mening over de uitleg van deze statuten of van het huishoudelijk reglement worden tot het doen van een bindende uitspraak voorgelegd aan een commissie van geschillen, een en ander nader te regelen bij huishoudelijk reglement.

ONTBINDING

Artikel 19

1. Bij ontbinding van de Politieke Partij Radikalen geschiedt de likwidatie door het partijbestuur overeenkomstig het bepaalde in art. 50 boek 2, titel 2 van het Burgerlijk Wetboek.

2. Het ontbindingsbesluit, genomen met absolute meerderheid van stemmen op een speciaal daartoe bijeen geroepen kongres, geeft aan een eventueel likwidatiesaldo een passende bestemming.

2. De stemming geschiedt schriftelijk waarbij per plaats gestemd wordt, te be-
ginnen met de eerste.

3. De plaatsing van een kandidaat op een (aantal) lijst(en) geschiedt bij gewone
meerderheid van stemmen. Indien bij de eerste stemming geen kandidaat de
meerderheid behaalt, vindt een tweede stemming plaats. Indien bij de tweede
stemming geen van de kandidaten de meerderheid behaalt, vindt een derde
stemming plaats tussen de twee kandidaten die bij de stemming de meeste stem-
men op zich hebben verenigd. Hebben bij de tweede stemming meer dan twee
personen een gelijk aantal stemmen op zich verenigd voor de eerste plaats, dan
beslist het lot wie bij de derde stemming zullen deelnemen. Hebben bij de tweede
stemming twee of meer kandidaten een gelijk aantal stemmen als tweede op zich
verenigd, dan beslist het lot wie bij de derde stemming zal deelnemen.

Artikel 5

Het partijbestuur regelt de voorbereiding voor de indiening van de kandidatenlij-
sten en wijst de leden van de Statenfraktes aan, die belast worden met de indie-
ning van de kandidatenlijsten.

Artikel 6

Het partijbestuur beslist over het aangaan van lijstverbindingen of het samen-
stellen van een gekombineerde lijst met andere partijen, een en ander voor zover
de Kieswet zulks toelaat.

Artikel 7

Het partijbestuur legt na afloop van de verkiezing van leden van de Eerste Kamer
een verklaring af aan de leden van de kerngroep over de wijze waarop de stemad-
vlezen aan de Statenleden tot stand zijn gekomen.

C. VERKIEZINGSREGLEMENT VOOR DE PROVINCIALE STATEN

Artikel 1

1. Het provinciaal bestuur roept uiterlijk 16 weken voor de inleveringsdatum van
de kandidaatstelling aktecentra en leden uit de provincie op om namen te noe-
men van kandidaten voor het lidmaatschap van Provinciale Staten.

2. De aktecentra in de provincie dienen bij het provinciaal bestuur schriftelijk en
onderkend voorstellen in met betrekking tot de kandidaten voor de Provinciale
Staten, uiterlijk 12 weken voor de inleveringsdatum van de kandidatenlijsten,
zoals in de Kieswet bedoeld.

Artikel 2

1. Het provinciaal bestuur gaat na of de genoemde kandidaten akkoord gaan met
hun kandidaatstelling.

2. Uiterlijk 8 weken voor het verkiezingskongres stelt het provinciaal bestuur
een alfabetische lijst op van alle kandidaten onder vermelding van hun voorstellers
en maakt deze aan de leden bekend.

3. Het provinciaal bestuur stelt daarna de ontwerp-kandidatenlijst(en) op voor
alle statenkiezstringen en kan deze lijst(en) van een advies voorzien.

4. De plaatsing van een kandidaat op een (aantal) lijst(en) geschiedt bij gewone
meerderheid van stemmen. Indien bij de eerste stemming geen van de kandida-
ten de meerderheid behaalt, vindt een tweede stemming plaats. Indien bij de
tweede stemming geen van de kandidaten de meerderheid behaalt, vindt een
derde stemming plaats tussen de twee kandidaten die bij de tweede stemming de
meeste stemmen op zich hebben verenigd. Hebben bij de tweede stemming meer
dan twee personen een gelijk aantal stemmen op zich verenigd voor de eerste
plaats, dan beslist het lot wie bij de derde stemming zullen deelnemen. Hebben bij
de tweede stemming twee of meer kandidaten een gelijk aantal stemmen als
tweede op zich verenigd, dan beslist het lot wie bij de derde stemming zal deelne-
men.

5. De provinciale ledenvergadering kan besluiten een referendum te houden
voortgaande aan de vaststelling van de kandidatenlijst(en) door de provinciale
ledenvergadering. De uitslag van het referendum wordt in matrixvorm aan de
leden bekendgemaakt.

HUISHOUDELIJK REGLEMENT VAN DE POLITIEKE PARTIJ RADIKALEN (P.P.R.)

Vastgesteld op het kongres van 9 november 1979

HOOFDSTUK 1: HET LIDMAATSCHAP

Artikel 1

1. Het sekretariaat van de PPR is gevestigd op het Partijbuuro.
2. De in artikel 4, lid 1 van de statuten bedoelde personen kunnen zich als lid melden bij het partijbuuro of bij een aktiecentrum, dat de nieuwe leden meldt aan het partijbuuro.
3. De aanmelding dient schriftelijk en ondertekend te geschieden en tenminste te bevatten, naam, adres, postcode, geboortedatum en zo mogelijk beroep en interesses.
4. Het lidmaatschap gaat in onmiddellijk na de registratie door het partijbuuro. Het eindigt op de dag dat het sekretariaat de opzegging ontvangt. Het partijbuuro doet periodiek opgave van de mutaties in het ledenbestand aan de sekretariaten van de aktiecentra.
5. Het lidmaatschap van meer partijen (zogenoemde dubbeldmaatschap) kan slechts geakcepteerd worden wanneer het - landelijk gezien - gaat om andere democratische progressieve partijen. De betrokkenen dienen zich slechts in één landelijke partij te exponeren. Dit betekent dat, als hij/zij in een andere partij reeds bestuurslid is, een positie in het openbaar bestuur bekleedt, kandidaat bij de verkiezingen is of anderszins via die partij in de openbaarheid treedt, aanmelding als lid - en vervolgens het aksepteren van de aanmelding - inhoudt dat in de PPR geen van vorengenoemde posities bekleed kan worden.

Artikel 2

1. Indien een lid door het Kongres vastgestelde minimumkontributie over een bepaald jaar niet heeft voldaan, wordt het schriftelijk op zijn verplichtingen gewezen. Indien hierop binnen 4 weken op het partijbuuro van betaling niet is gebleken wordt het lid nogmaals aan de betalingsverplichting herinnerd. Het gemeentelijk aktiecentrum wordt van deze herinnering op de hoogte gesteld. Wordt hierop binnen 4 weken wederom niet gereageerd, dan kan het partijbestuur het lid met onmiddellijke ingang afvoeren van de ledenlijst, echter nimmer met terugwerkende kracht.
2. Een lid dat wegens wanbetaling is afgevoerd van de ledenlijst kan op ieder moment weer direkt als lid worden ingeschreven. Indien een lid minder dan één jaar afgevoerd was, kan het opnieuw als lid worden ingeschreven zodra alle achterstallige contributie is voldaan. Indien een lid minimaal 1 jaar en maximaal 2 jaar afgevoerd was, kan het opnieuw worden ingeschreven mits de contributie bij vooruitbetaling wordt voldaan voor minimaal 1 jaar. De oude schuld is dan niet meer opeisbaar. Indien het lid langer dan 2 jaar afgevoerd was zijn aan herinschrijving geen voorwaarden verbonden. Bij problemen bij de uitvoering van dit artikel beslist het partijbestuur na overleg met het betrokken aktiecentrum.

Artikel 3

1. Een lid dat zijn minimumkontributie over een bepaald kalenderjaar heeft voldaan, kan alle rechten hem krachtens statuten of reglementen toegekend in het aansluitende halfjaar uitoefenen. Een lid dat op 30 juni van enig kalenderjaar de voor hem geldende jaarkontributie voor de helft betaald heeft, kan alle rechten hem krachtens statuten of reglementen toegekend uitoefenen in het tweede halfjaar van dat kalenderjaar.
2. Het partijbestuur kan een lid ontheffen van de verplichting tot betaling van contributie. Het bepaalde krachtens het eerste lid van dit artikel blijft alsdan buiten toepassing.

HOOFDSTUK 2: HET KONGRES

Artikel 4

1. Ieder gemeentelijk aktiecentrum wijst ten hoogste 10% - naar boven afgerond - van het aantal leden, doch tenminste één lid aan als stemgerechtigde deelne-

2. Uiterlijk 4 weken voor het verkiezingskongres formuleert de kerngroep een advies en zendt dit naar het partijbestuur. Dit advies moet tenminste inhouden:
  - a. het aantal namen dat op alle lijsten dient voor te komen;
  - b. het al dan niet aanwijzen van één kandida(a)t(e), die de eerste plaats op alle lijsten zal innemen;
  - c. wie en in welke volgorde op de identieke delen van de in te dienen lijsten zullen worden geplaatst.
3. 4 weken voor het verkiezingskongres wordt het advies van de kerngroep met de alfabetische lijst van de kandidaten met de kongresstukken verzonden aan alle kongresdeelnemers.

Artikel 5

1. Het kongres spreekt zich allereerst uit over het al dan niet aanwijzen van een kandida(a)t(e), die de eerste plaats zal innemen op alle lijsten en over het aantal dat identiek op alle lijsten geplaatst zal worden tot een maximum, genoemd in de Kieswet.
2. Vervolgens spreekt het kongres zich uit over de wijze van stemmen met betrekking tot de kandidaten, hetzij per blok van een door het kongres te bepalen aantal, hetzij per plaats, afzonderlijk, hetzij een combinatie van beide, steeds met inachtneming van de uitslag van de stemming als bedoeld in lid 1.
3. Indien de stemmen staken beslist het lot.
4. Een stembriefje is ongeldig indien het een naam of namen bevat van kandidaten die niet voor de plaats waarvoor gestemd wordt gekandidateerd is of zijn.

Artikel 6

Nadat de stemmingen als bedoeld in artikel 5 hebben plaatsgevonden, bepalen de provinciale ledenvergaderingen de volgorde van de overige kandidaten en welke lijsten onderling verbonden zullen worden. Het partijbestuur draagt er zorg voor dat datum en plaats van deze provinciale vergaderingen tenminste 14 dagen van tevoren aan de leden bekend worden gemaakt.

Artikel 7

1. Binnen een week nadat het kongres is gehouden deelt het presidium de uitslag van de stemmingen aan het partijbestuur mede.
2. Het partijbestuur draagt er zorg voor dat de samengestelde kandidatenlijsten tijdig worden ingeleverd overeenkomstig het in de Kieswet bepaalde.

Artikel 8

1. De in te dienen lijsten worden onderling verbonden.
2. Het kongres beslist over het aangaan van lijstverbindingen met andere partijen, in overeenstemming met hetgeen is vastgesteld op het kongres waarop over de programmatische samenwerking is beslist.

B. VERKIEZINGSREGLEMENT VOOR DE EERSTE KAMER DER STATEN GENERAAL

Artikel 1

Aan de kandidaatstelling nemen alle leden deel.

Artikel 2

1. Aktiecentra stellen de kandidaten en leveren de voorstellen schriftelijk en ondertekend in bij het provinciaal bestuur, uiterlijk 12 weken voor de kandidaatstelling.

2. De provinciale besturen verzenden de lijsten, eventueel met een advies, aan het partijbestuur, dat de gebundelde lijsten met adviezen en eventueel voorzien van een eigen advies aan de kerngroep doorzendt.

Artikel 3

Het partijbestuur zorgt voor de bereidverklaring van de kandidaten.

Artikel 4

1. De kerngroep stelt aan de hand van de door de provinciale besturen ingediende voorstellen definitieve kandidatenlijsten op en zendt deze aan het partijbestuur.

mer(s) aan het kongres als bedoeld in Artikel 9 en 10 van de Statuten.

2. De leden van het partijbestuur en de leden van de Eerste en Tweede Kamerfractie van de PPR zijn stemgerechtigde deelnemers aan het kongres.

Artikel 5

1. Het kongres wordt tenminste éénmaal per jaar door het partijbestuur bijeengeroepen.

2. Indien meer dan 50% van de gekozen leden van de kerngroep en/of 1% van de leden zulks wenst wordt een buitengewoon kongres door het partijbestuur bijeengeroepen.

Artikel 6

1. Voor een kongres dat in het najaar wordt gehouden geldt het volgende tijdschema:

a. vóór 15 februari worden thematische stukken in eerste versie gepubliceerd in het partijorgaan;

b. vóór 15 april kunnen partijleden en akkiecentra commentaar leveren op de in eerste versie gepubliceerde stukken;

c. vóór 15 juni worden thematische stukken in tweede versie aangeboden aan het partijbestuur;

d. vóór 15 juli dienen voorstellen bij het partijbestuur te zijn ingediend;

e. vóór 15 augustus worden de kongresstukken in het partijorgaan gepubliceerd;

f. vóór 15 september vindt behandeling van de kongresstukken in de akkiecentra plaats en amendementen dienen vóór deze datum bij het partijbestuur te zijn ingediend;

g. vóór 1 november volgt publicatie van het kongresboek, inhoudende kongresstukken, amendementen daarop, voorstellen voor de agenda, de dagorde en de afhandeling van de agenda;

h. de derde zaterdag van november + eventueel de daaraan voorafgaande vrijdag vindt het kongres plaats.

2. Voor een kongres dat in het voorjaar wordt gehouden geldt het volgende tijdschema:

a. vóór 15 september worden thematische stukken in eerste versie gepubliceerd in het partijorgaan;

b. vóór 15 november kunnen partijleden en akkiecentra commentaar leveren op de in eerste versie gepubliceerde stukken;

c. vóór 15 januari worden thematische stukken in tweede versie aangeboden aan het partijbestuur;

d. vóór 15 januari dienen voorstellen bij het partijbestuur te zijn ingediend;

e. vóór 15 februari worden de kongresstukken in het partijorgaan gepubliceerd;

f. vóór 15 maart vindt behandeling van de kongresstukken in de akkiecentra plaats en amendementen dienen vóór deze datum bij het partijbestuur te zijn ingediend;

g. vóór 1 mei volgt publicatie van het kongresboek, inhoudend kongresstukken, amendementen daarop, voorstellen voor de agenda, de dagorde en de afhandeling van de agenda;

h. de derde zaterdag van mei + eventueel de daaraan voorafgaande vrijdag vindt het kongres plaats.

3. De verantwoordiging van fractie en partijbestuur en eventuele andere niet amendeerbare stukken worden in het partijorgaan gepubliceerd vóór 15 oktober – bij behandeling op het najaarskongres – resp. vóór 15 april – bij behandeling op het voorjaarskongres –

Tot 1 november resp. 1 mei kunnen akkiecentra hierover schriftelijk vragen stellen, die tijdens het kongres beantwoord worden. Bij onvoldoende beantwoording kunnen de indieners van schriftelijke vragen tijdens het kongres het woord voeren; anderen hebben dit recht ook.

4. Het gestelde in lid 3 van dit artikel geldt niet als het akuele zaken betreft dit her beoordeling van het kongrespresidium.

5. Van de genoemde tijdschema's kan door besluiten van de kerngroep van geval tot geval worden afgeweken.

5. De leden van de geschillencommissie zijn aangewezen als de leden van de commissie bedoeld in artikel 8 van de statuten.

Artikel 42

Het partijbestuur kan in elk onvoorzien geval in naam van de partij handelen onverminderd zijn verantwoordelijkheid aan het kongres en aan de kerngroep.

Artikel 43

Dit reglement en wijzigingen daarin treden in werking op de eerste dag van de maand volgend op die, waarin zij zijn aangenomen.

* Bijlagen bij het HUISHOUDELIJK REGLEMENT

A. VERKIEZINGSREGLEMENT VOOR DE TWEDE KAMER DER STATEN GENERAAL

Artikel 1

Het partijbestuur stelt tijdig de datum vast voor het kongres waarop de kandidatenlijsten worden vastgesteld. Dit kongres vindt tenminste 4 weken plaats voor de inleveringsdatum van de kandidatenlijsten als bedoeld in de Kieswet. De datum wordt tenminste 10 weken voor het verkiezingskongres in het partijorgaan gepubliceerd.

Artikel 2

1. Uiterlijk 8 dagen na het besluit van Kameronbinding vergaderen de akkiecentra om namen te noemen van kandidaten; deze namen worden gezonden naar het partijburo.

2. Uiterlijk 16 dagen na het besluit van Kameronbinding vergaderen de regionale bijeenkomsten als bedoeld in lid 3 van dit artikel en stellen advices op van tenminste 30 namen, waarbij is aangegeven welke kandidaten op alle lijsten kunnen voorkomen.

3. Het partijbestuur bepaalt de verdeling van de provinciale ledenvergaderingen over 4 regionale bijeenkomsten op zo evenwichtig mogelijke wijze.

4. Uiterlijk 30 dagen na het besluit van Kameronbinding stelt het landelijk kongres de volgorde vast van alle in te dienen kandidatenlijsten.

5. De wijze van stemming op de regionale bijeenkomsten en op het landelijk kongres geschiedt overeenkomstig het bepaalde in artikel 5 van dit verkiezingsreglement.

Artikel 3

1. De akkiecentra dienen uiterlijk 15 weken voor het verkiezingskongres bij het partijbestuur schriftelijk en ondertekend namen in van hen, die voor een kandidatuur in aanmerking komen. Het partijbestuur plaatst hier toe tijdig een oproep in het partijorgaan.

2. Uiterlijk 12 weken voor het verkiezingskongres stelt het partijbestuur een alfabetische lijst op van alle kandidaten en maakt deze bekend in het partijorgaan.

3. Het partijbestuur zorgt tevens voor de bereidverklaring van de kandidaten.

4. Uiterlijk 8 weken voor het verkiezingskongres organiseert het partijbestuur op eenzijdige door haar aan te wijzen datum een aantal regionale bijeenkomsten, als bedoeld in artikel 2 lid 3 van dit reglement; de regionale bijeenkomsten stellen een advies op in de vorm van een lijst met tenminste 30 namen, waarbij is aangegeven welke kandidaten op alle lijsten kunnen voorkomen. Het partijbestuur draagt er zorg voor dat datum en plaats van deze regionale vergaderingen tenminste 14 dagen van te voren aan de leden bekend worden gemaakt.

Artikel 4

1. Het partijbestuur is bevoegd zelfstandig een advies uit te brengen aan de kerngroep, dat uiterlijk 5 weken voor het verkiezingskongres bij de kerngroep-commissie moet zijn ingediend.

van het vertrouwen in het betrokken Kamerlid ernstige overweging verdient. Dit besluit moet worden gemotiveerd.

b. Vervolgens gaat een commissie van drie leden in het konflikt bemiddelen. Het betrokken Kamerlid en de kerngroep wijzen elk één lid aan, terwijl deze beide commissieleden zelf het derde lid aanwijzen. Weigert het Kamerlid binnen drie dagen na de kerngroepvergadering een lid aan te wijzen, dan worden de twee ontbrekende leden door de kerngroepcommissie aangewezen.

c. Op de volgende kerngroepvergadering, die tenminste een maand en ten hoogste twee maanden na de kerngroepvergadering genoemd onder a. moet plaatsvinden brengt de bemiddelingscommissie rapport uit.

d. Blijft de kerngroep, gehoord dit rapport en gehoord het verweer van het Kamerlid, bij haar standpunt, dan wordt de zaak geagendeerd voor het volgende congres.

2. Het congres kan met een meerderheid van 2/3 der uitgebrachte stemmen het vertrouwen in het Kamerlid opzeggen. Ook dit besluit moet worden gemotiveerd. Besluit en motivering dienen schriftelijk aan de betrokkene te worden medege-deeld.

Artikel 38
Een gekozen volksvertegenwoordiger kan slechts teruggeroepen worden van zijn vertegenwoordigende functie als hij:

- in flagrantie strijd handelt met het program waarop hij is gekozen;
- veelvuldig handelt in strijd met andere duidelijk vaststaande partijlijnen ten aanzien van hoofdpunten van beleid;
- zich stelselmatig onttrekt aan zijn verantwoordingsplicht naar het betrokken partijorgaan.

In de motivering van een besluit om het opzeggen van vertrouwen in ernstige overweging te nemen, dan wel van een besluit het vertrouwen in ernstige overweging te nemen, dan wel van een besluit het vertrouwen metterdaad op te zeggen, moet uitdrukkelijk op deze gronden worden ingegaan.

HOOFDSTUK 12: DE VERKIEZINGSREGLEMENTEN

Artikel 39

1. Het congres stelt de reglementen vast voor de wijze waarop de aanwijzing van kandidaten wordt geregeld voor:

- De Tweede Kamer der Staten Generaal
- De Eerste Kamer der Staten Generaal
- Het Europees Parlement
- De Provinciale Staten
- De gewestraden
- De gemeenteraden.

Artikel 40

De verkiezingsreglementen worden als bijlage aan dit huishoudelijk reglement toegevoegd.

HOOFDSTUK 13: SLOT- EN OVERGANGSBEPALINGEN

Artikel 41

1. Alle geschillen, die voortvloeien uit de toepassing van de statuten of het huishoudelijk reglement worden beslist door een geschillencommissie als bedoeld in artikel 21, lid 2, van de statuten.

2. De geschillencommissie bestaat uit een oneven aantal leden van tenminste 3 en ten hoogste 7 en wordt op voordracht van het PB door het congres benoemd voor een periode van 2 jaar.

3. Bij meerderheid van stemmen door de geschillencommissie genomen besluiten zijn bindend.

4. Indien de geschillencommissie niet tot een besluit komt, wordt het partijbestuur hiervan in kennis gesteld, dat alsdan een bindende beslissing neemt.

Artikel 7

1. Voorstellen, amendementen en moties kunnen worden ingediend door een aktiecentrum, het partijbestuur of tenminste 15 partijleden of de fracties in de Tweede of de Eerste Kamer.

2. Tot één uur na de aanvang van het congres kunnen moties schriftelijk en ondertekend bij het presidium worden ingediend.

3. Tot twee uur na de aanvang van het congres kunnen amendementen op moties schriftelijk en ondertekend bij het presidium worden ingediend.

Artikel 8

1. Amendementen op kongresstukken worden door of namens het partijbestuur van een positief of negatief advies voorzien.

2. Amendementen op kongresstukken worden in overleg tussen partijbestuur en kongrespresidium ingedeeld in de volgende categorieën:

- categorie 1
bevat amendementen die van ondergeschikte betekenis zijn, slechts kleine veranderingen voorstellen of zuiver redaktioneel van aard zijn
- categorie 2
bevat amendementen die wel op verschillen duiden, maar niet leiden tot herziening of hoofdpunten van de voorliggende kongresstukken
- categorie 3
bevat amendementen die beoogen wezenlijke veranderingen aan te brengen in de voorliggende kongresstukken.

Artikel 9

1. Tot een week voor het congres mogen aktiecentra verzoeken indienen tot verplaatsing van in het kongresboek gepubliceerde amendementen naar een andere categorie dan die waarbij ze zijn ingedeeld.

Het kongrespresidium beslist over deze verzoeken.

2. het kongrespresidium licht de aktiecentra in over de toegestane verandering van categorie van hun amendement uiterlijk 4 dagen vóór het kongres.

Artikel 10

1. De in categorie 1 ingedeelde amendementen die negatief gepreadviseerd zijn komen in één stemming aan de orde. Voor de positief gepreadviseerde amendementen in categorie 1 geldt dezelfde procedure.

2. De in categorie 2 ingedeelde amendementen komen afzonderlijk in stemming na toelichting van de indieners en van de uitbrenger van het advies, echter zonder discussie in het kongres.

3. De in categorie ingedeelde amendementen komen afzonderlijk in stemming na discussie van het kongres.

Artikel 11

Onverminderd het daaromtrent bepaalde in artikel 10 van de Statuten behoort tot de taken van het kongres:

- de beoordeling van het beleid van het partijbestuur en de fracties;
- de aanwijzing van de kandidaten voor vertegenwoordigende lichamen;
- de verkiezing van leden van partij-organen voor zover zulks ingevolge statuten of huishoudelijk reglement vereist is;
- de vaststelling van de lijnen waarlangs de politiek van de partij zich binnen het program dient te ontwikkelen;
- het vaststellen van de jaarrekening van het afgelopen jaar, alsmede van de begroting van het komende jaar.

Artikel 12

1. De financiële commissie, als bedoeld in artikel 30 onder d, bestaat uit tenminste drie en ten hoogste vijf leden. De commissie wordt op voordracht van het partijbestuur door de kerngroep benoemd.

2. De financiële commissie heeft tot taak aan het congres en de kerngroep verslag uit te brengen over de door de penningmeester opgestelde jaarrekening en begroting.

3. De penningmeester legt vóór 1 september de jaarrekening van het voorgaande boekjaar en de begroting voor het komende boekjaar aan de financiële commissie

voor.
Deze commissie brengt vóór 15 september verslag uit aan de kerngroep en kongres.
De kerngroep behandelt het verslag van de commissie en beide jaarstukken vóór 1 oktober.
Het verslag van de commissie en het verslag van de behandeling in de kerngroep worden bezamen met beide stukken in de kongresstukken opgenomen.

Aan artikel 30 nieuw (oud 27) wordt toegevoegd:
h. het benoemen tot kandidaten-voorzitters voor kongres en kerngroep van personen van voldoende bekwaamheid op voordracht van het partijbestuur en/of provinciale besturen.

Artikel 33 nieuw (oud 30) lid 4.1 luidt als volgt:
1. het aanwijzen van voorzitters voor de verschillende kerngroep-vergaderingen uit de door de kerngroep overeenkomstig het bepaalde in artikel 30.h. benoemde personen.

Artikel 32 nieuw (oud 29) punt 6 luidt als volgt:

6. Het aanwijzen van voorzitters voor de verschillende kongreszittingen uit de door de kerngroep overeenkomstig het bepaalde in artikel 30.h. benoemde personen.

HOOFDSTUK 3: HET PARTIJBESTUUR

Artikel 13

1. Overminderd het bepaalde in artikel 12 van de statuten en in artikel 25 heeft het partijbestuur (PB) tot taak:
a. de algemene leiding van de partij;
b. de uitvoering van kongresbesluiten en van bindende besluiten van de kerngroep;
c. de ontwikkeling van het beleid;
d. de benoeming van de sekretaris partijbestuur en van de overige personeelsleden van de PPR;
e. Het zorgdragen voor het goed functioneren van het partijburo.
2. Het dagelijks bestuur (DB) heeft tot taak:
a. de koördinatie van het beleid;
b. de voorbereiding van de besluitvorming door het PB;
c. de zorg voor de uitvoering van besluiten van het PB;
d. het nemen van beslissingen in zaken welke geen uitsfel verdragen;
e. het DB legt over de uitvoering van al haar taken verantwoordelijkheid af aan het PB.

Artikel 14

1. Het partijbestuur (PB) bestaat bij voorkeur uit 15 en ten hoogste uit 19 leden, die door het kongres worden gekozen.
2. De voorzitter, vice-voorzitter, algemeen sekretaris, penningmeester, sekretaris voorlichting en sekretaris buitenland, worden door het kongres in functie gekozen.
3. de voorzitter, de vice-voorzitter, de algemeen sekretaris, de penningmeester, de sekretaris voorlichting en sekretaris buitenland, vormen het dagelijks bestuur (DB).
4. De overige leden van het partijbestuur verdelen de overige functies en taken onderling.
5. De sekretaris van het partijbestuur is belast met de beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken ten behoeve van het partijbestuur volgens een door het PB opgestelde instructie. Hij woont de vergaderingen van het DB en PB bij en heeft in deze vergaderingen een adviserende stem. Hij bewaakt de voortgang van de aanhangige onderwerpen.

Artikel 15

1. Het PB roept de leden en de aktiecentra voor 1 juli van enig jaar via een publiekatie in het partijorgaan op, namen van kandidaten te melden via het PB bij

geval deel uitmaakt een lid voorgedragen door de stuurgroep raads- en staten-werk.

e. Blijft gehoord het rapport van de onder d. genoemde commissie, de ledenvergadering bij naar standpunt, dan kan zij met een meerderheid van 2/3 der uitgebrachte stemmen uitspreken dat het wenselijk is dat door de fractie het vertrouwen in de betrokken wethouder wordt opgezegd.

f. Het door de ledenvergadering genomen besluit, wordt met de motivering schriftelijk aan de betrokkene medegedeeld.

g. De besluiten, genomen onder a., c. en e. zijn slechts medegedeeld.
h. Het door de ledenvergadering genomen besluit, wordt met de motivering uiterlijk zes dagen tevoren door de leden zijn ontvangen. Deze uithoddingen dienen uiterlijk te vermelden, dat aan de orde wordt gesteld, respectievelijk het in eerste overweging nemen van, het opzeggen van het vertrouwen, het handhaven van deze in-overweging-neming, dan wel het uitspreken dat het wenselijk is dat de fractie het vertrouwen in de wethouder opzegt. De tidsbepaling van de vergaderingen worden na overleg met de betrokken wethouder zodanig vast gesteld, dat deze geacht kan worden in de gelegenheid te zijn de vergaderingen bij te wonen.

2. Het bepaalde in lid 1. wordt op overeenkomstige wijze toegepast op de dagelijkse bestuurders van de provincies en van die territoriaal gewestelijke lichamen, deelgemeenten en wijkkraden, waarvan het vertegenwoordigend orgaan rechtstreeks wordt gekozen.

In die gevallen waarin het niet om een wethouder gaat, moet voor „gemeentelijke ledenvergadering” worden gelezen: het orgaan waaraan de betrokken fractie verantwoordelijkheid schuldig is. Voor provinciaal bestuur in lid 1. onder b. dient te worden gelezen: partijbestuur. In dat geval vervalt de in lid 1. onder d. genoemde tweede benoedingspoging en de in verband daarmee in lid 1. onder d. genoemde (tweede) ledenvergadering.

Artikel 36

1. Een raadslid stelt zijn zetel ter beschikking als de ledenvergadering van het gemeentelijk aktiecentrum met inachtneming van de navolgende procedure het vertrouwen in hem opzegt.

a. Eerst dient door de ledenvergadering het besluit te worden genomen dat het opzeggen van het vertrouwen in het betrokken raadslid ernstige overweging verdient. Dit besluit moet worden gemotiveerd.

b. Vervolgens vindt de procedure van artikel 35, lid 1, onder b t/m d toepassing. Voor wethouder leze men raadslid.

c. De ledenvergadering kan slechts met een meerderheid van 2/3 der uitgebrachte stemmen het vertrouwen in het raadslid opzeggen. Ook dit besluit moet gemotiveerd worden. Besluit en motivering dienen schriftelijk aan de betrokkene te worden medegedeeld.

d. De hiervoor genoemde besluiten zijn slechts geldig als de uithoddingen uiterlijk 6 dagen tevoren door de leden zijn ontvangen. Deze uithoddingen dienen uiterlijk te vermelden, dat aan de orde wordt gesteld respectievelijk het in eerste overweging nemen van het opzeggen van het vertrouwen in het raadslid.

2. Deze bepalingen worden op overeenkomstige wijze toegepast op de leden van de vertegenwoordigende organen der provincies en die territoriale gewestelijke lichamen, deelgemeenten en wijkkraden, waarvan het vertegenwoordigend orgaan rechtstreeks wordt gekozen.

In die gevallen waarin het niet om een raadslid gaat moet voor „(gemeentelijke) ledenvergadering” worden gelezen: het orgaan waaraan de betrokken fractie ledenvergadering” worden gelezen: het orgaan waaraan de betrokken fractie verantwoordelijkheid schuldig is. Betreft het een lid van Provinciale Staten, dan vindt slechts benoediging in een instantie plaats, namelijk door een door het partijbestuur aan te wijzen commissie. In verband daarmee zijn bij terugroeping van leden van Provinciale Staten slechts twee provinciale ledenvergaderingen nodig.

Artikel 37

1. Een lid van de Eerste of Tweede Kamer stelt zijn zetel ter beschikking als het kongres met inachtneming van de navolgende procedure het vertrouwen in hem opzegt.

a. Eerst dient door de kerngroep het besluit te worden genomen dat het opzeggen

uit de door de kerngroep overeenkomstig het bepaalde in artikel 30h. benoemde personen.

HOOFDSTUK 10: ORGANEN

Artikel 34

1. Onder organen wordt verstaan organen als bedoeld in lid 1c. van artikel 12 van de Statuten.
  2. Tot de oprichting van organen van politieke, huishoudelijke en/of organisatorische aard kan uitsluitend worden besloten door het kongres, de kerngroep of het partijbestuur.
  3. Het partijbestuur stelt de in lid 2 bedoelde organen in en legt hierover verantwoording af aan het kongres en de kerngroep.
  4. Bij de uitvoering van de in lid 3 genoemde taak kiest het partijbestuur de voor het orgaan geëigende rechtsvorm. Het draagt hierbij zorg voor het in acht nemen van de volgende uitgangspunten.
    - a. Eigen rechtspersoonlijkheid wordt slechts gekozen als het verwerven van inkomsten van derden hiervan afhankelijk is.
    - b. De rechtspositieregeling van de werknemers is materieel tenminste gelijk aan die van werknemers van de PPR.
    - c. Voor een nader door het PB te bepalen datum voor de aanvang van enig boekjaar dienen de begroting en de beleidsvoornemens voor dat jaar aan het partijbestuur ter goedkeuring te worden voorgelegd.
- De goedkeuring is mede afhankelijk van de toereikendheid van de hiervoor op de begroting van de PPR ter beschikking zijnde middelen.
- d. Het jaarverslag en de jaarrekening van de rechtspersoon dienen tijdig voor de verantwoording van de jaarstukken van de PPR als bedoeld in artikel 9 door het bestuur van de rechtspersoon bij het partijbestuur te worden ingediend.
  - e. Het partijbestuur doet een voordracht voor de benoeming c.q. verkiezing van bestuursleden. Eenieder kan tegenkandidaten stellen. De kerngroep benoemt c.q. kiest de bestuursleden.
  5. Over publicatie namens de PPR van stukken opgesteld door organen als bedoeld in lid 2 beslist het partijbestuur.
  6. Standpunten kunnen met voorkennis van het partijbestuur ook zelfstandig door organen worden gepubliceerd als duidelijk wordt aangegeven onder wiens verantwoordelijkheid zulks geschiedt.
  7. Statuten en/of reglementen van organen worden op voorstel van het partijbestuur door de kerngroep vastgesteld; zij worden als bijlage bij dit reglement gevoegd.

HOOFDSTUK 11: VERHOUDING VOLKSVERTEGENWOORDIGER - POLITIEKE PARTIJ

Artikel 35

1. Een wethouder dient af te treden als de ledenvergadering van het gemeentelijk aktiecentrum met inachtneming van de volgende procedure heeft uitgesproken dat het wenselijk is dat de fractie het vertrouwen in hem opzegt.
  - a. Meent de ledenvergadering dat een besluit als hiervoor genoemd, ernstige overweging verdient, dan bepaalt zij een nieuwe vergadering, die niet eerder dan 14 dagen later zal mogen plaatsvinden.
  - b. Deze mening wordt onmiddellijk door het bestuur meegedeeld aan het provinciaal bestuur. Het provinciaal bestuur wijst een commissie van drie leden aan om tijdig in het gerede conflict te bemiddelen.
  - c. Vervolgens kan de ledenvergadering, gehoord het rapport van de bemiddelingscommissie en gehoord het verweer van de wethouder, beslissen dat zij haar besluit, dat het opzegen van vertrouwen in deze wethouder ernstige overweging verdient, handhaaft en dat zij op een volgende vergadering, die niet eerder dan 14 dagen later zal mogen plaatsvinden, deze zaak opnieuw in behandeling zal nemen. Dit besluit wordt onmiddellijk aan het partijbestuur medegedeeld.
  - d. Neemt een ledenvergadering een besluit als genoemd onder c. dan benoemt het partijbestuur een bemiddelingscommissie van drie leden, waarvan in elk

- de in lid 3 genoemde commissie. Tot uiterlijk 1 september heeft men de gelegenheid namen te melden.
2. Kandidaten kunnen worden gesteld door de aktiecentra, het partijbestuur of tenminste 15 partijleden.
3. Voor 1 augustus benoemt de kerngroep een commissie van maximaal 5 personen met de volgende taken.

- a. zij nodigt de gemelde kandidaat-leden uit voor een gesprek. In dat gesprek delen de kandidaat-leden mee hoe zij denken in het PB te functioneren, op welke gebieden zij activiteiten ontwikkeld hebben of denken te ontwikkelen en voorts overige zaken die van belang kunnen zijn voor het bestuurslidmaatschap;
- b. zij doet het kongres mededeling van haar bevindingen.
4. De bevindingen van de commissie worden - voordat zij worden gepubliceerd - aan de kandidaten ter kennis gebracht.
5. De kandidaten maken een korte levensbeschrijving (inklusief partij-activiteiten) die - na verifikatie door de commissie - wordt gepubliceerd.
6. Aan deze commissie wordt door het PB een bestuurslid - die zelf geen kandidaat is - toegevoegd. De commissie blijft na het kongres in functie. Zij adviseert de kerngroep over de vervulling van tussentijdse vakatures in het PB.

Artikel 16

1. a. De verkiezing van de leden van het PB geschiedt op het kongres dat in het najaar plaats vindt.
- b. Bij tussentijdse opvolging geldt als tijdstip voor aftreden van de opvolger hetzelfde tijdstip als dat van de voorganger.
- c. De leden van het bestuur treden af volgens een door het bestuur opgemaakt rooster met dien verstande dat:
  - A. Elk jaar de helft van het aantal bestuursleden aftreedt. Deze regel wordt ook toegepast op DB-leden.
  - B. als het PB uit een oneven aantal leden bestaat, treedt in even jaren de kleinste mogelijke meerderheid af, in oneven jaren treedt dan de grootst mogelijke minderheid af. Deze regel wordt ook toegepast op het DB.
- d. De leden van het PB, niet zijnde DB-leden, worden in één stemming gekozen.
- e. Het PB in nieuwe samenstelling treedt in functie onmiddellijk na zijn verkiezing.

2. Om tot lid van het DB gekozen te worden moet men meer dan de helft van het aantal geldig uitgebrachte stemmen op zich hebben verenigd.

- 3.a. Het kongres benoemt op voordracht van het presidium een stemburo dat uit een oneven aantal van tenminste 3 leden bestaat. Het stemburo stelt de uitslag van de stemming(en) vast. Het stemburo beslist over de geldigheid van de ingeleverde stembriefjes.

- b. Een stembriefje is ongeldig als er meer namen op zijn ingevuld dan er plaatsen te vervullen zijn dan wel dezelfde naam meer keren wordt ingevuld.
- c. Blanke stembriefjes tellen mee voor het aantal geldig uitgebrachte stemmen.
- d. Na de vaststelling van een stemming wordt de uitslag aan het kongres medegedeeld.

4. a. Indien bij de eerste stemming voor een lid van het DB geen van de kandidaten meer dan de helft van het aantal uitgebrachte stemmen op zich heeft verenigd, wordt een tweede stemming gehouden tussen de twee kandidaten, die bij de eerste stemming de meeste stemmen op zich hebben verenigd.

- b. Indien bij de eerste stemming een gelijk aantal stemmen op kandidaten is uitgebracht, zodanig dat er geen beslissing tot stand kan komen, wordt geloot welke kandidaten aan de volgende stemming deelnemen.

- c. Indien bij de tweede stemming geen beslissing tot stand gekomen is, omdat er een gelijk aantal stemmen is uitgebracht op de beide kandidaten, beslist het lot.
5. a. Indien bij de eerste stemming voor de overige PB-leden geen van de kandidaten één derde van het aantal geldig uitgebrachte stemmen behaalt, wordt een herstemming gehouden. Indien bij deze herstemming wederom geen kandidaten één derde van de geldig uitgebrachte stemmen behalen, voorziet de eerstvolgende kerngroepvergadering in de vakatures volgens een analoge procedure.

- b. Indien bij de eerste stemming minder kandidaten één derde van de geldig

uitgebrachte stemmen behalen dan er plaatsen te vervullen zijn, wordt een herstemming gehouden tussen de overgebleven kandidaten. Indien bij deze herstemming minder kandidaten één derde van het aantal geldig uitgebrachte stemmen behalen dan er nog plaatsen te vervullen zijn, voorziet de eerstvolgende kerngroepvergadering in deze vakatures volgens een analoge procedure.

c. Indien bij de eerste stemming meer kandidaten één derde van de geldig uitgebrachte stemmen op zich hebben verenigd dan er plaatsen te vervullen zijn, zijn die personen gekozen, die de meeste stemmen hebben behaald. Indien voor de laatste plaatsen meer personen een gelijk aantal stemmen op zich hebben verenigd, beslist het lot.

6. a. Bij tussentijds aftreden van een DB-lid doet het PB aan de kerngroep een voorstel van tenminste een dubbelal. De kerngroep beslist in de opvolging volgens lid 4 van dit artikel na ingewonnen advies als bedoeld in artikel 15.

b. Bij tussentijds aftreden van een overig PB-lid voorziet de kerngroep zo spoedig mogelijk in de opvolging na ingewonnen advies als bedoeld in artikel 15. Bij voorkeur wordt een bestuurslid gekozen uit de niet gekozen kandidaten die bij de verkiezing op het voorgaande congres één derde van de stemmen op zich hebben verenigd (lid 3c van dit artikel).

HOOFDSTUK 4: DE AKTIECENTRA

Artikel 17

1. Een gemeentelijk actiecentrum kan worden opgericht door tenminste vijf leden die in de betrokken gemeente of groep van gemeenten woonachtig zijn, of door het provinciaal bestuur.

2. De oprichting wordt aan het provinciaal bestuur gemeld, dat verplicht is binnen een maand de melding te bevestigen en hiervan kennis te geven aan het PB.

3. Bij de melding als bedoeld in lid 2 wordt mededeling gedaan van de namen en adressen van de verschillende bestuursleden en hun functies, alsmede van de gemeente of groep van gemeenten welke het actiecentrum omvat.

Artikel 18

1. Indien een gemeentelijk actiecentrum minder dan vijf leden omvat, heeft het opgehouden te bestaan en treden de leden in overleg met het provinciaal bestuur toe tot een ander gemeentelijk actiecentrum.

2. In geval het overleg als bedoeld in lid 1 niet tot overeenstemming leidt, wordt beslist door een daartoe door het provinciaal bestuur bijeen te roepen ledenvergadering.

3. Bij beëindiging van het gemeentelijk actiecentrum dragen de aftredende bestuursleden er zorg voor dat alle beschikbare en eventuele bezittingen worden overgedragen aan het provinciaal bestuur.

Artikel 19

Bij wijzigingen in de samenstelling van een bestuur worden provinciaal bestuur en partijbestuur c.q. wordt het partijbestuur hiervan in kennis gesteld.

Artikel 20

1. Het actiecentrum heeft tot taak:
a. het nastreven van de doelstelling en het verwezenlijken van het programma van de PPR binnen de gemeente(n) resp. het gewest, resp. de provincie;
b. het opstellen van een programma;
c. het beslissen over deelneming van de PPR aan verkiezingen voor gemeenteraden c.q. gewestraden c.q. Provinciale Staten, zoals nader geregeld in de verkiezingsreglementen;
d. het aanwijzen van kandidaten voor verkiezingen als bedoeld onder c.

2. Het gemeentelijk actiecentrum heeft bovendien tot taak het verkiezen van stemgerechtigde kongresdeelnemers, nadat de kongresvoorzitters door de ledenvergadering zijn besproken.

een eerstvolgend kongres daarover een uitspraak heeft gedaan;
g. de voorlopige vaststelling van de begroting en de jaarrekening tot een eerstvolgend kongres daarover een uitspraak heeft gedaan.

toevoegen punt h: zie blz. 4 v/d bijlage.

Aan de kerngroepleden kan door het partijbestuur een vergoeding worden toegekend in reis- en verblijfkosten, afgesemd op de werkelijke kosten die zijn gemaakt.

HOOFDSTUK 9: HET KONGRESRESIDIUM EN DE KERNGROEPPKOMMISSIE

Artikel 31

1. Het kongrespresidium bestaat uit tenminste 5 en ten hoogste 7 leden en wordt door het kongres op voordracht van de kerngroep gekozen voor één jaar.

2. Het partijbestuur benoemt uit zijn midden een persoon, die als adviserend lid aan het kongrespresidium wordt toegevoegd.

3. Tussentijdse vakatures in het presidium worden door de kerngroep opgevuld.

Artikel 32

Het kongrespresidium heeft tot taak:
1. De vaststelling van de dagorde van het kongres.
2. De vaststelling van de lijst van agendapunten.
3. De bepaling van plaats en tijdsduur van het kongres alsmede de organisatorische voorbereiding daarvan na overleg met het partijbestuur.
4. Het doen van een voorstel aan het kongres voor de ahandeling van de agenda.
5. Het toedelen van de beschikbare sprektijd.
6. Het aanwijzen van voorzitters voor de verschillende kongressitzingen uit de door de kerngroep overeenkomstig het bepaalde in artikel 30 h. benoemde personen.
7. Het samenvoegen van voorstellen van gelijke of nauwerwante strekking tot één voorstel.

8. Het maken van notulen en het doorzenden daarvan aan het partijbestuur binnen 2 weken na afloop van het kongres.
9. Publiekatie van de kongresbesluiten in het partij-organ.
10. Het zorgdragen voor de produktie van het kongresboek.

Artikel 33

1. De kerngroepcommissie wordt door de kerngroep uit de leden en/of de plaatsvervangende leden van de kerngroep gekozen en bestaat uit tenminste 5 leden.
2. De kerngroepcommissie verdeelt zelf de taken.
3. Het kongrespresidium en het partijbestuur benoemen elk uit hun midden een persoon, die als adviseerend lid aan de kerngroepcommissie wordt toegevoegd.
4. De taken van de kerngroepcommissie zijn:
a. de vaststelling van de dagorde van de kerngroep;
b. de vaststelling van de lijst van agendapunten;
c. de bepaling van plaats en tijdsduur van de kerngroep alsmede de organisatorische voorbereiding daarvan na overleg met de kerngroep;
d. het doen van een voorstel aan de kerngroep voor de ahandeling van de agenda;
e. het toedelen van de beschikbare sprektijd;
f. het eventueel samenvoegen van voorstellen van gelijke of nauwerwante strekking tot een voorstel;
g. zorgdragen voor het maken van notulen van de kerngroepvergaderingen en het doorzenden daarvan aan de ontvangsters van de kerngroepsstukken uiterlijk met de verzending van de kerngroepsstukken voor de eerstvolgende kerngroep;
h. het openbaar maken van besluiten van de kerngroep en publicatie daarvan in het partij-organ.
1. zorgdragen voor voldoende informatie over de gaagendeerde onderwerpen;
k. het op de hoogte stellen van de betrokken organen en/of personen over de genomen besluiten,
l. het aanwijzen van voorzitters voor de verschillende kerngroepvergaderingen

elk der ledenvergaderingen in te stemmen met de aanweziging van het lid en van de plaatsvervanger.

b. Voorzover na toepassing van het gestelde onder a. niet alle aan de provincie toebedeelde plaatsen worden ingenomen door de op grond van sub a. gekozen leden, worden in de overblijvende plaatsen leden en plaatsvervangende leden gekozen door de provinciale ledenvergadering uit kandidaten gesteld door die actiecentra uit de provincie, die niet al direct vertegenwoordigd zijn. Elk (plaatsvervangend) kerngroep lid is verantwoordig verschuldigd aan die ledenvergadering die hem heeft gekozen. Deze ledenvergadering heeft ook de bevoegdheid het vertrouwen in een gekozen kerngroep lid op te zeggen. Het betrokken kerngroep lid is dan gehouden zich als kerngroep lid terug te trekken.

5. Kerngroepen leden en plaatsvervangende leden worden voor één jaar gekozen en kunnen slechts vier jaren achtereen zitting hebben.

6. Alle partijen kunnen deelnemen aan de beraadslagingen in de kerngroepvergaderingen; stemrecht hebben slechts de gekozen kerngroep leden of indien de betrokken provincie niet volledig is vertegenwoordigd de gekozen plaatsvervangers.

7. Elk kerngroep lid en elk plaatsvervangend lid ontvangt de uitnodiging voor de kerngroepvergaderingen. Deze gaat vergezeld van voldoende informatie over de geagendeerde onderwerpen.

Artikel 28

1. De kerngroep wordt tenminste 6 maal per jaar bijeengeroepen ter uitvoering van de taken zoals omschreven in de statuten en het huishoudelijk reglement.

2. Indien 10% of meer van de gekozen kerngroepen dat wenst wordt een bijzondere kerngroepvergadering uitgeschreven binnen 2 weken nadat het schriftelijk verzoek daartoe bij de kerngroepcommissie is ontvangen. Deze vergadering wordt gehouden binnen 4 weken nadat bedoeld verzoek is ontvangen.

Artikel 29

1. De kerngroep kan slechts besluiten nemen indien meer dan 50% van de leden bedoeld in artikel 27 (het kworum) aanwezig is. Indien dit niet het geval is, wordt tenminste 2 weken later, doch ten hoogste 4 weken later, een nieuwe vergadering bijeen geroepen die onafhankelijk van het aantal aanwezige leden besluiten kan nemen.

2. Indien een vooraf gegarandeerd voorstel bij meerderheid van stemmen wordt aangenomen is het partijbestuur gehouden het besluit uit te voeren.

3. Indien een voorstel dat niet vooraf was geagendeerd wordt aangenomen, wordt het besluit als advies naar het partijbestuur gezonden.

4. Indien de stemmen over een voorstel staken wordt het eventueel door het partijbestuur uitgebrachte advies overgenomen; bij het ontbreken van een dergelijk advies is het voorstel verworpen.

5. Het partijbestuur kan tegen een besluit als bedoeld in lid 2 van dit artikel in beroep gaan bij het kongres, dit beroep wordt onmiddellijk ter kennis van de kerngroep gebracht en schort de uitvoering van het besluit op.

6. De kerngroep stelt zelf een reglement van orde op, waarop het bepaalde in artikel 22 van overeenkomstige toepassing is.

Artikel 30

Onverminderd het bepaalde in artikel 14 van de Statuten bestaan de taken van de kerngroep uit:

a. de controle op het politiek beleid van de partij en zijn landelijke organen en het terzake adviseren, zonder in de rechten van het kongres te treden;

b. de voorbereiding van de verkiezing van het partijbestuur;

c. het opstellen van de kandidatenlijst voor de verkiezing van leden van de Eerste Kamer;

d. het instellen van een financiële commissie, die belast wordt met het toezicht op de financiën van de partij en die tenminste eenmaal per jaar verslag doet van zijn werkzaamheden aan de kerngroep en aan het kongres;

e. de interpretatie en toepassing van de door het kongres vastgestelde programma's tot een eerstvolgend kongres daarover een uitspraak heeft gedaan;

f. het vaststellen van voorlopige wijzigingen in het huishoudelijk reglement tot

Artikel 21

Van de landelijk geïnde kontributie wordt een nader door het kongres te bepalen gedeelte afgedragen aan de actiecentra.

Artikel 22

1. De ledenvergadering van een actiecentrum kan een huishoudelijk reglement en/of aanvullende reglementen op de verkiezingsreglementen vaststellen waar van de bepalingen niet in strijd mogen zijn met de statuten, het huishoudelijk reglement en de verkiezingsreglementen van de PPR.

2. Het reglement en de aanvullende reglementen worden toegezonden aan het partijbestuur, dat het reglement toetst aan de statuten, het huishoudelijk reglement en de verkiezingsreglementen van de partij. Indien het partijbestuur van mening is dat het door het actiecentrum aangenomen reglement in strijd is met de statuten, het huishoudelijk reglement en/of de verkiezingsreglementen van de partij, wordt het actiecentrum hierover ingelicht. Het partijbestuur heeft in dat geval de plicht nieuwe voorstellen aan het actiecentrum te doen. Deze voorstellen zijn bindend tenzij na een beroep op de geschillencommissie anders is beslist.

Artikel 23

Het bestuur van het provinciaal actiecentrum heeft onverminderd het bepaalde in artikel 25 tot taak:

- opdeling van de provincie in gemeentelijke en gewestelijke actiecentra, in overleg met de betrokken leden, mededeling hiervan, alsmede van alle hierin voorkomende mutaties aan het partijbestuur;
- begeleiding van de gemeentelijke en gewestelijke actiecentra;
- het waarborgen van de uitvoering van het gestelde in artikel 18;
- het organiseren van vormings- en scholingsactiviteiten in overleg met de bestaande landelijke organen en het aanwijzen van een provinciaal bestuurslid dat daarvoor tegenover de provinciale ledenvergadering verantwoordelijk is.

HOOFDSTUK 5: VERGADERINGEN

Artikel 24

1. In beginsel zijn alle vergaderingen openbaar. In vergaderingen kunnen partijen leden het woord voeren met inachtneming van door de voorzitter van de vergadering te stellen regelen.

2. Slechts wanneer vertrouwelijke zaken ter sprake zullen komen, kan een vergadering of een gedeelte van een vergadering besloten worden verklaard, waartoe de vergadering een gemotiveerd besluit neemt.

3. Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid van geldig uitgebrachte stemmen van de aanwezige leden.

Over personen wordt schriftelijk gestemd. De enige uitzondering is bij akklamatie benoemen. Wanneer ook maar één van de stemgerechtigden of de kandidaat zelf dit wenst, moet schriftelijk worden gestemd.

4. Stemgerechtigden brengen slechts één stem uit per in stemming gebracht voorstel.

5. Indien een amendement op een voorstel of een ingediende motie is ingediend, wordt dit in stemming gebracht voorafgaand aan het voorstel of de motie. Indien twee of meer amendementen op een voorstel of motie zijn ingediend, wordt eerst gestemd over het amendement dat het meest verstrekkend is, c.q. verwijderd staat van het voorstel of de motie; vervolgens over het minder verstrekkende amendement enzovoort, tot alle amendementen in stemming zijn gebracht. Indien een of meer amendementen zijn aangenomen, wordt nog slechts gestemd over het voorstel of de motie in geamendeerde vorm.

6. Een amendement kan door de indiene(r) ervan worden ingetrokken. Indien een stemgerechtigde hier bezwaar tegen maakt, wordt het amendement alsnog in behandeling genomen en in stemming gebracht.

7. Indien tenminste 5% van de leden zulks verzoekt, schriftelijk het bestuur een ledenvergadering uit binnen twee weken nadat bedoeld verzoek schriftelijk bij de

sekreteris is binnengekomen; deze ledenvergadering wordt gehouden binnen vier weken nadat bedoeld verzoek is ontvangen.

HOOFDSTUK 6: BESTUREN

Artikel 25

1. Overninderd het bepaalde in Artikel 11 en 12 van de Statuten gelden voor het partijbestuur en de besturen van de aktecentra als bedoeld in Artikel 13 van de Statuten de volgende regels.
  2. Een bestuur heeft tot taak:
    - a. de algemene leiding van de partij c.q. het aktecentrum;
    - b. het uitvoeren van besluiten van de ledenvergadering welke het bestuur heeft gekozen;
    - c. het voeren c.q. actief ondersteunen van acties die bijdragen zijn tot verwezenlijking van de doelstellingen en het program van de PPR;
    - d. het bevorderen van de deelname van de leden aan het werk van de PPR;
    - e. het instellen van werkgroepen die tot taak hebben het bestuur en de volksvertegenwoordigers te begeleiden; of gericht zijn op andere activiteiten die passen binnen het streven van de PPR;
    - f. de medewerking aan de kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen; het zorgdragen voor het voldoen aan de wettelijke termijnen die hiervoor gelden;
    - g. het leiding geven aan verkiezingscampagnes;
    - h. het bijeenroepen van de ledenvergadering en zorgdragen voor een tijdige publicatie van de aldaar te bespreken stukken;
    - i. het beheer van de financiën die het bestuur ter beschikking staan;
    - j. het coördineren van alle organen die onder verantwoordelijkheid van het bestuur vallen;
  3. Een bestuur wordt rechtstreeks door en uit de leden gekozen. Het bestaat uit tenminste drie leden.
- Om tot lid van het bestuur gekozen te worden moet men minstens 1/3 van het aantal geldig uitgebrachte stemmen op zich hebben verenigd.
- De voorzitter wordt rechtstreeks in functie gekozen.
- Overigens verdelen de bestuursleden de taken onderling.
4. Bestuursleden hebben voor een termijn van twee jaar zitting. Ieder jaar treedt de helft van het aantal bestuursleden af volgens een door het bestuur opgesteld rooster.
- Bestuursleden kunnen slechts zes jaren achtereen lid zijn van eenzelfde bestuur.
5. Tenminste éénmaal per jaar leggen bestuur en volksvertegenwoordigers verantwoording af van het gevoerde beleid in een ledenvergadering. Bovendien als 5% van de leden of tenminste 20 leden daarom verzoeken.
  6. Indien een bestuur uit minder dan 3 personen bestaat en/of naar het oordeel van de ledenvergadering niet meer functioneert, treedt voor het gemeentelijk aktecentrum en voor het gemeentelijk aktecentrum het provinciaal bestuur in de rechten en plichten van het betrokken bestuur. Voor het provinciaal aktecentrum treedt het partijbestuur in de rechten en plichten van het provinciaal bestuur.
  7. Het provinciaal c.q. het partijbestuur neemt maatregelen opdat zo spoedig mogelijk een nieuw bestuur door de desbetreffende ledenvergadering wordt gekozen.
  8. Daar waar de gewestelijke grenzen de provinciale grenzen snijden, bepalen de betrokken provinciale besturen, in goed overleg, welk bestuur in het geval als bedoeld in lid 6, in het recht treedt van het gewestelijk bestuur.

HOOFDSTUK 7: ONVERENIGBAARHEID VAN FUNKTIES

Artikel 26

1. Overninderd elders in dit reglement gestelde bepalingen kunnen in ieder geval funkties op hetzelfde nivo niet tegelijkertijd door dezelfde persoon worden vervuld.

2. Overninderd elders in dit reglement gestelde bepalingen kunnen door dezelfde persoon niet meer dan twee funkties op verschillende nivo tegelijkertijd worden vervuld.

3. De in de leden 1. en 2. bedoelde nivo's zijn onderscheidenlijk gemeentelijk, gewestelijk, provinciaal en landelijk.

4. 1. Onder funkties in de zin van dit artikel wordt verstaan:

- a. alle funkties waarin men tengevolge het reglement of de bijlagen daarop is gekozen of benoemd;
  - b. alle lidmaatschappen van besturen van aan de partij geleide landelijke organen, stichtingen en verenigingen;
  - c. bestuursleden van themagroepen;
  - d. alle door de kerngroep, op voorstel van het partijbestuur, als zodanig aangemerkte funkties;
  - e. funkties waarin men is benoemd ten behoeve van het functioneren van vertegenwoordigende lichamen.
2. Ongeacht het in 4.1. gestelde worden onder funkties in de zin van dit artikel niet verstaan:
- a. in principe alle ad-hoc funkties;
  - b. alle funkties in organen, waarin men uit hoofde van een andere functie als vertegenwoordiger is gekozen of benoemd;
  - c. alle funkties op gemeentelijk nivo, voor zover niet uitdrukkelijk in het reglement van het gemeentelijk aktecentrum anders geregeld, of waarover plaatselijk andere bindende afspraken bestaan.
5. Functioanissen van de partij, van partijorganen of van met de partij verbonden instellingen kunnen geen lid zijn van de kolleges waaraan zij rechtstreeks verantwoordelijkheid schuldig zijn, noch van organen die tot taak hebben het beleid van die kolleges te controleren. In afwijking van deze regels geldt dat bedoelde functioanissen wel door hun aktecentrum kunnen worden aangewezen als stemgerechtigde deelnemers aan het kongres.

HOOFDSTUK 8: DE KERNGROEP

Artikel 27

1. De kerngroep, als bedoeld in artikel 14 van de Statuten, bestaat uit leden die - met inachtneming van het gestelde in lid 4 van dit artikel - worden afgevaardigd door de provinciale ledenvergaderingen, waarbij rekening wordt gehouden met regionale spreiding van de kandidaten. Gegevens inzake gekozen leden en plaatsvervangers, alsmede wijzigingen hierin, worden door het provinciaal bestuur ommiddelrijk schriftelijk ter kennis gebracht van het partijbestuur en de kern-groepkommissie.

2. Het partijbestuur stelt de kiesdeler vast op de eerste vergadering van het partijbestuur na 1 juli van elk jaar, door het totale aantal partijleden te delen door 100. Uitkomsten achter de komma worden verwaarloosd.

3. Per provincie kunnen aangewezen worden zoveel kerngroepen en zoveel plaatsvervangende kerngroepen als de kiesdeler vol begrepen is op het aantal in de provincie woonachtige leden, met een minimum van 3 kerngroepen per provincie. Het provinciaal bestuur kan in overleg met de betrokken regio maatregelen nemen ter voorziening in vakatures van de landelijke kerngroep, die ontstaan tussen twee bijeenkomsten van de provinciale ledenvergadering; deze maatregelen gelden tot de eerstvolgende bijeenkomst van de provinciale ledenvergadering.

4. a. Per gemeentelijk aktecentrum kunnen door de ledenvergadering zoveel kerngroepen en plaatsvervangende kerngroepen worden gekozen als de kiesdeler vol begrepen is op het aantal in het aktecentrum woonachtige leden. Ook per vrijwillig aangegane combinatie van gemeentelijke aktecentra kunnen zoveel kerngroepen en plaatsvervangende kerngroepen worden gekozen als de kiesdeler vol is begrepen op het aantal in de combinatie van aktecentra wonende leden. In dit geval vindt de verkiezing plaats, hetzij in een gezamenlijke ledenvergadering van de in de combinatie verenigde aktecentra, hetzij in de afzonderlijke ledenvergaderingen van die aktecentra. In dit laatste geval dient

Ger Bertholet, Annemie Piters en Berry van Rijswijk

wat men zelf wil. „Dat kan niet”, „daar is geen beginnen aan”, „iedereen wil wat anders”, is het antwoord als je dat zegt.

Voor de gemeenten is het welzijnswerk een politieke zaak. De gemeente „doet er wat aan” door subsidie te geven; de resultaten lijken van minder belang. En wanneer er dan wat lukt en er komt een blaadje van de grond waar dan ook wat kritische dingen in staan, dan trekt de gemeente de subsidie snel in, daar betalen zij niet voor. Zij betalen voor rust.

Maar de gevolgen worden al duidelijk. Bijvoorbeeld in Maastricht, waar jongeren steeds baldadiger worden. Er worden straathoekwerkers aangesteld die een rapport moeten schrijven over het functioneren van het vormingswerk. De KWJ had drie jaar geleden voorspellingen gedaan over het welzijnswerk die helaas zijn uitgekomen. Het rapport was dan ook overbodig. De uitslag was al bekend en bleek te kloppen; „het was allemaal erg moeilijk”; „het vormingswerk deed niets”; „het vormingswerk sluit niet bij de jongeren aan”.

De instanties moeten dan ook niet voor de jongeren willen denken, maar moeten de jongeren de kans geven zelf iets te bedenken. Je moet als vormingswerker niet achter je buro gaan zitten wachten of er ook een jongere wil komen, terwijl je vergadert over een „nieuw” plan. Nee, je moet de jongeren op gaan zoeken. Je moet met ze in de kroeg zitten, dan leer je ze kennen. In een wijk in Maastricht van 10.000 mensen, begon men een keer zelf een vereniging. Voor zo'n wijk is, wil de

zaak goed blijven draaien, een beroepskracht nodig. Gelukkig dat er vanuit kerkelijke hoek, de X-Y beweging, geld kwam want de gemeente had er geen geld voor over.

Gaat dat zo door?

Er ligt hier in Limburg duidelijk veel werk braak in het welzijnswerk. De KWJ doet wel wat maar heeft te weinig mensen in dienst. Maatregelen zijn moeilijk te bedenken. Je struikelt over de bureaucratie en de mentaliteit in het vormingswerk. We zijn nu bezig met een stichting om de werkwijze van de KWJ door cursussen, over te brengen, maar het blijft peuteren in de marge. In de KWJ werken mensen die zelf gewerkt hebben, die hebben de problemen aan den lijve ondervonden. Maar zij komen bij het officiële vormingswerk niet aan de bak als ze geen Sociale Academie hebben gevolgd. Op de Sociale Academie komen mensen vaak met een verkeerde motivatie; men gaat dat doen omdat men met mensen bezig wil zijn, alsof je in andere beroepen geen mensen tegenkomt. Veranderingen op de Sociale Academie halen ook niet veel uit. Het vormings wereldje schernt zich zo af, dat deze veranderingen voorlopig niet tot hen doordringen.

Welzijnswerk is op dit moment erg belangrijk. Maar wanneer er op de lange termijn niets verandert dan belazer je de werkloze toch. Wat willen jullie?

Zoals al gezegd zijn kleine bedrijfjes moeilijk op te zetten. Er moet daarvoor hulp en begeleiding komen. Dit moet dan niet door de overheid worden op-

gezet maar door de mensen zelf met geld van de overheid. Veel geld gaat ongecontroleerd naar grote bedrijven. Maar bij dit soort projecten wil de staat veel macht hebben en de zaak beheren. Je moet je geen illusies maken. De korte termijn blijft rommelen in de marge. Als op de lange termijn de zaak in een chaos loopt mag je hopen dat iets nieuws de kans krijgt. Op de investeringen van de grote bedrijven heb je geen enkele invloed en van deze overheid kun je niet verwachten dat ze het probleem van de werkloosheid oplost. Hun taak is voor een groot deel het draaiende houden van dit produktiesysteem. De overheid is nu meer een medewerker van het kapitalistisch systeem dan iemand die daar tegenover staat. Bij de Sociale Democratie krijgt de overheid een andere taak toebedeeld. Maar die slaat door naar staatsmacht. Volgens ons moeten mensen een stuk verantwoordelijkheid hebben en er moeten middelen zijn om iets zelf te kunnen doen. Men heeft die eigen verantwoordelijkheid afgeleerd en het zal wel weer een tijdje duren en wat geld van de overheid gaan kosten, voor die weer is aangeleerd.

Wat kan een politieke jongeren organisatie nu doen?

Politieke jongerenorganisaties, zoals de PPR-jongeren, moeten de werkloze jongeren gaan opzoeken zodat men weet wat ze denken. Voorstellen die hier uit komen moeten ze aankaarten bij hun moederpartij en zo naar het parlement. Een politieke jongerenorganisatie moet overal contacten hebben om met de betrokkenen zelf in contact te komen. Wat er aan de hand is in hun omgeving moeten ze niet uit boeken halen maar van de mensen zelf. Plannen voor veranderingen moeten ook weer aan de werkloze worden voorgelegd om te vragen wat ze er van vinden. Politiek moet ook naar de mensen toegaan en niet wachten tot ze op je af komen.

★

De KWJ is een beweging voor en door werkende jongeren. Alle KWJ-bestuurders hebben vroeger zelf gewerkt. Het werk van de KWJ rust op drie pijlers:

- 1) de bewustwording van mensen in en vanuit hun eigen situatie;
- 2) de eigen belangenbehartiging, zowel individuele hulpverlening als op politiek en vakbondsterrein;
- 3) spreekbuis van werkende jongeren daar waar het nodig is.

adressen KWJ Limburg: Steenweg 86 Sittard telefoon: 04490-13268; KWJ Landelijk: Oorsprongpark 9 Utrecht telefoon 030-333115.

Het Nicaragua-komit e voert – in samenwerking met een aantal politieke partijen, waaronder de PPR – een financiële aktie voor de wederopbouw van Nicaragua. De gelden die opgebracht worden zijn voor het

alfabetiseringsprojekt waarover in bijgaand artikel geschreven wordt. Voor verdere informatie kun je terecht bij de sekretaris van je aktiecentrum (zie ook de oproepen in de dagbladen).

Steun Nicaragua ook door een bijdrage te storten op gironummer 3580163 t.n.v. Nicaragua Komitee Nederland onder vermelding van „alfabetisering”.

Nicaragua heeft hulp nodig voor de opbouw van zijn onderwijs

De nieuwe regering van Nicaragua kampt met enorme problemen. Economisch gezien is het land volledig aan de grond geraakt door de corruptie van het regime-Somoza en door de langdurige vrijheidsstrijd die de bevolking heeft gevoerd onder leiding van het Sandinistische Bevrijdingsfront. Deze vrijheidsstrijd heeft de produktie volledig langelegd. De schade aan de ekonomie wordt nog verergerd door het feit dat Somoza bij wijze van afscheidskadoetje de fabrieken, ziekenhuizen en scholen heeft laten bombarderen.

De schade aan onderwijsinstellingen wordt geschat op 50 miljoen gulden. Somoza's Nationale Garde koelde haar haat jegens scholen en universiteiten – de jeugd werd gezien als de voornaamste vijand tegen het Somoza-establishment – door gebouwen en alles wat er in was te vernielen. Het was ook vooral de jeugd aan wie de overwinning van 19 juli 1979 is te danken. In het nieuwe Nicaragua waar de Sandinisten naar streven moeten arbeiders en boeren de hoofdrol spelen, moet hun werk- en leefsituatie worden verbeterd. Met grote voortvarendheid is de nieuwe regering daarom begonnen aan herstel van de produktie, maar vooral ook aan verbeteringen in de sectoren onderwijs en gezondheidszorg.

Nicaragua staat voor een rampzalige erfenis die 45 jaar Somoza-bewind ook op onderwijsgebied heeft nagelaten. Het verouderde, logge onderwijsapparaat was een van de broeinesten van de corruptie. Zo bleek veel geld te zijn verdwenen in de zakken van lieden die betaald werden voor het geven van onderwijs, maar dit in werkelijkheid nooit deden. De mevrouw, die Somoza's laatste minister van onderwijs was, verveelvuldigde bijvoorbeeld haar inkomen door de verkoop van diploma's en bullen.

Aan dit soort praktijken is een einde gemaakt. Ook de inhoud van het onderwijsprogramma is aangepakt. Ten

tijde van Somoza sloot het nauwelijks aan bij de werkelijke toestand in het land en was het bovendien vooral afgestemd op de elite. Het nieuwe onderwijs zal wel aansluiten op de problemen en behoeften van het land en moet bovendien gratis toegankelijk zijn voor iedereen. Dit is uiteraard een kostbare operatie. De nieuwe inhoud van het onderwijs betekent bijvoorbeeld dat er zeer veel nieuwe boeken moeten worden gemaakt. Gratis onderwijs brengt met zich mee overheidsuitgaven die uiteraard onder Somoza niet bestonden. In het kader van de nieuwe opzet van het onderwijs vallen ook gespreks- en discussiegroepen. Een belangrijke maatregel is voorts dat schoolhoofden nu worden gekozen door leerlingen en onderwijzers.

Alfabetisering

Er is sprake van het houden van een enquête onder de bevolking van Nicaragua over de vraag: „Wat verwacht u van het onderwijs in het nieuwe Nicaragua?” Mede aan de hand van de uitkomst wil men de nieuwe onderwijsfilosofie formuleren. Uitgangspunten zullen echter ongetwijfeld ook zijn de vorming van een „nieuwe”, niet door egoïsmen gedreven mens in dienst van de gemeenschap, een nauwe koppeling tussen studie en arbeid en rechtstreekse aansluiting aan behoeften en werkelijkheid in het land.

Dit nieuwe onderwijs wil allereerst een van de ernstigste gevolgen van de onderdrukking onder Somoza, het hoge analfabetisme, uitroeien. Het jaar 1980 is daarom uitgeroepen tot het Jaar van de Alfabetisering. Minstens de helft van de bevolking is analfabeet. Bij de alfabetiseringskampagne van dit jaar wil men een 130.000 vrijwilligers inzetten. Op 23 maart moet de campagne, die twintig maanden zal duren, van start gaan. Het oorspronkelijke idee de deelnemers, vooral arbeiders en boeren, vrij te stellen van hun gewone werk heeft men moeten

laten varen omdat anders te veel schade zou worden berokkend aan het produktieproces.

Bij het opstellen van de plannen heeft men gebruik gemaakt van specialisten als Paolo Freire, die tijdens de campagne zal optreden als adviseur, en van ervaringen die opgedaan zijn met eerdere alfabetiseringsprogramma's. Veel nut heeft men aan de Cubaanse ervaringen van 1961. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Cuba talrijke onderwijsdeskundigen naar Nicaragua heeft gestuurd, honderden beurzen heeft gegeven aan Nicaraguaanse scholieren, studenten en onderwijzers en bovendien nog eens 1200 onderwijzers heeft gestuurd om mee te helpen. In de campagne zal een lesboekje gebruikt worden dat duidelijk in overeenstemming is met de nieuwe onderwijsfilosofie: het bevat historische informatie over Nicaragua (Sandino, Carlos Fonseca Amador), informatie over het FSLN en haar massa-organisaties, over de regio's, de landhervorming etc. Het eerste begin zal echter liggen bij de eigen ervaringen en leefwereld van de analfabeten.

De „alfabetizadores” zullen meer doen dan alleen maar alfabetiseren. Ze moeten ook werken aan de oplossing van problemen op rekreatief en hygiënisch gebied, kulturele activiteiten ontplooiën en meewerken op het land. Zo zal de integratie bevorderd worden en doet men wellicht al een belangrijke stap in de richting van de vorming van de „nieuwe mens”. In ieder geval zal Nicaragua in 1981, als de campagne afgelopen is, een totaal ander land zijn. Het zal het tweede land na Cuba in Latijns-Amerika zijn waar iedereen zal kunnen lezen en schrijven en bewust geworden is van zijn sociaal-ekonomische realiteit. Dat zal dan al een belangrijke stap voorwaarts zijn in het streven naar een nieuw Nicaragua, een streven, dat onze steun volledig verdient, zeker als men beseft hoe schaars de middelen zijn waarover het land beschikt en hoe gigantisch de problemen zijn waar men voor staat.

ZIT DE PPR WEER IN DE LIFT?

De afgelopen weken was de PPR een aantal keren opvallend in het nieuws. Op een positieve manier wel te verstaan, en dat is wel eens anders geweest. Enkele voorbeelden:

★

„Het verzet tegen kernwapens op zichzelf, maar vooral tegen de wetmatigheden die de bewapeningsspiraal steeds doen doorgaan, is dus toegenomen, zoals gezegd, mede dankzij de (overigens in velerlei opzicht aanvechtbare) akties van het IKV. En wat het IKV-effect is op met name het kerkvolk, was het PPR-effekt op de politieke partijen. Je hoeft lang niet voor alle opvattingen die de PPR in de loop der jaren innam op het gebied van vrede en veiligheid bewondering te hebben, om te constateren dat de radikaliserende die zich de laatste tijd op PvdA-congressen op dit punt heeft voltrokken, voor een groot deel is gebeurd onder invloed van het ethisch appél dat de atoompacifisten van de PPR op de PvdA deden.

Op het CDA heeft het optreden van de PPR vroeger veelal een averechtse uitwerking gehad. Met hun neo-confessionele gedrag irriteerden de radicalen hun vroegere geestverwanten al

tijd mateloos. Maar ook weer op het terrein van vrede en veiligheid had het provocerend optreden van de PPR (in de vette jaren) een stimulerende werking. En dan met name op CDA-ers van anti-revolutionaire huize”. Rob Vermaas, parlementair redakteur van de Tijd, 7 december 1979.

★

Politieke enquêtes zijn regelmatig terug te vinden in de kolommen van dag- en weekbladen. Het weekblad de Tijd organiseert al enkele jaren een enquête onder parlementaire journalisten om te komen tot de uitverkiezing van de politicus van het jaar. Politicus van het jaar 1979 werd Ruud Lubbers. Voor de PPR gaf deze enquête de volgende resultaten:

– Bas de Gaay Fortman, 2 punten, „vanwege zijn niet voor dubbele uitleg vatbare principiële stellingname in de kernwapendiskussie”.

– Leo Jansen, 2 punten, „omdat hij op het brede terrein van de sociaal-economie toch bij iedere gelegenheid als lid van een drie mans/vrouwsfractie een eigen en waardevolle bijdrage levert”.

– Ria Beckers, 1 punt „een van de weinige politici die, bij de algemene ver-

loeding van de politiek, nog probeert enige verbinding aan te brengen tussen de gruwelijke realiteit en gewoon fatsoen, idealen”.

Op zich moeten we niet al te veel waarde hechten aan dit soort gezelligheids-spelletjes voor onder de kerstboom. Maar de motiveringen kunnen we wel degelijk als compliment opvatten. „Zeker als we kijken naar b.v. Rietkerk, „niet te geloven” en Brinkhorst, „zulk een opportunisme behoort niet vergeten te worden”.

★

De Rooie Haan/NIPO peilingen zijn voor de PPR tot op heden niet zo gunstig geweest. De echte verkiezingen (Staten-, Gemeenteraads- en Europese Verkiezingen) brachten de PPR telkens een beter resultaat dan Maurice de Hond had voorspeld. We mogen daarom wel aannemen dat de PPR in zijn peilingen aan de lage kant zit. Des te verheugender is het daarom dat de peiling in de maand november voor de PPR een resultaat te zien gaf van 1,9%. De langzaam stijgende lijn zet zich voort. Voor de eerste maal zit de PPR in deze peiling boven het resultaat van de Kamerverkiezingen van 1977.

Wat is een naam?

EGBERT BOEKER

Een paar jaar geleden ontmoette ik bij een Engelse vriend een econoom die nogal geïnteresseerd was in de Nederlandse politiek. Ik vertelde hem dat ik daar graag over praatte, omdat ik vice-voorzitter was van de „Political Party of Radicals”. De econoom keek mij bevreemd aan en mijn vriend haastte zich uit te leggen dat ik geen „radical” was in de Engelse betekenis van het woord. Hij kende mij goed genoeg om mij te classificeren als „links-labour” met een vleugje van de jonge liberalen. Daarmee was de econoom gerustgesteld en konden we goed praten over de zorgen rondom de toepassing van kernenergie.

Dit verhaaltje illustreert de moeilijkheid bij de vertaling van PPR. In het Engels klinkt „radical” extremistisch

en zeker niet realistisch. Het heeft de bijklank van anarchie en in de verte ook van gewelddadigheid. In het Duits is dat ook zo. Vandaar dat het partijbestuur al meer dan een jaar in Engelstalige stukken spreekt van „radical-democrat”. De tweede term, „democrat”, geeft aan dat wij de radikale veranderingen die wij voorstaan, nastreven langs democratische weg.

In een Engels persbericht over de Nederlandse akties tegen de kernbewapening van 30 mei 1979 wordt deze term ook gebruikt als vertaling en daarmee was deze onuitgesproken ook aanvaard door D'66, die ook de tekst van het persbericht had goedgekeurd. Het partijbestuur was daarom ook niet gelukkig met de aankondiging van Terlouw dat D'66 zich radikaal-demokraten noemde. Wij hebben het bestuur van D'66 geschreven dat wij althans in Engelstalige publika-

ties die naam zelf gebruiken.

D'66 antwoordde, dat men in het algemeen de Engelse vertaling „Radical democrats” niet zal gebruiken, maar dat men geen afstand doet van het recht daartoe. Het begrip radikaal-democraten is namelijk gebaseerd op naam en statuten van de partij. Het zij zo. Laat ik besluiten met te vermelden dat de PPR nu ook in Duitsland bekend staat als politieke partij van Radikal-Demokraten. Onze PPR was in de persoon van onze voorzitter als enige Nederlandse politieke partij aanwezig op het oprichtingscongres van de „Grünen” en kreeg in de Duitse media veel aandacht.

Ik denk, dat de radical-democrats of de Radikal-Demokraten, de PPR dus, op weg is om een begrip te worden in Europa. Straks zal verdere uitleg voor onze buitenlandse vrienden overbodig zijn.

NIEUWS UIT DE aktie CENTRA

Nieuw provinciaal bestuur Utrecht in aantocht

Het provinciaal aktiecentrum Utrecht wacht een gedeeltelijk nieuw bestuur. Kandidaten daarvoor zijn tot dusver: Dolf Coppes (Zeist) voor de voorzittersfunctie en voor de overige bestuursfuncties Wim Klaassen (Mijdrecht), Jan Leunk (Nieuwegein), Nienke Noordhof (Bilthoven), Paul Peters (Oudewater), Peter van Stratum (Odijk), Jan van der Veen (Abcoude) en Gerard Westhof (Driebergen). Het lijkt erop dat het provinciale aktiecentrum een flinke frisse impuls gaat krijgen. Kans van slagen zullen de komende tijd de al langer levende wens hebben om een provinciaal blad uit de wieg te helpen om de kontakten met de plaatselijke aktiecentra o.m. te verstevigen en om de betrokkenheid bij politieke akties te vergroten. De provinciale ledenvergadering

wordt gehouden in het CSB-gebouw, Kromme Nieuwegracht 39 in Utrecht, en begint om 20.00 uur. Op de agenda staat o.a. ook de verkiezing van negen nieuwe kerngroepleden. Leo Jansen zal spreken over „De PPR in de jaren '80", toegespitst op aktuele sociaal-ekonomische problemen als de werkloosheid, automatisering, etc. Uiteraard is er ruimte voor diskussie. Kortom, een avond om niet te missen voor de Utrechtse aktiecentra, dunkt ons.

Midden Langstraat

Het aktiecentrum Midden Langstraat organiseert op 6 maart een Energiebeurs in cultureel centrum De Leest in Waalwijk. Het is dan de bedoeling om belangstellenden in te lichten over isolatie, verwarmingssystemen, alternatieve energiesystemen, subsidies, enz. Tevens wordt met een video- en diashow de energieproblematiek algemeen en plaatselijk toegelicht. Uiteraard is er ook het nodige PPR-materiaal. Vanwege het plaatselijk belang wordt getracht voor bepaalde kosten bij de gemeente een eenmalige subsidie los te krijgen. De deelnemers betalen een tientje (bedrijven e.d.). Wie meer wil weten, belle Pierre van Meeuwen: 04160/39648 of André Smulders: 04163/3292, overdag 073/125454/2455 (provincie-huis).

Rijksweg 11-Oost

Het aktiecentrum Leiden heeft onlangs een brochure uitgebracht over rijkswegen rond Leiden, m.m. RW 11 tussen Leiden en Alphen. Haar standpunt is dat aanleg van de nieuwe weg de problemen op de bestaande weg niet zal oplossen en alleen maar meer problemen zal veroorzaken, door een toenemende verkeersdruk op Leiden en een verstedelijking tussen Leiden en Alphen. In plaats van een nieuwe snelweg moet het openbaar vervoer gestimuleerd worden en moeten omleidingswegen om Alphen en Zoeterwoude worden aangelegd. Op 8 jan. j.l. hebben de aktiecentra Leiden en Alphen over deze zaak gesproken en besloten is tot verdere aktie. Wat dat precies gaat worden moet nog verder uitgewerkt worden. Wie mee wil denken en praten is van harte welkom op onze volgende vergadering op 11 februari om 20.00 uur in het Stadhuis te Leiden.

*

Kerk en Vrede organiseert op 7 en 8 maart in het Kontakt der Kontinenten te Soesterberg een weekende over kernbewapening, speciaal i.v.m. de begeleiding van de campagne van het IKV! De kosten bedragen f 47,50. Voor opgave en info: Kerk en Vrede, Utrechtseweg 159, Amersfoort, tel. 023/32133.

De „vrije verkiezingen", die binnenkort in Zimbabwe (vh Rhodesië) worden gehouden, bevatten een groot aantal elementen van oneerlijkheid. Ian Smith en Muzorewa immers zijn bij voorbaat in het voordeel doordat ze zeker kunnen zijn van massale gelde-

lijke steun uit Zuid-Afrika en van blank Rhodesië, terwijl ZAPU en ZANU, de bevrijdingsbewegingen, nauwelijks tijd hebben gekregen een verkiezingscampagne voor te bereiden en ook het geld daartoe niet bezitten. De organisatie van de verkiezingen is in

handen gegeven van het plaatselijke bestuur van Smith en Muzorewa; de politie van het minderheidsregime moet de orde handhaven. Bovendien werd bepaald dat nog voordat er één stem is uitgebracht twintig van de honderd zetels - de „blanke zetels" - naar de tegenstanders van het Patriotisch Front gaan.

Daarnaast komt de oneerlijkheid door de praktijk in Zimbabwe, door de opstelling van de Engelse gouverneur, die het akkoord toepast op een wijze die Muzorewa bevoordeelt. De terugkeer van de leiders van het Patriotisch Front naar Zimbabwe werd vertraagd doordat ze geen landingsvergunning van de gouverneur kregen. En terwijl de eenheden van het Patriotisch Front zich in verzamelkampen moeten melden krijgen de hulptroepen van de bisschop en het Rhodesische leger de vrije hand om de gebieden binnen te trekken die door het Patriotisch Front zijn verlaten.

Daarom is in Nederland een, ook door de PPR gesteunde, bliksemaktie van start gegaan, die wordt georganiseerd door het Komitee Zuidelijk Afrika. Doel is het Patriotisch Front te helpen het beste te maken van de verkiezingscampagne.

Zimbabwe

VRIJE VERKIEZINGEN?

Voor Smith-Muzorewa is er massale financiële steun uit Zuid-Afrika en van blank Rhodesië.

Wij steunen ZAPU en ZANU. Zimbabwe moet vrij van Zuidafrikaanse overheersing.

Steun giro 26655 t.n.v. Bevrijdingsfonds, A'dam o.v.v. „Zimbabwe".

GIRO 26655

Actie met steun van:

Evert Vermeer Stichting (PvdA), Jonge socialisten, ARJOS, PPR jongeren, PSP, PSP jongeren, Socialistiese Partij, Land. Ver. van Wereldwinkels, Domitia, VIA.

Homo zijn, en daarbij nog vreemdeling discriminatie in het kwadraat

BEN BAKS

Homoseksuele vrouwen en mannen moeten ook in de Nederlandse samenleving nog steeds vechten voor gelijke rechten en kansen - al was het maar omdat in zelfgenoegzame groepen, die zich niet tot deze minderheid rekenen, de mening heerst dat in Nederland van discriminatie in dit opzicht geen sprake meer is. Het weren van „openlijke” en dus voor hun rechten opkomende homoseksuelen door de Verenigde Staten als wegens een soort besmettelijke ziekte ongewenste vreemdelingen, de homovervolging in het land van de Ayatolla's, de registratie van flickers als „potentiële misdadigers” in de Duitse bondsrepubliek, het homootjespesten van Belgische autoriteiten, de doodstraf die in de Ierse republiek op homosex staat - het speelt zich allemaal buiten de Nederlandse grenzen af. Minderheden die in Nederland voor hun rechten op durven komen verwekken irritatie bij die met zichzelf zo ingenomen, dus kortzichtige en in dezen allesbehalve zwiigende meerderheid. Een meerderheid, die botweg niet wil zien dat er ook in Nederland op diverse gebieden in de samenleving ergerlijk

grote achterstanden bestaan voor minderheden - ook voor homoseksuelen. Ongelijke behandeling in de wetgeving bijvoorbeeld, of op het gebied van huisvesting, willekeur van de kant van de politie of van werkgevers en arbeidsbureaus - het is maar een greep uit een trieste reeks die de achterstelling aantoonde.

Als een homo in Nederland ook nog eens vreemdeling is, heeft hij het nog moeilijker. Dan kan hij de ambtelijke willekeur vanuit twee invalshoeken ervaren. Immers, een in Nederland toegelaten vreemdeling wordt al op grond van dit vreemdelingschap „anders” behandeld. Als die vreemdeling dan ook homoseksueel is komt er nog een discriminatoir extraatje bij. Het heeft er alle schijn van dat het lot van homoseksuele vreemdelingen in Nederland afhangt van de luimen, de grillen, de willekeur van Nederlandse ambtenaren en van de feitelijk niet minder willekeurige omstandigheid van het hebben van Nederlandse vriend(inn)en die bereid zijn voor hun op te komen.

Het feit dat potten en poten het in allerlei buitenland nog veel moeilijker hebben dan in Nederland kan uiter-

aard geen rechtvaardiging zijn voor willekeur of zelfgenoegzaamheid.

Verscheidene politieke systemen onderdrukken mensen wegens hun seksuele geaardheid. Het is treurig dat homo's die deze onderdrukking in hun thuisland ontvluchten niet de helpende hand krijgen aangereikt van het Nederlandse vreemdelingenrecht. De rechtspositie van vreemdelingen blijkt in Nederland al in de praktijk broodmager, de status van vervolgd homoseksuele vreemdelingen is nauwelijks wettelijk geregeld.

Er is trouwens nog een belangrijk item op het gebied van ongelijke rechten van homoseksuele vreemdelingen, dat ook alles te maken heeft met de juridische voorkeursbehandeling die het huwelijk geniet, vergeleken bij andere samenlevingsvormen. Homoseksuele vreemdelingen die op grond van een duurzame relatie samenwonen met een Nederlander moeten dezelfde rechten krijgen als een „echtgenote” en dus in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning. Het laatste PPR-kongres heeft de beide moties die hierover waren ingediend door de PPR-homogroep met algemene stemmen aangenomen.

AJAXSUPPORTERS ALS POTENRAMMERS

WALTER VAN OPZEELAND

Potenrammers zijn lieden van afwijkend gedrag die het fijn vinden „poten” (mannelijke homoseksuelen), door het een of ander als zodanig herkenbaar, in elkaar te rammen. In het Amsterdamse Centraal Station hebben zaterdag 19 januari twee poten, maar ook een pot, die naar Den Haag wilden reizen om daar te demonstreren voor Gerd Blömer (cf PPR-aktiekrant 151, pag. 16) aan den lijve moeten ondervinden wat potenrammers zijn. In dit geval bestonden die potenrammers uit een groepje van ongeveer dertig als zodanig herkenbare Ajaxsupporters, dat misschien aanstoot nam aan het feit dat het meisje en de jongens heel leuk waren opgemaakt. Jazeker, lieve hetero's, ook de jongens waren heel leuk opgemaakt, en ze doen dit omdat ze zich aldus zelfverzekerd en fijn voe-

len, omdat ze dit gevoel ook uitstralen en dan ook sympathiek bij hun gevoelsgenoten (en misschien ook wel bij jullie, lieve hetero's) overkomen. Vrouwen zullen dit wel kunnen begrijpen en ze zullen ook nog wel wat meer kunnen herkennen. Namelijk het gemakkelijke smoesje dat je volgens sommige politiemensen „er om vraagt” te worden aangerand als je zo over straat loopt. Måg je dan niet zo over straat? En mogen homo-jongens dat dan ook soms niet?

Nee, dat mochten ze niet van die Ajaxsupporters, die het drietal in de hal van het station begonnen te molesteren en die het zelfs bestonden hun tot in de trein te achtervolgen toen de belaagden, voor hun leven rennend, daar hun toevlucht zochten. Dit alles terwijl er, gezien de reputatie van het voetbalsupportersvolk in het station extra-politie-toezicht moet zijn geweest, ook al

vertoonde dit zich niet - misschien wel om taktische redenen? Maar het greep in ieder geval ook niet in, terwijl het toch via die tv-camera's alles wat er voorvalt kan begluren ...

Van de drie werd er één zo toegetakeld dat hij niet mee kon naar Den Haag. Het meisje en de andere jongens konden wel mee-betogen. Ze waren ontredderd, geschokt, gegriefd: waarom mag je van zo'n stom stelletje mensen niet zijn zoals je bent? Waarom dóen mensen, zomaar, zoiets een ander aan? En, lieve mensen, dit gebeurde niet in Appelscha, Nigtevecht of Uitgeest, maar in Amsterdam, dat zo tolerant heet te zijn ... En de Ajaxsupporters hebben een klubblad, zodat we mogen veronderstellen dat ze niet alleen met de viltstift overweg kunnen, maar ook (een beetje) kunnen lezen. Of ze er ook wijzer van worden? ...

Er is een progressieve spaarbank in ons land.

Waar blijven die progressieve sparenders nou...

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een spaarbank die gesneden is op de maat van uw principes. De ASN is voortgekomen uit de moderne arbeidersbeweging. En steekt dat gegeven niet onder stoelen of banken.

Ook in de bedrijfsvoering verloochent de ASN haar afkomst niet. Daarom kunt u er ook zeker van zijn dat de ASN geen beleggingen voor uw spaargeld kiest waar zij gezien haar maatschappelijke inzichten niet achter staat.

De ASN belegt wel zo veel mogelijk in maatschappelijke en culturele instellingen en - niet te vergeten - in de woningbouw. Dat betekent dat de ASN u geen gouden bergen belooft als u daar gaat sparen. U krijgt een eerlijke rentevergoeding. Niet meer, maar zeker niet minder. En... rente zonder bijsmaak.

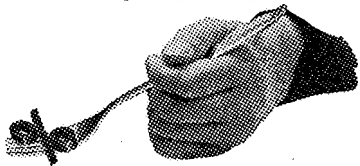
De ASN is in 1960 opgericht door het NVV en De Centrale. Dit geeft haar de verplichting om rekening te houden met de belangen van de groeperingen waarvoor de ASN is opgericht en waaruit zij is voortgekomen.

De ASN: maatschappelijk progressief en principieel. Zo'n spaarbank zou gekozen moeten worden door iedereen die zich verwant voelt met de progressieve beweging in ons land. Door u dus.

Welnu, het minste wat u kunt doen is u te informeren over de ASN. Over de makkelijke manier van sparen (in nauwe samenwerking met de postgiro) en over de vele andere, aantrekkelijke spaarvormen.

U komt er dan meteen achter dat de ASN met haar 55.000 spaarders met een gezamenlijke inleg van 200 miljoen gulden, niet de eerste de beste is. Daarom... vul de bon in deze advertentie in.

Een progressieve daad. Een principiële stap.

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
geeft rente zonder bijsmaak

Bon sturen aan: Algemene Spaarbank voor Nederland,
Antwoordnummer 1188,
2500 VB Den Haag.

U hoeft geen postzegel te plakken. U kunt ook bellen: 070-470181 of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlakbij het Centraal Station) tussen 08.30 uur en 17.00 uur.

Iedereen die voor 1 juli 1980 een spaarrekening opent met tenminste f 50,- als eerste inleg krijgt als welkomstgeschenk een spaarpremie van f 7,50.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- spaardeposito-bewijzen (met een vaste looptijd)

* aankruisen wat u wenst.

DE STEM DES VOLKS**DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS****Fiscus en
bewapening**

Misschien kan onderstaande brief, door mij verstuurd naar de Inspecteur der Directe Belastingen, anderen inspireren:

„Heden - 3 januari 1980 - heb ik aan het Centraal Betaalkantoor Rijksbelastingen te

Apeldoorn overgemaakt een bedrag ad f 412,-, zijnde het door mij nog verschuldigde bedrag ad f 596,-. Inkomstenbelasting 1979 vermindert met een bedrag ad f 184,-. Het bedrag ad f 184,- is dat wat betaald is per persoon voor de bewapening in 1978. Ik heb het bedrag ad f 184,- gekozen, omdat ik

niet over andere gegevens beschik.

De reden van mijn inhouding is, dat voor mij thans het punt bereikt is, waarop ik moet overgaan tot het stellen van een daad van Burgerlijke Ongehoorzaamheid. Op grond van mijn geweten, protesteer ik op deze wijze tegen de bewapeningswed-

loop en wijs ik elke verantwoordelijkheid voor de kernbewapening af.

Ik beroep mij hierbij op de Rechten van de Mens, vastgelegd in het Handvest van de Verenigde Naties en de Akkoorden van Helsinki.”

**M. Aarts-Franken
De Koog-Textel**

**Werkgroep
Zwakzinnigenzorg**

De Werkgroep Zwakzinnigenzorg is in april 1978, als onderdeel van de themagroep Welzijn, van start gegaan met een tweeledig doel:

1. te komen tot een radikale visie op de zwakzinnigenzorg; het is de bedoeling dat de strekking van deze visie wordt opgenomen in het verkiezingsprogramma;

2. met de Tweede Kamerfractie overleggen over actuele kwesties inzake de zwakzinnigenzorg.

De werkgroep vindt dat de zwakzinnigen te weinig als groep worden gezien. De achtergrondfilosofie van het beleid van regering en particulier initiatief gaat niet verder dan de individuele mens. De werkgroep daarentegen wil de zwakzinnigen zien als groep. Een groep waarvan het emancipatieproces nog maar net is begonnen. Dit proces moet beginnen bij het negatieve

verwachtingspatroon dat de maatschappij heeft ten opzichte van zwakzinnigen. Het beleid dat de regering voor zwakzinnigen heeft geformuleerd valt immers onder „revalidatie”. Het beleid dat de Werkgroep Zwakzinnigenzorg vanuit de PPR wil uitstippelen neemt het gezin met een zwakzinnige als uitgangspunt. Voorzieningen en reglementen zijn vaak niet gericht op verblijf van een zwakzinnige thuis. De werkgroep houdt zich bezig met onderwerpen als preventie (erfelijkheidsvoorlichting), vroegtijdige onderkenning, praktische pedagogische thuishulp, observatiemogelijkheden, toelatingscriteria voor verschillende voorzieningen (gezinsvervangende tehuizen, dagverblijven, inrichtingen).

De werkgroep bestaat uit werkers in de zwakzinnigenzorg. Ouders en anderen die met de werkgroep mee willen denken over een echt beleid voor geestelijk gehandicapten zijn in de werkgroep van harte welkom. De bedoeling is zeker eens per twee maanden te vergaderen in de omgeving van Utrecht. Voor informatie e.d.: Frans de Beer, Eikvaren 27, 4102 XG Culemborg, tel. 03450/8019.

**Onderwijs tegen
apartheid**

De Anti Apartheids Beweging Nederland (AABN) organiseert een actie onder het motto „*Steun de Solomon Mahlangu Vrijheidsschool*”. De bevrijdingsbewegingen bouwen bij de

(advertentie)

**PROSPERAN KAJ PACAN
NOVJARON**

werent u de Bond van Arbeiders-Esperantisten F.L.E.
Inlichtingen over Esperanto bij:
afd. Onderwijs F.L.E.,
Leidsevaart 52,
2114 AD Vogelenzang.

Tanzaniaanse plaats Morogoro een school voor jonge Zuidafrikanen die hun land zijn ontvlucht en zich bij de bevrijdingsbewegingen hebben aangesloten. De naam van deze school zal zijn: SOLOMON MAHLANGU VRIJHEIDSSCHOOL (Solomon Mahlangu is de jonge zwarte Zuidafrikaanse vrijheidsstrijder die in april jl. door het apartheidsregime ter dood werd gebracht). De AABN wil de komende periode geld inzamelen om deze school goed van start te laten gaan - alles bij elkaar is bijna f 100.000,- nodig. Deze actie is opgenomen in de campagne ONDERWIJS TEGEN APARTHEID en er is een *aktieset* vervaardigd (kost f 1,-).

Inlichtingen bij de AABN, Lauriergracht 116, Amsterdam, tel. 020-237335.

Kernenergie

De PPR-Groningen en Drenthe hebben een 120 pagina's tellend boekje uitgegeven over kernenergie, dat op 15 december op het provinciaal najaarskongres van PPR-Drenthe is aangeboden. Het boekje kost f 7,50 exclusief verzendkosten en is te bestellen door overmaking van f 10,- op giro 3110200 tnv penningmeester PPR-Drenthe o/v Kernenergie.

Natuur is duur

De NOS heeft maandag 2 december een voortreffelijke film vertoond van Wouter van Dieren: „Natuur is duur”. Hij legt daarin helder uit hoe de natuur in de markt-ekonomie altijd als gratis is gezien. Methoden zijn ontwikkeld om de onmisbare en onvervangbare processen in de natuur om te rekenen in ekonomische waarden. Dit levert gigantische bedragen op... Onder dezelfde titel is er ook een boek van Wouter van Dieren, uitgave Het Wereldvenster.

(advertentie)

**KREKT OER
'T WETTER**

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1980:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

aktie VOER

Meer personeel rond het bed

De aktiegroep „COZ, meer personeel rond het bed” organiseert zaterdag 9 februari een studiedag over de personeelssituatie en de kwaliteit in de gezondheidszorg, te houden in de Hogere School voor Gezondheidszorg in Leusden. De kosten bedragen f 5,-, inkl. studiemap. Voor informatie: Cees Steeman, p/a Juliana-ziekenhuis Amsterdam, tel. 020/122111, of schriftelijk: Aktiegroep COZ, p/a Slotervaartziekenhuis, Louwesweg 6, 1066 EC Amsterdam.

Kerk en Vrede

Kerk en Vrede organiseert op 7 en 8 maart in het Kontakt der Kontinenten te Soesterberg een weekeinde over kernbepaling, speciaal i.v.m. de begeleiding van de campagne van het IKV. De kosten bedragen f 47,50. Voor opgave en info: Kerk en Vrede, Utrechtseweg 159, Amersfoort, tel. 033/32133.

Stellingwarfs leren?

Wie him in de Stellingwarven (Z.O. Friesland) mit de poletiek doende hooft, kan niet zonder kennis van de Stellingwarver tael. Veur een pertij in een kleine gemienschap geldt dat nog des te meer.

De Stellingwarver Schrieversronte organiseert daaromme kursussen Stellingwarfs in Berkoop, as d'r op zien minst 10 kursisten binnen veur de kursus Stellingwarfs I en II, om disse tael te leren verstaon, praoten en schrieven.

Inlichtings en opgaoven: Stichting Stellingwarver Schrieversronte, postbusse 138, Oosterwoolde; till. 05160-4533.

School-verlaters- krant

Als gezamenlijke uitgave van KWJ en NVV-Jongerencontact is een zestien pagina's tellende Schoolverlaterskrant verschenen, die in een eerste oplaag van 100.000 exemplaren gratis wordt verspreid onder schoolverlaters en die alle informatie geeft i.v.m. vraagstukken als jeugdwerkloosheid, vrijwilligerswerk e.d. Voor informatie: KWJ, tel. 010/333115 of NVV-Jongerencontact, tel. 020/134626.

PPR-homogroep

De PPR-homogroep geeft een blad uit: 't Vlindertje', te bestellen door f 4,50 (per jaargang van minstens vijf nummertjes) over te maken op postgiro 2659103 tnv. H. Rademaker te Lelystad met vermelding van:

- één jaar „'t Vlindertje”;
- ben wel/geen lid van de PPR;
- beschouw me wel/niet lid van de PPR-homogroep.

Dia's

Duizenden dia's uit ontwikkelingslanden zijn gemaakt door de fotografen Peter en Chris Pennarts.

Peter reist - met zijn schrijvende collega Jan Glissenaar - al 30 jaar in ontwikkelingslanden. Tussen hun reizen door helpen ze personen en groepen die met zelfsamengestelde diaserie's, klankbeelden en films de mensen willen bereiken die gewoonlijk niet bereikt worden, omdat de meeste ontwikkelingsinformatie weinig toegankelijk voor hen is.

Op basis van al hun ervaringen hebben Peter, Jan en Chris - die nu met anderen samenwerken in de Stichting Studio 3 - een aantal diaserie's samengesteld in de stijl van het boek „Honderden foto's uit Latijns-Amerika voor f 4,-”, dat ze enkele jaren geleden uitgaven en dat liep als een trein.

Op deze diaserie's behoeft **geen winst** te worden gemaakt. Heeft u belangstel-

ling vraag dan per omgaan- de nadere informatie bij: Studio 3, postbus 20, 3417 ZG Montfoort

NIO-kroniek

De NIO-kroniek is een 2-maandelijke uitgave van de NIO-vereniging, die als politieke aktie-groep druk uitoefent op de Nederlandse samenleving en aandacht vraagt voor de noodzaak van een rechtvaardiger Nieuwe Internationale Orde. In het laatste nummer artikelen o.a. over de top van de ongebonden landen, de vrijheid van ontwikkelingslanden om zich langs eigen weg te ontwikkelen en over de gewenste betere toegankelijkheid van de ether voor ontwikkelingslanden om kritiek en informatie te verspreiden. Verder een commentaar op de troonrede en een interview met milieudefensie over het voorgenomen regeringsbeleid. Geïnteresseerden kunnen dit nummer bestellen door overmaking van f 2,80 op postgiro 5453 t.n.v. NIO-sekretariaat, Leliegracht 21, Amsterdam, tel. 278888. Op dit zelfde adres is ook het gratis informatiepakket te verkrijgen. Het lidmaatschap van de vereniging kost 25 gulden en dit geeft recht op regelmatige toezending van de kronieken en enkele andere publikaties. Ook aktieve leden zijn welkom!

Energie en verkeer

De Initiatiefgroep Wijs op Weg, opkomend voor openbaar vervoer en langzaam verkeer, heeft zich verdiept in het verkeer en haar energieverbruik. In de onlangs uitgebrachte nota Energiebeleid en verkeer licht Wijs op Weg het bestaande verkeers- en vervoerssysteem door op het punt van energieverbruik en geeft mogelijkheden aan om het energieverbruik te beperken. De bedoeling van de nota is dat zoveel mogelijk mensen en organisaties

er op reageren en er iets mee zullen gaan doen. Eind maart wordt een manifestatie met een demonstratief karakter georganiseerd, waarop een gezamenlijk eisenpakket wordt opgesteld en aan regering en parlement wordt aangeboden. Bestelling nota: f 5,- overmaken op giro 299050 tnv. Werkgroep 2000, postbus 2000, Amersfoort ovv Katernen 2000/7/1979. Voor meer informatie: tel. 013-324422 woensdagmiddag.

Grond- en geld- monopolies

In zijn boek „UNTER-GANG EINES MYTHOS”*) geeft de Japanner Yoshito Otani een gedocumenteerde historische analyse over het ontstaan van de grond- en geldmonopolies. Grond als natuurgave is er voor heel de gemeenschap, geld als ruilmiddel is een maatschappelijke instelling ten behoeve van allen. Grond, en daarmee samenhangend het geld, in handen van enkelen sticht groot onheil. De schrijver toont aan dat de werkers als gevolg van deze monopolies altijd tekort schieten. Dat is zo in de democratisch-kapitalistische en ook in de communistische landen. Ook laat hij zien dat er ter wille van de „bedrijvigheid” op grote schaal wordt gemorst met de werktijd van de werkers, met de grondstoffen en het milieu. Ten slotte de krankzinnige wapenning, vooral onder aanvoering van Amerika, waarvan door de manager Henry John Kuss wordt gezegd dat die „het brood is voor de vredige wereld”. Een wereld waarin steeds meer mensen vervreemd geraken, ook van zich zelf.

*) Arrow Verlag, 1978, 320 pag. verkrijgbaar in de boekhandel en bij Bas Moreel, Nobelweg 108 in Wageningen, prijs f 20,-.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

15 FEBRUARI 1980, NUMMER 152

VOORBEREIDING VOORJAARS- KONGRES 1980

Deze PPR-aktiekrant (nummer 152 – voor het „waarom” zie de vorige, die met 150 is genummerd) staat overduidelijk in het teken van de voorbereiding van het voor de PPR zo belangrijke voorjaarskongres op 16 en 17 mei in Amersfoort.

Dit betekent onder meer (nog?) minder plaatjes dan anders, veel langere stukken dan gewoonlijk, misschien ook minder variatie en in ieder geval uitstel van plaatsing voor een aantal ook heel belangrijke artikelen tot het volgende nummer, dat op 29 februari uitkomt.

Het betekent echter ook: inhoudelijk voor de partij belangrijke stukken, die op grond van een kongressuitspraak hier-en-nu worden gepubliceerd – zoals de negen stellingen over „De PPR in de jaren '80”, die in hun geheel amendeerbaar zijn, en de tweede versie (voor de eerste zie PPR-aktiekrant 146, blz. 8-12) van de nota „Buitenlanders op de grens van twee werelden” met amendeerbare „praktische voorstellen” en discussiestellingen.

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

direktie

Jan Heytel, Gidi van Dongen,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Erik Akkermans, Gerard de Oude,
Kees van Twist

redactie

Hans Berrevoets, Stéphanie Brokerhof,
Harm Lamberts, Wil Merkies,
Walter van Opzeeland (eindredakteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abbonementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

uitsluitend: Jan Heytel,
Schreveliusstraat 68, Haarlem
Telefoon overdag 02505-791,
's avonds 023-314160

basis-layout

Joep Paulussen

Start Polisario-aktie

Maandag 18 februari start een aktie die het Polisario-komitee organiseert in samenwerking met PPR, PvdA, PSP, CPN en CDA voor het Front Polisario. De aktie is gericht op twee doelen:

- politieke druk op de Nederlandse regering uitoefenen om een aktiever standpunt in te nemen in de Saharaanse bevrijdingsstrijd en
- financiële steun geven voor projecten op het gebied van gezondheidszorg, voeding en onderwijs in de vluchtelingenkampen die onder beheer staan van het Polisario.

Tijdens de aktieperiode zullen in veel plaatsen allerlei activiteiten ten gunste van het Polisario plaatsvinden zoals in-

formatie-avonden en kollektes. Als er in jullie aktiecentrum nog niets gebeurt, heb je nu nog de kans daar iets aan te doen door snel een initiatief te nemen. Raadpleeg daarvoor de informatie uit de laatste mailing van de sekretarissen van de aktiecentra of neem contact op met Niko Tetteroo van het Polisario komitee: tel. 070-624081. De aktie wordt afgesloten op zaterdag 8 maart met een landelijke manifestatie te Amsterdam.

Tenslotte: financiële steun voor de bevolking van de Westelijke Sahara is welkom op giro 3704961 t.n.v. het Polisario-komitee in Rotterdam.

14-29 februari

Amstelveen - 17 febr. 13.00 u. Watercirkel 386: PPR-jongeren Noordholland.

Groningen - 19 febr. ?? u. plaats evenmin meegedeeld: ledenverg. PPR-Groningen-stad.

Eindhoven - 22 febr. 20.00 u. Heydaalweg 6: PPR-jongeren Noord-Brabant.

Amsterdam - 23 febr. 11.00 u. COC, Rozenstraat 14: PPR-homogroep.

Borne - 29 febr. 20.00 u. Basisschool De Esch, Oude Almeloseweg 12: Polisario-avond.

Sluiting kopij voor volgende aktiekrant: 18 febr.

PPR-JONGEREN-KURSUS

Op 7, 8 en 9 maart is er in Volkshogeschool Valkenburg een kursus voor PPR-jongeren in het zuiden van het land. In zo'n weekend houden we ons, na een uitgebreide kennismaking, bezig met de politieke geschiedenis van Nederland na de Tweede Wereldoorlog en de plaats van de PPR daarin. Verder gaan we met elkaar dieper in op je eigen situatie en geschiedenis, en op de politieke keuzes die je op grond daarvan maakt.

De kosten van het weekend zijn f 25,- en je kunt je opgeven bij de Stichting Jongerenwerk in de PPR (SJW), Singel 277, 1012 WG Amsterdam, telefoon 020-228461.

Verdiepingskursus in Driebergen

De SRV organiseert in het weekeinde van 7/8/9 maart in Kerk en Wereld, De Horst 1 te Driebergen een algemene verdiepingskursus over „Het gezicht van de PPR”. Wie mee wil doen geve zich zo snel mogelijk op bij: SRV, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel. 020-256046.

Studenten opgelet!

Op 29 maart organiseren het Studentenoverleg PPR en de Stichting Jongerenwerk (SJW) een studiedag onder de titel „Studentenbeweging en politiek”. We willen aandacht besteden aan vragen als:

- wat is de koers die de studentenvakbonden de afgelopen tijd hebben gevaren en hoe wordt die nu gewijzigd?
- wat betekenen de herstructureringsplannen van Pais voor de kwaliteit en democratisering van het hoger onderwijs?
- wat moet je daar als progressieve (PPR) student nu mee?

De dag wordt gehouden in Utrecht van 10.30 tot 16.00 uur. Ferd Crone (oud-ASVA-voorzitter) zal een inleiding houden.

Geef je op bij de SJW, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, telefoon 020-228461 en het materiaal, met o.a. een studiemap wordt je toegestuurd.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

KOUDE OORLOG

HERMAN VERBEEK

De rijkste oliebronnen liggen tussen Amerika en Rusland. Ze liggen niet onder kruis en kroon van het Westblok, niet onder hamer en sikkel van het Oostblok, maar onder de zwarte steen van Mekka.

Bij bronnen en putten is altijd het hardst gevochten. Want „het vreten komt vóór de moraal”. Daar jagen instinkten en behoeften elkaar ook telkens weer op tot het fanatisme van religies.

Moskou en Washington geloven zo zeer in zichzelf en achten de ander zo'n baarljke duivel, dat elk meent de sterkste te moeten zijn, wil er redding voor de wereld blijven. De Islam zit tussen beide in en lijdt niet minder aan religieuze wanen. Toen de sjah en Amerika terrein hadden moeten prijsgeven, kon Rusland oprukken naar Afghanistan. Het was angstwekkend te zien hoe snel dat ging. De twee blokken stoten nu zeer direkt op elkaar, er is nog slechts een vliedsdunne scheidingswand.

De reactie van Amerika heeft veel weg van paniek. In de „State of the Union” eiste Carter, in een begroting van ruim 600 miljard dollar, liefst 25% op voor defensie. Er ging opnieuw 5% bovenop, want behalve de 572 Pershings en Tomahawks moeten de MX en het nieuwe interventieleger betaald worden. De NATO zal zijn uitgaven met 40% verhogen. Zo wordt de wereld gedreven naar een oorlogsindustrie. Terwijl de schaarste zo groot geworden is. Die schaarste zelf brengt ons tot verspilling, omdat elk de macht over bron-

nen en putten wil houden.

De Koude Oorlog zal een andere zijn dan die van de jaren '50. De namen luiden ditmaal niet Truman, Eisenhower, MacArthur, McCarthy, Kennedy, Stalin, Chroetsjow, maar Carter, Brezinski, Rogers, Breznjev, Oestinov, Soeslov, Andropov, Kirilenko. En Luns doet nog altijd mee.

Het is onvoorstelbaar dat nog maar een half jaar geleden Breznjev en Carter elkaar in Wenen kusten na Salt-2 getekend te hebben. Als De Senaat in Washington het verdrag had geratificeerd en als de NAVO onderhandelingen had geproduceerd in plaats van middellange afstands-raketten, die Europa tot een oefenterrein voor een lokale kernoorlog maken, had Rusland dan ook de Afghaanse variant op het schaakbord gezet?

De december-debatten in de Tweede Kamer hebben een versterkte rechtse reactie tot gevolg gehad; Van Agt stapte van zijn sportfiets en wilde onmiddellijk de Spelen boycotten. Denkt hij daarmee vaster in het regeringszadel te zitten? Wil hij nog weer vier jaar, net als Carter?

De PvdA-fractie liet zich gemakkelijk meezuigen. Op zo'n moment lijkt de PvdA snel ontredderd. Haar partijraad moest zorgen voor enige nuchterheid en distantie.

De PPR heeft niet veel op met Olympiades. Niet alleen zijn de Spelen elke keer een politieke krachtmeting: hoeveel medailles wint Rusland, hoeveel Amerika? – ook het karakter van de Spelen zelf wijzen we af. Het motto van de Coubertin: „sneller – hoger – sterker” is een bevestiging van de prestatie-, concurrentie-, en

machtsreligies, in plaats van verzet ertegen.

Charles Cunningham Boycott was een Engelse rentmeester die in Ierland zijn hardvochtigheid botvierde in naam van het Britse Imperium. Daarom werd hij in 1880 door de Ieren doodverklaard. Je kunt sportlieden en burgers niet laten opdraaien voor de taak die je zelf als politiek verantwoordelijken niet aankunt. De heren Boycott werpen geen diskus maar zitten in de regeringszetels. Een boycot van Moskou verplaatst het probleem en leidt de aandacht af van waar het nu echt om gaat: de politieke, militaire en economische verhoudingen in de wereld. Daarin dreigen irrationele drijfveren de overhand te krijgen.

In een gesprek tussen B. Röling en F. von Weizsäcker zei de laatste: „Ik durf niet meer op te schrijven wat ik denk.” En Vladimir Boekovski laat in zijn boek „Kasteel tussen vier muren” een rabbi in Moskou zeggen, op de vraag of er oorlog komt: „Oorlog komt er niet, maar er komt zo'n strijd voor de vrede dat er geen steen op de andere gelaten zal worden.”

Het is uiterst noodzakelijk nu een beheerste stellingname te handhaven. West-Europa kan daarin, als buffer tegen wil en dank tussen Oost en West, een belangrijke taak vervullen. In het najaar zullen de omstandigheden die taak mogelijk bevorderen: op 4 oktober moet Helmut Schmidt het winnen van Josef Strauss; zal Schmidt de bemiddelaar worden tussen Carter en Breznjev?

NEDERLAND MOET GASTVRIJ ZIJN VOOR VREEMDELINGEN IN NOOD

„Gastvrijheid kan niet betekenen dat iedereen Nederland binnen mag komen en onbeperkt in ons dichtbevolkte land kan blijven. Gastvrijheid betekent wel dat mensen in nood hier ook werkelijk terecht kunnen, dat ieder verzoek om toelating zorgvuldig wordt behandeld, en dat de konsekwenties van toelating – het als gelijke behandelen en opnemen in de samenleving – worden aanvaard.”

Dit zei Ria Beckers in de Openbare Commissievergadering (OCV) van de Tweede Kamer over het vreemdelingenbeleid van staatssecretaris Haars. Namens de PPR-fractie voerde Ria aan dat het vreemdelingenbeleid fundamenteel moet veranderen. Nu wil de staatssecretaris alleen diskussiëren over regels en normen – niet of nauwelijks over de mensen die het beleid moeten uitvoeren of op wie dat beleid betrekking heeft. Daarbij komt dat regels-en-normen blijkbaar welbewust vaag worden gehouden zodat er ruimte is voor uiteenlopende uitleg. Dit terwijl de bedoeling van het vreemdelingenrecht toch moet zijn de vreemdeling rechtszekerheid te geven.

De Nederlandse gastvrijheid moet ook blijken uit een zorgvuldige behandeling van verzoeken, maar het is een feit dat de vreemdelingenpolitie haar uiterst moeilijke taak niet aan kan. Twee dingen zijn noodzakelijk:

- de politietaken moet worden gescheiden van informatie- en dienstverlening;
- de opeenhoping van bevoegdheden van de vreemdelingenpolitie (zowel beslissen over verblijfsvergunningen als dwangmaatregelen en de uitvoering daarvan) is onjuist. Controle is hier onvoldoende mogelijk en komt vaak te laat.

Hetzelfde geldt de ambtenaren op het

departement, die niet in staat zijn procedures snel en soepel te laten verlopen.

Onzorgvuldigheid blijkt ook uit de kwesties rond het „schijnhuwelijk”; de beoordeling of een huwelijk al of niet reëel is, in eerste instantie door de vreemdelingendienst, leidt in de praktijk tot willekeur en tot onaanvaardbare bemoeienis van de overheid met het privéleven van mensen. Het begrip wordt bovendien niet gehanteerd bij andere huwelijken, waarbij dan evenzeer „schijn” konsekwenties zou moeten hebben.

Ria Beckers somde een aantal wensen op in verband met de opvang van mensen die asyl vragen, waarbij zij met name wees op de chaos rond de Turkse christenen en om duidelijke selectiecriteria vroeg.

Drie moties werden door Ria Beckers ingediend:

1. In verband met de rechtspositie van vreemdelingen wordt gevraagd om nadere regels omtrent:

- het al of niet uitzetten na een veroordeling wegens een strafbaar feit;
- de rechtspositie van de partner en eventuele kinderen na het uiteenvallen van de relatie;
- de rechtspositie van de tweede generatie.

2. In verband met gezinshereniging wordt gevraagd:

- buitenlandse werknemers die langer dan drie jaar op een woning hebben moeten wachten gezinshereniging toe te staan ongeacht de kwaliteit van hun woning;
- kinderen die na de wachttijd van drie jaar meerderjarig zijn geworden en daarom moesten achterblijven alsnog toe te laten.

3. In overeenstemming met een door het laatste PPR-kongres aangenomen

motie werd door Ria een „kamerbrede”, (dus door de kamermeerderheid gesteund) motie ingediend:

„Overwegende dat in verscheidene landen mensen worden vervolgd op grond van hun homoseksualiteit, hetgeen meermalen heeft geleid tot langdurige vrijheidsstraf of zelfs tot de doodstraf; Van oordeel duidelijkheid gewenst is te aanzien van de toepassing van het asylrecht op dit punt: Verzoekt de regering de wettelijke maatregelen zodanig te hanteren dat mensen die wegens hun homoseksualiteit aan onderdrukking en vervolging blootstaan, aanspraak kunnen maken op de vluchtelingenstatus.”

KONINGIN

HERMAN VERBEEK

30 april: prinses Juliana – koningin Beatrix. Een periode van tweeëndertig jaar gaat over in een nieuwe. Juliana heeft zich alle inspanning getroost om de maatschappij van haar tijd en met name de democratie daarin te verstaan en recht te doen. Hoeveel paleisgeheim er ook is, het is duidelijk dat zij zeer zorgvuldig de haar opgedragen positie innam, in het bijzonder jegens de politieke verhoudingen in het land.

Beatrix zal voor heel andere situaties komen te staan. Na de drie koningen wordt zij de derde koningin. In de huidige wereld heeft een land nauwelijks nog grenzen; „nationaliteit” is een heel betrekkelijk begrip geworden. Ook een monarchie blijft daarvoor niet onberoerd. Ze houdt evenmin een economische crisis, een schaarste en een wapenwedloop tegen.

Het is nu niet het moment daaruit staatsrechtelijke konklusies te trekken. Onder de kroonswisseling stroomt echter een discussie door op lange termijn, ook in de PPR. Het is niet uitgesloten dat we in de toekomst dienaangaande met ingrijpende ontwikkelingen te maken krijgen.

Op 30 april geeft de PPR uiting aan gevoelens van grote dank en van respect voor de wijze waarop Juliana koningin is geweest.

Alles over dienstweigeren

Een onmisbare vraagbak voor iedereen die vragen heeft rond de militaire dienst (dienstplichtigen, maar ook hulpverleners, pastores, decanen, enz.) is de door Pax Christi thans in de negende druk uitgebrachte en geheel veranderde wet gewetensbezwa-

ren militaire dienst aangepaste brochure „Alles over dienstweigeren”. Het boekje kost, exclusief porto f 2,50. Wie het toegestuurd wil krijgen make f 3,80 over op 593352 t.n.v. Penningmeester Pax Christi Den Haag o.v.v. Dienstweigeren.

VOORJAARSKONGRES 1980

Op vrijdagavond 16 en zaterdag 17 mei 1980 zal in Amersfoort het voorjaarskongres 1980 worden gehouden.

De agenda voor dit kongres vermeldt de volgende onderwerpen:

1. visiestuk edukatieve voorzieningen;
2. stellingen „De PPR in de jaren 80”;
3. nota „Buitenlanders, op de grens van twee werelden”;
4. financiën;
5. een voorstel tot wijziging van het verkiezingsreglement Tweede Kamer.

Het visiestuk edukatieve voorzieningen is door tijdgebrek op het vorige najaarskongres niet behandeld. De tekst ervan zal – met de amendementen die erop zijn ingediend – opnieuw worden afgedrukt in het kongresboek. De stellingen „De PPR in de jaren 80” en de nota „Buitenlanders, op de grens van twee werelden” worden hierbij gepubliceerd.

Tot 15 maart kunnen op deze beide stukken amendementen worden ingediend.

Het stuk „De PPR in de jaren 80” is in zijn geheel amendeerbaar; de amendering van de nota „Buiten-

landers, op de grens van twee werelden” moet zich concentreren op de (vet gedrukte) discussiestellingen en de praktische voorstellen.

Over het agendapunt „financiën” verschijnt een stuk in de PPR-aktiekrant van 18 april.

Amendementen kunnen alleen worden ingediend door een aktiecentrum, door 15 partijleden gezamenlijk, door het partijbestuur of door de Kamerfrakties. Ieder wordt dringend verzocht om zich bij het indienen van amendementen te beperken en zich te richten op hoofdzaken.

Het gebruik van amendementsformulieren is verplicht. Deze zijn op aanvraag verkrijgbaar bij het partijburo. Amendementen moeten zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk op 15 maart, in drievoud op het partijburo ontvangen zijn. Ook eventuele moties wil het partijbestuur graag voor 15 maart ontvangen. Ze kunnen dan in het kongresboek worden opgenomen.

Het kongresboek verschijnt vóór 1 mei. Opgave van stemgerechtigde kongresdeelnemers moet plaatsvinden door middel van een formulier dat eind februari aan de aktiecentra zal worden toegezonden.

Kongresstuk

DE PPR IN DE JAREN '80

TEN GELEIDE

In het najaar van 1979 publiceerde het partijbestuur zijn beleidsnota „De PPR in de jaren 80”. De tekst was bedoeld als handreiking ter bezinning en discussie. In de aktiecentra is tijdens de wintermaanden intensief gediskussieerd. Er werden verrassend veel reacties naar het partijbestuur gezonden. Het partijbestuur heeft alle – vaak uiteenlopende – reacties in handen gesteld van een commissie, die ze op hun merites zal beoordelen en ze zal doorgeven aan de partijorganen waarvoor ze van belang zijn.

Tegen de achtergrond van de beleidsnota heeft het partijbestuur een nieuw stuk gemaakt ter bespreking op het komende voorjaarskongres. Dit stuk, bestaande uit 9 stellingen, wordt hierbij aan de aktiecentra ter amendering voorgelegd.

Het partijbestuur hoopt dat het kongres met behulp van deze stellingen een aantal hoofdlijnen kan uitzetten voor de weg die de PPR in de jaren 80 zal gaan.

STELLING 1

- a. De PPR liep voorop bij het benadrukken van de onaanvaardbare risico's van kernenergie. Letterlijk, op straat, bij het voeren van de akties voor alternatieve energievormen, en tegen de invoering van kernenergie. Maar tegelijkertijd heeft de PPR zich in het kabinet-Den Uyl actief en met veel succes verzet tegen uitbreiding van kerncentrales.
- b. Dat typeert de PPR: via politieke middelen die de parlementaire democratie biedt zich inspannen om vergaande noodzakelijke veranderingen tot stand te brengen en tegelijkertijd datzelfde nastreven door middel van maatschappelijke aktie.
- c. De PPR kan zich zo opstellen omdat zij in staat is radikali-

teit - d.w.z. veranderingen tot in de wortel van onze samenleving - te koppelen aan creativiteit - d.w.z. oplossingen helpen aanreiken waaraan vandaag konkreet gewerkt kan worden.

d. De PPR wil duidelijk maken dat ons systeem zichzelf steeds verder ontwricht. Haar korte-termijnaanpak is er daarom op gericht dat mensen zich hiervan bewust worden en dat hun zicht geboden wordt op de vergaande veranderingen die onontbeerlijk zijn om dat tij te keren.

e. De PPR is momenteel niet groot genoeg met onze 1,6% van de kiezers, omdat ze - vanuit haar program en visie - ook door getalssterkte iets wil bereiken. Maar ze is wel zeer aktief.

De partij blijkt taai te zijn geworden. Ze leeft, in haar 12.000 leden en haar ruim 300 aktiecentra. De naam „aktiecentra”

voor de plaatselijke afdelingen geeft goed aan hoe de PPR werkt: aktie overal waar die nodig is en waar we er genoeg krachten voor hebben.

STELLING 2

a. Het economische machtsmisbruik is een van de kenmerken van het Westerse systeem. De democratie stopt bij de poorten van het bedrijfsleven. Maar binnen die poorten wordt beslist wat, hoeveel, waar, en door wie er geproduceerd wordt; en dus ook wat er moet worden gekonsumeerd. Daarmee wordt in feite ook beslist hoe onze maatschappij geordend is: de ongelijke verdeling van inkomsten, bezit, kennis en macht, de uitputting van energie en grondstoffen, en de onderdrukking en uitbuiting van de Derde Wereld.

b. De ondemokratische ordening van het economische systeem betekent dat niet de belangen van de gemeenschap voorop staan, maar die van een kleine elite. In beperktere mate heeft een veel grotere groep in de Westerse samenleving van de voortdurende vergroting van de winsten mee kunnen profiteren. Deze afgeleide kollektieve welvaartvergroting in de Eerste Wereld heeft echter bij velen ook het zicht op de noodzaak van structurele veranderingen doen vervagen.

c. Om dit systeem te kunnen handhaven dient voortdurende groei van de produktie te worden nagestreefd. Ruimte, grondstoffen en ook mensen worden gebruikt voor dwangmatige groei. Deze groei kan welvaart brengen. Maar welke prijs moet daarvoor betaald worden, en door wie? Wil het groeisysteem zich handhaven, dan moet het zich voortdurend uitbreiden. Het is in wezen agressief en expansief.

d. Nederland maakt deel uit van West-Europa, aardrijkskundig, historisch, cultureel, economisch en politiek. West-Europa behoort tot de Eerste Wereld. Moet men daar trots op zijn? De kenmerken, positieve en negatieve, van de West-Europese samenleving zijn nu in de hele wereld af te lezen, sinds de economische en militaire macht van de Eerste Wereld zich over bijna de hele wereld had uitgebreid. Rusland, meegesleept in deze golf, bewapende zich om op de been te blijven. Als kampioen van de Tweede Wereld strijdt dit land nu met de Eerste Wereld om de controle over de Derde Wereld.

e. De economische en de militaire belangen gaan hierbij steeds hand in hand. Eerste en Tweede Wereld verkopen steeds meer en steeds vernietigender wapens aan de Derde Wereld. We zijn bezorgd als daar een land proeven met kernbommen wil nemen. Maar ze hebben eerst wél zelf de benodigde kennis en materialen geleverd.

STELLING 3

a. Een werkelijk vredesbeleid richt zich op het tegengaan van onderdrukking en uitbuiting. Zonder essentiële veranderingen in de economische ordening is dat ondenkbaar. En zoals voor een werkelijk milieubeleid voortdurend het belang van mens en milieu dient te worden afgewogen bij alles wat er wordt geproduceerd, zo zal ook een werkelijk welzijnsbeleid pas kans van slagen hebben binnen een economische ordening die dat als uitgangspunt neemt.

b. Veranderingen van het economische systeem hebben volgens de PPR voorrang, omdat alle belangrijke veranderingen op andere terreinen (vrede, milieu, en welzijn) daar in belangrijke mate van afhankelijk zijn.

c. Deze veranderingen behelzen op den duur dat de beslissingen in beginsel uit handen dienen te worden genomen van de partikuliere bezitters van de produktiemiddelen. De beslissingen dienen plaats te vinden op twee niveaus: de ten opzichte van elkaar aanvullend zijn en tegelijkertijd elkaars tegenwicht vormen: vermaatschappelijking van de produktie en arbeiderszelfbestuur.

d. Daarbij kunnen de volgende verantwoordelijkheden worden onderscheiden: internationale verantwoordelijkheid voor het beheer van natuurlijke hulpbronnen en de vaststelling van ruilvervoeten; nationale verantwoordelijkheid voor inkomenspolitiek; regionale verantwoordelijkheid voor investerings- en werkgelegenheidsbeleid; werknemersverantwoordelijkheid voor ondernemingsbeleid.

STELLING 4

a. Een vertegenwoordiger van de SWAPO, in gesprek met een PPR-delegatie, zei: „De mensen in de Eerste Wereld zijn in feite veel erger onderdrukt dan wij in de Derde Wereld. Wij hebben het weliswaar slechter, maar wij wéten dat. De ontwikkelden realiseren zich hun toestand veel minder. En zij aanbidden de systemen die hen onderdrukken. De ergste vorm van onderdrukking is die waarin de onderdrukte niet weet dat hij onderdrukt wordt.” Gelukkige slaven zijn de grootste vijand van de vrijheid.

b. Volken en burgers staan bloot aan spanningen. Er ontstaan nieuwe vormen van afhankelijkheid, als men wil: nieuwe vormen van proletariaat. Technokratie, centralisme, burokratie, zelfs de verzorgingsstaat maken de mens tot een afhankelijke, die zelfs niet meer kan aanwijzen van wie hij afhankelijk is.

c. De welvaartsstaat maakt de mens eerder passief dan bereid tot verandering en creativiteit. Een zeker minimum aan materiële middelen is voorwaarde om tot bevrijding te komen. Maar er kan een overdaad aan bezittingen ontstaan of een wens om die overdaad te verkrijgen die mensen daaraan uitlevert. Konsumptie wordt opgedrongen omdat de economische groei dat eist, terwijl daardoor tegelijkertijd de wens tot maatschappelijke verandering kan worden afgeleid.

d. Verandering te brengen in deze situatie is de belangrijkste, maar eveneens moeilijkste opdracht waarvoor de PPR zich geplaatst weet. Zij probeert dit door een bewustmakingsproces te stimuleren via het verbreiden van kennis.

STELLING 5

a. In de PPR organiseren zich mensen die in verlegenheid zijn geraakt. Zij willen de verhoudingen en toestanden in hun eigen wereld aanpakken. Van daaruit werken zij aan de wereldverhoudingen in hun geheel. Progressieve politiek is ervan overtuigd dat er oplossingen zijn die we kunnen realiseren.

b. Veel leden van de PPR werken ook in de Derde Wereld-beweging, de Vredesbeweging, de Emancipatiebeweging, de Ekologische beweging, in vakbonden, in wijk- en buurtakties, enz. Een partij als de PPR staat niet alleen. Ze maakt deel uit van een culturele omwenteling en van een bevrijdingsbeweging die de hele wereld omspant.

c. Een van de belangrijkste bewegingen is die van de vrouwen. De vrouw zelf kan een sleutelpositie innemen om de mannenmaatschappij, die ten grondslag ligt aan zoveel vormen van geweld te helpen bevrijden.

d. Veel PPR-leden zijn op deze terreinen actief. Dat is nodig. Aktie is een van de eerste hoofdstukken van alle politieke partij, aan de kant van de onmachtigen, tegen de machten. Intussen dienen we waakzaam te zijn voor het gevaar dat we niet al onze krachten geven aan akties, hoe nodig ook, maar dat we het eigen programmatische en politieke werk van de partij blijven doen. Als de partij afbrokkelt, kunnen ook aktiegroepen niet meer bij ons terecht.

STELLING 6

a. De parlementaire democratie is slechts een gebrekkig middel om de economische ordening te veranderen.

b. Als politieke partij werkt de PPR vanuit de zogenaamde 'twee handen'-theorie. Maatschappelijke veranderingen kunnen alleen tot stand komen als ze ook maatschappelijk gedragen worden. De kans op doorbreking van de buitenparlementaire macht van de economisch sterksten wordt groter naarmate de buitenparlementaire tegenmachten groter worden.

c. Bovendien is het direkt actief worden van de mensen in hun eigen woon-, leef- en werksituatie, volgens de PPR, ook een positieve waarde in zichzelf. Het brengt de mondigheid en invloed van iedere burger daadwerkelijk dichterbij.

d. Deze aktie gaat voor de PPR hand-in-hand met het parlementaire werk. Het parlementaire werk kan een vertaling zijn in konkrete besluitvorming van wat buitenparlementair wordt nagestreefd. Het is ook een voorwaarden-schepende aktiviteit voor de maatschappij van morgen, waar vanuit een direkte maatschappij-beïnvloedende werking uit kan gaan.

Het bestaansrecht van de PPR is afhankelijk van haar konkrete parlementaire en buitenparlementaire bijdrage aan het bereiken van de noodzakelijke politieke en maatschappelijke meerderheid.

STELLING 7

a. Vanuit zo'n opstelling is het werken binnen de parlementaire organen voor de PPR zinvol en wenselijk: op gemeentelijk, provinciaal en landelijk niveau.

De PPR streeft naar bestuursverantwoordelijkheid om haar programma daadwerkelijk in praktijk te kunnen brengen en om haar invloed in alle sectoren van de samenleving verder te vergroten.

b. Als de kiezer gesproken heeft, liggen de krachtsverhoudingen op tafel en kan ook de PPR zien in hoeverre haar koalitiieverlangens mogelijk zijn. Uitzicht op mogelijke verwezenlijking van de programma-hoofdpunten is voorwaarde voor deelname aan het volgende kabinet. Het geheel van het gezamenlijk te voeren beleid is in beginsel maatstaf bij de beoordeling.

c. Door een aktieve parlementaire inzet kan de PPR ook vanuit de oppositie-banken een mate van invloed in de besluitvorming bereiken die de door haar gewenste veranderingen naderbij brengt.

d. De PPR streeft in de eerste plaats naar de vorming van een progressief meerderheidskabinet, dat op een ruime politieke en maatschappelijke meerderheid moet kunnen steunen. Ook niet-partijgebonden progressieven zouden hieraan kunnen bijdragen.

e. Onder bepaalde omstandigheden zijn andere koalities denkbaar. Indien niet-progressieven aantoonbaar een progressief beleid willen ondersteunen, kan, volgens de PPR, van zo'n historisch kompromis sprake zijn. De voorwaarden waaronder de PPR, mits zij ook zelf door de kiezers tot voldoende invloed in staat gesteld wordt, aan zo'n eventuele coalitie meedoet, zullen door de PPR van te voren aan de kiezers worden duidelijk gemaakt. Dat zal kunnen gebeuren in de vorm van een zogenaamd minimum- of urgentieprogramma.

f. De PPR beseft overigens volledig dat het praten over regeringsdeelname door een partij met een radikaal-voorstrevend program en een (nog) beperkte kiezers-omvang van 1,6% met het nodige relativerende vermogen bekeken dient te worden. Anderzijds kan er op gewezen worden dat de grote invloed van het PPR-denken in de Nederlandse politiek ook binnen een regerings-deelname tot belangrijke aanzetten tot maatschappelijke veranderingen kan leiden.

STELLING 8

a. De drie hoofdstromingen in het politieke landschap van Nederland laten zichzelf graag onderscheiden in: liberalisme, christen-demokratie en sociaal-demokratie. Ze zijn voortgekomen uit de geschiedenis van Europa. Ze ontwik-

kelden zich in ons land tot drie grote partijen: respektievelijk VVD, CDA en PvdA. Met geen van de drie kan de PPR zich vereenzelvigen.

Van geen van de drie visies die oorspronkelijk aan deze groeperingen ten grondslag hebben gelegen kan de PPR zich ook totaal los zien.

b. Deze drie stromingen zeggen alle de vrijheid en zelfontplooiing van de burgers na te streven.

Maar de vrijheid van de (economisch) sterksten werd het liberalisme. Gelijkheid als centralistisch geregelde staatsvorm werd socialisme, dat zich bovendien kenmerkte door zulk een 'kleine stapjes' politiek dat het zicht op het einddoel bijna verdween. En broederschap, die ongelijkheid en onvrijheid verdoezelt, werd de valse harmonie van de christendemokratie.

c. Het voeren van een beleid is zonder een van de grote partijen ondenkbaar. De PPR ziet van die grote partijen de PvdA als best beschikbare partner. Hoewel de PvdA te zeer vertrouwd heeft op het vooruitgangsgeloof en tegelijkertijd teveel goede socialistische ideeën heeft verlaten.

De PvdA neemt vaak fundamenteel nieuwe ideeën over van andere partijen. Voor zover die ideeën ook van de PPR afkomstig zijn kan ook daaruit blijken hoe nuttig de voorhoedefunctie van de PPR is.

d. Voor de gezamenlijke ontwikkeling van progressieve politiek neemt ook de PSP voor de PPR een belangrijke plaats in. Evenals de PPR vervult de PSP een belangrijke functie bij de gedachtenvorming over fundamentele veranderingen. Maar veel minder dan de PPR is zij in staat deze uiteindelijke maatschappij-visie in op korte termijn realiseerbare uitgangspunten om te zetten. Het verlangen naar de grondige veranderingen ontnemt hen enigszins het zicht op wat vandaag en morgen moet gebeuren om zover te kunnen komen.

e. De PPR streeft naar afspraken vóór de verkiezingen die de kiezers duidelijkheid verschaffen over de gevolgen van hun keuze. De PPR kan daarmee duidelijk maken hoe zij haar programma in praktijk denkt te brengen.

f. Internationaal voelt de PPR verwantschap met de „groene partijen”.

Zowel programmatisch als gevoelsmatig zijn er veel overeenkomsten, hoewel binnen de PPR het programma meer is uitgekristalliseerd.

STELLING 9

a. De PPR moet voorrang geven aan de meest urgente problemen van de jaren '80:

1. op het terrein van de vrede: hoe de bewapeningswedloop om te zetten in ontwapening; hoe een snelle vermindering van kernwapens te bereiken, als eerste stap naar afschaffing van alle kernwapens; hoe Nederland daarbij een vrede-staak geven?

2. op het terrein van economische macht: de vraagstukken rond een nieuwe economische orde, inkomensherziening en de problemen van de arbeid.

3. op het terrein van het milieu: hoe te komen tot een beheerst gebruik van energie en grondstoffen, hoe voorkomen we kerncentrales?

4. op het terrein van welzijn: hoe is meer aandacht te krijgen voor het welzijn van individuen en groepen zonder een toenemende professionalisering? Hoe een onderwijs op te bouwen dat alle mensen kansen biedt hun leven lang te blijven leren? Hoe de emancipatie van minderheden bevorderen en hen daartoe wettelijke zekerheid geven?

b. Op zo kort mogelijke termijn zal in de partij een uitgewerkt plan voor de permanente kampanje ter diskussie staan, waarin aandacht wordt gegeven aan de wederkerige inbreng van aktiecentra en permanent kampanjeberaad. De aktiviteiten in de aktiecentra maken pas een echt permanent, niet tot de verkiezingstijd beperkte kampanje reëel uitvoerbaar.

BUITENLANDERS - op de grens van twee werelden

Tussen ons leven vele minderheden. Veel van hetgeen in dit stuk wordt beschreven, is op hen van toepassing. De PPR-werkgroep buitenlandse werknemers heeft zich tot één van die minderheden beperkt: de buitenlanders, waaronder zij verstaat: de in Nederland werkende buitenlanders, die – omdat ze in hun moederland onvoldoende middelen van bestaan hadden – naar ons land zijn gekomen om te werken, én de personen, die volgens de traditie van hun land tot hun gezin behoren. Als voorbeeld vermelden we:

Veel van de hier aanwezige Marokkanen horen in het land van herkomst tot een „samengesteld gezin”. Zo'n gezin wordt gevormd door de gezinnen van een vader en zijn gehuwde zoons, die een samenwonende, -producerende en -konsumerende eenheid vormen. De leden van deze samenlevingsvorm dragen verantwoording voor elkaars welzijn en helpen elkaar. Zij zijn verplicht in het levensonderhoud van zieke, oude en werkloze verwanten bij te dragen. Wanneer de vader dit niet (meer) kan, is het de beurt van de zoons die verantwoordelijkheid te dragen. Vaak is de familie in grote mate afhankelijk van de inkomsten van een migreerend familielid. Ook al is de gezinsstructuur niet meer in die vorm aanwezig, de verantwoordelijkheden voor gezinsleden bestaan vaak wel (zie Lotty van den Berg-Eldering, Marokkaanse gezinnen in Nederland).

INLEIDING

In Nederland wonen en werken ruim 225.000 buitenlandse werknemers en hun gezinnen (stand per 1-1-78 CBS, voorlopige cijfers: 225.900). De aanwezigheid van deze mensen vindt zijn oorzaak in zowel omstandigheden hier als in de landen van herkomst.

In Nederland met zijn „hoog ontwikkelde economie” vormde de behoefte aan bepaalde soorten arbeidskrachten de oorzaak. In de eerste plaats ging en gaat het om mensen, die bereid zijn werk te doen, dat slecht betaald en daarbij vaak nog vuil, gevaarlijk en/of vervelend is.

In de tweede plaats moesten ze een tekort op de arbeidsmarkt opvullen. Ze werden daartoe – net als nederlandse vrouwen, bejaarden en studenten – in bloeiperioden van de economie ingezet en moesten de arbeidsmarkt weer verlaten bij terugvallen van de economie.

We zien dan ook met name vanaf het begin van de zeventiger jaren een aantal regularisatiepogingen: getracht wordt het aantal buitenlandse werknemers in de hand te houden.

De regulerende werking (gatenvullersfunctie) op de arbeidsmarkt is mogelijk gemaakt door zaken als tijdelijke tewerkstelling, onderaannemers en de wijze, waarop verblijfsvergunningen worden uitgegeven. Dit beperkte of ontnam hun de rechten, die verbonden zijn aan een „gewone” arbeidsplaats.

In de landen van herkomst treffen we een „laag ontwikkelde” economie, met als gevolg armoede en werkloosheid. Deze situatie wordt gehandhaafd door het westerse kapitalistische systeem, dat hierbij belang heeft, ofschoon ook buiten de kapitalistische wereld vergelijkbare situaties voorkomen. Die armoede en werkloosheid garanderen de aanwezigheid van goedkope arbeidskrachten in die landen. Deze worden in West-Europa of in het moederland ingezet.

Buitenlandse werknemers volgens onze definitie kunnen ook afkomstig zijn uit landen, waar homoseksualiteit wordt onderdrukt en vervolgd – soms niet eens bespreekbaar is. Deze categorie heeft een eigen problematiek, die hier buiten beschouwing is gebleven. Ze worden hier vaak dubbel gediskrimineerd. In dit stuk gaat het vooral om mensen uit landen rond de Middellandse Zee – mensen, die in ons Nederland pijnlijk moeten ervaren, hoe zij op de grens leven van twee werelden.

De PPR wil gelijke rechten en gelijke kansen voor buitenlandse werknemers en Nederlanders. Ze bepleit daarom de deelname van buitenlanders aan de nederlandse samenleving en wil dat daar voorwaarden voor geschapen worden. Een sterke eigen identiteit van de buitenlanders is daarbij van groot belang. Waar die in het gedrang dreigt te komen, zijn ekstra maatregelen nodig. Een even belangrijke voorwaarde is de bereidheid van de samenleving deze deelname mogelijk te maken. Het gaat bij dit alles om een „synthese”, een verbinding van afzonderlijke elementen tot een nieuw geheel.

In dat laatste geval wordt laag gewaardeerde (= ongeschoolde) arbeid overgebracht naar de moederlanden en blijft „hooggewaardeerde” arbeid in het rijke westen. Zo blijft de afhankelijkheid bestaan.

Bovendien ervaart men in een aantal landen onzekerheid en onveiligheid, die voorkomen uit de politieke structuur. Deze politieke structuur is deels een gevolg van de economische verhoudingen en dient om deze in stand te houden. De politieke machthebbers hebben vaak meer belang bij het handhaven van de westerse overheersing dan bij de ontwikkeling van hun volk (zie met name Koning Hassan in Marokko). Daarnaast kunnen de politieke verhoudingen zo labiel zijn, dat de overheid het maatschappelijk proces niet of nauwelijks kan sturen (zie met name Turkije, waar ook iemand als Ecevit, toen hij premier was, weinig echte macht had).

Dit leidt vaak tot vormen van onderdrukking, waaraan men wil ontkomen door naar West-Europa te vertrekken.

In een aantal landen, waaruit buitenlandse werknemers afkomstig zijn, is sprake van een ondemocratisch regime, dan wel is er grote invloed op de overheid van fascistische en eng-nationalistische krachten (Marokko, Turkije).

Vanuit die landen wordt geprobeerd ook op de gastarbeiders een greep te krijgen/houden. Dit gebeurt o.a. door mantelorganisaties van partijen als de MHP in Turkije (Grijze Wolven), infiltratie in organisaties van buitenlanders op cultureel en religieus gebied (Turkse idealistenhaarden, Amicales). Maar ook de via de konsulaten hierheen gehaalde onderwijskrachten hebben vaak een dergelijke achtergrond. Controle hierop is erg moeilijk (taalprobleem), maar hun invloed op de jeugd is erg gevaarlijk.

Er is een trek naar Nederland (en andere industrielanden) ontstaan. Men hoopt van de hier aanwezige welvaart een graantje mee te pikken. Er ontstaan tal van problemen op het gebied van de huisvesting, scholing, werkgelegenheid

enz. Een nieuwe groep mensen dreigt te verpauperen. Een definitieve oplossing moet gevonden worden in een hervorming van de internationale, door het kapitalistische systeem overheerste, economische orde. Hiervoor zijn nieuwe economische en politieke structuren nodig. Zo kan een situatie ontstaan, waarin de welvaart eerlijker over de wereld verdeeld wordt en waarin voor iedereen een (economisch en politiek gezien) leefbaar bestaan in het geboorteland gewaarborgd is.

De Nederlandse investerings- en herstruktureringpolitiek, de handelspolitiek en de ontwikkelingssamenwerking moeten mede gericht worden op de totstandkoming van deze nieuwe economische orde. Voorstellen over concrete beleidsdaden zijn neergelegd in het PPR-program (1977/1981) (zie de hoofdstukken over Macht, Vrede, het onderdeel ontwikkelingssamenwerking en de paragrafen, die gaan over het 'opheffen van protektionisme, het opzetten van grondstoffenfondsen en wat gezegd is over de Noord-Zuid-verhouding).

We hebben niet de illusie, dat hiermee op korte termijn successen geboekt zullen worden, daarom zijn ook andere maatregelen nodig.

De problemen van de buitenlanders in Nederland lopen voor een groot deel parallel met die van nederlandse ongeschoolde arbeiders. Maatregelen om hun positie te verbeteren kunnen in het algemeen ook de buitenlanders ten goede komen.

1. ARBEIDSSOMSTANDIGHEDEN/ WERKGELEGENHEID

Inventarisatie van problemen en analyse

Hoewel deze groep een essentiële bijdrage levert aan de nederlandse economie, krijgen de buitenlanders meestal de laagste lonen en werken ze veelal onder slechte omstandigheden (Dit geldt in het bijzonder voor de zogenaamde „illegalen”).

De ekstra benarde positie van buitenlandse vrouwelijke werknemers komt uit recente perspublicaties duidelijk naar voren. Ook dreigt voor buitenlandse jongeren een toekomst van werkloosheid, dan wel een tweederangspositie. De werkloosheid onder buitenlandse werknemers stijgt snel en belooft bijvoorbeeld in Zuid-Holland al meer dan 10%. (Werkloze buitenlanders uit andere dan EEG-landen hebben in de praktijk niet dezelfde rechten als werklozen uit Nederland of EEG-landen).

De zwakke plaats van de buitenlandse werknemers op de arbeidsmarkt is een direkt gevolg van de slechte rechtspositie, de geringe scholing, de kulturele achtergrond en discriminatie (zie 4. en 8.).

Omdat de controle gering is en de boete weinig zal worden opgelegd, laten de arbeidsomstandigheden nogal eens te wensen over. Buitenlandse vrouwelijke en mannelijke werknemers werken grotendeels in een beperkt aantal bedrijfstakken. Strenger toezicht op de arbeidsomstandigheden, met name in de horeca, tuinbouw en sierteelt, pluimvee-, aluminium- en aardewerkindustrie, schoonmaakbedrijven, alsmede het weren van koppelbazen en thuiswerk, is nodig.

PRAKTISCHE VOORSTELLEN:

1. Strenger toezicht op en hogere strafbaarstelling van werkgevers, die zich niet houden aan de wettelijke bepalingen en kollektieve arbeidsovereenkomsten.

2. De vakbeweging moet aan de problematiek van de buitenlanders meer aandacht en daadwerkelijke steun geven. Het lidmaatschap van de buitenlanders van de vakbonden moet worden gestimuleerd, o.a. in het bedrijvenwerk en het vormingswerk. Samenwerking op plaatselijk en landelijk nivo van buitenlandse en nederlandse arbeidersor-

ganisaties is aan te bevelen, teneinde zich tegen uitbuiting teweer te stellen.

2. HUISVESTING

Inventarisatie van problemen en analyse

Het ontbreken van een goed bouw- en huisvestingsbeleid maakt, dat goede en betaalbare woningen tot de schaarse goederen behoren.

De meeste buitenlanders zijn slecht gehuisvest. Ze krijgen meestal niet de voor hen geschikte woningen (bijvoorbeeld bij huisvesting alleenstaanden, grote gezinnen). Dit wordt veroorzaakt door een stuk diskriminatie en de algemene woningschaarste en heeft voor velen jarenlange scheiding van het gezin tot gevolg.

Veel (alleenstaande) buitenlanders wonen in vaak brandgevaarlijke „mensenpakhuizen”. Sluiting van deze pensions heeft vrijwel alleen tot gevolg, dat elders weer nieuwe geopend worden. Het wonen in pensions, waar de kamer gedeeld moet worden met anderen, is er bovendien oorzaak van, dat er weinig privacy voor hen is.

Verschillende gemeenten voldoen niet aan wettelijk voorgeschreven verplichtingen en maken geen optimaal gebruik van de bevoegdheden, die de wet biedt. Bovendien ontbreekt het de gemeente aan (financiële) middelen om adequate woonruimte voor deze mensen ter beschikking te stellen. Wie uit pure ellende een woning koopt, wordt meestal het slachtoffer van malafide verkopers.

Buitenlanders zouden in aanmerking moeten komen voor huurwoningen met lage huren, een categorie, waarin de woningnood het grootst is. Ook vele Nederlanders onder vinden hiervan de ellende. Zolang het woningbezit nog voor een groot deel in particuliere handen is, zal hieraan weinig veranderen. Door het ontbreken van een effectief gemeentelijk huisvestingsbeleid wordt gettovorming in de achterstandswijken in de hand gewerkt. De overheid zou meer invloed moeten hebben op het geheel van de woonruimteverdeling.

Bij bouw en verdeling moet een actief beleid ten aanzien van buitenlanders gevoerd worden. Zij hebben een ekstra achterstand, omdat:

- zij door woningeigenaren gediskrimineerd worden,
- zij vooral aangewezen zijn op zeer grote woningen,
- zij onbekend zijn met de mogelijkheden (tijdige inschrijving als woningzoekende, lidmaatschap van woningbouwverenigingen).

Naast onbekendheid is een reden, dat bijvoorbeeld woningbouwverenigingen vaak weinig toetschietelijk zijn bij inschrijving en woningtoewijzing aan buitenlanders.

De moeilijkheden moeten echter niet afgewenteld worden op Nederlanders in wat dit betreft vergelijkbare omstandigheden.

PRAKTISCHE VOORSTELLEN:

1. Er zal extra subsidie beschikbaar gesteld moeten worden voor voorlichting aan en begeleiding van buitenlanders bij het zoeken naar woningen. Het kan gewenst zijn bij het wonen van buitenlandse gezinnen en alleenstaanden aan hen en de nederlandse omwonenden voorlichting en begeleiding te geven.

2. Met name de grote gemeente zullen meer armslag moeten krijgen voor het realiseren van woningen, toegesneden op de specifieke wensen van buitenlanders, gezinnen en alleenstaanden.

3. Onderzocht moet worden hoe de Woonruimtetwet (van 1947) kan worden aangepast aan de sterk veranderde samenstelling van de bevolking in Nederland. Deze dient in ieder geval ook zodanig veranderd te worden, dat:

- alle woningen binnen het gemeentelijk toewijzingsbeleid komen te vallen,

– de verkoop van tot dan toe binnen de huursektor vallende woningen er effectief mee kan worden tegengegaan.

4. Daarnaast dient er een prijzenwet voor onroerend goed te komen.

5. Pensioens moeten een gemeentelijke goedkeuring krijgen, ook op huurpeil, en daarop regelmatig worden gekontroleerd.

6. Een alternatief voor pensioens kan de huisvesting van alleenstaanden en alleengaanden in o.a. flats vormen, waarbij aan aantallen van bijvoorbeeld vier personen gedacht kan worden.

7. Alleen een vrijwillige spreiding over meerdere wijken is aanvaardbaar. Dat wil zeggen, dat aan buitenlanders goede huisvestingsalternatieven dienen te worden aangeboden in andere dan de zogenaamde konsentratiewijken. Dwang mag hierbij op geen enkele manier gehanteerd worden.

8. Zelforganisaties van buitenlanders moeten invloed hebben, bijvoorbeeld via woonruimteverdelingscommissies, op het gemeentelijk woningbeleid.

3. KULTUURPROBLEMATIEK

Inventarisatie van problemen en analyse

Buitenlanders leven op de grens van twee werelden. Ze worden van beide kanten beïnvloed, maar vallen uiteindelijk overal buiten. Dit geldt in het bijzonder voor de vrouwen, die de minste contacten en banden met de nederlandse samenleving hebben en van hun eigen leefwereld zijn afgesloten.

Ze krijgen onvoldoende gelegenheid de waarden van hun eigen cultuur in stand te houden. Dit geldt ook voor de kinderen, die o.a. door het nederlandse onderwijs van hun eigen cultuur vervreemden.

De nederlandse samenleving staat niet open voor verrijking door elementen uit deze andere culturen.

Specifieke overheidsmaatregelen met als doel behoud van de eigen cultuur lijken niet gewenst en vaak niet mogelijk (behoudens op bepaalde terreinen, bijvoorbeeld onderwijs (zie 4.)). Daarbij komt, dat het nemen van gerichte maatregelen erg moeilijk is, omdat veel buitenlanders binnen hun eigen nationaliteit tot diverse ethnische minderheden behoren, ieder met hun eigen opvattingen.

PRAKTISCHE VOORSTELLEN:

1. Er moet meer studie verricht worden naar de ervaringen in andere landen op het gebied van immigratie en de oplossing van de problemen, die deze met zich meebrengt.

2. De overheid moet voorwaarden scheppen voor het bevelen van de eigen cultuur. Het gaat hierbij om de beleving van de eigen cultuur hier in Nederland. Men is afgesneden van de herkomstlanden en maakt de veranderingen, die daar plaatsvinden, niet mee, maar ook de cultuur van de migranten is door de migratie en door de invloeden van onze samenleving aan veranderingen onderhevig.

3. Hierbij verdienen zaken op religieus terrein aandacht. Erkenning van islamitische feestdagen en de Ramadanviering mogelijk maken zou een aanzet kunnen zijn.

4. VORMING EN SCHOLING

Inventarisatie van problemen en analyse

Veel buitenlanders zijn analfabeet. Ook hebben ze geen voor Nederland relevante beroepservaring, hetgeen gebruikt wordt om ze alleen in aanmerking te laten komen voor de allersimpelste arbeid. Ook diegenen, die in hun eigen land een goede (beroeps)opleiding genoten, worden hier toe het leger der ongeschoolden gerekend.

Omdat onze opleidingsmogelijkheden niet zijn aangepast aan de situatie van de buitenlanders, verliezen zij de animo

voor het volgen van een beroepsopleiding. Bovendien vormt de gebrekkige kennis van de nederlandse taal meestal een onoverbrugbare barrière.

Het nederlandse onderwijssysteem is nog steeds niet voldoende ingesteld op onderwijs aan anderstaligen. Bovendien kwamen en komen veel kinderen van buitenlanders op een wat latere leeftijd naar Nederland en hebben een niet meer in te halen schoolachterstand. Door de geringe inkomsten van het gezin is de druk op de kinderen groot om zo snel mogelijk de school te verlaten en te gaan verdienen. Voor meisjes komt daar niet alleen bij, dat ons gemengde schoolstelsel in de ogen van veel buitenlanders verderfelijker is, maar dat zij ook als arbeidskracht thuis nodig zijn. Bij bepaalde groepen buitenlanders wordt de waarde van onderwijs voor meisjes niet ingezien. Schoolverzuim is een vaak optredend gevolg van dit alles.

Aan vorming en onderwijs van buitenlandse vrouwen en jongeren wordt veel te weinig gedaan.

Het onderwijs moet aansluiten bij de leefwereld en de ervaring van de buitenlander. Er wordt niet alleen uitgegaan van de problemen, die hij/zij schept, maar de mogelijkheden, die buitenlanders hebben om onze cultuur te beïnvloeden, worden tevens benut. De onderwijsdoelen zijn niet in de eerste plaats in- en aanpassingsgericht, maar op de emancipatie, de kansen voor de kansarmen.

PRAKTISCHE VOORSTELLEN:

Alle hiet genoemde maatregelen moeten gelden voor alle buitenlanders. Voor alle vormen van volwassenen-onderwijs betekent dit: voor mannen en vrouwen, voor werkende en niet-werkenden.

1. Voor alle binnenkomers moet een spoedkursus Nederlands tot de mogelijkheden behoren.

2. In het normale leerprogramma moet ook recht op onderwijs in de eigen taal en cultuur opgenomen worden. Er moet worden gestudeerd op de mogelijkheden dit onderwijs in samenhang met de didaktiek en de methodiek van het nederlandse onderwijs te verwerklijken.

3. De mogelijkheden tot bijscholing van buitenlandse kinderen in aparte klassen moeten worden uitgebreid.

4. Multicultureel onderwijs, waaronder te verstaan: onderwijs, dat in al zijn praktische aspecten (methode, onderwerpkeuze, lesmateriaal, klasseaankleding, vakantieverstellingen enz.) gelijkelijk rekening houdt met alle in de school vertegenwoordigde culturen, moet gestimuleerd worden.

5. Ook op scholen, waar geen kinderen van buitenlanders onderwijs volgen, moeten lessen over deze grote minderheid in de nederlandse samenleving tot verplichte onderwerpen behoren.

6. Ekstra overleg met het bijzonder onderwijs, zodat bijvoorbeeld andere vormen van godsdienst niet worden opgedrongen aan mensen, moet plaatsvinden.

7. Ouders van buitenlandse kinderen moeten daadwerkelijk bij het schoolgebeuren worden betrokken.

8. Bij het voortgezet onderwijs moet de moedertaal in het keuzepakket opgenomen worden. Dit vak is vergelijkbaar met het vak Nederlands en besteedt aandacht aan de cultuur van het moederland.

9. In het vormingswerk krijgen buitenlandse jongeren recht op een aan hen aangepaste vorm.

10. Het onderwijs aan volwassenen, mannen en al dan niet werkende vrouwen, waarin opgenomen een speciaal afgestemd taalonderricht, moet geprofessionaliseerd worden.

11. Onderwijs aan buitenlanders moet gratis zijn.

12. Volwassenen krijgen recht op betaald verlof voor het volgen van onderwijs en vorming.

13. Er moeten speciale cursussen o.a. bij de Centrale Vakopleiding voor Volwassenen, komen, gericht op buitenlanders, zowel mannen als al dan niet werkende vrouwen.

14. Het vak „onderwijs aan anderstaligen” moet een vast

onderdeel vormen van de opleidingen voor leerkrachten in het kleuter-, basis- en voortgezet onderwijs en van vormingswerkers.

15. Meer en goed opgeleide leerkrachten voor de begeleiding en opvang van kinderen van buitenlanders moeten worden aangesteld.

5. DISKRIMINATIE

Inventarisatie van problemen en analyse

Diskriminatie is een meestal niet goed grijpbaar verschijnsel, dat in het klein en in het groot dagelijks plaatsvindt. De diskriminatie lijkt sterker te worden nu de economische situatie in Nederland verslechtert. De buitenlander wordt daarmee gekonfronteerd, als hij een plaats zoekt op de arbeidsmarkt. Speciale aandacht in dit verband verdient de relatie tussen de buitenlanders en de nederlandse sociaal zwakkeren. Zij beiden verkeren ook in een slechte positie, wanneer het gaat om zaken als onderwijs, huisvesting en welzijnsvoorzieningen en ze worden vaak tegen elkaar uitgespeeld. Door ghettovorming vanwege het (ontbreken van een) huisvestingsbeleid konsentrenen deze problemen zich in de toch al zwaar belaste achterstandswijken. Dit leidt tot ekstra spanningen.

Soms zien wij, dat bedrijven en instanties openlijk diskrimineren. Dit gebeurt in personeelsadvertenties, bij gemeentelijke woningdistributie en op de Gewestelijke Arbeidsburo's.

PRAKTISCHE VOORSTELLEN:

1. Het is zaak, dat iedereen op haar of zijn plaats in de samenleving bedacht is op uitingen van diskriminatie.
2. Projekten in het onderwijs, vormingswerk en elders, gericht op het verkrijgen van meer onderling begrip, moeten gestimuleerd worden.
3. Groeperingen en instellingen, die zich ten doel stellen bovengenoemde diskriminatie langs legale weg te bestrijden, moeten van overheidswege gestimuleerd worden.

6. ILLEGALEN

Inventarisatie van problemen en analyse

De bovenstaande problemen gelden voor alle in ons land verblijvende buitenlanders. Een niet onbelangrijk deel (naar schatting 20.000) heeft echter nog extra problemen: de hier illegaal verblijvende buitenlanders. Omdat ze geen geldige titel voor hun verblijf hebben, is hun positie nog zwakker. Ze zijn niet in staat op te komen voor hun rechten, omdat dit hun verblijf in gevaar kan brengen en kan leiden tot uitzetting. Alleen al een poging om het minimumloon uitbetaald te krijgen kan ontslag opleveren. Je wenden tot officiële instanties als bijvoorbeeld Sociale Dienst (bijstand), bevolkingsregister (verklaring van onvermogen t.b.v. gratis rechtshulp), GAB (inschrijving als werkzoekende) betekent gevaar voor ontdekking door (in de praktijk bestaande) contacten tussen deze instanties en de Vreemdelingendienst.

Op grote schaal wordt misbruik gemaakt van hun positie: lage lonen, lange werktijden, geen sociale voorzieningen enz.

Zolang de internationale economische orde en de politieke structuren, die de bestaande economische orde ondersteunen, niet ingrijpend veranderen, zal „trekarbeid” blijven bestaan met alle nadelen, die eraan verbonden zijn. Illegaal verblijf zal blijven bestaan, zolang iemand, die hier woont en werkt niet automatisch recht heeft op een arbeids- en verblijfsvergunning. Zolang blijft het voor werkgevers mogelijk op deze wijze goedkope arbeidskrachten aan te trekken en zullen buitenlanders - hierdoor aangetrokken, omdat dit een wijze is om een graantje van de westerse rijkdom mee te pikken - illegaal ons land binnen komen.

Onze actiepunten gaan er daarom vanuit, dat het onderscheid illegaal en legaal dient te verdwijnen door iedereen, die in zijn of haar levensonderhoud kan voorzien, een arbeids- en verblijfsvergunning te geven. De toelatingsregeling is vergelijkbaar met de regeling voor onderdanen van andere EEG-staten. Ook zij hebben een vestigingsrecht. De bewoners van de arme streken in Zuid-Italië zijn ondanks die regeling niet massaal hierheen gekomen en buitenlanders van buiten de EEG komen - hoewel zo'n regeling er voor hen niet is - toch. De angst voor een massale komst lijkt ons dan ook ongegrond.

In 1975 is getracht een eind te maken aan het bestaan van illegalen door middel van de zogenaamde regularisatiemaatregel. De gevolgen en de diverse acties zijn genoegzaam bekend: 15.000 illegalen werden legaal, 3.000 werd aangezegd het land te verlaten, en nog steeds voeren ruim 400 buitenlanders actie om alsnog op basis van deze regeling toegelaten te worden.

Thans verblijven naar schatting weer meer dan 20.000 illegalen in Nederland. Een generaal pardon lijkt niet de juiste weg. Waarschijnlijk is het probleem nooit geheel oplosbaar, zolang er zulke grote verschillen in welvaart bestaan en werkgevers misbruik maken van deze situatie. Toch kan de illegaliteit een stuk teruggedrongen worden, en wel door de volgende maatregelen:

PRAKTISCHE VOORSTELLEN:

1. Elke buitenlander (ongeacht land van herkomst), die werk heeft, waarmee hij in zijn levensonderhoud kan voorzien, krijgt recht op een arbeids- en verblijfsvergunning.
2. Het bewijs van het hebben van werk moet onafhankelijk van de „goedwillendheid” van de werkgever worden vastgesteld. Mocht legalisering ontslag tot gevolg hebben, dan ontstaat recht op werkloosheidsuitkering. De verblijfsvergunning kan dan niet ingetrokken worden.
3. De werkgever, die een buitenlandse werknemer ontslaat, omdat en nadat deze op bovengenoemde wijze een verblijfsvergunning heeft verkregen, stelt zich dan bloot aan strafvervolgning.
4. Elke buitenlander krijgt het recht gedurende drie maanden in Nederland te verblijven op basis van een toeristenvisum. In deze tijd mag hij werk zoeken. Het verblijfsrecht om werk te zoeken geeft op zich vanzelfsprekend geen verdere rechten (zoals recht op sociale uitkeringen).

7. BELEID OVERHEID

Inventarisatie van problemen en analyse

De overheid is er lang van uitgegaan, dat het verblijf van de buitenlanders hier tijdelijk zou zijn. Zij begint zich nu te realiseren, dat dit verblijf veelal permanent is, maar in wetten en maatregelen valt daar nog nauwelijks iets van te merken.

In het emancipatiebeleid van de overheid krijgt de buitenlandse vrouw te weinig aandacht.

Zij, die misbruik maken van de zwakke positie van de buitenlanders, kunnen bijna vrijelijk hun gang gaan. Initiatieven om aan de hierboven geschetste problemen iets te veranderen lopen vaak stuk op gebrek aan financiële middelen en man/vrouwkracht.

Een apart hoofdstuk vormt de vreemdelingendienst, een vrijwel onkontroleerbaar apparaat. De bereidheid om dit apparaat - ondanks de vele ernstige klachten - te veranderen, lijkt nihil.

Bovendien ontbreekt in het overheidsbeleid zowel de coördinatie tussen de verschillende betrokken departementen, als die tussen de verschillende bestuursnivo's (rijk, provincie, gemeente).

Het beleid van de overheid dient gericht te zijn op het

scheppen van gelijke kansen voor buitenlanders en Nederlanders. Dit betekent nu, dat buitenlanders ekstra aandacht krijgen. Het is duidelijk, dat de meeste buitenlanders voorlopig niet naar hun moederland zullen terugkeren. Toenemende gezinshereniging zal kwantitatieve en kwalitatieve uitbreiding van de voorzieningen voor de vrouwen, kinderen en jongeren noodzakelijk maken.

Ekstra voorzieningen moeten in principe een tijdelijk karakter hebben, dat wil zeggen: gelden tot het moment, dat buitenlanders van de normale voorzieningen gebruik kunnen maken en zij ten opzichte van de Nederlanders gelijke kansen hebben.

PRAKTISCHE VOORSTELLEN:

1. Er moeten aparte werkers voor buitenlanders, die goed op de hoogte zijn met hun speciale problematiek, worden aangesteld bij:

- uitvoerende overheidsinstellingen,
- juridische hulpverlening en rechterlijke macht,
- welzijnsinstellingen,
- uitvoeringsorganen sociale verzekeringen,
- gezondheidszorg.

Vooraf bij de laatste moet rekening worden gehouden met de culturele achtergrond van buitenlandse vrouwen.

2. Waar buitenlanders aan de gestelde eisen voldoen, komen zij in de eerste plaats voor aanstelling in aanmerking.

3. De tolkenhulp moet worden uitgebreid en voor iedereen gratis toegankelijk worden gemaakt.

4. Er moet erkenning plaatsvinden van de democratische organisaties van buitenlanders, die medezeggenschap moeten krijgen in alle zaken, die betrekking hebben op de positie van de buitenlanders in de nederlandse samenleving. Die organisaties worden dan rechtstreeks gesubsidieerd door de verantwoordelijke overheden.

5. Die organisaties, die zich met recreatie bezighouden, krijgen recht op gelijke subsidieregelingen als voor nederlandse organisaties worden gehanteerd.

6. De vreemdelingendienst moet zodanig gereorganiseerd worden, dat een scheiding tot stand komt tussen de dienstverlenende en de politionele taak. De dienstverlenende taak wordt dan uitgevoerd door een gewone ambtelijke dienst. Er komen ekstra gelden voor uitbreiding van de vreemdelingendienst, vooral in kwalitatieve zin. De richtlijnen worden openbaar.

7. Naast het werken aan het wegnemen van de voedingsbodem voor ondemokratische organisaties van buitenlandse werknemers (achterstelling, diskriminatie, gebrek aan voorzieningen), moet de nederlandse overheid een goed gebruik maken van de (wettelijke) mogelijkheden tot verbod van dergelijke organisaties en werkwijzen in Nederland. Met name bij verkiezingen en in het onderwijs moet de overheid zorgvuldig toezicht houden op democratische doelstellingen en methodes.

8. WETGEVING

Inventarisatie van problemen en analyse

Wanneer we in dit onderdeel praten over wetgeving, realiseren we ons erg goed, dat veel zaken met wetten en regelingen alleen niet recht te breien zijn. Een belangrijk probleem vormt het uitvoeren van wetten op alle mogelijke fronten. De voor buitenlanders van toepassing zijnde wetgeving kan in drie kategorieën worden ingedeeld:

1. Vreemdelingenwetgeving.

Deze regelt toelating en verblijf van in ons land aanwezige vreemdelingen. Hoewel bedoeld om de vreemdeling rechtsbescherming te bieden, werkt deze momenteel vaak in zijn nadeel.

Moeilijkheden ontstaan o.a. bij:

- langdurige werkloosheid;
- gezinshereniging;

- homoseksuelen;
- overlijden van echtgenoot;
- echtscheiding;
- weglopen van minderjarigen;
- illegalen.

II. Speciale wetgeving met betrekking tot de arbeidsverhouding tussen werkgever en buitenlandse werknemer.

De op 1 november 1979 van kracht geworden Wet Arbeid Buitenlandse Werknemers bevat een strafbaarstelling van de werkgever, die illegalen in dienst heeft, tot een maximum van f 10.000,- per geval (per illegaal dus). Rond de datum van invoering zijn al veel illegalen zonder pardon op straat gezet.

De invoering kwam toch nog onverwacht. De voorlichting was laat, onvoldoende en slecht. Vandaar paniecreacties bij werkgevers en onrust bij (legaal en illegaal hier verblijvende) werknemers. Heel veel mensen vallen niet onder de werking van de wet, maar de voorlichting heeft daarover veel onwetendheid laten bestaan. Verder blijven nog veel onduidelijkheden omtrent de vergunningenlimiet, het opsporings- en vervolgingsbeleid. Ook de sanctie uit de vorige wet is maar in enkele gevallen (voornamelijk chinese restauranthouders) gebruikt.

De buitenlandse werknemer is sterk afhankelijk van zijn baas. Bij ontslag dreigt vaak op den duur uitzetting of illegaliteit. Buitenlandse werknemers komen daarom niet zo makkelijk voor hun rechten op. Protesteren of staken is veel te gevaarlijk.

III. De algemene nederlandse wetgeving.

Voor de buitenlander geeft die ekstra moeilijkheden, omdat veel bepalingen niet aansluiten, zelfs haaks staan op de regels uit zijn cultuur en/of in zijn nadeel werken. Zo is bijvoorbeeld de inhoud van het begrip huwelijk of gezin vaak heel anders dan die, welke wij in Nederland gewend zijn. De huidige wetgeving biedt de buitenlander onvoldoende rechtszekerheid en is onvoldoende toegeseden op zijn speciale situatie.

PRAKTISCHE VOORSTELLEN:

1. Buitenlanders, die zijn opgenomen in het arbeidsproces, en hun gezin (dit laatste naar maatstaven van het land van herkomst) krijgen, ook materieel, dezelfde rechten als Nederlanders. Realisering van dit uitgangspunt kan door middel van:

- a. aanpassing van de nederlandse wetgeving,
- b. speciale maatregelen ten behoeve van buitenlanders,
- c. regelingen hiervoor in de verdragen met de moederlanden.

2. De PPR heeft zich vanaf het begin in en buiten het parlement verzet tegen de WABW. Zij zal ook in de toekomst het verzet tegen deze wet blijven ondersteunen.

3. Zolang de in paragraaf 6. aangegeven aktie niet is gerealiseerd, moet het aan de uitvoering van de WABW gekoppelde vervolgingsbeleid worden toegespitst op de arbeidsplaats en niet op de individuele werknemer.

4. De procedure ten aanzien van naturalisatie is niet te begrijpen en moet worden vereenvoudigd.

5. Rechtsbescherming van vreemdelingen moet worden uitgebreid. Zolang niet definitief is beslist over een aanvraag tot verblijf, mag een vreemdeling niet worden uitgezet.

6. Strafrechtelijke veroordelingen mogen niet tot uitzetting leiden; alleen in zeer uitzonderlijke gevallen, waar dit dan ook opgenomen moet zijn in de rechterlijke uitspraak.

7. Bij de uitvoering van de Wet op de Ondernemingsraden moet de vertegenwoordiging van en door buitenlanders aandacht krijgen. Zonodig moet de wet op dit punt worden herzien.

9. POLITIEKE RECHTEN

Inventarisatie van problemen en analyse

Het recht zich democratisch te organiseren is ook voor buitenlanders van groot belang. De zo tot stand gekomen organisaties moeten door de overheid en maatschappelijke instellingen als gesprekspartners erkend worden. De beoordeling van het democratisch gehalte is een moeilijke kwestie en vraagt bijzondere aandacht. Genoemde organisaties behartigen de belangen van de buitenlanders, adviseren bij en bezien kritisch de hen aangaande wetgeving en beleid en participeren in overlegsituaties.

De zelforganisaties moeten kunnen werken aan de vorming van eigen kader uit hun gelederen.

Buitenlanders hebben geen politieke rechten. Men heeft daardoor geen invloed op het ook over hen uitgeoefende openbaar bestuur. Dit heeft bijvoorbeeld tot gevolg, dat in Amsterdam ruim 7% van de stadsbevolking als onmondig behandeld wordt.

PRAKTISCHE VOORSTELLEN:

1. Alle buitenlanders, die tenminste twee jaar in Nederland wonen, krijgen onder dezelfde voorwaarden als Nederlanders actief en passief kiesrecht voor alle rechtstreeks gekozen organen, voorzover zij hiermee geen politieke rechten in het land van herkomst verspelen.

2. Dit recht wordt gefaseerd ingevoerd, te beginnen met actief en passief kiesrecht voor de organen, die het dichtst bij de leefwereld van de betrokkenen ligt (dus: gemeenteraden en -indien aanwezig- wijk- en deelgemeenteraden).

3. Bij het beoordelen van kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende lichamen zal nauwkeurig gelet worden op het democratisch karakter van het verkiezingsprogramma en de gebruikte methodes. Een en ander vooral om organisaties als amicales en grijze wolven langs deze weg geen kans te geven. Bij de voorlichting en programvergelijking moeten de democratische zelforganisaties een rol spelen.

Voorstel tot wijziging van het verkiezingsreglement Tweede Kamer

Bij de voorbereiding van het najaarskongres is het partijbestuur op een moeilijkheid gestuit. Dit kongres moet de nieuwe kandidatenlijst voor de Tweede Kamer opstellen. Daar gaat een advies van de kerngroep aan vooraf. Het „verkiezingsreglement voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal” bepaalt in artikel 4 lid 3: „Vier weken voor het verkiezingskongres wordt het advies van de kerngroep met de alfabetische lijst van de kandidaten met de kongresstukken verzonden aan alle kongresdeelnemers.”

Het partijbestuur vindt een aparte zending van dit advies aan alle kongresdeelnemers niet nodig en te

kostbaar. Het advies kan net zo goed in het kongresboek worden afgedrukt, dat twee weken voor het kongres uitkomt. Daarom stelt het partijbestuur aan het kongres voor artikel 4 lid 3 van het verkiezingsreglement te wijzigen door de tekst als volgt te laten luiden:

„Het advies van de kerngroep wordt met de alfabetische lijst van de kandidaten gepubliceerd in het kongresboek, met inachtneming van een termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 en 2 van het huishoudelijk reglement.”

Resoluut inkomensbeleid noodzakelijker dan ooit

In het Kamerdebat over de *loonpauze* heeft Ria Beckers er op gewezen dat het afkondigen van een loonpauze door de regering neerkomt op paniekvoetbal. Het sociaal overleg is feitelijk nog niet begonnen en uiterst belangrijke zaken als het arbeidsmarktbeleid dreigen onder de tafel te verdwijnen. Het valt nu toch niet meer te verdedigen dat de werkloosheid doeltreffend kan worden bestreden door matiging van lonen en kollektieve uitgaven voor een economische groei van 2,5 à 3%: „Op deze manier blijven doorgaan en dan steeds te laat vaststellen dat de verwachte groei niet wordt gehaald kan immers alleen maar leiden tot hogere werkloosheid en tot inflatie die onbeheerst wordt afgewenteld”, aldus Ria Beckers.

De PPR-fractie vindt het de hoogste tijd dat het beleid gaat worden gebouwd op het **achterblijven van de economische groei** als onvermijdelijk gegeven, waarbij **eerlijk delen** voorop staat. Ook dat houdt een matigingsbe-

leid in, met niet geringe consequenties. 1 à 2% minder groei per jaar vraagt tot en met 1981 een besparing op het verwachte totaal van onze volkshuishouding van enkele tientallen miljarden. Maar dat is wel iets anders dan een ombuiging binnen de staatshuishouding van enkele miljarden. Ruimte voor verhoging van de particuliere consumptie is er dan niet meer. Want de noodzakelijke voorzieningen van de overheid mogen niet worden aangetast en het toegroeien naar een vernieuwde economie vraagt een drastische verhoging op het investeringsniveau.

Voor de PPR is dat de uitdaging van de jaren '80. Goed inspelen op de nieuwe ontwikkelingen vraagt nu een resoluut *inkomensbeleid*, het minstens op peil houden van de overheidsuitgaven, een duidelijk beleid ter verdeling van het werk, een strak investeringsbeleid en een consequente democratisering van de economie. Intussen signaleert

de PPR-fractie dat onvermijdelijk gaat gebeuren waar zij al jarenlang voor pleit: de totale ruimte voor de inkomensontwikkeling moet door het parlement worden vastgelegd en binnen tevoren aangegeven grenzen moeten de sociale partners zelf hun beslissingen kunnen nemen.

Inkomensontwikkeling is iets anders dan *loonontwikkeling*. Ria Beckers vroeg de regering te komen met concrete voorstellen voor alle inkomensniet alleen het gewone rijtje (sociale uitkeringen, ambtenaren, CAO-lonen) maar ook voor inkomens uit huren, rente, dividenden enz., afroming van superwinsten, met name als ze ontstaan zijn door energieprijzerverhoging; een sektorbeleid dat een nieuw stuurmiddel wordt van investeringen. De verhoogde energieprijzen moeten in ieder geval volledig blijven doorwerken in de prijscompensatie.

Twee door Ria Beckers ingediende moties blijven liggen in afwachting van het komende overleg tussen regering, vakbeweging en werkgevers: de ene motie vraagt handhaving van de prijscompensatie tot tenminste het niveau van het modale inkomen (34.320,— per jaar); de andere vraagt de toeslagen voor zuivel- en vleeswaren wel uit te betalen.

(advertentie)

Er is een progressieve spaarbank in ons land.

Waar blijven die progressieve sparenders nou...

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een spaarbank die gesneden is op de maat van uw principes. De ASN is voortgekomen uit de moderne arbeidersbeweging. En steekt dat gegeven niet onder stoelen of banken.

Ook in de bedrijfsvoering verloochent de ASN haar afkomst niet. Daarom kunt u er ook zeker van zijn dat de ASN geen beleggingen voor uw spaargeld kiest waar zij gezien haar maatschappelijke inzichten niet achter staat.

De ASN belegt wel zo veel mogelijk in maatschappelijke en culturele instellingen en - niet te vergeten - in de woningbouw. Dat betekent dat de ASN u geen gouden bergen belooft als u daar gaat sparen. U krijgt een eerlijke rentevergoeding. Niet meer, maar zeker niet minder. En... rente zonder bijsmaak.

De ASN is in 1960 opgericht door het NVV en De Centrale. Dit geeft haar de verplichting om rekening te houden met de belangen van de groeperingen waarvoor de ASN is opgericht en waaruit zij is voortgekomen.

De ASN: maatschappelijk progressief en principieel. Zo'n spaarbank zou gekozen moeten worden door iedereen die zich verwant voelt met de progressieve beweging in ons land. Door u dus.

Welnu, het minste wat u kunt doen is u te informeren over de ASN. Over de makkelijke manier van sparen (in nauwe samenwerking met de postgiro) en over de vele andere, aantrekkelijke spaarvormen.

U komt er dan meteen achter dat de ASN met haar 55.000 spaarders met een gezamenlijke inleg van 200 miljoen gulden, niet de eerste de beste is. Daarom... vul de bon in deze advertentie in. Een progressieve daad. Een principiele stap.

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
geeft rente zonder bijsmaak

Bon sturen aan: Algemene Spaarbank voor Nederland,
Antwoordnummer 1188,
2500 VB Den Haag.

U hoeft geen postzegel te plakken. U kunt ook bellen: 070-470181 of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlakbij het Centraal Station) tussen 08.30 uur en 17.00 uur.

Iedereen die voor 1 juli 1980 een spaarrekening opent met tenminste f 50,- als eerste inleg krijgt als welkomstgeschenk een spaarpremie van f 7,50.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- spaardeposito-bewijzen (met een vaste looptijd)

* aankruisen wat u wenst.

DE STEM DES VOLKS**DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS****Abortusmotie**

Voor het PPR-kongres van 9 en 10 november 1979 is door het landelijk overleg van de PPR-vrouwen een motie ingediend waarin stond dat „...alle PPR-Kamerleden onverkort het partijstandpunt dienen te vertolken wanneer het om abortus gaat...”. Deze motie stond met een toelichting van de PPR-vrouwen in het kongresboek.

De PPR-vrouwen zijn van mening dat de gang van zaken op het kongres rond deze motie zeer verwarrend was en willen dit hier graag ophelderen.

– Bij de behandeling van de motie werd eerst het bestuursstandpunt toegelicht, daarna pas kwam de toelichting van de PPR-vrouwen, terwijl deze volgorde andersom hoort te zijn.

– Het negatieve pre-advies van het partijbestuur werd de PPR-vrouwen niet tevoren gemeld noch was het afgedrukt in het kongresboek, zoals gebruikelijk is.

– Het partijbestuur hanteerde o.a. als argument dat de moties (er lagen nog twee moties over hetzelfde onderwerp van resp. Delft en Rotterdam) overbodig waren, omdat er al een officieel partijstandpunt is. Maar slechts de motie van Delft had het partijstandpunt als onderwerp.

– Vervolgens betoogde het

partijbestuur dat er binnen de huidige Tweede Kamerfractie geen problemen meer waren over de abortuswetgeving, hetgeen ons daarvoor niet duidelijk was. Bovendien sprak het partijbestuur de verwachting uit dat tijdens de huidige zittingsperiode van de Eerste Kamer daar geen stemming over de abortuswetgeving meer zal plaatsvinden. Het partijbestuur had ons deze informatie beter vooraf kunnen geven. Bovendien garandeert niemand ons, dat er na de volgende Eerste Kamerverkiezingen niet weer problemen ontstaan.

– Tenslotte bleek dat niet alleen in 1972 bij de Tweede Kamer-verkiezingen afspraken waren gemaakt over het stemmen naar eigen geweten over de abortuskwestie, zoals ons bekend was, maar dat ook in 1975 op een kongres de mogelijkheid werd opengelaten dat er erkende gewetensbezwaren kunnen zijn bij het stemgedrag inzake de abortuswetgeving, als we deze informatie vooraf hadden gekregen van het partijbestuur, hadden we onze motie kunnen betrekken op de volgende verkiezingen.

– Na een uitvoerige discussie konkludeerde een vrouw tot het intrekken van de motie. Het kongrespresidium nam aan dat zij sprak namens de PPR-vrouwen – zij sprak echter namens zichzelf – en zo ging het presidium naar het volgende agendapunt. De

PPR-vrouwen waren hierdoor overrompeld en protesteerden niet onmiddellijk tegen deze onjuiste procedure.

– Aan het eind van het kongres hebben we geprobeerd de misverstanden recht te zetten. Het kongres besloot tenslotte de iets gewijzigde motie aan te houden tot het volgende kongres.

De PPR-vrouwen vinden het ontzettend jammer dat deze gebeurtenissen hebben plaatsgevonden en zijn teleursteld dat dit kon passeren in de PPR.

Zij zullen de motie bij het volgende kongres opnieuw, zij het gewijzigd, in stemming brengen. Hopelijk komt hiermee voorgoed een einde aan de onzekerheden binnen de PPR over de abortuskwestie.

Inmiddels heeft het partijbestuur al aan de Kamerfracties verzocht zich zolang te onthouden van openbare uitspraken over abortus die van het partijstandpunt afwijken. Dit om verwarring in de publieke opinie te voorkomen.

**Namens het Landelijk PPR-vrouwenoverleg:
Inge Verkuijen**

Het partijbestuur tekent hierbij het volgende aan: Het landelijk PPR-vrouwenoverleg heeft gelijk wanneer het stelt dat een aantal zaken niet korrekt is verlopen. Zo had het partijbestuur inderdaad het vrouwenoverleg op

de hoogte moeten stellen van het negatieve pre-advies, dat ook in het Kongresboek had behoren te worden afgedrukt. Hiervoor excuus.

Met enkele andere opmerkingen in de brief zijn we het echter principieel oneens. Naar onze mening moeten indieners van een motie zelf rekening houden met de informatie die openbaar en beschikbaar is. Zo kan het niet aan het partijbestuur worden verweten dat het landelijk overleg niet op de hoogte was van kongresuitspraken uit 1975. Ook de opstelling van de Tweede Kamerfractie kan algemeen bekend zijn. Dat het huidige abortus-wetsontwerp vermoedelijk in de huidige zittingsperiode de Eerste Kamer niet zal bereiken, vergt misschien meer inzicht in de politieke verhoudingen. Hoewel het voor mensen die met name deze kwestie nauwkeurig volgen nauwelijks een verrassing kan zijn. Tenslotte: de gang van zaken op een kongres is niet altijd even aangenaam voor betrokkenen, dat geven we toe en dat vinden we als partijbestuur echt niet leuk. Dat betekent dat bij tijd en wijle mensen – mannen en vrouwen – overrompeld, gefrustreerd, ontevreden zullen zijn. Maar zolang we geen betere procedure hebben gevonden, die recht doet aan de partijdemocratie, zullen we het ermee moeten doen.

Partijbestuur

PPR-Noord-Holland

Er zijn een aantal zaken, die binnenkort de aandacht van de Noordhollandse PPR'ers vragen. Allereerst en speciaal voor Noord-Kennemers de herziening van het *streekplan „Noord-Kennemerland”*.

De start van het overleg en de inspraak over de Nota Ontwikkelingsmogelijkheden in Noord-Kennemerland is op 22 februari. Voor het indienen van reakties heb je dan drie maanden de tijd.

Er worden diverse informatieavonden door de provincie georganiseerd en wel op:

26 februari in Alkmaar;
27 februari in Heerhugowaard;
3 maart in Egmond; en
4 maart in Groot Schermer.

Precieze plaats en tijd van deze bijeenkomsten is ons nog niet bekend, maar reserveer alvast deze avonden in je agenda. En lees de plaatselijke bladen goed.

Verder is het provinciaal bestuur bezig met het opstellen van een *afvalstoffenplan*, waarvoor op donderdag 28 feb. en woensdag 12 maart in de middag en de avond hoorzittingen zullen worden gehouden. Voor plaats en tijd geldt hetzelfde als hierboven.

Tenslotte is er dan nog het *fietspaden-*

plan, dat – als het eenmaal is vastgesteld – een geïntegreerd onderdeel zal zijn van de diverse streekplannen. Het is wenselijk je te informeren over het ontwerpplan bijv. via de provincie. Tel. 023-16 99 33 en vragen naar „voorlichting”. Er is een verkorte versie van het plan gratis beschikbaar. Doe mee aan plaatselijke initiatieven of neem die zelf.

De PPR-statenfractie is graag op de hoogte van plaatselijke wensen. Hiervoor (en natuurlijk voor meer zaken) kun je contact opnemen met de fractieassistent: Jan van den Broek, Roerdompstraat 7, Wormer – tel. 02982-3602.

Dilia gaat - Jan komt

TINY BOEKHOUT

Hoe jammer we het ook vinden, Dilia van der Heem liet ons op 6 januari weten dat ze haar lidmaatschap van het partijbestuur moest opzeggen, omdat ze werd opgeslokt door haar nieuwe baan bij het FNV. Dilia heeft maar kort in dit partijbestuur gezeten. Daarover valt dus minder te melden dan over haar vroegere activiteiten in de PPR. Maar die zijn weer zo talrijk, dat ze nauwelijks compleet te beschrijven zijn. Als fractie-assistente in de Tweede Kamer heb ik Dilia, zij het hijgend en hollend, een tijdje van nabij meegemaakt. Dilia, altijd in de weer, vooral waar mensen haar nodig hadden: buitenlandse werkne-

mers, vrouwengroepen, collega's, bureaus en anderen.

Met vrienden ben ik wel eens nagegaan op welke mensen in je omgeving je nu echt zou kunnen bouwen, als je wereld instort. Wel, Dilia is er zo een. Het zal best waar zijn dat ze niet altijd al haar afspraken nakomt. Meestal probeert ze namelijk drie problemen tegelijk op te lossen. Maar de wezenlijke betrouwbaarheid, die ik bedoel, is een van haar meest in het oog springende karaktereigenschappen.

Dag Dilia, ik hoop je weer gauw ergens - in de partij of elders - tegen te komen.

Welkom tevens aan haar opvolger, Jan van den Broek, die - ik heb het snel even nagekeken - de tweede huisman in het partijbestuur is. Ook de mannenemancipatie schrijft voort.

Kerngroep-motie tegen boycot Olympische Spelen

De Kerngroep heeft op zijn vergadering van 26 januari in Amersfoort op voorstel van het partijbestuur een motie aangenomen vóór ontwapening en ontspanning, maar tégen een boycot van de Olympische Spelen. Een motie die een boycot wilde van de spelen in Moskou en Lake Placid werd met slechts vijf stemmen vóór verworpen. De aangenomen motie luidt als volgt: Met verontwaardiging kennis genomen hebbend van de Russische interventie in Afghanistan; overwegende dat het gewapende ingrijpen van een land in een ander land, met name daar waar dit gericht is op bevordering van eigen belangen en tegen die der bevolking, in strijd is met het internationale recht, zoals vastgelegd in het Handvest van de Verenigde Naties, en moreel onaanvaardbaar is; overwegende dat de Russische interventie in Afghanistan een daad is in een reeks van acties van blokken en grootmachten in het kader van de bewapenings- en machtswedloop; eveneens met grote verontrusting kennismakend van zaken, die wijzen op een verharding van de interne politiek in de Sovjet Unie, met name de aanhouding en verbanning van André Sacharov; overwegende dat het geboden is op het bovenstaande te reageren op een wijze, die het proces van ontspanning en ontwapening niet nog verder in gevaar brengt, veroordeelt het optreden van de Sovjet Unie als in strijd met het streven naar

ontspanning, vrede en veiligheid; spreekt tevens haar afkeuring uit over alle reacties, die het proces van ontspanning en ontwapening nog verder in gevaar brengen; constateert dat isolering van de Sovjet Unie slechts leidt tot wederzijdse verharding van standpunten; Wijst in dit verband onder deze omstandigheden een boycot van de Olympische Spelen van Moskou af, evenals een beperking van de culturele contacten zoals door de Nederlandse regering voorgenumen; spreekt uit, dat de PPR onverminderd zich zal inzetten voor ontwapening en ontspanning in Europa en in de gehele wereld; dringt in dit verband aan op spoedige ondertekening van het SALT-II akkoord, op Nederlandse initiatieven tot reële openingen in het ontwapeningsoverleg, en op serieuze pogingen van de Europese conferentie voor Veiligheid en Samenwerking te Madrid het startpunt te maken van een hernieuwd ontspanningsproces; hiervoor zijn contacten met Oost-Europa op regeeringsniveau gewenst, draagt het partijbestuur op: a bovengenoemde verontwaardiging en verontrusting over te brengen aan de autoriteiten van de Sovjet Unie en aan de bilaterale contacten in Oost-Europa; b zich nader te beraden, in overleg met andere progressieve partijen, over mogelijkheden op de ontstane situatie te reageren."

Ook nam de kerngroep een door kerngroepleden uit Limburg en Overijssel ingediende motie aan tegen vestiging van depots van Amerikaans legermaterieel in Nederland omdat zulke depots meewerken aan de bewapeningswedloop die vrede en veiligheid in gevaar brengen; zulke depots als militair doelwit gaan fungeren, hetgeen onaanvaardbaar is in dichtbevolkte gebieden; zulke depots tegen de mens gerichte werkgelegenheid bieden en per arbeidsplaats teveel ruimte eisen (ongeveer vijf keer zoveel als een arbeidsplaats in de industriële sektor).

KERNGROEP ZOEKT NOTULISTEN

Ter verlichting van de taken van de kerngroepkommissie zoeken wij mensen die één of meer kerngroepvergaderingen bij willen wonen om de notulen te maken.

Als je niet zo veel tijd beschikbaar hebt en incidenteel toch wel eens wat wilt doen is dit wellicht een aardige mogelijkheid.

We kunnen je een onkostenvergoeding van f 30,- plus de reiskosten aanbieden.

De kerngroepvergaderingen zijn dit jaar op 8 maart, 3 mei, 21 juni, 6 september, 11 oktober en 13 december. Aanmelden graag zo snel mogelijk bij Wim de Boer, Slenk 37, Sneek. Tel. 05150-15248.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

29 FEBRUARI 1980, NUMMER 153

Het braafste jongetje

„Nederland moet zo nodig het braafste jongetje van de klas zijn”. Aldus Ria Beckers in de Tweede Kamer over de opvallende welwillendheid van Van Agt c.s. jegens president Carter in verband met diens koudeoorlogsachtige boycot-drijven. Voor dit en ander nieuws uit de Kamerfractie **pagina 12 en 13.**

De kwetsbare omroep

Erik Jurgens vertelt op verzoek van de PPR-aktiekrant in kort bestek iets over de nieuwste omroepontwikkelingen. Zijn opvat-

tingen kunnen aanleiding geven tot reacties, met het oog op wat het PPR-program hierover zegt. **Pagina 4.**

Chili in het verzet

De oppositie in Chili is ongebroken. Aldus partijbestuurslid Ad Melkert, die in Chili een reeks

gesprekken voerde met leiders van het verzet tegen de Pinochet-diktatuur. **Pagina 6 en 7.**

Voor het voetlicht

Partijsekretaris Louis Vuurboom, bescheiden funktionaris achter de schermen, wordt via een interview van Stéphanie

Brokerhof voor het voetlicht gehaald om eens te vertellen wat hij van de PPR vindt. **Pagina 8 en 9.**

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Jan Heytel, Gidi van Dongen,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Erik Akkermans, Gerard de Oude,
Kees van Twist

redactie

Hans Berrevoets, Stéphanie Brokerhof,
Harm Lamberts, Wil Merkies,
Walter van Opzeeland (eindredakteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abbonementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

uitsluitend: Jan Heytel,
Schreveliusstraat 68, Haarlem
Telefoon overdag 02505-791,
's avonds 023-314160

basis-layout

Joep Paulussen

PPR EN DE KERNWAPENS

De Tweede Kamerfractie van de PPR heeft een handig, twintig pagina's tellend boekje samengesteld, dat een bundeling is van PPR-bijdragen aan de debatten over kernbewapening van het af-

gelopen jaar. Onmisbaar "aktievoer" voor alle PPR'ers! Het boekje kost f 1,25 per stuk en is te bestellen bij de PPR-Tweede Kamerfractie, tel. 070/614911, toestel 2277.

1-14 maart

Nijmegen - 4 maart, 20.00 u., 0'42 (Oranjesingel 42): Ledenverg. aktiecentrum Nijmegen e.o.
Waalwijk - 6 maart, 19.00 u., Cultureel Centrum De Leest: Energiebeurs PPR-Midden-Langstraat.

Nieuwsbrief PPR-vakbeweging

Verschenen is Nieuwsbrief nr. 1 van de Koördinatiegroep PPR-Vakbeweging, te bestellen bij SRV/SJW, Singel 277, 1012 WG Amsterdam; tel. 020-256046/228461. Kaderleden van FNV en CNV, die geïnteresseerd zijn of als kontaktpers-

Borne - 7 maart, 20.00 u. Basisschool De Esch: Polisario-avond.
Soesterberg - 7/8 maart, Kontakt der Continenten: weekeinde over kernbewapening IKV.
Valkenburg - 7/8/9 maart, Volkshogeschool: cursus PPR-jongeren, opg. SJW, Singel 277 asd., tel. 020/228461/256046.
Driebergen - 7/8/9 maart, De Horst 1: Verdiepingskursus SRV, opg. SRV, Singel 277 Asd., tel. 020/228461/256046.
Amsterdam - 9 maart, 14.00 u., De Duif, Prinsengracht 756: eindmanifestatie solidariteit slachtoffers diktatuur in Chili.
Amsterdam - 11 maart, 20.00 u. De Populier: ledenverg. aktiecentrum/voorbereiding kongres.
Montfoort - 12 maart, ? u., ??, Herman Verbeek voor aktiecentrum over PPR in de jaren '80.
Wageningen - 13 maart, Uilenest: ledenverg. PPR-aktiecentrum.

soon willen gaan fungeren voor PPR-Vakbeweging, kunnen zich melden bij het sekretariaat van de Koördinatiegroep: Margriet Kwakman, Mercuriuslaan 55, 1131 VX Volendam; tel. 02993 - 65605.

POLISARIO-AKTIE

Zaterdag 8 maart vindt, in het kader van de Polisario-aktie, een grote manifestatie plaats in Paradiso, Weteringschans 6 te Amsterdam. (Je kunt daar vanaf het Amsterdamse Centraal Station komen met tram 1 en 2). Aanvang om 14.00 uur. Kaarten à f 2,50 zijn verkrijgbaar aan de zaai en bij het Polisario komitee. Wij wijzen hier nogmaals op de kaartenaktie: mapjes met 10 kaarten zijn gratis verkrijgbaar bij het komitee. Tel.

010-673207 of Postbus 565 te Dordrecht. De kaarten zijn bedoeld om politieke druk uit te oefenen op de Nederlandse regering om over te gaan tot erkenning van de Demokratische Arabische Republiek Sahara en om aktie te ondernemen tegen de wapenleveranties door de Verenigde Staten en Frankrijk aan Marokko. Natuurlijk blijft verdere financiële steun ook nodig: gironummer 3704961 ten name van het Polisario-komitee te Rotterdam. Het geld is bestemd voor de mensen in de vluchtelingenkampen in Algerije.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Twaalf en een half jaar

HERMAN VERBEEK

Voor deze ene keer schrijf ik een minder direkt „politieke” rubriek. Politiek genoeg, je komt er in om. Juist daarom deze kleine notitie terzijde, over de partij waar we het dag in dag uit mee doen.

De PPR bestaat op 1 september 12½ jaar. We zijn geboren in die golf van bewustwording, verzet, bevrijding en nieuwe hoop, welke in 1968 over de wereld ging. De PPR werd verwekt in de „nacht van Schmelzer” (15 oktober '66), uit de groep-Aarden, maar ze werd geboren en kreeg haar gezicht in dat lente-optimisme van „de verbeelding aan de macht”. Bij een bezoek aan Noord-Ierland, bij onze PPR-vrienden daar, (NCRV-Hier en Nu gaat binnenkort filmen bij Mary Nelis en Paddy Doherty in Derry, die spraken op ons november-kongres in Utrecht) was mijn vraag: waarom begon jullie strijd in Noord-Ierland al evenzeer in '68-'69? Hun ontnuchterende antwoord luidde: omdat iedereen hier toen tv in huis kreeg, we zagen wat er elders in de wereld gebeurde.

Er was provo in Amsterdam, Dutschke in West-Berlijn, de Mei-revolutie in Parijs, de arbeiders-opstand in Polen en in de DDR; Moskou viel Praag binnen en toen begon Amerika zijn bombardementen op Noord-Vietnam; het protest kwam los op de campussen in Amerika en de dissidenten in Rusland begonnen hun „samizdat”-stencils te verspreiden; Guinee-Bissau, Angola, Mozambique, Namibië, Zimbabwe begonnen hun bevrijdingsstrijd; Salvador Allende werd gekozen in Chili; in Chi-

na liep de Culturele Revolutie. In die wereld-opleving kwam ook de PPR mee, al was ze zich die verbanden toen nog niet zo sterk bewust. Er volgden de jaren '70. We weten intussen hoe zwaarlijvig de wereld is en hoe star de wereldverhoudingen en (on)maatschappelijke machten zijn. Maar nog steeds is er één gezamenlijke bevrijdingsbeweging onderweg, of één ondergang op komst. Daarom blijven we tegen de stroom in gaan. Wat in Moskou, Roemenië, Joegoslavië, Iran, Zuidelijk-Afrika, Nicaragua, El Salvador gaande is, is een en dezelfde beweging als onze strijd voor wapenbeheersing, veilige en duurzame energie, rechtvaardige grondstoffenverdeling en wereldhandel, schone, zinnvolle, begrensde en werkgevendende produktie, onafhankelijker en zelfstandiger menselijke relaties, bevrijde verhoudingen tussen mannen en vrouwen.

In 12½ jaar zijn we in de PPR taaier geworden. Er is ook vermoeidheid, behoefte om even niet mee te hoeven doen, even te kunnen uitrusten in de luwte. Er is ook de noodzaak om de vraag te stellen: waar zet ik mijn krachten het beste in, wat kan ik met de PPR bereiken? Een politieke partij moet grote aandacht hebben voor die behoeften en kwesties.

Intussen komt er iedere maand uit de aktiecentra een hoge stapel blaadjes, krantjes, stencils binnen, je staat versteld hoeveel er overal in de partij gebeurt. En het is opvallend aan hoeveel akties wordt deelgenomen, vaak zonder dat de PPR er overal nadrukkelijk haar naam op gedrukt wil zien. Misschien zijn we daarin wel te terughoudend, gezien

de verantwoordelijkheid voor ons program en de beweging die we politiek moeten vertegenwoordigen. We weten te weinig van elkaar, hoeveel ideeën en aktiemodellen er leven. De horizontale en vertikale kommunikatie in de partij schiet pijnlijk tekort. Het partijbestuur wil een kaderblad opzetten om dat te helpen verbeteren. Bovendien is ze begonnen „katernen” uit te geven om het denken in de partij dichter bij huis te brengen.

Op 16 en 17 mei houden we ons kongres over onderwijs, vreemdelingen en 9 stellingen uit de nota „de PPR in de jaren '80”. Een jaar daarna zijn de Kamer-verkiezingen, op 26 mei '81, als het kabinet niet geruime tijd eerder valt, bijvoorbeeld doordat de VVDM ermee breekt om elektorale redenen.

Op 13 en 14 november is het kongres waarop de PPR haar verkiezingsprogram vaststelt en de kandidatenlijst en de lijsttrekker kiest. Daarna gaat de campagne van start, om van maart tot mei '81 op volle sterkte te zijn. Tevoren, van september tot november, hopen we een grote oplevingscampagne en ledenwerving in de partij te houden. Het partijbestuur is voor de opzet van dat alles een weekend bijeen geweest in de leefgroep „de Dam” in Nederhorst den Berg. Als je het mij vraagt beginnen we 1 september met een groot feest, ons koperen feest. Daarover spoedig meer. Ook dat hoort bij de politiek. De voorwaarden waaruit en de samenleving waarheen worden in werk en sfeer van een politieke partij belichaamd.

Op verzoek van de redactie van de PPR-aktiekrant zijn welkom, gezien het feit dat zijn opvattingen in vertelt Erik Jurgens hier in kort bestek een en ander deze niet geheel in overeenstemming zijn met die over de nieuwe omroepontwikkelingen. Reacties van het PPR-programa.

DE KWETSBAARE OMROEP

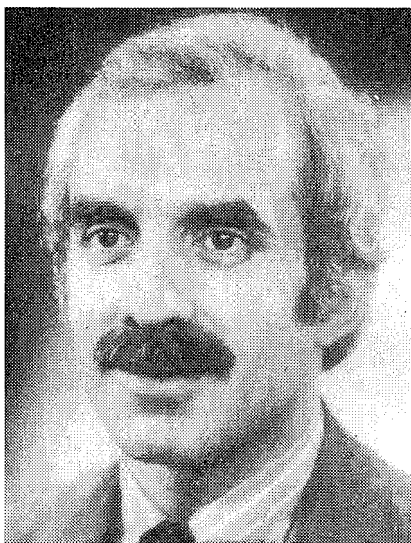
ERIK JURGENS

Totnogtoe heeft onze omroep niet op een open markt hoeven te concurreren met commerciële mededingers. Bij radio zorgde de taal voor een afgrenzing, behalve waar taal geen rol speelde zoals bij muziek. Daar kennen we al lang de piraten, zoals Veronica, die we met Hilversum III bestreden hebben. Bij televisie was de grens van ons omroepreservaat bepaald door de techniek: TV-zenders reiken nu eenmaal niet zover. En de Wet Continentaal Plat maakte uitzendingen vanuit het REM-eiland, waar de TROS destijds begon, snel onmogelijk.

Veronica en TROS zitten intussen binnen ons bestel, zijn gehouden aan dezelfde regels als de anderen: geen reclame, niet dienstbaar zijn aan het maken van winst.

Maar de techniek is voortgeschreden. Als de omroepsatellieten over een paar jaar in de lucht hangen vervallen de technische grenzen, dan kunnen vele programma's van buiten rechtstreeks ontvangen worden. Ook commerciële programma's. En als de Nederlandse huiskamers tegen die tijd voor zo'n tachtig procent op centrale kabelinrichtingen zijn aangesloten dan komen die commerciële programma's zelfs zonder extra antennevoorzieningen binnen. Bovendien kunnen die kabelkanalen, technisch gezien, ook van Nederland uit met allerlei programma's worden gevoed. Zelfs programma's waar je per stuk voor betaalt, zoals voor een telefoongesprek. Kortom, het aanbod aan programma's kan groot worden. De commerciële programma's zullen natuurlijk vooral mikken op de grote publieksgroepen (sport, films, shows), want daar houden de adverteerders van.

Wat onze Omroepwet wil, wat ook de BBC en de Duitse en Belgische zenders doen, is een ander soort omroep. Daar is sprake van een programmering die weliswaar ook poogt een groot publiek te bereiken, doch daarbij geen te groot offer mag brengen ten koste van kwaliteit, verscheidenheid, informatie, openheid

en aandacht voor de behoeften van sociale of culturele minderheden. „Public service broadcasting” noemen de Engelsen dat al sinds de BBC ontstond. Nu bestaat, vooral aan de linkerkant in de politiek maar ook bij het CDA, de misvatting dat je dit soort omroep bij de wet kunt blijven afschermen van commerciële concurrentie, en dat je zelfs de reclame-opbrengsten van de STER daarbij zou kunnen missen. De motie-Scholten, waarbij de reclame rond het Journaal van zeven uur werd afgeschaft, in 1977, is daarvan een voorbeeld.

In een open-markt situatie bereik je echter niet veel met verbodsbepalingen. De commercie weet, zie Veronica destijds, altijd wel een gat te vinden. Wat hebben we toen gedaan? Een eigen „Veronica” opgezet op Hilversum III, en de reclame-inkomsten voortaan niet meer laten toevloeien aan de gebroeders Verwey. We hebben, Bijbels gezegd, de duivel bestreden met Beëlzebub. Ook televisie is inmiddels, mede via die kabel, een internationale zaak geworden. Wat gebeurt er nou wanneer commerciële zenders via de kabel programma's gaan brengen van vooral verstrooiende aard, en als Nederlandse kijkers bij voorkeur daar naar gaan kijken? En als die zenders

nou ook nog overdag gaan uitzenden, en reclame niet in blokken, maar tussen de programma's of zelfs in de programma's brengen?

Waar zullen de Nederlandse adverteerders dan hun geld in steken, daarin, of in de huidige STER? En als 't nou eens in die commerciële programma's is, moeten we dan de omroepbijdragen met een derde verhogen om het STER-verlies te compenseren? En zelfs dan, zou onze publieke omroep financieel de concurrentieslag aankunnen bij de aankoop van populaire artiesten en programma's? En wat doen we als het antwoord daarop nou eens ontkenmend zou luiden?

We hebben qua gegarandeerde vrijheid van meningsuiting het meest unieke en pluriforme bestel dat ik ken. Overheid noch commercie heeft op die meningsuiting enige invloed. Zowel dat element, als het element van omroep-als-publieke-dienstverlening zijn het behouden waard. Binnen het reservaat dat de omroep technisch en juridisch totnogtoe was is dat betrekkelijk gemakkelijk geweest. Dat reservaat wordt echter, of we het leuk vinden of niet, in de komende jaren in stijgende mate opengegooid voor commerciële invloeden. Wij behoren ons zorgen te maken over de vraag of de samenleving de pluriformiteit en die publieke dienst toch kan blijven garanderen, en zo ja, hoe.

Het is dan onvoldoende kreten te slaken over afschaffing van STER-reclame (de commerciële zenders zullen die markt dan graag overnemen), en om verbodsbepalingen te vragen tegen het binnendringen van TV-Luxemburg via het kabelnet. Nodig is een creatief beleid ter linkerkant dat inspeelt op de nieuwe situatie, dat de reclameopbrengsten kanaliseert in de goede richting, zoals de STER dit al doet, en dat ook oog heeft voor het behoud van onze eigen cultuur, en van de werkgelegenheid in deze branche, tegenover internationale (financieel goed onderlegde) concurrentie. Het is de hoogste tijd.

LINKSAF EN OMHOOG REGEREN

KEES WAAGMEESTER

Nu ik dit schrijf probeert het kabinet-Van Agt zelfs zonder minister van financiën door te regeren. Een ploeg mensen probeert met de moed der wanhoop een volstrekt failliete boedel nog te redden, maar brengt daarmee het land aan de rand van de afgrond. Wat onverantwoordelijk, wat zonde van die kostbare tijd, wat een eigendunk en blindheid. Welk kabinet zal na weken beraadslagen, ziende dat het de problemen met de door hem aangehangen filosofie niet kan oplossen, het in zijn hoofd halen rustig te blijven zitten?

O, partijpolitiek is het heel goed verklaarbaar. Dit is de laatste regeerkans voor de VVD. En het CDA is ook hier weer zo verdeeld, dat het met een kabinetserisis op de sociaal-economische problematiek de verkiezingen niet in kan. Dus jongens, doorregeren al is dat aan alle kanten onmogelijk geworden.

ANALYSE

Vaak vallen kabinetten vanwege politieke meningsverschillen. Die zijn altijd oplosbaar met een compromis en zo niet, dan

houdt de coalitie op te bestaan. Politieke meningsverschillen zijn hier echter niet aan de orde. Ik hoor geen minister of coalitiepartij bepleiten, dat het bestekbeleid van de baan moet. Men is het roerend eens, al wil de één een beetje meer en de ander een beetje minder. Maar men is het eens; alleen kan het voorgenomen beleid eenvoudig niet. De analyse is onjuist en de plannen zullen niets uitrichten. Behalve dat de vermindering van de collectieve voorzieningen impopulair is - daar kom je als kabinet nog wel overheen - zal ze werkloosheid tot gevolg hebben, en die moet nu juist bestreden worden. Dat sociale uitkeringen niet kunnen worden gekort ligt niet aan de dwingende eis van rechtvaardigheid waar het kabinet wel aan moet gehoorzamen, maar aan de economische onmogelijkheid de koopkracht ongestraft te verminderen. Want ook daar zit weer werkgelegenheid aan vast. Het financieringstekort nog verder vergroten kan ook niet, op de defensie bezuinigen ook niet mogelijk. Het beleid is vastgelopen. Andriessen afschilderen als een man die toch maar consequent op de staatsfinanciën past, is onzinnig.

Het kabinet heeft zich wilens en wetens in de positie gemanoeuvreerd waarin het terecht kwam en hier past geen elementie in de zin van: een progressief kabinet zou het ook moeilijk hebben gehad met die

stagnerende wereldhandel en tot nul gereduceerde economische groei. Het kabinet heeft zichzelf met open ogen vastgezet, met de eigenwijze, onpraktische VVD-verhaaltjes, en kan fatsoenshalve maar één conclusie trekken! Opstappen.

Dat is ook het laffe van de VVD. Men steunt Andriessen, jut hem zo mogelijk nog op, maar laat hem vallen zo gauw er gevaar dreigt dat het kabinet springt. Wiegel is de laatste tijd niet voor niets meer vice-premier dan minister van binnenlandse zaken. De VVD staat op het spel, niet het kabinet-Van Agt, laat staan het landsbelang, waar je weer kotsmisselijk van wordt nu de politici bestaansnood hebben.

ENQUÊTES

Want er spelen zich wel degelijk heel interessante dingen af op het partijpolitieke front. Enquêtes wijzen uit dat de combinatie PvdA-D'66 een beduidend grotere minderheid vormt dan de combinatie CDA-VVD. PvdA en D'66 zitten samen op ruim zeventig zetels. Met die van de PPR er bij, na de volgende verkiezingen toch zeker vier of vijf, is er een progressieve meerderheid. Niet zo radicaal als we wel willen, zo'n meerderheid, maar een duidelijk vernieuwingsgezinde meerderheid waarmee in een reeks van jaren fantastische dingen kunnen worden gedaan.

ANGST

Wel bekruipt mij een gevoel van angst: Zijn de progressieven wel zo klaar om te regeren als in 1972? Is er voldoende discussie geweest de laatste tijd, zijn de problemen waarvoor we staan voldoende doorgedacht door links, hebben de progressieven echt een goed doortimmerde, houdbare maatschappijvisie, op basis waarvan een geheel nieuw beleid kan worden uitgezet?

Is er voldoende goed gekwalificeerde vrouw- en mankracht beschikbaar om dat taai proces van regeren en uitleggen waarom er zo wordt geregeerd vol te houden?

Waar zijn de progressieve kaders getraind? In de vrouwenbeweging, in de milieubeweging, in de vredesbeweging, in de vakbeweging ja. Maar zullen die worden toegelaten tot de regeringskastelen? Het is te betwijfelen.

Progressief Nederland moet aan de slag. Niet alleen met regeren, dat zeker, maar ook met studeren. De PPR heeft steeds heel belangrijke bijdragen geleverd aan het denken over de problemen waar het kabinet-Van Agt op is vastgelopen: sociaal-economische orde, energiebeleid, verkeer en vervoer. En vredesbeleid niet te vergeten. De progressieven moeten nu het roer overnemen: puinruimen en opnieuw beginnen, zeg dat wel.

Sartre voor een internationale radikale partij

De Franse filosoof Jean-Paul Sartre zegt in een interview met Catherine Clément (in vertaling in DE NIEUWE LINIE 6-2-1980) dat „links” veel van zijn vroegere bezieling heeft verloren. Maar:

„(...) Ik beweer niet dat links opgehouden heeft te bestaan. Er zijn ter linkerzijde nog mensen die denken, van elkaar gescheiden en zonder veel hoop; die mensen zou je eens bij elkaar moeten halen om te proberen de betekenis

van links terug te vinden. Het is zeker dat op dit ogenblik, sinds '68, rechts over de wereld heerst.”

Op de vraag wat hij ervan zou vinden als er in Frankrijk een radikale partij zou zijn, zoals de Italiaanse NDLR, die zichzelf als internationaal ziet met een sekte voor elke natie, antwoordt Sartre:

„Een internationale radikale partij, die niets gemeen zou hebben met de

huidige radikale partijen in Frankrijk? En die bijvoorbeeld een Italiaanse, een Franse sekte enz. zou hebben? Ik heb Italiaanse radikalen ontmoet en hun akties bevielen me wel. Ik denk dat we vandaag nog partijen nodig hebben; pas later zal er een politiek zijn zonder partijen. Ik heb dus zeker sympathie voor zo'n internationale organisatie.”

Op uitnodiging van het „Comité voor de verdediging van de rechten van jongeren” verbleef Ad Melkert (als voorzitter van de Council of European National Youth Commit-

tees) in december ruim een week in Chili. Naar aanleiding van vele gesprekken volgt hier een schets van enige actuele ontwikkelingen.

Oppositie in Chili ongebroken

AD MELKERT

11 september is in menig Westeuropes land een traditionele demonstratiedatum geworden als de staatsgreep die in 1973 de democratisch gekozen president Allende in Chili het leven kostte, wordt herdacht. Voor velen een verplichte gelegenheid om aandacht aan de jongste ontwikkelingen in het land te schenken, en dan duurt het weer een jaar. Langzaam dreigt er een beeld van toenemende rust en orde in Chili in te sluipen, vanwege het ontbreken van een voortdurende informatiestroom. Maar het tegendeel is waar en verdient meer aandacht. Want – ondanks recente min of meer positieve ontwikkelingen in bijvoorbeeld Bolivia en Brazilië – nog altijd betekent de langdurige democratische traditie in Chili en de politieke betrokkenheid van grote delen van de bevolking dat de huidige diktatuur geen kans van overleven heeft indien het Chileense verzet effectief zou worden ondersteund. In het land zelf zijn voldoende aanwijzingen die deze gedach-

te reëel maken.

Vele jaren lang heeft het binnenlandse verzet het af moeten leggen tegen de ongekend brute onderdrukking. Vele politieke leiders namen de wijk naar het buitenland (op dit moment leven 1 miljoen Chilenen buiten hun vaderland), vele anderen verdwenen of werden vermoord. Maar het bedoelde effect van die intimidatie is uitgebleven. Enkele voorbeelden kunnen dat illustreren.

Aktieve rol kerk

De kerk bundelt, onder aanvoering van kardinaal Silva Henriquez, een groot aantal verzetsactiviteiten. Enerzijds door middelen van het vicariaat voor de solidariteit, dat directe hulp verleent aan slachtoffers van het regime en hun familieleden en hierover informatie verstrekt aan Chilenen en buitenlanders.

Anderzijds door het Instituut voor christelijk humanisme, dat in 1975 een aantal wetenschappers verzamelde die door de militaire rectores van de uni-

versiteiten waren gezet, ter bestudering van de politieke, sociale economische ontwikkeling van het land.

Van deze zijde wordt onveranderlijk dezelfde trieste balans opgemaakt. De groei van het bruto nationaal produkt is een obsessie voor het bewind dat zich daarbij niet bekommert om de toenemende armoede die grote delen van de middenklasse pijsnel tot het nivo van de allerarmsten brengt. De lage lonen, het wegvallen van de prijscontrole met als gevolg een Europees prijspeil en het wegvallen van alle sociale zekerheid, hebben de ontwikkeling van het land tientallen jaren teruggedraaid. Omdat men alleen maar uit is op het verdienen van geld zonder acht te slaan op de inkomensverdeling, karakteriseerde Hernan Montealegre, adjunct-direkteur van het Instituut, het beleid als „intrinsiek onmenselijk”. „Erger nog dan de politieke treft de economische onderdrukking de bevolking”, meende vicaris Juan de Castro. En vervolgens paste hij dit beeld op dat van het massieve repressie-apparaat dat voor het oog minder bruut dan voorheen opereert, maar ieder moment weer in staat is alle oppositie bloedig te onderdrukken.

Het vicariaat meldde daarbij bovendien dat het aantal arrestaties in 1979 weer beduidend hoger lag dan het jaar ervoor en dat het aantal verdwijningen voor voortdurende onrust zorgdraagt. En nog regelmatig bezwijken gevangenen aan de niet ophoudende martelingen.

Op een expositie van door gevangenen vaak in de gevangenis gemaakte kunstvoorwerpen trof me vooral een tekening van een van de strafkampen. Het zag er precies zo uit als Auschwitz. Het gaf me een vreemd gevoel in het land te zijn waar het de werkelijkheid van alle dag is, al zesenehalf jaar.

Politieke bundeling

Ook de politieke oppositie roert zich. Met name de christen-demokraten ontwikkelen zich tot een geduchte te-

De kardinaal-aartsbisschop van Santiago de Chile, Raúl Silva Henríquez

Persconferentie na afloop van de jongerenbijeenkomst. Links de Chileense jongerenvoorzitter Guillermo Yunge, tweede van rechts Ad Melkert

genstander van Pinochet rond hun leider, de oud-president Frei. Zij hebben vermoedelijk nog altijd de grootste aanhang in het land en Frei heeft internationaal gezag, hetgeen de huidige dialoog tussen een deel van de christen-demokraten en de linkse partijen belangrijk maakt. Daarbij komt dat de linkse partijen (verenigd in de Unidad Popular) veel meer geleden hebben onder de vervolgingen en dat vele activisten in ballingschap leven. Een gebrek aan algemeen gesteunde leidersfiguren (zowel in als buiten Chili) vormt nog eens een extra handicap.

Een opmerkelijk recente ontwikkeling is de samenwerking die, op initiatief van de jonge christen-demokraten, tussen alle belangrijke politieke, studenten- en vakbonds-jongerenorganisaties van de grond is gekomen in het „Comité voor de verdediging van de rechten van jongeren” (CODEJU). Het primaire doel van het Comité is het onderzoek naar de omstandigheden waarin op dit moment een nieuwe generatie Chilenen opgroeit die nauwelijks nog vergelijkingen kan maken met de toestand voor de diktatuur.

De directe aanvallen op Pinochet worden tot het minimum beperkt, hetgeen door de Unidad Popular-jongeren slechts om redenen van tactische aard kan worden geaccepteerd. Niettemin reageerde het bewind zeer direct op de aankondiging van de „Eerste conferentie over de rechten van jongeren”, van 7 tot 10 december j.l. in Santiago, compleet met internationale jongerenorganisaties als gast.

De minister van binnenlandse zaken verbood de bijeenkomst en stuurde soldaten om overtreding van het verbod daadwerkelijk te verhinderen. Maar met deelname van meer dan honderd vertegenwoordigers van Chileense jongerenorganisaties heeft de bijeenkomst toch illegaal plaatsge-

vonden, verspreid over verschillende plaatsen in de stad. De na veel discussie tot stand gekomen conclusies zullen nu op basisnivo verder worden uitgewerkt ter voorbereiding van gezamenlijke acties.

Het plaatsvinden van een dergelijke bijeenkomst tekent de hardnekkigheid van het verzet en geeft ook de nieuwe perspectieven aan die wellicht door de bundeling van de verschillende politieke stromingen in het verschiep liggen. Eenheid in de strijd tegen Pinochet lijkt een minimale voorwaarde om de oppositie van effectiviteit te voorzien.

Zelfs de pers, ofschoon door de scherpe controle onder zware zelfcensuur, ontkomt niet aan de vermelding van dit soort ontwikkelingen. Vooral na de stappen door de Amerikaanse regering in de zaak-Letelier (minister onder Allende die enkele jaren terug in Washington door de Chileense geheime dienst werd vermoord) en na het vinden van massagraven in Lonquen en Yumbel, is verzwijging van de niet-officiële realiteit onmogelijk. Zo werd de persconferentie na afloop van de jongerenbijeenkomst redelijk bezocht, maar werden vervolgens de buitenlandse gasten met zachte maar besliste drang door de politie het land uit „begeleid”.

Er zijn meer aspecten van het verzet te noemen, waaraan velen op hun eigen wijze bijdragen. De vakbonden slagen erin, ondanks de negentiende eeuwse arbeidswetgeving, steeds weer op kleine schaal stakingen te organiseren tegen de ongehoord lage lonen en tegen de exclusieve rechten van de werkgevers. Kunstenaars verrijken de toch al zeer ontwikkelde Chileense cultuur met projecten waartegen het regime niets kan uitrichten, maar die aan duidelijkheid over de politieke stellingname niets te wensen overla-

ten. De revolutie in Nicaragua is hiervoor een populair en geschikt onderwerp, ofschoon de Chileenen er wel steeds op wijzen dat de nationale democratische traditie in heel Latijns-Amerika haar gelijke niet kent.

Familieleden van verdwenen politieke gevangenen vormen groepen om elkaar geestelijk en materieel te ondersteunen. Maar ook trachten ze niet stil te blijven staan bij hun persoonlijke verdriet en problemen om het hoofd boven water te houden door middel van het ontwikkelen van ieders politiek bewustzijn.

Internationale druk

De oppositie leeft, en holt het bewind van binnen uit, hoe moeizaam en traag dat proces ook is. Maar de aard van in eerste instantie de economische onderdrukking (waar vele buitenlandse ondernemingen ofwel met vestigingen ter plekke, ofwel als exporteur naar Chili bij betrokken zijn) maakt internationale steun des te meer noodzakelijk.

In de Chileense pers wordt onophoudelijk getracht aan te tonen dat de internationale gemeenschap Chili weer als volwaardig lid heeft geaccepteerd. Dat is een leugen voor wie weet dat de Algemene Vergadering van de VN in december besloot het mandaat van de speciale rapporteur over de situatie van de mensenrechten in Chili (de Senegalees Dieye) te verlengen. Op basis van een ontwerp-resolutie, ingediend door Denemarken, Zweden en Nederland (dat volgens Chileense ballingen in New York een positieve en actieve rol vervulde) werd zelfs een verbetering („deterioration”) van de situatie geconstateerd, met name met betrekking tot:

- de machtstoename van veiligheidsinstanties
- gevallen van marteling, mishandeling en onverklaarbaar overlijden
- vrijheid van vergadering en bijeenkomst
- vakbondsrechten
- vooronderstelde onschuld van in staat van beschuldiging gestelde personen
- de behandeling van de eigen bevolking.

In haar campagne tegen het aanvaarden van deze resolutie werd de Chileense delegatie alleen gesteund door het eminente gezelschap van Argentinië, Paraguay, Brazilië en Libanon. Maar zolang economische maatregelen uitblijven kan Pinochet het nog lang uitzingen en blijven deze op zichzelf zeer waardevolle politieke activiteiten beperkt tot symptoombestrijding. De zaak van de democratie in de wereld vraagt om meer.

Partijsecretaris Louis Vuurboom blijft temidden van alle periodiek elkaar aflossende partijbesturen een veilige rots in de branding. Als "sekretaris van het partijbestuur" – zo luidt zijn officiële betiteling – is hij verantwoordelijk voor de uitvoering van genomen beslissingen, is hij het geheugen, in sommige opzichten ook het geweten en in ieder geval de steun en toeverlaat van de PPR. Al zeven jaar lang is deze nu drieëndertigjarige

Alkmaarder zo nauw, maar ook zo rustig en onopvallend betrokken bij het partijgebeuren, dat het tijd werd hem eens in de PPR-aktiekrant aan het woord te laten. Een reden te meer vormt het feit dat, toen hij onlangs op doktersvoorschrift twee maanden absolute rust moest houden, zijn onmisbaarheid voor de PPR op allerlei manieren naar voren kwam. Stéphanie Brokerhof sprak met deze funktionaris-achter-de-schermen.

PARTIJSEKRETARIS LOUIS VUURBOOM AAN HET WOORD

De kracht van de PPR is dat ze programmatisch goed is onderbouwd

STÉPHANIE BROKERHOF

Mijn eerste vraag: Hoe ben je bij de PPR terecht en in dienst gekomen?

Louis Vuurboom: "Bij de PPR ben ik gekomen als het logisch sluitstuk van een ontwikkeling die ik een aantal jaren had doorgemaakt. Ik kom uit een rechts, gereformeerd milieu. Door mijn sociologie-studie in Amsterdam ben ik langzamerhand gaan zien wat er zich in de wereld afspeelt. In 1972 ben ik lid geworden van de PPR. Daarvoor was ik al politiek actief geweest, vooral geïnspireerd door de gebeurtenissen in Vietnam. Bij die Vietnam-akties kwam ik ook mensen van de PPR tegen, die hetzelfde bleken te denken als ik. Met name de figuur van Bas de Gaay Fortman, ook van huis-uit een keurige gereformeerde jongen, die in dit radikale milieu verzeild raakte, sprak mij toen aan.

Ik had destijds een goede baan bij een landbouworganisatie, als hoofd van een afdeling sociaal-ekonomische voorlichting, maar ik voelde me er niet erg happy omdat het nogal een rechtse club was. Toen ik dan ook medio 1973 een advertentie las, waarin de PPR een adjunct-sekretaris, toegevoegd aan de algemeen sekretaris, vroeg, ben ik, misschien wel mede door mijn enthousiasme op dat moment voor de partij, gaan solliciteren. Ik wilde iets doen waar ik helemaal achter kon staan. Uit zo'n zestig sollicitanten werd ik, tot mijn eigen verbazing, uitverko-

Wat doe je precies als partijsecretaris?
Louis Vuurboom: "Wat ik doe is in de loop van de jaren nogal veranderd. Toen ik zeven jaar geleden werd aangesteld moest ik speciaal het partijburo op poten zetten, dat destijds nog maar een paar werknemers telde en er aan toe was wat efficiënter en professioneler te gaan werken. De PPR had toen, ook in ledental, een enorme groei doorgemaakt. Daarnaast assisteerde ik het partijbestuur: organisatorisch, beleidsvoorbereidend en wat betreft de bewaking van de uitvoering van beslissingen. In de loop der jaren is het accent van mijn werk meer naar het laatste verschoven. Nu runt het partijburo zichzelf en ligt mijn taak vooral in het – ook politiek-inhoudelijk – ondersteunen van het partijbestuur. Ik moet er voor zorgen dat het bestuur op rolletjes loopt: vergaderingen en besluiten voorbereiden, stukken schrijven en besluiten uitvoeren. Ik bewaak de voortgang van het werk. Dat vraagt in de PPR nogal wat. Discipline en georganiseerd werken zijn nu eenmaal geen eigenschappen die je bij PPR-mensen in het algemeen aantreft. Als je aan politiek wilt doen, moet je je ook realiseren dat je aan een aantal voorwaarden moet voldoen, dat je partij ook goed funktioneert."

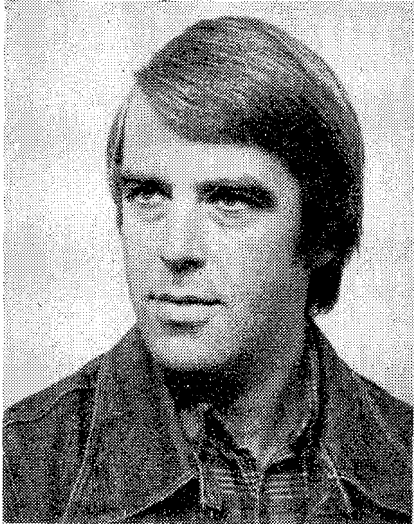
Heb je er ooit spijt van gehad in die zeven jaar dat je deze baan hebt genomen?

Louis Vuurboom: "Ik heb wel eens

moeilijke momenten gehad. Het werk liep niet altijd zo als ik het graag zag en ik heb het ook in politiek opzicht wel eens moeilijk gehad. Maar spijt heb ik er nooit van gehad. De motivatie waar ik mee begon is er nog steeds. Ik heb me van het begin af gerealiseerd dat ik dienstverlenend bezig was om het voor anderen mogelijk te maken aan onze ideeën te werken."

Zeven jaar lang heb je zo'n beetje alles meegemaakt wat er aan de top van de PPR gebeurde. Je hebt vier voorzitters meegemaakt: Wouter van Dam, Ria Beckers, Wijnand van Hoogevest en Herman Verbeek. Wat vind je van de verschillen tussen die besturen?

Louis Vuurboom: "Die verschillen liggen aan de politieke situatie en natuurlijk ook aan die besturen zelf. Aan het eerste bestuur waar ik mee werkte, dat van Wouter van Dam, heb ik eigenlijk de beste herinneringen. Er zaten een aantal heel kundige mensen in en van sommigen daarvan vraag ik me wel eens af waar ze eigenlijk zijn gebleven. Dat bestuur van Dam was ook niet zonder problemen: het was in de tijd dat het eerste kabinet-den Uyl ontstond. Ik herinner me dat Wouter van Dam, na moeilijke onderhandelingen, ook in het bestuur, over de vraag of wij mee zouden doen met dat rooms-rode kabinet met die witte rand, wilde opstappen als PPR-voorzitter toen de beslissing was gevallen. Op die manier wilde hij uiting geven aan onze teleur-

stelling over de te brede witte rand die het kabinet had gekregen.

Het bestuur telde toen achttien leden, maar het kwam in feite handen te kort: aan de ene kant die grote groei in Ierland, zeven Kamernetels en een groeiende partijorganisatie – aan de andere kant het besef voor het eerst echt iets te kunnen doen in de politiek door deel te nemen aan de regering. Dat was geen gemakkelijke tijd. Maar Wouter van Dam wist door zijn manier van optreden en door de inhoud die hij gaf aan zijn toespraken de partij te inspireren.

In het volgende bestuur werd Ria Beckers voorzitter. Daarvoor al had zij zich als vicevoorzitter heel goed ingewerkt. Er kwamen een groot aantal nieuwe gezichten in het bestuur en dat is (tussen haakjes) een probleem in de partij: gebrek aan continuïteit, er komen mensen in besturen die nauwelijks weten wat er daarvoor is gebeurd. Ik heb me wel eens afgevraagd of je niet een soort introductiekursus voor nieuwe partijbestuursleden moet opzetten, zodat ze in ieder geval weten wat de PPR aan kongresuitspraken en dergelijke beslissingen achter de rug heeft.

Nadat Ria fractievoorzitter in de Tweede Kamer werd kwam het bestuur onder Wijnand van Hoogevest. In die tijd werd er onderhandeld over een nieuw regeerakkoord en dat is allemaal niet zo goed verlopen. Na de verkiezingen van 1977 klapte het bestuur uit elkaar omdat men het niet eens kon worden over een analyse van de verkiezingsuitslag. Daarbij ging het vooral om de vraag waar de PPR stond in het Nederlandse politieke bestel...

...toen had je hooglopende meningsverschillen binnen het bestuur...

Louis Vuurboom: "Dat er binnen een bestuur meningsverschillen zijn vind ik niet erg. Die waren er binnen de partij ook en het bestuur dient een afspie-

geling te zijn van de partij. Maar er gebeurde iets wat ik mij in de PPR absoluut niet had kunnen voorstellen: mensen gingen partijgenoten de schuld geven van de slechte verkiezingsuitslag, ze gingen zondebokken aanwijzen. Er waren nogal wat redenen te vinden voor die uitslag; alle kleine partijen hadden verliezen moeten boeken; er was een race gaande tussen CDA en PvdA; er was een gijzelingszaak... Maar bij ons waren er lieden die de uitslag uitsluitend wilden toeschrijven aan het feit dat wij ons kort tevoren van het CDA hadden gedistancieerd. De handelwijze van de bestuursminderheid onder leiding van voorzitter van Hoogevest heb ik erg kwalijk gevonden. Die minderheid trad af en liet de rest van het bestuur met de brokken zitten. Het gekke is dat

Partijstrategie:

steeds

dezelfde vragen...

deze groep – die daarna ook aftrad – soms nú nog wordt aangekeken op wat er gebeurd is, terwijl de leden van die (meerderheids-)groep juist loyaal zijn gebleven tegenover de partij.

Op 17 augustus 1977 heb ik toen, bij wijze van spreken, heel de PPR op mijn nek moeten nemen, want toen was er geen bestuur meer. Via een Kommissie van Wijze Mensen kwam er uiteindelijk het eerste bestuur-Herman Verbeek. In november 1977 was het kongres korrigerend opgetreden en de toen gekozen formule geeft gelukkig aan dat het voortaan altijd mogelijk blijft vooraf, op basis van het program van een nieuwe regering te zeggen: hierin kunnen wij ons als PPR wel of niet voldoende herkennen. Dat eerste bestuur-Verbeek was geen goede afspiegeling van de partij en het droeg nog duidelijk de sporen van wat ervoor was gebeurd. Een jaar later kon dat worden genormaliseerd."

Hoe vind je dat de PPR werkt. Hoe kijk je aan tegen de ontwikkelingen?

Louis Vuurboom: "Organisatorisch werken we heel redelijk – ook gezien de middelen die de partij tot haar beschikking heeft. Ik sta vaak versteld van de inzet die het partij kader heeft, allemaal mensen die het in hun vrije tijd moeten doen, die mensen in de actiecentra, die bestuursleden, kern-groepleden en kongresafgevaardigden. Politiek inhoudelijk gezien is de partij vooruit gekomen; we hebben onze vier thema's in verschillende

kongressen uitgediept. Pas nu hebben we ons program helemaal doorge-sproken.

Als je het over partijstrategie hebt, geloof ik niet dat wij zoveel hebben geleerd, want we komen steeds weer terug op dezelfde vragen. Debatten over deelnemen aan de regering schijnt men enorm interessant te vinden. Maar als je kijkt naar de betekenissen van de PPR in de Nederlandse politiek lijkt dat niet zo'n wezenlijke vraag.

De kracht van de PPR is – vind ik – dat ze inhoudelijk, programmatisch goed is onderbouwd en dit ook op verschillende manieren vorm weet te geven. Wij zijn gedreven-politiek actief en waar dat kan ook via vertegenwoordigers.

Je bent werknemer van de PPR, maar ook actief lid. Botsen die twee niet soms met elkaar? Is wat je moet uitvoeren steeds ook datgene wat je er zelf van vindt?

Louis Vuurboom: "Het gebeurt wel eens dat ik het er niet helemaal mee eens ben... Ik heb altijd geprobeerd onderscheid aan te brengen. Maar als werknemer moet ik loyaal in staat zijn standpunten te verdedigen en uit te voeren, ook als deze niet mijn persoonlijke visie weergeven. Ik ben daar steeds in geslaagd. Ik kan me voorstellen dat er op een gegeven moment grenzen worden overschreden, maar tot nu toe is dat niet gebeurd."

In de loop der jaren is de PPR geradikaliseerd...

Louis Vuurboom: "Mijn denken heeft zich ook geradikaliseerd. De politieke inhoud van de PPR heeft zich ontwikkeld en ik kan mij goed vinden in de lijn die de partij nu volgt. Ik mis echter wel eens in de partij een historisch besef. De PPR is ontstaan in 1968 na de val van het kabinet-Cals. Met de toenmalige confessionelen bleek geen progressief beleid mogelijk. Dat was de aanleiding tot de oprichting van de PPR. Daarna hebben we meegedaan aan een kabinet-den Uyl waarin ook weer confessionelen zaten en door hun remmende werking konden een aantal progressieve voornemens niet worden uitgevoerd. In 1977 hebben we gezegd dat we met zo'n club niet meer wilden mee regeren, maar nu lijkt dat wel vergeten... Kijk dan naar zo'n kabinet-van Agt hoe dat zich aan allerlei verantwoordelijkheden onttrekt, met als treurig dieptepunt dat laatste besluit over de kernwapens. Kijk naar de economie, naar de discussie over de lonen... Er zal naar mijn mening heel wat moeten veranderen voor we met een club als het CDA in een regering kunnen gaan zitten, los van de vraag of we daar überhaupt wel voor in aanmerking komen."

**Mag de gasprijs
omhoog of niet?**

SCHAARSTE VERDELEN - DISTRIBUTIE OF PRIJZEN?

LEO JANSEN

De Tweede Kamerfractie van de PPR gaat onder bepaalde voorwaarden akkoord met verhoging van de gasprijzen. Dit standpunt bleek op het vorig najaarskongres niet ieders instemming te krijgen. Inmiddels heeft de fractie tegen de verhoging van de benzine-accijns gestemd. Waarom het een wel en het andere niet?

In het verkiezingsprogramma van 1977 worden het tarieven- en prijsbeleid en het opleggen van heffingen onder andere genoemd als middelen om de toename van het energieverbruik zo snel mogelijk af te remmen. Hoe werkt de fractie daarmee in de dagelijkse praktijk?

Schaarste, niet alleen energie.

Op de achtergrond spelen een aantal meer algemene vragen. Hoe verdelen we schaarse goederen op een eerlijke manier? Onder welke voorwaarden mogen de prijsstelling en de heffing gebruikt worden om zuinigheid met grondstoffen, natuur en milieu een handje te helpen? Energie is daarbij een voorbeeld. Maar ook andere producten zijn schaars. Landbouwgrond, goede woonruimte, zand en zuiver (grond)water om er enkele te noemen.

Verkopen of toewijzen.

Als uitersten bij de mechanismen om verhandelbare (schaarse) goederen te verdelen staan tegenover elkaar het volledig vrije markt- en prijsmechanisme aan de ene kant en een strikte toewijzing door middel van vergunningen en/of bonnen (op naam gesteld en niet verhandelbaar) aan de andere kant. Daar tussen in vinden we diverse schakeringen die in elkaar overlopen. Een markt met (maximum)-prijsbeheersing door de overheid. Beïnvloeding van prijzen door middel van heffingen (duurder maken) of subsidies (goedkoper maken). Ondersteuning van de afnemers als ze onvoldoende koopkrachtig zijn (huursubsidies). Toewijzing door middel van niet op naam gestelde en verhandelbare vergunningen of „bonnen” (benzinebonnen in de oliecrisis).

Deze middelen worden gebruikt om „eerlijker te delen” en om het gebruik van niet verhandelbare goederen (natuur, lucht, water) te beïnvloeden.

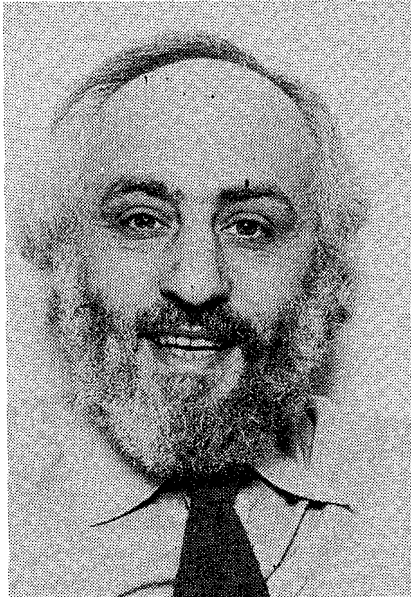
Prijzen of bonnen?

Het vrije markt- en prijsmechanisme heeft bij het aan de man brengen van

goederen en diensten velerlei bezwaren:

- de sterkste komt het best aan zijn trekken,
- een steeds verdergaande machtsconcentratie bij weinig ondernemingen,
- hoge prijzen en ongerechtvaardigde winsten bij schaarste,
- natuur en milieu verloederen.

Een belangrijk voordeel is echter dat de zeggenschap over de bestedingen volledig ligt bij de konsument zelf. De konsument kiest zelf hoe, waaraan en wanneer hij zijn geld wil besteden. Uit welke producten en diensten hij zijn keuze wil maken. Gezien de bestaande

inkomens- en machtsverhoudingen leidt dit echter in de verste verte niet tot een eerlijke verdeling van bestedingsmogelijkheden. (In 1980 gemiddeld f. 14.000 per hoofd van de bevolking!) Een bonnen of toewijzingssysteem heeft in zijn ideale werking als groot voordeel dat bij de verdeling het effect van economische machtsverhoudingen opzij gezet kan worden. Daar staat tegenover dat op centraal niveau bepaald wordt hoeveel, van wat en in welk tijdsbestek de konsument mag gebruiken. Dit blijkt in de praktijk onhaalbaar. Bonnen worden geruild en verhandeld. Dit tegenaan lukt niet ook zal zou je beschikken over een uitgebreid controle-apparaat (met een zware bureaucratie). Het bedoelde effect: een gelijkmatige

verdeling ongeacht bezit en inkomen wordt niet bereikt. Laat men de handel in bonnen vrij (voorbeeld: de benzinebonnen van 1974) dan betekent het toekennen van bonnen in feite het vestrekken van extra inkomen omdat de bonnen een bepaalde waarde vertegenwoordigen. (Daarom vond de PPR-fractie het onredelijk om benzinebonnen destijds alleen toe te kennen aan autobezitters).

De prijs bestaat dan uit de prijs die men in geld betaalt plus de prijs voor de bon. Het bonnensysteem komt dan neer op een inkomensmaatregel. Een bonnen-systeem kan overigens alleen werken bij een blijvend aanzienlijk tekort. Anders neemt men het niet meer serieus.

Ook bij tussenvormen zoals de individuele huursubsidie is het ingrijpen van de overheid bedoeld om de effecten van een te (!) ongelijke inkomensverdeling te corrigeren. In dat opzicht wordt gepoogd een minimum (woon)voorziening te garanderen.

Tussen twee vuren

Wie politiek wil werken aan eerlijk delen bevindt zich bij feitelijke schaarste aan essentiële goederen of bij pogingen het aantasten van natuur en milieu te beperken tussen twee vuren. Bij het vrije markt- en prijsmechanisme zijn het vooral de economisch zwakkeren die de tol betalen. Met een toewijzingssysteem of met ander overheidsingrijpen direkt gericht op de gebruiker, zijn centralisme, bureaucratie en de daarmee verbonden willekeur vrijwel onvermijdelijk en wordt het beoogde doel „eerlijk delen” in feite niet bereikt.

Is er uit dit dilemma een uitweg?

Eerlijke inkomensverdeling, de basis voor macht bij de konsument via prijsmechanisme.

De basis voor een radikale oplossing is een eerlijke inkomensverdeling of liever nog een eerlijke verdeling van bestedingsmogelijkheden. De PPR-fractie heeft daar de nodige voorstellen voor gedaan. Als een eerlijke inkomensverdeling gerealiseerd wordt, dan is er alle reden om de macht over de bestedingen zo dicht mogelijk bij de konsument te leggen zodat deze zelf kan uitmaken hoe hij zijn geld wil besteden (b.v. duur wonen of auto rijden). De beste manier om de zeggenschap zo dicht en zo volledig mogelijk bij de konsument te leggen is een prijs-

NIEUWS UIT DE aktie CENTRA

Ledenvergadering Noordholland

Het Provinciaal Aktiecentrum Noordholland houdt zaterdag 29 maart vanaf 10.00 uur zijn ledenvergadering in Lion d'Or, Kruisweg 34-36, naast het station in Haarlem. Aan de orde komt o.a. de oprichting van werkgroepen in PONH (= Progressief Overleg Noordholland, d.w.z. samen met PvdA en PSP), waarbij wordt gedacht aan: algemeen vervoersplan, algemeen milieuplan, Markerwaard/burgerluchtvaart, energie, uitbouw sociaal-economisch beleid, vrouwenemancipatie en welzijn. Hierbij mag een PPR-inbreng niet ontbreken. Belangstellenden melden zich dus ijlings bij fractieassistent Jan van den Broek, Roerdompstraat 7, Wormer, tel. 02982/3602. Verder omvat de agenda o.m. bestuursverkiezing, waarbij er naar verwacht wordt drie van de negen zullen worden vernieuwd. Inlichtingen hierover bij Riet van Kleef, Jisperveldstraat 170, Amsterdam, tel. 020/361353, waar ook kandidaatstellingen moeten worden gemeld. Verder verantwoordden bestuur en fractie zich en spreekt na 14.00 uur Ria Beckers over de actuele politiek.

Bij Jan van den Broek ook graag aanmelding van belangstellenden voor de

steunfractie die elke eerste maandavond van de maand in het provinciehuis vergadert (met vergoeding van reiskosten).

Gelderland

Het aktiecentrum Gelderland houdt op zaterdag 15 maart een openbare ledenvergadering in de Coehoorn te Arnhem. De vergadering begint om 10.00 uur. Na een huishoudelijk ochtendgedeelte zal 's middags het volgende centraal staan:

- hoe moet een partij, als de PPR, georganiseerd zijn om zo sterk mogelijk te functioneren;
- politiek bedrijven in de jaren tachtig; op welke wijze en met welke thema's moet de PPR politiek opereren; dit aan de hand van de beleidsnota van het partijbestuur en met een inleiding van Wouter van Dam;
- arbeid en inkomen; Leo Jansen zal een inleiding verzorgen over het thema: basisinkomen en arbeid in een situatie van geen economische groei, Rond 16.00 uur: hopen we discussies af te ronden.

Werkgelegenheid Philips

In Maastricht is een „Steunkomitee behoud werkgelegenheid Philips” opgericht. Het steunkomitee bestaat tot nu toe uit vertegenwoordigers van PPR, CDA, PvdA, CPN, PSP, VVD, D'66, SPP, ABOP, KWJ, ABVA, Industriebond FNV, Unie BLHP, NVB, Rooie vrouwen PvdA, en de O.R. van Philips Maastricht.

Het komitee ontplooit activiteiten ter ondersteuning van de strijd van de vrouwen en mannen bij Philips-Heer voor behoud van hun werkgelegenheid. De situatie in de regio kan geen verdere afbraak aanvaarden. Met na-

me niet bij een bedrijf als Philips, dat jaarlijks miljoenen winst maakt, op alle mogelijke manieren al geprofi-teerd heeft van overheidssubsidies en nu meent haar personeel op straat te kunnen gooien. Het steunkomitee vindt met name dat de werkloosheid onder vrouwen - die toch al zo onaanvaardbaar hoog is - niet nog verder vergroot mag worden. Voor de te voeren acties is geld nodig. Rekeningnummer 576111597 van de A.B.N., t.n.v. L. Leenders inzake steunkomitee behoud werkgelegenheid Philips, Maastricht.

Met kernenergie geen leven

De PPR in de provincies Drente en Groningen werken nauw samen in de strijd tegen de plannen voor opslag van kernafval in de zoutkoepels van deze provincies. Om al hun leden zo goed mogelijk te informeren over die plannen en de gehele kernenergiecyclus hebben de provinciale besturen van Groningen en Drente een boek uitgegeven, „Met kernenergie geen leven”. In het boekje van 140 pag. wordt uitvoerig ingegaan op de kernenergiecyclus aan de hand van de vier PPR-thema's Vrede, Macht, Welzijn en Milieu. Daarnaast bevat het boek hoofdstukken over: het kernafval, de mogelijkheden van andere vormen van energie en energiebesparing en de komende Brede Maatschappelijke Discussie over kernenergie. De redactie bestond uit: Klaas-Wybo van der Hoek, Lucas Koops en Henk Moll. Henk Hindriks deed de vormgeving. Het boek is te bestellen door storting van f 8,40 (incl. verzendkosten) op gironummer 1292669 van Penningmeester PPR-afd. Groningen, Coehoorn-singel 10, Groningen.

▶ stelling waarbij de overheid met heffingen, belastingen op producten en produktsubsidies (openbaar vervoer!) op de situatie inspeelt.

Een zo volledig mogelijke werking van het markt- en prijsmechanisme moet wel ingekaderd worden, zodat:

- grenzen van natuur, milieu en verbruik van schaarse grondstoffen niet overschreden worden;
- ongerechtvaardigde winsten, worden afgeroomd;
- gerechtvaardigde winsten de gewenste inkomensverhoudingen niet ongedaan maken en aangewend worden overeenkomstig democratisch genomen beslissingen.

Op de dag van vandaag

Op de dag van vandaag is er geen sprake van een eerlijke verdeling van inkomens en bestedingen. Niettemin komt er steeds meer schaarste en wil-

len we het gebruik beïnvloeden van energie, de auto, het water en ga zo maar door. De PPR-fractie verleent haar medewerking aan het hanteren van **PRIJSSTELLING EN HEFFINGSSYSTEMEN** om een selectief en zuinig gebruik van schaarse grondstoffen te bevorderen. Daarbij stelt de fractie wel als minimum voorwaarde dat de bestedingsmogelijkheden van de zwakste inkomensgroepen niet beperkt worden. In feite komt dit er op neer dat prijsverhogingen moeten zijn verwerkt in een (afgetopte!) prijscompensatie en dat bij overheidstarieven waar mogelijk boven een basishoeveelheid, een progressief tarief wordt toegepast.

Stemgedrag.

Tegen deze achtergrond heeft de PPR-fractie zich scherp gekeerd tegen een voorstel van D'66 de prijsstijgingen

van energie buiten de prijscompensatie te houden. Helaas was een meerderheid van de Kamer voor. De PPR-fractie heeft ook gestemd tegen verhoging van accijns op benzine omdat die niet in de prijscompensatie wordt verwerkt. De PvdA-fractie daarentegen stemde voor dit wetsontwerp terwijl dezelfde fractie bij een andere gelegenheid stelling nam tegen een verhoging van de konsumentengasprijzen. Daarin heeft de PPR-fractie de PvdA-fractie niet willen volgen omdat een gasprijzenverhoging nog steeds in de prijscompensatie wordt verwerkt en omdat de fractie overeenkomstig het verkiezingsprogramma naast andere middelen (isolatie, voorlichting, subsidie, enz.) forse prijsverhoging van energie noodzakelijk acht om tot voldoende energiebesparing te komen.

Zelforganisatie noodzakelijk voor kulturele minderheden

In het Kamerdebat over de begroting van CRM heeft Leo Jansen een motie ingediend waarin hij vraagt ook stimuleringsmaatregelen en regelingen voor experimenten in het welzijnsbeleid te laten vallen onder de door de regering voorgestane decentralisatie. Voorkomen moet worden dat de centralisatie dood loopt in een nieuwe burokratie, in ingewikkelde regelingen enz. Een stimuleringsbeleid is ook

van belang voor bijvoorbeeld emancipatie en sociaal-kultureel werk voor niet-aktieven.

Het regeringsbeleid voor de kulturele minderheden moet ervan uitgaan dat zelforganisatie een wezenlijk element vormt. Zelforganisatie, integratie op wijknivo van het welzijnswerk is nodig voor een goed functioneren daarvan. Daarom diende Leo Jansen ook een motie in waarin hij hiervoor vroeg om

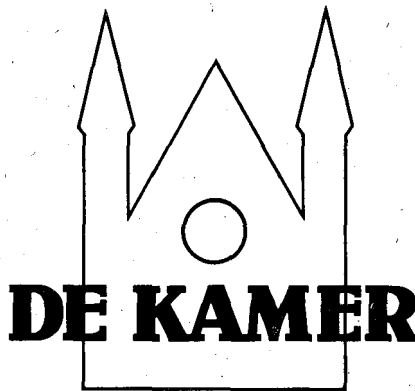
de aanstelling van breed-georiënteerde beroepskrachten om die zelforganisatie mogelijk te maken.

Moeilijkheden op het gebied van wonen, werken en onderwijs van kulturele minderheden moeten eerst worden rechtgetrokken, wil men een goed welzijnsbeleid kunnen voeren ten aanzien van kulturele minderheden. Doet men dit niet, aldus Leo Jansen, dan blijft het dweilen met de kraan open.

Volkstelling - weigeren moet mogelijk worden

In de Kamerdiskussie over de wijziging van de Volkstellingenwet heeft de PPR er op aangedrongen de feitelijke verplichting tot het meedoen aan een volkstelling op te heffen, dan wel een bezwaardenregeling in te voeren, die het mogelijk maakt vrijstelling te krijgen van het verplicht verschaffen van gegevens.

Bij een volkstelling moet, volgens de PPR-fractie, de privacy gewaarborgd zijn. Privacy betekent niet alleen persoonlijke anonimiteit maar heeft ook te maken met de vraag wat er gebeurt met anonieme persoonlijke gegevens in verband met het voeren van beleid door de overheid. In verband met dit laatste wil de fractie hier een vergelij-

king maken met de militaire dienstplicht, waar ook gewetensbezwaren worden erkend.

De automatisering, ook op het gebied van volkstellingsgegevens, leidt tot een veel-wetende overheid die haar kennis gebruikt om veel te beheersen en steeds minder over te laten aan spontane ontwikkelingen. Dat betekent een overheidsapparaat dat over de middelen beschikt om op een nauwelijks grijpbare manier haar doeleinden te verwezenlijken. Wie hier bezwaar tegen heeft moet in staat zijn medewerking aan het verzamelen van daarvoor nodige gegevens te weigeren.

Nederlandse Antillen moeten onafhankelijk worden

Henk Waltmans, die zoals bekend met andere Nederlandse parlementariërs een werkbezoek aan de Nederlandse Antillen heeft gebracht, heeft tijdens de Kamerdebatten over de begroting voor Antilliaanse zaken een motie ingediend (mede-ondertekend door Jan Pronk van de PvdA) waarin wordt verklaard dat de onafhankelijkheid van de eilanden der Nederlandse An-

tillen „onvermijdelijk, onafwendbaar en noodzakelijk” is.

In de motie wordt gekonstateerd dat de voorbereiding van de bevolking van die eilanden op hun onafhankelijkheid tot nu toe volstrekt onvoldoende is geweest.

De regering wordt daarom uitgenodigd haar beleidsvisie te geven op de

voorstellen van de Gemengde Commissie ten aanzien van maatregelen op maatschappelijk, economisch en kultureel-educatief terrein, die wezenlijk kunnen bijdragen tot de voorbereiding op onafhankelijkheid.

In de volgende PPR-aktiekrant hopen we uitvoerig terug te komen op de visie terzake van Henk Waltmans.

Nederland wil braafste jongetje in de klas zijn

„De PPR-fractie heeft de Russische inval in Afghanistan scherp afgekeurd en is van mening dat de Sovjet-troepen onmiddellijk moeten worden teruggetrokken. Wij zijn verontwaardigd en teleurgesteld over het verscherpte interne optreden van de Sovjet-Unie tegen dissidente burgers en over de arrestatie en verbanning van Sacharov. Ik denk dat zeker toen de gedachte aan een boycot van de Olympische Spelen bij velen van ons een eerste reactie is geweest. Maar wie zojuist in de kernwapendiskussie duidelijk heeft gemaakt dat de wereldvrede afhangt van ontspanning tussen Oost en West en van het verdwijnen van het vijanddenken, moet wél geloofwaardig blijven.”

Aldus Ria Beckers tijdens het Tweede Kamerdebat over het Nederlandse beleid in reactie op de Sovjet-inval in Afghanistan en schending van de mensenrechten in en door de Sovjet-Unie. „De politiek moet”, zo vervolgde zij, „haar eigen fatsoen zien te verwerven en bewaren. Daarom heeft mijn fractie hier niet in een eerste opwelling willen reageren. Bij de bepaling van ons standpunt hebben wij overwogen:

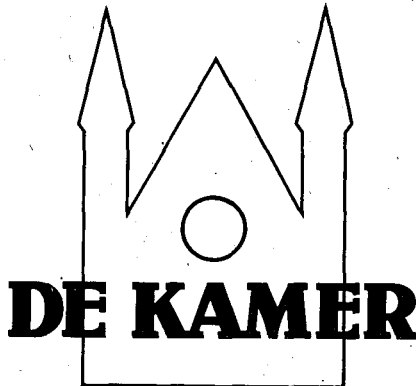
– dat welke Nederlandse reactie ook op het gebeure in de Sovjet-Unie niet los kan worden gezien van de verhouding tussen de twee grootmachten die twaalf jaar geleden nog uiterst vijandig tegenover elkaar stonden;

– dat er bij de schendingen van de mensenrechten in de Sovjet-Unie van steun en directe medeverantwoordelijkheid van het Westen in het verleden geen sprake is geweest.”

In verband met dit laatste punt had Ria Beckers namelijk herinnerd aan de boycotacties tegen met het Westen op velerlei wijze verbonden landen als Argentinië en Zuid-Afrika en op de medeverantwoordelijkheid van het Westen voor wat daar gebeurt. Wat betreft de Sovjet-Unie is dat niet het geval. In 1975 werden in Helsinki afspraken gemaakt over wederzijdse contacten, over de mensenrechten en over politieke en militaire ontspanning, die voor beide partijen een moeizaam leerproces bleken. Voor de Russen was het nog extra-bedreigend dat het Westen zich ging bemoeien met de interne gang van zaken in hun land, met name de mensenrechten. Toch zijn, aldus Ria Beckers, de betrekkingen

langzaam, maar zichtbaar verbeterd. „Toen kwam, een paar maanden geleden, na een openlijk gebaar van Breznev om troepen terug te trekken, het besluit van de NAVO om 572 nieuwe kernraketten in Europa neer te zetten. Een volstrekt overtrokken antwoord, volgens velen, op de Russische SS-20. En sindsdien zijn de verhoudingen snel verslechterd.”

„Wat hier gebeurt is ontzettend gevaarlijk. Dit actie-reactiepatroon is als een draaikolk: voor je het weet is alles verloren. In dit kader kan men niet spreken van een beheerste reactie van Nederland, een reactie die de ontspanning niet negatief hoeft te beïnvloeden. (...) Als de Sovjet-Unie in het nauw wordt gedreven, als haar prestige in twijfel wordt getrokken of als ze

zich vernedert voelt, dan krijgt het oude militaire denken daar onmiddellijk zijn kans en wint het van een weloverwogen politieke reactie. Als Carter de verkiezingen moet winnen zet hij desnoods alles op alles om het Amerikaanse volk op zijn hand te krijgen.

Het is beangstigend om te zien hoe half Nederland – de regering en de grote politieke partijen voorop – zich hierin laten meeslepen. Alle beweringen dat men geen Oost-West-konfrontatie wil (VVD) en dat de dialoog over ontwapening moet doorgaan (PvdA) worden daarmee tot inhoudloze frazen. Politieke spanning en militaire spanning gaan altijd hand in hand. Kort geleden was een meerderheid van deze Kamer nog van mening dat eerst moest worden gepraat en daarna pas – misschien – gemoderniseerd. Men vond dat een kabinetskrisis waard.

Nu het moderniseringsbesluit is gevallen, is praten meer dan ooit nodig.

Maar nee: alle contacten tussen Russische en Nederlandse ministers en hoge ambtenaren moeten worden bevroren. (...) Als wij dit spel meespelen, houdt dat enorme risico's in voor de wereldvrede. En daarom kan de PPR-fractie ook niet instemmen met een boycot van de Olympische Spelen en met het bevriezen van de betrekkingen, hoe moeilijk de bezetting van Afghanistan en de verbanning van Sacharov het ons ook maken.”

Ria Beckers herinnerde er aan dat het kabinet nooit eerder tot een boycotbesluit is gekomen – niet tegen Argentinië, zelfs niet tegen Zuid-Afrika.

Steevast luidde het argument: dit soort acties zijn zinloos als Nederland ze als enige voert – dat kan alleen in gezamenlijk, Europees verband. „De vraag is daarom”, aldus Ria Beckers, „waarom het kabinet nu van dit uitgangspunt in zijn buitenlands beleid is afgestapt. Zonder wezenlijke politieke discussie in eigen land en zonder overleg met de Europese partners heeft het nu al zijn besluiten genomen. West-Duitsland en België reageerden veel voorzichtiger.

Zag het kabinet hier een gemakkelijke manier om weer op één lijn te komen met het Nederlandse volk? Of was het de bedoeling om zó bij de VS goed te maken dat Nederland in de recente kernwapendiskussie niet eens echt lastig is geweest? Ik denk dat beide elementen wel meespelen. Het effect van de Nederlandse houding is in elk geval dat we overijverig en kritiekloos meelopen met Amerika's president. Weér een politicus die vindt dat de wereld hem nodig heeft en daarvoor desnoods een totale politieke ommeswaai maakt. Weer een voorbeeld van onfatsoen in de politiek. En wij doen daar klakkeloos aan mee, als het braafste jongetje in de klas.”

Ria Beckers diende een motie in, waarin de regering wordt uitgenodigd haar beleid ten aanzien van de Sovjet-Unie te herzien, in internationaal verband nieuwe wegen te zoeken om ontspanning en ontwapening weer op gang te brengen en de schending van de mensenrechten in de Sovjet-Unie te betrekken bij de toetsingsconferentie in Madrid. Deze motie werd verworpen. Vóór stemden 12 PvdA'ers, de PPR, de PSP en de CPN.

(advertentie)

Er is een progressieve spaarbank in ons land.

Waar blijven die progressieve sparenders nou...

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een spaarbank die gesneden is op de maat van uw principes. De ASN is voortgekomen uit de moderne arbeidersbeweging. En steekt dat gegeven niet onder stoelen of banken.

Ook in de bedrijfsvoering verloochent de ASN haar afkomst niet. Daarom kunt u er ook zeker van zijn dat de ASN geen beleggingen voor uw spaargeld kiest waar zij gezien haar maatschappelijke inzichten niet achter staat.

De ASN belegt wel zo veel mogelijk in maatschappelijke en culturele instellingen en - niet te vergeten - in de woningbouw. Dat betekent dat de ASN u geen gouden bergen belooft als u daar gaat sparen. U krijgt een eerlijke rentevergoeding. Niet meer, maar zeker niet minder. En ... rente zonder bijmaak.

De ASN is in 1960 opgericht door het NVV en De Centrale. Dit geeft haar de verplichting om rekening te houden met de belangen van de groeperingen waarvoor de ASN is opgericht en waaruit zij is voortgekomen.

De ASN: maatschappelijk progressief en principieel. Zo'n spaarbank zou gekozen moeten worden door iedereen die zich verwant voelt met de progressieve beweging in ons land. Door u dus.

Welnu, het minste wat u kunt doen is u te informeren over de ASN. Over de makkelijke manier van sparen (in nauwe samenwerking met de postgiro) en over de vele andere, aantrekkelijke spaarvormen.

U komt er dan meteen achter dat de ASN met haar 55.000 spaarders met een gezamenlijke inleg van 200 miljoen gulden, niet de eerste de beste is. Daarom ... vul de bon in deze advertentie in.

Een progressieve daad. Een principiële stap.

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
geeft rente zonder bijmaak

Bon sturen aan: Algemene Spaarbank voor Nederland,
Antwoordnummer 1188,
2500 VB Den Haag.

U hoeft geen postzegel te plakken. U kunt ook bellen: 070-470181 of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlakbij het Centraal Station) tussen 08.30 uur en 17.00 uur.

Iedereen die voor 1 juli 1980 een spaarrekening opent met tenminste f 50,- als eerste inleg krijgt als welkomstgeschenk een spaarpremie van f 7,50.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- spaardeposito-bewijzen (met een vaste looptijd)

* aankruisen wat u wenst.

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

PPR en monarchie

Tijdens de verantwoording van de Eerste Kamerfractie van de PPR tijdens de kerngroepvergadering van 8 december 1979 was één van de schaarse vragen aan de fractievoorzitter waarom hij op zeker moment, samen met andere eerste kamerleden, een bezoek had gebracht aan de Koningin. Het antwoord van Bas de Gaay Fortman, „de Koningin is ons staatshoofd en het is gewenst als parlementariër met dat staatshoofd contact te houden”, klonk zo ontwapenend vanzelfsprekend dat niemand daar toen op reageerde. Achteraf gezien jammer want hoe vanzelfsprekend het bezoek ook geweest mag zijn, het Koningschap zelf is dat bepaald niet.

Naar aanleiding van de aangekondigde troonsafstand van Koningin Juliana is de discussie over de monarchie hier en daar weer opgerakeld. Zo kwamen er uitspraken van de Socialistische Jongeren, vanuit D'66 en zelfs vanuit de JOVD over de principiële wenselijkheid van een republiek. Nogal vermakelijk was het om gade te slaan hoe gezwind dit onderwerp door de diverse partij-establishmenten weer onder de tafel werd gewerkt. VVD-partijvoorzitter Korthals Altes veroordeelde de uitspraak van „zijn jongeren” onmiddellijk als in strijd met het liberale beginselprogramma, het hoofdbestuur van D'66 wilde de discussie niet voeren naar aanleiding van de overdracht van het Koningschap en de PvdA-partijraad wenste de uitspraak, haar door de Socialistische Jongeren

voorgelegd, niet eens in behandeling te nemen!

Eén van de geneugten van het PPR-lidmaatschap is dat men in deze partij over het algemeen bereid is principiële kwesties „met wortel en al” aan de orde te stellen. De wenselijkheid van de monarchie lijkt me wel zo'n principiële kwestie en ik zie de discussie over een stellingname daarover dan ook met vertrouwen tegemoet.

Die stellingname zou m.i. moeten luiden: „De monarchie wordt afgeschaft. Nederland wordt een republiek.” En dat dan om de volgende redenen: het Koningschap is een anachronisme dat niet meer in deze tijd past. Het betekent immers in wezen het toekennen van bijzondere invloed aan nietgekozen personen. Voorzover die invloed daadwerkelijk aanwezig is (m.i. is dat zo nu en dan wel degelijk zo, vgl. bijvoorbeeld de rol van de Koningin bij de totstandkoming van het Kabinet den Uyl in 1973) is zij strijdig met de beginselen van een vertegenwoordigende democratie; voorzover die invloed niet (meer) reëel aanwezig is wordt het Koningschap tot franje van de Nederlandse staat. Schadelijke franje: *verwarrend* voor al die mensen, die de Koningin wél daadwerkelijke invloed toedichten waar ze die niet heeft (bijvoorbeeld de mensen die de Koningin om gratie vragen en dan denken dat ze het van haar krijgen), *mystificerend* in die zin dat het wel en wee van de Koninklijke familie door publiciteitsmedia en commercie tegen elke reële betekenis in wordt opgeklopt tot onmenselijke proporties. En dat dan letterlijk. De monarchie in deze tijd heeft een ontmenselijkend effect: zowel op de „onderdanen” als op de vorst. De eersten worden bedot (en toegegeven: laten zich graag bedotten), de laatsten verworpen tot publiek bezit, *zonder daar zelf voor gekozen te hebben*. Vooral dit laatste kan vanuit een oogpunt van zelfstandigheid en persoonlijke ontplooiing eigenlijk alleen maar *onzedelijk* genoemd worden.

Het Koningshuis is door de combinatie van aanzien, publiciteit en schijninvloed ook uiterst kwetsbaar. De Greet Hofmanaffaire, de overgang van Prinses Irene naar de katholieke kerk, hebben dat wel bewezen. En de sombere voorspellingen van een onverdacht conservatief als Heldring (in een interview met Max Pam in Vrij Nederland van 22 december j.l.) over de gedragingen van oranjeprinsjes die ons nog te wachten zouden kunnen staan geven wat dat betreft te denken.

Ook Nederland als staat is daardoor kwetsbaar zoals in het recente verleden door drie wijze mannen is vastgesteld. Het rapport van de Commissie-Donner meldt immers als konklusie dat door de handelwijze van de Prins het belang van de Nederlandse staat is geschaad.

Kostbaar tenslotte is het Koningschap ook, al is dat voor mij geen doorslaggevend argument. Een republiek met Vredeling als president zou ons ook nog heel wat kunnen kosten.

Nu weet ik wel dat er ook argumenten vóór de monarchie zijn: het Koningschap als symbool van eenheid van het Nederlandse volk in verleden en in toekomst. Voor wat betreft het verleden kan ik daar een eind in meegaan al hebben de Oranjes in de Lage Landen niet altijd zo eenheidsbevorderend gewerkt. Maar zeker voor wat betreft de toekomst zegt dit argument mij weinig. Ik ben er vast van overtuigd dat het belang van het nationale staatsverband, zeker van het Nederlandse, in de toekomst verder en verder zal afnemen (militair en economisch heeft de afbraak zich al goeddeels voltrokken). Hoe groter het belang van het internationaal verband wordt, des te lastiger zal het worden het Koningschap als symbool van een onderdeel van zo'n internationaal verband te zien. Is het ook niet opmerkelijk dat de Europese Gemeenschap, na de toetreding van Griekenland, Spanje en Portugal, evenveel republieken als vorstendommen zal tellen? Een praktisch voorbeeld is wellicht verhelderend: wanneer Nederland in de toekomst als gevolg van een regionalisering van de Europese Gemeenschap (zoals wordt voorgesteld in het programma van de PPR voor de Europese Verkiezingen) in tweeën of drieën zou worden gesplitst, wat doen we dan met onze monarchie als eenheidssymbool?

Neen. Zowel in het licht van een dergelijk toekomstperspectief als in dat van de eerder genoemde argumenten doen we er beter aan de monarchie af te schaffen. Niet van vandaag op morgen uiteraard. (Ik ben het eens met het PPR-kamerlid dat ik tijdens de vorige regeerperiode eens hoorde zeggen: „Beatrix als Koningin dat kan nog, maar daarna moet het maar eens afgelopen zijn.”). En uiteraard op democratische wijze, wat dus wil zeggen dat de Grondwet zal moeten worden gewijzigd. Ik zou het juist vinden wanneer een dergelijke toch radikale wijziging in de vorm van onze staatsinrichting door de PPR zou worden geïnspireerd. **Gerrijtjan van Oven**

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1980:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

aktie VOER

Vredeskampen op Texel

Ook dit jaar worden weer op de kampeerboerderij Bloem en Bos op Texel een drietal vredeskampen gehouden, georganiseerd door de Doopsgezinde Vredesgroep. De bedoeling is de deelnemers aan het denken te zetten over hun eigen levensovertuiging en maatschappijvisie, over vragen van oorlog en vrede, geweld en geweldschaal en in kleiner verband.

Het eerste kamp is van 12-19 juli en is bestemd voor iedereen van plm. 17 tot plm. 30 jaar; het tweede kamp is van 19-26 juli en is bestemd voor alle vrouwen boven de 18; kamp drie is weer voor iedereen van een jaar op 18 tot een jaar of 30. De kampen een en twee kosten f 175,-, kamp drie kost, omdat het tien dagen duurt, f 250,-. Reduktie is mogelijk.

Voor info: Gerben Dykstra, Statenhoek 111, Zaandam, tel. 075-165954.

Vrouwen tegen Apartheid

De vrouwengroep van de Anti-apartheidsbeweging Nederland houdt op 12 april in het Amsterdamse Root-haanhuis een kongres „Vrouwen tegen Apartheid”. Hoofdthema's zijn de positie van vrouwen in Zuidelijk Afrika en hun rol in de bevrijdingsstrijd en het belang voor vrouwen in Nederland om solidair te zijn met de vrouwen in Zuidelijk Afrika. Begin maart komt er een kongresmap en tijdens het kongres is er een crèche (kresje). Voor info: AABN, Lauriergracht 116, 1016 RR Amsterdam, tel. 020-237353.

Nicaragua

Dinsdag 11 maart is er in het muziekcentrum Vredenburg in Utrecht (Hoog Catharijne) een manifestatie in het kader van de alfabetiseringscampagne en de wederopbouw van Nicaragua. Een delegatie van regering en FSLN (bevrijdingsfront) van Nicaragua bezoekt dan ons land en zal met ministers en kamerleden spreken. Tijdens de manifestatie zal Nicaraguaanse muziek de sprekers afwisselen. Giften zijn welkom: giro 358063 tnv Nicaragua Comité, Van Speykstraat 21 Utrecht, tel. 030-718163.

Homo op de foto

In het kader van de 1 t/m 14 mei in Den Haag door de projectgroep Hagenaars '80 t.b.v. het nationale homomonument te organiseren manifestatie van homosubcultuur wordt een foto-expositie gehouden „Homo op de foto”. Daarvoor zijn allerlei foto's welkom van demonstraties, manifestaties of op andere manier betrekking hebbend op homocultuur. Voor de origineelste foto's wordt een geldprijs beschikbaar gesteld. Inzendingen vóór 14 april naar „Homo op de foto”, Spui 144-a, 2511 BT Den Haag. Ingestuurde foto's kunnen niet worden geretourneerd. Voor info: 070-600353 (Marcel).

De totale manifestatie, onder het motto „Den Haag veertien dagen homostad” omvat toneel/cabaret, film/video, pop/disco, discussies, tentoonstellingen en een kunstveiling die alle met de homocultuur te maken hebben. Een en ander speelt zich af in het Theater aan de Haven, het Kijkhuis, het Paard van Troje en het Tréfcentrum Feniks.

Overleven in vrijheid

De natuurkundigen Egbert Boeker, H. M. C. Eijkelhof, J. H. Raat en J. A. Swager pleiten in het boekje

„Overleven in vrijheid” (Uitg.: Meulenhoff Informatief bv, f 19,50) voor onderwijs waarin de scholier leert zijn natuurwetenschappelijke kennis zo verantwoord mogelijk te gebruiken om zich een weloverwogen oordeel te kunnen vormen over belangrijke beleidsproblemen. Het onderwijs in de natuurwetenschappen moet, aldus de auteurs, uit zijn isolement worden gehaald en aansluiten bij de ervaringswereld van de leerlingen en de vraagstukken van deze tijd. De vier schrijvers zijn allen betrokken bij de ontwikkeling van een van de vernieuwingsprojecten op dit terrein: het NAS (Natuurkunde in de Samenleving), maar zij geven ook nog zes voorbeelden van andere, soortgelijke projecten.

Chili

Zondag 9 maart is er vanaf 14.00 uur in De Duif in Amsterdam (Prinsengracht 756) een grote eindmanifestatie van de actie Solidariteit met de Slachtoffers van de Diktatuur in Chili. Hier zal o.m. een lid van de Chileense Groep van 24 spreken, terwijl de nodige informatiestands, een zanggroep uit Chili en een fototentoonstelling de manifestatie op-luisteren.

Jaarverslag van IKVOS

„Van de kant af gezien” is de titel van het jaarverslag van het IKVOS, Interkerkelijk vormingswerk inzake ontwikkelingssamenwerking, dat ook in dit 104 pagina's tellende boekje getuigt van zijn betrokkenheid bij harde structurele vraagstukken die alles te maken hebben met het brede begrip ontwikkelingssamenwerking. Zo omvat het bijdragen over internationale arbeidsverdeling, over „met te veel melk niets mans”, werk en kerk, maar ook bijvoorbeeld over „Limburg: Hollands (laatste) kolonie?”. Voor info: tel. 070-631931.

Een straat op mensenmaat

De pressiegroep Stop de Kindermoord organiseert dit voorjaar in Groningen een cursus „Een straat op mensenmaat”, bedoeld voor aktievoerders in het noorden, die hun buurt veiliger en vriendelijker willen maken. De cursus wordt op vier zaterdagdagen gehouden: 22 en 29 maart, 19 en 26 april, in Groningen en steeds van 10.00-16.00 uur. Voor info: 020-259251, op werkdagen van negen tot vijf uur.

De Trechter

„De Trechter” is een nieuw, tweemaandelijks blad voor woongroepen en werkge-meenschappen, dat naast algemene informatie op dit terrein ook meer specialis-tische wil geven over zaken als mede-eigendom, coöperatieve verenigingen of kringloophuishoudens. Een abonnement kost f 17,50, losse nummers f 2,50, over te maken op giro 4184341 tnv LWW-kontaktblad, Van Berchenstraat 33 Nijmegen. Voor info: 080-238103 (Peter) of 085-511588 (Dik).

ZEK

ZEK, Zuidnederlandse Energiekrant, een uitgave van Gezamenlijk Energie Komité Zuid-Nederland, geeft in zijn februarinummer uitvoerige informatie over Borssele en Doel, over de gevolgen voor Zeeland van de aanlanding van LNG, over kernenergie en de „maatschappelijke discussie” en andere hete hangijzers op dit terrein. ZEK verschijnt zes maal per jaar. Voor info o.m. tel. 020-221366.

aktie VOER

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

14 MAART 1980, NUMMER 154

**POLITIE
MET TANKS
TEGEN
BARRIKADES
VAN KRAKERS**

De mobiele eenheid van de Amsterdamse politie met tanks in actie tegen de barrikades van krakers in de Vondelstraat. Trieste beelden van een uit de hand gelopen konflikt... Dick van der Horst nam deze foto's. Als ooggetuige beleefde hij deze tragedie. In woord en beeld geeft hij zijn indrukken weer. Pagina's 8, 9 en 10.

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Jan Heytel, Gidi van Dongen,
Louis Vuurboom

redactieraad

Erik Akkermans, Gerard de Oude,
Kees van Twist

redactie

Hans Berrevoets, Stéphanie Brokerhof,
Harm Lamberts, Wil Merkies,
Walter van Opzeeland (eindredakteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

uitsluitend: Jan Heytel,
Schreveliusstraat 68, Haarlem
Telefoon overdag 02505-791,
's avonds 023-314160

basis-layout

Joep Paulussen

Paradiso-debat Fred van der Spek - Herman Verbeek

Maandagavond 31 maart wordt vanaf 20.30 uur in Paradiso in Amsterdam een door Ischa Meyer geleid debat gehouden tussen PPR-voorzitter Herman Verbeek en het PSP-Kamerlid Fred van der Spek. Over de uitgangspunten van beiden het volgende:

FRED VAN DER SPEK: Hoe progressief mag de PPR heten, getoetst aan haar feitelijk gedrag? Wat is het socialistisch gehalte van de PPR, bijvoorbeeld qua eigendomsverhoudingen? Is de psychologische brugfunctie van de PPR als tussenstation voor het losweken van progressieve konfessionelen van hun oorspronkelijke loyaliteit niet al lang en breed uitgewerk? Is de milieuproblematiek voldoende voor het in stand houden van een algemene politieke partij en is die zorg voor het milieu dan in verkeerde handen bij PSP, CPN of PvdA? Hoort de PPR met haar wei-

nig politieke benadering wel thuis in het parlement? Zouden de PPR'ers zich niet veel beter kunnen nestelen binnen een veelvormige politieke partij als de PvdA en voor een ander deel binnen de PSP? De PPR is te beperkt als politieke partij en veel te onduidelijk in het politieke spektrum.

HERMAN VERBEEK: Wat heeft anno 1980 het pacifisme te zeggen binnen, en in antwoord op, een steeds maar groeiend structureel geweld? Wat is het socialisme van de PSP in verhouding tot het socialisme in de praktijk in de Oostbloklanden en in verhouding tot de sociaal-demokratische variëteiten van West-Europa? Wat is de opvatting van de PSP over een politieke partij, gezien tegen de achtergrond van het feit dat de PSP sinds haar ruim twintigjarig bestaan nog nooit regeringsverantwoordelijkheid heeft willen dragen?

15-28 maart

Arnhem - 15 maart, 10.00 u. De Coehoorn: ledenverg. aktiecentrum Gelderland.

Amsterdam - 19 maart, 's middags, Vrije Universiteit: forumdiskussie over energie met o.a. Leo Jansen.

Eindhoven - 20 maart, ?u. plaats. ?:

aktiecentrum, Henk Waltmans over Reorganisatie binnenlands bestuur. **Amsterdam** - 21 maart, 19.30 u. Paradiso: benefiet-lentefeest t.b.v. homo-monument, forumdiskussie met o.m. Ria Beckers.

Rotterdam - 26 maart, 20.00 u. Oreon, Goudvernestraat 64: aktiecentrum, themaverg. over Buitenlanders.

Kampen - 27 maart, ? u. ? (geen melding van aktiecentrum ontvangen): aktiecentrum, Herman Verbeek over PPR en christenen.

Leeuwarden - 27 maart, 20.00 u. Agog. Akademie: Herman Verbeek over Koude oorlog, kapitalisme en socialisme.

Groningen - 28 maart, 20.00 u. Universiteitsgebouw: debat Hans de Boer (CDA), Klaas van der Sluis (EPV) en Herman Verbeek (PPR) over Evangelie en politiek.

PPR-JONGEREN

Ook in Amsterdam is een PPR-jongeren centrum opgericht. Het voorlopig sekretariaat beheert Tim van Ruiten, Weesperstraat 7, kamer 5, Amsterdam. PPR-jongeren Oyerijssel doen een beroep op PPR'ers in die provincie die jonger dan 30 jaar zijn zich via hun aktiegroep op te geven aan Luciën Holt-

kamp, Rozemarijnsingel 17, Wierden, tel. 05496/2196.

Wie amendementen heeft op de ontwerp-structuur van de Landelijke PPR-jongeren moet deze vóór 21 maart sturen naar Ronald Matthijssen, Waterlelie 13, Boskoop (tel. 01727/5039). Wie bereid is in het te kiezen landelijk bestuur zitting te nemen - en jonger is dan 25 jaar - moet zich eveneens tot Ronald M. wenden.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Geloofwaardigheid

RIA BECKERS

Het kabinet-van Agt zit nu twee jaar en verkeert in ernstige moeilijkheden.

De akute crisis die zich enkele weken geleden heeft voorgedaan lijkt misschien bezworen, de problemen blijven onverminderd groot.

Die problemen worden niet opgeroepen door toevallige, tegenvallende omstandigheden, maar komen voort uit het karakter en de samenstelling van het kabinet zélf. Stukje bij beetje zijn zij opgebouwd door het beleid dat is gevoerd vanaf het eerste optreden in januari 1978.

Ogenscheinlijk was het telkens de geloofwaardigheid van één minister, die op de tocht kwam te staan. De geloofwaardigheid van Andriessen bijvoorbeeld, die eigenlijk al in de zomer van het vorig jaar bakzeil haalde en dat alleen nog door een grote truc – de truc van de 'onderuitputting' van de begroting – kon verbergen. De geloofwaardigheid vooral van Albeda, die als minister van Sociale Zaken werd aangesproken voor het niet oplossen van de werkloosheid, voor het steeds verder terugkomen op de eigen voornemens van koopkrachtgarantie en voor het afkondigen van de loonpauze.

In werkelijkheid echter ging het niet om de geloofwaardigheid van één of twee vakministers maar om de geloofwaardigheid van een kabinet, dat een zigzagbeleid voerde zonder overtuigingskracht.

Het was het kabinet, dat zich keer op keer vastklampte aan te optimistische economische verwachtingen en achteraf dan weer bij moest stellen; dat de feiten wel kende maar ze niet

aanvaardde, omdat het als CDA/VVD-kabinet nu eenmaal niet in staat en bereid is tot een adequaat antwoord.

Het was het kabinet, dat steeds verder van de mensen af kwam te staan, dat niet luisterde naar hun werkelijke problemen en hun emoties en actie – vóór Turkse christenen, tegen nieuwe kernwapens – negeerde. De frustraties in de samenleving zijn groot, het vertrouwen is langzaam maar zeker afgebrokkeld en dat kan niet anders dan vroeg of laat tot een crisis leiden.

De ministerkrisis rond Andriessen was in feite een kabinetkrisis. Deze minister van Financiën belichaamde immers als geen ander het Bestek '81-beleid. Men had dit moeten erkennen en als kabinet op moeten stappen.

Op deze wijze door blijven modderen getuigt niet van veel gevoel voor politieke zuiverheid, wél van een grandioze overschatting van de eigen mogelijkheden.

Maar dit kabinet ziet niet eens hoever het eigenlijk van de maatschappelijke werkelijkheid afstaat. De heer van Agt presteerde het zelfs om de beperkte en wél omlinjende akties van de FNV „tegen de Nederlandse rechtsorde” te noemen.

Hij heeft er kennelijk geen weet van dat een democratische rechtsorde dynamisch is en in beweging, onder invloed van maatschappelijke krachten en zeker geen statisch gegeven. Hij ziet niet dat die rechtsorde de zwakkeren vaak extra treft (illegale werknemers, mensen zonder woonruimte die kraken) en de sterkeren ongemoeid laat. Hij heeft er geen weet van dat die rechtsorde sommige

dingen wél vastlegt – de lonen en de uitkeringen bijvoorbeeld – en andere dingen niet, zoals kapitaalsbewegingen, investeringen en financiële operaties van grote ondernemingen. Hij weet kennelijk ook niet dat er in het kader van het normale arbeidsvoorwaardenbeleid geen belemmering is voor het stakingsrecht, en dat de werkgevers de wetgeving nú gebruiken om een voor hen gunstig arbeidsvoorwaardenbeleid op tafel te krijgen. Dat een ministerpresident zulke oogkleppen op heeft is onvoorstelbaar. Bovendien: wie zich beroept op de rechtsorde om de uitvoering van zijn beleid kracht bij te zetten, moet er wel zeker van zijn dat hij voldoende maatschappelijk gezag heeft. Heeft hij dat niet, dan loopt de rechtsorde pas goed gevaar. De man van Bloemenhove blijkt ook dat te zijn vergeten.

Intussen lijkt het erop, dat de heer Andriessen de macht over het kabinet aan de VVD heeft overgedragen. Wie het minst hard loopt bepaalt niet alleen het tempo, maar meestal ook het moment van stoppen. We merken het wel.

Erg is dat niemand het gerommel van de laatste weken meer kan begrijpen, laat staan er enig enthousiasme voor kan opbrengen.

Het allerergst is echter dat zowel Andriessen als het kabinet zich durfden te beroepen op de gevolgen van het beleid van de ander voor de werkgelegenheid, terwijl noch Andriessen noch het kabinet de afgelopen twee jaar met een duidelijke garantie voor meer werkgelegenheid zijn gekomen.

Het Europees Parlement funktioneert nu een half jaar in de nieuwe samenstelling. Helaas zonder de PPR. De aandacht voor Brussel/Luxemburg/Straatsburg mag echter in PPR-kring niet verslappen. Daartoe zal vanuit de Europa-groep re-

gelmatig informatie worden aangereikt. Reacties naar: Jan-Peter de Valk, Platenmakerstraat 59, 6661 HL Elst (08819-5065) of Rob Hallegraaff, Pretoriusstraat 22, 5851 ZL Ermelo (03417-56218).

EG laat Rijn onrein

**ROB HALLEGRAEFF
JAN-PETER DE VALK**

Van onze kant dit keer iets over Europees rioolwater, dat Lobith vroeger bekend, maar nu berucht heeft gemaakt. Is hier sprake van een gemiste kans van het onlangs met zoveel tamtam gekozen Europees Parlement? Laten we eens een en ander op een rijtje zetten: Er wordt al jaren gepraat, nee deftig gekonferéerd, over de Rijn, die verworpen is tot Het Open Riool bij uitstek van de EG.

Jaarlijks 27 ton kwik, 400 ton arsenicum, 130 ton cadmium, 1600 ton lood, 1500 ton koper, 1200 ton zink, 2600 ton chroom en last but not least 12000000 (tel de nullen, die maken de miljoenen) ton chloriden, oftewel zoutbestanddelen.

Er is nog niets gezegd over insectenbestrijdingsmiddelen en fosfaten. Als doka-enthousiast kun je je foto's gewoon in de rivier ontwikkelen, om het over de ontwikkeling van de visstand maar niet te hebben.

Natuurlijk ging het groen gekozen Europees Parlement over deze vervuilingsmisdaad in debat.

De hoofdschuldige op dit vlak, de Franse staat met haar kalimijnen in de Elzas, waste haar handen in onschuld i.p.v. in de Rijn (ze passen wel op), toen haar nationale parlement het zgn. zoutverdrag om wat controle te krijgen op de lozingen niet ratificeerde (betrachtigde). Dat kon ook niet, want tot drie maal toe weigerde de Franse regering dit punt op de agenda te zetten, omdat de Elzassers daar tegen zijn.

Immers, anders komen de schadelijke stoffen verplicht in eigen bodem terecht, of moeten de kalimijnen hun produktie terugschroeven, met gevolgen voor de Elzasser werkgelegenheid. Liever het buitenland de dupe is een Franse (en vaak Europese) slogan. Hetzelfde soort logika vind je bij mensen die niet willen ontwapenen omdat dat gevolgen heeft voor de werkloosheid...

Wat het Europees Parlement deed, zien we aan het volgende persverslag uit Straatsburg.

„Namens de Socialistische Fractie en D'66 wees de heer Muntingh (NL, Soc.) erop dat de burgers niet oneindig lang

op maatregelen ter voorkoming van de vervuiling van de Rijn willen wachten. De temperatuur van het water stijgt. Het water is vergiftigd. De zeehonden in het Waddengebied sterven. Het gaat niet alleen om vervuiling door zout, maar ook om de chemische afval die in de Rijn wordt gestort. De verwijten zijn dus niet uitsluitend gericht tegen de Franse staat, eigenaar van de kalimijnen in de Elzas, maar op dit moment is het wel juist de Franse regering te verwijten dat zij het Rijn-zoutverdrag niet wil laten bekrachtigen. De Europeanen eisen: de Rijn moet schoon. Van de regeringen valt blijkbaar niets te verwachten en daarom stellen zij hun hoop op de Commissie. Muntingh beveelt de instelling van een Internationaal Agentschap voor het stroomgebied van de Rijn aan.

Mevr. May-Weggen (NL, EVP) deed een appél op de Franse regering en verzocht de Commissie met voorstellen te komen. De EVP is van mening dat de toestand onhoudbaar is geworden. De Rijn is een riool. Elk jaar worden er o.a. 12 miljoen ton chloriden in de Rijn gestort, terwijl 20 miljoen mensen voor hun drinkwaterverzorging van deze rivier afhankelijk zijn. Van het zout komt 40% uit de Franse kalimijnen in de Elzas. Desondanks weigert de Franse regering de door alle Rijnoversteden getekende overeenkomst uit 1975 te bekrachtigen.

De liberale ontwerp-resolutie wordt toegelicht door de Nederlandse liberaal Berkhouwer, die erop wijst dat alleen deze resolutie aan het juiste adres is gericht: de Raad van ministers en de Europese Raad. De oplossing moet immers worden gezocht in een communautaire wetgeving ter zake van de bescherming van alle communautaire wateren tegen verontreiniging.”

En dan komt commissaris Tugendhat van de Europese Commissie met een mededeling op de proppen.

In de Rijnkommissie in Brussel hebben ze op veel punten overeenstemming bereikt. Frankrijk wordt erg stout gevonden. De commissaris vindt dat het aannemelijk is dat genoemde commissie in korte (hij kent het woord dus wel) tijd doeltreffende maatregelen zal nemen. De Europese Commissie zal daaraan medewerken en is dus

ontheven van de taak zelf initiatief te nemen.

De Rijnkommissie ging namelijk weer een nieuwe studiekommissie instellen, die dan weer de nationale ministers onder de kin moest kietelen enzovoorts...

De PPR spreekt – zij het indirect – toch mee in het Europees parlement, ondanks het feit dat voor haar een zetel bij de verkiezingen van vorig jaar (nog) niet haalbaar bleek. Er bestaan levendige contacten met geestverwanten die wel in Straatsburg zijn vertegenwoordigd, zoals de Fractie voor technische coördinatie.

De Vlaamse Volksunie-afgevaardigde M. Coppieters zorgde op 13 februari tijdens het energiedebat in het Europees parlement voor een primeur door niet alleen te spreken namens de daar vertegenwoordigde geestverwanten (Volksunie, de Italiaanse Partito Radicale, Democrazia en PDUP), maar ook namens niet vertegenwoordigde partijen, zoals de Westduitse Groenen en de PPR en actiegroepen zoals Europe Ecology uit Frankrijk en Agalev uit België.

Hoofdpunten uit de bijdrage van Coppieters:

De Europese Commissie voorziet in haar beleid tussen 1978 en 1990 stijging van het aandeel van kernenergie in de EEG van 3% tot 15%, terwijl het aandeel van andere energiebronnen zal dalen van 4% tot 3%.

Een reëel alternatief, ten behoeve van een toekomst zonder kernenergie, is nodig. Energiebesparingen en snelle ontwikkeling van milieuvriendelijke energiebronnen zijn hiervoor nodig. Daarbij komt dat alternatieve energie het best wordt geproduceerd „in kleine bedrijven die niet zo gemakkelijk te controleren zijn door het multinationale kapitaal. Zij vereist initiatief van plaatselijke en regionale instanties van gewone mensen”.

De konklusie: er moet voor een alternatief gekozen worden „vóór de nukleaire maatschappij met haar steeds hoger oplopende kankercijfers, haar proliferatie van kernwapens en haar bestendige inbreuk op de vrijheden van de burger ons allen onherroepelijk in haar macht krijgt”.

LINKSAF EN OMHOOG RECHT

KEES WAAGMEESTER

Autoriteiten kijken al niet op van een groepje mensen met een paar spandoeken. Ze schrikken niet op van stakingen door het hele land, ze nemen kennis en niet meer dan dat van het kraken van een pand. Zolang er geen slachtoffers vallen, het verkeer niet grondig wordt ontregeld, het gezag nog kan worden uitgeoefend, is er blijkbaar geen reden, meer dan normale aandacht aan een probleem te besteden.

Het gevolg is, dat acties die tot nu toe zonder resultaat bleven, harder worden. De kraakacties zijn daarvan een voorbeeld. Er wordt gezocht naar een confrontatie met de autoriteiten en met de publieke opinie, die eindelijk eens duidelijk maakt welke problemen er aan de orde zijn. De aloude wet, dat machthebbers niet dan voor geweld door de knieën gaan, schijnt ook in het beschaafde Nederland op te gaan. Dat is een afschuwelijke constatering. Want je hoopt toch altijd, dat de begrippen rechtsorde en rechtsstaat geen loze begrippen zijn. Dat die inhouden, dat mensen hun recht inderdaad kunnen krijgen.

Nu kan misschien makkelijk worden aangetoond, dat er niets nieuws onder de zon is. Altijd zijn er acties geweest, nooit hebben mensen hun rechten cadeau gekregen, nooit zijn machtsposities uit filantropische overwegingen prijsgegeven. En vroeger werd er niet gekraakt, er werd niet gestreden, er werd geleden. Mensen konden niet of durfden niet in actie te komen of hadden er gewoon geen inzicht in en geen tijd voor. Mensen die zonder meer

partijkiezen voor het gezag en voor de zichtbare orde, de orde op straat dus, zijn niet alleen conservatief, ze hebben waarschijnlijk de vaste overtuiging, dat onze rechtsorde en rechtsstaat perfect zijn. Dat in Nederland ieder het zijne krijgt. Zo is het dus nog steeds niet en dat is een ernstig verschijnsel waar ook rechts-Nederland zich eens op zou moeten bezinnen. Het is voor de rust in een democratie beter een ieder recht te doen en dat ook in de structuren mogelijk te maken, dan de ME-opleiding nog verder te perfectioneren.

Nu we het zo lekker overzichtelijk op een rijtje hebben komt daar wel een verwarrend element bij: Wat is een ieder zijn recht geven?

De rechtsvraag wordt altijd verdoezeld door belangen. Het eigendomsrecht is daarvan een voorbeeld. Eigendom is op zichzelf een prachtig recht, maar het wordt buiten alle proporties opgeblazen als het de basis is voor produktie, ruimtelijke ordening, stadsplanning enz.

Ook in de inkomensfeer valt het woordje recht honderdeneen keer. Wat is recht? Dat iemand die niet in staat is te werken tienmaal zo weinig te verteren heeft als de arts die hij af en toe bezoekt? Daar is geen schijn van recht in te onderkennen.

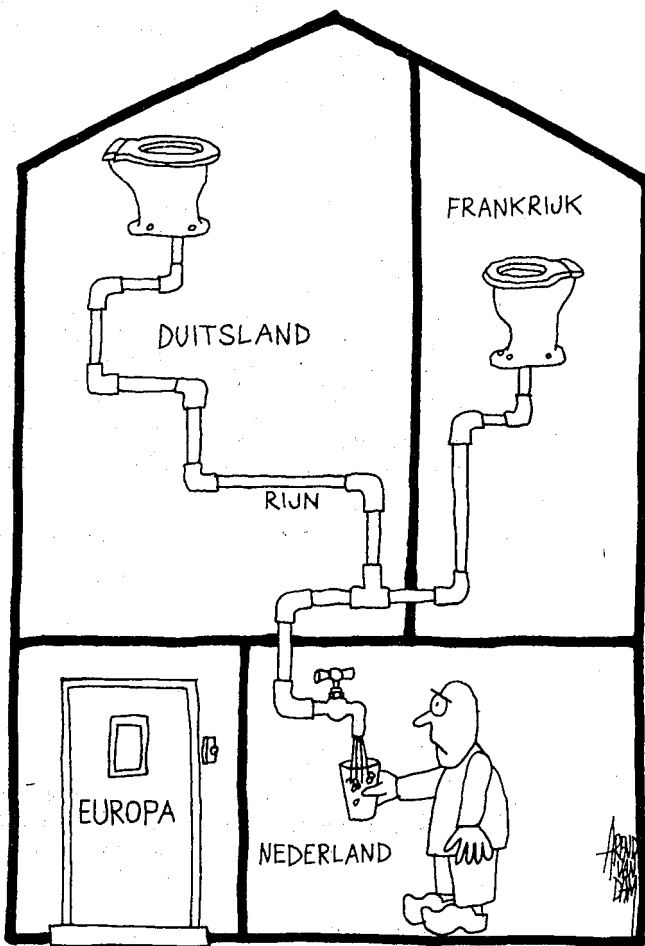
Kijken we naar de wijze waarop de rijkdom in de wereld is verdeeld, dan moeten we in schaamte het woordje recht maar snel inslikken.

Ik bedoel maar: Er is een maatschappijvisie nodig die een begrip als „recht” invult. We noemen voedsel, kleding, woning en werk elementaire mensenrechten. Wanneer we daar ons produktie- en consumptiestelsel, ons eigendoms- en woningbouwsysteem eens objectief aan zouden toetsen, dan zouden we tot de ontdekking komen dat er nog heel wat hervormingswerk moet worden verricht. Pas daarna mogen we wellicht de hovaardij

opbrengen protesterende groepen met de rechtsorde te confronteren. De vraag is dus wie de rechtsorde in gevaar brengt: De krakers of de speculanten, de FNV of minister-president Van Agt, de illegale buitenlanders of de wet buitenlandse werknemers.

Nu is het ook weer niet zo, dat waar wetgeving en ordening falen helemaal geen sprake is van iets als een rechtsorde. En het is ook niet zo, dat alle acties in een falende rechtsorde bij voorbaat geëxcuseerd zijn. Tijdens het kabinet-Den Uyl werden we geconfronteerd met acties van rechts, die puur en alleen op eigenbelang waren gericht en waar geen enkel maatschappijhervormend verlangen uit op steeg. Het is dus zaak de vraag wat recht is permanent te

toetsen aan de maatschappijvisie al voordat acties de kop opsteken. En als ons politiek systeem er in ontvaardt, dat er alleen nog maar gereageerd wordt op acties, en na verloop van tijd alleen nog maar op harde acties waar elementen van geweld in zitten, dan zijn we erg ver van huis. Dan is de zaak rijp voor de introductie van het recht van de sterkste, dat ook nu binnen ons rechtssysteem, gereguleerd weliswaar, opgeld doet. Het is een hoofdplicht voor de progressieve politiek de maatschappijhervormingen die men voorstaat niet na te streven vanwege pressiegroepen, maar vanuit de in feite belangeloze afweging van wat in een socialistische en radicaal-christelijke maatschappijvisie recht is.

„Euthanasie is een opzettelijk levensverkortend handelen of het nalaten van levensverlengend handelen door een ander dan de betrokkene, op diens verzoek en ten behoeve van diens welzijn.” Aldus de begripsomschrijving van euthanasie door de subgroep van de werkgroep Gezondheidszorg, op haar beurt vallend onder de themagroep Welzijn, die zoals bekend een 33 pagina's tellende nota over euthanasie heeft uitgebracht. De opvattingen over eutha-

nasie zijn duidelijk in beweging. De politiek kan op een bepaald moment niet meer om deze kwestie heen, die diepgaand en in alle openheid moet worden overdacht. Vandaar dit gesprek met Gerard Nijssen, die als koördinator optrad van de subgroep. Verder bestond die subgroep uit Tiny Boekhout, Emmy Ganzevoort, Marijke Knipscheer en Michel van Winkel.

Steeds meer mensen denken na over euthanasie

WALTER VAN OPZEELAND

Hoe beoordeelt de subgroep Euthanasie de nieuwste opiniecijfers van het bureau Lagendijk?

Gerard Nijssen: „De publieke opinie is in beweging wat betreft de opvattingen over euthanasie. Volgens de nieuwste cijfers was 23% van de ondervraagden tegen. In 1976 waren dat er nog 43%. Een opmerkelijke daling dus. 56,5% is nu voorstander van euthanasie bij ongeneeslijk zieken. Daarbij moet ik de kanttekening maken dat de begripsomschrijving van onze subgroep de euthanasie niet wordt beperkt tot alleen de stervensfase. Er is dus een onvergelijkbaarheid tussen ons euthanasiebegrip en dat van het bureau Lagendijk.

Overigens: het profiel dat de enquête geeft van voorstanders van euthanasie bij ongeneeslijk zieken zou zo ongeveer een plaatje kunnen zijn van PPR-stemmers – overwegend jong, ze hebben meer dan lager onderwijs, ze stemmen progressief; een verschil kan misschien zitten in het feit dat de voorstanders van de Lagendijk-enquête ook overwegend buitenkerkelijk zijn. Maar een overeenkomst met de PPR zie ik weer in het feit dat Lagendijk-voorstanders van euthanasie mèer de neiging hebben in dit opzicht andersdenkenden hun eigen, afwijkende mening te gunnen – in tegenstelling tot de tegenstanders. Wij voeren in onze nota ook nadrukkelijk aan dat we begrip kunnen opbrengen voor mensen die, bijvoorbeeld uit religieuze motieven, tegen euthanasie zijn. Maar wij vinden het in een democratie onaanvaardbaar als dat ook het standpunt zou zijn dat de wetgever inneemt.

Wat mij ook nog opviel in de enquête was dat bij 23% het begrip euthanasie schrikbeelden oproep omdat misbruik

niet zou zijn uitgesloten. Misbruik kun je in geen enkel wetgeving uitsluiten... Maar die schrikbeelden zullen de discussie onder de Nederlandse bevolking uiteraard niet vereenvoudigen.”

De patiënt zelf moet het willen – en in staat zijn die wil kenbaar te maken...
Gerard Nijssen: „Iemand die een euthanasie-testament heeft gemaakt, kan uiteindelijk in zijn stervensfase kenbaar maken: toch maar niet. In de voorwaarden van zo'n testament staat ook dat je steeds het recht hebt het te

Soms verkapte vraag om hulp

herroepen. Dat is een goede zaak. Je moet er als hulpverlener te allen tijde naar luisteren. Je moet er ook rekening mee houden dat euthanasie een verkapte vraag om hulp kan zijn. Waarmee beslist niet gezegd is dat ik zo'n vraag niet serieus zou nemen. Maar ik kan mij voorstellen dat mensen uit krampachtige wanhoop om euthanasie vragen, terwijl er voor hun nog andere mogelijkheden open liggen. Mogelijkheden waar ze niet naar hebben durven vragen, of die ze in het geheel niet kenden. Denk maar aan adequate pijnbestrijding.”

Geven die cijfers aanleiding tot een bespoediging van verandering in de bestaande wetgeving?

Gerard Nijssen: „Dat geloof ik niet. Uit een ander recent onderzoek naar de mening van politici, ingesteld door de Utrechtse Universiteit, blijkt dat een aantal partijen, zoals de PPR, hun standpunt over euthanasie baseren op

het zelfbeschikkingsrecht van de mens. Andere partijen doen dat niet – weer andere hebben hun standpunt niet bepaald. Je moet konkluderen dat er op het ogenblik in ieder geval geen meerderheid zou zijn te vinden die een wetswijziging wil. En het zou een slechte zaak zijn als de euthanasiekwestie net zo langdurig slepende zou blijven als de abortus, met dat gedoe van wetsontwerpen die worden ingediend en weer teruggetrokken. Dat is in Engeland overigens gebeurd met een wetsontwerp over euthanasie... Maar ook de Lagendijk-cijfers geven geen aanleiding voor een wetswijziging op dit moment te zijn. Je kunt er geen ruime meerderheid uit halen. Dergelijke periodieke onderzoeken zijn wel belangrijk. Ze brengen de kwestie onder de aandacht van de mensen, ze bieden cijfermateriaal over ontwikkelingen in de publieke opinie.”

Bestonden er binnen jullie subgroep verschillen van inzicht?

Gerard Nijssen: „In de subgroep zitten gereformeerden, katholieken, agnostici... Maar je kunt niet zeggen dat „het geloof” invloed heeft gehad op de vorming van een mening over euthanasie. Ik ben blij, dat we een standpunt hebben gekozen waarin niet het geloof centraal stond, maar het democratisch denken. Daarom hebben we geen inhoudelijke verschillen van mening gehad.

Waar we wel moeite mee hadden – maar waar we toch een unaniem standpunt over hebben kunnen bereiken – was een meningsverschil over de doorverwijzingsplicht die een arts zou moeten hebben als hem om euthanasie wordt gevraagd en hij daar persoonlijk niet aan kan meewerken, op grond van gewetensbezwaren. Hij zou dan moeten verwijzen naar een in dat opzicht

AANTAL VOORSTANDERS GROEIENDE

anders denkende collega. Het meningsverschil in de subgroep spitte zich toe op: ook de arts moet recht hebben op handelen naar eigen geweten. Zoals ook de patiënt dat moet hebben als hij om euthanasie vraagt. Kun je een arts verplichten indirect tegen eigen geweten in te handelen, want dat doet hij als hij de vraag doorverwijst. We hebben een kompromis gevonden: de arts mag weigeren, maar de motieven van die weigering – het gaat immers om een essentiële zaak – moeten aan de rechter worden voorgelegd. De rechter moet dan de lafaards van de gewetensvollen onderscheiden.

Ook het rumoer rond mevrouw Sybrandi, beticht van „hulp bij zelfdoding” draagt bij tot het denken over euthanasie.

Gerard Nijssen: „Er is nog geen rechtszaak van gekomen. Het bewijs valt, dacht ik, moeilijk te produceren. Hulp bij zelfdoding is ook iets anders dan euthanasie, valt onder een ander artikel van het Wetboek van Strafrecht. Het zou wel interessant zijn als de wet eens werd doorgelicht op zijn mogelijkheden. Binnen de wet beginnen er, vind ik, steeds meer mogelijkheden te groeien.

Demokratisch denken centraal

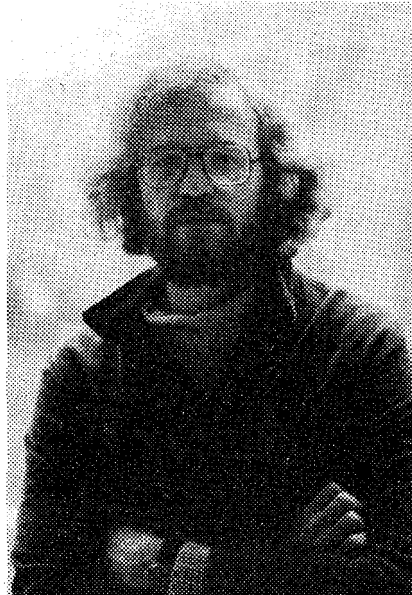
Dat rumoer... ik vind het positief. Eigenlijk een maatschappelijke discussie...”

Maar die term reserveren wij toch voor de discussie over zulke vitale kwesties als kernenergie en kernbewapening... Dit lijkt mij veel meer élitair...

Gerard Nijssen: „Toch denk ik dat veel meer mensen in hun leven in aanraking komen met de kwestie-euthanasie, dan met de kwestie-kernenergie. Maar de discussie over euthanasie is in zoverre een élitaire bezigheid, dat niet iedereen er in het openbaar over denkt of schrijft, ook al is het een probleem dat zeer veel mensen aangaat. Je hoort immers steeds weer tragische verhalen over op zijn minst gebrek aan stervensbegeleiding en over gedachten een einde aan eigen leven te maken.”

Denk je dat de vraag om euthanasie achterwege blijft als er wordt gezorgd voor een goede stervenshulp?

Gerard Nijssen: „Ik denk niet dat dit in alle gevallen zo is. Wat ik al zei: mensen kunnen om euthanasie vragen, terwijl ze feitelijk behoefte hebben aan een beter menselijk contact. Die gevallen

moeten worden onderscheiden van de werkelijke vraag om euthanasie. Dat neemt niet weg dat er een grote groep mensen is die uit zeer serieuze motieven euthanasie overweegt. Onze subgroep beperkt euthanasie ook niet tot de stervensfase. Ook daarbuiten zijn er mensen die heel bewust van het leven af willen. Een kleine groep misschien, maar toch... Dat begrip stervensfase is overigens zo moeilijk te omschrijven. We hebben het uit onze definitie weggelaten.”

In jullie omschrijving van euthanasie tref je ook begrippen als „ongeneeslijk ziek” en „ondraaglijk lijden” niet aan.

Gerard Nijssen: „Omdat wij nadrukkelijk streven naar een bijdrage tot een zinvolle discussie. Een bijdrage, die uitgaat van een juiste begripsomschrijving. Nu hebben wij gekonstateerd dat nogal wat auteurs de voorwaarden waaronder euthanasie zou mogen plaatsvinden – ondraaglijke pijnen, ongeneeslijke ziekten – in hun begripsomschrijving vermengen met de strikte kenmerken van het begrip. Wij hebben ons in de definitie willen beperken tot die objectieve kenmerken waar iedereen het over eens is. Wij hebben ieder moralisme weggelaten van: het mag alleen als iemand niet meer te genezen is, als iemand erge pijnen lijdt... Een gek voorbeeld: suikerziekte is ongeneeslijk. Maar dat

wordt uiteraard niet bedoeld in zo'n onzuivere definitie. En ondraaglijk lijden... Wij vragen ons af, waarom het eerst zover moet komen. En geestelijk lijden, nog moeilijker objectiveerbaar...”

Kan iedereen dan om euthanasie vragen?

Gerard Nijssen: „Iedereen heeft het recht om euthanasie te vragen. Dat betekent niet, dat iedere hulpverlener ook de plicht heeft daarop in te gaan. Wij trachten de onvermijdelijke subjectiviteit zoveel mogelijk te onderwerpen aan objectiveerbare maatstaven. Dat betekent dat er zo goed mogelijk moet worden voorgelicht, over de rechten van de patiënt, diens mogelijkheden, zoals een euthanasie-testament. We moeten er begrip voor hebben dat ook een arts wil worden ingedeekt tegen een vervolging wegens moord. Ook voor dit soort zaken moeten we begrip hebben.”

Wat hebben jullie voor reacties gekregen op de nota?

Gerard Nijssen: „Erg veel aanvragen. We zijn bijna door de voorraad nota's heen. Betrekkelijk weinig aanvragen vanuit de partij, wat ik wel jammer vind. Maar over het algemeen heel positieve reacties van buiten, met als algemene tendens: een zinvolle bijdrage tot de discussie.”

Heeft de subgroep bij de samenstelling contacten onderhouden met andere, op dit terrein werkende instellingen, zoals de SVE (Stichting Vrijwillige Euthanasie), het IVE (Informatiecentrum Vrijwillige Euthanasie, van Klazien Sybrandy in Vinkega) en de NVVVE (Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie)?

Gerard Nijssen: „Geen contacten in de zin van uitvoerige uitwisseling van informatie. Wel hebben we regelmatig materiaal aangevraagd en gekregen, in een prima samenwerking. Ik heb bijvoorbeeld namens Ria Beckers een kongres bijgewoond ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van de NVVVE in 1978.”

Jullie constateren dat het huidige verkiezingsprogramma van de PPR zich niet uitspreekt over euthanasie. Vind je dat dit moet veranderen?

Gerard Nijssen: „Wij vinden dat het er wel in moet. Daarom hebben wij een nieuwe paragraaf voorgesteld: „Rechten van mensen in de gezondheidszorg”. Daarin wordt, zeer beperkt, aandacht besteed aan euthanasie. Wij stellen dit zinnetje voor: „Het Wetboek van Strafrecht moet zodanig worden gewijzigd, dat euthanasie, uitsluitend op eigen verzoek en onder nader te bepalen voorwaarden, mogelijk wordt.”

De PPR-Amsterdam is actief betrokken – in en buiten de gemeenteraad – bij de tegen spekulatieve leegstand van woonruimte gerichte kraakakties. Al te lang is het waarom van deze akties niet serieus genomen door de bezitters en spekulanten beschermende overheid. Opgekropte spanningen hebben zich in Amsterdam ontladen. Het moest komen tot een konfrontatie tussen krakers en politie. De Tweede Kamerfractie van de PPR en PPR-Amsterdam hebben zich actief ingezet om

een uit de hand lopen van het geweld te voorkomen. Tevergeefs riepen zij op geen politie in te zetten en de krakers de kans te geven zelf hun barrikades te slechten. De trieste gebeurtenissen in en rond de Vondelstraat werden op de voet gevolgd en meegemaakt door raadslid Peter Lankhorst en andere actieve PPR'ers. Zoals Dick van der Horst, die hier in woord en beeld zijn bevindingen weergeeft.

Praten mocht niet meer - de tanks rolden al

DICK VAN DER HORST

Het is maandagmorgen half vijf als we de moed opgeven. Peter Lankhorst heeft net voor de laatste keer geprobeerd contact te krijgen met de burgemeester. Deze is niet meer te spreken voor gewone raadsleden. Burgemeester Polak zit met minister Wiegel op het hoofdburo van Politie. Het gevoel van machteloosheid groeit. Je weet dat over enkele uren de aanval zal beginnen, je weet dat daarbij ongelukken moeten gebeuren en je weet dat het niet nodig is.

De standpunten lagen niet ver meer uit elkaar. Het gaat om een paar uur, toch mag het niet. Den Haag heeft het bestuur van Amsterdam overgenomen. De manschappen zijn al lang opgeroepen, de machine draait al op volle toeren als enkele fractievoorzitters proberen de burgemeester te overtuigen dat een ultimatum niet kan. De burgemeester durft niet toe te geven dat de afloop vastligt en dat hij daar geen zeggenschap over heeft. Als enige tijd later het ultimatum de aktievoerders bereikt heerst er verslagenheid. Het gaat alleen om het herstel van de orde, de orde van de

bezitters. Nog en weer ontbreekt de geringste aanwijzing dat begrepen wordt wat er aan de hand is. Wederom worden fouten van andere autoriteiten afgedekt. Wederom ontbreekt de politieke wil bij de meerderheid van de Raad en de burgemeester om partij te kiezen voor de mensen door wie ze zijn gekozen.

Tien jaar lang wordt er nu al op grote schaal gekraakt. Tien jaar lang wordt vergeefs gevochten tegen leegstand, speculatie en huuropdrijving. Tien jaar lang is de woningnood, de leegstand en de winst van de spekulant alleen maar gegroeid. Het enige waar schot in zat was de jurisprudentie; steeds makkelijker kregen spekulanten bij de rechter hun gelijk. Ook het aantal overvallen door knokploegen nam toe. Krakers worden in toenemende mate lastig gevallen en gekriminaliseerd. Huisbazen sturen knokploegen, detektives, inbrekers, spionnen en kopen mensen om. Het is onbegrijpelijk dat het zo lang getolereerd is. Het is onbegrijpelijk dat de krakers het zo lang gepikt hebben.

Bezit is heilig

In Amsterdam is de kraakwereld langzaam naar een kookpunt gegroeid. Hotel Suisse was de laatste grote ontruiming vorig jaar. Bij het Kort Geding voor die ontruiming speelden prive-detektives, een inbreker die straffeloos onder ede kon verklaren te hebben ingebroken en iemand die zijn eigen oppas voor geld verraadde, een rol. Dat hotel in de Kalverstraat staat nog leeg. De nieuwe eigenaar, dezelfde van het pand in de Vondelstraat, heeft alleen het gebouw van binnen half gesloopt; ook dit kan ongestraft. Bezit is heilig; mensen komen op de tweede plaats.

Een voorbeeld. Het bewuste pand is door de eigenaar (tevens exploitant van 20 pensions, inkomsten f 192.000,- per maand) als pension aan de gemeente aangeboden. Het pand heeft 500 m² en 20 kamers. Er zouden 73 buitenlanders of Surinamers kunnen wonen volgens de eigenaar. Zijn prijs was daarop gebaseerd. Wat bleek echter: er was een optelfout gemaakt, waardoor er in werkelijkheid maar voor 57 mensen plaats was. Er volgde geen herberekening. Integendeel: bij elke kamer werd +1 geschreven en de mogelijke inkomsten klopten weer...

Op een kamer van 30 m² zouden zo 8 mensen moeten wonen en op een kamer van 9 m² 2 personen. Eind vorig jaar kregen de OGEM het gevraagde ontruimingsbevel voor 6 panden aan de Keizersgracht. Eén naam was bekend en 50 mensen moesten wijken voor een speculatieve transactie. Deze panden, door de kraakbeweging de Grootte Keyser gedoopt, hebben vanaf de kraak voor veel opwinding gezorgd; er kwamen knokploegen aan te pas, een spion en diverse processen. Bij de kraakbeweging ontstond eindelijk de stemming dat dat maar eens afgelopen moest zijn met die toenemende ontruiming. Het is eigenlijk onbegrijpelijk dat het zo lang heeft geduurd.

PPR op de bres

Tijdens de debatten in de raad over de Grootte Keyser heeft de PPR het uiterste gedaan het gemeentebestuur te bewegen eindelijk eens een begin te maken met de strijd tegen de speculatieve leegstand. De signalen uit de kraakbeweging waren kennelijk nog niet sterk genoeg. Toen kwam de Vondelstraat. Als we de hoop uitspreken dat deze keer het signaal duidelijk genoeg was, dan zijn we vrezen we te optimistisch. De vrees lijkt meer dan gewettigd, dat deze gelegenheid in Den

Haag zal worden aangegrepen tot een of andere vorm van een anti-kraakwet te komen.

Zaterdag 23 februari werd het pand, dat al meer dan een jaar leeg stond, gekraakt. Zaterdagavond deden een tiental agenten een poging binnen te dringen, wat mislukte. De bewoners spraken met de wijkagent af dat ze maandag op het buro zouden komen praten. Zondagmorgen echter, om 4.00 uur stonden er plotseling 70 man Mobile Eenheid voor de deur om het pand te ontruimen. De bewoners verlieten het pand „vrijwillig” voor de overmacht. De laatste bewoner werd op de trap nog even onnodig in elkaar geslagen.

Deze ontruiming gebeurde op last van de Officier van Justitie, die daarbij uitsluitend afging op een verklaring van een „beheerder” van het pand. Is dit iets anders dan huisvredebreuk door de politie en in opdracht van Justitie? Maandag werd er gedemonstreerd bij het buro van de Mobile Eenheid. Er werden arrestaties verricht; een meisje, Nanda, met een spuitbus werd gearresteerd. Als verklaring werd gezegd dat ze teksten had gespoten, (een overtreding dachten we) maar ze werd vastgehouden wegens „openlijke ge-

OOGGETUIGE OVER DE KRAAK- VELDSLAG IN DE VONDELSTRAAT

weldpleging”. Onbegrijpelijk. Er volgden weer demonstraties waar zeer hard werd opgetreden en er kwamen opnieuw arrestaties. Bij het Paleis van Justitie werd zelfs door een politieauto ingereeden op mensen die niets anders deden dan het meisje toezwaaien. De hechtenis werd simpelweg verlengd. Wij ontkomen hier niet aan de indruk dat de justitie een voorbeeld wilde stellen.

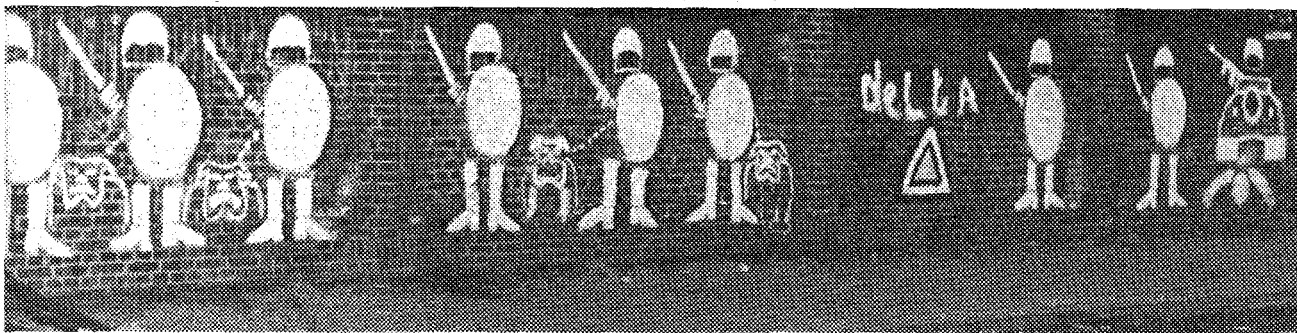
Herkraak

Intussen was een herkraak van het onterecht ontruimde pand voorbereid. Justitie en politie hadden afgesproken dat bij een herkraak onmiddellijke ontruiming zou volgen. Wederom een blunder, vinden wij. De aktie was uitgelekt, de politie stond klaar. Ze stond echter niet voor het pand wat ze om de een of ander onduidelijke reden moest beschermen, maar een stuk verderop. De krakers hielden een kleine afleidingsoptocht naar het huis van de burgemeester. Daarna werd het pand weer gekraakt. Meteen deed de Mobile Eenheid een aanval op de mensen die zich bij het pand hadden verzameld.

En toen brak, zoals dat hier heet, de pleuris echt uit. Voor het eerst gingen de zeer gemotiveerde krakers niet opzij; het pand werd verdedigd door een muur van mensen. Er arriveerden nog meer busjes met agenten en honden. Het werd een flinke matpartij waarin ▶

de Mobiele Eenheid het onderspit moest delven. Als de Mobiele Eenheid niet direkt na de herkraak was verschenen, als bijvoorbeeld maar een paar agenten waren komen konstaten dat het pand weer bewoond was dan was er niet meer gebeurd dan iets dat een klein berichtje in de krant was geworden. Nu was de beer los. De Mobiele Eenheid zou natuurlijk terug komen.

Barrikades

Er werd een begin gemaakt met barrikades die daarna alleen nog maar zouden groeien. Ze zouden 61 uur standhouden. De PPR verklaarde zich solidair met de eisen, vrijdag bij monde van Peter Lankhorst en zaterdag door het dagelijks bestuur van PPR-Amsterdam. Wij waren met beide zaken bezig; de ook ons inziens illegale ontzuiming en het onnodige vasthouden van Nanda. De derde eis betrof het terugtrekken van de Mobiele Eenheid. Het hoeft geen betoog dat zulk politie-optreden nooit iets oplost.

Heel traag en moeizaam gaf de gemeente iets toe. Van de kant van justi-

tie was de medewerking nog geringer. Pas maandagmiddag kwam het tot de vrijlating van Nanda. Ze werd tegen haar wil gekonfronteerd met de enige getuige van de vermeende spuitbusaktie. En die getuige verklaarde haar nog nooit te hebben gezien. Dat was dan een week Bijlmerbajes voor Nanda...

'Orde' hersteld - spekulatie en leegstand blijven

Daar stonden ze dan, een onafzienbare kolonne tanks en ander legertuig. Wiegel zweefde er boven. Overal doeken busjes met militairen en agenten op. De omgeving werd afgezet. Een overmacht aan manschappen en een kolonne die tweemaal zo lang was als het gebarrikeerde gebied. En dat alles omdat onze rechtsorde het niet kon verdragen dat er nog enkele uren een paar straten gebarrikeerd zouden zijn.

Omdat de kraakgroepen die niet slapen niet binnen een uur konden beslissen, en omdat met het opruimen niet een paar uur kon worden gewacht, en omdat regenten zo moeilijk hun ongelijk toegeven; daarom moest eventueel ten koste van slachtoffers de orde - welke orde eigenlijk? - met militair machtsvertoon worden hersteld.

In deze nacht hadden de krakers een zeer belangrijke beslissing genomen. Het was duidelijk dat de Mobiele Eenheid zou komen en er werd geen stadslarm gegeven. Hierdoor waren er slechts driehonderd mensen aanwezig. Mijn inschatting is dat Wiegel en Polak het uiteindelijk daaraan te danken hebben dat er geen ongelukken zijn gebeurd.

's Avonds demonstreerden tienduizend Amsterdammers. Een gedeelte droeg witte spandoeken. De sprakeeloosheid zal worden omgezet in een nog grotere inzet tegen spekulatie en leegstand. Het kraken gaat onverminderd door. Omdat wonen móet, elke dag! De jaren tachtig zijn begonnen.

PPR-vrouwen tegen seks-grapjes in politietijdschrift

Een brief van de Amsterdamse PPR-vrouwen aan het college van Burgemeester en Wethouders van de hoofdstad heeft er toe geleid dat de redactie van het Amsterdamse politietijdschrift TAP een eveneens schriftelijke uitbrander heeft gekregen van het college wegens de regelmatig in dat blad verschijnende seksistische grapjes.

Met dergelijke grapjes moet het afgelopen zijn, aldus de strekking van de

brief van B. en W. aan het Amsterdamse politietijdschrift. Immers, zo schrijven B. en W.: „Bij een aanranding, verkrachting of mishandeling wordt er vaak geen aangifte gedaan omdat de opvang (op het politiebureau - Red.) daarbij door het slachtoffer als een drempel wordt ervaren. Dit soort grapjes zal die drempel alleen maar verhogen.”

De PPR-vrouwen hadden onder meer geklaagd: „Wij vinden dat dit niet

thuishoort in een tijdschrift van de Amsterdamse politie. Dergelijke grappen vormen een belemmering voor de vrouwenemancipatie omdat hiermee de nadruk wordt gelegd op vrouwen als seksobjekt.” Ook hadden de vrouwen in hun brief verband gelegd tussen de uit de grapjes sprekende mentaliteit en de daarop stoelende drempelvrees van slachtoffers van aanrandingen en andere seksistische misdrijven.

PPR-homogroep en registratie

De PPR-homogroep probeert zoveel mogelijk informatie te verzamelen over registratie van homoseksuelen door politie en andere overheidsinstanties. Wie hierover iets kan meedelen wordt verzocht zich (schriftelijk of telefonisch) in verbinding te stellen met een van de volgende regionale

kontaktpersonen van de PPR-homogroep, die uiteraard van hun kant ook bereid zijn tot het geven van alle mogelijke informatie - ook over lidmaatschap en activiteiten van de groep:

Jan Joseph Klootsema, Zaagmoldersweg 388, Groningen, tel. 050/134482;

Gerrit Steenwoerd, Palestrinalaan 399, Zwolle, tel. 05200/24191; Cees Meynen, Von Zesenstraat 106", Amsterdam, tel. 020/931630; Peter Tolenaars, Van der Duynstraat 2d, Den Haag, tel. 070/895447; Axel Corvers, Postbus 10208 Tilburg, tel. 013/324422.

HENK WALTMANS OP DE ANTILLEN

Onafhankelijkheid onvermijdelijk, onafwendbaar en noodzakelijk

Tijdens de slotzitting van het werkbezoek van Nederlandse en Antilliaanse parlementsleden in de Staten van de Nederlandse Antillen te Willemstad heeft Henk Waltmans namens de PPR-fractie gezegd als eindpunt van de toekomstige ontwikkeling tussen Nederland en de Nederlandse Antillen te zien de onvermijdelijke, onafwendbare en noodzakelijke staatkundige zelfstandigheid der Nederlandse Antillen. De PPR wil werkelijk onafhankelijkheid. Dat vergt geen overhaast maar ook geen eeuwigheid. De Antillen moeten onafhankelijk worden van Nederland. Ook uit mondiaal politiek standpunt zijn er te veel bezwaren tegen een blijvende hechting van de Antillen of een deel ervan aan Nederland: „Immers, gekolonialiseerde gebieden moeten eindelijk vrij worden en onafhankelijk hun eigen weg kunnen gaan in hun eigen regio.”

Henk Waltmans legde er de nadruk op dat onafhankelijkheid voorbereiding vergt. Na een kwart eeuw Statuut mogen wij ons afvragen, hoe ver we daarmee gevorderd zijn: In hoeverre wordt de bevolking van de 5½ eilanden betrokken bij zaken als zelfbeschikking en onafhankelijkheid? In hoeverre leeft er inzicht in de consequenties – personeel, materieel, financieel – van de verschillende mogelijkheden?

Henk Waltmans stelde, dat de PPR de voorstellen die de Koninkrijkswerkgroep straks op de Ronde Tafelconferentie indient zal beoordelen naar:

1. democratisch gehalte;
2. bijdrage tot maatschappelijke weerbaarheid;
3. bijdrage tot economische weerbaarheid;
4. bijdrage tot vrede en veiligheid in deze regio;
5. toekomstperspektief ten aanzien van de geopolitieke inkadering van deze eilanden.

1. Het *democratisch gehalte* wordt bepaald door de mate waarin de bevolking haar eigen lot en verbetering van levensomstandigheden in handen kan nemen.

Er is alles voor te zeggen, de bevolking van alle zes eilanden in de gelegenheid te stellen zich bij konsultatief referendum uit te spreken over de verschil-

lende alternatieven.

De verschillende eilanden moeten zelfstandig zijn, en minstens een vertegenwoordiger in de Staten hebben. De middelgrote eilanden dienen in beginsel in de Staten de politieke hoofdstromingen af te vaardigen, de twee grootste eilanden zouden op hoofdzaken niet overstemd mogen kunnen worden (een grendelbepaling).

2. De *maatschappelijke weerbaarheid* in een multi-rationale samenleving als de Antilliaanse met zijn kleurlijnen en zijn kasten en klassen, met zijn segmentering, is onvoldoende.

Het beleid dient gericht te zijn op de totstandkoming van een non-rationale samenleving.

De voorbereiding op de onafhankelijkheid dient een bewustwordingsproces op gang te zetten dat voert tot bevrijding van vreemde normen, waarden en oordelen, tot beëindiging van de vervreemding van de Caribische mens, maar dat vereist een groot-scheeps vormings- en volksontwikkelingsprogramma.

3. De bijdrage tot *economische weerbaarheid* noemde Henk Waltmans nog niet erg groot, het geloof en het vertrouwen in eigen mogelijkheden ook niet.

Het financieel-economische saneringsproces vergt nog jaren.

De kern van de economische problematiek is dat de Antillen een kleine kwetsbare en van talrijke externe invloeden afhankelijke economie hebben. Voorop in ontwikkelingshulp dient te staan de meer algemene structurele verbetering van het sociale en investeringsklimaat.

„Wanneer een ontwikkelingsland een land is, dat niet genoeg kan sparen om de eigen ontwikkeling te bekostigen, dan zullen meer gedwongen besparingen in de Nederlandse Antillen nodig zijn om kapitaalexport naar West-Europa, de Verenigde Staten, Colombia en Venezuela af te remmen”, aldus Henk Waltmans.

4. Voor *vrede en veiligheid* geldt, dat de grote vissen kleine vissen eten. Aan de buitenlandse aspecten van de onafhankelijkheid wordt vreemd genoeg weinig aandacht besteed. Henk Waltmans vroeg zich af of versplintering der Kleine Antillen als een bijdrage tot vrede en veiligheid in de regio kan worden beschouwd en of bij het ontstaan van een machtsvacuüm de ge-

ringste krisissituatie de grote mogelijkheden er niet toe zal brengen de beschermende hand uit te strekken over deze eilanden. Hij stelde nadrukkelijk, dat zolang Nederland een staatsrechtelijke relatie heeft met de Nederlandse Antillen wij onze militaire aanwezigheid handhaven, maar waarschuwde ook voor de toekomst. Wie echter deze banden niet wenst, moet de consequenties aanvaarden van het wegvallen van de Nederlandse militaire aanwezigheid in het Caribisch gebied:

Dat sluit niet uit, dat zowel in VN- als in OAS-verband en zelfs in Caribisch verband verzekeringen en verdragen tot respektering voor grenzen en territoria van de Caribische staten mogelijk zijn. Maar in een strategisch gevoelig gebied zouden mikro-staten, in de tijd gezien, wel eens tijdelijke verschijningen kunnen blijken.

De PPR wijst de gedachte van een soort kleine Caribische NAVO van de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Nederland, Frankrijk en Venezuela volstrekt af.

5. Ten aanzien van het *toekomstperspektief* vroeg de PPR-woordvoerder aandacht voor de mogelijkheid van integratie in het Caribisch gebied.

Maar met wie hebben de eilanden contact, toch niet met elkaar? Zowel de (ex-) Britse, Franse, Amerikaanse en Nederlandse eilanden zijn meer geïntegreerd in en afhankelijk van economische systemen van de moederlanden (de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Nederland) dan met elkaar. Dit gebeurt door middel van multinationale ondernemingen waardoor de Caribische economieën grotendeels los van elkaar blijven functioneren.

Om uit de toestand van onderontwikkeling te ontsnappen moet dan ook aan de basisvoorwaarde worden voldaan dat er gekapt wordt met de relaties van een afhankelijkheid, die er bestaan met het moederland. Dan kan er een groei van *binnenuit* optreden, waarin zich duidelijk verbindingen kunnen ontwikkelen tussen de diverse economische sectoren en waarin het noodzakelijk is ook binnen deze economieën aan de ongelijke maatschappelijke verhoudingen een eind te maken.

Maatschappelijke discussie kernenergie: keiharde voorwaarden nodig

Leo Jansen heeft in het Tweede Kamerdebat over het kernongeval in Harrisburg namens de PPR-fractie een motie ingediend waarin om sluiting wordt gevraagd van de kerncentrales in Borssele en Dodewaard in afwachting van het resultaat van de maatschappelijke discussie over kernenergie. De PPR-motie vraagt verder geen vergunning te geven voor compactopslag van kernafval in Borssele en de uitvoering van besluiten over het opwerken van bestraalde reactorbrandstof op te schorten. De rijksoverheid zou een redelijk deel van de kosten van deze maatregelen voor haar rekening moeten nemen.

Ook bij vergaande veiligheidsmaatregelen blijven kerncentrales onveilig, aldus Leo Jansen. Dat is de les van Harrisburg. Daarbij komt dat er geen in maatschappelijk en technisch opzicht aanvaardbare oplossingen zijn voor het verwijderen van het levensgevaarlijke kernsplijtingsafval. De maatschappelijke discussie over kernenergie mag niet worden belast met de produktie van kernsplijtingsafval, die onherroepelijk is, terwijl het stilleggen van de kerncentrales van Borssele en Dodewaard – aldus de overwegingen van de motie – desgewenst te herroepen valt.

Bij de ramp in Harrisburg spelen menselijke factoren de hoofdrol. Het geloof dat kernenergie veilig zou zijn was uitgegroeid tot iets waaraan niet meer mocht worden getwijfeld. Dit terwijl men juist voortdurend rekening moet houden met het feit dat kerncentrales niet langer te beheersen zijn. Het risico van kernversmelting kan – aldus Leo Jansen – niet worden uitgesloten. De PPR-fractie betwijfelt of een uitvoerbaar en voortdurend paraat rampenplan voor een plotseling optredend groot ongeval wel mogelijk is. Het stilleggen van de centrales geeft de Nederlandse regering bovendien een stevige poot om op te staan in het overleg met de buurlanden en in de EG over het functioneren van hun centrales in het grensgebied, waar men best minder zorgvuldig kan zijn dan in Nederland.

In de huidige situatie worden medewerkers van de kerncentrales in Borssele en Dodewaard – én hun gezinsleden – soms door hun medeburgers lastig gevallen wegens hun werk in de kerncentrales. „De PPR-fractie”, aldus Leo Jansen, „acht een dergelijke handelwijze geen aanvaardbare vorm van een maatschappelijke discussie, omdat deze op een onjuiste wijze is gericht tegen de onjuiste personen.”

Over de MDK, de maatschappelijke discussie over kernenergie, zei Leo Jansen in de openbare commissievergadering van de Kamer dat het van groot belang is dit experiment te omgeven met keiharde voorwaarden:

- de deelname zal zeer groot moeten zijn om een grondige meningsvorming vanuit de bevolking te garanderen;
- de discussie zal redelijk en democratisch moeten zijn, zodat duidelijk wordt hoe en op welke manier in de argumentatie over de energieproblematiek argumenten en waardeoordelen met elkaar zijn vervlochten, terwijl ook iedereen gemakkelijk over alle informatie moet kunnen beschikken;
- tijdens de discussie mogen geen essentiële besluiten worden genomen op het gebied van de energievoorziening;
- in de stuurgroep moeten alle stromingen op energiegebied zichzelf kunnen herkennen.

Over de doelstelling zei Leo Jansen dat omvang en aard van de energievoorziening ten nauwste samenhangen met de wisselwerking tussen de sociaal-economische doelstellingen – vooral die welke gericht zijn op economische groei en werkgelegenheid. De regering moet wat dit betreft alternatieve visies alle kansen geven.

KORT & GOED

„Daar gaat het om” is de titel van een boekje dat onlangs is uitgegeven door de CDA-werkgroep „Niet bij brood alleen”. In dit boekje geven een aantal CDA-mensen hun visie op christelijke politiek.

Het Binnenhof van 28 februari schrijft hierover het volgende:

„Aan het slot van zijn bijdrage schrijft Aantjes, dat het CDA teveel accent legt op wat hij noemt de „micro-ethiek” (een ethische opstelling ten aanzien van zaken als abortus en pornografie) en te weinig aandacht schenkt aan de „macro-ethiek”, waarbij het gaat om wereldwijde problemen. Volgens Aantjes moeten zaken als economische groei, bewapening, scheppingsbeheer, kernenergie, minderhedenbeleid en de problemen van de derde wereld „minstens zozeer, zo niet meer aan de normen van ethiek worden getoetst als abortus en pornografie. Het CDA mag in de Nederlandse politieke verhoudingen niet de partij van de micro-ethiek worden en de zorg voor de macro-ethiek overlaten aan partijen als de PPR”.

*

Leo Jansen heeft samen met Ineke Lambers (D'66) tijdens de Openbare Commissievergadering over het

struktuurschema Verkeer en Vervoer een motie ingediend, waarin de regering wordt gevraagd de opheffing van de binnenlandse lijnen van de NLM voor te bereiden en de buitenlandse lijnen van de NLM aan een kritisch onderzoek te onderwerpen.

*

Berichten dat Nederland direct of indirect medewerking zou hebben verleend aan de ontwikkeling van Zuid-Afrika tot kernwapenmacht waren voor Henk Waltmans aanleiding minister van der Klaauw te interpellieren. Tijdens dat spoeddebat bleek dat de minister op geen enkele manier in staat was op de fundamentele vragen van Henk Waltmans in te gaan. Dat was voor Henk reden om de voorzitter te vragen het spoeddebat te schorsen, om Van der Klaauw gelegenheid te geven zich beter op de beantwoording van de vragen voor te bereiden. De Kamer besloot daartoe en Van der Klaauw moet zijn huiswerk overdoen. Een uniek incident.

Geestelijke gezondheidszorg mag geen industrie worden

De emancipatie van de psychiatrische patiënt is niet meer te keren. Er ontstaan steeds meer cliënten- en patiëntengroeperingen. Soms luistert men naar hen, soms niet, maar de overheid zal daar wel rekenig mee moeten houden. Daarbij komt de grote achterstand van psychiatrische patiënten – vergeleken bij andere patiënten – op het gebied van huisvesting, verpleging en rechtspositie. Bovendien moet worden verhinderd dat de geestelijke gezondheidszorg zich langzamerhand ontwikkelt tot een medische psycho-industrie.

Aldus Ria Beckers in haar bijdrage namens de PPR-fractie aan de openbare commissievergadering van de Tweede Kamer over de geestelijke volksgezondheid.

Zij diende daar drie moties in:

1. de regering wordt verzocht een breed onderzoek in te stellen naar de effecten van psychotherapie, de voorwaarden waaraan deze moet voldoen en de instellingen waar psychotherapie wordt toegepast – dit omdat er onvoldoende duidelijkheid is over de effecten van deze therapie en over de verschillende methoden;
2. op korte termijn moeten er experi-

menten op gang komen met onafhankelijke vertrouwenspersonen, waarvoor behalve de cliëntenorganisaties ook de sectie psychiatrische instituten van de Nederlandse Ziekenhuisraad zich heeft uitgesproken en die de taak van de Inspectie voor de Geestelijke Volksgezondheid onverlet laat;

3. eventuele verdere ombuigingen in de gezondheidszorg mogen niet ten koste gaan van de geestelijke gezondheidszorg, gezien de bestaande achterstand in dezen.
Het ziet er naar uit dat de weg naar

betere en modernere therapieën wordt geblokkeerd door de monopoliepositie van de IMP's (instituten voor multidisciplinaire psychotherapieën) die analytisch zijn gepriënteerd. De medische invloed op de opleiding van psychotherapeuten en psychiaters is te groot. Dit alles betekent dat een medische psycho-industrie geen verwegliggend schrikbeeld meer is.

De samenhang van voorzieningen moet de hulpvragende zo veel mogelijk kansen bieden zijn plaats in de maatschappij te behouden of terug te vinden. Dit vraagt grote nadruk op de democratisering van de instellingen en op eigen verantwoordelijkheid en rechten van de patiënt in psychiatrische ziekenhuizen. Ook moet er naar worden gestreefd dat patiënten uit zulke ziekenhuizen en instellingen weer aan de slag kunnen – een moeilijk probleem omdat zelfs een plaatsing in WSW-verband bijna niet meer lukt.

Er moeten patiënten-grondrechten worden vastgelegd, zoals een behandelingscontract, het recht op informatie en geheimhouding, het recht op hulpverlening en de aansprakelijkheid van de arts. Ook moeten er duidelijke regels komen in geval van onvrijwillige opname.

Meer samenwerking met Nicaragua

De ontwikkelingssamenwerking tussen Nederland en Nicaragua moet worden versterkt, gezien het feit dat alfabetisatie, volkshuisvesting, landbouw en zelfvoorzieningsindustrie prioriteit zullen krijgen in dat land. Aldus de strekking van een motie, die Henk Waltmans indiende tijdens het Kamerdebat over de begroting voor ontwikkelingssamenwerking. Hij wees er op dat de revolutie in Nicaragua een voorbeeld is voor veel Latijns-Amerikaanse landen om ook daar te komen tot een rechtvaardige en democratische staatsvorm.

Ook vroeg hij aandacht voor Cambodja, waar een van de grootste misdaden van onze eeuw zich afspeelt: de bevolking is van 7 miljoen mensen teruggebracht tot vier miljoen en als niet

snel wordt ingegrepen zal het volk de huidige situatie niet overleven. In de eerste plaats moet de internationale hulp sterk worden opgevoerd, maar daarnaast moet ook worden gewerkt aan een politieke oplossing.

Henk Waltmans pleitte voor subsidie aan het Palestina Komitee en kon niet begrijpen waarom ook nu weer een aanvraag om subsidie van deze groep is afgewezen voor voorlichting over de Midden-Oostenproblematiek. „De lange-termijndoelstelling van een Palestijnse staat voor joden, moslims en christenen doet ook naar mijn mening weinig terzake voor de huidige politieke beoordeling van de subsidiabiliteit van het werk van het Palestina Komitee, dat immers op korte termijn streeft naar een onafhankelijke Pales-

tijnse staat in de door Israël te ont-ruimen bezette gebieden – als eerste stap op weg naar vrede”, aldus Henk Waltmans.

Over Suriname merkte hij op dat de ontwikkeling daar geschiedt zonder enige vorm van inspraak van of overleg met de mensen in de gebieden waar de projecten worden uitgevoerd. Daarom zou de regering aan haar beleid nog een criterium moeten toevoegen: de bescherming van de doelgroep.

Aan het begin van zijn bijdrage drong Henk Waltmans er op aan dat het gesnoei van de regering niet ten koste mag gaan van de 1,5% van het netto nationale inkomen voor ontwikkelingssamenwerking.

(advertentie)

Er is een progressieve spaarbank in ons land.

Waar blijven die progressieve spvaarders nou...

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een spaarbank die gesneden is op de maat van uw principes. De ASN is voortgekomen uit de moderne arbeidersbeweging. En steekt dat gegeven niet onder stoelen of banken.

Ook in de bedrijfsvoering verloochent de ASN haar afkomst niet. Daarom kunt u er ook zeker van zijn dat de ASN geen beleggingen voor uw spaargeld kiest waar zij gezien haar maatschappelijke inzichten niet achter staat.

De ASN belegt wel zo veel mogelijk in maatschappelijke en culturele instellingen en - niet te vergeten - in de woningbouw. Dat betekent dat de ASN u geen gouden bergen belooft als u daar gaat sparen. U krijgt een eerlijke rentevergoeding. Niet meer, maar zeker niet minder. En... rente zonder bijsmaak.

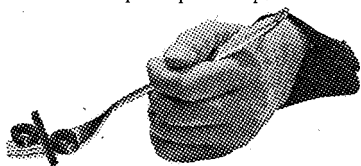
De ASN is in 1960 opgericht door het NVV en De Centrale. Dit geeft haar de verplichting om rekening te houden met de belangen van de groeperingen waarvoor de ASN is opgericht en waaruit zij is voortgekomen.

De ASN: maatschappelijk progressief en principieel. Zo'n spaarbank zou gekozen moeten worden door iedereen die zich verwant voelt met de progressieve beweging in ons land. Door u dus.

Welnu, het minste wat u kunt doen is u te informeren over de ASN. Over de makkelijke manier van sparen (in nauwe samenwerking met de postgiro) en over de vele andere, aantrekkelijke spaarvormen.

U komt er dan meteen achter dat de ASN met haar 55.000 spaarders met een gezamenlijke inleg van 200 miljoen gulden, niet de eerste de beste is. Daarom... vul de bon in deze advertentie in.

Een progressieve daad. Een principiële stap.

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
geeft rente zonder bijsmaak

Bon sturen aan: Algemene Spaarbank voor Nederland,
Antwoordnummer 1188,
2500 VB Den Haag.

U hoeft geen postzegel te plakken. U kunt ook bellen: 070-470181 of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlakbij het Centraal Station) tussen 08.30 uur en 17.00 uur.

Iedereen die voor 1 juli 1980 een spaarrekening opent met tenminste f 50,- als eerste inleg krijgt als welkomstgeschenk een spaarpremie van f 7,50.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdige t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/n 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- spaardeposito-bewijzen (met een vaste looptijd)

* aankruisen wat u wenst.

NIEUWS UIT DE aktie CENTRA

Utrecht

De fractie van PvdA en PPR in Provinciale Staten van Utrecht ziet met ongeduld de nota tegemoet over het provinciaal sociaal-ekonomisch beleid, die vorig jaar herfst had moeten komen. De PvdA/PPR-fractie heeft een uitvoerige notitie over het provinciaal sociaal-ekonomisch beleid het licht doen zien, die voor belangstellenden verkrijgbaar is. Kosten: f 2,50, te bestellen bij: fractieassistent Lies Bos, Provinciale Staten Utrecht, tel. 030/321632.

Informatie en kabaret over kernenergie

In de provincie Groningen heeft men de afgelopen jaren nogal wat informatie over kernenergie verzameld, daartoe gedwongen door de plannen tot opslag van kernafval in Groninger en Drentse zoutkoepels. Henk Moll en Klaas-Wybo van der Hoek willen deze

kennis ter beschikking stellen van andere PPR-actiecentra in den lande. Bijvoorbeeld van actiecentra die iets willen gaan doen aan de Brede Maatschappelijke Diskussie over kernenergie. Voor belangstellende actiecentra zijn zij bereid een spreekbeurt te houden. Henk Kooiman en Roelof Jafker hebben een aanvullend kabaretprogramma bij de informatie. Dit reizend „Afvalcircus” is te bespreken bij Henk Moll, Oppenheimstr. 39, Groningen (050 - 731427). Kosten: alleen reiskosten.

Kultuurbeleid in Middelburg

Het actiecentrum Middelburg heeft op 12 maart een bijeenkomst gewijd aan het cultuurbeleid in de Zeeuwse hoofdstad, met zijn hete hangijzers als een (wegens vermeende porno omstreken) expositie in de Vleeshal en de daarmee verband houdende raadsdebatten. Met „eigentijdse” kunst blijken sommige raadsleden nogal wat moeite te hebben, vooral als ze menen verbanden te kunnen leggen met „openbare zedelijkheid” en subsidiëring.

Kringloopglas in Assen

Het PPR-actiecentrum Assen heeft een nota Kringloopglas in Assen aangeboden aan het college van Burgemeester en Wethouders en aan de gemeenteraad. In de nota wordt voorop-

gesteld dat herinvoering van het stiegeldsysteem het milieu ten goede komt – terwijl wegwerpglas het tegendeel betekent. Als tussenoplossing wordt kringloopglas aanbevolen. De nota geeft interessante cijfers over besparingen in dit verband en doet suggesties voor de inzameling van gebruikt glaswerk. De nota wordt toegestuurd na overmaking van f 3,50 op giro 3492478 tnv Penningmeester PPR-Assen ovv Kringloopglas.

Sociale verdediging

De PPR startte ooit een werkgroep „Sociale Verdediging”. De werkgroep verbreedde zich en nu is er een artikelenbundel uit voortgekomen. Hylke Tromp voerde de redactie. Artikelen van: Galtung, Sharp, Roberts, Jochheim e.a. Een voorwoord van Boy Trip. In het boek een aanzet tot theorieën over niet-militaire verdediging als alternatief voor geweldpolitiek en nucleaire afschrikking. Zeer actueel in een tijd van heroplevende koude oorlogssfeer!

Te bestellen bij Stichting Uitgeverij Xenon, Oude Kijk in 't Jatstr. 45, Groningen, door storting van 22,75 op giro nr. 2996610 of voor 19,75 in de boekhandel.

* * *

Tijdens de behandeling van de Justitiebegroting heeft Ria Beckers tevergeefs geprobeerd een kamermeerderheid te krijgen voor haar standpunt dat isoleercellen in kinderbeschermingsinrichtingen moeten worden afgeschaft.

SINTERKLAAS EN ZWARTE PIET

GUUS VROLIJK

Hier in Ommen bestaat het actiecentrum van de PPR uit ongeveer twintig leden, die maandelijks worden uitgenodigd voor een vergadering. Daarnaast is er een groep die de raadsstukken bestudeert. We hebben er (nog) geen raadslid, maar willen weten waar we over spreken als het zo ver zou komen.

Dinsdagavond is er weer zo'n vergadering van dit groepje mensen en ter voorbereiding las ik zondag de raadsstukken door en werd getroffen door punt 7:

Voorstel van Burgemeester en Wethouders tot weigering van de medewerking ten aanzien van twee aanvragen van het bestuur der Vereniging voor Protestant Christelijk Onderwijs in Ommen e.o. om met toepassing van Artikel 50 der Kleuteronderwijswet medewerking te verlenen aan het aanschaffen van de benodigde kleding voor Sint Nicolaas en Zwarte Piet voor de bijzon-

dere kleuterscholen Prinses Marijke aan de Friesendorpstraat 4 en Het Fluitekruis aan de Weegbreestraat 1 te Ommen.

Als je dit zo leest en je denkt wat zou ik nu moeten zeggen als ik in de raad zou zitten, dan komen zeer tegenstrijdige gevoelens in je op. Ik dacht: het is eigenlijk wel goed dat die scholen die pakken hebben. Ze hoeven ze niet steeds te huren, wat weer een vermindering van de lasten betekent. De pakken kunnen bijvoorbeeld in tien jaar worden afgeschreven. Misschien is dat voordeliger dan tien jaar huren.

Aan de andere kant is er dan het gevoel van: Sinterklaas is een feest geworden dat steeds meer wordt gebruikt om ekonomische redenen. Misschien is het juist nu het moment om te zeggen: nee – bij de opvoeding van deze kinderen is het element soberheid van dusdanig belang dat wij als toekomstige fractie een duidelijk standpunt in moeten nemen en een radikaal nee moeten zeggen tegen

Sinterklaas.

Gelukkig is er bij zo'n agenda dan altijd een toelichting op de stukken en daar vond ik ook uitleg over punt 7. Het schoolbestuur heeft als reden voor het verzoek opgegeven: aanvraag voor eerste aanschaf. B. en W. antwoorden:

Naar onze mening betreft het hier aanvragen die bezwaarlijk onder de termen "aanschaf van ontwikkelingsmateriaal, hulpmiddelen en schoolbehoeften" kunnen worden gebracht, zodat inwilliging van de aanvragen zal leiden tot overschrijding van de normale eisen, te stellen aan het geven van kleuteronderwijs. Ik ben er niet uit of een Sinterklaaspak tot ontwikkelingsmateriaal kan worden gerekend, of dit een normale eis is. Met Afghanistan, Sacharov en andere ernstige zaken overweeg ik een protestmars, een bezetting of een boycotactie.

Er wacht ons dinsdag een zware vergadering.

aktie VOER

Shellpompen

Zaterdag 22 maart organiseert het Komitee Zuidelijk Afrika in het kader van de oproep tot een olie-boycot tegen Zuid-Afrika een Shellpompendag. Aan bij Shellpompen tankende automobilisten zal een brochure worden uitgereikt waarin een aantal Nederlanders van naam duidelijk maken waarom de aktie wordt gevoerd. Het gaat vooral om informatie aan een groot publiek; er wordt niet opgeroepen tot een boycot van Shellpompen. Wel wordt uiteengezet dat het nodig is dat de Koninklijke Shellgroep haar relaties met Zuid-Afrika, Namibië en Zimbabwe beëindigt.

Homo-betoging in Leeuwarden

In het laatste weekend van februari werd in Leeuwarden een protest-betoging tegen de diskriminatie van homoseksuelen in de Verenigde Staten door potentrammers met eieren bekogeld. Ook werden betogers met fietskettingen mishandeld op een wijze die andere deelnemers noodzaakte zo snel mogelijk een veilig heenkomen te zoeken. De Leeuwardense politie reageerde laconiek op een en ander - in de geest van „dan hadden jullie maar niet aan die betoging moeten meedoen.”

Leden van het Rose Front, van COC-Leeuwarden en andere op het gebied van de homo-emancipatie militante organisaties wensen dit alles niet te accepteren. Er wordt gedacht aan een grootscheepse protestbetoging in de Friese hoofdstad om de plaatselijke bevolking - voorzover homo-vrijandig - dit duidelijk te maken.

In Amsterdam, Den Haag, Utrecht en elders in de Randstad wordt ervoor geijverd de deelname uit het Westen aan deze betoging zo talrijk mogelijk te doen zijn, om de gevoelsnoten in Leeuwarden moreel te steunen. Gedacht wordt aan „een tweede Roermond” en aan „In Leeuwarden begint de victorie van de homo-bevrijding in Friesland”. De preciese datum van de demonstratie stond bij het ter perse gaan van deze PPR-aktiekrant nog niet vast: 12 of 19 april. In de volgende editie volgen nadere bijzonderheden.

Mannen-emancipatie

Vier weekendkursussen met als centraal thema de mannenemancipatie: 18-20 april bij de Woodbrookers in Aerdenhout over „De linkse man en de politiek”; kosten f 80,- p.p. (huismannen een tientje reductie); opgave/info: tel. 023/244450 (Arjen Kranendonk);

9-11 mei in Vinea Domini, Witmarsum (Fr.): „Mannen en politiek”, kosten eveneens f 80,- p.p. (een tientje reductie voor huishouders); opgave/info: tel. 05175/1444 (Frans Staats);

9-10 juni (geen weekend)! Henri Polakstichting in Epe: „Ook mannen hebben recht op het aanrecht”, org. en kosten voor rekening FNV, opgave via eigen bond; 20-22 juni, Drakenburgh in Baarn: „Mannenstrijd - politieke strijd”, kosten tussen f 56,- en f 140,- p.p. (naar inkomen); info/opgave: tel. 035/853045 (Johan Boomgaardt of Michiel Spanjer).

Vrijheid voor James Mange

De Anti-Apartheidsbeweging Nederland voert een briefkaartenaktie „Vrijheid voor James Mange en alle gevangenen Zuidafrikaanse vrijheidsstrijders”. James Mange is in november 1979 ter dood veroordeeld en wacht nu op de behandeling

VRIJHEID VOOR JAMES MANGE

EN ALLE GEVANGEN
ZUIDAFRIKAANSE
VRIJHEIDSTRIJDERS
BOYCOT ZUID-AFRIKA!

ANTI-APARTHEIDSBEWEGING NEDERLAND Giro 580900
LAURIERGRACHT 116 Tel. 020-237335 / AMSTERDAM

van zijn zaak in beroep. De rechter die het doodvonnis uitsprak liet blijken dat de Zuidafrikaanse justitie niet ongevoelig is voor de protesten in binnen- en buitenland tegen dergelijke politieke vonnissen. Voor info, ook over de kaartenaktie: tel. 020/237335 (Fulco van Aurich).

Margraten

De aktiegroep „Behoud Margraten-plateau” blijft aktie voeren tegen de dreigende afgraving van een uniek stuk Limburg door een cementfabriek. In het kader van de aktie worden o.m. handtekeningen verzameld, affiches en stickers verspreid. Voor info: Postbus 191, 6300 AD Valkenburg, tel. 04459/2007.

Stop Rijksweg 73

Er zijn zeer ver gevorderde plannen om voor 400 miljoen gulden een vierbaans-autoweg aan te leggen van Maasbracht (ten zuiden van Roermond) naar Boxmeer. Dit zal zeer grote gevolgen

hebben voor de natuur, het milieu en het landschap en dat terwijl het belangrijkste argument om die weg aan te leggen stoelt op een diskutabele verkeersprognose. Rijkswaterstaat namelijk voorspelt een toename van het autoverkeer met 70% in de periode 1976-1990 voor het betrokken gebied. Langzaam maar zeker komt in Limburg een algemeen verzet van de grond. Om dit verzet tot het gewenste effectieve nivo te laten toenemen is nog veel aktie nodig. Wie dit financieel mogelijk wil helpen maken kan dat door een bijdrage te storten op giro 3795498 ten name van F. Dobbelaer Kolkweg 16 Venray o.v.v. stop Rijksweg 73.

aktie VOER

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

28 MAART 1980, NUMMER 155

Het wordt niet gehaald waar het zit – en het wordt niet gebruikt waar het voor nodig is.

Een van de kenschetsen die Ria Beckers in de Kamer gaf van het oneerlijke loonbeleid van de regering-van Agt-Wiegel.

Pagina 7.

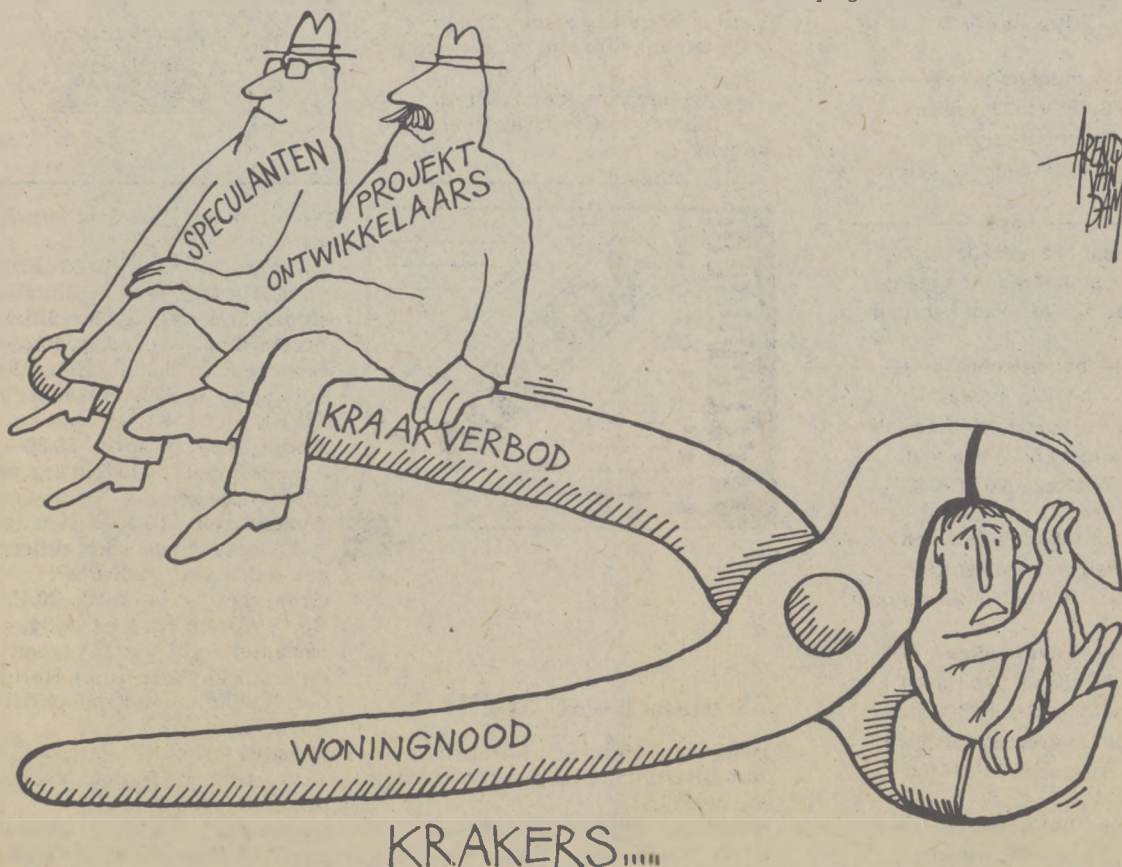
In vele landen worden mensen met een homoseksuele voorkeur vervolgd of onderdrukt. Rechten van homoseksuelen zijn óók mensenrechten. Henk Waltmans diende hierover in de Kamer een motie in. *Pagina 13.*

Werk in uitvoering – er komt een landelijke organisatie van PPR-jongeren en de groep die zich daar mee bezig houdt heeft al heel wat te melden.

Pagina 11.

PPR en vakbeweging moeten elkaar in ieder opzicht kunnen verstaan. Vindt de vorig jaar gestarte Koördinatiegroep PPR en Vakbeweging. Onder meer. Want de koördinatiegroep doet ook het een en ander. Lees de pagina's 8, 9 en 10.

Met de grote verkiezingsoverwinning van de partij van Robert Mugabe in Zimbabwe is de bevrijdingsbeweging nog lang niet uit de problemen. Karel Koster schrijft hierover op pagina 4.

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Jan Heytel, Gidi van Dongen,
Louis Vuurboom

redactieraad

Erik Akkermans, Gerard de Oude,
Kees van Twist

redactie

Hans Berrevoets, Stéphanie Brokerhof,
Harm Lamberts, Wil Merkies,
Walter van Opzeeland (eindredacteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

uitsluitend: Jan Heytel,
Schreveliusstraat 68, Haarlem
Telefoon overdag 02505-791,
's avonds 023-314160

basis-layout

Joep Paulussen

TIEN JAAR STUDIESTICHTING

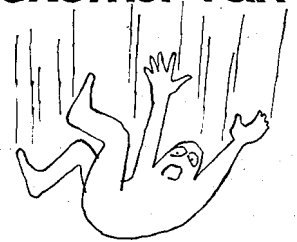
De Studiestichting voor Radikale Politieke Vernieuwing organiseert op zaterdag 26 april ter gelegenheid van haar tweede lustrum een forumdiskussie, waarbij het nieuwe boekje „Toekomst van de verzorgingsstaat” centraal zal staan. Zoals gemeld is dit, door Arend van Dam rijk geïllustreerde, werk van de hand van Meerten ter Borg, Maurits Henkemans en Erik-Hans Klijn en voorzien van een voorwoord door Boy Trip. Sprekers van binnen en buiten de PPR zullen op deze in de Kargadoor aan de Oudegracht te houden bijeenkomst reageren op de in dit boekje geuite ideeën.

De schrijvers geven, na een analyse van de problemen van de huidige verzorgingsstaat, aan hoe verzorging en zekerheid ook zonder economische groei kunnen worden gewaarborgd en vermenselijkt. Een belangrijke voorwaarde is wel een eerlijker verdeling van de beschikbare betaalde arbeid en een herwaardering van het onbetaalde werk. Daarbij pleiten Meerten, Maurits en Erik-Hans er sterk voor van nu af aan de onbetaalde sektor te betrekken bij de economische berekeningen en bij de politieke besluitvorming. Verder wijden zij aandacht aan:

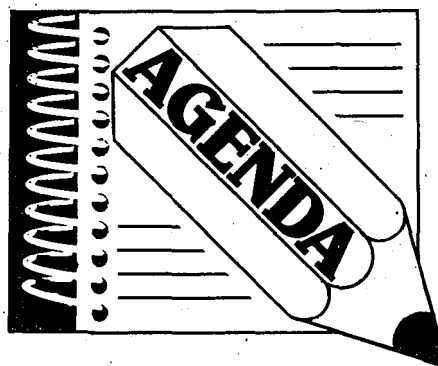
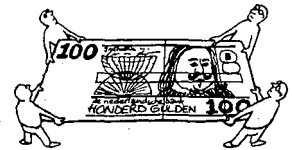
- de afhankelijkheid van deskundigen;
- vrijwilligerswerk en zelfhulp;
- eerlijker verdeling van arbeid en inkomen;

- verbetering van de kwaliteit van de (betaalde en onbetaalde) arbeid;
  - overheidsbeleid en
  - economische consequenties.
- Het boekje is te bestellen bij de Studiestichting, tel. (020) 226018 en kost, inclusief porto f 12,50. Wie bij de forumdiskussie in De Kargadoor wil zijn doet er goed aan (wegens de beperkte ruimte e.d.) zich bij de Studiestichting te melden. Er is maar plaats voor zestig mensen. Dus...

Toekomst van de

verzorgingsstaat

28 maart - 18 april

Bemelen - 29 maart, Europahuis, forum BRD en Strauss met o.m. Herman Verbeek.

Haarlem - 29 maart, 10.00 uur, Lion d'Or (bij station): ledenverg. PPR-

Noordholland; 14.00 u.: spr. Ria Beckers.

Utrecht - 29 maart, 10.30-16.00 u., Cunera, Nieuwe Gracht 32: Studiedag studentenbeweging en politiek.

Amsterdam - 31 maart, Paradiso (bij Leidseplein) 20.30 u.: debat Fred van der Spek (PSP), Herman Verbeek (PPR).

Nijmegen - 8 april, 20.00 u., 0'42 (Oranjesingel 42): ledenverg. actiecentrum Nijmegen e.o.

Wageningen - 10 april ?? u. (geen bericht ontvangen van actiecentrum) gez. ledenverg. PPR-PSP.

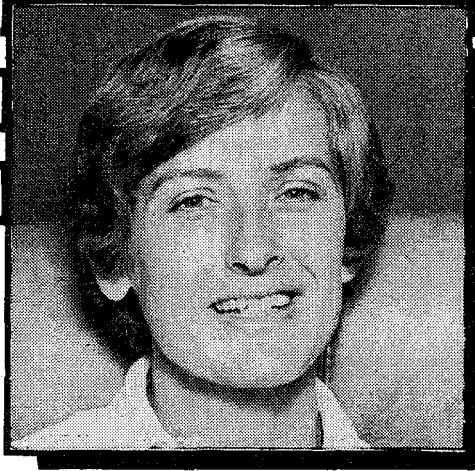
Groningen - 14 april, 20.15 u., De Beurs: forum Koude oorlog.

Deventer - 14 april ? (geen bericht ontv. van actiecentrum): Herman Verbeek over liberalisme-christendom-socialisme.

Leusden - 17 april? (geen bericht ontv. actiecentrum) Herman Verbeek over Spanning Oost-West.

Groningen - 18 april, 19.30 u. PPR-pand: PPR-jongeren en Onkruit.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Krokodilletranen om buitenlanders*

RIA BECKERS

Sinds op 1 november 1979 de Wet Arbeid Buitenlandse Werknemers in werking is getreden hebben bijna alle Kamerfrakties krokodilletranen gehuild. Dat maakt een nogal schijnheilige indruk. Ten eerste had men bij de behandeling van de wet al kunnen weten, dat men hiermee in de eerste plaats de illegale werknemers en niet de malafide werkgevers zou treffen. Maar veel erger is dat de Kamer ook nú geen enkele konsekwentie heeft getrokken uit de problemen die zij zelf met zoveel spijt signaleert: alle moties, die een overgangsregeling wilden voor de illegalen die nu in Nederland werken, zijn verworpen.

De problemen zijn: talloze ontslagen, meestal op staande voet en zonder toestemming van het arbeidsburo, vaak ook nog zonder uitbetaling van achterstallig loon en vakantiegeld. Protest tegen slechte arbeidsomstandigheden, te lange werktijden en onderbetaling betekend meteen ontslag; ziekte eveneens, want dat wordt werkweigering genoemd. Zo wordt de wet door ondernemers als alibi gebruikt om mensen kwijt te raken die hen te lastig of te duur worden. Zo worden, met een beroep op de wet, mensen rechteloos gemaakt, en

alleen maar verder in de illegaliteit gedrongen.

Maar, zal men vragen, hoe is het dan mogelijk dat er opnieuw zoveel illegalen in ons land zijn? Er is toch een zogeheten regularisatieregeling geweest? Is het dan toch waar, dat het legaal maken van illegale buitenlandse werknemers zo'n grote aanzuijgende uitwerking heeft? Het antwoord is: nee. Voor deze toestand is het parlement zelf verantwoordelijk. Het wetsontwerp Arbeid Buitenlandse Werknemers, ingediend door het kabinet-den Uyl(!), werd eind 1976 door de Tweede Kamer aangenomen. (De PPR-fractie stemde tegen.) De bedoeling was dat hij tegelijk in werking zou treden met de regularisatieregeling. De wet was bedoeld om de onderaannemers aan te kunnen pakken die illegale werknemers zouden aantrekken. Men schermde met boetes van rond de tienduizend gulden, terwijl de rechter nu nog niet verder is gekomen dan zevenhonderdvijftig gulden.

De regularisatieregeling zou de illegale buitenlanders, die een bepaalde periode in Nederland werkten, legaliseren. Ook dat werd een doffe ellende: de mensen moesten zelf bewijzen dat zij al zolang in ons land werk hadden, terwijl zij nooit hadden

geweten dat zij daarvan bewijsstukken moesten verzamelen, terwijl bovendien hun illegaliteit juist met zich meebracht dat officiële papieren ontbraken. Maar vooral het gelijk opgaan van de wet en de regularisatieregeling ging volstrekt de mist in. Pas drie jaar later trad de wet in werking. En zo konden, terwijl maandenlang actie werd gevoerd voor het legaliseren van bijvoorbeeld 182 kerk-Marokkanen, intussen tienduizenden nieuwe illegalen ongehinderd het land binnenkomen. De verhoudingen waren helemaal zoek. Het was wél het Parlement, dat drie jaar nodig had om de wet af te handelen en zo een groot gat liet vallen in het beleid. Het parlement is verantwoordelijk voor de situatie dat drie jaar lang niet is opgetreden tegen malafide werkgevers, dat al die jaren geprofiteerd is van de werkkraft van illegale buitenlanders, dat zij zelfs zijn uitgebuit. Dat schept verplichtingen, vindt de PPR. Een behoorlijke overgangsregeling is gewoon een zaak van mensenrechten. En daar is datzelfde parlement nu met een grote boog omheengefietsd.

Over mensenrechten praat de Tweede Kamer alleen als het over Zuid-Afrika of over de Sovjet-Unie gaat. Schijnheilig blijft het.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Zimbabwe: de problemen van de bevrijdingsbeweging zijn nog niet voorbij

KAREL KOSTER

Zoals bekend heeft in Zimbabwe de partij van Robert Mugabe, de ZANU-PF, een zeer grote overwinning behaald in de verkiezingen van eind februari.

Ze won 57 van de 80 zetels, terwijl Joshua Nkomo's Patriottisch Front-ZAPU er 20 behaalde. (20 van de zetels waren reeds door de blanken ingenomen).

De door het westerse bedrijfsleven en Zuid-Afrika zo rijkelijk gesteunde bisschop Muzorewa kreeg zijn verdiende loon voor twee jaar collaboratie met de blanke heersers: 3 zetels.

Samen hebben de bevrijdingsbewegingen dus schijnbaar een schitterende uitgangspositie veroverd om het land naar de onafhankelijkheid te leiden.

De blanken zijn verslagen, of zo lijkt het als je afgaat op de uitgebreide versensingen aan het adres van de Britten die voor de tv-camera werden geuit door woedende blanken.

Wat zeker is: al die zwarte mensen die op Mugabe hebben gestemd, verwachten nu dat er grote veranderingen zullen plaatsvinden in Zimbabwe.

De kleine zwarte boeren bijvoorbeeld, die nog steeds het grootste gedeelte van de zwarte bevolking uitmaken, verwachten dat ze land zullen krijgen. De helft van al het bebouwbare land in Zimbabwe is immers in handen van een handjevol blanke boeren, grootgrondbezitters die landerijen van gemiddeld 2500 hectare bezitten. Dat land, dat voor een gedeelte helemaal niet of op een slechte manier gebruikt wordt, komt in aanmerking voor herverdeling onder de honderdduizenden zwarte boeren.

Om dit te bewerkstelligen heeft de regering twee mogelijkheden: het land kan worden opgekocht door de regering, of het kan worden genationaliseerd.

Het eerste alternatief zou de regering diep in de schulden storten, tenzij er voldoende internationale ontwikkelingshulp komt. Er is tijdens de Londense onderhandelingen in december door de Britse en Amerikaanse rege-

ringen toegezegd dat ze garant zouden staan voor een ontwikkelingsfonds waaruit een dergelijke landaankoop zou kunnen worden gefinancierd.

Het is zeer de vraag of zo een fonds de kosten van een dergelijke aankoop zou kunnen dragen. Zoniet, dan zou de Zimbabweaanse economie een nog grotere schuldenlast te verdragen krijgen dan ze al heeft wegens de kosten van de jarenlange oorlog.

Het tweede alternatief, dat van de landnationalisatie, zou onmiddellijk politieke problemen opleveren voor Mugabe. Want de ZANU-PF en de PF-ZAPU hebben misschien wel een grote meerderheid van parlamentszetels in handen, maar de macht over het bestuursapparaat en het leger heeft de bevrijdingsbeweging beslist niet.

Het niet plaatsvinden van een blanke coup tot nog toe is immers in de eerste plaats het gevolg van belangrijke concessies die door Mugabe via bemiddeling van president Machel van Mozambique gedaan zijn aan Peter Walls, opperbevelhebber van het oude Rhodesische en nu het nieuwe Zimbabweaanse leger.

De concessie bestond hieruit, dat Walls aanbleef als opperbevelhebber en dat er geen diepgaande veranderingen in de gezagsstructuur van het blank geleide leger zouden plaatsvinden. De guerrillalegers die in feite de machtsbasis van Mugabe en Nkomo hebben gevormd gedurende de afgelopen jaren zullen worden ontbonden en worden opgenomen in het Zimbabweaanse leger.

De problemen van een beleid gericht op werkelijke verandering spelen zich niet alleen af rond de landerijenkwestie. Er zijn ook honderdduizenden land- en industrie-arbeiders met zeer lage lonen, die van de nieuwe regering een reële verbetering in hun levensomstandigheden verwachten. Om maar niet te spreken van de nogmaals honderdduizenden werklozen die nu een baan verwachten. Daarnaast zijn er nog een half miljoen vluchtelingen in de krottenwijken rond de steden en in de vluchtelingenkampen in binnen- en buitenland, die weer gehuisvest moeten worden.

Wil premier Mugabe hier iets aan doen

Verkiezingsbijeenkomst van de Zanu; de haan is het symbool van de partij. (Foto: Amandla)

dan zal hij te maken krijgen met het nog steeds door de blanken gecontroleerde ambtenarenapparaat, dat een eventueel nieuw beleid gericht op verbeteringen in de levensomstandigheden van de bevolking zou moeten uitvoeren. Dit zal grote conflicten tussen ministers en ambtenaren veroorzaken. Bovendien weten de blanke ambtenaren zich gesteund door politie en leger. En alsof deze binnenlandse beperkingen nog niet erg genoeg zijn, is er ook nog eens de dreiging van de apartheidskolos in het zuiden. De Zuidafrikaanse regering heeft herhaaldelijk laten weten dat ze bij een „chaos” in Zimbabwe zal ingrijpen. Indien dat gebeurt zal de ellende niet te overzien zijn.

Ondanks deze sombere toekomstverwachtingen zijn er toch ook tekenen van hoop. De overwinning van de bevrijdingsbeweging in Zimbabwe heeft miljoenen mensen in Zuid-Afrika en Namibië hoop gegeven voor hun bevrijding.

Hoewel de macht in Zuidelijk Afrika toch nog in handen van de blanke minderheid en haar westerse bondgenoten is, heeft de politieke overwinning van Mugabe toch een perspectief geopend naar een betere wereld voor de onderdrukte bevolking. Uiteindelijk zal dezelfde hoop, omgezet in strijdbaarheid, het pleit in Zuidelijk Afrika beslechten en het onderdrukkingsstelsel ten val brengen.

LINKSAF EN OMHOOG

KEES WAAGMEESTER

Ook Andriessen sluit zich aan bij de groeiende groep mensen die er achter is: het kabinet-Van Agt moet opstappen. De loonmaatregel levert niet de gewenste matiging van de loonkosten op. Al bekijkt Andriessen de zaak dan alleen maar vanuit de gezichtshoek van de rijksfinanciën, zijn mening moet toch zeker voor het CDA, dat de sleutel bezit voor het laten verdwijnen van dit kabinet, een teken aan de wand zijn.

Nog nooit is de algemene onvrede over een kabinet zo groot geweest en nog nooit heeft een kabinet tegelijk zo vast in het zadel gezeten. De oppositie, met name de PvdA, heeft van vriend en vijand het verijt te horen gekregen, dat ze geen alternatief heeft. Ze heeft zich dat aange-trokken. De PvdA zegt best een alternatief te hebben, maar het is zo moeilijk uit te leggen. „Al snel moeten we vervallen in lange verhandelingen over „ons samenhangend beleid” of de „structuurhervormende maatregelen”, zo klaagt het blad „Voorwaarts”, dat alle PvdA-leden kregen toegezonden.

„De mensen geloven niet dat de PvdA een wezenlijk ander beleid zou voeren, dat wel effectief zou zijn, waarin ze wel vertrouwen kunnen hebben”, zo constateert de kiezer, aldus het blad.

„Wij kunnen nooit bij het voeren van oppositie volstaan met te zeggen waarmee we het niet eens zijn. Omdat we tot regeren in staat geacht worden, zal de tegenvraag bij iedere opmerking steeds zijn: „en wat zouden jullie dan wel doen”.

Een mooie bak. Hier wordt gesuggereerd, dat er andere oppositiepartijen zijn

waaraan geen alternatief wordt gevraagd.

En verder blijkt uit alles, dat voor de PvdA het knelpunt niet zou zitten in het afwezig zijn van een alternatief, maar in het slecht bekend zijn ervan.

VERVOER

De werkelijkheid is anders. Het is verheugend, dat de PvdA nu op allerlei terreinen met concrete beleidsalternatieven probeert te komen. Zo heeft men op het gebied van het verkeer en vervoer voor het eerst een behoorlijke keuze gemaakt voor het openbaar vervoer. Dat wil zeggen: niet alleen stimulering van het openbaar vervoer, maar ook stopzetting van stimulansen voor het autoverkeer. De keus in het vervoersbeleid is niet een keus voor trein en auto, maar, gezien de enorme achterstand van het openbaar vervoer, voor de trein en tegen de auto. De PvdA heeft dat begrepen en is met een consequent alternatief gekomen, dat er tot dus ver niet was. Het is dus geen kwestie van het beter verkopen van het alternatief, het is duidelijk een kwestie van het voor het eerst komen met een alternatief.

Op het gebied van de sociaal-economische politiek heeft de PvdA al heel wat „plannen” gelanceerd. Maar de geloofwaardigheid ervan is nooit groot geweest. Ook het plan dat nu ter tafel ligt heeft onvoldoende in zich om mensen er echt warm voor te krijgen. Ik kan me nauwelijks voorstellen, dat mensen die dit lezen er weer in beginnen te geloven. Het is ook te zot, dat een alternatief beleid alleen maar via ellenlange verhandelingen, waarbij niet-economen in slaap vallen (en economen wellicht ook) is uit te leggen.

De plannen van de PvdA: 16.000 woningwetwoningen in plaats van 12.000 premiehuur- en koopwoningen, uitbreiding van de exportfaciliteiten, koopkrachthandhaving bij mo-

daal met daarboven matiging tot vier procent voor de hoogste inkomens, vermindering van de post incidenteel, afzien van initiële loonstijging, handhaving prijscompensatie, maar wel een aftopping. Mooi allemaal, maar ook de PvdA zal moeten aangeven hoe het gefinancierd moet worden.

Want een progressief kabinet zal daarnaast ook niet de enorme bezuinigingen op de departementen kunnen aanbrengen waarmee het kabinet-Van Agt nu bezig is en waardoor de protesten pas goed zullen loskomen. Honderden miljoenen bezuinigen bij onderwijs, CRM, volkshuisvesting en ruimtelijke ordening is gewoon onmogelijk.

GELD

De PvdA wil de economische groei niet op de nul lijn laten, maar een groei van één à twee procent bewerkstelligen door investeringen in energiebesparing en het woningbouwprogramma. Dan geeft ze op één punt aan waar wat geld te halen is: een tijdelijke extra aardgasinzet van twee miljard kubieke meter om evenwrote dure olie-importen te voorkomen. De extra woningen moeten via de kapitaalmarkt worden gefinancierd.

Den Uyl meent, dat met een dergelijk „aanvallend beleid”, „gepaard gaande met aansprekende veranderingen in zeggenschap en machtsverhoudingen en met een drastische herverdeling van inkomens” met de vakbeweging tot overeenstemming te komen zou zijn.

Wat zo'n PvdA-plan nu echt voorstelt in vergelijking met de plannen van het kabinet-Van Agt is niet indrukwekkend veel meer. Meer medewerking van de vakbeweging is misschien te verwachten en daarmee zou een progressief kabinet een behoorlijke vertrouwensbasis kunnen krijgen om diep insnijdende maatregelen te nemen. Voor-

waar, niet onbelangrijk, maar wie loopt er warm voor deze deels speculatieve, deels weinig ingrijpende plannen?

De constatering, dat dit kabinet moedeloos en defensief is, dat dit kabinet „het niet meer ziet zitten” is juist. Maar van de PvdA springen de vonken ook niet af. De plannen van de PvdA suggereren, dat de crisis niet zo verschrikkelijk diep zit. Dat met een procentje hier en een procentje daar de zaak wel te klaren is.

Maar dat is een miskenning van de eigenlijke crisis. En daarom is de werfkracht niet groot. Progressieven hebben een grondige afkeer tegen de Van Agt-Wiegel-aanpak gemeen, maar een politiek en maatschappelijk perspectief, waarvoor we in de benen komen, is er niet.

Kiezen

Ik heb het vervoersplan van de PvdA genoemd. Het is nog de vraag of al dat fraais met zoveel woorden in de verkiezingsfolders komt. Want op velerlei terrein, waar nu juist een antwoord dringend nodig is, laat de PvdA de zaak blauw-blauw. Hoe wil je werkgelegenheid scheppen als de economische orde niet fundamenteel wordt gewijzigd? Hoe wil je de plutoniummaatschappij vermijden als je de bestaande kerncentrales niet wilt sluiten? Hoe wil je de hoge inkomens aanpakken, zoals steeds weer wordt gezegd, als je nog steeds geen idee hebt hoe een inkomensbeleid er praktisch uit moet zien? Hoe wil je werkelijk alles beschermen, de sociale uitkeringen en de collectieve uitgaven, de particuliere bestedingen en de rendementen, als er geen economische groei meer mogelijk is? Een alternatief bieden is kiezen, met alle consequenties vandien.

Optreden nodig tegen Amicales

Het brute optreden in ons land van de door de Marokkaanse regering klaarblijkelijk gesteunde fascistische organisatie Amicales heeft Ria Beckers ertoe bewogen een tiental vragen te stellen aan de ministers van Binnenlandse Zaken, van Justitie en van Buitenlandse Zaken. Het ongehoorde optreden van de Amicales op zaterdagmiddag 8 maart in en bij Paradiso in Amsterdam, waar de fascistische een ook door de PPR ondersteunde Polisario-manifestatie met geweld binnendrongen en verstoorden, werd telefonisch gemeld aan de Kerngroepvergadering in Utrecht, die daarop de volgende verklaring uitvaardigde:

„De PPR-kerngroep, te Utrecht in vergadering bijeen op 8 maart 1980, – neemt met grote verontwaardiging kennis van de verstoring door Marokkaanse Amicales-groepen van de Polisario-manifestatie in Amsterdam; – stelt voor dat de Nederlandse regering nu eindelijk maatregelen neemt tegen anti-demokratische organisatievormen in Nederland; – betuigt overigens haar volledige solidariteit met de strijd van het Polisario voor onafhankelijkheid en zelfbeschikking.”

De vragen van Ria Beckers luiden als volgt:

1. Is het waar, dat de organisatoren van de solidariteitsbijeenkomst voor het Polisario Front van zaterdag 8 maart jl. tevoren bij de politie hadden aangemeld, dat van bepaalde zijde op-

nieuw zou worden geprobeerd de bijeenkomst te verstoren?

2. Acht u het juist, dat de politie haar taak vooral heeft opgevat als een bemiddelend optreden tussen twee groepen die het niet eens waren en dat zij – toen een gesprek niet tot stand kwam – het Polisario-comité heeft verzocht, de bijeenkomst vroegtijdig te beëindigen op straffe van het terugtrekken van de politiebescherming?

3. Wilt u bevorderen, dat de politie bij eventuele volgende manifestaties voor het Polisario Front het recht van vrije vergadering volledig beschermt?

4. Is u bekend, dat door de organisatoren van de gewelddadige tegenactie op verschillende plaatsen in ons land Marokkanen onder druk zijn gezet – al dan niet onder valse voorwendsels – om met gereedstaande bussen naar Amsterdam te vertrekken?

5. Hoeveel Marokkanen zijn wegens geweldpleging en vernieling opgepakt?

6. Wilt u nagaan welke rol de amicales hebben gespeeld bij het organiseren van deze tegenactie en u zonodig opnieuw bezinnen op maatregelen om hun activiteiten aan banden te leggen?

7. Is u bekend, dat volgens ooggetuigen een te 's-Gravenhage geaccrediteerd Marokkaans diplomaat bij de gewelddadigheden aanwezig was?

8. Acht u een eventuele betrokkenheid van Marokkaanse diplomaten in Nederland bij (gewelddadige) politieke acties een reden tot scherp protest bij de Ambassade dan wel tot uitwijzing?

9. Wilt u nagaan hoe het te verklaren is dat een journaliste, die de Amicales belde, de Marokkaanse Ambassade aan de lijn kreeg?¹

10. Wilt u naar aanleiding van de resultaten van het door u aangekondigde onderzoek bekijken of er op grond van de motie-Gualthérie van Weezel/Waltmans², op 20 november 1979 door de Kamer aanvaard, mogelijkheden zijn tot nadere stappen bij de Marokkaanse Regering?

Henk Waltmans heeft de regering gevraagd:

1. Is het waar, dat het Bos-Kalis-concern een contract heeft afgesloten voor de bouw van een haven in El Ajoen in de West-Sahara? Zo ja, werd dit contract afgesloten met Marokkaanse regeringsinstanties en/of Marokkaanse overheidshavenbedrijven?

2. Heeft de Nederlandse Regering direct dan wel indirect hieraan medewerking verleend? Zo ja, waaruit bestond die medewerking?

3. Hoe valt die medewerking te rijmen met de door de Kamer aanvaardde motie-Gualthérie van Weezel/Waltmans.

1. Zie het „Algemeen Dagblad” van 11 maart jl.
2. De motie erkent het recht van het volk van de Westelijke Sahara op zelfbestuur en nodigt de Regering uit, haar standpunt ten aanzien van de in de Verenigde Naties ingediende resoluties, waarin het zelfbeschikkingsrecht van het volk van de Sahara wordt bevestigd, waarin Marokko wordt gevraagd een einde te maken aan de bezetting van de Westelijke Sahara en waarin gevraagd wordt deel te nemen aan het zoeken naar een definitieve en vreedzame oplossing van het probleem, in dier voege te wijzigen, dat Nederland in de toekomst voor zulke moties zal stemmen (15 800 - V, nr. 44).

Slechte wet voor buitenlandse werknemers

De Wet Arbeid Buitenlandse Werknemers is slecht en zou eigenlijk moeten worden afgeschaft. Aldus Ria Beckers in de Tweede Kamer, maar „het ongedaan maken van een wet vraagt tijd en de problemen van het moment worden er niet mee opgelost. Die problemen zijn: talloze ontslagen, meestal op staande voet en zonder toestemming van het arbeidsbureau, vaak ook nog zonder uitbetaling van achterstallig loon en vakantiegeld. Wie protesteert tegen slechte arbeidsomstandigheden of onderbetaling, wie ziek wordt, krijgt ontslag. Zo wordt de wet door ondernemers als alibi gebruikt om mensen kwijt te raken die te lastig of te duur worden.

Zo worden, met een beroep op de wet, mensen rechteloos gemaakt.”

Ria Beckers pleitte voor een door diverse maatschappelijke organisaties op dit terrein ingediend voorstel tot een overgangsregeling. Illegale buitenlanders die al in dienstverband werkzaam zijn, zouden volgens dit voorstel alsnog een verblijfsvergunning krijgen, gekoppeld aan een vergunning tot tewerkstelling. De overige hier verblijvende illegalen zouden gedurende zes maanden nog werk mogen zoeken en alsnog worden aanvaard als hen dat lukt.

De slechte wet, bedoeld om slechte werkgevers aan te pakken, is dit doel

voorbijgeschoten. Een boete zegt zulke werkgevers niets – ze kunnen deze nog aantrekken van de belasting óók. Waarom die slechte werkgevers niet aangepakt via de Wet Economische Delikten?

Al met al is de regularisatieregeling, bedoeld om illegale buitenlandse werknemers te legaliseren een doffe ellende geworden, aldus Ria Beckers. De mensen moesten zelf de bewijzen leveren dat ze al zolang werk hadden, terwijl ze nooit hadden geweten dat ze bewijzen moesten verzamelen en bovendien hun illegaliteit juist met zich meebracht dat officiële papieren veelal ontbraken.

ONEERLIJK LOONBELEID

Kabinet pakt alleen de zwakken...

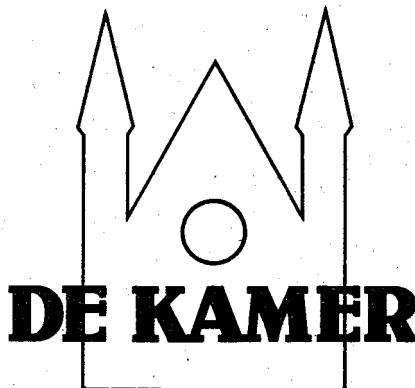
„Het wordt niet gehaald waar het zit – en het wordt niet gebruikt waarvoor het nodig is. „Aldus vatte Ria Beckers de bezwaren samen van de PPR-fractie tegen de volmachten die de regering van Agt-Wiegel vraagt op sociaal-ekonomisch gebied tijdens het loondebat in de Tweede Kamer. Wat de regering vraagt betekent, aldus Ria Beckers, dat:

- opnieuw bezuiniging op noodzakelijke overheidsvoorzieningen niet is uitgesloten;
- wéér aantasting van de sociale zekerheid dreigt;
- de voorstellen inzake CAO-lonen en ambtenareninkomens niet zijn ingebed in een totaal inkomensbeleid, gericht op eerlijk delen;
- de matigingsvoorstellen geen onderdeel zijn van een totaal beleidspakket dat vooruitzichten biedt voor de toekomst.

„Zolang de zaken zó staan”, aldus Ria Beckers, „kan mijn fractie niet instemmen met de vérgaande bevoegdheden die de regering vraagt met betrekking tot het totstandkomen van lonen en andere arbeidsvoorwaarden van die groepen, waar zij toevallig de meeste greep op heeft. „De regering vraagt af te zien van een algemene loonsverhoging en de prijskompensatie te beperken – aan die groepen waar zij greep op heeft. Maar de regering spreekt niet over de inkomens uit huren, rente, dividenden van buitenlandse fondsen en speculatiewinsten. De

regering spreekt ook niet van afroaming van superwinsten, met name die door verhoging van de energieprijzen. De regering is ten opzichte van de vrije beroepen veel minder streng dan ten opzichte van de CAO-lonen en ambtenareninkomens.

Er is dus geen sprake van een samenhangend inkomensbeleid, laat staan van een eerlijk delen. Voor de werkgelegenheid bieden de regeringsvoorstellen weinig perspectief, terwijl er niets wordt gedaan om werk ook beter te verdelen. Er is geen garantie voor

meer werkgelegenheid, er is evenmin een garantie voor meer zeggenschap over de investeringen en over wat er met die hogere rendementen, die de regering wil, moet gaan gebeuren. De volmachten die de regering vraagt met betrekking tot de loonpolitiek – van een inkomenspolitiek is geen sprake – geven de regering meer bevoegdheden dan de drie vorige regeringen in dit opzicht ooit hebben ge-

had. Er zit geen tijdslimiet in, waardoor de volmachten minder voorlopig dreigen te zijn dan de regering ons voorspiegelt. Bovendien bestrijkt het wetsontwerp meer werknemers dan ooit. Ook het overheidspersoneel en het onderwijzend personeel bij het bijzonder onderwijs vallen onder de regeling, zonder dat er sprake is van een noodzakelijk structureel inkomensbeleid, want daar komt dit kabinet niet meer aan toe. De kansen daartoe heeft het laten liggen.

Het had anders gekund. Want, aldus Ria Beckers, „in een ekonomie die minder importeert en meer zelf maakt, die minder energie, grondstoffen en transport verbruikt, die meer is gericht op repareren en herstellen, die kleinschaliger en minder gespecialiseerd werkt, die ambacht, midden- en kleinbedrijf – ook in de landbouw – stimuleert, die zoekt naar nieuwe wekterreinen, die macht en zeggenschap spreidt en aandacht geeft aan een eerlijke verdeling van het betaalde en het onbetaalde werk – in zo'n ekonomie hoeft werkloosheid geen probleem meer te zijn. Alleen in dit perspectief kun je mensen vragen zich te matigen.”

De regering wil echter in de pas lopen met de andere rijke landen, wil tegen beter weten in streven naar een ekonomische groei: „Matigen is troef, maar evenals de andere westerse industrielanden leggen we ons geen enkele matiging op ten aanzien van de oorlogsindustrie en de bewapening. In schril contrast met de moeizame matigingsdiskussie van vandaag staat dan ook het gemak waarmee vanuit hetzelfde kabinet over dertig nieuwe F-16's wordt gepraat. Dat is òók een half miljard...”

LOONMAATREGEL: van kwaad tot erger

De loonmaatregel van de regering betekent niets meer dan een verheving van het heilloze Bestek '81-beleid. De structuur van de Nederlandse ekonomie wordt er niet beter van. De werkgelegenheid is er nauwelijks mee gebaat. De werkgelegenheid wordt er bovendien niet structureel beter door.

Aldus een eerste reactie van de PPR-fractie in de Tweede Kamer op de loonmaatregel van de regering. De nadruk ligt in de loonmaatregel op verbetering van de export. De PPR-

fractie vindt dit een uiterst eenzijdige benadering. Versterking van de binnenlandse ekonomische structuur wordt vergeten – terwijl we het juist daarvan moeten hebben.

De prijskompensatie wordt opgeofferd. De PPR-fractie heeft zich daar steeds fel tegen verzet en zal dat blijven doen. Er wordt te weinig gedaan tegen de inkomenspositie van de vrije-beroepsbeoefenaren, maar te veel tegen de werknemers. Het loon- en inkomensbeleid wordt in het geheel niet ingepast in een beleid,

gericht op maatschappelijke hervormingen, zoals vergroting van de zeggenschap van werknemers over kwesties als winstbestemming, verdeling van de arbeid en een doelgericht investeringsbeleid. De investeringen die worden nagestreefd – in overleg met de aardgasproducenten – zullen slechts leiden tot zeer energie-intensieve investeringen in bijvoorbeeld de petrochemische industrie. Iets waar we nu juist géen behoefte aan hebben. Tot zover de eerste reactie van de PPR-fractie.

De coördinatiegroep PPR en Vakbeweging, die vorig jaar met een tweetal studiedagen een goede start heeft gemaakt, wil een service-centrum zijn voor de PPR-themagroepen Vrede, Macht, Milieu en Welzijn. Het partijbestuur heeft de coördinatiegroep gerubriceerd onder de themagroep Macht, maar heeft ook een commissie ingesteld die organisatie en werkwijze van de themagroepen gaat onderzoeken. In het volgende gesprek lichten vier leden van de coördinatiegroep PPR en Vakbeweging de bedoelingen van hun groep toe. Aan dit gesprek nemen deel (op de foto van links naar rechts): RUUD POLMAN, lid van het

dagelijks bestuur van de jongerenorganisatie van het CNV en sinds een jaar of twee PPR-lid, PAUL PETERS, jurist en beleidsmedewerker van de dienstenbonden van de FNV, sinds 1977 PPR'er en lid van het provinciaal bestuur Utrecht van de PPR, JAN-KEES LOOISE, beleidsmedewerker van het CNV inzake medezeggenschap, sociaal beleid e.d., sinds een jaar of tien PPR-lid, en BEN DAMHUIS, die in een periode van meer dan dertig jaar zich verdienstelijk heeft gemaakt als bestuurder van NKV en later FNV, o.m. als beleidsmedewerker scholing en vorming, en die sinds de oprichting lid is van de PPR.

PPR en vakbeweging moeten elkaar kunnen verstaan

WALTER VAN OPZEELAND

Waarom een coördinatiegroep PPR en Vakbeweging?

Jan-Kees Looise: „Het initiatief daar toe is niet van ons, vakbondsmensen en PPR-leden, uitgegaan. Het is min of meer gegroeid naar aanleiding van een bespreking die wij anderhalf jaar geleden hadden met Paul Schilderman en Paul Tamminga, van SRV en SJW, in verband met een studiedag over het thema PPR en vakbeweging. Daarvoor werden PPR-ers uitgenodigd die binnen de vakbeweging werkten of die daar nauwe contacten mee onderhielden.

Het werd ons toen duidelijk dat het voor het eerst was dat wij als vakbondsmensen en PPR-leden praatten over deze relatie – en dat in het kader van een PPR, die naar ons gevoel, tot dan die vakbeweging niet zo had zien zitten. Niet dat we vonden dat de PPR anti-vakbeweging was. Maar wel kwam bij de een na de ander heel spontaan het besef naar voren dat de PPR niet alleen nooit duidelijk heeft gestreefd naar contacten met de vakbeweging, maar daarbij ook wat haar stellingsname betreft nooit duidelijk heeft aangeknoopt bij datgene wat er binnen de vakbeweging leeft.

Veel FNV-kollega's uit wat vroeger NKV heette wezen er op die eerste bijeenkomst op dat om deze reden veel vakbondsmensen inmiddels de PPR al de rug hadden toegekeerd. Het leek ons in ieder geval nuttig alsnog er naar te streven binnen de PPR beïnvloedend te gaan werken naar de vakbeweging toe en daardoor ook bij de vakbeweging meer begrip en interesse voor de PPR te wekken. Want die ge-

ringe belangstelling is er uiteraard aan beide kanten. Vooral Ben Damhuis heeft dat op die eerste bijeenkomst van ons heel goed verwoord. Het zat bij hem – die indruk kreeg ik – nogal emotioneel. Zelf heb ik niet zo'n achtergrond van uit een partij stappen, overgaan naar een nieuwe partij, waar je opvang en begrip verwacht en niet krijgt...”

Ben Damhuis: „Voor een belangrijk deel zat dat bij mij inderdaad emotio-

In 12½ jaar uit elkaar gegroeid

neel. Maar ik kan ook een aantal verschijnselen noemen die tot die emoties leidden. Bij de oprichting van de PPR waren veel NKV'ers betrokken die uit de KVP waren getreden uit teleurstelling over het beleid van die partij en die toen behoorden tot die groep die zich oorspronkelijk christenradikalen noemde. Tot die christenradikalen hoorden bijvoorbeeld ook mensen uit de top van het NKV. Zij allen hoopten in de PPR een nieuw tehuis te vinden. In de loop van de jaren na de oprichting van de PPR bleek de partij echter in toenemende mate te worden bevolkt door mensen uit, laat ik zeggen, de sektor menswetenschappen: maatschappelijk werkenden, pastores, enz. Dat heeft de PPR een bepaald ander accent gegeven dan vele oprichters verwachtten. Schuld of oorzaak wil ik niet zonder meer bij de PPR zelf leggen. Het is ook een gevolg van het feit dat veel mensen, werkzaam in de vakbeweging en met name kaderleden, onvoldoende

tijd hadden om zich met het politieke beleid van de PPR te bemoeien of een partijfunctie te bezetten. Herhaaldelijk zijn mensen uit het NKV gevraagd voor zulke functies, maar zij moesten deze afwijzen omdat ze er de tijd en de mogelijkheden niet toe hadden.

Ik ontken niet de duidelijke verwantschap die er lag – en nog ligt – tussen PPR en vakbeweging. Maar toch was er sprake van een uit elkaar groeien, zonder dat men zich daarvan – en van het waarom – bewust was. Op den duur kwam onder de in de PPR actieven eigenlijk nauwelijks nog een – laat ik zeggen – proletarisch sentiment voor. En dat mis ik nog steeds in de PPR. Het gevolg was in ieder geval dat velen uit de vakbeweging voor de PvdA kozen, omdat ze daar wel ontmoetten – of meenden te ontmoeten – wat ze in de PPR niet vonden...”

...meënden te ontmoeten...

Ben Damhuis: „De PvdA heeft op dit soort kwesties een beter zicht... Maar ook daar merkt men op vergaderingen een met dat van de PPR vergelijkbaar beeld op: mensen met een betere opleiding voeren het woord. Zij maken heel verstandige opmerkingen, maar lopen dikwijls met hun hoofd in de wolken. Terwijl de arbeider ook in de PvdA nauwelijks aan het woord komt of wordt weggelachen. En bij de PPR ontbreekt die arbeider ten enenmale.”

Jan-Kees Looise: „Er is niet zo'n groot verschil tussen wat de vakbeweging wil en wat de PPR wil. Bij de linkse partijen zit dat verschil meer in de presentatie dan in de inhoud. Het is de spanning die wij zelf voelen tussen enerzijds ons PPR-lidmaatschap – omdat wij vinden dat in de PPR de ons

NIEUWSBRIEF PPR en Vakbeweging

Voor méér informatie over de Koördinatiegroep PPR en Vakbeweging: Nieuwsbrief nummer 1, te bestellen bij SRV/SJW, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel. 020/256046/228461. Daar kunnen belangstellenden zich ook alvast opgeven voor de studiedag, die 10 mei in Utrecht (precieze plaats nog onbekend - zie volgende aktiekrant) wordt gehouden over het PPR-verkiezingsprogram. De organisatie van deze studiedag berust bij SRV/SJW, i.s.m. Koördinatiegroep PPR en Vakbeweging. Kaderleden van FNV en CNV, die in de Koördinatiegroep geïnteresseerd zijn, die misschien zelfs als kontaktpersonen willen gaan fungeren, kunnen zich melden bij Margriet Kwakman, Mercuriuslaan 55, 1131 VX Volendam, tel. 02993/65605.

het meest aansprekende politieke gedachten naar voren komen - en anderszijds de praktische vertaling daarvan, zodat het ook voor de vakbeweging aanvaardbaar wordt.

Allerlei ideeën, zoals arbeidstijdverkorting, inkomensverdeling, basisinkomen, die nu geweldig aktueel zijn, die nu in vakbondskringen gaan spelen, zijn al jaren geleden door de PPR naar voren gebracht... Maar dan op zo'n manier dat niemand binnen de vakbeweging daar serieus mee aan de slag is kunnen gaan. Bij de PPR kunnen de geleerden daar heel makkelijk en luchtigjes over praten: dan déél je toch even die arbeid, dan ga je zelf een halve week werken en je vrouw die andere halve week... Terwijl zulke zaken voor de doorsnee-werknemer nog lang niet in zicht zijn, omdat het gewoon niet te organiseren valt, of omdat hij er gewoonweg nog niet bij heeft stilgestaan. Die kloof tussen goede ideeën en de mogelijkheid tot uitvoering ervan heeft de PPR niet kunnen overbruggen."

Ben Damhuis: „Meer een kloof tussen kennis en invoelen, dan een kloof in mentaliteiten."

Paul Peters: „Onze koördinatiegroep probeert die kloof te overbruggen, als het kan te dicht. De PPR zou, vinden wij, veel meer gebruik kunnen maken van mensen die niet op onbelangrijke posten in Nederland zitten. Oók binnen de vakbeweging zijn PPR'ers met veel kennis van zaken en met grote invloed."

Vakbeweging en PPR zouden tijdiger met elkaar in contact moeten treden, een brug leggen tussen vakbeweging en politiek. De PvdA heeft duidelijk haar strak georganiseerde verbanden binnen de vakbeweging. Partijpolitiek gezien laten ze zich vaak niets gelegen liggen aan wat de vakbeweging doet. Maar dan maakt, althans voor de buitenwereld, de presentatie goed wat er inhoudelijk mankeert. Al

die goede initiatieven, waarin de PPR naar mijn mening toch altijd heeft uitgeblonken, werden slecht gepresenteerd."

Gaat het wat dat betreft al beter?

Paul Peters: „Bij wat de PPR heeft gezegd over het arbeidsvoorwaardenbeleid van de vakbeweging, of over de loonpauze, is meegenomen wat wij in onze koördinatiegroep hebben besproken. En andersom is het zo, dat de vakbeweging nu aan het praten is over mens en arbeid, over arbeid en inkomens. Over de loskoppeling van die beide elementen is bijvoorbeeld bij ons in de dienstenbonden op ons kongres van vorig jaar op mijn initiatief

Meer een kloof tussen kennis en invoelen dan in mentaliteiten

een uitspraak gedaan. Heel dat denken over een andere vorm van arbeid, dat komt toch duidelijk uit de koker van de PPR."

Ben Damhuis: „Wij benaderen de PPR hier tot dusver alleen vanuit een voor ons kritische gezichtshoek. Ik wil er graag op wijzen dat de PPR bijvoorbeeld op het gebied van kernenergie of milieubescherming initiatieven heeft genomen die alle lof verdienen. Een partij met een kleine omvang vervult hier een grote rol..."

Jan-Kees Looise: „Die kleine omvang brengt met zich mee dat de PPR tot dusver binnen de vakbeweging niet zo geweldig serieus is genomen. De geïnstitutionaliseerde kontakten tussen vakbeweging en politieke partijen berusten op pure machtspolitiek. Het doel ervan is over en weer zaken gere-

geld te krijgen. De PPR moet het in de eerste plaats van haar ideeën hebben. Van de kant van de PPR zou een vernieuwingsbeweging met betrekking tot de relatie vakbeweging-politiek moeten komen."

Paul Peters: „Die drie van de PPR in de Kamer zouden wat meer achtergrond krijgen als hun kontakten met vakbeweging en andere organisaties wat manifester zouden worden. Je zou wat meer aan het PPR-image moeten doen, om je ideeën te versterken, te onderbouwen, ze vanuit een praktische invalshoek - en dat is de vakbeweging - te presenteren. Dan kun je ze misschien ook in een wat vroeger stadium verwezenlijkt krijgen."

Wat zou de PPR kunnen doen aan de verbetering van dat image?

Jan-Kees Looise: „Bijvoorbeeld: de meeste PPR'ers zullen wel lid zijn van de vakbeweging. Dat is een democratische organisatie, met ledenvergaderingen. Als je het voor elkaar kon krijgen dat een groot aantal PPR-leden naar zulke vergaderingen gaat en daar discussies aanzwengelt, vanuit de PPR-visie, over arbeidsvoorwaardenbeleid, arbeidsverdeling, verdeling van inkomen en dergelijke principiële items, dan móet dat zijn invloed hebben binnen de vakbeweging. Daarbij komt dan nog dat in onze koördinatiegroep mensen zitten met grote invloed binnen de vakbeweging - niet zozeer in de sfeer van de beslissingen, maar wel in die van voorbereiding, vorming en dergelijke."

Paul Peters: „Onze koördinatiegroep ▶

Ontmoetings- platform van theorie en praktijk

kan een ontmoetingsplatform zijn tussen de wat meer praktisch gerichte vakbeweging en de op theorie gerichte PPR. De vakbeweging is niet zo progressief gericht omdat ze het politiek vertalen mist, waartoe de PPR in staat is. Onze coördinatiegroep werkt niet alleen naar het parlement toe, maar ook naar de vakbeweging. Binnen de vakbeweging is er bijvoorbeeld een tendens ook de niet-actieven of de anders-actieven in de organisatie op te nemen. Onze bonden staan er al voor open. Dat is het resultaat van een politiek denken – dat wil zeggen van een mentaliteit die rijp is voor dit soort denken. Het resultaat van de wisselwerking van praktisch denken van de vakbeweging en theoretisch denken van de partij.”

Ruud Polman: „Wat dat PPR-image betreft: de PPR is een jonge partij. Maar als ze de jongeren wil houden, waar ze het ook voor opneemt, dan zal de PPR die jongeren ook moeten kunnen aanspreken. Dat betekent dat de PPR in duidelijke taal jongeren moet duidelijk maken wat ze wil. Nu zie je alleen een hoop voor ons onleesbare papieren met ideeën die niet eens praktisch vertaalbaar zijn. Soms gaat het beter. In de laatste PPR-verkiezingskrant stond iets goeds over jongeren zonder werk – ook al is dat nu alweer iets verouderd. Als jongeren in de PPR vragen we ons dan wel af: waarom alleen in een verkiezingskrant? Tellen we alleen mee als er verkiezingen op komst zijn.

Wat mij heel zinnig lijkt is een dialoog tussen jongeren in de vakbeweging en de PPR. Daarom zit ik ook in deze

koördinatiegroep. Laat de PPR eens werkloze jongeren binnen de partij aan de praat brengen. Laat ze vertellen wat zij vinden wat er voor hen kan worden gedaan. Binnen de partij moeten mensen met een hogere opleiding meer begrip krijgen voor de situatie van werkende en werkloze jongeren.”

Ook hier dus: vertalen, naar de alledaagse werkelijkheid toe...

Jan-Kees Looise: „...en van de alledaagse werkelijkheid naar de politiek... Ik bedoel: binnen de vakbeweging bestaat een grote hang naar wat er al is, naar wat functioneert. In die zin is de vakbeweging dus helemaal niet zo progressief. Mensen willen houden wat ze hebben, voelen niet voor experimenten. Terwijl er toch verandering nodig is om in de toekomst bestaande waarden te behouden, nog hogere waarden veilig te stellen. Daarin kan de PPR een heel belangrijke inbreng hebben.”

Hoe stellen jullie je dat vertaalwerk voor?

Jan-Kees Looise: „Bijvoorbeeld via het opzetten van studiekonferenties. Dat was een belangrijk begin om te laten zien wat wij willen. Je merkt tijdens de studiekonferenties dat PPR-vakbondsleden enerzijds heel sterk zijn gebonden aan de partij, anderzijds ook heel sterk aan wat er binnen de vakbeweging leeft. Daar merk je niets van een elitaire sfeer. Je ziet er PPR-leden van wie je helemaal niet wist dat ze bestonden... die van een uitkering leven, of van het minimumloon. Je krijgt boeiende discussies als PPR en vakbeweging samenkomen op zo'n studiekonferentie.

Daarnaast willen wij ook bevorderen dat, zoals Ruud Polman al zei, moeilijk leesbare stukken begrijpelijk worden voor de mensen voor wie ze bestemd zijn. Dat geldt bijvoorbeeld het verkiezingsprogramma, maar er is nog wel het een en ander meer aan PPR-drukwerk

dat toegankelijker zou moeten worden...”

Hoe zijn jullie ingepast in de structuur van de PPR?

Jan-Kees Looise: „We hebben daarover uitvoerig gediscussieerd met het partijbestuur. Het moet me van het hart: wij kregen niet de indruk dat men aan de top van de partij echt door had wat wij nu eigenlijk willen. In eerste instantie hadden wij een positie geclaimd zoals de PPR-vrouwen. Dat stuitte op grote problemen. Uiteindelijk zijn we administratief ingedeeld bij de themagroep Macht. Niets ten nadele van die themagroep, maar we voelen ons daarmee niet bijster gestreeld – wel erg onderaan gehangen. Maar ons is verzekerd dat dit louter administratief en niet hiërarchisch is.

We hebben daarop gezegd dat we niet al ons kruis willen verschieten aan het bereiken van een of andere plaats binnen de partijstructuur. Dat we beter doen onszelf waar te maken. En dat lukt al aardig.”

Ben Damhuis: „Macht is een abstrakt begrip. Het partijbestuur wil daar iets heel concreets in onderbrengen. Ik heb daar echt moeite mee... Je vraagt je af: wat betekent voor een PPR, die ons zo indeelt, die vakbeweging eigenlijk? Staat zo'n partijbestuur daar echt voor open?”

Ruud Polman: „En waarom is het partijbestuur nog nooit gaan praten met organisaties van werkende jongeren? Wat voor ons nodig is is binnen de PPR is extra-vorming. Werkende jongeren hebben nogal wat moeilijkheden met hun functioneren binnen PPR-bijeenkomsten. Via scholing en vorming zou het partijbestuur daar iets aan kunnen doen. Werkende jongeren beschikken over weinig vergader- en discussietechniek. Ze zijn bang in hun eigen taal te zeggen wat ze op hun hart hebben. Ze uiten zich vaak in botte taal, die niet zo is bedoeld. Wij voelen voor de PPR-ideeën. Wij zouden ook graag door de PPR worden begrepen.”

DE STEM DES VOLKS

Benzineaccijns

De PPR acht, blijkens de aktiekrant van 29 februari, forse prijsverhogingen van energie noodzakelijk om tot voldoende energiebesparing te komen. Daarom stemde zij in de tweede kamer voor de verhoging van de aardgas-prijzen.

Vreemd genoeg stemde de PPR echter tegen verhoging van de benzineaccijns. Dit

DE STEM DES VOLKS

heeft mij zeer verbaasd. Immers voor aardgasverwarming is nauwelijks een energiebesparend alternatief denkbaar, terwijl voor het particulier autoverkeer, waar de benzineaccijns het meest in doorwerkt, een om vele redenen te verkiezen alternatief gevormd wordt door het langzaam verkeer en het openbaar vervoer. Een forse verhoging van de benzineaccijns zal ongetwijfeld

DE STEM DES VOLKS

een fikse stimulans zijn om meer van het openbaar vervoer gebruik te maken. En meer gebruik van het openbaar vervoer spaart energie en leidt bovendien tot een beter (frekwenter) openbaar vervoer. Welke redenen voert de PPR aan voor haar aanvechtbare stemgedrag? Wel, de benzineaccijnsverhoging wordt niet gekompenseerd door de automatische prijskopen-

DE STEM DES VOLKS

satie. De PPR wil weliswaar de energieprijzen verhogen, maar dit mag niet ten koste gaan van de zwaksten in de samenleving. Nu is het sterk de vraag of deze zwaksten in de samenleving gedupeerd worden door een hogere benzineaccijns. In mijn ogen behoren tot de zwaksten in de eerste plaats de kinderen en de ouderen van dagen en de velen die zich willen of moeten behelpen met een achter-

WERK IN UITVOERING

PPR-Jongerenwerkgroep in aktie

JAN OOMKES

Op 15 december 1979 is er op de Landelijke Beraadsgroepdag, een dag waarop zo'n veertig jonge PPR-leden nadachten over een toekomstige PPR-jongeren-organisatie, een werkgroep samengesteld die moet gaan bekijken hoe we kunnen komen tot een echte landelijk georganiseerde jongerengroep in de PPR. (Zie aktiekrant nr. 150 van 1 februari 1980).

Wat doet die werkgroep?

De werkgroep die uit zes jongeren bestaat houdt zich met de volgende zaken bezig:

- Het ontwerpen van een landelijke structuur;
- Het maken van een beginselverklaring;
- Organiseren van een jongerenkongres;
- Zorgen voor publiciteit in en buiten de partij;
- Enzovoort.

We proberen in de PPR de weg vrij te maken voor het oprichten van de PPR-jongeren, dat geeft nog wel wat problemen omdat de partij in het verleden eens in een kongresbesluit heeft vastgelegd geen aparte jongerenorganisatie te willen.

Er is overleg met het partijbestuur over deze zaken en wij hebben goede hoop dat alles dik voor elkaar komt. Hieronder kun je wat meer lezen over die werkgroepbezigdheden:

Structuur van de landelijke PPR-jongeren:

Twee mensen van de werkgroep werken aan de ontwerp-structuur. Het gaat hier vooral om de plaats van de PPR-jongeren binnen de partij, de relatie met partijbestuur e.d. Er komt een opzet voor een jonge-

renbestuur, een landelijk beraad, werkgroepen, verkiezingsprocedures en dat soort dingen.

Ook wordt bekeken wie lid kunnen worden van de PPR-jongeren en onder welke voorwaarden.

Het bepalen van een maximumleeftijd is nog lastig i.v.m. een nieuwe subsidieregeling van CRM die nog in de maak is. Over een minimumleeftijd wordt nog gedacht maar waarschijnlijk zullen kieswet en partijstatuten het moeilijk maken dit lager dan 16 jaar te maken.

Beginselverklaring:

Om voor buitenstaanders zo duidelijk mogelijk te maken waar de PPR-jongeren voor staan leek het ons zinvol een duidelijke en goed leesbare beginselverklaring te maken.

We zijn al aan de tweede verbeterde versie toe.

Het is een pamfletachtige opzet, waarin we onze visie op de wereld op een inspirerende manier zullen proberen te brengen, zowel vanuit de ethische als uit de meer sociaal-ekonomische hoek bekeken.

Jongerenkongres:

Als alles goed gaat willen we op zaterdag 10 mei een jongerendag houden, waarschijnlijk in jongerencentrum „De Tagrijn” te Hilversum.

Deze dag kunnen we als voorlopige oprichtingsdag van de landelijke PPR-jongeren beschouwen.

De PPR moet daar dan nog wel zijn goedkeuring aan hechten, wat dan wel zal gebeuren op het voorjaarskongres van 16 en 17 mei. Daar zal dan het oude kongresbesluit moeten worden teruggedraaid.

Op het jongerenkongres zal een hoop moeten gebeuren: De structuurontwerpen moeten (goed-)gekeurd worden, er moet een voorlopig landelijk

bestuur worden gekozen, enzovoort. Verder is er tijd voor ontspanning: Lekker eten, 's avonds een band, misschien nog een film of kabaret 's middags.

Kortom het moet een swingende dag worden.

We proberen nog wat publiciteit te maken via kranten en radio/tv. Ook voor posters en buttons wordt gezorgd.

Wat kun je nu verwachten?

Alle jongeren in de PPR die bij ons bekend zijn krijgen onze ontwerpen toegestuurd.

Het is de bedoeling dat iedereen die positieve of negatieve kritiek heeft dat naar ons opstuurt (liefst getypt), zodat we die opmerkingen weer kunnen verwerken in het gewijzigde ontwerp. Ook dat ontwerp wordt weer rondgestuurd, de amendementen die jullie dan mogen insturen komen aan de orde op 10 mei.

We hopen dat iedereen nu een beetje ziet wat er allemaal op jongerengebied gebeurt.

Alle reacties op onze plannen zijn welkom, het is voor ons prettig te zien dat veel mensen zich erbij betrokken voelen, en het hunne willen bijdragen aan een zo goed mogelijke opzet voor de PPR-jongeren.

Vragen:

Als er nog vragen zijn kun je altijd bij mij terecht:
Jan Oomkes, J. van Maerlantlaan 46,
1215 HX Hilversum, tel. 035 - 47780.

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

gesteld openbaar vervoer. Deze grote groep mensen is sterk gebaat bij gelijke verplaatsingsmogelijkheden voor iedereen, voor minder autoverkeer (dus minder nieuwe autowegen, rustverstoring, verkeersdoden, slaapsteden, groene wedu-

wen enz. enz.) en deze groep is dus ook gebaat bij verhoging van de benzineaccijns. Het beperken van het begrip 'zwakkere in de samenleving' alleen op basis van financiële criteria is voor een welzijns-partij als de PPR toch te gek om los te lopen?!

De voordelen van een beter leefmilieu (voor iedereen!) moeten m.i. in de PPR zwaarder wegen dan het beperkte leed van het niet meer kunnen bezitten van een auto. Zelfs als dit afstand doen van de auto, (door een te geringe inkomensnivellering),

voorlopig beperkt is tot de lagere inkomensgroepen. Of is „autootje-pestent” bij de PPR ook al taboe?

Niek de Knegt
Rotterdam

Kerngroep achter Buitenland-nota

De Kerngroep van 8 maart in Utrecht heeft de door Michiel van de Kasteelen als internationaal sekretaris van de PPR namens het partijbestuur samengestelde Buitenland-nota goedgekeurd. In deze nota van 16 pagina's wordt onder meer aangedrongen op een uiteindelijk losmaken van Nederland uit de NAVO. Zolang ons land nog lid is van de NAVO moet dit lidmaatschap worden benut voor een aantal

specifieke doelstellingen; afwijzen van een Europese kernmacht, afwijzen van kernwapens op Nederlandse bodem; doorbreking van de impasses bij de diverse ontwapeningsonderhandelingen; voorbereiding van vormen van sociale verdediging.

Midden-Oosten

Wat betreft het Midden-Oosten dringt

de nota aan op wederzijdse erkenning door Palestijnen en Israël van elkaars bestaansrecht, erkenning van de PLO als vertegenwoordiger van het Palestijnse volk; een onafhankelijke Palestijnse staat als tussenoplossing; terugtrekking van Israël uit alle bezette gebieden en een internationale oplossing voor Jeruzalem.

Europa

De buitenlandnota stelt in verband met de Europese Gemeenschap voor gebruik te (blijven) maken van de mogelijkheden die de „onafhankelijken” in het Europees parlement de PPR bieden voor indirecte invloed – met name van de mogelijkheden via de Italiaanse PR. Er zijn op buiten-parlementair nivo gesprekken gaande van de PPR met een zestal radicale en ekologische groepen en partijen in Europa, te weten de Partito Radicale in Italië, de Ecologistes in Frankrijk, Die Grünen in de BRD, de Britse Ecology Party, de Vlaamse AGALEV en de Waalse Ecolo. De gedachten gaan uit naar een (kon)federatie, maar bij een besluitvorming zal van de kant van de PPR de uiterstezorgvuldigheid in acht worden genomen, terwijl het laatste woord uiteraard aan het kongres is.

Mensenrechten

Ook aanvaardde de kerngroep de PPR-reaktie op de regeringsnota „De rechten van de mens in het buitenlands beleid”. Hierin wordt onder meer gesteld dat een beleid dat eenzijdig is gericht op de mensenrechtensituatie in landen met een bepaalde politieke signatuur moet worden verworpen. Middelen ter bestrijding van schendingen moeten al naar de ernst van het geval, dus „selektief” worden toegepast. Ontwikkelingssamenwerking als middel van mensenrechtenbeleid verdient, aldus de PPR, afzonderlijke bestudering.

Staatsvorm

Na nogal wat discussie nam de kerngroep een door de Haagse leden Jaap de Jong en Wim Tigges ingediende, maar sterk gesnoeiende motie aan waarin het partijbestuur wordt opgedragen een inhoudelijke discussie en besluitvorming over de meest wenselijke staatsvorm mogelijk te maken en in het ontwerp-program voor de volgende Tweede-Kamerverkiezingen enige zinsneden aan dit onderwerp te wijden.

Hervormd Nederland anders dan u denkt

Je hebt mensen die bij het horen van de woordjes 'Hervormd Nederland' denken aan een kerkblad voor hervormden. Mis. Hervormd Nederland is anders dan u denkt. Het is een oecumenisch opinieweekblad. Nieuwsgierig naar de achtergronden van gebeurtenissen, naar het waarom van vanzelfsprekendheden. Kritisch over onze economische en politieke orde. Een blad dat blootlegt waarom dingen gebeuren zoals ze gebeuren: Met de werkgelegenheid, met de wapenwedloop en de koude oorlog, met de vrouwenbevrijding, met de arme en rijke landen. Hervormd Nederland is ook geïnteresseerd in kerk en godsdienst. Niet in godsdienst die mensen in slaap wiegt, maar in godsdienst die waakzaam en strijdbaar is en de samenleving vernieuwt. Hervormd Nederland heeft een handzaam formaat. Niet te dik, maar toch volledig. En ook niet te duur (slechts f 36,50 per half jaar).

Probeer u Hervormd Nederland zelf eens. Neem een proefabonnement voor twee maanden.

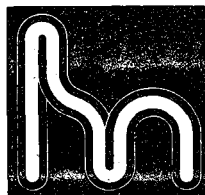
- Ik neem een proefabonnement van twee maanden voor f 6,-
 Ik weet al voldoende van HN. Ik abonneer me f 36,50 per half jaar

Naam .....

Adres .....

Code/plaats .....

Bon sturen naar Antwoonrnr. 1776, 2500 XJ Den Haag
 (in open envelop, geen postzegel). Of bel: 070-512111.

Overal in de losse verkoop f 1,85

Rechten voor homoseksuelen zijn mensenrechten

Tijdens de Openbare Commissievergadering van de Tweede Kamer over de regeringsnota „De rechten van de mens in het buitenlandse beleid” heeft Henk Waltmans namens de PPR-fractie een motie ingediend waarin de regering wordt verzocht in haar mensenrechtenbeleid ook te betrekken de diskriminatie van homoseksuele vrouwen en mannen. Deze motie werd „kamerbreed” ondersteund: medeondertekenaars waren de kamerleden Van den Bergh (PvdA), Bisschoff (D'66), Scholten (CDA), Bolkestein (VVD) en Van der Spek (PSP).

In de motie wordt overwogen „dat in verschillende landen mensen worden vervolgd op grond van hun homoseksualiteit, hetgeen niet zelden leidt tot langdurige vrijheidsstraf of zelfs tot doodstraf”, geoordeeld „dat diskriminatie op grond van iemands seksuele voorkeur strijdig is met de rechten van de mens” en vastgesteld „dat over deze schending van mensenrechten niet wordt gesproken” in de regeringsnota. Bij de indiening van de motie wees Henk Waltmans er, desgevraagd door Relus ter Beek (PvdA), op dat hij spreekt van „seksuele voorkeur”, omdat deze verder gaat dan alleen maar het zeer beperkt uitgelegde begrip „seksuele geaardheid”. Ds Verbrugh

(SGP) constateerde dat men met zo'n voorkeur alle kanten uit kon: „Iemand kan ook zijn heteroseksuele voorkeuren zo laten blijken dat hij in een bepaald land wordt opgepakt. Dat kan ik mij wel voorstellen.” L. J. Brinkhorst

(D'66) reageerde hierop: „Uw fantasie is grenzeloos.” Henk Waltmans: „Het is hetzelfde als met drank en met alle andere goede dingen des levens. Men kan dat zó overdrijven dat men anderen daarmee hindert.”

Uit de regeringsnota konkludeerde Henk Waltmans verder dat Nederland blijkbaar minder voor de rechten van de mens in andere landen kan opkomen naarmate de economische be-

trokkenheid met die landen intensiever en omvangrijker is. Het tegendeel zou eigenlijk waar moeten zijn. Met Fred van der Spek (PSP) diende hij een motie in, waarin wordt gewezen op de ernstige en stelselmatige schending van de mensenrechten in Argentinië en waarin de regering wordt verzocht geen exportkrediet-herverzekering te geven voor de financiering van de ontginning van een gasveld door een Nederlands bedrijf in Argentinië. Dit soort economische steun, aldus de motie, draagt bij tot de handhaving van de positie van het Argentijnse regiem dat verantwoordelijk is voor de schending van mensenrechten. De EG heeft voor dit soort kwesties te weinig aandacht. Henk Waltmans wees ook op de meer structurele schending van de rechten van groepen, zoals Indianen, Koerden en op de schending van de mensenrechten in Ierland en in Chili.

Op 25, 26 en 27 april wordt in Den Alerdinc te Laag-Zuthem (Zwolle) een door de SRV georganiseerd studieweekende gehouden over Kerk en politiek, met als thema Werken in de kerk. De kosten van deelname bedragen f 35,-. In verband met de grote belangstelling is spoedige opgave raadzaam bij SRV, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel. 020/256046.

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1980:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

Kolonel Valk en de sergeanten

Over de sergeantenputsch in Suriname heeft Henk Waltmans in de Tweede Kamer gezegd dat militaire regimes altijd en uit zichzelf slecht zijn. Het streven moet zijn gericht op een herstel van de parlementaire democratie. Suriname wordt door grotere buitenlandse mogendheden bedreigd: Brazilië en Venezuela, die blij kunnen zijn met een voorwendsel in te grijpen – en een gezagschaos zou zo'n voorwendsel kunnen zijn.

Aan de ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie heeft Henk Waltmans vragen gesteld over zekere kolonel Valk, hoofd van de Nederlandse militaire missie in Paramaribo, die kort vóór de staatsgreep in een gesprek met een aantal onderofficieren en een journalist zijn sympathie met de aktievoerende militairen niet onder

stoelen of banken zou hebben gestoken.

Henk Waltmans vraagt te onderzoeken of en hoe die kolonel invloed heeft gehad op de staatsgreep en of hij in zijn verslaggeving aan de regering melding heeft gemaakt van moeilijkheden in Suriname. Een van de leden van de thans de macht uitoefenende Militaire Raad zou hebben gezegd: „Kolonel Valk is een bekwaam officier, die Suriname een warm hart toedraagt. Wij hebben er geen problemen mee dat kolonel Valk in de toekomst belangrijke bevoegdheden krijgt als hij daar zin in heeft.” Als dit waar is, zo vraagt Henk Waltmans, werpt dit dan geen eigenaardig licht op de visie die in Suriname leeft over de taakstelling en taakuitvoering van de Nederlandse militaire missie?”

Er is een progressieve spaarbank in ons land.

Waar blijven die progressieve sparenders nou...

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een spaarbank die gesneden is op de maat van uw principes. De ASN is voortgekomen uit de moderne arbeidersbeweging. En steekt dat gegeven niet onder stoelen of banken.

Ook in de bedrijfsvoering verloochent de ASN haar afkomst niet. Daarom kunt u er ook zeker van zijn dat de ASN geen beleggingen voor uw spaargeld kiest waar zij gezien haar maatschappelijke inzichten niet achter staat.

De ASN belegt wel zo veel mogelijk in maatschappelijke en culturele instellingen en - niet te vergeten - in de woningbouw. Dat betekent dat de ASN u geen gouden bergen belooft als u daar gaat sparen. U krijgt een eerlijke rentevergoeding. Niet meer, maar zeker niet minder. En... rente zonder bijsmaak.

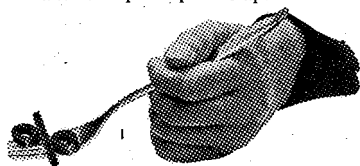
De ASN is in 1960 opgericht door het NVV en De Centrale. Dit geeft haar de verplichting om rekening te houden met de belangen van de groeperingen waarvoor de ASN is opgericht en waaruit zij is voortgekomen.

De ASN: maatschappelijk progressief en principieel. Zo'n spaarbank zou gekozen moeten worden door iedereen die zich verwant voelt met de progressieve beweging in ons land. Door u dus.

Welnu, het minste wat u kunt doen is u te informeren over de ASN. Over de makkelijke manier van sparen (in nauwe samenwerking met de postgiro) en over de vele andere, aantrekkelijke spaarvormen.

U komt er dan meteen achter dat de ASN met haar 55.000 spaarders met een gezamenlijke inleg van 200 miljoen gulden, niet de eerste de beste is. Daarom... vul de bon in deze advertentie in.

Een progressieve daad. Een principiele stap.

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
geeft rente zonder bijsmaak

Bon sturen aan: Algemene Spaarbank voor Nederland,
Antwoordnummer 1188,
2500 VB Den Haag.

U hoeft geen postzegel te plakken. U kunt ook bellen: 070-470181 of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlakbij het Centraal Station) tussen 08.30 uur en 17.00 uur.

Iedereen die voor 1 juli 1980 een spaarrekening opent met tenminste f 50,- als eerste inleg krijgt als welkomstgeschenk een spaarpremie van f 7,50.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- spaardeposito-bewijzen (met een vaste looptijd)

* aankruisen wat u wenst.

Briefjes van Herman Verbeek

**GERARD NIJSSEN
JAN ZUIDGEEST**

Nadat wij beiden eind vorig jaar het stuur overnamen - van Karel Beckers en Frans Terken - van de stuurgroep van de themagroep Welzijn hebben wij al enkele keren een briefje ontvangen van partijvoorzitter Herman Verbeek. Hij is dan weer op bezoek geweest bij enkele aktiecentra en heeft daar mensen ontmoet waarvan hij denkt: die zouden best eens een goede bijdrage kunnen leveren aan het werk van deze of gene werkgroep van de themagroep welzijn. De namen van die mensen speelt hij dan aan ons door. (Nogmaals bedankt, Herman). Wij nemen dan contact met hen op en heel vaak blijken deze mensen dan inderdaad bereid om hun deskundigheid op een bepaald terrein ten dienste te stellen van een desbetreffende werkgroep.

Soms geven ook andere mensen namen aan ons door. En het gebeurt ook dat mensen zichzelf melden, hetzij spontaan, hetzij in reaktie op een oproep in de aktiekrant.

En iedere keer denken wij: er moeten in een partij met zoveel duizenden leden toch nog ontzettend veel meer mensen zitten die op een of ander terrein deskundig zijn en die best bereid zijn om de partij daarvan te laten profiteren.

Daarom klimmen wij maar weer eens in de pen om van daaruit een beroep te doen op iedereen die iets kan en wil bijdragen aan het vele werk dat er te doen is binnen de verschillende themagroepen: macht, milieu, vrede en welzijn. In het volgende preken we verder alleen voor eigen parochie: welzijn. Omdat we de behoeften daarvan het best kennen, en omdat we

daarvoor ingehuurd zijn (zij het onbezoldigd).

Uit een enquête die we gehouden hebben toen wij aan het roer kwamen, is gebleken dat bijna alle werkgroepen van de themagroep welzijn behoefte hebben aan versterking. De wens daartoe is uitdrukkelijk uitgesproken door de volgende werkgroepen:

- WSW (Sociale Werkplaatsen);
- Sociale Zekerheid;
- Onderwijs;
- Maatschappelijke dienstverlening en Sociaal Cultureel Werk;

THEMAGROEP WELZIJN

- Kunst en Mediabeleid;
- Gehandikaptent;
- Sport;
- Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding;
- Zwakzinnigenzorg (Zie Aktiekrant van 1-2-80, p.17);
- Justitie;
- Jeugd welzijnsbeleid;
- Buitenlandse Werknemers.

En dan praten we nog slechts over bestaande werkgroepen. Er zijn daarnaast nog een heleboel terreinen die onder „welzijn” vallen, waarvoor nog geen werkgroepen zijn, terwijl het toch heel wenselijk is dat ze er wel zouden zijn. Ter bepaling van de gedachten: als themagroep welzijn staan we voor alles wat thuishoort onder het Ministerie van CRM, onder dat van Onderwijs en Wetenschappen, voor grote delen van Justitie, voor het Volksgezondheidsdeel van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, voor delen van Sociale Zaken en van Binnenlandse Zaken (o.a. coördinatie van minderhedenbeleid).

Goed functionerende werkgroepen

zijn van vitaal belang voor de PPR. Hiervan hangt goeddeels af hoe sterk of hoe mager het (verkiezings)programma is. De betekenis daarvan mag niet onderschat worden. Het is een van de duidelijkste visitekaartjes van een partij. En het is de rode draad bij het bedrijven van PPR-politiek. Juist in deze maanden zijn, met het oog op de verkiezingen van '81, veel mensen in allerlei werkgroepen weer hard bezig aan het bijschaven en aanvullen van het programma. Werkgroepen zijn verder van groot belang voor het werk in vooral de Tweede Kamer, zeker nu het vele werk daar verzet moet worden door een weliswaar uiterst ijverige en deskundige maar toch numeriek kleine fractie. Kamerdebatten en het werk in Commissies kunnen er in belangrijke mate door gevoed worden.

Tenslotte kunnen werkgroepen broedplaatsen zijn voor nota's over allerlei zaken, die niet alleen meebepalend zijn voor het gezicht van de PPR naar buiten, maar die ook van vitaal belang zijn voor de meningsvorming binnen de partij.

Konkluderend: wie denkt dat hij of zij op een bepaald punt een bijdrage kan leveren omdat hij of zij daar wat van afweet: hij of zij melde zich. Hoe meer mensen de zaak dragen, hoe lichter de last wordt. Geef ook gerust namen en „deskundigen” van anderen door. Het recht op privacy gaat nou ook weer niet zover dat dit niet zou mogen. En er zijn altijd mensen die te bescheiden zijn om zichzelf te presenteren. Wij benaderen hen dan, ieders vrijheid om toch „nee” te zeggen uiteraard ten volle respektierend.

Aanmeldingsadres: Gerard Nijssen, Baarsstraat 76, 1075 RX Amsterdam. Tel. 020 - 762976.

aktie VOER

Bewust

Het maartnummer van Bewust - maandblad voor behoud van leven en de leefbaarheid, geeft o.m. informatie over „materialistisch feminisme”, over alternatieve geneeswijzen en over het kankervraagstuk. Een

abonnement kost 0,2% van het bruto-inkomen met een minimum van f 30,- per jaar. Meer info: tel. 05248/1752 (Elly Schotanus en Trinus Steltman).

In de buurt

Bij de Stichting Burger-schapskunde, Nederlands Centrum voor Politieke Vorming, te Leiden is onlangs de schriftelijke serie lessen „In de buurt” verschenen. Deze serie boekjes, met een voorwoord van de burgemeesters Van der Louw en Vonhoff, beoogt

de niet-professionele vrijwilliger die actief is op buurt-, wijk- of dorpsniveau ter zijde te staan. In het kader van binnengemeentelijke decentralisatie, welzijnsdecentralisatie en de vele reeds bestaande dorps- en wijkraden zien we een toenemend aantal burgers zich daadwerkelijk bezighouden met het vormgeven van hun woon- en leefomgeving. In de 14 lessen wordt uitvoerig ingegaan op vraagstukken waar deze actieve burgers mee geconfronteerd worden en mogelijke oplossingen hiervoor. Enkele onderwerpen: Ge-

meente, Provincie, Rijk, discussie- en vergadertechniek, organisatievormen, ruimtelijke ordening, verkeer, wijkraden, welzijnsdecentralisatie, wijktenoonstelling en relaties tussen burgerij en overheid. Deze cursus kan voorzien in een leemte die er bestaat op het gebied van informatiemateriaal voor volwassenen, die als vrijwilliger actief zijn in het bestuur en beheer van hun leefomgeving. De prijs van deze uitgave is f 44,-. Info: Stichting Burgerschapskunde, Postbus 349 - 2300 AH Leiden, Tel.: 071 - 899272.

aktie VOER

Eurometaal

De werkgroep Eurometaal organiseert in samenwerking met PPR, PSP, IKV en Vredesburo Zaanstreek op 19 april een demonstratie tegen de Nederlandse (voor 70% staats eigendom) wapenfabriek Eurometaal aan de Hemkade. Eurometaal staat in verband met de internationale wapenhandel en is daardoor een instrument in handen van onderdrukkers. De betoging start om 13.00 uur vanaf station Zaandam.

Zwartboek

De Anti-apartheidsbeweging Nederland heeft een zwartboek uitgebracht over wetenschappelijke contacten tussen Nederland en Zuid-Afrika. Ondanks de bevestiging van het cultureel akkoord met Zuid-Afrika is er geen einde gekomen aan dergelijke contacten, die zelfs door de ministeries van OKW en BZ in de hand worden gewerkt. Het zwartboek licht dit uitvoerig toe. Te bestellen bij Anti-apartheidsbeweging, Lauriergracht 116 Amsterdam, door overmaking van f 8,- (inkl. f 3,- porto) op giro 580900 t.n.v. AABN, Amsterdam, o.v.v. Zwartboek.

Weigering defensielasten

De Beweging Weigering Defensiebelasting, Utrechtseweg 159, Amersfoort, streeft naar een wettelijke erkenning van gewetensbezwaren tegen het meebetalen aan het defensieapparaat via de belasting. Daarom voert de BWD aktie om bij wijze van symbool één cent per kernraket (zoals bekend komen er 572 nieuwe) te weigeren en dus f 5,72 in te houden

van nog te betalen belasting of terug te vragen op reeds ingehouden belasting. De BWD legt dit alles uit in een duidelijke folder. Voor info: tel. 033/10445.

„Beroeps” in het Welzijnswerk

Steeds meer institutionalisering en professionalisering in het welzijnswerk dreigt het kunnen zorgen voor onszelf en voor elkaar in gevaar te brengen. De volkshogeschool Drakenburgh in Baarn organiseert over deze kwestie een weekend op 25, 26 en 27 april. De bedoeling in gedachten en praktijken uit te wisselen, een en ander rond het boek De markt van welzijn en geluk van Hans Achterhuis. Kosten f 50,- p.p. Voor info: Johan Boomgaardt, tel. 035/853045.

Iglo over kraken

Iglo, de woonkrant voor mensen die in de kou staan, wijdt zijn nieuwste nummer aan het thema „kraken”. Niet alleen de ontwikkelingen in Amsterdam komen aan de orde, maar ook de interessante strategiediskussie binnen de landelijke kraakbeweging – zo ongeveer rond de vraag „kraken of ook praten?”. Dit door de LOBH (Landelijke organisatie belangengroepen huisvesting) uitgegeven blad verschijnt tien maal per jaar. Een abonnement kost f 25,-, losse nummers f 2,75. Voor info: tel. 020/223505.

Lesbische vrouwen

In verband met de verscherpte toepassing van de Amerikaanse „Immigration and Nationalisation Act” van 1917, hebben de afgelopen vier weken in totaal veertig lesbische vrouwen het Amerikaanse consulaat in Amsterdam bezocht. Deze wet bepaalt dat homoseksuele vrouwen en mannen de toegang tot de VS geweigerd wordt, omdat homoseksualiteit wordt beschouwd als een ernstige

geestesziekte.

De veertig vrouwen willen opheldering over de gevolgen van deze wet in het geval van een bezoek aan de VS. Ondanks tegenstrijdige informatie werd hen het volgende duidelijk: Homoseksualiteit is een geestesziekte; officieel houdt dit in dat de toegang tot de VS wordt geweigerd, tenzij door de consul een ontheffing („waver”) wordt verleend. Deze ontheffing kan alleen verkregen worden ná een gesprek met de consul en nadat alle persoonsgegevens zijn verstrekt. Op grond waarvan de consul een beslissing in deze neemt, is volkomen onduidelijk gebleven. Het visum van een homoseksueel is een speciaal stempel in de vorm van een roze driehoek met de tekst „seksueel afwijkend”. Dit doet denken aan de roze driehoek die homoseksuelen moesten dragen in de tweede wereldoorlog, zoals joden een gele ster moesten dragen. Van alle homoseksuelen die een visum aanvragen worden de persoonsgegevens levenslang geregistreerd bij de Amerikaanse Immigratiedienst. Waar de gegevens verder nog geregistreerd worden blijft geheim. Wegens deze registratie heeft geen van de vrouwen een formulier voor visum-aanvraag ingevuld. Bij verdere navraag bleek dat ook het COC/NVIH een organisatie is, waarvan de leden de VS niet in mogen. „Natuurlijk kan je bij een visum-aanvraag je homoseksualiteit verzwijgen, maar dit betekent meewerken aan de wettelijke diskriminatie van homoseksuelen. Verder biedt dit ook géén garantie dat je de VS in mag of er in kunt blijven. Een land dat de verbanning van dissidenten uit de Sovjet-Unie bestempelt als „een officiële daad van onderdrukking” en de mensenrechten hoog in het vaandel draagt, voert zelf een beleid van officiële onderdrukking van homoseksuelen.” Aldus een persverklaring van de groep Lesbische Vrouwen Amsterdam.

Strohalm

De landelijke milieu-aktiegroep Strohalm wil de door de regering geopperde maatschappelijke discussie over kernenergie als zodanig ter discussie stellen. „Geen Brede Maatschappelijke Discussie over (kern) energie, maar een Brede Discussie over de Maatschappij” luidt de tekst van een door Strohalm uitgebracht affiche. De achterkant van het affiche stelt enkele speciale aktievormen voor om te voorkomen dat de mensen door de kernenergie-lobby worden ingepakt. Te bestellen door overmaking van f 2,50 op giro 355925 t.n.v. Aktie Strohalm Utrecht o.v.v. 1 ex. BMD-affiche.

Homo's naar Leeuwarden

De nationale homo-demonstratie in Leeuwarden, waarover in de vorige aktiekrant al is bericht, wordt gehouden op zaterdag 3 mei. De organisatie is in handen van het Frysk Flikerfront in samenwerking met de homogroepen van PPR en PSP. Zoals gemeld richt de betoging zich onder meer tegen het weersprekende geweld (rotte eieren en fietskettingen) waarmee Leeuwardenaren meenden een groep homoseksuele betogers tegen het visumbeleid van de Verenigde Staten eind februari te moeten bejegenen. Deze door de politie zo lakoniek opgenomen „potenrammerij” mag gelden als een symptoom van een dreigende toename van geweld en agressie jegens homoseksuelen en andere minderheden. Alle reden dus op 3 mei in Leeuwarden te gaan betogen.

* * *

Wie meer wil weten over het in deze rubriek gereserveerde Aktievoer kan eens informeren bij de plaatselijke Wereldwinkel. Allicht dat ze er daar ook, en méér, van weten, dat ze je verder kunnen helpen.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

18 APRIL 1980, NUMMER 156

Zaterdag 26 april wordt in Middelburg een landelijke demonstratie gehouden tegen kernenergie en vóór sluiting van de kerncentrale in Borssele. Verdere eisen zijn:

- geen opwerkingskontraakt met Cogéma;
- geen uitbreiding van de opslagcapaciteit;
- openbreking van het kontraakt van PZEM met Péchiney;
- handhaving werkgelegenheid; géén ontslagen;
- openbaarheid van de gegevens.

De betoging start om 12.00 uur met een manifestatie op het Damplein in Middelburg. Er is een kindercrèche. Het partijbestuur roept alle PPR-leden op aan de betoging deel te nemen. PPR-deelnemers: verzamelen om 11.30 uur onder de Lange Jan.

GEEN KERNENERGIE IN NEDERLAND; STOP BORSSELE

26 APRIL DEMONSTRATIE MIDDELBURG

Organisatie:
Landelijk Energie Komitee
Energie Komitee Zeeland
Aktie Strohalm
Milieudefensie
IKB
PSP
Nivon
PvdA
CPN

Jong Socialisten
Socialistische Partij
SSK Eindhoven
Energiekomitee Alkmaar
Rijnmonds Energie Komitee
Energiekomitees Zuid-Holland
Landelijke Hervormde Jeugdraad
Leids Anti-kernenergie Komitee
Aktiekomitee Stop Dodewaard

AANVANG: 12.00 UUR — DAMPLEIN — INLICHTINGEN: 020 - 221369 — GIRO: 3567199

VOORBEREIDING NAJAARSKONGRES

Ook deze PPR-aktiekrant staat grotendeels in het teken van de kongresvoorbereiding. Ditmaal vooral het novemberkongres, waar het nieuwe verkiezingsprogram moet worden vastgesteld. In dit nummer enkele belangrijke punten uit het voorgestelde nieuwe program, met de bedoeling de discussie daarover mogelijk te maken.

Pagina's 6 t/m 12.

In dit nummer ook een profielschets voor de kandidatenlijst voor de fractie en het lijsttrekkerschap bij de Tweede Kamerverkiezingen, waarover de actiecentra zich kunnen uitspreken. De lijst wordt op het novemberkongres vastgesteld.

Pagina's 12 en 13.

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Jan Heytel, Gidi van Dongen,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Erik Akkermans, Gerard de Oude,
Kees van Twist

redactie

Hans Berrevoets, Stéphanie Brokerhof,
Harm Lamberts, Wil Merkies,
Walter van Opzeeland (eindredacteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abbonementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

uitsluitend: Jan Heytel,
Schreveliusstraat 68, Haarlem
Telefoon overdag 02505-791,
's avonds 023-314160

basis-layout

Joep Paulussen

VOORJAARSKONGRES

Plaats

Vrijdagavond 16 en zaterdag 17 mei houdt de PPR haar voorjaarskongres in het nieuwe gebouw „De Flint” te Amersfoort. De vrijdagavondbijeenkomst vindt plaats in de Theaterzaal, zaterdag kongresseren we in de Stads-hal (maar alles onder één dak).

Direkt voor het station bevindt zich het beginpunt van alle lijnen van de stadsbusdienst. Van deze blauwe bus-sen brengt lijn 6 U tot vlak voor de deur (halte Coninckstraat-De Flint). Vertrek van beginpunt: 5 minuten voor elk heel en half uur. Met de bussen van de lijnen 5, 8, 9 (Schothorst) en 10, komt U tot op enkele minuten lopen van De Flint, als U uitstapt bij de halte Kamp-Coninckstraat. Vertrek van beginpunt: 10 minuten over elk heel en half uur.

Overnachten

De PPR-leden in Amersfoort is verzocht medewerking te verlenen bij het ter beschikking stellen van slaapadressen. Daar wordt aan gewerkt. Wie slaappleatsen wil aanvragen of aanbieden, wordt dringend verzocht uiterlijk donderdag 15 mei contact op te nemen met Godfried Rensen, telefoon (033) 34294.

Crèche

Zaterdag 16 mei is er in „De Flint” een kindercrèche die zal worden bemand door betaalde beroepskrachten. Alle ouders kunnen zich dus met volle inzet aan het kongres wijden.

Niet vergeten!

PPR-aktieKrant nr 152 van 15-02-80.
PPR-aktieKrant nr 156 van 18-04-80.
In het kongresboek en tijdens het kongres wordt hierop teruggegrepen.

Agenda

Het ligt in de bedoeling vrijdagavond het kongres om 19.00 uur te openen. Daarna komen financiën en reglementswijziging aan de orde. Om 20.00 uur houdt Herman Verbeek als voorzitter van de partij een toespraak, waarna het visiestuk edukatieve voorzieningen wordt besproken. Om 22.00 uur moet de avond worden afgesloten. Zaterdag is de opening om 10.00 uur, waarna de partijvoorzitter en de fractievoorzitter Tweede Kamer toespraken houden. Om 10.45 uur is de behandeling gepland van de nota Buitenlanders op de grens van twee werelden. 's Middags wordt „De PPR in de jaren '80” behandeld, na een inleiding van Herman Verbeek. Om 16.30 uur sluiting.

Schuit: politiek café.

Laag-Zuthem (Zwolle) - 25, 26, 27 april, Den Alerdinck: Studieweekende Kerk en Politiek - opg. SRV, 020/256046.

Eindhoven - 25 april, 19.30 uur, Effenaar, Dommelstraat 2: PPR-jongeren Brabant over Kraken en Mobiele Eenheid.

Tilburg - 26 april, 10.30 uur, Café Boulevard, Noordstraat 49: Prov. le denverg. PPR-Brabant.

Middelburg - 26 april, 11.30 uur, Lange Jan, verzamelen voor betoging tegen Borssele e.d.

Sittard - 27 april, 15.00 uur K.W.J., Steenweg 86: PPR-jongeren Limburg.

Lelystad - 28 april, 20.00 uur, ?? Herman Verbeek voor actiecentrum over PPR naar de verkiezingen.

Groningen - 2 mei, 20.00 uur, PPR-gebouw, Coehoornsingel 10: PPR-jongeren Groningen.

Eindhoven - 6 mei, 20.00 uur, TH-auditorium: openb. disk. Leo Jansen-NDU's Vincken over mediabeleid.

Eindhoven - 20.00 uur, Dommel-nen: info- en discussieavond over opwerkingsfabriek in Mol (B).

19 april - 6 mei

Zaandam - 19 april, 13.00 uur, Stationsplein: start demonstratie tegen Eurometaal.

Amstelveen - 20 april, ?? uur, Watercirkel 386: PPR-jongeren Noordholland.

Hoofddorp - 21 april, 20.00 uur, De Deining, Marktplein: Herman Verbeek over PPR, jaren '80 en monarchie.

Groningen - 24 april, 20.00 uur, De

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Buitenparlementair

HERMAN VERBEEK

„Buitenparlementair” heet wat buiten het parlement om gebeurt. Het is vaak een vies woord. Eigenlijk hoort het niet. We zijn immers een democratie. We hebben toch een rechtsstaat. In feite wordt alleen links scheef aangezien om zijn buitenparlementaire akties. En er zijn heel wat progressieven die daarvoor in hun schulp kruipen. Ook bij links kom je mensen tegen die zeggen: „demonstreren ligt me niet; pamfletten op straat uitdelen daar moeten ze me niet voor vragen; een PPR-affiche hang ik liever niet voor het raam.” Wat zit daar allemaal achter, ook aan alibi's en komfortabele progressiviteit?

Op het komende kongres, 16 en 17 mei, staan de „negen stellingen voor de jaren '80” ter discussie. Daar zal het o.a. opnieuw gaan om een PPR met twee handen, nl. het parlementaire werk in gemeenteraad, Provinciale Staten en Tweede en Eerste Kamer enerzijds en de dagelijkse buitenparlementaire akties anderzijds. Inderdaad: enerzijds en anderzijds, ze kunnen soms behoorlijk last van elkaar hebben, in meningen en middelen. Die spanning bepaalt het karakter van de PPR. Nu we zoveel aktie te verwachten hebben, is een PPR-kommissie, op verzoek van de kerngroep, bezig met bezinning op aktiemethoden en strategieën. Even op een rij: er zijn vijf machten: de wetgevende, de rechterlijke, de uitvoerende; die drie zijn officieel en behoren tot het staatsbestel, ze zijn er produkt van en dragen er de trekken en kleuren van, ze stammen uit

de maatschappij die de onze heeft voortgebracht. De PPR wil alternatieven voor de gevaarlijkste tendensen in die maatschappij: voor uitbuiting, uitstoting, uitputting. We leven als Nederlanders in het hart van die maatschappij, hier is het geloof erin het sterkst; omsmelting, omkompostering, als je wilt „beking” naar een geweldlozer en solidairder samenleving, zal dus een ontzaglijke opgave zijn. Daartoe is niet uitsluitend een „verbetering” van de drie genoemde machten nodig, want er zijn er nog twee: die van de ambtelijke *burokratie* en die van *lobby en aktie*.

Op de eerste heeft de parlementaire democratie nauwelijks greep. Het lijkt of geveerders en parlementariërs de burokratie opdrachten geven en de uitwerking controleren, in feite is burokratie een macht op zichzelf, die zich verzelfstandigt en verheft buiten en boven bestuurlijke controle. Ze kan naar haar aard ook alleen maar groeien en erger worden. Nog steeds heeft burokratie een zeker krediet, ze wordt nog aanvaard, hoezeer men er ook op scheldt; de burokratie is wel traag en dom, maar er is niets anders.

Akties hebben veel minder krediet. Kamer-voorzitter Dolman telt graag een groeiend aantal demonstraties op het Binnenhof, maar als het even menens wordt, als het echt gaat om recht in plaats van om een petitie afgeven en naar huis gaan, dan komen de honden: Onkruid, Vondelstraat, Borssele enz.

Links moet niet ophouden duidelijk te maken hoe praktisch alle „buitenparlementaire” aktie van rechts

komt. Dat „anarchisme” en „gewelddadige révolutie” altijd allereerst in machtige rechtse handen geweest zijn. De voorbeelden staan ook nu dagelijks in de krant: spekulatie in plaats van volkshuisvesting; zuivelbergen in plaats van een wereldvoedselplan; wapen-, atoom-, auto-lobby; de auto doodt per jaar 200.000 slachtoffers, dat zijn drie Hiroshima's; terwijl snelheidsbeperking in Zweden 55% minder doden gaf, in Engeland 50% en in Japan 45%; de Europese multinationals dumpen staal op de Amerikaanse markt, de Amerikaanse multi's hun kunstvezels op de Europese; de waarde van het Nederlandse goud, 1,7 miljoen kilo, is tussen half-januari en half-maart gedaald met 15 miljard; banken, verzekeringen, pensioenfondsen doen met de centen van de burger waar die burger niets over te zeggen heeft; er worden 111 nieuwe F'16's bijbesteld, elke kost 13 tot 20 miljoen, van één zo'n ding bouw je een woonwijk; en aan elke F-16 zit een haakje om de bom aan te hangen; machines, werk, kapitaal en winst worden naar het buitenland gebracht, maar de FNV-akties heten tegen de rechtsorde; dat is het eigenlijk keurig geklede anarchisme; belangen die daar de hand in hebben zijn het werkelijke buitenparlementaire gevaar. Ik ben bang voor progressieven die daar niet bang voor zijn, die hun woede hebben weggegeven. Als links buitenparlementaire aktie voert, dan is het altijd omwille van de democratie. Zijn akties veroorzaken niet het geweld, maar laten zien

(vervolg op pagina 4)

PPR: maatschappelijke aktie èn bestuursverantwoordelijkheid

TINY BOEKHOUT

Op het voorjaarskongres zal onder meer worden gesproken over een aantal stellingen, die zijn gebaseerd op de beleidsnota „De PPR naar de jaren 80” (in het najaar van 1979 door het partijbestuur gepubliceerd). Deze stellingen (zie PPR-aktiekrant nr. 152 d.d. 15 februari 1980) vormen de weerslag van een discussie, die in het partijbestuur naar aanleiding van de reacties op de beleidsnota is gevoerd. In deze discussie kwamen duidelijk twee gezichtspunten naar voren, die zakelijk én volhardend zijn verdedigd.

Twee handen

Waar het vooral om draait, is deze vraag: moet de PPR al haar krachten inzetten om de positie van regeringspartij te heroveren of moet het belang van deelname aan de regering wat relativerend worden?

Wie de stellingen zorgvuldig leest, ziet dat het streven naar bestuursverantwoordelijkheid in ieder geval door een meerderheid in het partijbestuur als belangrijk wordt ervaren.

Zo staat in stelling 7 onder a: „Vanuit zo'n opstelling is het werken binnen de parlementaire organen voor de PPR zinnig en wenselijk: op gemeentelijk, provinciaal en landelijk niveau. De PPR streeft naar bestuursverantwoordelijkheid om haar programma daadwerkelijk in praktijk te kunnen brengen en om haar invloed in alle sectoren van de samenleving verder te vergroten.” Maar die positie wordt wel in het kader van maatschappelijke aktie geplaatst. Zo luidt stelling 1b: „Dat typeert de PPR: via politieke middelen, die de parlementaire democratie biedt, zich inspannen om vergaande noodzakelijke veranderingen tot stand te brengen en tegelijkertijd datzelfde

nastreven door middel van maatschappelijke aktie.” En nog uitgesproken in stelling 6b: „Als politieke partij werkt de PPR vanuit de zogenaamde 'twee handen'-theorie. Maatschappelijke veranderingen kunnen alleen tot stand komen als ze ook maatschappelijk gedragen worden. De kans op doorbreking van de buiten-parlementaire macht van de economisch sterksten wordt groter naarmate de buiten-parlementaire tegenmachten groter worden.”

Uit het feit dat in de ene stelling impliciet en in de laatste de zogenaamde twee handen-theorie met zoveel woorden wordt genoemd, blijkt al dat er slechts verschil is in benadering.

Strategie

Niettemin: discussies over strategie, want daar gaat het uiteindelijk om, zijn niet onbelangrijk, hoewel ze door sommige politici worden weggehoond. Strategie is een middel. Een middel om een bepaald doel, ons doel, te bereiken: het beetje bij beetje werken aan een maatschappij, die wat minder grimmig is; die nog oog heeft voor dingen op menselijke schaal. Strategie moet geen doel op zichzelf worden. Ik denk, dat dát de angst is van bijvoorbeeld Den Uyl, wanneer hij zegt die strategie-diskussies te verfoeien.

Ik heb de indruk, dat ook binnen onze eigen partij de tegenstellingen soms verkeerd zijn geïdentificeerd. Zo zegt Harry van Doorn in het boekje „Omdat het om mensen gaat” op een zeker moment: „En toch geloof ik, dat het verstandig is dat we ons zesentwintig maal bedenken alvorens met die hele progressieve club in de oppositie te trekken. Want dan kun je voor jaren niets meer voor de mensen doen. Dat idee van de 'Verelending' zie ik niet zo. Ik

vind het ook een beetje merkwaardig, dat er binnen onze partij een stroming is die dit nastreeft. Men is telkens bezig ervoor te pleiten dat we er gisteren al uit hadden moeten zijn. Dat vind ik niet goed. Wij zijn er om wat te doen voor mensen, niet om langs de kant te staan.”

In de discussie in het partijbestuur bleek echter dat het niet zozeer gaat om het kiezen voor de oppositie, laat staan 'Verelending', maar om de inschatting van waar je op welk moment het meeste kunt bereiken.

Er werd op gewezen dat door het bovenal stellen van regeren de waarde van het parlementaire werk wordt afgebroken. En bovendien: moet uitgerekend een kleine partij met een vooruitstrevend programma als de PPR aan de kiezers de machtsvraag voorleggen? Wordt het alternatief dat de PPR die kiezers inhoudelijk voorlegt daarvoor niet te veel versluierd of zelfs ontkracht?

Eenstemmigheid

Ik denk dat er binnen de PPR volstrekte unanimiteit bestaat over het antwoord op de vraag of er wat gedaan moet worden aan de problemen van vandaag; of er wat gedaan moet worden voor de mensen. Dat antwoord luidt ongetwijfeld: ja.

Ik denk dat er volstrekte unanimiteit bestaat over de afwijzing derhalve van de theorie van de 'Verelending'.

Waar géén eenstemmigheid over bestaat is hoe de PPR op dit moment de problemen het beste kan aanpakken: binnen of buiten de regering.

Maar wat we ook doen: we zullen moeten proberen de haalbaarheid in het oog te houden – we zullen eraan moeten wennen vuile handen te krijgen, misschien wel twee vuile handen.

(vervolg van pagina 3)

hoe ontzettend gewelddadig de machten slaan.

Het probleem van de gevestigde wereldmachten, kortweg van liberalisme, professionalisme en socialisme, is dat ze niet meer scheppend kunnen zijn. Ze kunnen alleen zichzelf nog handhaven, reproduceren en uitbreiden, de Amerikanen in El Salvador, de Russen in Afghanistan enz. Ze zijn in zichzelf diktatoren, d.w.z. ze worden gedikteerd door hun eigen

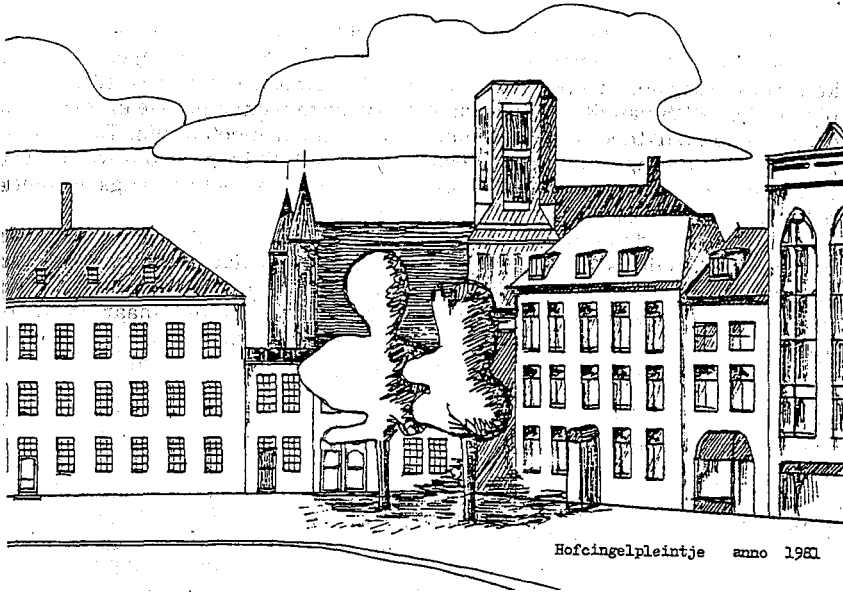
gesloten wetmatigheden.

Daar moet links doorheen, een vinger moet door staal prikken. Het is rechts dat die barrikaden heeft opgeworpen. En links heeft nauwelijks middelen welke geoefend zijn en het vrouwen hebben van gewone burgers, die niet laf zijn en niet heldhaftig.

Aktie krijg je niet kado. Je ontmoet er het ergste en het grootste in mensen. Erich Fromm, die in maart overleed, zei: „Ik geloof dat het her-

kennen van de waarheid niet in de eerste plaats een kwestie van intelligentie is, maar van karakter. Het belangrijkste element is de moed om nee te durven zeggen, om ongehoorzaam te zijn aan de bevelen van de macht en de openbare mening, om op te houden met slapen en menselijk te worden, om te ontwaken en dat gevoel van hulpeloosheid en nietigheid af te werpen.”

PPR-Den Haag komt met alternatief voor de uitbreiding van de Tweede Kamer

JACK VERDUYN LUNEL

Vorig jaar is aan drie architecten de opdracht gegeven om een nieuwbouwplan voor de uitbreiding van de Tweede Kamer te ontwerpen. Gezien de in het program van eisen gestelde voorwaarden inzake de benodigde ruimte, die bovendien nog binnen het ter beschikking gestelde gebied moeten worden gerealiseerd, moest dit wel resulteren in plannen voor massale nieuwbouw en sloop van belangrijke historische bebouwing.

Geen stad in ons land heeft zo rigoureuze historische bebouwing gesloopt, grachten gedempt en verkeersdoorbraken gepleegd als Den Haag. En ook de laatste decennia is zo ongebreidelde ruimte gegeven aan eigentijdse bebouwing, dat het historisch karakter nog maar moeilijk en op weinig plaatsen tot haar recht komt.

Zonder onszelf te willen overschatten kunnen we zeggen, dat sinds de PPR in de Haagse gemeenteraad is vertegenwoordigd, door haar werkwijze, het kritisch beoordelen van voorstellen en het zoveel mogelijk presenteren van alternatieven, een zekere kentering in dit beleid is gekomen. Ook in dit geval vonden wij het noodzakelijk om in een

nota op de plannen te reageren en een alternatief te presenteren.

Onze kritiek kort samenvattend kunnen wij stellen, dat in alle plannen wordt voorzien in de sloop van grote delen van de historische bebouwing, er wordt zelfs voorgesteld delen van het eigenlijke Binnenhof-complex te slopen. De voorgestelde nieuwbouw is grootschalig en qua omvang en vormgeving in het geheel niet in harmonie met de omgeving. In twee plannen verliest het Binnenhof zijn eigenlijke functies. Bovendien zijn deze plannen in conflict met door de gemeenteraad van Den Haag genomen besluiten omtrent het gebied Beschermde Stadsgezichten.

Aangezien ook wij van mening zijn, dat uitbreiding van de ruimte voor de Tweede Kamer noodzakelijk is, stellen wij voor dat deze, naast de thans in gebruik zijnde ruimte, kan worden gevonden in de overige gebouwen van het Binnenhof-complex en in de gebouwen van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie aan het Plein en de panden aan de Lange Poten en de Hofstraat dus direkt grenzend aan het Binnenhof. De Tweede Kamer kan dan volgens ons binnen enkele jaren over meer vloeroppervlak be-

schikken dan het in het program van eisen gevraagde.

De plenaire vergaderzaal blijft in ons voorstel op de huidige plaats aan het Binnenhofplein gesitueerd, waardoor de belangrijke functies van het Binnenhof, o.a. het houden van demonstraties en het aanbieden van petitities, blijven behouden. Verder voorziet ons plan in het aantrekkelijker maken van de direkte omgeving van het Binnenhof door o.a. het afsluiten van de Hofweg voor doorgaand autoverkeer en het herinrichten van het Hofsingelpleintje tot een aantrekkelijk autovrij verblijfspleintje.

De voordelen van ons voorstel zijn:

- het karakter van het gebied blijft behouden
- het Binnenhof-complex zelf blijft het parlementaire centrum
- het Binnenhof zelf behoudt zijn belangrijke functies
- de omgeving wordt aantrekkelijker
- grootschalige nieuwbouw is overbodig
- geen sloop van belangrijke historische bebouwing

We hebben tot nu toe veel positieve reacties ontvangen en de verwachting is, dat in bredere kring steun voor ons voorstel zal worden verkregen. Bovendien zal onze Tweede Kamerfractie ons plan als officieel PPR-standpunt bij de Tweede Kamer indienen.

Deze nota is te bestellen door overmaking van f 5,- op girorekening 931631 t.n.v. steunfractie PPR Den Haag.

Studieweekende PPR-Noordwest-Veluwe

De werkgroep Studieweekende PPR-Noordwest-Veluwe organiseert dit jaar haar achtste studieweekende: op vrijdagavond 3 en zaterdag 4 oktober in het Doopsgezinde Broederschapshuis in Elspeet.

Tijdens het weekeinde worden, parallel, twee thema's behandeld: emancipatie en kleinschaligheid. De deelnemerskosten bedragen f 50,-, alles inbegrepen. Voor kinderen tot en met 17 jaar geldt een aangepast tarief. Voor verdere info: Henriëtte Koekoek, Blokzijlmeer 16 Harderwijk, tel. 03410/15257.

Diskussiepunten voor het nieuwe PPR-verkiezingsprogramma

Op het novemberkongres wordt het nieuwe verkiezingsprogramma vastgesteld. De themagroepen zijn hard bezig de concepten klaar te maken. Dat moet 1 juni zijn afgerond. Hieronder staan enkele belangrijke punten uit het nieuwe programma vermeld. Dat kunnen onderdelen zijn, waarin het nieuwe concept duidelijk verschilt van het oude, het kunnen uitbreidingen zijn of dilemma's, waarvoor de programmakommissie zich gesteld ziet. De programmakommissie wil over deze onderdelen de partij raadplegen via enkele discussie-avonden. De resultaten kunnen dan in de uiteindelijke concepten worden verwerkt.

De procedure is verder als volgt:

– macht (hoofdstuk 1)	6 mei 19.30 uur;
– milieu	7 mei 19.30 uur;
– welzijn	8 mei 20.00 uur;
– macht (hoofdstukken 2 en 3)	12 mei 19.30 uur;
– vrede	14 mei 19.30 uur;

Plaats: de Kargadoor, Oude Gracht 36 bis, Utrecht.
Aanmelding: door een briefkaartje te sturen naar Jan Dirx, studiestichting PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Op de briefkaart duidelijk vermelden voor welke avond(en) je je opgeeft. Wie het eerst schrijft, het eerst maalt.

Diskussiepunten hoofdstuk VREDE

1. Midden-Oosten:

– *erkenning van de PLO als vertegenwoordiger van het Palestijnse volk; de Nederlandse regering zou in dit verband officiële contacten met de PLO dienen aan te gaan.*

2. Rechten van de mens:

Middelen om invloed uit te oefenen op landen waar de mensenrechten worden geschonden zijn onder meer:

- het moreel en materieel ondersteunen van mensen en groepen die zich tegen schendingen van mensenrechten verzetten;
- het anders richten van ontwikkelingssamenwerking;
- gedeeltelijk of alomvattende sancties op het gebied van sportcontacten, op sociaal, cultureel, economisch of politiek gebied;

Deze middelen dienen steeds te worden toegepast op een wijze die is afgestemd op de omstandigheden (soms kan dus isolering, dan weer dialoog de voorkeur verdienen) en zo mogelijk in samenwerking met andere landen.

3. Ontwikkelingssamenwerking:

Tijdens het koloniale tijdperk en daarna zijn de ontwikkelingslanden in toenemende mate geïntegreerd in de kapitalistische wereld-economie. Het gevoerde ontwikkelingsbeleid, primair gericht op economische groei door middel van grootschalige, kapitaal-intensieve industrialisatie en de ongekонтроeerde activiteiten van multinationals, stimuleren een steeds verder gaande internationale arbeidsverdeling, met als gevolg overspecialisatie, eenvormigheid, grootschaligheid, toenemende ongelijkheid en verlies aan werkgelegenheid, ook in de ontwikkelde landen. Ondanks gepraat over „interpedentie” neemt de afhankelijkheid van de ontwikkelingslanden toe. De ontwikkelingshandel steunt dit proces.

Doelstelling moet zijn een wereldsamenleving waar aan de basisbehoeften van iedereen kan worden voldaan.

Daartoe zullen de bestaande afhankelijkheidsrelaties doorbroken moeten worden. De voorgestelde NIEO biedt geen oplossing, omdat deze eveneens leidt tot een grotere integratie van ontwikkelingslanden in de kapitalistische wereld-economie zonder dat de machtspositie van de ontwikkelde landen (en hun multinationals) wezenlijk wordt aangetast.

Doorbreking van de afhankelijkheidsrelaties vereist voor de ontwikkelingslanden een beleid gericht op „zelf-reliance”, d.w.z. het zoveel mogelijk op eigen kracht tot ontwikkeling komen. Naast „self-reliance” op nationaal nivo is ook onderlinge samenwerking tussen de ontwikkelingslanden noodzakelijk. Hierbij dient de verwezenlijking van politieke, sociale, economische basisbehoeften centraal te staan. De ontwikkelde landen zullen hun nationaal en regionaal beleid moeten afstemmen op dat van de ontwikkelingslanden zodat een beleid als geschetst niet wordt gefrustreerd. De Derde-Wereld-dimensie zal dan ook uit het gehele beleid moeten spreken.

De bilaterale overheidshulp zal gericht worden op ontwikkelingslanden die een beleid gericht op „self-reliance” (willen) voeren, de vrede en veiligheid in de regio niet bedreigen en de emancipatie van achtergestelde groepen bevorderen. In andere ontwikkelingslanden kan via medefinancieringsorganisaties hulp (bij voorkeur programhulp) worden gegeven aan groepen die aan hun eigen ontwikkeling werken. *De omvang van de hulp zal verhoogd worden wanneer er mogelijkheden zijn om deze in overeenstemming met de genoemde criteria te besteden. De voor ontwikkelingssamenwerking uitgetrokken gelden (te stellen op 1,5% van het Netto Nationaal Inkomen) worden van alle oneigenlijke posten (bijvoorbeeld opvang van vluchtelingen) gezuiverd.*

4. Kernbewapening:

Het uitbannen van kernbewapening staat centraal. NAVO en Warschaupakt staan – door hun bestaan – het bewerkstelligen van een duurzame vrede in Europa in de weg. Het is vooral daarom dat de PPR pleit voor losmaking van Nederland uit de NAVO. Een parlementaire meerderheid voor een

dergelijk besluit valt echter op korte termijn niet te verwachten. Mede daarom dient in eerste instantie de vanzelfsprekendheid van de NAVO bestreden te worden. Binnen de NAVO werkt Nederland, zo mogelijk samen met andere kritische lidstaten aan het uitdunnen van de tactische kernwapens, het overeenkomen van kernwapenvrije zones, het afgeven van een „no first use-verklaring” en een op ontspanning gerichte, defensieve NAVO-strategie.

5. Dienstplicht:

Er wordt een algemene dienstplicht voor mannen en vrouwen ingesteld waarbij iedereen de keuze kan maken tussen militaire en sociale dienstplicht. Tot het zover is moeten gewetensbezwaarden tegen persoonlijke vervulling van de militaire dienstplicht worden erkend, indien daarvoor een gemotiveerd verzoek wordt ingediend.

Een konsekwentie van dit standpunt is dat niet akkoord gegaan wordt met de zogenaamde totaal weigeraars die de overheid het recht ontzeggen hen enige vorm van dienstplicht op te leggen.

6. VN-Vredesmacht:

Er komt een speciale eenheid ten behoeve van V.N.-operaties, welke permanent beschikbaar is en onttrokken wordt aan de huidige krijgsmacht. Vrijwillig dienende militairen en dienstplichtigen maken zoveel mogelijk op basis van vrijwilligheid deel uit van deze eenheid.

(Zou het dus niet lukken op basis van vrijwilligheid zo'n eenheid te bemannen dan zou toch onvrijwillige deelname mogelijk blijven).

Het thema **MACHT** in het nieuwe verkiezingsprogramma

In het verkiezingsprogramma '81-'85 zal het thema Macht vooral vormveranderingen ondergaan. De verschillende onderwerpen die onder „Macht” vallen werden in 1977 allemaal samengevoegd in één hoofdstuk met een tweedeling Politieke Macht en Sociaal-ekonomische Macht. In het nieuwe konsept zijn de onderwerpen in drie hoofdstukken herschikt. Dit zijn achtereenvolgens, met vermelding van enkele trefwoorden:

1. **DEMOKRATISERING:** politieke bestel en bedrijfsdemokratisering;
2. **PRODUKTIE:** vermaatschappelijking, ekonomische structuur, landbouw, kleinschaligheid, automatisering, kwaliteit en verdeling van het werk;
3. **INKOMEN:** inkomens uit arbeid, belastingen, uitkeringen, prijzen konsumptie en konsumenten.

De belangrijkste punten van diskussie bij het bijstellen van het oude programma worden hieronder aan de hand van deze indeling besproken.

1. Democratisering:

A. REORGANISATIE BINNENLANDS BESTUUR

Uitgaande van de staat Nederland als bestuurlijke eenheid (als huidig gegeven) doet zich de vraag voor in hoeverre taken en bevoegdheden moeten worden gedecentraliseerd. Het doorslaggevende criterium daarvoor is of op een lager bestuursniveau voldoende invloed kan worden uitgeoefend op de andere machtscentra in de maatschappij (regering, werkgevers, ambtenarij, werknemers, pressiegroepen). Die invloed is mede afhankelijk van de mate waarin die bestuurlijke eenheid door de bevolking wordt ervaren als iets waarvoor men staat.

Dus geen algemeen pleidooi vóór een extra bestuurslaag of voor herindeling van de huidige provincies in gewesten of regio's. De ontwikkelingen worden min of meer hun „natuurlijke” beloop gelaten. Bij het doen van keuzes in konkrete situaties geldt bovengenoemd criterium, alsmede de volgende voorwaarden:

- In beginsel behoren de bestuurlijke eenheden (regio's) uniforme taken en bevoegdheden te hebben omdat het bestel anders ondoorzichtig wordt voor de betreffende lokale bevolking.

- Scheiding van planning en uitvoering van taken maakt beïnvloeding van de besluitvorming door de bevolking moeilijker en wordt daarom afgewezen.

Eventuele decentralisatie van rijkstaken mag zich dan ook niet beperken tot uitvoerende taken.

Hetzelfde geldt voor gemeentelijke decentralisatie naar wijkraden. Gelet op de geringe autonomie van de huidige gemeenten moet instelling van wijkraden vooralsnog worden afgewezen. Om versnippering van bestuur en uitschakeling van bepaalde groepen te voorkomen moet de instelling van functionele commissies met bestuursbevoegdheden (door gemeenten en provinciale staten) zoveel mogelijk worden tegengegaan. Het gaat daarbij niet alleen om groepen die qua getalssterkte een minderheid vormen dan niet meer gehoord zouden worden, maar ook om groepen die in zulke situaties (nog) vaak het onderspit delven, bijvoorbeeld buitenlanders en vrouwen.

B. AFSCHAFFING BURGEMEESTER EN (COMMISSARIS DER) KONINGIN?

Ten opzichte van de wethouders kan de Raad zijn positie waarmaken, omdat de gemeenteraad een wethouder naar huis kan sturen. Tegenover de Burgemeester mist de Raad dit middel omdat deze wordt benoemd en ontslagen door de Kroon. In plaats daarvan wordt de leidende rol van de gekozen Raad benadrukt doordat deze uit zijn midden voorzitter(s) van Raad en Kollege kiest; dit behoeft niet dezelfde persoon te zijn. De huidige Burgemeesters-taken worden dan door de wethouders behartigd, met inbegrip van de bevoegdheden in bijzondere omstandigheden.

Wat voor gemeenteraad, kollege van B & W en Burgemeester is gezegd geldt analoog voor Provinciale Staten, Gedeputeerden en de Kommissaris van de Koningin.

Moet de monarchie als staatsvorm worden voortgezet?

C. ZEGGENSCHAP IN ONDERNEMINGEN EN GESUBSIDIEERDE INSTELLINGEN

Dit programmaonderdeel moet uiteraard worden aangepast met het oog op de verbeteringen die op deze punten in de afgelopen periode zijn bereikt. Drie belangrijke punten verdienen nu nadere diskussie in de partij. In het PPR-streven naar arbeiderszelfbestuur past de keuze voor uitbouw van de Ondernemingsraad (OR) als het bestuursorgaan van

een bedrijf en voor opheffing van de Raad van Commissarissen (RvC).

De beide vakcentrales (FNV en CNV) zijn over de uiteindelijke rol van de RvC niet éénstemmig. De PPR heeft wat dit betreft in het verleden dus al gekozen. Zonder dat einddoel los te laten zal de PPR op kortere termijn een standpunt moeten innemen ten aanzien van de te verwachten voorstellen met betrekking tot het benoemingsrecht van de OR voor leden van de RvC. Voor de korte termijn streven beide vakcentrales naar benoemingsrecht van de OR voor een deel van de RvC. In het nieuwe program wordt voorgesteld dat de ondernemingsraad tenminste de helft van de leden van de RvC gaat benoemen, maar dat is in de themagroep een diskutabele keuze gebleken: moet de OR op deze wijze – indirect – wel verantwoordelijkheid gaan dragen in een overgangsregime waarin de RvC nog niet is afgeschaft?

Ten aanzien van de gesubsidieerde instellingen geldt een analoog probleem. Het nieuwe konsept stelt voor dat het personeel tenminste 1/3 van het bestuur moet kunnen benoemen (1/3 i.p.v. 1/2 omdat de gebruikers hier natuurlijk ook bestuurlijke invloed moeten krijgen, maar dat punt is nu niet aan de orde).

Het personeel kan daarbij mensen uit zijn midden benoemen, volgens het voorstel. Op dit punt wijkt de themagroep Macht af van de opstelling die de Tweede Kamerfractie heeft gekozen bij de behandeling van het „rapport-Van der Burg”. In tegenstelling tot de VVD, PvdA en ook de vakcentrales heeft onze fractie problemen met mogelijke onduidelijkheden in de relatie werkgever-werknemer wanneer werknemers zelf in het bestuur van de instelling plaats nemen.

Tenslotte is er het punt van de zeggenschap in de kleinere bedrijven.

De Wet O.R. zal ook toegepast moeten gaan worden bij bedrijven met minder dan 100 werknemers, vanaf 25 of 35 (of 50, volgens het kabinet) werknemers. Voor nog kleinere bedrijven dient personeelsoverleg georganiseerd te worden met gelijkwaardige bevoegdheden. Anderzijds is ook een meer directe vorm van participatie denkbaar (zelfbestuur), hoewel daarvoor de nodige wetgeving nog moet worden ontwikkeld. Nu kan voor wat betreft de ondergrens voor de Wet OR gekozen worden voor 35 werknemers om daarmee de bovengrens voor een meer directe participatie zo hoog mogelijk te leggen. Anderzijds kan gesteld worden dat de OR grens zo laag mogelijk moet liggen want die wet is er tenminste; dat zelfbestuur toch nog niet. Het gaat (ook) hier om een strategisch probleem.

2. Productie:

Het economische program houdt rekening met de realiteit dat de economische groei sterk zal achterblijven bij die in het verleden, maar bovendien anders gericht zal moeten worden.

De randvoorwaarden die we op grond van andere doelstellingen aan de productie moeten stellen zullen met zich meebrengen dat slechts hier en daar de ontwikkeling van bepaalde sectoren gestimuleerd moet worden; in die sectoren zal groei plaats hebben.

Groei van het nationale produkt (toch al een dubieus begrip omdat o.m. de onbetaalde arbeid daarin niet is begrepen) is als zodanig geen doel van de PPR-politiek. Des te zwaarder ligt ons accent op verdelingsvraagstukken van werk en inkomen.

In de (macro-economische) discussies over de werkgelegenheidsproblematiek en de keuzes voor of tegen uitbreiding van kollektieve, particuliere en/of onbetaalde sektor wordt in het nieuwe program gekozen voor de volgende benadering: verdelen van het beschikbare werk in het bedrijfsleven en de kollektieve sektor over werkenden en

werkzoekenden en stimuleren van de onbetaalde sektor. Om met dit laatste te beginnen: de herverdeling van het betaalde werk zelf vormt de belangrijkste stimulans voor de onbetaalde sektor. Tevens wordt daarmee een herverdeling van het werk in de onbetaalde sfeer bereikt die aansluit bij de wensen van veel vrouwen, mannen ook...

De gekozen benadering biedt de meeste zekerheid dat het werkloosheidsprobleem niet blijft bestaan of wordt verschoven, of dat er een ongewenst beroep wordt gedaan op produktiegroei ten koste van milieu, grondstoffen, arbeidsomstandigheden, Derde Wereld enzovoort.

De maatschappelijke infrastructuur moet worden afgestemd op een optimale ontwikkeling van de onbetaalde sektor b.v. onderwijsvoorzieningen, begeleiding van vrijwilligerswerk. Omgekeerd moeten er voorzieningen worden getroffen die het mogelijk maken om buitenshuis te werken voor diegenen die daarnaast huishoudelijke taken willen en/of moeten verrichten.

Bijvoorbeeld: Mogelijkheden voor gemeenschappelijke kinderopvang. Verplichte arbeidstijdverkorting in kleine stappen voor iedereen tegelijk zal nauwelijks banen opleveren. Verplichte arbeidstijdverkorting in grote stappen voor iedereen tegelijk is strategisch een slechte gok, want niet te doen zonder de hele economie in het honderd te sturen, volgens de themagroep. Het werkhervorderingsbeleid moet daarom zoveel mogelijk op vrijwilligheid zijn gebaseerd, waarbij als voorwaarde geldt dat mensen inderdaad kunnen kiezen. Vrijwilligheid neemt uiteraard niet weg dat een sterk stimulerend beleid moet worden gevoerd, zowel qua noodzakelijke voorwaarden om de keuzevrijheid voor iedereen te bereiken, als qua voorlichting. Er moet wel voor worden gezorgd dat korter werken niet alleen mogelijk wordt voor een elite met hogere inkomens, maar voor iedereen. De sleutel daarvoor ligt bij het inkomensbeleid.

Konkreet moet op vrij grote schaal gewerkt worden aan meer flexibel arbeidsbestel: omzetten van full time-banen (in principe alle functie-nivo's) in deelbanen met (aanzienlijk) kortere werkdagen of werkweken. Meer mogelijkheden voor onbetaald verlof; verruiming van de mogelijkheden voor vervroegde uittreding (VUT) en ook geleidelijke pensionering. Invoering van edukatief verlof/kreatief verlof waarbij konkreet gedacht wordt aan 4x een half jaar, op te nemen in de leeftijdsperiodes 30/35, 35/40, 40/45 en 45/50 jaar.

Volkontinuwerk (voorzover onvermijdelijk) moet worden omgezet in vijfploegenstelsels; te realiseren in het kader van CAO's en/of de arbeidsomstandighedenwet.

Tenslotte zal in het program de gedachte van de sociale dienstplicht worden uitgewerkt; om te voorkomen dat hieruit een uitsluitend negatief instrument wordt ontwikkeld (voor onaangenaam werk dat anders niet wordt gedaan), waarbij het onaangename karakter van het werk zoveel mogelijk moet worden verzacht.

3. Inkomen:

Zoals in het bovenstaande al aangegeven is, is een drastiese inkomensherverdeling nodig. Omdat we rechtvaardiger inkomensverhoudingen willen, omdat een aanvaardbare inkomensverdeling een voorwaarde is om de vereiste inkomensmatiging te kunnen bereiken en tenslotte omdat dat een voorwaarde is om de herverdeling van het werk rechtvaardig te kunnen realiseren.

A. ROL OVERHEID TEN AANZIEN VAN INKOMENSBELEID

Het benodigde instrumentarium om een en ander te bereiken verschilt uiteraard voor de verschillende inkomens-

B. BASISINKOMEN

Er zijn verschillende benaderingen denkbaar als we tot een basisinkomen willen komen. Zo is er de gedachtengang dat onder het huidige systeem van sociale zekerheid al bijna sprake is van een gegarandeerd recht op inkomen. In deze denkrant ontstaat het basisinkomen „vanzelf”. In die optiek zou dus geen actieve politiek gevoerd behoeven te worden om het beroep op de sociale verzekeringen te verkleinen (volumebeleid). Het strategische probleem, dat anderen daarmee hebben, is dat de druk om het werk eerlijker te verdelen op deze manier onvoldoende zal blijken. De tweedeling actieven-niet actieven (in termen van betaalde arbeid) blijft voortbestaan; honderdduizenden vrouwen komen niet aan een betaalde baan in het maatschappelijk circuit en het huishoudelijk werk wordt de eerste jaren ook niet beter verdeeld.

Zonder het basisinkomen te laten vallen kiest de programmakommissie voor de „korte termijn” strategie als eerste prioriteitsherverdeling van het werk zoals onder 2. is besproken. Daartoe komt in het inkomensbeleid het accent te liggen op het opheffen van ongerechtvaardigde verschillen. Zo mogelijk het enige criterium voor de resterende, aanvaardbare inkomensverschillen wordt dan gevormd door de zogenaamde onkonvenianten (onaangenaam werk, vuil werk, onregelmatige diensten, e.d.).

C. INDIVIDUALISERING

Een derde hoofdlijn in de nieuwe opzet van de inkomensparagraaf vormt de individualisering van het inkomensstelsel, dus van belastingheffing, premies en uitkeringen van volksverzekeringen, pensioenen enzovoort.

Niet de economische eenheid (huishouden) maar het individu vormt de inkomenseenheid, hetgeen kan resulteren in (flinke) verschillen in bestedingsmogelijkheden tussen één- en meerpersoonshuishoudens.

Deze laatste kunnen immers door gemeenschappelijk gebruik van woonruimte en van allerlei goederen (zoals auto, wasmachine etc.) de kosten van levensonderhoud beperken.

Dit werkt positief uit oopunt van grondstoffen- en energiegebruik, ruimtegebruik, en heel paradoxaal: het zal maatschappelijk gedrag bevorderen dat eerder het tegenovergestelde is van individualisering, zonder dat mensen financieel afhankelijk worden zoals thans veelal het geval is. Ook dat is in PPR-ogen positief te beoordelen.

Bijkomende argumenten: met het wegvalen van het huwelijk als „enig zaligmakende” vorm voor gemeenschappelijke huishouding zou een welhaast onmogelijk controle-apparaat nodig zijn om voor elk geval apart vast te stellen wat de economische eenheid is. Voorts is individualisering een stap op weg naar het basisinkomen.

groepen: werknemers in het particuliere bedrijfsleven, trendvolgers, ambtenaren, zelfstandigen, onder wie vrije beroepsbeoefenaren en boeren, uitkeringstrekkers, studenten en niet in de laatste plaats: huisvrouwen. Hoe dan ook, een zware, centrale rol lijkt onvermijdelijk weggelegd voor de overheid; veel onderhandelingsvrijheid kan er niet geboden worden aan groepen die tienduizenden gulden moeten inleveren... Dit is duidelijk strijdig met de door de PPR-fractie in de Kamer ingenomen stelling dat onder een kabinet dat wel de gewenste maatschappelijke veranderingen realiseert de vakbeweging in vrije onderhandelingen eigener beweging tot matiging zou komen.

Tegen de achtergrond van alle opschudding rond de loonmaatregel lijkt een grondige bespreking van de rol van overheid en de ruimte voor vakbeweging en belangenorganisaties van andere groepen gewenst.

Diskussiepunten hoofdstuk MILIEU

1. Beheer en eigendom van de grond:

Zowel het lopend, als het ontwerpprogram, stelt dat alle grond door de overheid moet worden verworven. Een alternatief hiervoor is, wegens verschillende meningen in de themagroep milieu, het volgende:

De overheid streeft niet naar verwerving van (alle) grond, maar vooral naar zeggenschap door de gemeenschap over de grond. Verwerving van grond door de overheid gebeurt in ieder geval voor doeleinden als woningbouw; nieuwe na-

tuurreservaten, nieuwe spoorlijnen, e.d. De overige grond kan in particuliere handen blijven. Beheer/zeggenschap door de gemeenschap over deze grond wordt vergroot doordat:

- de overheid wettelijk regelt welke bestemming, inrichting en beheer nodig is;
- de grondprijs wordt gereguleerd;
- de lagere overheid beschikt over snelle onteigeningsmo-

gelijkheden tegen gebruikswaarde;
 – voorkeursrecht voor de (lagere) overheid geldt bij grondtransakties.

Waarom deze alternatieve tekst?

Grondverwerving en het vervolgens alleen uitgeven in (erf)pacht of huur is een zeer dure aangelegenheid voor de overheid. De overheid moet voor de aankoop van gronden veel geld betalen. Indien deze grond wordt uitgegeven in (erf)pacht of huur, dan krijgt de overheid het aankoopbedrag pas op lange termijn weer terug. Bij een eenmalige aankoop is dat geen probleem, maar de overheid moet regelmatig grond kopen. Bij uitgifte in (erf)pacht of huur is de bodem van de overheidskas dan snel te zien.

Grond in eigendom van de overheid is geen doel op zichzelf. Het doel is voorwaarden te scheppen die een maatschappelijk (op mens en milieu) afgewogen ruimtegebruik mogelijk maken. Grond in eigendom van de overheid is daarbij een middel. Een middel dat echter zeer kostbaar is. De hierboven aangegeven gebonden verkoop is ook een middel dat ten opzichte van grond in eigendom van de overheid in ieder geval twee voordelen heeft. Het eerste voordeel betreft de overheid, omdat gebonden verkoop financieel de overheidskas niet ruïneert. Het tweede voordeel betreft de nieuwe, gebonden, eigenaar. Binnen de beschikkingmacht die de overheid houdt, kan de gebonden eigenaar de grond naar eigen inzicht beheren.

2. Volkshuisvesting en ruimtegebruik:

Door een toenemend aantal jongere, maar ook oudere alleenstaanden die zelfstandige huisvesting wensen, door de toename van onvolledige gezinnen en gezinshereniging van buitenlandse werknemers, alsmede door het gegeven dat bij renovatie woningverlies optreedt, neemt de woningbehoefte sterk toe. Het schrijnend tekort aan zelfstandige woonruimte doet zich momenteel in alle hevigheid voor.

Naast bovenstaande ontwikkeling zal ook door een nog steeds groeiende bevolking de woningbehoefte toenemen. Indien de bevolkingsgroei zich zal ontwikkelen volgens het zogenaamde 1½-kindmodel en inclusief een migratie vanuit het buitenland van ruim 300.000 personen, rekent de WRR in haar rapport „De komende 25 jaar” op 14,6 miljoen inwoners in het jaar 2000. Nu hebben we 14.1 miljoen inwoners in ons land.

Het honoreren van de groeiende woningbehoefte betekent meer woonruimte ten koste van ander ruimtegebruik. In hoeverre staat nu de volgende doelstelling uit het ontwerp-program op gespannen voet met het behoud van natuur en landschap, of meer in het algemeen met het behoud van het buitengebied?

– *Het honoreren van het recht van iedereen op een volwaardige vorm van huisvesting. Het recht van iedereen wil zeggen, iedereen vanaf 16 jaar ongeacht inkomen, sekse, huidskleur, godsdienst, mate van validiteit of samenlevingsvorm*

– *Natuurlijk betekent het voorzien in de toenemende woningbehoefte woningbouw in nog niet bebouwde gebieden. Maar voor een groot deel kan tevens in de woningbehoefte voorzien worden in de bestaande woningvoorraad, leeggekomen bedrijfspanden, ruimten boven winkels en oude industrieterreinen in de stad. Een regeling, die speculatie met bestaande gebouwen (zowel woningen, als gebouwen die op dat moment geen woning zijn) tegengaat, is daartoe een voorwaarde. Bij zowel nieuwbouw als verbouw moet ook aandacht worden besteed aan ruimte voor huisvesting van woongroepen en dergelijke. Ten aanzien van de woningbouw dient een duidelijke keuze te worden gemaakt voor de*

stedelijke gebieden, waardoor landelijke gebieden gespaard blijven.

Tot nu toe wordt al te gemakkelijk gedacht dat de woningbehoefte uitsluitend is op te vangen door nieuwbouw in het weiland. Het is ook de weg van de minste weerstand, want het omzeilt politieke keuzen. Politieke keuzen voor een concentratiebeleid en een woonruimteverdelingsbeleid o.a. door het weer invoeren van de Woonruimtetwet 1947 in haar oorspronkelijke vorm voor het gehele land. Als die politieke keuzen worden gedaan, staat onze doelstelling over het honoreren van het recht van iedereen op een volwaardige vorm van huisvesting niet haaks op de doelstelling over het behoud van het buitengebied.

Als we in Nederland blijven doorgaan met een overloopbeleid naar kernen buiten de stedelijke gebieden, suburbansatie toestaan, tweede of meer woninggebruik geen halt toeroepen, leegstand aanpakken door alleen de krakers er uit te jagen, gemeenten geen toewijzingsbevoegdheid krijgen over alle woningen, de stadsvernieuwing geen absolute voorrang geven en blijven bouwen in lage dichtheden, ja dan zal het voorzien in de woningbehoefte een onnodig toenemend gebruik van het buitengebied opleveren! Voor het doorgaan van die ontwikkeling stelt de PPR een duidelijk nee! Daarom staan in het ontwerp-program zojuist genoemde politieke keuzen. Keuzen op de weg van de meeste politieke weerstand, maar de enige goede voor mens en milieu.

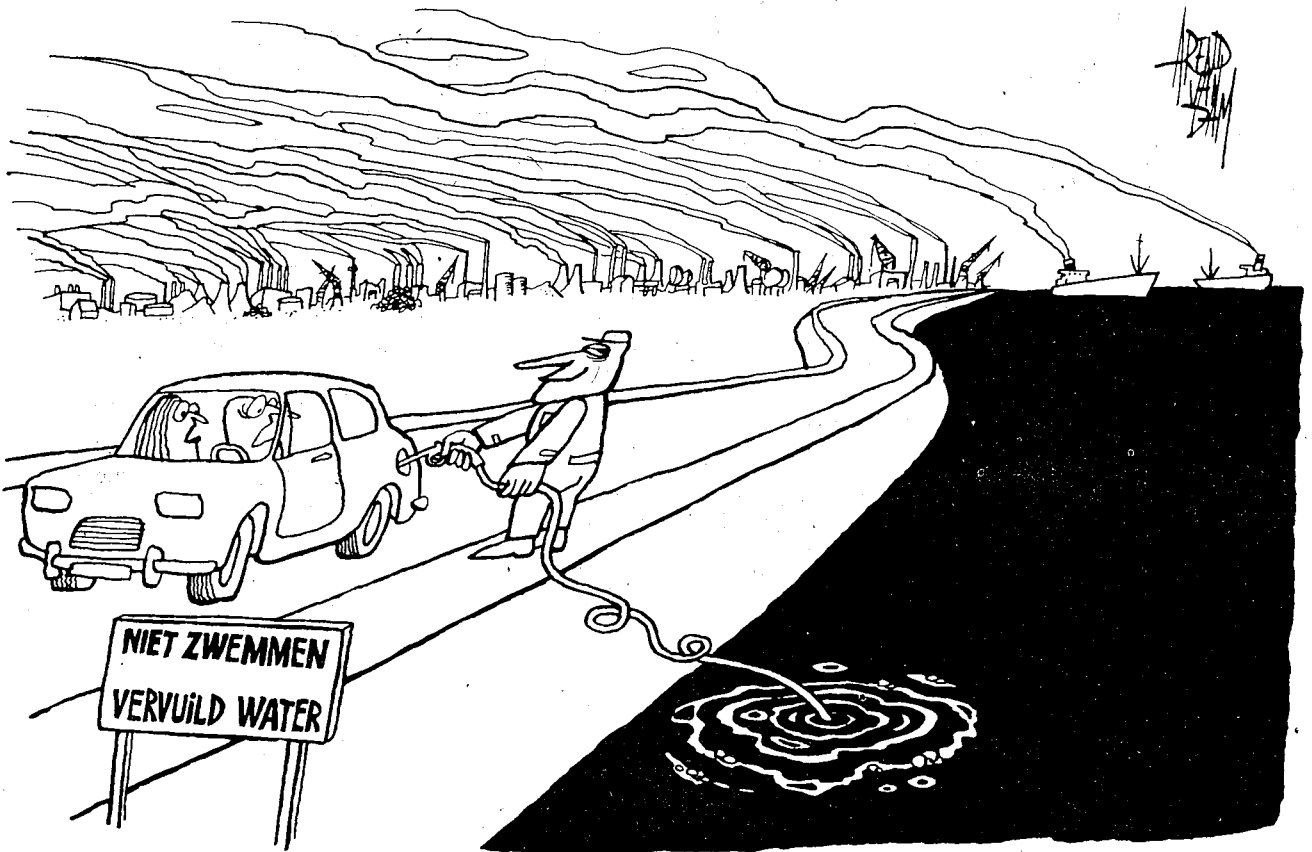
3. Woningen - van wie?

De tweedeling koopwoningen/huurwoningen bepaalt in onze maatschappij de mate van zeggenschap over je eigen woonruimte. Eigenaar-bewoners kunnen ten opzichte van huurders veel meer naar eigen inzicht woning en tuin inrichten. Eigenaar-bewoners mogen ook zelf weten met wie en hoe ze hun woning wensen te bewonen. Huurders worden betutteld.

In een beleid gericht op emancipatie van de bewoner past geen huurder-verhuurderbeginsel. Doch het eigen woningbezit heeft ook zijn bezwaren. Maatschappelijk omdat het inkomensverschillen aanscherpt op een van de basisbehoeften van de mens, het wonen. Voorts omdat er ten koste van anderen winst kan worden gemaakt op de woningmarkt. Persoonlijk kunnen aan het eigen woningbezit ook bezwaren kleven. De eigenaar-bewoner kan naast winst immers ook risico lopen, waardoor het huis een blok aan het been wordt.

Daarom stelt het ontwerp-program dat zowel de huur- als de koopwoning moet worden afgeschaft. Beide moeten ingebracht worden in een nieuwe beheersvorm, die recht doet aan de zeggenschap van de bewoner ongeacht het inkomen. Dit wordt het bezitswoningbeheer genoemd, waarbij de bewoners tijdens de bewoning de volledige zeggenschap hebben over hun woning.

Bij verhuizing vervalt de zeggenschap aan de woningraad die de woning weer overdraagt aan de nieuwe bewoner. Bij verbouwingsactiviteiten door de bewoner zelf, krijgt de bewoner bij verhuizing de waardevermeerdering uitbetaald. De woonlasten zijn gebaseerd op het principe „wonen naar draagkracht”, waarbij mede tot uitdrukking komt welke prioriteit de (aanstaande) bewoner wenst te stellen aan de kwaliteit van de woonruimte. De eerder genoemde woningraad wordt in koopratieve vorm door de (aanstaande) bewoners opgericht. Deze woningraden, gedecentraliseerd naar wijk, beheren en onderhouden de bezitswoningen en de directe woonomgeving. Tevens zijn ze verantwoordelijk voor (ver)nieuwbouw en sloop. De woningraden krijgen daarvoor geld van de overheid.

Eerste ronde hoofdstuk WELZIJN

Vanuit de themagroep WELZIJN willen wij in de „eerste ronde” geen specifieke punten ter discussie stellen, maar slechts één enkel algemeen punt, dat het hele welzijnsbeleid raakt. Namelijk de vraag of we niet zouden moeten kiezen voor een grondige herverdeling van de algemene middelen, ook die welke voor de welzijnsbehartiging worden uitgetrokken. Ter verduidelijking van deze vraag het volgende:

1. Iedere Nederlander heeft een eigen portemonnaie, maar allemaal samen hebben we er ook een. Die vullen we zelf (via de belastingen), de een meer, de ander minder. En we maken hem ook weer leeg, waarbij het „boodschappenlijstje” waaraan we het uitgeven schier eindeloos is.

2. Op dat lijstje staat ook een heel rijtje „voorzieningen”, zowel voor „verzorging” als voor „sociale zekerheid”. Om bij dit laatste te beginnen:

a. sociale zekerheid. Waren vroeger veel mensen voor hun levensonderhoud afhankelijk van hun familie of van de bedeling door heer of kerk, in de laatste tientallen jaren hebben we met zijn allen (heeft de overheid) gezegd: wie kwa inkomen niet zelf aan een minimum weet te komen, heeft recht op (aanvullend) inkomen uit de algemene middelen tot hij/zij minstens op dat minimum zit.

Naast die „sociale zekerheid” nemen we met zijn allen een groot aantal „voorzieningen” voor onze rekening. Denk b.v. aan allerlei voorzieningen op het terrein van:

- b. onderwijs;
- c. lichamelijke en geestelijke gezondheidszorg;
- d. bescherming van rechten en rechtszekerheid van de burgers;

e. cultuur, sociaal-kultureel werk, vormingswerk;

f. recreatie;

g. maatschappelijke dienstverlening;

h. huisvesting (b.v. huursubsidies, premies voor koopwoningen);

i. arbeid(-sbemiddeling) (b.v. arbeidsburo's, WSW).

3. We moeten wel goed bedenken dat niet alles in deze lijst even gegarandeerd is. a. en b. b.v. zijn echte rechten geworden. Die kun je afdwingen. b. is zelfs een plicht geworden. Maar m.b.t. b.v. nr. h en i. zijn er enkele handreikingen van de overheid. Maar die blijken volstrekt onvoldoende te zijn. Het moeten nog afdwingbare rechten worden.

Verder is het lijstje ook nog niet „af”. Er komt nog geregeld iets bij. De afgelopen jaren b.v. „de gelijkberechtiging van man en vrouw”. En wel als een doelstelling die moet doorwerken in alle bovengenoemde „voorzieningen”, maar ook als eigen voorziening in de vorm van emancipatiewerk onder c.

4. Elk van deze voorzieningen kent „eigen” problemen. Die laten we nu even voor wat ze zijn. Daarnaast zijn er m.b.t. tot die voorzieningen ook een aantal gemeenschappelijke of te wel algemene problemen, geldend voor alle of minstens voor vele voorzieningen. We zien er minstens 5. En wel de volgende:

A. DE BETAALBAARHEID: Hoe houden we de bestaande sociale zekerheid en voorzieningen betaalbaar bij teruggang van onze economie? Om maar te zwijgen over uitbreiding ervan.

B. HET BEHEER. Moeten beleid en beheer van afzonder-

lijke voorzieningen vooral toevertrouwd worden aan de overheid of vooral aan het partikulier initiatief terwijl de overheid zich beperkt tot de financiering ervan?

C. DE TOEGANKELIJKHEID. De verschillende voorzieningen leiden vaak een volmaakt eigen leven. De nummers onderling zowel als de verschillende voorzieningen binnen een en hetzelfde nummer. Daardoor raken mensen het spoor bijster. Hoe breng je de voorzieningen terug bij de mensen voor wie ze bedoeld zijn?

D. PROBLEEMVERWEKKEND. Het aanbod van de voorzieningen blijkt niet altijd een antwoord op een vraag te zijn, maar ook zelf vraag te maken. Bovendien blijken ze in een aantal gevallen te leiden tot grotere afhankelijkheid van de gebruiker ervan. Hoe kun je die ontwikkeling tegengaan?

E. SYMPTOOMBESTRIJDING. Sommige voorzieningen fungeren op zijn minst ook als schaamlap waardoor datgene waar het om gaat niet langer gezien wordt, toegedekt wordt. Anders gezegd: ze dienen om pijn weg te masseren zonder dat de oorzaken van de pijn worden weggenomen. Meer concreet: allerlei mensen komen in de problemen b.v. vanwege werkloosheid of slechte behuizing, worden daar ziek van of overspannen, maar we reageren daarop – niet door te zorgen voor werk of betere behuizing – maar door uitbreiding van de gezondheidszorg, cultureel werk voor werklozen, uitbreiding van maatschappelijke dienstverlening. Mensen die daarin werken krijgen vaak het gevoel dat zij tot taak hebben te dweilen terwijl de kraan open blijft staan.

5. Over deze „meer algemene” problemen die binnen een aantal welzijnsvoorzieningen spelen – en die door de een

meer dan door de ander ook zo ervaren wordt – is intussen al heel wat gepubliceerd. Heel recent zijn praktisch al deze problemen behandeld in het boekje van onze Studiestichting dat getiteld is „Toekomst voor de verzorgingsstaat”. Daarin wordt niet alleen gesignaleerd en geanalyseerd, maar ook gepleit voor heel bepaalde oplossingen.

Daarover zal o.a. gediscussieerd worden op een studiedag op zaterdag 26 april. Als blijkt dat we het daar redelijk eens zijn over (de richting van) die oplossingen, dan stellen wij ons voor om bij de eindredactie van met name het welzijnsdeel van het komende verkiezingsprogramma voortdurend scherp te kijken of de doelstellingen en de strategische stappen die we daar formuleren, synchroon lopen met die „geziene” oplossingen.

6. Tijdens de geplande „eerste ronde” over het welzijnsdeel van het verkiezingsprogramma (met name tijdens de in dat kader geplande discussie-avond op donderdag 8 mei) willen we echter vooral ingaan op een vraag die zich opdringt n.a.v. het onder punt 4.e. gesignaleerde probleem. De vraag namelijk of de PPR niet zou moeten kiezen voor een veel radicalere aanpak van het daar gesignaleerde probleem. Met name door de kollektieve middelen – ook die voor het specifieke welzijnswerk – grondig te gaan herverdelen. En wel zo dat er minder wordt uitgetrokken voor probleemmaskerende en probleemmasserende voorzieningen en meer voor activiteiten gericht op de aanpak van de problemen zelf, b.v. het scheppen van meer (deeltijd)werk en van meer en betere huisvesting.

Profielschets kandidatenlijst fractie en lijsttrekkerschap Tweede-Kamerverkiezingen

Oproep tot kandidaatstelling

Het partijcongres van 14 en 15 november a.s. zal de kandidatenlijst van de PPR voor de komende Tweede Kamerverkiezingen opstellen.

De actiecentra worden opgeroepen bij het partijbestuur schriftelijk en ondertekend namen in te dienen van hen die voor een kandidatuur in aanmerking komen.

Namen van kandidaten moeten ontvangen zijn vóór 1 juli a.s.

Procedure

De namen van de ingediende kandidaten worden gepubliceerd in de PPR-aktiekrant van 15 augustus.

Op 13 september worden 4 regionale vergaderingen gehouden (dat zijn gekombineerde provinciale ledenvergaderingen) die elk een advieslijst opstellen.

Ook het partijbestuur zal een advies uitbrengen over de samenstelling van de lijst.

De kerngroep formuleert een advies op 11 oktober.

De verkiezing van de kandidaten vindt plaats op het na jaarscongres.

Het partijbestuur biedt deze profielschets aan ten dienste van de actiecentra bij het indienen van kandidaten.

In december 1975 publiceerde het partijbestuur een discussiestuk over de samenstelling van de fractie en de keuze van de lijsttrekker.

Het voorjaarscongres van 1976 formuleerde daarna 8 stellingen. De eerste daarvan citeren wij hier opnieuw.

„De PPR ziet de verhouding tussen een PPR-volksvertegenwoordiger en de PPR als volgt:

– Bij de verkiezingen geven de kiezers hun vertrouwen aan een bepaalde politieke partij en dus aan de door die partij gestelde kandidaten. De partij stelt de personen kandidaat, die volgens haar het best in staat zijn de ideeën van de partij te vertegenwoordigen.

– De partij bepaalt de beleidslijn van de te voeren politiek; de vertegenwoordigers werken deze lijn uit naar allerlei concrete beleidspunten, die in de loop van de jaren aan de orde komen.

– Omdat de vertegenwoordigers de partij vertegenwoordigen, kan de partij hen vooraf opdrachten meegeven en achteraf ter verantwoording roepen. Ze kan hen zelfs dringend adviseren af te treden, wanneer ze zich niet (meer) houden aan de politieke beleidslijnen van de partij.”

Kandidatenlijst fractie

1. De fractie als geheel dient zo goed mogelijk de partij te weerspiegelen. Wil de partij goed in de fractie belichaamd blijven dan is doorstroming van belang, zonder dat de continuïteit van de fractie-taak geschaad wordt. Er is nieuw kader in de partij gevormd dat politieke functies op zich moet kunnen nemen.

2. De fractie dient de realisering van het PPR-programma na te streven, alsmede voortdurend rekening te houden met de

standpunten die zich in de partij ontwikkelen. De programmapunten die de PPR bijzonder typeren en die het meest urgent om maatschappelijke realisering vragen, dienen door de fractieleden op basis van deskundigheid behartigd te kunnen worden. Deze deskundigheid dient ook politiek vertaald te kunnen worden. Kwaliteiten om ook op het politieke platform te kunnen functioneren zijn bijzonder gewenst, evenals veelzijdigheid en het vermogen om zich snel in te werken.

Dit geldt momenteel zeker sociaal-economische problemen, kwesties van energie en van vrede en veiligheid.

3. De PPR heeft kiezers en mogelijke kiezers in alle groepen en klassen van de samenleving, omdat ze een integrale programmpartij is. Voor mensen in die groepen en klassen, die de maatschappij konsekwent langs die weg willen veranderen, kan de PPR aantrekkelijk zijn. De fractie dient op dat veranderings-bewustzijn te kunnen inspelen.

4. Voor een PPR-fractie is het een belangrijke taak om vanuit het parlement mogelijke nieuwe openingen naar de samenleving te zoeken, door middel van het parlementaire werk zelf, de media, haar deelname aan acties en haar bereikbaarheid voor burgers, vooral voor hun belangen die in de knel zitten. De PPR-fractie dient een voortdurende band tussen parlementaire en buiten-parlementaire betrokkenheid op te bouwen. De politiek moet bevrijd worden uit het parlementaire isolement; dat kan alleen als het parlement de samenleving ook buiten het Binnenhof opzoekt. Voor de

PPR is het daarbij een opgave niet zonder meer de gegroeide kodes en rollen van het parlementaire bedrijf over te nemen.

5. De fractie dient deel te kunnen nemen aan de werving, propaganda en verdieping in een permanente campagne. Werkbezoeken, spreekbeurten, samenwerking met actiecentra, deelname aan manifestaties, acties etc. zijn daarbij zeer belangrijk. Actiecentra en andere organen van de partij dienen actiever op het Binnenhof betrokken te worden.

Lijsttrekkerschap

1. Alles wat hierboven over de fractie als geheel is gezegd, geldt bij uitstek voor de fractieleider.
2. De lijsttrekker, die na verkiezing fractieleider wordt, bepaalt in sterke mate het politieke gezicht van de PPR. De kandidaat moet daarom vooral de partij kunnen vertegenwoordigen, meer dan een persoonlijk politiek beeld.
3. De politiek leider dient allround politikus te zijn, goed politiek inzicht, feeling en schattingsvermogen te hebben en de positie en mogelijkheden van de PPR juist te kunnen aanvoelen, waarbij ook aan de presentatie aandacht wordt besteed.
4. Als fractievoorzitter dient de politiek leider een koöperatief teamleider te zijn, waarbij de andere fractieleden voldoende ruimte krijgen.

Weekend voor PPR-vrouwen

PPR-vrouwen organiseert in samenwerking met de Stichting Radikalen Vorming van 30 mei tot en met 1 juni een weekend in het vormingscentrum De Born in Bennekom onder het motto: „Spreek eens op, als je durft!” Dit

weekend richt zich tot vrouwen in de PPR die best ook eens hun zegje willen doen in vergaderingen, maar dat (nog) niet zo goed durven. Daar valt best wat

aan te doen – vandaar dit weekend. Aanmelden vóór 1 mei bij Ada Buizer, Ipenrodestraat 14, 2012 Haarlem, tel. 023/324471 (tussen 18.00 en 19.00 uur).

(Advertentie)

Oost Europa Verkenningen

nummer 48, april 1980

Links & Spelen

- discussie van PSP, PvdA en CPN over ontspanning en Olympische Spelen
- sport in de Sovjet Unie
- Holland Oost-“politiek” sinds '45
- economie: crisis in de Sovjet Unie, relatie SU met Cuba, DDR na WO II

Te bestellen door overmaking van f 8,40
ovv. A 48

een abonnement voor '80 kost f 32,50, naast nr. 48 ontvangt u nr. 47 over 'Dreiging uit het Oosten' en de nog te verschijnen nrs. over o.m. socialistische democratie, de Helsinki-vervolg konferentie in Madrid over ontspanning in Europa en de positie van de vrouw in het socialisme. Opgave door overmaking van f 32,50 o.v.v. 'abonnement' of d.m.v. een briefje aan: *Werkgroep Oost Europa Projekten, Nachtegaalstraat 77 b, 3581 AE Utrecht, tel. (030) 314381, giro nr. 3754808.*

Oproep voor PPR-jongeren

In verband met het PPR-jongerenkongres op 10 mei in Hilversum is het van belang zoveel mogelijk jongeren in de PPR bij de voorbereiding te betrekken. In Friesland, Drenthe, Gelderland en Zeeland zijn (nog) geen provinciale organisaties van PPR-jongeren, maar wat niet is kan komen... Van wat er op dit gebied al is, volgen hier de contactadressen:

Groningen – Jakob de Haan, Verlengde Oosterstraat 8, Groningen tel. 050/136977.

Limburg – Berry van Rijswijk, Gouv. Houbenstraat 38, Nieuwstadt, tel. 04499/2174.

Noord-Holland – Helma Ketelaar,

Poeldijkstraat 5, Amsterdam, tel. 020/155129.

Zuid-Holland – Ronald Matthijssen, Waterlelie 13, Boskoop, tel. 01727/5039. Utrecht – Margreet Chardon, Patmosdreef 82, Utrecht, tel. 030/614168.

Overijssel – Greet van Bleet, Buitennieuwstraat 59, Kampen, tel. ?.

Noord-Brabant – Axel Corvers, postbus 10208 Tilburg, tel. 013/614168.

Is er geen PPR-jongeren in jouw provincie – begin er dan een! De Stichting Jongerenwerk heeft onder deze titel een handige nota uitgebracht die je op weg zal helpen. Bestellen dus, die nota, bij SJW, Singel 277, Amsterdam, tel. 020/228461.

Glas-recycling

Het PPR-actiecentrum Arnhem heeft een 20 pagina's tellende nota uitgebracht over Glas-recycling, als deel 1 van een reeks afvalnota's. De nota is toegespitst op de Arnhemse situatie, maar kan, qua opzet, model staan voor in andere gemeenten te maken glasnota's. Ook het cijfermateriaal is of onmiddellijk bruikbaar, of aan een plaatselijke situatie aan te passen. Het stuk is te bestellen bij Sekretariaat PPR-

Arnhem, p/a Fred Boeskool, Brakenbergseweg 51, Arnhem, tel. 085/421739. De kosten bedragen f 3,50 inkl. toezending.

(advertentie)

Er is een progressieve spaarbank in ons land.

Waar blijven die progressieve sparenders nou...

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een spaarbank die gesneden is op de maat van uw principes. De ASN is voortgekomen uit de moderne arbeidersbeweging. En steekt dat gegeven niet onder stoelen of banken.

Ook in de bedrijfsvoering verloochent de ASN haar afkomst niet. Daarom kunt u er ook zeker van zijn dat de ASN geen beleggingen voor uw spaargeld kiest waar zij gezien haar maatschappelijke inzichten niet achter staat.

De ASN belegt wel zo veel mogelijk in maatschappelijke en culturele instellingen en - niet te vergeten - in de woningbouw. Dat betekent dat de ASN u geen gouden bergen belooft als u daar gaat sparen. U krijgt een eerlijke rentevergoeding. Niet meer, maar zeker niet minder. En... rente zonder bijsmaak.

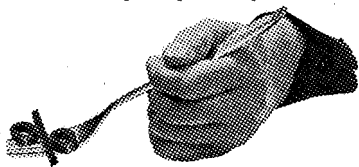
De ASN is in 1960 opgericht door het NVV en De Centrale. Dit geeft haar de verplichting om rekening te houden met de belangen van de groeperingen waarvoor de ASN is opgericht en waaruit zij is voortgekomen.

De ASN: maatschappelijk progressief en principieel. Zo'n spaarbank zou gekozen moeten worden door iedereen die zich verwant voelt met de progressieve beweging in ons land. Door u dus.

Welnu, het minste wat u kunt doen is u te informeren over de ASN. Over de makkelijke manier van sparen (in nauwe samenwerking met de postgiro) en over de vele andere, aantrekkelijke spaarvormen.

U komt er dan meteen achter dat de ASN met haar 55.000 spaarders met een gezamenlijke inleg van 200 miljoen gulden, niet de eerste de beste is. Daarom... vul de bon in deze advertentie in.

Een progressieve daad. Een principiële stap.

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
geeft rente zonder bijsmaak

Bon sturen aan: Algemene Spaarbank voor Nederland,
Antwoordnummer 1188,
2500 VB Den Haag.

U hoeft geen postzegel te plakken. U kunt ook bellen: 070-470181 of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlakbij het Centraal Station) tussen 08.30 uur en 17.00 uur.

Iedereen die voor 1 juli 1980 een spaarrekening opent met tenminste f 50,- als eerste inleg krijgt als welkomstgeschenk een spaarpremie van f 7,50.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- spaardeposito-bewijzen (met een vaste looptijd)

* aankruisen wat u wenst.

DE STEM DES VOLKS**DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS****PPR en vakbeweging**

In PPR-Aktiekrant 155 van 28 maart staat op pagina 8-10 een artikel over de relatie tussen PPR en vakbeweging. Het onderwerp dat daarin aan de orde wordt gesteld speelt op dit moment binnen alle linkse partijen en ook bij de PSP is de discussie hierover in volle gang. Het lijkt me dan ook een goede zaak wanneer we elkaar hierover van de hoogte houden.

Wat zegt de vakbeweging hier zelf over?

Onlangs verscheen „Verder kijken...”, een ontwerp beleidsplan voor de middellange termijn van de Industriebond FNV. In het hoofdstuk „Een situatieschets voor de Industriebond FNV” wordt in punt 9 ingegaan op de verhouding tot de overheid en de politieke partijen. Wat dit laatste betreft citeer ik de volgende uitspraak:

„De contacten met de politieke partijen zullen niet het karakter van officiële bindingen krijgen. Zij zullen veelzijdig zijn en op informatie-uitwisseling gericht.”

Ik moet zeggen dat deze onafhankelijke, praktische opstelling mij erg aanspreekt. Als wij erin slagen inderdaad op alle politieke niveaus (rijk, provincie en gemeente) dergelijke, op informatie-uitwisseling gerichte, contacten op te bouwen, kan dit ons politieke werk alleen maar ten goede komen.

De concrete strijd van de arbeidersklasse is belangrijker dan de zuiverheid van de doctrine.

Rob Steinbuch
organisatorisch
vice-voorzitter PSP

Rente met een bijmaak

Wie inlichtingen vraagt naar de - ook in de PPR-aktiekrant adverterende - Algemene Spaarbank voor Nederland ontvangt een bon voor inleg-met-een-bonus en een folder met nietszeggende informatie, waarin onder het

kopje „Wat doet de spaarbank met haar geldmiddelen?” de volgende tekst:

„Natuurlijk is het de eerste taak de spaargelden zo veilig mogelijk te beleggen en met een redelijk rendement.” Gelukkig wordt het beleggingsbeleid gekontroleerd door de Nederlandse Bank, zo vernemen wij en voorts blijkt dat bij beleggingen zoveel mogelijk safe wordt gespeeld:

„Bij voorkeur wordt belegd in overheid, semi-overheid, sociale woningbouw, scholing, cultureel- en sociaal werk, enz. Aan andere doeleinden, die de bank overigens ook graag zou ondersteunen, kan helaas door gebrek aan geldmiddelen nog niet worden bijgedragen.”

Nog niet geheel overtuigd bel ik voor nadere informatie en vraag om toezending van een jaarverslag. Uit dat jaarverslag (1978) blijkt dat ook is belegd bij AKZO, Blaauw-
hoed, Pakhoed-Holding, Rijn-Schelde, VMF, Nederlandse Scheepvaart Unie, Nationaal Grondbezit...

Multinationals van het zuiverste water, waarvan bovendien enkele op de zwarte lijst staan omdat ze rechtstreekse belangen in Zuid-Afrika hebben. Zie „De Nederlandse belangen in Zuidelijk Afrika”, uitgave van de Anti-Apartheids-Beweging Nederland.

Het gaat alles bijeen om niet meer dan krap 3 miljoen op een totaal van 175 miljoen belegd kapitaal. Maar toch...

Een progressieve bank? Bij de ABN weet je waar je aan toe bent. Voor mij geeft die ABN rente met een bijmaakje.

Andries van Gorkum
Landsmeester

Op rotsen bouwen

De nota PPR in de jaren 80 zich baseert op het voortdurend aan het gezonde verstand te appelleren om alnog voor elkaar te krijgen, dat een keerpunt in de geschiedenis ingelast wordt.

Een keerpunt waarbij de mensen t.a.v. hun eigen ontwikkelingsmogelijkheden

zich moeten bezinnen en minder calamiteiten veroorzaakt kunnen worden.

Bij degenen die zich door deze gedachten aangetrokken voelen, is het zo dat zij zich waarschijnlijk af zullen vragen:

wat moet ik doen om mijn bijdragen t.a.v. al die ontwikkelingen, die tot onrechtvaardige doelen leiden, tot het minimum te beperken? Kon het maar waar zijn dat de overtuigingskracht van deze gezonde appellatie zo sterk zou zijn dat, als het ware, het vereiste fundament ervoor gebruikt zou worden om daarop te kunnen bouwen: een degelijke dijk tegen het verflauwen van de goede voornemens, tegen het afbrokkelen van de onderlinge solidariteitsgevoelens, tegen de slechte tijden die wij allemaal eens meemaken.

Nieuwe vormen van sociale en economische systemen zouden in staat zijn de calamiteiten tot het minimum te beperken. Maar die systemen moeten ook door de mensen gemaakt worden. Bovendien weten wij dat de calamiteiten worden beleefd met verschillende intensiteitsgevoelens en wel naar gelang de persoonlijke betrokkenheid erbij.

Vandaaruit mijn vraag of inderdaad de kracht van het gedane appél voor een betere samenleving ook niet aan de eigen persoonlijke betrokkenheid ten opzichte van de te behalen verbeteringen onderworpen is.

Zeker degenen die zich door zo'n appél aangetrokken voelen (degene die zich in verlegenheid gebracht voelt) zouden zonder meer veel werk verzetten (met binnen- en buitenparlementaire acties) om van het zinkende schip reddingsboten te maken. Daar gaat het niet om. Waar het om gaat is of een radicale aanpak om een radicale verandering te bewerkstelligen niet gepaard zou moeten gaan met een radica-

listische persoonlijke stelling. Een soort onvoorwaardelijke toezegging van de mensen, een vooraf bijdragen inleveren, en niet een zogenaamd vanzelfsprekend afwachten tot jouw politieke partij jouw problemen boven op haar prioriteitslijst zal zetten. Een onvoorwaardelijke toezegging omdat jouw overtuiging is dat er iets moet gebeuren en aan de verder gaande misère dient een halt te worden toegeroepen, dat de door de maatschappij ingeslagen weg die tot een verdere toename van de calamiteiten leidt moet worden verlaten. Zodoende dient het eigen vertrouwen te rusten in vertrouwde handen van jouw partij en dient men deze partij in de gelegenheid te stellen om binnen de totale rotszooi hier en daar wat sanering aan te brengen. Desalniettemin twijfel ik eraan of een krachtig, logisch en gezond appél wel het enige en solide fundament zou zijn om de persoonlijke motivering zo ver te krijgen, dat de gevraagde vooraf toezegging, het eigen vertrouwen te laten vertrouwen, mogelijk maakt. Zo'n appél als het fundament, waarop te bouwen valt tot een rechtvaardiger economische orde enzovoort, zou best op zijn beurt kunnen en moeten berusten op een andere hardere, diepere en rotsiger vaste grond. En geen andere grond wordt hiermede bedoeld dat een politieke keuze, een gedefinieerde politieke stroming waarin vele en vele burgers vanuit hun culturele lagen, waarmee het mogelijk wordt dat een aantal groepen van mensen zich tot volk verenigt, tot cultuur, zich kan ontwikkelen, er zich in bevinden zou.

Als ik me niet vergis, is het een land zoals Nederland, Pays-Bas, waar de anticipatie en het samen doen voor de hand liggen, te gek om niet te gaan denken aan vrijheid en solidariteit, aan een liberaal socialisme.

Arturo M. Mota
Deventer

aktie VOER

Memobeurs

Op 9, 10 en 11 mei wordt in de Hilversumse Expohal (bij station Sportpark) voor de derde maal de Memobeurs gehouden, een manifestatie van mens- en milieuvriendelijk ondernemen. De bedoeling is te laten zien dat er een nieuwe manier van ondernemen mogelijk is: democratisch, kleinschalig, vriendelijk voor de werkers, voor het milieu en voor de samenleving. Een bron van inspiratie dus voor PPR'ers, die hier nieuws kunnen zien op het gebied van biologisch voedsel, herstelwerkplaatsen, boekhoudkollektieven, energie en nog veel meer. Films en stands maken een en ander duidelijk, terwijl er voor de kinderen niet alleen een crèche is, maar ook een eigen theater.

Portugal

Zes jaar na de Anjerrevolutie in Portugal, die een einde maakte aan de diktatuur wordt de sindsdien op gang gekomen landhervorming heviger dan ooit aangevalen. In Nijmegen en Wageningen worden om dit duidelijk te maken informatieve bijeenkomsten georganiseerd, die door een Portugese zanggroep worden opgeluisterd. In Nijmegen op 25 april in de Mensa aan de Prof. van Welystraat 8, aanvang 20.15 uur; in Wageningen in Sela op zaterdag 26 april, aanvang 20.00 uur.

Overpelt

Zaterdag 3 mei wordt in Overpelt (Belgisch Limburg, ten zuiden van Eindhoven) een door het Vlaams Aktie Komitee tegen Atoomwapens (VAKA) georganiseerde betoging gehouden tegen Pershing-

en Cruiseraketten, die de Belgische regering van de NAVO-bonzen zou moeten aanschaffen. Nederland kreeg, zoals bekend, eind vorig jaar twee jaar uitstel, België niet meer dan een half jaar, zodat de beslissing eind mei, begin juni moet worden genomen. De betoging start om 14.00 uur - verzamelen op de Ringweg.

5 mei - bevrijd?

Het comité Dag Militarisme organiseert op 5 mei in Leiden een manifestatie onder het motto „5 mei - bevrijd?“ in de Hooglandse kerk, van 12.00 tot 18.00 uur. Namens de PPR zal buitenland-sekretaris Michiel van de Kasteelen hier het woord voeren. De manifestatie wil duidelijk maken dat vrede en veiligheid meer dan ooit worden bedreigd door woningnood, werkloosheid, kerncentrales, bewapeningswedloop en wat dies meer zij.

Niet zonder risico

Het is niet zonder risico, wanneer je je anders gedraagt, anders denkt en anders gelooft dan je van huis uit is bijgebracht.

Je loopt het gevaar te vervreemden van de vertrouwde kring waarin je bent opgegroeid. Maar het risico om er dan maar niet aan te beginnen, is veel groter.

Over dit proces vertelt Hans-Dirk van Hoogstraten in zijn boekje „Niet zonder risico“ (Oekumeneboeken, Baarn 1979). Hij beschrijft op een glasheldere en persoonlijke stap-voor-stap-manier hoe hij als „orthodox“ christen werd beïnvloed door het denken van Marx. En hoe dit niet het einde van zijn godsgeloof betekende, maar er intengendeel een enorme verdieping aan gaf.

Voor veel mensen is in dit boekje precies onder woorden gebracht waar ze zelf al (on)bewust mee bezig zijn; anderen voelen zich erg aangesproken door de nieuwe mogelijkheden die het opent.

Voor wie dit boekje gelezen

landelijke VERKEERDE KANT demonstratie

LEEUWARDEN 3 MEI VOOR BEVRIJDING VAN HOMOSEXUALITEIT TEGEN HETERO-TERREUR!

NA AFLOOP MANIFESTATIE OP HET WAAGPLEIN MET SPREKERS EN KABARET.

AANVANG: 14.00 UUR
VERTREK VANAF
STATION L'DEN

organisaties:

frysk flikker front l'den
psp homo's nrd ned
ppr homo's nrd ned
psp leeuwarden

heeft (of nu wil gaan lezen) wordt op vormingscentrum Den Alerdinck een extra lang weekend gehouden, van 15 mei (Hemelvaartsdag) 16.00 uur t/m zondag 18 mei 16.00 uur. Schrijver en deelnemers zullen in confrontatie met elkaar het boekje uitdagen op z'n zingeving, herkenning of verheldering voor ieders eigen „persoonlijke ervaringen van een groeiend inzicht“. Niet op de manier van een theoretische discussie, maar als toetsing aan eigen vragen van geloof, spiritualiteit en maatschappelijk bezig zijn. Voor meekomende kinderen is er een apart programma onder deskundige leiding. Inlichtingen en opgave: administratie Den Alerdinck, 8055 PE Laag-Zuthem, tel.: 05290 - 541 (kantooruren).

Vredeskampen

Deze zomer worden in West- en Oost-Nederland kampweken georganiseerd voor wie

geïnteresseerd is in vredeswerk. Informatie bij Heleen Baars-Goddijn, Plantage 177, 1944 LW Beverwijk, tel. 02510/24280.

Nicaragua

Latijns Amerika, het tweemaandelijks informatie- en aktieblad van CLAT-Nederland, wijdt zijn nieuwste nummer aan de aktualiteit in Nicaragua. Het geeft alle informatie over de wederopbouw van dit bevrijde land - onder meer over het project om een einde te maken aan het analfabetisme, waarvoor in ons land een, ook door de PPR gesteunde, financiële aktie gaande is. De prijs van dit nummer bedraagt f 4,90 (inkl. porto), te storten op giro 1918108 tnv. CLAT-Nederland o/v „Nicaragua“.

Wie meer wil weten over het in deze rubriek geseverde Aktievoer kan eens informeren bij de plaatselijke Wereldwinkel. Allicht dat ze er daar ook, en méér, van weten, dat ze je verder kunnen helpen.

PPR

AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

2 MEI 1980, NUMMER 157

Shell

Help de Shell Zuid-Afrika uit. Op naar de aandeelhoudersvergadering. Over en hoe en waarom van deze actie: pagina 7.

Niet alleen Marokkanen staan in ons land bloot aan fascistoïde intimidatie via de beruchte Amicales. Ook de Turken kennen een dergelijke, minstens zo gevaarlijke beweging die vanuit hun moederland wordt gesteund. Over deze Grijsse Wolven en hun pogingen het onderwijs aan Turkse kinderen te infiltreren: pagina 12.

In tal van Europese landen telt de PPR geestverwanten. Zoals de Groenen, die de Westduitse politiek wakker schudden. Ad Melkert schrijft hierover op pagina 11. En in Oostenrijk proberen Die Alternativen dit te doen – ook een op den duur niet meer te stuiten beweging. Zie pagina 10 en 11.

De raadsmeerderheid in de tot de Eindhovense agglomeratie behorende gemeente Veldhoven is tegen kraakacties. De PPR – in de minderheid – kan zo'n standpunt uiteraard niet delen. Waarom niet? Lees wat de PPR-raadsfractie in Veldhoven hierover naar voren heeft gebracht op pagina 8.

PPR

Aktie Krant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Jan Heytel, Gidi van Dongen,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Erik Akkermans, Gerard de Oude,
Kees van Twist

redactie

Hans Berrevoets, Stéphanie Brokerhof,
Harm Lamberts, Wil Merkies,
Walter van Opzeeland (eindredacteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

uitsluitend: Jan Heytel,
Schreveliusstraat 68, Haarlem
Telefoon overdag 02505-791,
's avonds 023-314160

basis-layout

Joep Paulussen

OPRICHTINGSKONGRES PPR-JONGEREN

Op zaterdag 10 mei wordt in het jongeren centrum De Tagrijn in Hilversum het oprichtingskongres gehouden voor de landelijke organisatie van PPR-jongeren.

Alle jongeren in de PPR – de leeftijds-grens bedraagt 30 jaar – zijn hier van harte welkom. Het programma van het kongres in grote lijnen:

10.00 uur tot ongeveer 13.30 uur: besluiten over structuur, huishoudelijk reglement en beginselverklaring; eerste bestuursverkiezing; toespraak door Ria Beckers en felicitaties door andere jongerenorganisaties.

Vanaf half twee: creatieve producties van PPR-jongerenafdelingen uit heel het land – een cabaretachtige manifestatie van wat deze van plan zijn en al doen.

Omstreeks 18.30 uur wordt er gezorgd voor eten en de rest van de avond belooft feestelijk te verlopen, o.m. door het optreden van een groep. Voor het landelijk bestuur van PPR-jongeren zijn nog altijd kandidaten nodig. Wie daar iets voor voelt, meldt zich zo snel mogelijk bij Sint Kortmann, Biltonstraat 80b, in Groningen. Tot ziens op 10 mei.

Amstelveen

Alternatief Amstelveen, orgaan van het PPR-actiecentrum, heeft een special gewijd aan voedsel: 22 pagina's vol smakelijk opgediste, actuele en prak-

tische informatie, over zaken als betere voedingsgewoonten- en middelen, ekologisch eten, maar ook over andere aktualiteiten.

2 - 17 mei

Groningen – 2 mei, 20.00 u., PPR-gebouw, Coehoornsingel 10: PPR-jongeren.

Utrecht – 3 mei, 10.00 u., Trianon: PPR-kerngroep.

Eindhoven – 6 mei, 20.00 u., TH-auditorium: openb. disk. Leo Jansen vs prpf. Vincken (NDU) over mediabeleid.

Eindhoven – 6 mei, 20.00 u., Dommelingen: Info- en disk.-avond over opwerkingsfabriek in Mol.

Oegstgeest – 6 mei, 19.45 u., 't Campuys, Rheingeesterweg 43: ledenverg. PPR-regio Zuid-Holland-noord.

Alphen aan den Rijn – 7 mei, 19.45 u.,

Zaal-Nabij, Lauraplein, ledenverg. PPR-regio Zuid-Holland-noordoost. **Nederland I** – 7 mei, 19.45 u.: PPR-tv over F-16

Tilburg – 8 mei, 20.00 u., PPR-winkel: disk.-avond PPR-vakbeweging.

Rotterdam – 8 mei, 19.45 u., Rijnmondgebouw, Vasteland 96: Ledenverg. PPR-regio Zuid-Holland-midden.

Nijmegen – 8 mei, 20.00 u., 0'42: ledenverg. actiecentrum.

Maastricht – 8 mei, 20.00 u., Citykerk: Herman Verbeek over Evangelie en maatschappelijke verantwoording.

Maastricht – 8 mei, 20.15 u., Wilhelminasingel 121: ledenverg. actiecentrum i.v.m. kongresboek.

Hilversum – 10 mei, 10.00 u., De Tagrijn: opr.-kongres PPR-jongeren.

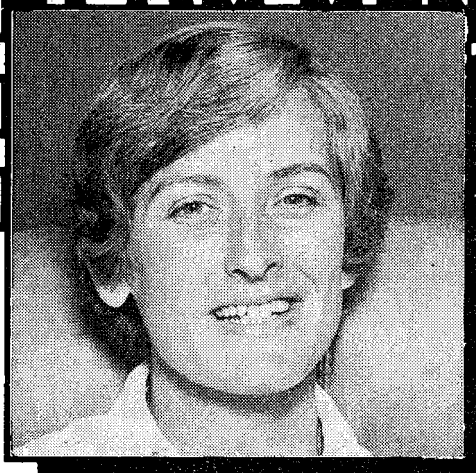
Gorinchem – 12 mei, 19.45 u., De Koolsbaan, Nieuwstraat 1: ledenverg. PPR-regio Zuid-Holland-zuidoost.

Oud-Beijerland – 13 mei, 19.45 u., Bij Arend & Leny de Hoog, Boschenhoek 37: ledenverg. PPR-regio Zuid-Holland-zuidwest.

Den Haag – 14 mei, 19.45 u., Sosjale Joenit, Westeinde 46: ledenverg. PPR-regio Zuid-Holland-west.

Amersfoort – 16/17 mei, De Flint (cf. Aktiekrant 156, p. 2) PPR-kongres; aanvang vrijdag 19.00 u. en zaterdag 10.00 u.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT
OMDAT HET OM MENSEN GAAT
OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Krokodilletranen om buitenlanders (II)

RIA BECKERS

Mijn verhaal in de aktiekrant van 28 maart over de illegale buitenlandse werknemers was niet af. Op de val-reep besloten PvdA en D'66 toch nog een kleine opening te maken. Zij vroegen voor de illegalen de mogelijkheid zich te laten registreren op de arbeidsburo's, waarna bekeken moest worden of hun onwettige arbeidsplaats kon worden gewettigd. Een levensgevaarlijke motie. Want wie zich heeft laten registreren kan natuurlijk veel gemakkelijker worden opgespoord en het land uit gezet, als blijkt dat voor hen geen wettige arbeidsplaats is weggelegd. De motie bevatte geen enkele garantie dat die registratie-gegevens niet aan derden – bijvoorbeeld aan de vreemdelingenpolitie – mochten worden verstrekt.

Toch heeft de PPR-fractie – zo was onze verklaring – met loden schoenen vóór gestemd. Omdat wij hoopten dat de buitenlanders zelf wel zo verstandig zouden zijn alleen naar het arbeidsburo te gaan, als zij honderd procent zeker waren dat hun

werkgever hen ook legaal in dienst wilde houden. Voor deze zeer beperkte groep was dan in elk geval iets bereikt.

De motie werd aangenomen. Maar de regering weigerde haar uit te voeren. Men kwam met het argument van technische onmogelijkheid... Dat is onzin. Als de mensen duidelijk is wat de risico's zijn van registratie en als alleen diegenen zich melden die zeker zijn van hun zaak, is een en ander zeer eenvoudig af te wikkelen. Het eigenlijke argument komt van de staatssecretaris van Justitie. Zij spreekt graag over een „strikt rechtvaardig” beleid. Zij bedoelt daarmee dat een menselijke oplossing ten aanzien van nu aanwezige illegalen onrechtvaardig zou zijn tegenover diegenen die inmiddels ons land zijn uitgezet. Zoals zij bijvoorbeeld ook gratie-verlening bij de troonswisseling onrechtvaardig vond, omdat niet iedereen daarvan op dezelfde manier zou kunnen profiteren. En zoals zij de taak van de Turkse Christenen ijskoud laat doodbloeden. Omdat er anders misschien nog meer mensen aan komen

kloppen die zij niet binnen wil laten.

Wie rechtvaardigheid zo uitlegt, zal nooit de ruimte vinden voor een menselijk gebaar, en voert in feite een onmenselijk beleid.

Als politiek ergens het leven van mensen raakt, is dat wel in het vreemdelingenbeleid. Het is waar dat dit kabinet de mensen sterkt in hun afkeer van de politiek. Het neemt hun zorgen over brandende kwesties niet serieus, het slaat geweldloze acties uit elkaar met de Mobiele Eenheid, het voert een onrechtvaardig loonbeleid...

Er is een grens aan het geven van vertrouwen. En voor tallozen is die grens bereikt. Maar illegale buitenlandse werknemers en Turkse Christenen kunnen het zich niet eens permitteren de politiek de rug toe te keren en hun eigen leven te leiden. Zij zoeken asiel in kerken. Zij zoeken mensen die hen willen verbergen. Zij blijven zoeken – ook in de politiek – naar mensen die voor hen opkomen. Dat is hun enige kans. Want zò hebben zij geen leven.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT
OMDAT HET OM MENSEN GAAT

De reakties op de beleidsnota

,DE PPR IN DE JAREN '80'

FOKKE GOUDSWAARD

Juni vorig jaar werd het plan geopperd een beleidsnota te schrijven. Daarin moesten, na een algemene analyse van maatschappij en partij, een stel beleidsvoornemens komen te staan vooral op strategisch gebied. Een eerste concept tekst van Herman Verbeek werd een maand later in het partijbestuur besproken. In augustus werd het tweede concept in de kerngroep besproken. Na nog een besprekingsronde in het partijbestuur werd de beleidsnota tenslotte gepubliceerd in oktober. Het partijbestuur vroeg iedereen de nota te bestuderen en te bespreken, en eventuele reakties op schrift terug te sturen.

Het moet gezegd worden dat door het partijbestuur op dat moment nog niet goed beseft werd wat er verder zou moeten of kunnen gebeuren. Voor zover er verwachtingen zijn geweest die niet waargemaakt konden worden is een exkuus hier wel op zijn plaats. In januari werd besloten de nota een verlengstuk te geven in de vorm van 9 stellingen die aan het voorjaarskongres moesten worden voorgelegd. Deze stellingen wijken in hun huidige vorm sterk af van de tekst van de beleidsnota, maar behandelen wel grotendeels dezelfde onderwerpen.

De inmiddels binnengestroomde reakties waren in zoverre van invloed op de stellingen, dat erop gelet is dat de volgorde logischer is, dat de taal eenvoudiger is, en dat de „buitenparlementaire

hand” meer gewicht krijgt. Voor het overige is er geen sprake van dat de reakties alle in één richting wijzen. Het enige wat we dus kunnen doen is ze samengevat weergeven.

Wat er met de reakties gebeurt is het volgende:

1. Hieronder volgt een aanduiding van de inhoud van de 42 brieven, voor zover het commentaar en kritiek op de beleidsnota betreft.

2. Een uitvoerige samenvatting wordt dezer dagen met de zogenaamde mailing mee naar de actiecentra gestuurd.

3. Bijzondere punten in de brieven, zoals nieuwe voorstellen, krijgen speciale aandacht en worden zo nodig doorspeeld naar andere partij-organen.

4. Waar daar aanleiding toe is krijgen de brievenantwoorden, en wel na het voorjaarskongres.

Er kwamen 27 reakties van actiecentra binnen. Veel meer actiecentra hebben over de nota gesproken, maar niet steeds volgde een brief. Van de 27 spraken zich 14 positief uit over de nota: „goed ontvangen”, „herkenbaar”, „helder”, „inspirerend”, enz. Deze actiecentra hadden natuurlijk op details kritiek, soms ook op enkele hoofdpunten. Ongeveer 5 actiecentra spraken zich negatief uit, waaronder de grote ac's Delft, Den Haag en Groningenstad. Van de individuele leden die reageerden gaven de meesten commentaren en voorstellen van allerlei aard zonder de nota uitdrukkelijk goed of slecht te noemen.

Hier volgen de belangrijkste kritiekpunten (met dien verstande dat géén van deze punten in een meerderheid van de brieven tot uiting komt):

– *Het taalgebruik* werd vaag gevonden, elitair, te poëtisch, ouderwets, of gezwollen. Bepaalde elitaire trekjes ook in de inhoud, met name punt 2.30 over de vraag wie in de PPR zitten en tot wie zij zich richten. De „wetten van het leven” (3-6 t/m 3-8) werden vaag en spekulatief genoemd, of zelfs af te wijzen (i.v.m. abortus).

– *De slechte economische orde*, of het kapitalisme, als (hoofd)oorzaak van allerlei ellende zagen diverse briefschrijvers graag meer benadrukt. In deze brieven werd wel gesproken van het ontbreken van een echte analyse. Er werd aangedrongen op betere beschrijving van socialisme dan wel marxisme dan wel marxisme-leninisme als inspiratiebron van PPR-leden.

– *De drang om te regeren* is te sterk in de nota, stelden velen. Er is voor een radicale partij een skala van mogelijkheden om te trachten invloed uit te oefenen. De niet-parlementaire vormen van actie komen in de nota niet goed uit de verf.

– *Koalitie-afspraken* vóór de verkiezingen is vroeger een duidelijk punt van onze partij geweest. De nota zwakt dat ten onrechte af. In enkele brieven komt de mogelijkheid van een minderheidskabinet sterker naar voren dan in de nota. Sommigen willen dat de partij zich nu nog helemaal niet uitspreekt over de mogelijke koalitiepartners.

– *Het landelijke politieke nivo* wordt in de nota teveel benadrukt, zeggen sommigen („een Haagse nota”). Enkele brieven geven beschouwingen over regio-vorming en decentralisatie, die onderling niet geheel overeenstemmen.

Van de *bijzondere voorstellen* wil ik tenslotte nog de volgende noemen:

– We moeten het kongresstuk uit '72 „Nu is het meest radicale nog niet goed genoeg” nog eens bestuderen of heruitgeven.

– Velen kiezen voor een uitdrukkelijk groen (ekologisch) imago voor de PPR.

– Diverse ac's roepen op tot kader-vorming; er zijn voorstellen bij over regelmatige lesbrieven in de geest van (of in plaats van) de beleidsnota.

– Er wordt een uitspraak gevraagd over de status van de beleidsnota.

(advertentie)

steunt

het volksverzet in

EL SALVADOR

giro 609060

X min Y Beweging,

Amaliastraat 7,
2514 JC Den Haag,
tel. 070-645433

LINKSAF EN OMHOOG

KEES WAAGMEESTER

INHULDIGING

Wat denk en voel je bij de plechtigheden van 30 april? Nu ik dit schrijf moet de inhuldiging van Beatrix nog plaatsvinden. Wat zich naast de wisseling van staatshoofd in Amsterdam heeft afgespeeld is mij dus onbekend. Maar daar wilde ik het toch al niet over hebben. Het gaat mij nu om onze houding ten opzichte van de troonswisseling als zodanig.

Er kwam heel wat op ons af. De opgefokte feestvreugde bezie ik met weerszin. De commercie rond het hele gebeuren eveneens. De bladen zijn in een concurrentieslag verwickeld met als inzet vooral niet te weinig aan het oranjegevoel te doen. Hoewel links-Nederland er niet aan dacht van de kroning een politieke happening te maken, word je toch onder voortdurende verdenking geplaatst doordat je niet mee wilt doen aan de overtrokken oranjeslag die gepolitiseerd wordt.

Juist Wiegels heeft het 30 april-gebeuren op kundige wijze gepolitiseerd door er voortdurend op te tamboereren, dat die dag een feestdag moet zijn. Gemengde gevoelens dus bij de feestelijkheden. Maar die zullen er ook zijn geweest bij het bezien van de serie plechtigheden op de 30ste april. Er is alle reden ingenomen te zijn met de wijze waarop koningin Juliana meer dan dertig jaar Nederlands staatshoofd is geweest. Zij heeft zich met heel haar persoon ingezet voor het behoud en de versterking van de democratie, die als je om je heen kijkt, bepaald geen vanzelfsprekendheid is. Ze heeft haar plaats gekend en

ze heeft op de best mogelijke wijze iets gemaakt van een functie, die in haar wezen in een democratie belachelijk is en gewoon niet kan. Erfopvolging is in strijd met de meest elementaire regels van de democratie. Als zo'n functie niet uiterst gewetensvol en in het besef van alle gevaren die er aan verbonden zijn wordt uitgeoefend, gebeuren er gauw ongelukken. De paradox wil echter, dat moeten we nuchter vaststellen, dat de democratie onder het koningschap van Juliana op geen enkele manier heeft geleden, integendeel, ze kon ondanks en ook dankzij dat koningschap tot grotere bloei komen. Het is zaak onszelf voortdurend af te vragen wat er eigenlijk gebeurt met en rond deze merkwaardige staatsvorm waarmee we leven. Daarvoor is openheid nodig, zodat het functioneren van onze staatsvorm onder kritiek en controle kan staan. Want van het concrete functioneren moet onze adhesie aan het instituut afhangen.

SPEL

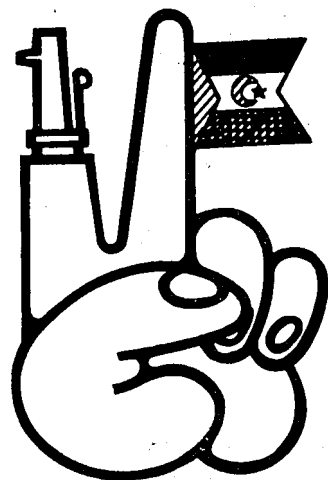
We aanvaarden de monarchie niet als onaantastbaar automatisme. We doen dus niet mee aan een euforie die elk nadenken over de betekenis en het functioneren van de parlementaire monarchie overstemt. We spotten met alle opdirkerij, maar we proberen met alle reserves te beleven wat er op de 30ste april in wezen gebeurt. Daarover heeft L. H. Ruitenberg in het weekblad Hervormd Nederland een stukje geschreven, dat het overdenken waard is. Hij schreef het naar aanleiding van de verklaring van het PvdA-kamerlid Siepie Langedijk de Jong, die zei het hele gedoe, het opnieuw afleggen van de eed van trouw aan de Grondwet, pure onzin te vinden en daarbij dan ook weg te blijven, wat overigens haar goede recht is.

Ruitenberg schrijft naar

aanleiding van de inhuldiging van Juliana in 1948 al vrede te hebben gekregen met het gebeuren. „Want zoveel geschiedenislessen had ik wel gehad om te begrijpen, dat hier een soort plechtige vertoning gegeven werd van een der oorsprongen der democratie: de vorst, die alle macht had, werd gedwongen om zijn onderdanen te beschermen, en in ruil daarvoor aan de onderdanen, de ridders, althans, trouw te vragen. Zo gingen, zeggen de geschiedenisboekjes, de keizers of koningen rond, van centrum tot centrum, en werden door het volk toegejuicht en toegezworen door de voorsten, de vorsten. Die hele figuur is veranderd. Maar bij zulke gelegenheden als deze wordt er door zo'n voorstelling, zo'n ritueel, nog eens aan herinnerd. Ja, het is onzin, als je de huidige staatsrechtelijke situatie analyseert. Maar ons volksleven en ons persoonlijk leven

wou onleefbaar worden, als wij niet op zoek gingen naar de zin van wat wij door onze technische vaardigheden, en in ons geloof dat twee maal twee vier is „onzin" vinden. Zeker, wij moeten daarbij oppassen. Je moet er niet in „geloven". Als wij kinderen op 11 november met de rommelpot rond gingen, en zongen van „hier woont een rijke man, die best wat geven kan", dan wisten wij dat het spel was. De weduwvrouw gaf een appel. Akkoord, dachten wij. Juist omdat iedereen, zowel in als buiten de Nieuwe Kerk, straks weet, dat koningin Beatrix „onschendbaar" is, kan iedereen dat spel meespelen. Zij belijden de democratie, die kamerleden, door de koningin niet op haar eentje te laten zweren. Zij spelen, in een laat-middeleeuwse entourage, de geschiedenis der democratie. Dat is de zin van wat op het eerste gezicht „onzin" is."

west-sahara vrij!
steun aktie polisario

giro 3704961

ten name van Polisario Komitee te Rotterdam

Geen boycot Olympische Spelen

BAS VAN DE BENT

De werkgroep Ontwapening Ontspanning en Olympische Spelen, opgericht mede op initiatief van enkele PPR-leden, heeft als doel het bestrijden van de oproepen tot boycot van de Sowjet Unie die in het Westen allerwegen worden gehoord na de inval in Afghanistan. Afgezien van het feit dat diverse westerse mogendheden, en met name de Verenigde Staten, ook zelf niet vrij zijn van inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van Derde Wereldlanden, vreest de werkgroep dat een boycot vérstrekkende en gevaarlijke gevolgen zal hebben.

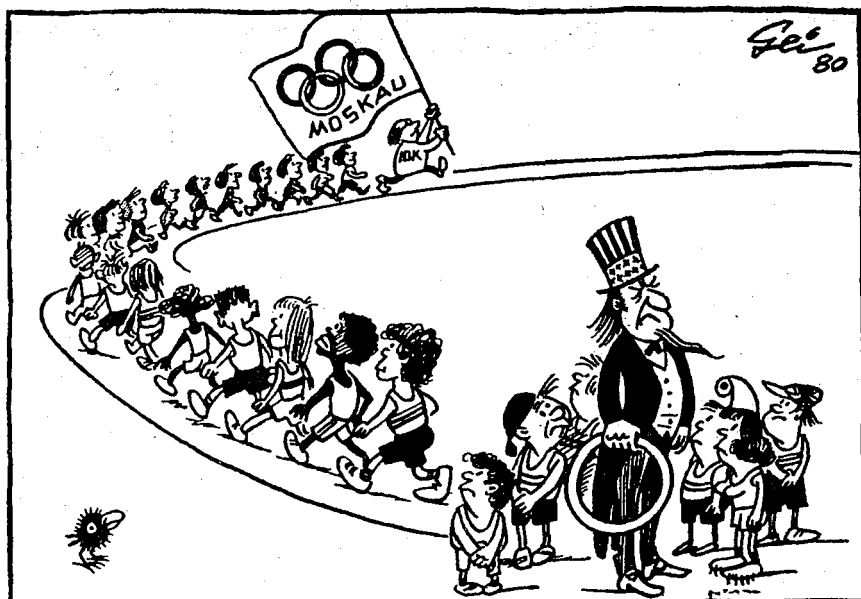
De laatste jaren is er tussen de grootmachten aarzelend een proces van ontspanning op gang gekomen. In dit proces is er heel geleidelijk aan enige ruimte gekomen voor het praten over het beheersen van de bewapeningswedloop, met name over het beheersen van de kernwapensystemen. Voorwaarde voor het slagen van deze gesprekken is een klimaat van wederzijds vertrouwen en ontspanning.

Dat er iets gedaan moet worden aan beheersing van kernwapens, eigenlijk aan de vermindering van kernwapens, was ons als Radikalen allang duidelijk. De vernietigingskracht van het huidige arsenaal aan kernwapens is zo groot dat de wereld voortdurend bedreigd wordt met een totale vernietiging.

Het tij is echter gekeerd. Gedurende de laatste maanden is er een proces op gang gebracht dat langzaam uit de hand dreigt te lopen. Een proces van toenemende spanning tussen Oost en West. Een proces van toenemende bewapeningswedloop. Een proces van confrontatie dat doet denken aan de tijd van de hevigste Koude Oorlog.

Ook voor de Russische inval in Afghanistan was dit proces al op gang gebracht. Hoewel een dergelijke inval ten sterkste af te keuren valt, kan zij onder meer verklaard worden uit een zelfde soort angstgevoelens in het Kremlin als waarmee ons steeds de vernieuwing en handhaving van kernwapens wordt aanprezen. De vijand ligt immers altijd op de loer?

Volgens deskundigen op het gebied van de bewapening staan de Westerse landen de komende tijd ingrijpende beslissingen te wachten over de vernieuwing van de kernwapensystemen. Al enige jaren zijn de bewapeningsindustrieën bezig met kostbare en in-

Basler Zeitung

grijpende research naar de „verbetering” van de bestaande systemen. De discussie over de aanschaf van nieuwe kernraketten zoals onlangs in ons parlement heeft plaatsgevonden schijnt daarvoor maar een geringe aanzet te zijn geweest.

Deze beslissingen kunnen voor de industrie gunstig gaan uitvallen als de publieke opinie er van overtuigd is dat het nodig is om dat de „Russen toch niet te vertrouwen zijn”. Gevolg is wel dat in plaats van ontwapening bewapening op gang komt en dat in plaats van toenemende veiligheid toenemende onveiligheid ons deel wordt. Daarom nu aandacht gevraagd voor de Olympische Spelen.

Veel Radikalen zien de Spelen liever afgeschaft. Het heeft met spel weinig te maken, maar het is eerder een wedkamp tussen naties en systemen, doordrenkt met vals nationalistische sentimenten en commercie. Ook voor veel leden van de werkgroep zijn de Spelen op zich niet zo belangrijk. Wel belangrijk is de functie die ze innemen in de publieke opinie. Uiteindelijk komen vertegenwoordigers van bijna alle landen ter wereld bij elkaar en zijn aller ogen deze zomer via de televisie op Moskou gericht. Een boycot zal daardoor extra benadrukken dat „de Russen slecht zijn” en tot gevolg hebben dat angstgevoelens verder worden aangewakkerd. Het is een rechtstreeks bewerken van de publieke opinie ten voordele van herbewapening.

Voor progressieve mensen wordt nog een ander argument aangedragen ter verdediging van een boycot en dat is het argument van de mensenrechten. De vervolging van de dissidenten in Rusland, het stelselmatig onderdrukken van de vrijheid van meningsuiting

en dergelijke, zijn zaken die ons gevoel van solidariteit met zwakken en onderdrukten sterk aanspreken. In het verleden, denk aan bijvoorbeeld Argentinië, riepen wij in dit soort gevallen op tot een boycot. Er zijn natuurlijk wel verschillen. We zijn met Argentinië niet gewikkeld in een bewapeningswedloop en Rusland werpt zich niet op als „verdediger van de waarden van het vrij christelijke westen”. Integendeel, beide kanten beschouwen elkaar reeds tientallen jaren als vijanden. Over en weer werden en worden afwijkende meningen beschouwd als uitingen van heulen met de vijand. In een proces van ontspanning is er ruimte voor een dialoog over deze zaken. Die dialoog was dan ook op gang gekomen.

In een klimaat van spanning zal er een verharding optreden. De geschiedenis van de Koude Oorlog in de jaren vijftig ligt nog niet zo lang achter ons dat wij dit zouden zijn vergeten. Natuurlijk betekent dit niet dat we daarmee iets zouden moeten goedpraten.

Bij het kiezen van een strategie moeten we wel de effecten incalculeren en het doel voor ogen houden.

Het zal hopelijk duidelijk zijn dat een boycot van de Olympische Zomerspelen in Moskou dit jaar een bijdrage is tot het opvoeren van het bewapeningsproces en de kans in zich heeft dat het binnenlands klimaat in de Sowjet Unie, en wellicht hier, zich verder zal gaan verharderen. Het is volgens ons dan ook noodzakelijk dat er over de oproepen tot boycot een uitgebreide diepgaande discussie gevoerd gaat worden. De werkgroep heeft geprobeerd een aanzet voor deze discussie te geven.

HELP SHELL ZUID-AFRIKA UIT

Op 20 mei vindt in Den Haag de aandeelhoudersvergadering plaats van Shell – zoals bekend de onderneming die de grootste Nederlandse bijdrage levert aan het apartheidsregime in Zuid-Afrika. De Werkgroep Kairos, Pax Christi Nederland en het Komitee Zuidelijk Afrika zullen ook dit jaar actie voeren tijdens deze aandeelhoudersvergadering en daar protesteren tegen de steun die Shell geeft aan het apartheidsysteem.

Geen enkel Nederlands bedrijf heeft zoveel geïnvesteerd in Zuid-Afrika als Shell. Bovendien levert Shell olie, die onmisbaar is voor Zuid-Afrika. Olie immers is een van de weinige grondstoffen die Zuid-Afrika vrijwel geheel moet invoeren.

Zolang Shell en andere bedrijven achter het blanke minderheidsregiem blijven staan, zal de bevrijdingsstrijd nog lang duren. Een bloedige oorlog zal onvermijdelijk zijn. Meer dan 20 miljoen zwarte Zuidafrikanen worden nu immers het harde hand onderdrukt. Aan die onderdrukking moet een einde gemaakt worden. Daarom moet Shell zich terugtrekken en alle banden met Zuid-Afrika verbreken.

Sinds 1973 hebben eerst de Werkgroep Kairos en daarna de Raad van Kerken gesprekken gevoerd met de directie van Shell. Alle dringende verzoeken aan de directie om terugtrekking uit Zuid-Afrika bleven zonder effect. Het standpunt van de Shell top bleef wat het was: „Shell verandert het systeem van binnen uit.”

We zijn nu vele jaren verder. Het systeem is niets menselijker geworden. De onderdrukking is alleen nog maar erger geworden. Daarom is het dringend nodig om massaal tot actie over te gaan.

Ieder jaar kunnen de aandeelhouders een ochtend lang met de directie en de

kommissarissen van het bedrijf over het beleid praten. De aandeelhouders moeten het beleid goed- of afkeuren en o.a. het dividend vaststellen.

Zuid-Afrika is de laatste jaren een vast onderdeel geworden van de aandeelhoudersvergaderingen van de Koninklijke Shell.

De eerste keer dat Zuid-Afrika aan de orde werd gesteld was er weinig bijval. Winst en superwinst waren voor de meeste aanwezigen op de jaarvergadering van veel groter belang.

Vorig jaar ontstond er een heel andere sfeer. Dankzij de medewerking van o.a. de bisdommen Utrecht en Breda, katholieke ordes en de vakbeweging hadden de Werkgroep Kairos en Pax Christi Nederland ongeveer 200 medestanders. De ongeveer 500 „gewone” aandeelhouders konden hun oren en ogen nauwelijks geloven. Het leek wel politiek.

Oud-minister Trip (namens Kairos en Pax Christi) en de heer Mutasa (namens ZANU – Zimbabwe) voerden het woord. Zij vroegen Shell alle banden met Zuid-Afrika te verbreken. De heer Mutasa kon uit eigen ervaring vertellen hoe de olieleveranties van Shell, in strijd met bepalingen van de Verenigde Naties, de oorlog verlengd hadden. Na de discussie bleek dat de aanhang van Kairos en Pax Christie meer dan 10% van de uitgebrachte stemmen tegenwoordigde.

20 mei 1980

Dit jaar zal de aandeelhoudersvergadering op nog grotere schaal georganiseerd worden. Zeer veel landelijke en plaatselijke organisaties zullen hun medewerking verlenen. Kairos, Pax Christi Nederland en het Komitee Zuidelijk Afrika hebben een resolutie opgesteld voor de aandeelhoudersvergadering.

Op de vergadering zal ook worden voorgesteld een deel van de winst van Shell, die dit jaar f 14,- miljard draagt, te besteden aan hulp voor de slachtoffers van het racisme in Zuidelijk Afrika. Dit betekent niet dat Shell het leed dat zij in het verleden veroorzaakt heeft en nog steeds veroorzaakt kan afkopen. Shell moet wég uit Zuid-Afrika.

Iedereen kan meewerken aan deze actie, die Shell uit Zuid-Afrika wil helpen. Op verschillende manieren:

- Op de aandeelhoudersvergadering kun je de actie steunen via je stemgedrag. Daarvoor heb je maar één aandeel nodig, dat ongeveer f 150,- kost en waaraan vrijwel iedere bank je kan helpen. Als je dat aandeel na de vergadering weer verkoopt schiet je er ongeveer een tientje bij in;

- Je kunt via een aandeelhouder die je kent, of via Kairos c.s. gemachtigd worden aan de aandeelhoudersvergadering deel te nemen;

- Je kunt helpen door organisaties te noemen die in het bezit zijn van Shell-aandelen. Dat kunnen werken zijn, vakbonden, woningbouwverenigingen enz.;

- Je kunt de actie financieel steunen door een gift op giro 632686 tnv. Werkgroep Kairos o.v.v. „Aandeelhoudersactie”.

Aktieadres: Kairos, Cornelis Houtmanstraat 19, Utrecht, tel. 030/710614.

eter van Straaten

Raadsmeerderheid in Veldhoven tegen kraakacties

Waarom kraakacties? Het antwoord is overal in wezen hetzelfde. In de grote steden, maar ook in kleinere gemeenten. In een van die kleinere gemeenten, Veldhoven (in de omgeving van Eindhoven), heeft de raad met 17-4 stemmen het hoogst merkwaaardige besluit genomen de anti-kraakverordening zodanig te wijzigen, dat weer tegen kraakacties kan worden opgetreden, terwijl zelfs het aantal gevallen waarin dat mogelijk is wordt uitgebreid. Hoogst merkwaaardig, zeiden wij, maar het is uiteraard vooral treurig. PPR en PvdA stemden tegen, maar de PvdA-wethouder stemde vóór. Aan het Informatieblad van het PPR-actieceterum Agglomeratie Eindhoven is het volgende ontleend, waarin het Veldhovense PPR-gemeenteraadslid Frans van Rooy uitlegt waarom hij tegen stemde:

Veel meer dan welke andere politieke partij ook, is de PPR een partij van zoekenden, Zoekenden naar bevruchting van gedachten die een samenleving moeten baren waarin de mens als deel van de schepping zijn eigen verantwoordelijkheid waar kan maken. Naar een samenleving waarin de mens binnen een stelsel van wetten en opdrachten ten behoeve van die samenleving zichzelf waar kan maken. Onze opvattingen op dit punt doen ons wezenlijk verschillen van de PvdA, die maar al te vaak dogmatische opvattingen als alleenzalmakend verklaart en zo voorbij gaat aan de individuele eisen van de mens.

Aan de ene kant het CDA dat in feite de wensen van de bestaande macht in bestuurlijke regels vertaalt - aan de andere kant het socialisme dat als historische reactie op de uitbuitingstoestanden van weleer op essentiële punten niet tegemoet kan komen aan de welzijnsverlangens van de individuele mens. Daar tussen in staat de PPR die een politiek voorstaat waarin de mens temidden van zijn milieu als volwaardig lid van een gemeenschap voor zichzelf en voor zijn omgeving het welzijn van die gemeenschap moet kunnen behartigen. Dat de PPR daarbij als „linkser” dan anderen wordt aangeduid vindt niet zijn oorzaak in de opvattingen van deze partij, maar in het feit dat de PPR in mindere mate dan andere partijen bereid is compromissen te sluiten.

Maar terug naar ons onderwerp: de anti-kraakverordening. Ik ben voorstan-

der van de bescherming van eigen bezit, maar dan wel in de zin van een sociaal verantwoord eigen bezit. De toetssteen daarbij zou moeten zijn dat eigen bezit sociaal verantwoord is voorzover daarmee aan anderen geen onevenredig nadeel wordt toegebracht.

In verband met de anti-kraakverordening mag worden gesteld dat een grote groep jongeren als gevolg van het oorlogse woningbouwbeleid zich op het gebied van huisvestingsmogelijkheden in het nadeel ziet gebracht. Daarbij speelt zeker mee dat het huidige politieke beleid de jeugd noch op materieel, noch op geestelijk gebied een aanvaardbaar toekomstperspectief biedt of kan bieden. Laat staan een toekomstbeeld waaraan de jeugd enthousiast zou willen werken.

Het onbehaaglijk gevoel dat de jeugd hierdoor krijgt wordt door de diverse politieke vertegenwoordigers weliswaar met woorden onderkend. Bij het verschijnsel kraken tonen zij begrip voor de omstandigheden waaronder de krakers tot hun daden van eigen richting komen. Maar als het op besturen aankomt, op het treffen van concrete maatregelen, dan richt zich de volle aandacht op de symptoombestrijding. De oorzaak van de toestanden die tot kraken leiden, blijven volledig buiten schot.

De oorzaken van die toestanden moeten gezocht worden in een terugkeer naar een economisch beleid dat in de dertiger jaren mede een belangrijke oorzaak was van het uitbreken van de toenmalige crisis. Een terugvallen op een economisch beleid waarvan alleen banken en beleggingsinstituten profi-

teren, maar dat opnieuw tot toestanden op allerhande gebied moest gaan leiden. Maar dan wel toestanden die bespeeld worden vanuit een concentratie van macht zoals de wereld die nog nooit gekend heeft.

Een sociaal-verantwoord eigen bezit en de bescherming daarvan als hoeksteen voor een beleid, kan onze goedkeuring dragen mits aan de sociale functie van het eigen bezit niet wordt voorbijgegaan. Eigen bezit, bezien in deze kontekst, is daarom zo belangrijk omdat het een bijdrage kan leveren aan het welbevinden van de mens.

Uit zulk een beleid, uit zulk een stellingname moet logischerwijze volgen dat diegenen die persoonlijk bezit moeten ontberen, door de bezittenden in de gelegenheid moeten worden gesteld deelgenoot te worden in de welzijnsbeleving voortvloeiende uit het eigen bezit.

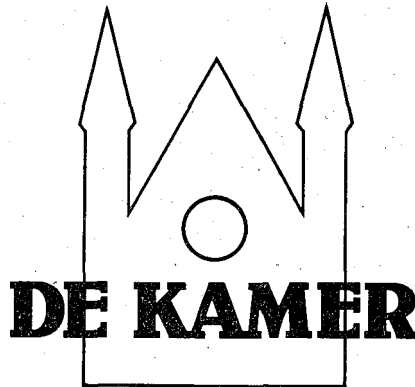
Bij het raadsvoorstel miste ik naast de anti-kraakbepaling een leegstands- en vorderingsbeleid. Daardoor was het voorstel van een zodanige eenzijdigheid dat ik op grond van de eerder gegeven motieven verklaarde tegen te zullen stemmen.

Zoals zo dikwijls het geval is schijnt een standpunt van de PPR ook nu weer op een later tijdstip tot zijn recht te zullen komen. Vanuit de Staten-Generaal komen immers geluiden die aandringen op een Leegstands wet waarin een dermate grote verscheidenheid van bepalingen zal zijn opgenomen dat de bij de Eerste Kamer liggende Anti-kraakwet niet meer in behandeling zal behoeven te worden genomen.

Ria Beckers: Wanneer en hoe Mobiele Eenheid?

Wanneer en hoe moet de Mobiele Eenheid in verschillende situaties worden ingezet? Hoe moet de Mobiele Eenheid in verschillende situaties optreden? Hoe is het toezicht ter plaatse geregeld van de voor de uitvoering van het politie-optreden verantwoordelijke autoriteiten?

Vragen die Ria Beckers stelde in de Tweede Kamer aan de ministers Wiegels en De Ruyter, van respectievelijk Binnenlandse Zaken en Justitie, naar aanleiding van het optreden van de Mobiele Eenheid tegen de geweldloze betoging bij de kerncentrale in Borssele. Vragen, waarop de ministers geen antwoord wilden geven. Minister Wiegels vond dat „overbodig”, temeer omdat er binnenkort toch een Kamerdebat komt over politiezaken. Minister Wiegels ontkende trouwens glashard dat er met honden en met wapenstokken tegen de betogers zou zijn opgetreden. De voor de Mobiele Eenheid ter plekke verantwoordelijke autoriteiten hadden in hun „ambtsberich-

ten” de regering verzekerd dat er niet op die manier was opgetreden. En zo'n ontkenning van daarbij belanghebbenden was voor de ministers voldoende. Van de vraag (van PvdA-kamerlid Stoffelen) hoe het te verklaren was dat alle aanwezige journalisten het tegendeel beweren maakte Wiegels zich af met een „het is voor de regering toch

uitermate moeilijk te treden in de roerselen, in de gedachten van de betrokken journalisten”.

Ria Beckers had haar twijfel geuit of de Mobiele Eenheid wel op de juiste momenten wordt ingezet. „Vraagt een geweldloze actie wel om een dergelijk optreden – en dan nog in volle gevechtssuitrusting? Mede gezien hetgeen later gebeurde in Den Haag en Nijmegen – 180 man tegen 4 en later 180 man tegen 11 meisjes – worden die twijfels steeds groter. Wij zijn van oordeel dat dit niet het antwoord is op een aantal maatschappelijke vragen van dit moment die mensen op geweldloze wijze zichtbaar maken.”

Zoals gezegd, de ministers bleven het antwoord schuldig op deze vragen. Andere vragen kregen – op basis van partijdige ambtsberichten – een curieus ontkennend antwoord. En voor het optreden van de Mobiele Eenheid verder niets dan lof – van de ministers, die wat dit betreft in de Kamer op roependen in de woestijn leken.

Bos-Kalis niet naar Sahara

De Koninklijke Bos-Kalis-Westminster Group heeft afgezien van haar plannen een vissershaven te bouwen in de Westelijke Sahara. De aannemersgroep heeft erkend dat het onjuist was geen overleg te voeren met Polisario, de bevrijdingsbeweging voor de

Westelijke Sahara, over de havenaanleg.

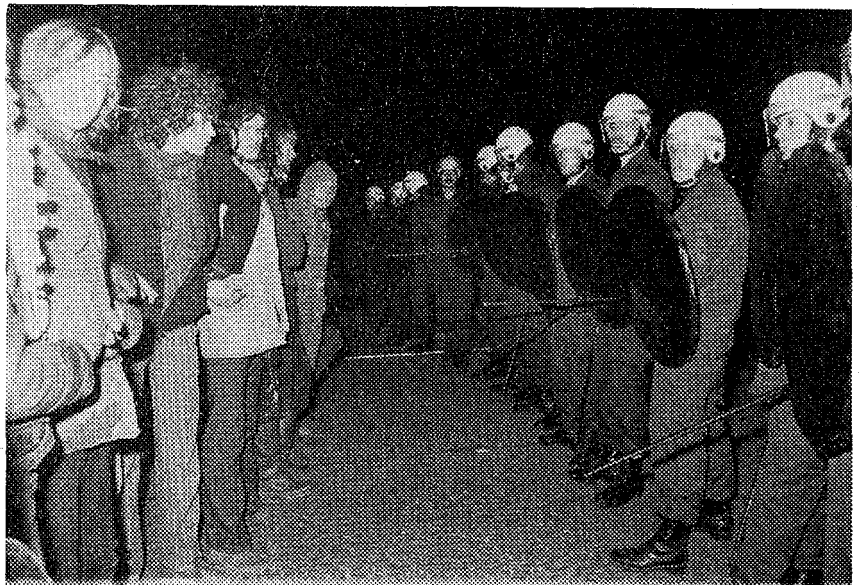
Een en ander is een succes voor PPR-Kamerlid Henk Waltmans, die over deze kwestie vragen heeft gesteld, die tot de beslissing van Bos-Kalis hebben geleid. Bos Kalis is klaarblijkelijk ver-

keerd voorgelicht door het ministerie van Buitenlandse Zaken en wat dat betreft krijgt het muisje voor de regering nog een staartje, omdat Henk Waltmans nog van plan is de minister op het matje te roepen over dergelijke onjuiste voorlichting.

Portefeuillewisseling partijbestuur

Door het terugtreden uit het partijbestuur van Frans van de Ven is er voor de komende maanden een andere portefeuillehouder aangewezen voor de akties-binnenland. Dit is Jan van den Broek, Roerdompstraat 7, Wormer (02982 - 3602). De akties, die het buitenland en de vrede betreffen, blijven onder beheer van Bert Willemsen (02940 - 12658).

Bij plaatselijke akties, waarvan vermoed kan worden, dat ze landelijke gevolgen hebben, worden jullie dringend verzocht eerst even contact met hen op te nemen of met een ander lid van het partijbestuur, dat aktiecentra moet kunnen dekken.

Oostenrijk is een politiek tweestromenland. De dienst wordt er uitgemaakt door een uit twee partijen bestaand establishment. De ene partij, Sozialistische Partei „Österreichs (SPÖ), heeft vagelijk iets met het socialisme te maken (gehad), terwijl de signatuur van de andere grote partij, Österreichische Volks Partei (ÖVP) nog vager is, maar wel onder de christendemocratie kan worden gerangschikt. SPÖ en ÖVP lossen elkaar af, zonder dat er in het land iets wezenlijks verandert. Het tweestromenland heeft slechts twee schijnpartijen die als lood om oud ijzer zijn. Omdat het establishment de publieke opinie beheerst via een stringente vorm van zelfcensuur is er in Oostenrijk slechts sprake van een schijndemocratie.

Oostenrijk levert hiermee een politiek beeld op dat nog triester is dan dat in de Bondsrepubliek Duitsland. Maar zoals zich in de BRD een nieuwe stroming, die van de Groenen, ontwikkeld heeft tot een politieke partij waarmee het establishment steeds meer rekening moet gaan houden, zo kent Oostenrijk zijn Alternativen. Die Alternativen in Oostenrijk liggen qua ontwikkeling nog achter op

hun geestverwanten in de BRD. Ze zijn formeel nog geen politieke partij kunnen worden omdat de publicitaire zelfcensuur van de media dit tot dusver heeft kunnen verhinderen. Die Alternativen worden of doodgezwegen, of voorgesteld als een stelletje politieke malloten.

Een vertekend beeld. Want Die Alternativen vormen een hechte en over heel het land goed-georganiseerde politieke stroming, die tegen de verdrukking in sterker wordt. Een stroming die ook goede contacten onderhoudt met geestverwanten buiten Oostenrijk. Zoals de PPR. Michel van Winkel, oud-lid – en thans medewerker – van de PPR-Tweede Kamerfractie, heeft onlangs op uitnodiging van Die Alternativen een spreekbeurttoernee door Oostenrijk gemaakt. Hij deed dit in de plaats van partijvoorzitter Herman Verbeek, die wegens ziekte verhinderd was. In dit verband hebben Die Alternativen ook uitgenodigd John Lambert, van de Belgische Agenor, René Macaire van de Franse Ecologistes, en verder Die Grünen uit de BRD en de Italiaanse Partito Radicale.

DIE ALTERNATIVEN:

PPR-achtige partij in tweestromenland Oostenrijk

WALTER VAN OPZEELAND

Michel van Winkel: „Die Alternativen beschouwen onze PPR als een van de oudste Europese bewegingen op het terrein waar zij zelf zich nog maar enkele jaren bewegen. Ze willen zich voor hun politiek ontwikkelingsproces graag laten inspireren door buitenlandse geestverwanten. Hun invalshoek is nog vrijwel uitsluitend het milieu, de ecologie. Zoals de PPR ook niet al bij haar oprichting de vier thema's, vrede, macht, milieu en welzijn, volledig had uitgewerkt, zo zijn ook Die Alternativen in dit opzicht nog volledig in ontwikkeling. Ze zien in, dat je samenhangen moet zoeken met economie, wapenning en vrede, met welzijn enz. Ik krijg de indruk dat ze wat dat betreft de zaken prima aanpakken, dat ze zich best eens veel sneller kunnen ontwikkelen dan de PPR in haar beginfase.”

Hoe was de belangstelling voor wat je te zeggen had?

Michel van Winkel: „Ik heb steeds gesproken voor volle zalen, met een paar

honderd mensen die aandachtig luisterden, wat ook bleek uit de levendige discussies. Ik heb in het algemeen gesproken over wat wij als PPR willen en doen. Het algemene thema waar ik over sprak luidde „*Ökologische Bewegung, oder die Befreiung aus die erste Welt*” (ekologische beweging, of de bevrijding uit de Eerste Wereld). Ik heb, o.m. aan de hand van Bas de Gaay Fortmans „Help, wij zijn ontwikkeld!” er op gewezen dat onderontwikkelden kunnen groeien naar ontwikkeling, maar dat het veel moeilijker is de toestand van overontwikkeling in de Eerste Wereld terug te draaien.

Wat de belangstelling betreft: voor een deel zal die wel het gevolg zijn van het feit dat ik als buitenlands katholiek priester over politiek sprak in een land waar in die twee stromen de katholieke kerk een niet te controleren, maar duidelijk voelbare machtsfaktor betekent. De kerk doet er niet officieel aan politiek... Misschien is dat een van de redenen dat ik ben uitgenodigd om in oktober in Linz en in Graz voor de Oostenrijkse *Akademikerbund* een referaat te houden over *Alternatives poli-*

tisches Verständnis aus christlicher Sicht motiveert, mit praktische Beispiele (alternatief politiek begrip, vanuit christelijke visie gemotiveerd, met praktische voorbeelden). Een mond vol... die Akademiker daar zijn al net als die bij ons.

Ik heb telkens betoogd: ik heb te maken met een PPR-program en met de menselijke samenleving waarbinnen wij ons bevinden. Persoonlijk, vanuit mijn christendom, voel ik mij in de PPR als een vis in het water, maar ook iemand met een niet-christelijke achtergrond kan zich er goed in thuis voelen. Het gaat niet om het Evangelie en alle misbruik wat daarvan is gemaakt. Voor mij hoeft er geen Evangelische vlag boven de lading. Dat je vanuit je christendom in een PPR terecht kunt komen was vooral voor de ÖP-V'ers die ik heb gesproken, heel interessant. Politici van de twee establishment-partijen durven naar buiten toe niet veel, uit angst voor hun carrière. Maar binnenskamers zijn er ook in dat tweestromenland verstandige kaders die heel goed aanvoelen dat de Oostenrijkse, en de Europese

politiek in het slop zit, dat we ons – zoals de PPR dat ziet – moeten bevrijden uit de Eerste Wereld.

Jammer alleen, dat ze dat door dat miserabele stelsel van zelfcensuur, niet naar buiten durven brengen. De goegemeente vindt het allemaal nog best in Oostenrijk en politici daar moeten het van de goegemeente hebben. Die de problemen ook nog niet zo nijpend voelt als wij in ons dichtbevolkte Nederland. Het gaat allemaal immers nog best... het is veel slechter geweest. Maar weinig mensen beseffen dat het systeem in Oostenrijk zo verrot is dat het alleen nog maar zichzelf in evenwicht kan houden."

Die Alternativen willen een politieke partij worden.

Michel van Winkel: „De kiesdrempel is

in Oostenrijk nog hoger dan in de BRD, zodat het er nog moeilijker is om als politiek volksvertegenwoordiger te worden gekozen. Oostenrijk kent vier *Wahlkreise* (kiesdistrikten) en dat betekent dat je soms wel 11% van de stemmen moet halen om politiek aan de bak te komen.

Dan heb je wel natuurlijk meteen heel wat zetels, net als in de BRD met zijn 5% kiesdrempel... Dan is de situatie in Nederland heel wat gunstiger: je hoeft bij ons maar één honderdvijftigste van de stemmen te halen om in de Kamer te komen.

Ik heb Die Alternativen ook gewezen op Roel van Duyns twee-handentheorie: ook als je geen politieke vertegenwoordigers hebt, kun je een praktische politieke beweging zijn. Dat geldt ze-

ker voor Die Alternativen – tegen de verdrukking in."

Wat houdt die verdrukking in?

Michel van Winkel: „Doodswijgen. Die Alternativen zijn formeel niet verboden, ze worden ook niet vervolgd, maar wél politiek-onfatsoenlijk gevonden. Dat is nog erger dan niet serieus te worden genomen. Het doet een beetje denken aan de situatie van de CPN bij ons in de koude-oorlogsjaren. Een SPÖ-reporter, die mij in contact probeerde te brengen met niet-Alternatieve politici, verbaasde zich er over dat ik tenslotte kon spreken, niet met iemand van zijn eigen SPÖ, maar met politici van de ÖVP. En die reporter was stomverbaasd dat ik nog op de koop toe die invitatie kreeg van de *Akademikerbund*."

Groenen schudden Westduitse politiek wakker

AD MELKERT

De deelstaatverkiezingen van 16 maart in Baden-Württemberg hebben de gevestigde politieke orde in de Bondsrepubliek geschokt. De kiesdrempel van 5% die al zo vaak andere partijen dan SPD, FDP, CDU en CSU buiten parlementaire organen had gehouden bleek nu niet te hoog voor Die Grünen. Met 5,3% van de stemmen rukten zes basisactivisten het deelstaatsparlement binnen: Wolf-Dieter Hasenclever (Tübingen), Helgo Brau en Hans-Dietrich Erichsen (Freiburg), Holger Heimann (Heidelberg), Elsbeth Mordo (Stuttgart) en Winfried Kretschmann (Nürtingen).

Het succes in deze deelstaat overtreft in belang het resultaat van Bremen (waar men in oktober vorig jaar 6,5% behaalde) omdat deze stad vanouds als relatief progressief bekend staat. De reacties in de Duitse en internationale pers waren er ook naar: niet langer werden de Groenen als omhoog gevallen milieuactivisten gezien, maar veeleer werd het kollektieve falen van de establishmentpartijen om nieuwe ideeën te verwerken onderstreept. De analyses van de verkiezingscijfers vormen daartoe een aanwijzing. De Groenen kregen 11% van de stemmen van de nieuwe kiezers. Daarnaast verkreeg men 37.000 stemmen van vroegere SPD-kiezers, 18.000 van de FDP en 23.000 van de CDU. Weliswaar wisten de analyses nog op een gunstige invloed vanwege de lage opkomst (72,1% tegen 89,1% bij de Bondsdagverkiezingen van 1976), het feit blijft

dat van een doorbraak mag worden gesproken die ten koste gaat van alle partijen. (Overigens slaagde de liberale FDP er in een lichte winst te boeken en met 8,3% zich wat verder te verwijderen van de ook voor deze partij problematische kiesdrempel.) Bij de gepaste vreugde over het succes van de groene partij is het wel nodig de gevolgen voor de Westduitse politieke verhoudingen in het algemeen nauwlettend te volgen.

Zo is het opmerkelijk dat de zege in Baden-Württemberg vooral ten koste ging van de SPD onder leiding van Erhard Eppler, bekend als tegenstander van kernenergie (en dus van partijleider Helmut Schmidt), die de verkiezingen inging met de slogan „für ein bisschen mehr Menschlichkeit". Ook Groenen-aanvoerder Hasenclever noemde Eppler een „Vordenker der ökologischen Bewegung", die zich echter niet kon waarmaken vanwege de in zijn partij overwegende belangen van vakbeweging en grootindustrie.

De kiezers hebben dat inderdaad begrepen en dus niet de ekologische Eppler maar een ekologische partij hun stem gegeven. Voor de SPD-fractie in Bonn was dat aanleiding meer aandacht voor het program van de Groenen kategorisch van de hand te wijzen. Koste wat kost wil men de groene partij in de komende verkiezingsrondes (voor de deelstaat in Saarland op 27 april en Noordrijn-Westfalen op 11 mei; voor de Bondsdag op 5 oktober) ver onder de 5% houden. Inderdaad

zou een groen succes (bijvoorbeeld tussen 4 en 5%) de kandidatuur van de christendemokraat Franz-Josef Strauss aanzienlijk versterken. Terwijl bij het passeren van de kiesdrempel een coalitie CDU-FDP, maar dan zonder Strauss, tot de reële mogelijkheden behoort. Vooraanstaande Groenen hebben reeds gemeld dat een SPD-minderheidskabinet in dat geval met hun gedogende steun meer voor de hand zou liggen; maar dat Schmidt enthousiast zou zijn over dat idee is overdreven. Wellicht dat hij dan zelfs een „grote coalitie" met de christendemokraten niet uitsluit.

Voor het openbreken van het vastgeroeste Duitse partijenstelsel blijft de opkomst van de Groenen echter van onschatbare betekenis. En voor de PPR doen zich interessante perspectieven voor nu in een voor Nederland zo belangrijk buurland een partij aan kracht wint die steeds duidelijker keuzes maakt. De Guardian van 24 maart formuleerde het na het groene programkongres zo:

„Met uitzondering van de nieuwverkozen partijvoorzitter, Haussleiter, is de nationale partijraad duidelijk links georiënteerd, wat ook blijkt uit het nieuwe partijprogramma. Het buitenlands beleid is onverhopen pacifistisch geworden; de groene partij wil eenzijdige ontwapening van de Bondsrepubliek, opheffing van NAVO en van het Warschaupakt, een verbod op produktie en opstelling van middellange afstandsrocketten in Oost- en West-Europa, alsmede steun aan bevrijdingsbewegingen in de Derde Wereld".

Geen GRIJZE WOLVEN voor de klas

**CHRISTA GLASBERGEN
JAAP VAN DER HOEST**

Op 26 maart heeft de algemene ledenvergadering van het Aktiecentrum Rotterdam een thema-avond gehouden over buitenlanders. Tijdens deze avond was een afvaardiging aanwezig van de H-Töb: de Vereniging van Turkse leerkrachten in Nederland. Zij zaten met de volgende problematiek:

In Nederland zijn steeds meer buitenlandse leerkrachten nodig om onderwijs in eigen taal en cultuur te geven aan kinderen van buitenlanders. Deze mensen moeten uit het land van herkomst komen. Wat Turkije betreft gaat dit aanvullingsproces via de regering-Demirel, omdat Turken die in het buitenland willen gaan werken de tussenkomst van een regeringsbureau moeten invoeren. Dat betekent dat de regering in belangrijke mate bepaalt welke leraren met welke inzichten (algemeen culturele, maar vooral ook politiek) voor werk in het buitenland worden uitgezonden.

De samenstelling van de regering-Demirel is daarbij van belang. Van deze regering maakt de MHP deel uit. De invloed van de MHP, welke in Nederland bekend is als de Grijsen Wolven, is groot, omdat deze partij zich via mantelorganisaties en infiltraties op be-

langrijke punten laat gelden.

De regering-Demirel heeft nu een „pool” van 40 leerkrachten samengesteld, waaruit op korte termijn mensen naar het buitenland kunnen gaan, als daarom gevraagd wordt. Bij de samenstelling van deze „pool” is de TÖB-DER, de vakorganisatie van progressieve leerkrachten, bewust gepasseerd. We kunnen er, in Nederland, dan wel van uitgaan dat deze 40 leerkrachten in geen geval een kritische opstelling t.o.v. hun regering zullen innemen, zoal niet erger.

Wij moeten ons goed realiseren wat het betekent om dergelijke onderwijzers voor de klassen met buitenlandse kinderen te hebben staan. De H-TöB formuleert het in een open brief als volgt: „De kans is groot, dat deze leerkrachten een onderwijs zullen geven, dat door een sterke nationalistische, zo niet fascistische tendens volstrekt vervreemdend is voor buitenlandse kinderen die zich in Nederland bevinden. In dat geval zullen zij hun plaats in de Nederlandse samenleving nog moeilijker kunnen vinden”. En verder: „Een groep toekomstige Nederlandse burgers die vervreemd is en blijft van zijn omgeving is een slechte zaak, in dit geval zelfs een gevaar voor de gehele Nederlandse bevolking”.

Let wel: juist deze 40 leraren komen langs de legale weg ons land binnen. Sinds 1 november 1979 is namelijk de wet van kracht die het in dienst nemen van illegale buitenlandse werknemers moet bestrijden. Dit betekent, dat leerkrachten die geen officiële paden bewandeld hebben in Nederland niet in dienst genomen kunnen worden.

Dit is het geval met drie leerkrachten in Rotterdam. Zij zijn met een toeristen-visum naar Nederland gekomen en konden in Rotterdam een betrekking als onderwijzer krijgen. Hun diploma's voldeden en hun proefflessen werden positief beoordeeld. De H-TöB stond achter deze drie. De aanstelling wordt echter tegengehouden door het Ministerie van Sociale Zaken, dat geen vergunning wil geven op basis van de „1 november-wet”.

De combinatie van onze eigen wetten en de werkwijze van de Turkse regering levert hier rare en ongewenste zaken op. Als we in dit formele cirkeltje blijven ronddraaien, bereiken we geen oplossing voor de geschetste problematiek.

Daarom heeft het Rotterdamse PPR-aktiecentrum op 26 maart zijn solidariteit betuigd met de strijd van de H-TöB tegen de „pool” van 40 en voor een andere, meer open manier van werven van Turkse leerkrachten. Een strijd, die breder gemaakt kan worden als ook de Nederlandse onderwijswereld zich met deze zaken inlaat. Een stap in deze richting wordt gevormd door de werkgroep Buitenlandse leerkrachten van de ABOP. Hierdoor gaat de strijd niet buiten de Nederlandse samenleving om.

De gehele problematiek ligt overigens, zoals de H-TöB ons zelf ook onder ogen heeft gebracht, in essentie precies hetzelfde bij m.n. Marokkaanse onderwijzers. Daarom is het van groot belang, dat de PPR-actiementra letten op:

– de aan te stellen buitenlandse leerkrachten in hun woonplaats.

En dat:

– op landelijk niveau de PPR het regeringsbeleid inzake de uitvoering van de „1 november-wet” t.a.v. leerkrachten kritisch moet volgen. (Dit even afgezien van andere kritiek, die – terecht – al op deze wet door de PPR wordt geuit).

Wij hopen dat dit artikel genoeg aanleiding biedt om ogen en oren extra open te houden.

(ADVERTENTIE)

Groep van zeven personen wil een leefgemeenschap beginnen en zoekt al een jaar woonruimte te huur in Gelderland of Utrecht: minimaal 5 ruime kamers. Wie heeft of weet wat? Tel. 085/341002, bgg 05272/336.

(advertentie)

STUUR ÉÉN MAANDRANTSOEN

Medisch Comité
stuurt 450 ton
rijst naar Cambodja

Het Medisch Comité Nederland-Vietnam heeft, via het Britse Oxfam voor 300.000 gulden rijst gekocht, die naar Cambodja verscheept wordt. Dit betekent 450 ton rijst.

Volgens de internationale hulporganisaties zal dit jaar zeker 250.000 ton voedsel naar Cambodja gestuurd moeten worden. Dit moet vóór eind mei - voor het regenseizoen begint - omdat daarna vervoer landinwaarts extra moeilijk wordt.

Sir Robert Jackson, coördinator van het VN-hulpprogramma, zegt dat „... de komende drie maanden alleen al 200 miljoen gulden nodig is.”

U kunt daaraan bijdragen. U kunt Cambodja helpen: Eén kilo rijst kost zegge en schrijven 66 cent inclusief verscheping. Eén maandrantsoen voor één persoon, 16 kg, betekent f. 10,56

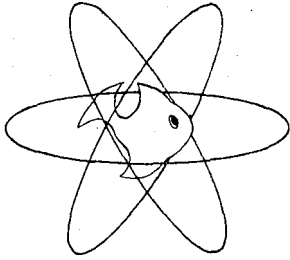
Stuur dat maandrantsoen, stort f.10,65 op post **GIRO1090400** MCNV, Amsterdam.

Alle inlichtingen: Medisch Comité Nederland-Vietnam, Postbus 5701, 1007 AS Amsterdam

Geen atoomafval in zee.

Kernenergie nee!

Internationale aktiedag 24 mei IJmuiden

Aanvang 11 uur, terrein Slingerduin (Heerenduinweg)
NS station Velsen-Zeeweg, NZH-bus 70 Haarlem, 72 A'lam Marniststraat,
73/74 Beverwijk/Heenskerk; kinderprogramma, crèche, discussie-
programma, informatiemarkt en hoofdprogramma met sprekers,
spreeksters, muziekgroepen, o.a. Drukwerk, Vistel, Rapafje.

Samenwerkingsverband Geen Atoomafval in Zee
Inlichtingen: Aktiehuis Velsen, Uranusstraat 16, IJmuiden
tel.: 023550 - 30840; voor financiële steun: giro 5180,
nutspaarbank rek. nr.: 84.24.45.463 t.n.v. Stichting IJavis.

HENK LINDEMAN

Zoals voorgaande jaren zal ook dit jaar in IJmuiden kernafval worden overgeladen. Vervolgens moet het in de Atlantische oceaan op 4000 m. diepte gedumpt worden. Al drie jaar wordt er door groepen in en om IJmuiden fel geprotesteerd tegen deze praktijken. Maar nog steeds wordt er via IJmuiden kernafval verscheept, zodat dit jaar op de internationale aktiedag tegen kernenergie - 24 mei, de zaterdag voor Pinksteren - daar gedemonstreerd zal worden.

Waar komt het kernafval vandaan?

Het Energie Centrum Nederland te Petten heeft de twijfelachtige eer om kernafval uit Zwitserland, België en Nederland te mogen verzamelen. Vanuit het ECN te Petten wordt het per vrachtwagen naar IJmuiden vervoerd. Ondermeer 2200 ton beton met laag en midden radio-actief afval uit

Nederlandse ziekenhuizen, laboratoria en... kerncentrales.

Volgens minister Ginjaar bestaat het materiaal enkel en alleen uit ziekenhuisafval. Maar is het nu echt nodig om 500 gram laag radioactieve watjes, handschoenen en injectienaalden in 2200 ton beton te stoppen? Vooral als je weet, dat dit na enkele maanden al nauwelijks meer radioactief is? Maar ja, onze minister wil zeker de betonindustrie aan het werk houden.

Na wat rekenwerk uit rapporten kom je al gauw tot de konklusie, dat ten hoogste 25% van het afval uit laag radio-actief ziekenhuisafval bestaat. Tenminste 30% is midden radio-actief afval afkomstig uit kerncentrales. Bij kernenergie hoeft je blijkbaar de waarheid zeker niet te vertellen, want voor buitenstaanders is het toch moeilijk om de precieze gegevens te verkrijgen. Volgens een onderzoek van de Interfakultaire Vakgroep Milieukunde van de Universiteit van Amsterdam (IVAM) moet het zelfs voor de minister moeilijk zijn om aan precieze gegevens te komen.

De (verplichte) registratie van kernafval is zelfs volgens de ambtenaren zo slecht, dat het onmogelijk is om de precieze herkomst van het kernafval na te gaan. De getallen van 25% ziekenhuis- en 30% kerncentraleafval zijn dan ook nog maar naar de minister toe gerekend.

Wat zijn de gevolgen van de dumpingen?

Sinds het eind van de jaren veertig wordt er in de Oceanen kernafval gedumpt. Zo diep mogelijk, zodat je er nooit meer bijkan. Uit onderzoekingen in de VS is gebleken, dat verscheidene vaten onder de druk bezweken zijn, waardoor het water in de omgeving sterk besmet is. Het was te duur om deze vaten weer op te vissen... Maar in 1970 hebben de VS besloten om te stoppen met de dumpingen en ze zijn in principe tegen zulke activiteiten door andere landen.

Het is duidelijk, dat de vaten uit Nederland op den duur (morgen, 10 of 100 jaar, wie zal het zeggen?) zo aangetast zijn, dat het lage en middenradio-actieve afval vrij de zee kan instromen. De gevolgen daarvan zijn zelfs voor de wetenschappers nog onduidelijk, maar deze vervuiling zal zich in ieder geval wel concentreren in grotere vissen. En het blijkt steeds vaker, dat een lage dosis straling ook invloed heeft op levende organismen (bijv. leucemie). En zodra de vaten op 4000 m. diepte liggen kan niemand er meer bij, dus... De deugdelijkheid van het beton bleek in 1978 toen de Zwitserse vaten met radio-actief afval lekten. Voor de werknemers bij Hoogovens een reden om in 1979 het overslaan van het kernafval te weigeren, zodat het Zwitserse afval niet via IJmuiden verscheept kon worden.

In Nederland mag men per jaar niet meer dan 500 millirem straling per jaar ontvangen, maar een lader of lossen van kernafval mag per inscheping aan maximaal 1500 millirem straling bloot staan. Hieruit blijkt, dat ook de betonvaten een niet zo goede verpakking zijn.

Kernenergie nee!

Naast het protest tegen dumpingen heeft de demonstratie op 24 mei het motto „KERNENERGIE NEE”. Zonder kerncentrales en kernenergie zijn er geen dumpingen nodig. Dumpingen zijn een logisch gevolg van de hele kernenergie ellende. Als de demonstratie alleen een protest zou zijn tegen dumpingen, dan zou de minister bijv. weer een argument hebben voor de proefboringen bij Gasselte. Dus deze demonstratie en manifestatie is meteen een protest tegen Gasselte, Borsele, Dodewaard Doel en Kalkar. De demonstratie/manifestatie op 24 mei in IJmuiden wordt georganiseerd door het Samenwerkingsverband 'GEEN ATOOMAFVAL IN ZEE', waarin de PPR en ruim 100 andere groepen samenwerken.

„DUIF IS DOOD’: nummer 1 van serie PPR-schriften

„Er komt een jood bij de rabbijn en vraagt: „Rebbe, jij bent een wijs man, zeg me eens, komt er oorlog of niet?”. „Oorlog komt er niet,” antwoordt de rabbijn, „maar er komt zo'n strijd voor de vrede dat er geen steen op de andere gelaten zal worden.”

Met dit belangwekkende citaat van

Vladimir Boekovski begint Egbert Boeker de eerste aflevering van de kersverse serie PPR-Schriften. Hoewel het begin van het citaat verdacht veel op een jodenmop lijkt, bevat PPR-Schriften nr. 1, getiteld „Duif is dood”, een gedegen analyse van de wapenwedloop. Boeker heeft van PPR-Schriften nr.

1 geen blauwdruk voor een vreedzame samenleving willen maken. „Duif is dood” vormt eerder een krachtige aanzet tot nadenken over de verdediging van fundamentele vrijheden. Door de eenvoudige bewoordingen is het een toegankelijk en voor iedereen begrijpelijk geschrift geworden. Ingewijden en niet-ingewijden, alleswetters en nietswetters kunnen het bestellen door f 3.00 plus f 1.30 porto over te maken op giro 3143470 ten name van Partijburo PPR Amsterdam. En dat onder duidelijke vermelding van „PPR-Schriften nr. 1.”

(advertentie)

Er is een progressieve spaarbank in ons land.

Waar blijven die progressieve sparenders nou...

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een spaarbank die gesneden is op de maat van uw principes. De ASN is voortgekomen uit de moderne arbeidersbeweging. En steekt dat gegeven niet onder stoelen of banken.

Ook in de bedrijfsvoering verloochent de ASN haar afkomst niet. Daarom kunt u er ook zeker van zijn dat de ASN geen beleggingen voor uw spaargeld kiest waar zij gezien haar maatschappelijke inzichten niet achter staat.

De ASN belegt wel zo veel mogelijk in maatschappelijke en culturele instellingen en - niet te vergeten - in de woningbouw. Dat betekent dat de ASN u geen gouden bergen belooft als u daar gaat sparen. U krijgt een eerlijke rentevergoeding. Niet meer, maar zeker niet minder. En... rente zonder bijsmaak.

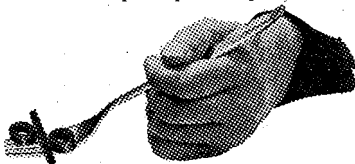
De ASN is in 1960 opgericht door het NVV en De Centrale. Dit geeft haar de verplichting om rekening te houden met de belangen van de groeperingen waarvoor de ASN is opgericht en waaruit zij is voortgekomen.

De ASN: maatschappelijk progressief en principieel. Zo'n spaarbank zou gekozen moeten worden door iedereen die zich verwant voelt met de progressieve beweging in ons land. Door u dus.

Welnu, het minste wat u kunt doen is u te informeren over de ASN. Over de makkelijke manier van sparen (in nauwe samenwerking met de postgiro) en over de vele andere, aantrekkelijke spaarvormen.

U komt er dan meteen achter dat de ASN met haar 55.000 spaarders met een gezamenlijke inleg van 200 miljoen gulden, niet de eerste de beste is. Daarom... vul de bon in deze advertentie in.

Een progressieve daad. Een principiële stap.

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
geeft rente zonder bijsmaak

Bon sturen aan: Algemene Spaarbank voor Nederland,
Antwoordnummer 1188,
2500 VB Den Haag.

U hoeft geen postzegel te plakken. U kunt ook bellen: 070-470181 of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlakbij het Centraal Station) tussen 08.30 uur en 17.00 uur.

Iedereen die voor 1 juli 1980 een spaarrekening opent met tenminste f 50,- als eerste inleg krijgt als welkomsgeschenk een spaarpremie van f 7,50.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- spaardeposito-bewijzen (met een vaste looptijd)

* aankruisen wat u wenst.

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

Politieke scholing voor PPR-jongeren

Op 25, 26 en 27 januari j.l. hadden de PPR-jongeren uit de noordelijke provincies een scholingsweekend in het vormingscentrum „De Kléncke” in Oostêrhesselen (Dr.). Dit weekend was voor ons georganiseerd door de S.J.W. We zouden ons gaan verdiepen in de volgende onderwerpen:

- de geschiedenis van de PPR en haar plaats in politiek Nederland;
  - de manier waarop wij vanuit onze eigen maatschappelijke achtergronden tot politieke keuzes komen;
  - de mogelijkheden om zelf actief te zijn in de PPR.
- Zondagmiddag moesten we konkluderen dat deze doelstellingen niet of nauwelijks gehaald waren.

Hoe kwam dat?

Afgezien van andere programmapunten die niet aan onze verwachtingen voldeden, was de inleiding op zaterdagmiddag door Pim Fortuijn (socioloog aan de R.U.G.) wel het punt waar we het meest verontwaardigd over waren. De inleiding die hij hield werd zelfs door de sociologie- en economiestudenten onder ons niet helemaal begrepen. Ikzelf heb er geen woord van gesnapt en zo waren er meer: veel van de kursisten waren nog niet zó lang met politieke zaken bezig.

In de discussie die op het „kollege” volgde gebruikte meneer Fortuijn verder zo veel gemene trucjes - overvoeren met argumenten bijv. - dat het hem heel goed lukte ons plat te praten. Het vormend aspekt echter bleef

volledig achterwege. Toen we de vormingsleiding hierover aanspraken, nam die ons nauwelijks serieus („Jullie hadden tijdens de inleiding moeten zeggen dat jullie het niet snaptén,” - alsof daar ruimte voor was!)

Het is niet verwonderlijk dat de sfeer zeer gespannen was.

Konklusie: De PPR-jongeren zijn niet gebaat bij dergelijke scholing,

1) die veel kennis van zaken vooronderstelt (terwijl het om een beginnerskursus ging!)

2) waarbij degenen die ons moeten vormen niet eens de PPR-standpunten kunnen respekteren;

3) die plaatsvindt in een zo luxueuze omgeving dat ik me schaamde: Heeft de S.J.W. wel eens van Nieuwe Levensstijl gehoord?

De PPR-jongeren zullen

voortaan wel hun eigen vorming verzorgen. Ze weten zelf heel best wat goed voor hen is.

Esther van Vliet
PPR-jo stad Groningen

Naschrift - Esther is teleurgesteld omdat het weekend niet aan haar verwachtingen heeft voldaan. Maar haar konklusies zijn persoonlijke en niet die van de PPR-jongeren. Andere deelnemers denken er anders over, zeker de PPR-jongeren die de soortgelijke cursus in Valkenburg volgden. Toch trek ik niet de konklusie dat de SJW heel best weet wat goed voor jongeren is, zonder daarover met de jongeren zelf te gaan praten. Over stijl gesproken.

Paul Tamminga
SJW

Kerk en Vrede

Op 13 en 14 juni organiseert Kerk en Vrede in samenwerking met het vormingscentrum Kontakt der Kon-

tinentalen te Soesterberg een weekeinde over burgerlijke ongehoorzaamheid. In dit weekeinde willen we proberen wat meer inzicht te krijgen in wat burgerlijke ongehoorzaamheid is. Zo

zullen vragen aan de orde komen zoals: Welk doel wil je bereiken met acties van burgerlijke ongehoorzaamheid?

Het weekeinde wordt gehouden van vrijdagavond 7

uur tot zaterdag het eind van de middag. De kosten bedragen f 52,50. Voor opgave en nadere informatie: Kerk en Vrede, Utrechtseweg 159, Amersfoort, telefoon 033 - 10445.

Zuid-Hollandse protesten tegen RW II

Op initiatief van de Werkgroep „Rijkswegen” van PPR-Leiden is een aantal mensen van verschillende afdelingen van PPR, PSP, D'66, CDJA en van de Werkgroep Milieubeheer en de Werkgroep RW II-west bij elkaar geweest om met elkaar te praten over RW 11.

Als argumenten tegen deze nieuwe weg zijn kort geformuleerd:

tegen RW 11-oost (tussen A4 en A12):

- aantasting van het openbaar vervoer en stimulering van het autoverkeer
- aantasting van het groene hart van Zuid-Holland
- vorming van een lintstad tussen Leiden en Alphen

- vergrote verkeersdruk op Leiden en Voorschoten

tegen RW 11-west (tussen A4 en A44):

- verkeers technisch is de weg overbodig
- de nieuwe weg loopt dwars door Voorschoten

- teveel geluidhinder en te groot ruimtebeslag in Voorschoten

Van deze zes moties die ingediend zijn in de openbare vergadering van de Bij-

zondere kamercommissie voor de behandeling van het Struktuurschema Verkeer en Vervoer en het Meerjarenplan Personenvervoer 1980-1984 op 10 maart j.l. is met name de motie van Ineke Lambers (D'66) en Leo Jansen heel interessant. Deze vraagt om afzien van aanleg van RW 11 en in plaats daarvan aanleg van omleidingswegen om Alphen en Zoeterwoude-Rijndijk. Deze oplossing komt ook als beste naar voren uit recent onderzoek aan de Rijksuniversiteit Leiden en is ook het standpunt van bovengenoemde groeperingen. Via de daartoe bestaande politieke kanalen zal geprobeerd worden een kamermeerderheid te winnen voor deze motie die vermoedelijk voor het zomerreces in stemming komt.

In Leiden wordt getracht RW 11 uit het bestemmingsplan Stevenshofjespolder te houden. Er moet veel werk verzet worden om deze rijksweg te weren. Wie daarbij wil helpen is van harte welkom. Neem dan even contact op met Gerrit Bannink, Brahmstraat 22, Leiden, tel. 071 - 769780.

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1980:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

aktie VOER

Alternatief voor onze samenleving

Van 30 juni tot 11 juli wordt in de volkshogeschool Overcinge te Havelte een cursus gehouden over Alternatieven voor onze samenleving. De prijs van deze twaalfdaagse cursus bedraagt f 325,-. Wie meer wil weten kan 05214/1541 bellen. Voor opgave: Volkshogeschool Overcinge, postbus 52, 7970 AB Havelte.

Militaire produktie

De antimilitaristische werkgroep Eindhoven heeft een informatieve brochure uitgebracht „Militaire produktie – goed voor U?“. Hierin wordt bijvoorbeeld de militaire produktie van bedrijven als Philips en DAF-trucks aan de kaak gesteld, evenals de subsidiërende rol van de overheid. Prima aktievoer, voor f 3,50 plus f 1,80 porto, over te maken op giro 683620 t.n.v. S. Logeland, Eindhoven, o.v.v. Brochure.

Uruguay

Op zaterdag 17 mei wordt in de Koningszaal van Artis in Amsterdam een door de werkgroep Uruguay georganiseerde manifestatie gehouden met als centraal thema amnestie voor de politieke gevangenen in dat land. De PPR is een van de organisaties die deze manifestatie steunen. Aanvang 15.00 uur.

Gescheiden mensen

„Uit balans“, kwartaalblad van de Stichting Organisatie Gescheiden Mensen (SGOM) van maart 1980 bevat onder meer informatie over limitering van alimen-

(zie ook pagina 13)

tatie en over een beslissing van de Utrechtse rechtbank over voorgedijwizing. Voor informatie over lidmaatschap: SGOM, Groot-Hertoginnelaan 17 Den Haag, tel. 070/468666.

Fiets en trein

De Echte Nederlandse Fietzersbond (ENFB) voert al enige jaren overleg met de Nederlandse Spoorwegen. Uit dit overleg sleepte de ENFB de nodige voordeeltjes voor de dagelijkse fietser. Zo werd bijvoorbeeld het aantal stations, van waaruit het mogelijk is fietsen mee te nemen opgevoerd van 83 tot 135. De bepaling dat fietsen niet over een afstand langer dan 40 kilometer mogen worden vervoerd, kwam te vervallen.

De NS deelde de ENFB mee dat het nu gelukt is om toch de bagageruimtes in reizigerstreinen voor fietsvervoer te behouden (behalve bij de nieuwe reizigerstreinen, de zgn. Sprinters). Dit betekent een ommezwaai in het NS-beleid want in 1970 schreef de NS in haar beleidsnota Spoorslag 70 (waarin een uitbreiding van het aantal treinen per dag van 2800 naar 4000 werd voorgesteld) dat het fietsvervoer per trein drastisch zou worden ingeperkt. Daar komt bij dat de PTT eigen posttreinen heeft gekregen. Zowel de PTT als de NS dachten geen bagageruimtes in reizigerstrei-

nen meer nodig te hebben. Als de NS deze plannen werkelijk doorgezet had, was het reizen per fiets-trein binnen enkele jaren tot het verleden gaan behoren. Door lang aandringen van de ENFB in het geregeld overleg wijzigde de NS uiteindelijk haar beleid. De ENFB is erg gelukkig met dit resultaat omdat hiermee de grondslag gelegd wordt voor een gecombineerd fiets-openbaar vervoersysteem, waarbij iedere plaats in Nederland tenminste één keer per uur met fiets- en trein (of bus) bereikt kan worden: een volwaardig alternatief voor de auto!

Daarom zal de ENFB er op blijven aandringen dat fietsen met alle treinen meegevoerd kunnen worden, dus ook met de Sprinters. Sprinters rijden nu alleen nog op de Zoetermeerlijn, tussen Rotterdam Hofplein en Den Haag C.S. en tussen Rotterdam C.S. en Hoek van Holland. In de toekomst worden op steeds meer trajecten Sprinters ingezet, waardoor steeds meer plaatsen niet per fiets-trein bereikt zouden kunnen worden. Dit zou een heel slecht verkeersbeleid betekenen.

Verder gaat de ENFB de komende maanden met de NS overleg plegen over tariefsverlaging van fietsvervoer, over vereenvoudiging van de procedure om een fiets in de trein mee te nemen, over uitbreiding

van het huurfietsstelsel en over speciale fietsvakantie-treinen in de zomer van 1980.

Tevens zal de ENFB zich krachtig blijven inzetten voor verbetering van fietsroutes van en naar stations en voor verbetering van stallingsmogelijkheden bij stations.

Meer inlichtingen:

Echte Nederlandse Fietzersbond, Havenstraat 13, Woerden, tel. 03480 - 16250 of: P. Kroon, Klimvaren 14, Rotterdam, tel. 010 - 209193.

ROVER

ROVER, Reizigers Openbaar Vervoer, heeft een notitie uitgebracht over raillijnen in verschillende delen van het land die zouden kunnen worden heropend. Goede suggesties voor akties! Aanvragen bij: ROVER, Postbus 93245, Den Haag.

Wie meer wil weten over het in deze rubriek geserveerde Aktievoer kan eens informeren bij de plaatselijke Wereldwinkel. Allicht dat ze er daar ook, en méér, van weten, dat ze je verder kunnen helpen.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

16 MEI 1980, NUMMER 158

**de miljoenen
vliegen de lucht in**

**Honderdelf nieuwe F-16 vliegtuigen
wil het kabinet-van Agt/Wiegel
aanschaffen**

Dat kost f 2.000.000.000.

Dat is weggegooid geld.

DAAR DOE IK NIET AAN MEE.

zie pagina 7

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Jan Heytel, Gidi van Dongen,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Erik Akkermans, Gerard de Oude,
Kees van Twist

redactie

Hans Berrevoets, Stéphanie Brokerhof,
Harm Lamberts, Wil Merkies,
Walter van Opzeeland (eindredacteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abbonementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

uitsluitend: Jan Heytel,
Schreveliusstraat 68, Haarlem
Telefoon overdag 02505-791,
's avonds 023-314160

basis-layout

Joep Paulussen

Projekt Mensen-Zonder-Werk stuit op officieel wanbegrip

Tijdens het werkbezoek van Ria Beckers aan het Opbouwcentrum k-3 in Kerkrade is het idee geboren van het onderzoek van de projectgroep Mensen-Zonder-Werk naar de mogelijkheden van kleinschalige en alternatieve bedrijfjes in Limburg. Een onderzoek, dat zowel bij overheden als bij werkloze mensen iets positiefs teweeg moet brengen – maar dat vooral bij die overheden op nogal wanbegrip stuit. Daar staat tegenover dat de projectgroep ook veel positieve reacties heeft gekregen van particulieren en van al bestaande alternatieve bedrijfjes.

Doel van de projectgroep is: „Hoe kunnen mensen van werkloosheid (kleinschalig en alternatief) werk maken?” Uitgangspunt hierbij was het besef dat er behoefte bestaat aan kleinschaligheid omdat de mensen het spoor bijster zijn geraakt door de al te grootschalige ontwikkeling van de maatschappij. Ze zijn niet meer betrokken bij hun werk, zijn vervallen tot onbeduidende schakeltjes in een onoverzichtelijk geheel.

In de Oostelijke Mijnstreek, waar het projekt Mensen-Zonder-Werk zich afspeelt (iets dergelijks zou ook elders in ons land kunnen...) kwam daar nog bij de vervroegde pensionering of massale omscholing van mensen ten behoeve van bedrijven, die met rijkssteun naar de streek werden gehaald, daar profiteerden van de rijkssteun en toen deze was uitgeput weer vertrokken. Het gevolg: velen kwamen voor een tweede, of derde maal werkloos op

straat te staan.

De projectgroep is in Limburg gaan zoeken naar mensen die niet meer afhankelijk wilden zijn van sociale uitkeringen en die het initiatief hebben genomen kleine bedrijfjes op te richten, die daarenboven mens- en milieuvriendelijk zijn. Dat laatste betekent onder meer: democratisch van opzet en niet op winstbejag gebaseerd. Deze bedrijfjes kunnen alternatieve winkels of restaurants zijn, werkplaatsen waar meubels worden gemaakt of gerestaureerd, koöperatieve drukkerijen, biologische tuinderijen, klusjesondernemingen enz. Een groot verschil met de niet-alternatieve ondernemingen is dat er meer wordt gelet op kwaliteit, dat er meer handwerk aan te pas komt, dat er meer contact is met de natuur en dat de werkgelegenheid wordt vergroot. Dit betekent niet dat alle mechanisatie wordt verafschuwd. Maar wel dat de mechanisatie in dienst staat van de mensen – en niet omgekeerd. De projectgroep vond het opvallend dat mensen die in dergelijke bedrijfjes werken veel harder werken en genoeg nemen met een inkomen dat soms lager ligt dan de bijstandsuitkering... In plaats van argwanend of niet-begrijpend te reageren zou de overheid, aldus Mensen-Zonder-Werk eigenlijk een startsubsidie voor het projekt moeten geven. Nu is het nog zo, dat kleinschalige, alternatieve bedrijfjes soms worden gediskrimineerd en dat initiatieven in deze richting worden afgeremd.

16-31 mei

Amersfoort – 16 mei, 19.00 u., „De Flint”: opening PPR-kongres.

Amersfoort – 17 mei, 10.00 u., „De Flint”: vervolg PPR-kongres.

Groningen – 20 mei, ?u., De Beurs: ledenverg. actiecentrum over dienstplicht of dienstweigeren.

Nijmegen – 20 mei, 20.00 u., Kolpinghuis: manifestatie Bond van kamerhuurders.

Tilburg – 24 mei, ?u., Stadsschouwburg: vredesfestival.

Dodewaard – 24/25 mei, tentenkamp.

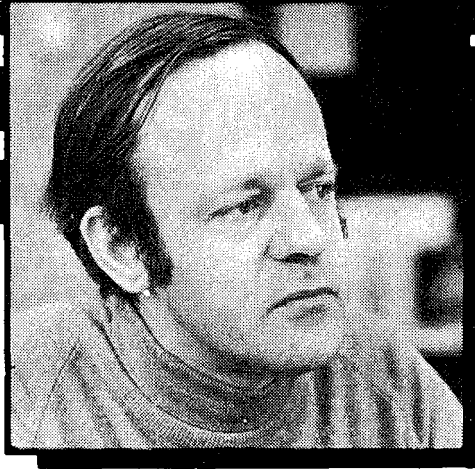
IJmuiden – 24 mei, 11.00 u., Slingerduin/Heerenduinerweg: start betoging tegen kernafval in zee.

Bennekom – 30 mei-1 juni, De Born: weekend PPR-vrouwen

Amsterdam – 31 mei, De Populier: kongres Linkse samenwerking.

Alkmaar – 31 mei, 11.00 u., Kult. Centrum De Vest, Canadaplein 2: PPR-homogroep.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Aktiecentra

HERMAN VERBEEK

Deze tekst schrijf ik te gast in het aktiecentrum Lelystad, waar de PPR op 7 november de raadszetel voor Hans Wieuwenga won met 555 stemmen. Gisteravond sloot PPR-Lelystad haar kaartenactie af; 10.000 verkochte kaarten brachten enkele duizenden guldens op, waarvan de helft werd overhandigd aan vijf plaatselijke aktiegroepen. Dit initiatief „Samen Doen” was opgezet door Henk en Truus Jacobs, Amsterdammers, PPR'ers van het eerste uur, sjouwers, optimisten: „Je moet de mensen hoop geven, anders gaan ze onder hun pet bij het water zitten.”

Het is opvallend en verdrietig dat we in de PPR zo weinig van elkaar weten. De zuigkracht naar de landelijke politiek is zo groot, dat de „horizontale kommunikatie” er al te zeer bij in schiet. Er gebeurt enorm veel in de aktiecentra. En wie hoort er wat van? Ik vind dat onverdraaglijk. Als partijvoorzitter probeer ik elke week naar aktiecentra te reizen; dáár is de partij, daar zijn de PPR'ers, daar zijn de mensen om wie het gaat.

Wie weet dat ze in Borssele een tuinbouwproject zijn begonnen, op het land van Ko Overbeke? Dat ze in de Haarlemmermeer een gehandicapten-nota voor gemeenten hebben geschreven? Dat ze in Zwolle een zwartboek over de fiets maken? Dat de regio Twente op 6 juni in Almelo een dag organiseert over grenspolitiek, met Duitse *Bürgerinitiative* uit Ahaus, Gronau en Lingen? Dat Overijssel op 13 september een familiedag houdt in Steenwijk? Dat Den Haag een alternatief bouwplan voor

het Binnenhof klaar heeft? Dat Arnhem aktie voert voor glasbakken en studeert op stadsverwarming?

Wie de aktiecentra volgt, komt een aantal ontwikkelingen op het spoor, die de PPR in de jaren '80 zeker zullen karakteriseren. Het aktiecentrum Zutphen heeft die ontwikkelingen duidelijk beschreven in een voortreffelijke nota van Frans Gieles: „*Aktie in Tachtig*”.

De 60 leden van Zutphen doen mee aan liefst 20 aktiegroepen. Dat is een eerste kenmerk. PPR-leden zetten zich overal voor in. En ze zetten er lang niet altijd een reclamepet voor de PPR bij op. In Zutphen hebben ze nu een lijst, wat ieder doet – onvoorstelbaar veel. Een driemanschap koördineert al die betrokkenheid.

Een tweede ontwikkeling is, dat ook in de PPR vele leden zich aansluiten bij kategoriale groepen: PPR-jongeren, -vrouwen, -homo's, -vakbondsleden, enz. Dat is zeer belangrijk. Want wat jouwzelf aangaat, daar zet je je voor in, daar heb je verstand van, daarover heb je recht van spreken. Nog een derde ontwikkeling doet zich voor, samenhangend met de vorige. Jouw betrokkenheid bij aktie en partij heeft invloed op je persoonlijk leven – en omgekeerd. Bewustwording en emancipatie slaan een brug tussen veranderingen in je privé-leven en je politieke en maatschappelijke opstelling. Dat gaat niemand in de kouwe kleren zitten. Het kost ontzettend veel energie, durf, pijn vaak. Ook in de PPR zijn heel wat mensen in crisis. Dat is nou: radikaal zijn. Het gaat heel langzaam en grondig. Het mondt uit in een heel program. Maar het is zo-

maar niet te vermenigvuldigen tot kiezersgunst en zetelwinst. Als het in de PPR zo gemakkelijk zou gaan als in D'66, dan zouden we de PPR niet meer zijn.

Al die hier genoemde, kenmerkende ontwikkelingen moeten worden gebundeld met een akkolade: ze dienen de partij niet op te splitsen; als het enigszins mogelijk is maken al die bijzondere deelbelangen de partij sterker en vitaler. Naar mijn mening kan ook uit het partijbestuur veel worden gedaan om alles wat nu in de aktiecentra tot ontwikkeling komt te steunen. Ik denk aan drie middelen:

1. geprobeerd wordt om het blad „Raads- en Statenwerk” om te vormen tot een bulletin waarin alle nieuws uit de aktiecentra komt te staan.
2. De reeks „PPR-schriften” gaat over urgente en aktuele problemen goed leesbare informatie en denkstof geven. De eerste van deze reeks, over de huidige Koude Oorlog is tijdens het kongres in Amersfoort, 16 en 17 mei, gepresenteerd onder de titel „*Duif is dood*” en is geschreven door Egbert Boeker. In september biedt onze Tweede Kamerfraktie een boekje aan over de geschiedenis van *twaaalfeneenhalf jaar PPR*.

3. In het najaar beginnen we een wervingskampagne. Ieder PPR-lid kan hier aan deelnemen. Alle PPR-mensen kunnen worden bezocht. Elk kan brieven schrijven, telefoontjes plegen, mensen opzoeken en aanspreken, om geestdrift te wekken voor progressieve en radikale politiek en aktieve partij-inzet – juist nu de tijd zo dreigend is.

Vreemdelingen schuilen in kerken

BERT WILLEMSSEN

De Wet Arbeid Buitenlandse Werknemers is ruim een half jaar geleden in werking getreden. Van de invoering ervan zijn vele illegaal hier verblijvende buitenlanders het slachtoffer geworden. Enkele honderden hebben een schuilplaats gezocht in een aantal kerken.

Deze werd in 1976 door de Tweede Kamer aanvaard. Dit hoewel er veel kritiek – zowel vanuit de Kamer als van organisaties erbuiten – op de wet was. De PPR stemde toen tegen de wet omdat:

– wij inzagen, dat deze wet het probleem van de illegale arbeid niet zou oplossen: slechts gevolgen werden aangepakt, maar er werd niets aan de oorzaken gedaan;

– het aanpakken van de ondernemers die illegalen in dienst hebben, niets voor zou stellen;

– omdat de wet in feite alleen illegale buitenlandse werknemers zou aanpakken;

– en omdat de wet de buitenlanders die er onder vallen diskrimineert, omdat voor hen een aantal beperkende maatregelen gelden. Dit beperkt hen met name in het veranderen van baan. Toen de wet op 1 november 1979 in werking trad; gaf dit aanleiding tot paniek bij illegalen en hun werkgevers. Vele werkgevers ontsloegen hun illegalen op staande voet, uit angst voor de straf die de wet oplegt voor het in dienst hebben van illegalen. Hierdoor werden naar schatting enkele duizenden buitenlanders werkloos.

Uitdrukkelijk verdient hier vermelding dat de werkgevers nog steeds behoefte hebben aan deze arbeidskrachten. Daardoor zullen ze in de toekomst vermoedelijk ook weer illegalen in dienst nemen.

De ontslaggolf lijkt nu beëindigd te zijn, omdat de opsporing van illegale arbeidsplaatsen door de Loon Technische Dienst weinig voorstelt.

Veelal worden illegalen namelijk niet op de arbeidsplaats, maar elders (pensies, bushaltes etc.) opgepakt!!

Geen inkomen...

Vele buitenlanders zijn hierdoor in de problemen gekomen. Geen werk betekent geen inkomen. Dus ook niet meer in staat zijn de kamerhuur, voedsel en andere kosten van het levensonderhoud te betalen. Daarom en om de moeilijke positie van de illegalen op dit moment te beklemtonen zitten sinds februari een groot aantal illegalen in een aantal kerken. De eerste kerk waar men een schuilplaats zocht was de Mozes & Aäron kerk te Amsterdam. Omdat deze kerk eind maart te vol werd, zijn vanaf dat moment andere kerken bij de actie betrokken.

Dit heeft bovendien als voordeel dat de betreffende parochies direkt in aanraking komen met de problemen die het gevolg van de wet zijn. Daarom is de opzet nu dat de buitenlanders circa vier weken in een kerk blijven en dan verhuizen naar een andere kerk. De leden van de parochie zorgen zoveel mogelijk voor de buitenlanders (zowel de kosten als de opvang). Voor de kosten die niet door de parochie gedragen kunnen worden en voor de algemene aktiekosten zamelt het Platform van Buitenlandse werknemers geld in.

Ook werden in de afgelopen maanden

Wie de akties financieel wil steunen kan dit doen via gironr. 4424940 t.n.v. Platform van Buitenlandse Werknemers te Amsterdam o.v.v. „de nieuwe wet”.

door het Landelijk Aktiekomiteé tegen de nieuwe wet een aantal manifestaties georganiseerd. Vanuit de kritiek die de PPR vanaf het begin tegen de wet heeft gehad (en die helaas terecht bleek na de invoering) sprak onze partij zich daarbij steeds uit tegen de wet en de wijze waarop ze wordt uitgevoerd. Ter ondersteuning van de akties van illegalen heeft het partijbestuur in de mailing van begin mei de aktiecentra opgeroepen activiteiten op te zetten die hun akties ondersteunen. Daarbij wordt de nadruk gelegd op informatie-overdracht en geldinzameling. Inmiddels heeft ook de Tweede Kamer zich beraden op de gevolgen van de invoering van de wet. Midden maart vond een kamerdebat plaats over een overgangsregeling, waarmee slachtoffers van de wet alsnog kans zouden kunnen krijgen in Nederland te blijven. Een ruime regeling (zie PPR-aktiekant 155, dd. 28 maart 1980) haalde het niet.

Vervolgens werd een veel engere regeling voorgesteld: alleen legalisatie van de baan die men bezet zou daarin mogelijk worden. Het risico daarvan was dat de illegalen gevaar zouden lopen bij de aanmelding, omdat ze daarbij afhankelijk waren van de medewerking van hun werkgever.

Op dit gevaar werd gewezen door Ria Beckers in het kamerdebat. Deze beperkte regeling werd door de Kamer aanvaard (mede met steun van de PPR-fraktie). De regering weigerde echter om deze uit te voeren. De Kamer aanvaardde dat niet en ging een nieuw debat aan.

Resultaat daarvan was een nog beperktere regeling. Werkgevers kunnen voor hun illegalen legalisatie aanvragen, indien althans gedurende een bepaalde tijd premies voor sociale voorzieningen en belasting betaald zijn.

De regering moet nog met de uitwerking van de regeling komen.

Ondanks deze overgangsregeling zullen echter nog veel buitenlanders het slachtoffer van de nieuwe wet worden. Voordeel van de regeling is slechts dat een recht voor de illegalen wordt erkend. Dat is op zich een basis voor verdere akties.

De PPR zal die akties steunen!

Raads- en statenleden zoeken part-time medewerk(st)er

Landelijk zal het PPR-raads- en statenwerk zich vooral gaan richten op de onderlinge informatie-uitwisseling en kontakten. Initiatieven, inbreng, plannen enz. van de verschillende PPR-raads- en statenfrakties en van aktiecentra, voor zover gericht op datzelfde politieke nivo, dienen onderling uitgewisseld te worden.

Ten behoeve van het werken daaraan via de Gemeentepaper en het opstarten van (regionale) bijeenkomsten zoeken wij een part-time kracht voor ongeveer 2 dagen (4 dagdelen) per week.

Het betreft een tijdelijke funktie, uiterlijk tot de volgende raads- en statenverkiezingen (medio 1982).

Voor wat betreft de salariering kan worden gedacht aan het af te leiden bedrag van plm. f 2300,- per maand (bij een volledige werkweek).

Sollicitaties kunnen gericht worden aan de sekretaris van het partijbestuur, Louis Vuurboom (Singel 277, Amsterdam), tot uiterlijk 14 dagen na het verschijnen van deze aktiekant.

Informatie over de funktie kan eventueel ingewonnen worden bij Jack Verduyn Lunel (tel.: 070 - 639448).

LINKSAF EN OMHOOG

Rellen

KEES WAAGMEESTER

Dat waren weer ouderwetse rellen, op de dertigste april. Rellen zonder dat er ideologische of politieke bedoelingen achter zaten. Het enige wat er uit kan worden opgemaakt is de bekende „onvrede” die er kennelijk onder jongeren is. Daarbij worden wel oorzaken als werkloosheid en slechte huisvesting genoemd. Dat is niet onjuist. De jongeren vragen aandacht die ze niet krijgen. Althans een bepaalde groep krijgt die aandacht niet. Het feest van de dertigste april was een feest van mensen die netjes feestvierden. Maar voor jongeren was er niets op touw gezet. Het is symptomatisch, want we verlangen op allerlei terreinen dat ze zich aanpassen en zich thuisvoelen in de cultuur van de volwassenen,

van degenen die zich gevestigd hebben, die huis of gezin, werk of prestige te verliezen hebben. De eigen cultuur van de jongeren wordt niet serieus genomen, behalve dan door platenmaatschappijen en anderen die er geld in zien zitten.

Allerlei groepen in onze samenleving lopen tegen dit verschijnsel aan. We belijden met de mond, dat de culturele minderheden recht hebben op hun eigen cultuur, maar scheppen we er werkelijk voorwaarden voor? Niet alleen financieel, maar ook mentaal? Is de tolerantie ten opzichte van minderheden, waartoe ook de jeugd behoort een werkelijke tolerantie of is het een toelaten voorzover het ons niet raakt?

De dertigste april is vooral fout gegaan omdat het op voorhand duidelijk was, dat er een prestigeslag aan de gang was. De orde en rust zouden en moesten die dag gehandhaafd worden. Belangrijkste instrument daarvoor is de ME, een gehaat politie-onderdeel, dat niet op haar taak is berekend, ondanks alle specialisme, omdat ze tegenover

een massa kwaadwillige burgers uiterst kwetsbaar is.

Zo ouderwets als de rellen waren, zo ouderwets is het antwoord op de vraag hoe ze kunnen worden voorkomen. Uiteindelijk gaat het er om of de maatschappij in staat is een zinvol leven te bieden aan opgroeiende mensen. Dat is een vraag van materiële aard, maar vooral één van geestelijke aard. Wat zijn de waarden die een samenleving of groepen daarin nastreven? Het geldmaken, het haalbare, het harde voor jezelf zorgen, het groepsegoïsme, het vertrouwen op geweld in de internationale politiek; dat zijn stuk voor stuk zaken die het leven van mensen naar beneden halen en die aan opgroeiende mensen net zo goed als aan volwassenen een gevoel van zinloosheid en uitzichtloosheid geven.

Een politiek en cultureel klimaat waarin niet een streven naar rechtvaardigheid, gelijkwaardigheid en menselijkheid en ook naar schoonheid, waarheid en kameraadschappelijkheid voorop staat eist zijn tol

aan mensen en groepen die afstompen en onverschillig worden, die uitvallen en afvallen. Zo'n samenleving ontmenselijkt, we voelen ons er niet thuis, we voelen ons niet medeverantwoordelijk,

Er is vervreemding op grote schaal. Dat is aan de orde. De macht is in handen van een verkeerd kabinet, een kabinet zonder programma, dat totaal niet inspireert. Iedereen en elke partij die het met de kwetsbare democratie goed voorheeft moet hier een einde aan maken. Han Wielek, voorzitter van J'accuse waarschuwde ter gelegenheid van 4 mei, dat we ons geen illusies moeten maken. „Massale onverschilligheid kan rampzalige gevolgen hebben.” Wie nagaat hoe overal ter wereld fascisme of fascistoïde machten de kop op konden steken, en dat hebben we in deze meimaand weer gedaan, begint te begrijpen dat er meer op het spel staat dan het op de winkel passen, wat het kabinet zich als hoogste doel heeft gesteld en waar het trouwens nog slecht in slaagt ook.

Voor zichzelf sprekende foto's (genomen door Piet den Blanken, Abeelstraat 50 in Breda) van de grote betoging van 26 april in Middelburg. Uiteraard namen talloze PPR'ers deel aan deze indrukwekkende demonstratie.

Kontrole nodig op macht van multinationals

De Tweede Kamer heeft het ruim drie jaar geleden door Leo Jansen (PPR) en Arie van der Hek (PvdA) ingediende initiatief-voorstel verworpen tót het instellen van een parlementair onderzoek naar de uitwerking van het gedrag van multinationale ondernemingen. Aangenomen werd een tegen-voorstel van CDA en VVD, dat een aanzienlijke verzwakking betekent van hetgeen Leo Jansen en Arie van der Hek wilden omdat het de internationale ontwikkelingen als norm stelt voor het handelen op nationaal nivo, terwijl het ook het permanente karakter van het door Jansen/van der Hek voorgestelde onderzoek afwijst.

Henk Waltmans wees er tijdens de discussie in de Kamer over het voorstel Jansen/van der Hek op dat het voorgestelde onderzoek geboden is omdat multinationale ondernemingen met hoofdvestiging in Nederland een belangrijke plaats innemen in de economische structuur van ons land. Door het uitoefenen van druk, of zonder

meer door hun aanwezigheid zijn ze in staat op de Nederlandse economie politieke invloed uit te oefenen. Multinationals kunnen dreigen met vertrek uit ons land, of met vermindering van investeringen, ze kunnen manipuleren met fusies, winstovermakingen enz. In januari 1976 hebben negen multinationals zelfs gepoogd de regering-Den Uyl rechtstreeks onder druk te zetten in verband met de voorgestelde invoering van de vermogensaanwasdeling, de VAD.

Dit laatste was, aldus Henk Waltmans, „nog een openlijke poging tot beïnvloeding in een maatschappij, die op zichzelf weerbaar genoeg mag worden geacht. Hoe anders is het echter in de relatie tussen multinationals en ontwikkelingslanden.” Daarom moet de machtspositie van de landen in de Derde Wereld in hun onderhandelingen met multinationals worden vergroot. Dat kan onder andere door de oprichting van regionale groeperingen, zoals de Andes-groep. Ook het

VN-centrum voor transnationale ondernemingen kan in dit verband goed werk doen.

Multinationals kunnen al veel doen om het wantrouwen weg te nemen door meer informatie te geven, door gekonsoleerde concernjaarrekeningen te publiceren volgens internationaal vastgestelde regels. Zulke regels zouden er ook moeten komen voor de uitsplitsing van concernomzet- en resultaten.

Nederland kan daaraan een bijdrage leveren door alle relevante gegevens te verzamelen over investeringen en andere activiteiten van Nederlandse bedrijven in ontwikkelingslanden en ervoor te zorgen dat deze voldoen aan de voorwaarden die het ontwikkelingsproces stelt.

Het initiatiefvoorstel-Jansen van der Hek wil – aldus Henk Waltmans – de eigen verantwoordelijkheid aangeven van het Nederlandse parlement in gevallen dat multinationals afbreuk doen – of dreigen te doen – aan het algemeen belang, of aan de bedoelingen van de wetgever en de doelmatigheid van het regeringsbeleid. In dit verband is het onjuist dat de Nederlandse wetgeving bepalingen kent, die gunstiger zijn voor multinationals dan voor nationale ondernemingen.

Dit geldt met name de structuurwet en de belastingwetgeving. Ook kan het goed zijn een onderzoek in te stellen naar het ingewikkelde, maar zeer belangrijke, vraagstuk van de interne verrekenprijzen.

Een unieke kant van het initiatiefvoorstel noemde Henk Waltmans het feit dat onderzoeken van nationale parlementen tot dusver steeds zijn opgehangen aan gekonstateerde, of veronderstelde, misdragingen van multinationals. Het voorstel Jansen/van der Hek daarentegen verwijst niet naar een gekonstateerde misstand, maar naar de wenselijkheid het beleid van multinationals hier en elders in te passen in het Nederlandse algemeen belang. Daarom wil het dat het Nederlandse parlement op meer permanente en structurele wijze invloed kan uitoefenen op het beleid van multinationals en wil het dat beleid inpassen in de Nederlandse wetgeving.

(advertentie)

STUUR ÉÉN MAANDRANTSOEN

Medisch Comité
stuurt 450 ton
rijst naar Cambodja

Het Medisch Comité Nederland-Vietnam heeft, via het Britse Oxfam voor 300.000 gulden rijst gekocht, die naar Cambodja verscheept wordt. Dit betekent 450 ton rijst.

Volgens de internationale hulporganisaties zal dit jaar zeker 250.000 ton voedsel naar Cambodja gestuurd moeten worden. Dit moet vóór eind mei - voor het regenseizoen begint - omdat daarna vervoer landinwaarts extra moeilijk wordt.

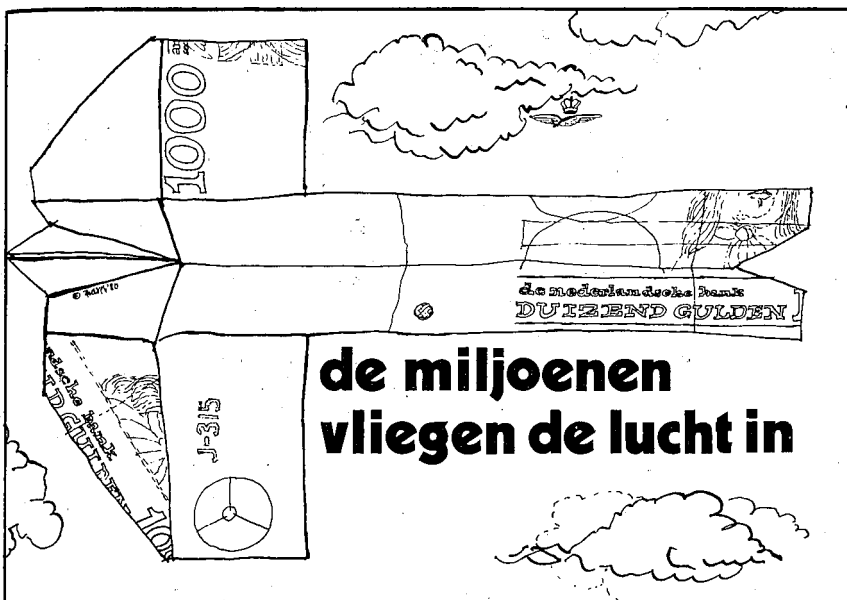
Sir Robert Jackson, coördinator van het VN-hulpprogramma, zegt dat „... de komende drie maanden alleen al 200 miljoen gulden nodig is.”

U kunt daaraan bijdragen. U kunt Cambodja helpen: Eén kilo rijst kost zegge en schrijven 66 cent inclusief verscheeping. Eén maandrantsoen voor één persoon, 16 kg, betekent f. 10,56

Stuur dat maandrantsoen, stort f.10,65 op post **GIRO 1090400** MCNV, Amsterdam.

Alle inlichtingen :
Medisch Comité
Nederland-Vietnam,
Postbus 5701,
1007 AS Amsterdam

Wie de uitzending van de PPR-televisie op woensdagavond 7 mei heeft gezien, kent ze al: de briefkaarten van onze aktie tegen de meer dan mallotige aanschaf van F-16 vliegtuigen.

Hoe je aan de kaarten komt? Door ze te bestellen bij het partijburo – per giro.

De prijzen zijn als volgt (inklusief porto):

5 stuks voor f 3,-;
10 stuks voor f 4,90;
15 stuks voor f 6,50;
25 stuks voor f 8,50.

Overmaken op giro 3143470 t.n.v. Partijburo PPR Amsterdam, o/vv F-16, ... stuks.

pers omgedoopt tot de „miskoop van de eeuw”.

Ondanks dat heeft minister Scholten nog steeds het volste vertrouwen in die F-16. Dat blijkt nu hij er 64 wil aanschaffen ter vervanging van 64 NF-5 vliegtuigen. Maar tegelijkertijd wil hij er 47 extra kopen voor zgn. vredesverliezen. Hij gaat er dus vanuit dat in de loop van de tijd 47 F-16's verloren zullen gaan. Dit soort rekensommetjes toont aan dat de militaire koopwoede van Scholten e.s., erg groot is. Bij dit soort wapenaankopen wordt veelvuldig de salami-taktiek gebruikt. Nu eens onderzeeërs aangekocht, dan een optie omzetten in een definitieve bestelling, vervolgens 445 tanks gekocht enz.

Een deel van het (afgewerkte) boodschappenlijstje:

nieuwe onderzeeboten (900 miljoen), 445 nieuwe tanks (2440 miljoen), 13 Orion vliegtuigen (520 miljoen), optie 18 F-16's omgezet in een definitieve bestelling (320 miljoen), 86 nieuwe vuurmonden (250 miljoen). En dan nu nog die 111 nieuwe F-16's (2 miljard gulden).

Er rest maar één konklusie: het defensiebeleid van dit kabinet is levensgevaarlijk. Zonder dat de grondslagen van het defensiebeleid ter discussie worden gesteld, wordt als maar meer wapentuig aangeschaft. Daarom is aktie nodig. Aktie om van die 2 miljard nog wat te redden. Aktie voor een verantwoord defensiebeleid.

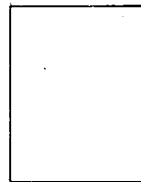
Voor het te laat is.

Honderdelf nieuwe F-16 vliegtuigen wil het kabinet Van Agt/Wiegel aanschaffen.

Dat kost: f 2.000.000.000.

Dat is weggegooid geld.

DAAR DOE IK NIET AAN MEE.

naam _____

adres _____

woonplaats _____

Stuur deze kaart naar uw politieke partij, Binnenhof 1 A Den Haag

Initiatief PPR, Singel 277, Amsterdam

diskussies laaiden hoog op binnen en buiten het kabinet. Minister Vredeling riep zelfs uit: „kongressen kopen geen straaljagers”. Hij kocht ze inderdaad zelf. Ondanks de tegendruk besloot het kabinet de F-16 aan te schaffen. De winst van alle protesten zat 'm in het aantal vliegtuigen dat werd gekocht nl. 84 F-16's (plus een optie op nog eens 18) ter vervanging van 134 Starfighters. Toen kwam het kabinet Van Agt/Wiegel. Snel werd de optie omgezet in een definitieve bestelling. Steeds duidelijker werd dat de beloofde arbeidsplaatsen bij lange na niet gehaald werden en dat de technische problemen van met name de F-16 motor bleven.

De „order van de eeuw” werd in de

GERARD JONGERIUS

De kruiddampen rond het Binnenhof waren nauwelijks opgetrokken. Het bezuinigings- en het loonbeleid van het kabinet Van Agt/Wiegel hadden zwaar onder vuur gelegen.

In die stilte na de storm kwam de defensie-minister Scholten doodleuk meedelen dat het kabinet had besloten honderdelf nieuwe F-16 vliegtuigen aan te schaffen. Kosten: 2 miljard gulden.

Op defensie hoeft blijkbaar niet bezuinigd te worden.

De geschiedenis van de F-16 is een roerige. In de jaren zeventig werd de F-16 aangeprezen als een wonder techniek. In 1975 moest het kabinet-den Uijl beslissen over de vervanging van de Starfighter. De

Koninginnedag-1980: Bitterheid

EGBERT BOEKER

Op 30 april de hele dag Amsterdam in geweest. Achtergebleven: een gevoel van bitterheid.

Bitterheid, omdat al dagen te voren de krakers, de kranten en vooral Wiegel een sfeer schiepen, waarin rellen niet konden uitblijven.

Bitterheid, omdat 's morgens bij een gewone kraakactie de Mobiele Eenheid zo nodig ingezet moest worden.

Bitterheid, omdat op de Dam 's morgens de mensen om mij heen zo nodig een moeder en haar dochter moesten uitfluiten.

Bitterheid, omdat men overal uit Nederland politiemensen inzette in een voor hen vreemde stad met voor hen vreemde mensen. Geen wonder, dat zij bang en opgejaagd wel eens op de verkeerden insloegen - met hun eigen wrange nasmaak de volgende dag thuis.

Bitterheid, omdat de nieuwe konin-

gin met haar toespraak de plank volledig missloeg: het noemen van maatschappelijke tegenstellingen en problemen, maar met als voorbeelden alleen kernwapens en Derde Wereld. Het volstrekt negeren van woningnood en leegstand, van werkloosheid en slechte werkomstandigheden is een slecht voorteken voor het werk van een staats-hoofd voor „iedereen”.

Bitterheid, wegens de hypocrisie van verontrusting over bewapening en het schitteren van militaire uniformen in de Kerk.

Bitterheid, omdat het verwijzen naar God in de koninklijke toespraak niet gevolgd werd door de bijbelse werken van barmhartigheid: het bezoeken van alle zieken en niet alleen van gewone politiemannen.

Bitterheid, omdat de waterkanonnen en de vernielde politieauto's 's middags zo nodig over de Dam moesten rijden. Met de prinsjes ach-

ter de ramen kijken naar het volk van Amsterdam. Hun moeder dorst het balkon niet meer op.

Bitterheid, omdat het voortzetten van koninginnedag op 30 april het moeilijk zal maken om 1 mei tot de door velen begeerde Dag van de Arbeid te maken.

Bitterheid, omdat geen politicus de maatschappelijke achtergronden van de rellen durfde benoemen: toenemende twijfel aan het functioneren van de democratie, afnemend vertrouwen in politieke organisaties, een overheid die leegstand jaren laat voortwoekeren en een CDA dat wacht met het dempen van de put tot het kalf verdronken is.

Bitterheid, omdat progressieven in Nederland er niet in slagen een geloofwaardig alternatief te bieden en daarmee ook nog kiezers achter zich te krijgen.

Bitterheid, maar geen verbittering. 4 mei liet zien, dat het ook anders kan en 5 mei was een mooie dag.

Lokaal, het blad van de PPR in Nijmegen en omstreken, besteedt in een nummer met speciaal een oranje kaft veel aandacht aan de troonswisseling. Als verlate aprilgrap meldt het bijvoorbeeld dat 1-4-1980 de Vereniging van Nazaten van Prins Hendrik, afdeling Nijmegen, koninklijk is goedgekeurd. Serieus is een bijdrage van Jan de Breet, waaraan het volgende is ontleend:

Nederland was een van de landen waar de democratie stukje bij beetje werd verwezenlijkt en niet door een revolutie. De Koning moest steeds meer macht inleveren. Nu is het zo, dat de Koning „onschendbaar” is. Ik geloof dat weinig Nederlanders beseffen dat dit betekent dat hij absoluut niets te vertellen heeft. Hij is een papieren figuur geworden en het koningschap met zijn erfopvolging en ceremoniële bombarie is in deze rationalistische tijd een anachronisme geworden.

Daarom zou het logisch zijn geweest het koningschap op 30 april af te schaffen. In 1948, toen Juliana werd ingehuldigd, kon je nog zeggen dat Nederland zo vlak na de oorlog en de onderdrukking een symbool van nationale eenheid nodig had. Nu in 1980 is daarvan echter geen sprake. In deze tijd van een internationale politiek-ekonomische crisis hebben we wel wat anders aan ons hoofd dan „nationale eenheid”.

Maar wat gebeurt er? Op die woensdag/gehaktdag wordt doodgewoon,

op traditionele wijze Beatrix als opvolgster van Juliana ingehuldigd tijdens een buitengewone en met anachronistische praal omgeven zitting van de Staten Generaal. In de Nieuwe Kerk in Amsterdam, waar dit ceremonieel plaats vond, kon men duidelijk horen dat er buiten op straat de onlusten woedden waar we nu alles van weten. Hoe kan dat? Wat beziet de regering? De regering baseert zich onder andere op de populariteit van het koningshuis onder het Nederlandse volk. Waar vloeit die - veronderstelde - populariteit uit voort? Een antwoord op deze vraag kan zijn dat gewone mensen belangrijke personen nodig hebben om tegen op te kijken, om zichzelf aan te spiegelen. Bepaalde privéhandelingen en gedachten van deze personen kunnen sensationeel zijn. Het is toch zo leuk periodiek door bladen als „Ons Koningshuis” weer te ontdekken dat ze ondanks alles „zo gewoon” zijn.

Maar hebben de mensen dan niet genoeg aan Herman Brood en Nina Hagen, of aan Willy Alberti of al die binnen- en buitenlandse sterren die wekelijks in Story en Privé volledig worden uitgekleeft? Misschien niet, omdat deze mensen te kwetsbaar zijn. Ze staan niet hoog genoeg boven de „gewone mensen”. Integendeel. Ze worden door deze gewone mensen gemaakt of gebroken. Hun roem is van voorbijgaande aard. Dat maakt hen minder interessant.

Het koningshuis is een konstante fak-

tor. De leden kunnen niet falen, want zij zijn „onschendbaar”. Zij kunnen ook in de ogen van het publiek weinig fout doen want zij hoeven geen beslissingen te nemen - nee, mógen zelfs geen beslissingen nemen. Zodoende kom ik tot de konklusie dat het koningshuis zo populair kon worden omdat het géén macht had. Toch kan ik de houding van de regering niet ten volle uit deze populariteit verklaren. Afschaffing van het koningshuis zou waarschijnlijk niet op onoverkomelijk verzet stuiten. (Dat deed aanschaffing van honderden nieuwe atoomraketten immers ook niet - terwijl toch meer dan de helft van de bevolking er tegen was.) Zijn die Haagse heren zelf in de ban van die koninklijkheden, zoals Jan Blokter een paar maal suggereerde? Dit lijkt mij, op een enkele uitzondering na, niet waarschijnlijk. Maar een verandering van de Grondwet is een hele rompslomp. Het is niet zo duidelijk wat het beste alternatief is. Een president zou ook veel geld kosten. Er zijn eigenlijk geen duidelijke nadelen van de monarchie aan te wijzen - alleen de overbodigheid... Dit soort gedachten, en gewoon konservatisme, spelen mijns inziens een rol.

Enfin, dan moet nu weer koningin Beatrix haar leven dertig jaar lang laten vergallen omdat ze voor iedere stap die ze zet de toestemming van de regering nodig heeft. Of zou dat geen dertig jaar meer duren? ...

RIA BECKERS IN KERNGROEP:

Zinloos geweld tijdens inhuldiging óók gevolg van falend jeugdbeleid

De Tweede Kamerfractie van de PPR heeft wat betreft het bijwonen van de inhuldigingsplechtigheid op 30 april *één lijn* getrokken. Volgens de Grondwet wordt het nieuwe staatshoofd aanvaard in een verenigde vergadering van de Staten Generaal, te houden in de hoofdstad Amsterdam. De drie Tweede Kamerleden van de PPR waren daarbij in hun functie aanwezig.

Aldus Ria Beckers bij de verantwoording van de Tweede Kamerfractie tijdens de kerngroep van 3 mei in Utrecht. „Wij kunnen konstateren”, aldus de fractievoorzitter van de PPR in de Tweede Kamer, „dat tot nu toe door geen enkele fractie voorstellen zijn ingediend om de grondwet te wijzigen. De PPR heeft zich over een gekozen of geboren staatshoofd niet uitgesproken. De fractie heeft ook besloten als fractie deel te nemen aan de receptie op het Paleis, toen ook dat een louter functionele zaak bleek: kennismaken van alle Kamerleden met het nieuwe staatshoofd en daarna een gesprek met alle fracties.

Wat het vuurwerk betreft: daarin hebben we elkaar vrijgelaten.

Het is natuurlijk duidelijk dat we uitvoerig hadden overwogen hoe we daar – misschien – zouden zitten. Het was ook erg moeilijk deel uit te maken van dit gebeuren, terwijl we begrepen dat er buiten van alles aan de hand was. We hadden – ook al wegens die betrokkenheid van de Tweede Kamerfractie – afgesproken dat partijvoorzitter Herman Verbeek live in de PPR-radiuitzending op het totale gebeuren zou reageren. Toch vinden wij dat we als fractie van deze partij geen andere keus konden maken. Dit ongeacht onze persoonlijke opvattingen over de vraag: monarchie of republiek?

Op donderdag 1 mei hebben de meeste fracties via het ANP hun reactie gegeven op de gebeurtenissen van daags tevoren. Wij hebben daarvan afgezien omdat we zorgvuldig te werk wilden gaan en de voorkeur gaven aan een reactie op de Kerngroep. Je moet je realiseren dat je voor een bepaalde groep mensen toch gekompromitteerd bent als PPR en dat los je niet op via

een gemakkelijke reactie met een aantal kritiekpunten op het gebeuren waarvan je deel uitmaakt.

Belangrijk is, dat wij kunnen constateren dat er al snel geen sprake meer bleek te zijn van een hier en daar uit de

Cartoon van Eric Scheele, in IGLO, woonkrant voor mensen die in de kou staan, nr. 2-80; uitg.: Landelijke Organisatie Belangengroepen Huisvesting, abonn. f 25,- per jaar, verdere info: tel. 020/223505.

hand lopende maar in het kader van deze inhuldiging in dit Amsterdam *begrijpelijke actie*. Een begrijpelijke actie, die ik dan voor het gemak maar samenvat met de leuze: „geen woning, geen kroning”, en de bedoelingen die men daarmee had. Als het daarbij was gebleven, dan hadden de oorzaken en gevolgen duidelijk gelegen en onze reactie waarschijnlijk ook.

Nieuw is dat een aantal mensen kennelijk welbewust – en vanuit een bepaalde ideologie – gebruik hebben gemaakt van de ingang die hen hier werd geboden, om anderen tot onnodig en zinloos geweld te brengen, om vernielingen aan te richten te plunderen, en om daarbij jongens van 14, 15, 16 jaar mee te nemen.

De tv deed ons geloven dat er sprake

was van twee werelden. Die van Nieuwe Kerk en Paleis en die van de rellen daarbuiten. Er was nog een derde, misschien minder zichtbaar, maar wel de grootste, die van de gewone Amsterdammers die een vrije dag hadden en – koninginnedag of niet – niet met hun kinderen de straat op durfden of die hun hele handel in puin geslagen zagen.

Dat is niet te tolereren, op geen enkele wijze.

Wat daar gebeurde had in feite ook niets meer te maken met de discussie „republiek of monarchie?”, of met uiterlijk vertoon van de inhuldiging, of met de rede van de koningin, of het optreden van de Mobiele Eenheid, of met wat ook. Er is iets veel wezenlijkers aan de hand. En over die wezenlijke zaken moeten we nodig diep nadenken.

Ik vrees dat we de komende jaren de rekening krijgen gepresenteerd van een *falend jeugdbeleid* en van het feit dat grote groepen mensen in onze samenleving al jarenlang fundamenteel te kort komen. Dat terwijl de politiek verdrinkt in eigenbelang en opportunisme; terwijl de politiek beslist zonder naar de mensen zelf te luisteren. De machteloosheid, de onverschilligheid van de agressie in onze maatschappij worden groter en groter. Zie de inval in de Mozes en Aaron, de versterking van de Polisario-bijeenkomst. Het is de zwakte van onze democratie die ons grote zorgen moet baren.

Ik vind dat – met name ook de linkse partijen – moeten laten horen dat wat in Amsterdam is gebeurd niet kan. Juist omdat dit gebeurt onder een links etiket, en daarom voor alle linkse acties bedreigend is.

Ik vind ook dat we ons met zijn allen moeten afvragen in hoeverre we verantwoordelijk zijn voor het klimaat waarin dit kan gebeuren. Met zijn allen: stadsbestuur, landelijke politiek, krakers, journalisten, politieke partijen, politie. Daar is best het een en ander over te zeggen.

Maar even duidelijk is dat we daarmee geen antwoord hebben.

Wat is dat antwoord dan wel?

(vervolg op pagina 10)

Machtsvertoon, pracht en praal isoleren de landelijke politiek

(vervolg van pagina 9)

– In elk geval mogen we niet verder de kant op van het *isoleren* van het landelijke politieke en staatkundige gebeuren van de rest van de wereld: door *onnodige pracht en praal*, door militair *machtsvertoon* en nog scherpere beveiligingsmaatregelen, en mogelijk zelfs schietwapens, zoals al is gesuggereerd.

– We moeten ook niet de kant op van het op één hoop laten gooien van mensen die terecht aktievoeren tegen een dove democratie voor hun meest elementaire rechten: wonen, werken en veiligheid en zij die de hele zaak alleen maar willen afbranden.

Wat we snel met alle macht moeten proberen is de steeds dieper wordende kloof te overbruggen. Als mensen alle vertrouwen in de democratie kwijt zijn, zul je dat vertrouwen moeten herstellen. Dan zul je als politici niet bezig moeten zijn met je eigen belang en grootheden-aspiraties, maar zul je iets moeten doen aan de problemen van dit moment, zodat bijvoorbeeld jongeren meer houvast krijgen. Waar moeten we dat nu eigenlijk vandaan halen? Van Agt kletst wat over normen en waarden van vroeger die men kwijt is. Maar dé vraag die hem werd gesteld beantwoordde hij gisteravond niet: „Wat

hebt u voor perspectief te bieden?” En als links dan ook geloofwaardig wil zijn, is er op die dertigste april maar één antwoord: ophouden met alle partijpolitieke gelijkhebbij en gezamenlijk concreet laten zien dat we mensen, dat we *jongeren echt serieus nemen*. Het is hoog tijd dat we gezamenlijk een aantal principiële keuzes maken – ten aanzien van werk, inkomen, wonen en ontwapening bijvoorbeeld. Dat is de enige manier om mensen weer vertrouwen te geven in zichzelf en in anderen en onze democratie niet verder te laten afglijden.”

Eerste Kamer

In de kerngroep van 3 mei bleken in meerderheid grote twijfels te heersen over de zin van het voortbestaan van de Eerste Kamer. Tegen het argument dat Bas de Gaay Fortman ter verdediging aanvoerde – het werk van de Tweede Kamer blijkt vaak correctie nodig te hebben – werd gesteld dat de Tweede Kamer haar werk goed moet doen. Besloten is het partijbestuur opdracht te geven deze kwestie nader te bestuderen.

De lijst voor de Eerste Kamerverkiezingen werd (in afwijking van het voorstel van het partijbestuur) als volgt samengesteld:

1. Dolf Coppes;
2. Constant van Waterschoot;
3. Dik van Kleef;
4. Carina van der Doef;
5. Gerritjan van Oven;
6. Emmy van Noord-Verheul;
7. Bas van der Bent;
8. Frederike Kroon.

Partijbestuur

Bij de kwestie van de aanvulling van het partijbestuur door het aftreden van Age Kamermans had de kerngroep kritiek op de door het partijbestuur gevolgde procedure. De kerngroep vond het onjuist dat Jan Schreur niet was aanbevolen, hoewel hij het benodigde minimum van een derde van de stemmen had behaald en zelfs qua aantal behaalde stemmen aan de beurt was. De 70 stemgerechtigde kerngroepleden brachten thans 65 stemmen uit op Jan Schreur en 36 op Ronke Broersma.

Voorzitterspool

Bij de verkiezing voor de voorzitterspool voor kerngroepvergaderingen en kongressen brachten 68 kern-

groepleden hun stem uit. Aldus:

Wim de Boer: 56;
Erik Jurgens: 55;
Jaap de Jong: 53;
Eeltje Talstra: 46;
Doeke van Egten: 44;
Dilia van der Heem: 32;
Peter Jansen: 31;
Koks Merkelijn: 26;
De kerngroepkommissie werd aangevuld met Harry Timmermans.

PPR-jongeren

De kerngroep wilde niet het advies volgen van het partijbestuur om „groen licht te geven” aan de oprichting van een eigen groepering PPR-

KERNGROEP

jongeren tijdens het kongres van PPR-jongeren op 10 mei in De Tagrijn in Hilversum. In meerderheid verklaarde de kerngroep zich tegen „een partij binnen de partij”. Besloten werd partijbestuur opdracht te geven samen met de SJW en de themagroep Welzijn nog eens na te gaan wat de taak en de structuur van PPR-jongeren binnen de partij moet zijn en aan de hand daarvan met nadere voorstellen te komen. Het partijbestuur had de kerngroep voorgesteld dat:

a. aan het oprichtingskongres van PPR-jongeren een structuurplan zou worden voorgelegd, dat daarna aan het partijbestuur moest worden voorgelegd;

b. PPR-jongeren een beginselverklaring zouden opstellen, waarbij zij zich geheel baseerden op het partijprogramma – een beginselverklaring die uiteraard tevoren aan het partijbestuur moest worden voorgelegd en die bedoeld was voor gebruik in contacten met andere jongerengroeperingen

en bij de werving van jonge leden voor de partij;

c. PPR-jongeren trachten de regio's te aktiveren en tot een soort partijopbouw voor jongeren te komen; momenteel zijn al aktief: Noord-Holland, Noord-Brabant, Utrecht, Groningen en Limburg.

Voor de oprichting van PPR-jongeren is – volgens de door de kerngroep aangevoerde motie – een kongresbesluit nodig.

Vara

Wegens tijdgebrek kon een motie over de eskalatie van geweld in El Salvador – met daadwerkelijke steun van de VS – niet in behandeling worden genomen.

Eenzelfde lot trof een motie over de VARA. Deze laatste werd echter door het partijbestuur overgenomen en als de volgende verklaring uitgegeven:

„Het partijbestuur van de PPR spreekt uit:

1. dat de vrijheid van meningsuiting een onmisbaar element is in een democratische samenleving;
  2. dat de hetze tegen de VARA, zoals deze onder andere door minister Wiegel en door de TROS momenteel wordt gevoerd, een bedreiging vormt voor die vrije meningsuiting;
- Het partijbestuur van de PPR spreekt voorts zijn waardering uit voor de pogingen van de Ondernemingsraad van de VARA de gerezen kwestie in haar juiste proporties af te handelen en met inachtneming van de korrekte procedures.”

* * *

De studiedag Intellektuelen en arbeidersbeweging, die SRV en SJW op 31 mei hadden gepland, kan geen doorgang vinden omdat op die dag ook het landelijk kongres over Linkse samenwerking door De Populier wordt gehouden. Nadere mededelingen over wanneer de studiedag wèl wordt gehouden volgen.

Decentralisatie nodig van elektriciteits productie

PPR-ENERGIEGROEP

„De PPR moet niet de SGP van de kernenergie worden”, heeft eens Bas de Gaay Fortman gezegd. Inderdaad, waar de PPR in energiezaken tegen is, staat velen duidelijker voor ogen, dan waar ze vóór is. Dat is ook geen wonder op dit gebied, dat door uitsluitend technici schijnt te worden beheerd. Maar de voor de jaren tachtig te verwachten ontwikkelingen schreeuwen om een samenhangend energiebeleid. Daarvoor moet ook de PPR zich inzetten.

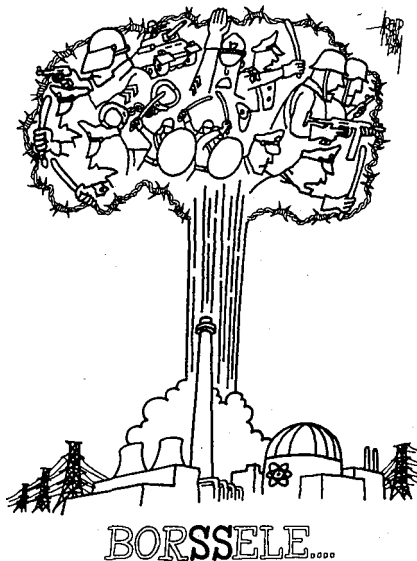
De huidige energievoorzieningsstructuur, die afkomstig is uit een tijd dat men met een overvloed aan energie de welvaart wilde verbreiden, zit immers vol ondoelmatigheid en tegenstrijdigheden, die een verantwoord energiebeheer ernstig bemoeilijken. Bijvoorbeeld energiebedrijven, in het leven geroepen voor de distributie van energie, functioneren niet slechts als dienstverleners aan energieconsumenten, maar blijken net als particuliere bedrijven de veiligstelling van de eigen (monopolie-)positie na te streven. Zo'n zelfstandige positie is natuurlijk van nut bij het propageren van energiegebruik en de garantstelling van het energie-aanbod, maar niet bij het beheren van het zo schaarse en kostbare maatschappelijk goed energie.

Zo komt het, dat technisch en economisch haalbare besparingsmaatregelen niet worden gerealiseerd, waar de positie van energiebedrijven in gevaar raakt. Treffende voorbeelden hiervan zijn de geringe stimulans van gasbedrijven tot isolatieplannen en de weigering van elektriciteitsbedrijven, vermogensvergoeding voor teruggeleverde elektriciteit te geven. De positie van de energiebedrijven is overigens maar één – zij het belangrijk – deel van de problemen, die opdoemen bij het doorvoeren van energiebesparingsmaatregelen. Andere structurele problemen zijn de tarievenstructuur en de investeringspolitiek van olie-maatschappijen.

Het energiebeleid zal moeten zijn gericht op het verwijderen van de genoemde en andere irrationaliteiten in de energievoorzieningsstructuur. Doel van het beleid is het *rationeel beheer* van energie, middel is het creëren van voldoende speelruimte in het energieproductievermogen met het

oog op een betere afstemming op de verbruiksverwachtingen. Die *flexibiliteit* is het best gediend met een zo *decentraal* mogelijk georganiseerde energieproductie. Vooreerst toekomstmuziek is, dat dit beleid zal moeten uitmonden in het opstellen van een *energiewet*.

Op dit moment zou de PPR zich moeten richten op de *decentralisatie van de elektriciteitsvoorziening*. De huidige

ge structuur hiervan is, namelijk uiterst weerbarstig tegen de toepassing van total-energy, industriële kracht-warmtekoppeling en windenergie. De „Bezinningsgroep Energiebeleid” heeft een uitstekende publikatie over deze problematiek laten verschijnen, getiteld „Een andere strategie voor de elektriciteitsproductie”. Ze geeft een overzicht van de problemen en aanzetten tot de oplossing ervan.

Voorzover deze oplossingen van politiek karakter zijn – en dat zijn ze voor een deel zeker – zal de PPR zich hiervoor moeten sterkmaken. Het stuk biedt goede aanknopingspunten voor de PPR om de decentralisatie van de elektriciteitsvoorziening aan de orde te stellen. Standpunten ten aanzien van concrete praktische problemen moeten natuurlijk op meer specialistisch feitenmateriaal berusten. De PPR-werkgroep Energie kan hier ondersteunend werk verrichten. Momenteel zijn de belemmeringen tegen decentralisatie echter meer van „institutionele” dan van technische aard.

Die vragen dan ook om politieke doorbraken.

Hieronder volgt nu een verkorte weergave van de publikatie van de Bezinningsgroep Energiebeleid (BE).

Planning nieuw vermogen

In het jaarlijkse „Elektriciteitsplan” presenteert de SEP (Samenwerkende Elektriciteits Producenten) groei-prognoses voor het elektriciteitsverbruik. Hieruit leidt ze het in de toekomst benodigd nieuw vermogen af, op te bouwen in de vorm van grote kolen- of kerncentrales. De BE konstateert (a) fouten in deze prognoses en acht (b) de grootschalige aanpak maatschappelijk een slechte oplossing.

Uitgaande, onder meer, van elektriciteitsbesparingen in de industrie van 1% per jaar en in de huishoudens van 2% per jaar komt de BE tot lagere verbruiksscenario's. De BE pleit verder voor meer *decentraal* nieuw vermogen: een jaarlijkse ingebruikstelling vanaf 1984 van 350 MW in plaats van de door de SEP voorgestelde 150 MW. Op grond hiervan en van haar lagere prognoses komt de BE tot de conclusie, dat na het reeds geplande nieuw vermogen (konventioneel, t/m 1985) zeker pas omstreeks 1995 en mogelijk pas na 2000 een nieuwe kolen- of kerncentrale in bedrijf hoeft te komen, en niet zoals volgens de SEP in 1989. De beslissing hierover hoeft dan ook pas in 1985 genomen te worden.

Groot versus klein

Grote centrales vergen een langere bouwtijd dan kleine; 300 MW: 3½-4 jaar; 600 MW: 5½ jaar; 1000 MW: 8 jaar. De lange planingsperiodes brengen onzekerheid met zich mee. Ze hebben dan ook geleid tot de huidige *overcapaciteit* van 3000 MW (20% van de opgestelde 15000 MW), omdat men voor '73 een jaarlijkse verbruiksgroei van 9% verwachtte, terwijl zich slechts 4% gerealiseerd heeft. Dit kost de gemeenschap per jaar f 200 miljoen, terwijl het niets oplevert, want een centrale rendeert optimaal bij ca. 600 MW. Bovendien maken grotere eenheden een grotere *reserviefactor* nodig, want bij storingen of onderhoud van één eenheid valt meer vermogen weg. Met kleinere eenheden is slagvaardiger (vervolg op pagina 15)

NIEUWS UIT DE aktie CENTRA

Tussentijdse verkiezingen in Purmerend

Op woensdag 21 mei worden in Purmerend tussentijdse verkiezingen gehouden voor een nieuwe gemeenteraad. Dit is een gevolg van het feit dat het parlement heeft ingestemd met gebiedsuitbreiding van Purmerend met delen van Ilpendam en van Edam-Volendam. De PPR had alle geluk bij de loting om de lijstnummers: ze kreeg lijst nummer 1 (terwijl de PvdA nummer 2 kreeg, de PSP 3, het CDA 4, de VVD 5, de CPN 6 en D'66 7).

Nummer één van lijst één in Purmerend is Ansjie van Pelt, die sinds 1974 voor de PPR in de gemeenteraad zit. Nummer twee is Jos de Lange, die ook al PPR-raadslid is. Verder staan op de lijst: 3 Bernard Bekkers, 4 Martin Verhoofstad, 5 Leendert van Pelt, 6 Simon Vrouwe, 7 Yvette Backer, 8 Cor Stam, 9 Dick Droog, 10 Jack Limpens en 11 Tonny Terlien.

De PPR in Purmerend heeft zich vol enthousiasme op de verkiezingscampagne gestort. Het behouden van de twee raadszetels gaat zomaar niet. Een voordeel(tje) kan het geluk bij de loting voor de lijstnummers zijn. In deze

kampagne staat centraal het gemeentelijk beleid zoals dat de afgelopen twee jaar is gevoerd. De PPR heeft laten weten het onjuist te vinden de raadsverkiezingen te gebruiken als een tussentijdse graadmeter voor de Tweede Kamerverkiezingen van 1981 en heeft dit aspect dan ook zorgvuldig buiten de campagne gehouden.

Het zijn juist de Purmerendse problemen, die hierin centraal staan: werkgelegenheid, verkeersproblematiek, stadsverwarming, welzijnsplanning, huisvesting van één- en tweepersoonshuishoudens, nieuwe stadswijken in de Purmer, stadsvernieuwing en de sociale begeleiding van „overlopers” uit overvolle gemeenten.

Rijksweg 73 – Achterhaalde zaak

Rijksweg 73, de beraamde autosnelweg tussen Boxmeer en Maasbracht, moet volgens de plannenmakers „de ruggegraat van Limburg” worden. De PPR-Limburg vindt de voorgestelde weg echter een achterhaalde zaak, met het comité Stop R-73 en de Limburgse milieufederatie. In de eerste plaats omdat het huidige massale autobehoeft al onaanvaardbare lasten legt op de samenleving wat betreft ruimte, aantasting van natuur en leefmilieu, luchtvervuiling, verkeersveiligheid en leefbaarheid. In de tweede plaats omdat het steeds duidelijker wordt dat het verkeers- en vervoersbeleid en het massale autobehoeft een te grote aanslag betekenen op onze financiële en economische mogelijkheden. Daarbij komt dat de vervoersmogelijkheden nu al schaars moeten worden genoemd en steeds schaarser zullen worden.

PPR-Limburg vindt daarom dat er een vervoersmogelijkheden-balans moet worden opgemaakt, per regio, en aangevend welke verplaatsingen noodzakelijk zijn, welke minder of onnodig. Per categorie moet voorts worden nagegaan met welk soort vervoermiddel deze verplaatsingen redelijkerwijs zouden kunnen worden gemaakt. Het overheidsbeleid moet dan gericht zijn op een zodanige keuze van vervoermiddel dat uit een oogpunt van kosten, ruimtegebruik en leefmilieu het voordeligst is.

De volledige tekst van deze visie van PPR-Limburg is verkrijgbaar bij Sjeng Eussen, Ransdalerstraat 50, 6312 AB Ransdaal, tel. 04459/1730.

Uitbreiding Luchthaven Zuid-Limburg is onverantwoord

PPR-Limburg vindt het volstrekt onverantwoord f 330 miljoen te steken in uitbreiding van de Luchthaven Zuid-

Limburg. De problemen rond de luchthaven mogen niet uit een oogpunt van werkgelegenheid worden bekeken – gezien de onverantwoord hoge overheidssubsidies – maar moeten worden bekeken als vervoersproblemen. Uitbreiding is dan niet nodig, omdat er in Limburg en de aangrenzende regio's te weinig behoefte bestaat aan luchtvervoer. Bovendien wijst PPR-Limburg er op dat de uitbreidingsplannen uitgaan van economische groeiverwachtingen die ongefundeerd zijn en die ten koste gaan van het milieu.

„Men zou”, aldus PPR-Limburg, „eindelijk eens op moeten houden met het verkopen van Limburg ten behoeve van fictieve behoeften van anderen – zoals de Amerikanen met hun wapendepots, kongresgangers voor het Maastrichtse kongrescentrum, het vliegveld Beek, paardenfokkerij, draft en renbaan voor Van der Stee, Melchior en Houben of Europese golfkampioenschappen in Engeland. Men zou eindelijk eens moeten kijken naar de werkelijke behoeften van de mensen.”

Groningen

Sinds enkele weken staat elke zaterdag weer de PPR-informatiebakfiets op de Grote Markt. Doel is het publiek kennis te laten maken met PPR-ideeën en verder te informeren. De bakfiets staat er van twaalf tot vier uur, en wordt bezocht (dus niet alleen maar „behand”) door vrijwilligers. Daarvan zijn er nog welkom. Ze kunnen zich melden bij Gert Vegter, tel. 711856.

De PPR-homogroep heeft sinds kort een afdeling Groningen. Voorzitter is Jan Joseph Klootsema, Zaagmullersweg 388, Groningen en secretaris is Geert Bokhorst, Coehoornsingel 35a, Groningen. Op laatstgenoemd adres is het zaterdagmiddag 21 juni feest: met film, muziek, lees- en kijkgeneugten.

Het actiecentrum Groningen krijgt op 11 en 12 oktober in de Veenhorst te Zuidlaren een weekend, waar de sociaal-economische problematiek centraal zal staan.

Amsterdam

Het actiecentrum Amsterdam heeft op woensdag/gehaktdag 30 april met paste feestelijkheid zijn nieuwe behuizing: Prinsengracht 316, in gebruik genomen. Dirk, Hans, Daan, Jo en al hun helpers konden toen terecht de dank van allen in ontvangst nemen voor het vele werk dat zij hebben verzet. Met resultaten, die gezien mogen worden.

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1980:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

Studentenbeweging en politiek

PAUL TAMMINGA

De Stichting Jongerenwerk en het Studentenoverleg PPR hebben op 28 maart in Utrecht georganiseerd een „Studiedag studentenbeweging en politiek, bedoeld om PPR-jongeren die actief of geïnteresseerd zijn in de studentenbeweging te ondersteunen” (SJW-folder PPR-aktiekrant 28-9-79). Aan het programma werd door zeventien mensen deelgenomen. Een redelijk aantal, in aanmerking genomen dat de studentenbeweging uit een impasse probeert te komen en de vorig jaar te houden studiedag door gebrek aan interesse mislukte.

Dick Benschop (ex-SRVU-voorzitter) heette iedereen welkom en ging in op de bedoeling van het Studentenoverleg PPR: „het mee helpen ontwikkelen van een politieke strategie voor de PPR ten aanzien van de studentenbeweging, en het ondersteunen van partijleden die binnen de studentenbeweging actief zijn,” en op de bedoeling van de studiedag: „nadenken over het onderwijs en de perspectieven ervan, praten over de mogelijkheden van progressieve strijd en de bijdrage van PPR-studenten daaraan.”

Daarna hield Fred Crone (ex-ASVA-voorzitter) een inleiding die als volgt kan worden samengevat:

Studenten worden gekonfronteerd met veelzijdige onderdrukingsmechanismen, zoals genoemd in de inleiding bij de Nederlandse vertaling van Wolf Wagners „Uni-Angst und Uni-Bluf” (SUA 1980) en in de diskus-

genaamde stamokaptheorie).

Deze konklusies zijn echter te simpel: niet iedereen is in een loonafhankelijk positie van het kapitaal (leraren, ambtenaren); er is wél een kritisch-wetenschappelijke instelling nodig (maar dan een met oogkleppen); de stamokaptheorie is overschat en de ideologische functies van de universiteit zijn onderschat (daardoor was er bijvoorbeeld geen verklaring voor plotselinge massa-akties).

De economische functie van de universiteit is heel belangrijk en de theorie daarover heeft de studentenbeweging nieuwe inzichten verschaft in staatsingrijpen en hiërarchisering. Konklusies als: „er is strijd binnen de wetenschap nodig”, „brede solidariteit met arbeiders” en „er moet een einde komen aan de burgerlijke idealen van de academische vrijheid”, tilden het politiek vakbondskoncept uit boven SVB (Studentenvakbeweging) en KRU (Kritiese Universiteit) en legden de grondslag voor de democratisch syndikale strijd.

Naast de economische is er dus de ideologische functie van de universiteit. Belangrijk is de verhouding waarin mensen staan ten opzichte van (kapitalistische) bestaansvoorwaarden. Het kapitalisme staat of valt met de hegemonie van het burgerlijke, niet-revolutionaire denken. Die hegemonie wordt gereproduceerd met ideologische staatsapparaten, die individuen invoegen en aanpassen. Hiermee kunnen we de strijd van de jaren zestig en de functie van de universiteit beter begrijpen. In die strijd van de jaren zestig wankelde de burgerlijke hegemonie, was de wederopbouw ten einde, waren de koude oorlog en het ideaal van het vrije westen voorbij, werd de puriteinse moraal een „genieten”-moraal (American way of life, seksuele revolutie, rock, dekonfessionalisering). Jongeren waren in konflikt met alle hiërarchieën: gezin, school, staat.

Op dit snijpunt van uitvoering en verkalking van de universiteit zat de studentenstrijd (geleid door SVB- en

KRU-kader) in 1969. Er was dus sprake van een cultuurkrisis. De reactie van de autoriteiten (staat, universiteit, gezin) hierop was autoritair. Daarna kwam er een verandering van de heersende ideologie in de vorm van repressieve tolerantie. De ideologie op de universiteit is weinig onderzocht, maar vooral de laatste jaren is er een kentering. Net als vroeger wordt weer getracht het wegpoetsen van tegenstellingen in de wetenschappen centraal te stellen. Er is ook nu sprake van onbewuste aanpassing via taal en onderdrukingsmechanismen (zie Wagner).

Dit wat betreft de universiteit, laten we nu eens kijken naar de studenten op de universiteit. De reactie van de studenten was fenomenaal, zowel inhoudelijk als in getal. Vanaf 1963/67 kan de oude universiteit niet meer bestaan: de politieke discussie verlaat de universiteit niet meer. Er is strijd voor democratie en progressieve wetenschapsinhoud. Er' worden suksessen behaald, overigens niet zo zeer vanuit een scherpe socialistische visie, maar ook met veel „liberale” ideeën.

De keerzijde wordt vooral duidelijk in de jaren zeventig; de studentenbeweging heeft nooit een koherente maatschappijvisie gehad, laat staan een visie op de universiteit in de maatschappij. Er zat wel veel elan in deze jonge beweging, maar er kwamen ook teleurstellingen (WUB, projektonderwijs), en de raakpunten met andere jongerenakties verdwenen.

Gebrek aan visie en teleurstellingen werden duidelijk onder het kabinet-Den Uyl, nu is een van de grootste problemen de verhouding tot links en het politieke perspectief. Ook ontbreekt een uitgewerkte analyse van de studenten als individu. Daarom is de strijd een defensieve geworden: projecten vallen uit elkaar; met scholing die hard nodig is weten we geen weg; alle kritiek wordt geabsorbeerd door het radenwerk en de wetenschap.

Er werd geen rekening gehouden met de politieke en ideologische invloeden

(vervolg op pag. 15)

Studentenoverleg PPR komt op gang

siestellingen. We staan in het politieke krachtenveld tussen kapitaal en arbeid, bourgeoisie en proletariaat, rechts en links. Dit kan je bekijken op universitair nivo en op studentennivo. Op de universiteit: Als je stelt dat de functie van een universiteit de reproductie van wetenschap en wetenschappers ten behoeve van het produktieproces is, kan je na analyse van dat proces de volgende konklusies trekken. Akademici zijn wetenschappelijke loonarbeiders, solidair met de arbeidersklasse; alles moet zo goedkoop en zo gespecialiseerd mogelijk gaan; er komen a-kritische wetenschappers; de staat is belangenvertegenwoordiger van het kapitaal (de zo-

(advertentie)

Er is een progressieve spaarbank in ons land.

Waar blijven die progressieve sparenders nou...

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een spaarbank die gesneden is op de maat van uw principes. De ASN is voortgekomen uit de moderne arbeidersbeweging. En steekt dat gegeven niet onder stoelen of banken.

Ook in de bedrijfsvoering verloochent de ASN haar afkomst niet. Daarom kunt u er ook zeker van zijn dat de ASN geen beleggingen voor uw spaargeld kiest waar zij gezien haar maatschappelijke inzichten niet achter staat.

De ASN belegt wel zo veel mogelijk in maatschappelijke en culturele instellingen en - niet te vergeten - in de woningbouw. Dat betekent dat de ASN u geen gouden bergen belooft als u daar gaat sparen. U krijgt een eerlijke rentevergoeding. Niet meer, maar zeker niet minder. En... rente zonder bijsmaak.

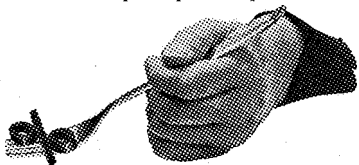
De ASN is in 1960 opgericht door het NVV en De Centrale. Dit geeft haar de verplichting om rekening te houden met de belangen van de groeperingen waarvoor de ASN is opgericht en waaruit zij is voortgekomen.

De ASN: maatschappelijk progressief en principieel. Zo'n spaarbank zou gekozen moeten worden door iedereen die zich verwant voelt met de progressieve beweging in ons land. Door u dus.

Welnu, het minste wat u kunt doen is u te informeren over de ASN. Over de makkelijke manier van sparen (in nauwe samenwerking met de postgiro) en over de vele andere, aantrekkelijke spaarvormen.

U komt er dan meteen achter dat de ASN met haar 55.000 spaarders met een gezamenlijke inleg van 200 miljoen gulden, niet de eerste de beste is. Daarom... vul de bon in deze advertentie in.

Een progressieve daad. Een principiële stap.

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
geeft rente zonder bijsmaak

Bon sturen aan: Algemene Spaarbank voor Nederland,
Antwoordnummer 1188,
2500 VB Den Haag.

U hoeft geen postzegel te plakken. U kunt ook bellen: 070-470181 of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlakbij het Centraal Station) tussen 08.30 uur en 17.00 uur.

Iedereen die voor 1 juli 1980 een spaarrekening opent met tenminste f 50,- als eerste inleg krijgt als welkomstgeschenk een spaarpremie van f 7,50.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- spaardeposito-bewijzen (met een vaste looptijd)

* aankruisen wat u wenst.

PPR moet werken aan samenhangend energiebeleid

(vervolg van pagina 11)

reageren op schommelingen in het verbruik mogelijk en overcapaciteit te vermijden, en kan met een kleinere reserve volstaan worden.

Kracht-warmte en wind

Met de gekoppelde opwekking van elektriciteit en warmte kan 30% energie bespaard worden ten opzichte van de gescheiden opwekking. Toch is het mikro-ekonomisch onaanvaardbaar wegens de *lage tarieven voor aan het net teruggeleverd vermogen en de hoge kosten voor reservevermogen*. (Die moet de industrie aan het elektriciteitsbedrijf betalen voor de garantie, dat deze bijspringt ingeval de bedrijfscentrale uitvalt). Verder moet de industrie de kosten van eigen nieuw – en daarom duur – vermogen afwegen tegen een elektriciteitsprijs, die op de kosten van het gemiddeld ouder – en daarom goedkóper – vermogen van de elektriciteitsbedrijven gebaseerd is. Makro-ekonomisch gezien zouden kracht-warmte-eenheden met nieuw

te installeren centraal vermogen verzeleken moeten worden, wat ten gunste van de eerste zou uitvallen.

Het kracht-warmte-potentieel is groot, een onnauwkeurige schatting van de industriële „Vereniging voor Kracht-werktuigen” is 5000 MW. Om dit te realiseren moeten veel institutionele belemmeringen weggenomen worden en dienen er nieuwe *beheersvormen* te komen.

Mogelijkheden zijn:

- de industrie doet het zelf;
- electriciteitsmaatschappijen exploiteren de industriële installaties;
- industrie en electriciteitsmaatschappijen doen het samen;
- een nieuw te vormen lichaam exploiteert de installaties.

De BE wijst verder op de mogelijkheid tot het *decentraal verbranden van kolen* ten behoeve van kracht-warmte-koppeling in de industrie door werfelbed-verbranding onder hoge druk. Deze techniek is hiervoor beter geschikt dan kolenvergassing.

Opwekking van elektriciteit met *windenergie* kost geen fossiele energie

en moet daarom in de *basislast*-voorziening opgenomen worden, ervan uitgaande dat de meest rendabele eenheid het langst moet draaien. Dit is natuurlijk niet te combineren met zeer grote eenheden als pieklast, maar wel met kleine.

Plafonnering van verbruik

Ten slotte pleit de BE voor het tot stand brengen van een *taakstellende planning*. Bij het overschrijden van het geplande verbruik moeten onmiddellijk extra besparingsmaatregelen genomen worden. De BE stelt voor, bij de energieproduktiebedrijven afdelingen „Energiebeheer” te creëren. Deze hebben tot taak, voorlichting over energieverbruik en besparing te geven, en eventueel leningen verstrekken voor energiebesparende investeringen.

„Een andere strategie voor de elektriciteitsproductie” is verkrijgbaar bij de Stichting Energie en Samenleving, postbus 6559, 3002 AN Rotterdam, door het overmaken van f 5,50 op giro 32 53 844.

(vervolg van pagina 13)

buiten de universiteit: de sinds de jaren zestig ongebroken emancipatiestrijd van jongeren. Daarvoor is geen aandacht, die komt wel van vrouwenbeweging en kraakgroepen. Verder zijn de politieke prioriteiten verschoven en konkreter geworden: kernenergie, vrede en veiligheid. Dat is wel een individuele politieke keuze van prioriteiten.

De studentenbeweging moet kunnen aansluiten op de onmacht van de traditionele wetenschap en op de dreigingen van de selectienormen. De studentenbeweging heeft dus een paar boten gemist. De ideeënvorming op de universiteit over onderwijsvormen en studie-inhoud moet minder defensief, emancipatie op de universiteit en in de bonden moet worden gekonkreteerd, en binnen de studie-inhoud moet meer aandacht worden besteed aan de problemen van buiten-universitaire bewegingen.

Optimisme

De toekomst geeft reden tot optimisme: er zijn meer studenten dan ooit actief; in het politieke krachtenveld worden de tegenstellingen aangescherpt, een keuze voor links of rechts is onvermijdelijk en nodig; we raken opnieuw de grenzen van het kapitalisme. Er zijn emancipatiebewegingen, vredesbewegingen, vakbonden actief

en er is dan wel een marxistische crisis, maar de crisis in de burgerlijke wetenschap is veel groter. Bovendien hebben de studentenorganisaties dit alles sinds 1977 in de gaten! Studentenakties worden weer massaler, Wageningen is daar een lichtend voorbeeld van. Hoe alles precies moet gaan weet ik niet. Het is niet alleen een lange mars door de instellingen (Dutschke) maar ook een stellingenorlog (Gramsci). Vergroot je weerstand, organiseer je, het gras is groen, het is lente.”

In de middag werd gediskussieerd naar aanleiding van drie stellingen, die eindigden met een vraag: Waarom hebben de door de studentenvakbonden georganiseerde konferenties en aktieweken niet veel succes? Geef commentaar op het zich afkeren van studenten van de studentenbonden en vraag je af hoe de studentenbeweging iets zou kunnen doen aan de direkte demokratisering. Wat is de rol voor politieke partijen op de universiteit?

De plenaire rapportage en discussie leverden het volgende op. Als moeilijkheden van individuele studenten om actief te worden in raden, bonden en studie-inhoud werden onder andere genoemd: het geen grip hebben op de geïnstitutionaliseerde raden (raadswerk heeft pas zin als er een achterban is); het geen overzicht hebben over wat zich in de maatschappij afspeelt en voor de universiteit van be-

lang kan zijn (de universiteit wordt niet gezien als strijdtooneel van maatschappelijke belangen); de beroepspectieven verslechteren, lijdzaamheid en efficiënt studeren staan voorop.

Aangrijppunten om dit te doorbreken kunnen zijn: het versterken van het bewustzijn dat individuele problemen sociale problemen zijn, de individuele frustraties bundelen en kollektief maken. Aktuele punten (jeugdwerkloosheid, arbeidstijdverkorting) tot onderwerp van projekten maken, zodat alternatieven worden geboden voor de huidige studie-inhoud. Akties op (sub)fakulteiten en veranderingen in programma's kunnen de tweefasenstructuur onuitvoerbaar maken.

Als taken van het PPR-studentenoverleg werden gezien: het mede opbouwen van de onderwijsvisie van de PPR; het bevorderen van de kommunikatie tussen PPR en studentenbeweging en het praktisch maken daarvan (het organiseren van nieuwe studiedagen, het uitgeven van een nieuwsbrief, het onderhouden van kontakten met onderwijskommissie, PPR-jongeren en partijbestuur). Reakties van de deelnemers over de dag waren: duidelijk, goed, motiverend. Negen mensen gaven zich op als kontaktpersoon. Hopelijk zal het Studentenenoverleg PPR eenzelfde positieve ontwikkeling doormaken als de Koördinatiegroep PPR/Vakbeweging.

aktie VOER

Demonstratie in IJmuiden

Op zaterdag 24 mei zal - zoals al gemeld - in IJmuiden

een manifestatie en demonstratie gehouden worden met als motto: Geen atoomafval in zee, kernenergie nee! De zaterdag voor Pinksteren is de internationale aktiedag tegen kernenergie. De manifestatie begint om 11.00 uur op het terrein Slingerduin aan de Heerenduinweg in IJmuiden. Voor een grote fietsenstalling is gezorgd. Het terrein ligt een paar honderd meter van het NS station Velsen Zeeweg. Vanuit Haarlem kun je ook bus 70 nemen en uitstappen halte Zeeweg/Heerenduinweg. Vanuit Amsterdam neem je bus 72 tot het plein 1945.

De organisatie vond het erg belangrijk, dat er voor de kinderen een apart programma zou zijn. Dit vangt ook aan om 11.00 uur. Vanaf die tijd kunnen de kinderen maskers, spandoeken en dergelijke maken, die ze in de demonstratie mee kunnen nemen. Om een uurtje of één gaan ze eten, waarna om half twee, twee clowns voor hen zullen optreden. Van drie tot vier lopen ze onder leiding een klein gedeelte van de demonstratie mee. Als ze terugkomen zal er een spelencircus voor ze klaar

staan. Voor de kleinere kinderen is er de gehele dag een crèche.

Vanaf 11.00 uur treden er verschillende groepen op, zoals Drukwerk, Rapalje, Fistel en Lyra. Inleiders zullen de volgende thema's bespreken: dumpen van Atoomafval; Kernenergie en Kernbewapening; Energie en Werkgelegenheid; en een Ander Energiebeleid. Aansluitend op de thema's is er een mogelijkheid tot discussie. Om ongeveer 14.00 uur zal de demonstratie van start gaan. Na de demonstratie wordt de manifestatie voortgezet. Op een tweede podium zal de toneelgroep Proloog een stuk spelen, dat speciaal voor deze gelegenheid gemaakt is. Het is de bedoeling, dat er na dit toneelstuk een discussie ontstaat. Op het terrein Slingerduin zullen veel informatiekraampjes staan. Daarnaast bestaat er de mogelijkheid om eten ed. te kopen. De keus gaat van patat frites tot vegetarisch eten. Om ongeveer 18.00 uur wordt de manifestatie beëindigd.

De kosten van de demonstratie liggen zo rond de f 25.000. Giften op giro 5180, Nutsspaarbank rek. nr. 84.24.45.463 t.n.v. Stichting Havis zijn dus van harte welkom.

Voor verdere inlichtingen, buttons of gratis affiches kun je je wenden tot het Aktiehuis Velsen, Uranusstraat 16, IJmuiden.

Dodewaard

Zaterdag 24 en zondag 25 mei wordt bij Dodewaard een tentenkamp georganiseerd, samen met een manifestatie tegen kernenergie, door de Gelderse Stroomgroepen Stop Kernenergie en de Energiekomitees. Voor informatie: Loes Orsel, St. Antoniusplaats 14 Nijmegen, tel. 080/230252.

Linkse samenwerking

Op zaterdag 31 mei en zondag 1 juni organiseert het sociaal-kultureel centrum De Populier een kongres

onder de titel: „Linkse samenwerking: voorwaarts of maar vergeten?”

De jongste opiniepeilingen wijzen, voor het eerst in de Nederlandse geschiedenis, in de richting van een linkse meerderheid. Of zo'n linkse meerderheid in de politiek mogelijk is, hoe die meerderheid eruit zou zien en welk beleid zij zou voeren, zijn de centrale vragen van het kongres.

Sprekers op het kongres zijn onder meer: Gied ten Berge (IKV), Maurits Groen (Milieudefensie), Ger Harmsen, Leny Janssen, Paul Kalma, Hans Kombrink (Tweede Kamer PvdA), Dick van der Laan (Industriebond NVV), Siep Stuurman, Boe Thio (IPSO) en Luuk Wijmans. Het kongres wordt zondag afgesloten met een debat tussen de partijvoorzitters van CPN, PPR, PSP en

PvdA en de vice-voorzitter van D'66. Voor dit kongres is een uitgebreid tekstboek verkrijgbaar. De prijs bedraagt f 12,50 en dient tevens als toegangsbewijs voor het kongres. Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen bij De Populier, Nieuwe Herengracht 93, Amsterdam. Tel. (020) 254438 / 243136.

Wie meer wil weten over het in deze rubriek gereserveerde Aktievoer kan eens informeren bij de plaatselijke Wereldwinkel. Allicht dat ze er daar ook, en méer, van weten, dat ze je verder kunnen helpen.

**DODEWAARD
GAAT DICHT!**

TENTENKAMP DODEWAARD

manifestatie
prikakties

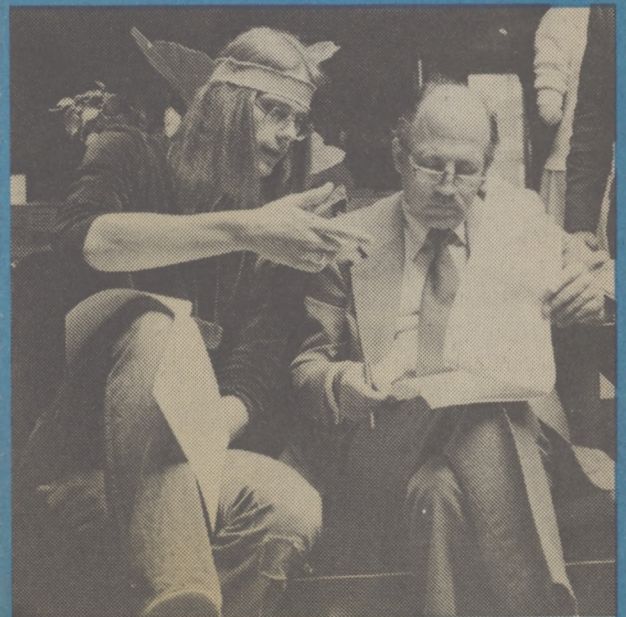
**24-25
MEI**
PINKSTERDAGEN 1980

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

30 MEI 1980, NUMMER 159

VOORJAARS- KONGRES IN AMERSFOORT

R

Nene Castellano, de zangeres uit Chili, tijdens haar indrukwekkend optreden ter opluistering van het voorjaarskongres in De Flint in Amersfoort. In ieder opzicht een goed kongres, dat ook alle gelegenheid bood tot gedachtenwisseling en gedegen besluitvorming. In deze laatste aktiekrant vóór de vakantie hiervoor alle aandacht. Pagina's 4 - 11.

PPR

Aktie Krant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Jan Heytel, Gidi van Dongen,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Erik Akkermans, Gerard de Oude,
Kees van Twist

redactie

Hans Berrevoets, Stéphanie Brokerhof,
Harm Lamberts, Wil Merkies,
Walter van Opzeeland (eindredacteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

uitsluitend: Jan Heytel,
Schreveliusstraat 68, Haarlem
Telefoon overdag 02505-791,
's avonds 023-314160

basis-layout

Joep Paulussen

PPR: AKTIE-PARTIJ!

Het partijbestuur wordt benaderd door vele actiegroepen. Zó veel, dat we regelmatig moeten selekteren met welke groepen we daadwerkelijk gaan samenwerken. Dus meer doen dan alleen hun aktie op papier ondersteunen.

Om dat probleem wat te verlichten is voorgesteld vier aktiekoördinatoren aan te stellen voor de buitenland-akties. Hieronder vallen alle landelijke akties en zaken, die thematisch onder „buitenland” vallen zoals bewapening en mensenrechten en buitenlanders in Nederland.

Tevens wordt een viertal mensen ge-

zocht voor akties-binnenland. Hierbij gaat het om alle akties, die het welzijn betreffen, het milieu en de macht.

Tot hun taken gaat behoren:

- het onderhouden van kontakten met aktiegroepen
  - het voorbereiden van akties en het verrichten van allerlei werkzaamheden, waarmee akties gepaard gaan
- Wie tijd en zin heeft een deel van dit werk op zich te nemen kan kontakt opnemen met Bert Willemsen, Breedstraat 11, Weesp (tel. 02940 - 12658) voor „buitenland” of met Jan van den Broek, Roerdompstraat 7, Wormer (tel. 02982 - 3602) voor „binnenland”.

Kongres PPR-Zuid-Holland

Voor leden van alle aktiecentra - en voor de „aktiecentrumloze leden” - in Zuid-Holland organiseert het provinciaal bestuur van PPR-Zuid-Holland op zaterdag 14 juni een kongres in theater Zuidplein in Rotterdam. Dit kongres begint om 10.00 uur en het ligt in de bedoeling omstreeks 16.00 uur te eindigen.

Op de agenda staan een aantal huis-houdelijke zaken (verdeling kern-groepzetels, indeling in regio's, be-stuurs- en fraktieverantwoording e.a.),

terwijl ook regionale problemen aan de orde kunnen worden gesteld. Ria Beckers zal de bespreking van het thema Kleinschalig en milieuvriendelijk ondernemen inleiden. Ook zullen vertegenwoordigers van de stichting MEMO en van het Koninklijk Nederlands Ondernemers Verbond hierover het woord voeren.

Zuidhollandse PPR'ers: reserveer alvast de datum 14 juni. Nadere gegevens volgen via het provinciale of de plaatselijke aktiecentra.

Laatste Aktiekrant vóór de vakantie

Dit is de laatste aktiekrant vóór de vakantie. Sorry, maar om budgettaire redenen kán het niet anders. Op 15 augustus verschijnt de eerstvolgende: een special, grotendeels gewijd aan de voorbereiding van het na-

jaarskongres. Kopij voor deze special moet vóór 1 augustus binnen zijn. En in september draaien we weer volgens schema. Tot dan: een goede PPR-vakantie. PPR'ers weten wat we daarmee bedoelen.

10.00 u.: landelijke betoging dienst-weigeraars.

Almelo - 6 juni, PPR-regio Twente: dag over grenspolitiek.

Assen - 6 juni, kongres PPR-Drenthe (geen nadere opg. ontv.)

Tilburg - 10 juni, ledenverg. aktiecentrum (geen nadere opg. ontv.)

Zeist - 13 juni, Kontakt der Kontinenten: vormingsweekend over burgerlijke ongehoorzaamheid.

Rotterdam - 14 juni, Theater Zuidplein, 10.00 u.: prov. kongres PPR-Zuid-Holland.

Wageningen - 19 juni, 't Uilenest, 20.00 u.: ledenverg. aktiecentrum.

Havelte - 20 juni-5 juli, kursus geweldloze weerbaarheid.

Den Haag? - 21 juni, manifestatie tegen aankoop F-16's.

Amsterdam - 28 juni, Museumplein, 14.00 u.: start Internationale Homo-solidaariteitsdag.

Soesterberg - 7 juni: landelijke demonstratie tegen kernbewapening.

31 mei-1 juli

Alkmaar - 31 mei, Kultureel Centrum De Vest (Canadaplein 2), 11.00 u.: landelijke bijeenkomst PPR-homogroep.

Amsterdam - 31 mei, De Populier: kongres Linkse samenwerking.

Den Haag - 5 juni, De Houtzagerij,

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

CDA

HERMAN VERBEEK

Langs de weg drie bomen, honderd jaar oud. In het midden een hoge dikke met veel dood hout, rechts een steile en zeer dorre, links een krom hard boompje. Er komt een ploeg boom-chirurgen die van de drie één boom willen maken. Dat is bij bomen een illusie. Wat voor gedrocht moet daaruit komen?

Deze tekst is geschreven op de ochtend dat Goudzwaard heeft meege-deeld, dat hij niet met het CDA verdergaat. Intussen zullen daar allerlei nadere feiten en commentaren op gevolgd zijn. De produktie-tijd van de aktiekrant staat me niet toe die nadere ontwikkelingen af te wachten alvorens enkele overwegingen te formuleren.

Goudzwaard meent dat de fatale groei-ekonomie en de even fatale kernwapen-spiraal – en die hangen samen als onderdelen van een dwangmatige konkurrentie- en veroveringsmaatschappij – in ons land alleen kunnen worden omgebogen met een breed samengestelde regering, die dus een zo groot mogelijke

aanhang in het parlement heeft.

Zo'n brede koalitie lijkt niet te maken. We leven niet meer in 1973. Toen kon Burger nog Boersma en de Gaay Fortman uit de AR meekrijgen. Maar hoe moet de PvdA met het huidige massieve CDA tot een regeerakkoord komen? En hoe valt er dan een regeerploeg te smeden? Als Van Agt formeert en premier moet worden, zal Den Uyl moeilijk mee kunnen doen; omgekeerd geldt hetzelfde.

Daarom is er nu een heel andere urgente vraag. Die luidt: is er een regering haalbaar, die zo progressief is dat ze een politiek weet te beginnen waarmee echte alternatieven voor onze failliete maatschappij worden opgezet?

Dat kan alleen met een progressief meerderheidskabinet. We moeten de kiezer zeggen wat van zo'n kabinet te verwachten is. Alle progressieve partijen samen zouden dat de kiezers vóór de verkiezingen moeten zeggen.

Daar kunnen christenen een beslissende bijdrage aan leveren. Het is

opnieuw tijd dat radikaal-evangelische christenen een politiek initiatief nemen. Zij zouden een *onafhankelijke lijst* kunnen vormen, een lijst-Goudzwaard, of lijst-De Boer, of lijst „Niet bij brood alleen” (NBBA). Dat zou niet eens een definitieve breuk met het CDA behoeven te zijn. Als de lijst vóór oktober ontstaat, met de mededeling dat die juist ten doel heeft een serieuzere fusie op een later tijdstip te bevorderen, is dat ten bate van een krachtiger evangelische politiek.

En er is een tweede effect, dat door zo'n onafhankelijke lijst kan ontstaan. De progressieven hebben momenteel (NIPO-Rooie Haan 17 mei) 73 zetels. Een progressieve meerderheid is niet onmogelijk. Een onafhankelijke lijst kan het beslissende gewicht in de weegschaal leggen. Aldus is er voor de kiezer een echte keus.

Het bovenstaande is niet geschreven uit eigenbelang. De PPR doet ook geen voorstel. Ik wijs alleen op een mogelijkheid, omwille van een progressieve regering. Daar hangt ontzaglijk veel van af.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

De PPR kan terugzien op een qua opkomst en besluitvorming zeer geslaagd voorjaarskongres, dat op vrijdagavond 16 mei en de zaterdag daarop werd gehouden in het sfeervolle schouwburgcomplex De Flint in Amersfoort.

De kongrestoespraken van Ria Beckers en van Herman Verbeek kregen alle publiciteit – en die verdienden ze dan ook. Het kongres stelde de PPR-visies vast over Educatieve Voorzieningen – en sprak zich daarbij onomwonden uit vóór de Middenschool – en over Buitenlandse werknemers en hun gezinnen.

Ook werd de discussie over de Negen Stellingen over De PPR in de Jaren '80 voorlopig afgesloten.

Uit de debatten bleek eens te meer dat de kongresgangers hun huiswerk terdege hadden gemaakt, dat ze hun partijkongres serieus namen.

Een goede zaak. Ook al merkte Ria Beckers in haar toespraak terecht op dat ook – zelfs – de PPR ongewild iets schijnt te hebben meegekregen van die burokratie, dat gebrek aan communicatie, dat onbegrip voor een andere manier van ontspan-

ning, dat het politieke en bureaucratische bestel is gaan vertonen. Want: „Hoe kun je anders verzinnen om in de vrije dagen na Hemelvaart een kongres te houden? En hoe kom je anders aan al die amendementen waarin sommigen zich uitleven en waar anderen alleen maar als een berg tegenop zien?

Laten we maar erkennen dat we zonder het te weten minder toegankelijk zijn geworden voor bijvoorbeeld jongeren, voor vrouwen, voor homo's. Ook van onszelf moeten wij openheid eisen en bereidheid om te veranderen. Dat is iets anders dan formeel vasthouden aan ooit genomen besluiten.” Dit laatste sloeg onder meer op de door een kerngroepbesluit gefrustreerde geboorte van PPR-jongeren. Een geboorte die op het oprichtingskongres van 10 mei was gepland, die de zegen had gekregen van het partijbestuur maar niet van de kerngroep omdat deze laatste een kongresbesluit eiste. Een besluit dat met overgrote meerderheid van stemmen en ten gunste van PPR-jongeren werd genomen. Proficiat!

PPR-KONGRES IN AMERSFOORT

Ria Beckers begon haar kongresrede nadat Herman Verbeek haar het eerste exemplaar had aangeboden van „Duif is dood”, het eerste in de serie PPR-schriften en handelend over vrede en veiligheid. „Een veelzeggende, maar weinig optimistische titel”, aldus Ria Beckers, maar „het volslagen gemis aan perspectief dat het woord dood oproept is op dit moment ook voor veel mensen een harde realiteit.” In dit verband noemde zij onder meer de illegale buitenlandse werknemers, de Turkse christenen, mensen die dood zijn voor de samenleving omdat ze in een verpleeghuis, een gevangenis of een psychiatrische inrichting terecht komen, of de tallozen die tot het dodelijk besef komen dat er geen prijs meer wordt gesteld op hun arbeidskracht. „Dodelijk is dit besef zeker”, aldus Ria Beckers, „voor vele vrouwen en jongeren, omdat zij meer dan anderen op zoek zijn naar zichzelf en omdat verantwoordelijkheid voor werk een onmisbaar element is in het emancipatieproces. En we spreken dan over een tweede generatie buitenlanders, die het nog extra moeilijk heeft. We spreken zelfs over een tweede generatie werklozen. Jongeren die thuis nooit de afwisseling van werk en ontspanning hebben gekend, want ook hun vader, hun broer of zuster, en de hele straat is werkloos. Jongeren die geen zin meer in het leven kunnen ontdekken en geen enkel verantwoordelijkheidsgevoel kunnen ontwikkelen.”

Twaalf jaar geleden, toen de PPR werd opgericht, waren het de jongeren van

tóen die de door hun ouders opgebouwde welvaartsstaat van vraagtekens gingen voorzien. Er ontstond een beweging die alle tot dan toe vanzelfsprekende ontwikkelingen terug wilde buigen: van techniek, overheid en ondernemingsgebeuren, van welke instelling of instantie ook: terug naar de mensen. Maar de gevestigde machten en structuren bleken uiteindelijk hard als graniet. „Op dit moment kunnen we rustig zeggen dat onze samenleving in een crisis verkeert. En dan niet alleen een economische crisis. Het gaat veel dieper. Door het verregaande gebrek aan uitzicht, doordat verzorging tot onmondigheid werd, doordat het recht op werk, op wonen, op een veilig bestaan met voeten wordt getreden, doordat je wordt genegeerd als je als verantwoordelijk lid van de samenleving wilt meedenken en meedoen – daardoor vervreemden mensen van het politieke en maatschappelijke gebeuren.

Dat is de harde kern van de huidige crisis. We zien machteloosheid die wordt tot agressie en vernielzucht. We zien – op veel grotere schaal – onbegrip dat wordt tot onverschilligheid en apathie. De grote massa heeft het opgegeven zich in maatschappelijke vragen te verdiepen. Het haalt allemaal toch niets uit. Het enige wat je kunt doen is voor jezelf het leven zo prettig mogelijk te maken en je eigen wereldje goed te beschermen. (...) En zo, gewild of ongewild, de slaaf zijn van diegenen die uit eigenbelang het huidige economische systeem in stand proberen

te houden.”

Het gebrek aan vooruitzichten is echter niet zo totaal als het op het eerste gezicht lijkt. Ria Beckers: „Men kan op geen enkele manier volhouden dat de voorhoede van de jaren zestig nu achterhoede is geworden. Wie ogen en oren heeft, weet dat die maatschappelijke voorhoede nog steeds bestaat, dat de ondertoon van de jaren zestig zich wel degelijk heeft doorgezet en dat de PPR er deel van uitmaakt. Kijk maar naar al die mensen die hun idealen van toen in hun stijl van leven of anderszins aan de basis van de samenleving handen en voeten proberen te geven. Kijk naar de vrouwenbeweging, de Derde Wereldactiviteiten, het onmiskenbare bewustwordingsproces bij dienstplichtigen, patiënten, jongeren in tehuizen, bejaarden... Kijk naar wat er gaande is in de gezondheidszorg. Naar de talrijke experimenten van medezeggenschap en kleinschalig produceren. En vooral – want dat is het meest hoopvol – naar de ommekeer in het denken over kernwapens en kernenergie. Het mag dan zò zijn dat nog steeds uiterst teleurstellende beslissingen vallen, als we doorzetten is zeker op deze twee punten de komende jaren een doorbraak mogelijk (...). En als ik dan kijk naar de PPR, die een duidelijk beeld van een nieuwe samenleving voor ogen heeft, die op alle fronten mee actie voert, maar dat ook in één verband brengt, die als progressieve partij ten aanzien van de plaats van de overheid in de samenleving een eigen, uitgesproken opvatting heeft,

Duidelijke taak voor PPR binnen nieuwe maatschappelijke beweging

die meer dan welke partij ook aandacht heeft voor de rechten en de eigenheid van het individu, dan ligt hier binnen de nieuwe maatschappelijke beweging voor ons een heel duidelijke taak."

Macht

Ria Beckers herinnerde er aan dat het Kamerdebat over de modernisering van kernwapens laten zien dat er een kloof is gegroeid tussen de mensen en hun vertegenwoordigers. De politiek van vandaag is het ordinaire gevecht om de macht: „In de politiek van vandaag vinden zelfs PvdA en D'66, de progressieve partijen van de jaren zestig, het niet meer nodig om samen met anderen een beleid te formuleren dat wèl de broodnodige perspectieven kan bieden. Sterker nog: weigeren ook zij principiële keuzes te maken, want de regeringsmacht – daar gaat het om, en wat je ermee doet is twee. Zorgvuldig moet ervoor worden gewaakt dat men niet te ver van het CDA wegloupt. Zo had de PvdA-fractie echt geen grote problemen met de uitgangspunten van het sociaal-ekonomisch beleid van Van Agt en heeft ze die ook niet met de F-16. Zo stemde de D'66-fractie vóór de loonmaatregel, zo besloot het D'66-kongres de komende vijf jaar pas over te gaan tot sluiting van de bestaande kerncentrales – daarmee de handen vrijhoudend voor een volle nieuwe re-

geringsperiode."

Ook de optredens van de Mobiele Eenheid en van Wiegel, ook de gebeurtenissen op 30 april wijzen op een uitholling van de democratie. „Het enige geloofwaardige antwoord van progressief Nederland op 30 april is dan ook: een gezamenlijk initiatief om een aantal wanhopige en stuurloze mensen in ons land althans een begin van concrete oplossingen aan te bieden. Op de PvdA, op D'66 rust hier een zware verantwoordelijkheid. Als zij blijven kiezen voor zichzelf, voor de macht, zal er de komende jaren weinig veranderen en dat zal de groeiende polarisatie alleen maar verergeren."

Aktie

Een gewone, eerlijke, kleinere partij als de PPR, „die niet op eigen macht is belust, die weet wat er buiten het parlement aan de hand is, maar zich ook binnen het parlementaire stelsel durft te compromitteren", misschien kan zo'n partij een bijdrage leveren aan het dichtert tot elkaar brengen van de politiek en de mensen. Vanuit haar parlementaire positie, „maar ook vanuit het aktiewezen, want ook daar liggen op dit punt een aantal verantwoordelijkheden. We moeten blijven uitleggen dat aktie is bedoeld om begrip te kweken voor de noodzaak van veranderingen – niet om agressie op te roepen en zeker niet om een rechtse tegenreaktie

op te wekken. Dat aktie daarom weloverwogen te werk moet gaan en haar grenzen keer op keer opnieuw moet vaststellen en bewaken.

Er is een grens van geweldloosheid, voor de PPR een keiharde grens. Er is de grens dat belangen van derden niet onnodig worden geschaad. Er is de voorwaarde dat wie bij aktie de wet overtreedt, zich niet mag onttrekken aan arrestatie en rechtsvervolging. Er is de grens dat buitenparlementaire aktie geen doel op zichzelf mag worden, maar gericht moet blijven op het bewerkstelligen van parlementaire besluiten."

Wat dit laatste betreft: in het parlement zitten mensen, die in de besluitvorming een heel verschillend aandeel hebben. Zij zijn het, die moeten worden aangesproken: „Steeds weer moet duidelijk worden op wie wel en op wie niet kan worden gerekend. Dat is de enige manier om mooie verhalen te ontmaskeren. En alleen zo kan aktie gevolgen hebben voor het stemgedrag van de mensen, kan een parlement weer werkelijk gaan vertegenwoordigen." De PPR kan zich profileren ten opzichte van de andere linkse partijen en het belang van een PPR in een progressief kabinet duidelijk maken. Daarom komt er ook een aktieplan van urgente punten die de PPR in een komend kabinet mee wil helpen uitvoeren. Ondanks alles zouden PvdA en D'66 hun strategie moeten richten op een progressieve meerderheid.

Emancipatie

Speciaal tegen de PPR-jongeren, PPR-vrouwen en de PPR-homogroep: „Laten we ons realiseren dat onze eigen emancipatie niet valt los te maken van een veel bredere bevrijdingsstrijd. Emancipatiebewegingen moeten oppassen dat zij niet blijven hangen in zichzelf, in een geïsoleerd gevecht om de eigen rechten en de eigen posities, want dan zijn ze bij voorbaat mislukt. Waar het ons allemaal om moet gaan is een menselijke samenleving waar onderdrukking geen kans meer krijgt. En daarom hebben jullie de PPR en heeft de PPR jullie nodig."

PPR-jongeren nu óók officieel

CINT KORTMANN

Met drie weken van spanning en inspanning is er nu officieel een landelijke PPR-jongeren.

Wat er gebeurde:

3 mei: De landelijke kerngroep van de PPR vergaderde. Het partij-bestuur diende er een verslag in over de PPR-jongeren. Zij wilden de PPR-jongeren erkennen. De kerngroep ging hier niet mee akkoord en droegen het partijbestuur op de zaak nog eens uit te discussiëren.

10 mei: Jongeren in de PPR kwamen bijeen om over de oprichting van een PPR-jongeren te praten. In de Tagrijn te Hilversum werd er gewerkt aan een structuur en een oprichtingsverklaring. De teksten hiervan zijn voor iedereen te verkrijgen op Singel 277, hier enkele belangrijke punten:

- Het lidmaatschap van de PPR is voor PPR-jongeren leden verplicht, wel zal er ruimte zijn voor een kennismakingstijd van maximaal 1 jaar;
- jongeren van andere politieke organisaties kunnen geen lid worden van de PPR-jongeren;
- men kan lid worden tot 30 jaar en bestuurslid kan men, voor twee jaar, worden tot en met 25 jaar;

(advertentie)

KREKT OER 'T WETTER

zeilen in friesland
even op adem komen
ruimte om jezelf te zijn

kies 's een andere vakantie

- ★ zeilkursussen boven 18 jaar
- ★ zwerftochten door friesland
- ★ waddenzeezwerftocht met tjalk
- ★ jachtverhuur
- ★ school-zeilkampen
- ★ groepsakkommodaties

vraag ons programma 1980:
wim de boer, postbus 3014, sneek.
tel. 05150-15248 of 05153-244.

Oprichtingskongres PPR-jongeren op 10 mei in De Tagrijn te Hilversum. Van links naar rechts achter de bestuurstafel: Cint Kortmann, Peter Jansen, Helma Ketelaar en Axel Corvers. (Foto: Paul van der Hijden).

- omdat jongeren beneden de 16 jaar geen lid mogen zijn van een politieke organisatie is voor hen een speciale regeling getroffen; zij kunnen er gewoon bij;
- de verhouding met de SJW zal later in overleg met partijbestuur en SJW worden geregeld;
- alleen aan jongeren die nog geen lid zijn van de PPR zal lidmaatschapsgeld gevraagd worden. Dat zijn dus de jongeren beneden de 16 en zij die eerst een kennismakingstijd willen.

De oprichtingsverklaring werd gemaakt door de twee voorgestelde verklaringen in elkaar te schuiven.

Er werd op 10 mei ook een bestuur gekozen: Cint Kortmann (voorzitter), Greet van Bleek, Arjan van Faassen, Tim van Ruiten en Ronald Matthyssen. Naast deze praktische zaken sprak Ria Beckers de PPR-jongeren toe, was er kabaret, een band en avondeten.

17 mei: Met een overweldigende meerderheid neemt het kongres van de PPR de motie aan waarin o.a. het initiatief van de PPR-jongeren wordt erkend, het bestuur opdracht krijgt de jongeren te helpen met raad en midelen bij de organisatie en de jongeren succes wordt toegewenst.

Als waarschuwing voor de PPR-jongeren om niet te verzanden in eendolze vergaderingen ('n echt klein PPR-etje) kreeg de PPR-jongeren van Ria Beckers namens de Tweede Kamer fractie een voorzittershamer.

Tot slot nog de oproep die al op het kongres werd gedaan maar die nog altijd keihard geldt:

Wordt allen, die jonger dan 30 zijn, lid van de PPR-jongeren; het kost de PPR-leden niets extra's en de leden zijn hard nodig, ook al zou men (he-laas) niet actief in de PPR-jongeren kunnen zijn.

Wat is er n.l. aan de hand: Tot voor kort werd het jongeren vormingswerk in politieke partijen (bij ons de SJW dus) gesubsidieerd door CRM op basis van het aantal Tweede Kamerzetels van de moederpartij. Per 1 januari komt daar echter de eis bij dat de organisatie 500 leden moet hebben. CRM wilde de ledenaantallen eigenlijk al op 1 juli weten dus, als we niet al te laat willen zijn is er haast geboden.

DUS: GEEF JE OP ALS LID!

Adres voor informatie, opgave van leden, bestellen van verslagen en bestellen van foto's die op 10 mei gemaakt zijn:

PPR-jongeren Singel 277.

DE JAREN '80: GROEIEND VERZET

De PPR is een aktiepartij. De PPR hoeft nooit een soort politieke kastratie-angst te hebben, angst voor verlies van zetels en macht. Aldus voorzitter Herman Verbeek in zijn toespraak van vrijdagavond tot het PPR-Kongres. „De jaren '80", zo zei hij, „zullen niet tam zijn en voor de gezapigheid van stand en macht niet aangenaam. Het is duidelijk geworden hoe een rechts kabinet en een tijd van schaarste – althans van iets minder overvloed – allereerst de onderste groepen en klassen aanpakt. Hoe sterk is een democratie als de onze, wanneer mensen hun recht wordt afgenomen, als de ongelijkheid wordt opgevoerd, als de laagste inkomens worden gekort, als de huurwoningen niet worden gebouwd of gerenoveerd, als er wél een mobilisatie wordt geforceerd, van Mobiele Eenheid tot NAVO-opslagplaatsen en oefenterreinen?"

De PPR voelt het verzet hiertegen groeien, ook in eigen gelederen. Er is een nieuw soort politiek nodig, en ze is groeiende. Die nieuwe politiek „wortelt bij arbeiders, studenten, vrouwen, jongeren, homoseksuelen, bij socialisten, humanisten en christenen, in milieubeweging, vredesbeweging, emancipatiebeweging; je vindt haar in Borssele en op de universiteit, in de Vondelstraat en in de Rotterdamse haven. Hoe meer onze rechtsorde de bevoorrechten zal bevoorrechten, des te harder zullen de middelen van het verzet worden."

Over de maatregel van staatssecretaris Haars, de politie toe te staan illegale buitenlanders uit kerken te halen, zei Herman Verbeek: „Het gaat de PPR niet primair om een door oude wetgeving gehandhaafde uitzonderingspositie voor kerken als sakrale ruimte voor godsdienstoefeningen. Veel belangrijker is dat in ons volk duidelijk nog een rechtsgevoel leeft dat veilige muren trekt rond rechtelozen. De PPR verwacht dat de kerken de rijen en de deuren zullen sluiten en verontwaar-

KONGRESTOESPRAAK VAN HERMAN VERBEEK

digd en vasthoudend verzet zullen plegen." Immers: „buitenlandse werknemers kunnen niet illegaal in ons land zijn als ons land de mensenrechten eerbiedigt. En wanneer een besluit van onze parlementaire democratie en van onze rechtsorde tegen mensenrechten indruist, dan is verzet verplicht. (...) De wet van Albeda en De Ruyter moet door de bevoegde rechter worden getoetst: is ze strijdig met de rechten van de mens, dan moet ze worden vernietigd. Niet de buitenlandse arbeiders zijn illegaal, de Wet Arbeid Buitenlandse Werknemers is illegaal."

Herman Verbeek herinnerde er aan dat de PPR tegen een boycot van de Olympische Spelen is en deze als sportontmoeting totaal gedegenereerd acht: „De Spelen zijn een mengsel geworden van prestatiezin, commercie en nationaal prestige. Dat daaroverheen de Koude Oorlog zich van de Olympiade bedient vraagt een aparte stellingname." Ook een olieboycot tegen Iran kan niet slagen. Maar, zo vroeg de voorzitter zich af, wat is dan de volgende stap? Amerika's president Carter wil worden herkozen. Hoe ver voert hij zijn Koude Oorlog op? „Het is een gevaarlijke zwakte van de Westerse democratie dat presidentsverkiezingen de hele wereldvrede op het spel kunnen zetten. Carter moet winnen van Reagan. En de vijftig gijzelaars moeten daarom zo lang mogelijk gevangen blijven. Zo kan de militarisering worden opgevoerd. (...) Ook de Westduitse bondskanselaar Helmut Schmidt wil worden herkozen. Maar, aldus Herman Verbeek, „de paradoks is dat Schmidt alleen herkozen lijkt te kunnen worden door ontspanning en Carter alleen door opvoering van de spanning."

Ook herinnerde de voorzitter aan de kaartenaktie tegen de aankoop van honderdelf F'16's: „Voor één f-16 kun je een hele woonwijk bouwen." Tot het najaar wordt de kaartenaktie gevoerd. Op 21 juni is een grote nationale manifestatie tegen deze heilloze regeringsplannen, waarover de Kamer zich in het najaar moet uitspreken.

BERICHT VOOR DE AKTIECENTRA

1. Tijdschema najaarskongres

Het najaarskongres wordt gehouden op 14 en 15 november a.s. Het zal onder meer een nieuw verkiezingsprogramma vaststellen en de kandidaten voor de Tweede kamer kiezen. De aktiecentra wordt verzocht rekening te houden met het volgende tijdschema:

- vóór 1 juli moeten kandidaten voor de Tweede Kamer worden ingediend bij het partijbestuur
- vóór 15 juli moeten voorstellen voor het kongres bij het partijbestuur zijn ingediend
- op 15 augustus worden het ontwerp-verkiezingsprogramma en de namen van de Tweede Kamerkandidaten in de PPR-aktiekrant gepubliceerd
- tot uiterlijk 1 september bestaat gelegenheid kandidaten te stellen voor het lidmaatschap van het partijbestuur (zie onder 2.)
- op 13 september stellen regionale vergaderingen een advies over de Tweede Kamerlijst op
- vóór 15 september moeten amendementen op het ont-

werp-verkiezingsprogramma zijn ingediend – uiterlijk 1 november verschijnt het kongresboek.

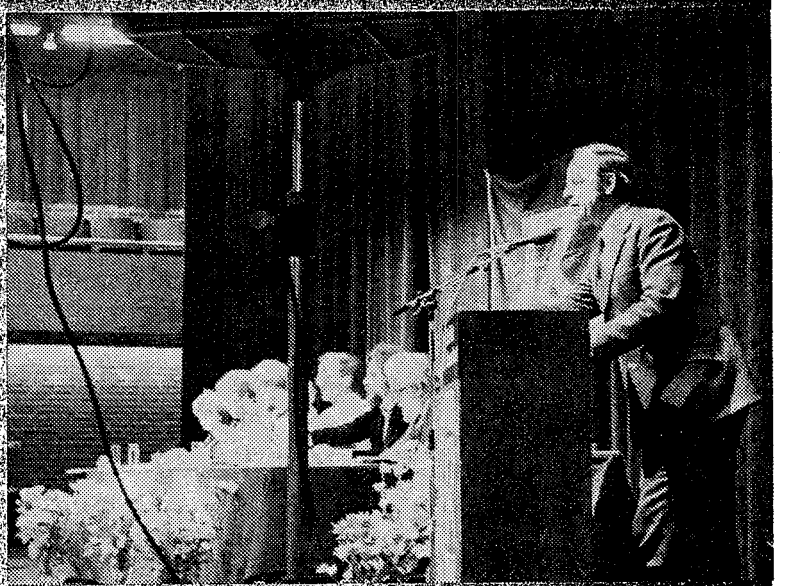
2. Kandidaatstelling partijbestuur

Zoals elk jaar is ook nu op het najaarskongres de helft van de leden van het partijbestuur aftredend. Op het rooster van aftreden staan 8 partijbestuursleden, waaronder de vicevoorzitter, de sekretaris voorlichting en de sekretaris buitenland.

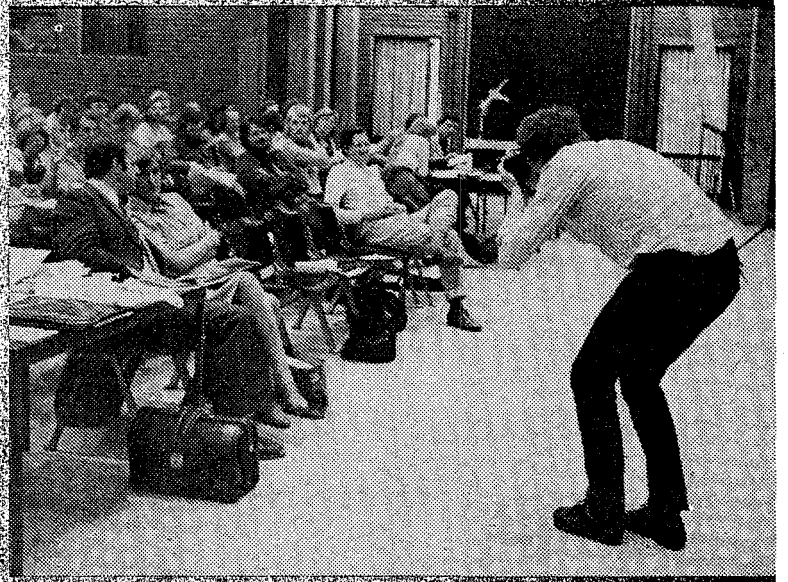
Kandidaten kunnen worden gesteld door de aktiecentra, door 15 partijleden gezamenlijk en door het partijbestuur zelf. De verkiezing wordt voorbereid door een kommissie, waarvan de leden worden benoemd door de kerngroep van 21 juni a.s.

De partij wordt opgeroepen voor een ruim aanbod van geschikte kandidaten te zorgen. Namen kunnen uiterlijk tot 1 september a.s. worden gemeld aan de advieskommissie verkiezing partijbestuur, p/a Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

Het stralende weer buiten en niet voor allen even interessante discussies over amendementen deden geen afbreuk aan de geanimeerde stemming tijdens het voorjaarskongres van de PPR. Een kongres dat werd gehouden in het sfeervolle theatercomplex De Flint in Amersfoort, dat een voortreffelijke ontstalling bood. Echte „wandelingen“, met een geluidsinstallatie zodat iedereen op de hoogte kon blijven van het zaalgebeuren met vele en velerlei informatiestands, met een leuke creche. Zodat niet alleen de PPR-jongeren het naar hun zin hadden op dit kongres. Aktiekrant-fotograaf Dick van de Horst maakte deze opnamen.

PPR-kongres voor Middenschool

Het partijkongres heeft zich tijdens de bijeenkomst van vrijdagavond 16 mei in „De Flint” in Amersfoort duidelijk uitgesproken vóór de middenschool. Dit gebeurde tijdens de bespreking van het visiestuk Edukatieve Voorzieningen. Met 56-65 stemmen werd een amendement aangenomen van het actiecentrum Amsterdam: „Tot het zestiende jaar moet men kunnen werken in één onderwijsvorm, gedifferentieerd naar belangstelling en ontwikkelings-

mogelijkheden van de leerplichtigen. Daarom is een snelle invoering van de wet op het basisonderwijs (van 4-12 jaar) en verdere stimulering van de experimenten met de middenschool (van 12-16 jaar) noodzakelijk. Als afsluiting van de experimentele fase van de middenschool moet er een raamwet voor de middenschool komen, waarin het uitgangspunt moet zijn dat scholen zelf de voor hun bevolking methodisch en didactisch noodzakelijke vormgeving

kunnen bepalen. In dit kader moet activering van schoolgebonden leerplanningen worden geactiveerd.”

Het partijbestuur wilde minder ver gaan en – volgens Amsterdam – de middenschool in de ijskast zetten, zij het met de bedoeling dat een breed be raad van de onderwijsgroep binnen een termijn van twee jaar zou leiden tot een eigen PPR-visie op de middenschool. Amsterdam zag hierin slechts ongewenst uitstel en was van mening dat er voor één type middenschool moet worden gekozen, waarin de scholen zelf met methodisch-didactische maatregelen ontwikkelen.

Over de discussiepunten in het visiestuk werd overeenkomstig het preadvies van het partijbestuur beslist. Dus: „Iedereen heeft een levenslang leerrecht, recht op onderwijs, vorming en scholing, dat in de grondwet wordt vastgelegd.” Verworpen werd het alternatief, dat de leerplicht wilde afschaffen in samenhang met maatregelen die de jonge mens beschermen. Ook sprak het kongres zich uit voor handhaving van de huidige onder- en bovengrens van de leerplicht en tégen leerplicht vanaf het vierde tot het acht tiende jaar.

(advertentie)

Hervormd Nederland, gevaarlijkste krant van Nederland

Wie de naam Hervormd Nederland hoort en het blad nooit in handen heeft gehad, denkt misschien aan een kerkelijk blad voor Hervormden. Een misverstand.

Hervormd Nederland probeert wel een christelijke krant te zijn, maar dan zoals hoofdredacteur Bert van Duijn schetste, toen hij de Spaan-mediaprijs kreeg: een krant die volstrekt onafhankelijk is, vooral van commerciële invloeden, zich verre houdend van vereenzelving met welke kerk, welke stroming of welk partijstelsel ook. Een krant die de feiten ziet door de ogen van de minst machtigen en minst bevoorrechten. Die kiest tegen de gevestigde orde der machtigen die een onrechtvaardige en onrechtmatige orde is. Woedend en opstandig bij haar verzet tegen wat het leven ontluistert en de zin der schepping te niet doet. Relativerend, ontspannen en barmhartig vanwege het besliste geloof in de overwinning.

Zo'n verzetsblad wil Hervormd Nederland zijn. Juist daarom noemen sommigen het de gevaarlijkste krant van Nederland. Maak er dus eens kennis mee. Neem een proefabonnement van twee maanden voor maar zes gulden.

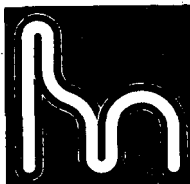
- Ik neem een proefabonnement van twee maanden voor f 6,-
 Ik weet al voldoende van HN. Ik abonneer me f 36,50 per half jaar

Naam .....

Adres .....

Code/plaats .....

Bon sturen naar Antwoordnr. 1776, 2500 XJ Den Haag
 (in open envelop, geen postzegel). Of bel: 070-512111.

Overal in de losse verkoop f 1,85

Buitenlanders

Ook de nota „Buitenlanders – op de grens van twee werelden” werd grotendeels overeenkomstig het voorstel van het partijbestuur aangenomen. Verworpen werd een motie van PPR-vrouwen en PPR-homogroep, die alsnog een redactionele wijziging van de overwegingen wilde in verband met de emancipatieproblematiek van (homo- of heteroseksuele) vrouwen of mannen. Aangenomen werd een motie van het partijbestuur tegen de Wet Arbeid Buitenlandse Werknemers (WABW) en vóór een nieuwe regeling, die er van uitgaat dat:

- elke buitenlander die via werk in zijn/haar levensonderhoud kan voorzien recht heeft op een arbeids- en verblijfsvergunning;
- dat op grond van de WABW ontslagen *illegalen* die wél in hun levensonderhoud konden voorzien recht hebben op toetreding tot de arbeidsmarkt en daarmee in aanmerking komen voor *legalisatie van hun verblijf in Nederland*.

Abortus

Aangenomen werd ook de (door het partijbestuur gesteunde) motie van PPR-vrouwen, die het onjuist vindt dat kamerleden zich met goedvinden

van het kongres kunnen onttrekken aan het officiële standpunt van de PPR inzake abortus. De motie spreekt uit dat nieuwe, of herkozen PPR-parlementariërs onverkort het partijstandpunt moeten vertolken bij een stemming over een wetsontwerp wanneer het om abortus gaat. Het partijbestuur had er hierbij nog op gewezen dat iedere kandidaat voor een PPR-lijst het partijprogramma moet kunnen onderschrijven – met inbegrip dus van wat de partij over abortus zegt.

PPR'80

De stellingen over De PPR in de jaren '80 werden goeddeels naar wens van het partijbestuur aanvaard – met uitzondering van Stelling 7, die over de strategie gaat. Tegen het aanvankelijke advies van het partijbestuur in werd een amendement-Groningen aangenomen, waardoor de stelling nu luidt: „a. De PPR realiseert zich dat zij haar

program niet op eigen kracht kan verwezenlijken. Zij kiest daarom voor een houding, gericht op samenwerking met anderen. Dit heeft als consequentie de bereidheid tot het mee-dragen van politieke verantwoordelijkheid in bestuurskolleges.

b. Het deelnemen van de PPR aan een samenwerkingsverband wordt bepaald door het antwoord op de vraag of het gezamenlijk te voeren beleid vanuit het PPR-programma wordt beoordeeld als een stap in de goede richting. De PPR heeft bij een dergelijke programmatische samenwerking de voorkeur voor samenwerking met progressieve partijen, maar sluit van te voren geen enkele democratische partij uit. Het geheel van het gezamenlijk te voeren beleid is maatstaf bij de beoordeling. Slechts in bijzondere gevallen mag de afweging van dat geheel worden bepaald door één enkel punt.”

Tijdens de vergadering veranderde het partijbestuur zijn aanvankelijk ne-

gatieve preadvies in een positief. Stelling 7 is nu overeenkomstig het besluit van het PPR-kongres van 5 november 1977. Groningen voerde aan ter verdediging van deze amendering: „Laten we onze tijd en inzet besteden aan inhoudelijke politiek en eventuele keuzes over coalitievorming maken op het moment dat zeer concrete beslissingen over verkiezingen en verkiezingsstrategie actueel zijn. Dit is nu nog niet het geval.”

Wasmiddelen

Met de zegen van het partijbestuur werd een door Maastricht ingediende motie aangenomen die wervingsacties van de Spoorwegen afwijst, waarbij bevordering van het treingebruik wordt gekoppeld aan de verkoop van produkten van individuele ondernemers. Dit naar aanleiding van de wervingsactie van de Spoorwegen die ook de verkoop van een bepaald wasmiddel moet bevorderen.

Bestuur opbouwen vanaf basis-democratie

Democratie aan de basis – dat moet volgens de maatschappijvisie van de PPR de grondslag zijn van de bestuurlijke organisatie. Spreiding van macht is belangrijk.

De lokale democratie moet worden versterkt, om het meebeslissen van de burgers mogelijk te maken over zoveel mogelijk zaken die rechtstreeks te maken hebben met eigen leefomstandigheden.

Dit heeft de PPR-fractie in de Tweede Kamer naar voren gebracht tijdens de voorbereiding van het wetsontwerp over de bestuurlijke reorganisatie. De kernpunten van de kritiek van de fractie op de regeringsvoorstellen richten zich op:

- het in elkaar schuiven van de provinciale en regionale bestuursnivo's en -taken, waardoor het regionale bestuur niet ernstig wordt genomen, terwijl het zich toch, vaak tegen de verdrukking in, van onderop heeft ontwikkeld;
- de onduidelijkheid over het tot stand komen van de overheveling van rijkstaken naar provincie en gemeente – én over het tegengaan van centralisatie door nieuwe taken bij voorkeur toe te bedelen aan lagere bestuursorganen;
- de onduidelijkheid over positie, taak en omvang van rijk, provincie, (pre-)gewesten en gemeente;
- het ontbreken van een gefundeerde argumentatie over het waarom een bestuursopbouw met gewesten en landsdelen minder toekomst zou heb-

ben, en het waarom een vierde bestuurslaag onder alle omstandigheden zou moeten worden vermeden.

Afbakening

De PPR is voor een glasheldere afbakening van taken, bevoegdheden en budgetten van de verschillende bestuurslagen: Helderheid, eenvoud en doorzichtigheid geven de beste kansen aan democratische controle en begeleiding. Wanneer er daarentegen onduidelijkheid heerst over taken en bevoegdheden, zal bij verschil van mening altijd de hoogste instantie de dienst uitmaken. Dit tast de vrije opstelling aan van de lagere organen.

De regering schijnt de nieuwe taakverdeling te willen beperken tot de relatie tussen provincies-nieuwe-stijl en de gemeenten. Ruim zeven jaar geleden heeft de PPR al in de Kamer gezegd dat een nieuwe bestuursopbouw van Nederland moet worden geplaatst in een Europees verband.

Wat nu wordt voorgesteld, kan leiden tot bloedarmoede bij de gemeenten. Is het niet beter – aldus de PPR-fractie – alleen die taken over te laten aan provincie die gemeenten óók niet aan kunnen als ze wat groter zijn? Maar als de regering aan de departementen vraagt om een inventarisatie van wat er zoal kan worden gedecentraliseerd, dan gaat ze bij de duivel te biecht. En waarom zou het rijk bereid zijn taken af te staan aan nieuwe, kleine provincies, als het die aan de huidige, grote,

steeds heeft onthouden? De overheveling van rijkstaken wordt te vrijblijvend gepresenteerd en heeft bovendien niets te maken met beleidsbepaling, betreft veeleer uitvoering en beheer.

Provinciale Staten

Dit terwijl een vergaande overdracht van rijkstaken- en bevoegdheden nodig is, vooral bij de departementen van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, van Onderwijs, van Binnenlandse Zaken, van Verkeer en Waterstaat, van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, en van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. Nu al is er sprake van een aanzienlijke taakverzwaring van Provinciale Staten. Provinciale Staten-nieuwe-stijl zullen ook werkelijke politieke verantwoordelijkheden moeten dragen en zich de zaken niet uit handen zien gespeeld door het uitvoerende ambtenarenapparaat. Daarom is de PPR voor een forse uitbreiding van het aantal Statenleden en van het College van Gedeputeerden tot – bijvoorbeeld – negen leden.

De fractie vraagt zich af waarom de regering landsdelen zo gemakkelijk afwijst en waarom ze binnengemeentelijke decentralisatie niet aan de orde wil stellen.

De volledige tekst van de PPR-bijdrage aan het Voorlopig Verslag over Bestuurlijke Reorganisatie (14 322) is voor serieuze belangstellenden te verkrijgen bij de Tweede Kamerfractie, telefoon 070/614911, tst 2277.

Bas de Gaay Fortman: Beheerst beleid nodig tegen geweld en vandalisme

„Als er geen politie was, hadden wij moeten vrezen voor massale wraakacties van woedende burgers.” Aldus Bas de Gaay Fortman tijdens het debat in de Eerste Kamer over politie en justitie naar aanleiding van de gebeurtenissen tijdens de troonswisseling. De politie heeft – zijns inziens – de beheersing getoond die van haar mag worden verwacht en die niet gemakkelijk valt op te brengen: „Als het een enkele keer eens niet mag zijn gelukt, begrijpen wij dit dan ook. In deze situatie heeft mijn fractie geen enkele behoefte de politie bij elke gemaakte fout op de nek te springen.”

In zijn bijdrage tot het debat wilde Bas de Gaay Fortman zich beperken tot de vraag van het optreden tegen toeneemend geweld en vandalisme. Het is noodzakelijk de achtergronden op te sporen van de gewelddadige ordeverstoringen, een beleid te ontwikkelen en bij de uitvoering daarvan „dezelfde beheersing aan de dag te leggen als die welke wij bij de politie zozeer prijzen.” Het is niet voldoende om keihard duidelijk te maken dat zulke ordeverstoringen in onze maatschappij niet kunnen. Duidelijk moet ook worden waar de grenzen liggen. „Die grenzen krijgen wij echter niet als bij toverslag helder in de ogen van jongeren die lak hebben aan de maatschappij. We moeten beseffen dat er iets grondig mis is in de maatschappij. Zeer scherp drong dat tot mij door toen ik donderdagmorgen op het Leidseplein buitenlandse arbeiders bezig zag met het opruimen van de troep die de rellenschoppers de vorige dag op straat hadden aangericht. Wij drukken 'm allemaal.”

„Als een zeer kleine minderheid”, aldus Bas de Gaay Fortman, „een extreme vervreemding toont van de maatschappij en van maatschappelijke waarden, dan is dat een symptoom van een zich meer algemeen onttrekken aan maatschappelijke waarden en verantwoordelijkheden. Producten van een mislukte opvoeding duiden nu eenmaal op mislukte opvoeders. Wij menen toch niet, dat opvoeden louter een kwestie van het gezin is? Terecht wordt dan ook gesproken van een falend jeugdbeleid.”

Onthutsend

Toen de minister-president in de Eerste Kamer zijn begroting voor Algemene Zaken verdedigde antwoordde hij desgevraagd dat hem helaas de tijd ontbrak voor de voorbereiding van beleid op wat langere termijn. Bas de Gaay Fortman: „Door incidenten, detailvragen en lopende zaken wordt de agenda van de ministers, inclusief de zijne, zozeer gevuld, dat beschouwingen over beleidsvragen van de lange termijn een luxe lijken, die men meent zich niet te kunnen veroorloven. Door de eveneens van incident tot incident hollende pers is dit onthutsende antwoord nauwelijks opgemerkt.” Er bestaat juist dringende behoefte aan geregeld, intensief beraad tussen mensen met grote verantwoordelijkheden over de vraag of, en hoe, kan worden voorkomen dat de jaren tachtig het decennium worden van het toeneemende geweld. In dit verband vroeg Bas de Gaay Fortman naar het beleid met betrekking tot mobiele eenheden. Hoe worden deze opgeleid, gevormd

en voorbereid? „De indruk is gewekt dat tegenover het lofwaardig optreden van de politie een afkeurenswaardig gebrek aan beleid staat van de politiek verantwoordelijken voor de handhaving van de openbare orde.”

Geweldloze aktie

De PPR-fractie meent dat er twee duidelijke situaties zijn waarin de mobiele eenheid niet mag optreden. In de eerste plaats: niet optreden tegen kleine groepen mensen die geweldloos aktie voeren, zoals in Borssele, of in Den Haag waar 180 manschappen optraden tegen 4 demonstranten of Nijmegen waar ook 180 manschappen optraden tegen 111 meisjes. Een tweede situatie die de mobiele eenheden moet worden bespaard is het optreden tegen een agressieve overmacht waarbij levens van politiemensen gevaar lopen. Op▶

Nummer 1 van lijst 1: Ansjie van Pelt, blijft raadslid van Purmerend. Bij de op woensdag 21 mei wegens gebieds-uitbreiding gehouden tussentijdse raadsverkiezingen raakte de PPR echter één van haar twee raadszetels kwijt aan de PSP, die tevoren niet in de raad was vertegenwoordigd.

De PPR haalde nu 7,1% van de stemmen – de vorige maal 7,7%. De tweede zetel werd verloren met een verschil van maar 8 stemmen.

Aktie F-16 slaat enorm aan

De PPR-kaartenaktie tegen de aanschaf van honderdelf nieuwe F-16 vliegtuigen blijkt een groot succes. Na de PPR-televisie- en radio-uitzendingen zijn er vele honderden reacties gekomen. In twee weken tijd zijn al meer dan 10.000 kaarten besteld.

En die stroom gaat nog steeds door.

Kaarten zijn (nog) te bestellen bij

het partijburo, 5 stuks voor f 3,-; 10 stuks voor f 4,90; 15 stuks voor f 6,50 en 25 stuks f 8,50. (alles inclusief porto).

Overmaken op giro 3143470 t.n.v. partijburo PPR Amsterdam, o.v.v. F-16 ... stuks.

Voor grotere bestellingen gelden kortingen. Neem daarvoor contact op met het partijburo.

treden met overmacht tegen een aktie die geen agressieve tendensen vertoont beïnvloedt ongunstig de waardering van het publiek die de politie vandaag zo hard nodig heeft. En het doen optreden van deze eenheden tegen een overmacht waarvan voorzienbaar is dat zij dat met de meegegeven middelen niet aankunnen, doodt het vertrouwen van de mensen die het werk moeten doen in de competentie van de leiding en in de zorg om het welzijn van de manschappen.

Bas de Gaay Fortman wees de politiek verantwoordelijke bestuurders dan

ook op hun taak in de konfliktbeheersing. „Die taak kan in botsing komen met het verlangen als woordvoerder op te treden van de grote meerderheid van de bevolking. Minister Wiegel vragen wij hiervoor besef. Het aanwijzen van zittende bewindslieden tot lijsttrekker heeft al eerder slecht gewerkt. Het was niet verstandig van deze minister van Binnenlandse Zaken om voortdurend te beklemtonen dat de dertigste april een feestdag zou worden en dat de autoriteiten klaarstonden om verstoringen de kop in te drukken.”

In de repliek zei de PPR-senator nog dat media als De Telegraaf en TROS op hun wijze wel degelijk provoceren op de rellen hebben gewerkt. Wie herhaaldelijk „voorspelt” dat er zeker rellen komen, die roept ze op.

De oorzaken van die verschrikkelijke vervreemding die tot geweld en vandalisme leiden moeten worden opgespoord. Wat er aan de hand is betreft veel meer dan louter het politiebeleid: „Laat de regering tijd vinden zich te bezinnen op de vraag hoe onze maatschappij de ontwikkeling van geweld en tegengeweld kan keren.”

POLITIE VERMENSELIJKEN - NIET VERMILITARISEREN

Naar aanleiding van de gebeurtenissen in Amsterdam en de daarop volgende reacties meent het PPR-partijbestuur er goed aan te doen de plaatsbepaling van de PPR aan de hand van de volgende opmerkingen te verduidelijken:

1. Het moge duidelijk zijn dat de PPR de gebeurtenissen in Amsterdam van 30 april j.l. ernstig betreurt. De straatgevechten die toen hebben plaatsvonden kunnen uiteraard onze instemming niet hebben, omdat:

a. een aantal mensen zichzelf en anderen in een situatie met een groot risico voor lichamelijk letsel heeft gebracht;

b. het doel van de aktie (voor zover te herkennen) geen rechtvaardiging kan zijn voor de erg harde middelen die zijn gehanteerd;

c. een groot aantal Amsterdammers in hun rechten is aangetast, gezien de onmogelijkheid om zich zonder risico's in bepaalde gebieden van de stad te bewegen;

d. het risico van een nog verdere verharding van het overheidsoptreden en een verdere militarisering van de politie bijzonder vergroot is.

2. Echter, het valt niet te ontkennen dat het perspectief voor veel jongeren duidelijk ontbreekt. Het gebrek aan goede en betaalbare huisvestingsmogelijkheden, de steeds maar toenemende jeugdwerkloosheid, het voortdurend tekortschietende jeugdbeleid: het zijn allemaal zaken die velen het uitzicht op een zinvolle toekomst dreigt te ontnemen. Het beeld van een kansloze generatie dreigt steeds duidelijker te worden.

3. Het is dan ook onverstandig om een toch al niet onomstreden zaak als de inhuldiging van het nieuwe staatshoofd (op basis van erfopvolging) met zoveel pracht en praal te laten plaatsvinden als dat nu is gebeurd.

4. Het doet overigens vreemd aan dat omwille een gekunstelde balkonscène uit het gehele land geselecteerde „toejuichers” opgetrommeld zijn om de Dam te bevolken, terwijl „uitjouwvers” die in demonstratieverband naar de Dam wilden met alle mogelijke middelen zijn tegengehouden. De vanzelfsprekendheid, waarmee dit plaatsvond en waarop allerlei veiligheidsmaatregelen en ook de inzet van de Mobiele Eenheid gebaseerd waren, is verontrustend te noemen.

5. Ook de overheid dient voortdurend af te wegen of de middelen die zij inzet om onjuistheden te bestrijden, op dat moment verantwoord zijn en daarbij de mogelijke gevolgen van die middelen te betrekken. Wij betwijfelen of dat wel voldoende gebeurd is toen de Mobiele Eenheid ingezet werd in de Kinkerstraat. Door dit ingrijpen is op 30 april een start

gemaakt met steeds verder eskalerende gewelddadigheden.

6. Hoewel daarmee de gewelddadigheden van een aantal demonstranten zeker niet goedgepraat kunnen worden, willen wij erop wijzen dat eskalatie van geweld in de hand wordt gewerkt met de vermilitariseerde werkwijze van de politie. Het steeds anoniemer aandoende uniform met wapenuitrusting en het steeds massalere karakter van het politie-ingrijpen stimuleren de toename van geweld. De politie-funktionarissen zelf worden daardoor ook blootgesteld aan grote risico's, terwijl velen van hen steeds minder voor ogen staat wat hun taak is: de bescherming van burgers of de verdediging van een falend politiek beleid.

7. Het is opvallend te noemen hoe, over het gehele land verspreid, de overheden steeds meer en steeds sneller zijn overgegaan tot de inzet van de Mobiele Eenheid. De overheid heeft hiermee al vóór 30 april een volstrekt af te wijzen sfeer van geweld gekreëerd.

8. De minister van Binnenlandse Zaken heeft door zijn provocerende uitspraak dat „feest moest” zelf onrust opgeroepen. TROS en Telegraaf hebben evenzeer hun best gedaan tevoren een bepaalde stemming te kweken. Het gemak waarmee de minister en deze media vervolgens gebeurtenissen ten eigen bate misbruiken, is mogelijk nog verontrustender dan de gebeurtenissen zelf. De bedreiging van de vrijheid van meningsuiting, die hierdoor in de hand wordt gewerkt, is zeer bedenkelijk.

Het PPR-partijbestuur is van mening dat de gebeurtenissen moeten worden afgekeurd, maar dat het niet de taak is van progressieve partijen het isolement en de uitzichtloosheid van bepaalde groepen jongeren verder te vergroten door te delen in de algemene verontwaardiging. Een gemeenschappelijk progressief antwoord en de keuze voor een consequent vooruitstrevend beleid moeten enig uitzicht kunnen bieden.

10. Om een verdere eskalatie van geweld in de Nederlandse samenleving te voorkomen en de geweld-spiraal tegen te gaan dient de overheid op korte termijn de eerste stappen te zetten. Geen opgevoerde bewapening of perfektionering van het politie-optreden, waarop bepaalde groepen vaak een even agressief antwoord hebben, maar juist een vermensing van het optreden en een betere afweging wanneer wel en wanneer niet, en met welke middelen, zal worden opgetreden.

(advertentie)

Er is een progressieve spaarbank in ons land.

Waar blijven die progressieve sparenders nou...

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een spaarbank die gesneden is op de maat van uw principes. De ASN is voortgekomen uit de moderne arbeidersbeweging. En steekt dat gegeven niet onder stoelen of banken.

Ook in de bedrijfsvoering verloochent de ASN haar afkomst niet. Daarom kunt u er ook zeker van zijn dat de ASN geen beleggingen voor uw spaargeld kiest waar zij gezien haar maatschappelijke inzichten niet achter staat.

De ASN belegt wel zo veel mogelijk in maatschappelijke en culturele instellingen en - niet te vergeten - in de woningbouw. Dat betekent dat de ASN u geen gouden bergen belooft als u daar gaat sparen. U krijgt een eerlijke rentevergoeding. Niet meer, maar zeker niet minder. En... rente zonder bijsmaak.

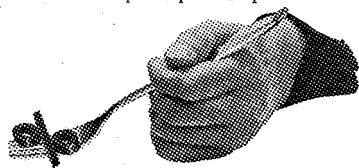
De ASN is in 1960 opgericht door het NVV en De Centrale. Dit geeft haar de verplichting om rekening te houden met de belangen van de groeperingen waarvoor de ASN is opgericht en waaruit zij is voortgekomen.

De ASN: maatschappelijk progressief en principieel. Zo'n spaarbank zou gekozen moeten worden door iedereen die zich verwant voelt met de progressieve beweging in ons land. Door u dus.

Welnu, het minste wat u kunt doen is u te informeren over de ASN. Over de makkelijke manier van sparen (in nauwe samenwerking met de postgiro) en over de vele andere, aantrekkelijke spaarvormen.

U komt er dan meteen achter dat de ASN met haar 55.000 spaarders met een gezamenlijke inleg van 200 miljoen gulden, niet de eerste de beste is. Daarom... vul de bon in deze advertentie in.

Een progressieve daad. Een principiele stap.

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
geeft rente zonder bijsmaak

Bon sturen aan: Algemene Spaarbank voor Nederland,
Antwoordnummer 1188,
2500 VB Den Haag.

U hoeft geen postzegel te plakken. U kunt ook bellen: 070-470181 of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlakbij het Centraal Station) tussen 08.30 uur en 17.00 uur.

Iedereen die voor 1 juli 1980 een spaarrekening opent met tenminste f 50,- als eerste inleg krijgt als welkomstgeschenk een spaarpremie van f 7,50.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- spaardeposito-bewijzen (met een vaste looptijd)

* aankruisen wat u wenst.

NIEUWS UIT DE aktie CENTRA

Amstelveen

Alternatief Amstelveen, het orgaan van het actiecentrum daar, heeft een special gewijd aan het kraken. Hierin vertellen krakers van hun motieven en grieven. PPR-raadslid Jan-Gert Teule legt uit wat er fout is in het Amstelveense huisvestingsbeleid.

Amstelveen telt ongeveer 7.000 geregistreerde woningzoekenden: meest jongeren en samenwonende mensen. Leegstand is er ook genoeg en deze betreft grotendeels eengezinswoningen die niet tot het gemeentelijk woningbestand behoren: woningen bijvoorbeeld van partikulieren die een duurder huis kochten en door de hoge hypotheekrente hun huis nog niet aan de straatstenen kwijt kunnen.

In de APV komt een anti-kraakartikel

voor en dit geeft de politie een handvat krachtiger op te treden dan in gemeenten waar zo'n artikel niet heerst. Daarbij komt dat de gemeente niets doet tegen leegstand en weigert leegstaande huurflats te trachten onder te brengen in het gemeentelijk woningbedrijf.

Een triest verhaal, dat ook voor talrijke andere plaatsen geldt.

Wageningen

Hans Weggen is gekozen als voorzitter van het PPR-actiecentrum Wageningen.

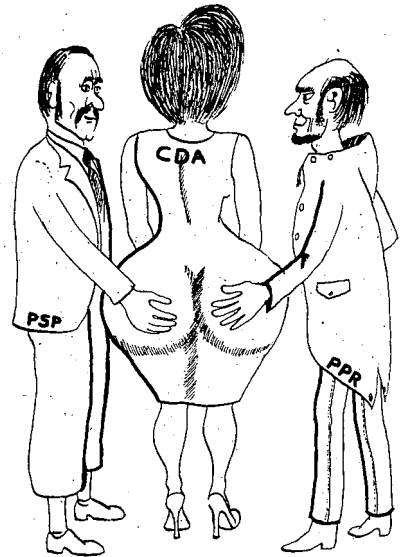
Hij was de enige serieuze kandidaat. Er zijn nog meer vakatures in het bestuur en kandidaten blijven welkom.

Energiebesparing in Brabant

PPR-Brabant heeft een tweede, geheel herziene en geaktualiseerde druk uitgebracht van het in mei 1979 verschenen rapport „Bouwstenen voor een provinciaal energiebesparingsplan en voor de inrichting van nutsbedrijven in Brabant”. Hierin zijn de sindsdien ontvangen reacties van gemeentebesturen en anderen onder meer verwerkt. Het nieuwe rapport is alus een complete inventarisatie geworden van

alle maatregelen die door Brabantse gemeenten zijn of worden genomen op het gebied van energie- en besparing. Daarnaast is er een zeer uitgebreide literatuurlijst toegevoegd.

Wie het rapport wil bezitten girere f 5.90 op postgiro 1806729 tnv penningmeester PPR-Brabant ovv Eeningnota.

Uit: PEPPER, van het PPR-actiecentrum Haarlem.

Vijfde Vredesmars

Van 4 t/m 22 augustus 1980 zal de vijfde Internationale Vredesmars plaats vinden. Vanuit Frankrijk zal men via Italië en Joegoslavië naar Roemenië gaan. De reizigers zijn oorlogstegenstanders, pacifisten en geweldloze activisten die werken vanuit de doelstellingen:

- eenzijdige ontwapening in alle landen
- opheffing van militaire pakten en allianties
- opbouw van militaire structuren naar burgerlijke en afschaffing van economische onderdrukking.

Het bestuur van de PPR staat sympathiek tegenover deze actie. In de eerste

plaats vanwege de volstreekte geweldloosheid die men konsekvent tot uitgangspunt neemt. In de tweede plaats omdat de tweede en derde doelstelling nauw aansluiten bij het verkiezingsprogramma. We nemen tenminste aan dat het Europese veiligheidssysteem dat de PPR voorstaat op zichzelf vreedzaam genoeg is om niet met de tweede doelstelling in strijd te komen.

Meer moeite heeft het bestuur met de eerste doelstelling.

Tot op heden heeft de PPR wél gepleit voor eenzijdige ontwapening van kernwapens, 'om te beginnen uit Nederland', zoals het IKV stelt. Volledige eenzijdige ontwapening, desnoods in

Nederland alleen is geen PPR programmpunt. Ook zal deze doelstelling in Joegoslavië niet veel sympathie ontmoeten, waar men tot de tanden gewapend is tegen een ongewenste Russische inval.

Deze bedenkingen worden overwonnen door de vriendelijkheid van de actie en het bestuur raadt geïnteresseerde leden dan ook aan om contact op te nemen met de Nederlandse organisatie:

Gerdie Markus
3e Helmersstraat 78 HUIS
Amsterdam, 020 - 166652

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

Vrouwen en de PPR-homogroep

De PPR-homogroep bestaat praktisch geheel uit mannen. Daarom wil ik via deze oproep proberen vrouwen te

aktiveren om:

- óók in de PPR-homogroep mee te gaan doen of anders
- als vrouwen een aparte ledengroep binnen de PPR op te richten.

Deze oproep komt voort uit

onvrede in mijzelf over de lesbenpolitiek en de geringe vrouwkracht die de PPR-homogroep sinds haar oprichting kent. Daarom: willen alle PPR-vrouwen die geïnteresseerd zijn in één

van de twee aangegeven mogelijkheden contact met mij opnemen?

Jacinta Schrijer
Hooft Graaflandstraat 167
3525 VS Utrecht
tel. 030/881341

aktie VOER

Strohalm tegen zoutvervuiling

De Aktie Strohalm, die zo als bekend tijdens de paasvakantie de aandacht van het Franse publiek heeft gevestigd op de zoutlozingen in de Rijn door de kalimijnen in de Elzas, gaat haar contacten verstevigen met de Franse ekologische groep „Ecologie et survie” in Mulhouse. Deze groep veroordeelt de Franse zoutvervuiling als een misdaad tegen de aarde en het leven. Daarom heeft „Ecologie et survie” een tienjarenplan ontwikkeld voor de „afbouw” van de kalimijnen, die door lichte industrieën en handwerk-intensieve bedrijven zouden moeten worden vervangen. Van Nederlandse kant kunnen deze milieuvriendelijke Fransen worden gesteund via het toerisme: Aktie Strohalm wil een pamflet maken met tekst in het Duits, Frans en Nederlands, dat de aandacht van de mensen in de Elzas vestigt op de problemen die de kalimijnen veroorzaken stroomafwaarts van de Rijn. Dit pamflet zou door Nederlandse toeristen op ruime schaal kunnen worden verspreid in hotels, op campings enz. Voor nadere informatie: Aktie Strohalm, Oudegracht 42, 3511 AR Utrecht, tel. 030/314314.

Amandla

Het mei-nummer van Amandla, maandblad over zuidelijk Afrika, bevat een schat aan informatie over akties, zoals die tegen de aanwezigheid van Shell in Zuid-Afrika, Mozambique, Zimbabwe, Namibië, vrouwen in Zuid-Afrika en het

publikatieverbod van de tekening „Pers geen Zuid-Afrika uit!”, een de vrijheid van meningsuiting frustrerende oekase van de Nederlandse Code voor het Reclamewezen. Een abonnement kost minimaal f 12,50 per jaar, over te maken op giro 2648800 t.n.v. BOA, Oude Vest 79, 2312 XT Leiden. Losse nummers: f 1,50 ekskl. porto.

**PERS GEEN
ZUID-AFRIKAAN UIT!**

Chili

Het Haags Chilikomitee, waarin ook de PPR is vertegenwoordigd, heeft voor de tweede maal een Chili-bulletin uitgegeven, ditmaal ter gelegenheid van de herdenking en de viering van de 4e en 5e mei. In dit bulletin zijn de volgende artikelen opgenomen: Een reportage over „Colonia Dignidad”, een nederzetting in zuid-Chili, die gesticht is door Duitse

immigranten en voornamelijk bestaat uit ex-nazi's en neo-fascisten. Dit kamp wordt door Pinochet gebruikt als concentratiekamp. Het heeft de brutaliteit gehad Amnesty International aan te klagen in de Duitse Bondsrepubliek. Verder zijn er artikelen over de Chileense muziek- en zanggroep Amankay en de ontwikkelingen in de Chileense muziek, over de noodzaak tot boycot van de Granny Smith appels, over de staking in de kopermijn El Teniente; projecten ter ondersteuning van het verzet en van de eettafels in Chili, en een open brief van Laura Allende, voormalig lid van het Parlement tijdens de regering Allende, en zuster van de vermoorde president.

Het bulletin beslaat acht pagina's, groot formaat, en bevat bovendien een groot aantal foto's en een boycotstripverhaal op de achterpagina. De normale verkoopprijs is f 1,-. Het bulletin is ook te bestellen op gironummer 3937631 t.n.v. Haags Chilikomitee, onder vermelding van „Bulletin”; de kosten zijn dan f 2,20 (inclusief portokosten).

Dienstweigeraars

Op donderdag 5 juni houdt de Vereniging Dienstweigeraars een landelijke aktiedag in Den Haag. Deze dag heeft als doel te protesteren tegen het beleid dat de overheid voert ten

aan zien van dienstweigeraars. Het thema van deze manifestatie zal zijn: de rechtspositie van de tewerkgestelde dienstweigeraar.

Naast een forumdiskussie met kamerleden en vertegenwoordigers van de vredsbeweging zullen er tal van andere activiteiten plaatsvinden. Voor deze dag geeft de Vereniging Dienstweigeraars een 'tewerkstellingskrant' uit met veel achtergrondinformatie over verschillende onderwerpen die te maken hebben met de vervangende dienst. Deze krant is verkrijgbaar bij het landelijk sekretariaat van VD, postbus 4802, Amsterdam, tel: 020-92 50 50. De manifestatie vindt plaats op donderdag 5 juni 1980 in de Houtzagerij, Houtzagersingel 78, Den Haag, aanvang 10.00 uur. Meer informatie: 020 - 92 50 50.

Wie meer wil weten over het in deze rubriek geserveerde Aktievoer kan eens informeren bij de plaatselijke Wereldwinkel. Allicht dat ze er daar ook, en méér, van weten, dat ze je verder kunnen helpen.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

15 aug. 1980, nummer 160

ONTWERP VERKIEZINGS- PROGRAMMA

LMW

PPR

Aktie Krant

---

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

---

directie

Jan Heytel, Gidi van Dongen,
Louis Vuurboom

---

redactieraad

Erik Akkermans, Gerard de Oude,
Kees van Twist

---

redactie

Hans Berrevoets, Stéphanie Brokerhof,
Harm Lamberts, Wil Merkies,
Walter van Opzeeland (eindredacteur)
Kees Waagmeester

---

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

---

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

---

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

---

abbonementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

---

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

---

advertenties

uitsluitend: Jan Heytel,
Schreveliusstraat 68, Haarlem
Telefoon overdag 02505-791,
's avonds 023-314160

---

basis-layout

Joep Paulussen

PPR moet blijven

De opmerking (in een interview met de Haagse Post van 31 juli) van Harry van Doorn dat de PPR maar beter in de PvdA kan opgaan, heeft – door de kommertijd? – nogal wat aandacht gekregen en uiteraard tot de nodige reacties aanleiding gegeven. De PPR moet blijven! Herman Verbeek heeft als voorzitter de volgende verklaring uitgegeven:

„1. Opheffen van de PPR zou onmogelijk zijn: 150.000 kiezers, 12.000 leden kan men niet in de steek laten. Zeker niet nu volgens de laatste Nipo-peilingen de PPR in de lift zit. De partij is springlevend. Op 19 augustus wordt in Nieuwspoor het konsept verkiezingsprogramma gepresenteerd. De actiecentra hebben talrijke leden kandidaat gesteld voor de lijst van de Tweede Kamer. Op het kongres van 14 en 15 november in Amsterdam wordt de lijsttrekker, de lijst en het programma vastgesteld.

2. De suggestie, gedaan door Harry van Doorn, om als PPR een groep te worden in de PvdA, zou op grote problemen stuiten. Niet alleen zou 'n stap betekenen dat je onmiddellijk totaai in die massapartij verdwijnt, ook programmatisch zijn we meer dan ooit in een scherpe discussie met de PvdA. Het PvdA-programma Weerwerk baseert heel zijn economisch plan op een groei van 2%. Dat is niet alleen vrij zeker illusoir, het betekent ook dat men daar opnieuw kiest voor een welvaart op kosten van de Derde Wereld, schaarse

grondstoffen en milieu. Werkgelegenheid, inkomensbeleid etc. vragen een radicalere visie. Dat geldt ook voor o.a. kernenergie en kernwapens.

3. Inderdaad worden enkele ideeën van de PPR schoorvoetend overgenomen door met name de PvdA. Zo is daar een groeiend verzet tegen bestaande kerncentrales en eventuele nieuwe kerncentrales waar te nemen. Maar die strijd is nog lang niet gewonnen. Bovendien zal het nodig zijn opnieuw 10 jaar vooruit te denken ten aanzien van problemen die nu aan de orde zijn. Basis-inkomen bv. zie je nog sterk afgewezen in de grote partijen, terwijl al 50% van de burgers dat in feite ontvangt, via uitkeringen, beurzen enz.

4. Het zou uiterst ongunstig zijn voor de democratie als er alleen grote partijen over zouden blijven. Die zijn altijd min of meer elkaars gevangenen. Ze kunnen niet ver van elkaar wegllopen. Ze kunnen de kiezer niet een echt alternatief aanbieden. Die kiezer wordt aldus ongeïnteresseerd, a-politiek, en neutraal. Bijzonder voor de PvdA zou het ongunstig zijn als er ter linker zijde van deze progressieve volkspartij geen trekkracht meer zou zijn. Voor de parlementaire democratie is een blokken-politiek sterk verlamdend. Een coalitie-politiek maakt veel meer evenwichten en verschuivingen van evenwichten mogelijk. Er zal dus steeds weer een uitdaging zijn om jengens de kiezer en de andere partijen duidelijk positie te kiezen.”

PPR en Middenschool

EGBERT BOEKER

De verslaglegging van het Mei-kongres in de PPRAK van 30 mei 1980 geeft enige onduidelijkheid over het PPR-standpunt inzake de middenschool. Dit wordt veroorzaakt doordat in het verslag wordt gesproken over de middenschool en omdat wel het amendement is opgenomen dat is aanvaard, maar niet het amendement dat is verworpen. Vandaar dat het partijbestuur in dit stukje wat meer duidelijkheid verschaft.

In de eerste plaats heeft het kongres zich niet uitgesproken voor de middenschool, maar voor een middenschool. Dat is dus een school die voldoet aan de criteria die de PPR stelt en

die behoeft beslist niet gelijk te zijn aan de middenschool van Van Kemenade. Deze interpretatie van het kongresbesluit wordt nog onderstreept doordat het kongres het volgende amendement *verwierp*:

„Het parlement moet zo spoedig mogelijk een beslissing nemen over de wenselijkheid tot invoering van de middenschool. Tegelijkertijd dient hierbij bepaald te worden dat alle leerlingen in de toekomst de middenschool zullen bezoeken (eensporig systeem)...”

Het kongres aanvaardde een amendement gericht op verdere stimulering van middenschool-experimenten en het opzetten van een raamwet voor de middenschool.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Werkprogramma

EGBERT BOEKER

In dit extra dikke nummer van de PPR-aktiekrant vindt men het ontwerp verkiezingsprogramma, waarmee de PPR het vertrouwen van de Nederlandse kiezer wil winnen. Meer dan 100 leden van werkgroepen zijn bezig geweest met onderdelen van de tekst en de programcommissie heeft dat proberen te voegen tot een geheel. Als lid van de commissie voor het bestuur heb ik van nabij gezien hoeveel tijd en energie de leden van de commissie aan dit werkstuk hebben besteed en namens de partij wil ik hen daarvoor hartelijk bedanken. De aandachtige lezer zal opmerken, dat de grote lijnen van het programma niet veranderd zijn. De PPR is een programmatische partij, die op lange termijn werkt en de wezenlijke problemen van vier jaar geleden liggen er nog steeds. Er is door de huidige regering zelfs geen stap gezet op weg naar hun oplossing. Geen wonder dus, dat we weer opnieuw alternatieven aandragen voor de bewapeningswedloop, het welzijnsbeleid en het energiebeleid. We kunnen daarbij met vrucht gebruik maken van het werk dat door PPR-leden in ander verband is verzet. Ik denk aan Theo Potma, jaren lang voorzitter van de

themagroep milieu, die binnenkort een tweede druk tegemoet mag zien van zijn „vergeten scenario”. Zijn energie-ideeën worden zelfs aangestipt in de kernenergienota van de Nederlandse regering, hoewel ze zijn boodschap niet overnemen. Het Ministerie van Economische Zaken ligt al jaren lang dwars als het er om gaat werkelijke alternatieven met een serieus rekenmodel te onderbouwen. Die ideeën passen niet in de huidige computers met programma's die gebaseerd zijn op het traditionele denken. Er is een nieuw geraffineerd model nodig, maar de gelden daarvoor worden niet vrij gegeven. Ik beschrijf dit zo uitvoerig, omdat ditzelfde zich voordoet bij het sociaal-economisch denken van de PPR. We kunnen niet zo gemakkelijk als de PvdA doorrekenen wat het allemaal kost en wat de gevolgen zijn voor werkgelegenheid en betalingsbalans. We moeten ook niet voor de verleiding bezwijken om dit te doen met de methodes van de „tegenpartij”. We moeten overtuigen door onze redeneringen. Dat neemt niet weg, dat we de kiezer duidelijk maken, dat ons program uitvoerbaar is. En natuurlijk zijn onze verlangens niet allemaal tegelijk te verwezenlijken en stellen we priori-

teiten in het beleid.

Er staan in het program ook zaken waarover we nog niet zijn uitgedacht. Bijvoorbeeld het idee dat de grond in handen van de gemeenschap moet komen. Moeten we dat bereiken door onteigening? Maar de vergoeding daarvoor is niet te betalen, tenzij we die vergoeding zelf ter discussie stellen. Als de grond rechtens bij de gemeenschap thuis hoort, waarom dan een vergoeding? Als je nu eens zou onteigenen op termijn van 30 jaar zonder vergoeding, dan zijn alle hypotheeken afgelost en hebben de huidige eigenaars royaal het vruchtgebruik gehad.

Ons programma doet hierover geen uitspraak. Wel is duidelijk, dat de PPR meent, dat het eigendomsrecht duidelijke grenzen heeft. De partij is vóór het vorderen van leegstaande panden ten behoeve van sociale huisvesting en de PPR is vóór de medezeggenschap van de werknemers in de onderneming. De oude eigenaars, de aandeelhouders krijgen – als het aan ons ligt – steeds minder stem.

In de komende jaren zullen we werken aan de verdieping en verbreding van ons verkiezingsprogramma. Het is daarmee ook een werkprogramma. Voor ons allemaal.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

HET ONTWERP-PROGRAMMA 1981-1985

Op vrijdag 14 en zaterdag 15 november 1980 zal het najaarskongres 1980 worden gehouden. Tijdens dit kongres zal o.a. het ontwerp-programma 1981-1985 ter discussie staan. Dit ontwerp-programma wordt hierbij ter bespreking en amendering aangeboden.

Tot 15 september kunnen hierop amendementen worden ingediend.

Amendementen kunnen alleen worden ingediend door een actiecentrum, door 15 partijleden gezamenlijk, door het partijbestuur of door de kamerfrakties. Het gebruik van amendementsformulieren is verplicht. Deze zijn op aanvraag verkrijgbaar bij het partijbureau. Amendementen moeten uiterlijk 15 september in drievoud op het partijbureau ontvangen zijn.

Teneinde de leden en de actiecentra behulpzaam te zijn bij de bespreking van het ontwerp-programma zijn er telefonische gesprekken ingesteld, waar men overleg kan plegen met de coördinatoren van de diverse hoofdstukken. De bedoeling is dat men tijdens deze gesprekken vragen over onderdelen van het programma kan stellen en al in een zo vroeg mogelijk stadium amendementen aankondigt, zodat dan al amendementen door overleg samengevoegd kunnen worden.

Bij de volgende kan men terecht:

– voor algemene informatie met betrekking tot het gehele programma, zowel van inhoudelijke als van procedurele aard:

INDELING

1. DEMOKRATISERING

- 1.1 politieke democratie
- 1.2 publieke democratie
- 1.3 naar zelfbestuur in bedrijven en instellingen
- 1.4 transnationale ondernemingen.

2. PRODUKTIE EN ARBEID

- 2.1 algemeen
- 2.2 selectieve ontwikkeling
- 2.3 landbouw
- 2.4 werk en vrije tijd
- 2.5 arbeidsmarkt en kwaliteit van de arbeid
- 2.6 wetenschap en techniek.

3. INKOMEN

- 3.1 overheidsfinanciën
- 3.2 inkomens uit arbeid
- 3.3 basisinkomen
- 3.4 sociale zekerheid
- 3.5 belastingen
- 3.6 consumenten en consumptie.

4. ENERGIE, GRONDSTOFFEN EN MILIEU

- 4.1 algemeen.
- 4.2 energie en grondstoffen
- 4.3 voorkomen en terugdringen van milieuverontreiniging.

Jan Dirx, 020-226018 – maandag t/m woensdag 080-226813 – donderdag en vrijdag.

– hoofdstuk 1, democratisering:

Jan Dirx, zie boven.

– hoofdstuk 2, produktie en arbeid:

Rob Maas, 010-363663 – dinsdag 2, woensdag 3 en woensdag 10 september, 's avonds.

– hoofdstuk 3, inkomen:

Eric Bolhuis, 070-631822 – ook 2, 3 en 10 september, 's avonds.

– hoofdstuk 4, energie, grondstoffen en milieu:

Wouter van Doorn, 08385-10875 – woensdagen 3 en 10 september, 's avonds.

– hoofdstuk 5, leefbaarheid:

Gerard van Wakeren, 08303-2898 – woensdagen 3 en 10 september, 's avonds.

– hoofdstuk 6, vrede:

Wout Zinkstok, 020-247570 – maandagen 1 en 8 september, overdag.

Karel van Kesteren, 070-455390 – dinsdagen 2 en 9 september, 's avonds.

– hoofdstuk 7, welzijn:

Jan Zuidgeest, 01653-4495 – dinsdag 2 en donderdag 11 september, 's avonds.

Na het najaarskongres zal de tekst door een redaktie-kommissie op het Nederlands nagekeken worden en zal een aantal in de tekst gebruikte begrippen in voetnoten worden uitgelegd.

5. LEEFBAARHEID

- 5.1 ruimtelijke ordening
- 5.2 stadsvernieuwing
- 5.3 kleine kernen
- 5.4 volkshuisvesting.

6. VREDE

- 6.1 algemeen (niet tijdig geproduceerd)
- 6.2 ontwikkelingssamenwerking
- 6.3 militair veiligheidsbeleid
- 6.4 rechten van de mens
- 6.5 Verenigde Naties
- 6.6 Europese Gemeenschap
- 6.7 zuidelijk Afrika
- 6.8 Midden-Oosten
- 6.9 speciale aandachtsgebieden.

7. WELZIJN

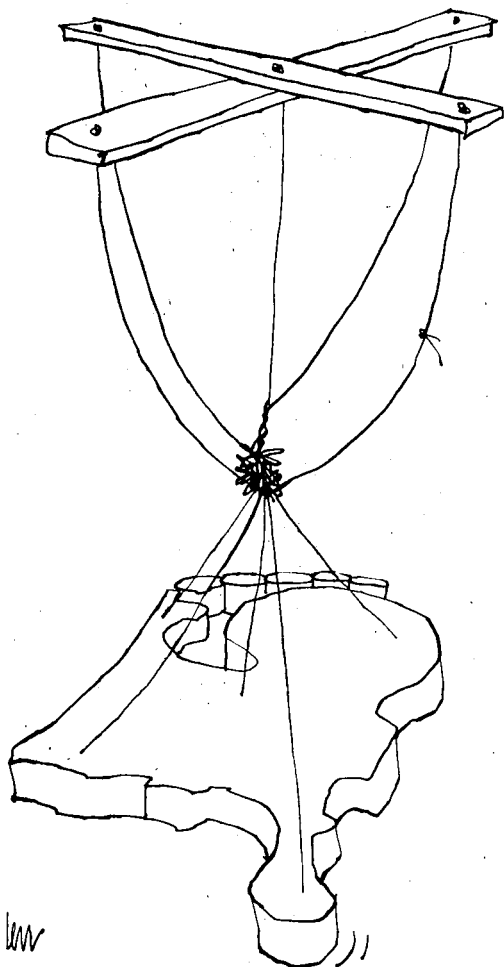
- 7.1 algemeen
- 7.2 emancipatie
- 7.3 lichamelijke en geestelijke gezondheidszorg
- 7.4 sport
- 7.5 onderwijs en vorming
- 7.6 kunst en cultuur
- 7.7 media en communicatie
- 7.8 sociaal-kultureel werk en maatschappelijke dienstverlening.

1. DEMOKRATISERING

1.1. POLITIEKE DEMOKRATIE

Algemeen

Nederland wordt wel omschreven als een gedecentraliseerde eenheidsstaat. Dat wil zeggen dat lagere overheden al datgene mogen doen, wat hogere niet aan zich hebben getrokken. Maar het betekent ook dat hogere controlerend optreden ten opzichte van lagere. In de loop der jaren is dit op zich bruikbare model uitgehold doordat een toenemend aantal beslissingen door het Rijk, de hogere en hoogste overheid, wordt genomen. Er is dus sprake van een verstoord evenwicht. In welke mate dit evenwicht hersteld kan worden door decentralisatie van taken en bevoegdheden is mede afhankelijk van de vraag of op een lager bestuurlijk niveau voldoende invloed kan worden uitgeoefend op andere machtscentra in de maatschappij (zoals andere overheden, het landelijk niveau van politieke partijen, adviesinstanties, ambtenarij, pressiegroepen, actiegroepen, werkgevers, werknemers). Er zijn grenzen aan deze invloed: zelfs op nationaal niveau blijkt het immers moeilijk greep te krijgen op bv. multinationale ondernemingen. Maar daar staat tegenover, dat het

... bestuurbaarheid van Nederland ...

strijden in de eigen leefomgeving voor bepaalde zaken, met of tegen het lokale bestuur, een sterk mobiliserend effect kan hebben.

De positie van minderheden (zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin) is in onze politieke democratie nog slechts door formele waarborgen omgeven en dat zelfs onvolledig. Dat zij deel kunnen nemen aan de parlementaire democratie is voor deze groepen een onvoldoende verzekering.

De voorlichting in onze maatschappij is niet neutraal. De meeste informatie is erop gericht de mensen te doen geloven, dat de bestaande maatschappelijke situatie de meest wenselijke is. En die groepen die werkelijke alternatieven aan te dragen hebben, beschikken over te beperkte middelen om deze op een groter publiek effectief over te brengen, omdat ook informatie aan het marktmechanisme onderworpen is.

Het politieke bestel dient zodanig georganiseerd te zijn, dat iedereen zoveel mogelijk over zijn/haar eigen leven en leefomgeving te vertellen kan hebben. De parlementaire democratie is daartoe één van de middelen. Uitspraken van het parlement zijn op te vatten als compromissen tussen vele machtscentra, zoals die hierboven genoemd, waarvan de uitkomst niet per definitie in het belang is van de meerderheid van de mensen.

Voor een verdere democratisering van het politieke bestel is het daarom nodig ook de andere terreinen van het maatschappelijk leven te democratiseren. Deze democratisering (bv. bedrijfsdemocratisering, cliëntenraden enz.) zal mede via buitenparlementaire actie worden nagestreefd, ook door de PPR. Ook openbaarheid is daartoe een belangrijk middel.

Voorwaarde voor maximale invloed van zoveel mogelijk mensen is, dat iedereen toegang moet hebben tot een in beginsel gelijkwaardig voorzieningenniveau. Dat betekent, dat een basisvoorzieningspakket (zoals onderwijs, gezondheidszorg, winkelvoorzieningen) landelijk verzekerd moet zijn.

Het opnemen van grondrechten (bv. het anti-diskriminatie-artikel, de bescherming van het menselijk lichaam, bescherming van privacy, de vrijheden van organisatie en van meningsuiting) in de Grondwet is voor minderheden slechts het begin van de strijd om versterking van hun positie. Een volgende stap is het nemen van positief diskriminerende maatregelen om hun gelijkwaardigheid ook reëel inhoud te geven, zonder hun identiteit te ontkennen.

Voorwaarde voor een inhoudelijke democratie is een veelzijdige informatieverschaffing aan de bevolking, waarbij geëist mag worden dat de gegeven informatie inhoudelijk te verantwoorden is.

De democratisering van maatschappelijke sectoren buiten de overheidssfeer wordt met kracht ter hand genomen. Daartoe worden wettelijke regels gesteld. Patiëntenraden, cliëntenraden enz. worden verplicht gesteld. In de overheidssfeer wordt dit, voor zover de controlerende positie van de volksvertegenwoordiging daardoor niet wordt aangetast, ook toegepast. Om het mogelijk te maken dat de mensen inzien, dat het ook anders kan, wordt aan maatschappelijke groe-

pen die daartoe zelf de middelen niet hebben de kans geboden gebruik te maken van het ambtelijk apparaat, of die middelen ter beschikking gesteld om onafhankelijk advies in te winnen, voor het uitwerken van alternatieven.

Een basisvoorzieningenpakket dient over het hele land verzekerd te zijn. De Tweede Kamer bepaalt wat in dit pakket thuis hoort.

Op alle niveaus van het onderwijs moet aandacht besteed worden aan het leren kritisch en selectief te staan tegenover de veelheid van informatie waarmee iedereen overstromd wordt. Ook de toegang tot de informatieverschaffingsmiddelen (TV, radio, kranten enz.) moet gedemocratiseerd worden, zodat de veelheid aan stromingen die Nederland rijk is ook werkelijk in de media tot uiting komt.

Bestuurlijke organisatie

Door een vergrote mobiliteit en een technische schaalvergroting is het maatschappelijk blikveld van de meeste mensen verruimd. Ze hebben nu meer dan vroeger belang bij beslissingen die voor een groter gebied worden genomen. De bestuurlijke beslissingsstructuur is daar niet steeds aan aangepast.

Door een toenemende centralisatie met name naar het Rijk dreigen de lagere overheden uitvoeringsloketten te worden. Dit schaadt de betrokkenheid en participatie van de bevolking.

Een tendens van de laatste jaren is ook een toenemende scheiding van planning en uitvoering. Beïnvloeding van de besluitvorming door de bevolking wordt hierdoor bemoeilijkt.

De chaos in de politieke besluitvorming rond de bestuurlijke organisatie van de laatste tien jaar heeft er toe geleid, dat op veel plaatsen allerlei ad-hoc bestuursstructuren werden opgedragen, zonder dat daarbij steeds in de controle van een rechtstreeks gekozen orgaan voorzien was. Ook werden nieuwe taken opgedragen aan bestuurslichamen die wat democratische samenstelling betreft daar eigenlijk niet voor in aanmerking kwamen, zoals de waterschappen.

Met name die streken, die sterk door de bevolking gedragen worden op grond van historische, kulturele, economische en sociale samenhang moeten een bestuurlijke eenheid gaan vormen of blijven.

Aan een grondige herziening van de provinciale indeling d.m.v. de instelling van regio's zijn in de praktijk nog zoveel problemen en kosten verbonden dat er de komende vier jaar geen prioriteit aan gegeven kan worden.

Experimenten met regio-vorming kunnen echter wel verder gaan, mits zij een duidelijk eigen takenpakket hebben, een rechtstreekse democratische controle garanderen met rechtstreekse verkiezingen en herkenbaar zijn voor de bevolking.

De besluitvorming dient plaats te vinden op een zo laag mogelijk niveau, dus zo dicht mogelijk bij de mensen, die met de gevolgen van de besluitvorming te maken hebben.

Decentralisatie van rijkstaken mag zich niet tot uitvoerende beperken. Daarnaast behoren hogere bestuursniveaus slechts datgene te plannen, wat niet door lagere zelf gepland kan worden: de planning geschiedt dus van onderop. Het ogenschijnlijk technische karakter van de planning mag niet als excuus worden gebruikt om eisen en wensen vanuit de bevolking af te wijzen. In dat geval immers bevestigt de planning de bestaande machtsverhoudingen.

Lagere bestuurlijke niveaus moet de nodige financiële ruimte worden gelaten voor het op eigen wijze aanpak-

ken van nieuwe opgelegde of door hen zelf ter hand genomen taken.

De decentralisatie van rijkstaken naar provincie, gemeente en (voor zover aanwezig) regio dient met kracht bevorderd te worden. Hetzelfde geldt voor de decentralisatie van provinciale taken naar de gemeenten toe, zelfs als ze deze alleen in gemeenschappelijk verband kunnen behartigen. Daarbij worden niet alleen uitvoerende taken overgedragen.

Aan decentralisatie van rijkstaken, zowel naar regio's, als naar gemeenten, wordt met voortvarendheid begonnen. Ook overdracht van taken van provincies naar gemeenten komt in aanmerking, zelfs als ze deze alleen in gemeenschappelijk verband kunnen behartigen. Daarbij worden niet slechts uitvoerende taken overgedragen.

Omdat al te grote verschillen in belastingdruk onaanvaardbare inkomensverschillen teweegbrengen, kunnen de financiële middelen van de lagere overheden het beste via centrale financiering verzekerd blijven. Bij de verdeling van deze middelen via gemeente- en regiofondsen wordt het zwaartepunt verschoven van inwonertal en oppervlakte naar de mate waarin de bevolking van openbare voorzieningen afhankelijk is (dit blijkt onder meer uit de inkomensstructuur van de bevolking).

Voor zover nieuwe plansystemen worden ingevoerd, behoren de ze zo flexibel te zijn opgezet, dat ze toegankelijk blijven voor beïnvloeding door de bevolking.

Aan de stelregel dat openbare lichamen met een uitgebreid en voor de bevolking belangrijk takenpakket slechts geëgitimeerd kunnen worden door een rechtstreeks gekozen algemeen bestuur, dient strikt de hand te worden gehouden.

Dit betekent onder meer dat de democratische controle van de provincie op waterschappen moet worden vergroot. Hiertoe zijn reglementswijzigingen noodzakelijk, waarbij er vanuit wordt gegaan dat:

- het beleid m.b.t. het waterbeheer door provincies bepaald wordt en de uitvoering door waterschappen (korte termijn);

- in een zo vroeg mogelijk stadium een afweging plaats vindt van alle belangen, die met water gemoeid zijn, zoals landbouw, natuur, scheepvaartverkeer, recreatie, waterwinning e.d.;

- in het bestuur van een waterschap alle groeperingen vertegenwoordigd zijn, die belang hebben bij een evenwichtig waterbeheer;

- het lidmaatschap van waterschapsbesturen en het stemrecht binnen waterschappen losgekoppeld wordt van eigendom als criterium.

Op langere termijn worden waterschappen opgenomen in het provinciaal en gemeentelijk apparaat.

Volksvertegenwoordigingen en regering

De huidige landelijke volksvertegenwoordiging is samengesteld uit twee kamers, de tweede en de eerste. De verkiezingsprocedure is voor beide verschillend: dat betekent dat er altijd grotere of kleinere verschillen in politieke samenstelling zullen zijn. Daarom is een simpele technische taakverdeling, als zou de Tweede Kamer vooral beleidsgericht, de Eerste vooral rechtsinstituut zijn, tussen de Kamers ook niet mogelijk. Wanneer we de Tweede Kamer als een volwaardige volksvertegenwoordiging willen zien, kan de Eerste slechts overbodig zijn.

Naast de rol van de volksvertegenwoordigingen (Tweede Kamer, provinciale staten, gemeenteraad) als (mede)wetgever hebben ze met name de taak het dagelijks bestuur (regering, gedeputeerde staten, burge-

meester en wethouders) in hun doen en laten te controleren.

Op gemeentelijk en provinciaal niveau kunnen de volksvertegenwoordigingen hun positie ten opzichte van gedeputeerden en wethouders waarmaken, doordat ze dezen kunnen ontslaan. Tegenover de Commissaris van de Koningin en de burgemeester missen ze dit middel, omdat die personen door het rijk benoemd en ontslagen worden. Daardoor is de controle op het dagelijks bestuur onvolledig.

Daarnaast ontstaat er steeds meer een wildgroei van Kommissies (bv functionele op gemeentelijk niveau), adviesraden (Raad voor de Waterstaat, Raad van advies voor de ruimtelijke ordening en zelfstandige bestuursorganen (de Nederlandse Bank, Kamers van Koophandel). Hierdoor versnipperd het bestuur steeds meer en dreigen politieke minderheden buiten spel gezet te worden.

Het gevaar van drie- of vierstromenland komt hier duidelijk naar voren.

Momenteel hebben Nederlanders actief kiesrecht vanaf hun 18de. Dat is twee jaar nadat men mag gaan werken en dus verantwoordelijkheid mag gaan dragen. Men wordt dan geacht voldoende basiskennis te hebben om beslissingen te kunnen nemen.

Vreemdelingen die in Nederland wonen, hebben geen kiesrecht. Daardoor missen ze de kans zich uit te spreken over de wijze waarop mede met hun belangen moet worden omgesprongen.

Het huidige staatshoofd heeft in beginsel slechts representatieve functies. Het lijkt echter democratischer ook die functies te laten vervullen door één of meer personen, die daarvoor aangewezen zijn.

De Eerste Kamer moet nu eindelijk afgeschaft worden. Om hun controlerende taken waar te kunnen maken, dienen de volksvertegenwoordigingen beter toegerust te worden.

Terwille van de politieke duidelijkheid en werkbaarheid zijn op lagere bestuurlijke niveaus programkolleges gewenst, mogelijk als afspiegelingskolleges, maar liefst als meerderheidskolleges, mits alle fracties een gelijk recht behouden op de nodige informatie om hun bestuurswerk te doen. Dit is ook een vereiste voor het democratisch functioneren van de gehele raad en de gehele staten.

Vreemdelingen, die minimaal twee jaar legaal in Nederland zijn, dienen dezelfde politieke rechten, waaronder het kiesrecht, te krijgen als Nederlanders.

Voor zover wijk- en dorpsraden worden ingesteld, dienen zij niet alleen zo democratisch mogelijk te worden samengesteld, maar ook flinke bevoegdheden en mogelijkheden te hebben (in overeenstemming met aard en omvang van het gebied), om te voorkomen dat ze verworden tot zinloze buffers tussen bestuur en bestuurden.

De Nederlanders moeten kunnen kiezen voor het beleid van een dagelijks bestuur op alle bestuursniveaus. Als een dagelijks bestuur valt, behoren er dus eerst verkiezingen gehouden te worden voordat er een nieuw dagelijks bestuur komt uit andere politieke partijen.

De Eerste Kamer stelt zich in afwachting van haar opheffing zo terughoudend mogelijk op.

De Tweede Kamerfracties en de Kamerleden krijgen meer faciliteiten om hun controlerende functie waar te maken (bv middels onderzoek, het horen onder eed, ook van ambtenaren zonder instemming daarmee van de betrokken minister). Ook zij behoren ambtelijke en financiële bijstand voor het ontwikkelen van alternatieven te kunnen krijgen. Dit geldt nog sterker voor fracties en leden van regionale staten en gemeentera-

den, daar zij deel uit maken van het hoogste bestuursorgaan van regio en gemeente.

De beleidsbepalende rol van regionale staten en gemeenteraad wordt benadrukt door hen uit hun midden voorzitters van raad, staten en dagelijkse besturen (wat niet automatisch dezelfde personen behoeven te zijn) te laten kiezen. De taken van de burgemeester en de Commissaris der Koningin zoals we die nu kennen, worden dan behartigd door de verschillende wethouders en gedeputeerden, die daarbij ook de bevoegdheden in bijzondere omstandigheden (d.w.z. toestand van oorlog enz.) kunnen uitoefenen.

De machtspositie van Kommissies, adviesraden en zelfstandige bestuursorganen wordt teruggedrongen. Voor zover dit niet mogelijk is, wordt de controle erop vanuit de volksvertegenwoordiging versterkt. Daartoe dienen de adviesorganen van het dagelijks bestuur hun adviezen gelijktijdig en in dezelfde bewoordingen uit te brengen aan het dagelijks bestuur en aan de volksvertegenwoordiging. De Wet openbaarheid van bestuur wordt in die zin aangepast.

Op lager bestuurlijk niveau wordt zo min mogelijk gebruik gemaakt van de mogelijkheid functionele commissies met bestuursbevoegdheden in te stellen. Om de controle maximaal te doen zijn, dienen vergaderingen van deze commissies in beginsel altijd openbaar te zijn.

Kamerleden mogen geen betaalde bijbaantjes hebben. Alle onbetaalde en betaalde bijbaantjes van kamerleden en kandidaat-kamerleden worden geopenbaard. Een opeenstapeling van half- of onbetaalde baantjes wordt verboden.

De leeftijd voor actief kiesrecht wordt verlaagd tot 16 jaar. Die voor passief kiesrecht voor alle niveaus tot 21 jaar.

Bij het verlenen van actief en passief kiesrecht voor alle rechtstreeks gekozen organen aan buitenlanders, die minstens 2 jaar legaal in Nederland zijn, is de eerste stap het realiseren van het reeds in eerste lezing in de Grondwet opgenomen kiesrecht voor gemeenteraden en eventueel aanwezige wijk- en dorpsraden.

Het raads- en statenlidmaatschap dient minimaal een halftijdse betrekking te zijn, met vergelijkbare financiële rechten en plichten als gelden voor andere politieke ambtsdragers.

Zolang niet tot verdergaande decentralisatie van taken en bevoegdheden naar de gemeenten is overgegaan, moet met grote terughoudendheid tot instelling van wijk- en dorpsraden worden overgegaan. Ook deze raden vergaderen in beginsel altijd in het openbaar.

De representatieve functie van het staatshoofd wordt zo sober mogelijk opgezet. De andere functies die het staatshoofd nu nog heeft, worden door andere organen overgenomen. Zo zal de Tweede Kamer de kabinetsformateur kiezen.

1.2. PUBLIEKE DEMOKRATIE

Rechtsbescherming

De bevolking kiest nu haar vertegenwoordigers voor vier jaar; haar rol is daarmee vrijwel uitgespeeld. De inspraak staat immers nog maar in de kinderschoenen. Ten aanzien van concrete beslissingen heeft de bevolking in veel gevallen de procedure van de Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen (arob). Deze geeft veelal een goedkope en eenvoudige manier om tegen die beslissingen in beroep te komen.

1 Een reële controle op het dagelijks bestuur met bijbehorende sanktiemogelijkheden is een taak voor de volksvertegenwoordiging. Een ombudsman/vrouw zou, om maatschappelijke tegenstellingen bloot te kunnen leggen en niet te dienen als buffer tussen bestuur en bestuurden dezelfde bevoegdheden moeten hebben.

Volkstellingen vormen een inbreuk op de privacy van de mensen en zijn enorm duur. De gegevens komen pas na lange tijd beschikbaar en blijken dan bovendien niet betrouwbaar.

De beïnvloeding van de besluitvorming door de bevolking tussen de verkiezingen door wordt middels inspraak zoveel mogelijk bevorderd.

Bezwaarschriften- en beroepsprocedures die tegen een beslissing open staan blijven gehandhaafd en worden niet beïnvloed door het al of niet gebruik maken van het recht van inspraak.

Volkstellingen dienen niet meer plaats te vinden. Noodzakelijke gegevens moeten verkregen worden middels steekproefgewijs onderzoek onder kleine groepen die representatief zijn voor de bevolking.

De overheid dient voldoende faciliteiten ter beschikking te stellen om een algemeen recht van inspraak reëel inhoud te geven.

25 Bezien wordt voor welke wetten en regelingen die nu uitgezonderd zijn de arob-procedure toepasselijk verklaard kan worden.

Een ombudsinstituut wordt niet ingesteld. De voorgenomen volkstelling in 1982 of '83 vindt niet plaats.

Burgerlijke ongehoorzaamheid

De situatie kan zich voordoen dat de wettelijke vertegenwoordigers zo slecht inspelen op de behoeften van de bevolking dat deze haar respect verliest voor de wet en in actie komt tegen onrechtvaardige maatregelen. Deze vorm van burgerlijke ongehoorzaamheid verdient erkenning. Er moet daarom een fundamentele heroverweging plaatsvinden t.a.v. het justitiële optreden tegen onwettige sociale actie, voorzover sprake is van uitingen van burgerlijke ongehoorzaamheid tegen overheidsmaatregelen die als onrecht worden ervaren. Dit zal onder meer moeten resulteren in richtlijnen voor het vervolgingsbeleid inzake burgerlijke ongehoorzaamheid.

45 Van vervolging kan worden afgezien wanneer is vastgesteld dat de overtreders:

- a. eerst wettige middelen hebben geprobeerd;
- 50 b. geweldloze actie voeren met respect voor de rechten van anderen; gewetensvol, weloverwogen en openlijk handelen;
- c. aktievormen kiezen, die inhoudelijk samenhangen met het (overheids)handelen waartegen men bezwaar heeft;
- 55 d. aktievormen kiezen waarbij evenredigheid bestaat tussen het beoogde doel en de toegebrachte schade;
- e. het risico van straf bewust aanvaard hebben en daarom meegewerkt hebben aan arrestatie en gerechtelijke vervolging.

60 De PPR is uiteraard niet de rechtelijke macht. Dat wil zeggen dat de PPR meerdere toetsingskaders heeft. Enerzijds voor akties waaraan zij als partij zelf deelneemt, waarin uiteraard het overeenkomstig handelen aan het program een belangrijk punt is.

65 Anderzijds zal zij, ongeacht of en in hoeverre aan het hiervoor genoemde toetsingskader voldaan wordt, voortdurend beoordelen in hoeverre de reactie van de overheid verantwoord is t.o.v. de doelstellingen en methoden van de gevoerde actie.

Het strafrechtelijk apparaat

Hoe is de situatie?

Het strafrechtelijk apparaat is een instrument van de overheid om naleving van de wetten te bevorderen. Het vormt de ijeren vuist van de overheid. Gebruik van dit middel behoort tot een minimum beperkt te blijven en misbruik mag niet voorkomen, maar aan beide voorwaarden wordt niet altijd voldaan. Zo wordt het strafrechtelijk apparaat veel sneller ingezet tegen achtergestelde groepen in de samenleving dan tegen invloedrijke groeperingen. (De politie jaagt op illegalen, maar laat de malafide werkgevers met rust. In onze gevangissen zitten niet de mensen die de belastingen voor duizenden guldens ontdoken hebben, maar de jongens uit de volksbuurten). Bovendien worden degenen die met het strafrecht in aanraking komen onnodig verdederd en worden hen fundamentele rechten ontnomen. Deze situatie geeft velen het gevoel dat het strafrechtelijk apparaat niet rechtvaardig wordt gehanteerd.

Wat willen we bereiken?

De overheid dient meer aandacht te schenken aan de kriminaliteit van de machtigen in onze samenleving (werkgeversfraude, ambtenarenkorruptie e.d.). Het strafrechtelijk apparaat moet beter worden toegerust om schendingen van economische, sociale en milieuwetten doeltreffender te kunnen opsporen en bestrijden.

Algemeen dienen overheid en strafrechtelijk apparaat zich meer te bezinnen op de maatschappelijke conflicten die aan crimineel gedrag ten grondslag liggen. In het strafproces gebeurt dit door aan de verdachte gelegenheid te geven zijn/haar visie (inklusief achterliggende maatschappelijke en politieke waarden) in de discussie in te brengen. Het strafprocesrecht wordt zodanig aangepast, dat verdachte en O.M. als gelijkwaardige partijen worden behandeld. Bij straffen en maatregelen worden die vormen gekozen, die voor de overtreder - mede gezien vanuit zijn eigen waarden - het meeste kans op oplossing van de achterliggende problemen biedt.

Vrijheidsstraffen en voorlopige hechtenissen moeten zoveel mogelijk worden teruggedrongen.

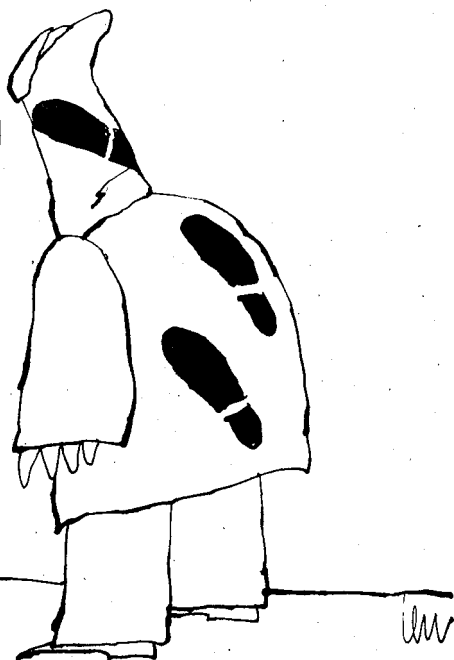
Hoe willen we dat doen?

POLITIE

- a. De gemeente- en rijks politie worden samengevoegd. De nieuwe korpsen moeten zoveel mogelijk worden opgebouwd uit kleinschalige, zelfstandige eenheden, die in de wijken opereren en intern een democratische structuur kennen. Centralisatie en militarisering van het politie-apparaat moeten worden tegengegaan evenals de overmatige specialisatie binnen de politie.
- b. Er behoort spoedig een officiële regeling door een externe instantie te komen voor klachten over het optreden van politie en justitie, waarin ook het beleid aan een onderzoek kan worden onderworpen.
- c. De verantwoordelijkheid over de politie en het politieke beleid dient zoveel mogelijk bij de gemeenteraden te liggen.

STRAFPROCES

- a. De strafrechtelijke procedure, zowel het mondelinge als het schriftelijke deel, moet in voor de betrokkenen begrijpelijke taal plaatsvinden. Toga's worden afgeschaft.
- b. Voorlopige hechtenis mag niet op het politiebureau worden doorgebracht.
- c. Opgelegde vrijheidsstraffen moeten kunnen worden ondergaan binnen zes maanden na de onherroepelijke veroordeling.

...strafrecht...

STRAFINRICHTINGEN

- a. Nieuwe of vervangende huizen van bewaring en gevangenis zijn klein, worden niet op een afgelegen plaats neergezet en worden ontwikkeld in samenwerking met degenen, die de belangenbehartiging van gedetineerden en gevangenispersoneel beogen.
- b. De autoritaire beheersstructuur van strafinrichtingen dient doorbroken te worden. De gedetineerden en TBR-gestelden moeten meer worden betrokken bij de gang van zaken, b.v. via inrichtingsraden.
- c. De rechtspositie van TBR-gestelden en gedetineerden dient verbeterd te worden. Zij krijgen hun kiesrecht terug, censuur na veroordeling wordt afgeschaft, het plaatsen in een isoleercel wordt door het stellen van strengere voorwaarden zoveel mogelijk beperkt. De bezoek- en verlofregelingen worden verruimd. Het bezoeken van gedetineerden wordt vergemakkelijkt door de regionalisering van het gevangeniswezen. De centrale plaats welke de arbeid inneemt in het gevangeniswezen dient te worden teruggedrongen ten gunste van activiteiten die gericht zijn op terugkeer in de samenleving.
- d. Vrouwelijke gedetineerden krijgen dezelfde rechten als mannelijke gedetineerden.

e. De hulpverlening binnen de gevangenissen en de huizen van bewaring moet onafhankelijk van de gevangenisdirectie zijn; de maatschappelijk werkers in de strafinrichtingen komen daarom in dienst van de partikuliere reklassering. De BWO (Bond van Wets-overtreders) krijgt vrije toegang tot de strafinrichtingen.

TBR-STELLING

Wetsovertreders die via een TBR-maatregel in een psychiatrische behandelingskliniek worden opgesloten, mogen in hun fundamentele rechten niet slechter af zijn dan andere gevangenen. Om die reden wordt de maximale duur van de opsluiting reeds bij de uitspraak door de rechter vastgesteld. Dit maximum mag niet hoger zijn dan de straf die ook anders, in vergelijkbare omstandigheden, zou worden opgelegd. Overschrijding van het maximum wordt alleen toegestaan in uitzonderlijke gevallen. Bij de beslissing om het maximum te overschrijden, wordt in elk geval een onafhankelijke kontra-expert betrokken; de eventuele verlenging wordt uitgesproken door de civiele kamer van de rechtbank.

REKLASSERING

- a. Ook ex-gedetineerden hebben recht op huisvesting en passend werk. De overheid dient daarbij het goede voorbeeld te geven door hen ruimere mogelijkheden te geven in overheidsdienst te treden.
- b. De reklassering moet zich actiever opstellen t.a.v. de materiële hulpverlening aan ex-gedetineerden.
- c. Er bestaat voor betrokkenen recht op inzage en afschrift van reklasseringsrapporten.

Rechtshulp

Hoe is de situatie?

De rechtshulp is de laatste jaren beter bereikbaar geworden voor de gewone burger dankzij rechts- en wetswinkels, advocatenkollektieven en bureaus voor rechtshulp. Deze instanties staan echter onder zware druk van de gevestigde kommercieel georganiseerde advocatuur, die geen concurrentie duldt en geen controle vanuit de samenleving veelt.

De overheid financiert de advocatuur weliswaar middels ruime toevoegingsvergoedingen, maar aarzelt om de stap te zetten naar een goed georganiseerd rechtshulpstelsel.

Wat willen we bereiken?

De overheid zal voorwaarden moeten scheppen voor een rechtshulpverlening die toegespitst is op de problemen van de sociaal en economisch achtergestelden en op de versterking van de rechten van die mensen individueel en als groep. Naast goede organisatie-structuren is ook de beschikbaarheid van overheidsgelden een voorwaarde.

Naast garanties voor de nu bestaande instellingen voor sociale rechtshulp moet ook ruimte worden geboden om nieuwe ervaringen op te doen en nieuwe vormen van hulp te ontwikkelen.

Hoe willen we dat bereiken?

a er moet een einde komen aan de meerderheidspositie van advocatuur, notariaat en deurwaarderij in de besturen van de bureaus voor rechtshulp en aan hun zeggenschap over de toelating tot kosteloze procesbijstand.

b de kwaliteit van de rechtshulpverlening moet sterk verbeterd worden. Het voldoen aan kwaliteitseisen moet voorwaarde zijn voor het mogen verlenen van hulp op bepaalde terreinen van het recht.

- 1 c er moet een sterk gedecentraliseerd net van juridi-
 2 sch eerstelijns hulp komen en een vestigingsbeleid
 3 voor tweedelijnsvoorzieningen.
 4 d in verhouding tot de nu bestaande situatie zal het
 5 aandeel van de ondernemingsgewijze organisatie van
 6 de rechtshulpverlening sterk moeten verminderen ten
 7 gunste van het werken in loondienstverband van de
 8 niet-kommerciële instellingen.
 9 e bureaucrativering van de hulpverlenende instellin-
 10 gen moet worden tegengegaan door het klein houden
 11 van de instellingen. Er mogen geen juridische „sociale
 12 diensten” ontstaan.
 13 f wat betreft de beschikbaarheid van kosteloze
 14 rechtsbijstand zal niemand er in verhouding tot de nu
 15 bestaande situatie op achteruit mogen gaan.
 16 g er moet een klachtrecht komen waarin de belangen
 17 van de cliënt uitgangspunt zijn. Daarvoor zijn nodig:
 18 een toegankelijke procedure, beoordelingscriteria die
 19 cliëntgericht zijn, een uit buitenstaanders samenge-
 20 steld klacht-kollege, alsmede de mogelijkheid om
 21 sankties op te leggen.
 22 h de tarieven voor rechtshulpverlening dienen open-
 23 baar te zijn
 24 i de overheid moet waar mogelijk de verplichte pro-
 25 cesvertegenwoordiging afschaffen. De procesmon-
 26 digheid van burgers moet worden gestimuleerd bv
 27 door het vereenvoudigen van procesregels en het ter
 28 beschikking stellen van modelformulieren.”

Persoonlijke levenssfeer

Hoe is de situatie?

30 De persoonlijke levenssfeer (privacy) van de mensen
 31 wordt steeds meer bedreigd. Op vele plaatsen worden
 32 gegevens over mensen opgeslagen, die door de techni-
 33 sche ontwikkeling in toenemende mate sneller en op
 34 meer plaatsen op te vragen zijn. Ook wordt het een-
 35 voudiger om diverse gegevensbestanden aan elkaar te
 36 koppelen.
 37 Het opzetten van partikuliere bewakings- en veilig-
 38 heidsdiensten en het installeren van t.v.-camera's ver-
 39 oorzaken ongecontroleerde inbreuken op de privacy
 40 van de mensen.

Wat willen we bereiken?

41 Het bewaken van de privacy van de burger is een taak
 42 van de democratisch gekozen overheid. Dat betekent
 43 dat het opzetten van gegevensbestanden alleen mag
 44 gebeuren na toestemming van en onder controle van
 45 de overheid. Partikuliere bewakings- en veiligheids-
 46 diensten worden verboden en hun taken worden, in-
 47 dien nodig, overgenomen door de politie.

Hoe willen we dat bereiken?

- 48 I. In de aangekondigde wet tot bescherming van de
 49 persoonlijke levenssfeer moeten de volgende elemen-
 50 ten opgenomen worden:
 51 a. Gegevensbestanden bij partikuliere instellingen en
 52 bij organen van de overheid worden onder strikte ge-
 53 heimhoudingsplicht gebracht.
 54 b. In beginsel mogen zonder toestemming van degene
 55 over wie ze gaan daarin geen gegevens worden opge-
 56 nomen, of aan derden worden verstrekt.
 57 c. Ieder krijgt kosteloos het recht op inzage, afschrift
 58 en korrektie van gegevens, die over hem/haar zijn op-
 59 geslagen.
 60 d. Systemen, waarin gegevens zijn opgeslagen, mogen
 61 niet aan elkaar gekoppeld worden.
 62 Alleen wettelijk geregelde uitzonderingen op het onder
 63 b, c en d genoemde zijn mogelijk.
 64 e. Instellingen, die gegevensbestanden beheren, zijn
 65 verplicht zich te laten registreren en een overzicht bij

te houden van de informatie, die aan derden is ver-
 schaft.

- f. Rapporten, die door partikulieren of overheidsin-
 stellingen over burgers worden uitgebracht (b.v. bij
 hulpverlening of in het kader van de reklassering) mo-
 gen slechts met medeweten en medewerking van de
 betrokkene aan derden ter inzage worden gegeven.
 g. Gegevens dienen vernietigd te worden zodra het
 doel waarvoor ze zijn opgenomen niet meer aanwezig
 is.

II. Als sollicitanten worden afgewezen op grond van
 hun veiligheidsrapport of op grond van politieke of
 medische gegevens, krijgen ze die rapporten en gege-
 vens tot hun beschikking.
 Er moet beroep tegen zo'n afwijzing kunnen worden
 ingesteld.

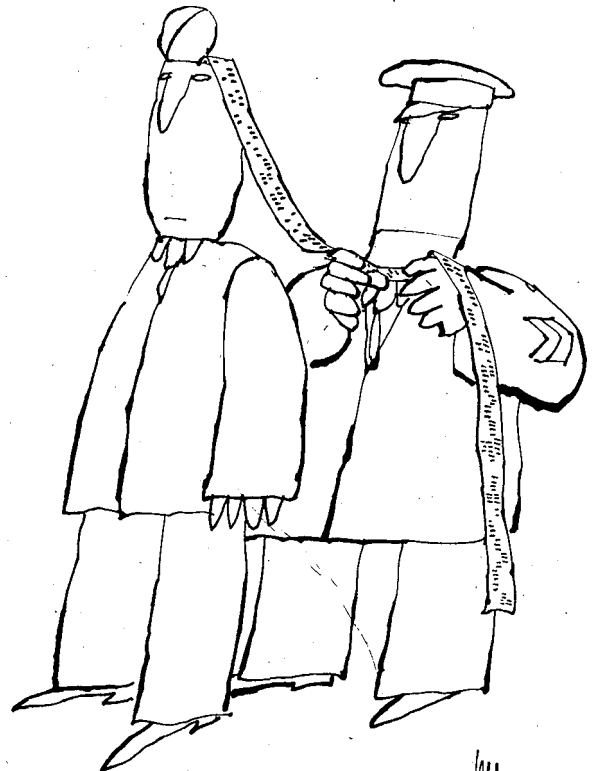
III. Iedere sollicitant moet de mogelijkheid hebben
 het rapport van zijn psychologisch onderzoek te zien
 voordat het naar de opdrachtgever gaat.

IV. Er komt een drastische beperking van het aantal
 functies, waarvoor een veiligheidsonderzoek door de
 BVD (Binnenlandse Veiligheidsdienst) vereist is. De
 Tweede Kamer stelt het vast.

V. Politierregisters moeten ook onder de wettelijke re-
 geling vallen.

VI. De gemeenteraad controleert ook de politie wan-
 neer die belast is met het verzamelen van inlichtingen
 en met veiligheidszaken.

VII. De ongebreidelde groei van partikuliere bewa-
 kings- en veiligheidsdiensten moet een halt worden
 toegeroepen. De bestaande diensten komen tot hun
 opheffing onder controle van de democratische orga-
 nen.

...privacy ...

1.3. NAAR ZELFBESTUUR IN BEDRIJVEN EN INSTELLINGEN

Hoe is de situatie?

In ons land berust de zeggenschap over bedrijven en instellingen nog steeds bij kleine groepen machthebbers. De grote groepen werknemers die deze bedrijven en instellingen draaiende houden, hebben op enkele punten weliswaar wat meer invloed gekregen (o.a. door invoering van de nieuwe wet op de Ondernemingsraden), maar staan bij werkelijk belangrijke beslissingen zoals investeringen, reorganisaties, e.d. nog vrijwel geheel buiten spel.

Tegelijkertijd zien we dat zich de laatste tijd in toenevende mate problemen gaan voordoen in het functioneren van tal van arbeidsorganisaties. Deze problemen komen o.a. tot uiting in conflicten over de kwantiteit en de kwaliteit van de werkgelegenheid, de beloning, de werkomstandigheden, etc. of in vervreemdingsverschijnselen zoals: een omvangrijk ziekteverzuim, een groot verloop en een geringe werkmotivatie.

Voor de PPR staat het vast dat tussen de beide hiervoor genoemde zaken een duidelijke relatie bestaat. Hoe langer mensen in hun werksituatie als onmondige radertjes in het grote geheel worden behandeld, des te groter en nijpender zullen ook de problemen rond het functioneren van arbeidsorganisaties worden. Alleen een radicale democratisering kan voor deze problemen een adequate oplossing bieden. Democrativering werkt daarbij als een mes dat aan twee kanten snijdt. Door de zeggenschap over de produktie los te koppelen van het partikuliere eigendom, kan de besluitvorming over wat en hoe er geproduceerd wordt, beter worden afgestemd op maatschappelijke wensen en maatschappelijke kosten.

Wat willen we bereiken?

De PPR is altijd al van mening geweest dat de economische macht in onze samenleving beter gespreid en gekontroleerd moet worden. De PPR denkt hierbij niet in de eerste plaats aan het streven naar een machts-evenwicht door het scheppen van nieuwe machtscentra via bijvoorbeeld de overheid of genationaliseerde bedrijven. Het beeld dat de PPR voor ogen staat is de invoering van werknemerszelfbestuur in de bedrijven en instellingen.

De zeggenschap over de bedrijven en instellingen komt volledig in handen van de betrokken werknemers waardoor deze tevens de verantwoordelijkheid dragen voor alle belangrijke beslissingen. Kapitaalverschaffers wordt een vaste opbrengst (rendement) gegarandeerd, maar zij ontlenen aan de financiering geen zeggenschap over de produktie. Het werknemerszelfbestuur dient naar de mening van de PPR wel te functioneren binnen een door de overheid en het parlement vastgesteld kader en binnen de richtlijnen die op het niveau van de regio en de bedrijfstak worden gehanteerd.

Hoe willen we dat bereiken?

Op weg naar werknemerszelfbestuur en het daarbij vereiste maatschappelijke kader staan voor de PPR in de komende vier jaar de volgende punten centraal: De PPR is van mening dat de *ondernemingsraad* (OR) moet uitgroeien tot het centrale zeggenschapsorgaan

binnen ondernemingen en instellingen. In de nieuwe wet op de ondernemingsraden van 1979 zijn op enkele punten – zoals de samenstelling en de bevoegdheden – verbeteringen in de positie van de ondernemingsraad tot stand gekomen. De PPR vindt echter dat deze nog niet ver genoeg gaan en zou de volgende punten eveneens in de wet opgenomen, willen zien:

- De OR krijgt zeggenschap over belangrijke investeringen, over de bedrijfsboekhouding en over hetgeen geproduceerd wordt. Hiervoor wordt jaarlijks een plan opgesteld.

- De OR krijgt zeggenschap over de organisatie van het bedrijf en krijgt vetorecht bij de benoeming van leidinggevend personeel, bij fusies en sluitingen.

- De OR krijgt het recht tenminste de helft van het aantal leden van de Raad van Kommissarissen te benoemen of bij instellingen tenminste één derde van de leden van het bestuur.

De *Raad van Kommissarissen* is naar de mening van de PPR niet geschikt als belangrijk (mede-)zeggenschapsorgaan voor de betrokken werknemers. De PPR is dan ook van mening dat de Raad van Kommissarissen op den duur moet worden afgeschaft. Een verdere uitbreiding van de invloedssfeer van de zgn. *Strukturwet* wordt eveneens door de PPR afgewezen. Zolang deze wet echter nog bestaat, wil de PPR – zoals al eerder is aangegeven – de mogelijkheid scheppen om tenminste de helft van de leden van de Raad van Kommissarissen door de Ondernemingsraad te laten aanwijzen. De Ondernemingsraad kan daarbij zelf bepalen of ze van dit recht gebruik maakt en of de door haar aangewezen kommissarissen uit het bedrijf zelf danwel van buiten dienen te komen.

Werknemers in *kleine ondernemingen* hebben dezelfde rechten op medezeggenschap als hun kollega's in grotere bedrijven. De PPR acht het gewenst dat in deze bedrijven direct een vorm van werknemerszelfbestuur wordt ingevoerd. Indien dit werknemerszelfbestuur niet tot stand komt acht de PPR het gewenst voor ondernemingen met meer dan 25 werknemers de wet op de Ondernemingsraden toe te passen. Voor de bedrijven tot 25 werknemers dienen dan regelingen voor personeelsbijeenkomsten tot stand te komen.

In *stichtingen en verenigingen* krijgen de werknemers soortgelijke zeggenschapsrechten als in bedrijven. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit, dat bij stichtingen het bestuur en bij verenigingen de ledenvergadering het beleid bepaalt. Om bovengenoemde zeggenschap te realiseren, wordt de wet op de ondernemingsraden ook in stichtingen en verenigingen toegepast. De O.R. van stichtingen krijgt het recht ten minste één derde van de leden van het bestuur aan te wijzen; zij kan daarbij zelf bepalen of deze bestuursleden van binnen of van buiten de organisatie afkomstig moeten zijn. De rest van de bestuursleden moet dan voor de ene helft uit onafhankelijke leden en voor de andere helft uit vertegenwoordigers van klanten of konsumenten bestaan.

In ons land bestaan nu al een aantal bedrijven waarin *vormen van werknemerszelfbestuur* worden toegepast. In de meeste gevallen gaat het hierbij om bedrijven die het eigendom zijn van degenen die erin werken, zoals bv. de produktie-koöperaties.

Deze bedrijven kunnen een belangrijk voorbeeld zijn. De overheid dient de totstandkoming van dergelijke bedrijven dan ook te vereenvoudigen door de bestaande belemmeringen op het gebied van de wetgeving, de sociale verzekeringen, de kredietverschaffing, e.d. weg te nemen.

In *pensioenfondsen* waar de werknemerspensioenen worden beheerd, moeten de besturen alleen door de

1 werknemers worden gekozen (dus niet zoals nu gebeurt door werknemers en werkgevers).

De medezeggenschap bij de overheid kan niet worden geregeld zoals wij het bij het bedrijfsleven wensen; de volksvertegenwoordigers bepalen het beleid. Wel dient de ambtenaar via dienst- en medezeggenschapscommissies optimale mogelijkheden te krijgen om invloed uit te oefenen op zijn/haar werksituatie; het beslissingsrecht mag voor bepaalde zaken niet uitgesloten worden. Alle werknemers krijgen intern het aktieve en passieve kiesrecht.

De overheid loopt voorop bij:

- demokratisering van haar bedrijven,
- het geven van gelijke kansen aan mannen en vrouwen,
- het scheppen van volwaardige deeltijdbanen,
- een nivellering van de salarissen en pensioenen van ambtenaren (ook politieke ambtsdragers).

Ambtenaren krijgen het stakingsrecht.

1.4. TRANSNATIONALE ONDERNEMINGEN

Hoe is de situatie?

Het bestaan van TNO is kenmerkend voor een bepaalde ontwikkelingsfase van de huidige economische orde. In deze economische orde staat het winststreven, als onderdeel van het streven naar zelfhandhaving van de onderneming, centraal.

De eis van continuïteit dwingt tot het steeds weer zoeken naar nieuwe produkten en/of nieuwe afzetmarkten en naar het beheersen van deze markten. Zij dwingt ook tot het telkens zoeken naar nieuwe samenwerkingsverbanden met andere producenten met het doel de eigen markt- en machtspositie te versterken. Binnen de huidige internationale economische orde worden de TNO nauwelijks beperkingen opgelegd.

Met name niet, omdat de internationale samenwerking van vakbonden nog niet een zodanige vorm en inhoud heeft gekregen, dat er een effectieve en werkelijke tegenmacht is opgebouwd.

Door de vrijheid die de TNO hebben om hun produktievestigingen naar eigen inzicht te verplaatsen en de interne kapitaalstromen zo te sturen, dat er maximaal profijt uitgehaald kan worden, hebben de TNO een zeer grote politieke en economische macht. De omzet van een TNO is vaak vele malen groter, dan het BNP van veel ontwikkelingslanden. Veel industrielanden zijn wat de werkgelegenheid betreft, in de industriële sektor, vaak sterk afhankelijk van enkele TNO.

Wat willen we bereiken?

Om de doelstellingen van het sociaal-economisch beleid, nl. vermaatschappelijking van de produktie en demokratisering van de sociaal-economische orde, te bereiken, is het nodig dat de overheid en de werknemers zeggenschap krijgen over wat, waar en onder welke omstandigheden geproduceerd zal worden. Daartoe is het nodig dat de politieke en economische macht van TNO wordt teruggedrongen, door het opsplitsen van TNO in gedemocratiseerde zelfstandige eenheden.

Hoe willen we dat bereiken?

Juist, omdat TNO over de grenzen heen werken, is het moeilijk om binnen één land greep te krijgen op deze bedrijven. Dit mag ons er echter niet van weerhouden,

de doelstelling proberen te realiseren. Nederland moet hiertoe het initiatief nemen, met name ook omdat wij binnen onze grenzen de hoofdvestigingen van enkele van 's werelds grootste TNO hebben. Naast het treffen van maatregelen op nationaal niveau is het ook noodzakelijk in het kader van de EG, OESO en de VN te komen tot een beleid, dat TNO controleerbaar maakt en hun macht inperkt. De belangrijkste maatschappelijke ontwikkeling tegen de machtskonsentrasi van multinationale ondernemingen is gelegen in konsekwente en verregaande demokratisering van de besluitvorming in de verschillende vestigingen van de multinationale onderneming.

Hierbij zal de internationale vakbeweging een centrale rol moeten spelen.

De volgende maatregelen zullen de komende vier jaar nationaal en/of internationaal genomen moeten worden.

a. Fusies en trustvorming zullen onderworpen worden aan verdergaande wettelijke richtlijnen.

b. Daar waar door bedrijfskonsentrasi binnen één bedrijfstak de konkurrentie is weggevalen, zal deze konsentrasi doorbroken worden door grote ondernemingen zoveel mogelijk in zelfstandige eenheden op te splitsen.

c. Grote ondernemingen, werkzaam in verschillende bedrijfstakken, zullen wanneer dat maatschappelijk wenselijk is, zo mogelijk worden opgesplitst in zelfstandige eenheden per bedrijfstak.

d. Dochterondernemingen worden onderworpen aan de structuurwet van vennootschappen en de structuurwet wordt zodanig gewijzigd dat de grote multinationale ondernemingen daaraan geen extra voordelen kunnen ontlenen in vergelijking met vennootschappen die niet onder de structuurwet vallen.

e. Financiële instellingen zullen aan nadere regelingen worden onderworpen wanneer de konsentrasi van financiële macht daartoe aanleiding geeft.

f. Er zal een beleid voor financiële, economische en politieke kontrole op ondernemingen ontwikkeld worden. In dit kader wordt het openbaar maken van belangrijke gegevens aan werknemers- en konsumentenorganisaties en de overheid verplicht.

g. Een vertegenwoordiging van de werknemers op koncernniveau, die het de werknemers en vakbonden mogelijk moet maken reële invloed uit te oefenen op de doelstellingen van het beleid van het koncern, wordt mogelijk gemaakt. Eén van de middelen hiervoor is het „statuut van een Europese naamloze vennootschap”. Dit statuut moet spoedig van kracht worden zodat een uniform rechtskader tot stand komt en de werknemers van de betrokken ondernemingen in staat worden gesteld hun medezeggenschapsrechten over de nationale grenzen heen uit te oefenen.

h. Internationale vakbondsvertegenwoordigers zullen als kontraktuele partners kunnen optreden bij onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden van de in het koncern werkzame leden.

i. De Tweede Kamer heeft besloten een bijzondere kommissie in te stellen, die een onderzoek moet verrichten naar de effectiviteit van bestaande (en in voorbereiding zijnde) richtlijnen en gedragskodes m.b.t. transnationale ondernemingen. Deze kommissie zal een permanent karakter moeten krijgen en tevens de mogelijkheid moeten verwerven om los van internationale kodes en richtlijnen, onderzoek te verrichten naar effecten van het gedrag van transnationale ondernemingen op nationaal niveau.

De bestaande kodes en richtlijnen zullen zoveel mogelijk gemaximaliseerd moeten worden, wat betreft hun effectieve werking.

...transnationale ondernemingen...

2. PRODUKTIE EN ARBEID

2.1. ALGEMEEN

Met een produktie van ongeveer 20.000 gulden per inwoner per jaar is Nederland één van de rijkste landen in de wereld. Onze welvaart steekt ver uit boven derde wereld landen waar de produktie niet meer bedraagt dan 200 (Bangla Desh) tot 2000 gulden (Zuid-Amerika). Ondanks onze eigen sociaal-ekonomische problemen moet het opheffen van deze ongelijke verdeling (waarvoor ongeveer 800 miljoen mensen niet beschikken over een gegarandeerd bestaansminimum) de hoogste prioriteit krijgen.

Als gevolg van een koloniaal verleden en een niet te stuiten vooruitgangsgeloof bereikte de welvaartsgroei in Nederland haar hoogtepunten tussen 1960 en 1973 met gemiddelden van 5 à 6% per jaar. In die periode werden ook de nadelen van de grootschalige produktiegroei duidelijk: aantasting van het leefmilieu, uitputting van grondstoffen, concentratie van ekonomische macht, vervreemding in het arbeidsproces, rekrutering van buitenlandse werknemers en grotere internationale ongelijkheid. De huidige ekonomische orde blijft op die problemen het antwoord schuldig.

Sinds 1973 is de groei, onder andere door internationale oorzaken, tot stilstand gekomen. Het vooruitgangsgeloof leeft echter nog volop. Dat komt ondermeer tot uitdrukking in de doelstellingen en uitgangspunten van degenen die het ekonomische beleid uitstippelen en in de groei van onze konumptie die vaak door leningen gefinancierd wordt. Hoewel de groei sinds 1973 telkens blijkt tegen te vallen, wordt bij het beleid nog steeds uitgegaan van de te verwachten toekomstige groei.

Een groot deel van onze produktie wordt door vrijwilligers en door huisvrouwen tot stand gebracht zonder dat dit werk betaald wordt. In de ekonomische beleidsplannen is deze onbetaalde produktie niet terug te vinden. Terwijl het een essentieel onderdeel van onze welvaart uitmaakt en ook sterk beïnvloed wordt door allerlei ekonomische maatregelen.

Bij dienstverlening door vrijwilligers gaat het vaak om maatschappelijk noodzakelijke arbeid waarbij de vraag gesteld moet worden of deze arbeid in bepaalde gevallen niet betaald zou moeten worden. En wat het huishoudelijk werk betreft: in het kader van het streven naar emancipatie van mannen en vrouwen is het noodzakelijk dat mensen de eigen huishoudelijke verzorgingstaak op zich nemen.

De financiering van onze welvaart is in belangrijke mate opgehangen aan de faktor arbeid in het produktieproces via belasting en premieheffing. Daardoor is arbeid te duur gemaakt en stoot onze ekonomie automatisch steeds meer mensen uit het produktieproces. We zijn bezig om onszelf systematisch overbodig te maken (we komen hierop terug in het hoofdstuk inkomens).

De universele verklaring van de rechten van de mens uit 1948 zegt dat ieder mens, man of vrouw, recht heeft op arbeid, op gelijk loon voor gelijke arbeid, op vrije keuze van beroep en op bescherming tegen werkloosheid. Behalve 200.000 geregistreerde werklozen zoeken naar schatting nog zo'n 150.000 gedeeltelijk arbeidsongeschikten en minstens 250.000 (volgens sommigen zelfs 800.000) gehuwde vrouwen naar een baan. Voor hen is het recht op arbeid geen werkelijkheid.

Kortom we bevinden ons in een situatie die vraagt om een samenhangende visie.

De sociaal-ekonomische ontwikkeling mag niet langer de speelbal zijn van onkontroleerbare ekonomische krachten, maar zij moet het resultaat zijn van keuzen van de samenleving, van de mensen zelf. Dat noemt de PPR vermaatschappelijking van de produktie. De zeggenschap van de samenleving over de ekonomische ontwikkeling wordt langs twee wegen mogelijk gemaakt:

- een konsekwent doorgevoerde demokratisering van bedrijven en instellingen waarbij de macht van transnationale ondernemingen wordt opgesplitst en per sektor in eveneens gedemokratiseerde bedrijfstakorganisaties wordt samengewerkt
- een konsekwente decentralisatie van de politieke besluitvorming naar het niveau waarop de ontwikkelingen het best kunnen worden overzien. Met andere woorden: regionalisering van grote delen van het ekonomische beleid.

Alleen langs deze wegen kan de „groene ekonomie” tot stand komen waarin de produktie gericht is op het voortbestaan van mens en natuur door uit te gaan van de eindigheid van de grondstoffen, van de natuurlijke kringloopprocessen in het milieu en van een ruimtelijke ordening waarin geleefd kan worden. Ook met andere maatschappelijke facetten zoals de doelstellingen en ontwikkelingspolitiek en sociale verdediging kan dan rekening worden gehouden.

2.2. SELEKTIEVE ONTWIKKELING

Hoe is de situatie?

Tot nu toe is er in feite geen overheidsbeleid dat gebaseerd is op een visie op het al of niet behouden, stimuleren of afbouwen van produktie-aktiviteiten.

Het produktiebeleid van de overheid, dat zich beperkt tot het verlenen van financiële steun of het toekennen van stimuleringspremies aan bedrijven in bepaalde bedrijfstakken, heeft dan ook niet geleid tot een doorbreking van het autonome proces van herstructurering van bedrijfstakken zoals dat nu gaat onder invloed van marktmechanisme en het transnationale bedrijfsleven. In het huidige industriebeleid wordt niet of in geringe mate rekening gehouden met maatschappelijke randvoorwaarden zoals energie- en grondstofzuinige produktie, milieu-effecten, de verhouding tot de ontwikkelingslanden en aspecten van sociale verdediging. Aan de verhoudingen tussen de verschillende bedrijfstakken ligt geen planmatig beleid ten grondslag en de afstemming van het beleid binnen de sectoren is nog geheel niet tot stand gekomen.

Hoewel de invloed van de gemeenschap op het ekonomische gebeuren toeneemt via wetten, overleg, subsidies en premies en de interne bedrijfsdemokratisering bovendien enige vordering maakt, zijn deze invloeden niet toereikend voor de kwesties waar het uiteindelijk om gaat: o.a. winstbestemming, investeringsbelsissingen, inkrimpingen, produktiemethode en produktievolume.

In de Wet op de Bedrijfsorganisatie van kort na de oorlog wordt weliswaar een institutioneel kader geboden voor het onderlinge overleg van werkgevers en

werknemers op bedrijfstakniveau. In de praktijk is echter gebleken dat dit kader slechts in een aantal sektoren kan functioneren en dan nog op gebrekkige wijze. Voor de meeste andere bedrijfstakken is binnen dit kader nooit sektorale samenwerking tot stand gekomen. Genoemde wet biedt trouwens ook niet de garantie dat het economisch gebeuren zich niet aan de parlementaire democratie zal onttrekken.

Bij een centrale aanpak van het industriebeleid worden vooral de grote ondernemingen bevoordeeld en van regionaal beleid komt niets terecht. De regio's (provincies) krijgen echter steeds meer tot taak ruimtelijke ordening, milieu en verkeer te coördineren en op de economische ontwikkeling af te stemmen. De regionale overheid staat ook veel dichter dan Den Haag bij het feitelijk gebeuren op de arbeidsmarkt en in het middelgroot en klein bedrijfsleven. De verdeling van bevoegdheden tussen centrale overheid en de regio's is dan ook verre van evenwichtig en doelmatig.

Onze welvaart wordt in belangrijke mate ondersteund door de export van aardgas dat nationaal koopkracht geeft om veel producten te importeren uit het buitenland. Het handelsevenwicht dreigt in de toekomst ernstig verstoord te worden als de aardgasexporten gaan teruglopen. In plaats van een ontwikkeling van de produktie gericht op binnenlandse markten lijkt de enige doelstelling van het beleid een eenzijdige bevordering van de exportpositie van onze industrie.

De tendens naar verdere schaalvergroting wordt niet gekeerd, hoewel de bezwaren daarvan steeds duidelijker worden. Koncentratie van economische macht bij enkele grote ondernemingen betekent dat de belangrijkste beslissingen voor de toekomstige maatschappij (investerings, werkgelegenheid en vooral de richting van onderzoek en technische ontwikkelingen) daar genomen worden en niet in het parlement.

Door de steeds grotere organisaties ontstaan bovendien bureaucratische structuren waarvan werknemers vervreemden en waarbij vormen van directe bedrijfsdemocratie worden bemoeilijkt. Kleinere en middelgrote bedrijven blijken trouwens beter in staat om nieuwe arbeidsplaatsen te scheppen.

Tenslotte is ook uit het oogpunt van sociale verdediging een kleinschaliger maatschappelijke structuur gewenst. Een grootschalig georganiseerde maatschappij is moeilijker te verdedigen tegen ongewenste overheersing.

Wat willen we bereiken?

a. De PPR wil haar economische programma niet baseren op een ongerechtvaardigd vooruitgangsgeloof. De ontwikkeling van produktie en bestedingen zal ondergeschikt moeten worden gemaakt aan het streven naar meer welzijn. Dat is wat anders dan zoveel mogelijk produceren en konsumeren.

De economische ontwikkeling zal dan ook aan grote maatschappelijke beperkingen onderhevig zijn. Als er groei is, moet deze een sterk selectief karakter dragen. Er zullen daarbij arbeidsplaatsen verdwijnen, maar er kunnen ook veel nieuwe banen bijkomen.

b. In samenhang met de democratisering van bedrijven en instellingen streeft de PPR naar een democratisering van de gehele economische orde. In die gedemocratiseerde economie wordt op nationaal niveau door overheid en parlement het kader en de randvoorwaarden aangegeven waarbinnen de ontwikkeling van de produktie zich dient te voltrekken. In de eerste plaats krijgen de regionale overheden de verantwoordelijkheid voor de invullen van die ontwikkeling. Daartoe worden zij uitgerust met de benodigde bevoegdheden en krijgen zij de nodige middelen toegewezen.

c. Jaarlijks wordt een nationaal economisch plan opgesteld dat bestaat uit:

- een overzicht van de regionale ontwikkelingsplannen zoals deze zijn opgesteld door de provincies. Daarin worden de kenmerkende gegevens over de ontwikkeling van de regio, de eigen beleidsplannen en de wensen voor eventuele grote (nationale) projecten beschreven.

- een indicatief sektor structuurplan, opgesteld door

de regering in overleg met het bedrijfsleven, sektororganisaties en konsumentenorganisaties, waarin de beleidslijnen ten aanzien van de mogelijke ontwikkelingen per sektor worden uiteengezet.

d. In het plan wordt aangegeven hoe jaarlijks de verdeling van het nationaal inkomen (en de ruimte op de kapitaalmarkt) over investeringen, particuliere consumptie en overheidsbestedingen wordt nagestreefd. Tevens wordt aangegeven hoe de overheidsmiddelen ten behoeve van de economische ontwikkeling worden verdeeld tussen de regio's.

Voor de verdeling van deze middelen worden vaste criteria vastgesteld terwijl voor projekten van bovenregionale (nationale) betekenis extra middelen kunnen worden toegewezen.

e. Voor deze globale planning wordt op het niveau van de bedrijfstak in gedemocratiseerde organisaties de gewenste ontwikkeling voor die sektor aangegeven. Na de vaststelling van het indicatieve sektorstructuurplan door het parlement wordt dit desgewenst uitgewerkt voor de ondernemingen in die sektor. Sectorale organen spelen hierin dus een belangrijke rol.

f. Een op de toekomst gericht overheidsbeleid ten aanzien van de produktie zal moeten worden gekenmerkt door:

- maatregelen die tot gevolg hebben dat de behoefte aan geïmporteerde produkten afneemt en dat de op de binnenlandse markt gerichte bedrijfssectoren versterkt worden.

- alleen die exportsectoren worden bevorderd die passen in een strikt beleid ten aanzien van de zogenaamde facetten (energie- en grondstoffenpolitiek, milieubeleid, de verhouding tot de ontwikkelingslanden) en aspecten van sociale verdediging.

- akcenten op de ontwikkeling van het midden- en kleinbedrijf en de middelgrote ondernemingen, rekeninghoudend met de pluriforme structuur van de sectoren waarin deze bedrijven werkzaam zijn.

- Het produktiebeleid wordt ondersteund door een krachtig konsumptiebeleid waarin tevens de relaties met en ontwikkelingen in de produktie en consumptie in de onbetaalde sektor worden betrokken.

Hoe willen we dat doen?

a. Als eerste aanzet tot een economisch structuurplan dient de regering de komende jaren uitvoerig verslag te doen aan het parlement over alle verleende bedrijfs-subsidies, de daarbij gehanteerde criteria, de verkregen resultaten en over het te voeren overleg met de provincies op basis van de zogenaamde periodieke rapportages van de sociaal-economische ontwikkelingen.

b. De investeringswetgeving (vergunningen, subsidies en heffingen) wordt tot een samenhangend stelsel omgevormd met daarin voor het gehele land geldende criteria ten aanzien van grondstoffen- en energieverbruik, ruimtegebruik, milieu-effecten, werkgelegenheid, ontwikkelingspolitiek en kwaliteit van de arbeid. Investeringsprojekten die niet aan deze eisen voldoen, kunnen op deze wijze worden tegengehouden terwijl toepassing van gewenste innovaties kan worden gestuurd en bevorderd. De huidige Wet op de Investeringsrekening wordt ingetrokken.

c. Er komt een wet waarin de provincie wordt uitgerust om haar taak met betrekking tot de regionale sociaal-economische ontwikkeling uit te voeren. Daartoe behoren:

- de bevoegdheid verordeningen uit te geven ten behoeve van de sociaal-economische ontwikkeling

- een regionale ontwikkelingsmaatschappij, onder controle van het provinciaal bestuur, die de beschikking heeft over financiële middelen

- een regeling op grond waarvan rijksmiddelen aan provincies worden uitgeleend uitgekeerd.

d. Ten behoeve van de samenwerking op bedrijfstakniveau en tussen de bedrijfstakken wordt een sectorwet ingesteld waarin een systematisch geheel van rechten en plichten van de partijen op bedrijfstakniveau en overheid is opgenomen (informatie, openbaarheid van gegevens, verbindend- en onverbindend verklaring, sancties tegen niet-meewerkende bedrijven, etc.).

- 1 In de sektorwet moeten garanties worden opgenomen waardoor zinnig overleg kan worden gepleegd over vestiging en sluiting van bedrijven, investeringen, werkgelegenheid, ontwikkelingen in markt en technologie, arbeidsomstandigheden en milieuzaken.
- 5 Dochterondernemingen van transnationale ondernemingen moeten hierbij betrokken kunnen worden.
- e. De verslaggeving over bedrijven moet zo gebeuren dat betere onderlinge vergelijkingen mogelijk zijn. Er moet een goed inzicht worden gegeven in de totale situatie van het bedrijf: financiën, sociale omstandigheden, milieuzaken en toekomstperspektieven. De
- 10 publikatieplicht voor NV's dient te worden uitgebreid tot alle andere rechtsvormen waarin ondernemingen met meer dan 25 werknemers of met een balanstotaal van meer dan 5 miljoen gulden voorkomen. Ook moeten de resultaten van dochters van transnationale ondernemingen (apart) volledig bekend worden gemaakt.
- 15 f. Er wordt een analyse opgesteld van de zwakke en sterke punten van de structuur van het Nederlandse bedrijfsleven waarbij zichtbaar worden:
- de wisselwerking tussen facettenbeleid en sektorbeleid (bijvoorbeeld de betekenis van het stimuleren van de sektor chemie voor de energiebehoefte)
  - de effecten van het functionele beleid (innovatie, export, investeringen, financiering etc.) op de concurrentiepositie van kleine en middelgrote ondernemingen en het midden- en kleinbedrijf
  - de betekenis van de verschillende sectoren voor de
- 20 betalingsbalans
- g. Tevens wordt een analyse gemaakt van de onbetaalde sektor waarbij aan de hand van makro-ekonomische rekeningen relaties tussen consumptie en produktie in betaalde en onbetaalde sektor worden geanalyseerd, terwijl ook andere maatschappelijke aspecten van de onbetaalde sektor in kaart worden gebracht (vrijtijdsbesteding, politieke participatie, rolverdeling tussen mannen en vrouwen enz.).
- 25 h. Het algemene produktiebeleid moet gericht zijn op versterking van de positie van het midden- en kleinbedrijf en de kleine en middelgrote ondernemingen. Aan de volgende punten wordt ter ondersteuning van dat beleid gewerkt:
- verbetering van de financiële structuur door financiële deelneming (evt. vanuit aparte participatie-maatschappijen) mogelijk te maken en door betere faciliteiten voor garantiekredieten voor midden- en kleinbedrijf. Hierbij dient ook aan produktiekoöperaties gedacht te worden.
  - Opdrachten en aankopen door de overheid worden zoveel mogelijk hier besteed
  - Versterking van de voorlichting, advisering en begeleiding van de kleine ondernemers, hetzij via het landelijk projekt bedrijfsvoorlichting; hetzij op regionaal niveau
  - experimenten met bedrijfsverzorgingsdiensten voor het midden en kleinbedrijf zoals in de landbouw
  - arbeidsmarktmaatregelen toegespitst op het kleinere bedrijf (voorlichtingloonkostenregelingen)
- 30 i. Voor investeringen in maatschappelijk gewenste projecten moet de overheid een aanvaardbaar rendement garanderen. Met behulp van een wettelijke aanwijzingsbevoegdheid moet de overheid beleggingen van banken, pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen kunnen sturen en in ons land houden.

2.3. LANDBOUW

Hoe is de situatie?

60 Het gemiddelde inkomen in de land- en tuinbouw ligt al jarenlang ver onder het inkomen in andere sectoren. Binnen de land- en tuinbouw bestaan bovendien aanzienlijke inkomensverschillen. Vooral in de gemengde en de melkveebedrijven is de inkomensituatie slecht.

65 In de land- en tuinbouw komen lange werktijden voor: een werkweek van 70 uur is geen uitzonderlijk verschijnsel. Mede hierdoor leidt het huidige landbouwbeleid bij de betreffende bevolkingsgroep tot een grote geestelijke en lichamelijke belasting.

Het landbouwbeleid is vooral gericht op de ontwikkeling van grote bedrijven. Deze schaalvergroting lijkt op korte termijn ekonomisch wel interessant, maar de nadelen voor de boer zelf, voor het vee, het milieu, voor het landschapsbehoud en voor de rijksbegroting zijn intussen te groot geworden. Er ontstaan regelmatig grote overschotten (zuivelprodukten, suiker, wijn e.d.), die niet aangewend worden ter bestrijding van honger elders, maar die hier enorme bedragen vergen. De schaalvergroting leidt verder tot situaties die voor de individuele ondernemer nauwelijks meer te overzien zijn en voorts tot verarming van natuur en landschap. Bij de huidige stand van zaken is de boer gedwongen steeds meer te produceren om door een hogere produktie per arbeidskracht het inkomen zoveel mogelijk op peil te houden. Vandaar de schaalvergroting, de zgn. „intensieve” methoden, de mechanisatie en de specialisatie, de grote investeringen en de ingrijpende

kultuurtechnische werken, zoals ruilverkaveling. Voor diegenen die de landbouw moeten verlaten (vanwege de schaalvergroting) is het vinden van ander werk buitengewoon moeilijk. Voorspellingen geven niettemin aan dat op basis van het huidige landbouwbeleid het aantal arbeidsplaatsen in de landbouw tot 1990 met 60.000 zal dalen.

Het huidige landbouwbeleid van de EG benadeelt de boeren in ontwikkelingslanden. Zij hebben te maken met wisselende prijzen voor hun produkten en met een zeer onzekere afzetmarkt. Het EG-beleid dient daarentegen het streven naar een eigen onafhankelijke landbouwproduktie in ontwikkelingslanden te bevorderen.

Wat willen we bereiken?

- a. Inkomens die vergelijkbaar zijn met die in andere sectoren, redelijke arbeidstijden en aanvaardbare werkomstandigheden moeten ook voor ondernemers en werknemers in de landbouw mogelijk zijn.
- b. Uitgangspunt in het landbouwbeleid is de verbetering van de positie van de midden- en kleinbedrijven, teneinde verdergaande schaalvergroting tegen te gaan.
- c. De vrijheid van de boeren wordt bevorderd door terugdringing van de invloed van de voedingsindustrie en de banken.
- d. De produktie dient te geschieden met inachtneming van de gevolgen voor de gezondheid van de consumenten en de werknemers in de landbouw. Biologische en mechanische methoden ter bestrijding van ziekten en plagen worden daartoe bevorderd. De groei in het gebruik van fossiele energie wordt afgeremd.
- e. Wat de visserij betreft: ook hier wordt het beleid gericht op een redelijk inkomen, naast herstel in natuurlijk evenwicht.

Hoe willen we dat doen?

- a. De boer moet een behoorlijk inkomen kunnen verwerven. Het is daarbij noodzakelijk via EG-plannen de omvang van de landbouwproduktie te regelen. In gevallen waar via prijsvorming niet voldoende inkomen wordt behaald, vindt in beginsel aanvulling plaats middels een inkomens toeslag. Daarbij wordt uitgegaan van een gegarandeerd minimumloon, gekoppeld aan een bepaalde produktie en aan een 40-urige werkweek.
- b. De regelingen voor bedrijfsaanpassing en de kostprijsontwikkeling worden gericht op midden- en kleinbedrijf (tussen de 70 en 160 z.g. standaardbedrijfseenheden).

Boeren uit deze bedrijven verkrijgen met name subsidies en investeringen die hen onafhankelijk kunnen maken van de inkomens toeslag. De subsidies zouden vooral gegeven moeten worden investeringen die bijdragen aan energiebesparing zoals mestvergistinginstallaties (biogas). Er worden beperkingen gesteld aan de maximale bedrijfsgrootte.

c. De financiering van dit beleid kan geschieden met behulp van de overbodig geworden bedragen die nu worden besteed aan het systeem van de EG-overschotten. In het voorgestelde beleid verdwijnen deze, is het mogelijk de werkgelegenheid in de landbouw te behouden en komt er een rem op de industrialisatie van land- en tuinbouw.

Behoud van de werkgelegenheid in de landbouw is een uitgangspunt van beleid. Als maatregelen wordt daarbij ondermeer gepleit voor het eenvoudiger maken van het overnemen van een bedrijf en voor het realiseren van meer arbeidsplaatsen bij bedrijfsverzorgingsdiensten.

d. Er komt een wettelijke regeling voor de levensomstandigheden van landbouwhuisdieren alsmede regelingen voor de samenstelling van veevoer. Veevoer mag uitsluitend bestaan uit produkten die niet voor menselijke konsumptie geschikt zijn. De vleeskonsumptie wordt beperkt door voorlichting over de energiever-spilling en de gevolgen van vlees-eten voor de menselijke gezondheid.

e. Alternatieve landbouw wordt gezien als een erkenning van de mogelijkheid landbouw te bedrijven met een minimaal gebruik van fossiele energie, kunstmest, bestrijdingsmiddelen en met gebruikmaking van aangepaste technologie. Steun voor deze landbouw in de vorm van voorlichting, onderzoek en ontwikkelings-subsidies is noodzakelijk.

f. Het landbouwbeleid dient te worden ingepast in internationale overeenkomsten om de wereldmarkten voor landbouwprodukten tot rust en evenwicht te brengen. Het landbouwbeleid mag niet in strijd zijn met de belangen van de derde wereld.

g. Internationale afspraken moeten de overbevissing tegengaan. Er dienen plannen te worden ontwikkeld voor het behoud van de visstand en de visserij. Ontwikkelingslanden dienen het beheer te krijgen over eigen visgronden.

2.4. WERK EN VRIJE TIJD

Hoe is de situatie?

Voor velen in de samenleving is een betaalde baan het middel bij uitstek om zich te ontplooien, zich financieel onafhankelijk voelen, sociale kontakten te leggen en het eigen welzijn te vergroten.

Het aantal mensen dat betaald werk zoekt, is de half miljoen al ruim gepasseerd. Jaarlijks komen er tienduizenden, waaronder veel jongeren, bij. Allemaal op zoek naar een baan, zij het niet altijd voor de volle 40 uur per week.

Aan de andere kant is er een groeiende groep mensen met betaald werk waar te nemen die, wanneer zij zelf zouden kunnen kiezen, meer vrije tijd zouden willen hebben in ruil voor minder inkomen. Met minder materiële welvaart menen zij hun eigen welzijn te kunnen vergroten. Mensen uit de lagere inkomensgroepen hoeven er natuurlijk niet over te piekeren. Zij zouden het zich niet kunnen veroorloven. Niettemin vinden velen dat zij te weinig tijd hebben om andere nuttige dingen te doen. Denk aan huis-houdelijk werk, doe-het-zelf-activiteiten, hobbies, functies in het vrijwilligers-werk, kortom de onbetaalde sektor. In een groeiend aantal huishoudens met meer kostwinners zijn mannen meer en meer aangewezen om een deel van de huis-houdelijke taken op zich te nemen. Een arbeidsverdeling die ook thuis een eerlijke verdeling van het werk mogelijk maakt, vormt een noodzakelijke voorwaarde voor verandering van de nu geldende rolpatronen.

Wanneer we de werkloosheidsproblemen werkelijk willen oplossen, moet op deze maatschappelijke ontwikkelingen worden ingespeeld. De afgelopen jaren is dat juist niet gebeurd. De regering wilde de bedrijfs-winsten laten groeien in de hoop dat er dan meer werk zou komen. De zogenaamde „winst is werk” theorie gaat echter niet zomaar op. Het is twijfelachtig of er wel geïnvesteerd wordt in arbeidsplaatsen. Veel investeringen zijn juist arbeidsbesparend (chips). Teveel winsten vloeien weg naar andere industrielanden (VS). En als er inderdaad geïnvesteerd wordt, is er geen maatschappelijke controle op het al of niet inzetten van de gewenste selektieve ontwikkeling.

Er zijn nog tal van arbeidsplaatsen te scheppen wan-

neer in de ontwikkeling van Nederland een zwaarder akcent gelegd wordt op energiebesparing, kleinschaligheid, milieubehoud en dergelijke.

Dat blijkt steeds in dit programma en in paragraaf 2.2. hebben we aangegeven hoe die ontwikkeling gestuurd kan worden. Toch zal dit niet voldoende zijn om de toenemende stroom werkzoekenden aan betaald werk te helpen.

De oplossing die de meeste zekerheid biedt dat het werkloosheidsprobleem niet blijft bestaan of wordt verschoven en dat er geen beroep wordt gedaan op extra economische groei ten koste van milieu, energie enzovoort is daarom: verdelen van het beschikbare werk in bedrijfsleven en bij de (semi) overheid over werkenden en werkzoekenden. Tegelijkertijd en mede daardoor wordt het onbetaalde werk beter verdeeld en gestimuleerd. Er bestaan echter nog veel barrières en bezwaren voor mensen die korter willen werken dan de „volledige” werkweek: hun rechtspositie is zwakker, ze hebben vaak een lager uurloon en in sommige bedrijven wordt deeltijdwerk zoveel mogelijk beperkt: men vindt dat het teveel organisatorische problemen met zich meebrengt. En bovenal: in lagere inkomensgroepen kan men moeilijk of niet loon inleveren voor vrije tijd.

Wat willen we bereiken?

a. Het beschikbare betaalde werk – door verdergaande automatisering straks nog minder dan nu – wordt eerlijker verdeeld over werkenden en werkzoekenden. En zodanige manier dat ook in de onbetaalde sfeer, met name in het huishoudelijke werk een andere verdeling tot stand kan komen. Aanzienlijk kortere werkdagen en werkweken zijn daartoe aangewezen. Het gaat er om dat het recht op arbeid handen en voeten krijgt.

b. Algemene arbeidstijdverkorting voor heel Nederland in kleine stappen (verkorting van de werkweek met enkele uren per jaar) levert geen arbeidsplaatsen op en bevordert bovendien een andere werkverdeling thuis nauwelijks. Algemene arbeidstijdverkorting in alle bedrijfstakken stuit op problemen omdat de arbeidsmarkt dan niet ineens in de vraag kan voorzien. Daarom moet een aangepaste strategie toegepast worden die per sektor verschillend kan zijn.

c. Om het werk beter te verdelen, wordt in principe gekozen voor een beleid dat zoveel mogelijk is gebaseerd op vrijwilligheid van de mensen. Voorwaarde is dan wel dat mensen echt in staat zijn om te kiezen. Daarvoor zijn een aantal organisatorische veranderingen noodzakelijk. Bovendien moet er voor gezorgd worden dat korter werken niet alleen mogelijk wordt voor een elite met hogere inkomens, maar voor iedereen. Dit betekent dat harder dan ooit gewerkt moet worden aan een rechtvaardiger inkomensverdeling (hoofdstuk 3).

d. In de onbetaalde sektor moet een onderscheid gemaakt worden tussen o.m. zelfverzorgingstaken (huishoudelijk werk), hobbies, participatie in maatschappelijke organisaties (sport, politiek, vakbeweging, kerk, recreatie, acties en onbetaalde functies in de maatschappelijke dienstverlening).

Deelname van mensen in de onbetaalde sfeer kan zowel van individuele mensen als van de gemeenschap als geheel het welzijn vergroten. Dit dient dan ook bevorderd te worden door specifieke maatregelen en vooral door korter werken in betaalde banen mogelijk te maken. Ook in de onbetaalde sektor wordt rol-doorbreking voor mannen en vrouwen nagestreefd. Maatschappelijk noodzakelijke dienstverlening moet echter worden betaald en mag niet worden afgewenteld op al of niet deskundige vrijwilligers.

e. Voorzover door vrijwilligheid de gewenste verdeling van betaald werk over iedereen die betaald werk wil niet zal worden bereikt is ook verplichte arbeidstijdverkorting in combinatie met loonmatiging noodzakelijk. Daarbij mogen de laagstbetaalden er niet op achteruit gaan.

Met name moet daarvoor gedacht worden aan sectoren waar de aard van de werkgelegenheid, het inkomens-

niveau en de arbeidsmarkt het toelaten, bijvoorbeeld in het onderwijs.

Hoe willen we dat bereiken?

a. Vrijwillig korter werken wordt op grote schaal mogelijk indien de flexibiliteit in het arbeidsleven aanzienlijk wordt vergroot. Deeltijdbanen worden daartoe sterk bevorderd.

Arbeidsbemiddeling voor personen die een deeltijdbaan zoeken, wordt verbeterd en het aantal deeltijdbanen wordt uitgebreid.

De overheid als werkgever neemt in eigen huis het voortouw. Voorts wordt met werkgevers- en werknemersorganisaties overleg gepleegd over een actieplan voor meer deeltijdarbeid: over eventueel in te stellen regels voor het percentage deeltijdbanen per bedrijfs(tak), over verbetering van de rechtspositie en sociale zekerheid van deeltijders, over de gevolgen van veel deeltijdarbeid voor de bedrijfsdemokratisering en voor de kwaliteit van de (deel)arbeidsplaatsen. Om ongewenst verlies van arbeidsplaatsen te voorkomen, wordt het actieplan voor het omzetten van volledige banen in deeltijdfuncties vastgelegd in arbeidsplaatsenovereenkomsten (APO's).

b. Uitbreiding van het aantal beschikbare arbeidsplaatsen en een grotere flexibiliteit in het arbeidsleven worden verder nagestreefd door:

- uitbreiding van de mogelijkheden voor vrijwillig vervroegde uittreding en vooral geleidelijke pensionering door betere financiële regelingen,
- invoering van betaald edukatief en creatief verlof; concrete plannen moeten in de komende periode door het parlement kunnen worden behandeld,
- meer mogelijkheden voor onbetaald verlof.

c. Om tegen te gaan dat het huishoudelijke werk deelname aan het betaalde arbeidsproces hindert of juist vrouwen in het nadeel plaatst:

- wordt een 'verzorgings-verlof'-regeling ingevoerd waardoor na een geboorte en bij ziekten mannen en vrouwen zelf kunnen bepalen wie er thuis zal blijven,
- dienen voorzieningen aanwezig te zijn die buitenshuis werken naast het vervullen van huishoudelijke taken mogelijk maken, zoals gemeenschappelijke kinderopvang.

d. Voor de onbetaalde sektor wordt nader onderzocht welke maatschappelijk noodzakelijke werkzaamheden moeten worden omgezet in betaalde banen en welke verbeteringen in de maatschappelijke infrastructuur nodig zijn voor een optimale ontwikkeling van de onbetaalde sektor.

Te denken valt aan informatie en bemiddelingscentrales voor vrijwilligerswerk en aan voorzieningen en betaalde kaderfuncties voor volwassenenedukatie, sport en recreatie, enzovoort.

Uitbreiding van de kollektieve sektor dient selectief plaats te vinden, waarbij gedacht moet worden aan voorzieningen die preventief werken, bevrijdend werken of/een zelfredzaamheid bevorderen.

e. Overwerk wordt beperkt, evenals betaalde nevenactiviteiten naast een baan. Voor zover nodig wordt per sektor verplichte arbeidstijdverkorting uitgewerkt.

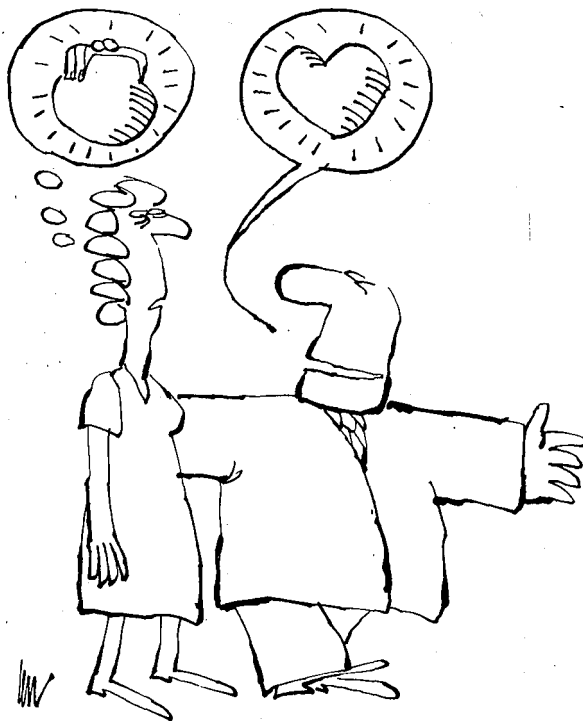
f. De mogelijkheden voor het verrichten van onbetaald werk door mensen die een uitkering genieten worden verruimd, zonder dat het recht op (betaald) werk vervalt.

2.5. ARBEIDSMARKT EN KWALITEIT VAN DE ARBEID

Hoe is de situatie?

Onder kwaliteit van de arbeid worden verstaan de arbeidsomstandigheden, de werkinhoud en de medezeggenschap.

De kwaliteit van de dagelijkse arbeid is van groot belang voor de ontwikkeling van het welzijn van mensen en van hun vermogen om de eigen leef-, woon- en werk-

situatie in te vullen en zondig voor zichzelf op te komen tegenover maatschappelijke organisaties en structuren. Met de kwaliteit van het betaalde werk (maar ook het huishoudelijke werk) van veel mensen is het slecht gesteld:

- veel mensen werken in een omgeving waar veel lawaai is of waar het stinkt. Ze moeten werken met gevaarlijke stoffen, lopen andere risico's, moeten te zwaar werk verrichten of tijdens onregelmatige of onaangename tijden werken.

- voor de werkinhoud van veel banen geldt dat men weinig afwisseling, weinig contacten met mensen heeft, dat men zijn of haar capaciteiten niet kan ontplooiën en/of dat er weinig leermomenten in het werk voorkomen (deze punten gelden ook voor het werk van 'de huisvrouw')

- tenslotte hebben werkenden veelal te weinig invloed op beslissingen die betrekking hebben op hun arbeidsomstandigheden en werkinhoud.

Door het binnenhalen van goedkope buitenlandse arbeiders was er jarenlang geen economische noodzaak om werk van slechte kwaliteit te verbeteren. Naarmate de werkloosheid in ons land groeide, zijn de grenzen voor de gastarbeiders steeds verder gesloten. De kwaliteit van de banen verbeterde echter intussen niet en nu zijn voor onaangename vakatures moeilijk mensen te vinden.

De ontwikkelingen in de structuur van de werkgelegenheid hebben die in het onderwijs niet gevolgd. Gemiddeld is de kwaliteit van de werkgelegenheid lager dan opleiding en capaciteiten van de bevolking. Bovendien zijn opleidingen algemener geworden terwijl de banen gespecialiseerder, vaak éézijdiger zijn. De veronderstelling dat verdere technische ontwikkeling automatisch leidt tot verbetering van de kwaliteit van

de arbeid is niet juist gebleken. Integendeel, ongecontroleerde automatisering, specialisatie en schaalvergroting bedreigen de kwaliteit nog verder.

Bovenstaande ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat er ondanks de grote werkloosheid voortdurend een groot aantal vakatures openstaat. De arbeidsmarkt is ondoorzichtiger. Werkgevers zijn niet gauw tevreden over sollicitanten, werkzoekenden moeten langer zoeken. Dankzij een werkloosheidsuitkering zijn de meesten niet gedwongen om de eerste de beste (slechtste) baan aan te nemen en kan men passend werk zoeken. Al met al funktioneerde de arbeidsmarkt trager. Er is niet alleen een hoge werkloosheid, de werkloosheid is ook zeer ongelijk verdeeld. De afgelopen jaren is bij arbeidsmarktproblemen nadruk gelegd op behoud van arbeidsplaatsen, natuurlijk verloop en voorkomen van ontslagen opdat degenen die werk hadden het zoveel mogelijk konden behouden. Nieuwkomers op de arbeidsmarkt, vooral jongeren en (huis)vrouwen die door gebrek aan ervaring in een baan toch al achterstand ondervinden, hebben daardoor veel minder kans op het verkrijgen van een baan. Ook ouderen die worden afgedankt omdat zij snelle veranderingen in het productieproces en in de aard van de arbeid niet kunnen bijhouden, maken weinig kans op een nieuwe baan.

Wat willen we bereiken?

a. Iedereen die dat wil, moet kunnen werken overeenkomstig zijn of haar wensen en capaciteiten. In de eerste plaats moet de kwaliteit van het werk verbeterd worden. Daarbij gaat het erom niet alleen veiligheids- en gezondheid maar ook het welzijn van de werknemers beter te waarborgen. Vooral gelet moet worden op werkinhoud en zeggenschap.

b. Het kwalitatief goede werk en het „slechte” werk dat niet verbeterd kan worden (en toch noodzakelijk is) moet eerlijk verdeeld zijn.

Dit geldt tevens voor het (onbetaalde) huishoudelijke werk (zie ook 2.4).

Hoe willen we dat bereiken?

a. Het beleid gericht op volwaardige werkgelegenheid mag niet verslappen, d.w.z. drukmiddelen om werkzoekenden te dwingen onaantrekkelijke arbeid te accepteren moeten worden afgewezen. Verlaging van uitkeringen en verruiming van het begrip „passende arbeid” mag dan ook niet plaatshebben. De knelpunten op de arbeidsmarkt moeten worden aangepakt door de kwaliteit van het werk te verbeteren.

b. De nieuwe Arbeidsomstandighedenwet moet zo snel mogelijk effectief in praktijk worden gebracht. Uitbreiding van de arbeidsinspectie die daarvoor nodig is moet zo snel mogelijk worden gerealiseerd.

De welzijnsaspecten (werkinhoud en zeggenschap) zijn met deze wet nog niet voldoende gewaarborgd en moeten nader worden uitgewerkt.

c. Om de werkinhoud van arbeidsplaatsen te verbeteren wordt verdere arbeidsdeling tegengegaan. In plaats daarvan worden gestimuleerd:

- taakroulatie d.w.z. het afwisselend uitvoeren van verschillende deeltaken

- taakverbreding d.w.z. samenvoegen van gelijksoortige taken

- taakverrijking d.w.z. uitvoerende taken worden uitgebreid met plannings- en controletaken

- het vormen van productiegroepen d.w.z. het gehele produkt of een afgerond onderdeel daarvan wordt vervaardigd door een groep werkers die zelf indeling en uitvoering van het werk regelen).

d. Bedrijven moeten verplicht worden ziekteverzuimgegevens openbaar te maken. Waar een hoog ziekteverzuim voorkomt, moet nagegaan worden waar de oorzaken liggen. Liggen de oorzaken binnen het bedrijf dan moet in samenwerking met de ondernemingsraad een plan ter verbetering van de werkinhoud worden opgesteld.

e. De arbeidsvoorwaarden van onaantrekkelijk werk worden verbeterd door kortere arbeidstijden en relatief hogere beloningen.

De huidige arbeidswet uit 1919 die o.m. richtlijnen geeft voor de arbeidstijden moet zodanig veranderd

worden dat overwerk en ploegendiensten die ongezond zijn tot het uiterste worden beperkt. Kontinu-arbeid moet worden teruggedrongen. Waar dat niet mogelijk is, moet het aantal ploegen worden uitgebreid (5 ploegendienst bijvoorbeeld).

f. Aan de bezwaren van het huishoudelijke werk als dagelijkse arbeid kan tegemoet worden gekomen door de mogelijkheden om dat werk gezamenlijk of roulerend te verrichten uit te breiden. Te denken valt aan het ter beschikking stellen van ruimte waar ouders crèches kunnen opzetten e.d. en vooral aan het op grote schaal en voor alle bevolkingsgroepen scheppen van deeltijdwerkmogelijkheden.

g. Om de positie van groepen die op de arbeidsmarkt minder kansen hebben te verbeteren, moet in de eerste plaats de verdeling van het beschikbare werk ter hand worden genomen.

Daarnaast dient de positie van bepaalde groepen met behulp van specifieke maatregelen versterkt te worden:

- uitbreiding van de financiële middelen om jongeren in werk-opleidingssituaties te trainen en ervaring te laten opdoen;

- uitbreiding van het leerlingensstelsel waarbij door middel van arbeidsovereenkomsten de rechtspositie van de leerling-werknemer gelijk is aan die van de andere werknemers;

- de rechtspositie van werkende gehuwde vrouwen wordt verbeterd en door middel van positieve discriminatie worden arbeidsplaatsen voor vrouwen geclaimd (quoteringssstelsel per bedrijfstak);

- voor ouderen en gedeeltelijk arbeidsgeschikten gaat het vooral om omscholingsmogelijkheden, loonkostensubsidies en aangepaste (deeltijd)banen.

h. De positie van buitenlandse arbeiders verdient ondersteuning door gericht beleid. De formeel aan die van Nederlandse werknemers gelijke rechtspositie dient in de praktijk ook betekenis te krijgen (arbeidsbemiddeling, promotiebeleid e.d.). Spreiding van buitenlanders en andere ethnische minderheden over het bedrijf heeft voorkeur boven concentratie op aparte afdelingen (tenzij dit opvangvoorzieningen in gevaar brengt). Voorkomen moet worden dat de opgroeiende tweede generatie als vanzelfsprekend in de onaantrekkelijke banen terecht komt.

i. De verantwoordelijkheid voor de arbeidsbemiddeling en de uitwerking van het arbeidsvoorzieningenbeleid dient gedecentraliseerd te worden van het rijk naar de regionale overheden (provincies). Ter plaatse bestaat immers inzicht in de knelpunten bij bepaalde groepen en bedrijven.

De opzet van de gewestelijke arbeidsbureaus zal daarbij veranderd moeten worden. Er dient nauwe samenwerking te bestaan met de maatschappelijke dienst- en hulpverleningscentra om geschikte begeleiding te bereiken. Arbeidsbureaus gaan actiever bemiddelen voor de zgn. moeilijk plaatsbare werkzoekenden; nemen ook de bemiddeling voor tijdelijke (uitzend) arbeid ter hand (kommerciële uitzendbureaus worden teruggedrongen); coördineren het vrijwilligerswerk waarbij in overleg met sociale diensten en de bedrijfsverenigingen het behoud van de uitkeringen wordt veiliggesteld; ondersteunen initiatieven van werkzoekenden om zelf een bedrijf op te zetten. Tenslotte krijgen arbeidsbureaus een stimulerende taak om deeltijdbanen bij bedrijven tot stand te doen komen en de arbeidsbemiddeling daarop af te stemmen.

j. Ten aanzien van de Sociale Werkplaatsen (WSW-voorzieningen) worden volgende maatregelen getroffen:

- de bedrijfseenheden met meer dan ca. 150 werknemers worden gesplitst

- leiding en begeleiding worden verbeterd (scholingsmaatregelen)

- niemand mag gedwongen worden werk te aanvaarden (bijv. door met stoppen van de uitkering te dreigen)

- ook de werkplaatsen moeten gedemocratiseerd worden; specifieke maatregelen zijn nodig om vertegenwoordiging van de werkenden mogelijk te maken.

2.6. WETENSCHAP EN TECHNIEK

algemeen

Hoe is de situatie?

De manier waarop onze samenleving zich ontwikkelt, wordt in sterke mate door technologische factoren bepaald. Zelfs in zo sterke mate dat het er dikwijls op lijkt dat de voortgang van wetenschap en techniek een automatisch, onafhankelijk proces is waarnaar de samenleving zich moet richten.

Juichend dan wel morrend. Niets is minder waar. De samenleving en de overheid kunnen en moeten de ontwikkeling van wetenschap en techniek en hun toepassingen sturen in de goede richting.

De onderzoekers zelf, dus degenen die een onderzoekopdracht uitvoeren of een produkt ontwikkelen, kunnen dikwijls het beste beoordelen wat de mogelijke gevolgen van het onderzoek zijn.

Daarom moeten zij en andere direkt betrokkenen de ruimte krijgen om hun invloed op de uitwerking van het onderzoek aan te wenden. De mogelijkheden hier toe zijn echter vaak beperkt, vooral waar het gaat om mensen die in loondienst zijn bij een transnationale onderneming (waar het meeste onderzoek wordt verricht). De overheid behoort een kader te scheppen voor deze mensen om beslissende invloed te krijgen op het wetenschappelijk onderzoekwerk en het technisch ontwikkelingswerk.

Planning door de overheid is noodzakelijk om niet alleen de gevolgen van reeds verricht onderzoek te kunnen opvangen, maar ook de richting van het onderzoekwerk als geheel mede te kunnen bepalen.

Wat willen we bereiken?

Het wetenschappelijke spoor- en ontwikkelingswerk zal moeten bijdragen aan de oplossing van brandende maatschappelijke problemen en aan de opbouw van een rechtvaardiger en vriendelijker samenleving. Of het nu door de overheid, door universiteiten en hogescholen of door het bedrijfsleven en andere instellingen wordt uitgevoerd. Daartoe zal dit werk gedemokratiserd moeten worden; d.w.z. grotere invloed van de onderzoekers en andere direkte betrokkenen, en openbaarheid van methoden en uitkomsten. Hierbij zullen de onderzoekers en hun opdrachtgevers gebonden zijn aan een globaal wetenschapsplan. Naast de meer traditionele instrumenten zoals veiligheidswetgeving en subsidies dient de overheid op dit punt nieuwe instrumenten te ontwikkelen.

Hoe willen we dat bereiken?

a. De overheid stelt jaarlijks een wetenschapsplan op in overleg met een keur van maatschappelijke groeperingen, waaronder wetenschappers. Dit plan wordt aan het parlement voorgelegd. Het omvat meerjarenplannen in hoofdlijnen: voor elk aandachtsgebied en afzonderlijk voor het universitaire onderzoek. Het bedrijfsleven zal erin worden betrokken en wordt geacht de informatie te geven die voor het opstellen van het plan nodig is.

b. Alle adviezen voor het wetenschapsplan worden openbaar gemaakt evenals eventuele minderheidsadviezen en alternatieve voorstellen.

c. Om het wetenschapsplan uit te voeren zullen universitaire onderzoekers, onderzoekteams uit het bedrijfsleven en degenen, die voor hun onderzoek overheidssubsidie krijgen, samen moeten werken (bv. in nationale programma's).

d. Ook anderen dan wetenschappers kunnen op eigen initiatief of op verzoek voorstellen indienen om vraagstukken wetenschappelijk te bestuderen of te begeleiden. Het geld voor dit onderzoek wordt zo nodig gehaald uit een apart daarvoor ingesteld fonds.

Een jaarlijks toenemend deel van de gelden voor toe-

gepast wetenschappelijk onderzoek wordt ter beschikking gesteld van politieke partijen, vakbonden en andere maatschappelijke groeperingen, bijv. via de wetenschapswinkels. Zo kunnen de voor de toekomst belangrijke keuzemogelijkheden, die nu nog niet door de meerderheid gesteund worden, tijdig wetenschappelijk worden uitgebouwd.

e. Krachtig zullen we bevorderen dat er onderzoekskommissies van de ondernemingsraden komen, die werkelijke mogelijkheden krijgen om invloed uit te oefenen op het onderzoeksbeleid van de bedrijven. Ze moeten alle informatie krijgen, die nodig is voor de beoordeling van onderzoeksprogramma's.

f. Wetenschappelijke onderzoekers (waarbij inbegrepen industriële onderzoekers) moeten door de wet beschermd worden wanneer zij uit maatschappelijke overwegingen opdrachten weigeren of vroegtijdig hun opdrachten, de resultaten of de gevolgen ervan publiceren.

g. Bij internationale samenwerking wordt de planning in het bijzonder afgestemd op landen met beperkte mogelijkheden voor wetenschappelijk onderzoek. Deze landen worden geholpen bij het verbeteren van hun positie (tot zover overgenomen)?

Dit betekent in de eerste plaats de ontwikkeling en overdracht van aangepaste, kleinschalige technologie. Overdracht van de meest geavanceerde, eventueel grootschalige technologie moet echter niet uitgesloten worden voor zover die past in een nieuwe internationale economische orde.

h. Het kleine en middelgrote bedrijfsleven dient direkter toegang te krijgen tot resultaten van wetenschappelijk onderzoek. In dat kader kunnen 'stages' van universitaire onderzoekers bij bedrijven een nuttige rol spelen.

i. Bij de verdeling van het overheidsgeld voor onderzoek dient een groter percentage besteed te worden aan onderzoek in mens- en maatschappijwetenschappen.

Automatisering

Hoe is de situatie?

De invoering van allerlei toepassingen van de mikro-elektronika (ME) is op dit moment de meest in het oog lopende verandering op technologisch gebied. Het is ook de meest ingrijpende. Vele arbeidsplaatsen verdwijnen door automatisering. Tegelijk worden zeer veel nieuwe produkten op de markt gebracht, van mikro-processors om produktieprocessen te sturen tot luxe konsumptie-artikelen in de elektronika-sfeer. De mogelijkheden om gegevens op te slaan in geheugens zijn vrijwel onbegrensd, waarbij de effectiviteit van controle een groot vraagteken is. Elektronische uitwisseling van informatie via beeldschermen kan sociaal gezien verstrekkende gevolgen hebben: de 'beeldbuisenkultuur' is een dochter van de 'apparatenkultuur'.

Wat willen we bereiken?

De ontwikkelingen in de ME dienen gestuurd en gecontroleerd te worden en wel de produktie, de aanwending in nieuwe produkten en de aanwending in de vorm van automatisering.

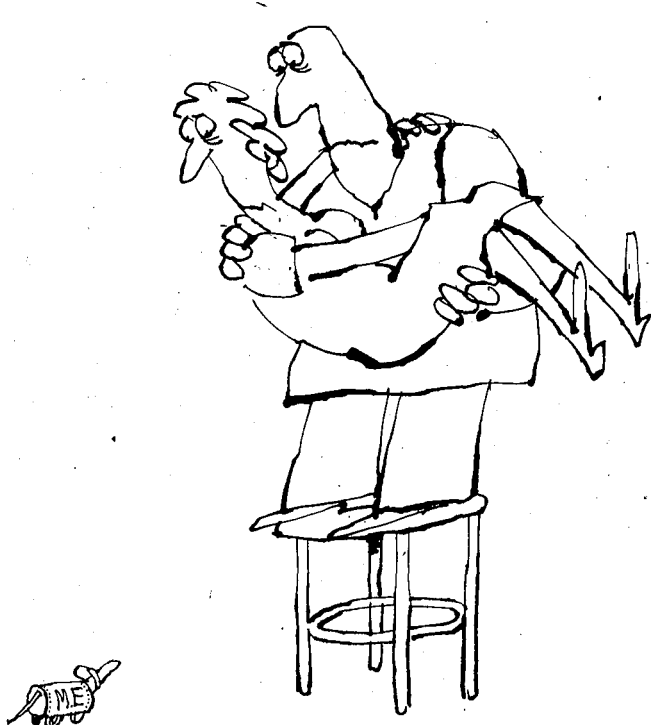
Dit dient te gebeuren door diegenen die het meest direkt met de gevolgen worden gekonfronteerd, dus werknemers en konsumenten, binnen het kader van de door de overheid vastgestelde investeringswetgeving en het door de overheid vastgestelde wetenschapsplan. Maatstaven die hierbij moeten worden aangelegd zijn (a) het maatschappelijk nut en de kwaliteit van de produkten en (b) de kwaliteit van de arbeid.

Hoe willen we dat bereiken?

a. Automatiseringsbeslissingen dienen, zoals alle investeringsbeslissingen, op het niveau van OR genomen te worden. Voorwaarde voor democratische besluitvorming is een automatiseringsplan voor korte en middellange termijn per onderneming, zo mogelijk als onderdeel van een investeringsplan.

b. Nieuwe produkten en produktiemiddelen van goederen en diensten door invoering van ME zullen steeds de kwaliteit van de arbeid moeten verbeteren.

De produktie van mikro-elektronika zal in Nederland

...mikro-elektronica...

slechts gestimuleerd dienen te worden voor zover de productie past binnen het beleid gericht op selectieve ontwikkeling (par. 2.2.) en voorzover de produkten voldoen aan de bovengenoemde eisen t.a.v. kwaliteit en nut van de produkten en kwaliteit van de arbeid.

c. De overheid zal een beleid, gericht op de punten a t/m b kunnen voeren met behulp van een vergunningenbeleid, wetenschappelijk onderzoek en voorts alle instrumenten m.b.t. het arbeidsmarktbeleid.

d. De overheidsbedrijven kunnen voorop lopen bij het uitvoeren van bovengenoemde strategie.

e. Het verdient aanbeveling om een nationaal instituut op te richten, vergelijkbaar met de Algemene Rekenkamer, dat voortdurend de sociaal-kulturele gevolgen van de ontwikkeling in de mikro-elektronika en automatisering onderzoekt en toetst aan algemene doelstellingen die periodiek door de Tweede Kamer worden opgesteld.

f. Het gebruik van de geprogrammeerde instructie en telekommunikatie-apparatuur in het onderwijs mag er niet toe leiden dat de sociale stimulansen bij het leren wegvallen. Deze technieken kunnen geen vervanging, wel een aanvulling zijn van de traditionele lesmethoden. Vooral voor wat betreft de kennisoverdracht daarin.

g. Bij de invoering van informatie-uitwisselingssystemen zoals viewdata zullen er garanties moeten komen voor het democratisch beheer van de informatiebank en daarmee voor de kwaliteit en veelzijdigheid van de informatie.

3. INKOMEN

3.1. OVERHEIDSFINANCIËN

Hoe is de situatie?

Ons land behoort tot de rijkste landen ter wereld. Zowel de omvang van de particuliere consumptie als de omvang van de kollektieve uitgaven voor gemeenschappelijke voorzieningen en sociale zekerheid zijn groter dan ooit. De verdeling van die welvaart stemt echter niet tot tevredenheid. Zeker nu het nationaal inkomen weinig of niet meer stijgt zal het meer dan ooit om de verdelingsvraagstukken gaan. Immers, op langere termijn kan er niet méér worden besteed dan er wordt verdiend.

Toch moet er hard gewerkt worden aan energiebesparing, kleinschaligheid, milieubehoud, woningbouw, arbeidstijdverkorting, ontwikkelingshulp, kollektieve voorzieningen, economische herstructurering enzovoort. Dat legt beperkingen op aan de financiële ruimte die overblijft voor materiële consumptie en daarmee aan het besteedbare inkomen van de totale bevolking. Op langere termijn kan de overheid zich niet een groot financieringsterkort veroorloven, behalve wanneer er blijvende economische groei is. Immers, daardoor worden de jaarlijks te betalen rente en aflossingen op de staatsschuld steeds groter. Monetaire financiering van tekorten leidt slechts tot inflatie en verschuift de problemen naar de toekomst. Ieder jaar worden met Prinsjesdag de begrotingen voor het komende jaar ingediend. Het parlement moet echter beslissingen nemen over uitgaven waarvan de konsekventies voor latere jaren niet goed worden overzien. Er wordt geen inzicht geboden in de mogelijke beleidsombuigingen doordat de alternatieven voor de sociaal-economische ontwikkelingen niet worden uitgewerkt door de daarvoor aangewezen instanties (planburo e.d.).

Overheidsuitgaven worden gedaan met het oog op een bepaald doel. Achteraf kan slecht worden vastgesteld of de uitgaven aan hun oorspronkelijke doel hebben beantwoord, omdat dit te weinig wordt onderzocht. Hierdoor kan het parlement geen zorgvuldige afweging maken tussen het voortzetten van deze uitgaven of het uitvoeren van nieuwe taken.

Wat willen we bereiken en hoe?

a. De PPR gaat er vanuit dat de economische groei in Nederland sterk zal achterblijven bij die in het verleden, wellicht zal het nationaal inkomen zelfs stabiliseren of afnemen. De overheidsuitgaven moeten daarom over een langere termijn gedekt worden door de inkomsten. Het financieringstekort moet worden teruggedrongen.

b. De bestedingsruimte voor uitgaven wordt door de afnemende groei steeds geringer. Bij iedere uitgave is daarom discussie en zorgvuldige afweging nodig om een zo democratisch mogelijke besluitvorming te garanderen. Daartoe wordt zo overzichtelijk mogelijk informatie gegeven over omvang en effecten van overheidsmaatregelen op korte en langere termijn.

c. In het vervolg worden naast de middellange termijn ramingen twee-jaarlijkse begrotingen aan het parlement aangeboden. Om inzicht te krijgen in politieke alternatieven worden alternatieve „scenario's” gepresenteerd.

d. De Algemene Rekenkamer krijgt tot taak onderzoek te doen naar de effectiviteit van overheidsuitgaven en rapporteert daarover aan het parlement.

e. Inkomensmatiging is nodig om de financiering van een groot aantal doelstellingen, die in dit programma worden opgesomd, mogelijk te maken. De PPR vindt inkomensmatiging niet aanvaardbaar zonder een forse inkomensherverdeling. Daarom moet een maatschappelijk aanvaardbare inkomenspolitiek gevoerd worden die alle inkomensgroepen omvat.

3.2. INKOMENS UIT ARBEID

Hoe is de situatie?

Er bestaan in ons land nog steeds grote inkomensverschillen. Inkomensverschillen bepalen hoe mensen hun eigen inkomen ervaren. Mensen vinden het prettig als hun inkomen verbetert. Als ze merken dat iedereen erop vooruit gaat, blijkt de tevredenheid nauwelijks toe te nemen: dan is er bij onderlinge vergelijking namelijk niets veranderd. Het gaat dus om de relatieve inkomenspositie en men vergelijkt zich altijd weer met mensen die méér verdienen.

Dit betekent dat men de gemiddelde tevredenheid van de gehele bevolking sterker vergroot door de inkomens te nivelleren dan door iedereen er iets bij te geven. Omgekeerd; als matiging nodig is, zeggen mensen vaak (terecht): éérst de hogere inkomens. Nivellering is dan ook een voorwaarde om inkomensmatiging te bereiken bij afnemende economische groei. In het algemeen worden inkomensverschillen veroorzaakt door verschillen in de positie op de arbeidsmarkt. De inkomensverhoudingen zijn veelal terug te voeren op schaarsteverhoudingen op die markt. Veel beloningen zijn daarbij nog steeds gebaseerd op schaarsteverhoudingen in het verleden. Omdat vroeger kennis veel schaarser was dan nu worden bijvoorbeeld de meeste functies waarvoor veel opleiding nodig is zeer goed betaald. Denk bijvoorbeeld aan vrije beroepsbeoefenaars, hogere ambtenaren en de hogere functies in het bedrijfsleven.

Sommige groepen hebben daarbij een machtspositie opgebouwd waarmee men de inkomenspositie beter kan beschermen dan anderen. Hierdoor zitten we met een verouderde beloningsstructuur waarin mensen met meer opleiding de betere banen kunnen bezetten. Beter omdat die hoger beloond worden en omdat het meestal plezieriger werk is.

De traditionele (zogenaamde) vrouwenberoepen komen door de gehanteerde funktiewaarderingssystematiek automatisch voor lagere beloning in aanmerking. De bestaande inkomensverhoudingen worden door de PPR dan ook als onrechtvaardig ervaren.

Wat willen we bereiken?

a. De doelstellingen van het inkomensbeleid, zoals de PPR dat wil voeren, kunnen moeilijk los gezien worden van andere gewenste veranderingen in onze samenleving, zoals eerlijker verdeling van het werk en meer zelfstandigheid van mannen en vrouwen.

Die verschillende doelen moeten in hun samenhang worden beschouwd.

b. De fundamentele gelijkwaardigheid van alle mensen geldt daarbij als uitgangspunt, ook al zijn mensen gelukkig verschillend.

Een rechtvaardig inkomensbeleid moet dan ook gestalte geven aan die gelijkwaardigheid. De PPR vindt dat op grond hiervan in principe iedereen (vanaf een bepaalde leeftijd) recht heeft op betaalde arbeid. Op den duur streeft de PPR naar een basisinkomen voor iedereen, zonder dat mensen worden gedwongen om te werken. Dat is een verhaal apart.

c. Mensen zijn verschillend. Maar of je nu man bent of vrouw, meer kennis hebt opgenomen of sterker bent, die verschillen mogen geen grond vormen voor inkomensverschillen. Inkomensongelijkheid die op die verschillen is terug te voeren, wordt daarom opgeheven. Het inkomensbeleid moet erop gericht zijn de mechanismen die tot hogere inkomens leiden te doorbreken om zodoende een aanzienlijke inkomensnivellerings tot stand te brengen.

d. Een rechtvaardige inkomensverdeling is niet hetzelfde als inkomensgelijkheid. Wanneer iemand voor het vervullen van een taak extra offers brengt, kan in sommige gevallen een hoger inkomen redelijk zijn. Elders hebben we aangegeven hoe de kwaliteit van de arbeid sterk verbeterd kan worden. Gestreefd wordt naar een maximum-inkomen dat (netto) niet groter is dan driemaal het netto minimumloon.

e. Inkomensverschillen zijn voor vrijwel de gehele bevolking onderwerp van gesprek. Bij het bewerkstelligen van de gewenste veranderingen in de inkomensverhoudingen kan de publieke meningsvorming over criteria voor en hoogte van inkomensverschillen een belangrijke rol spelen. Inzicht in de feitelijke inkomensverdeling is daarvoor een noodzakelijke voorwaarde.

Hoe willen we dat bereiken?

a. Om een radicale verandering van de inkomensverhoudingen te bereiken moet een alle inkomensgroepen omvattend inkomensbeleid worden gevoerd. Het parlement stelt jaarlijks de richtlijnen voor zo'n beleid vast. Over de invulling van het inkomensbeleid, in samenhang met aktieplannen voor de herverdeling van het werk en verbetering van de kwaliteit van de arbeid, wordt met de betrokken maatschappelijke organisaties overlegd.

b. De Wet Openbaarheid van Inkomens uit arbeid moet nu eindelijk in werking treden. In de komende 4 jaar worden ook de inkomens uit vermogen onder de invloedssfeer van de wet gebracht. De zogenaamde passieve openbaarheid wordt omgezet in een publiekrechtelijke verplichting.

Als eerste stap krijgen in elk geval de ondernemingsraden inzage in de inkomens binnen bedrijven alsmede in wijzigingen in het salarieringsbeleid. Alle werknemers, ook de hogere inkomensstrekkers, worden onder een CAO gebracht.

Om een stringent prijs/inkomensbeleid ten aanzien van vrije beroepsbeoefenaren te kunnen voeren, wordt de Economische Controle Dienst uitgebreid met een onderzoeksafdeling die een betrouwbaar inzicht in de verdiende inkomens van zelfstandigen kan geven.

c. Nivellering van inkomens wordt in de eerste plaats nagestreefd door wijziging van de beloningsverhoudingen (veranderingen in de premieheffing voor sociale zekerheid en belasting werken ook nivellerend; zie daarvoor elders). Via funktieclassificatie worden alle funkties vergelijkbaar gemaakt. Op grond daarvan kan een begin gemaakt worden met het herzien van de beloningsstructuur. De faktor kennis krijgt daarin minder gewicht dan in de huidige funktiewaarderings-systemen gebruikelijk is.

d. Zolang er nog eentonig of vuil werk bestaat of gewerkt moet worden op onaangename werktijden kunnen daarvoor inkomensvoelagen aanvaardbaar zijn. De compensatie zal echter zoveel mogelijk worden gezocht in kortere arbeidstijd voor deze funkties.

e. Waar hoge inkomens het gevolg zijn van schaarste van bepaalde deskundigheden moet die schaarste worden opgeheven door scholingsmaatregelen e.d. Waar hoge inkomens het gevolg zijn van traditie of schaarste in het verleden wordt de inkomensvorming op korte termijn bijgesteld.

Waar hoge inkomens het gevolg zijn van bijzondere marktsituaties, zoals bij bepaalde vrije beroepen waar de dienstverlener in belangrijke mate zelf kan bepalen in hoeverre de cliënt hem „nodig” heeft, wordt het inkomen losgekoppeld van het aantal verrichtingen, zoodoende door loondienstfuncties te scheppen. Uiteraard moet er dan wel controle op de kwaliteit en omvang van de werkzaamheden plaats hebben, maar dat is nu ook al gewent.

f. Loonsverhogingen worden gegeven in centen i.p.v. in procenten. Zolang de inkomensverdeling zo scheef is als op dit moment mogen de inkomens tot modaal niet beneden de nullijn komen.

3.3. BASISINKOMEN

In het verre verleden vond alle produktie, alle arbeid plaats in en om de privé-huishoudens. In de loop van de geschiedenis zijn de taken steeds meer verdeeld. Er groeide een zekere arbeidsverdeling en er ontstond handel. Zo kwamen verschillende economische sectoren tot stand in wat nu de volkshuishouding heet: voedselproduktie in de landbouw, ambachten, industrie en, vooral deze eeuw, een heel netwerk van commerciële en niet-commerciële dienstverlening.

Toch vindt ook nog een belangrijk deel van de produktie in en om de privé-huishouding plaats. Onbetaald. Soms voor eigen nut, soms voor dat van anderen (doel-zelf, huishoudelijk- en vrijwilligerswerk).

Het onderscheid tussen werk dat wel en werk dat niet betaald wordt, is door allerlei economische en culturele oorzaken bepaald. In elk geval kan je niet zeggen dat het betaalde werk nuttiger is dan het onbetaalde. Bepaalde werkzaamheden gebeuren zowel betaald als onbetaald: eten kan je thuis opdiene of in een restaurant laten opdienen; kleren wassen, een bed timmeren, tuin onderhouden enzovoort, je kunt het zelf doen of laten doen. Sommige maatschappelijke diensten worden door vrijwilligers verricht, andere door betaalde instellingen. Het verschil zit 'm niet in het nut voor de samenleving, maar in de geldstromen tussen mensen. Het begint dan ook zo langzamerhand een achterhaalde zaak te worden dat bepaalde mensen wel en anderen geen inkomen ontvangen voor nuttige bezigheden. Trouwens, in onze samenleving is ook moeilijk vast te stellen wie geen betaalde baan kunnen vinden en wie dat onder de huidige omstandigheden niet willen. Daarvoor zou een enorm controle-apparaat nodig zijn zodat we in een soort politiestaat terecht zouden komen.

Beter lijkt het ons er vanuit te gaan dat mensen in onze maatschappij door hun bestaan alleen al (daar hebben ze zelf niet om gevraagd) het recht hebben op een inkomen om in het levensonderhoud te voorzien. De tijd lijkt geleidelijk rijp te worden om iedereen een basisinkomen te verstrekken, ongeacht de vraag wat hij of zij ervoor doet.

Natuurlijk kleven er aan dat idee ook problemen. De PPR ziet op het ogenblik als grootste gevaar van een basisinkomen, of zoals anderen het noemen een „arbeidsloos inkomen”, dat het idee misbruikt wordt om de oneerlijke verdeling van het werk in stand te houden. Met gedwongen werkloosheid voor vele honderduizenden die in onze maatschappij geen recht op arbeid blijken te hebben. En dan is arbeidsloos inkomen een ander woord voor uitkering: blijf zitten waar je zit en verroer je niet. ... een idee dat in rechtse handen tevens misbruikt zal worden om uitkeringen te verlagen!

Om een betere startpositie voor de invoering van een basisinkomen voor iedereen te scheppen, moet het werk eerlijker verdeeld worden. Zowel het betaalde als

1 het onbetaalde, zowel het aangename als het onaangename. Het zal duidelijk zijn dat het onaangename werk het grootste probleem wordt in een maatschappij met een basisinkomen voor iedereen. Gewerkt zal er heus wel worden, daarvoor betekent werk genoeg voor mensen zelf: kijk maar eens wat mensen allemaal vrijwillig

5 doen in de onbetaalde sektor. Dat laat zich eenvoudig niet uitputtend beschrijven (het grote ongelijk van degenen die zeggen dat mensen van nature lui zijn). Het vuile werk zal echter wel blijven liggen.

De PPR heeft daar drie antwoorden op.

10 a) De kwaliteit van het onaangename werk moet drastisch verbeterd worden.

b) Ook na invoering van een basisinkomen zal in het inkomensbeleid ruimte moeten zijn voor toeslagen voor degenen die het onaangename werk op zich nemen.

15 c) Met de invoering van een basisinkomen wordt tevens een sociale dienstplicht ingevoerd waardoor iedereen tenminste een aantal perioden in zijn of haar leven maatschappelijk noodzakelijke taken vervuld (bijvoorbeeld 4x een half jaar). Het ligt voor de hand dat een deel daarvan besteed wordt aan onaangenaam

20 werk dat niet verbeterd kan worden. Aan de invoering van een basisinkomen zitten allerlei haken en ogen omdat onze samenleving er nog niet aan toe is. Maar er zijn ook belangrijke voordelen aan verbonden die de oplossing van sociaal-ekonomische problemen dichterbij kunnen brengen. Zo kunnen de hoge arbeidskosten voor arbeidsintensieve bedrijven lager worden en kan de wir-war in het sociale zekerheidstelsel worden vereenvoudigd.

25 Maar bovenal telt dat mensen vrijer en onafhankelijker van anderen en van ekonomische dwang kunnen worden. Op weg naar een betere startpositie voor deze ontwikkeling geeft de PPR de hoogste prioriteit aan de verbetering van de kwaliteit van de arbeidsplaatsen en aan een radicale herverdeling van inkomen en (betaald en onbetaald) werk. Om te voorkomen dat het herverdelende effect van het basis-inkomen door afwenteling teniet wordt gedaan, moet bij de invoering van het basis-inkomen ook een maximum-inkomen zijn ingevoerd.

30 Ondertussen kan de invoering van een basis-inkomen ook technisch gesproken dichterbij komen mits voortvarend wordt gewerkt aan de integratie en individualisering van de belastingheffing en premieheffing voor sociale verzekeringen en aan de invoering van een algemene pensioenregeling voor de gehele bevolking zoals in de volgende paragrafen wordt aangegeven.

3.4. SOCIALE ZEKERHEID

Hoe is de situatie?

35 Het systeem van sociale verzekeringen dient mensen die zonder inkomen raken te ondersteunen. Bij dit onderwerp mag dan ook niet voorbij gegaan worden aan het feit dat het toenemende beroep op sociale verzekeringen een gevolg is van principiële tekortkomingen van de huidige ekonomische orde waarin het begrip arbeid is beperkt tot betaalde arbeid maar het recht op betaalde arbeid niet wordt gegarandeerd. De feitelijke problemen worden door het systeem van uitkeringen niet opgelost, integendeel: de WAO wordt bijvoorbeeld misbruikt om werklozen aan het geregistreerde arbeidsaanbod te onttrekken. Daardoor raken zij in feite hun aanspraak op arbeid, eventueel aangepaste of deeltijd-arbeid, kwijt.

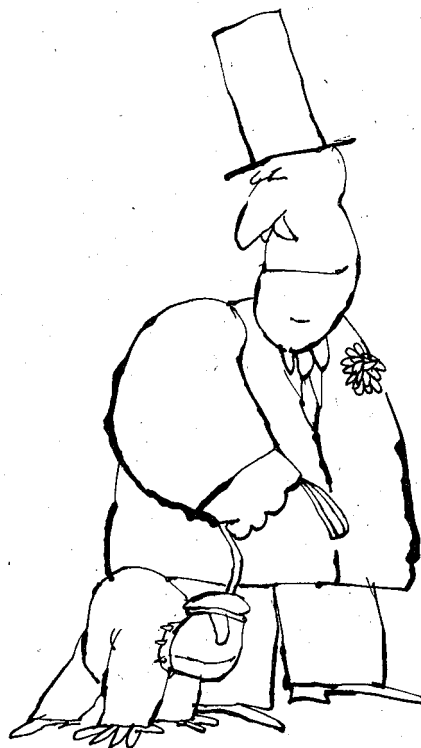
40 Door de geleidelijke invoering van de verschillende sociale verzekeringswetten is een lappendeken ontstaan van voorzieningen waarbinnen slechts enkelen wegwijzen weten. Die ingewikkeldheid van het systeem is niet alleen bezwaarlijk, zij leidt er tevens toe dat groepen mensen die een beroep op een uitkering zouden moeten kunnen doen tussen wal en schip raken. Het huidige systeem gaat uit van de verzekeringsgedachte, dat wil zeggen men verzekert zich tegen een mogelijke gebeurtenis als gevolg waarvan men zonder

inkomen zou geraken. Daarvoor wordt een premie, een percentage van het inkomen, afgedragen. Door het bestaan van maxima in de premieheffing en door de mogelijkheid betaalde premies voor de inkomstenbelasting af te trekken is het systeem niet in overeenstemming met het draagkrachtbeginsel. Daardoor kunnen hogere inkomens feitelijk meer besteden dan je zou verwachten.

Doordat de sociale zekerheid voor het overgrote deel wordt gefinancierd uit de loonkosten drukken de lasten onevenredig zwaar op arbeidsintensieve, vaak kleinere, bedrijven. Dit leidt gemakkelijk tot „rationalisering” van de produktie en uitstoot van arbeidskrachten met als gevolg stijging van de sociale lasten. Zo zijn we in een vicieuze cirkel beland. Het bestaande stelsel van sociale zekerheid is niet afgestemd op het feit dat in één huishouden meerdere kostwinners kunnen voorkomen. Ook voor deeltijd-werkenden kunnen problemen ontstaan doordat het systeem niet geïndividualiseerd is.

Wat willen we bereiken?

a. Het beroep op de sociale zekerheid dient vermindert te worden zonder dat de uitkeringsgerechtigden

...sociale zekerheid...

daar de dupe van worden. Het terugdringen van het gebruik van de voorzieningen begint bij een totaal andere benadering van de huidige problemen: verbetering van de kwaliteit van de arbeid en eerlijker verdeling van het werk.

b. De systemen van belastingheffing en van premieheffing voor sociale verzekeringen worden geïntegreerd om de lasten naar draagkracht te verdelen tussen de verschillen inkomensgroepen. Daarbij wordt uitgegaan van het individu in plaats van het gezin.

c. De bestaande regelingen op het terrein van sociale zekerheid worden op elkaar afgestemd en vereenvoudigd.

digd (WAO, AAW en ZW) en waar nodig uitgebreid tot de gehele bevolking (pensioenen en ziektekosten).

Verschillen in inkomens tussen vergelijkbare functies als gevolg van verschillen in premieheffingen, zoals bijvoorbeeld tussen overheidspersoneel en de zogenaamde trendvolgers, worden opgeheven.

d. De stelsels van belasting- en premieheffing worden geleidelijk zo gewijzigd dat een verschuiving van lasten optreedt van arbeidsintensieve naar kapitaalintensieve bedrijvigheid.

Hoe willen we dat bereiken?

a. In de eerste plaats moet verwezen worden naar de paragrafen 2.4 over de verdeling van het werk en 2.5 over verbetering van de kwaliteit van de arbeid, omdat daarin de oorzaken van veelvuldig gebruik van sociale verzekeringen worden aangepakt.

b. De verplichting voor werkgevers om een aantal gedeeltelijk arbeids(on)geschikten in dienst te nemen moet worden uitgebreid en op de naleving ervan moet beter worden toegezien.

c. Door integratie van WAO/AAW en Ziektewet wordt in een vroeger stadium een gerichte medische begeleiding mogelijk.

d. Integratie van heffingen voor inkomstenbelasting en sociale verzekeringen wordt gerealiseerd door extra verhoging van de maximumpremiegrenzen, afschaffing van de aftrekbaarheid van betaalde premies voor de I.B. en verhoging van de rijksbijdragen aan de sociale fondsen.

Om te voorkomen dat bij deze herstructurering bij met name de middengroepen onaanvaardbare inkomensdalingen plotseling optreden, moet steeds het totale besteedbare-inkomen beschouwd worden.

e. Het sociale zekerheidsstelsel wordt geïndividualiseerd. De positie van deeltijdwerkers mag daarbij niet nadelig worden beïnvloed (door volledige premieheffing e.d.).

f. Op de sociale minima wordt niet gekort. De welvaartsvastheid door middel van de zogenaamde netto-netto-koppeling met de ontwikkeling van het netto-minimumloon moet gehandhaafd worden.

g. Er wordt een volksverzekering ziektekosten ingevoerd.

h. Er wordt een uniform pensioensysteem ingevoerd boven de AOW. Ook hierbij moet worden uitgegaan van het individu.

3.5. BELASTINGEN

Hoe is de situatie?

De heffing van de loon- en inkomstenbelasting is gebaseerd op het draagkrachtbeginsel. In de praktijk werkt dit principe maar gedeeltelijk: Mensen met een hoger inkomen hebben een groter voordeel wanneer zij bepaalde kosten voor de belasting mogen aftrekken. Door hun hogere inkomen kunnen ze grotere leningen en hypotheek afsluiten waardoor ze weer meer rentekosten kunnen aftrekken. Ook de premieheffing voor sociale verzekeringen doorkuist het draagkrachtbeginsel bij de belastingheffing.

Een groot deel van de totale belastingopbrengsten wordt verkregen door middel van indirecte belastingen zoals BTW en accijnzen. Hoewel over de eerste levensbehoeften minder indirecte belastingen worden geheven dan over luxe goederen beïnvloeden deze belastingen de inkomensverhoudingen niet. Lagere inkomens betalen relatief evenveel als hogere inkomens. Velen blijken op de één of andere manier de heffing van inkomstenbelasting, sociale premies en/of indirecte belastingen te ontwijken. De ingewikkeldheid van het heffingensysteem en het ontbreken van geschikte controle-mogelijkheden liggen daaraan mede ten grondslag.

Omdat de mogelijkheden om heffingen te ontwijken verschillend zijn voor mensen is er sprake van een toenemende rechtsongelijkheid. Noch de gemeenschap noch de werknemers hebben in onze economische orde invloed op de bestemming van de winsten van on-

dernemingen. De huidige vennootschapsbelasting is onvoldoende in staat bedrijven naar draagkracht te doen bijdragen aan onze samenleving. Met name het beheersen van overwinsten (méér dan het noodzakelijke rendement op investeringen) is een belangrijke voorwaarde om de gewenste doelstellingen ten aanzien van productie, arbeid en inkomen te kunnen bereiken. Het oorspronkelijke voorstel voor een Vermogens Aanwas Deling is in de afgelopen jaren volledig uitgekleeft tot een winstdelingsregeling in plaats van een stap op weg naar meer zeggenschap over het produktievermogen.

Wat willen we bereiken?

a. De doelstellingen van het belastingsbeleid worden vooral bepaald door de PPR-visie dat de lasten eerlijk verdeeld moeten worden. Het hangt dan ook direct samen met de doelstellingen van het inkomensbeleid (nivellering, individualisering).

b. Winsten van ondernemingen dienen maatschappelijk aangewend te worden. Ook over het bedrijfsleven dienen de lasten naar draagkracht verdeeld te worden.

Hoe willen we dat bereiken?

a. De heffing van premies voor sociale verzekeringen en voor loon- en inkomstenbelasting wordt geïntegreerd (zie paragraaf 3.4). Onderzocht wordt hoe de heffing van inkomstenbelasting kan worden vereenvoudigd. Uitgangspunt is ook hierbij dat individualisering van het stelsel wordt bereikt (zie ook paragraaf 3.4). De kinderbijslag wordt tot belastbaar inkomen gerekend.

b. Aftrekposten voor de inkomstenbelasting worden beperkt. Gestreefd wordt naar een systematiek waarbij aftrekposten voor hogere inkomensgroepen niet voordeliger zijn dan voor lagere inkomensstrekken. Naast maximering van de rente-aftrek voor hypotheeklasten van eigen woningen bij f 300.000,— en afschaffing van deze aftrek voor tweede of meer woningbezit, wordt het belastbaar inkomen verhoogd door de 'huurwaarde' voor de duurdere eigen woningen flink op te hogen. Eigenaren van dure huizen gefinancierd uit eigen vermogen, worden dan eveneens extra belast.

c. Zolang de inkomensverdeling in Nederland niet aanzienlijk gewijzigd is, vindt geen verdere verhoging van de indirecte belastingen plaats zonder dat deze gekompenseerd wordt voor de inkomens tot modaal. De BTW op reparaties e.d. wordt afgeschaft omdat dit soort dienstverlening grondstoffen en andere importen bespaard en dus gestimuleerd moet worden.

d. Onderzocht wordt op welke plaats in de productie en distributie-keten de BTW geheven kan worden opdat de onduiking minimaal is. Het controle-apparaat van de belastingdienst moet verder uitgebreid worden.

e. Er wordt een oplopend tarief in de vermogensbelasting ingevoerd. Ook erfenissen worden progressief, oplopend tot 100%, belast.

f. Onderzocht wordt in welke vorm overwinsten in het bedrijfsleven het best belast kunnen worden: door de vennootschapsbelasting progressief te maken tot een zeker maximum of door een speciale overwinstbelasting in te voeren die overwinsten boven een bepaald grens volledig wegbelast.

3.6. KONSUMENTEN EN KONSUMPTIE

De overheid kan een *konsumentenbeleid* voeren, dat wil zeggen een beleid dat gericht is op het versterken van de macht van de konsument ten opzichte van de producent.

De overheid kan ook een *konsumptiebeleid* voeren. Dan gaat het om een beleid dat gericht is op het beïnvloeden van het konsumptiepatroon. Die beïnvloeding vindt plaats op grond van maatschappelijke doeleinden, zoals gevel veiligheid, gezondheid, verdeling, milieu en energiegebruik. Konsumptiebeleid hangt dus direct samen met het beleid ten aanzien van de productie en met het inkomensbeleid. Kortom met de economische orde.

1 Het konsumentenbeleid kan in veel gevallen parallel lopen met het consumptiebeleid. Veiligheid en gezondheid zijn bijvoorbeeld individuele én maatschappelijke belangen.

Er zijn ook tegenstellingen tussen deze twee beleidsgebieden. Zo willen veel individuele konsumenten graag een grote tuin hebben, terwijl uit maatschappelijk belang gestreefd moet worden naar kleine tuinen zodat er nog voldoende natuur overblijft voor konsumenten zonder tuin. Deze twee vormen van overheidsbeleid worden daarom apart behandeld.

Konsumentenbeleid:

Hoe is de situatie?

De konsumenten hebben in onze economische orde een zwakke positie t.o.v. de producent. i.p.v. dat ze op een objectieve manier worden voorgelicht over de kwaliteit, de duurzaamheid, de prijs en het energieverbruik van de produkten en diensten. De rechtspositie van de konsument laat te wensen over. Schade, die door slechte kwaliteit van een produkt (goederen en diensten) wordt geleden, is moeilijk te verhalen. De konsument en zijn organisaties hebben geen direkte invloed op de aard van de produkten die op de markt worden gebracht. Ook worden de konsumentenorganisaties tot nu toe buiten de belangrijke advies-organen van de overheid gehouden.

Tegenover deze zwakke positie van de konsument staat een toename van de macht van de producent van goederen en diensten. De voortdurende prijsstijgingen (inflatie) wordt enerzijds veroorzaakt door stijgende grondstoffen- en energieprijzen en stijging van de lonen en anderzijds door de machtskonsentrasi in het bedrijfsleven (ontstaan monopolies en oligopolies) en allerlei afspraken tussen producenten. Met name in de dienstensektor zijn de prijzen voor de konsument moeilijk te controleren.

Wat willen we bereiken?

Een verbetering van de positie van de konsument door middel van bescherming, inspraak, voorlichting, opvoeding en door het voeren van een actief mededingingsbeleid.

Hoe willen we dat doen?

a. Konsumentenvoorlichting en -vorming via radio en tv wordt uitgebreid. Vergelijkend warenonderzoek dient bevorderd te worden om de konsument in staat te stellen zijn/haar keus beter en bewuster te bepalen. Konsumentenvorming wordt opgenomen in het leerplan voor het basis- en het voortgezet onderwijs.

b. De informatie op produkten wordt sterk uitgebreid. Op elk produkt moet worden aangegeven hoeveel de prijs per standaardhoeveelheid bedraagt, hoe het produkt is samengesteld en wie de producent is. Een energie- en milieutabel wordt hiertoe ingevoerd. Er komt een wettelijke verplichting tot vermelding van produktiedatum en uiterste verkoopdatum voor verpakte voedingsmiddelen. Toevoegingen en smaak-, kleurstoffen en conserveringsmiddelen moeten eveneens vermeld worden. Er komt een intensieve controle op de hoeveelheden gifstoffen in het voedsel.

c. De juridische positie van de konsument t.o.v. de producent wordt versterkt. Een eerste aanzet daartoe is het aannemen op zo kort mogelijk termijn van de volgende drie reeds ingediende wetsvoorstellen.

- De wet „produkt aansprakelijkheid“; een wet, die de fabrikant verplicht om schade ten gevolge van gebreken van zijn produkten te vergoeden.

- De wet „konsumentenkoop“; een wet, die aangeeft hoe koper en verkoper met elkaar horen om te gaan bij alledaagse aankopen.

- De wet „standaardvoorwaarden“; een wet, waarin de leverings- en betalingsvoorwaarden worden geregeld.

d. Reklame moet meer en meer voorlichting worden. De reclameboodschap mag alleen mededelingen bevatten waarvan aangetoond is dat deze juist zijn. De wet misleidende reclame wordt zo snel mogelijk ingevoerd. Luchtreklame wordt wegens de geluidsoverlast en de energieverspilling onmiddellijk verboden. Radio- en tv-reklame voor rookartikelen, alcohol en geneesmiddelen wordt verboden.

Konsumentenorganisaties krijgen zendtijd aangeboden op radio en tv.

e. Mede om de inflatie te bedwingen moet de machtskonsentrasi van de producenten worden doorbroken. Dat kan o.a. door het voeren van een actief mededingingsbeleid. Openbaarmaking van het kartelregister (een register, waarin afspraken tussen ondernemingen op het gebied van beheersing van de markt worden vastgelegd) kan daartoe ook bijdragen. Het oprichten van overheidsbedrijven (b.v. een postbank) als middel om machtskonsentraties tegen te gaan, wordt gestimuleerd.

Er moet een strak prijsbeleid gevoerd worden. Om de positie van de konsument op het gebied van de prijzen te versterken wordt voor de dienstensektor een wettelijke regeling opgesteld, die prijsaanduiding vooraf en gespecificeerde rekeningen achteraf verplicht stelt.

Financieringsbureaus en bankinstellingen worden verplicht om in advertenties en offertes voor spaarrekeningen, geldleningen en dergelijke het effectieve rentepercentage te noemen opdat voorkomen wordt dat mensen in financiële problemen raken als gevolg van misleidende wervingscampagnes.

f. Om speciale groepen konsumenten te beschermen worden de volgende maatregelen genomen.

- Om konsumenten zonder auto tegemoet te komen moet een klein distributiepatroon van goederen en diensten worden gehandhaafd. Daartoe wordt massaverkoop door weidewinkels en dergelijke tegengegaan. - Samenwerking tussen kleine zelfstandigen en tussen hen en groepen konsumenten, zoals in „konsumentenkringen“, moet gestimuleerd worden.

- Om werkende alleenstaanden meer speelruimte te geven bij 't boodschappen doen, wordt de mogelijkheid van het openen van avondwinkels verruimd. Voorwaarde is wel dat de werknemers in zulke winkels goede arbeidsomstandigheden en arbeidsvoorwaarden hebben.

- Zie voor maatregelen om de positie van de huurder te beschermen het onderdeel volkshuisvesting en voor de positie van patiënten het onderdeel volksgezondheid.

Konsumptiebeleid

Hoe is de situatie?

Het Nederlandse konsumptiepatroon, dat wil zeggen de verdeling van konsumptieve bestedingen over de diverse bestedingscategorieën (wonen, verkeer, voedsel en kleding), wordt gekenmerkt door een omvangrijk gebruik van energie en grondstoffen. Grotendeels gebeurt dat in de industrie, buiten het gezichtsveld van de konsument. Maar de enorme verspilling komt ook tot uitdrukking in de konsumptie van wegwerpartikelen en in de afvalproblematiek. Bepaalde vormen van konsumptie hebben ongunstige gevolgen voor anderen omdat ze overlast opleveren (bijvoorbeeld lawaai en ruimtegebruik van auto's) of omdat iets niet onbeperkt voorradig is (bijvoorbeeld energie of natuurschoon). Tenslotte worden veel konsumptiegoederen gekocht in het buitenland (bijvoorbeeld benzine, fruit, buitenlandse vakanties, auto's) en dat drukt op onze betalingsbalans.

Allerlei ongunstige bijverschijnselen (kosten) van bepaalde vormen van konsumptie komen niet tot uitdrukking in de prijs die men voor die produkten of activiteiten betaalt. Daarom is konsumptiebeleid noodzakelijk.

De konsumptie van energie en grondstoffen moeten we in de eerst plaats via de produktie, en dus de investeringen, sturen. Omdat de Nederlandse ekonomie zeer open is voor handel met het buitenland is dat echter niet voldoende om de konsumptie in de maatschappelijk gewenste richting te beïnvloeden. Het stellen van kwaliteitseisen en normen aan produkten die in Nederland mogen worden verkocht, kan een hulpmiddel zijn om de konsumptie van ongewenste produkten tegen te gaan.

Zolang de inkomensverdeling zo scheef is kan de konsumptie niet op rechtvaardige wijze worden gestuurd door de prijzen van bepaalde produkten te verhogen

...producent/konsument...

door middel van heffingen of indirecte belastingen: daar zouden de lagere inkomensgroepen de dupe van worden.

Bovendien zou dat inflatie in de hand werken.

Voeding is eigenlijk een verhaal apart. Konsumptie van bepaalde levensmiddelen kan onschadelijk zijn terwijl op de langere termijn een voedingspatroon wel schadelijk blijkt te zijn. Ook dat vraagt konsumptiebeleid.

Wat willen we bereiken?

a. Onze economie moet minder energie en grondstoffen gaan gebruiken. Er moet een verschuiving komen naar gebruiksgoederen die een langere levensduur hebben en te repareren zijn. Voor onze eigen industrie wordt dit beleid ingevuld in het productiebeleid gericht op selectieve ontwikkeling.

b. De PPR vindt dat in principe zoveel mogelijk gebruik moet worden gemaakt van het prijsmechanisme om de productie en consumptie van goederen en diensten te reguleren. Dit betekent dat voor produkten en bezigheden die maatschappelijk ongewenste gevolgen hebben, door middel van heffingen, indirecte belastingen of prijsmaatregelen een hogere prijs zou moeten worden vastgesteld dan de „gewone” kostprijs. De PPR hanteert daarbij steeds de volgende uitgangspunten:

- bepaalde essentiële basisvoorzieningen (bijv. gezondheidszorg) moeten voor iedereen gewaarborgd zijn, zonder financiële drempels.

- bepaalde maatschappelijk vastgestelde regels voor de productie t.a.v. milieubehoud, energiegebruik, arbeidsomstandigheden e.d. mogen niet worden overschreden.

- over de bestemming van eventueel hogere winsten die uit zo'n prijsmaatregel zouden kunnen voortvloeien, moet democratisch kunnen worden beslist.

- zolang de inkomensverdeling zo scheef is krijgen de inkomens tot modaal compensatie voor dergelijke prijsstijgingen. Konsumptie van produkten die schadelijk zijn voor veiligheid, gezondheid en milieu wordt geregeld en waar nodig voorkomen door het vaststellen

van kwaliteitseisen, normen en voorlichting en gebruiksvorschriften voor die produkten. Naast verbeterde regelgeving voor de kwaliteit van levensmiddelen wordt ook een voedingspatroon dat op langere termijn gezond is gestimuleerd.

Hoe willen we dat doen?

a. De bewijslast wordt omgekeerd: de producenten moeten aantonen dat hun productieprocessen en produkten voldoen aan de wettelijke eisen. (Nu is het vaak zo dat konsument of overheid moet aantonen dat het produkt niet voldoet aan die eisen.)

b. De duurzaamheid en reparatiemogelijkheid van produkten worden bevorderd door het invoeren van een laag BTW-tarief voor reparatie-activiteiten en door stimulering van de normalisatie.

c. Gebruik van verpakkingsmiddelen dient tot een minimum beperkt te worden. De voorkeur moet gegeven worden aan verpakking, die opnieuw gebruikt kan worden (statiegeld-regeling).

d. Er komen strikte voorschriften voor het lawaai dat apparaten als bromfietsen, auto's, wasmachines, enz. mogen maken.

e. De konsumptie van alternatieve produkten (milieuvriendelijk en/of energie-zuinig) wordt gestimuleerd, evenals het gebruik van binnenlandse produkten en diensten.

f. Zie verder ook het onderdeel milieu.

4. ENERGIE, GRONDSTOFFEN EN MILIEU

4.1. ALGEMEEN

Hoewel milieuverontreiniging en natuurvernietiging geen verschijnselen van de laatste eeuw zijn, is de schaal waarop dat gebeurt sinds het begin van de industriële revolutie sterk vergroot. We moeten constateren dat talloze ontwikkelingen het milieu aantasten. Vervuiling van bodem en zee, aantasting van de ozonlaag, ontbossing en schaarste aan diverse grondstoffen nemen dagelijks toe.

Op dit moment is de productie- en consumptiewijze in de Westerse wereld op geen stukken na in overeenstemming met de leefmogelijkheden die de aarde biedt. Dit probleem lijkt eerder groter dan kleiner te worden. De gevolgen daarvan kunnen zowel op het sociale vlak als op het gebied van de natuurlijke evenwichtssystemen tot zeer gevaarlijke situaties leiden. In de huidige maatschappelijke ordening, waarin het belang van enkele sterken de ontwikkelingen vrijwel geheel bepalen, moet het kalf eerst verdrinken voordat men de put gaat dempen.

Dat dit met chemisch afval gebeurt, is niet eens onwaarschijnlijk. Uit recente voorvallen blijkt duidelijk dat een verminderde publieke aandacht voor de milieuproblematiek onterecht is. De vele bedreigingen voor het milieu moeten een voortdurende aanleiding vormen voor (buiten) parlementaire actie.

Een werkelijke harmonie tussen de mensen onderling en tussen de mens en zijn milieu vereist een fundamenteel andere leefwijze dan de huidige westerse (al dan niet gematigd kapitalistisch). Deze andere leefwijze dient uit te gaan van een aantal grenzen die de aarde aan het menselijk gedrag stelt:

- a. Het energie- en grondstoffenverbruik mag niet groter zijn dan de natuur op de lange duur kan opbrengen.
- b. De belasting van het milieu mag niet groter zijn dan de belasting die de natuur zonder verval (dat wil zeggen verlies van soorten en grootschalige vernietiging) kan verwerken.

4.2. ENERGIE EN GRONDSTOFFEN

Hoe is de situatie?

Het energie- en grondstoffenbeleid kan niet los gezien worden van de ontwikkeling van onze productie.

Techniek en industrialisatie hebben een productiesysteem mogelijk gemaakt, waarin menselijke en dierlijke arbeid vervangen kon worden door fossiele energie. Deze ontwikkeling was een voorwaarde voor het bereiken van het huidige welvaartsniveau in ons land. Deze wijze van produceren is echter geheel gebaseerd op de beschikbaarheid van veel goedkope energie en onbelemmerd gebruik daarvan. Deze basis dreigt nu weg te vallen.

Energie is duur geworden en zal ook steeds duurder worden. Bovendien is een onbelemmerd gebruik niet meer mogelijk door ecologische, maatschappelijke en ethische bezwaren. Ten aanzien van het energie- en grondstoffenverbruik kan het volgende worden geconstateerd:

I. Natuur en milieu worden ernstig bedreigd.

a. De productie van goederen gaat veelal ten kosten van onvervangbare milieu-goederen. De vervuiling van bodem, water en lucht, die dikwijls veroorzaakt wordt door chemische stoffen waarvan het effect op de natuur en de menselijke gezondheid wel, niet of nauwelijks bekend is, vormt een bedreiging voor mens en natuur.

b. Het gebruik van kernenergie voor onze energievoorziening brengt ontoelaatbare risico's met zich mee, o.a. op het gebied van het radioactieve afval en de reactorveiligheid. Ook een toenemend gebruik van steenkool, van verbranding in het algemeen en van het transport van olie, vloeibaar aardgas en LPG leveren grote risico's op voor mens en natuur.

c. De natuur wordt steeds verder teruggedrongen door een toenemend ruimtebeslag van wegen en vliegvelden, door rustverstoring en door veranderingen in het landschap ten behoeve van de landbouw en de recreatie.

II. De samenleving kan het niet meer aan.

a. Onze levensstijl wordt gekenmerkt door een toenemende mobiliteit, die geleid heeft tot de verstedelijking van het platteland, een toenemend woonwerkverkeer, onbewoonbare grote steden en grote aantallen verkeersslachtoffers.

b. De schaalvergroting in de productiesector heeft vaak bedrijfseconomische voordelen, maar de samenleving wordt gekonfronteerd met de nadelen in de vorm van hogere kosten voor de infrastructuur (zoals wegen en ruilverkaveling), een toenemend ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid en andere nadelen, die tesamen groter kunnen zijn dan de voordelen.

III. De economische problemen worden steeds groter.

a. We hebben te maken met een toenemende invoer van steeds duurdere brandstof, onverschillig of het nu gaat om olie, gas of steenkool.

1 b. De kostenstijging van energie zal samengaan met een kostenstijging van grondstoffen, omdat voor de winning, het transport en de verwerking dikwijls veel energie nodig is.

IV. De rol van de geïndustrialiseerde landen ten opzichte van de derde wereld is onverantwoordelijk.

5 a. De grondstoffenwinning wordt van oudsher beheerst door de geïndustrialiseerde landen, die de ontwikkelingslanden in een positie van economische afhankelijkheid hebben gehouden.

10 b. De derde wereld landen worden veel sterker getroffen door de hoge energie- en grondstoffenprijzen dan de economisch sterkere industrielanden.

Wat willen we bereiken?

15 We willen een situatie bereiken waarin de nadelen van de energie- en grondstoffenvoorziening en van het gebruik zo gering mogelijk zijn. Dit vereist in de industrielanden een veel lager verbruik van energie en grondstoffen dan thans het geval is. Daarvoor zijn ingrijpende maatschappelijke veranderingen nodig. Een tijdelijke verruiming van het energie-aanbod d.m.v. kernenergie en kolen kan deze ontwikkeling vertragen, waardoor voor toekomstige generaties blijvend grote problemen worden veroorzaakt. Alleen als wij

20 ons energieverbruik nú verminderen, zullen de energietekorten pas op een zo'n lange termijn optreden, dat er tijd is voor het ontwikkelen van veilige nieuwe energiebronnen.

Het energie- en grondstoffenbeleid dient de volgende doelstellingen te hebben:

I. Het energieverbruik zal in Nederland in de komende vier jaar moeten dalen, evenals het grondstoffenverbruik.

35 II. De energievoorziening moet worden aangepast aan ecologische en maatschappelijke eisen.

Hoe willen we dat doen?

40 Het energie- en grondstoffenverbruik is ieders verantwoordelijkheid. Voor het bereiken van de genoemde doelstellingen mag men echter geen hoge verwachtingen hebben van vrijwillige individuele bijdragen. Naast het geven van voorlichting heeft de overheid hier dus duidelijk een sturende taak.

I. Om het energie- en grondstoffenverbruik te verminderen neemt de overheid de volgende maatregelen:

50 a. Er wordt krachtig gestreefd naar een selectief economisch ontwikkelingsbeleid waarbij onder andere rekening wordt gehouden met de noodzakelijke vermindering van het energie- en grondstoffenverbruik en met de terugdringing van de milieuvérontreiniging. Vestiging van nieuwe of uitbreiding van bestaande energie-intensieve (chemische) industrieën wordt tegengegaan (zie ook het hoofdstuk produktie).

b. Door het stellen van wettelijke normen regelt de overheid het maximale energieverbruik van produkten. Ter bevordering van de duurzaamheid en de mogelijkheid om produkten te repareren wordt een laag btw-tarief ingevoerd voor reparatie-activiteiten en wordt de normalisatie gestimuleerd.

65 c. De voorlichting zal geïntensiveerd worden en gericht moeten zijn op het propageren van een energiebewuste levensstijl. Vermindering van verspilling en het bevorderen van een efficiënter gebruik spelen hierbij een belangrijke rol. De voorlichting dient bij te dragen aan een verandering van leef- en eet-gewoonten en aan de verspreiding van kennis van het eigen ener-

gieverbruik voor verwarming, vrijetijdsbesteding en de energieintensiteit van ons voedselpakket en andere produkten. Dit moet onder andere gebeuren door het invoeren van een energielabel en door het verstrekken van nauwkeurige verbruiksgegevens aan de huishoudens door de energiebedrijven of andere instellingen. Aan bedrijven dient gerichte voorlichting te worden gegeven over materiaalgebruik, verpakkingen etc. Zie ook het onderdeel konsumptie en consumptie.

d. De tarieven moeten vereenvoudigd worden. Iedere energiedrager moet per eenheid een duidelijke en algemeen bekende prijs hebben. Alleen zo kan een verband gelegd worden tussen verbruik en kosten van besparing en beloning. Er dienen overzichtelijke nota's te worden verstrekt. Het vastrecht wordt afgeschaft.

e. De subsidie voor het isoleren van woningen en gebouwen moet worden gehandhaafd. De aanschaf en installatie van verschillende typen energiebesparende apparaten en voorzieningen moeten ook in aanmerking komen voor subsidieverlening.

f. Er moet een grondstoffenwet komen (in plaats van de afvalstoffenwet) die het hergebruik regelt, de kosten en baten van afvalverwijdering en scheiding verdeelt en bijvoorbeeld verplichtingen instelt voor grondstofferverwerkende bedrijven t.a.v. het percentage grondstoffen uit terugwinning. Tot de grondstoffenpolitiek van de overheid behoort het stimuleren, en onderzoeken van hergebruik en besparingsmogelijkheden en het geven van voorlichting hierover. Hergebruik en kringloopgebruik van materialen worden zoveel mogelijk bevorderd, zowel in de huishoudelijke als in de industriële sektor. Hierbij dienen de voor- en nadelen van eenmalig gebruik van materialen goed tegen elkaar afgewogen te worden. Afvalstoffen, die onge-schikt blijken voor hergebruik of kringloopgebruik, dienen op verantwoorde wijze te worden verwijderd of vernietigd. De afvalverwerking moet zoveel mogelijk worden gedecentraliseerd. Gescheiden inzameling van afval, in combinatie met nascheiding, dient op grote schaal te worden ingevoerd. Afval mag alleen na scheiding verbrand worden. De opslag van radio-actief afval in de aardkorst en de dumping in zee worden verboden. Radio-actieve stoffen worden op gecontroleerde wijze opgeslagen in daartoe uitgeruste inrichtingen totdat de stralings-activiteit is afgenomen tot het natuurlijke niveau van de betrokken stoffen.

II. Om een betere aanpassing te bereiken van de energievoorziening aan de ecologische en maatschappelijke eisen neemt de overheid de volgende maatregelen:

a. De kerncentrales in Borssele en Dodewaard worden gesloten en het onderzoek naar toepassingen van kernenergie wordt stopgezet. Ook de UCN in Almelo gaat dicht terwijl de snelle kweekreaktor in Kalkar nooit in bedrijf komt.

Het sluiten van de genoemde kerncentrales en de UCN-fabriek moet plaatsvinden in de komende regeringsperiode, doch uiterlijk binnen drie jaar.

b. Kolen worden slechts in beperkte mate gebruikt en worden zo schoon mogelijk verbrand. De ontwikkeling van schone verbrandingstechnieken en behandelings-technieken (bijvoorbeeld wervelbedverbranding en ontzwaveling van rookgassen) wordt bevorderd. Het huidige emissieniveau van zwaveldioxide (500.000 ton per jaar) is een maximum.

c. Aardgas dient gasvormig via pijpleidingen getransporteerd te worden. Geen invoer van LNG omdat de kans op ongelukken bij vloeibaar transport onaanvaardbaar groot is. Om dezelfde reden moet LPG als brandstof voor auto's worden afgeschaft. De invoer van LPG uit bijvoorbeeld de Arabische landen moet

worden stopgezet. Dit gas dient ter plaatse omgezet te worden in grondstoffen voor de chemische industrie, die zonder gevaar getransporteerd kunnen worden. LPG uit de Noordzee moet via een pijpleiding aan land gebracht worden.

d. De toepassing en ontwikkeling van zonne- en windenergie, mede ten bate van de ontwikkelingslanden, wordt krachtig bevorderd.

e. De elektriciteitsopwekking wordt gedecentraliseerd. Het gebruik van gekombineerd warmte en kracht producerende bedrijven en kleinschalige stadsverwarming moet bevorderd worden door een zo gunstig mogelijke spreiding van de elektriciteitsopwekking. Het leverings- en verkoopmonopolie van de Samenwerkende Elektrische Producenten wordt doorbroken.

4.3. VOORKÓMEN EN TERUGDRINGEN VAN MILIEUVERONTREINIGING

Hoe is de situatie?

De vervuiling van het milieu is de laatste 20 jaar sterk toegenomen en gedeeltelijk ook van aard veranderd. Produktie van moeilijk afbreekbare giftige verbindingen en van radioactieve stoffen betekenden enerzijds nieuwe bedreigingen voor het milieu, anderzijds functioneerden deze ontwikkelingen ook als waarschuwingssignalen voor de mensen zelf, waardoor de problemen in wijder kring onderkend werden.

Helaas heeft dit nog niet geleid tot een fundamenteel andere produktie en konsumptie. Een toenemende kennis over de schadelijke effecten van stoffen op het milieu laat zien, dat de problemen ten gevolge van de groei- en produktiedwang van de westerse mens eerder groter dan kleiner zijn geworden, ondanks de schijnbare verbetering ten gevolge van het invoeren van een groot aantal (doorgaans slecht gecoördineerde en onvoldoende gekontroleerde) wetten en verordeningen. Teneinde op korte termijn de grootste bedreigingen te verminderen, dient krachtig naar internationale effectieve maatregelen gestreefd te worden ter bestrijding van de veelsoortige verontreinigingen van het milieu, binnen en buiten Nederland.

Wat willen we bereiken?

a. Het beleid moet gericht zijn op herstel en instandhouding van het evenwicht tussen het aantal mensen en hun gedragswijze aan de ene kant, en de (toekomstige) leefmogelijkheden die de aarde biedt aan de andere kant. Daarom moeten ingrepen in het milieu getoetst worden op hun totale effect op de samenleving op korte en lange termijn, met name aan de hand van ecologische inzichten.

b. Het beleid moet voorts gericht zijn op het voeren van een effectief internationaal milieubeleid, gericht op het tot stand komen van bindende internationale regelingen.

c. Het beleid binnen Nederland dient zodanige voorlichting te bevorderen, dat door bewustwording van de

mensen zo weinig mogelijk dwingende maatregelen genomen hoeven te worden. Op die plaatsen, waar het menselijk gedrag tot onaanvaardbare milieuverontreiniging leidt en blijft leiden, moeten effectieve maatregelen opgelegd worden.

d. Het milieubeleid dient, nationaal en internationaal, een hoge prioriteit te krijgen en dient te worden uitgevoerd onafhankelijk van eventuele bezuinigingsmaatregelen.

Hoe willen we dat bereiken?

a. Nederland dient een actief buitenlands milieubeleid te voeren, gericht op het tegengaan van milieuverontreiniging. Er moet hierbij gestreefd worden naar de totstandkoming van bindende internationale regelingen, zowel voor de aanpak van grensoverschrijdende milieuverontreiniging als voor de aanpak van algemene bedreigingen van de aarde als leefmilieu (o.a. de vervuiling van de oceanen). Internationaal aanvaarde milieunormen, bijvoorbeeld tot stand gekomen in het kader van de EG, kunnen slechts beschouwd worden als minimumnormen, waarbij gewaarborgd moet worden dat gebieden, die ruimschoots aan deze eisen voldoen, niet aan milieuvuiling ten prooi zullen vallen. Een noodzakelijke voorwaarde voor het verkrijgen van resultaten van internationaal milieuoverleg is het voeren van een strikt milieubeleid binnen Nederland. Omgekeerd vormt een inpassing in het internationale overleg geen grond voor het afzwakken of uitstellen van onze nationaal voorgenomen milieumaatregelen.

b. Teneinde tot een beter milieubeleid binnen Nederland te komen, dienen er op alle bestuurlijke niveaus milieubeleidsplannen opgesteld te worden. Ze zijn gericht op de planmatige verbetering van het milieu. Hierdoor zal een betere sturing van en controle op het te voeren milieubeleid mogelijk gemaakt worden. Deze milieubeleidsplannen dienen gecoördineerd te worden met en gekoppeld te worden aan het gewenste selectieve ontwikkelingsbeleid.

c. Investeringsplannen, die een invloed op het milieu zullen hebben, dienen voorafgegaan te worden door opstelling van een milieu-effectrapportage als basis voor een evenwichtige afweging van de gevolgen van een voorgenomen handeling, alsmede om na te gaan of deze handeling niet strijdig is met de milieubeleidsplannen. Tevens moet een milieu-effectrapportage de directe sociale effecten van een voorgenomen handeling beschrijven. Alle betrokkenen – en niet alleen de belanghebbenden – krijgen (of behouden) inspraak in alle plannen die een duidelijk effect op het leefmilieu hebben.

d. De produktie en het gebruik van produkten, die schadelijk zijn voor mens en milieu, zullen worden tegengedaan. De gegevens, benodigd voor de beoordeling hiervan, zullen door de producent of de importeur geleverd moeten worden (omgekeerde bewijslast). Zie ook het hoofdstuk konsumenten en konsumptie.

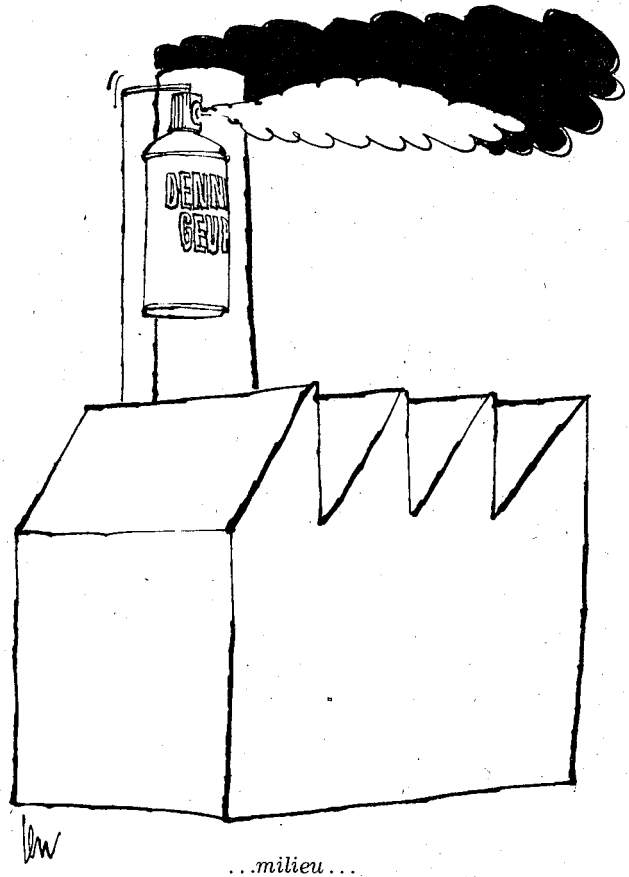
e. Reeds in gebruik zijnde stoffen dienen met spoed op hun milieu-effect onderzocht te worden. Stoffen die onherstelbare schade veroorzaken worden verboden. Herstelbare schade wordt zoveel mogelijk voorkomen en, indien al aanwezig, teruggedrongen. Hierbij moet de aanvaardbaarheid van vervuiling, die herstelbare schade veroorzaakt, mede bepaald worden door het maatschappelijk nut van het produkt of het produktieproces, dat deze vervuiling veroorzaakt.

f. Milieugevoelige bedrijven en bedrijven van enige omvang dienen een milieuboekhouding van het produktieproces bij te houden, waarin de volledige stoffen- en energiebalans van het produktieproces opge-

- 1 nomen is. Van de milieuboekhouding dient ieder jaar een openbaar verslag uitgebracht te worden.
- g. Milieuverontreiniging wordt in beginsel bij de bron bestreden, bij voorkeur door geboden en verboden via een vergunningenstelsel en zo nodig door heffingen.
- 5 Vergunningverlening, inspraak en beroepsprocedures moeten duidelijk geregeld worden en beter voor de burgers toegankelijk gemaakt worden.
- h. De uitvoering van de bestaande milieuwetgeving wordt versneld en de voltooiing van een effectieve en volledige wetgeving op milieugebied wordt krachtig bevorderd. Dat geldt ook voor de controle op de naleving van de wetgeving.
- 10 Op korte termijn wordt een analyse gemaakt van de manier waarop dit laatste zo effectief mogelijk gerealiseerd kan worden. Er komen veel hogere milieuboetes. Wanneer een illegale lozing wordt gekonstateerd, wordt het afval verwijderd op kosten van de overtreder.
- 15 i. Reeds verleende vergunningen in het kader van de milieuwetgeving worden niet verlengd wanneer een dergelijke verlenging ernstig in strijd is met een goed milieubeheer.
- 20 j. Diepgaand onderzoek naar de samenhang tussen menselijke ingrepen in het milieu en het effect daarvan op de samenleving, naar de relatie tussen milieu en economie, naar de grenzen die milieubehoud en milieuverbetering stellen aan de economische planologie, naar de invloed van het menselijk handelen op het klimaat op aarde en naar de milieuaspekten van de ontwikkeling van derde wereld landen dient bevorderd te worden.
- 25 k. Op het terrein van de natuur- en milieuedukatie dienen tenminste de volgende concrete maatregelen gerealiseerd te worden:
- 30 - In elke provincie dient een konsulent voor natuur- en milieuedukatie aangesteld te worden.
- Er dient een landelijk centrum voor natuur- en milieuedukatie te komen met als doel de ondersteuning van allen die zich met natuur- en milieuedukatie bezighouden.
- 35 l. Geluidshinder wordt in beginsel bij de bron bestreden.
- m. Water zal zuiniger gebruikt moeten worden. Hiertoe dient o.a. een zodanig tarievenstelsel ingevoerd of verder uitgebreid te worden, dat de huishoudelijke en de industriële verbruikers gestimuleerd worden tot een steeds grotere zuinigheid.
- 40 Daarbij moet ervoor gezorgd worden dat de inkomens tot en met modaal, voor zover het gaat om normaal huishoudelijk gebruik, per saldo niet achteruit gaan. Zuiveringsinstallaties moeten worden uitgerust met een fosfaat verwijderende trap.
- 45 Grondwatertarieven dienen te worden verhoogd tot die van oppervlaktewater. Waterwingebieden en oppervlaktewater moeten beter beschermd worden tegen schadelijke stoffen, met name door het tegengaan van vervuiling aan de bron.
- 50 n. De zuiveringsheffing voor huishoudens wordt afgeschaft. De kosten voor zuivering van huishoudelijk afvalwater dienen gedekt te worden uit de algemene middelen.
- 55 o. Er dient een onmiddellijk verbod te komen op de toepassing van fosfaat in wasmiddelen.
- p. Productie, verkoop en gebruik van spuitbussen of soortgelijke houders met drijfgassen, die een (mogelijke) schadelijke invloed op de atmosfeer uitoefenen, worden verboden.
- 60 q. Het probleem van het havenslib kan alleen afdoende worden opgelost door bestrijding van de vervuiling aan de bron. Storten van het slib op niet controleerbare

wijze, zoals in zee of in meren, is niet aanvaardbaar, zelfs niet als noodoplossing.

r. Lozingen van chemisch afval in zee worden verboden, evenals (diepte)lozingen en opslag van chemisch afval in de bodem. De toestand van de bodem en het grondwater moet beter onderzocht worden en wettelijke maatregelen ter bescherming van de bodem en het grondwater moeten met spoed tot stand komen.

5. LEEFBAARHEID

5.1. RUIMTELIJKE ORDENING

Hoe is de situatie?

het huidige gebruik van de ruimte wordt in eerste instantie bepaald door onze economische orde. Economisch sterke functies, zoals kantoren, industriële bedrijven, grootschalige landbouw, vrije sektor woningbouw en snelwegen overheersen economisch zwakke functies zoals natuur- en landschapsgebieden, kleinschalige landbouw, kleine bedrijfjes, sociale woningbouw, openbaar vervoer en langzaam verkeer. Bovendien frustreren met name de economisch sterke functies een goed milieubeheer. Deskundigen en politici passen zich vaak aan bij de behoeften en eisen van de sterke functies en de daar schuilgaande pressiegroepen. Zolang onze kapitalistische economische orde in zijn huidige vorm blijft bestaan, kan de overheid niet meer doen dan in de marge de maatschappelijke nadelen opvangen. De PPR zal vanuit het perspectief op een nieuwe economische orde de marges zoveel mogelijk moeten zien op te rekken. Bij de konstatering van het onverantwoord ruimtegebrek moet ook het huidige consumptieniveau kritisch bezien worden.

Wat willen we bereiken?

- De Ruimtelijke Ordening dient als integratiekader te functioneren van al die zaken waaraan een ruimtelijk facet verbonden is. M.a.w. in deze gevallen dienen niet buiten het RO-beleid om, autonome beslissingen te worden genomen.
- Aangezien wij allen in velerlei vormen gebruik maken van de ruimte, is juist de Ruimtelijke Ordening het discussieplatform voor allen om richting te geven aan ons leefmilieu.
- Eigendom en bestemmingsbepaling van de grond moeten binnen centraal vastgestelde hoofdlijnen in handen komen van een zo laag mogelijke overheid. Dit is één van de voorwaarden die een maatschappelijk (op mens en milieu) afgewogen ruimtegebruik mogelijk maakt. Het beheer van landbouwgrond blijft in handen van de boer.
- Naast veranderingen in de huidige economische orde, is verandering van het menselijk gedrag met betrekking tot het ruimtegebruik noodzaak.
- Binnen het kader van een van de hoofddoelstellingen van de PPR (zuinig ruimtegebruik, zo gering mogelijk gebruik van energie en grondstoffen) dient er een eerlijke (her)verdeling van de beschikbare ruimte te worden nagestreefd. En wel op zodanige wijze dat ook bevolkingsgroepen met geringe ontplooiingskansen de beschikking krijgen over behoorlijke ruimtelijke voorzieningen.

Besluitvorming.

- Via verschillende departementen wordt het RO-beleid beïnvloed. Er dient meer interdepartementale samenwerking te komen, teneinde een integraal RO-beleid mogelijk te maken.
- Besluiten dienen binnen hoofdlijnen van een centraal geïntegreerd ruimtelijk beleid op een zo laag mogelijk niveau genomen te worden. Er dient daarbij actief ingespeeld te worden op de mogelijkheden van decentralisatie binnen gemeentelijk verband. Naast informatie heeft de bevolking recht op inspraak in alle planfasen, inclusief de uitvoeringsfase. De beslissende instanties worden verplicht op straffe van vernietiging van het besluit afwijkingen van inspraakresultaten te motiveren (rapportageplicht).
- Door middel van een ruimte toepassing van saldo-regelingen worden de financiële middelen voor de uitvoering van op elkaar afgestemde plannen (van hogere en lagere overheden) veilig gesteld.
- Het beroepsrecht (t/m de kroonprocedure) dient voor belanghebbenden in de ruimste zin van het woord open te staan. Op bezwaren die bij de Kroon worden ingediend moet door deze instantie binnen zes maanden uitspraak gedaan worden.
- Ruimtelijke plannen moeten meer uitvoeringsgericht gemaakt worden. Er dient duidelijk aangegeven te worden hoe een bestemming zou moeten worden gerealiseerd, alsmede hoe het beheer ervan moet worden vormgegeven. Dit geldt in het bijzonder voor bestemmingsplannen.
- Uitvoeringsplannen in het kader van globale bestemmingsplannen worden aan gemeenteraden ter goedkeuring voorgelegd.
- Er dient een strakke controle te worden toegepast op herziening van niet-goedgekeurde (delen van) bestemmingsplannen.
- Bestaande bestemmingsplannen die in strijd zijn met een pas vastgesteld streekplan dienen met spoed te worden herzien.
- Wettelijk moet geregeld worden dat aan alle voorstellen die het ruimtegebruik kunnen beïnvloeden een milieueffektrapportage ten grondslag ligt.
- De gemeenten moeten meer mogelijkheden hebben om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan (doorlopende bescherming bij hernieuwde voorbereidingsbesluiten, meer mogelijkheden voor het weigeren van bouw- of aanlegvergunning etc.).

Grondbeleid

Om grond in gemeenschapshanden te krijgen (binnen hoofdlijnen op een zo laag mogelijk bestuursniveau) dienen de volgende maatregelen te worden genomen:

- De (lagere) overheid krijgt het voorkeursrecht bij

alle aankopen van onroerend goed.

b. Onteigening van de grond dient te geschieden op basis van de gebruikswaarde op dat moment.

c. Ook globale bestemmingsplannen zijn voortaan een wettelijke basis om tot onteigening over te gaan, ook indien de eigenaar de vastgelegde globale bestemming wil uitvoeren. Dit laatste gaat uiteraard ook gelden voor gedetailleerde bestemmingsplannen.

d. Teneinde een aantal belangrijke doelen te realiseren (verlaging van de grondprijs, tegengaan van speculatie, e.d.) dient de overheid grond aan te kopen. Dit is een dure aangelegenheid, daarom moeten prioriteiten gesteld worden. Allereerst worden die gronden gekocht

– waarmee gespekuleerd kan worden, waardoor stadsvernieuwing, sociale woningbouw en kleinschalige bedrijvigheid niet gerealiseerd kunnen worden.

– die zo beheerd worden dat belangrijke functies (bijv. wonen of onverstoorde natuur) verloren dreigen te gaan.

Voorlopig dienen onze maatschappelijke doelen m.b.t. het agrarische gebied verwezenlijkt te worden via de wet RO en beheersovereenkomsten.

e. Het uitgeven van grond gebeurt alleen in erfpacht, pacht en huur. De pacht- en huurhoogte hangt af van de bestemming van de ontwikkeling van de grondwaarde op basis van het inflatiepercentage. Landelijke richtlijnen dienen hiervoor ontwikkeld te worden.

De ontwikkeling van de landsdelen

West-Nederland dient het dichtstbevolkte landsdeel te blijven. Hierdoor kan de eigenheid van alle landsdelen het best behouden worden. Dit houdt in dat het spreidingsbeleid afgewezen wordt. De stedelijke gebieden in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland moeten hun eigen inwoners kunnen vasthouden alsmede de niet-plaatsgebonden woningbehoefte uit de landelijke gebieden kunnen opvangen. Daartoe dient de werkgelegenheid in deze stedelijke gebieden door de rijksoverheid gestimuleerd te worden (zie Macht).

Stedelijke gebieden

a. Het tot nu toe aangehangen principe van de „gebundelde deconcentratie” dient verlaten te worden. Door de innerlijke tegenstrijdigheid van dit principe worden zowel de stedelijke als de niet-stedelijke gebieden er niet beter van en wordt bovendien de verplaatsingsafstand sterk vergroot. Daarom dient het RO-beleid uit te gaan van de concentratie van wonen, werken en recreëren in stedelijke gebieden. Voor het slagen van het concentratiebeleid zijn vier zaken van essentieel belang:

– Prioriteit voor de stadsvernieuwing, die zich richt op de totale verbetering van de woon- en leefomstandigheden in de oude wijken (zie stadsvernieuwing).

– Nieuwbouw in open(gevallen) plekken in de stad („inbreiding”). Voorts nieuwbouw aan de rand van de stad („aanbreiding”) en in de stedelijke gebieden met goede mogelijkheden voor het openbaar vervoer (met name railverkeer) waarbij natuurgebieden dienen te worden ontzien.

– Wonen, werken en recreëren horen bij elkaar en dienen dus gedrieën in de stedelijke gebieden gerealiseerd te worden.

– De ontsluiting dient te geschieden via een goed openbaarvervoer-stelsel en rechtstreekse langzaamverkeersverbindingen.

b. Uitgaan van het bovenstaande houdt in dat het overloopbeleid naar kernen buiten de stedelijke gebieden wordt beëindigd. Dit geldt in ieder geval voor

de volgende groeisteden en kernen: Alkmaar, Hoorn, Purmerend, Lelystad, Hellevoetsluis, Helmond, Leidschendam en Nootdorp. Roosendaal en Amersfoort dienen geen groeistadaanwijzing te krijgen. Maatregelen moeten worden genomen om suburbanisatie tegen te gaan.

c. Tot stedelijke gebieden worden gerekend de in de verstedelijkingsnota aangewezen stadsgewesten.

d. Om onnodig ruimtegebruik tegen te gaan, is, naast het uitgaan van een concentratiebeleid, het invoeren van een woonruimteverdelingsbeleid voor het gehele land eveneens een vereiste (zie volkshuisvesting).

Kernen buiten de stedelijke gebieden.

a. Kernen met een duidelijke regionale functie mogen bouwen voor de aanwas van de eigen bevolking, alsmede voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid ter plaatse. Opvang van migratie kan dus alleen maar in relatie met de ontwikkeling van de werkgelegenheid gezien worden.

b. Alle overige kernen mogen alleen bouwen voor de eigen plaatsgebonden woningbehoefte. D.w.z. voor degenen die 10 jaar of langer in de kern woonachtig zijn, danwel economisch gebonden zijn aan de kern. Beide vereisten gelden niet voor de eventuele partner(s), alsmede voor ter plaatse woonachtige bejaarden, onvolledige gezinnen en werklozen.

c. In de overige kernen (zie b) dient nieuwe werkgelegenheid buiten de lokale verzorgings- en landbouwsector, alsmede buiten de reeds jarenlang bestaande overige bedrijfssectoren niet toegestaan te worden. Nieuwe werkgelegenheid in vrijgekomen bedrijfspanden is hiervan uitgezonderd, doch een belangrijk deel van de bevolking ter plaatse dient er dan werk te gaan krijgen.

Het buitengebied.

a. Oude waardevolle landschappen en natuurgebieden mogen niet (verder) vernield worden door massarekreatie, infrastructurale werken, burgerbouw, bio-industrie en ruilverkaveling. In hoofdlijnen dient dit ook te gelden voor alle overige buitengebieden. Ten aanzien van massa-rekreatie en ruilverkaveling dienen in deze overige gebieden zorgvuldige keuzen gedaan te worden. Massa-rekreatieprojecten dienen aan de rand van (en zo mogelijk in) de stedelijke gebieden te worden aangelegd.

b. Ruilverkavelingsplannen zijn alleen aanvaardbaar als:

– er voor de stemming van een ruilverkaveling voldoende inzicht is in de situatie die na uitvoering zal ontstaan.

– er een nauwkeurige vergelijking is gemaakt tussen de toestand voor en na de uitvoering (grondwaterstanden, beplantingen, zandwegen, zo mogelijk de verkavelingssituatie).

– er tijdens de inspraak duidelijke alternatieven aanwezig zijn.

– er een vergelijking wordt gemaakt tussen alle maatschappelijke kosten en baten (hieronder wordt ook verstaan verlies of behoud van landschappelijke en recreatieve waarden)

– er bij de stemming tenminste 75% van de boeren hun stem uitbrengen.

c. Kavelruil is een middel tot verbetering van productieomstandigheden in de landbouw dat geen ernstige verliezen met zich meebrengt voor recreatie, landschap en natuur. De procedure is kort en bovendien goedkoper dan ruilverkaveling. Kavelruil verdient dan

ook de voorkeur boven ruilverkaveling.

(Ruilverkaveling houdt in een herinrichting van het land, waarbij nieuwe wegen en sloten worden aangelegd en het hele landschap dus verandert. Van kavelruil wordt gesproken als boeren stukken land ruilen. Hierbij blijft het bestaande landschap intact.)

d. Landbouw dient zodanig te worden uitgeoefend dat zowel het produktiedoel als het beheersdoel beide zo goed mogelijk tot hun recht komen. Hiertoe is een fundamentele wijziging van het huidige landbouwbeleid een absolute voorwaarde (zie landbouw).

e. Uitgangspunt is dat het boerenbedrijf gehandhaafd wordt in het landschap.

Immers bij een fundamenteel ander landbouwbeleid kan in vele gevallen landbouw en natuur- en landschapsbehoud goed samengaan of elkaar zelfs ondersteunen. Soms dient de overheid tot aankoop van natuurgebieden over te gaan.

f. Het voorafgaande betekent een afwijzing van het instrumentarium, zoals de rijksoverheid dat in de „Relatienota” heeft voorgesteld en nadien heeft uitgewerkt. Deze nota is geheel geënt op het huidige landbouwbeleid. Vandaar dat deze nota voorstelt zogenaamde marginale bedrijven, die vooral gelegen zijn in kleinschalige oude kultuurlandschappen, uit productie te nemen, met name om elders gelegen grote landbouwbedrijven nog meer te kunnen laten produceren. Er dient echter uitgegaan te worden van een natuur- en landschapsbehoud van het gehele Nederlandse landschap. Daarbij dient, indien maar enigszins mogelijk, geen landbouwgrond en de daarbij behorende bedrijven uit productie genomen te worden.

g. Alle natuurgebieden worden veiliggesteld door het aangaan van doeltreffende beheersovereenkomsten waarbij een voor die gebieden zo karakteristiek mogelijke ontwikkeling van flora en fauna vooropstaat.

h. Er wordt gestreefd naar snelle totstandkoming van nationale parken. Strijdig gebruik dient beëindigd te worden. Daarvoor is o.m. een gekoördineerd beheer een voorwaarde. Vooral in ons (toekomstige) grootste nationale park De Veluwe staat een natuurlijke ontwikkeling voorop.

i. In natuur en bosgebieden moeten voor niet-aanwonenden de zandwegen zoveel mogelijk voor gemotoriseerd verkeer gesloten worden.

j. De bestaande Ontgrondingenwet, en indien mogelijk reeds gegeven konsessies, moeten herzien worden in het kader van bovenstaande visie op natuur en landschap en gebruik van grondstoffen. Indien toch zand, grind of kleiwinning nodig is, dient vooraf overeenstemming te bestaan over de bestemming en inrichting van de ontgronding.

k. Vele gemeenten kennen nog geen geldend bestemmingsplan buitengebied. Gedeputeerde Staten dienen hiervoor geen (stilzwijgende) ontheffing meer te verlenen en zonodig gebruik te maken van hun bevoegdheid om op kosten van de gemeente een bestemmingsplan buitengebied vast te stellen.

l. Er komt geen Noordzee-eiland. Er dient een internationaal Noordzee-verdrag te komen, met een bindend karakter voor alle vormen van gebruik van de zee.

m. De Markerwaard komt er niet.

n. De Waddenzee en de Waddeneilanden worden beschermd Europees natuurgebied.

Recreatie.

a. Het streven om op verre afstand van stedelijke gebieden massa-recreatieprojecten te ontwikkelen leidt enerzijds tot degeneratie van waardevolle natuur- en landschapsgebieden, aanleg van infrastructurale wer-

ken en vergroting van de mobiliteit. Anderzijds gaat dit streven ten koste van degenen die niet ver van huis kunnen of wensen te gaan. Dit beleid moet vervangen worden door een beleid dat gericht is op het realiseren van recreatiegebieden met hoge opnamecapaciteit aan de rand van (en zo mogelijk in) de stedelijke gebieden.

b. Tevens dient er gestreefd te worden naar het uitbreiden van recreatievoorzieningen in de steden door o.m. beperking van het autoverkeer, het openstellen van partikulier groen voor algemeen gebruik, het meer aanleggen van gebruiksgroen i.p.v. louter kijkgroen, het verbreden van trottoirs en het aanbrenge van groenvoorzieningen daarop.

c. Alle recreatiegebieden dienen goed bereikbaar te zijn met openbaar vervoer en langzaamverkeersroutes.

d. Hinderlijke recreatiesporten, als motor- en autocross en gemotoriseerde puzzelritten dienen in natuurgebieden verboden te worden.

e. Bestemmingsplannen voor de bebouwde omgeving moeten op recreatievoorzieningen en de bereikbaarheid daarvan getoetst worden.

f. Voor de waterrecreatie dienen zorgvuldige beheersplannen te worden opgesteld. Motorboten dienen aan een maximumsnelheid en aan strenge geluidsnormen gebonden te worden. Zij dienen te worden geweerd uit stillere gebieden.

g. Het reclame- en sportvliegen, behalve met zweefvliegtuigen, wordt verboden.

Verkeer en vervoer.

a. De ruimten voor wonen, werken en rekreëren dienen t.o.v. elkaar zo te worden gesitueerd dat de verplaatsingsafstand zo kort mogelijk is. Nieuwe woonwerk-recreatielokaties dienen op de bestaande verkeersassen geënt te worden.

b. Voor iedereen moet een redelijke vervoersmogelijkheid binnen bereik liggen ongeacht leeftijd, welstand, woonplaats of rijvaardigheid. Mede ten behoeve van een zuinig ruimtegebruik, een leefbare woonomgeving en minder verkeersslachtoffers betekent dit, dat het openbaar vervoer en het langzaam verkeer absolute prioriteit verkrijgen boven het partikulier gemotoriseerd verkeer.

c. Knelpunten in het partikulier autoverkeer moeten in eerste instantie worden aangepakt door uitbreiding en intensivering van het openbaar vervoer en het langzaamverkeerstelsel (voet- en fietspaden). In dunbevolkte gebieden, waar de taxi de enige vorm van openbaar-vervoer is, worden de ritprijzen drastisch verlaagd door het geven van overheidssubsidie.

d. De Zuiderzee-spoorlijn moet er komen. Ten spoedigste zal de vaststelling van het tracé in procedure worden gebracht.

e. Een vlot en aangenaam fietsverkeer moet bevorderd worden door het bieden van veilige, korte routes en goede, gunstig geplaatste en goedkope stallingsmogelijkheden.

f. De maat en schaal van onze steden leent zich niet voor de aanleg van een metrostelsel. Bus en tram en reeds bestaande spoorlijnen in stedelijke gebieden zijn, aangevuld met taxi's en witkarren nog steeds de beste wijzen van openbaar vervoer voor onze steden. Het „witte autoplan” (autoverhuur per buurt) en het buurtbus- en belsysteem dienen verder te worden ontwikkeld.

g. Het luchtvaartverkeer dient uitsluitend gericht te zijn op internationale bestemmingen. Eén nationale luchthaven is daarvoor voor de schaal van Nederland voldoende. Binnen ons land moet het (midden)lange

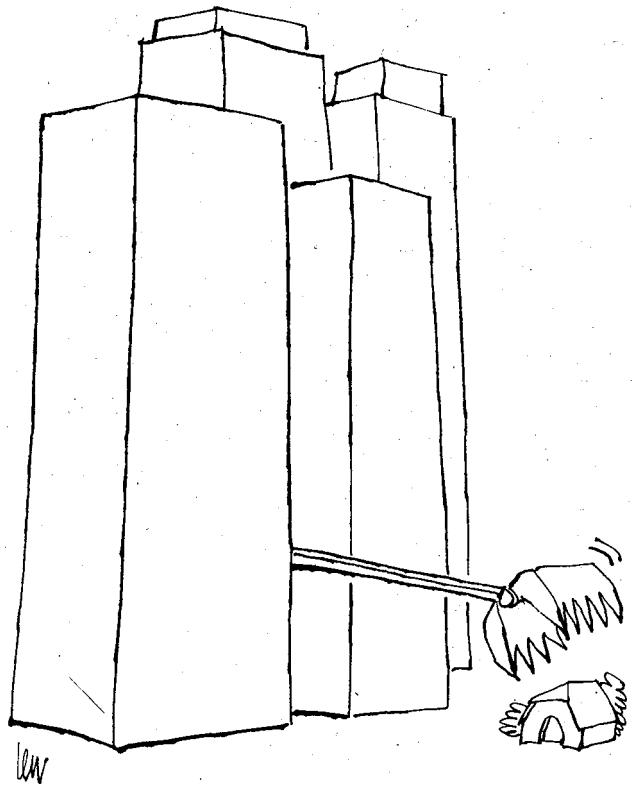
- 1 afstandsverkeer verzorgd worden door het intercity-
 2 treinverkeer. Daartoe dient dit treinverkeer uitgebreid
 3 en geïntensiveerd te worden, waardoor de verschillen
 4 delen van ons land beter en sneller bereikbaar zul-
 5 len zijn. De regionale luchthavens dienen dan opgehe-
 6 ven te worden. Naast deze planologische maatregelen
 7 dient verdere vermindering van geluidhinder verkren-
 8 gen te worden door technische maatregelen.
- 9 h. Voor de geloofwaardigheid van het openbaar ver-
 10 vvoer dient ook hier sterk gestreefd te worden naar
 11 verminderde geluidshinder.
- 12 i. De maximumsnelheid van 100 km/uur blijft ge-
 13 handhaafd. In hiervoor in aanmerking komende ge-
 14 bieden binnen de bebouwde kommen wordt de max.
 15 snelheid teruggebracht tot 25 km/uur.
- 16 j. De steden dienen auto-arm en zo mogelijk auto-vrij
 17 gemaakt te worden. Er dient als aanzet daartoe een
 18 steeds groter deel van de steden auto-vrij gemaakt te
 19 worden. Zolang dit nog niet, of in onvoldoende mate
 20 gebeurt, dient in ieder geval de ruimte voor openbaar
 21 vervoer en langzaam verkeer te worden vergroot. De
 22 ruimte daarvoor zal worden gevonden in een vermin-
 23 dering van de ruimte voor het autoverkeer.
- 24 k. De tarieven voor het openbaar vervoer dienen ver-
 25 laagd te worden en uiteindelijk zal het openbaar ver-
 26 vvoer „gratis” worden (d.w.z. betaald vanuit de algeme-
 27 ne middelen).

30 5.2. STADSVERNIEUWING

Hoe is de situatie?

31 De snelle industrialisatie en verstedelijking in de
 32 tweede helft van de vorige eeuw leidde tot een omvang-
 33 rijke groei van de steden met in hoog tempo uit de
 34 grond gestampte woningen. Door de „liberale” politiek
 35 werden daaraan maar weinig kwaliteitseisen gesteld
 36 en overheidsinvloed werd zo lang mogelijk uitgesteld.
 37 De bouwwijze van de vorige eeuw leidde tot zulke grote
 38 wantoestanden dat de overheid in 1901 de Woningwet
 39 in werking stelde. Het Rijk werd financier, ging kwali-
 40 teitseisen stellen en woningcorporatie kreeg een be-
 41 langrijke plaats toebedeeld als opdrachtgever en ex-
 42 ploitant van woningbouw voor minder draagkrachtigen.

43 Na 1900 werden er zowel naar kwaliteit als opzet betere
 44 wijken gebouwd dan voor 1900. Het proces van veran-
 45 dering en aanpassing van woning en woonomgeving
 46 aan de noden van de mensen werd echter stil gezet door
 47 de Tweede Wereldoorlog. Na de oorlog was er steeds
 48 meer sprake van achterstallig onderhoud van met name
 49 woonblokken van kleine en grote particuliere ver-
 50 huurders. Kaalslag vond o.a. voor geplande verkeers-
 51 doorbraken en speculatie in groten getale plaats, to-
 52 nemend autobezit verstikte straten en pleinen, buurt-
 53 winkels en ambachtelijke bedrijven werden gesloten
 54 en scholen verouderden. Zij die het zich konden ver-
 55 oorloven ontvluchtten deze toenemende onleefbare si-
 56 tuatie. Tot de jaren '70 hadden de gemeentebesturen
 57 geen oog voor deze situatie. Sinds de jaren '70 wordt er
 58 met vallen en opstaan een stadsvernieuwingsbeleid
 59 gevoerd om aan de onleefbare situatie in de oude wij-
 60 ken een einde te maken. Het moet de onaantrekkelijk-
 61 heid van het stedelijk wonen voorkomen, de steden in
 62 stand houden en daarmee tevens een verder vollopen
 63 van het niet-stedelijk gebied tot staan brengen. In de
 64 praktijk van het stadsvernieuwingsbeleid doen zich
 65 nog bijzonder veel problemen voor die dringend om
 66 een oplossing vragen.

...verstedelijking...

Wat willen we bereiken?

- a. Het aanpassen van de stad aan de behoeften van de bewoners is een voortdurend proces. Nu moet echter een grote achterstand worden ingehaald. Men dient zich daarbij te richten op de totale verbetering van de woon- en leefomstandigheden.
- b. Stadsvernieuwing dient gericht te zijn op het opheffen van achterstanden van sociaal-ekonomisch zwakke bevolkingsgroepen en op het scheppen van mogelijkheden tot ontplooiing en emancipatie van individuele leden van de samenleving.

Hoe willen we dat bereiken?

- a. De stadsvernieuwing dient binnen het budget van het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening de eerste prioriteit te hebben, waardoor o.m. het aantal stadsvernieuwingsgebieden drastisch kan worden opgevoerd. T.a.v. de welzijnsvoorzieningen voor stadsvernieuwingsgebieden geldt dit tevens voor het budget van het Ministerie van CRM. T.a.v. het midden- en kleinbedrijf en de scholen in deze gebieden wordt de prioriteit gedeeld met de kleine kernen; dit dient als zodanig tot uiting te komen op de budgetten van het Ministerie van Ekonomische Zaken en het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen.
- b. Stadsvernieuwing dient uit te gaan van de betrokken bewoners. Het beleid wordt bepaald en uitgevoerd op gemeentelijk niveau in samenspraak tussen gemeenteraad en de betrokken bevolking.
- c. De rijksoverheid stelt de gemeenten en bevolking in staat het door hen bepaalde beleid uit te voeren d.m.v. het geven van bevoegdheden en financiën.
- d. Daar waar verbetering van de bebouwing mogelijk

is en door de bewoners wordt gewenst, dient verbetering uitgangspunt te zijn; alleen indien dit niet aan de orde is zal sloop en nieuwbouw worden nagestreefd.

e. De vernieuwde en nieuwe woningen zijn in de allereerste plaats bedoeld voor de bewoners van de stadsvernieuwingsgebieden zelf.

f. De huren dienen betaalbaar te zijn voor de oorspronkelijke bewoners in de stadsvernieuwingsgebieden. Hetzelfde geldt voor verbeterde woningen.

g. Voor de meeste kleine bedrijven zijn de huren van bedrijfspanden na renovatie of nieuwbouw ook onbetaalbaar, waardoor ze met sluiting bedreigd worden. Daarom dient er analoog aan sociale woningbouw eveneens sociale bedrijfsruimtebouw mogelijk te worden.

h. Het wegwerken van achterstallig onderhoud dient niet onder de renovatiekosten te vallen.

i. Er dient geen stringent onderscheid gemaakt te worden in verbeterings- en herinrichtingsgebieden. De mogelijkheden van een goede integratie tussen „oud” en „nieuw” dienen immers bevorderd te worden. Bovendien is het vaak wenselijk ook bij een accent op verbetering van een bepaald gebied al dan niet drastische structurele ingrepen te plegen.

j. Extra maatregelen zullen moeten worden ontwikkeld om de leefbaarheid tijdens het stadsvernieuwingsproces te bevorderen. In het belang van de bewoners dienen er zo nodig economisch gezien onrendabele investeringen gedaan te worden in deze tussenperiode.

k. Er dient snel een Wet op de Stadsvernieuwing te komen, die in ieder geval het volgende dient te garanderen:

- Als gesteld in punt b.
- De negatieve saldi van de stadsvernieuwingsplannen worden volledig door het Rijk vergoed.
- Ook voorafgaand aan de vaststelling van zo'n stadsvernieuwingsplan krijgen gemeenten na aanwijzing van een stadsvernieuwingsgebied vergaande bevoegdheden, o.a.:
  - onteigening
  - een sloopverbod en een bouwplicht
  - een voorkeursrecht
  - de plicht tot een leefmilieuverordening
  - het recht bepaalde voorzieningen op partikuliere grond te (doen) verrichten.

5.3. KLEINE KERNEN

Hoe is de situatie?

Door schaalvergroting, toenemend autobezit en kleiner wordende gezinsomvang is de leefbaarheid wat betreft een aantal voorzieningen in veel kleine kernen achteruitgegaan. Het door economische redenen bepaalde draagvlak van veel voorzieningen is steeds groter geworden en groeide boven de omvang van het inwonertal van kleine kernen uit. Niet zelden verlaten jongeren en bejaarden het dorp vanwege het gebrek aan zelfstandige huisvesting. Oorzaken zijn knelpunten in de bestaande woningvoorraad en, daar sterk mee samenhangend, het gevoelde gebrek aan bouw mogelijkheden. Knelpunten in de woningvoorraad zijn: tweede woningen, weinig huur- en bejaardenwoningen, het nagenoeg ontbreken van mogelijkheden voor 1 en 2 persoons huishoudens en de onmogelijkheid om grip te krijgen op vestiging van buiten. Bij nieuwbouw worden vaak geen huurwoningen gerealiseerd, deels uit onwil, deels omdat het financieel niet eenvoudig is

om woningwetwoningen in kleine aantallen te bouwen. Gebleken is dat een forse groei van dorpen geen remedie is voor de instandhouding van voorzieningen. Een dergelijke groei leidt wel tot:

- toename van de mobiliteit.
- meer dan eens tot aantasting van waardevolle landschappen en dorpsgezichten.
- problemen met agrarische bedrijfsuitoefening.
- in sommige gevallen tegenstellingen in de dorpsgemeenschap door de komst van de nieuwelingen.

Wat willen we bereiken?

a. Binnen het kader van een zuinig ruimtegebruik en een eerlijke verdeling van de beschikbare ruimte dient een geïntegreerd kleine kernen beleid te worden gevoerd, waarbij de leefbaarheid van deze kernen centraal staat.

b. Maatregelen moeten genomen worden die ervoor zorgen dat effectief kan worden voorzien in de plaatsgebonden woningbehoefte. De aandacht dient daarbij vooral gericht te zijn op het verruimen van de mogelijkheden in de bestaande woningvoorraad.

c. Maatregelen moeten genomen worden om basisvoorzieningen in kleine kernen te handhaven of te herstellen.

Hoe willen we dat doen?

a. Gemeenten moeten verplicht worden gesteld om in overleg met de bevolking voor alle kernen dorpsplannen te maken. Dorpsplannen dienen niet uitsluitend gericht te zijn op ruimtelijke facetten, maar moeten betrokken worden op de gehele leefbaarheidssituatie. Op basis van de dorpsplannen moet per kern een beleidsprogramma gemaakt worden. Daarin staat aangegeven op welke wijze de knelpunten opgelost dienen te worden en via welk middel bijv. een welzijnsplan, een scholenplan, een openbaar vervoersplan, een huisvestingsverordening, een bestemmingsplan gerealiseerd kan worden.

b. Gemeenten moeten ook voor de kleine kernen (en dus niet alleen voor de hoofdkern) een actief grondverwervingsbeleid voeren.

c. Er moeten globale bestemmingsplannen gemaakt worden voor alle kernen, die gefaseerd uitgevoerd worden en waarin geregeld is dat uitsluitend gebouwd wordt voor de plaatsgebonden woningbehoefte.

d. Het moet financieel mogelijk gemaakt worden om boerderijen, die niet meer voor landbouwdoeleinden in gebruik zijn, naar behoefte te verbouwen tot meer wooneenheden.

e. Er dient een landelijke vestigingsregeling te komen, toegespitst op de kleine kernen, zowel betrekking hebbend op de oudbouw als op de nieuwbouw.

f. Handhaving van sociaal-kulturele, maatschappelijke en onderwijsvoorzieningen door toepassing van lagere normen en rechtstreekse subsidies.

g. Invoering van wettelijke en financiële regelingen om (mobiele) winkel- en medische voorzieningen te kunnen handhaven.

5.4. VOLKSHUISVESTING

Hoe is de situatie?

De een heeft een kolossale woning op een flinke lap grond en kan zich tevens een tweede woning permitteren. De ander bewoont een kleine, kwalitatief slechte woning waarop soms jaren is gewacht. Velen staan nog in de rij en krijgen te horen dat hun urgentie plotseling

niet meer geldt. Sommigen zoeken een uitweg door leegstaande woningen te kraken. Al naar gelang het inkomen, dus via het recht van de financieel sterkste, bestaan in deze situatie vele gradaties. Ook achterstelling vanwege persoonlijke kenmerken speelt een geduchte rol. De zogenaamde bijzondere groepen (1 en 2-persoonhuishoudens, andere samenlevingsvormen dan het gezin, buitenlandse werknemers, woonwagenbewoners en bewoners van woonschepen, mensen met een arbeidsloos inkomen en werkende jongeren) krijgen niet of mondjesmaat woonruimte of een plek voor hun woonwagen of woonschip. Vaak zijn dit ook de economisch zwakste groepen.

De belangrijkste corrigerende maatregelen zijn de Woningwet van 1901 (zie stadsvernieuwing) en de Woonruimtetwet van 1947. Zij strekken zich echter niet uit over het gehele gebied van de volkshuisvesting. Bovendien werd de Woonruimtetwet in haar werking de afgelopen jaren beknot wat zeer schadelijk is voor het woonruimteverdelingsbeleid. De tweedeling koop/huur bepaalt de mate van regulering van het volkshuisvestingsbeleid. Afgezien van de vraag of dit in voldoende mate gebeurt, worden de huren en de huurwoningen voor een groot deel gereguleerd. Dit geldt echter slechts in geringe mate voor de koopwoningen. Een rechtvaardige verdeling van de beschikbare woonruimte en van de woonlasten wordt daardoor teniet gedaan.

De tweedeling koop/huur bepaalt in onze maatschappij tevens de mate van zeggenschap over eigen woonruimte. Eigenaar-bewoners kunnen ten opzichte van huurders veel meer naar eigen inzicht woning en tuin inrichten. Eigenaar-bewoners mogen ook zelf weten met wie en hoe ze hun woning wensen te bewonen. Huurders worden betutteld, niet alleen door particuliere huisjesmelkers, maar vaak ook door plaatselijke woningbouwcorporaties. In een beleid gericht op emancipatie van de bewoner past geen huurder-verhuurderbeginsel. Het eigen woningbezit heeft ook zijn zwaren. Maatschappelijk omdat het inkomensverschillen aanscherpt en er ten koste van anderen winst kan worden gemaakt. Persoonlijk omdat er aan het eigen woningbezit ook bezwaren kleven. De eigenaar-bewoner kan immers naast winst ook risico lopen waardoor het huis een blok aan het been wordt. Te denken valt aan prijsdaling en plotseling hogere rentepercentages al of niet in combinatie met achterblijven van de inkomensgroei.

Een rechtvaardige verdeling van woonruimte, woonlasten en zeggenschap over eigen woonruimte komt niet tot stand zolang de huidige tweedeling koop/huur blijft bestaan en er uitgegaan wordt van de huidige economische orde waarvan het koop/huurverschijnsel een afgeleide is.

Wat willen we bereiken?

HOOFDDOELSTELLING;

Het honoreren van het recht van iedereen op voldoende huisvesting, waarbij de vrije zeggenschap over de wijze van inrichting en bewoning van de eigen woonruimte en directe woonomgeving binnen democratisch vastgestelde regels gegarandeerd wordt. Het recht van iedereen wil zeggen, iedereen vanaf 16 jaar, ongeacht inkomen, sekse, huidskleur, godsdienst, mate van validiteit of samenlevingsvorm.

SUBDOELSTELLINGEN:

Voor het bereiken van de hoofddoelstelling dienen de volgende subdoelstellingen nagestreefd te worden.

a. Huur- en koopwoningen worden kwa beheersvorm afgeschaft en worden in een nieuwe beheersvorm, het

bezitswoningbeheer, ondergebracht.

– Er worden door (a.s.) bewoners coöperatieve woningraden opgericht, die gedecentraliseerd zijn naar wijk. Deze woningraden beheren en onderhouden de bezitswoningen en de woonomgeving. Tevens zijn deze verantwoordelijk voor (ver)nieuwbouw en sloop. Zij krijgen voor hun diensten geld van de overheid.

– De woning en de grond worden eigendom van de gemeenschap maar tijdens de woonduur heeft de bewoner de volledige zeggenschap over de wijze van inrichting en bewoning. Via door de overheid vastgestelde regels geven de woningraden bezitswoningen uit. Bij verhuizing vervalt de zeggenschap over de woning aan de woningraad, die deze weer overdraagt aan de nieuwe bewoner. Bij verbouwingsactiviteiten door de bewoner, krijgt de bewoner de waardevermeerdering bij verhuizing uitbetaald. Bij aangebrachte schade betaalt de bewoner dit bij verhuizing.

b. De woonlasten worden gebaseerd op het principe 'wonen naar draagkracht'. Daarbij dient mede tot uitdrukking te komen welke prioriteit de (a.s.) bewoner wenst te stellen aan de kwaliteit van de woonruimte.

– Als basis (de basiswoonkwote) dient de prijs van het wonen gekoppeld te worden aan een percentage van het inkomen.

Daar dient een woonruimte tegenover te staan die voldoet aan maatschappelijk aanvaardbare minimumkwaliteitseisen.

– Om de prioriteit uit te drukken die de (a.s.) bewoner wenst te stellen aan meer kwaliteit wordt voor een gegeven kwaliteitsklasse een hoger percentage van het inkomen betaald (kwaliteitswoonkwote).

– De woonlasten worden in de vorm van woonbelasting door de belastingdienst geïnd. Dit is voor de overheid de belangrijkste inkomstenbron om het bezitswoningbeheer te financieren. Zolang er nog sprake is van de tweedeling koop/huur, wordt de woonbelasting voor beide beheersvormen ingevoerd. Alleen huurbelasting wordt niet ingevoerd.

c. Er dient een integraal woonruimteverdelingsbeleid te komen. Zolang er nog sprake is van koop/huur, dient dit beleid voor beide beheersvormen te gelden.

Hoe willen we dat bereiken?

Het realiseren van de 3 subdoelstellingen is, gezien het huidige politieke en economische krachtenveld, een lange weg. De strategie op korte termijn (1981-85) zal zoveel mogelijk het pad voor realisering van deze drie subdoelstellingen moeten effenen. Een voorbeeld: prioriteit geven aan de woningwetwoningen (= huurwoningen), omdat deze beheersvorm het meest spoels in te passen in het bezitswoningbeheer en natuurlijk omdat de behoefte aan woningwetwoningen het grootst is.

a. Ten aanzien van de woningbouw dient het zwaartepunt te liggen in de stedelijke gebieden. Zie RO voor de ruimtelijke ordeningsaspecten van de volkshuisvesting.

b. Uitbreiding van het bouwprogramma, waarbij bouw van woningwetwoningen prioriteit nummer 1 krijgt. Om dit mogelijk te maken dienen ondermeer de stichtingskosten van woningwetwoningen verlaagd te worden door:

- verlaging van het 18% BTW-tarief naar het 4%-tarief.
- lokatie- en objectsubsidies te verhogen.
- een rechtvaardige grondpolitiek (zie RO) te voeren.
- het oprichten van (regionale) bouwbedrijven door de overheid.

c. De op stapel staande decentralisatie van het volkshuisvestingsbeleid dient gepaard te gaan met:

- vergroting van de openbaarheid en de invloed van

direkt betrokkenen, zoals stuurgroepen voor 1- en 2-persoons huishoudens.

- garanties voor lokatie- en objektsubsidies om huisvesting van de zogenaamde bijzondere groepen mogelijk te maken. Voorts om woningwetwoningen ook in kleine plaatsen van de grond te krijgen.

d. Verruimen van de woonmogelijkheden door:

- bestaande, niet voor bewoning ingerichte, complexen door middel van lokatie- en objektsubsidies voor bewoning gereed te maken. Daartoe behoren eveneens niet voor bedrijfsdoeleinden gebruikte ruimten boven winkels.

- het invoeren van een leegstandswet voor de gehele woningvoorraad, alsmede voor gebouwen die voor bewoning geschikt kunnen worden gemaakt. Zolang er geen effectieve leegstandswet is, moet kraken als een moreel recht gezien worden. Voor zover krakers zelf niet tot de urgente gevallen behoren en de leegstand niet provocerend lang is geweest, kan ontruiming door de gemeente geëist worden ten behoeve van de meest urgente woningzoekenden. Gemeenten moeten via een korte procedure (woon)panden kunnen vorderen.

- een verbod op bezit van tweede of meer woningen voor eigen gebruik in te stellen.

e. Behoud en uitbreiding van woonruimte voor lager betaalden door:

- een verbod in te stellen op de verkoop van alle huurwoningen, inclusief horizontale verkoop.

- een verbod op de bouw van (premie)koopwoningen in opdracht van woningcorporaties.

- rijk en provincie, gemeenten te laten dwingen woningwetwoningen te plannen en te realiseren in overeenstemming met de aan te tonen woningbehoefte.

- het beleid niet af te stemmen op doorstroming naar koopwoningen.

f. Het bevorderen van een eerlijke en democratisch controleerbare woonruimteverdeling door het nemen van de volgende maatregelen:

- het invoeren van de Woonruimtetwet voor het hele land, waarbij de toewijzingsbevoegdheid van de gemeenten zich uitstrekt tot *alle* huur- en koopwoningen.

- het invoeren per gemeente of agglomeratie van gemeenten van een centrale registratie en toewijzing van alle woningzoekenden. Tevens het invoeren van een centrale registratie van het gehele woningbestand, dus ook van koopwoningen. Woningbouwcorporaties, makelaars en andere bemiddelende instanties worden verplicht daaraan mee te werken.

- het democratisch vaststellen en controleren van inschrijvings- en toewijzingscriteria

g. Ook bij koopwoningen dient „wonen naar draagkracht” het uitgangspunt te zijn. Onterechte voordelen t.o.v. huurwoningen worden opgeheven. De volgende maatregelen worden getroffen:

- het invoeren van landelijke prijsregulerende bepalingen.

- de premiereregeling en de fiskale aftrek voor hypotheekrente dient opgezet te worden volgens het principe: hoe hoger het inkomen, hoe lager de premie en de aftrek. Op den duur dient zowel de premiereregeling als de fiskale aftrek afgeschaft te worden. Deze worden vervangen door een woonbelasting naar draagkracht (zie ook subdoelstelling 2). Direct wordt voor hypotheekrenten boven f 300.000,— alsmede voor tweede of meer woningen de fiskale aftrek afgeschaft.

- optrekken van de belastinghuurwaarde van koopwoningen tot hetzelfde niveau als huurwoningen.

- het aan een maximum binden van de kavelgrootte, waarop gebouwd mag worden. Dit vanuit het oogpunt van een zuinig ruimtegebruik.

h. De provincies dienen een woonwagenplan en een woonschepenplan per regio op te stellen. Deze plannen worden opgenomen in de streekplannen. Legalisering van woonschepen moet plaatsvinden in bestemmingsplannen. De provincies moeten daadwerkelijk van hun bevoegdheid gebruik maken om gemeenten te dwingen kleine lokale standplaatsen aan te leggen.

i. Experimenten met de bouw van woningen in coöperatief beheer, die een aanzet vormen tot bezitswoningbeheer, dienen krachtig ondersteund te worden. De bouw van zogenaamde kaskowoningen in coöperatief beheer levert daarbij nog het extra voordeel op dat deze, vergeleken bij kant en klaar opgeleverde woningen, voor de schatkist veel voordeliger zijn.

j. Er dient een juridisch kader opgezet te worden voor een democratisch beheer van alle huurwoningen door het nemen van de volgende stappen:

- omzetting van woningbouwstichtingen in verenigingen en overheidscontrole op het democratisch karakter van deze instanties. Het wettelijk mogelijk maken van de openstelling van het lidmaatschap van woningbouwcorporaties voor alle leden, inclusief a.s. bewoners.

- het wettelijk mogelijk maken van verplicht overleg tussen bewoners en woningbouwcorporaties, alsmede andere verhuurders, over onderhoud, servicekosten, huurverhogingen en woningverbetering.

- wijkgewijze herverkaveling van de woningwetwoningen, al of niet in beheer van woningcorporaties, gevolgd door onderbrenging in coöperatief bewonersbeheer.

- andere maatregelen en experimenten voor te staan, die, evenals de hierbovengenoemde, het bezitswoningbeheer dichterbij brengen.

f. Opdrachtsgevers bij de woningbouw worden verplicht de (aanstaande) huurders en kopers vanaf het eerste begin in te schakelen bij de opzet van de nieuwe woningen en de woonomgeving.

6. VREDE

6.1. ALGEMEEN

deze paragraaf werd niet op tijd ontvangen van de themagroep Vrede.

6.2. ONTWIKKELINGS SAMENWERKING

Hoe is de situatie?

Tijdens de koloniale overheersing zijn in de derde wereld hoog-ontwikkelde maar militair-technisch zwakke culturen vernietigd en aanzetten tot autonome (economische) ontwikkeling geblokkeerd. De ontwikkelingslanden zijn sindsdien in toenemende mate ingepast in de kapitalistische wereldeconomie. Hun economieën werden afgestemd op de behoeften van de moederlanden, te weten enerzijds afzetmarkten voor verwerkte produkten en anderzijds leveranciers van grondstoffen. Dit proces heeft geleid tot een onaanvaardbare ongelijkheid in inkomen, macht, kennis en werkgelegenheid, zowel tussen ontwikkelingslanden als ontwikkelde landen.

Na de Tweede Wereldoorlog zijn vrijwel alle koloniën politiek onafhankelijk geworden. De afhankelijkheid op het economische militaire en kulturele vlak bleef echter bestaan. Een aantal ontwikkelingslanden heeft zich echter min of meer losgemaakt uit de kapitalistische wereldeconomie en een eigen weg gezocht (China, Cuba, Mozambique, Vietnam).

Het voortbestaan van de afhankelijkheid van de meeste ontwikkelingslanden is onder meer een gevolg van het, door veelal in ontwikkelde landen opgeleide elites, gevoerde ontwikkelingsbeleid dat gebaseerd is op het ontwikkelingsmodel van de ontwikkelde landen en dat primair gericht is op economische groei door middel van grootschalige kapitaal-intensieve-industrialisatie. Investerings van bedrijven uit ontwikkelde landen, veelal multinationale ondernemingen, spelen een belangrijke rol in het industrialisatieproces. De investeringen van de MNO's (multinationale ondernemingen) in ontwikkelingslanden zijn gebaseerd op intern-bedrijfseconomische gronden (winst- en omzetmaximalisatie) en stimuleren een steeds verdergaande en dynamische internationale arbeidsverdeling. Het doen en laten van MNO's die ook actief zijn in de landbouw (agrobusiness) en nieuwsvoorziening, wordt slechts marginaal beïnvloed door het beleid van regeringen, terwijl zij wel een aanzienlijke politieke invloed kunnen hebben (bijvoorbeeld Chili).

Op mondiaal niveau leidt deze ongecontroleerde in-

ternationale arbeidsverdeling tot overspecialisatie, grootschalige ontwikkeling en eenvormigheid, in de ontwikkelingslanden tot toenemende ongelijkheid en per saldo tot minder werkgelegenheid. Ook in de ontwikkelde landen wordt, nu de economische groei vermindert, de schaduwzijde van deze internationale arbeidsverdeling duidelijk: vermindering van werkgelegenheid met name in zwakke regio's en voor vrouwen. Nadat de OPEC-landen in 1973 en 1974 de olieprijs sterk verhoogden, werden door de ontwikkelingslanden wijzigingen in het internationaal systeem haalbaar geacht. Hun wensen werden onder meer neergelegd in de resoluties van de 6e en 7e Speciale Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Dit streven naar een Nieuwe Internationale Economische Orde (NIEO) heeft tot nu toe geen resultaat gehad. Eén van de belangrijkste verklaringen hiervoor is dat de niet-olie-exporterende ontwikkelingslanden niet over machtsmiddelen beschikken om de door hen gewenste veranderingen af te dwingen.

De onderlinge (economische) verschillen tussen ontwikkelingslanden zijn toegenomen: naast de OPEC-landen en het merendeel van de arme ontwikkelingslanden is er een groep nam „rijkere” (d.w.z. een hoog Bruto Nationaal Produkt per hoofd) ontwikkelingslanden ontstaan die een toenemende export van fabrieken naar de ontwikkelde landen hebben opgebouwd. Met name door deze laatste ontwikkeling spreekt men van een toenemende wederzijdse afhankelijkheid (interdependentie) tussen ontwikkelde landen en deze groep ontwikkelingslanden. Gezien de eenzijdige beheersing van afzetmarkten, technologie en commerciële kredieten kan echter eerder een toenemende afhankelijkheid worden gekonstateerd.

De ontwikkelingsamenwerking heeft door zijn aard (infrastrukturele projekten, levering van kapitaalgoederen uit ontwikkelde landen) het proces van grootschalige en afhankelijke ontwikkeling ondersteund.

De richting van de hulp werd bepaald door historische banden, politieke motieven en economische belangen. De aandacht van de ontwikkelde landen voor de armste groepen in de ontwikkelingslanden en de basisbehoeftestrategie is niet overtuigend. Enerzijds vereist een dergelijk beleid een andere aanpak van het ontwikkelingsbeleid, waarvoor sociaal-economische en politieke veranderingen nodig zijn die door de ontwikkelde landen en de door hen beheerste internationale organisaties, zoals het Internationaal Monetair Fonds (IMF), dikwijls worden geblokkeerd. Anderzijds voeren de meeste ontwikkelde landen intern ook geen effectief beleid waar het de voorziening in de basisbehoefte van hun bevolking (bijvoorbeeld huisvesting) betreft.

Daarnaast zijn er weerstanden tegen een ombuiging van de hulp naar de arme groepen in de ontwikkelingslanden die een inmenging in hun beleid afwijzen

en in de ontwikkelde landen, omdat hulp dan minder een zaak van het bedrijfsleven zal worden en de gevestigde expertise van het ontwikkelings-establishment (ingenieursbureaus, semi-overheidsinstellingen als het KIT en IAC) minder bruikbaar is.

Wat willen we bereiken?

Een wereldsamenleving waarin aan de basisbehoeften van iedereen kan worden voldaan. Deze basisbehoeften zullen op lokaal niveau door de betrokkenen moeten worden vastgesteld. Het nationale en internationale economische beleid zal hierop moeten worden gericht en op democratische wijze moeten worden vastgesteld. In dit kader zullen de internationale economische betrekkingen minder omvangrijk zijn en zo gestructureerd moeten worden dat zij tot wederzijds voordeel strekken. Met dien verstande dat er een netto-overdracht van kennis en kapitaal naar de ontwikkelingslanden zal moeten gaan zonder dat dit tot een grotere afhankelijkheid leidt. Het kan daarbij niet uitgesloten worden dat deze overdracht ten koste van economische groei in de donor-landen gaat.

Hoe willen we dat bereiken?

De bestaande afhankelijkheidsrelaties tussen en in ontwikkelingslanden en ontwikkelde landen zullen doorbroken moeten worden. De voorstellen voor een NIEO, zoals neergelegd in de resoluties van de 6e en 7e Speciale Algemene Vergadering van de Verenigde Naties zullen dit niet kunnen bewerkstelligen, omdat verwezenlijking ervan tot een grotere integratie van ontwikkelingslanden in de kapitalistische wereld-economie zal leiden zonder dat de machtspositie van de ontwikkelde landen (en hun MNO's) wezenlijk wordt aangetast en de afhankelijkheidsrelaties dus niet worden doorbroken (bijvoorbeeld een grotere invloed in het IMF zal er toe leiden dat de belangrijke beslissingen buiten het IMF door de grote ontwikkelde landen zullen worden genomen).

Doorbreking van de afhankelijkheidsrelaties vereist voor de ontwikkelingslanden een beleid gericht op „self-reliance”, d.w.z. het zoveel mogelijk op eigen kracht tot ontwikkeling komen met een maximaal gebruik van eigen hulpbronnen. Hierdoor zou de afhankelijkheid van de ontwikkelde landen op politiek, economisch en cultureel gebied zo klein mogelijk kunnen worden.

Ook onderlinge samenwerking tussen de ontwikkelingslanden (kollektieve self-reliance) is noodzakelijk. Hierbij dient verwezenlijking van politieke, sociale, economische basisbehoeften centraal te staan.

Door een dergelijk beleid zullen de ontwikkelingslanden te zijner tijd een meer gelijkwaardige positie in de wereld-economie kunnen verwerven. De ontwikkelde landen zullen hun nationaal/regionaal beleid moeten afstemmen op dat van de ontwikkelingslanden zodat een beleid als hierboven geschetst niet wordt gefrustreerd. De derde-wereld-dimensie zal dan ook uit het gehele beleid moeten spreken.

De bilaterale overheidshulp zal gericht worden op ontwikkelingslanden die een beleid gericht op self-reliance (willen) voeren, de vrede en veiligheid in de regio niet bedreigen en de emancipatie van achtergestelde groepen bevorderen:

- Het verwezenlijken van self-reliance is een lange termijnproces, daarom zal hulp voor een lange periode toegezegd worden.

- De omvang zal afhankelijk zijn van behoefte en opnamecapaciteit van het ontwikkelingsland en als gift worden verstrekt. Voor zover de hulp gebonden wordt verstrekt, zullen de hiervoor terugvloeiende baten

door de donoregering (namelijk belastingen op geproduceerde goederen) aan het ontwikkelingshulp-budget worden toegevoegd.

- De vorm van de hulp zal in onderling overleg worden vastgesteld. Daarbij zal wel zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van lokale instituties, deskundigheid en dergelijke om een maximale bijdrage aan het proces gericht op self-reliance te leveren.

In andere ontwikkelingslanden kan via medefinancieringsorganisaties hulp (bij voorkeur programmahulp) worden gegeven aan groepen die aan hun eigen ontwikkeling werken. Of hulpverlening via multilaterale organisaties wenselijk is, zal van het beleid van deze organisaties afhangen.

In de komende regeringsperiode dienden de voor ontwikkelingssamenwerking uitgetrokken gelden (1,5 % van het Netto Nationaal Inkomen) van alle oneigenlijke posten (personeelskosten, opvang vluchtelingen, financiering ISS, KIT en dergelijke) te worden gezuid, hetgeen een daadwerkelijke verhoging betekent. De omvang van de hulp zal verder verhoogd worden wanneer er mogelijkheden zijn om deze in overeenstemming met de bovengenoemde criteria te besteden. Noodhulp verschilt wezenlijk van ontwikkelingssamenwerking en dient dus niet uit ontwikkelingshulpgelden te worden gefinancierd. Ook voedselhulp moet steeds meer structurele hulp worden in plaats van noodhulp. Het apparaat zowel op het ministerie als op de ambassades zal beter aangepast moeten worden aan de vereisten van het ontwikkelingsbeleid.

6.3. MILITAIR VEILIGHEIDSBELEID

Hoe is de situatie?

a. De wereldsamenleving wordt thans gekonfronteerd met een gevaar van zelfvernietiging, zoals de wereld nooit eerder heeft gekend. Dit gevaar wordt veroorzaakt door de massale ophoping van de meest vernietigende wapens die ooit zijn vervaardigd.

De aarde kan vele malen vernietigd worden en er wordt per jaar meer dan 800 miljard gulden aan bewapening uitgegeven (NAVO en Warschau-pakt nemen daarvan 70% voor hun rekening).

b. Dit staat in schrilte tegenstelling tot de onvoorstelbare nood en armoede, waarin 2/3 van de wereldbevolking leeft. De bewapeningswedloop betekent een enorme verspilling van geld, grondstoffen, kennis en menselijke arbeid. Deze hulpbronnen zijn onontbeerlijk voor de ontwikkeling in alle landen, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden.

c. En toch gaat de bewapeningswedloop verder. Belangrijke drijfveren zijn de bestaande militaire machtsblokken, het traditionele militaire denken en de groeiendwag, die zo kenmerkend is voor de geïndustrialiseerde wereld.

d. NAVO en Warschau-pakt zijn organisaties die door hun bestaan het bewerkstelligen van een duurzame vrede en veiligheid in Europa in de weg staan.

Tussen de beide militaire machtsblokken bestaat globaal gezien een machts-evenwicht. Deze situatie van evenwicht wordt in feite niet aanvaard. In het traditionele militaire denken wordt gestreefd naar overwicht. Dit militaire denken wordt gesteund door vele politici, die bevangen zijn door een ideologische strijd tussen het kapitalistische en het kommunistische stelsel.

e. Karakteristiek voor het traditionele militaire denken is een onbegrensd vertrouwen in techniek, wapens en strategieën. Dit gaat gepaard met een diepgeworteld wantrouwen in de tegenstander. Het Oostblok is per definitie onredelijk, onbetrouwbaar en gevaarlijk. Dit „vijanddenken” leidt tot een krampachtige en versterde veiligheidspolitiek.

f. Met de bewapening zijn enorme economische belangen gemoeid. De bewapeningsindustrie heeft alle belang bij het in stand houden van dit „vijanddenken”. Het vormt een vrijbrief voor nog meer wapens en een krachtige stimulans voor de militaire research.

Om de wapenwedloop terug te dringen zullen dit soort mechanismen doorbroken moeten worden. Slechts dan is er uitzicht op een duurzame vrede in de wereld.

g. Andere problemen die de veiligheid in de wereld bedreigen zijn: de verspreiding van kernwapens, de technologische ontwikkeling en de steeds scherper wordende tegenstelling tussen rijk en arm.

h. De verwevenheid van civiele en militaire kerntechnologie zal vele landen binnenkort in staat stellen kernwapens te maken. Zolang de kernwapenstaten zelf vast blijven houden aan de gedachte dat zonder nucleaire macht een toereikende afschrikking niet kan worden bereikt, zal de verspreiding van kernwapens onmogelijk kunnen worden tegengehouden.

i. Nieuwe technologische ontwikkelingen ondergraven bestaande wapenbeheersingsakkoorden.

Technologische ontwikkelingen zoals laserwapens maken een nieuwe ronde in de wapenwedloop (op aarde maar ook in de ruimte) zeer waarschijnlijk.

Wat willen we bereiken?

a. Er moet een begin worden gemaakt met een realistische en doelmatige vredesstrategie, door een politiek van dreiging, politiek van samenwerking en wereldéénwording, een politiek van vertrouwen.

b. Het militaire veiligheidsbeleid wordt gericht op ontspanning en ontwapening met als doel het tot stand brengen binnen Europa van een kollektief veiligheidsstelsel, waarin alle Europese landen kunnen deelnemen.

c. Dit stelsel dient een stap te zijn op weg naar een wereldomvattend stelsel van verdragen en garanties binnen het kader van de Verenigde Naties.

d. De kernwapens vormen op dit moment de grootste bedreiging van de wereldvrede en zullen daarom moeten worden uitgebannen. Ook het niveau van de konventionele bewapening zal op korte termijn drastisch moeten worden vermindert.

e. NAVO en Warschaupakt zijn organisaties die door hun bestaan het bewerkstelligen van een duurzame vrede en veiligheid in Europa in de weg staan.

De PPR zal zich dan ook inspannen om Nederland los te maken uit de NAVO. Zolang Nederland nog lid van de NAVO is, dient in de eerste plaats de vanzelfsprekendheid van de NAVO bestreden te worden.

Het verzet tegen de kernwapens is daarbij een belangrijk en doeltreffend middel. De kernwapens zijn immers de spil van de huidige NAVO-strategie.

f. Niet-gewelddadige vormen van verdediging, zoals bijvoorbeeld verschillende vormen van sociale verdediging, zullen nader moeten worden onderzocht en voorbereid.

Het gaat daarbij zowel om het aanpassen van de maatschappelijke structuur (bijvoorbeeld kleinschalige energievoorziening) als om mentale voorbereiding.

De communicatie- en informatieachterstand op het gebied van de veiligheidsproblematiek zal moeten worden verkleind.

g. De Nederlandse krijgsmacht zal worden omge-

vormd ten behoeve van een tweetal hoofdtaken:

– het leveren van een wezenlijke bijdrage aan een V.N.-troepenmacht ten behoeve van de internationale vrede en veiligheid;

– het verdedigen van Nederlands grondgebied door middel van zogenaamde territoriale verdediging. In een verder perspectief worden niet-gewelddadige vormen van verdediging ontwikkeld.

Hoe willen we dat bereiken?

a. De PPR kiest voor een militair veiligheidsbeleid dat gericht is op het uitbannen van de kernbewapening. Dit betekent:

- het afstoten van de Nederlandse kernwapentaken, het verwijderen van kernwapens van Nederlands grondgebied en een verbod op transport van kernwapens op en over Nederlands grondgebied; Nederland werkt niet mee aan de stationering van kruisraketten/neutronenbom;

- een actief beleid om het tot stand komen van enigerlei vorm van West-Europese kernmacht te voorkomen. Nederland zal zich inzetten voor een verklaring van de leden van de EG, waarin afstand wordt gedaan van de wens van een federale Europese kernmacht; zolang Nederland nog lid is van de NAVO met andere lidstaten die kritisch staan ten opzichte van kernbewapening, werken aan de volgende doelstellingen:

- het sterk uitdunnen van de tactische kernwapens en als eerste stap daartoe het afschaffen van de nucleaire artillerie en opheffing van het Quick Reaction Alert-systeem,

- het overeenkomen van kernwapenvrije zones in Europa,

- het afgeven van een no-first-use verklaring (= niet als eerste kernwapens gebruiken),

- een wijziging van de NAVO-strategie, zodat deze wordt afgestemd op een zo defensief mogelijk gerichte wapenopbouw op konventioneel gebied.

- het afgeven van een verklaring nooit kernwapens te gebruiken tegen een land, dat er zelf niet over beschikt en ze niet op het eigen grondgebied heeft.

b. Zoals uitgesproken in doelstelling nummer 5 is de PPR ervoor dat Nederland uit de NAVO stapt. Zolang Nederland toch nog lid is van deze organisatie dient dit lidmaatschap geen hoeksteen meer te vormen van het veiligheidsbeleid. In deze periode dient de NAVO primair gebruikt te worden als overlegorgaan van regeringen zodat de mogelijkheid voor Nederland om een eigen rol in de internationale besluitvorming te spelen maximaal wordt benut.

Uitbreiding van de invloedssfeer, het verdragsgebied en het aantal lidstaten van de NAVO wordt afgewezen. Nederlandse troepen worden uit het buitenland teruggetrokken en al het buitenlandse militair personeel zal van Nederlands grondgebied worden verwijderd.

De PPR is zich ervan bewust dat deze politiek risico's met zich meebrengt. Dat risico verbleekt echter bij dat van de traditionele veiligheidspolitiek.

c. Nederland zal zich actief inzetten voor het welslagen van de diverse wapenbeheersingsbesprekingen (onder andere VN, MBFR en SALT), een strikte naleving van het non-proliferatieverdrag en het tot stand komen en naleven van verdragen die alle kernproeven (ook ondergrondse) verbieden en die chemische, biologische en ecologische strijdmiddelen verbieden.

d. Om de ontspanning te bevorderen, zal Nederland tevens met kracht werken aan een strikte naleving van de slotakte van Helsinki (CEVS). Er komt een permanent orgaan van overleg en samenwerking tussen regeringen en parlementen uit de landen van Oost- en West-Europa. Binnen dit orgaan worden afspraken

gemaakt om geschillen vreedzaam op te lossen.

e. Nederland zet zich in voor een vermindering van en een doeltreffende controle op de internationale wapenhandel. Nederland laat zelf elke wapenexport achterwege.

De export van goederen die geen wapens zijn, maar wel voor militaire doeleinden gebruikt kunnen worden (bijvoorbeeld verbindingapparatuur) wordt aan stringente regels gebonden.

f. Er komt een minister speciaal belast met ontwapeningsvraagstukken. Het parlement dient inzage te krijgen in alle, ook geheime, militaire documenten.

g. Er wordt een Nationale Commissie Voorlichting en Bewustwording Veiligheidsvraagstukken ingesteld om de kennis op het gebied van veiligheidsproblemen te vergroten.

Er wordt met kracht gewerkt aan het ontwikkelen van vredesonderwijs. Militaire voorlichting geschiedt door een orgaan dat onafhankelijk is van het militaire apparaat.

h. De Nederlandse defensie-uitgaven dienen structureel te worden verlaagd. Voor zo'n verlaging dient een plan te worden opgesteld dat een consequente doorvoering garandeert. De directe paraatheid van de Nederlandse krijgsmacht wordt verminderd.

i. Democratisering en vermaatschappelijking van de krijgsmacht zullen het bestaande isolement ten opzichte van de omringende samenleving (waar dat nog bestaat) moeten doorbreken.

Dit betekent onder andere:

– het afwijzen van de vorming van een beroeps- en vrijwilligersleger;

– het zoveel mogelijk op militaire ambtenaren van toepassing doen zijn van de regels die ook voor andere ambtenaren gelden;

– vrijheid van meningsuiting op elk gebied, het recht van verspreiding, het recht van vereniging en vergadering, alsmede het recht van demonstratie en betoging buiten de vastgestelde diensttijden.

j. Gewetensbezwaren tegen persoonlijke vervulling van de militaire dienstplicht moeten worden erkend. Dienstplichtigen dienen de keuze te hebben tussen militaire dienst, actieve vredesdienst of sociale dienst (zie daarover ook het hoofdstuk Macht). De laatste twee vormen van dienstplicht mogen niet langer duren dan de militaire dienst.

Op korte termijn dient in ieder geval geregeld te worden:

– verkorting van alle vormen van dienstplicht tot 12 maanden.

– het verbeteren van de sociale positie van de dienstplichtige;

– vrijstelling van militaire dienst alleen op grond van bijzondere omstandigheden.

k. Er komt een speciale eenheid ten behoeve van V.N.-operaties, welke permanent beschikbaar is en onttrokken wordt aan de huidige krijgsmacht. Vrijwillig dienende militairen en dienstplichtigen maken zoveel mogelijk op basis van vrijwilligheid deel uit van deze eenheid.

6.4. RECHTEN VAN DE MENS

Hoe is de situatie?

Hoewel in de laatste jaren enkele regiemis die berucht waren om hun vertrapping van de mensenrechten het veld hebben moeten ruimen in Oeganda, Kambodja,

Equatoriaal Guinea, Nicaragua, de Centraal Afrikaanse Republiek en Zimbabwe) is in vele delen van de wereld de mensenrechtensituatie nog steeds allerbedroevendst. In Latijns-Amerika eist de ideologie van de „nationale veiligheid” onverminderd zijn menselijke tol en trachten dictators door terreur het volksverzet te smoren, Zuid-Afrika houdt onverminderd vast aan zijn weezinwekkende apartheidspolitiek. In Oost-Europa blijven de machthebbers proberen het „anders-denken” met harde middelen uit te roeien, in de ontwikkelingslanden vormen de schrijnende materiële omstandigheden van de grote meerderheid van de bevolking een voortdurende ontkenning van de sociale grondrechten en ook in vele Westerse landen is de situatie zorgelijk (Noord-Ierland, Berufsverbote, de positie van de Indianen). Deze lijst is gemakkelijk uit te breiden.

Gevestigde economische belangen frustreren de pogingen de kloof tussen arm en rijk te dichten en houden diktatoriale regiemis in het zadel. Landen die druk zouden kunnen uitoefenen ten gunste van de naleving van de mensenrechten geven veelvuldig voorrang aan economische (jacht op grondstoffen), strategische (de strijd tegen het wereldkommunisme) en militaire (verkrijging van bases en steunpunten) overwegingen. De V.N. is nog zwak en de toezichtsprocedures bij bestaande verdragen zijn gebrekkig.

Wat willen we bereiken?

Nederland dient zich actief in te zetten, in multilateraal (met name in de VN) en bilateraal kader, voor een daadwerkelijke en gegarandeerde naleving van de rechten van de mens, waaronder zowel de klassieke vrijheidsrechten als de sociale grondrechten begrepen moeten worden.

Hoe willen we dat bereiken?

De besluitvorming in het gehele buitenlands beleid moet doortrokken zijn van de idee de mensenrechten te willen handhaven.

In het kader van een actief mensenrechtenbeleid moet Nederland streven naar versterking van procedures tot toezicht op de naleving van de mensenrechten, in het bijzonder in de V.N. Voorts moet Nederland trachten invloed uit te oefenen op landen waar de mensenrechten worden geschonden.

Middelen daartoe zijn onder meer;

– inspanningen op diplomatiek vlak;

– activiteiten in internationale organisaties;

– het moreel en materieel ondersteunen van mensen en groepen die zich tegen schendingen van de mensenrechten verzetten;

– het anders richten van ontwikkelingssamenwerking;

– gedeeltelijke of alomvattende sancties op het gebied van sportkontakten, op sociaal, cultureel, economisch of politiek gebied;

– en als uiterste middel het opschorten of verbreken van diplomatieke betrekkingen.

Deze middelen dienen steeds te worden toegepast op een wijze die is afgestemd op de omstandigheden (soms kan dus isolering dan weer dialoog de voorkeur verdienen) en zo mogelijk in samenwerking met andere landen.

Rechtvaardige economische verhoudingen zijn een noodzakelijke voorwaarde om ook de bevolking in de Derde Wereld in staat te stellen aanspraak te maken op de rechten van de mens.

6.5. VERENIGDE NATIES

Hoe is de situatie?

De organisatie van de Verenigde Naties verdient voortdurende steun. De VN weerspiegelt de gebreken van de internationale samenleving, reeds gekenschetst als een statenanarchie. De Organisatie is voor alles het vrijwillig samenwerkingsverband van onafhankelijke staten (voor een groot deel geregeerd door onderdrukkende regimens), die over het algemeen het handhaven van hun soevereiniteit stellen boven het naleven van wat recht en rechtvaardigheid van hen eisen. De Organisatie draagt slechts in zeer beperkte mate de kenmerken van een bovennationaal gezagsorgaan, dat in staat is normen en regels dwingend aan de lidstaten voor te schrijven en op de naleving daarvan toe te zien. De marge om in deze situatie verbetering te brengen is smal maar moet tot het uiterste worden benut, vooral op grond van de mogelijkheden voor een verdere ontwikkeling ervan in de toekomst, maar ook vanwege de uiterst belangrijke rol die de VN en de daarmee verbonden organisaties ook nu al op vele terreinen spelen.

Wat willen we bereiken?

De Organisatie van de Verenigde Naties moet worden uitgebouwd tot een doeltreffend instrument om de vrede te handhaven, de mensenrechten te beschermen, de armoede te bestrijden, diskriminatie en (economisch) kolonialisme uit te roeien en het leefmilieu veilig te stellen.

Hoe willen we dat bereiken?

Nederland moet aan deze doelstelling bijdragen door:

– het uitvoeren van de resoluties waar het voor heeft gestemd; het moet zich bij zijn stemgedrag laten leiden door de strekking van de resolutie en niet door één of enkele minder aanvaardbare onderdelen daarvan;

– het permanent ter beschikking houden van strijdkrachten voor de vredesoperaties van de VN;

– verhoging van de bijdragen aan de V.N.-fondsen voor de ondersteuning van slachtoffers van racisme, kolonialisme en diktatuur;

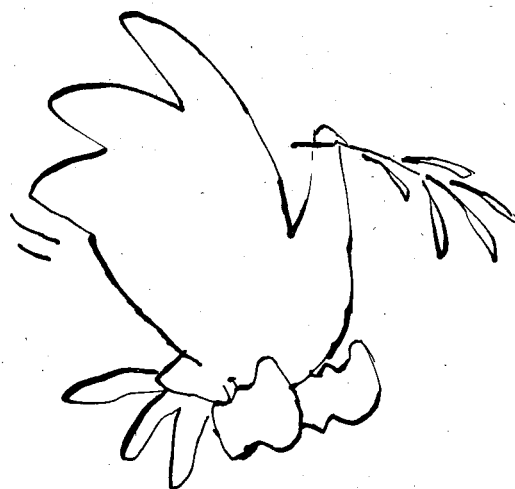
– te streven naar een wereldwijde naleving van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en de V.N.-verdragen over de mensenrechten, door versterking van de toezichtprocedures en door gebruikmaking van de V.N. voor optreden tegen gevallen van schendingen van de mensenrechten; Nederland blijft zich inzetten voor instelling van een Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens;

– zich in te zetten voor verbetering van de middelen voor de vreedzame beslechting van geschillen, inclusief versterking van de rol van het Internationaal Gerechtshof;

– ervoor te ijveren dat in de VN ontrechte volkeren en minderheden zich kunnen laten horen;

– te werken aan de verbetering van de Organisatie, zelf, in het bijzonder voor wat betreft de coördinatie van de V.N.-activiteiten ten bate van de economische ontwikkeling van de Derde Wereld;

– door naast de verplichte kontributie zijn vrijwillige bijdrage tenminste te handhaven teneinde verdieping en uitbreiding van de activiteiten van de VN te stimuleren.

mw

...vrede...

6.6. EUROPESE GEMEENSCHAP

Hoe is de situatie?

West-Duitsland en Frankrijk, en in mindere mate Groot-Brittannië en Italië bepalen steeds meer het beleid van de Europese Gemeenschappen ten koste van de invloed van de kleinere landen. Daarbij komt dat het Europees Parlement te zwak is voor controle op de Europese Commissie en de Raad van Ministers en geen greep heeft op de Europese Raad, terwijl nationale parlementen beide Raden niet effectief volgen. De welvaartsverschillen tussen de regio's binnen de EG zijn groter geworden sinds het ontstaan van de Gemeenschap en ze zullen nog toenemen na toetreding van Griekenland, Spanje en Portugal. En nog sneller is de kloof tussen de landen van de EG en de ontwikkelingslanden gegroeid.

De ongebreidelde economische groei gaat veelal ten koste van woon- en werkomstandigheden en milieu en put in snel tempo de schaarse grondstoffen uit. Groei is nog steeds de centrale doelstelling van het EEG-verdrag (artikel 2). Daarbij stimuleert het Euratomverdrag het toenemend gebruik van kernenergie.

De monetaire integratie leidt tot sluipende economische integratie, gediktteerd door de economisch sterken. Ook daarop ontbreekt parlementaire controle. De vakbeweging staat internationaal vrijwel buitenspel. Milieuverontreiniging stopt niet bij nationale grenzen. Vele landen pogen hun milieuproblemen te verplaatsen naar het grondgebied van hun burenen. Ondanks de omvang van het in de EG-begroting gereserveerde bedrag voor landbouw zijn de gevolgen van het tot nu toe gevoerde Europese beleid rampzalig: sanering ten koste van werkgelegenheid, toenemende inkomensverschillen, produktie-overschotten met als gevolg dumping op de wereldmarkt ten koste van de ontwikkelingslanden, grootschalige bio-industrie. De sterke uitbreiding van de vangstcapaciteit van de Europese vissersvloot bedreigt de visstand. Effectieve afspraken in EG-verband zijn tot nog toe niet mogelijk gebleken. De EG is als handelsblok steeds meer een faktor van politieke betekenis op wereldniveau geworden. De koördinatie van het externe beleid in de Europese Politieke Samenwerking (EPS) komt slechts moeizaam van de grond doordat alle landen zich voor-al richten op het verdedigen van hun eigen belangen. Een visie op een positieve rol van Europa in de wereld ontbreekt. De handelspolitiek van de Gemeenschap neemt de eigen industrie zwaar in bescherming en de ontwikkelingshulp is vooral gericht op het behartigen van de eigen economische belangen. De uitzonderingspositie van een groot aantal Afrikaanse landen (via de associatie-overeenkomst van Lomé) maakt hen kwetsbaarder ten opzichte van de Gemeenschap en vermindert daardoor de onderhandelingskracht van de ontwikkelingslanden gezamenlijk.

Wat willen we bereiken?

Het is hoog tijd een halt toe te roepen aan de rol van de bewapening in het proces van Europese integratie. De EG mag zich niet ontwikkelen tot een nieuwe militaire supermacht. In de noord-zuid verhouding dient het beleid van de Gemeenschap gericht te zijn op het verminderen van de afhankelijkheid van ontwikkelingslanden. Konkrete bijdragen dienen geleverd te worden aan het op gang brengen van ontwikkelingsprocessen die in de eerste plaats aan de armste groepen in de derde wereld ten goede komen.

Het verdrag van Rome (EEG-verdrag) dient aangepast te worden, met name door wijziging van artikel 2, in die zin dat de Gemeenschap zich gaat richten op een selectieve economische ontwikkeling in plaats van op toenemende en ongestuurde economische groei. Daarbij pleit de PPR voor een samenhangend geheel van internationale milieuwetgeving, gericht op beperking van schadelijke effecten van het produktieproces. Zowel voor selectieve ontwikkeling als voor een schoner milieu zijn verschuivingen in het aanbod van en de vraag naar energie onontbeerlijk.

De EG stimuleert kleinschalige bedrijfsvoering in de landbouw, met name door een zodanig inkomensbeleid, dat voor de boeren tenminste het minimumloon verzekerd is en produktie-overschotten zoveel mogelijk worden tegengegaan.

Regionale democratie vormt het tegenwicht tegen Europees centralisme. De EG moet bestaan uit een federatie van regio's. De regio's krijgen de bevoegdheden

die niet bij verdrag aan de instellingen van de Gemeenschap zijn toegekend.

Het Europees Parlement krijgt volledige bevoegdheden op het gebied van wetgeving, begroting en controle over de taken die bij verdrag aan de instellingen van de EG zijn toegekend. De Europese Commissie is dan samengesteld en benoemd door, en verantwoordelijk voor, het Europees Parlement. De Raad van Ministers en Europese Raad zijn dan overbodig. De EPS wordt ingepast in de procedures van de Gemeenschap.

Hoe willen we dat bereiken?

Integratie van het externe beleid van de EG mag alleen tot stand komen als een actieve vredespolitiek wordt gevoerd, vooral getoetst aan twee voorwaarden: 1. de situatie van de achtergestelde groepen in de armste landen krijgt de hoogste prioriteit; 2. het is uitgesloten dat de Europese Gemeenschap een eigen kernmacht ontwikkelt.

De lidstaten ondertekenen een gezamenlijke verklaring waarin de vorming van een federale Europese kernmacht wordt afgewezen en zij zetten zich in voor het overeenkomen van kernwapenvrije zones, in eerste instantie in Centraal- en West-Europa.

Het lidmaatschap van de EG mag niet verhinderen dat individuele landen vredesinitiatieven nemen. Het ligt op de weg van Nederland om daartoe initiatieven te nemen. De campagne tegen de neutronenbom en andere kernwapens moet internationaal uitgebreid worden. Ter verbetering van de positie van de ontwikkelingslanden op korte termijn worden ondermeer invoerbeperkende maatregelen voor de produkten uit de ontwikkelingslanden afgeschaft.

De EG helpt mee aan het tot stand komen van stabiele grondstoffenprijzen door middel van afspraken in een grondstoffenfonds, waarbij wordt gewaakt voor snelle uitputting van grondstoffen of voor economische eenzijdigheid („monocultures”) van betrokken landen.

Het Verdrag van Lomé zal worden opengesteld voor alle geïnteresseerde ontwikkelingslanden en zal worden aangepast aan de belangen van de armste groepen in die landen.

Een verdere economische en monetaire integratie mag pas tot stand komen wanneer aan twee voorwaarden is voldaan: democratisering van de Europese bestuurlijke instellingen en democratisering van de economische orde. De uitbreiding met nieuwe landen mag in ieder geval niet worden aangegrepen om integratie in twee snelheden door te voeren; één snelheid voor de economisch sterkere en een andere snelheid voor de economisch zwakkere landen.

De bestaande toepassing van kernenergie wordt beëindigd, onder meer door wijziging van het Euratom-verdrag. Het wetenschappelijk onderzoek naar nieuwe energiebronnen wordt geheel gericht op het gebruik van „niet-eindige” energie.

De EG moet de oorzaken van overbevissing tegengaan. Het beleid wordt gericht op een redelijk inkomen voor de vissers.

Overdracht van bevoegdheden aan de EG-instellingen is afhankelijk van de mate waarin en de snelheid waarmee de betrokken bestuurlijke organen werkelijke zeggenschap krijgen over op dit moment aan hun controle onttrokken ontwikkelingen.

Tegelijk met de uitbouw van de supra-nationale democratische organen worden regionale bestuurlijke eenheden gevormd met een zo groot mogelijk autonomie, op basis van historisch, cultureel en economisch overeenkomstige kenmerken. Zij kunnen dan ook de te-

1 genwoordige nationale grenzen doorsnijden. Aan het
Europees Parlement wordt een Kamer met vertegen-
woordigers van de regio's toegevoegd.

Op nationaal nivo moeten de betrokken ministers vol-
ledige en openbare verantwoording afleggen over be-
sprekingen die gevoerd worden in het kader van EG en
5 EPS.

Via haar Europese contacten en de inbreng in het Ne-
derlandse parlement pleit de PPR voor één verkiezing
van het Europees Parlement in 1984 volgens een in alle
10 landen geldend evenredig kiesstelsel zonder kunstma-
tigue kiesdrempel.

15 6.7. ZUIDELIJK AFRIKA

De praktijk heeft duidelijk gemaakt dat afwijzing van
de apartheidspolitiek (middels de zogenaamde dia-
10 loog) onvoldoende is. Effectieve dwangmaatregelen op
internationaal niveau moeten de druk op Zuid-Afrika
vergroten. Nederland moet al het mogelijke doen om in
zo breed mogelijk verband (bij voorkeur door een be-
sluit van de Veiligheidsraad van de V.N.) te komen tot
een olie-embargo tegen Zuid-Afrika en tot een effek-
25 tieve economische boycot van dat land. Door zich zo
spoedig mogelijk aan te sluiten bij die landen die al een
olie-embargo tegen Zuid-Afrika hebben ingesteld,
dient Nederland een voorbeeld te geven en de druk op
weigerachtige landen, zoals de Verenigde Staten,
30 Frankrijk en Engeland, te vergroten.

Nederland moet ijveren voor betere toezichtsprocedu-
res op V.N.-sankties, bijvoorbeeld door middel van
oplegging van uniforme nationale wetgeving en daad-
werkelijke controle op naleving van sankties door VN-
35 organen. Nederland dient sport- en andere contacten
met officiële Zuidafrikaanse instellingen tegen te gaan.
Het moet voorts morele en materiële steun verlenen
aan die groeperingen in Zuidelijk Afrika die zich inzet-
ten voor de bevrijding van de bevolking.

40 De Nederlandse regering dient haar ondubbelzinnige
afwijzing van de Zuid-Afrikaanse aanwezigheid in
Namibië gepaard te doen gaan van het streven naar
echte onafhankelijkheid en vrije verkiezingen onder
VN-toezicht.

45 De invoer van uranium uit Namibië naar Europa (tegen
de V.N.-besluiten in) moet worden stopgezet.

Hulp moet worden geboden aan die landen in Zuidelijk
Afrika die door hun ligging en economische afhanke-
lijkheid in hun strijd tegen de apartheid in Zuid-Afrika
50 onevenredige schade lijden.

55 6.8. MIDDEN-OOSTEN

Het gehele Midden-Oosten dreigt in toenemende mate
betrokken te raken bij de machtsstrijd van de grote
mogendheden. De Sovjet-invasie in Afghanistan en de
westelijke reactie daarop, zowel in woorden als in da-
60 den, (vorming van een Amerikaans interventieleger, de
vestiging van VS-bases in de buurt van de Perzische
Golf) lijken de stoot te geven tot een nieuwe ronde in de
bewapeningwedloop, en daarmee tot nog meer onveilig-
65 heid in de wereld. Bijzonder explosief blijft daar-
naast het konflikt tussen Israël en de Arabische wereld,
ondanks de broze overeenkomst tussen Israël en Egypte.

Belangrijke stappen op weg naar een definitieve vre-
desregeling in het Midden Oosten zijn:

a. terugtrekking van de Israëliëse troepen uit alle se-
dert 1967 bezette gebieden (inkl. Oost-Jeruzalem); en
stopzetting van de kolonisatiepolitiek van de bezette
gebieden door het vestigen van nederzettingen;

b. erkenning van de PLO als vertegenwoordiger van
het Palestijnse volk; de Nederlandse regering zou in dit
verband officiële contacten met de PLO dienen aan te
gaan;

c. erkenning van de rechten van het Palestijnse volk
op een eigen staat; de PLO dient de doelstelling de staat
Israël te vernietigen op te geven; in een later stadium
moet de staat Israël ook door de PLO worden erkend;

d. de stad Jeruzalem dient internationale status te
krijgen onder V.N.-toezicht;

De tot nog toe bereikte akkoorden en vredesregelingen
vormen voor een uiteindelijke oplossing een te beper-
te basis; bevorderd zou moeten worden dat het vredes-
proces zodanig verbreed wordt dat ook de PLO en
andere betrokken Arabische staten aan het overleg
kunnen deelnemen.

6.9. SPECIALE AANDACHTSGEBIEDEN

Nederland moet zich in internationaal verband inzet-
ten voor verbetering van de mensenrechtensituatie in
landen als Argentinië en Uruguay. De aandacht voor
Chili dient onverkort gehandhaafd te blijven. Landen
die zich van diktatoriale regimens hebben vrijgemaakt
zoals Nicaragua, verdienen hulp.

Ook de strijd van volkeren en nationaliteiten voor de
uitoefening van hun recht op zelfbeschikking moet
door Nederland worden gesteund. In het bijzonder
kunnen hier genoemd worden: het volk van de Sahara,
strijdend tegen de Marokkaanse bezetter, de Eritrese
bevrijdingsstrijd en de bevolking van Oost-Timor.
Hoewel het niet moeilijk is de genoemde voorbeelden
aan te vullen met vele andere is speciale aandacht vere-
eist voor twee konfliktgebieden, die de wereldvrede in
ernstige mate bedreigen, Zuidelijk Afrika en het Mid-
den-Oosten.

De Nederlandse Antillen dienen de onafhankelijkheid
te verkrijgen. Daartoe wordt een ronde tafel konferen-
tie gehouden. Een overgangstermijn is nodig om de
bevolking van de Nederlandse Antillen zowel ekono-
misch als mentaal voor te bereiden op de onafhanke-
lijkheid.

7. WELZIJN

7.1. ALGEMEEN

Hoe is de situatie?

On-welzijn is aan de orde van de dag. De oorzaken zijn van persoonlijke aard of vloeien voort uit maatschappelijke problemen. Daarbij kunnen we denken aan slechte werkomstandigheden, werkloosheid of een slecht woon- en leefklimaat.

De maatschappelijke oorzaken zijn op hun beurt weer het gevolg van het feit dat onze samenleving beheerst wordt door een produktiestelsel dat maar één doel heeft. Een doel dat lang niet altijd te combineren valt met onze doelstelling:

het scheppen van optimale omstandigheden voor iedere burger om tot zijn/haar recht te komen.

Niet iedereen heeft evenveel last van de hierboven gesignaleerde maatschappelijke oorzaken van on-welzijn. Als je bovendien deel uitmaakt van een achtergestelde groep heb je extra kans om uit de boot te vallen.

De overheid heeft de taak om daartegen maatregelen te treffen. Zo groeide en groeit nog steeds de verzorgingsstaat. Overheidsmaatregelen zijn van velerlei aard. Zo bestaat bijvoorbeeld de sociale zekerheid („niemand zonder inkomen”), de gezondheidszorg, het recht op onderwijs, vorming, maatschappelijke dienstverlening, arbeidsinspectie, inspraakregelingen, milieubescherming en ga zo maar verder.

Dit hoofdstuk handelt vooral over welzijnswerk. Maar dan wel in de ruimste zin van het woord: alle vormen van zorg, edukatie en recreatie.

Over dit welzijnswerk is veel positiefs te zeggen. Dat neemt niet weg dat het ook vraagtekens oproept:

- is veel welzijnswerk niet een middel om de aandacht af te leiden van de werkelijke oorzaken van de problemen? Oorzaken die men niet wil of durft aan te pakken?

- komt het welzijnswerk nog wel ten goede aan de zwaksten in onze samenleving of vergt de organisatie zelf teveel tijd en energie (bijvoorbeeld als gevolg van een grootschalige opzet)?

- scheidt welzijnswerk niet een nieuwe afhankelijkheid bij diegenen die er gebruik van maken?

Bovendien wordt het met de dag moeilijker om alle vormen van welzijnswerk te financieren. Snoeien in het welzijnswerk vergt grote nauwkeurigheid om te voorkomen dat niet juist de zwaksten de dupe ervan worden.

Wat willen we bereiken?

a. dat welzijnsbevordering voor alle burgers dé centrale politieke doelstelling wordt. Want welzijnswerk mag niet gaan lijken op het bekende „dweilen met de kraan open” (het verzorgen van wonden via de maatschappelijke dienstverlening). Ook moet gewaakt

worden voor „kollaboratie” van welzijnswerk met het bestaande systeem (via een bepaald soort onderwijs worden mensen ingepast in de bestaande maatschappelijke verhoudingen).

b. dat welzijnswerk zich meer gaat bezighouden met het signaleren en bestrijden van oorzaken dan met het bestrijden van symptomen.

c. dat preciezer bekeken en afgewogen wordt aan welke vormen van welzijnswerk het meest behoefte is, vervolgens hoe de gekozen vormen in dienst worden gesteld van diegenen die er het meest behoefte aan hebben en tenslotte hoe bereikt kan worden dat dit welzijnswerk de afhankelijkheid van mensen niet bevordert maar vermindert.

Hoe willen we dat doen?

a. door reflectie-mogelijkheden te bevorderen voor welzijnswerkers (in de meest brede zin, dus inclusief onderwijs en gezondheidszorg) op de feitelijke rol die hun eigen welzijnswerk in deze maatschappij speelt.

b. door een studie te laten maken van een dusdanige herverdeling van de algemene middelen – zowel op nationaal als op provinciaal en gemeentelijk niveau – dat problemen bij de wortel worden aangepakt (bijvoorbeeld de woningnood) in plaats van te worden gemaskeerd door allerlei vormen van welzijnswerk.

c. door een zo objectief mogelijke afweging te doen maken tussen enerzijds de behoeften van de zwaksten in onze samenleving en anderzijds de tot nu toe landelijk vastgestelde verplichte basisvoorzieningen. Dit om beter te kunnen beoordelen of – zeker nu blijkt dat er weinig financiële rek meer in zit – geen andere prioriteiten gesteld moeten worden.

d. door de decentralisatie op het terrein van het sociaal-kulturele werk zo snel mogelijk te doen volgen door decentralisatie van andere welzijnsvoorzieningen.

e. door enerzijds een actief en sturend beleid te voeren gericht op een eerlijker verdeling van het betaalde werk en door anderzijds zelfhulp en vrijwilligerswerk te stimuleren.

f. door op alle terreinen van welzijnswerk (dus inclusief onderwijs, gezondheidszorg) voorkeur te geven aan die voorzieningen en werkwijzen die mensen helpen hun lot in eigen handen te nemen. M.a.w.: voorrang voor emanciperende/politiserende activiteiten boven verzorgende activiteiten.

g. door ons te verzetten tegen ongenueanceerd beleid, gericht op het opheffen op korte termijn van allerlei kategoriale voorzieningen, onder het mom dat de integratie van minderheden bevorderd zou worden door hen aangewezen te doen zijn op algemene voorzieningen.

h. door de bereikbaarheid van voorzieningen te bevorderen, middels:

- 1 – schaalverkleining
- betere onderlinge afstemming
- betere presentatie
- door voorzieningen meer in handen te geven van gebruikers en medewerkers.
- 5 Daartoe
- wordt het koöperatiesysteem binnen besturen afgeschaf
- wordt per voorziening bekeken of er geen betere vorm is dan de Stichtingsvorm
- 10 – worden garanties geschapen voor medezeggenschap van gebruikers/bewoners, alsook voor die van medewerkers.
- j. door de ontwikkeling van specialismen (onder andere in de medische wereld en het specifieke welzijns-werk) zo efficiënt en democratisch mogelijk te laten controleren.
- 15 k. door – waar dit nog niet het geval is – het klachtrecht voor gebruikers van allerlei voorzieningen concreet vorm en inhoud te geven en door in bestaand klachtrecht (zoals b.v. in de medische tuchtwet) de rechters van klagers beter te beschermen.
- 20

25 7.2. EMANCIPATIE

Hoe is de situatie?

- Er zijn allerlei maatschappelijke oorzaken waardoor (groepen van) mensen bijna per definitie minder kans hebben om tot ontplooiing te komen.
- 30 In onze samenleving wordt dat in sterke mate bepaald door de vraag óf je kunt werken en wát je kunt. Onder anderen jongeren, ouderen en gehandicapten komen daardoor in een moeilijker positie.
- 35 Van grote invloed op de kans om betaald werk te verrichten zijn de behoeften van het economisch systeem. Daarin worden vrouwen veelal beschouwd als arbeidsreservisten en buitenlandse werknemers als wegwerpartikelen.
- 40 Bovendien wordt onze huidige maatschappij gekenmerkt door het feit dat we allerlei „verledens” hebben, die we met de mond wel erkennen maar die we niet echt verwerken. Ons koloniale verleden weerspiegelt zich in de aanwezigheid van grote groepen Molukkers, Surinamers, Antillianen, die we als een soort buitenechtelijke kinderen tolereren. Na 1945 wilden we ook het verleden der Duitse en Japanse overheersing zo gauw mogelijk achter ons laten, voorbijgaand aan het feit dat daar nog steeds oorlogsvervolgden en verzetsdeelnemers in leven.
- 50 Ook de erfenis van een burgerlijke moraal werkt nog steeds door in onze samenleving waardoor groepen van mensen in bepaalde rollen gedrongen worden en weigeraars van die rollen als maatschappelijk onaan- gepast gelden. Denk aan vrouwen, homo's, woonwageneigenaren, alleenstaanden, gescheidenen, drugsverslaafden, weglopers, enz.
- 55 Ons eigen nationaal verleden wordt een nationalistisch heden als het gaat om toelating van vreemdelingen, vluchtelingen en statenloze zigeuners.
- 60 Het ministerie van CRM heeft tot taak de emancipatie van dergelijke achterstandsgroepen te bevorderen. Vandaar dat we in dit hoofdstuk apart aandacht besteden aan het welzijnsbeleid ten aanzien van een aantal van deze groeperingen.
- 65

Wat willen we bereiken?

- a. dat er in het welzijnsbeleid voorrang gegeven wordt aan de emancipatie van die (groepen van) mensen die

een achterstand hebben opgelopen.

- b. dat – voor zover mogelijk – de oorzaken daarvan weggenomen worden.
- c. dat de Nederlandse samenleving erkent dat kulturele minderheden geen bedreiging vormen maar een verrijking kunnen betekenen voor de Nederlandse samenleving en dat het gehalte van onze democratie mede bepaald wordt door onze houding tegenover minderheden.

Hoe willen we dat doen?

Alvorens maatregelen te noemen (zie ook „algemeen”) voor de afzonderlijke achterstandsgroepen, noemen we eerst een aantal maatregelen die voor meer groepen gelden.

Algemeen

- a. door individualisering van wetten in die gevallen waarin gebrek aan zelfontplooiingsmogelijkheden (mede) gevolg is van het feit dat relaties zo geregeld zijn dat rechten, plichten en mogelijkheden van de een ontleend worden aan die van de ander.
- b. door prioriteit te geven aan die activiteiten die ethnische en kulturele minderheden in staat stellen om – zo ze dat wensen – de eigen identiteit te behouden en te ontwikkelen en tegelijkertijd een volwaardige plaats te verwerven in de Nederlandse samenleving.
- c. door een aktiever overheidsbeleid om diskriminatie op grond van ras, geslacht, seksuele geaardheid, huwelijks staat of op grond van welk ander kenmerk dan ook tegen te gaan. Door bestaande diskriminerende bepalingen te schrappen. Door bepalingen in de zedelijkheidswetgeving die de seksuele zelfbeschikking inperken, af te schaffen.
- d. door als overheid initiatieven te nemen, te bevorderen, te steunen die gericht zijn op het afbreken van vooroordelen, wantrouwen en onwetenschap bij meerderheden t.o.v. allerlei minderheden (o.a. door verplicht multicultureel onderwijs op alle Nederlandse scholen).
- e. door democratische zelforganisaties van allerlei achterstandsgroepen niet alleen te bevorderen en te subsidiëren, maar ook te betrekken bij het beleid.
- f. door ook bij algemene welzijnsvoorzieningen welzijns werkers aan te stellen die zo mogelijk zelf afkomstig zijn uit achtergestelde groeperingen en/of in ieder geval goed op de hoogte zijn van wat er leeft, zowel in de betreffende groep als in de Nederlandse samenleving.
- g. door afdelingen van allerlei departementen, griffies en sekretarieën die te maken hebben met eenzelfde groep of probleemveld, in dusdanige samenwerkingsverbanden te brengen dat er een samenhangend beleid ontwikkeld kan worden. En door ditzelfde te doen met de algemene en met de uit algemene middelen betaalde partikuliere voorzieningen per gemeente of per regio.

Vrouwen

Behalve de algemene maatregelen om emancipatie van achtergestelde groepen te bewerkstelligen, zijn in het programma structurele maatregelen opgenomen die tot doel hebben achterstanden van vrouwen t.o.v. mannen weg te werken en roldoorbreking tussen vrouwen en mannen te bevorderen. Een aantal van deze maatregelen:

- verdeling beschikbare werk,
- recht op betaalde arbeid voor vrouwen,
- arbeidstijdverkorting,
- toegankelijk maken van alle (opleidingen en) beroepen voor vrouwen en mannen,
- invoering van verzorgingsverlof,
- verruiming van kinderopvangmogelijkheden,

- individualisering van de sociale wetgeving,
- extra onderwijsfaciliteiten voor vrouwen,
- rol doorbrekend onderwijs.

Jongeren

- a. door het begrip „onwettig kind” af te schaffen.
- b. door kinderen in de gelegenheid te stellen niet alleen de familienaam van hun vader of moeder maar ook van beide ouders gezamenlijk (met een maximum van twee achternamen) te dragen.
- c. door het ouderlijk gezag steeds verder te beperken naarmate het kind ouder wordt.
- d. door kinderen boven de 12 wettelijk medesprekrecht te geven betreffende voogdij, kinderbescherming en bezoekrecht.
- e. door Kinderbescherming – als hulp aan minderjarigen en hun omgeving – onder welzijnszorg te brengen.
- f. door tehuizen kleinschaliger te maken en groepen niet groter dan 8 pupillen.
- g. door jongeren in tehuizen individueel en kollektief het recht te geven organisaties zoals b.v. de Belangenvereniging Minderjarigen in te schakelen voor de behartiging van hun belangen.

Ouderen

- a. door als overheid een goede voorbereiding op de pensionering te bevorderen.
- b. door planning en (werkwijzen van) voorzieningen zo op te zetten dat ouderen zo lang mogelijk in hun eigen vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen.
- c. door tehuizen voor ouderen zo op te zetten dat er een maximum ontstaat aan mogelijkheden om in te spelen op verschillende situaties van ouderen.

Werklozen

- a. door – zolang het beschikbare betaalde werk nog niet beter verdeeld is en er dus mensen werkloos zijn – als overheid pogingen te ondernemen en te stimuleren gericht op zelfontplooiing van mensen die daar via werk geen kans toe hebben.
- b. door als overheid vrijwilligerswerk te bevorderen in plaats van tegen te werken (o.a. door dreiging met verlies van uitkering) en door kreatiever te zoeken naar omzetting van uitkeringen in loon voor het werk (dat dan ophoudt vrijwilligerswerk te zijn).

Wagenbewoners

- a. door vanuit Rijk en Provincie meer druk uit te oefenen op gemeenten om het deconcentratiebeleid snel uit te voeren.
- b. door daarbij scherp te letten op zodanige situering van de centra dat de mogelijkheid tot goede sociale contacten tussen huis- en wagenbewoners voorhanden zijn.

Geestelijk en lichamelijk gehandikapt

- a. door een beleid gericht op het wonen in aangepaste woningen en alleen wanneer dit werkelijk niet kan in verzorgingscentra.
- b. door concentraties van dergelijke woningen te vermijden, o.a. door woningbouwcorporaties te verplichten het benodigde percentage in hun bestand op te nemen.
- c. door de toegankelijkheid te vergroten van zoveel mogelijk gebouwen en voorzieningen (niet alleen openbare maar ook partikuliere).
- d. door openbaar vervoer en oversteekplaatsen toegankelijk te maken voor gehandikapt.
- e. door zowel de WSW als de feitelijke uitvoering daarvan zo te corrigeren dat gehandikapt daarin niet geëxploiteerd kunnen worden.

f. door de rechten van geestelijk gehandikapt, zoals geformuleerd door de VN, uitgangspunt te doen zijn van het te voeren beleid.

g. door de toelatingscriteria voor de verschillende opvangmogelijkheden voor zwakzinnigen beter op elkaar af te stemmen.

h. door uitbreiding van erfelijkheidsvoorlichting en prenatale diagnostiek en van preventie door vroegtijdige onderkenning van geestelijke handikaps.

Drugsverslaafden

- a. door alleen de handel in, en niet het gebruik van harddrugs streng te straffen.
- b. door de handel verder te ondergraven door gratis aan verslaafden zolang deze nog niet aan ontwenning toe zijn.
- c. door voor de handel in hennep-producten regelingen te treffen die vergelijkbaar zijn met die voor alcoholhoudende dranken en rookwaren.

Oorlogsslachtoffers

a. door effectieve, immateriële hulpverlening aan oorlogsslachtoffers, ongeacht of het onrecht werd aangedaan door Duitsers of Japanners.

Zuid-Molukkers

- a. door met alle respect voor het RMS-streven – er in het beleid van uit te gaan dat zowel de ouders als de jongere generatie in meerderheid in Nederland zal blijven.
- b. door verbetering van de inspraak van Zuid-Molukkers.

Surinamers/Antillianen

- a. door een beleid te voeren van ondersteuning van zodanige ontwikkelingen in Suriname, resp. op de Antillen, dat de kansen op vrijwillige terugkeer naar hun vaderland vergroot worden.
- b. door tegelijkertijd ervan uit te gaan dat er ook in de toekomst grote groepen Surinamers en Antillianen in Nederland zullen zijn.

Buitenlandse werknemers

- a. door een beleid te voeren dat trekarbeid uitbant; zowel door maatregelen ter verbetering van de arbeidsomstandigheden hier (zie hoofdstuk 'productie') als door maatregelen die de situatie dáár verbeteren (zie hoofdstuk 'vrede').
- b. door te stoppen met actieve werving. Elke buitenlander mag op basis van een toeristenvisum 3 maanden in Nederland verblijven om werk te zoeken. Wanneer hij werk heeft, waarmee hij in zijn levensonderhoud kan voorzien, heeft hij recht op een arbeids- en verblijfsvergunning.
- c. door ervan uit te gaan dat de nu in Nederland aanwezige buitenlandse werknemers en hun gezinnen in overgrote meerderheid in Nederland zullen blijven.
- d. door strenger toezicht op en strafbaarstelling bij niet-naleving door de werkgever van wettelijke maatregelen en cao-bepalingen.

Vreemdelingen

- a. door – ondanks het feit dat Nederland geen immigratieland kan zijn – ons land een toevluchtsoord te laten zijn voor mensen die in hun eigen land verdrukt worden vanwege ras, seksuele geaardheid, godsdienst of politieke opvattingen.
- b. door geen vreemdeling het land uit te zetten zolang de minister van Justitie nog geen definitieve beslissing heeft genomen over het verlenen van een verblijfsvergunning.

- zolang herziening van de beslissing gevraagd kan worden bij de Minister van Justitie;
  - zolang beroep kan worden ingesteld bij de Raad van State;
  - zolang op andere juridische wijze kan worden ingegaan tegen de beslissing, de termijn daarvoor nog niet is verstreken of de behandeling ervan nog plaatsvindt.
- c. door geen vreemdeling uit te wijzen naar zijn land als hij daar gevaar loopt wegens handelingen die in Nederland niet als een vergrijp gelden.
- d. door scheiding politionele en dienstverlenende taken van de vreemdelingendienst.

Zigeuners

- a. door binnen de Raad van Europa en binnen andere daartoe geëigende lichamen ons in te spannen voor het toekennen van het staatsburgerschap aan de vele honderdduizenden statenloze zigeuners.
- b. voor maatregelen betreffende de enkele honderden zigeuners in Nederland, zie onder algemeen.

7.3. LICHAAMELIJKE EN GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG

Hoe is de situatie?

De huidige gezondheidszorg wordt (behalve door een aantal positieve elementen) gekenmerkt door:

- nadruk op grootschalige kuratieve zorg,
- symptoombestrijding waar bestrijding van maatschappelijke oorzaken beter op zijn plaats is,
- de wetmatigheid van 'wat kan moet', terwijl het in veel gevallen de vraag is of individu en samenleving daar het meest bij gebaat zijn,
- het onmondig maken van de patiënt en behandeling van de kwaal i.p.v. de mens.

De organisatie van de gezondheidszorg laat te wensen over. Die is ondoordachtig en dit wordt in stand gehouden door onvoldoende planning en regulering.

Een probleem is ook dat de kosten de pan uit rijzen. Het grootste deel komt voor rekening van de behandelende sektor (kuratieve zorg) en van het ziekenhuis (intramurale zorg). Soms buitensporig hoge honoraria spelen hierbij eveneens een rol alsook de bedrijvigheid van de geneesmiddelenindustrie.

Wat willen we bereiken?

Een gezondheidszorg:

- die vooral gericht is op het ondersteunen van de zorg van elke mens voor de eigen gezondheid en die van anderen
- die meer aandacht besteedt aan de bestrijding van persoonlijke en maatschappelijke oorzaken van ziekten
- die eerst en vooral is toegesneden op het meest voorkomende i.p.v. op het uitzonderlijke
- die meer inspraak kent van gebruikers en werkers
- die mensen niet extra afhankelijk maakt
- die goedkoper is en niet uit is op winstbejag.

Hoe willen we dat doen?

Alle hieronder opgesomde middelen moeten in iedere fase van uitvoering steeds worden getoetst aan de hierboven genoemde doelstelling. Een middel is geen doel op zichzelf.

a. door het oprichten van wijkwelzijnscentra voor preventie en behandeling, voor voorlichting en opvoeding inzake gezondheidsbevorderende leefwijzen en tegendelen daarvan zoals roken, alcohol- en drugsgebruik.

b. door scherpere regels, scherpere controle en zwaardere straffen bij overtreding inzake voedselketting, -voorlichting, -reklame en -verwerking (zie ook onderdeel consumenten en consumptie).

c. door privacy en het recht op zelfbeschikking beter te garanderen:

- door inzake abortus de volgende maatregelen te nemen: de vrouw beslist; abortus uit het WvStr.; abortus in het ziekenfondspakket

- door inzake euthanasie het WvStr. zodanig te wijzigen dat euthanasie, uitsluitend op eigen verzoek en onder nader te bepalen voorwaarden, mogelijk wordt.

- door scherpere bepalingen inzake bescherming van persoonsgegevens, rechten van mensen bij medische keuringen, medische behandelingen en opname in inrichtingen, en tegen experimenten

- door psychosociale screening aan banden te leggen

- door bevolkingsonderzoeken niet zomaar te stimuleren en in elk geval strenger te reglementeren.

d. door verbetering van de bedrijfsgezondheidszorg. Onafhankelijke bedrijfsgeneeskundige diensten (zie Arbeidsomstandighedenwet) moeten meer oog hebben voor de sociale omstandigheden in het bedrijf. Zij moeten de aanstellingskeuringen verrichten en daarbij alleen letten op de geschiktheid voor de functie.

e. door een algemeen beleidsplan voor de gezondheidszorg - op te stellen door de centrale overheid in overleg met betrokkenen - waarin wordt aangegeven:

- aan welke eisen gezondheidszorg en opleidingen moeten voldoen

- hoe de voorzieningen doelmatig en democratisch beheerd moeten worden

- hoe de voorzieningen gespreid moeten worden

- hoe de verschillende diensten moeten samenwerken

- welke diensten en medicijnen worden verleend. Dit op basis van een kosten-baten-analyse.

f. door socialisering van de gezondheidszorg

- door het beleid te decentraliseren (regionaliseren) en te demokratiseren

- door zoveel mogelijk alle hulpverleners in loondienst te nemen

- door invoering van een wet 'algemene gezondheidsverzekering' waardoor het verschil in fonds en partikulier en het verschil in ziekenhuisklasse en -tarieven wordt afgeschaft

- door ziekenfondsen om te bouwen tot organisaties van gebruikers van gezondheidszorgvoorzieningen

- door een door de overheid te ontwikkelen vestigingsvergunningenbeleid voor medische beroepsbeoefenaren

g. Door herverdeling van de middelen: meer voor preventieve gezondheidszorg en meer voor eerstelijns gezondheidszorg (specialisten worden niet langer per verrichting betaald).

h. door binnen de intramurale zorg 'het bed' als financieringsnorm af te schaffen en door budgettering, gekoppeld aan een vestigingsbeleid en kwaliteitsnormen, als een serieus alternatief te bestuderen, zowel voor de intra- als voor de extramurale zorg.

i. door controle van de overheid op medicijnen, door overheidsregels inzake prijzen, voorschrijving van soorten en hoeveelheden geneesmiddelen en inhoud van bijsluiters, door afschaffing van geneesmiddelenreklame en overbodige geneesmiddelen en door stimulering van receptuurbesprekingen.

j. door als overheid onpartijdig onderzoek te bevoor-

ren naar de mogelijkheden van alternatieve geneeswijzen en bij gebleken effectiviteit deze dezelfde rechten en plichten toe te kennen als de reeds erkende geneeswijzen.

k. door alle opleidingen voor beroepen in de gezondheidszorg te doen vallen onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Onderwijs en in deze opleidingen meer nadruk te leggen op de ethische en maatschappelijke aspecten van de gezondheidszorg; door wettelijke regeling van regelmatige bijscholing en door te bepalen dat in ziekenhuizen en andere instellingen niet meer dan 40% van het personeel in opleiding mag zijn.

7.4. SPORT

Hoe is de situatie?

De belangstelling voor sport en bewegingsrecreatie is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Daarbij gaat het vooral om het zelf beoefenen van sport. Een positieve ontwikkeling.

Minder positief, zelfs uitgesproken slecht is:

- de kindertopsport
- de vercommercialisering van veel topsport
- de spelverruwing bij spelers en het gewelddadig optreden van supporters
- het dopinggebruik.

Hoewel sport in onze samenleving een eigen leven lijkt te leiden, weerspiegelt zich kennelijk ook onze manier van leven en samenleven hierin.

Wat willen we bereiken?

a. dat sportbeleid niet als een geïsoleerd stuk overheidsbeleid op zichzelf staat, maar deel uitmaakt van een cultuurpolitiek die zich richt op de kwaliteit van het bestaan.

b. dat allerlei vormen van actieve bewegingsrecreatie zoveel mogelijk in eigen omgeving toenemen.

c. dat sportbonden en sportverenigingen zo gedemocratiseerd worden dat de zeggenschap komt te berusten bij de sportbeoefenaars.

Hoe willen we dit doen?

a. door stimulering van die actieve bewegingsrecreatie, o.a. via de media en via wijkwelzijns- en gezondheidscentra.

b. door een actiever beleid ter realisering van sport- en recreatiemogelijkheden in de eigen woonomgeving.

c. door een overheidsbeleid waarin de volgende aspecten voortdurend getoetst worden:

- het ruimtebeslag in verhouding tot het aantal deelnemers;
- de financiële inspanning die vereist is voor de voorzieningen in relatie tot het aantal deelnemers;
- de financiële inspanning die vereist is voor de sportuitrusting;

d. de mogelijke risico's voor deelnemers en/of toeschouwers.

e. de consequenties uit het oogpunt van milieubeleid (schade aan natuur of woonklimaat, energieverbruik e.d.)

f. het verlenen van voorrang aan kansarme groepen
 d. door opleiding te bevorderen van beroepskrachten die - aangesteld bij gemeentelijke en provinciale overheid - in nauw overleg met de sportorganisaties - de opleiding van vrijwilligers ter hand gaat nemen ter ondersteuning van de bewegingsrecreatie.

e. door allerlei uitwassen in de sport tegen te gaan, zowel via wettelijke regelingen als via het bedienen van de subsidiekraan.

7.5. ONDERWIJS EN VORMING

Hoe is de situatie?

Het onderwijs weerspiegelt niet alleen de bestaande maatschappelijke verhoudingen, maar draagt ook bij aan de bevestiging daarvan. Het is sterk gericht op het afleveren van aangepaste en niet kritische mensen en veel minder op de optimale ontwikkeling van individuele mogelijkheden.

De toegankelijkheid van de verschillende onderwijsvormen wordt grotendeels bepaald door sociale afkomst en sekse.

- De selectie die in het onderwijs plaats vindt voor het arbeidsproces (met het daarin doorgevoerde onderscheid tussen hand- en hoofdarbeid) wordt nog steeds in hoge mate maatschappelijk bepaald.

- Ook t.a.v. de rolverdeling tussen mannen en vrouwen is het onderwijs te zeer bevestigend. Vrouwen en meisjes hebben minder kansen in het onderwijs en worden minder gestimuleerd om hun mogelijkheden te benutten.

Het onderwijs is te eenzijdig: intellectuele vorming overheerst terwijl andere belangrijke facetten, zoals het emotionele en creatieve, veel te weinig aan bod komen. Zelfs het sociale gedrag krijgt onvoldoende aandacht. De competitie tussen individuen wordt hoger aangeslagen dan hun samenwerking.

Evenals op andere terreinen houden ook op dat van het onderwijs veel direkt betrokkenen vernieuwingen tegen. Soms uit onwil, vaak uit onmacht.

Wat willen we bereiken?

a. dat iedereen een levenslang leerrecht krijgt, d.w.z. een in de grondwet vastgelegd levenslang recht op onderwijs, vorming en scholing en dat de overheid het gebruik daarvan zal stimuleren.

b. dat deze 'educatie' emancipatorisch zal zijn, d.w.z. gericht op solidariteit met anderen en op verantwoordelijkheid en ontplooiing van de mens zelf en van de maatschappelijke groep waarvan hij/zij deel uitmaakt. Hetgeen meer in concreto betekent:

- een brede vorming; het verschaffen van kennis en inzicht; het ontwikkelen van praktische (o.m. ambachtelijke en creatieve) en sociale vaardigheden; het bevorderen van lichamelijke en emotionele groei;
- het aanreiken van instrumenten om kritisch te oordelen en keuzen te maken, ook t.a.v. de sociale en economische ordening van de maatschappij;
- speciale aandacht voor het leren omgaan met belangentegenstellingen en voor het geweldloos leren oplossen van conflicten;
- leren omgaan met mensen van verschillende culturen, levend binnen één maatschappij;
- bijdragen aan de opheffing van maatschappelijke verschillen en van rolpatronen tussen mannen en vrouwen.

c. dat de onderwijsstructuur tot de leeftijd van 16 jaar (van 6 tot 16 jaar is het leerrecht tevens een leerplicht) zo weinig mogelijk breukvlakken zal vertonen.

d. dat betrokkenen meer invloed kunnen uitoefenen op organisatie, beheer en inhoud van de voorzieningen.

e. dat het onderwijs als regel gratis is.

1 *Hoe willen we dit doen?*

a. door het leerrecht ook na het 16de jaar een reële inhoud te geven. Voor sommigen zal dit volledig dag-
 5 onderwijs inhouden op een school voor 16-18-jarigen, eventueel gevolgd door een vorm van hoger onderwijs; voor anderen zal het leerrecht worden verwezenlijkt in
 10 de vorm van part-time onderwijs. (Voor 16-jarigen dient de partiële leerplicht voorlopig gehandhaafd te worden). Zo spoedig mogelijk zal een systeem van open
 15 edukatief aanbod verwezenlijkt worden, waarvan allen op latere leeftijd kunnen profiteren. Bij de verdeling
 20 van de beschikbare middelen dient een serieuze afweging plaats te vinden tussen met name het hoger onderwijs en de edukatieve voorzieningen: deze laatste dienen prioriteit te krijgen. Wanneer het onmogelijk is
 25 iedereen de cursus te laten volgen die hij/zij preferereert, moeten de bestaande mogelijkheden eerlijk over de geïnteresseerden verdeeld worden. En wel via ongewogen loting omdat er geen objectieve selectiekriteria zijn.

b. door het tegengaan van maatschappelijk verschillend
 20 gewaardeerde (hoog en laag) en naast elkaar bestaande schooltypen voor leerplichtigen.

c. door een wetsontwerp dat de integratie van kleuter-
 25 en lager onderwijs regelt (basisonderwijs). En door bij de vaststelling van het aantal opleidingsinstituten niet alleen te letten op het aantal studenten per instituut maar ook op de spreiding over zuilen en regio's en op
 30 onderwijskundige criteria.

d. door een wetsontwerp dat de integratie van kleuter-
 30 en lager onderwijs regelt (basisonderwijs)

e. door kinderen zo min mogelijk naar speciale scholen te sturen. Op gewone scholen moeten daarom aangepaste
 35 leermiddelen komen, en extra leerkrachten om kinderen met leer- en gedragsmoeilijkheden, en kinderen met verschillende sociale en/of kulturele achtergronden beter te kunnen opvangen.

f. door voortzetting van de experimenten met de middenschool.

40 Als afsluiting van de experimentele fase van de middenschool dient er een raamwet voor de middenschool te komen, waarin het uitgangspunt moet zijn dat scholen zelf de voor hun bevolking methodisch en didactisch
 45 noodzakelijke vormgeving kunnen bepalen. In dit kader is aktivering van schoolgebonden leerplanontwikkeling nodig. Ook de aansluiting tussen basisonderwijs en toekomstige middenschool moet zorgvuldig bekeken worden.

50 g. door groepen die tot nu toe onvoldoende hebben kunnen profiteren van edukatieve voorzieningen, extra faciliteiten te geven (buitenlandse werknemers en hun gezinnen, semi- en analfabeten, dié jongeren van
 55 16-18 jaar voor wie momenteel geen adequate onderwijsvoorziening bestaat, groepen van vrouwen).

h. door zowel in basis- als in voortgezet onderwijs, het
 60 aantal leerlingen per groep te verkleinen – de komende jaren met minstens één leerling per jaar – tot groepen van maximaal 20 leerlingen.

i. door projektonderwijs meer kansen te geven middels
 60 het loslaten van de indeling in aparte vakken. Op basis van een leerplan moeten instellingen zelf de groeps-grootte en de verdeling van de lessen kunnen vaststellen.

65 j. door onderwijskrachten meer ruimte te geven voor medewerking aan nieuwe beleidsrichtingen, het werken in teamverband en na- en bijscholing.

k. door de normbetrekking in het voortgezet onderwijs (te beginnen bij diegenen met het grootste aantal uren) in de komende 4 jaren met minstens een lesuur per jaar te verminderen ten gunste van andere schoolgebonden

aktiviteiten.

l. door een nauwe samenwerking tussen edukatieve instellingen onderling en tussen deze en andere instellingen, zoals buurt- en clubhuizen, bibliotheken te bevorderen.

m. door het instellen van een landelijk net van regionale centra ter ondersteuning en verspreiding van vernieuwingsaktiviteiten. Daarbij zullen bestaande instellingen, zoals schoolbegeleidingsdiensten, na- en bijscholingsinstituten samenwerken met elkaar en met anderen, zoals konsulenten voor buurt- en clubhuiswerk.

n. door bevordering van decentralisatie van het onderwijs.

o. door onderwijsvoorzieningen voor leerplichtigen zo te spreiden dat de woonplaats geen belemmering is voor het gebruik van die voorziening.

p. door binnen de noodzakelijkerwijs grote organisaties zoals scholengemeenschappen en universiteiten kleinschaligheid te bevorderen.

q. door degenen die het meest betrokken zijn bij onderwijs en vorming (leerlingen, personeel, ouders) hun eigen voorzieningen te laten beheren binnen de wetten en richtlijnen.

r. door binnen dat kader scholen van voortgezet onderwijs te verplichten een schoolstatuut op te stellen waarin rechten en plichten van studerende en onderwijsgeveden gereguleerd worden.

s. door onderwijsgeveden te verplichten verantwoording af te leggen over de totstandkoming van beoordelingsresultaten.

t. door studerende het recht op herkansing te geven voor elk werkstuk dat medebepalend is voor bevordering en/of diplomering.

u. door mogelijkheden tot zelfbeoordeling van studerende te bevorderen.

v. door vormings- en onderwijsinstellingen voor mensen boven de 16 een bestuursstructuur te geven die analoog is aan de universitaire.

w. door afschaffing van het benoemingsrecht van de Kroon van leden van de Akademische Raad, van Kolleges van bestuur en van buitenuniversitaire leden van universiteits- en hogeschoolraden. De bevoegdheden van (geheel gekozen) universitaire besturen dienen beperkend te worden opgesomd. Deze besturen moeten op alle beleidsterreinen verantwoording afleggen aan de desbetreffende raden.

x. door vakbonden van studerende faciliteiten te geven door vrijheid van vergadering en vrijheid van drukpers (geen censuur op schoolkranten).

ij. door scholen voor voortgezet onderwijs gelijke faciliteiten te geven en door de geldstroomverdeling voor leermiddelen voor de verschillende scholen van voortgezet onderwijs te harmoniseren.

7.6. KUNST EN KULTUUR

Hoe is de situatie?

De kunst is van grote waarde voor de kwaliteit van het bestaan. Met name de voorhoedefunctie, die de kunst en de kunstenaar vaak innemen, kan een grote maatschappelijke betekenis hebben. Omdat in het huidige kunst- en cultuurbeleid een welomschreven cultuur-

politieke visie ontbreekt, dreigen door de afnemende overheidsmiddelen bepaalde kunstuitingen uit de boot te vallen. Met name nieuwe vormen van kunst, die vaak het duidelijkst die voorhoedefunctie vervullen, worden hiervan het slachtoffer. Ook de voortschrijdende verkommercialisering van de kunst brengt de kunst en de kunstenaar in een kwetsbare positie.

Wat willen we bereiken?

Een kunstbeleid van de regering vanuit een welomschreven cultuurpolitieke visie. Daarin gaat het om het veiligstellen en bevorderen van de volgende functies:

- een voorhoedefunctie
  - instrument voor zelfontplooiing en voor maatschappij-analyse
  - bijdragen aan de 'versiering' en ontspanning van de samenleving.
- Kunstbeleid zal daarom
- ruimte moeten scheppen voor verschillende autonome kunsten
  - toepassing van de kunst in de samenleving moeten bevorderen
  - een op kunstenaars en hun beroepsuitoefening gericht beleid moeten voeren
  - gericht moeten zijn op het in aanraking brengen van zoveel mogelijk mensen met kunst
  - gericht moeten zijn op de bevordering van een veelzijdig aanbod en een veelzijdige vraag
  - gericht moeten zijn op het stimuleren van creativiteitsontwikkeling.

Hoe willen we dit doen?

- a. door - met behoud van een eigen verantwoordelijkheid van de rijksoverheid voor een veelzijdig aanbod van kunst - waar mogelijk andere taken op het gebied van kunstbeleid naar gemeenten en provincies te verschuiven.
- b. door het bevorderen van kunstzinnige vorming en creativiteitsontwikkeling, zowel in het onderwijs als daarbuiten.
- c. door ontwikkeling van een rijksplan gericht op ontwikkeling van de scheppende kunst onder meer via een fondsenstructuur.
- d. door het voeren van een kunstenaarsbeleid, inhoudende onder meer sociale basisvoorzieningen voor zelfstandige beroepskunstenaars en betere waarborgen voor het (auteurs)recht van scheppende en uitvoerende kunstenaars. De Beeldende Kunstenaarsregeling wordt niet ingeperkt tenzij verruiming van het opdrachtenbeleid in de sektor beeldende kunst heeft plaatsgevonden. Voor schrijvers wordt het leenrecht ingevoerd.
- e. Door in de muzieksector meer aandacht te geven aan de geïmproviseerde en andere eigentijdse muziek, desnoods ten koste van het klassieke repertoire.
- f. door vestiging en uitbouw van partikuliere en overheidsartotheken van beeldende kunst.
- g. door binnen het toneelbestel gelijke kansen te geven aan het klassieke repertoire, aan experimentele producties en aan het vormingstoneel.
- h. door het stimuleren van de in de laatste jaren ontstane kleine dansgroepen.
- i. door verbetering van productie- en distributiemogelijkheden van niet-kommerciële films (via herstructurering van het Productiefonds) en door stimulering van een beter gebruik van de TV als distributiemedium.
- j. door voor boeken wel vast te houden aan de verticale prijsbinding.
- k. door extra aandacht in de komende jaren voor nieuwe vormen van kunst.

7.7. MEDIA EN KOMMUNIKATIE

A. Hoe is de situatie nu?

Binnen de wereld van de media is er van alles in beweging. In het oog springen met name nieuwe ontwikkelingen, zoals de waarschijnlijke totstandkoming van een heel netwerk van regionale omroepen, en zich aandienende mogelijkheden van teletekst, viewdata, kommerciële kabel- en satelliet-tv.

Het gevaar is niet denkbeeldig dat de macht van geld en getal de richting van de ontwikkelingen bepaalt. Nu eens ten koste van belangrijke waarden als vrije meningsuiting en pluriformiteit, dan weer ten koste van evenzeer belangrijke waarden als het recht op privacy en op gelijkwaardige toegangsmogelijkheden tot informatie. Dit gevaar dreigt te meer omdat tot op heden een integrale mediawetgeving ontbreekt. Doordat nl. de huidige omroepwet gebaseerd is op een onderscheid naar technische middelen valt b.v. teletekst (als zijnde „ether”) er wel onder, maar kabel-tv (als zijnde „niet-ether”) er niet onder.

B. Wat willen we bereiken?

Dat middels de totstandkoming van een integrale informatie-wetgeving de volgende pijlers beter gegarandeerd worden:

- recht op vrije publiekelijke meningsuiting
- pluriformiteit van aanbod
- openbaarheid van beheer
- bescherming van de privacy
- bescherming tegen reclame-terreur
- gelijkwaardige kansen ter zake toegang tot informatie.

C. Hoe willen we dit doen?

1. door overheidsmaatregelen om perskonsentraties tegen te gaan.
2. door steunverlening aan in nood verkerende media, voor zover die voldoen aan wettelijk vastgestelde criteria, ontleend aan bovengenoemde pijlers.
3. door het verplicht stellen van een redaktiestatuut bij persorganen waarin de redactionele vrijheid t.o.v. geldschieters (partikulier of overheid) gegarandeerd wordt.
4. door strenger toezicht op naleving van de Omroepwet.
5. door het ontkoppelen van het lidmaatschap van een omroepvereniging van het abonnement op een programmablad.
6. door maatregelen die de invloed van de kommersie op de omroep tot aanvaardbare proporties terugbrengen en controleerbaar maken.
7. door instelling van een netwerk van regionale omroepen, centraal gefinancierd vanuit de omroepbijdragen en wettelijk zo geregeld dat zowel de programmatische onafhankelijkheid en pluriformiteit gegarandeerd zijn als de samenwerking met de NOS.
8. door - in afwachting van een integrale informatie-wetgeving - de inhoudelijke criteria van de Omroepwet ook van toepassing te doen zijn op de kabel-tv, voor zover het programma's betreft gericht op het nederlandse publiek.
9. door t.a.v. technische innovaties - zoals viewdata en teletekst - niet vooral economische overwegingen beslissend te laten zijn maar de bovengenoemde pijlers van het informatiebeleid.
10. door invoering van media-onderwijs in het leerplan teneinde een bewuster gebruik van de media te bevorderen.

7.8. SOCIAAL- KULTUREEL WERK EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

Hoe is de situatie?

a. De termen skw en md dekken een uiteenlopend aantal voorzieningen, zoals: de bibliotheek, het buurthuis, het vormingscentrum, het jongeren centrum, het vrouwencafé, de muziekschool, de peuterspeelzaal, het maatschappelijk werk, de wijkverpleging, enz.

b. De veelheid van deze voorzieningen is teveel van bovenaf, teveel in gescheiden winkels en te los van de gebruikers georganiseerd.

c. Het principieel juiste antwoord op deze problemen ligt in:

– decentralisatie van het beleid naar vooral de gemeenten;

– harmonisatie van al de aparte financiële en wettelijke regelingen;

– democratisering van zowel de beleidsplanning als van het bestuur van de voorzieningen.

d. De tegenkrachten tegen die oplossingen zijn echter sterk:

– gemeenten voelen er weinig voor om de door het Rijk doorgevoerde bezuinigingen aan de mensen te moeten verkopen;

– koepels en beroepskrachten willen hun eigen voorzieningen afschermen tegen politieke afweging op plaatselijk niveau (door centrale regelingen)

– regering en parlement kunnen de verleiding moeilijk weerstaan om zich met allerlei details te bemoeien en om toch weer landelijk allerlei prioriteiten vast te stellen.

– de gemeentelijke welzijnsplanning kan zo aangepakt worden dat er in feite niets wezenlijk verandert. Alleen zijn het dan niet langer de eerste, vierde en vijfde macht op nationaal niveau (regering, CRM-ambtenaren en welzijnskoepels) die beslissen, maar de eerste, vierde en vijfde macht op gemeentelijk niveau (gemeentebestuur, gemeente-ambtenaren en plaatselijke welzijnsinstellingen).

Wat willen we bereiken?

a. Dat democratisering, decentralisatie en harmonisatie van het beleid met kracht worden voortgezet. Omdat alleen zo bereikt kan worden dat mensen zoveel mogelijk zelf kunnen bepalen hoe ze aan hun welzijn willen werken.

b. Dat welzijnsvoorzieningen geen eigen leven leiden, maar zo goed mogelijk instrumenten worden voor mensen om hun welzijn te vergroten. Welzijnsplanning moet daarom geen voorzieningenplanning zijn, maar een politiek geformuleerd beleidsplan om de welzijnsproblemen aan te pakken.

Hoe willen we dit doen?

a. Door de beperkte taak van de rijksoverheid op het terrein van het specifieke welzijnsbeleid vast te leggen in een Kaderwet. De lagere overheden wordt daarin opgedragen een systematisch en integraal welzijnsbeleid tot stand te brengen. De wet zal slechts beperkt voorwaarden stellen aan de inhoud van het lokale en regionale beleid: garanties dat vooral achterstandsgroepen recht op voorzieningen hebben, garanties

voor de kwaliteit van de voorzieningen, voor een uniform arbeidsvoorwaardenbeleid en voor een democratische beleidsvoorbereiding.

b. Door allerlei gedetailleerde rijksregelingen, zoals de bibliotheekwet, te doen vervallen en onder het kaderwetsysteem te brengen.

c. Door de verdeling van geld over de gemeenten via de algemene uitkering te laten lopen, met inachtneming van de verschillen in sociale structuur.

d. Door – vooruitlopend op de Kaderwet – allerlei speciale deelregelingen onder de rijksbijdrageregeling SKW te brengen. En door voor nieuwe prioriteiten geen aparte regelingen door het Rijk te treffen, maar de uitkeringen aan de gemeenten te verhogen.

e. Door ook voor MD een rijksbijdrageregeling in te voeren, waarin een zo breed mogelijk scala van voorzieningen wordt ondergebracht: algemeen en gespecialiseerd MW, gezinsverzorging, bejaardenwerk, raadsliedenwerk, GSD en het kruiswerk. De afstemming van de organisatie van al dit werk wordt opgedragen aan (samenwerkende) gemeenten.

f. Door het Rijk eisen te laten stellen aan de lagere overheden omtrent de democratische totstandkoming van het welzijnsbeleid. Niet zozeer de belangen van het partikulier initiatief worden daarbij veilig gesteld, maar de medezeggenschap van cliënten, deelnemers, gebruikers. Restauratie van de radenstructuur moet worden tegengegaan, omdat het harmoniedenken waarop deze korporatistische organen zijn gebaseerd, de verschillende verantwoordelijkheden verdoezelen en de vermaatschappelijking van de beleidsvorming in de weg staan. De gemeenten moeten de bevolking, die zich per woongebied of per categorie heeft georganiseerd, ondersteuning ter beschikking stellen bij het formuleren van welzijnstekorten en beleidswensen.

g. Door het Rijk eisen te laten stellen aan de lagere overheden mbt het toezicht op het democratisch functioneren van gesubsidieerde instellingen. De gebruikers of hun vertegenwoordigers behoren de zwaarste stem te hebben bij het bepalen van de inhoud van het welzijnswerk. Dit kan door besturen democratisch samen te stellen, of door cliëntenbonden, deelnemersraden e.d., maar vooral door te streven naar kleinschalige organisaties, naar behoud van pluriformiteit in het organisatiepatroon en door een actief vrijwilligersbeleid.

h. Door soortgelijke eisen te stellen aan door het Rijk zelf gefinancierde en gecontroleerde instellingen, zoals bejaardenoorden, jeugdinternaten, tehuizen voor gehandicapten enz.

i. Door inkrimping van het ambtenarenbestand van CRM en de bureaus van de vele nationale en provinciale koepels (konsekwentie van de decentralisatie), opdat zo meer geld vrijkomt voor het uitvoerend werk en voor uitbreiding van de gemeentelijke apparaten, maar opdat ook de kans verkleind wordt dat de lokale welzijnsplanning weer wordt 'gecentraliseerd' door een leger van deskundige ondersteuners en adviseurs.

KANDIDAATSTELLING VERKIEZINGEN TWEEDE KAMER

De onderstaande personen hebben verklaard PPR-lid te zijn en wettelijk verkiesbaar te zijn. Zij hebben zich bereid verklaard kandidaat te zijn voor de achter hun naam aangegeven onderdelen van de lijst. (De regionale delen van de lijsten, het landelijk identieke deel van de de lijsten of het lijsttrekkerschap.) Voor zover voor kandidaatstelling voorgedragen personen lid zijn van een andere partij wordt dit vermeld. Al deze personen hebben verklaard voor die andere partij generlei functie te vervullen, noch kandidaat te zijn, noch voor deze partij in de openbaarheid te treden. Zij voldoen dus aan het vereiste artikel 1.5 van het Huishoudelijk Reglement en kunnen wat dit betreft kandidaat voor de PPR zijn.

ATTEVELD, G. W. H. (Gerard); Maastricht; (regionaal); sekretaris plaatselijk aktiecentrum; voorheen: lid prov. staten; sekretaris prov. aktiecentrum; voorzitter plaatselijk aktiecentrum; kernenergie, vrede, welzijn; vervroegd gepensioneerde scheikundige; bestuurslid plaatselijk aktiecentrum, Citykerk Maastricht, Prov. Interkerkelijke Rekreatie Commissie Limburg;

Bakker, J. W. (Judo); Wieringerwerf; (regionaal); gemeenteraadslid Wieringermeer vanaf '76; voorheen: sekretaris aktiecentrum Wieringermeer; onderwijs, welzijn, emancipatie; sociaal cultureel werker;

BECKERS-de BRUYN, M. B. C. (Ria); Wadenoyen; (landelijk; lijsttrekker); fraktievoorzitter PPR Tweede Kamer; voorheen: partijvoorzitter '74-'76, vice-voorzitter partijbestuur '73-'74, vice-voorzitter aktiecentrum Oegstgeest, Progressief Overleg '73-'76; voorheen docente klassieke talen en maatschappijleer;

BEMELMANS, H. J. (Hub); Sittard; (regionaal); raadslid Sittard vanaf '74; bouwen en wonen, energie, Derde Wereld; docent maatschappijleer HAVO, VWO; bestuurslid Stichting Ontwikkelingssamenwerking Kerkrade, lid huurcommissie Sittard;

BEIJEN, L. (Laurens); Leiden; (regionaal); gemeenteraadslid Leiden tot sept. '80; voorheen: bestuurslid PPR Zuid-Holland, bestuurslid PPR-Leiden; ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, verkeer, energie, milieu, binnenlands bestuur; beleidsmedewerker bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten;

BLOM, H. A. (Henk); Kapelle; (regionaal); wnd. voorzitter aktiecentrum Kapelle, redaktielid 'Radikaal Zeeuws'; voorheen: voorzitter PPR Zeeland; gemeenteraad Middelburg '74-'77, fraktieoverleg van PvdA gemeente Kapelle vanaf '78; democratisering, milieu, vrede en veiligheid, emancipatie, welzijnswerk; stafkonditionaris gezinsverzorging;

voorheen: bestuurslid Stichting Welzijnswerk voor Ouderen, lid werkgroepen in de gezinszorg;

BOEKER, E. (Egbert); Amsterdam; (regionaal); vice-voorzitter partijbestuur; voorheen: lid werkgroep wetenschapsbeleid, voorzitter aktiecentrum Nieuwkoop; onderwijs, 'Wetenschap, techniek en samenleving'; hoogleraar theoretische natuurkunde VU; voorzitter Advies Commissie Leerplan Ontwikkeling Natuurkunde, voorzitter Overlegorgaan tegen de kernbewapening;

BOEKHOUT, M. A. C. G. A. (Tiny); Voorschoten; (regionaal); sekretaris voorlichting partijbestuur; voorheen: medewerkster PPR-fraktie Tweede Kamer, lid van de sub-groepen euthanasie en tuchtrecht, lid van de werkgroep justitie, sekretaris Stuurgroep Raads- en Statenwerk; CRM, Justitie, volksgezondheid; Wetenschappelijk medewerkster bij het Sociaal en Cultureel Planbureau;

BOER, W. T. de (Wim); Sneek; (regionaal; onder voorbehoud landelijk); gemeenteraadslid sinds '74, plv. kerngroep lid, lid kerngroepcommissie; economie, sociale wetgeving, ruimtelijke ordening, welzijn, democratisering, volksgezondheid, energie, rekreatie; direktielid van zeil- en watersportschool; voorzitter sociaal-cultureel werk Sneek, penningmeester vereniging van Zeilscholen Nederland, lid commissie Herstructurering Zeilopleidingen (CRM);

BOON, A. (Albert); Eindhoven; (regionaal en landelijk); voorheen: voorzitter aktiecentrum Eindhoven, voorzitter aktiecentrum agglomeratie Eindhoven; fraktievoorzitter Agglomeratie raad Eindhoven sinds '76; volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, energie, bevordering kleinschaligheid op sociaal-ekonomisch terrein; organisatie-adviseur;

BOS, L. C. J. T. (Leo); Dordrecht; (regionaal en landelijk); voorzitter aktiecentrum Dordrecht, lid provinciaal bestuur Zuid-Holland, campagneleider Zuid-Holland; voorheen: sekretaris aktiecentrum Dordrecht '73-'78, lid provinciaal bestuur Zuid-Holland, lid Kerngroep, sekretaris Kerngroepcommissie '77-'80; buitenlandbeleid, staatsrechtelijke vernieuwingen, onderwijs, welzijn, ruimtelijk ordening, milieu, soc. ekonomisch beleid; leraar geschiedenis M.O.;

BROERSMA, R. G. (Rouke); Bunne; (regionaal); partijbestuurslid; voorheen: sekretaris aktiecentrum Eelde, politiek sekretaris aktiecentrum Drenthe, lid steunfraktie PPR-Statenfraktie; onderwijs, welzijnsbeleid, bestuur en democratisering; docent Pedagogische Akademie;

BROKERHOF, S. H. (Stéphanie); Zeist; (regionaal en landelijk); PPR-radiouitzendingen sinds '74, werkgroep publiciteit, redakteur PPR-Aktiekrant, kerngroep lid, voorheen: hoofdbestuurslid, kerngroep lid, aktieleidster spuitbussenaktie, lid-sekretaris commissie vredespolitiek; energie, onderwijs, mediabeleid, vredespolitiek, milieu; radioproducer VARA-aktualiteiten afdeling; bestuurslid bedrijfsledenwerk van de omroepvakbond, reisleder;

COPPES, A. R. (Dolf); Zeist; (regionaal); voorzitter provinciaal aktiecentrum Utrecht; voorheen: lid partijbestuur, voorzitter partijbestuur; lid Tweede Kamer van '72-'77; ontwikkelingssamenwerking, gezondheidszorg, CRM, onderwijs; voorzitter Nationale Commissie voorlichting en bewustwording ontwik-

1. kelingssamenwerking (NCO) lid Hogeschoolraad landbouwhogeschool Wageningen, lid predikantenteam dominicuskerk Amsterdam; bestuurslid Stichting Psychosynthese Nederland;
- CRANS, C. N. (Cor); Zwijndrecht; (*regionaal en landelijk*); actief in plaatselijk en regionaal actiecentrum; voorheen: oprichter actiecentrum Zwijndrecht, voorzitter actiecentrum Zwijndrecht tot '74;
5. gemeenteraad Zwijndrecht vanaf '74, streeklichaam voor de Drechtsteden vanaf '78; ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer, milieu; leraar openbare scholengemeenschap; bestuurslid Welzijnswerkgroep in Dordrecht, werkgroep 'Kind Centraal';
10. DAM, W. van (Wouter); Renkum; (*regionaal en landelijk*); lid provinciale staten; voorheen: vice-voorzitter partijbestuur '68-'69, voorzitter partijbestuur '73-'75, lid partijbestuur '78; gemeenteraad PAK fractievoorzitter '70-'74; binnenlandse zaken, ruimtelijke ordening, CRM; docent politieke vorming Hogere Sociaal-Pedagogische Opleiding; voorzitter CLAT-Nederland, bestuurslid vormingscentrum 'De Keyenberg' te Renkum;
- DIEDEREN, M. H. M. G. (Gé); Schaesberg; (*regionaal*); voorzitter actiecentrum SUN; welzijn, werkloosheid en arbeidsongeschiktheidsproblematiek, werkgelegenheid;
20. arbeidsdeskundige gmd; bestuurslid Stichting buurtwerk Schaesberg, personeelsvereniging GAK Heerlen, Stichting Gemeenschapshuis 't Eikse Schaesberg, Stichting Gemeenschapshuis D' Sjeet Schaesberg;
- DIEREN, W. van (Wouter); Edam; (*landelijk*);
25. adviseur Bestuur en fractie PPR; milieu, energie, wetenschap, economie, ontwikkelingswerk, media; directeur Stichting toegepaste Ecologie, publicist; sociaal psycholoog; adviseur United Nations Environment Program, adviseur Wereld Natuurfonds; bestuurslid Stichting Aarde, Utrecht, Ecoropa te Genève;
30. DIRX, J. W. H. (Jan); Nijmegen; (*regionaal en landelijk*); medewerker studiestichting, fractie-assistent Nijmegen; voorheen: sekretaris actiecentrum Nijmegen, voorzitter actiecentrum Nijmegen, sekretaris actiecentrum Gelderland, kerngroep lid; bestuurlijke organisatie, soc.-economisch beleid, milieu-, energie- en grondstoffenbeleid, volkshuisvesting en ruimtelijke ordening; lid van enige commissies van advies en bijstand aan B&W te Nijmegen;
35. DOORN, W. G. van (Wouter); Ede; (*regionaal en landelijk*); voorzitter themagroep milieu; voorheen: vice-voorzitter themagroep milieu, lid werkgroep internationale contacten, lid landelijk partijbestuur; landelijk energiekomitee van '75 tot '79, werkgroep energiediskussie vanaf '79;
40. landbouw, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, verkeer, milieu, internationale politiek; wetenschappelijk medewerker Rijksuniversiteit Utrecht; voorzitter redaktieraad en bestuur tijdschrift 'Arbeid en Milieu'; is ook lid van de PvdA;
45. DRAISMA, I. P. (Ids); Haren; (*regionaal en landelijk*); lid kongrespresidium, lid Kerngroep en kerngroepcommissie, werkgroep provinciale politiek Groningen; provinciale staten van Zuid-Holland van '75 tot '78; economie, financiën, werkgelegenheid, milieu, agrarische zaken; medewerker financiën en economie centrale direktie PTT;
50. DIJKSTERHUIS, H. K. U. (Henri); Groningen; (*regionaal*); gemeenteraadslid, plv. kerngroep lid; voorheen: bestuur actiecentrum Groningen-stad, bestuur actiecentrum provincie Groningen, kerngroep lid, correspondent PPRak, campagnecommissies; ruimtelijke ordening, sociaal-economisch beleid, landbouw, milieu, ontwikkelingssamenwerking, CRM, buitenlandbeleid, defensie;
55. student arbeids- en organisatiepsychologie; bestuurslid Woonwagenvoorzieningen Provincie Groningen, Meerschapp Paterswolde;
- DIJKSTRA, W. (Willem); Groesbeek; (*regionaal en eventueel landelijk*); raadslid gemeente Groesbeek, voorzitter actiecentrum Gelderland; voorheen: kerngroep lid, voorzitter actiecentrum Nijmegen;
60. bestuurlijke (re)organisatie, geweldloze agressie en defensie, welzijn; directeur B. J. Internaat ressorterend onder Min. CRM;
- GOETING, A. F. J. (Ad); Wijchen; (*onder voorbehoud: regionaal en landelijk*); lid bestuur Studiestichting; voorheen: lid provinciale staten Gelderland '74-'78;
65. milieu, waterstaat, bejaardenzorg, bestuurlijke organisatie; korrosiedeskundige; voorzitter 'Progressief Wijchen';
- GROENLEER, F. D. (Foort); Wemeldinge; (*regionaal*); PPR-vertegenwoordiger in de plaatselijke samenwerking met PvdA; sociale zaken, welzijn;

lid commissie welzijnszaken gem. Kapelle voor de sectie jeugd en jongerenwerk, lid commissie vluchtelingenwerk CJV-YMCA Nederland; bestuurslid landelijk hoofdbestuur van CJV-YMCA Nederland;

HEEM-WAGEMAKERS, D. A. Th. (Dilia) van der; Rotterdam; (*landelijk*); voorheen lid Tweede Kamer '73-'77; voorzitter actiecentrum Rotterdam; gemeenteraadslid Rotterdam '77-'78; vicevoorzitter partijbestuur; bestuurslid studiestichting; sociale zaken, economische zaken, minderheidsgroeperingen, feminisme, verkeer en waterstaat; vakbondsbestuurder vervoersbonden FNV;

HEER, W. F. de (Wim); Maastricht; (*regionaal*); voorzitter prov. actiecentrum Limburg; ruimtelijke ordening, wonen-volkshuisvesting, verkeer en vervoer; adviseur-wetenschappelijk medewerker bij een adviesbureau voor ruimtelijke ordening en vormgeving;

HEIDE, W. van der (Wieger); Middelburg; (*regionaal*); Kerngroep lid; voorheen: politiek sekretaris actiecentrum Zeeland, statenlid van '74-'78; leraar MAVO;

HEKSTRA, R. (Romke); Amsterdam; (*regionaal en landelijk*); voorzitter steunfractie Amsterdam; m.i.v. nov. '80 raadslid Amsterdam; voorheen: voorzitter actiecentrum Amstelveen '72-'73; gemeenteraad Amstelveen '70-'72, '73-'74, provinciale staten van Noord-Holland '74-'78; binnenlands bestuur, ruimtelijke ordening, onderwijs, welzijn, buitenlandse zaken, economische- en welzijnsplanning; wetenschappelijk medewerker Oude Geschiedenis VU;

HENDRICKX, D. A. W. M. (Denis); Tilburg; (*regionaal*); gemeenteraadslid; voorheen: voorzitter en bestuurslid actiecentrum Tilburg; kerngroep lid; ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, maatschappelijke aangelegenheden, vredes- en ontwikkelingsvraagstukken; pastoraal werker R. K. Parochie Heikant-Quirijnstok Tilburg-Noord; voorzitter bestuur welzijnsbehoort Oost-Brabant, sekretaris bestuur Jongeren centrum Tilburg-Noord;

HERMANS, J. H. C. M. (Jos); Geleen; (*regionaal*); voorzitter actiecentrum Geleen; voorheen: lid provinciale staten Limburg van '76-'78; economische zaken, onderwijs; leraar economie; bestuurslid cultureel centrum en V.V.V. Geleen;

HEYENRATH, L. J. A. (Leo); Kerkrade; (*regionaal*); raadslid; voorheen: redakteur provinciale periodiek, lid provinciale propagandacommissie, lid statensteunfractie; ruimtelijke ordening, sociale zaken, onderwijs; conrector aan een VVO-HAVO school; bestuurslid openbare bibliotheek;

HINDRIKS, H. (Henk); Groningen; (*regionaal en landelijk*); sekretaris en vice-voorzitter provinciaal bestuur Groningen, lid werkgroep provinciale politiek; voorheen: provinciaal campagneleider bij de laatste drie verkiezingen; sociaal-economisch beleid, energie, milieu; eindredakteur voorlichtingsblad Provinciaal Welzijnsburo Groningen;

HOEK, K. van der (Klaas-Wybo); Groningen; (*regionaal en landelijk*); voorzitter provinciaal bestuur Groningen; voorheen: bestuurslid provinciaal bestuur Groningen; (kern)energie, ontwikkelingssamenwerking, landbouw, regionale politiek, NCO-medewerker, leraar Nederlands; journalistiek werk;

HOORN, L. van (Louis); Heerenveen; (*regionaal en landelijk*); voorzitter provinciaal actiecentrum Friesland; algemeen bestuurslid SRV; voorheen: raadslid; energie, kleinschaligheid, milieu, openbaar vervoer, vrede, automatisering, democratisering; leraar HTS; lid algemeen overlegorgaan HTS; lid schoolfondscommissie;

HORNSTRA, H. (Henk); St. Annaparochie; (*regionaal en landelijk*); gemeenteraadslid sinds '74; voorheen: campagne team Friesland; natuurbescherming, onderwijs, buitenland; leraar biologie; voorzitter streekcomité, bestuurslid gem. instellingen; is ook lid van de PvdA;

HOUWELINGEN-DEN HOUTING, E. van (Bep); Dordrecht; (*regionaal*); sekretaris actiecentrum Dordrecht, lid PPR-vrouwen Dordrecht; Landelijk Overleg PPR-vrouwen; vrouwenraad Dordrecht vanaf '78, provinciaal project politieke vorming van vrouwen vanaf '78; vrouw en politiek, emancipatie, welzijnswerk, onderwijs; vormingswerkster, huisvrouw; bestuurslid Vrouwenraad Dordrecht;

1 **HJJDEN, P. N. J.** (Paul); Heerlen; (*regionaal en landelijk*); algemeen sekretaris van partijbestuur, partijbestuurslid sinds '77; voorheen: voorzitter provinciaal actiecentrum Limburg, voorzitter actiecentrum Heerlen; arbeidsaangelegenheden, sociale zaken, arbeidsrecht, jeugdwerkloosheid; hoofd personeelszaken bij DSM van sociale werkvoorzieningsstichting; sekretaris vakantiestichting ORA;

3 **JAGER-VAN LONKHUYZEN, D. A.** (Tine); Heerlen; (*regionaal*); lid gemeenteraad Heerlen, lid provinciale staten Limburg sinds '69; maatschappelijke zorg, cultuurbeleid; huisvrouw, (verpleegkundige);

10 bestuurslid gezinsvervangend kindertehuis, internaat zwakbegaafden, hotel voor gehandicapten, culturele raad Limburg, provinciaal orgaan welzijnsbevordering Limburg;

JANSEN, J. L. A. (Leo); Velp; (*regionaal*); lid Tweede Kamer; voorheen: lid provinciale staten Gelderland, lid partijbestuur;

15 milieu, sociaal-ekonomische vraagstukken; is ook lid van de PvdA;

JANSEN, P. (Peter); Amsterdam; (*landelijk*); voorzitter Stichting Jongerenwerk, Koördinator PPR-homo's, voorzitterspool; voorheen: sekretaris actiecentrum Den Haag, kerngroep lid, kongrespresidium; emancipatie, kunst en media, vrede, ontwikkelingssamenwerking; student politicologie; organisator mannenfilmcircuit, vertaler/bewerker;

JONGERUIUS, G. M. (Gerard); Amsterdam; (*regionaal en landelijk*); werkgroep publiciteit, themagroep vrede, campagnecommissie '81, kon-taktpersoon PPR-homogroep, PPR-Jongeren; voorheen: voorzitter themagroep vrede '74-'78, sekretaris buitenland partijbestuur ad interim '77, lid campagnecommissie '77-'79, buitenlandse en defensiepolitiek, emancipatie, justitie; medewerker Tweede Kamerfractie;

30 **JURGENS, E. C. M.** (Erik); Amsterdam; (*regionaal*); lid bestuur Studiestichting; voorheen: medeoprichter '68, voorzitter partij '68-'70, lid Tweede Kamer '72-'75;

KAMERMANS, A. H. (Age); Middelburg; (*regionaal en landelijk*); werkgroep politiek PPR-Zeeland; gemeenteraad Middelburg vanaf '74; voorheen: voorzitter actiecentrum Middelburg, lid partijbestuur, provinciale staten Zeeland '77-'78; ruimtelijke ordening, verkeer, openbaar bestuur, onderwijs; huisman; (onderwijzer buitengewoon onderwijs; student MO Staatsinrichting; sekretaris Stichting sociaal pedagogische Nazorg Zeeland;

40 **KINGMA, B.** (Berend); Marum; (*regionaal en landelijk*); bestuurslid actiecentrum provincie Groningen; voorheen: provinciale staten Groningen '74-'78; grondbeleid, landbouwbeleid, milieu en regiobeleid; veehouder; sekretaris en lid dagelijks bestuur van de Bond van Landpachters en Hypotheekboeren in Nederland; bestuurslid CBTB, Milieufederatie Groningen;

KOOPS, L. (Lukas); Grolloo; (*regionaal*); sekretaris actiecentrum Rolde, lid programcommissie Drenthe; voorheen: lid provinciaal bestuur Drenthe, mede-samensteller boekje 'Geen leven met kernenergie'; energiekomité Drenthe '79-'80; energiebeleid, onderwijs, milieu, Derde Wereld, mens en (verzorgings) staat; leraar Nederlands, Frans; sekretaris Stichting sociaal cultureel werk Rolde, Beleidsraad scholengemeenschap, lid Rolder overleggroep atoomenergie, lid werkgroep kleine kernen Rolde;

55 **KORSTEN, H. S. M.** (Harry); Venlo; (*regionaal*); lid provinciale staten Limburg vanaf '74; voorheen: voorzitter actiecentrum Venlo, voorzitter provinciaal actiecentrum Limburg, gemeenteraad Venlo '70-'76; onderwijs, welzijn, ruimtelijke ordening, verkeer, gezondheidszorg; connector rijksscholengemeenschap Venlo; voorzitter Stichting regionaal woonwagenwerk Noord-Limburg, lid hoofdbestuur landelijk woonwagenwerk, voorzitter buurtwerk Venlo, voorzitter schoolraad openbaar onderwijs Venlo, bestuurslid gezondheidscentrum Venlo;

65 **KORTMANN, H. J. H. J. M.** (Cint); Groningen; (*regionaal en landelijk*); voorzitter landelijke PPR-Jongeren, redaktielid PPRik, medewerker PPR-aktiekrant; voorheen: bestuurslid SJW, bestuurslid actiecentrum Groningen-stad, voorzitter PPR-Jongeren Groningen; energie, internationale betrekkingen, sociaal-ekonomische zaken, jeugd; student sociologie; voorzitter provinciaal Politiek Jongeren Kontakt Groningen;

KOSTER, J. de (Johan); Heinkensand; (*regionaal*); raadslid Borssele vanaf '70; voorheen: lid provinciaal bestuur Zeeland;

ruimtelijke ordening, energie; technisch vertegenwoordiger; lid Raadscommissie R.O. en Milieu-hygiëne, bestuurslid sportfondsen, voorzitter huurdersvereniging Borssele;

LAKO, P. (Paul); Groningen; (*regionaal*); voorheen: lid werkgroep energie provincie Groningen; milieu, energie, ontwikkelingssamenwerking; medewerker sekretariaat Algemeen Energie Raad; lid Werkgroep Eemsmund, redakteur 'Noorderbreedte'; is ook lid van de PvdA;

LANKHORST, P. A. (Peter); Amsterdam; (*regionaal en landelijk*); lid landelijke kerngroep; gemeenteraadslid sinds september 1974; welzijn, onderwijs, huisvesting, ruimtelijke ordening; buitenlandse zaken, politie en justitie; bestuurslid Openbare Bibliotheek Amsterdam;

LANTING, R. M. J. (Roelof); Groningen, (*regionaal en landelijk*); steunfractie actiecentrum Groningen, werkgroep welzijn actiecentrum Groningen, Kerngroep lid, lid Justitiewerkgroep; voorheen: lid werkgroep tuchtrecht; economisch beleid, justitie, welzijn, ontwikkelingssamenwerking, vrede; juridisch hulpverleners Buro voor Rechtshulp in Drenthe; lid commissie Rechtshulp Vereniging voor Rechtshulp, lid van de Kascommissie van de Doopsgezinde Vredesgroep;

LINDEN-PLAISIER, C. J. van der (Corrie); Vleuten; (*regionaal en landelijk*); lid plaatselijk actiecentrum, gemeenteraadslid Vleuten-De Meern vanaf '78; onderwijs, sociale zaken, huisvesting, emancipatie; huisvrouw en studente Agogische Theologische Opleiding K.T.H.U.; onderwijzeres;

MEEUWEN, P. A. J. J. van (Pierre); Waalwijk; (*regionaal en landelijk*); lid actiecentrum Midden-Langstraat; voorheen: voorzitter actiecentrum Midden-Langstraat, steunfractie gemeenteraad Diemen; energie, vrede en veiligheid, onderwijs; leraar natuurkunde HAVO-VWO;

MELKERT, A. P. W. (Ad); Amsterdam; (*regionaal en lijsttrekker*); lid partijbestuur, lid campagnecommissie; hoofdbestuur Europese beweging vanaf '78, bestuurslid PJK vanaf '77; voorheen: lid kerngroep, voorzitter Stichting Jongerenwerk, nationaal comité Europese verkiezingen '76-'80; internationale betrekkingen, binnenlands bestuur, economie; student politicologie; voorzitter Nederlands Platform internationaal jongerenwerk, voorzitter Council of European National Youth committees, lid uitvoerend comité jongerenforum van E.G., medewerker maandblad Politiek Overzicht;

MESMAN, L. J. P. (Leo); Hoofddorp; (*regionaal*); gemeenteraadslid Haarlemmermeer vanaf '78; voorheen: voorzitter actiecentrum Haarlemmermeer, lid provinciale kerngroep Noord-Holland; onderwijs, ruimtelijke ordening, Derde Wereld, welzijn;

lid commissie Rekreatie Spaarwoude, Stichting Geluidshinder Schiphol;

districtskatecheet;

MEULENBROEK, J. M. C. (Jeltje); (*regionaal*); lid werkgroep provinciale politiek provincie Groningen, lid werkgroep vrouwen PPR; voorheen: voorzitter actiecentrum Groningen-stad, voorzitter actiecentrum Groningen-provincie, lijsttrekker provinciale statenlijst, lid werkgroep landelijke politiek; fractieassistente statenfractie PPR-Groningen; juridische onderwerpen, onderwijs, vrouwen, welzijn, Derde Wereld; docente recht en economie; kaderlid ABOP;

MIDDEL, D. J. (Dick); Groningen; (*regionaal*); lid kerngroep; voorheen: voorzitter actiecentrum Groningen-stad; verhouding Oost-West/Noord-Zuid, sociaal-ekonomische problemen; leraar wiskunde R.S.G. Appingedam; voorzitter lerarenraad, vice-voorzitter wijkkereraad;

MOENS, A. (Albert); Joure; (*regionaal en landelijk*); bestuurslid provinciaal actiecentrum Friesland, kerngroep lid; voorheen: sekretaris en voorzitter actiecentrum Enschede, steunfractie gemeenteraad Enschede '76-'78; welzijn, onderwijs, reorganisatie binnenlands bestuur, buitenlands beleid; ambtenaar welzijnszaken gemeente Haskerland; lid werkgroep welzijn van de VNG, redaktie-sekretaris Kontakt, bestuurslid Open Jeugd-Jongeren en Volwassenenwerk Haskerland;

MOL, F. L. M. (Frits); Heinkensand; (*regionaal en landelijk*); voorzitter actiecentrum Borssele sinds '79; mens en maatschappij; onderwijzer;

- 1 NOORD-VERHEUL, E. D. G. van (Emmy), Nederhorst den Berg; (*regionaal en landelijk*); lid werkgroep buitenlandse werknemers, voorzitter aktiecentrum Noord-Holland; voorheen lid landelijke kerngroep, bestuurslid aktiecentrum Noord-Holland; bewustwording en emancipatie (bevrijding) van mensen in achterstand-situaties;
- 5 „huis”vrou in leefgemeenschap; vrijwillig vormingswerk voor vrouwen, lid werkgroep „Een leven lang leren”;
- OORD, G. D. van (Govert); Schipluiden; (*regionaal en landelijk*); lid steunfractie provinciale staten Zuid-Holland; voorheen: oprichter progressief akkoord Schipluiden, kerngroep, provinciale staten '77-'78; ontwikkelingssamenwerking, vrede en veiligheid, agrarische zaken, milieu, theologie en samenleving; veldwerker Interkerkelijk Vormingswerk Ontwikkelingssamenwerking, (civiel ingenieur); commissie internationale betrekkingen IKV, lid van het aktiecomité Solidaridad, lid verenigingsraad 'Natuurmonumenten', lid commissie ontwikkelingssamenwerking Gereformeerde Kerk, sekretaris S.O.S., bestuurslid Mondiaal Informatiecentrum Den Haag, lid adviescommissie Natuur en Landschap Reconstructie Midden Delfland;
- OOSTEN, F. van (Frits); Leiden; (*regionaal*); m.i.v. 1-9-'80 gemeenteraadslid, thans fractie-assistent; voorheen: raads-lid '76-'78; welzijn, onderwijs, gezondheidszorg; vormingswerker; lid ondernemingsraad landelijk instituut voor opleidingen in welzijns-werk, bestuurslid stedelijk projekt gecoördineerd bejaardenwerk;
- 25 OVEN, G. J. W. van (Gerritjan); Amsterdam; (*regionaal en landelijk*); lid themagroep vrede en welzijn (werkgroep justitie), vice-voorzitter Studiestichting, voorheen lid partijbestuur '75-'77, sekretaris buitenland '76-'77, lid kerngroep '78-'80; buitenlandse politiek, justitie, rechten van de mens, staatkundige verhoudingen;
- 30 rechterlijk ambtenaar in opleiding; bestuurslid Ned. Genootschap Internationale Zaken, bestuurslid Agenor (EEG-aktiegroep);
- PETERS, G. J. M. (Gerard); Maastricht; (*regionaal*); gemeenteraadslid sinds '71; voorheen: sekretaris plaatselijk aktiecentrum, voorzitter provinciaal aktiecentrum, sekretaris en voorzitter stuurgroep Raads- en Statenwerk, lid partijbestuur; ruimtelijke ordening, welzijn, onderwijs, financieel-ekonomische problemen; leraar VWO-HAVO; koördinator onderwijsprojectgroep afdeling preventie GGZ-Maastricht; lid samenwerkingsverband Heuvelland Zuid-Limburg;
- 40 POST-HOOYKAAS, R. (Ruth), Assen; (*regionaal*); aktief in aktiecentrum en vrouwengroep; van '74-'78 statenlid Drenthe; vrouwenemancipatie, onderwijs; lerares; bestuurslid Stichting Ombudsvrouw Drenthe, Stichting Drents Vrouwenburo, begeleidingsgroep VOS Drenthe, begeleidingsgroep werkgroep „Werk”, Stichting Eerste Drentse Werkplaatsen;
- 45 RÖELL, J. A. (Jaap); Odijk; (*regionaal en landelijk*); fraktiemedewerker Tweede Kamer; statenlid Utrecht sinds '78; voorheen: lid kongrespresidium, medewerker informatiecentrum PPR ondernemingsraden; kerngroep, sekretaris politiek provinciaal bestuur Utrecht, voorzitter themagroep macht; sociaal, ekonomisch en financieel beleid, zeggenschapverhoudingen, nieuwe internationale ekonomische orde, multinationale ondernemingen; milieu, energie; regionaal sociaal-ekonomisch beleid; lid redaktieraad maandblad bedrijfsdemokratisering Zeggenschap;
- 50 SAVELBERG, J. W. (Willy); (*regionaal*); gemeenteraadslid vanaf '75; voorheen: bestuurslid en voorzitter aktiecentrum Venlo; volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, welzijn; adviseert diverse wijkgroepen;
- 60 SCAP-KLOMP, W. (Winnie); Eelde; (*regionaal*); lid provinciaal bestuur Drenthe; voorheen: gemeenteraad Eelde '74-'78; ruimtelijke ordening, volksgezondheid; adjunkt wetenschappelijk medewerker; sekretaris regionale kruisvereniging;
- SCHRAVENSANDE, J. (Jaap); Driebergen; (*regionaal*); gemeenteraadslid Driebergen sinds '74; gezondheidszorg, welzijn, binnenlands bestuur, volkshuisvesting; directeur algemene zaken van een Stichting voor ambulante geestelijke gezondheidszorg; lid dagelijks bestuur Prov. Raad voor de volksgezondheid, bestuurslid en medewerker rechtswinkel, Stichting Spelothek Driebergen, Stichting krisiscentrum Utrecht;
- SIERKSMA, G. (Gerard); Groningen; (*regionaal*); voorzitter aktiecentrum Groningen-stad; sociaal-ekonomisch beleid; wetenschappelijk hoofdmedewerker econometrie;
- SPEK, H. P. van der (Hein-Piet); Roermond; (*regionaal en landelijk*); bestuur aktiecentrum Roermond, steunfractie Roermond; voorheen: voorzitter aktiecentrum Leusden; onderwijs, welzijn; leraar middenschoolexperiment Heythuysen;
- TEMPELMAN, F. G. M. (Frank); Driewegen; (*regionaal*); voorzitter aktiecentrum provincie Zeeland; voorheen: voorzitter aktiecentrum Borssele; energie; werktuigkundige; bestuurslid FNV Borssele, VARA distrikt Zeeland;
- TERPSTRA, P. (Pieter); Nijmegen; (*regionaal en landelijk*); lid werkgroep 'PPR en vakbeweging'; voorheen: voorzitter aktiecentrum Nijmegen, lid bestuur aktiecentrum Nijmegen '68 tot '74, vice-voorzitter aktiecentrum Gelderland '69-'71, lid kerngroep; sociale en ekonomische vraagstukken; chef begrotingsburo in een industriële onderneming; sekretaris van een ondernemingsraad, lid distriktsraad Gelderland Industriebond FNV;
- TIGGES, W. (Wim); Den Haag; (*regionaal*); lid kerngroep, lid werkgroep onderwijs; voorheen: sekretaris aktiecentrum Den Haag; onderwijs, kunst- en wetenschapsbeleid, milieu, energie, emancipatie, werkgelegenheidsproblematiek; wetenschappelijk medewerker universiteit Leiden en student politicologie; lid universiteitsraad Leiden;
- TILANUS, C. P. G. (Kees); Woerden; (*regionaal en landelijk*); lid provinciale staten Zuid-Holland sinds '74; voorheen: voorzitter aktiecentrum Nijmegen, gemeenteraadslid Nijmegen '70-'72, lid partijbestuur, stuurgroep raads- en statenwerk, partijopbouw; welzijn, ruimtelijke ordening, sport; ambtenaar ministerie justitie, direktie kinderbescherming; plaatsvervangend bestuurslid nationale sporttotalisator, docent katholieke leer-gangen M.O. pedagogiek;
- TONNAER, J. J. G. (Jacques); Sittard; (*regionaal*); lid plaatselijk aktiecentrum; voorheen: partijbestuur en voorzitter partijbestuur, provinciale staten Limburg '68-'76, Eerste Kamer '69-'74; buitenlandse zaken, ekonomie en werkgelegenheid; burgemeester van Sittard;
- VENTE, M. (Marten); Den Haag; (*regionaal en landelijk*); koördinator themagroep macht, lid programcommissie; voorheen: voorzitter aktiecentrum Utrecht-stad, lid kerngroep-evaluatiecommissie; sociaal-ekonomische macht, landbouw en voeding, sport; ambtenaar ministerie ekonomische zaken;
- VERBEEK, H. A. (Herman); Groningen; (*regionaal en landelijk*); partijvoorzitter; voorheen: voorzitter aktiecentrum provincie Groningen '75-'77; buitenland, ontwapening, Derde Wereld, Nieuwe Ekonomische Orde, Ekologie; priester; schrijver; voorzitter stichtingsbestuur Gehandicapte kinderen Groningen, vice-voorzitter Stichtingsbestuur Folklingestraat-Synagoge Groningen;
- VERDUYN LUNEL, A. J. A. (Jack); Den Haag; (*regionaal en landelijk*); gemeenteraadslid Den Haag, lid partijbestuur; voorheen: voorzitter aktiecentrum Den Haag, lid kerngroep, themagroep welzijn; sociale ekonomie, stadsvernieuwing, volkshuisvesting, welzijn, emancipatie;
- VERHAGEN-VAN WATERSCHOOT, P. R. M. (Paula); Heinkenszand; (*regionaal*); penningmeester plaatselijk aktiecentrum; voorheen: bestuurslid plaatselijk aktiecentrum; gezondheidszorg, milieu, energiebesparing; huisvrouw en part-time kantoorbaan;
- VISSER, J. (Jan); Soest; (*landelijk*); gemeenteraadslid sinds '74; voorheen: lid raads- en statenwerk, redaktie gemeentepaper; cultuur en maatschappelijk werk; leraar; bestuurslid Antishock;
- VLIET, F. (Frans); Groningen; (*regionaal*); bestuurslid aktiecentrum Groningen-stad, lid plaatselijke werkgroep energie en landelijke politiek; energie, milieu, sociaal-ekonomische problematiek; wetenschappelijk ambtenaar Rijksuniversiteit Groningen; medewerker Centrum voor Energiebesparing te Rotterdam;

1 VOCKING, C. (Frans); Utrecht; (*regionaal en landelijk*);
gemeenteraadslid Utrecht sinds '74; voorheen: kerngroep lid, voorzitter
aktiecentrum Utrecht-stad, lid kongrespresidium;
CRM, onderwijs, verkeer, stadsvernieuwing;
directeur Studio IM;

5 VOS, L. F. (Louis) de; Grave; (*regionaal*);
bestuurslid actiecentrum Grave; voorheen: gemeenteraadslid '70-'76,
koördinator actiecentrum Grave, kerngroep lid;
werkgelegenheid, integratie gehandicapte mens in samenleving;
directeur van de vereniging 'Het Gesproken Weekblad' te Grave;
bestuurslid Vereniging Nederlands Blindenwezen; Stichting Coördina-
tiecentrum studielectuur voor blinden, Vereniging van ouders van blind-
10 de en slechtziende kinderen, voorzitter F.N.V. afdeling Grave;

VRIES, D. A. (Dick) de; Huis ter Heide; (*regionaal*);
sekretaris actiecentrum Norg, lid bestuur provinciaal actiecentrum;
regionale onderwerpen: bestuurlijke herindeling-welzijnsplanning;
reclasseringsambtenaar;

15 VUURBOOM, E. L. (Louis); Alkmaar; (*regionaal en landelijk*);
sekretaris partijbestuur; voorheen: bestuurslid actiecentrum Haarlem;
vrede, ontwikkelingssamenwerking, buitenlandse werknemers;
bestuurslid stichting radikalenkrant;

20 WAAGMEESTER, C. P. H. (Kees); Alphen aan den Rijn; (*regionaal en
landelijk*);
gemeenteraadslid sinds '74, redactielid PPR-aktiekrant; voorheen: eind-
redakteur PPR-aktiekrant, werkzaamheden voor Tweede Kamerfractie;
buitenlandse politiek, economische orde;
redakteur Hervormd Nederland;
adviseur coördinatiegroep Kerk en Politiek in de PPR, adviseur kom-
missie van NCO, redakteur 'Tijd en Taak';

25 WAKEREN, C. J. (Gerard) van; Westervoort; (*regionaal en landelijk-
onder voorbehoud*);
voorzitter actiecentrum Westervoort, lid steunfractie, lid themagroep
milieu; voorheen: sekretaris en voorzitter actiecentrum Maarn, sekreta-
ris actiecentrum Utrechtse Heuvelrug-Zuid, lid steunfractie 'Vernieu-
30 wing Maarn-PPR-D'66;
ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, kleine kernenproblematiek, wel-
zijn, stadsvernieuwing, kernenergie;
planoloog;
lid bestuurskollektief PPR-PSP Westervoort, bestuurslid Christelijke
school Westervoort;

35 WALTMANS, H. J. G. (Henk); Oosterhout; (*landelijk en lijsttrekker*);
lid Tweede Kamer sinds '72; voorheen: voorzitter actiecentrum Maas-
tricht, actiecentrum Maas en Mergelland, sekretaris en voorzitter pro-
vinciaal actiecentrum Limburg, lid provinciale staten Limburg '70-'74, lid
Europees Parlement '76-'77;
ontwikkelingssamenwerking, onderwijs, buitenlandse politiek, binnen-
40 landse bestuur, defensie;
directeur Stichting Europa Huis in Nederland, adviseur CEVNO, advi-
seur Nederlands Comité voor Europese Veiligheid en samenwerking, lid
werkgroep ontwapening, ontspanning en olympische spelen;

45 WILLEMSSEN, G. (Bert); Weesp; (*regionaal en landelijk*);
lid partijbestuur; voorheen: lid kerngroep en kerngroepkommissie, se-
kretaris actiecentrum Weesp, lid DB van de SRV; buitenlandse politiek,
justitie en binnenlandse zaken;
student rechten;

50 WINKEL, M. W. M. van (Michel); Den Helder; (*regionaal*);
medewerker Tweede Kamerfractie; voorheen: lid Tweede Kamer '75-'77,
lid bestuur Noord-Holland;
justitie, defensie, ombudswerk;
filosoof, theoloog;

55 WOLF, A. J. L. (Ton); Delft; (*regionaal en landelijk*);
gemeenteraadslid Delft sinds '74; voorheen: lid actiecentrum Delft: be-
stuurslid, voorzitter, plaatsvervangend lid Kerngroep, lid werkgroep
'Economische Macht';
milieu, volksgezondheid, sociale zaken, maatschappelijk werk, onder-
wijs, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, verkeer;
hoofdkondukteur Ned. Spoorwegen;
lid van de Raad ter behartiging van de belangen van de buitenlandse
60 werknemers, plaatsvervangend bestuurslid algemeen bestuur Woonwa-
genschap regio Westland;

ZEEUW, J. H. de (Jaap); Nijmegen; (*regionaal en landelijk*);
lid steunfractie gemeenteraad, plaatsvervangend kerngroep lid, koördi-
nator werkgroep landelijke politiek Nijmegen, lid raadscommissie voor
Openbare werken van de gemeente Nijmegen vanaf febr. '80; voorheen:
65 bestuurslid actiecentrum Rotterdam '76-'79, voorzitter actiecentrum
Rotterdam '76-'77, kerngroep lid;
milieu (geluidshinder), energie;
projectleider 'verkeerslawaaï'; (werktuigbouwkundig ingenieur);

Van onderstaande personen is nog geen bewilling ontvangen. De
vakantieperiode is hier waarschijnlijk de oorzaak van. Er kan slechts een
summiere weergave van de namen gegeven worden. De regionale verga-
deringen krijgen tijdig bericht van de definitieve lijst.

Akkermans, Erik; Amsterdam;
Andriessen, Margo; Groningen;
Bochove, Cornelis van; Dordrecht;
Boomkens, Taco; Nijmegen;
Diederen-van Dijk, An; Heerlen;
Duyn, Roel van; Veele;
Engels, Gerrie; Harmelen;
Gaay Fortman, Bas de; Ermelo;
Geersing, Jan; Paterswolde;
Goudswaard, Fokke; Gouda;
Gulik, John van; Dordrecht;
Hermans, Marijke; Odijk;
Huilen, Michel van; Lelystad;
Janssens-Quant, Thea; Wormer;
Kasteelen, Michiel van de; Leiden;
Keuchenius, Ella; Leersum;
Kistemaker, Corrie; Mijdrecht;
Kooten, Hans van; Assen;
Kroon, Frederike; Amsterdam;
Mantel, Paul; Den Haag;
Merkies, Wil; Utrecht;
Meijers, Jo; Sittard;
Meijs, Paul; Kerkrade;
Mulder, Klaas-Anton; Delfzijl;
Noord, Johan de; Beilen;
Pasma, Grietje; Groningen;
Piters, Thea; Maastricht;
Polman, Peter, Hoensbroek;
Potma, Theo; Voorschoten;
Renkema, Garnt; Leek;
Schemmekens, Jaap; Houten;
Seeters, Greet van; Montfoort;
Staa, André; Assen;
Steegh, John, Leiden;
Stok, Nico; Bedum;
Teule, Jan-Gert; Amstelveen;
Tiesma, Henk; Rotterdam;
Timmermans, Anna; Zevenaar;
Trip, Boy; Laren;
Tuininga, Erik-Jan; Leusden;
Vegt, Henk van de; Oldenzaal;
Verkuyl, Inge; Hardenberg;
Visser, Bea; De Bilt;
Vlist-Wesseldijk, Willy van der; Deventer;
Vogelzang, Roel; Opeinde;
Wildeboer, Wim; Groningen;
Wingen, Margot; Alkmaar;
Zeeuw, Joop de; Nijmegen;
Zuurbier, Jacques; Santpoort-Noord.

REGIONALE BIJEENKOMSTEN OP 13 SEPTEMBER

Al eerder is in de PPR-aktiekrant aangekondigd dat op zaterdag 13 september vier regionale bijeenkomsten worden gehouden van provinciale centra. Alle PPR-leden worden hiermee opgeroepen aan deze vergaderingen deel te nemen om zo mee te werken aan het advies voor de PPR-kandidatenlijst voor de komende verkiezingen voor de Tweede Kamer.

De provinciale actiecentra zijn als volgt over de vier regio's verdeeld.

REGIO I

Groningen + Friesland + Drenthe + Overijssel + Gelderland (+ Dronten + Zeewolde)
Vergaderplaats: ZWOLLE
café-restaurant "Suisse", Luttekestraat 17 (tel. 05200-12000). (Men loopt het station uit, de Stationsstraat in, tot gracht, linksaf, na brug rechtsaf. Ongeveer 10 minuten lopen).

REGIO II

Noord-Holland (+ Almere + Lelystad)
Vergaderplaats: HAARLEM
Restaurant „De Wintertuin”, Stationsplein 100 (tel. 023-327396)

REGIO III

Zuid-Holland + Zeeland
Vergaderplaats: ROOSENDAAL

Restaurant „De Raadskelder”, Markt 20 (tel. 01650-34566)

REGIO IV

Utrecht + Noord-Brabant + Limburg
Vergaderplaats: EINDHOVEN
Hotel-restaurant „Cocagne”, Vestdijk 47 (tel. 040-444755)

ALLE VERGADERINGEN BEGINNEN OM 10.30 UUR.

Aan de vier regionale bijeenkomsten wordt verzocht een advies uit te brengen over:

- de lijsttrekker(-ster)
- de volgende 16 kandidaten voor de landelijke lijst
- de volgende 23 kandidaten die men op het regionale gedeelte van de lijst wenst.

De adviezen van de regionale bijeenkomsten worden terstond meegedeeld aan het partijbestuur. Zij worden ter kennis gebracht van de kerngroep en van de kongresdeelnemers.

Als kandidaten kunnen worden geadviseerd de namen van degenen die zijn opgenomen in de door het partijbestuur in dit nummer van de PPR-aktiekrant gepubliceerde alfabetische lijst.

LAAT JE STEM SPREKEN IN DE PPR

PAUL VAN DER HIJDEN
algemeen sekretaris

Kongres over Arbeid

Aan de regionale vergadering over de kandidatenlijst in Steenwijk op 13 september (voor de provincies Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel en Gelderland) wordt op initiatief van het actiecentrum Overijssel een kongres

gekoppeld over Arbeid, vooral gericht op het noordoosten van het land. De bijeenkomst, in de Meenthe, begint 's morgens om 9.30 uur en tot 13.00 uur duurt het kongresgedeelte. Sprekers zijn Bas de Gaay Fortman en CNV-

voorzitter D. H. Grasman. Ook wordt een forumdiskussie gehouden. Voor verdere informatie: Jenny de Oude, Goeman Borgesiusstraat 11, Steenwijk, tel. 05210/14655.

ROUTES VAN GEVAARLIJKE STOFFEN

De provincies Zuid-Holland en Zeeland willen van hun regionaal kongres op 13 september in Roosendaal niet alleen een stem-manifestatie maken, maar ook een inhoudelijke discussie mogelijk maken. Als onderwerp is gekozen voor de „Routes van gevaarlijke stoffen”, een voor beide provincies belangrijke zaak. Achtergrondinformatie ligt op het kongres gereed. Mo-

gelijkerwijs zal ook enige tijd worden gediskussieerd over: „Is het juist politici van andere partijen tot keuzes te dwingen via een PPR-achterdeur?”. Deze diskussie wordt voorafgegaan door twee inleidingen: één pro en één contra.

Het actiecentrum Zuid-Holland zal tijdens dit kongres zijn reglementaire bestuursverkiezing houden, waarbij

aftredend zijn Wim Koopmans, Leo Bos en Wil Klassen, evenals voorzitter Leo Pusch. Deze laatste is herkiesbaar. Kandidaten opgeven bij het secretariaat, postbus 6128, 3130 BC Vlaarding en telefonisch: 010/743519 tot uiterlijk een uur na aanvang van het kongres.

PPR-Den Haag:

„Stop de sloop van de stad”

Op 18 juni heeft de PPR-gemeenteraadsfractie van Den Haag op een persconferentie een nota gepresenteerd met bovengenoemde titel. Deze nota komt voort uit de grote onvrede bij de PPR (en gelukkig in toenemende mate ook bij andere partijen en de bevolking) over de sloop van steeds meer karakteristieke panden in Den Haag. Het lijkt erop dat bepaalde wijken in Den Haag doelbewust onbeschermd zijn, zodat projektontwikkelaars daar ongeremd hun gang kunnen gaan. Ook de overheid zelf zorgt voor sloop, gevolgd door smakeloze nieuwbouw. De nu door de PPR uitgebrachte nota bevat een pakket van maatregelen om te komen tot een effectief en samenhangend beleid ten behoeve van de bescherming van de karakteristieke stadsdelen van Den Haag.

Een van de belangrijkste maatregelen is de voorgestelde verordening Monumenten en Stadsgezichten. Den Haag kende, in tegenstelling tot een aantal andere gemeenten, een dergelijke verordening niet; nieuw is dat hierin ook Beschermd Stadsgezichten zijn opgenomen. Sloop en/of verandering van panden mag slechts met vergunning van B & W plaatsvinden. Uitbreiding van het aantal beschermde stadsgezichten is hard nodig; deze uitbreiding moet dan wel gevolgd worden door het snel maken van conserverende bestemmingsplannen. Nú is het zo dat in 1971 3 Beschermd

Stadsgezichten zijn aangewezen, terwijl er nog steeds geen bestemmingsplannen voor deze gebieden zijn; in één van deze gebieden bedreigt de uitbreiding van de Tweede Kamer een aantal karakteristieke panden!

Om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen kan de gemeente een voorbereidingsbesluit nemen; in Den Haag gebeurt dat meestal veel te laat. Bovendien: terwijl een voorbereidingsbesluit de situatie moet bevriezen, handelt het gemeentebestuur gewoon allerlei ingediende bouwplannen tijdens de bevroingsperiode af, zodat eventuele nieuwbouw direct na afloop van het voorbereidingsbesluit kan beginnen. De PPR vindt dat beoordeling van bouwplannen pas na afloop van het voorbereidingsbesluit mag plaatsvinden.

Vorbereidingsbesluiten moeten gevolgd worden door bestemmingsplannen. In Den Haag bestaat de neiging om steeds meer globaal te bestemmen; juist met een gedetailleerde bestemming kan de bestaande situatie zo goed mogelijk worden vastgelegd, wat sloop onaantrekkelijk maakt. De PPR beveelt gedetailleerd bestemmen aan, waarbij ook geveltekeningen kunnen worden opgenomen.

Zolang er geen bestemmingsplan is, is de bouwverordening een belangrijk instrument om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan. De Haagse bouwverordening staat veel meer toe (m.b.t. bouwhoogten, dichtbouwen van bin-

nenterreinen en relatie gebouwstraatbreedte) dan de modelbouwverordening van de VNG. Bovendien wordt het „kunnen” geven van vrijstellingen door het College van B & W meestal als „moeten” geïnterpreteerd. Daarom stellen wij in de nota een aantal wijzigingen in bouwverordening voor.

Er zijn nog een aantal andere instrumenten die de gemeente kan hanteren: zo kan zij eigenaren aanschrijven tot onderhoud. Dat moet dan niet na jaren verwaarlozing gebeuren, maar zo snel mogelijk. De gemeente zou onttrekking aan de woonruimte zoveel mogelijk tegen moeten gaan en de vorderingsmogelijkheden meer moeten gebruiken. Daarmee is de volkshuisvesting gediend, maar vaak ook het stadsgezicht.

Bij de beoordeling van de welstand zal ook de afweging behoud tegenover nieuwbouw moeten plaatsvinden; bovendien moet meer gelet worden op de relatie van een gebouw met de bestaande omgeving. In de 99 pagina's tellende nota wordt wel duidelijk dat er een grote mate van samenhang tussen de maatregelen bestaat; alleen met deze maatregelen kan er de komende tijd nog wat gered worden in Den Haag.

Alhoewel de nota is toegespitst op de Haagse situatie, is deze ook voor andere steden van belang. Voor f 10,- op giro 93 16 31 t.n.v. Steunfractie PPR Den Haag is het stuk te bestellen.

Kandidaatstelling partijbestuur

Zoals elk jaar is ook nu op het najaarscongres de helft van de leden van het partijbestuur aftredend. Op het rooster van aftreden staan 8 partijbestuursleden, waaronder de vice-voorzitter, de sekretaris voorlichting en de sekretaris buitenland.

Kandidaten kunnen worden gesteld door de actiecentra, door 15 partijleden gezamenlijk en door het partijbestuur zelf. De verkiezing wordt voorbereid door een commissie, waarvan de leden worden benoemd door de kerngroep van 21 juni a.s.

De partij wordt opgeroepen voor een ruim aanbod van geschikte kandidaten te zorgen. Namen kunnen uiterlijk tot 1 september a.s. worden gemeld aan de adviescommissie verkiezing partijbestuur, p/a Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

DE STEM DES VOLKS**DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS****Christen-turken**

In de lente van het vorig jaar bezetten enkele tientallen christen-turken de St. Jan in Den Bosch. De reden hiervoor was een dreigende uitzetting uit Nederland van deze vervolgd minderheids-groep in Turkije. Christen-turken woonden (en heel weinigen wonen nog steeds) voornamelijk in het oosten van Turkije. Zij stonden daar bloot aan een steeds heviger wordende vervolging door hun moslim-landgenoten. Negentig procent van de inwoners van Turkije zijn moslim en gaan van de gedachte uit dat iedere recht-gearde turk moslim dient te zijn. Christenen worden met dwang overgehaald om van godsdienst te veranderen. Deze dwang nam de afgelopen jaren steeds grotere

vormen aan, (afpersing, roof, schietpartijen), met als resultaat dat de meeste christenen het land ontvluchtten en, met achterlating van al hun bezittingen, naar „christelijke” landen in west-europa getrokken zijn in de hoop dat mede-christenen hen als vluchteling zouden opvangen.

Het tegendeel blijkt echter het geval te zijn. Vele westerse landen, waaronder Nederland als een van de koplopers, werpen grote belemmeringen op voor deze groep vluchtelingen om zich hier te vestigen.

De aktie van vorig jaar in Den Bosch was in zoverre succesvol dat staatssecretaris Haars van Justitie besloot om ieder geval afzonderlijk te bekijken. het resultaat is dat velen van hen op dit moment nog steeds geen uitslag hebben ontvangen of zij wel

of niet een verblijfsvergunning krijgen. Deze onzekerheid wordt echter met de dag groter daar de laatste weken reeds enkelen zonder aanwijsbare reden het land zijn uitgezet. Tevens stijgt hun angst door de dreigende gelijkshakeling met illegale gastarbeiders. Christen-turken zijn, toen zij Nederland binnenkwamen, geadviseerd door officiële vluchtelingenorganisaties om niet te gaan werken omdat dit hun aanvraag voor erkenning tot vluchteling in gevaar zou brengen. Nu worden zij echter bedreigd het land te moeten verlaten omdat zij niet kunnen aantonen twee jaar achter elkaar gewerkt te hebben, zoals illegale gastarbeiders dat dienen te doen. Het vluchtelingenbeleid van staatssecretaris Haars is een toonbeeld van verwarring en onduidelijkheid. Niemand

weet waar hij of zij aan toe is. Bootvluchtelingen uit Vietnam worden zonder problemen binnengehaald en erkend als vluchteling, terwijl christen-turken zoals blijkt uit een onderzoek van de Wereld Raad van Kerken, op alle mogelijke manieren achtervolgd en onderdrukt worden.

Het vluchtelingenbeleid van dit kabinet getuigt van een grove onderkenning van de problematiek van de christen-turken en dient door de politieke partijen in de Tweede Kamer op een effectieve manier aan de kaak te worden gesteld.

**ROB HALLEGRAEFF
Ermelo**

Multinationals

Wie met ontwikkelingshulp te maken heeft krijgt altijd weer te horen dat de internationale bedrijven de Derde Wereld arm maken:

„uitbuiting en leegroof” zijn de gebruikelijke leuzen, maar vraag je om betrouwbare gegevens dan komen die niet los. Wie kan mij er aan helpen? Graag van een bepaalde fabriek.

Bij de Stichting van de fabriek:

- welk gedeelte van het geïnvesteerde kapitaal werd omgezet in kapitaalsgoederen en bleef eigendom van het buitenlandse bedrijf?
- welk gedeelte van het stichtingskapitaal werd aan de inheemse arbeiders uitbetaald en kwam het volk ten goede?

c. welk deel werd omgezet in infrastructuur, scholen enz. die ten goede kwam van het inheemse volk?

Bij de produktie

- de tijdens de produktie nodige afschrijvingen en nieuwe investeringen (eigendom van het bedrijf)?
  - de naar het buitenland overgemaakte winsten?
  - de naar het buitenland overgemaakte loonsommen voor buitenlandse arbeiders?
  - de aan de inheemse arbeiders uitbetaalde lonen?
  - de aan de inheemse regering uitbetaalde belastingen?
  - de bedragen aan sociale voorzieningen die het volk ten goede komen, medische hulp, scholen, sportterreinen, dienstwoningen?
- Het enige bedrijf waarvan

ik zeer algemene cijfers heb is DOW. Jaarverslag 1978 blz. 14. De opbrengst (niet: winst) werd verdeeld in: 56,7% grondstoffen en diensten. Die diensten komen ten goede aan de arbeider. Welk aandeel dat is wordt niet gezegd.

19,3% lonen en sociale lasten. (arbeider) 8% belasting naar de inheemse regering (arbeider) 12,7% afschrijving en investering (kapitaal maar ook ten dienste van nieuwe arbeidsplaatsen) 3,3% verlaat als winst het land.

(Dat dit per aandeel nominale waarde heel hoog is staat vast: in zes jaar tijd heeft de belegger/kapitalist zijn geld er uit). Gevraagd nu naar de fout in mijn redenering:

als 3,3% van de opbrengst ten goede komt aan de geldschietter en 19,3 + 8 + een onbekend deel van 56,7 aan de bevolking is dat dan een bewijs dat dit bedrijf een land arm maakt?

Wat mij nl. verontrust is, dat men altijd bedrag f en e noemt maar nooit de andere bedragen.

Verder: als die buitenlandse bedrijven zulke schandalige winsten maken en wij arbeiders daartegen zijn, waarom stichten wij dan niet zelf inheemse bedrijven waarvan de winsten in het land blijven?

Of willen wij dat niet?

**R. Slot
4571 PX AXEL
Capellestraat 7.**

Cambodja

Het Medisch Comité Nederland-Vietnam roept op een extra-bijdrage te geven aan de leniging van de hongersnood in Cambodja, die o.m. is veroorzaakt door de

maandenlange droogte. Er is via de Britse hulporganisatie Oxfam gezorgd voor een extra-zending rijst, waarmee een bedrag van drie ton is gemoeid. Daarom hoopt het Medisch Comité Nederland-Vietnam

op extra-bijdragen – op giro 10 90 400 t.n.v. penningmeester MCNV ovv Cambodja.

Suriname

Achtergrondinformatie over

de recente ontwikkelingen in Suriname geeft Suriname Informatie, nummer 3, een uitgave van de Solidariteitsbeweging Suriname, Prins Hendriklaan 97 in Utrecht. Het blad kost f 3,-, inkl. porto, over te maken op giro 33 71 328 t.n.v. SBS.

TAPTOE BREDA: ANTI-MILITARISTISCHE DEMONSTRATIE

de is.
Ziet
ble-
er-
wilt
lijkt
We-
alle
ter-
vor-

van
een
de
ris-
de
de
ec-
te

Van 21 tot 31 augustus a.s. vindt voor de vijfde keer de Nationale Taptoe plaats in Breda. Voor de vijfde keer ook zal er actie tegen worden gevoerd. Want de taptoe is niet zomaar een evenement waarbij leuke muziek wordt gemaakt. Integendeel: het is een gebeuren waarbij op verdeckte wijze propaganda wordt gemaakt voor het Nederlandse (NAVO) leger!

Dat de taptoe een militair festijn is blijkt wel duidelijk uit het feit dat de taptoe op de parade van de Koninklijke Militaire Academie plaats vindt; in het teken staat van diverse militaire jubilea; bestaat uit troepen marcherende soldaten, die strak geuniformeerd sterk gescandeerde muziek spelen, terwijl ze gedisciplineerd voortmarcheren. De vechtmachine wordt voor een paar avonden uitgerust met

toeters en trommels.

Ook de culturele raad van de provincie Noord-Brabant ziet dit in. In haar advies over subsidiëring van de taptoe aan GS merkt de raad op: „Ondanks de groeiende inbreng van de kant van de burgers blijft het op de eerste plaats een militair gebeuren. De post propaganda van het ministerie van Defensie lijkt de aangewezen subsidiepost voor deze taptoe.”

Overigens heeft GS de afgelopen jaren nog nooit het afwijzend advies van de culturele raad opgevolgd. Samen met de gemeente Breda zal de provincie weer garant staan voor het verlies van f 88.000,-. De totale kosten van de taptoe bedragen overigens zowat een half miljoen! Een forse uitgave voor dergelijk militair vertoon!

De taptoe staat overigens niet alleen in

het aanprijzen van het leger. Ook vlootdagen, open dagen bij vliegbases en wapenbeurzen zijn andere zichtbare tekenen van de voortschrijdende militarisering van de samenleving.

Om nu een vuist te maken tegen het militarisme roept het Anti-Taptoe-Komitee iedereen op mee te doen met de massale demonstratie op zaterdag 23 augustus in Breda, vertrek om 14.00 uur vanaf de Grote Markt. Voor en na de demonstratie is er een manifestatie met muziek, zang en cabaret. Vanuit diverse plaatsen rijden bussen of worden fietstochten georganiseerd. Inlichtingen: 076 - 223831/133081.

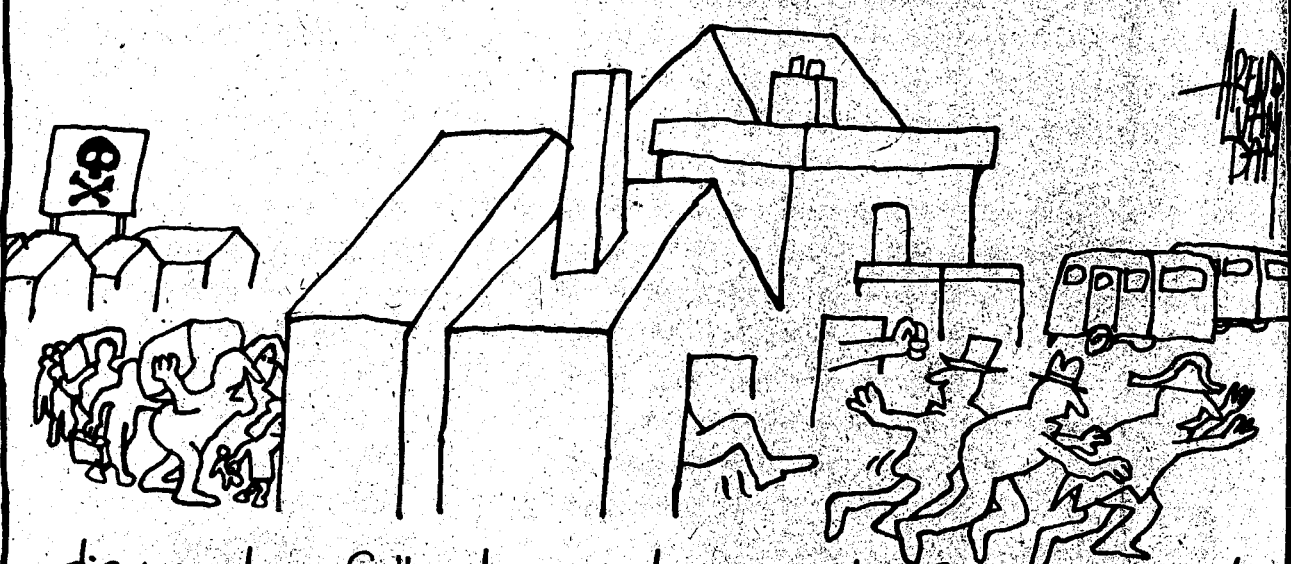
Financiële bijdragen zijn broodnodig en welkom op giro 3663453 t.n.v. P. Mellissen, Breda; o.v.v. steun Anti-Taptoe-Komitee.

Rechtvaardig Scenario Lekkerkerkers of "Wie niet horen wil, moet voelen"

1980... Kanker-veroorzakend benzeen en giftige stoffen in het drinkwater bedreigen gezondheid & leven der bewoners .....

PPR AKTIE KRANT

ERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

26 SEPTEMBER 1980, NUMMER 161

Een beter bestaan en 300.000 arbeidsplaatsen extra. Dat kan, zegt UITWEG '81, het ontwerpverkiezingsprogramma van de PPR, als de particuliere consumptie wat minder wordt. Maar dan ook als de overheid een eerlijke herverdeling aanstreeft en bij die noodzakelijke consumptiebeperking niet de zakken nog eens extra pakt. Een gesprek met Leo Jansen over de financiële aspecten van UITWEG '81 op pagina's 8, 9 en 10.

In het boek „Toekomst van de verzorgingsstaat” biedt de PPR-studiestichting een radikaal alternatief voor een verziekte verzorgingssysteem. Onbetaald werk kan de kwaliteit van ons bestaan ten goede komen – mits aan harde voorwaarden wordt voldaan. Bas de Gaay Fortman schrijft hierover op de pagina's 11 en 12.

De Troonrede toont eens te meer de toenemende machteloosheid van het kabinet op bijna alle fronten. Aldus Ria Beckers in haar eerste reactie op de verklaring van het kabinet Van Agt & Wiegel, Pagina 4.

UITWEG '81: EEN BETER BESTAAN EN 300.000 ARBEIDSPLAATSEN EXTRA
RADIKAAL ALTERNATIEF VOOR VERZIEKTE VERZORGINGSSTAAT
JONGEREN: VERANTWOORDELIJK VOOR ELKAAR
HUUR- EN KOOPVOORDELEN KOMBINEREN
BURGERLIJKE ONGEHOORZAAMHEID?
TROONREDE: MACHTELOOSHEID?
VREDESWEEK

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Ruud E. de Vringer,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Werkgroep Publiciteit PPR

redaktie

Karel Berkhout, Stéphanie Brokerhof,
Walter van Opzeeland (eindredacteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redaktie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redaktie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

Partijburo PPR, Singel 277,
1012 WG Amsterdam;
tel. overdag:
020-247570-227342;
's avonds:
Ruud E. de Vringer, 010-713660

basis-layout

Joep Paulussen

PPR moet blijven (II)

Het interview met Harry van Doorn in de Haagse Post heeft een stroom van voor de PPR sympathieke reacties ontketend. Zoals bijvoorbeeld die van een journalistenforum van de NOS: Harry van Wijnen zei daar o.m. dat de PPR „een werkelijk *andere* partij is, dan de PvdA; een partij voor jonge mensen; hun programma is anders en hun samenstelling is anders. Ook al moet ik nog zien dat ze in staat zijn de PvdA naar links te trekken. Laat ze rustig doorgaan.”

Hermann Bleich merkte in dit verband op: „De PPR vaart een eigen koers, heeft een eigen profiel, eigen principes en daarom heeft die partij zonder twijfel recht van bestaan.”

Harry van Wijnen: „De PPR heeft zich

sinds haar oprichting druk gemaakt voor de democratisering van de systemen in ons land. Daar mag je ze voor prijzen. Die partij zal zich niet te veel laten beïnvloeden door de mening van één man.”

En het binnenland-kommentaar voor de VARA: „Er lijkt nog een afstand tussen de PPR en Goudzwaard met de zijnen, ook al zijn beide met eenzelfde intentie ontstaan. Maar de PPR heeft naast het onderdak bieden aan verontuste christenen nog een belangrijke taak: die van *schakel* tussen PvdA en D'66 enerzijds en aan de andere kant PSP en CPN. Want alleen een *hechte* *progressieve* *samenwerking* kan een geloofwaardig alternatief bieden voor het huidige kabinet.

Oproep van de penningmeester

We schrijven midden augustus als de giro op gegeven moment nog maar één kontributiebetaling per dag bijschrijft. Wat wil je, 't is immers vakantie. Maar partijbureau en penningmeester zijn bezig met de resultaten tot nu toe in 1980 en de voorbereiding van de begroting 1981. Dan blijkt dat er nog een paar duizend leden hun kontributie over 1980 nog niet hebben betaald. Die leden moeten dan in oktober/november a.s. een 'herinneringsac-

ceptgirokaart' krijgen. Elk jaar kost dat een enorme hoeveelheid geld (en tijd van partijburo-medewerkers).

Beste mensen, doe me een lol. De partij staat er financieel niet bepaald rooskleurig voor. Voorkom die kosten en betaal alsnog – en **graag vóór 1-10-1980** – de kontributie! Postgiro 15.75.600 t.n.v. Penningmeester P.P.R. te Amsterdam.

Ruud E. de Vringer

27 sept.–11 okt.

't Harde – 27 sept., Station, 14.00 u.: start anti-atoombom-mars.

Gilze-Rijen – 27 sept., Hoofdingang vliegbasis, 13.30 u.: start demonstr.

voor vrede.

Elspeet – 3/4 okt., Doopsgezind Broederschapshuis: studieweekende PPR-Noordwest-Veluwe.

Eindhoven – 8 okt., VJV-gebouw, Raiffeisenstr. 1, 20.00 u.: verg. PPR-aggl. Eindhoven.

Midlaren – 11/12 okt., De Veenhorst, weekende ac. Groningen.

Utrecht – 11 okt. kerngroep.

Santpoort – 10/11/12 okt. weekende PPR-homogroep.

De verschijnings- c.q. sluitingsdata van de PPR-aktiekrant dit najaar zijn: 10 okt. (sluiting 29 sept.), 24 okt. (sluiting 13 okt.), 7 nov. (sluiting 27 okt.), 21 nov. (sluiting 10 nov.), 5 dec. (sluiting 24 nov.) en 19 dec. (zou een extra-nummer zijn – onder voorbehoud dus – sluiting zou zijn 8 dec.).

De redaktie houdt zich graag aanbevolen voor bijdragen tot deze, ditmaal nogal magere, agendarubriek.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT
OMDAT HET OM MENSEN GAAT
OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Verkiezingen graag

HERMAN VERBEEK

De Gouden Koets reed een karrevracht lasten mee. De ene ingreep na de andere ten koste van de laagste inkomens. Bij elk procent verlaging haalt de staat 500 miljard binnen. Niemand weet waar die terecht komen. Ja, blindelings bij de sterksten, de extra-aardgasguldens inclusief. Gasrekening omhoog, huur negen procent omhoog, de vier procent BTW op de meest nodige levensbehoeften omhoog, de achttien procent BTW op luxe-goederen niet. Een nieuwe looningreep zie je aankomen. We zullen het niet vergeten. Het was de eerste Troonrede van koningin Beatrix, de laatste begroting van Van Agt. Bladgoud op vermolmd hout. De anderhalf procent ontwikkelingsgeld wordt alleen gehandhaafd als de betalingsbalans zich herstelt. Je schaamt je voor zo'n laffe band.

Is er over een jaar een andere regering? Als het aan de PPR ligt: een progressief meerderheidskabinet. We zijn er dicht bij. In de week vòòr Prinsjesdag meldde NIPO: vijftig procent voor PvdA-D'66-PPR-PSP-

CPN. En Lagendijk had een paar dagen eerder: 51 procent voor PvdA-D'66-PPR-PSP. En 54 procent als je er drie procent CDA-dissidenten bijtelt.

Toch kwam het PvdA-bestuur (met wie we juist het eerste, positieve, gesprek over lijstverbinding hadden gevoerd) diezelfde week met een strategienota, waarin het zich nu al bekent tot D'66 en CDA. Wat zal het PvdA-kongres daarvan zeggen? Zaterdag 13 september was de PPR op vier plaatsen bijeen: in Eindhoven, Rozendaal, Haarlem en Steenwijk. Al deze regionale vergaderingen stemden unaniem voor Ria Beckers als lijsttrekker. Dat is dus het advies aan het PPR-kongres, 14 en 15 november in Amsterdam. Komt u? We stellen daar ons program vast. Een program dat bij verschijning opzien baarde. Een goed program, als PPR'ers er zelf van opzien... Het is voor de komende vier jaar en de komende veertig jaar!

Op die dertiende september had Ria een prima interview in de Volkskrant: een pleidooi voor de reële mogelijkheid van een progressief

meerderheidskabinet. En een waarschuwing aan de PvdA: „Als je nu al een centrumkabinet wilt, krijg je het ook. Wat je zegt, dat roep je op.” In Eindhoven zei Ria: „Op deze manier valt er voor de kiezer niets meer te kiezen. Het kabinet is al gemaakt.” Waar zijn we als de progressieven de kiezers niet eens voor een progressief kabinet werven?

We weten nu wat we in de campagne te doen hebben: in gesprek komen met degenen die met het CDA stoppen en ze er aan herinneren waarom de PPR twaalfeneenhalf jaar geleden werd opgericht. En PvdA-stemmers er op wijzen: je weet welke regering je zo krijgt.

Kiezers bereiken is: de deur uitgaan. En is: publiciteit maken. Daarvoor moet de campagnekas vol. Heeft u de akseptgirokaart al verzonden? Giro 5555, PPR-Verkiezingsfonds. Nèt voor de Vredesweek verscheen: „Vredesverwachtingen” van Frank Barnaby, directeur van het SIPRI in Stockholm; met een slothoofdstuk van Egbert Boeker, PPR's vicevoorzitter: „Nederland tegen de kernwapens – op weg naar eensgezindheid?” (Uitg. Meulenhoff).

OMDAT HET OM MENSEN GAAT
OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Troonrede: Machteloosheid van kabinet

De eerste reactie van Ria Beckers op de Troonrede en Miljoenennota 1981 luidt als volgt:

„Een vlakke Troonrede, die langs de werkelijke problemen heengaat. Ze toont de toenemende machteloosheid van het Kabinet aan op bijna alle fronten. Zelfs de 1½% ontwikkelingshulp wordt afhankelijk gesteld van het herstel van de betalingsbalans:

- het Kabinet heeft geen antwoord op de onrustbarend stijgende werkloosheid, die in 1981 de 300.000 nadert;
- bij het terugdringen van het financieringstekort worden de problemen van de Rijksoverheid afgewenteld op gemeenten en provincies;
- de hogere aardgasopbrengst wordt gebruikt om de sterke bedrijven nog

sterker te maken. Verbetering van de economische structuur is daarvoor kansloos;

- werkgevers en werknemers wordt gevraagd overeenstemming te bereiken over een onaanvaardbare koopkrachtdaling van de minimuminkomens met 1¼%. Maar de tegemoetkoming daarvoor is minimaal en niet uitgewerkt. Een nieuwe loonmaatregel blijkt zo nauwelijks te ontlopen;
- van het voeren van een rechtvaardig inkomensbeleid is geen sprake. Belastingverzwarende maatregelen werken extra in het nadeel van de lagere inkomens:
  - de verhoging van het BTW-tarief betreft de eerste levensbehoeften en niet de luxe goederen,
  - de verhoging van de sociale pre-

mies blijft voor de hogere inkomens begrensd,

- en een huurverhoging is te verwachten van meer dan 9%.

Daarentegen blijft de inflatiecorrectie voor 100% toegepast.

Machteloosheid kenmerkt ook het defensiebeleid. De bewapeningswedloop tussen NAVO en Warschaupact wordt opnieuw goedgepraat. De groei van de defensie-uitgaven met 1½% gaat ten koste van huisvesting en welzijnsvoorzieningen voor militairen.

Een regering die vindt dat het in onze samenleving mankeert aan verdraagzaamheid en respect, zou zelf meer respect moeten tonen voor hen die zich het moeilijkst in die samenleving kunnen handhaven.”

Zwaktebod PvdA

Tijdens de regionale, aan het ontwerpverkiezingsprogramma gewijde, bijeenkomsten van 13 september in Zwolle, Haarlem, Roosendaal en Eindhoven, is de volgende verklaring van Ria Beckers als politiek leider van de PPR afgelegd. In deze verklaring reageert zij op de door de PvdA aangekondigde verkiezingsstrategie. In Eindhoven sprak Ria Beckers de verklaring zelf uit. Op de andere bijeenkomsten deden de voorzitters dit.

„Als wij het bestuur van de PvdA moeten geloven, hoeven de kiezers niet meer te kiezen: het kabinet is al gemaakt. Aan de hand van opiniepeilingen heeft men de strategie uitgezet. De PvdA zou zich nu al moeten binden aan D'66 en via D'66 aan het CDA.

Over de mogelijkheid van een progressief kabinet met onder meer de PPR wordt gezwegen. Dat is een zwaktebod - en weinig geloofwaardig. Drie jaar lang heeft de PvdA luid oppositie gevoerd tegen het beleid van het huidige kabinet. Desondanks blijkt het veiligstellen van de eigen regeringsmacht opnieuw zwaarder te wegen dan de noodzaak van een rechtvaardig sociaal-economisch beleid en een echte vredespolitiek. Vanuit die noodzaak heeft de PPR

deelgenomen aan het kabinet-Den Uyl. Vanuit die noodzaak hebben wij de afgelopen jaren initiatieven tot samenwerking van progressieven genomen. Vanuit die noodzaak wil de PPR zeker in een regering met PvdA en D'66 opnieuw haar inbreng leveren. Wij zullen de kiezers vragen die inbreng te beoordelen.

Konsekvent zijn wij opgekomen voor ontwapening, voor een eerlijke verdeling van inkomens en werk, voor een veilig energiebeleid, voor rechten van patiënten, voor een menselijk vreemdelingenbeleid en voor het recht in actie te komen tegen een hardhorende politiek.

Ik hoop dat ondanks alle strategieën de inhoud van het beleid voor het kongres van de PvdA en voor de kiezers uiteindelijk doorslaggevend zal zijn. Als dat zo is, ligt een progressief

kabinet wel degelijk binnen het bereik.”

Ria Beckers werd op alle vier de bijeenkomsten bij akklamatie landelijk lijsttrekker voor de verkiezingen. Uit de vier regio's kwam als advies voor het landelijk gedeelte van de PPR-lijst naar voren:

Regio I:

1. Ria Beckers; 2. Henk Waltmans; 3. Peter Lankhorst; 4. Jaap Röell; 5. Wouter van Dieren; 6. Dilia van der Heem; 7. Wouter van Dam; 8. Jack Verduyn Lunel; 9. Kees Waagmeester; 10. Berend Kingma; 11. Wim de Boer; 12. Herman Verbeek; 13. Emmy van Noord; 14. Dolf Coppes; 15. Cink Kortman; 16. Ad Melkert; 17. Stéfanie Brokerhof.

Regio II:

1. Ria Beckers; 2. Henk Waltmans; 3. Peter Lankhorst; 4. Jaap Röell; 5. Wouter van Dieren; 6. Gerritjan van Oven; 7. Dilia van der Heem; 8. Jack Verduyn Lunel; 9. Ad Goeting; 10. Gerard Jongerius; 11. Louis Vuurboom; 12. Age Kamermans; 13. Ad Melkert; 14. Emmy van Noord; 15. Stéfanie Brokerhof; 16. Wouter van Dam; 17. Wouter van Doorn.

Regio III:

1. Ria Beckers; 2. Jack Verduyn Lunel; 3. Henk Waltmans; 4. Age Kamermans; 5. Peter Lankhorst; 6. Kees Waagmeester; 7. Jaap Röell; 8. Ton Wolf; 9. Frits Mol; 10. Peter Jansen; 11. Emmy van Noord; 12. Gerritjan van Oven; 13. Gerard Jongerius; 14. Dilia van der Heem; 15. Wouter van Dieren; 16. Jan Dirx; 17. Martin Vente.

Regio IV:

1. Ria Beckers; 2. Henk Waltmans; 3. Jaap Röell; 4. Wouter van Dieren; 5. Paul van der Hijden; 6. Albert Boon; 7. Stéfanie Brokerhof; 8. Peter Lankhorst; 9. Wouter van Dam; 10. Dilia van der Heem; 11. Herman Verbeek; 12. Dolf Coppes; 13. Ad Melkert; 14. Jack Verduyn Lunel; 15. Kees Waagmeester; 16. Gerard Jongerius; 17. Wim de Boer.

Regio I: Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Gelderland + Dronten + Zeewolde.

Regio II: Noord-Holland + Almere + Lelystad.

Regio III: Zuid-Holland, Zeeland.

Regio IV: Utrecht, Noord-Brabant, Limburg.

LINKSAF EN OMHOOG

CDA

KEES WAAGMEESTER

Met het lanceren van een ontwerp-verkiezingsprogramma en met het samenstellen van de kandidatenlijst voor de Tweede Kamer heeft ook de PPR zich in de verkiezingsstrijd voor 1981 geworpen. De verwachting is algemeen, dat het kabinet-Van Agt de rit zal uitzitten nu het een aantal loyale CDA-ers niet is gelukt het te laten struikelen over de kwestie van de olieboycot van Zuid-Afrika. Verheugd hebben we echter wel genoteerd, dat er in het CDA mensen zijn die niet onder alle omstandigheden onder het juk van de machtspolitiek door gaan. Die hun politieke carrière eens niet belangrijker achten dan de geloofwaardigheid van hun optreden. De rede die Jan Nico Scholten in de nacht van het crisisdebat hield was hoopvol en bemoedigend. Hij liet zien, dat er in het christen-democratische kamp door een aantal mensen niet alleen wordt nagedacht, maar ook voor een mening wordt gestaan. Het CDA zal er echter niet aan ontkomen Van Agt opnieuw tot leider uit te roepen. De ARP zal als zelfstandige politieke kracht over enkele weken verdwenen zijn. De loyalisten hebben geen uitbraakpogingen ondernomen, omdat ze vrezen dat er onvoldoende achterban in het land is voor een nieuwe christen-radicalen groepering.

Wat mij teleurstelt is, dat de mensen die uit het CDA wegdruppelen hun weg naar de PPR niet vinden. Men kan dat makkelijk afdoen met de opmerking, dat ze dan zeker zo progressief en radicaal niet zijn. Herman Verbeek maakte de onvergeeflijke fout op een persconferentie bij de presentatie van het PPR-ontwerpprogramma te verklaren, dat er niet veel goeds valt te verwachten van de progressiviteit van een nieuwe groepering die

nog steeds een evangelische partij wil zijn. Nu is de poging om tot die evangelische progressieve partij te komen niet erg serieus te nemen omdat er weinig achter schijnt te zitten, maar dat is nog geen reden deze mensen af te schrijven alleen omdat ze alsnog proberen een progressief beleid op basis van het evangelie te realiseren. Ik geloof ook niet in een progressieve vorm van confessionele politiek, sterker, alleen al uit het oogpunt van bescherming van het evangelie dat makkelijk voor ons partijpolitieke karretje wordt gespannen moet die worden afgewezen. De strijd die er in het CDA nog steeds is, ook na het weggaan van Goudwaard, is echter authentiek. Steeds worstelen CDA-ers met de vraag of de praktijk van hun partij te rijmen is met de fundamentele opdracht de wereld te vernieuwen en bewoonbaar te maken.

Wij moeten die worsteling volkomen serieus nemen en niet vanuit de hoogte wijzen op het feit, dat dat voor de PPR een gepasseerd station is. Die houding heeft er toe geleid, dat, zoals ik zei, wegdruppelende CDA-ers in de PPR geen alternatief meer zien. Toch zal een groei van de partij gevonden moeten worden bij mensen die van het midden komen en vinden, dat voor maatschappijhervormingen het meest radicale niet goed genoeg is. Die aangesproken worden door de dingen die ook ons bezighouden: kernbewapening, kernenergie, armoede en onderdrukking in de derde wereld, milieubehoud, en economische democratie en die daaraan hoge politieke prioriteit willen geven.

PPR

Bepalend voor de vraag of de PPR niet alleen haar overtuigde aanhang aan zich weet te binden, maar ook of ze een massa kiezers zal weten te trekken zijn politiek-psychologische factoren. Het succes van D'66 is te danken aan een goed inzicht in die factoren. De PPR heeft er veel aan gedaan om het oude beeld van 1977 weg te krijgen. Vooral de kamerfractie heeft een goede indruk gemaakt. Er wordt gewerkt, het politieke am-

bacht wordt met overtuiging beoefend, men is bereid compromissen te sluiten, men komt niet drammerig of betweterig over. Van het partijbestuur merk je publiekelijk weinig, het functioneert vooral intern en dat is zelfs voor de geïnteresseerde partijleden niet te volgen. Als een partijbestuur goed werkt, hoor je niets.

De presentatie van het ontwerp-programma toont dat het er toch op aankomt wat een partijbestuur doet. Het programma is niet het meeslepende en inspirende stuk geworden waarop we zitten te wachten. Het heeft op een aantal brandende, actuele kwesties geen antwoord. Het heeft teveel het karakter van een discussiestuk. Interessant, maar onvoldoende toegesneden op wat er in vier jaar moet en kan gebeuren. De ene keer wordt ons een weids toekomstbeeld geschilderd, de andere keer dalen we af in details een betere zaak waardig.

De paragraaf over de volkshuisvesting heeft zoals verwacht mocht worden de aandacht op zich weten te vestigen. Leuke bespiegelingen, maar wordt daarin nu een aantal concrete antwoorden gegeven op het falende huisvestingsbeleid? Het afschaffen, op den duur, van het eigen woningbezit is geen verwerpelijk politiek standpunt, maar zitten we daar nu op te wachten? Diepingrijpende hervormingen, zoals deze, moeten gebaseerd zijn op een scherpe analyse. Wanneer daaruit zou blijken, dat het woningbezit voor eigen gebruik het knelpunt bij uitsteking is, dan is de paragraaf te verdedigen en dan is de PPR-oplossing ook aan de man te brengen. Maar zo niet. Eerder wachten we op een goed financieringsstelsel van de woningbouw, op goede planning waardoor deze sector niet langer conjunctuurgevoelig is, op eerlijke verdeling van middelen en ruimte.

PvdA

Intussen is de discussie over de strategie van de partijen tijdens en na de verkiezingen losgebarsten. De PvdA heeft een heldere strategie ontwikkeld, die aansluit bij de eerder genoemde noodzaak rekening

te houden met politiek-psychologische factoren. Men is afgestapt van een houding ten opzichte van het CDA, die er op neerkwam, dat steeds werd gedemonstreerd, dat PvdA-ers eigenlijk beter zijn, eigenlijk deugdlijker zijn dan CDA-ers. Het CDA heeft in het vorige kabinet bewust hervormingen tegengehouden, maar de progressieven zijn onverstandig en vanuit de hoogte met deze partij omgegaan. Men zal elkaar volwaardig moeten accepteren, wat niet wegneemt, dat politieke verschillen zo eerlijk mogelijk naar voren worden gebracht.

De PvdA wil allereerst met D'66 en andere progressieve partijen een pact vormen na de verkiezingen. Het is juist dat de CPN in dat pact niet begrepen wordt. Niet alleen moeten we rechts de gelegenheid ontnemen een schrikbeeld op te bouwen rond een progressieve meerderheid die van de CPN mede afhankelijk is, ook inhoudelijk en in politieke stijl zijn de verschillen te groot. De CPN kent veel programmapunten die overeenkomen met een breed progressief streven. Op concrete punten kan de CPN die progressieve politiek steunen. Maar van de partij afhankelijk zijn bij het voortbestaan van een kabinet is onwils.

Als een pact tussen PvdA en D'66 onvoldoende steun oplevert wil de PvdA ook het CDA in gesprekken betrekken. Een juiste strategie, waar de PPR zonder meer bij aan kan sluiten. In het politieke credo dat ik moest toevoegen aan mijn kandidaatstelling voor de kamerlijst heb ik geschreven, dat de PPR rekening moet houden met de algemeen levende angst voor linkse veranderingen. Dat aangesloten moet worden bij de ervaring, dat hervormingen op basis van een goede analyse aanvaardbaar zijn ook voor de minder bewuste kiezers, waarop de PPR een beroep zal moeten doen wil ze voldoende macht verzamelen.

De PPR moet dus een volkspartij zijn die verstandige radicaliteit uitstraalt.

ONBETAALD WERK KAN ONS BESTAAN VERBETEREN

BAS DE GAAY FORTMAN

Drie jaar geleden kwam de Wetenschappelijke Raad voor het Regeeringsbeleid (WRR) met een rapport getiteld: *De komende vijftientig jaar*. Daarin werd duidelijk gemaakt wat de gevolgen zouden zijn van nog eens 25 jaar economische groei met 3% per jaar: een verdubbeling van onder meer het energieverbruik, het aantal auto's en het totale goederentransport, een viervoudiging van de produktie van de chemische industrie hetwelk twee nieuwe Rijnmonden zou vragen, in Zeeland en in Groningen; kortom de genadeslag voor onze fysieke omgeving. Het rapport was met tal van feiten onderbouwd. Het maakte duidelijk dat het PPR-wantrouwen tegen groei van de materiële produktie niet berust op hemelfietserij maar op keihard realisme.

Helaas heeft de WRR haar eigen rapport niet serieus genomen. Onlangs kwam zij met een nieuw verhaal: *Plaats en toekomst van de Nederlandse industrie*. Daarin wordt gepleit voor een door de overheid gestimuleerde herindustrialisatie van ons land. Door loonmatiging moet daar tot 1985 zeven miljard gld. voor beschikbaar komen. Daarmee kan worden gewerkt aan modernisering van de chemische industrie, de metaal en de olie en de uitbouw van de *equipment*-sektor.

Het resultaat van de herindustrialisatie moet zijn: 4% economische groei. En wat is dan het gevolg van die groei, gesteld dat dit zou lukken? De WRR zwijgt daar nu over. Dus nemen we maar aan dat het eerdere rapport nog overeind staat. Voor een massale milieuvernietiging moeten we zeven miljard gulden opbrengen.

Studiestichting

Wie het WRR-rapport *De komende vijftientig jaar* wèl serieus nam, was de studiestichting van de PPR. Die gebruikte het als basis voor een studie over de *Toekomst van de verzorgingsstaat*.* Een van de redenen waarom groei noodzakelijk wordt geacht betreft de financiering van de sociale verzekeringen en de niet-commerciële dienstverlening aan mensen die deze

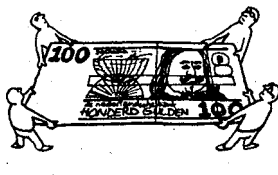
behoeven (de „verzorgingsstaat“). Er wordt ook wel gewezen op de werkgelegenheid die in de sfeer van de niet-commerciële dienstverlening – de *quartaire sector* – kan ontstaan, wanneer daarvoor meer geld beschikbaar komt (de optie van Van den Doel c.s.). Als dat geld niet uit de groei kan komen, dan vraagt dit wel een kolossale inkomensmatiging.

De verzorgingsstaat komt de laatste jaren in toenemende mate onder kritiek. Die kritiek komt niet alleen uit conser-

Toekomst van de

verzorgingsstaat

vatief-liberale hoek (J. A. A. van Doorn redigeerde samen met C. J. M. Schuyt een boekje getiteld *De Stagnerende verzorgingsstaat*) maar ook van sociaaldemokraten (*Het eerste jaarboek voor het democratische socialisme* van Jan Bank, Martin Ros en Bart Tromp). In zijn pas verschenen *De economie van de onbetaalde rekening* verzet Hans van den Doel zich fel daartegen. Men doet maar of het niets waard is, die produktie in de *quartaire sector*, of dit slechts een vorm is van werkverschaffing. Is er dan geen behoefte aan „werkers onder Surinamers, gastarbeiders, vluchtelingen of heroïneverslaafden, aan koks en hulpkoks voor vakantiehuizen, aan pastorale medewerkers voor moeilijk levende kinderen, aan peuterwerksters in krottenwijken, aan hoofdleidsters voor het astma-centrum, aan recreatiemedee-

werkers voor het psychiatrische ziekenhuis“? Dat zijn namelijk de beroepen waarvoor Van den Doel op een willekeurige zaterdag in De Volkskrant advertenties aantrof onder de rubriek „gogen“.

Geld alleen...

Het PPR-boek ontkent geenszins dat het werk van al deze mensen in dringende behoeften voorziet. Wat wel wordt betwijfeld is of al dat werk in de „betaalde sector“ moet worden verricht en vooral of het vrijwilligerswerk meer en meer gemonetariseerd moet worden. Op de omslag van het boek zien we een mens naar beneden vallen die wordt opgevangen in een als vangzeil uitgespreid honderd gulden biljet. Zoals zo vaak heeft Arend van Dam ook nu weer de boodschap van het boek treffend getypeerd. Is de cliëntèle wel zo goed gebaat bij een professionalisering van de hulpverlening? En de PPR-studie houdt zich tevens bezig met verbetering van de kwaliteit van het werk in zowel de betaalde als de onbetaalde sector.

Het is niet voor het eerst dat vraagtekens worden gezet bij de voortdurende uitbreiding van de professionele dienstverlening. De „witte-jassenmaatschappij“ (een term uit *Help wij zijn ontwikkeld*) kan worden gezien als het bijproduct van de voortdurende technokratisering en bureaucratisering van het leven. Vijf jaar geleden schreef Edgar Z. Friedenberg zijn boek *The disposal of liberty and other industrial wastes*. Daarin komt een hoofdstuk voor over „*The conscript cliëntèle*“. De professionele dienstverleners rekruteren hun eigen cliëntèle. Huisartsen zorgen dat hun patiënten blijven komen, de politie zorgt dat er voldoende kriminaliteit is, de gevangenenbewaarders doen hun werk zo dat de gevangenen ook na vrijlating wel weer terug komen, de psychiaters zorgen ervoor dat voldoende mensen zich geestelijk ziek voelen, enzovoort. Het is een sterk overdreven verhaal, maar het is wel gebaseerd op een element van waarheid. Elke burokratie heeft een innerlijke drang tot zelfexpansie. Bovendien heeft professionele hulpverlening in zijn gespecialiseerdheid de neiging zich meer te richten op de symptomen

van gebrek aan welzijn bij mensen. Vrijwillige hulpverlening daarentegen is maatschappelijk gericht en zal zich van daaruit willen inzetten voor het wegnemen van oorzaken van onwelzijn.

Ook de PPR-studie wil natuurlijk niet dat nu ineens alle professionele hulpverlening wordt beëindigd en er verder nog slechts vrijwilligerswerk wordt verricht. Wel bevat het boek een waarschuwing tegen een voortgang van de tendens tegen steeds verdere professionalisering. Maar de kern ervan is het pleidooi voor de onbetaalde sektor. In een zò op de markt en het geld gerichte maatschappij als de onze dreigt het belang van werk in de onbetaalde sektor sterk ondergewaardeerd te worden.

Het witte circuit

De onbetaalde sektor wordt ook wel informele economie genoemd. Zelf spreek ik het liefst over *het witte circuit* dat een eigen bestaan leidt naast het officiële circuit en het zwarte circuit. In het witte circuit worden drie verschillende soorten van arbeid verricht:

1. *vrijwilligerswerk*, gericht op het welzijn buiten de eigen leefeenheid;
  2. *doe-het-zelf-werk*: de materiële zelfvoorziening binnen de eigen leefeenheid;
  3. *verzorgend werk*: de dienstverlening binnen de eigen leefeenheid.
- Het belang van doe-het-zelf-werk is dat het mensen minder afhankelijk maakt van de markt en tegelijk een vorm is van creatieve vrije tijdsbesteding. Verzorgend werk binnen de eigen leefeenheid is vooral relationeel belangrijk.

Tijdens een onlangs gehouden symposium over *Interfutures*, de toekomststudie van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) pleitte Paula Wassen nog eens voor meer kansen voor getrouwde vrouwen op de betaalde arbeidsmarkt. Maar zij voegde daar nu wel iets aan toe. Ze toonde zich erg bezorgd over het verlies aan welzijn dat zou ontstaan als het werk dat deze vrouwen nu doen in het witte circuit niet zou worden opgevangen door mensen die nu relatief te veel werk doen in de betaalde sektor. Dat nu is het punt van de PPR-studie. Het werk moet beter worden verdeeld, in de betaalde én in de onbetaalde sektor.

Onder mensen die nadenken over de werkloosheid en andere maatschappelijke problemen is geen verschil van mening over de noodzaak van een teruggang in vrij besteedbaar inkomen. De discussie gaat vooral over de vraag wat met de daarmee verkregen financiële ruimte moet worden gedaan. Gebruiken voor herindustrialisatie, zeggen de WRR en de Industriebond FNV (in de discussienota die onlangs verscheen onder de titel *Doormodderen of durven*). Maar wie zegt ons dat er naar de goederen en diensten die dat oplevert ook werkelijk vraag is, nog afgezien van de enorme schade aan de fysieke omgeving die het meebrengt.

Van den Doel heeft dan ook een andere suggestie: socialisatie van de vraag. Maar hoe ontsnappen we dan aan de problemen van bureaucratie en specialisatie die met de zich uitdijende verzorgingsstaat gepaard gaan? Meerten ter Borg, Maurits Henkemans en Erik-Hans Klijn, de auteurs van de *Toekomst van de verzorgingsstaat* komen met een nieuw voorstel: het werk in de betaalde sektor beter verdelen en zo ook meer mensen de gelegenheid bieden voor arbeid in het witte circuit. Henk van Stiphout, de secretaris van de WRR uit de tijd van *De komende vijftienvintig jaar* schetste de PPR-publikatie in Economisch-Statistische berichten als „een serieuze poging om een nieuwe optie te ontwikkelen”. Die nieuwe optie is zeer helder: *beter delen van arbeid en inkomen*.. In de inkomenspolitiek gaat de PPR uit van een basisinkomen. Dat moet ieder individu de ruimte geven voor haar of zijn werk in het witte circuit. Deze visie kreeg onlangs ook de steun van de Raad van Kerken in de brochure over Arbeid en Inkomen.

Defensie ook...

In de *Toekomst van de verzorgingsstaat* is de PPR-optie uiterst duidelijk en met gebruik van veel feiten-materiaal onderbouwd. Ik hoop dat ons verkiezingsprogramma deze helderheid niet te veel zal versluieren in tal van details. In de optie van een beter delen van arbeid en inkomen kan de PPR de kiezers een werkelijk alternatief bieden.

Tenslotte nog dit: ook defensie moet grotendeels naar het witte circuit.

Meerten ter Borg, Maurits Henkemans en Erik-Hans Klijn, *Toekomst van de verzorgingsstaat*, publikatie van de Stichting voor radikaal-politieke vernieuwing, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

Radikaal alternatief voor verziekte verzorgingsstaat

KEES WAAGMEESTER

De studiestichting van de PPR heeft haar tiende verjaardag gevierd met een bijeenkomst over haar jongste publikatie „Toekomst van de verzorgingsstaat”. Het boekje is in verschillende persorganen besproken en veelal lovend. Het is dan ook een belangrijk stuk radikaal denken, dat niet voortborduurde op bekende linkse thema's, maar een werkelijke doorbraak in denken bevat.

Juist links-Nederland, dat met grote ijver heeft meegewerkt aan de snelle uitbouw van de verzorgingsstaat (toen de PPR een minister leverde op CRM verdubbelde de begroting van dat departement) heeft de taak zich te bezinnen op dit bouwwerk, dat niet alleen gebreken vertoont, maar onbetaalbaar en, wat belangrijker is, onbewoonbaar wordt. De PvdA streeft naar uitbreiding of desnoods stabilisatie van de verzorgingsstaat. Nu de groei uit de economie is moet die groei worden ge-

zocht in de publieke dienstensektor (en volgens de PvdA niet in de commerciële dienstensektor: het VVD-recept). Zo kan de groei voortgaan en de verzorgingsstaat worden gefinancierd.

De studiestichting wijst deze standaard-linkse oplossing met kracht van de hand en ontwerpt een alternatief. Elke vorm van groei is niet alleen ongewenst maar zelfs onmogelijk, dus de verzorgingsstaat wordt onafwendbaar

(zie pagina 10)

Bij de presentatie van UITWEG '81 – de naam die het ontwerp-verkiezingsprogramma van de PPR heeft gekregen – gaf de programmakommissie een schatting van de financiële aspecten. Hoewel dergelijke berekeningen nooit volstrekt nauwkeurig kunnen zijn, omdat de onzekerheden in de basisveronderstellingen daarvoor te groot zijn, blijft het doorrekenen van het PPR-programma van belang. Immers, daardoor komen de feiten eens te meer naar voren, daardoor weten wij welke keuzevraagstukken er op ons af komen. De rekgroep van de PPR-programmakommissie heeft inmiddels in die eerste cijferopstelling enkele verbeteringen aangebracht. Verdere aanpassing – nà het aan dit programma gewijde na-jaarskongres van 14/15 november – ligt in het verschiet. Onder aanvoering van Leo Jansen besteedt de rekgroep hierbij aandacht aan:

- de groei;
- de bestedingsruimte en de verdeling daarvan;

- de konsekwenties voor de inkomens en
- de uitwerking op de werkgelegenheid.

De harde konklusie van UITWEG '81 wordt door dit alles niet in het minst beïnvloed. Leo Jansen, met wie wij een gesprek hadden over dit doorrekenen van het ontwerp-verkiezingsprogramma, vat die konklusie als volgt kort samen: „Verbetering van de kwaliteit van ons bestaan, met daarbij nog zinnvol werk voor zo'n 300.000 arbeidsplaatsen, is alleen mogelijk door in de komende jaren de energie en kapitaal verslindende particuliere consumptie met rond een half procent per jaar terug te dringen. Als we dat zò willen doen dat tot modaal de koopkracht gemiddeld gehandhaafd blijft, dan zullen we moeten beschikken over doeltreffende mogelijkheden voor een herverdeling en zullen we de boven-modale inkomens in doorsnee met ongeveer 3 procent per jaar terug moeten kunnen brengen.”

EEN BETER BESTAAN EN 300.000 ARBEIDSPLAATSEN EXTRA

WALTER VAN OPZEELAND

Betere levensomstandigheden, plus zo'n 300.000 zinvolle arbeidsplaatsen extra... Dat kan – mits de particuliere consumptie een half procent per jaar minder wordt. En als we dan de koopkracht van de modale inkomens – van de zwakken in onze samenleving – niet willen aantasten, dan zullen we bovenmodaal moeten kunnen aanpakken en laten inleveren. Dat wil de PPR. Dat kan allèen – zegt Leo Jansen – als je een regering hebt die „eerlijk delen” aandurft en die niet de weg van de minste weerstand volgt en de zwaksten in onze samenleving nog eens extra pakt. In plaats van zich de machtspositie te verschaffen die nodig is voor de beheersing van de hogere inkomens.

In de perscommentaren op het ontwerp-verkiezingsprogramma is de PPR over het algemeen nogal geprezen om haar zin voor de realiteit, voor wat betreft haar economische groei-verwachting. Wij verwachten een groei van 0 à 1 procent; PvdA en CDA gaan uit van respectievelijk 2, en 2,5 procent groei. Hoe komen die anderen aan die andere cijfers?

Leo Jansen: „Als je schattingen maakt

voor de economische ontwikkelingen in de toekomst voor partijprogramma's en dergelijke, dan kun je dat op twee manieren doen. Je kunt – zoals wij dat doen – zeggen: gegeven ons programma komt er een cijfermatige economische groei uit van zo-en-zoveel procent. Dan kun je gaan kijken hoever je kunt gaan met je bestedingen en hoeveel er nog over blijft voor particuliere consumptie. Een andere manier is: uitgaan van die-en-die economische verwachtingen en dan constateren dat er voor de inkomens onaanvaardbaar weinig ruimte over blijft. Om die ruimte te maken kun je dan zeggen: dan moet de groei maar de hoogte in. Dat betekent, dat de groei een doelstelling wordt, of beter nog: de groei wordt de sluitpost van je berekening. In plaats van met de beschikbare ruimte te beginnen, zoals de PPR dat doet, ga je knoeien met de groei... Ten koste van het werkelijkheidsgehalte van je groeiverwachtingen.”

Wat zijn de gevolgen voor de inkomens tot en met modaal van het werken met zo'n wensdroom-groei?

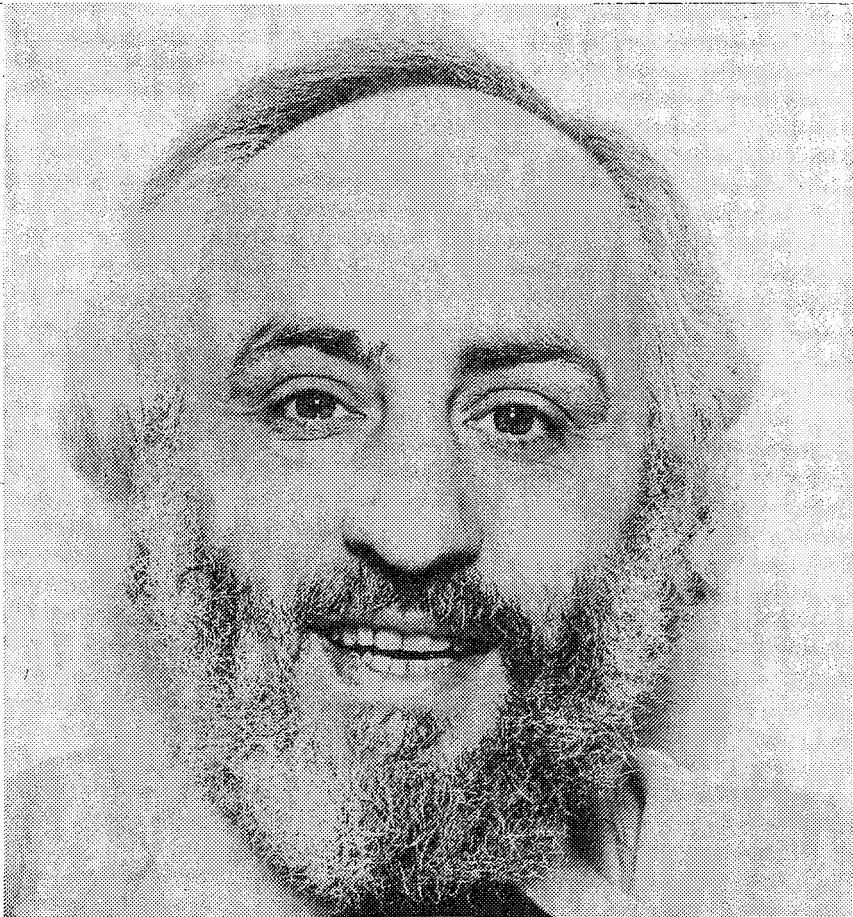
Leo Jansen: „Dat zie je heel duidelijk aan het regeringsbeleid van de afgelopen jaren. Niet alleen aan dat van Van

Agt & Wiegel – ook aan dat van Den Uyl toen deze begon met die èen-procentnota van Duisenberg. Beide kabinetten gingen uit van een groeipercentage als doelstelling. Bij Duisenberg was dat 3,75 procent – bij Van Agt is het 3 procent. En steeds blijkt die groei niet te worden gehaald. Bovendien blijkt steeds – omdat men van zo'n te hoge groei uitging – dat men heeft nagelaten een regeling te treffen voor de manier waarop het tekort aan ruimte zou moeten worden verdeeld. En dan wordt achteraf het financieringstekort maar weer eens opgevoerd. Met als gevolg het risico van inflatie. En die wordt afgewenteld op de zwaksten. Dan moet er namelijk worden gekort en wie daar het makkelijkst voor te pakken zijn, dat zijn de zwaksten. Met andere woorden: mikken op een te hoog groeipercentage met ingebouwde tegenvaller betekent dat je de zwaksten tekort doet.”

Die 2, respectievelijk 2,5 procent groei van PvdA en CDA...

Leo Jansen: „De PvdA geeft nog, zij het ten dele, de aard van die groei aan: stadsvernieuwing, energiebesparing, overheidstaken. Het CDA doet dat niet. Als de PPR in termen van klas-

LEO JANSEN OVER PPR-PROGRAMMA 'UITWEG '81'

sieke groei niet meer dan 0 tot 1 procent verwacht, betekent dat ook dat wij òók bij een anders gericht beleid – bijvoorbeeld een CDA-achtig beleid – verwachten dat dit niet meer dan 1 procent groei zal opleveren. Daarbij passen de volgende kanttekeningen:

1. Volgens het PPR-programma zal vooral de kollektieve sektor (bijvoorbeeld de bouw) een groei vertonen;
2. Het PPR-programma vergroot de mogelijkheid van onbetaald werk. Daardoor wordt de kwaliteit van het bestaan verbeterd. Maar, zo'n groei komt per definitie niet tot uitdrukking in de groeicijfers. (Zie „Toekomst van de verzorgingsstaat” van de Studiestichting);
3. Uit discussies tussen het Centrum voor Energiebesparing en het Centraal Planburo (CPB) is gebleken dat de gangbare CPB-modellen niet toepasbaar zijn als je de ekonomie anders inricht en oriënteert op energiebesparing, reparatie enzovoort.”

De bestedingsruimte en de verdeling daarvan...

Leo Jansen: „Als het nationaal inkomen tussen 0 en 1 procent groeit, ligt de extra-bestedingsruimte in 1985 tus-

Minder consumeren, maar dan niet ten koste van de zwaksten

sen de 0 en de 12 miljard gulden. Maar aan de andere kant is nodig:

1. een hoger investeringsniveau in bedrijven, ten behoeve van:
  - vervanging van installaties, nieuwe en milieuvriendelijker produkten en produktiemethoden;
  - verbetering van de arbeidsomstandigheden;

- energie- en grondstofbesparing;
- 2. meer investeringen in woningbouw en stadsvernieuwing;
- 3. groei van de overheidsbestedingen en terugdringen van het financieringsstekort.

Die eerste twee posten – de investeringen dus – zullen in 1985 tegen de 10 miljard meer vergen dan nu. Meer overheidsbestedingen en een lager financieringsstekort vragen nog eens 5 miljard...

Als je dit alles overziet, betekent het dat er minder ruimte is voor particuliere consumptie. Een teruggang daarvan met 0,5 tot 1 procent per jaar tot 1985 is nodig om de ruimte te vinden voor de investeringen en overheidsbestedingen, die ik zojuist heb genoemd. Daarbij nog twee opmerkingen:

1. het nivo van de particuliere consumptie is voor 1980 (volgens de Makro-ekonomische Verkenningen) 195 miljard gulden. Dat betekent dat er gemiddeld – let wel – een f 14.000,- per hoofd van de bevolking kan worden gekonsumeerd;

2. het terugdringen van de particuliere consumptie zal volgens het PPR-programma zò moeten gebeuren dat er vooral minder aan consumptie wordt ingevoerd uit geïndustrialiseerde en olieproducerende landen. Denk aan brandstof, grondstoffen, reizen of auto's.

Aan de hand van gegevens van het Centraal Buro voor de Statistiek heb ik een staatje gemaakt: „De voornaamste ontvangsten en uitgaven van gezinshuishoudingen in 1979”. Je ziet heel duidelijk dat het konsumptienivo bij ons eigenlijk erg hoog ligt. Ook al is die f 14.000,- per jaar een gemiddelde en kun je niet iedereen over één kam scheren. Waar het om gaat is, dat er ruimte is voor herverdeling. En dat je die ruimte moet aangrijpen.”

Wat betekent dit voor de inkomens?

Leo Jansen: „De particuliere inkomens worden slechts voor een deel besteed aan particuliere consumptie en voor de rest aan sparen, belastingbetalen enz. Die 0,5 tot 1 procent per jaar betreft daarom rond driekwart tot een en een kwart van de besteedbare inkomens.

Ook al groeit de totale bevolking niet erg hard meer (0,7 procent in vier jaar), zodat het aantal consumerende mensen konstant mag worden geacht, er is wel een verschuiving tussen actieven en niet-actieven door een arbeidsaanbod van rond 50.000 mensen per jaar in de komende jaren. Als je dit gelijk stelt met 50.000 extra inkomensstrekkers, dan betekent dit bij gelijke consumptie per hoofd een daling van rond 1 procent per inkomensstrekker.

Met deze daling wordt de financiële ►

ruimte geschapen voor 50.000 extra arbeidsplaatsen - bijvoorbeeld door deeltijdarbeid. Als je nu die 0,5 tot 1 procent minder ruimte voor consumptie optelt bij de 1 procent meer inkomensstrekkers, dan zie je dat de consequentie voor de besteedbare inkomens per inkomensstrekker 1,5 tot 2 procent bedraagt."

...dat geldt voor alle inkomensstrekkers, modaal en boven-modaal...

Leo Jansen: „Precies. En als je er dan van uit wilt gaan dat de koopkracht moet worden gehandhaafd voor het totaal van de inkomens tot en met modaal, dan resulteert dit in een daling van de koopkracht voor de inkomens boven modaal van gemiddeld 3 procent per jaar.

Waar het ons om gaat is dat mensen met lage inkomens niet nog meer in de verdrinking raken. Bij de lagere inkomens zijn inkomens en bestedingen vrijwel aan elkaar gelijk. Bij de hogere inkomens zijn de bestedingen een stuk lager dan het inkomen. Daar is dus ruimte. Maar er is ook een doeltreffend instrumentarium nodig om die ruimte te kunnen aangrijpen. De regering-van Agt heeft steeds consequent geweigerd daarvoor te zorgen. Wel wat gerommeld in de marge. Denk maar aan dat gedoe met die specialisten. Van inkomensbeheersing geen sprake."

(vervolg van pagina 7)

onbetaalbaar en de verzorgingsstaat werkt in veel gevallen niet langer bevrijdend, zoals de bedoeling was, maar onderdrukkend.

De studiestichting wil de verzorgingsstaat beperken. Het werk moet eerlijk worden verdeeld, mensen moeten minder gaan werken en meer vrije tijd krijgen en een relatief lager inkomen accepteren. Mensen zouden weer meer aandacht aan zichzelf en aan elkaar moeten gaan besteden en zo zou onze mondigheid kunnen worden vergroot. Gaan mensen elkaar inderdaad meer helpen in die situatie? Die cruciale vraag beantwoordde Meerten ter Borg op de bijeenkomst met een aantal tegenvragen. Worden de mensen in het huidige systeem passend geholpen? Zijn er garanties te geven dat er passend wordt geholpen? Waar moeten we ons vertrouwen leggen: bij de staat of bij onszelf? Moeten bestaande vormen van vrijwillige hulp nog verder worden afgebroken? Moeten we steeds meer mensen aan een carrière als hulpverleningsgeval helpen?

Interessant was de reactie van Ria Beckers op deze gedachten. Ze zei op de jubileumbijeenkomst van de studiestichting, dat de utopie van de mensen in een moderne samenleving, na-

DE VOORNAAMSTE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN VAN GEZINSHUISHOUDINGEN in 1979

ONTVANGSTEN		UITGAVEN	
LONEN, SALARISSSEN EN SOCIALE LASTEN (WERKGEVER)	TOTAAL ONTV./UITG. in 1979 f. 297 MRD =====	KONSUMPTIEVE BESTEDINGEN	VOEDINGS- EN GE- NOTMIDDELEN f. 39 MRD
f. 177 MRD		f. 175 MRD	DUURZAME KON- SUMPTIEGOEDEREN f. 46 MRD
		(voor 1980 f. 195 MRD	WONEN f. 15,5 MRD
			ELEKTR., GAS, WATER BRANDST. f. 13 MRD
INKOMEN BEDRIJFSUITOEFENING, DEELNEMINGEN, BELEGGINGEN			OVERIGE GOEDEREN EN DIENSTEN f. 61,5 MRD, waar- onder GEZONDHEID f. 22 MRD
f. 41 MRD		DIREKTE BELASTINGEN	
INKOMENSVERDRACHTEN		f. 40 MRD	
f. 15 MRD			PREMIES SOCIALE VERZEKERING f. 56 MRD
SOCIALE UITKERINGEN			NETTO BESPARINGEN f. 23 MRD
f. 64 MRD			

BRON: CBS NATIONALE REKENINGEN 1979

AFRONDINGSVERSCHILLEN + TOENEMING LIQUIDE MIDDELEN
f. 3 MRD

De PPR wijst ook de weg naar meer werkgelegenheid...

Leo Jansen: „Wij gaan uit van een verbetering van de kwaliteit van de samenleving - door investeringen en overheidsbestedingen - en van het eerlijker delen van werk. Onze berekeningen leveren bij elkaar zinvol

werk op voor ruim 300.000 arbeidsplaatsen. Maar het is duidelijk dat die extra arbeidsplaatsen er alleen kunnen komen door een forse stijging van de investeringen, door het omzetten van full-time banen in deeltijdbanen en door een forse herverdeling van inkomens."

melijk die van zelfstandige mensen die elkaar helpen een dwingend karakter krijgt: Realiseren we die droom niet, dan wordt de menselijkheid vernie-

tigd. Ze schetste verschillende problemen waarvoor je in de praktische politiek staat wanneer je deze ideeën wilt verwezenlijken.

Internationale aktiedag in Mol

Na de grote Pinksterdemonstratie in Doel bij Antwerpen van vorig jaar hebben de Belgische en Nederlandse tegenstanders van de kernindustrie hun samenwerking voortgezet. Vanuit het motto „Radioaktiviteit kent geen grenzen" wordt op 25 oktober aanstaande een internationale aktiedag in Mol, het centrum van de Belgische kernindustrie, gehouden.

De aktie in Doel riep op tot een „kern-energie-moratorium". Meer dan 20.000 mensen demonstreerden voor die eis - zonder resultaat. Mol, gelegen in de Belgische Kempen op minder dan 35 kilometer van steden als Turnhout, Tilburg en Eindhoven, is een van de grootste concentraties van kernenergie-aktiviteiten in West-Europa.

- Er zijn zes eisen geformuleerd:
- geen heropening opwerkingsfabriek Eurochemie;
  - geen opslag van radioactief afval in de Kempische kleilagen;
  - het studiecentrum voor kernenergie moet uitsluitend worden gewijd aan milieuvriendelijke energie;
  - behoud van werkgelegenheid in de Belgische Kempen;
  - een democratisch, milieuvriendelijk energiebeleid;
  - stop met atoombewapening.

Voor meer informatie: Aktiesekretariaat Mol, Bergstraat 10 Eindhoven, tel. 040/443063.

PPR wil voordelen combineren van huur- en koopwonen

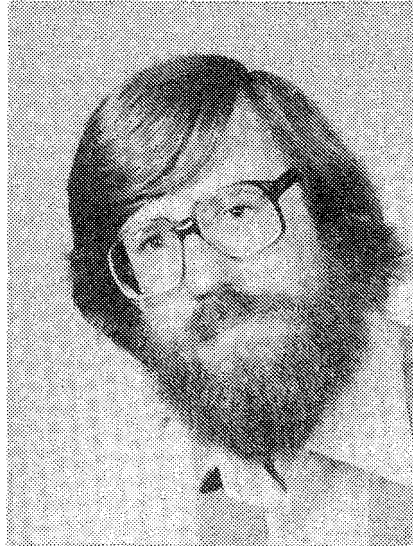
GERARD VAN WAKEREN

In de pers is nogal wat emotioneel gereageerd op de paragrafen uit het ontwerp-verkiezingsprogramma die handelen over de woningbouw. De NCR noemde het programma onrealistisch en niet vatbaar voor compromissen in een regeerakkoord. Ria Beckers werd vanuit diverse hoeken aangevallen, omdat ze onlangs verhuisd is naar een oude boerderij, wat in strijd zou zijn met het verkiezingsprogramma. Enkele partijleden zegden hun lidmaatschap op vanwege onze passages over het woningbezit. Het is daarom goed enkele punten uit het programma goed eens in hun politieke kontekst te plaatsen.

Eerst geef ik enkele concrete punten, die zonder principiële moeite in een regeerprogram terecht moeten kunnen komen:

- verhoging van het aantal woningwetwoningen;
- verlaging van het BTW-tarief op woningwetwoningen van 18% naar 4%, hierdoor worden de huren lager en hoeft minder een beroep gedaan te worden op individuele huursubsidie;
- opnieuw invoeren van de woonruimtetwet uit 1947 voor alle woningen (huur en koop) in het gehele land. De gemeenten krijgen dan voor alle woningen de bevoegdheid die toe te wijzen en kunnen daarmee een eerlijke verdeling van de woonruimte realiseren;
- ook bij koopwoningen moet het uitgangspunt zijn, dat men woont naar draagkracht. Bij de aftrek van de hypotheekrente moet dus het principe zijn, dat de aftrek minder wordt naarmate het inkomen hoger wordt. Voor hypotheeken boven de f 300.000 en voor tweede woningen vervalt de mogelijkheid ze voor de belasting af te trekken. Over deze punten moet men met de PvdA, hopelijk D'66 en wellicht zelfs het CDA tot overeenstemming kunnen komen. Dat lijkt misschien wat moeilijker voor het kernpunt van ons program: het bezitwoningbeheer. Om dit programma naar waarde te kunnen schatten, moet men de bedoeling goed in de gaten houden: het gaat er om de voordelen van huur en koop te combineren en de nadelen van beide vormen zoveel mogelijk weg te nemen. Men woont dus in een huis precies zoals men in een eigen huis woont: men kan verven en verbouwen zoveel men wil

en zal de waardevermeerdering die dit oplevert ten dele kunnen meenemen als men verhuist. Natuurlijk niet volledig, omdat men immers zelf reeds profijt getrokken heeft van de aangebrachte verbeteringen door toegewonnen woongenot.

Het gaat er ons vanzelfsprekend niet om in vier jaar dit bezitwoningbeheer volledig te realiseren. Maar wel om in de komende vier jaar enkele stappen in deze richting te nemen. Die kunnen zijn:

- een begin maken met het onderbrengen van huurwoningen (nieuw en oud) in koöperatief beheer per wijk. De bewoners krijgen daarbij - in tegenstelling tot de huidige situatie - de volledige zeggenschap over de wijze van inrichting en bewoning;
- het bouwen van woningen in koöperatief beheer;

Op langere termijn kan langs deze weg de voorraad huurwoningen - ruim de helft van de woningvoorraad - in het bezitwoningbeheer worden ondergebracht. Voor koopwoningen ligt het moeilijker en zal het ook langer duren. Nogmaals merk ik op, dat het er niet om gaat de mensen hun huis „af te pakken”. Het gaat de PPR slechts om een eerlijke verdeling van woonruimte en van woongenot. De problemen liggen vooral op het vlak van de financiële afwikkeling. Enkele voorbeelden:

- moeten eigenaar-bewoners schadeloos worden gesteld voor het deel van de hypotheek, dat zij hebben af-

gelost, hiertegen pleit, dat zij ook het woongenot hebben geconsumeerd in dezelfde periode;

- moeten banken schadeloos worden gesteld voor het deel van de hypotheek waarop nog geen rente en aflossing is betaald. En zo ja, hoe?

- moeten we beginnen met die koopwoningen, die vrij komen door overlijden van de bewoners?

- is onteigening op zeer lange termijn, maar dan zonder vergoeding, een reëel en eerlijk middel van verdeling van woongenot?

Over deze vragen moeten wij ons als partij buigen. Niet voor niets staat in het voorwoord, dat ons programma een werkprogramma is. Voor ons allemaal.

Gerard van Wakeren is lid van de Werkgroep Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting.

F-16 ook niet in Brabant

Op initiatief van de PPR zijn een aantal vredesgroepen in West- en Midden-Brabant een actie begonnen: „Gilze-Rijen - geen basis voor vrede”, met als eisen: geen F-16 op de basis, geen atoomtaken voor de basis, openheid van informatie en opheffen van de geluidshinder. De manifestatie van zaterdag 27 september vormt het begin van de activiteiten. Het provinciaal bestuur van de PPR-Brabant heeft de actie ook via een persverklaring ondersteund.

Kongres-notulisten gevraagd

Voor het najaarskongres van de PPR (14 en 15 november) worden nog enige

notulisten

gezocht. De voorkeur gaat uit naar hen die ervaring hebben op dit gebied en die op de hoogte zijn van de gang van zaken op een kongres. Aanmelden bij één van de leden van het kongrespresidium:

Joof van Keulen, tel. 030/311082;
Els Boxhoorn, tel. 010/651203;
Ids Draisma, tel. 050/344011;
Bas van den Bent, tel. 072/123615;
Hans van Kooten, tel. 05920/15418.

De PPR-jongeren, in mei van dit jaar opgericht, hebben inmiddels zo'n 250 leden. Hieronder volgt een gesprek met Cint Kortmann, de kersverse voorzitter van de PPR-jongeren.

PPR-jongeren willen verantwoordelijkheid voor elkaar duidelijk maken

REMKE DE GRAAF

Waarom zijn de PPR-jongeren eigenlijk opgericht?

Jongeren konden niet helemaal aan bod komen, binnen de partij. Je zag vaak, dat als jonge leden vol enthousiasme in een werkgroep doken, ze binnen de kortste keren verdwaald waren in een warwinkel van papier. Het ging er allemaal te deskundig toe. Verder was er binnen de partij wel gehoor voor jongerenzaken, maar toch konden die zaken beter verwoord worden door jongeren zelf. Er ontstond behoefte aan een organisatie van jongeren binnen de partij, omdat het formuleren van jongerenproblematiek in je eentje te moeilijk was.

Tenslotte was het zo dat bij allerlei acties, waaraan jongerenorganisaties van andere partijen meededen, altijd een PPR-jongerenorganisatie ontbrak. We vonden dat dat niet langer kon.

Wat is de relatie tussen PPR-jongeren en moederpartij?

We vallen binnen de partij, kun je wel zeggen. Toch hebben we een zekere mate van zelfstandigheid. Dat zie je bijvoorbeeld aan het feit dat nieuwe leden van de PPR-jongeren een jaar vrijblijvend lid kunnen zijn. Er is natuurlijk ook een financiële binding. We krijgen ons geld van de PPR. En verder betekent het feit dat we de naam van de PPR gebruiken ook het een en ander.

Werken de PPR-jongeren als een uitleginstrument voor de partij, naar de jongeren toe?

Nee, dat is beslist niet het enige. We zien dat jongeren heel gemakkelijk reageren op de ingewikkelde problemen van onze samenleving, met apathie of agressie. We zullen jongeren duidelijk moeten maken, dat er wat aan de problemen gedaan kan worden. We zullen ze ook duidelijk moeten maken, dat politiek niet alleen het gekonkel in Den Haag is, maar dat je ook op

straat, op school en op je werk aan politiek doet. Overal waar belangen tegenover elkaar staan en waar een keuze gemaakt moet worden, daar heb je te maken met politiek. Verder zullen we jongeren in hun eigen taal met politiek moeten konfronteren. We zullen daarbij uit moeten gaan van de problemen waar jongeren mee zitten.

Wat gaan de PPR-jongeren binnenkort allemaal doen?

We gaan ons in de eerste plaats bezig houden met de opbouw van onze organisatie. Hoewel het niet zo op de voorgrond zou moeten staan, wordt het extra dwingend, nu we nog steeds in de duimschroeven bij CRM zitten. Verder gaan we ons bezig houden met zaken als onderwijs, huisvesting, jeugdwerkloosheid en zelfstandigheid van jongeren. Onder dat laatste kun je zaken vatten als kiesrecht voor zestienjarigen, medezeggenschap, dienstplicht, minimumloon, openbaar vervoer en minderjarigenbelangen.

Waarop zal daarbij het accent liggen, op acties voor jongerenzaken of op het scholen van jongeren?

We zullen natuurlijk beide moeten doen. Wat betreft het laatste. Als je al die nota's ziet, die er binnen partijen verschijnen, kun je je afvragen of het niet een elite is, die dat soort dingen leest. We zullen naar vormen moeten zoeken, die aanspreken. We denken aan tentoonstellingen, toneel, film en

diskussiegroepen. En als er dan schriftelijk iets moet gebeuren, dan zullen we ons verre moeten houden van politiek jargon en wetenschappelijke taal. Wat betreft het meedoen aan acties: we hebben net een slechte ervaring achter de rug met een landelijke actie voor Afghanistan, georganiseerd door JS en PSP-jongeren. We zullen in de toekomst kritischer moeten bekijken of we wel of niet meedoen.

Het is duidelijk dat jullie al samenwerken met andere politieke jongerenorganisaties. Werken jullie ook samen met niet-politieke jongerenorganisaties?

Dat doen we ook al. We zitten in overleggen met het NVV-jongerencontact, met kraakorganisaties, met het Landelijk Overleg Orgaan voor Scholieren en met de VVDM.

Wat betreft de politieke jongerenorganisaties, wil ik nog even wijzen op het Politiek Jongeren Kontakt, dat zich vooral in Groningen als een soort platform van politieke jongerenorganisaties aan het ontwikkelen is. Er zijn net drie brochures, bestemd voor gebruik op middelbare scholen, uit. Verder worden er regelmatig fora gehouden op scholen. Dat is niet alleen erg leerzaam voor de scholieren, maar ook voor de sprekers van de jongerenorganisaties, die soms met het zweet in de handen, proberen uit te leggen wat de verschillen tussen de organisaties zijn. Tenslotte proberen we op het ogenblik een politiek jongerenkafé van de grond te krijgen in Groningen.

Op welke leeftijdskategorie richten de PPR-jongeren zich?

Op de categorie van 15 tot 25 jaar, waarbij de groep van 15 tot 20 steeds meer aandacht zal moeten gaan krijgen. Natuurlijk zullen we het risico, uitsluitend terecht te komen bij Mavo/Havo/Vwo-scholieren, zoveel mogelijk moeten proberen te vermijden. Wat dat betreft zullen we moeten zoeken naar minder op kennis gerichte overdrachtsmiddelen, zoals hierboven genoemd.

En de gezelligheid?

Het een kan niet zonder het ander.

Dat betwijfel ik.

Je moet natuurlijk geen gezelligheidsvereniging worden. Van de andere kant moet je uitkijken je te beperken tot een klupje politieke actievelingen.

Waarom denk je dat zo veel jongeren niks met de politiek te maken willen hebben?

Politiek is een vies woord geworden, met de bijklank van oneerlijk en vaag. Grote partijen durven bijvoorbeeld niet toe te geven dat ze het op bepaalde punten intern oneens zijn. En dan krijg je een vaag verhaal te horen, waar zowel de voorstanders als de tegenstanders achter kunnen staan. Dat moeilijke gepraat schrikt veel mensen af. Je moet de politiek saneren en de veran-mijn-bed mentaliteit bij de men-

sen zien te veranderen.

Jongeren moeten zo vroeg mogelijk het gevoel krijgen dat ze dingen kunnen veranderen. Ze moeten ook een stuk verantwoordelijkheid krijgen. Want dat is iets wat de jongerenbeweging van de zestiger jaren heeft laten liggen. De individuele vrijheden zijn er grotendeels gekomen. Maar uiteindelijk is het allemaal uitgedraaid op een enorme konsumptiedrang, waarbij de verantwoordelijkheid voor elkaar, voor de grondstoffen en voor de natuur zijn blijven liggen. Jongeren blijken het nieuwe konsumptiegebied, terwijl er geen werk voor is, en geen huis, en geen inspraak.

Kun je zeggen dat de politiek meer naar de jongeren toe moet gaan in plaats van andersom?

Ja het wordt tijd dat de politici eens mét de jongeren gaan praten. Jonge-

ren hebben vaak best bepaalde oplossingen voor de problemen waar ze mee zitten, maar er wordt nog te weinig naar hen toegegaan.

Hoe moet dat dan?

Ik denk aan avonden waar politici komen om te luisteren in plaats van verhalen af te steken, en waar jongeren zelf aan het woord zijn.

Hoe draait het prille PPR-jongerenbestuur momenteel?

Het is nog erg aftasten. Het onderling verdelen van zaken, het komen tot afspraken, dat moet allemaal nog een beetje geleerd worden. Bedoeling is uiteindelijk dat we gaan coördineren tussen de afdelingen. We willen geen centrale worden, die allerlei berichten van hogerhand de afdelingen instuurt. Initiatieven moeten vooral in de afdelingen ontplooid worden.

Burgerlijke ongehoorzaamheid voor PPR een uiterste middel

De PPR moet ten aanzien van burgerlijke ongehoorzaamheid de uiterste terughoudendheid in acht nemen, omdat ze als politieke partij zich richt op beleidsvorming. Alleen als fundamentele mensenrechten in het geding zijn, als alle andere middelen zonder resultaat zijn gebleven, als de middelen geweldloos zijn en in evenredigheid staan tot het beoogde doel, dan kan er sprake zijn van burgerlijke ongehoorzaamheid. Bij deze criteria komt ook onder meer het rekening houden met bij-effecten en het zich niet onttrekken aan de strafvervolgning. Overigens is burgerlijke ongehoorzaamheid een selectief begrip. Immers, wat de Shell doet in Zuid-Afrika en wat belastingontduikers doen zonder schade aan hun reputatie is in wezen hetzelfde. Aldus enkele van de konklusies uit de in acht groepen tijdens de Kerngroep van 6 september in Utrecht gevoerde discussie over het thema Rechtsorde/burgerlijke ongehoorzaamheid. Ria Beckers wees er naar aanleiding van discussie en konklusies op dat ongehoorzaamheid wezenlijk is in bewustwordingsprocessen en nodig is voor vernieuwing. Ook zij beklemtoonde dat de fundamentele mensenrechten in het geding moeten zijn en wees in dit verband op de onderdrukking in de Derde Wereld als een vorm van ongehoorzaamheid. De PPR erkent het recht van de meerderheid om wetten

te maken. Veranderingen moeten dus door de meerderheid worden gedragen – maar met inachtneming van de fundamentele rechten van de mens. Onrechtvaardige systemen moeten van binnenuit veranderen. De positie van de PPR bepaalt voor haar de grenzen van burgerlijke ongehoorzaamheid.

Egbert Boeker zei in dit verband ook dat het parlementaire optreden van de PPR de bereidheid tot compromissen inhoudt. Daarom past terughoudendheid ten aanzien van acties die compromissen raken waar de partij bij betrokken is. Hij wees op het belang van partijdiscipline. Als het partijbestuur niet achter een actie kan staan moeten individuele PPR-leden die er tóch aan deelnemen hun speldjes afdoen.

Jaap de Jong betwijfelde of er wel aparte rechtsregels nodig zijn voor burgerlijke ongehoorzaamheid. Onze rechtsstaat is een historische gegroeid compromis. Maar die groei is ook door strijd bereikt.

De kerngroep keurde de verantwoording van de stuurgroep Raads- en statenwerk en die van PPR-vrouwen goed. Jack Verduyn Lunel, de portefeuillehouder Raads- en statenwerk in het partijbestuur beloofde dat het blad Gemeentepaper nieuw leven zal worden ingeblazen, dat er regionale bijeenkomsten komen en dat de stuurgroep wordt geactiveerd. Inge Ver-

kuylen wees er op dat het bestaansrecht van PPR-vrouwen alleen al geleen is in het feit dat vele vrouwen nog onvoldoende uitingsmogelijkheden hebben – een feit waar vrouwen die zulke mogelijkheden wél hebben maar al te vaak blind voor zijn.

Wim Tigges werd gekozen als lid van de kerngroepcommissie. Als datum van het voorjaarskongres 1981 werd overeenkomstig het voorstel van het partijbestuur vastgesteld 10 en 11 april 1981.

Tijdens de Kerngroep van 21 juni in Amersfoort werden tijdens de behandeling van de verantwoording van de PPR-aktiekant diverse suggesties gedaan ter verbetering, zoals inlegvellen en uitneembare middenbladen. Ook werd van verscheidene kanten gewezen op het belang van het komende redaktiestatuut. Tijdens de verantwoording van de Tweede Kamerfractie wees Leo Jansen op het verzet van de PPR tegen het kabinetsbeleid dat bij hogere inkomens ten onrechte inkomensbeheersing niet mogelijk acht. De PPR is van mening dat bij de hogere inkomens wel degelijk beperkingen mogelijk zijn en dat de koopkracht kan worden gehandhaafd bij modaal en sociale voorzieningen.

Wouter van Doorn werd benoemd tot voorzitter van de themagroep Milieu, als opvolger van Theo Potma.

(advertentie)

Er is een progressieve spaarbank in ons land.

Waar blijven die progressieve sparenders nou...

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een spaarbank die gesneden is op de maat van uw principes. De ASN is voortgekomen uit de moderne arbeidersbeweging. En steekt dat gegeven niet onder stoelen of banken.

Ook in de bedrijfsvoering verloochent de ASN haar afkomst niet. Daarom kunt u er ook zeker van zijn dat de ASN geen beleggingen voor uw spaargeld kiest waar zij gezien haar maatschappelijke inzichten niet achter staat.

De ASN belegt wel zo veel mogelijk in maatschappelijke en culturele instellingen en - niet te vergeten - in de woningbouw. Dat betekent dat de ASN u geen gouden bergen belooft als u daar gaat sparen. U krijgt een eerlijke rentevergoeding. Niet meer, maar zeker niet minder. En... rente zonder bijsmaak.

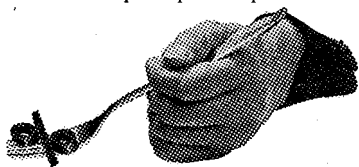
De ASN is in 1960 opgericht door het NVV en De Centrale. Dit geeft haar de verplichting om rekening te houden met de belangen van de groeperingen waarvoor de ASN is opgericht en waaruit zij is voortgekomen.

De ASN: maatschappelijk progressief en principieel. Zo'n spaarbank zou gekozen moeten worden door iedereen die zich verwant voelt met de progressieve beweging in ons land. Door u dus.

Welnu, het minste wat u kunt doen is u te informeren over de ASN. Over de makkelijke manier van sparen (in nauwe samenwerking met de postgiro) en over de vele andere, aantrekkelijke spaarvormen.

U komt er dan meteen achter dat de ASN met haar 55.000 spaarders met een gezamenlijke inleg van 200 miljoen gulden, niet de eerste de beste is. Daarom... vul de bon in deze advertentie in.

Een progressieve daad. Een principiële stap.

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
geeft rente zonder bijsmaak

Bon sturen aan: Algemene Spaarbank voor Nederland,
Antwoordnummer 1188,
2500 VB Den Haag.

U hoeft geen postzegel te plakken. U kunt ook bellen: 070-4701 81 of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlakbij het Centraal Station) tussen 08.30 uur en 17.00 uur.

Iedereen die voor 1 juli 1980 een spaarrekening opent met tenminste f 50,- als eerste inleg krijgt als welkomstgeschenk een spaarpremie van f 7,50.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- spaardeposito-bewijzen (met een vaste looptijd)

* aankruisen wat u wenst.

Vredesweek: duidelijk NEE tegen gescharrel

BOY TRIP

Een oproep aan PPR-leden om aandacht te besteden aan de Vredesweek is overbodig: overal waar ik kom tref ik leden van onze partij aan die zich inzetten voor het vredeswerk. Dat is ook vanzelfsprekend voor een partij die, vanaf de oprichting, het streven naar vrede centraal heeft gesteld in haar programma. Daarbij is ook – terecht – steeds de verbinding gelegd tussen het bestrijden van onrecht, het verzekeren van de rechten van de mens, een ontwapeningsbeleid en het uitbannen van – in het bijzonder – de kernwapens. Ook in ons nieuwe ontwerp-verkiezingsprogramma worden die onderling samenhangende onderwerpen weer duidelijk gesteld. Toch lijkt het alsof al ons werk voor de vrede nog maar weinig heeft opgeleverd. De kleine stapjes in de goede richting – zoals het niet nucleariseren van de Lance en van de F-16 en het afwijzen van UCN – zijn óf al weer ongedaan gemaakt door het kabinet-Van Agt óf het dreigt te gebeuren om van het regeringsbeleid rond de middellange afstands-raketten maar niet te spreken.

Er is één lichtpunt: zonder chauvi-

nisme mag worden vastgesteld dat de krachten tegen de kernbewapening in geen enkel NAVO-land zo sterk zijn als in Nederland. Die tegenkracht is voor een niet gering deel op gang gebracht door het IKV en het is van het allergrootste belang dat de vredesbeweging zijn vertaling vindt in het beleid van de politieke partijen, uitmondend in besluiten tot eenzijdige stappen van de Nederlandse regering.

Wat dat betreft gaven uitspraken van het PvdA-kongres méér hoop dan die van de PvdA-fractie en bij D'66 is het niet anders. Het CDA munt nog steeds uit in wollige formules waar als puntje bij paaltje komt de fractie alle kanten mee uitkan. In een politieke discussie stelde een VVD-lid onlangs openhartig vast: alleen de VVD is duidelijk vóór en de PPR alleen duidelijk tegen de kernwapens. Een juiste konstatering al gebiedt de eerlijkheid er bij te zeggen dat, bijvoorbeeld, de PSP die avond niet vertegenwoordigd was.

Anders gezegd: CDA, D'66 en PvdA, met allerlei nuances, balanceren als koorddansers op het touw van de kernbewapening.

Daarom is het de taak van ieder

PPR-lid om in de komende verkiezingscampagne bij elke denkbare gelegenheid de standpunten met betrekking tot de kernbewapening van PvdA, D'66 en CDA te stellen naast die van ons eigen program dat aan duidelijkheid op dit punt gelukkig niets te wensen overlaat.

Kiezers hebben er recht op zonder enige onduidelijkheid te weten of de partij waarop zij gaan stemmen vóór of tegen het gebruik en het bezit van kernwapens is, vóór of tegen het handhaven van kernwapens in Nederland, vóór of tegen de stationering van nieuwe raketten, voor of tegen de neutronenbom. En als andere partijen die duidelijkheid in hun programma's niet of onvoldoende geven zullen wij hen er in de discussie toe moeten dwingen door zonder ophouden de vragen te stellen die stuk voor stuk met "ja" of "neen" zijn te beantwoorden.

Als ik mij niet vergis zijn erg veel mensen het gescharrel van "ja, tenzij" of "neen, mits" beu, als het gaat om het voortbestaan van de mensheid. En dáaraan is ook deze vredesweek weer gewijd.

Studieweekende PPR-Noordwest-Veluwe

Op vrijdagavond 3 en zaterdag 4 oktober organiseert de werkgroep studieweekende PPR-Noordwest-Veluwe haar achtste studieweekende – in het Doopsgezinde Broederschapshuis in Elspeet. Er worden twee thema's behandeld: emancipatie en kleinschaligheid. Kosten f 50,- en informatie: Henriëtte Koekoek, Blokzijlmeer 16 Harderwijk, tel. 03410/15257.

Overijssel vraagt

Het actiecentrum Overijssel vraagt op korte termijn mensen, die

- lid willen worden van de kerngroep
- lid willen worden van het provinciaal bestuur.

Informatie over deze functies kan je krijgen bij de voorzitter van het provinciale actiecentrum. Gert van Sluis, Aadorpsweg 19, Wierden, 05496 - 2903.

NIEUWS UIT DE aktie CENTRA

Wageningen

Cox Merkelijn heeft Hein Hoestra opgevolgd als PPR-lid van de gemeenteraad van Wageningen in de PSP/PPR-fraktie. De burgemeester verwelkomt haar als iemand, die al jaren het klappen van de gemeentelijke zweep kent, als plaatsvervangend lid van diverse commissies, zoals die voor openbare orde en veiligheid.

Nijmegen

Lokaal, orgaan van het actiecentrum Nijmegen e.o., heeft een extra-nummer gewijd aan Joop de Zeeuw, die tien jaar voor de PPR in de raad zit.

(advertentie)

PORTUGAL

informatie en solidariteit

TULIPA VERMELHA
Majubastraat 4 hs
Amsterdam Oost
Tel. 020-656865

POSTGIRO 2465235

66k voor cursus Portugees,
affiches, lp's, enz.

Een nummer, dat niet alleen voor Joop aardig moet zijn, maar ook voor andere PPR'ers; met bijdragen van o.m. Albert Borst, het Buurtcomité Benedenstad (... waar Joop verliefd op is ...) oud-burgemeester De Graaf (... vader en zoon ...) Rob Hoogveld van De Gelderlander (... radikaal orakel ...) en CDA's Ad Lansink (... een Zeeuwse waterval van allure ...).

Amsterdam

Romke Hekstra (op de tekening rechts) gaat Peter Lankhorst opvolgen als PPR-lid van de Amsterdamse gemeenteraad. Romke was voorzitter van de steunfraktie en in deze functie wordt hij opgevolgd door Peter, zodat beiden min of meer stuivertje wisselen. Romke Hekstra is al zeven jaar volksvertegenwoordiger geweest; als éénmansfraktie in de raad van Amstelveen en als lid van de toen vijfleden tellende fraktie in Provinciale Staten van Noord-Holland.

Milieubeleid Assen

Het PPR-actiecentrum Assen heeft een nota uitgebracht over milieubeleid „Niet te hooi en te gras”. Deze nota wijst op het steeds slechter wordende milieu dat regelmatig met grote rampen wordt bedreigd omdat geld belangrijker is dan schone lucht, winstbejag belangrijker is dan schoon water en de materialistische hebzucht, die wij welvaart noemen, boven ons welzijn staat: Harrisburg, Lekkerkerk en Amoco Cadiz zijn bizarre namen!

Ons milieu hangt nauw samen met onze (over)levingskansen. Ook de gemeente heeft hierin een verantwoordelijkheid. In het Beleidsprogram 1978-1980 staat de aanstelling van een milieu-ambtenaar aangekondigd. De financiële positie van de gemeente zal dit waarschijnlijk verhinderen. Het materiële (geld) gaat ook in Assen boven het immateriële (milieu).

PPR Actiecentrum Assen vindt het onverantwoord dat een gemeentelijk milieubeleid nog langer uitblijft; daarom biedt het de Gemeente bouwstenen aan.

U kunt de nota bestellen:

- schriftelijk/telefonisch bij PPR Actiecentrum Assen, Schieland 38, 9405 NG Assen. Tel. 05920 - 54688.
- door overmaking van f 4,- (inclusief porto) op giro 3492478 t.n.v. Penningmeester PPR Assen onder vermelding van „Milieunota Assen”.

Werkgroep Gezondheidszorg zoekt koördinator

De werkgroep gezondheidszorg van de PPR roept kandidaten op voor de (onbezoldigde) functie van:

KOORDINATOR m/v

De werkgroep bestaat momenteel uit diverse subgroepen die elk deelreinen van de gezondheidszorg beslaan. Enige malen per jaar (circa 5 keer) komen de koördinatoren van de subgroepen bijeen.

De vergadering van koördinatoren van subgroepen heeft de volgende taakomschrijving opgesteld voor de functie van koördinator van de werkgroep:

1. het op elkaar afstemmen van werkzaamheden van de subgroepen
2. het voorzitten van de koördinatorenvergadering en de agenda hiervan opstellen
3. het bevorderen van de uitvoering van gemaakte afspraken
4. attent zijn op ontwikkelingen in de gezondheidszorg die voor de PPR relevant zijn, en bevorderen dat adequaat op deze ont-

- wikkelingen wordt ingespeeld
5. het beantwoorden van aan de werkgroep gerichte post en het archiveren van relevante stukken
6. contact onderhouden met de stuurgroep van de themagroep welzijn

De werkgroep denkt aan iemand met een breed overzicht op de ontwikkelingen in de gezondheidszorg, bij voorkeur iemand die zelf in de gezondheidszorg werkzaam is.

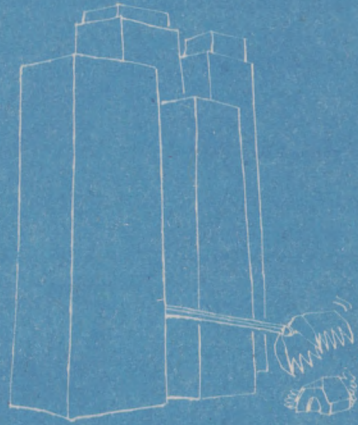
Belangstellenden wordt verzocht binnen een maand te reageren. Reacties kunnen worden gezonden aan, en verdere inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij de huidige koördinator van de werkgroep gezondheidszorg: Lukas Koch, Kon. Julianaweg 14, 3791 VB ACHTERVELD tel. 03425 - 1703.

Sekretariaat themagroep welzijn, Baarsstraat 76, 1075 RX AMSTERDAM.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

10 OKTOBER 1980, NUMMER 162

14 EN 15 NOVEMBER

VOORBEREIDING NAJAARSKONGRES

PPR

Aktie Krant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

direkte

Ruud E. de Vringer,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Werkgroep Publiciteit PPR

redactie

Karel Berkhout, Stéphanie Brokerhof,
Walter van Opzeeland (eindredacteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnements

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

Partijburo PPR, Singel 277,
1012 WG Amsterdam;
tel. overdag:
020-247570-227342;
's avonds:
Ruud E. de Vringer, 010-713660

basis-layout

Joep Paulussen

DODEWAARD GAAT DICHT

Zaterdag 18 oktober gaat bij de kerncentrale Dodewaard de principiële geweldloze actie van start „Dodewaard gaat dicht”, gericht op een meerdaagse blokkade om sluiting af te dwingen. Vele honderden groepen uit heel het land – en buitenlandse geestverwanten – nemen aan de actie deel. In het weekend van 27/28 september waren de organisaties, die samen werken in het Landelijk Energie Komitee, bijeen om structuur en werkwijze te bespreken en een strategie op te bouwen voor de naaste toekomst. Voor de PPR namen Jan van den Broek en Jan van Doorn deel aan dit beraad, dat leidde tot een reeks afspraken over de invulling van bestaande en nieuwe werkgroepen. Diverse partijgenoten zijn hierom inmiddels al aangesproken. Het LEK heeft gekozen voor versterking van de eigen organisatie en verbreding ervan gekoppeld aan concrete projecten.

Tevens is een verklaring uitgegeven over de acties rond „Dodewaard”, welke in sommige discussies en berichten van meet af aan zijn geplaatst in een sfeer van gewelddadige konfrontatie. Het LEK wijst dit af en stelt zich onverkort achter het doel: „Dodewaard gaat dicht”. Naar het oordeel van het LEK is een konfrontatie met de sterke en gewapende arm heilloos en alleen in het belang van de atoomlobbyisten. Vanuit deze geest roept het LEK een ieder op op zijn eigen wijze deel te nemen aan acties, zowel op plaatselijk niveau, als op landelijk op 18 oktober, als daarna, om Dodewaard dicht te krijgen.

WIE DURFT?

Er is een campagneplan. Er is een campagnekommissie. Er is zelfs al een campagneleider. Maar de meest centrale figuur missen we nog: de campagnecoördinator.

Deze vormt in feite de belangrijkste schakel tussen het landelijke campagne-team en de provinciale en plaatselijke campagne-teams.

Wat wordt van deze man of vrouw verwacht?

Erg veel:

– een goed inzicht in de partij en zijn organisatie

– organisatie-talent, takt (om anderen niet te veel te frustreren) en inkassingsvermogen (om de eigen frustraties goed te kunnen verwerken)

– bereidheid om onder hoogspanning en soms ook op onmogelijke tijden te werken

– veelvuldig verblijf op het partijburo te Amsterdam.

Wat heeft campagneleider Leo Jansen te bieden?

– een unieke job voor zes maanden (jan. t/m juni) tegen een redelijk salaris

– meespraak bij de uitwerking van het campagneplan

– grote voldoening als we vijf zetels halen.

WIE DURFT? Schrijf snel een briefje aan Leo Jansen, PPR-fractie, Binnenhof 1a, Den Haag.

Midlaren – 11/12 okt., De Veenhorst, weekend actiecentrum Groningen.

Amsterdam – 12 okt., Partijburo, Singel 277: PPR-jo Noord-Holland.

Assen – 15 okt.? verg. actiecentrum.

Tilburg – 15 okt.? verg. PPR-Brabant.

Westervoort – 15 okt. Het Klooster, 20.00 u.: regionale PPR-bijeenkomst Herman Verbeek over Leven in een actiecentrum

Utrecht – 16 okt.? prov. ledenverg.

Dodewaard – 18 okt. start actie Dodewaard gaat dicht – tentenkamp.

Amsterdam – 22 okt. Moseshuis, 19.30 u.: prov. kerngroep

Mol (B) – 25 okt. demonstratie Kempische klei atoomvrij.

10 - 24 okt.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Links gezamenlijk

RIA BECKERS

De jaren tachtig zijn begonnen. Met toenemende onvrede. Met hardere akties. Met rellen en vernielingen. Met geweld tegen geweld. Met een politiek die het eigenbelang zoekt en langs de problemen heenloopt. Met een kabinet dat geen hoop kan bieden. Geen hoop op werk, geen hoop op eerlijke inkomens, geen hoop op ontwapening, geen hoop op minder honger in de wereld. Met een troonrede die slechts vaststelt dat het in ons land aan verdraagzaamheid en onderling respect mankeert en dat ieder zich heeft te houden aan democratische besluiten. Met mensen die vast van plan zijn hun bezorgdheid over een toekomst van onrecht en vernietiging te blijven uitroepen, hoe democratisch we daar ook op afkoersen. Met veel meer mensen die in hun angst en gebrek aan perspectief op zichzelf terugvallen en slechts rust en orde eisen voor het eigen bestaan.

Behorend tot de tweede na-oorlogse generatie vraag je je af: wat hebben we de laatste twintig jaar met al ons zwoegen eigenlijk bereikt? Is dit nu het beeld dat we toen voor ogen hadden: een wereld zonder honger en zonder oorlog? Tegelijk weet je – optimist of pessimist die je bent – dat

je niet zult opgeven. Gewoon omdat menselijke solidariteit altijd het laatste woord heeft.

Voor u en voor mij is de PPR slechts een middel. Geen doel op zichzelf. Op de vraag of we dit middel ook in de huidige crisissituatie nog nodig hebben zeg ik met overtuiging „ja”. Meer dan ooit. Niet alleen omdat ik weet dat onze inhoudelijke inbreng van belang is en gezamenlijk links verder kan brengen. Ook omdat de PPR het aandurft uiterst kritisch te zijn over het slechte functioneren van de politiek en daaruit – hoop ik – ook zelf consequenties zal trekken. Het politieke gebeuren schept afstand en wekt wantrouwen. De besluitvorming wordt niet begrepen. De eigen macht en het eigen belang staan te vaak voorop. Binnen de partijen is het al net zo. Ook de PPR kent een groeiende partij-burokratie. Ook wij hebben congressen die nauwelijks motiveren, omdat ze verdrinken in details. Ook wij maken een verkiezingsprogramma waarin je door de bomen het bos niet meer ziet. Dat moeten we veranderen. De PPR is nodig omdat zij er niet in zal berusten dat in de politiek de tactiek om de macht hoofdzaak is. De vraag „Wie met wie”? zit voor ons vast aan de politieke inhoud. Daarom willen we dat links gezamenlijk op-

lossingen zoekt en actie voert. Daarom pleiten we juist nu voor een progressief kabinet en voor een brede lijstverbinding. En daarom praten we pas over een kompromis als de omstandigheden (verkiezingsuitslag) dat nodig maken. En ook dan zal de inhoud de doorslag moeten geven. De PPR is ook nodig omdat zij consequent partij durft te trekken voor de vrijheid en het zelfbeslissingsrecht van de slachtoffers van onze verzorgingsstaat. Ook al betekent dat geen politiek gewin. Maar de PPR is meer dan ooit nodig nu een breuk dreigt tussen politiek en samenleving. Zij zal via haar volksvertegenwoordigers van de politici blijven vragen te luisteren naar de signalen van onvrede en gebrek aan perspectief en ze te vertalen in beleid. Waar de politiek doof blijft zal ze mee in actie komen en mee vaststellen welke grenzen daarbij moeten gelden. Actie zonder geweld, met respect voor de eigendommen en de rechten van anderen. Actie die begrip kweekt en kan overtuigen, omdat veranderingen door de mensen moeten worden gewild en gedragen. Hier ligt een nieuwe taak voor een partij die als geen ander haar parlementaire en buitenparlementaire werk even ernstig neemt: De brug tussen politiek en samenleving open houden.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Diskussieronde PPR-Vrouwen

De PPR-vrouwen zijn door middel van diskussierondes een inventarisatie aan het maken van wat (PPR)vrouwen zoal denken, en wat er leeft in de PPR-vrouwengroepen. Dit gebeurt aan de hand van een aantal boekjes die de komende maanden gemaakt worden. Het motto „het persoonlijke is politiek” zal er duidelijk uit naar voren moeten komen, dat wil zeggen dat inhoudelijke stukken afgewisseld zullen worden met persoonlijke ervaringen van vrouwen.

Aan het eind van elk boekje worden een aantal diskussievragen gesteld. Alle vrouwen of vrouwengroepen die mee willen doen aan deze discussie kunnen deze vragen schriftelijk beantwoorden en eventueel een kort verslag maken van de naar aanleiding van de boekjes ontstane discussie.

Aan de hand van alle binnengekomen stukken zal er een soort manifest worden opgesteld, waar in grote lijnen wordt aangegeven wat de uitgangspunten van de PPR-vrouwen zijn. Na de eerste twee boekjes zal er een studiedag georganiseerd worden en een tussentijdse evaluatie (in februari).

De discussie zal worden afgesloten met een PPR-vrouwendag waarop iedereen nog eens kan meedenken over de uiteindelijke inhoud van het manifest.

Het eerste boekje ligt inmiddels klaar om gedrukt te worden, onderwerp is „het grote ongenoegen, persoonlijk/politiek”.

Het onderwerp van het tweede boekje is „arbeid en inkomen, hebben we er recht op?” Kopij hiervoor kan ingeleverd worden voor 17 november 1980.

Het derde boekje gaat over de persoonlijke levenssfeer (gezin-samenlevingsvormen, huishoudelijke taken, opvoeding, onderwijs, wonen) Kopij inleveren voor 9 maart.

Kopij voor het vierde boekje, over „productie en consumptie” moet voor 18 mei ingeleverd zijn.

Als je een bijdrage aan (één van) deze boekjes wilt leveren kun je contact opnemen met Anita Keuning, Albertijn 9, Mijdrecht. Telefoon maandag op partijbureau van 10-14 uur: (020-227342) of thuis 02979-5118. Kopij ook naar haar sturen.

Het diskussiemateriaal kan door groepen of individuele vrouwen besteld worden door f 5,— te storten (per persoon voor het hele projekt) op girorekening nr. 4071366 t.n.v. PPR-vrouwen, Rheezeveenseweg 57a, Hardenberg, onder vermelding van: Diskussieronde PPR-vrouwen.

Het landelijk overleg van de PPR-vrouwen bestaat uit vertegenwoordig-

sters van de PPR-vrouwengroepen en individuele vrouwen.

In dit landelijk overleg komen de gezamenlijke standpunten tot stand en wordt het (landelijk) beleid van de PPR-vrouwen bepaald en de daaruit voortvloeiende activiteiten. Het landelijk overleg vergadert ongeveer zesmaal per jaar (in Amersfoort), ook individuele vrouwen kunnen hier aan deelnemen. Neem als je belangstelling hebt of er meer over wilt weten contact op met Inge Verkuijlen. Ook kun je bij haar informeren of er een PPR-vrouwengroep in je buurt is (graag doorgeven als je een nieuwe groep gestart bent).

Een aantal activiteiten van de PPR-vrouwen zijn: meedoen aan acties, meningsvormende discussie over actuele zaken, en zo meedenken over partijstandpunten, studiedagen organiseren, vormings- en scholingskursussen (helpen) organiseren, nieuw op te richten en reeds bestaande groepen steunen enz.

Als je mee wilt werken of er meer over wilt weten schrijf of bel Inge Verkuijlen, Rheezeveenseweg 57a, Hardenberg. Tel. 05230-8223 (b.g.g. 020-720290)

PPR-Vrouwen

In de PPR-vrouwenkrant staat informatie over de groepen en het landelijk overleg, info over acties, info over activiteiten van de kamers en de partij w.b. vrouwenzaken, info over vrouwenzaken, vrouwenkursussen, en inhoudelijke stukken.

De krant verschijnt ongeveer één keer per twee maanden, je kunt je er op abonneren door f 10,— (of meer) te storten op girorekening nr. 4071366 t.n.v. PPR-vrouwen, Hardenberg, onder vermelding van :PPR-vrouwenkrant.

Europese samenwerking

Veel problemen gaan verder dan onze grenzen, en vragen dan ook om een internationale aanpak. De PPR, als internationaal georiënteerde politieke partij, heeft daarom contacten gelegd met partijen in Europa, die er soortgelijke ideeën als de PPR op na houden. Het gaat om de volgende partijen: Partito Radicale uit Italië, Ecologistes uit Frankrijk. Die Grünen uit Duitsland, Ecology Party uit Groot-Brittannië, en uit België: Anders Gaan Leven (AGALEV) en Ecolo (Waals).

Het afgelopen jaar zijn er al een paar ontmoetingen geweest.

Van 10 - 12 oktober a.s. vindt er een bijeenkomst plaats in Leiden, waar alle partijen aanwezig zullen zijn.

Het doel van de bijeenkomst is om te kijken in hoeverre het mogelijk is om tot een samenwerkingsverband te komen. Als eerste aanzet wordt daarbij gedacht aan het oprichten van een coördinatiepunt. De taak van zo'n punt zou onder andere zijn het coördineren van acties en publiciteit, het verzamelen van informatie, uitwisselen van ideeën, enz.

Op lagere termijn zou de samenwerking kunnen leiden tot het deelnemen aan de Europese verkiezingen (in 1984) met een gemeenschappelijke radikaal/groene lijst.

In een volgende PPR-Aktiekrant komen we hier op terug.

Individualisering

Op vrijdag 31 oktober a.s. wordt in een der zalen van „De Gouden Wieken”, Scheveningseweg 237, Den Haag onder auspiciën van de Stichting Monument een forumdiskussie georganiseerd over: Individualisering en wetgeving.

Aan de discussie nemen vertegenwoordigers van acht politieke partijen deel (vnl. leden van de Tweede Kamer) onder voorzitterschap van Annelien Kappeyne van de Coppello. Voor de PPR zal Ria Beckers deel uit maken van het panel. Aanvang 20.00 uur. De Gouden Wieken is bereikbaar met tram 8 vanaf station HS en tram 7 vanaf CS.

NAJAARSKONGRES 1980

Het kongres van 14 en 15 november a.s. zal zich behalve met de vaststelling van het verkiezingsprogramma en de Tweede Kamerlijst ook bezig houden met een aantal reglementair voorgeschreven agendapunten. Daartoe zijn hieronder de volgende stukken afgedrukt:

- I verantwoording Tweede Kamerfractie;
- II verantwoording Eerste Kamerfractie;
- III verantwoording partijbestuur;
- IV financiële stukken;

Deze stukken worden in plaats van in het kongresboek in de PPR-aktiekrant gepubliceerd om er - ter ontlasting van het kongres - in een vroegtijdig stadium vragen over te

kunnen stellen. Tot 1 november a.s. hebben actiecentra de mogelijkheid schriftelijke vragen in te dienen, die tijdens het kongres beantwoord zullen worden. Men kan zich daarvoor wenden tot:

- m.b.t. I: Tweede Kamerfractie PPR, Binnenhof 1a, 2513 AA Den Haag;
- m.b.t. II: Constant van Waterschoot, De Blikken 4, 4501 AC Oostburg;
- m.b.t. III: Paul van der Hijden, p/a partijburo PPR, Singel 277, 1012 WG Amsterdam;
- m.b.t. IV: Ruud de Vringer, Heyermansplein 10, 3123 LA Schiedam.

I VERANTWOORDING TWEDE KAMERFRAKTIE

Het afgelopen parlementaire jaar '79-'80 stond vooral in het teken van de „bijna-krisis”. Zeker lijkende crises (de modernisering van kernwapens, het olie-embargo Zuid-Afrika en het aftreden van Frans Andriessen als Minister van Financiën) werden uiteindelijk afgewend door de flexibiliteit van het overgrote deel van de CDA-fractie en het zitveles van Wiegel c.s.

Hierdoor werd de onmacht van het kabinet Van Agt/Wiegel nog duidelijker. Maar ook kreeg de geloofwaardigheid van de politiek opnieuw een knauw. Een situatie die door Ria Beckers op het voorjaarskongres werd omschreven als „de dove democratie”. Tegen die dove democratie vonden veel acties plaats. Acties die soms grimmig en zelfs gewelddadig waren. De spanning tussen parlementair en buiten-parlementair werken nam toe.

Buiten-parlementaire actie ging zich steeds meer anti-parlementair opstellen. Hoewel de motieven daarvoor vaak begrijpbaar zijn een zorgelijke ontwikkeling. Daarom ook heeft de fractie zich actief opgesteld in de discussie over de mogelijke bezetting van de kerncentrale in Dodewaard. Buiten-parlementaire actie zal gericht moeten blijven op de besluitvorming in het parlement. In de huidige situatie legt dat een zware verantwoordelijkheid op parlement en regering om dan ook te luisteren.

In dit spanningsveld heeft de Tweede Kamerfractie het afgelopen jaar geopereerd. Op kerngroepen en in de PPR-Aktiekrant is regelmatig verantwoording afgelegd. Daarom zullen we ons nu beperken tot een aantal hoofdpunten van beleid.

Kernwapens

De uitkomst van de vele debatten over de modernisering van kernwapens is bekend: de meerderheid van de Tweede Kamer (CDA, VVD, SGP, DS'70 en BP) is akkoord gegaan met het besluit 572 nieuwe kernwapens te produceren en de installatie daarvan in West-Europa. Over de plaatsing van 48 kernraketten op Nederlands grondgebied zal in 1981 een definitieve beslissing worden genomen.

De PPR (en ook de Tweede Kamerfractie) heeft een belangrijke rol gespeeld in de discussies over de modernisering. Tijdens de debatten in de Kamer maar ook tijdens de grote manifestatie op 25 november 1979 in Utrecht. Op verschillende plaatsen is daarover al verslag gedaan (o.a. kerngroep en PPR Aktiekrant). Verder heeft de fractie in december

1979 een brochure uitgegeven: PPR en de kernwapens. Daarin zijn opgenomen de hoofdlijnen van de PPR-bijdragen in de parlementaire discussies over de kernwapens in het afgelopen jaar.

Tijdens het debat van 19 december 1979 (waar de uiteindelijke instemming met de regeringsbeslissing is gegeven) heeft Henk Waltmans een tweetal moties ingediend. Via de eerste motie werd geprobeerd de Kamer de uitspraak te ontlokken geen verantwoordelijkheid te kunnen dragen voor de Nederlandse participatie in het NAVO-besluit om 572 nieuwe kernwapens te produceren en in West-Europa te stationeren. Deze motie ging dus verder dan de motie Stemerding/Brinkhorst (*thans* geen verantwoordelijkheid te kunnen dragen...). De PPR-motie werd verworpen, vóór stemden PPR, CPN en PSP. De atoompacifisten binnen PvdA en D'66 hadden zich gebonden aan het kompromis dat binnen hun fractie was bereikt.

De tweede motie vroeg de regering in overleg te treden met de regeringen van Noorwegen, Denemarken en België om na te gaan op welke wijze de rol van kernwapens in Europa daadwerkelijk kan worden teruggedrongen. Ook deze motie haalde het niet, vóór stemden PPR, D'66 (behalve Brinkhorst), CPN en PSP.

De motie Stemerding/Brinkhorst haalde het ook niet. Tien CDA-leden die eerder op 6 december tegen hun eigen fractie in hebben gestemd, steunden de motie nu niet. Ook zij namen genoegen met de verklaringen van Premier Van Agt. Zij verklaarden achteraf zich bij hun stemgedrag te hebben laten leiden door de overweging dat het nu veroorzaken van een kabinetskrisis hun doel, de beperking van de kernwapens, niet dichterbij zou brengen. Zo ontkwam het kabinet aan een crisis.

Sociaal-ekonomisch beleid

Het sociaal-ekonomisch en financieel beleid stond ook dit jaar weer centraal in het regeringsbeleid. Op tal van momenten is daarover in de Kamer van gedachten gewisseld en heeft de fractie voorstellen gedaan het heilloze bestek-beleid om te buigen.

In de PPR-Aktiekrant, nr. 152 is een verslag opgenomen van het loonpauzedebat in januari jl. en in de PPR-Aktiekrant, nr. 155 is een weergave van de PPR-bijdrage aan het debat over de loonmaatregel (21 maart) te vinden.

Ria Beckers diende daarbij o.a. een motie in over de gewen-

ste betrokkenheid van de ondernemingsraad bij de controle op de ontwikkeling van de zogenaamde incidentele looncomponent binnen de onderneming. Deze motie werd aangenomen (VVD tegen). Een andere motie van Ria werd verworpen. Daarin werd aan de regering gevraagd drie onderdelen van de arbeidvoorwaarden buiten de loonmaatregel te houden, namelijk:

- aspecten van herverdeling van arbeid;
- toepassing van VUT-regeling;
- uitbreiding van het aantal vakantiedagen.

Naast de PPR stemden alleen de CPN en PSP voor deze motie. Het debat over de loonmaatregel kreeg op 14 mei een vervolg. De meest recente gegevens over de prijsstijgingen gaven daartoe aanleiding. Daarbij werd in een gemeenschappelijke motie van de linkerkant - D'66 deed niet mee omdat deze fractie zich in maart vóór de loonmaatregel had uitgesproken - aangedrongen op het intrekken van de loonmaatregel. Zoals te verwachten was werd deze motie verworpen. Ook moties van de linkerkant - nu wel gesteund door D'66 - die aandrongen op verscherping van het prijsbeleid werden verworpen.

Op 5 juni kwamen een aantal wetsontwerpen aan de orde in het kader van het arbeidsvoorwaarden- en inkomensbeleid 1980. Daarbij werd ook de nota ombuigingen 1980 betrokken waarin de effecten per ministerie zijn aangegeven op grond van de aanvullende bezuinigingsoperatie.

Centraal in de discussie stond de vraag of de voorgestelde maatregelen (verlaging inkomsten- en loonbelasting) voldoende zijn om de koopkracht van de minimum-inkomensgenieters (waaronder de sociale uitkeringen) te garanderen. Daarnaast lag de nadruk op 1980 en de politieke keuzen die zijn gedaan bij die ombuigingen (b.v. niet op de begroting van Defensie).

Samen met de PvdA en D'66 diende Ria een motie in waarin werd uitgesproken dat ten minste de koopkracht van mensen met het minimumloon en de sociale minima in 1980 gehandhaafd dient te blijven. Deze motie werd op 26 juni verworpen. (Vóór PvdA, D'66, PPR, PSP, CPN en BP). Tevens werd gestemd over een motie van De Vries (CDA) waarin de regering werd gevraagd zodanige maatregelen voor te bereiden dat, als de prijsontwikkeling onverhoopt tegenvalt, de koopkracht van de minimum gezinsinkomens in 1980 op peil blijft. De motie werd aangenomen, tegen: PPR en CPN. De fractie stemde tegen omdat:

- in de motie geen zekerheid werd gegeven over het zo tijdig opstellen van wettelijke maatregelen dat deze per 1 oktober in werking konden treden;
  - het begrip gezinsinkomens niet omschreven is;
  - de motie aan de regering vraagt het „maximaal mogelijke te doen”, maar konkretiseert dit niet.
- In zo'n belangrijke zaak is dat volstrekt onvoldoende.

Deze discussie kreeg op 11 september een vervolg, toen gesproken werd over het tegenvallende prijsverloop. PvdA, D'66 en PPR dienden daarbij één motie in waarin werd gevraagd de sociale minima per 1 oktober met 1% te verhogen. Wederom werd de motie verworpen. De Vries (CDA) kwam met een nieuwe motie waarin de regering werd gevraagd een eenmalige uitkering van f 50,- te doen aan gezinnen die van een minimuminkomen moeten leven.

Ria gaf daar de volgende reactie op: „ik stel nog eens vast, dat bij de begroting 1979 door de regering gesproken werd over het handhaven van de koopkracht voor tweemaal modaal. Daarbij stond wel „zo mogelijk”. Via modaal zijn wij inmiddels afgezakt naar de minimuminkomens en vandaag praat de ene regeringspartij over het op peil houden van de minimum gezinsinkomen en de andere over f 50,- voor de minimum gezinsinkomens met kinderen. In januari als ze dan nog regeringspartij zijn, komen ze ongetwijfeld te praten over de minimum gezinsinkomens met minstens zes en dan met minstens tien kinderen.”

Multinationale ondernemingen

Eind april verdedigden Leo Jansen en Arie van den Hek (PvdA) het door hen drie jaar geleden ingediende initiatiefvoorstel tot het instellen van een parlementair onderzoek naar effecten van het gedrag van multinationale ondernemingen.

Dit initiatief had als grondslag een enquêtevoorstel van Jacques Aarden uit 1969 om de concentratie van economische macht door fusies te onderzoeken. verder heeft Erik Jurgens zich veel moeite getroost om het recht van enquête procedureel te vereenvoudigen en gemakkelijker uitvoerbaar te maken. Het parlement ging in 1977 met die voorstellen akkoord. Het is duidelijk dat de PPR een vergroting voorstaat van de macht van het parlement. Helaas heeft de meerderheid van het parlement die macht niet willen vergroten. Het voorstel Jansen/V.d. Hek haalde het niet. Wel werd een sterk afgezwakt voorstel van CDA en VVD aangenomen. Dat is dan ook de enige winst van het vele werk dat door Leo Jansen en Jaap Röell is verzet. Want dat CDA/VVD-voorstel zou er nooit zijn gekomen als er geen PPR/PvdA-initiatief was geweest.

Op twee hoofdpunten onderscheidde dit CDA/VVD-voorstel zich van het initiatief Jansen/Van der Hek:

- de te installeren bijzondere commissie krijgt een zeer beperkte taak, namelijk het analyseren van internationale richtlijnen en gedragscodes en de eventuele aanpassing van de Nederlandse wetgeving aan die richtlijnen en gedragscodes. Jansen en Van der Hek wilden de eventuele aanpassing van de Nederlandse wetgeving niet afhankelijk maken van het bestaan van internationale gedragscodes;
- het tijdelijke karakter. In het CDA/VVD tegenvoorstel is duidelijk opgenomen dat de bijzondere commissie na afronding van het bedoelde onderzoek, in principe wordt opgeheven. Jansen/Van der Hek benadrukten daarentegen het permanente karakter van de betreffende commissie die op tal van deelterreinen van het optreden van multinationale ondernemingen onderzoek zou moeten verrichten ten behoeve van eventueel nader op te stellen wettelijke regelingen.

De bijzondere commissie is inmiddels geïnstalleerd. Henk Waltmans maakt er namens de fractie deel van uit.

Voor de bijdrage van Henk Waltmans aan het debat zie PPR-aktiekrant, nr. 158.

Leegstandswet

Op dit moment liggen bij de 2e Kamer twee wetsontwerpen, één van de regering en één van de PvdA. Op beide wetsontwerpen is kritiek te leveren. Bij het regeringsvoorstel meer dan bij het PvdA-initiatief. Het grote voordeel van het PvdA-initiatief ten opzichte van het regeringsvoorstel is, dat het aanhaakt bij de woonruimtetwet 1947 en deze (wederom) landelijk van toepassing verklaart.

De belangrijkste punten die de PPR-fractie tot nu toe heeft ingebracht:

- het gaat om de effectieve aanpak van leegstand en bestrijding van speculatie;
- de definitie van leegstand dient zo sluitend mogelijk te zijn, teneinde allerlei chicanes uit te sluiten;
- meldingsplicht moet ook de voor bewoning geschikte gebouwen omvatten;
- burger moet in de gelegenheid zijn leegstand te melden;
- vordering van leegstaande woningen (of voor bewoning geschikte/geschikt te maken gebouwen) dient blanco te kunnen geschieden. Dus vordering op grond van het gemeentelijk woonruimteverdelingsbeleid (doelmatige verdeling van de woonruimte);
- de meldingstermijnen van leegstand moeten zo kort mogelijk zijn en de sanktie op niet-melding zo hoog mogelijk;
- de naamloze dagvaarding is uit den boze;

– het kraken moet alleen een halt worden toegevoerd in die gevallen, waarin het gemeentelijk woonruimteverdelingsbeleid wordt doorkruist.

Ontruimingsbevoegdheid moet dan ook in handen van B. en W. worden gelegd. Als eigenaar tot ontruiming wil overgaan, moet dat via een civiel-rechtelijke procedure gebeuren;

– als de gemeenten niet de financiële mogelijkheden verkrijgen om de wet uit te voeren, is het allemaal zinloos.

Vreemdelingenbeleid

Het vreemdelingenbeleid van Mevrouw Haars heeft het afgelopen jaar veel weerstanden opgeroepen. In de 2e Kamer stonden Mevrouw Haars en de PPR-fractie herhaaldelijk lijnrecht tegenover elkaar. Eerst was er een openbare commissievergadering in januari. De kritiek van de fractie richtte zich vooral op het beleid inzake de rechtspositie van vreemdelingen (vooral die van de vrouwen en kinderen), de gezinshereniging en het toelatingsbeleid van homoseksuelen die vanwege hun seksualiteit worden onderdrukt en vervolgd. Ria Beckers diende op deze punten ook moties in. (zie PPR-Aktiekrant, nr. 152).

Verder is er enkele malen gedebatteerd over de gevolgen van de Wet Arbeid Buitenlandse Werknemers. Pogingen om te komen tot een overgangsregeling van maximaal een half jaar, waarin bekeken zou moeten worden of de illegaal een arbeidsplaats bezet die onvervangbaar is, liepen spaak.

De betreffende PPR-motie werd verworpen. De aanvankelijke mede-indiener Buurmeijer (PvdA) trok zijn handtekening terug. Later diende hij samen met D'66 een nieuwe motie in die aanzienlijk minder ver ging. De PPR-fractie stemde uiteindelijk „met loden schoenen” voor deze motie. Want naar de mening van de fractie was de uiterste grens aangegeven in de PPR-motie en leverde de registratie voor de illegaal die geen „wettige” arbeidsplaats bezette onherroepelijk uitzetting op.

Vervolgens weigerde de regering de motie Buurmeijer/Wessel-Tuinstra (illegale werknemers moeten de kans krijgen zich ongestraft te melden bij arbeidsburo's, waarna moet worden onderzocht of hun arbeidsplaats kan worden gelegaliseerd) uit te voeren.

Toen kwam de regering met een minimale regeling waarbij slechts de illegalen die vanaf 1 januari 1978 tot 1 november 1979 onafgebroken bij dezelfde baas hebben gewerkt een kans krijgen om gelegaliseerd te worden. Een volstrekt onvoldoende regeling. Want juist degenen die het meest zijn uitgebuit en waarvoor geen loonbelasting en sociale premies zijn betaald, worden opnieuw de dupe. Een PPR-motie met het verzoek aan de regering om met een nieuwe overgangsregeling te komen werd verworpen.

Verder is de fractie actief (geweest) ten aanzien van het plan van Hoogovens om 500 Joegoslaven aan te trekken, uitbreiding rechtsbescherming en rechtsbijstand vreemdelingen, de rechten van meerderjarige kinderen bij gezinshereniging, de visumplicht voor Surinamers. Tenslotte werden door de fractie (en in het bijzonder door Michel van Winkel) „achter de schermen” of via kamervragen talloze zaken van individuele vreemdelingen behandeld.

Olieboycot Zuid-Afrika

Tijdens de behandeling van de begroting van Buitenlandse Zaken in november 1979 dienden PvdA, PPR en PSP een motie in die vroeg om een verbod op levering van olie en olieproducten aan Zuid-Afrika. Die motie werd verworpen. Het CDA had een eigen motie ingediend waarin in feite gevraagd werd om een boycot op termijn (éerst overleg voeren met de EG-partners en de Kamer daarover vóór 1 juni 1980 informeren). Deze motie haalde het wel.

Op 17 juni 1980 liet Minister Van der Klauw de Kamer weten

dat het overleg met de EG-partners zonder resultaat was gebleven. Bovendien voegde hij er aan toe dat met een boycot de ontwikkeling van een zelfstandig zwart Zimbabwe zou worden doorkruist. De Kamer oordeelde anders en aanvaardde de motie-Scholten, waarin de regering werd gevraagd *thans* over te gaan tot een olie-boycot van Zuid-Afrika. Die motie werd aangenomen. Tegen stemden óók elf leden van het CDA.

Vlak voor het zomerreces liet de regering de Kamer per brief weten dat het niet bereid was een olie-embargo in te stellen. Opnieuw kwam er een debat. Premier Van Agt meende een nieuw element in de discussie te brengen door aan te kondigen dat de regering zo spoedig mogelijk contact zou opnemen met de regeringen van België, Luxemburg en de Scandinavische landen om steun te krijgen voor een gezamenlijk streven naar een olieboycot. Relus ter Beek (PvdA) en Henk Waltmans dienden daarop een motie in, waarin de regering werd gevraagd de eerder aanvaarde motie-Scholten „in haar geheel uit te voeren”. Van Agt ont-raadde de motie, maar deze werd toch aangenomen. Vóór stemden 13 leden van het CDA.

Toen premier Van Agt te kennen gaf dat de regering de motie niet zou uitvoeren, diende Den Uyl een motie van afkeuring in.

Deze motie haalde het net niet (72-74). Vóór stemden PvdA, D'66, PPR, PSP, CPN en 6 leden van het CDA. Er kwam geen boycot en het kabinet mocht blijven zitten.

Dit najaar zal ongetwijfeld opnieuw in de Tweede Kamer over deze zaak worden gesproken naar aanleiding van de resultaten van het overleg met de Benelux- en de Scandinavische landen.

(Kern)energie

Eind februari werd in de Kamer gesproken over de opzet van de maatschappelijke discussie over toepassing van kernenergie.

Tevens kwam het kernongeval bij Harrisburg ter sprake. Wat de maatschappelijke discussie over kernenergie betreft, benadrukte Leo Jansen dat de omvang en aard van de energievoorziening nauw samenhangen met de sociaal-economische doelstellingen, vooral die welke gericht zijn op economische groei en werkgelegenheid. Alternatieve scenario's, zoals „het vergeten scenario” van Theo Potma, moeten in dit verband alle kansen krijgen.

Daarvoor is het nodig dat op de scenario's afgestemde rekenmodellen worden ontwikkeld waardoor de onderlinge vergelijkbaarheid van de uitkomsten van het „E.Z.-scenario” en van Potma's scenario, wordt gewaarborgd.

Bij de bespreking van Harrisburg, diende Leo een motie in waarbij de regering werd gevraagd:

– de kerncentrales in Borssele en Dodewaard buiten bedrijf te stellen in afwachting van de afronding van de maatschappelijke discussie kernenergie,

– geen vergunning te verlenen voor kompakttopslag te Borssele

– de uitvoering van besluiten inzake het opwerken van bestraalde reaktorbrandstof op te schorten.

Vóór de motie stemden: PPR, PSP, CPN, BP, 11 leden van de PvdA-fractie en 2 leden van de D'66-fractie.

De eventuele terugzending na opwerking van bestraalde reaktorstaven uit Capenhurst en Cap la Hague is op dit moment aan de orde in de Kamer. Op de eerste plaats moeten deze geheime contracten openbaar gemaakt worden. Het kernslijtingsafval is één van de onderdelen van de kernenergiecyclus en daaromtrent is geen enkele geheimhouding aanvaardbaar, aldus de fractie.

De regering stelt dat de gevolgen van het besluit de kerncentrales Borssele en Dodewaard te bouwen, aanvaard moeten worden en dat daarom het betreffende wetsontwerp aangenomen moet worden. De fractie verzet zich tegen deze gedachtegang.

Boycot olympische spelen

Begin januari nam de regering als haar standpunt in dat de Olympische Spelen in Moskou zouden moeten worden boycot. De Russische inval in Afghanistan en de verbanning van Dr. Sacharov waren daarvoor de aanleiding.

De Tweede Kamer steunde dat beleid, zij het met een krappe meerderheid. Een PPR-motie, waarin de regering werd gevraagd op haar standpunt terug te komen haalde het niet maar kreeg wel steun van twaalf PvdA'ers. Ria Beckers

verzocht de regering om in internationaal verband nieuwe wegen te zoeken om het proces van ontspanning en ontwapening weer op gang te brengen.

Op 14 mei moest de Kamer – op aanvraag van het CDA – dit debat zonodig nog eens dunnetjes overdoen. Partijpolitieke redenen binnen het CDA speelden hierbij een belangrijke rol. Een motie-Waltmans tegen de boycot werd verworpen. Nu stemden zelfs 27 leden van de PvdA-fractie vóór.

Moties van CDA en D'66 om niet naar Moskou te gaan haalden het wel.

II VERANTWOORDING EERSTE KAMERFRAKTIE

Dit verslag heeft betrekking op de periode lopende van november 1979 tot en met september 1980. De fractie heeft deelgenomen aan alle begrotings- cq. beleidsdebatten in deze periode en aan de behandeling van een groot aantal wetsontwerpen. Dit verslag zal dan ook niet tot in de details een beeld kunnen geven van de werkzaamheden van de fractie. Op 27 en 28 november 1979 vonden de Algemene Politieke Beschouwingen plaats. Bij monde van Bas de Gaay Fortman legde de PPR-fractie het accent op de behoefte aan sociale vernieuwing, zowel in de sfeer van de sociaal aanvaardbare toepassing van technologische ontwikkelingen als in de sfeer van een nationaal geleide inkomenspolitiek. Bij de laatste gaf hij uitleg van het begrip „witte circuit”, dat alle economische activiteiten in het niet gemonetariseerde deel van de economie omvat en dat naar schatting veertig procent van het totaal aan economische activiteiten voor zijn rekening neemt.

De overheid moet een financiële basis leggen voor een eerlijke verdeling van zowel het betaalde als het onbetaalde werk door een nationaal geleide inkomenspolitiek. In het gedeelte van zijn rede, dat aan de internationale politiek was gewijd, signaleerde hij de inmiddels door publikatie in de PPRAK bekend geworden „vijf paradoxen”, die het heersende denken over de nucleaire bewapening kenmerken. Tenslotte diende de fractie een motie in waarbij de Eerste Kamer werd gevraagd als haar mening uit te spreken dat het ongewenst is in Nederland nieuwe kernwapens te stationeren en tot kwantitatieve of kwalitatieve uitbreiding van het kernwapen-arsenaal in Europa over te gaan.

In de decembermaand kwamen zoals gebruikelijk een reeks vooral financiële wetsontwerpen aan de orde waaronder de Herziening aanpassingsmechanisme en vaststelling hoogte sociaal minimum (15900), de Invoering gelijke uitkeringsrechten mannen en vrouwen (15706). In beide gevallen stemde de fractie tegen. Boy Trip en Dik van Kleef waren woordvoerders voor de fractie in de debatten over financiën, waarbij nogmaals werd ingegaan op de betekenis van het „witte circuit” voor onze economie. 12 februari 1980 behandelde de Eerste Kamer – eindelijk – de Sanctiewet. Bas de Gaay Fortman benadrukte dat deze wet een kaderwet en geen gelegenheidswet is. De fractie stemde uiteraard voor.

Vanaf medio februari begon de Kamer aan de begrotings- en beleidsdebatten.

26 februari nam Constant van Waterschoot deel aan het debat over Landbouw en Visserij, daarbij nogmaals wijzend op de noodzaak van structurele veranderingen in het Europees landbouwbeleid en op de uitzichtloze situaties voor de kleine landbouw- en veeteeltbedrijven. Tenslotte bepleitte hij de totstandkoming van een soort Marshallplan voor de

voedselvoorziening in de Derde Wereld. De begroting van Volksgezondheid en Milieuhygiëne kwam op 4 maart aan de orde. Boy Trip stelde onder andere de alternatieve geneeswijzen uitvoerig aan de orde. Bij de behandeling van de begroting van het Huis der Koningin wijdde hij aandacht aan het vertrek van Koningin Juliana.

In de maand maart kwamen de zgn. loonwetten van Albeda (15982 en 16064) aan de orde. De fractie stemde tegen, omdat ze een loonpauze niet noodzakelijk achtte, maar wel omdat ze de hier voorgestelde maatregel eenzijdig vond.

Bij de debatten over Defensie vroeg Boy Trip meer aandacht voor de mogelijkheid van het instellen van een speciaal VN-bataljon voor humanitaire doeleinden. De fractie stemde uiteindelijk tegen deze begroting.

Bij monde van Dik van Kleef tekende de fractie protest aan tegen de bebouwing van de Purmer en stemde, als enige, tegen deze uitbreiding van de gemeente Purmerend.

Op 18 maart, bij het debat over de begroting van Volkshuisvesting, wees Eugène Fisher op het grote getal geregistreerde woningzoekenden, op de wanhoop van de bij de toewijzing van woningen betrokken ambtenaren, en ook op de – toen recente – opleving van de kraakacties. Hoezeer hij het verschijnsel kraken betreuenswaardig vond, gaf hij tevens aan dat er genoeg redenen zijn om het optreden van dit verschijnsel te verklaren: de enorme woningnood en het gebrek aan vertrouwen in de legale woningdistributie. Het kraken kan slechts door een vertrouwenwekkend woningdistributiebeleid overbodig worden gemaakt. Niet een kraakwet is een adequaat antwoord maar een goede en verrijkende leegstandwet. Hij vroeg voorts om een algemene huisvestingswet. Ook de huisvesting van buitenlandse werknemers had zijn aandacht, evenals de stadsvernieuwing, welke niet slechts een aanleggenheid is van volkshuisvesting en best meer een eigen gezicht mag hebben.

Op 1 april besprak de Kamer de begroting van Onderwijs en Wetenschappen. Constant van Waterschoot hekelde het onafhankelijke karakter van het onderwijsbeleid van deze bewindslieden en noemde als kenmerkend voorbeeld daarvan het OPVO. Hij vroeg de bewindslieden dit ontwikkelingsplan in te trekken. Bijzondere aandacht vroeg hij ook voor de inhoudelijke vernieuwing van het onderwijs in de nieuwe basisschool.

Dik van Kleef ging met name in op de gang van zaken rond de invoering van de twee fasestructuur.

In de maand mei kwamen achtereenvolgens de begrotingen van Binnenlandse Zaken (Politie), Justitie en van Buitenlandse Zaken aan de orde. Bij de eerstgenoemde besprak Dik van Kleef de problemen rond het minderhedenbeleid en de reorganisatie van het binnenlands bestuur. Bas de Gaay Fortman wees er in het debat over Politie en Justitie

op dat door het bijvoorbeeld door kraakacties in eigen hand nemen van de rechtsverdeling aantoonde dat de rechtstaat stagneert. De rechtstaat kenmerkt zich juist door afwezigheid van eigenrechten zowel bij de burgers als bij de overheid.

In zijn bijdrage aan het CRM-debat vroeg Eugène Fisher namens de fractie meer aandacht van de bewindslieden voor de crisis in de sociaal-economische, maatschappelijke, culturele en politieke ontwikkelingen op wereldschaal. Een tweede aandachtspunt was de groeiende kloof tussen de waarden, normen, gedragingen en omgangsvormen van het merendeel van de generatie van volwassenen en die van een deel van de generatie van jongeren. Ook vroeg hij of de Raad voor het Jeugdbeleid niet moest worden opgedragen een nota uit te werken waarin de door hem geconstateerde maatschappelijke vervreemding wordt beschreven op basis van ervaringen van jongeren, onderzocht naar oorzaken en gevolgen.

De recente gebeurtenissen in Suriname speelden uiteraard een rol in het debat over Ontwikkelingssamenwerking. Eugène Fisher gaf een uitvoerige analyse van de situatie en het ontstaan daarvan. Hij sprak als oordeel van de fractie uit dat het niet wel doenlijk is een adequate koppeling te maken tussen schendingen van mensenrechten in Suriname en het bepalen van randvoorwaarden voor een ontwikkelingsamenwerkingsbeleid. Maar er mag geen enkel misverstand bestaan over de vraag hoe Nederland schendingen van de mensenrechten waar dan ook, beoordeelt.

Verder ging hij in op het rapport van de commissie Brandt, waarbij hij er op wees dat er wel degelijk een verband be-

staat tussen het bewapeningsniveau, zowel in wapenproductie als in wapenhandel, én de slechte staat van ontwikkeling waarin vele landen en grote bevolkingsgroepen zich bevinden. Het Openbaar Vervoer kreeg veel aandacht in de bijdrage van Constant van Waterschoot aan het debat over Verkeer en Waterstaat op 3 juni. Met name eiste hij van de minister een duidelijke stellingname ten aanzien van het openbaar vervoer tot uitdrukking komende in concrete begrotingsposten. Vooral de NS en de vervoerscapaciteit en serviceverlening van de spoorwegen kregen veel aandacht. Op 10 juni was de toetreding van Griekenland tot de EEG aan de orde. Constant van Waterschoot wees er bij die gelegenheid op hoe noodzakelijk het was voor het voortbestaan van de gemeenschap, dat het Europees regionaal beleid meer inhoud zou krijgen. Ook de behandeling van dienstweigeraars in Griekenland werd door hem aan de orde gesteld.

Kort voor het reces nam Boy Trip deel aan het debat over Economische Zaken. Hij ging met name dieper in op de mogelijkheden van de vergassing van steenkool.

In de septembermaand beperkte de activiteit van de Eerste Kamer zich praktisch tot de installatie van de nieuw gekozen leden.

Voor de PPR-fractie betekende dat – na de verkiezingen op 4 juli – het verlies van twee leden die niet meer in de Kamer terugkeren. En óók dat de fractie met drie leden verder moet. De fractie zal de deskundige inbreng van Eugène Fisher en Dik van Kleef en de prettige en vruchtbare wijze waarop in de afgelopen jaren is samengewerkt, ten zeerste missen.

III VERANTWOORDING PARTIJBESTUUR

(periode november 1979 tot oktober 1980)

1. Voortgang van het inhoudelijke werk

1.1. De in 1974 begonnen serie programmatische kongressen, waarin de PPR-thema's macht, vrede, milieu en welzijn nader zijn uitgewerkt, is in het verslagjaar voorlopig afgerond. Het najaarskongres van 1979 stelde programteksten vast over sportbeleid en over maatschappelijke dienstverlening, sociaal-kultureel werk en opbouwwerk. Op het voorjaarskongres van 1980 is de PPR-visie inzake edukatieve voorzieningen en aangaande buitenlandse werknemers geformuleerd.

1.2. Het voorjaarskongres van 1980 besprak 9 partijbestuursstellingen onder de titel „De PPR in de jaren '80". Deze stellingen waren opgesteld nadat de partij intensief had gediskussieerd over de eind 1979 door het partijbestuur uitgebrachte beleidsnota. Het kongres maakte de besluitvorming over de 9 stellingen niet af. Ingevolge een aangenomen motie-Wageningen wordt een aanvullend stuk voorbereid over buitenparlementaire aktie, te behandelen op het najaarskongres van 1981. Het overleg met de indieners van een eveneens aangenomen motie-Groningen (die de opstelling beoogt van een beleidsplan voor de korte termijn en van een langere termijnvisie op de positie en koers van de PPR in de landelijke politiek) heeft niet tot concrete beleidsvoornemens geleid.

1.3. Ter voorbereiding van het najaarskongres van 1980 is veel werk verzet door de programkommissie. In april werden de belangrijkste punten gepubliceerd, die in mei tijdens – helaas matig bezochte – discussieavonden zijn besproken. Het partijbestuur stelde in juni het ontwerpprogramma vast, waarna het half augustus werd gepubliceerd voor behandeling in de aktiecentra.

1.4. Op 10 en 11 april 1981 zal het volgende voorjaarskongres worden gehouden. Dit kongres staat in het teken van de verkiezingskampanje en zal verder de relatie van de PPR met verwante partijen en bewegingen in Europa bespreken.

1.5. Het inhoudelijke werk van de partij wordt in belangrijke mate gevoed vanuit de thema- en werkgroepen en vanuit de Studiestichting. Deze zijn nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van het nieuwe programma. Een commissie heeft voorstellen ontwikkeld om structuur en werkwijze van de themagroepen te verbeteren; het partijbestuur doet hierover verslag aan de kerngroep. De nieuw opgerichte coördinatiegroep PPR-vakbeweging is administratief gerangschikt onder de themagroep macht.

1.6. Eind 1979 verscheen een discussienota over euthanasie. De werkgroep sport formuleerde een standpunt over de Olympische Spelen.

Voorjaar 1980 verscheen in de serie PPR-schriften het eerste nummer onder de titel „Duif is dood". Het tweede nummer – over automatisering – komt in oktober uit.

2. Samenwerking met anderen

2.1. De officiële kontakten met andere progressieve partijen waren in het verslagjaar beperkt. Enkele malen ontmoetten de voorzitters elkaar. Op 31 mei en 1 juni vond het kongres „Links Nederland" plaats, waar de partijvoorzitters met elkaar in debat traden.

Inmiddels is afgesproken het voorzittersoverleg om te zetten in gesprekken tussen bestuursdelegaties. Deelnemers zijn PvdA, PPR, PSP en EPV. De PPR bepleitte totnu toe tevergeefs deelname van de CPN. D'66 houdt zich afzijdig. Positief is het besluit om gezamenlijke gesprekken te voeren over programmatische hoofdpunten. In dat kader is een

eerste werkgroep van start gegaan die zich bezighoudt met het thema „energie”.

Op initiatief van de PPR is met de Partij van de Arbeid gesproken over lijstverbinding bij de komende Kamerverkiezingen. Het overleg wordt voortgezet. Aan het kongres wordt een uitspraak over lijstverbinding voorgelegd.

2.2. De PPR werkt actief mee in het Overlegorgaan tegen de kernbepanning. Daarin zijn kerken, vakbonden en politieke partijen vertegenwoordigd. Het Overlegorgaan werkt aan verbreding van haar activiteiten op internationaal nivo.

2.3. Op Europees nivo zijn de contacten met verwante partijen en bewegingen voortgezet. Een voorstel over het toekomstig karakter van deze contacten zal aan het voorjaarskongres van 1981 worden voorgelegd. Het partijbestuur heeft besloten financiën beschikbaar te stellen voor Europese coördinatie. Het partijbestuur besloot tot voortzetting van de functionele en informele contacten met de Vlaamse Volksunie.

3. Akties

3.1. Vanwege de twee-handen-opstelling van de PPR steedt het partijbestuur veel aandacht aan akties. In het bestuur zijn daar twee mensen mee belast. Meestal gaat het om steun of medewerking aan akties waarvoor de PPR door anderen wordt benaderd. De medewerking kan dan bestaan uit het inschakelen van PPR-aktiecentra, het onderschrijven of uitgeven van een verklaring, het spreken op manifestaties of het afleggen van bezoeken, het geven van financiële steun.

3.2. De PPR blijft als lid deel uitmaken van het LEK (Landelijk Energiekomité). Onze deelname wordt vanwege het toenemende verzet tegen kernenergie erg belangrijk geacht. Verder wordt bij veel akties samenwerking gezocht met andere politieke partijen (b.v. bij de door de PPR geïnitieerde aktie tegen de aanschaf van F 16-vliegtuigen).

3.3. Het besluit tot meedoen aan een aktie wordt genomen na toetsing van het aktiedoel aan de PPR-opvattingen. Over de konkrete akties waaraan wel of niet is meegewerkt, wordt steeds verantwoording afgelegd aan de kerngroep. Het voert te ver alle gesteunde akties hier te noemen; wel kunnen de belangrijkste categorieën genoemd worden:

- akties voor bevrijdingsbewegingen en tegen apartheid
- akties voor politieke gevangenen, mensenrechten, tegen diskriminatie
- akties tegen (kern)bepanning
- akties voor milieubehoud en tegen kernenergie
- akties voor internationale ontspanning
- akties voor illegale buitenlandse werknemers.

4. Buitenland

4.1. Afgelopen voorjaar besprak de kerngroep een buitenlandnota, waarin het internationale werk werd geschetst en prioriteiten waren aangegeven. Mede door de aanstelling van een deeltijdse buitenland-assistent slaagde de sekretaris buitenland erin meer lijn in het werk te brengen.

De kerngroep besprak ook een nota over mensenrechten en stemde in januari in met een door het partijbestuur geformuleerde reaktie op de russische inval in Afghanistan.

4.2. Egbert Boeker bracht vorig najaar een bezoek aan Polen en Herman Verbeek woonde de oprichting van de westduitse Groene Partij bij. Michiel van de Kasteelen was aanwezig bij het kongres van de kommunistische partij in Roemenië, woonde een kongres in Lissabon bij van Tulipa Vermelha en bracht een bezoek aan Bulgarije.

4.3. De sekretaris buitenland wordt bijgestaan door de Werkgroep Internationale Kontakten, waarin sinds kort ook de themagroepen en de z.g. kategoriale groepen zijn vertegenwoordigd.

4.4. De contacten op Europees nivo zijn al onder 2.3. ver-

meld. Schriftelijk of via bezoeken worden contacten onderhouden met buitenlandse groeperingen en met groepen in Nederland die zich met het buitenland bezighouden (b.v. landenkomité's). Onder meer vonden ontmoetingen plaats met een groep jonge socialisten uit Tunesië, een delegatie van het democratisch revolutionair front uit El Salvador en met het Palestina-komité. Meegewerkt wordt aan een internationaal kongres over Oost-Timor.

5. Partij-organisatie

5.1. De nieuwe tekst van statuten en huishoudelijk reglement, zoals vastgesteld door het najaarskongres van 1979, is begin dit jaar aan alle leden toegezonden. Dit kongres aanvaardde partijbestuursvoorstellen over verbetering van de tijdschema's voor toekomstige kongressen. Ook werd besloten tot instelling van een voorzitterspool, waarvan de leden inmiddels door de kerngroep zijn benoemd en waaruit voor het eerst is geput voor de vergaderleiding van het voorjaarskongres.

5.2. Het partijbestuur legde steeds verantwoording over het gevoerde beleid af aan de kerngroep en bracht daar regelmatig voorstellen in. De verantwoording van partijorganen aan de kerngroep loopt via het partijbestuur, dat daarover een preadvies opstelt. Waar dat nodig was, zorgde het partijbestuur voor voorziening in vakatures in partijorganen en commissies.

5.3. Alle partijorganen hebben kontaktpersonen in het partijbestuur. Wanneer het nodig is, wordt met de organen gezamenlijk (penningmeestersoverleg) of afzonderlijk overlegd. Aan enkele partijorganen wordt hieronder nader aandacht besteed.

5.4. In januari 1980 zijn tussen de groep PPR-vrouwen en het partijbestuur afspraken gemaakt over de onderlinge contacten, de positie van de PPR-vrouwen in de partij en de rechtspositie van de emancipatiemedewerkster. Als zodanig is met ingang van 1 januari 1980 Anita Keuning uit Mijdrecht aangesteld.

5.5. De groep Raads- en Statenwerk heeft een moeilijke periode doorgemaakt door het terugtreden van een aantal aktieve stuurgroepleden en door het afgenomen aantal raads- en Statenleden. Het partijbestuur is in de rechten en plichten van de groep getreden. Besloten is de nadruk te leggen op onderlinge contacten en informatie-uitwisseling via de Gemeentepaper en via regionale bijeenkomsten. Voor die taken is per 1 augustus j.l. een deeltijdse beroepskracht in dienst getreden in de persoon van Els Boxhoorn uit Rotterdam.

5.6. Op verzoek van de kerngroep en t.g.v. nieuwe bepalingen in het huishoudelijk reglement heeft herziening plaatsgevonden van de statuten van de SRV (Stichting Radikalen-vorming). Het partijbestuur houdt zich thans bezig met de noodzakelijke aanvulling van het bestuur van de SRV.

Ook de statuten van de SJW (Stichting Jongerenwerk) zullen nog worden herzien.

5.7. Begin 1980 manifesteerden zich voor het eerst de PPR-jongeren. Het partijbestuur legde over de positie van de jongeren voorstellen voor aan de kerngroep. Het voorjaarskongres begroette het initiatief van de jongeren met instemming en gaf het partijbestuur opdracht de PPR-jongeren binnen de partij te organiseren. Daartoe is inmiddels een jongerenstatuut vastgesteld.

5.8. Het najaarskongres van 1979 besloot de noodzakelijke versterking van het partijapparaat financieel mogelijk te maken. Zo konden deeltijdfuncties worden gekreeerd voor assistenten ten behoeve van het sekretariaat buitenland, de penningmeester en de sekretaris voorlichting. In dienst traden per 1 januari 1980 Wout Zinkstok, Loes Singels en Jan Bonjer. De laatste heeft per 1 oktober 1980 ontslag genomen. Over de taakin-vulling van een opvolger wordt beslist in

(Zie pagina 15)

STICHTING RADIKALENVORMING IN DE PPR

Singel 277 / 1012 WG Amsterdam / telefoon 020 - 256046 / postgiro 3385373 / maandag, woensdag, donderdag 9-17 uur

SRV

Dit is het vormings- en scholingsprogramma van de Stichting Radikalenvorming voor het cursusjaar 1980/1981. We hopen dat veel partijleden gebruik zullen maken van dit aanbod: een goed geschoold kader is voor de politieke strijd van de partij van groot belang.

Staf SRV

PROGRAMMA 1980-1981

Studiedag vakbeweging en politiek

De studiedag zal gaan over het vraagstuk van de rol van de vakbeweging bij het ondersteunen van de werknemers op het nivo van de onderneming/arbeidsorganisatie. Wat zou je willen dat de vakbeweging voor jou in de onderneming doet? Wat zijn de consequenties voor de organisatie van de vakbeweging? Welke rol kan de politiek, in het bijzonder de PPR, hierbij spelen?

datum 18 oktober 1980
plaats CSB, Kromme Nieuwegracht 39, Utrecht
tijd 10-16 uur
in samenwerking met SJW, Koördinatiegroep PPR/Vakbeweging, Jan Piet en Wim Eydem

PPR-homokursus

Bedoeld om leden van de PPR-homogroep te ondersteunen in hun politieke activiteiten. Onder meer wordt aandacht gegeven aan:

- de rol die je (homo)seksualiteit in je eigen geschiedenis speelt in verband met zaken als opvoeding, school, werk
- seksualiteit en homoseksualiteit als

produkt van machtsstrategieën

- het praktisch maken van op de cursus opgedane kennis en inzichten

datum 10/11/12 oktober 1980
plaats Stichting Spaarnberg, Wüstelaan 80, Santpoort
tijd vrijdag 20 uur tot zondag 16 uur
in samenwerking met staf SJW en Tim Flesseman
kursusbijdrage per deelnemer f 30,-

Algemene verdiepingskursus 'Het gezicht van de PPR'

Bedoeld om partijleden inzicht te geven in de plaats en positie van de PPR en haar leden. Om op die manier direkt en indirekt de deelname van leden aan partijactiviteiten te ondersteunen

datum 9/10/11 januari 1981
plaats De Klencke, Witte Zand, Oosterhesselen (Drente)
tijd vrijdag 20 uur tot zondag 16 uur
in samenwerking met staf vormingscentrum en Pim Fortuyn

datum 13/14/15 februari 1981
plaats Volkshogeschool Valkenburg, Broekhem 114, Valkenburg
tijd vrijdag 20 uur tot zondag 16 uur
in samenwerking met staf vormingscentrum en Bertus Mulder

datum 6/7/8 maart 1981
plaats Crabbehof, Talmaweg 10, Dordrecht
tijd vrijdag 20 uur tot zondag 16 uur
in samenwerking met staf vormingscentrum en Bob Reinalda

datum 13/14/15 maart 1981
plaats Kerk en Wereld, De Horst 1, Driebergen
tijd vrijdag 20 uur tot zondag 16 uur
in samenwerking met staf vormingscentrum en Siep Stuurman

Kursusbijdrage per deelnemer f 40,-

Studiedag intellectuelen en arbeidersbeweging

De laatste tijd is de discussie over linkse machtsvorming weer opgebloeid. Wij willen deze discussie verder stimuleren. Op de studiedag zullen de politiek-strategische konsepten van links ter discussie staan

datum 17 januari 1981
plaats CSB, Kromme Nieuwegracht 39, Utrecht
tijd 10-16 uur
in samenwerking met Bertus Mulder, Alexander de Roo, Rypke Sierksma en John Steegh

Kursus vrouwenbeweging en politiek

Misschien noem je jezelf niet geëmancipeerd, maar ben je wel tot de overtuiging gekomen dat je als vrouw een andere, niet-gelijkwaardige positie (in welk opzicht dan ook) hebt in de maatschappij, dan een man. Je hebt dat aan den lijve ervaren, je bent ermee aan het werk gegaan. Je zit misschien in een praatgroep, maar je wilt meer: je wilt je verdiepen in wat de vrouwenbeweging is, wat die wil bereiken, wat jouw plaats daarin is. Daarnaast heb je bewust ge-

kozen voor een politieke partij; je bent lid van de PPR. Je vraagt je af hoe die twee zaken aan elkaar gekoppeld kunnen worden. Aan de verdieping daarvan wil deze cursus bijdragen

datum 14/15 maart 1981
plaats Volkshogeschool Drakenburgh, dr. A. Schweitzerweg 1, Baarn
tijd zaterdag 10 uur tot zondag 16 uur
in samenwerking met PPR-Vrouwen en staf vormingscentrum. Voor nadere

Aanmelding

Voor deelname aan een van de activiteiten geef je je op met dit formulier. Stuur het volledig ingevuld en uiterlijk vier weken voor de (eerste) dag van de betreffende bijeenkomst* aan SRV, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Je ontvangt een schriftelijke bevestiging van de aanmelding, eventueel wordt later ook het cursusmateriaal toegestuurd.

De bijdrage voor de verdiepingskursussen, de PPR-vrouwenkursus, de PPR-homokursus en de Kursus kerk en politiek betaal je ter plaatse. Omdat deze week-ends grotendeels met subsidies worden bekostigd is er een *annuleringsregeling*: bij afmelding in de vierde week vóór de betreffende bijeenkomst betaal je 10% van de bijdrage, in de derde week 25%, in de tweede week 50% en in de eerste week 75%.

* Dit geldt niet voor de Studiedag vakbeweging en politiek en de PPR-homokursus

naam: vrouw man

adres:

postcode: plaats:

telefoon: leeftijd:

geeft zich op voor: (betreffende vakje(s) aankruisen)

Algemene verdiepingskursus

- 9/10/11 januari, Oosterhesselen
- 13/14/15 februari, Valkenburg
- 6/7/8 maart, Dordrecht
- 13/14/15 maart, Driebergen

Studiedag intellectuelen en arbeidersbeweging

- 17 januari, Utrecht

PPR-Vrouwenkursus

- 14/15 maart, Baarn

Kursus Kerk en Politiek

- 10/11/12 april, Laag-Zuthem

datum

handtekening

informatie: Ada Buizer, Ipenrodestraat 14, 2012 MG Haarlem, telefoon 023 - 324471 ('s avonds)
Kursusbijdrage per deelnemer f 40,-

Kursus kerken politiek

Bedoeld voor PPR-leden die actief zijn in of zich betrokken voelen bij de bestaande kerken. In deze cursus zal het „konfessionalisme” als politiek-ideologisch en maatschappelijk verschijnsel centraal staan.

De cursus zal meer theoretisch van aard zijn dan de voorgaande studie-weekends

datum 10/11/12 april 1981

plaats Den Alerdinck, Alerdinckweg 2, Laag-Zuthem
tijd vrijdag 20 uur tot zondag 16 uur
in samenwerking met Koördinatiegroep kerk en politiek en staf vormingscentrum
Kursusbijdrage per deelnemer f 40,-

Introductiekursussen

Bedoeld om de PPR te introduceren bij nieuwe leden en sympathisanten. Bij deze kursussen kunnen de zes PPR-brochures worden gebruikt, een uitgave van de SRV
organisatie lokale en regionale PPR-actiecentra

De PPR-brochures

Zes brochures in een map: Mensen, politiek en de PPR;

Macht; Welzijn; Milieu; Vrede; Organisatie; Bedoeld als discussiemateriaal, te gebruiken in de introductiekursussen die door de plaatselijke PPR-actiecentra worden georganiseerd: voor nieuwe leden en sympathisanten, maar ook voor mensen die gewoon eens over de PPR willen praten.

Teksten: Albert Kingma, Floor van der Matten, Eduard Pijlman. Vormgeving en strip: Cees Brederveld, Gerard Davelaar. De brochures kunnen worden besteld door PPR-leden die zich in hun actiecentrum bezighouden met vorming en scholing.

Prijs: f 0,50 per stuk, f 3,- per map; exclusief portokosten. Bestellen bij SRV, Singel 277, 1012 WG Amsterdam. Bij de zending wordt een nota meegestuurd

STICHTING JONGERENWERK IN DE PPR

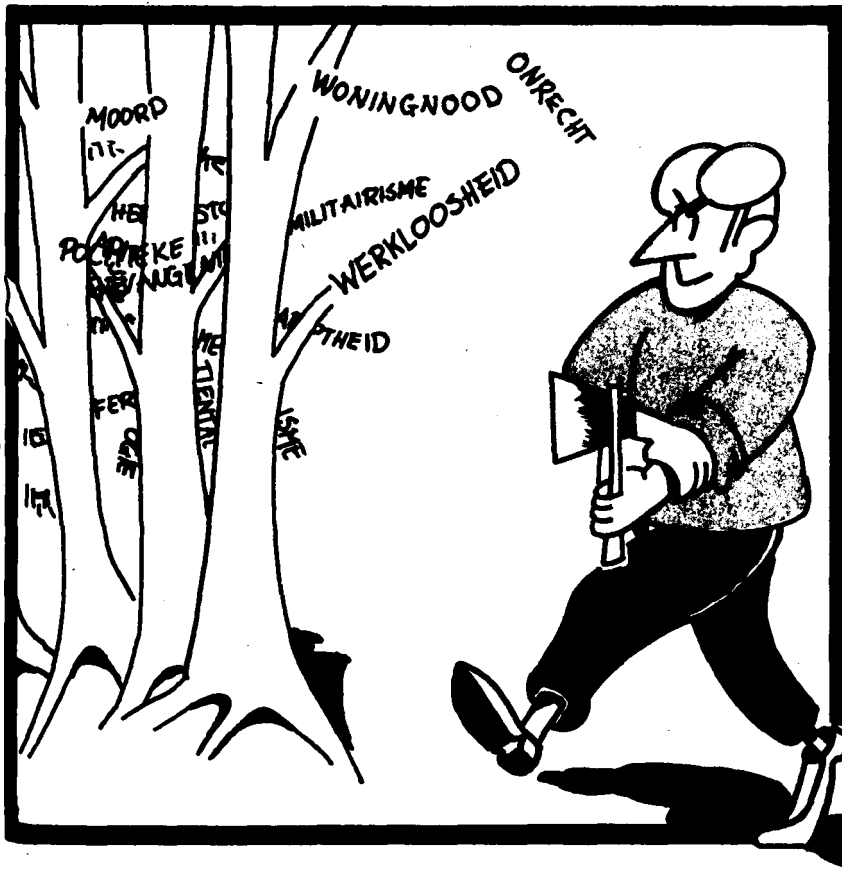
Singel 277 / 1012 WG Amsterdam / telefoon 020 - 228461 / postgiro 3953768 / maandag, donderdag, vrijdag 9-17; woensdag 9-13

SJW

Dit is het vormings- en scholingsprogramma van de Stichting Jongerenwerk voor het kursusjaar 1980/1981. Indien mogelijk worden er nog extra activiteiten ontwikkeld. We hopen dat dit programma jongeren binnen en buiten de partij zal aanspreken. Goede kadervorming is nu, na de oprichting van een jongerenorganisatie, erg belangrijk.

Staf SJW

PROGRAMMA 1980-1981

Studiedag vakbeweging en politiek

De studiedag zal gaan over het vraagstuk van de rol van de vakbeweging bij het ondersteunen van de werknemers op het nivo van de onderneming/arbeidsorganisatie. Wat zou je willen dat de vakbeweging voor jou in de onderneming doet? Wat zijn de consequenties voor de organisatie van de vakbeweging? Welke rol kan de politiek, in het bijzonder de PPR, hierbij spelen?

datum 18 oktober 1980
plaats CSB. Kromme Nieuwegracht 39, Utrecht
tijd 10-16 uur
in samenwerking met SRV, Koördinatiegroep PPR/Vakbeweging, Jan Piet en Wim Eydems

PPR-jongerenkursus

Bedoeld voor PPR-jongeren om te praten over de positie van de PPR en haar leden, zodat deelname aan PPR-jongerenactiviteiten wordt onder-

steund. Het volgende komt aan de orde:

- welke ervaringen speelden een belangrijke rol bij het ontwikkelen van een links-politieke standpuntbepaling?
- wat is de politieke visie en strategie van de partij?
- wat zijn de economische en politieke ontwikkelingen in Nederland van na 1945 tot nu?
- hoe werk je je beleid uit in politieke activiteiten en acties?

datum 6/7/8 februari 1981

plaats Kerk en Wereld, De Horst 1, Driebergen

tijd vrijdag 20 uur tot zondag 16 uur
in samenwerking met staf vormingscentrum en Jan de Jong

datum 13/14/15 maart 1981

plaats Kerk en Wereld, De Horst 1, Driebergen

tijd vrijdag 20 uur tot zondag 16 uur
in samenwerking met staf vormingscentrum en Jan de Jong

kursusbijdrage per deelnemer f 30,-

Studiedag studentenbeweging en politiek

De studiedag zal gaan over de rol van de studentenbeweging. Aandacht wordt gegeven aan: Wat zijn de wensen van de studenten ten aanzien van de studentenvakbeweging en hoe sluit deze daarop aan? Wat zijn de consequenties voor de studentenbeweging en wat kunnen PPR-studenten daarmee doen?

datum 4 april 1981

plaats Cunera, Nieuwegecht 32, Utrecht

tijd 10-16 uur
in samenwerking met Studentenuverleg PPR

Aanmelding

Voor deelname aan een van de activiteiten geef je je op met dit formulier. Stuur het volledig ingevuld en *uiterlijk vier weken voor de (eerste) dag van de betreffende bijeenkomst* * aan SJW, Singel 277, 1012 WG Amsterdam.

Je ontvangt een schriftelijke bevestiging van de aanmelding, later wordt ook het cursusmateriaal toegestuurd.

De bijdrage voor de PPR-jongerenkursussen betaal je ter plaatse. Omdat deze weekends grotendeels met subsidies worden bekostigd is er een *annuleringsregeling*: bij afmelding in de vierde week vóór de cursus betaal je 10% van de bijdrage, in de derde week 25%, in de tweede week 50% en in de eerste week 75%.

* Dit geldt niet voor de Studiedag vakbeweging en politiek

naam

vrouw man

adres:

postkode:

plaats:

telefoon:

geboortedatum:

geeft zich op voor: (betreffende vakje(s) aankruisen)

PPR-jongerenkursus

6/7/8 februari, Driebergen

13/14/15 maart, Driebergen

Studiedag studentenbeweging en politiek

4 april, Utrecht

datum

handtekening

(Vervolg van pag. 10)

samenhang met het voornemen een politiek redakteur aan te trekken voor de PPR-aktiekrant.

Op het partijburo werken verder Wilbert Beuk, Addie Dieleman, Jan-Willem Kunnen en Tanja Weyl. Zij zorgen ervoor dat het partijapparaat goed funktioneert.

6. Partijbestuur en frakties

6.1. De partijvoorzitter woont de vergaderingen van de Tweede Kamerfraktie bij: een vertegenwoordiger van de fraktie neemt deel aan de partijbestuursvergaderingen. Vergaderstukken worden uitgewisseld en over politieke hoofdzaken wordt overlegd wanneer dat nodig is.

6.2. Met de Eerste Kamerfraktie worden notulen uitgewisseld. In het voorjaar heeft een gesprek plaatsgevonden over de onderlinge relatie en in mei is t.b.v. de kerngroep kommenteerbaar geleverd op een notitie over het functioneren van de Eerste Kamer.

6.3. Het Algemeen Beleidsoverleg, waaraan behalve de leden van partijbestuur en frakties ook vertegenwoordigers van de landelijke organen deelnemen, heeft in het verslagjaar eenmaal vergaderd. Gespreksthema was de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen.

6.4. Ingevolge een uitspraak van het najaarskongres 1979 heeft het partijbestuur beide frakties aangeschreven over hun opstelling t.a.v. de abortusproblematiek. Deze zaak is ook besproken tijdens de kerngroep in mei, terwijl het voorjaarskongres er een motie over aanvaardde. Daarin wordt aan de Kamerleden gevraagd bij stemming over een abortus-wetsontwerp onverkort het partijstandpunt te vertolken.

6.5. Het partijbestuur bereidde de totstandkoming van een kandidatenlijst voor de Eerste Kamer voor, die in september voor de helft opnieuw werd samengesteld. De kerngroep van mei bepaalde de volgorde op de lijst. Constant van Waterschoot werd gekozen en vormt nu met Bas de Gaay Fortman en Boy Trip de Eerste Kamerfraktie.

6.6. Dit voorjaar publiceerde het partijbestuur een profiel-schets van lijsttrekker en Tweede Kamerfraktie als handreiking bij de kandidaatstelling. Over de samenstelling van een nieuwe Tweede Kamerfraktie is met de huidige frakties overlegd. In september stelden vier regionale bijeenkomsten een advies op over de volgorde op de kandidatenlijst. Daarna bracht het partijbestuur een eigen advies uit. Een laatste advies komt van de kerngroep, waarna het kongres beslist.

7. Verkiezingscampagne

7.1. Onder verantwoordelijkheid van het partijbestuur werkt de kampanjekommissie aan de voorbereidingen voor de Tweede Kamerverkiezingen van 1981. Naast de kampanjekommissie funktioneert een provinciaal kampanje-overleg, dat regelmatig gekonsultueerd wordt en in de kampanjekommissie vertegenwoordigd is. Leo Jansen is kampanjeleider.

7.2. Er is een kampanjeplan opgesteld, dat met de provincies wordt besproken en daarna door het partijbestuur zal worden vastgesteld. Het eerste verkiezingsmateriaal is in produktie. In februari volgend jaar wordt een verkiezingsmarkt gehouden en het kongres van 10 en 11 april 1981 wordt een kampanjekongres. Op de inzet van alle leden en aktiecentra wordt gerekend!

8. Functioneren van het partijbestuur

8.1. Het partijbestuur vergadert eenmaal per 14 dagen, het dagelijks bestuur wekelijks. In de vergaderingen worden politieke standpunten ontwikkeld, stukken vastgesteld, organisatorische partijzaken besproken. Uiteraard wordt de

politieke aktualiteit gevolgd en worden Kamerzaken besproken. De partijbestuursleden rapporteren regelmatig over hun „portefeuelles” en over de provincies waarmee ze contact onderhouden. Het dagelijks bestuur bereidt de partijbestuursvergaderingen voor en voert taken uit die door het partijbestuur worden gedelegeerd. Het bestuur wordt bijgestaan door Louis Vuurboom, die als sekretaris partijbestuur met name belast is met planning en voortgangskontrolle, met de voorbereiding van vergaderingen en de uitvoering van besluiten.

8.2. In het partijbestuur is het afgelopen jaar driemaal een vakature ontstaan door het tussentijds aftreden van achter-eenvolgens Dilia van der Heem, Age Kamermans en Frans van de Ven. Zij werden opgevolgd door Jan van den Broek, Rouke Broersma en Jan Schreur. In november zijn aftredend Egbert Boeker, Tiny Boekhout, Michiel van de Kasteelen, Bernhard Hanskamp, Fokke Goudswaard, Rouke Broersma, Jan Schreur en Bert Willemsen.

8.3. De taakverdeling in het partijbestuur is momenteel als volgt:

- Herman Verbeek	voorzitter, representatie, contact frakties, kampanjekommissie, kontakten met aktiecentra
- Egbert Boeker	vice-voorzitter, koördinatie inhoudelijk werk, overlegorgaan tegen de kernbewapening, PPR-schriften
- Paul van der Hijden	algemeen sekretaris, organisatie, partijburo, kontakten met andere partijen, statuten en reglementen, Limburg
- Ruud de Vringer	penningmeester, Stichting Radikalenkrant, verkiezingsfonds
- Tiny Boekhout	sekretaris voorlichting, koördinatie publiciteit, kampanjekommissie
- Michiel van de Kasteelen	sekretaris buitenland, themagroep vrede, werkgroep internationale kontakten, overlegorgaan tegen de kernbewapening

Deze 6 leden vormen het dagelijks bestuur.

- Jan van den Broek	akties m.b.t. milieu, macht en welzijn
- Rouke Broersma	themagroep welzijn, Drenthe, Overijssel
- Fokke Goudswaard	themagroep macht, Studiestichting, Zuid-Holland, Zeeland
- Bernhard Hanskamp	themagroep milieu, Groningen, Friesland
- Ad Melkert	SRV, kampanjekommissie, Noord-Brabant
- Jan Schreur	SJW, PPR-jongeren, PPR-homogroep, Gelderland
- Elly van Schijndel	Kongrespresidium, kerngroepkommissie, organisatie, Noord-Holland
- Jack Verduyn Lunel	raads- en Statenwerk, PPR-vrouwen
- Bert Willemsen	akties m.b.t. vrede, Utrecht.

Louis Vuurboom
sekretaris partijbestuur

IV FINANCIËLE STUKKEN

1.1. Resultaten 1979

Als vergelijking is opgenomen de begroting zoals die is opgenomen in het kongresboek voor 20/21 april 1979, pp. 16/17.

omschrijving	begr. 1979	result. 1979	begr. 1980
inkomsten			
1. kontributies	750.000	721.788,54	780.000
2. ambtsdragers en giften	25.000	25.599,00	26.000
3. verkoop drukwerk ed.	10.000	7.259,20	10.000
4. diverse inkomsten	5.000	23.691,37	5.000
Totaal inkomsten:	790.000	778.338,11	821.000
5. tekort 1979		7.950,71	
6. geraamd tekort 1980			12.000
		786.288,82	833.000
uitgaven			
7. lonen, etc	177.000	172.020,65	226.000
8. huur, etc	5.000	5.445,34	5.500
9. kantoorbehoeften	27.000	30.541,02	34.000
10. porti	45.000	37.389,61	42.000
11. telefoon	5.000	5.380,18	5.000
12. inventaris partijburo en overige diverse			
burokosten	24.000	15.555,57	22.000
13. partijvoorzitter	13.000	14.510,00	16.000
14. kosten pb-leden	6.000	6.169,23	5.000
15. kosten pb-verg.	4.000	6.229,21	5.000
16. partij-opbouw	3.000	461,09	1.000
17. kongressen	26.000	21.305,61	23.000
18. kerngroep	2.000	2.058,75	2.500
19. thema/werkgroepen	3.000	5.192,84	4.000
20. PPR-vrouwen	2.000	2.630,50	3.000
21. PPR-homogroep			2.000
22. internat. kontakten	4.000	4.418,95	5.000
23. PPR-Aktiekrant	185.000	184.474,17	184.000
24. publiciteit	10.000	21.447,91	PM
25. afdracht 1979 (1980)	153.000	145.074,87	147.000
26. studiestichting	60.000	60.000,00	60.000
27. SRV	9.000	9.000,00	9.000
28. SJW	7.000	11.562,73	7.000
29. akties	3.000	10.840,19	15.000
30. europ. partijvorming			PM
31. extra afdracht 1977			PM
32. stuurg. Raads&St. wrk.			PM
33. onvoorziën	5.000	12.735,34	10.000
34. inhalen afdracht	12.000		
35. baten/lasten voorgaande jaren		1.845,06	
Totale uitgaven	790.000	786.288,82	833.000

1.2. Toelichting

Tegenover 786.288,82 uitgaven was 790.000,00 begroot = 3.711,18 minder uitgegeven,
daar staat tegenover 790.000 - 778.338,11 = 11.661,89 minder inkomsten

het verschil leidt tot een tekort in 1979 van 7.950,72
Met name de kontributie-opbrengsten zijn in 1979 achtergebleven bij de raming (verschil ± 28.200,-) omdat van die lagere inkomsten ook minder behoefte te worden afgedragen (27% = ± 7.600,-, zie post 25), omvang de partij ± 20.600,- minder! Door een aantal meevallers kon het tekort desondanks worden beperkt tot ± 8.000,- hoewel er ook tegenvallers waren.

Tegenvallers: ± 3.500,- kantoorbehoeften (post 9), ± 2.200,- kosten pb-vergaderingen (post 15), ± 2.100,- kosten thema- en werkgroepen (post 19, zie echter hierna!), meer uitgaven voor PPR-vrouwen (post 20) en PPR-homo's (inbegrepen in post 33) en vooral in de posten **publiciteit** (± 11.500,- overschrijding van begrotingspost 24), **akties** (7.800,- overschrijding post 29) en **onvoorziën** (± 7.700,- overschrijding post 33, zie hierna!).

Meevallers: de reeds genoemde post afdrachten (post 25), de onnodig geraamde post 34 (12.000,-), ± 5.000,- lonen (post 7, onder andere door jammer genoeg opgetreden ziekte!), in 1979 niet verhoogde portiekosten (in 1980 wel verhoogd) en de uitstel van aanschaffingen (post 12, doorgeschoven naar 1980), goedkopere kongressen (de laatste kongresbesluiten maken e.e.a. weer **duurder!**)

1.3. Toelichting op een paar specifieke posten

4 de verrekking van diverse subsidiabele kosten heeft binnen deze post tot grotere inkomsten geleid; naast de rentevangsten (1.592,09) werd tevens als pluspost opgevoerd het restant van de afdrachten 1976 (2.280,81).

10/11 hoewel de porti minder kosten dan geraamd, stegen de telefoonkosten meer dan begroot (de geraamde bedragen 1980 zullen we - mede gelet op de stijging van de ptt-tarieven wel nodig hebben).

12 de aanschaf van inventaris en apparatuur is in 1979 zoveel mogelijk beperkt; voor 1980 wordt er nog gestudeerd, maar de kosten zullen - in elk geval - wel toenemen.

13/14/15 een verhoging van de vergoeding voor de partijvoorzitter en hogere kosten van partijbestuursleden is analoog aan een meer actief in de partij (en vergaderend!) partijbestuur: partijbestuursleden die geen of minimale eigen inkomsten hebben krijgen hun reële kosten vergoed.

19 in de kosten 1979 is inbegrepen het éénmalig aflossen van een in het verleden om bijzondere redenen aangegane verplichting (2.000,-); daarmee rekening houdend zijn de thema- en werkgroepen bijna exakt binnen de begroting gebleven.

24 hoewel een groot aantal advertenties t.l.v. het verkiezingsfonds is gebracht, zijn de kosten in 1979 aanzienlijk uit de pan gerezen; voor 1980 zal - rekening houdend met het principe van permanente campagne - vooral een oplossing moeten worden gezocht in de richting van genoemd fonds!

25 berekening: 27% van (post 1 vermindert met post 23)
28 een in 1978 niet subsidiabele uitgave ad 4.562,73 is door de partij in 1979 overgenomen (betreft krant jeugdwerkloosheid)
29 dat deze post uit de hand zou lopen, was het kongres al bekend (zie pagina 46 kongresboek november 1979).

33 in deze post is het grootste deel veroorzaakt door het deficit van PPR-drukwerken, waarvoor de partij „in rechten” is aangesproken: t.l.v. 1979 is een bedrag van 5.000,- garantie voor PPR-Drukwerken betaald (in 1980 nog eens 5.000,-), terwijl alle rente-kosten van totaal 10.000,- schuld aan een bank door de partij zijn betaald! De vorderingen op actiecentra zijn door de partij in 1980 overgenomen en zullen hopelijk de kosten niet zo hoog doen oplopen als in het boekjaar 1979. Bij de afrekening 1979 zullen de nog openstaande posten van actiecentra door de partij worden verrekend. Voorts zijn op deze rekening geboekt de kosten in 1979 gemaakt door de PPR-homogroep, waarvoor in 1979 geen bijdrage was geraamd (zie post 21).

35 de kosten ad. 1.845,06 betreft een verrekking van voorgaande jaren; in 1978 werden inkomsten op deze post ter grootte van 5.158,17 verantwoord (dat bleek teveel te zijn).

Konklusie: alles met elkaar is, gezien de tegenvallers, 1979 geen slecht jaar voor de partij geweest dank zij de inzet en de centen van veel mensen; toch blijven er oplet-punten voor de partij: kontributie-inkomsten, publiciteit en PPR-Drukwerken zullen in 1980 misschien nog tot gevolgen leiden (in dat geval wordt overlegd met de kerngroep). Een tekort van ca. 8.000,- in 1979 en een geraamd tekort 1980 ad. 12.000,- moet de partij tot nadenken stemmen. Het bemoeilijkt tevens het „inhalen” van de afdracht 1977 (zie balans).

2. Resultaat verkiezingsfonds 1979

Het verkiezingsfonds startte het jaar 1979 met een bedrag ad f 45.981,33 aan saldi bank en giro en nog f 7.489,05 te vorderen van de actiecentra (Zie blz. 8 kongresboek april 1979); totaal f 53.470,38.

Van de eindstand 1978 ad f 58.498,39 moest in 1979 nog aan vorderingen worden voldaan f 5.028,01: saldo 53.470,38.

De in het voorjaarskongres gemaakte afspraak inzake overdracht van ± f 30.000,- aan de partij, werd in die zin gekoncretiseerd dat f 29.428,61 werd verrekend. Dit leidt tot de volgende opstelling van de resultatenrekening:

saldi bank en giro per 01.01.79		45.981,33
ontvangen aan giften	125.804,61	
idem rente	1.315,69	
		127.120,30
verrekeningen met de PPR:		
betaald aan de PPR	59.594,16	173.101,63
ontvangen van de PPR (inkl. vorderingen op actiecentra - zie balans 31.12.78)	18.683,34	
		40.910,82
		132.190,81
totale uitgaven campagne 1979		118.688,04
restant per 31.12.79		13.502,77
inkluisief 2 verkeerde stortingen op giro 5555 ad.		2409,78

bedroeg het saldo per 31.12.79 van giro 5555

inzake de verkiezingscampagne betaalde de partij in 79 totaal werd door het verkiezingsfonds aan de partij betaald

(waarvan f 29.428,61 over 1978)

inzake de verkiezingscampagne betaalde de partij in 79 daarenboven was er nog de vordering over 78 (zie hiervoor)

het verkiezingsfonds betaalde in 1979 aan de partij

zodat het fonds per 31.12.79 nog verschuldigd is (rek. courant)

3. „Balans” verkiezingsfonds per 31-12-79		
giro-saldi		15.912,55
verschuldigd aan girodienst	2.409,78	
idem aan partij	8.611,56	
		11.021,34
stand verkiezingsfonds PPR op 01.01.80		4.891,21

4.1. Balans van de partij per 31-12-79

1. waarde van inventaris/apparatuur na afschrijving boekjaar 1979	23.891,00	
2. idem voorraad materiaal en drukwerken	3.000,00	
		26.891,00
3. saldi bank- en girorekeningen partij/ partijburo	163.372,78	
saldo giro 5555 verkiezingsfonds	15.912,55	
		47.345,33
5. nog te vorderen:		
radio- en tv-publiciteit		5.263,52
rekening-courant met:		
studiestichting	2.534,55	
stichting radikalen vorming	11.638,00	
stichting jongerenwerk in de PPR	-/- 5.871,80	
stuurgr. raads & statenwerk	-/- 7.795,07	
verkiezingsfonds	8.611,56	
		9.117,24
TOTAAL DEBET		267.904,42

7. nog te betalen:

leasing-voorziening voor apparatuur	6.715,01
crediteuren (algemeen)	31.912,74
	38.627,75

idem aan opdrachten:		
1977	169.243,15	
1978	43.937,20	
1979	112.692,87	
		325.873,22
idem verkiezingsfonds		11.021,35
		TOTAAL CREDIT 375.522,31
het verschil tussen debet balans en credit balans bedraagt		107.617,89

8. Vermogenspositie

dit verschil is als volgt opgebouwd:		
a. negatief vermogen PPR 01.01.79	104.558,39	
b. negatief resultaat PPR in 1979	7.950,71	
c. vermogen van de partij per 31.12.79	negatief 112.509,10	
d. positief: stand verkiezingsfonds per einde 79	positief 4.891,21	
		negatief 107.617,89

4.2. Toelichting op de balans

a. Een partijonderdeel zonder eigen rechtspersoon, de Stuurgroep Raads- en Statenwerk, zou eigenlijk (net als het verkiezingsfonds) moeten zijn opgenomen in de balans van de partij. Ingaande 1980 zal dat ook gebeuren.

b. De overige rechtspersonen (SJW, SRV, Studiestichting en de Stichting Radikalenkrant) leggen eveneens verantwoording af aan de kerngroep. Bovendien worden de jaarrekeningen van de stichtingen - behalve de laatstgenoemde - gecontroleerd voor de subsidies van CRM en Binnenlandse Zaken.

c. Een overzicht van de Stichting Radikalenkrant staat afgedrukt onder 5.

d. Gelet op de liquiditeit en het voornemen in 1980 een aanvang te maken met de afdracht 1977 zullen langzamerhand de leningen aan actiecentra moeten worden ingelost; ook de andere schulden van de actiecentra aan het partijbuuro e.d. zullen moeten worden verrekend, als de partij ondanks de verbetering van de balanspositie ook nog aan de afdracht 1977 wil beginnen.

e. de post Radio- en tv-kosten is in 1979 (gelukkig) verbeterd; toch blijft het opletten in het dure media-wereldje.

f. de rekening-courant met de stichtingen e.d. is verbeterd: vrijwel het gehele saldo op de balans 1979 betreft het verkiezingsfonds.

g. Zoals gebruikelijk is drie jaar na dato het restant van de afdracht 1976 ten gunste van het vermogen gebracht. Voor wat betreft de afdracht 1977 is de kerngroep akkoord gegaan met het voorstel uit te gaan van een bedrag van f 115.000, waarvan in 1980 25% wordt afgelost. In overeenstemming daarmee is de desbetreffende-balanspost verlaagd van f 169.243,15 tot f 115.000,- waardoor het negatief vermogen daalt tot f 58.265,95.

De afdracht 1979 bedroeg in totaal f 175.074,87 (zie resultatenrekening 1979); in 1979 werd f 62.382,- aan voorschotten betaald, zodat de balans f 112.692,87 draagt.

5. Balans en exploitatie-overzicht 1979 Stichting Radikalenkrant

BALANS PER 31 DECEMBER 1979			
Giro	f 7.532,08	loonbelasting,	
Advertenties	1.600,00	premie AOW etc.	f 2.179,00
		Soc. lasten (GAK)	214,93
		Drukkosten	5.017,52
		Onkostenvergoeding	214,60
		Diverse kosten	616,60
		saldo (alle jaren)	889,43
	f 9.132,08		f 9.132,08

EXPLOITATIE-OVERZICHT 1979

Drukkosten	f 105.044,21	Advertenties	f 3.810,00
Foto's/layout	3.615,60	bijdrage PPR	180.000,00
Porti	26.338,21	Diverse op-	
Personeelskosten		brengrsten	139,98
inkl. soc. lasten	39.714,84		
onkostenvergoeding	1.541,45		
Diverse kosten	627,45		
Saldo 1979	7.068,22		
	f 183.949,98		f 183.949,98

6. Verklaring financiële commissie

De financiële commissie heeft op 25 augustus 1980 het financiële resultaat van 1979 besproken.

Zij is van mening dat de door de penningmeester geproduceerde cijfers een getrouw beeld geven van de inkomsten en uitgaven; en adviseert de Kerngroep, de penningmeester over 1979 eervol te dechargeren.

Met betrekking tot de voorgestelde begroting 1981 deelt de Financiële commissie mede, het voorgestelde tekort te hoog te achten, zij adviseert de Kerngroep het bedrag m.b.t. de post kongressen aanmerkelijk te verlagen door middel van het van geringere omvang doen zijn van de congressboeken, met name door het weglaten van tenminste die amendementen die niet op het kongres besproken worden.

7. Voorstel

Voorgesteld wordt de jaarrekening 1979 en de balans per 31-12-'79 vast te stellen. Tevens wordt voorgesteld, indien het kongres instemt met het voorstel inzake de gedeeltelijke betaling van de afdracht '77 en de aanpassing van de betreffende balanspost, de balans per 1 januari 1980 aan dat besluit aan te passen.

8. Begroting 1981

8.1. Voor de voorbereiding van de begroting 1981 wordt hier eerst verwezen naar de resultatenrekening 1979 (zie onder 1.) en naar onderstaande cijfers over 1980.

omschrijving	resultaat 7 maanden 1980	vermoedelijk resultaat 1980
1. contributies	597.400,-	695.000,-
2. ambtsdragers en giften	7.200,-	25.000,-
3. verkoop drukwerk e.d.	3.000,-	10.000,-
4. diverse inkomsten	5.900,-	10.000,-
INKOMSTEN	613.500,-	740.000,-

5. lonen etc.	112.600,-	195.400,-
6. huur, etc.	11.400,-	5.500,-
7. kantoorbehoeften	6.200,-	27.500,-
8. porti	19.900,-	35.000,-
9. telefoon	1.800,-	4.500,-
10. inventaris en overige diverse		
burokosten	14.600,-	20.300,-
11. partijvoorzitter	7.735,-	14.000,-
12. kosten pb-leden	2.000,-	5.000,-
13. idem pb-verg., p.-opbouw en p.-kommissies	3.500,-	6.000,-
14. kongressen	12.900,-	22.100,-
15. kerngroep	1.700,-	2.500,-
16. thema-werkgroepen	1.300,-	3.500,-
17. buitenlandsekr.	3.800,-	5.000,-
18. PPRak	82.200,-	184.000,-
19. publiciteit	1.000,-	2.000,-
20. afdracht	17.000,-	125.700,-
21. PPR-vrouwen	—	3.000,-
21. PPR-homo's	900,-	2.000,-
23. Studiestichting	—	60.000,-
24. SRV	—	9.000,-
25. SJW	—	7.000,-
26. acties	4.800,-	10.000,-
27. onvoorzien/diversen	7.800,-	10.000,-
UITGAVEN	n.v.t.	759.000,-

8.2. Kanttekeningen

1. De contributies blijven aanzienlijk achter bij de begroting. Er zijn „toeneemende protesten” tegen de hoge contributies. Voorts zijn er tot nu meer opzeggers geweest dan nieuwe leden.

Van groter belang is het feit dat mijns inziens bij de opstelling van de begroting '80 een misrekening heeft plaats gevonden met betrekking tot de herinnerings-acceptgirokaarten:

a. gerealiseerd in 1977	668.000,-
b. gerealiseerd in 1978	675.000,-
c. gerealiseerd in 1979	721.800,-

ergo: in 1980 geen inkomsten meer van de herinneringen 1979.

Het resultaat 1979 bleef 28.000,- achter bij de begroting 1979, maar de begroting 1980 was toen al vastgesteld!

Als we uitgaan van het bovenstaande en dat de acceptgiro's voor de nog-niet-betalers nog in 1980 worden verzonden, ontstaat de verwachting van totaal 695.000,-.

Dit klopt ongeveer met elk jaar 7.000 à 10.000 stijging: 1977: 668.000,-; 1978: 675.000,-; 1979 (minus dubbele herinnering) 685.000,-; 1980: 695.000,-.

2. De giften lopen in november/december nogal op: laten we hopen totaal f 25.000,- dit jaar.

3. Omdat verkoop materiaal en drukwerk en doorberekend arbeidsloon nogal eens door elkaar lopen, e.e.a. wordt nagezien en zonodig overgeboekt, zal het bedrag ad f 10.000,- wel worden gehaald.

4. Het rentebekleid zal dit jaar ongeveer leiden tot f 10.000,-.

5. Lonen ten opzichte van de begroting 1980 lager komt deels door in 1980 afgerekende ziektegeden en door één maand vacature.

6, 7, 8 en 9: Van de eindbedragen einde 1980 zal nog gedeclareerd worden bij de Stichtingen; porti voor kongresboeken moet nog naar 14.

10. Bij het eindbedrag 1980 is rekening gehouden met nog ± f 20.000,- aanschaffingen, af te schrijven in 5 jaar.

11, 12, 13: De onkosten ad 11 zijn geboekt op 12 c.q. 13; daarom houdt post 11 „over”; de overige posten inkl. de niet geraamde programkommissie worden geheel opgemaakt.

14 t/m 18 spreken voor zich; op 15 is vooruitbetaald.

19. Volslagen ten onrechte als P.M. begroot. Tot nu toe weinig gekost omdat deels de kosten worden doorberekend; deels ten laste van het verkiezingsfonds (ook publiciteit is onderdeel van de permanente campagne).

20. Berekend conform het kerngroepsbesluit van juni '80: 24,6% van de contributie verminderd met de PPRak-uitgaven.

21 t/m 25: Dit betreft vooral rekening-courant situaties.

26. In 1979 voor 3000 begroot en met ± 7000 overschreden; mede op basis daarvan in 1980 begroot op 15.000,-; als in de eerste zeven maanden 4.800,- is uitgegeven, acht ik 10.000,- voor heel 1980 reëel.

27. Onvoorzien moest de partij ook in 1980 nogal wat uitgeven (vgl. 1979/1980 inzake PPR-drukwerken), maar onvoorzien bijv. ook een dwangbevel inzake huisvesting van PPR-Groningen uit 1978/1979, onlangs betaald. De PPR-Jongeren die in 1980 niet zijn begroot!

KONKLUSIES:

- in plaats van begroot f 12.000,- tekort, zal het tekort 1980 oplopen tot 19.000,- dit ondanks „voordeeltjes”.

- voorlopig wordt de kolom **vermoedelijk 1980** uitgangspunt voor de rest van 1980;

8.3. Wensen voor 1981

Een paar verlangens werden concreet ingediend: f 3.000,- voor deelname aan het Europees sekretariaat; een budget voor publiciteit en een adequate regeling voor de partijburomedewerkers op het punt van reiskosten huis-werk-verkeer. Europees sekretariaat: binnen de bezuiniging door het partijbestuur aangebracht zal in 1981 moeten worden beoordeeld welke bijdrage de PPR aan dit sekretariaat levert (dit in relatie tot de verhoudingsgewijs geringe omvang van de partij en het nuttig rendement van buitenlandse contacten - reizen - e.d.). Een budget voor publiciteit. Op zich ook reëel. Het hangt samen met de discussie over permanente campagne, acties, ledenwerving, verkiezingsfonds. Reëel gemaakte reiskosten buro-medewerkers. Het partijbestuur heeft besloten de buromedewerkers voor te stellen een analoge regeling huis-werk-verkeerskosten als voor overheidspersoneel te treffen. Woonplaats=standplaats komt neer op geen vergoeding. Reiskosten naar de standplaats v.v. worden tot een bepaald maximum vergoed op basis van openbaar vervoer (met een bedrag voor eigen rekening).

8.4. De begroting voor 1981

1.	730.000	contributies; (schatting 1980; ledenwerfkampanje)
2.	26.000	afdrachten ambtsdragers + giften;
3.	15.000	verkoop documentatie dienstverlening (zie toelichting '80)
4.	15.000	overige baten, waaronder renten!
	786.000	inkomsten

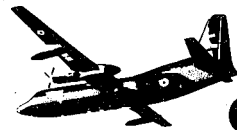
5.	231.500	lonen etc.; een geringe stijging t.o.v. de begroting '80 (226.000,-) plus reiskostenvergoeding
6.	6.000	huur, etc.; na doorberekening aan gesubsidieerde onderdelen
7.	30.000	kantoorbehoeften (zie vermoedelijk resultaat 1980)
8.	40.000	porti
9.	5.000	telefoon } zie vermoedelijk 1980
10.	20.000	inventaris/overige burekosten/afschrijvingen (geen ruimte voor nieuwe inventarisaanschaffingen)
11.	16.000	partijvoorzitter
12.	5.000	kosten p.b. leden } konform begroting 1980
13.	6.000	vergaderkosten p.b., partijopbouw, programcie
14.	25.000	kongreskosten (inkl. porti en uitvoeriger behandelwijze)
15.	3.000	kerngroep
16.	4.000	thema-groep (konform begroting 1980!)
17.	5.000	sekretaris buitenland en deelname europees secretariaat
18.	185.000	PPRak (de Stichting Radikalenkrant dient de uitgaven streng te bewaken en de inkomsten zo mogelijk te verhogen)
19.	4.000	publiciteit
20.	134.000	afdracht (24,6% van 73.000 -/- 185.000)
21.	2.000	PPR-vrouwen
22.	1.000	PPR-homo's
22.a.	2.000	PPR-jongeren
23.	45.000	studiestichting
24.	7.000	SRV
25.	7.000	SJW
26.	10.000	akties
27.	7.500	onvoorzien
801.000		uitgaven

Dit concept leidt tot een tekort 1981 van f 15.000,-. Ik acht dit vooralsnog voor een initiële begroting verantwoord. Het partijbestuur heeft zich met deze begroting aanzienlijke beperkingen opgelegd. Het verwacht van de partij een maximale inzet voor zaken als de ledenwerfkampanje. En een zo zuinig mogelijk beleid.

Ruud E. de Vinger
penningmeester PPR

8.5. Bijlage

De inkomsten-zijde bestaat voor bijna 93% (!) uit kontributies! Van de uitgaven gaat: bijna 29% naar salarissen, etc. circa 12% naar partijburo, telefoon, porti, afschrijvingen en kantoorbehoeften circa 3% naar partijbestuur circa 3% naar kongres en kerngroep circa 23% naar PPRak circa 17% naar afdrachten aan A.C.'s circa 9% naar partij-onderdelen die een bijdrage van de partij ontvangen De resterende 5% gaat naar diverse zaken als publiciteit, internationaal sekretariaat, akties en onvoorzien. Overigens is bij de kontributie-opbrengsten rekening gehouden met de nog met de girodienst af te spreken mogelijkheid van incasso-giro en van periodieke overschrijving. Voor de kontributies zal dit leiden tot een meer continue „stroom” van inkomsten.

geen FOKKER voor bolivia

x-y beweging amaliastraat 7 den haag
giro 609060
werkgroep bolivia postbus 992 arnhem
giro 4350500

Bolivia moest op 17 juli een uiterst bloedige staatsgreep beleven waarbij honderden mensen gedood werden en duizenden gevangenen en gemarteld. Vanuit Nederland is deze staatsgreep zowel door de regering als door de meeste politieke partijen veroordeeld. Onlangs is echter bekend geworden dat de Nederlandse vliegtuigenfabriek

Fokker 4 F-27 vliegtuigen aan de Boliviaanse luchtmacht geleverd heeft en er dit jaar nog twee gaat leveren. De Werkgroep Bolivia is samen met de X-Y Beweging een campagne begonnen om deze levering tegen te houden. Aan de Nederlandse regering wordt gevraagd geen exportvergunning af te geven voor deze levering.

60 MILJOEN OVERSCHREDEN

Prof. Ben Polak:

'Als voorzitter van het Medisch Comité ben ik er trots op, dat we de 60 miljoen gulden ruim overschreden hebben. U moet zich daarbij eens indenken, wat dat betekent voor landen als Viet Nam en Cambodja.'

Ben Polak: 'Hier past een woord van dank aan al diegenen die ons de afgelopen jaren hebben gesteund. Al diegenen die deze medische hulp hebben mogelijk gemaakt. Ook al ben ik me ervan bewust, dat nog veel gedaan moet worden. Dat die medische hulp slechts een kleine stroom is van wat nodig zou zijn.' Uw persoonlijke hulp is een druppel. Maar vele druppels maken een krachtige stroom. Geef die 'druppel'.

Postgiro

10 90 400
MCNV, Amsterdam.

'Medicijnen om de malaria te bestrijden, medicijnen om de tuberculose aan te pakken. De bouw van een compleet ziekenhuis. Rijstzendingen voor Cambodja. Een fantastisch resultaat. Wat we hebben kunnen doen, kon alleen bereikt worden dankzij de steun van vele tienduizenden donateurs en een ruime subsidie van de overheid.'

MEDISCHE HULP IS NOODZAAK

Medisch Comité Nederland-Viet Nam Postbus 5701 1007 AS Amsterdam

Oproep

De Themagroep Vrede zoekt PPR'ers die zich bezig houden met en goed op de hoogte zijn van Zuid-Afrika om een avond door te praten over onze opstelling t.a.v. de huidige situatie in Zuid-Afrika. Wij willen bijeenkomen op dinsdag 4 november om 20.00 uur in Amsterdam of in Utrecht. Neem i.v.m. de voorbereidingen graag zo snel mogelijk contact op met het partijburo, tel. 020 - 227342/247570 (vragen naar Wout Zinkstok).

Utrecht: Kwartaalschrift

Het eerste nummer van het Kwartaalschrift van de PPR-Provinciaal Utrecht is uit. De bedoeling is hiermee de communicatie te bevorderen met de actiecentra in de provincie. Het blad bevat bijdragen over Jongeren, Vrouwen, de nota van de PvdA/PPR-statenfractie over het te voeren sociaaleconomisch beleid, woningnood en kraken enz.

PPR-Jongeren: op naar de vijfhonderd

RONALD MATTHIJSSSEN

De afgelopen maanden heeft het werk in PPR-jongerenland niet stilgelegen, en dat was ook wel te verwachten na de enthousiaste oprichting in mei. Er is bijvoorbeeld weer een nieuwe tak gegroeid aan de jonge organisatie: in 's Hertogenbosch is vorige maand een plaatselijke PPR-jongerenafdeling opgericht. Het bestuur hoopt dat van hieruit, geholpen door eerdere initiatiefnemers uit Breda, Eindhoven en Tilburg op den duur PPR-jongeren Noord-Brabant zal ontstaan.

In Limburg, is de provinciale afdeling heel actief. PPR-jongeren Limburg heeft voor de vakantie actie gevoerd tegen censuur op de schoolkrant van een scholengemeenschap in Venray (en dat gebeurt natuurlijk op vele scholen), en heeft daarover een brief aan Pais gestuurd waarin hem gevraagd wordt de direkties van Limburgse middelbare scholen tot een democratischer houding te manen. Ook heeft PPR-jongeren Limburg het initiatief genomen tot het vormen van een Limburgs Jongerenoverleg (LJO).

Een groot aantal jongerenorganisaties heeft positief gereageerd op het LJO-initiatief, en men is op het ogenblik in contact met de Limburgse Raad voor het Jeugd beleid in verband met de organisatie van het LJO.

PPR-jongeren Gelderland verkeert in de gelukkige omstandigheid dat de provincie Gelderland geld heeft uitgetrokken voor jongerenwerk, en dat betekent voor de pas opgerichte afdeling een aardig steuntje in de rug. We verwachten overigens binnenkort een nieuwe pas opgerichte afdeling te begroeten, namelijk PPR-jongeren

Friesland. In het noorden zijn ze daar druk mee bezig. Genoeg perspectieven, op het eerste gezicht, maar daar hoort het ledental vooralsnog niet bij.

Veilig

Ruim vier maanden na de oprichting is het ledental de 300 voorbij, en dat betekent dat we over de helft zijn, maar nog lang niet bij de vijfhonderd. In de laatste drie maanden zal dan ook hard gewerkt moeten worden om die grens te passeren, de grens die de CRM-subsidie veilig stelt. Het bestuur is dan ook van plan een kaartenactie te gaan starten, om het ledental in de verkiezingsroes van de komende maanden op zijn minst te laten verdubbelen.

PPR-leden kunnen ook op eigen initiatief de 500 dichterbij brengen door bijvoorbeeld in hun actiecentrum alle jongeren te mobiliseren om lid te worden of door vrienden en vriendinnen lid te maken, juist nu, tijdens de herlevingscampagne van de partij.

Om de ledenwerving kracht bij te zetten zal de PPR-jongeren een krant uitbrengen waarin vooral aandacht zal worden besteed aan specifieke jongerenproblemen, en wat daar op het ogenblik wel en vooral niet aan gedaan wordt door onder andere de overheid. We willen ook op redelijk korte termijn een eigen PPR-jongerenblad uit gaan brengen, dat voor een lage prijs te koop zal zijn. Verder staan er nog enkele informatieboekjes op stapel, die ongeveer de opzet van „Duif is dood” zullen hebben. Het eerste zal gaan over jeugdwerkloosheid.

Beraadsgroepdag

Het presidium van het Landelijk Beraad heeft in overleg met het bestuur

de datum van de beraadsgroepdag vastgesteld. Het kongres van de PPR-jongeren zal plaatsvinden op 13 december in 's Hertogenbosch. Waar precies en hoe laat horen jullie nog. Het schema voor de te behandelen stukken op het Landelijk Beraad ziet er als volgt uit:

- 7 oktober: ontwerpen van de werkgroepen binnen op Singel 277;
- 14 oktober: verzending voorlopige stukken aan de leden;
- 15 november: amendementen binnen op Singel 277;
- 30 november: verzending definitieve beraadsgroepstukken;
- 13 december: Landelijk Beraad.

De agenda van het Landelijk Beraad zal nog op een later tijdstip gepubliceerd worden.

In het presidium heeft Jan Oomkes op voorstel van het bestuur de plaats van Axel Corvers overgenomen. Deze 'benoeming' kan op het Landelijk Beraad definitief worden.

Aktie

Het bestuur zal met een verklaring komen over de aangekondigde bezuinigingen op minimumjeugdlonen en over de afbraakplannen in het onderwijs, en wellicht acties overwegen. Wij hopen dat de activiteit van de leden alleen maar zal stijgen, zodat er binnen een jaar in elke provincie een PPR-jongerenafdeling is.

Adres PPR-jongeren 's Hertogenbosch:

Paul Jonker

Hultmanstraat 23

5224 CJ 'S HERTOGENBOSCH

telefoon: 073-141420

Ronald Matthijssen is sekretaris van PPR-jongeren

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

Negen leden van de PPR hebben een manifest aan de aktiecentra gestuurd met als titel „Radikaal in de realiteit”. Dit stuk is ondertekend door Jan Geersing uit Paterswolde, Nico Houben uit Alphen aan den Rijn, Age Kamermans uit Middelburg, Harm

Lamberts uit De Meern, Rein Nauta uit Eelde, Hen-ny Rutgers uit Almelo, Jos Teunissen uit Den Haag, Kees Waagmeester uit Alphen aan den Rijn en Con-stant van Waterschoot uit Oostburg.

RADIKAAL IN DE REALITEIT

Internationaal en nationaal doet zich een diepingrijpende crisis aan ons voor, zowel kultureel als ekono-misch. Ondanks groot pessimisme is intussen een meerderheid van het Nederlandse volk tegen kernwapens en is de aversie tegen kernenergie al even groot. Politiek wordt dit echter niet vertaald. De woningnood en de werkloosheid zijn de grootste volks-vijanden, maar het politieke bestel heeft er geen antwoord op. Aktie-groepen radikaliseren omdat ze er-van overtuigd zijn, dat hun doelein-den redelijk zijn en verwezenlijkt kunnen worden. Het verwijt voor de-zie situatie mag niet eenzijdig bij het CDA-VVD-kabinet worden gelegd. Ook links Nederland komt niet met werkbare antwoorden die in brede kring vertrouwen geven.

Partijpolitiek gezien heeft zich de fu-sie van KVP, ARP en CHU in het CDA voltrokken. Loyalisten uit het CDA hebben voor een motie van af-keuring tegen het kabinet-Van Agt gestemd, maar kunnen het kabinet niet wegrekken. Pogingen om tot progressieve evangelische groepe-ringen het komen slaan niet massaal aan. De CDA-loyalisten geven er blijk van onvoldoende vertrouwen te hebben in een alternatief voor het CDA, dat de kans heeft tot een vol-waardige politieke partij uit te groeien.

De PvdA heeft een weinig succes-volle oppositie gevoerd in de afgelo-pen jaren. Een samenhangende en perspektiefvolle economische poli-tiek heeft ze niet kunnen ontwikke-len. Haar aanhang is in de peilingen weer gedaald, al is de kans groot, dat ze op het niveau van 1977 terugkomt als de keizers in groten getale opko-men zoals in 1977.

In deze kort geschetste situatie moet de PPR eigenlijk op winst staan. Kiezers die in 1977 zijn weggegaan

zouden reden moeten hebben terug te keren. En vanuit het CDA, waar de onenigheid gaat over de thema's waarop de PPR zich altijd heeft ge-profileerd (kernwapens, ekono-mische groei, rechtvaardige wereldor-de) zou een regelmatige aanwas in de richting van de PPR moeten komen.

Omdat dit niet het geval is moet de harde konklusie worden getrokken, dat er iets fundamenteel fout is met de manier waarop de PPR naar de kiezers toe funktioneert. Het is van-uit deze latent aanwezige weten-schap, dat PPR-leden een afwach-tende houding aannemen en soms zelfs twifelen aan het nut in de partij aktief te zijn.

De partij is organisatorisch in orde. Ze bruist echter niet van activiteiten, mede door de afwachende houding van veel leden. Als er niets gebeurt in en met de PPR zullen de volgende verkiezingen geen verrassingen op-leveren: de PPR zal twee, misschien drie zetels halen. Wonderen of tover-kunsten zijn niet te verwachten. Be-halve wanneer de PPR daar zelf iets aan doet. Want het konijn moet eerst in de hoed worden gestópt voordat het er uitgetoverd kan worden.

In 1977 is de PPR een gevoelige klap toegebracht, waaruit de partij lering getracht heeft te trekken. De klap kwam hard aan, omdat de thema's waarmee de PPR zich in het verkie-zingsgewoel bevond aanspraken. Er was een roep om een ander energie-beleid, waar de PPR meer aan had gedaan dan welke andere partij ook. Er was grote onvrede over de rol van het CDA in het kabinet-Den Uyl en de PPR meende daaraan stem te ge-ven.

Maar de kiezers kozen voor een sterk alternatief tegenover Van Agt. De PPR werd inhoudelijk sympathiek gevonden, maar men stemde er niet op. Het drammerige van de partij op strategisch gebied namen de kiezers

ons kwalijk. Daarvan distantieerde de PPR zich dan ook publiekelijk.

Het heeft tot nu toe echter niet ge-holpen. Er moet dus meer gebeuren. De PPR mag zich er niet bij neerleg-gen een kleine splinter te zijn omdat de wereld buiten nu eenmaal zo boos is. De oorzaak van de geringe om-vang van een partij moet in een de-mokratische samenleving met een vrije pers en een bewuste bevolking vooral gezocht worden in de partij zelf.

Sommige partijen kiezen er voor klein te blijven. Ze accepteren dat hun beginselen en programma slechts een kleine ideologisch of godsdienstig overtuigde groep aan-spreken. Sterker: ze zijn er de spreekbuis van en hun omvang zal dus beperkt blijven tot de grootte van de groep die ze vertegenwoordigen.

Hiervan zijn aan de rechterzijde SGP, GPV en RPF een voorbeeld en aan de linkerzijde PSP en CPN.

De PPR dreigt in deze categorie te-recht te komen. Dat mag niet worden geaccepteerd in de huidige Neder-landse situatie. Een politieke partij is bovendien iets anders dan een ideeële groep, een beweging of een vor-mingscentrum. Een politieke partij is een instrument om een mens- en maatschappijbeschouwing in te brengen op de plaats waar vorm wordt gegeven aan de samenleving. Ze faalt als ze haar ideeën aanpast om macht te kunnen uitoefenen, maar ze faalt ook, als ze geen macht kan verzamelen om haar ideeën uit te voeren.

Is een groeiende en belangrijke PPR mogelijk als deze eisen aan haar worden gesteld? Ja. Sterker: een PPR die niet tot het uiterste bereid is haar doeleinden in de Nederlandse werkelijkheid te be-

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

vechten en die haar stijl en strategie daaraan niet dienstbaar maakt, verspeelt het vertrouwen van de kiezer. Want ze is niet dat instrument waarop de kiezer rekent. Ze stelt de kiezer teleur. Ze heeft misschien bevlogen ideeën, maar ze geeft geen hoop en uitzicht op realisering daarvan.

De ervaring is, dat hervormingen die op basis van een deugdelijke analyse worden doorgevoerd het vertrouwen van de kiezer in Nederland kunnen krijgen. Uit de meningsvorming in Nederland blijkt, dat actiegroepen die redelijk en vasthoudend, zonder dogma's of stokpaardjes aan hun doelstellingen werken op een zeer grote aanhang onder de bevolking kunnen rekenen. Milieu-akties, matingsbereidheid van de vakbeweging, IKV-akties en derde-wereld-akties zijn daarvan voorbeelden. Van dogmatisme bestaat een afkeer. De Nederlandse kiezer wijst drijfverij en intolerantie af.

Uit het voorgaande vloeit voort, dat het doordenken van politieke en maatschappelijke vraagstukken moeten worden geïntensiveerd. De PPR mag geen genoegen nemen met makkelijk in het oor liggende, radikaal lijkende hervormingsvoorstellen, die onvoldoende op hun maatschappelijke en ook elektorale konsekventies zijn doordacht. Een programma mag niet tijdloos zijn. Het moet aansluiten op reëel aangevoelde knelpunten en uitzicht bieden op oplossingen die binnen een afzienbare tijd realiseerbaar zijn. Wat de langere termijn betreft zal onder andere de studiestichting een belangrijke plaats moeten innemen, vooral om een samenhangende PPR-visie op maatschappelijke ontwikkelingen te beschrijven.

Uit het voorgaande vloeit ook voort, dat politieke strategie en tactiek met grote zorg moeten worden gehanteerd. Ze moeten afgestemd zijn op het feit, dat de PPR een volkspartij wil zijn in die zin, dat ze brede lagen kiezers wil bereiken en geen partij is van een overtuigd groepje. De stijl van politiek bedrijven moet dan ook gekenmerkt worden door openheid maar andere mensen, partijen en ideeën, door meelevens met en inleven in het bestaan van mensen die niet de leefwereld van de PPR hebben. Door betrokkenheid bij de zorgen van de mensen en door het bieden van uitzicht. Door tolerantie te

genover andere meningen en leefwerelden, gecombineerd met een geduldige uitleg van het eigen programma en de achtergronden daarvan.

De worsteling van sommige mensen in het CDA met de vraag of christelijke politiek mogelijk is, moet serieus worden genomen. Aan die discussie zal de PPR op respectvolle wijze moeten meedoen en, al heeft de PPR andere opvattingen over de mogelijkheid van konfessionele politiek, deze worsteling niet als een gepasseerd station moeten beschouwen. In de moeite die veel CDA-ers met hun partij hebben herkent de PPR de strijd van haar eigen ontstaan. De politieke verwantschap met christen-radikalen (Goudzwaard) moet worden beklemtoond door op zijn minst met hen in gesprek te komen.

De angst, dat de PPR daardoor te toegankelijk ten opzichte van het CDA zou worden is volkomen misplaatst. Voor een houding vanuit rancune en frustraties is geen ruimte alleen al omdat ze niet produktief is. De thema's waar mensen die moeite hebben met het CDA zich druk om maken zijn dezelfde thema's die in de PPR-visie belangrijk zijn. Met het beklemtonen van deze verwantschap komt de PPR niet in rechts vaarwater. Goudzwaard heeft er op gewezen, dat principiële en kritische CDA-ers bij het doordenken van bepaalde thema's zoals kernwapens en Navo, energiebeleid, ontwikkelingssamenwerking en economische orde wel eens links van de PvdA terecht kunnen komen. De PPR heeft laten zien, dat die gedachtegang juist is. Het serieus nemen van de discussie binnen het CDA is alleen al geboden omdat een belangrijk deel van de Nederlandse bevolking zich ook cultureel in het CDA herkent.

Wat de PvdA betreft zal er altijd een vriendschap-vijandschap relatie bestaan omdat een deel van de PvdA-aanhang op dezelfde lijn zit als de PPR. In respect voor de loyaliteit van deze PvdA-mensen ten opzichte van hun partij zal de discussie met deze groepen moeten worden geïntensiveerd. De in de PvdA sterk levende spanning tussen de inhoud van de politiek en het streven naar invloed en macht herkent de PPR. Het gevecht met die spanning wordt van PPR-zijde niet op goedkope wij-

ze gekritiseerd. De PPR blijft allereerst streven naar samenwerking met de PvdA en ze vindt het PvdA-standpunt realistisch, waarin die samenwerking in eerste instantie kan worden uitgebouwd naar D'66 en de PSP (indien de PSP in zo'n combinatie regeringsverantwoordelijkheid zou willen dragen). Mocht een dergelijke coalitie geen meerderheid halen, dan wordt samenwerking gezocht met het CDA. Met kritische PvdA-ers wordt er op toegezien, dat er alleen maar wordt geregeerd, wanneer er programmatisch zinvol te regeren valt (Burger). Het uitzicht op een links meerderheidskabinet is inspirerend. Er mogen echter geen al te hoge verwachtingen worden gewekt over zo'n kabinet, omdat niet alleen politieke, maar ook maatschappelijke oppositie van CDA-zijde een progressief kabinet in zijn doeltreffendheid kan verlammen.

De PPR beseft, dat een kabinetsformatie in feite een kwestie is van tellen. Het belangrijkste doel van de verkiezingsstrijd is te voorkomen, dat een coalitie van CDA en VVD opnieuw mogelijk wordt. De kabinetsformatie van 1977 duurde lang en was taai, omdat de mogelijkheid van een coalitie CDA-VVD aanwezig was.

Wanneer die mogelijkheid na verkiezingen uitgesloten is, moet er rekening mee worden gehouden, dat de meeste partijen ervoor kiezen een zo breed mogelijk kabinet te formeren, bestaande uit PvdA, CDA en D'66. De PPR moet daar dan bij zijn en zal haar zetels kunnen laten gelden ter versterking van het progressieve karakter van het kabinet en de progressieve signatuur van de minister-president.

Als een progressieve meerderheid aanwezig is en een kabinetsformatie waarbij het CDA is betrokken mislukt, dan wordt de PPR alleen maar belangrijker. Niet alleen getalsmatig, maar ook vanwege de inhoudelijke bijdrage. Hoe de optel- en aftrek-sommen ook uitpakken, de PPR zal steeds een faktor van betekenis zijn.

De PPR richt zich niet op samenwerking met PSP en CPN. Daarvoor zijn de karakterverschillen tussen deze twee partijen en de PPR te groot. Dat wil niet zeggen, dat bij concrete acties niet kan worden samengewerkt. Wat de samenwerking in een regering betreft: de PPR

(Zie pagina 23)

(advertentie)

Er is een progressieve spaarbank in ons land.

Waar blijven die progressieve sparenders nou...

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een spaarbank die gesneden is op de maat van uw principes. De ASN is voortgekomen uit de moderne arbeidersbeweging. En steekt dat gegeven niet onder stoelen of banken.

Ook in de bedrijfsvoering verloochent de ASN haar afkomst niet. Daarom kunt u er ook zeker van zijn dat de ASN geen beleggingen voor uw spaargeld kiest waar zij gezien haar maatschappelijke inzichten niet achter staat.

De ASN belegt wel zo veel mogelijk in maatschappelijke en culturele instellingen en - niet te vergeten - in de woningbouw. Dat betekent dat de ASN u geen gouden bergen belooft als u daar gaat sparen. U krijgt een eerlijke rentevergoeding. Niet meer, maar zeker niet minder. En... rente zonder bijsmaak.

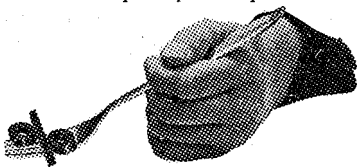
De ASN is in 1960 opgericht door het NVV en De Centrale. Dit geeft haar de verplichting om rekening te houden met de belangen van de groeperingen waarvoor de ASN is opgericht en waaruit zij is voortgekomen.

De ASN: maatschappelijk progressief en principieel. Zo'n spaarbank zou gekozen moeten worden door iedereen die zich verwant voelt met de progressieve beweging in ons land. Door u dus.

Welnu, het minste wat u kunt doen is u te informeren over de ASN. Over de makkelijke manier van sparen (in nauwe samenwerking met de postgiro) en over de vele andere, aantrekkelijke spaarvormen.

U komt er dan meteen achter dat de ASN met haar 55.000 spaarders met een gezamenlijke inleg van 200 miljoen gulden, niet de eerste de beste is. Daarom... vul de bon in deze advertentie in.

Een progressieve daad. Een principiele stap.

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
geeft rente zonder bijsmaak

Bon sturen aan: Algemene Spaarbank voor Nederland,
Antwoordnummer 1188,
2500 VB Den Haag.

U hoeft geen postzegel te plakken. U kunt ook bellen: 070-4701 81 of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlakbij het Centraal Station) tussen 08.30 uur en 17.00 uur.

Iedereen die voor 1 juli 1980 een spaarrekening opent met tenminste f 50,- als eerste inleg krijgt als welkomstgeschenk een spaarpremie van f 7,50.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- spaardeposito-bewijzen (met een vaste looptijd)

* aankruisen wat u wenst.

DE STEM DES VOLKS**DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS**

(Vervolg van pagina 21)

streeft naar regeringsverantwoordelijkheid. PSP en CPN moeten daar zelf duidelijkheid over verschaffen. Tot nu toe heeft de PSP steeds verklaard alleen in een socialistische regering zitting te willen nemen. De verwachting is wel gewettigd, dat ze een progressief kabinet niet samen met rechts naar huis zal willen sturen. Wat de CPN betreft: Het is te onzeker een progressief meerderheidskabinet van de steun van de CPN afhankelijk te maken. Veel leden van de PPR zijn betrokken bij het aktiewezen of op andere plaatsen in het maatschappelijke leven werkzaam. Dat is erg waardevol en vruchtbaar. Veranderingen in de samenleving moeten in de samenleving zelf bevochten worden voordat ze in wetgeving kunnen worden vei-

liggesteld. Dit patroon van tijdsbesteding van PPR-leden mag echter niet tot gevolg hebben, dat het politieke denkwerk in de partij aan bloedarmoede gaat lijden. Een eerste eis is de partijleden weer meer bij het denkwerk binnen de partij te betrekken. De PPR moet een lichte organisatievorm hebben en niet bureaukratiseren. De besluitvorming moet effectief zijn, maar goed worden voorbereid.

De PPR beschikt over een enorm potentieel aan menskracht. Die moet worden gemobiliseerd door aantrekkelijke discussies en perspectiefvol politiek optreden.

De welvaartsstaat kent enorme schaduwkanten. Vervreemding, vereenzaming, afstomping en vercommercialisering ontmenselijken de sa-

menleving. Er is een groot verlangen, elke generatie opnieuw, om een wereld te bouwen waarin alle mensen een menswaardig leven kunnen leiden. Dat verlangen is de motor voor een politiek van vrede, internationaal en nationaal delen, zelfbeschikking en menselijke verhoudingen, ekologisch verantwoord handelen en een economie van het genoeg.

Politiek moet hoop, dat is een uitweg bieden. Niets in de politiek is zo bedreigelijk als het voorbij gaan aan de werkelijkheid. En niets is zo verraderlijk als hervormingen propageren zonder goede analyse van de werkelijkheid.

De PPR mag in Nederland een rol spelen. Maar dan moet ze die rol ook op zich nemen.

Verstandig?

In PPRak 161 doet Waagmeester een goed woordje voor de loyalisten („een authentieke strijd”); Verbeek krijgt een veeg uit de pan, omdat-ie („een onvergeeflijke fout”) niet veel goeds verwacht van het CDA. We moeten, vindt Waagmeester, een verstandig radicale volkspartij zijn. Nou, dat „verstandig” lijkt

erg veel op het „redelijk” van D'66. (Kees prijst ze om hun inzicht in de factoren, die succes bij kiezers veroorzaken: ja, als je 't zó bekijkt, zijn we onverstandig radicaal: 3 zetels)

En een volkspartij? Dat doet denken aan de Volkspartij, waarvan D'66 de betere helft is.

Maar inderdaad: een volks-

partij zijn we ook al niet. Toch pleit ik voor de voortrekkersrol, de nieuwe ideeën, de gedurfde visie, waar we altijd goed in geweest zijn.

En daarmee moeten we in de eerste plaats ome Joop (en ome Jan) confronteren en bestoken: het CDA is hooguit een goeie kennis, maar geen familie.

Als we zo een volkspartij worden, is dat erg fijn!

Maar ons probleem moet steeds zijn: wat is de beste oplossing voor de chaos, en niet: met welke oplossing krijgen we de meeste mensen achter ons.

**Wim Koster
Veenendaal**

Christen-turken

In vervolg op de bijdrage in PPR-aktiekraant 160 over de problematiek rondom de Christen-Turken van Rob Hallegraef is het wellicht zinvol te vermelden welke houding de PPR/PSP-fractie(werkgroep) in de gemeenteraad van Hengelo innam tijdens een debat over deze problematiek (26 augustus jl.).

Zoals misschien bekend is, is Hengelo één van de gemeenten met een behoorlijk grote toestroom van Christenturkse asielzoekenden. Waarschijnlijk mede veroorzaakt door het feit, dat in deze plaats hun bisschop is gevestigd. Het kollege van B&W ter plaatse stelt dat Hengelo de problematiek boven het hoofd is gegroeid.

Onze fractie meent:

1. Het is een gemeentelijke

verantwoordelijkheid eenieder binnen haar grenzen behoorlijk te huisvesten. Het geeft geen pas dat men tegen zijn zin zijn toeverlaat moet zoeken in ongeschikte woonruimte of afhankelijk is van goedwillende burgers. De gemeente moet derhalve via extra uitkeringen middels de ABW pension- of hotelruimte huren voor dakloze Christen-Turken, zolang de rijksoverheid geen middelen ter beschikking stelt voor andersoortige opvang. Medemenselijkheid staat voorop: ook als CRM achteraf niet de gebruikelijke 90% vergoeding geeft voor deze uitkeringen.

2. Niettegenstaande deze morele verplichting kent een dicht bevolkt land als het onze zijn sociaal-psychologisch bepaalde grenzen t.a.v. opvang van vreemdelingen.

Zoals bijvoorbeeld de bovenkomende irritatie bij het doorkruisen van het woningdistributie-beleid, hetgeen ook wij vooralsnog als onjuist ervaren (vandaar ook: pension- of hotelruimte). Bovendien spelen twijfels over de werkelijke waarde van vluchtmotieven van sommige Christen-Turken, zoals ook de VVN die heeft. Ook het afkomen op onze welvaart op zich is echter te billijken, als wij ons feitelijk nog steeds weinig gelegen laten liggen aan een eerlijke internationale verdeling ervan. Maar: het opbouwen van een basis van bestaan in eigen land en cultuur valt verre te prefereren boven een "kleine volksverhuizing". Deze gegevens deden ons het volgende standpunt innemen: een visumplicht voor

immigranten uit Turkije, met daarbij de opmerking dat Nederland het voortouw moet nemen voor een veel ruimere ontwikkelingssamenwerking en vanuit de gedachte, dat er wel degelijk verdrukte Christen-Turken zijn, die voor asiel in aanmerking komen. Het instellen van een visumplicht alleen is verwerpelijk: zuiver eigenbelang.

3. In het algemeen is het wel een taak van de rijksoverheid een probleem als dit op te lossen (al ontslaat dat de gemeente niet van haar verplichting zoals onder 1. genoemd). Principieel mogen de gemeenten dus eigenlijk niet voor extra onkosten komen te staan.

**Jeroen van Urk.
Hengelo**

NIEUWS UIT DE aktie CENTRA

Friesland: interview over verschil met PvdA

In „Reade Tried”, het Friese orgaan van de PvdA, komt een interview voor met Louis van Hoorn, voorzitter van het provinciaal actiecentrum van de PPR en met Henk Harmsma sekretaris van de PPR-Friesland. Dit in het kader van een reeks interviews met Friese kopstukken van andere partijen dan de PvdA.

Over de verschillen met de PvdA wordt van PPR-zijde gezegd:

„Op het punt van de Waddenzee hebben wij duidelijk een andere opvatting dan die gevonden wordt bij een groot deel van de PvdA. Plan A was voor ons van het begin af een uitgemaakte zaak. Bij jullie nog lang niet voor iedereen. Dat jullie voor de aanleg van Rijksweg 9 gekozen hebben – dat zou bij ons ook niet kunnen.”

De PvdA geeft dus een minder zwaar aksent aan het milieu en „de kleinschaligheidsgedachte komt bij jullie ook wat minder uit de verf. Het verschil met andere partijen is, dat jullie op dergelijke punten wel aanspreekbaar zijn. Het zijn meer graduele verschillen tussen jullie en ons; geen absolute.” Als overeenkomsten worden van PPR-zijde genoemd: „onze maatschappijvisie. Wij noemen ons niet socialisten, maar hebben toch dezelfde maatschappijvisie.”

Waarom de PPR naast de PvdA opereert? „Wij denken door ons te bundelen als een aparte groepering maatschappelijke processen te kunnen versnellen. Wij hebben ook een horzelfunctie. Maar daarvoor is het wel nodig dat wij weer in de Staten komen. Wij zijn nu als partij te klein om werkelijk iets te kunnen voorstellen. Wij zouden meer een gevaar moeten zijn voor behoudende partijen.”

Zuid-Holland: woningbouw in de Drechtsteden

Het actiecentrum Zuid-Holland heeft samen met de Statenfractie, de fractie Rijnmondraad en de actiecentra Rijnmond, Dordrecht en Zwijndrecht in een tien pagina's tellende nota aan

de minister van volkshuisvesting de PPR-visie kenbaar gemaakt over de woningbouw in de Drechtsteden in relatie tot de mogelijkheden van Rijnmond. Dit omdat de minister binnen afzienbare tijd een beslissing zal nemen over het al of niet aanwijzen van Dordrecht als groeistad. De nota konkludeert:

„Als gevolg van diverse factoren moet de woningbehoefteraming voor de Drechtsteden voor de periode 1980–1990 met plm. 7.000 woningen worden verminderd. Een van die factoren is een lagere overloop uit Rijnmond dan wordt voorgesteld. Uitgangspunt daarbij is dat Rijnmond zelf meer kan en wil bouwen. Uit het oogpunt van tegengaan van suburbaan bouwen dient die ontwikkeling van rijkszijde ondersteund te worden, en niet tegengewerkt. Het terugbrengen van de door de provincie en de gemeente berekende woningbehoeftecijfers is ook nodig, want de in de Drechtsteden nog aanwezige bouwcapaciteit wordt te hoog ingeschat. Zeker na 1990 is geen capaciteit meer aanwezig en dreigen de Drechtsteden zelf donorgemeente te worden.

De in het rapport „Groeistad Dordrecht” niet uitgewerkte sociaaleconomische kosten van het te voeren beleid, vooral ten aanzien van de onevenwichtige ontwikkeling van wonen en werken, zijn dermate groot dat herbezinning noodzakelijk is.

Wij stellen u daarom voor vast te houden aan het daarover gestelde in de Verstedelijkingsnota: een beperkte overlooptaak voor de Drechtsteden en geen aanwijzing van Dordrecht tot groeistad.”

Assen

Het nieuwe bestuur van het actiecentrum Assen is als volgt samengesteld: Trijntje Pragt-de Groot, voorzitter; André Staas, sekretaris; Arjen Mulder, penningmeester; Mieke van der Slikke-Nieuwenhuizen, Riex Post, Gerrit Hesselink en Lammert de Vries, leden. Besloten is het aantal bestuursleden van zes op zeven te brengen.

Limburg: demokratisering van instellingen

Het actiecentrum Schaesberg/Ubach over Worms/Nieuwenhagen heeft in samenwerking met de PvdA een werkgroep gevormd die zich richt op de demokratisering van instellingen, zoals woningbouwverenigingen, schoolbesturen, kerkbesturen, ziekenhuisbesturen, stichtingen voor

(kreatieve) vorming, jongerenwerk of welzijnswerk. In deze op initiatief van de PPR tot stand gekomen werkgroep wilde D'66 niet participeren: men wilde daar liever op eigen houtje aan het probleem werken. De PPR-PvdA-werkgroep concentreert zich vooralsnog op de woningbouwverenigingen binnen de gemeente Schaesberg, Ubach over Worms en Nieuwenhagen: verenigingen die bijna zonder uitzondering worden beheerd door lieden die niet zelf in een woningwetwoning wonen en nogal ver af staan van de kwetsbare mensen die wel in zo'n huis wonen.

Maastricht: informatie over energieproblemen

Het actiecentrum Maastricht organiseert samen met de PSP deze herfst enkele informatieavonden en een tentoonstelling over energieproblemen. Vooral de kernenergie zal daar een belangrijke plaats innemen. PSP en PPR willen met de avonden (in de Kleine Comedie en in het Filmhuis) duidelijk maken dat:

- het door onze generatie geproduceerde radioactief afval (zelfs al zouden we het veilig kunnen opbergen) een geweldige belasting blijft voor toekomstige generaties;
- het gebruik van kernenergie een zo grootschalige technologie vergt dat de menselijke maat ver te zoeken is: één individu kan de konsekventies niet meer overzien;
- de bewaking van bij opwerking vrijkomende stoffen (er hoeft maar een kleine hoeveelheid plutonium in verkeerde handen te komen...) zeker politiestaatchtige toestanden met zich meebrengen;
- in plaats van de politieke afhankelijkheid van olieproducerende landen (dit wordt immers vaak als argument gebruikt voor snelle ontwikkeling van kernenergie) komt de afhankelijkheid van een kleine groep van wetenschappelijke en maatschappelijke technologen.

Amsterdam: nieuw DB en autovrij

Jos Vernooij is gekozen tot voorzitter van het dagelijks bestuur van het actiecentrum Amsterdam, dat verder als volgt is samengesteld: Joop Willems: algemeen sekretaris; Doeke van Egten: penningmeester; Maria Wiebosch, Paul van Battum, Dik van Kleef, Marius van der Klei en Antoinette Tanja. Het oktobernummer van de PPR-Informatiekrant Amsterdam bevat een zes pagina's tellend discussiestuk „Amsterdam autovrij”, dat op de algemene ledenvergadering van volgende maand zal worden besproken.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

24 OKTOBER 1980, NUMMER 163

PPR STAAT OPEN VOOR WIE ZICH BIJ ONS WILAANSLUITEN

Als PPR zijn wij een open partij. Wie dat wil, kan zich bij ons aansluiten. Het partijbestuur geniet alle vertrouwen en bewegingsvrijheid bij de gesprekken met professor Goudzwaard en de zijnen. Dit kwam naar voren tijdens de levendige discussie in de laatste kerngroep. Zie pagina 12 en 13.

Regering en parlement worden steeds minder serieus genomen. De eigen plaats van de PPR in het progressieve kamp houdt ook in ervoor te zorgen dat de brug tussen politiek en samenleving open blijft. Ria Beckers zei tijdens de Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer onder meer: „Als

meer en meer mensen de politiek de rug toekeren, als aktie en geweld synoniemen dreigen te worden, als het aktiefront zou breken met het politieke gebeuren – dan ontstaat een klimaat waarvan alleen reaktionair rechts zal profiteren en wordt alle vernieuwing onmogelijk. Pagina 6, 7 en 13.

BRUG TUSSEN POLITIEK EN SAMENLEVING

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Ruud E. de Vringer,
Louis Vuurboom

redactieraad

Werkgroep Publiciteit PPR

redactie

Karel Berkhout, Stéphanie Brokerhof,
Walter van Opzeeland (eindredacteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

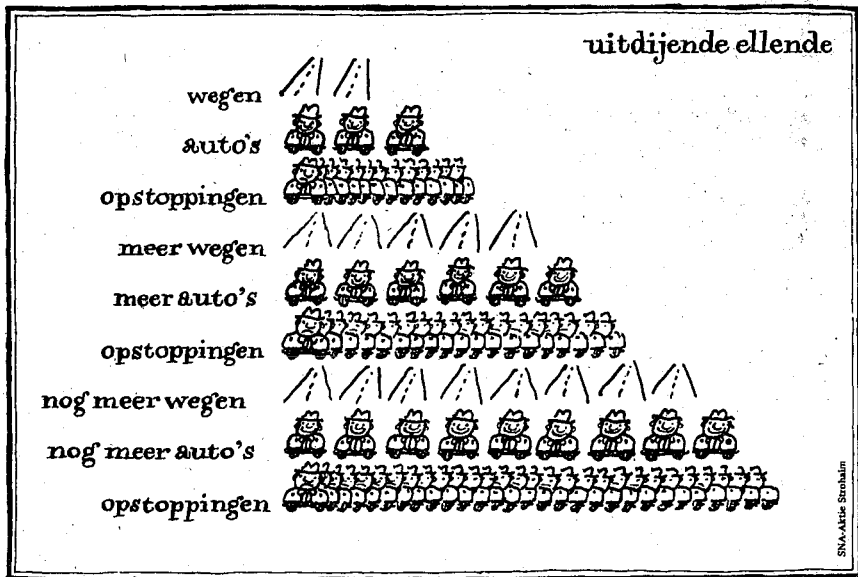
Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

Partijburo PPR, Singel 277,
1012 WG Amsterdam;
tel. overdag:
020-247570-227342;
's avonds:
Ruud E. de Vringer, 010-713660

basis-layout

Joep Paulussen

Een voorbeeld van de Wet van Uitdijende Ellende die alle sectoren van de huidige maatschappij kenmerkt. Aangedragen door de Sportieve en Nadenkende Automobilisten (SNA), aange-

sloten bij de Aktie Strohalm. In de vorm van aantrekkelijke briefkaarten. Tien stuks kosten f 4.—, over te maken op giro 35 59 25 van Aktie Strohalm, Utrecht, ovv SNA-kaarten.

Olieboycot Zuid-Afrika

Deze maand wordt in de Tweede Kamer opnieuw gesproken over het olie-embargo tegen Zuid-Afrika. In verscheidene bladen wordt door het Komitee Zuidelijk Afrika en de werkgroep Kairos kort voor het debat een pagina-grote advertentie geplaatst. In deze advertentie wordt de regering

gevraagd een olie-embargo tegen Zuid-Afrika in te stellen, waartoe in juni door een grote kamermeerderheid besloten is. Wie de financiering van deze advertentie mogelijk wil maken kan een bijdrage storten op gironummer 4373055 t.n.v. het advertentiefonds van Kairos. Voor verdere inlichtingen: werkgroep Kairos, Corn. Houtmanstr. 19, 3572 LT Utrecht, tel. 030 - 710614.

25 okt. - 7 nov.

Mol (B.) - 25 okt., Rond Plein, 14.00 u.: start internat. anti-atoombetoging.
Nijmegen - 28 okt., 0'42, 20.00 u.: ledenverg. PPR.

Maastricht - 29 okt., Filmhuis, 20.30 u.: Condamnés à réussir.
Maastricht - 31 okt., De Kl. Comedie, 20.00 u.: Maatsch. aspecten gebruik kernenergie m.m.v. Leo Jansen.
Middelburg - 1 nov., prov. kongres; spr. o.a. Henk Waltmans.
Den Haag - 1 nov. Soc. Stud., 10.00 u.: Leo Jansen voor Bond ontwikkelingswerkers.
Maastricht - 1 nov., De Kl. Comedie, 11.00-17.00 u.: tentoonst. altern. energie.
Maastricht - 5 nov., Filmhuis, 20.30 u.: Paul Jakobs en de atoommafia.
Nijmegen - 6 nov., 0'42, 20.00 u.: ledenverg. PPR.
Haastrecht - 6 nov., Geref. Ver.-gebouw, 20.00 u. verg. aktiecentrum met Ria Beckers.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Eén PPR

EGBERT BOEKER

De laatste paar weken zijn ARP, CHU en KVP opgeheven en is het CDA opgericht. Deze politieke ontwikkeling is er aanleiding toe geweest, dat verscheidenen uit het CDA, geconcentreerd rondom professor Goudzwaard, politiek dakloos zijn geworden.

Vanzelfsprekend zag het partijbestuur dit aankomen. Het bestuur reageerde toen in december 1979 vele progressieve CDA-mensen er moeite mee hadden dat het CDA de Nederlandse regering ondersteunde toen deze instemde met de NAVO-beslissing 572 nieuwe kernwapens te produceren. Voorzitter en vicevoorzitter hebben persoonlijk toen CDA-loyalisten benaderd en gezegd dat het bestuur open staat voor een oriënterend gesprek.

De PPR immers wijst kernwapens volstrekt af en – wat meer is – wijst een andere weg een rechtvaardige economische orde, een stelsel van sociale verdediging en een volledige democratisering van de samenleving. Een land met zulk een stelsel is niet in te nemen, niet door krachten van buiten, maar evenmin door transnationale ondernemingen of door onderdrukkende krachten van binnen.

Het bestuur herhaalde op 1 oktober die bereidheid tegenover Goudzwaard, die daarna vroeg om een gesprek met enkele bestuursleden op 15 oktober. Op de Kerngroep van 11 oktober heeft het partijbestuur met de meeste klem gezegd dat het daarbij gaat om twee dingen:

In de eerste plaats hebben we als PPR met elkaar twaalf en een half jaar geschiedenis achter de rug. In die jaren is een onderlinge verstandhouding gegroeid, is er een programma ontstaan en dit alles vormt de basis voor het functioneren als partij. Er zijn velen bij de PPR gekomen uit niet-kerkelijke kring en ook veel mensen met een kerkelijke achtergrond, die nooit lid zijn geweest van een konfessionele partij. Wij willen die niet meer kwijt raken: onze leden niet en onze programma-punten niet.

Wel is het natuurlijk zo, dat groeperingen als de mensen rondom Goudzwaard ook hun eigen samenhang hebben en een eigen traditie bezitten. In besprekingen moeten we daarvoor vanzelfsprekend alle begrip opbrengen.

En dat brengt mij tot het tweede punt: het gaat ons, als PPR, om een radikaal andere Nederlandse politiek. Daarvoor is een progressieve

meerderheid noodzakelijk, eerst in de Tweede Kamer, en daarna een volledig progressief meerderheidskabinet.

Het is duidelijk dat velen in PvdA en D'66 daar niet veel voor voelen, maar nu al flirtten met het CDA. Als wij er nu als PPR in slagen voldoende mensen uit progressieve kring als kiezers achter ons te krijgen, dan kunnen ook de andere partijen niet heen om een echt progressieve regering.

Mocht dat echt niet lukken, dan staat de PPR open voor andere regeerkombinaties. Om iets te laten ontstaan dat werkelijke veranderingen in onze richting bewerkt is ook in die situatie een sterke PPR onmisbaar. Daarom staat de PPR open voor nieuwe ideeën en initiatieven. Ik denk dat we dan onze gesprekspartners niet onmiddellijk in een links-rechts schema moeten dwingen. Zelf heb ik de ervaring dat ik eerst radikaal werd op het gebied van kernwapens en pas later de verbanden zag met alle andere terreinen van maatschappij en politiek. Wij moeten ook anderen de kans geven dat mee te maken. Omdat het om mensen gaat.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

HANDEN AF VAN HET JEUGDLOON

TIM VAN RUITEN

PPR-Jongeren staan achter de akties, die overal in het land worden gevoerd tegen de maatregelen van het kabinet-van Agt met betrekking tot de minimumjeugdlonen. „Handen af van het jeugdloon – gelijk loon voor gelijk werk” is een van de motto's van deze akties, die ook door verscheidene andere jongerenorganisaties, onder wie vakbondsjongeren, andere belangenorganisaties en de meeste politieke jongerenorganisaties worden gevoerd. Op 25 augustus 1980 presenteerde de regering een plan om in 1981, 820 miljoen gulden te bezuinigen op de sociale uitkeringen. In de miljoenennota worden die maatregelen herhaald en uitgebreid. Werklozen, arbeidsongeschikten en jongeren zijn in deze regeringsplannen de belangrijkste groepen waar het geld gehaald moet worden om Nederland uit de economische moeilijkheden te krijgen. Een belangrijk aandeel in de bezuinigingen op de sociale zekerheid en de lastenverlichting van het bedrijfsleven treft de jongeren: De minimumjeugdlonen worden verlaagd, het recht op een RWW-uitkering wordt een half jaar opgeschort, daar bovenop wordt de RWW-

uitkering verlaagd, de kinderbijslag voor gedeeltelijk leerplichtigen wordt afgeschaft en het recht op een WW-uitkering ontstaat pas als een half jaar gewerkt is.

In de presentatie van haar plannen heeft de regering gestreefd naar een minimum aan duidelijkheid voor wat betreft de financiële gevolgen voor de betreffende jongeren. Zo bestaat bij velen de indruk dat de verhoging van het aftrekpercentage in de minimumjeugdlonen van 7,5% naar 10% een inkomensachteruitgang van 2,5% betekent. Niets is minder waar. De minimumjeugdlonen zijn nu afgeleid van het wettelijk minimumloon. Het wettelijk minimumloon geldt voor 23-jarigen en ouder. Jongeren krijgen per jaar dat ze jonger zijn dan 23 jaar, 7,5% minder (een 19-jarige krijgt dus 70% en een 15-jarige 40% van het wettelijk minimumloon). Dit aftrekpercentage wil de regering nu op 10% brengen, waardoor de 19-jarige nu nog maar 60% krijgt en de 15-jarige nog maar 20%. Wat de direkte financiële gevolgen zijn kun je zien in de tabel.

Ook de bewering van met name staatssecretaris De Graaff dat deze maatregel slechts een beperkt deel van de jongeren treft is een verdoezeling van

de feiten. Bij nadere bestudering van de plannen blijkt dat naast de 200.000 jongeren, die nu een minimumjeugdloon verdienen, ook voor jongeren, die onder een CAO vallen waarin staat dat de jeugdlonen de wettelijke minimumjeugdlonen volgen, deze maatregel zijn gevolgen heeft.

Een andere groep, die de verlaging in hun portemonnaie voelen zijn de dienstplichtigen en dienstweigeraars. En dat zijn ze nog niet allemaal, ook de

schoolverlaters, werkloze jongeren, gedeeltelijk leerplichtigen en vakantiewerkers zullen merken wat het kabinet te bieden heeft.

De argumenten voor deze verslechteringen zijn: de economische moeilijkheden, jongeren hoeven geen gezin te onderhouden en de hoge jeugdlonen maken het voor de werkgevers onaantrekkelijk om jongeren aan te nemen. Gevolg van deze maatregel is echter dat het voor jongeren nu helemaal onmogelijk wordt om zelfstandig te gaan wonen.

Daar bovenop komt de regering niet met plannen noch met geld om gericht iets aan de grote werkloosheid onder jongeren te doen.

De konklusies van de PPR-jongeren zijn duidelijk. Wij eisen:

- intrekking van de voorgestelde maatregelen op het gebied van de jeugdlonen, wedde en uitkeringen; dit ontnemt jongeren alle zekerheid, alle perspectief op de toekomst;
- gelijk loon voor gelijk werk: minimumloon vanaf 18 jaar;
- gerichte maatregelen om de jeugdwerkloosheid terug te dringen;
- een ander kabinet met een samenhangend beleid.

Op basis van de wettelijke minimumjeugdlonen van 1 juli 1980 leidt de regeringsmaatregel tot forse netto-loondalingen per maand.

Leeftijd	aantal dagen dat je werkt	Nu schoon p/mnd	STRAKS schoon p/mnd	VERSCHIL SCHOON p/mnd	in %
15 jaar	5 ¹⁾	599	310	289	- 48%
16 jaar	3 ²⁾	442	280	162	- 37%
17 jaar	5	791	597	194	- 25%
17 jaar	4	649	495	154	- 24%
17 jaar	3 ²⁾	512	372	140	- 27%
18 jaar	5	886	724	162	- 18%
19 jaar	5	977	850	127	- 13%
20 jaar	5	1063	973	90	- 8%
21 jaar	5	1141	1084	57	- 5%
22 jaar	5	1218	1187	31	- 2%
23 jaar	5	1294	1294	--	- 0%

1) voor vakantiewerkers
2) voor partieel leerplichtigen

LINKSAF EN OMHOOG VERADEMING

KEES WAAGMEESTER

Het kabinet heeft de algemene beschouwingen overleefd, maar problemen worden niet opgelost. We weten nu al, dat 1981 een verloren jaar is voor het behoud en herstel van de werkgelegenheid en zelfs voor het gezondmaken van de overheidsfinanciën. Het is verbijsterend, dat dit non-resultaat nog wordt toegejuicht ook. CDA en VVD maken een opgewekte indruk: het kabinet heeft het gehaald.

Voor de goede verstaander is het echter zonneklaar, dat het wachten is op een kabinet dat werkelijk puin kan gaan ruimen. Dat weer aan de toekomst kan gaan

werken. Haagse ambtenaren weten je onverbloemd te vertellen, dat dat de sfeer op veel departementen is.

Van Agt en Wiegel hebben geen enkele moeite gedaan om werkelijk een sfeer te scheppen waarin werkgevers, werknemers en kabinet tot zaken zouden kunnen komen om de schade nog enigszins te beperken. Van Agt rekent af met het algemene verlangen, dat tegenover loonmatiging immateriële verbeteringen moeten worden gesteld. Als hervormingen nodig zijn moeten die op hun eigen mérites worden bekeken, zo horen we. Na drie jaar kabinet-Van Agt weten we daar alles van.

Nee, het wachten is dus op een echt ander beleid dat het vertrouwen van de bevolking heeft omdat er werkelijk een begin wordt gemaakt met het aflossen van concrete problemen van werk, sociaal stelsel, milieu en veiligheid.

Maar daarvoor is wel een visie nodig, een kijk op de samenhang van de problemen. Wat dat betreft was de algemene beschouwing van Ria Beckers werkelijk een verademing. Een bijzonder waardevolle bijdrage om politici en burgers de juiste instelling te geven om inderdaad samen verantwoordelijk de schouders er onder te zetten. Deze rede verdient het uitvoerig bediscussieerd te worden in de actiecentra en elders, omdat dit uiteindelijk geluiden zijn – vanuit de politiek zelf – die het vertrouwen in ons democratisch bestel kunnen teruggeven.

Na het boek van de studiestichting over de verzorgingsstaat is dit een tweede signaal, dat de PPR een partij is die bij het zoeken van een uitweg haar eigen beleid en plaats niet buiten beschouwing laat.

En dat is een aanpak die geloofwaardig is. Eens iets

anders dan het eindeloos herhalen van standpunten die wellicht juist zijn, maar de kern van de zaak toch niet raken. Iets anders dan voortsukkelen op platgetreden paden. Van Agt en Wiegel laten geen mogelijkheid voorbij gaan om hun magere en ontoereikende, maar ook beledigende boodschap te brengen: er wordt misbruik gemaakt van sociale voorzieningen en de mensen willen niet genoeg matigen. Dat wordt er in gehamerd om het klimaat rijp te maken voor de grote restauratie. Voor de marsroute richting moeras.

In deze PPR-Aktiekrant is het belangrijkste deel van Ria's rede opgenomen. Een geheel ander geluid. Een fundamenteel geluid waar we voorlopig de handen aan vol hebben, maar waarmee we ook zonder ons als partij te hoeven schamen naar de kiezers toe kunnen gaan.

Leegstandswet beschermt vooral de huiseigenaren

De door de regering voorgestelde Leegstandswet behartigt vooral de belangen van de eigenaren van leegstaande woningen. Als gevolg van deze onevenwichtige belangenbehartiging verwacht de PPR-fractie in de Tweede Kamer in de praktijk weinig heil in dit wetsontwerp voor de bestrijding van onnodige leegstand van woningen en andere gebouwen.

Het materiële privaatrecht neemt – aldus de fractie – ook hier een allesoverheersende positie in. Eigenaars en/of speculanten houden nog ruime mogelijkheden voor diverse chicanes. Bijvoorbeeld wanneer een leegstaande, geregistreerde woning binnen vijf maanden na registratie van eigenaar verandert – of wanneer de eigenaar kort voor het verstrijken van die termijn vergunningen aanvraagt voor woningverbetering – of door „moeilijk bereikbaar” te zijn – of door verkeerde

of onvolledige tekeningen in te dienen. Ondanks de toezegging van de regering dat de verplichting van leegstandregistratie ook geldt voor gemeenten met minder dan 25.000 inwoners blijft de fractie zich zeer kritisch opstellen. In de visie van de regering immers blijft met betrekking tot (spekulatieve) leegstand centraal staan dat het burgerlijk procesrecht dient tot handhaving van het materiële privaatrecht en dat aanpassing of aanvulling van het burgerlijk procesrecht moet worden overwogen wanneer het in die handhaving van het materiële privaatrecht – de belangen van eigenaars – tekort schiet.

Bij dat alles komt dat het wetsontwerp in de eerste plaats gericht is op de bestrijding van de leegstand en niet op een doelmatige verdeling van woonruimte.

Zittende krakers

De voorgestelde Leegstandswet heeft ook verregaande gevolgen voor de zittende krakers. In de eerste plaats dienen dezen aan te tonen dat ze nu al anderhalf jaar de leegstaande woning in gebruik hebben. Hiermee is de registratie, met naam en toenaam, van de krakers een feit geworden en kan de eigenaar alsnog een op naam gestelde civielrechtelijke procedure tegen de krakers aanspannen. Het ligt voor de hand, dat zittende krakers er weinig voor voelen aan de tonen dat ze al anderhalf jaar in hun kraakpand wonen. Waar het op aankomt – maar het wetsvoorstel wil dit niet inzien – is het feit dat een bepaalde woning sinds een bepaalde datum is gekraakt. Door wie, doet er minder toe. De regering erkent zelf ook – aldus de fractie – dat het meestal om een snel wisselende groep bewoners gaat.

OECD, Brussel, Parijs, Bonn, het IMF, de Wereldbank?

Tot welke prijs?

De prijs die wij ervoor betalen is verschrikkelijk: De hongerdood van honderd miljoen kinderen in de Derde Wereld vanaf 1985, 1986 – *per jaar!* (...) Weet u wat de regering zegt? „Als onze betalingsbalans zich herstelt, dan kunnen we onze leningen en schenkingen aan ontwikkelingslanden gestand doen.” Een fooi, die ons niets mag kosten, verder gaan we niet.

De prijs die we betalen is: *twee miljoen gulden per minuut voor de bewapeningswedloop*, 60.000 kernwapens, nieuwe chemische en bacteriologische wapens, satellietwapens en 400.000 geleerden – vooral technici en natuurkundigen – die ze uitdenken.

De prijs is de *onkontroleerbare droom van de kernenergie*, waarmee we dan weliswaar in Nederland niet zullen

Regering en parlement worden steeds minder serieus genomen

„Als de regering geen regering is en alle vertrouwen heeft verspeeld, als het parlement geen macht, geen inspiratie en geen echte ideeën kan opbrengen, dan heeft een regeringsverklaring geen functie en zijn alle woorden, daaraan gewijd, hol en zinloos.” Aldus Ria Beckers in haar Algemene Beschouwingen over de regeringsplannen. Die stortvloed van woorden – „de Binnenhofsubcultuur op zijn best” – hield de gevaarlijke illusie van de groei-ekonomie angstvallig overeind: „Men praatte en praatte over de meest verantwoorde aankleding van... een kaartenhuis”.

De gewone, gemiddelde wereldburger wil niet zoveel – of misschien wel het onmogelijke: voldoende te eten, een dak, kleding, gezondheid en boven alles: veiligheid, vrijheid van angst, een toekomst voor zijn kinderen. „Hoe vaak moeten we herhalen”, aldus Ria Beckers, „dat onze maatschappelijke orde juist die elementaire veiligheids steeds meer bedreigt? Jaar na jaar hebben we nu bezuinigd omdat de industrie zo nodig weer moest groeien. Een verdubbeling van produktie en

konsumptie in de komende vijftien of vijftig jaar. Dat is een dubbele Rijnmond. Dubbele vervuiling. Een verdubbeling van het energieverbruik. Een voortgaande inbreuk op het landschap. Meer honger in de Derde Wereld – en wapens om elkaar naar het leven te staan. Meer zogenaamde „nieuwe armoede”: eenzaamheid, verdrukking, angst, vervreemding, en vooral arbeidsongeschiktheid en ziekte. Er is geen enkele garantie dat een financiële injectie van de industrie zal leiden tot werkgelegenheid. Automatisering wordt het wapen in de waanzinnige race om het „recht” van de sterkste die wij de wereldekonomie noemen.”

„Bestaansangst wordt niet weggevoerd door steeds weer miljarden te pompen in de produktie van honderden dingen die we niet nodig hebben, voor arbeidsplaatsen die er niet komen en een nieuwe groei die behalve zinloos ook gevaarlijk is. Groeien door het plafond heen. Dat is wat het Westen wil. En regering en grote partijen volgen willoos en visieloos de drang vanuit machten, sterker dan zij. Wie? De

doorgaan, maar in België en Frankrijk wordt de ene centrale na de andere besteld. Alleen zij die een naïef vertrouwen hebben in de onfeilbaarheid van de mens mogen geloven dat de honderden zijden draden waaraan deze kerntechniek hangt nooit zullen breken. Wanneer explodeert er één? Morgen? Volgend jaar? Over tien jaar? En waar?

De prijs is het *verdwijnen* van nog eens twee miljoen *planten- en diersoorten* in de komende twintig jaar. Dat is levensgevaarlijk, want onze landbouwgewassen krijgen hun stabiliteit van wilde planten. Onze levensprocessen hangen samen met de rijkdom van ons natuurlijk milieu. (...)

De prijs betalen de *slachtoffers van onze verzorgingsstaat*. Niet meer de mensen zelf – wat zij willen, wat zij nodig hebben, wat zij kunnen – zijn maatstaf, maar de belangen van instellingen en verzorgingsinstellingen. Ook die lijden aan het groei-syndroom. Het doet hen steeds zakelijker, kouder en onmenselijker werken; mensen worden vernederd tot nummers, gevallen en dossiers.”

Eigen oordeel

„Hebben wij hier, in alle zelfgenoegzaamheid”, aldus Ria Beckers in de Kamer,” wel eens opgemerkt dat de buitenwereld ons steeds minder serieus neemt? Dat de overheid steeds minder rechten kan doen gelden? Buitenparlementaire akties grijpen snel om zich heen. Het vertrouwde beeld van rustige Binnenhofse demonstraties, die op de meesten van ons geen enkele indruk meer maken, wordt meer en meer overstemd door harde akties elders. Los van de overheid en haar instituten, los van regels en afspraken, los van de wet, los van de rechten van anderen, los – als sommigen hun zin krijgen – van politieke besluitvorming. Draagt onze topzware burokratie dan toch een machteloze schertsstaat?

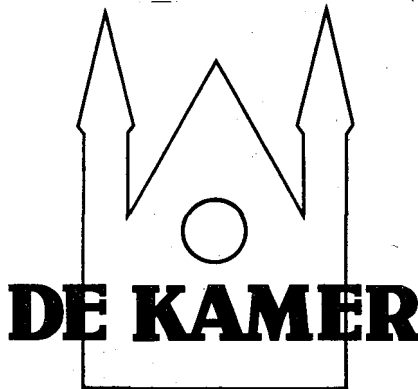
Zelfordening, het recht in eigen hand nemen en de overheid in haar hemd zetten: dat is iets van de laatste tijd, dat zijn de kraakakties en de rellen – denken vele mensen. En dat is links, fluistert De Telegraaf hen in. Men vergist zich. Het gebeurt al jaren. Ongestraft. We zien het in het zwarte-geldcircuit en de belastingontduiking. In de weteloosheid van het verkeer. In de grond- en huizenspekulatie. In de chaotische woningtoewijzing. In de criminaliteit en de bestrijding ervan in de binnensteden. In de illegale storting en lozing van chemisch afval. In het massale ontduiken van de Hinderwet – óók door overheid en openbare nutsbedrijven. We zien het zelfs in de haastige gelegenhedswetjes waarmee Dodewaard en Borssele voor sluiting worden behoed, terwijl men daar geen raad weet met de te kleine ruimte in de opslagbassins.

Illegaliteit is al lang een gewoonte geworden. En de zwakke staat heeft geen middelen er iets tegen te doen.” Deze illegaliteit heeft ook positieve kanten: „Waar tot voor kort een knellende moraal mensen klein wist te houden, zien we nu dat zulke regels en wetten gewoon niet meer worden erkend. Gelijke rechten hebben als vrouw; samenwonen als men dat zelf goed vindt; kinderen krijgen als men het aandurft; ondanks de wet een zorgvuldige abortuspraktijk, die met de abortusellende van vroeger grotendeels heeft afgerekend.

Het eigen oordeel heeft aan kracht gewonnen. De konfrontatie met ongekende problemen van stad en land en wereld scherpt het verder aan. Meer en meer mensen beseffen dat hun verantwoordelijkheid niet ophoudt bij de besluiten van de politiek, bij de regels en de wetten van de staat. Beseffen, dat ons recht toebehoort aan de rijken en de sterken, en aan de plannen en systemen die zij hebben bedacht.”

„Maar het blijft een teken aan de wand, omdat dit eigenmachtig optreden, in positieve en in negatieve zin, de legitimiteit van de staat zelf ter discussie stelt. Die legitimiteit berust op méér dan een verzameling wetten en voorschriften. Die legitimiteit is het sociaal kontrakt tussen de burgers, die met elkander een samenleving vormen en inhoud geven. Dat is democratie. De overheid geeft daaraan gestalte: niet door op te dringen of af te dwingen, maar door te inspireren en door rechtenschappen en rechtvaardig te zijn. Als burgers op grote schaal de wet ontduiken of tot verzet komen, dan is er iets stuk tussen de staat en zijn onderdanen. De staat verliest zijn legitimiteit, de overheid haar gezag en de politiek verliest het vertrouwen. Daardoor ontstaat een moreel vacuüm, waarin creativiteit ruimte vindt, maar ook destructie.”

Dit heeft, aldus Ria Beckers, alles te maken met de huidige regeringskoers: „Een regering die het vertrouwen kwijtraakt, hoeft niet te rekenen op

medewerking van de burgers bij een zo ingrijpende bezuinigingsoperatie. Als het sociaal kontrakt tussen de burgers is verbroken, is een beroep op solidariteit, terwille van een dubieus doel dat ook nog de levensangst versterkt, een gevaarlijke noodgreep die de samenleving uit haar voegen wrikt. Wél kernwapens, wél de F 16, wél kernenergie, een versnelde vernietiging van het milieu en twee miljard voor de industrie – en geèn vertrouwen, geèn inspiratie, geèn rechtvaardigheid van werk en inkomen, geèn verzachting van de angst dat het slecht met ons zal aflopen. Op zo'n basis valt niet meer te regeren.”

De PPR-fractie maakt zich zorgen. Om wat de regering doet, maar méér nog om het functioneren van heel het politieke bedrijf. Het nieuwe kabinet lijkt al gemaakt. De Binnenhofsubcultuur heeft zo zijn eigen regels, zijn persoonlijke en partijbelangen. En trekt zich de talloze waarschuwingen niets aan. „Een krisissituatie ernstig nemen. Wat is er realistischer dan dat? Het nieuwe realisme van vandaag”, aldus Ria Bec-

kers, „is voor de PPR een „ekonomie van het genoeg”, die de arme landen, onszelf en ons milieu nog een kans geeft om te overleven.

Het nieuwe realisme van vandaag maakt op die basis een plan hoe iedereen betaald en onbetaald kan werken. Het begint gewoon met de 14.000 gulden die een Nederlander gemiddeld in een jaar consumeert anders te verdelven. En het schaamt zich ervoor wekenlang te moeten diskussiëren over een paar tientjes voor de minstbetaalde gezinnen.

Het nieuwe realisme van vandaag zal niet gauw het gevaar onderschatten van een bureaucratische overheid en autoritaire verzorgingsstructuren, geholpen door de computer.

Het nieuwe realisme van vandaag zal alles doen om atoomwapens en atoomtaken af te stoten en houvast te vinden in nieuwe kontakten vòór ontwapening. Dat zijn de zaken die moeten worden uitgewerkt in een nieuw regeerprogramma.”

Ria Beckers besloot aldus:

„De PPR maakt welbewust deel uit van het politieke bedrijf en zij blijft dat doen. Zij gelooft in de democratie. Dit verhaal betreft zij ook op zichzelf: ook wij hebben nu een verkiezingsprogramma zó uitgebreid dat het bijna onleesbaar is. Ook wij hebben langzamerhand zo'n goede organisatie en zulke waterdichte reglementen dat de openheid in gevaar kan komen. Ook onze kongressen dreigen soms te verdrinken in amendementen en procedures.

Wij zijn een *politieke* partij, die in haar ideeën de werkelijkheid soms ver vooruit lijkt. Toch heeft veel van wat we hebben ingebracht de afgelopen 12½ jaar handen en voeten gekregen. Het is de theorie van de *twee handen*. Weigeren de politieke haalbaarheid al bij voorbaat in te bakken in de oplossingen die je zoekt. Maar ze wél willen toetsen aan anderen, wél uit zijn op samenwerking en medeverantwoordelijkheid voor het beleid.

Zó gaan we ook door. Want dat geeft ons onze funktie en onze eigen plaats in het progressieve kamp.

Het gaat er nu om de progressieve beweging nieuwe kracht te geven. Haar opdelen in blokken zou slechts een verdere verzwakking betekenen. Daarom willen we alléén een lijstverbinding die een breed veld bestrijkt. Daarom willen we open blijven voor nieuwe ontwikkelingen en bereid tot nieuwe initiatieven. Daarom willen we vooral niet vergeten dat de progressieve beweging heel wat meer is dan de som van een aantal progressieve partijen. Als meer en meer mensen de politiek de rug toekeren, als aktie en geweld synoniemen dreigen te worden,

(zie verder pag. 13)

Ronald Bandell drieëndertig jaar geleden in Gouda geboren. Hij haalde het HBS-diploma en ging op een accountantskantoor werken. Na enige tijd stopte hij hiermee en startte een studie aan de Sociale Academie in de richting opbouwwerk. In '66 liep hij stage bij het Drentse Provinciale Opbouworgaan in Assen, waar hij werd ingeschakeld bij het opzetten van activiteiten voor jonge Zuidmolukkers, die net met hun ouders waren verhuisd vanuit de Schattenberg (vroegere concentratiekamp Westerbork) naar een wijk van Assen.

Naar aanleiding van deze stage schreef Bandell een scriptie, waarin hij zijn ervaringen met het opbouwwerk voor Molukkers weergaf. Dat werd één van de eerste publicaties in Nederland over Zuidmolukkers sinds hun komst naar ons land. In de scriptie zijn ook enige beleidsaanbevelingen gedaan.

Toen Ronald Bandell zijn dienstplicht had vervuld ging hij bij de Raad voor Overleg en Advies in Zwolle werken. Vier jaar lang was hij medewerker in algemene dienst, belast met jeugd-vraagstukken en culturele minderheden. In 1973 kreeg Bandell een baan op het ministerie van CRM. Daar werd hij uiteindelijk hoofd afdeling Molukkers. Hij raakte via zijn werk ook betrokken bij de gijzelingsacties.

Op 16 juli 1977 werd Bandell benoemd tot burgemeester van Moordrecht.

Ronald Bandell is sinds de oprichting in '68, lid van de PPR. Hij behoorde tot de groep Christenradikalen die na de Nacht van Schmelzer uit de KVP stapte.

Ronald Bandell is getrouwd en heeft drie kinderen.

Moordrecht moet next-best voor de Molukkers worden

JAN WESTERHOF

„Ik heb zo'n moeite met dat woord integratie. Het lijkt er op of je dan bruine mensen wit wilt maken. Dat is biologisch gezien al onmogelijk. Wij hebben in Nederland een multi-racia- le samenleving en de meerderheid moet leren accepteren dat er minderheden zijn met hun eigen opvattingen. Vroeger werd de term assimilatie gehanteerd, het opgaan van de groep in het geheel. De Molukkers zouden dan zoveel mogelijk over Nederland gespreid moeten worden om zo de cultuur over te nemen. Ik vind dat een volstrekt irrealistisch verhaal. Als met integratie bedoeld wordt samenleven en kennismaken van elkaars cultuur en het niet in een reservaat stoppen van mensen dan ben ik het daar mee eens. Want je moet ook niet naar situaties toe die naar Zuidafrikaanse toestanden rieken, van een volkomen apartheid!”

Aan de Hollandse IJssel, net onder Gouda ligt Moordrecht. Een gemeente met één dorpskern, gebouwd op en achter de rivierdijk. Moordrecht heeft 6300 inwoners, waarvan er 1000 Zuidmolukker zijn. Deze volstrekt unieke verhouding van 1:6 heeft in het verleden nogal eens spanningen opgeleverd tussen de bewoners van de Molukse wijk en de autochtonen. Vanwege zijn kennis van, en ervaring met Zuidmo-

lukkers is in 1977 Ronald Bandell benoemd tot burgemeester van Moordrecht.

Vanuit zijn kamer in het raadhuis vertelt Bandell dat er twee bezwaren bestonden tegen zijn komst: „Ten eerste ben ik katholiek en ten tweede ook nog lid van de PPR. Sinds de Reformatie was hier nooit meer een katholiek burgemeester geweest. En het waren in het verleden ook altijd burgemeesters van liberale huize. Mijn voorganger behoorde tot de rechtervleugel van de

Meerderheid moet leren accepteren

VVD. De benoeming van zo'n PPR-burgemeester zagen sommigen dan ook als een soort aardbeving. De PPR had hier niet eens een zetel in de raad.” (Nu één voor de PPR/PSP).

Bandell was pas dertig jaar oud toen hij de ambtsketen voor het eerst mocht omhangen. Hij werd uit 54 sollicitanten gekozen. Het gesprek met De Gaay Fortman senior, die in die tijd minister van binnenlandse zaken was, herinnert Bandell zich nog goed.

„We hadden dat jaar net met de verkiezingen verloren en kwamen uit op twee kamerzetels. De Gaay Fortman zei toen tja, de PPR is wel erg klein.

Maar ik antwoordde dat er niets zo grillig is als de politiek en dat de situatie ook zo weer anders kon liggen. En daar was de oude Gaay het wel mee eens.”

Waarom solliciteerde u naar deze functie in Moordrecht?

„Ik kende Moordrecht door mijn werk bij CRM en ik was erg geïnteresseerd in wat hier gebeurde. Bovendien meende ik dat ik misschien wat kon doen aan verbetering van de situatie met de Zuidmolukkers.

Dan komt toch nog vrij onverwachts de benoeming af. Gewoon per telefoon. Toen ik thuis kwam was het NOS-journaal al aanwezig. Dat kwam omdat er net een gijzeling was geweest. In het begin werd ik erg argwanend benaderd door de niet-progressieve fracties in de raad. Bij mijn installatie had men het ook over „woorden van bitterheid”. Maar bij de eerstvolgende begrotingsvergadering verklaarden alle partijen dat ze er geen moeite meer mee hadden. Het meest duidelijk was mijn aanvankelijk grootste tegenstander, de VVD, die zei: hij mag blijven. Kort na mijn benoeming dachten de blanke bewoners van Moordrecht dat ik alleen voor de Molukkers kwam. En de Molukkers vroegen zich af wat ik toch allemaal voor ze moest gaan doen. Je zou kunnen zeggen dat ik begon ben met het gewone burgemeesters werk. Ik kreeg in mijn portefeuille

foto: Jan Westerhof

Burgemeester Bandell (PPR) over samen leven en kennisnemen

strafkamp gezeten. Hij is een typisch lid van de tweede generatie. Dat gaat overigens ook op voor andere minderheidsgroeperingen. Zoals Turken en Marokkanen."

Wat moet de overheid doen om de situatie van minderheidsgroeperingen te verbeteren?

„Erg veel. Positieve discriminatie. In de eerste plaats het probleem onderkennen. En nu moet ik zeggen dat van regeringszijde er verbaal veel wordt gedaan. Maar het duurt zo godvergeten lang voordat er iets wordt uitgevoerd. Er is op binnenlandse zaken wel een aparte directie opgezet om het beleid voor minderheden te coördineren en naar een ander niveau te tillen. Maar tussen het fraaie beleidsvoornemen en de rauwe werkelijkheid ligt een hele wereld. En ik vraag me wel eens af of we in Nederland wel de tijd hebben om alles in een ruim kader te plaatsen en evenwichtige beleidsformuleringen te bedenken. Want ondertussen komen de kinderen van Marokkaanse werknemers wel naar binnen. Iedere dag. En komen Turkse vrouwen naar Nederland. En mensen willen een huis hebben."

Maar wat moet je dan?

„Sneller en flexibeler reageren. De plaatselijke overheid moet ook meer middelen aangereikt krijgen om dat beleid handen en voeten te geven. Dat uit zich onder andere op het huisvestingsgebied. Vooral in het westen van het land is dat een immens probleem. Je moet daarom waarschijnlijk tot noodwetgeving komen.

Drie zaken zijn daarbij erg belangrijk. Dat is de leegstandswetgeving, maar dat voegt geen nieuwe woningen aan het bestand toe en biedt daarom niet zoveel soelaas. Het tweede is de stadsvernieuwing, die moet hoge prioriteit krijgen. Al zal ook stadsvernieuwing kwantitatief niets toevoegen aan de woningvoorraad. In tegendeel, bij stadsvernieuwing merk je dat er minder woningen komen waar er veel hebben gestaan. Maar het moet gebeuren. De goedkoopste oplossing is na-

welzijnszaken, personeelszaken, economische aangelegenheden en volksgezondheid. Als eerste zijn we toen begonnen met het opknappen van de dijk."

Is uw deskundigheid nou echt nodig voor deze post in Moordrecht?

„Ik vind van wel. Ik ken bijvoorbeeld de Adat goed. Dat is het geheel aan gewoontes, ongeschreven wetten en tradities van de Molukkers. Door mijn werk had ik ook al erg veel Molukse mensen leren kennen. Je hebt dan meer oog voor de problemen met onderwijs en rechtspositionele vraagstukken. En dat kom je hier elke dag tegen.

Net toen we elkaar tegen kwamen op de gang, moest ik nog even een handtekening zetten voor iemand die een broer uit Ambon wil laten overkomen voor vakantie. We hebben onlangs nog een bezetting van het wijkcentrum gehad. Er was onvrede met het beleid van CRM. We zijn nu weer in overleg om te kijken hoe we daar mee verder moeten.

Er gaat geen vergadering van B en W voorbij of er staat een huisvestingsgeval van een Molukse inwoner op de agenda. Sommige gezinnen wonen met z'n twaalfen of tien in één huis. Moordrecht heeft de oudste Molukse wijk in Nederland, die is nog steeds in bezit van het rijk. Zelfs de plantsoenen zijn nog van het rijk. We zijn nu bezig met overname door de gemeente of door een woningbouwvereniging."

Bandell geeft nog een paar voorbeelden van zaken die in Moordrecht spelen en te maken hebben met het grote aantal Zuidmolukkers in het dorp. En hij vervolgt: „De werkloosheid is hier het viervoudige van de omliggende gemeenten. Vier procent. Dat heeft als belangrijkste oorzaak de positie van de

tweede generatie Zuidmolukkers. Ze hebben vaak geen diploma's en zijn Zuidmolukker. Dat geeft ze een flinke achterstand bij het zoeken van een baan.

Er is hier nu een begin gemaakt met bi-cultureel onderwijs. En het gewestelijk arbeidsbureau in Gouda heeft sinds kort een Molukse bemiddelaar in dienst. Hij gaat met werkzoekenden mee op sollicitatiegesprek en legt werkgevers dan een hele serie subsidiemogelijkheden voor."

Waar is het beleid in Moordrecht op gericht?

„Bij mijn installatie heb ik gezegd, Moordrecht moet next-best voor de Molukkers worden. Als we dat voor elkaar krijgen dan zijn we al erg ver. De verhoudingen zijn hier enige jaren terug erg slecht geweest. Toen waren er rellen en vechtpartijen. Onder andere na de uitzetting van een Molukker

Problematiek van de tweede generatie

die om principiële reden zijn huur weigerde te betalen. Op dit moment gaat het veel beter. Als de harmonie een uitvoering geeft in de kerk, dan treedt er ook een Molukse groep op. Je kan er als blanke niet omheen dat hier Molukkers wonen en andersom ook niet. Moordrecht zou Moordrecht niet zijn als er geen Zuidmolukkers meer zouden wonen.

Voor de jonge Zuidmolukker geldt bovendien dat hij moet leren leven in de wetenschap dat hij niet meer net zo'n Molukker kan zijn als zijn vader. Hij heeft dat verleden niet. Hij heeft niet bij de KNIL gezeten, niet in een

tuurlijke weilanden volbouwen en de binnenstad laten verkrotten.

En waar de gemeente erg mee zit, dat is mijn derde punt, dat is de ontstellend lange duur van planologische procedures. Die moeten sneller. Voor er huizen in Moordrecht kunnen worden gebouwd, moeten het rijk, de provincie en de gemeente eerst praten over het streekplan en de bestemmingsplannen. Daar komen dus drie overheden aan te pas.

Huisvesting is zo verrot belangrijk voor de mensen. We hadden laatst een inspraakavond over een nieuw bouwplan. Tweehonderd mensen in de zaal. Toen vroegen we of er nog vragen waren in de zaal. Niemand had nog vragen. Ja, één vraag werd er gesteld: Wanneer wordt het eerste huis opgeleverd?"

Ronald Bandell noemt nog twee knelpunten met betrekking tot het minderhedenbeleid. Dat zijn werkgelegenheid en onderwijs.

„Ik zou je zo veertig gevallen kunnen noemen van jonge Zuidmolukkers die in de problemen komen door gebrek aan onderwijs. In de eerste plaats moeten ze behoorlijk Maleis en Nederlands leren spreken. Nu doet het ministerie voor onderwijs en wetenschappen daar de laatste tijd wel veel aan hoor. Extra aandacht is ook erg belangrijk. Dat heb ik zelf wel gemerkt toen ik als kind uit een arbeidersgezin naar de

HBS ging. Je ziet dat Molukkers die gestudeerd hebben geen problemen krijgen.”

Bandell vindt Nederland nogal ongestuurd voor buitenlanders: „De benadering is hier vaak erg kil. Zeker voor mensen uit landen waar erg op de persoonlijke toer wordt gegaan. Ik probeer ook zelf de tijd voor een gesprekje te nemen. Als een Zuidmolukker het Nederlandse staatsburgerschap aanneemt doen we dat hier niet via het loket af, maar dan nodig ik de betrokkene uit op mijn kamer.”

In een hoek van de burgemeesterskamer staat een geboetseerde dikke buik van klei met twee handen er op. Onderschrift: De gemeente - De politie. Niet het cadeautje van een actiegroep, maar geschonken door het personeel van de rijkspolitiepost in het dorp, bij de opening van het raadhuis.

Komt een PPR-burgemeester nooit eens in gewetensnood als hij voor de beslissing staat om wel of niet politie bij een actie in te zetten?

„Na de gijzelingsactie in Bovensmilde is de bezetting van de politiepost verdubbeld. Die is nu 's avonds langer open en is ook het hele weekend geopend. Mijn ervaring met de politie is dat ze zeer gezagsetrouw is. En doet wat je zegt. Wat betekent dat je er veel aandacht aan moet besteden. Ik ben gelukkig nog niet in gewetensnood ge-

komen. Maar ik heb ook nog niet die situatie meegemaakt waar mijn voorganger voor stond.

In dit dorp maakte men al snel kennis met de mobiele eenheid. Al voor dat Amsterdam er zelfs maar van gehoord had. In '75 is het politiebureau met molotovcocktails in brand gestoken en bij de sociale dienst werd in die tijd uitbetaald met de karabijn aan de voet. Tegenwoordig doen zich dat soort zaken niet meer voor. Wel hebben we een tijd gehad dat er met stenen naar de surveillancebusjes werd gegooid. In overleg met de politie hebben we toen besloten om meer in burger te parouillieren. Het alternatief was geweest om juist met meer machtsvertoon door de straten te gaan rijden. Bijna alle agenten leren nu Maleis bij het Instituut voor de Tropen. Ze vinden het nog leuk ook. Soms wordt er wel meer Maleis gesproken dan Nederlands op het bureau. Je kunt hier natuurlijk gemakkelijker met individuele agenten in contact treden, daarvoor kun je beter en op een andere manier aandacht aan de politie besteden. Dat is natuurlijk niet te vergelijken met bijvoorbeeld Amsterdam, op zo'n dorp is het allemaal veel overzichtelijker. Ook de Zuidmolukkers vormen niet een anonieme groep, die ken je allemaal.

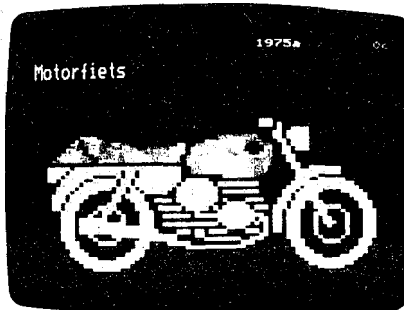
Leo Jansen over viewdata

„Viewdata - moet het zo nodig?" luidt de titel van een inleiding die Leo Jansen heeft gehouden op de TH-Eindhoven. De volledige tekst is uitgegeven door het studium generale van de TH onder de titel: „Media van morgen, nu ter discussie". De konklusie van Leo Jansen over viewdata en macht zijn als volgt:

„Wanneer ik nu het geheel overzie dan is mijn konklusie dat viewdata ten aanzien van de spreiding van macht werkstelligt

- dat persvrijheid en pluriformiteit zullen worden teruggebracht tot de vrijheid een beperkte en op rentabili-

teit geselecteerde stroom van informatie ontvangen;

- dat in het verkeer tussen ondernemingen de positie van grote ondernemingen versterkt zal worden ten opzichte van de positie van kleine ondernemingen met name in de detailhandel en tenslotte
- dat er een zeker risico is dat viewdata een zichzelf afdwingend systeem zal worden.”
- dat de machtsconcentratie in de infoindustrie versterkt zal worden;
- dat het uiterst moeilijk zal zijn om door middel van wettelijke regels de positie van de informatie-konsument voldoende zeker te stellen;
- dat viewdata weliswaar een aantal mogelijkheden zal bieden om inzicht te krijgen in het functioneren van

machtscentra, doch dat naar alle waarschijnlijkheid een effectief gebruik deze mogelijkheden niet tot stand zullen komen;

(advertentie)

PORTUGAL

informatie en solidariteit

TULIPA VERMELHA
Majubastraat 4 hs
Amsterdam Oost
Tel. 020-656865

POSTGIRO 2465235

66k voor cursus Portugees, affiches, lp's, enz.

Ekonomie moet in beter evenwicht met milieu

MAURITS HENKEMANS

Hoe moet onze economie, dat wil zeggen: de produktie van goederen en diensten, in een beter evenwicht worden gebracht met het milieu? Dat was het thema van een studiebijeenkomst van Ecoropa die eind september, vlak voor de Westduitse Bondsdagverkiezingen, in Kassel werd gehouden. Ecoropa, de organisatie die poogt ecologen uit verschillende landen met elkaar in contact te brengen en die regeringen en politici waarschuwt tegen de nadelige gevolgen van de huidige economische ontwikkeling, had een aantal beroemde wetenschappers bereid gevonden hun opvattingen over dit thema naar voren te brengen.

Nieuw boek de Club van Rome

Op de conferentie was onder meer aanwezig Orio Giarini, een econoom uit Italië, die onlangs in opdracht van de Club van Rome een boek heeft geschreven onder de titel *Dialogue on Wealth and Welfare*. De kern van het boek is: de huidige berekeningen van de welvaart kloppen niet. Zo worden de nadelige gevolgen van de produktie voor het milieu en de uitputting van grondstoffen niet van de welvaart afgetrokken. Evenmin worden onbetaalde activiteiten zoals huishoudelijk werk, doe-het-zelf-werk, wederzijdse hulpverlening bij de welvaart opgeteld. Slechts indien de economie deze zaken bij de berekeningen betreft zal er volgens Orio Giarini een betere afweging plaats vinden tussen wat wel en niet moet worden geproduceerd. In zijn boek geeft hij methodes aan hoe die berekeningen zouden moeten plaats vinden. Orio Giarini geeft in feite de te beperkte economische theorie de schuld van de huidige verspillingseconomie. Roeffie Hutting, Nederlands econoom, gaf een scherpe reactie, op het verhaal van de Italiaan. Hij moest tot zijn spijt vaststellen dat de economische theorie de schuld krijgt van de huidige vernietiging van het milieu. In zijn boek *Nieuwe schaarste en economische groei* heeft hij aangegeven dat vele economen de problemen die Orio

Gianini beschrijft al hebben gesignaleerd. De milieuvernietiging is vooral een politiek probleem. Zolang we meer bevrediging putten uit meer konsumptiegoederen dan we het verlies betreuren van planten en dieren en de aantasting van de bestaansmogelijkheden voor de volgende generaties zal de huidige ontwikkeling doorgaan. Indien men veel waarde hecht aan milieu, ofwel de leefomgeving in het algemeen, hebben we nu in Europa al een negatieve groei volgens Hutting.

Ivan Illich

Een tweede thema dat aan de orde kwam was de relatie tussen de institutionele en informele sektor van de economie, ofwel tussen de betaalde en onbetaalde sektor. Ivan Illich, filosoof en schrijver van een aantal boeken waarin hij de negatieve gevolgen aangeeft van de huidige economische en technische ontwikkeling, stelde vast dat er steeds meer onbetaald werk moet worden verricht om het betaalde werk in stand te houden. Dit soort werk noemt hij schaduwwerk. (De negatieve gevolgen van het betaalde werk). Voorbeelden van dit soort arbeid of wel tijdsbesteding zijn: woonwerkverkeer, boodschappen doen, bijhouden van literatuur in je vrije tijd om „bij te blijven”. Illich kreeg op zijn verhaal nog al wat kritiek. Welk onbetaald werk is nu schaduwwerk en wat niet? Is slapen, eten koken, sporten schaduwwerk? Immers door dit soort activiteiten blijf je in goede vorm om het betaalde werk te verrichten. De Duitse socioloog Joseph Huber had wat dat betreft een beter verhaal.

De dubbele economie

Joseph Huber, die in Berlijn een belangrijke rol speelt in het op gang brengen van de zelfhulpbeweging, ging verder in op de relatie tussen de institutionele en informele sektor. De institutionele sektor bestaat uit de geregistreerde produktie die via de markt en de overheid loopt. Deze sektor bevat het geprofessionaliseerde en betaalde werk. De informele sektor bevat het niet professionele en niet via de markt verlopende werk. De over-

heersende werkvorm is de produktie en dienstverlening voor jezelf en je directe omgeving.

De relatie tussen deze twee sectoren, die de laatste eeuwen steeds verder uit elkaar zijn gelopen kan zich volgens Huber op twee manieren verder ontwikkelen. In het eerste scenario, dat hij het negatieve scenario noemt, wordt de splitsing tussen de institutionele en formele sektor steeds groter. In het tweede positieve scenario wordt het evenwicht tussen de twee sectoren weer hersteld.

In het negatieve scenario krijg je een splitsing in twee klassen en wel tussen de aktieven en niet-aktieven of wel tussen de mensen die in de institutionele en informele sektor werken. De eersten voor een goede beloning of tweede groep voor een zeer lage uitkering. Leo Jansen stelde vast dat het negatieve scenario door sociale tegenstellingen zeer onevenwichtig zou zijn en voortdurend gekenmerkt zou worden door strijd.

In het positieve scenario zal iedereen het recht krijgen op een deeltijd baan in de institutionele sektor en zal een gedeelte van zijn tijd in de informele sektor werken.

Het probleem, waar Huber niet op in gaat, en dat in Duitsland, Frankrijk en Nederland speelt, is: welke stappen moeten op korte termijn gezet worden om het positieve scenario te realiseren? Natuurlijk moet arbeidstijdkorting worden doorgevoerd met name door creatie van deeltijd banen maar wat moet er gebeuren als dit niet gebeurt. Moet dan toch maar de institutionele sektor worden vergroot waardoor de bureaucratisering en professionalisering verder wordt doorgevoerd die daarna niet meer is terug te dringen?

Duidelijk was tijdens de discussie dat in heel Europa de relatie tussen de onbetaalde en betaalde sektor wordt besproken en dat eindelijk de onbetaalde sektor serieus wordt genomen. Voorwaar een positieve ontwikkeling.

Literatuur:
Dialogue on Wealth and Welfare; O Giarini; Pergamon press; komt uit eind oktober;
Joseph Huber; *Anders Arbeiten - anders wirtschaften. Dualwirtschaft*, Frankfurt (Fischer) 1979;
Ivan Illich; *Het recht op nuttige werkloosheid*. Wereldvenster Baarn. Toekomst van de Verzorgingsstaat. Studiestichting PPR, Singel 277, Amsterdam.

- Het partijbestuur krijgt alle vertrouwen en bewegingsvrijheid bij de gesprekken over een eventuele samenwerking met CDA-dissidenten rond professor Goudzwaard, verenigd in de groep „Niet bij brood alleen” (NBBA);
- er kan geen sprake zijn van opheffing van de PPR om met NBBA een nieuwe partij te vormen;
- de drie jaar geleden op het partijcongres van Arnhem gemaakte afspraken i.v.m. de strategie gelden nog steeds en het is volstrekt heilloos vol-

gende maand op het partijcongres – vlak vòòr de verkiezingen – opnieuw een strategiediskussie te voeren.

Deze punten kwamen naar voren op de zaterdag 11 oktober in Utrecht gehouden kerngroep, naar aanleiding van enkele initiatieven van PPR-leden (het „manifest” van Kees Waagmeester c.s., het „appel” van Dolf Coppes c.s. en het Rode Haan-interview met Bas de Gaay Fortman).

Partijbestuur krijgt mandaat voor gesprek met Goudzwaard c.s.

Egbert Boeker deelde namens het partijbestuur mee dat al sinds een jaar informele gesprekken worden gevoerd tussen het bestuur en CDA-dissidenten, ook over inhoudelijke punten. Het bestuur voelt zich door „manifest” en „appel” voor de voeten gelopen. Deze stukken kunnen naar buiten een verkeerd beeld geven van wat er binnen de PPR leeft. Hij beloofde volstreekte openheid over de kontakten en alle respect voor de gevoelens van de leden en vroeg alle vertrouwen van de partij in verband met de gesprekken

Vòòr

Als argumenten voor gesprekken en eventuele samenwerking met NBBA noemde Egbert Boeker:

- een aparte lijst-Goudzwaard kan de PPR stemmen kosten;
- twee lijsten met dezelfde programmapunten en een vergelijkbare strategie maakt een beroerde indruk op de kiezer;
- een (op een of andere manier) gekombineerde lijst kan het voor de kiezers geloofwaardig maken dat een progressief kabinet tot de mogelijkheden behoort; het kan een zodanige aantrekkingskracht bieden dat PvdA en D'66 niet meer om een progressief kabinet heen kunnen;
- een nieuwe instroom in de PPR van ideeën en kwaliteit zal de partij goed doen.

Tegen

Als argumenten tegen een verregaande samenwerking kunnen – aldus Egbert Boeker – worden aangevoerd:

- je weet niet wat je in huis haalt; de groep NBBA heeft binnen het CDA weinig politieke invloed gehad en hun politieke visie schoot op cruciale momenten wel wat tekort;
- de „dissidenten” hebben tot nu toe als het er op aan kwam hun loyaliteit

aan het CDA steeds laten prevaleren boven hun inhoudelijke bezwaren tegen de koers van die partij;

- de kans is groot dat men van een eventuele samenwerking toch weer een konfessionele partij wil maken;
- wellicht zal een deel van de PPR-aanhang overgaan naar de PSP of PvdA;
- de omvang van de groep NBBA is onduidelijk.

Bij de gesprekken kan vanuit de PPR naar voren worden gebracht:

- dat de PPR beschikt over een goede partijorganisatie;
- dat de PPR beschikt over politieke ervaring op alle niveaus;
- dat de PPR beschikt over een alom gewaardeerde lijsttrekker;
- dat de PPR haar verkiezingscampagne draaiende heeft.

Eigen identiteit

Bij de besprekingen met Goudzwaard en de zijnen zal het partijbestuur er op wijzen dat de PPR in de twaalf en een

half jaar van haar bestaan een eigen identiteit heeft verworven, dat velen bij de PPR zijn gekomen zonder kerkelijke achtergrond, dat er ook zijn met een kerkelijke achtergrond die nooit lid zijn geweest van een konfessionele partij, naast PPR'ers die zowel een kerkelijke achtergrond hebben als lid zijn geweest van een konfessionele partij. In de tweede plaats zal het bestuur wijzen op de noodzaak van progressieve samenwerking en van een progressief meerderheidskabinet, althans van stappen in die richting. Het actiecentrum Rijswijk had een motie ingediend die wilde uitspreken dat de auteurs van „manifest” en „appel” alsmede Bas de Gaay Fortman het verder achterwege moeten laten in de publiciteit te treden als vertegenwoordigers van de PPR. Den Haag, Rijswijk en Delft samen wilden in een andere motie vaststellen:

- dat de PPR open staat voor een ieder;
- dat het niet opportuun is de strategiediskussie binnen de PPR op te raken;

DE BEER IS LOS

Zijn chips een weldaad voor de mensheid? Of vergroten ze juist de werkloosheid en tasten ze de persoonlijke vrijheid aan? Nummer 2 van de reeks PPR-schriften, gewijd aan het

thema automatisering, wil bijdragen tot een antwoord op deze en dergelijke vragen. „De beer is los”, zoals de titel van de veertien pagina's tellende brochure luidt, is gebaseerd op een tekst van Kees Vijverberg en Fokke Goudzwaard. De komende tijd zullen nog meer nummers in deze reeks uitkomen, o.m. over consumptie, inkomensbeleid, emancipatie, biotechnologie e.a. De inhoud wordt in grote lijnen onderschreven door het landelijk partijbestuur.

Ook „De beer is los” (nummer 1 is „Duif is dood”) kost f 3,50 afgehaald bij het partijburo, Singel 277 Amsterdam. Bij verzending kost het inkl. porto f 4,80, over te maken op giro 3143470 t.n.v. PPR Amsterdam, o.v.v. „De beer is los”.

– dat de PPR zich nu metterdaad moet richten op de programmatische profilering in de verkiezingskampagne. Nadat op voorstel van Ria Beckers hieraan een beroep op alle betrokkenen was toegevoegd in overleg te treden en het aan het partijbestuur over te laten het kongres te informeren over de stand van zaken en zonodig met voorstellen te komen, werd deze motie aangenomen. Egbert Boeker zegde toe dat het partijbestuur nog vòòr het kongres met een reactie zal komen. De motie Rijswijk werd door het partijbestuur ontraden en later ook door de kerngroep verworpen.

Ria Beckers zei namens de Tweede Kamerfractie dat de Partij open moet staan voor initiatieven. Bas de Gaay Fortman heeft een goed aanvoelingsvermogen voor politieke ontwikkelingen en een goed gebaar gemaakt. Op deze weg moet worden doorgedaan, ook als het voor de PPR mèèr zou betekenen dan alleen programmatische inbreng. Ook zij wees er op dat we niet moeten vergeten dat ook de PPR in haar twaalfeneenhalfjarig bestaan een eigen identiteit heeft gekregen.

De fractie heeft ook in dit opzicht alle vrouwen in het partijbestuur, dat steun verdient in zijn voorzichtig beleid. NBBA heeft nog veel onduidelijks qua programma en aanhang. Samenwerking kan op vele manieren gebeuren. Maar het voeren van een strategiediskussie op een kongres vlak vòòr de verkiezingen vindt ook de fractie volstrekt heilloos.

Kees Waagmeester kondigde aan dat de ondertekenaars van het manifest dit stuk zelf niet op het kongres aan de orde stellen, maar wèl een daarmee verband houdende motie, waarin geen

sprake is van opheffing van de PPR, maar wel van „een nieuwe partij”. De PPR moet geen doel zijn, maar een middel, moet ook een alternatief zijn voor CDA-verlaters en zich daarop instellen.

Appel

Jacques Tonnaer sprak namens de ondertekenaars van het „appel”: Dolf Coppes, Wouter van Dam, Henry Faas, Bas de Gaay Fortman, Erik Jurgens, Jacques Tonnaer en Boy Trip. Hij kondigde een concept-motie voor het kongres aan, die:

„overwegende dat het mogelijk moet zijn de bestaande verwantschap tussen de PPR en diegenen die door de vorming van het CDA politiek dakloos zijn geworden om te zetten in een nauwe vorm van samenwerking bij de komende Tweede Kamerverkiezingen; geeft het bestuur mandaat voor besprekingen over de vraag op welke wijze de lijst van de PPR dit doel kan dienen; verzoekt het bestuur mogelijke voorstellen, waartoe die besprekingen kunnen leiden, voor te leggen aan een volgend kongres”.

Ria lijsttrekker

Met algemene stemmen werd Ria Beckers gekozen als lijsttrekker. Onder grote bijval deed zij een beroep op de partij Leo Jansen te helpen bij zijn taak als kampagneleider. (Egbert Boeker had n.a.v. een ander agendapunt eerder verteld dat prof. Goudzwaard zeer aangesproken is door hetgeen Ria in de Kamer naar voren heeft gebracht over kwesties als kraken, aktievoeren

en minderheden.)

Bij de stemming over de volgorde van de nummers 2-5 op de lijst en de aanbeveling voor de nummers 6-17 week de kerngroep aanzienlijk af van hetgeen het partijbestuur had geadviseerd: 1. Ria Beckers; 2. Jaap Röell; 3. Peter Lankhorst; 4. Henk Waltmans; 5. Wouter van Dieren; 6. Jack Verduyn Lunel; 7. Wouter van Dam; 8. Dilia van Heem; 9. Ad Melkert; 10. Gerritjan van Oven; 11. Paul van der Hijden; 12. Marten Vente; 13. Kees Waagmeester; 14. Gerard Jongerius; 15. Wouter van Doorn; 16. Herman Verbeek; 17. Dolf Coppes.

De stemmingen in de kerngroep leidden tot de volgorde:

1. Ria Beckers;
2. Henk Waltmans;
3. Peter Lankhorst;
4. Jack Verduyn Lunel;
5. Jaap Röell;
6. Dilia van der Heem;
7. Wouter van Dieren;
8. Stéphanie Brokerhof;
9. Wouter van Dam;
10. Wim de Boer;
11. Emmy van Noord;
12. Gerritjan van Oven;
13. Cint Kortmann;
14. Dolf Coppes;
15. Herman Verbeek;
16. Berend Kingma;
17. Louis Vuurboom.

SRV

Volgens voorstel werd een nieuw SRV-bestuur gekozen: Karel Claassen, voorzitter; Thea Jens-Korten, sekretaris; Frans Visser, penningmeester; Bram van Ojik, lid. Er is nog èèn vakature in dit bestuur.

(vervolg van pag. 7)

als het aktiefrent zou breken met het politieke gebeuren, dan ontstaat een klimaat waarvan alleen reaktionair rechts zal profiteren en wordt alle vernieuwing onmogelijk. Ons moet er alles aan gelegen zijn dit te voorkomen en nieuw vertrouwen te winnen. Ook daarvoor wil de PPR haar twee handen – de hand in het parlement en de hand daarbuiten – gebruiken. Aktievoerders en politici zullen zich meer dan ooit bewust moeten zijn van hun verantwoordelijkheid.”

Dodewaard

Ria Beckers diende tenslotte een motie in waarin de regering wordt gevraagd de initiatiefnemers van de blokkade-akties in Dodewaard uit te nodigen voor een gesprek over hun grieven. In deze motie wordt overwogen dat: – de blokkade-akties het risico met zich meebrengen van geweldseskalatie;

– de akties mede zijn gebaseerd op onduidelijkheden en misverstanden rond de „maatschappelijke diskussie”; – de Kamer open staat voor overleg met groeperingen die zich betrokken voelen bij het (kern)energiebeleid. De regering wordt in de motie voorts uitgenodigd:

- duidelijk te maken dat de „maatschappelijke diskussie” ook sluiting van bestaande kerncentrales tot gevolg kan hebben;
- voldoende middelen ter beschikking te stellen voor de ontwikkeling van alternatieve energiescenario's, zoals de Kamer al eerder (via de motie-Eversdijk) had gevraagd;
- voor de „maatschappelijke diskussie” een nieuw tijdschema op te stellen. Deze motie is mee ondertekend door PvdA, D'66, CPN en DS'70. In tweede instantie wees Ria Beckers nog op de signalen, die vanuit de politie zelf komen in verband met de maatschappelijke diskussie over kernenergie,

waarbij zij wees op (PPR-lid) Jan Hopmans uit Zwolle. Deze heeft als commandant van het Overijsselse peloton van de Mobiele Eenheid verzocht te worden ontheven van ME-werkzaamheden bij anti-kernenergiedemonstraties en demonstraties tegen kernbepanning omdat hij waar het gaat om deze problematiek „niet langer de rol kan spelen van de politiemann die taken moet uitvoeren waar hij niet achter kan staan”, zoals hij schriftelijk heeft verklaard aan zijn superieuren.

Een tweede motie van de PPR-fractie, waarin de suggestie werd afgewezen als zou de hoogte van het ontwikkelings-samenwerkingsbudget afhankelijk zijn van het bereiken van evenwicht op de betalingsbalans werd door Ria ingetrokken. Dit na de duidelijke toezegging van premier Van Agt dat deze – in de Troonrede gelegde – koppeling onjuist is en voorzover nodig wordt teruggenomen.

Girosparen: makkelijk en principieel

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een grote bank. Op meer dan 58.000 spaarrekeningen is ruim 200 miljoen gulden ingelegd.

De ASN is een principiele bank. De enige spaarbank die het hart links draagt. En daar ook van getuigt. Door het spaargeld grotendeels te beleggen in sociaal en maatschappelijk verantwoorde projecten. Die geen lucratieve rentewinst uit Zuid-Afrika of Chili accepteert.

De ASN is een bank voor progressieve mensen. Die willen sparen met een rustig gevoel. In de zekerheid dat hun geld daar komt waar het nodig is. In de zekerheid dat hun rente - een prima rente - geen bijsmaak heeft. Geef uzelf dat rustige gevoel. Neem een spaarrekening bij de ASN.

Als uw hart links zit, is uw spaarbank heel dichtbij.

Sparen bij de ASN is sparen via uw girorekening. Doe het nu: u krijgt f 750 premie!

Als u voor 1 juli 1981 een spaarrekening voor uzelf opent met tenminste f 50,- als eerste inleg. Bij de ASN spaart u ook thuis. Via uw giroboekje. U spaart net zo snel of u haait net zo makkelijk weer geld op als u een giro-overschrijving doet. Meer weten? Vul snel de bon in.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Zenden in enveloppe zonder postzegel aan **Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 VB Den Haag**. U kunt ook bellen 070-47 01 81. Of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station).

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- het bedrijfssparen

* aankruisen wat u wenst.

002

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
Geeft rente zonder bijsmaak

DE STEM DES VOLKS**Bom onder PPR**

Na Harry van Doorn, Bas de Gaay Fortman (uitspraken in de Rooie Haan van 4 oktober) en een artikel van Kees Waagmeester in aktiekrant nr. 161, nu een manifest van Constant van Waterschoot, Kees Waagmeester cs., waarin toenadering wordt gezocht tot (ex-) CDA-ers (Goudswaard cs.: Niet bij brood alleen) en wordt gepleit voor een realistische politiek van PPR-zijde, wil de PPR in Nederland een rol kunnen spelen.

Een volstrekt belachelijk najagen van wensdromen! Bovendien is het te betreuren, dat landelijk bekende PPR-leden zich niet voldoende realiseren, dat vergaande uitspraken die zelfs een opheffen van de PPR niet uitsluiten, onze partij in diskrediet brengen, terwijl juist zij zich er van bewust moeten zijn, dat dergelijke discussies in eerste instantie binnen de partij en niet in de media moeten worden gevoerd.

De teleurstelling dat mensen die uit het CDA weglopen niet bij de PPR terecht komen begrijpen wij, doch is niet meer dan een logisch gevolg van het feit dat de PPR zich - ook met dit ontwerpverkiezingsprogramma - duidelijk ter linker zijde van de PvdA heeft geprofileerd. Deze plaatsbepaling is o.i. ook de juiste plaats van de PPR in het politieke krachtenveld. Immers de christen-radikale PPR van het begin der jaren zeventig heeft zich ontwikkeld tot een radicale partij waarin zowel christenen, humanisten, marxisten, socialisten enz. zich hebben verenigd.

De PPR is - als afsplitsing uit christendemokratische hok - ontwikkeld van een „redelijk”, progressieve „rechterzijde” van de PvdA tot een democratisch-radikale partij tussen PvdA en PSP in. Duidelijk mag zijn, dat veronturste CDA-ers hun weg eerder vinden bij een EPV en een D'66, dan bij de PPR die zich links van de PvdA heeft

DE STEM DES VOLKS

geprofileerd. (zie hiervoor de enquêtes van VARA/de Hondt).

Bovendien heeft onze voorzitter Herman Verbeek bij de presentatie van het ontwerpverkiezingsprogramma nog eens verklaard, dat er van de progressiviteit van een nieuwe groepering, die nog steeds een evangelische partij wil zijn, niet veel goeds te verwachten valt. Zo'n nieuwe (evangelische) partij (of toch de EPV) is makkelijker in staat kritische CDA-ers te trekken dan een PPR, waarvan de samenhangende maatschappijvisie, zoals op het gebied van volkshuisvesting, sociaal-economisch beleid, inkomensnivellering, bezuinigings-politiek, ontwapening enz., (en dan niet alleen op papier maar ook in praktische politiek) in de ogen van deze CDA-ers veel te ver gaat.

De groei van de PPR zal dus in eerste instantie niet kunnen worden gezocht bij mensen uit de CDA-hoek. Eerder denken wij, dat mensen gevonden kunnen worden bij partijen die compromissen sluiten in hun programma's en praktische politiek om vooral deelneming in een kabinet niet te missen. Wij bedoelen hiermee het inleveren door partijen als D'66 en PvdA op items als kernenergie, kernwapens en inkomensbeleid! Nog beter is het om mensen te zoeken bij de niet-stemmers en vooral ook de jongeren, een categorie waar in deze samenleving de klappen het eerst en het meest gevoeld worden.

Juist de bereidheid om regeringsverantwoordelijkheid te dragen (stap-voor-stap politiek) zonder verschillende hoofddoelen uit het oog te verliezen en onze duidelijke en ondubbelzinnige stellingname (zowel op lange- als op korte termijn) tegen déze economische orde, kunnen juist deze mensen aanspreken.

Voor al in deze economisch en sociaal moeilijke tijd mag de PPR het hoofd niet verliezen en toegeven op zijn beginselmatig-realistische poli-

DE STEM DES VOLKS

tiëk, door het streven naar een progressief-meerderheids-kabinet (met steun van D'66 tot en met CPN) los te laten en de klok terug te draaien naar een PPR op konfessionele basis, belust op macht (c.q. koste wat kost meeregeren) en inleverend op duidelijkheid!

Het streven naar een progressieve politiek, om zo verschillende maatschappijhervormingen te realiseren, kan géén inhoud gegeven worden door te buigen naar teurgestelde CDA-ers.

Den Haag
Ben Baks
Marga Bakker
Ineke Geleynse
Peter Oosterbaan

Democratie binnen de PPR

De duidelijk onduidelijke konstruktie van en het idem beleid in het CDA met verbazing en ergernis volgend, doet het ons aktiecentrum Woerden heel verdrietig en onbegrijpelijk aan, dat leden/funktionarissen van de PPR het voortbestaan van en de hervorming in een ander-soortige/andersnamige PPR (resp. van Doorn en de Gaay Fortman) in het wilde weg buiten de PPR om propagieren. Wij onderkennen heel goed, dat er leden van de ARP, KVP en misschien ook van de CHU zijn, die o.a. mede gezien de gang van zaken binnen het CDA rondom de kernenergie, de kernbewapening en de olieboycot Zuid Afrika en de daarna gevolgde strafexpedities tegen hun gewetensbeslissingen terzake, zich in geweten afvragen; mag en kan ik hiermee wel doorgaan. En uit de overwegingen de konsekwenties trekken. Naar wij menen, zou dan hun keuze in de toekomst voor de PPR een zeer waardevolle kunnen zijn. Zowel voor henzelf, als voor de PPR. En niet te vergeten voor het politieke beleid in deze. Als daar eventueel wijzigingen, in welke zin dan ook, in de PPR zouden moeten plaatsvinden, dan beho-

DE STEM DES VOLKS

ren die eventuele wijzigingen binnen de PPR ter discussie te worden gesteld. Terwijl welke besluitvorming daarover dan ook, met eventuele nieuwe van elders komende "medestrijders" binnen de partij dient plaats te vinden. Dat is in de PPR nog altijd een goede democratische gang van zake. Omvormingen, wijzigingen in een politieke partij, en zeker in de PPR, dienen van binnen-uit gedragen en gerealiseerd te worden. Dat hadden radikalen (?) als van Doorn en de Gaay Fortman kunnen weten en moeten bedenken. Wij wijzen hun onbegrijpelijke, eigenmachtige handelwijze ten ene male af. Zij hebben de PPR in haar onderhandelingen en afspraken in de komende verkiezingsstrijd een zeer slechte dienst bewezen. Namens het Aktiecentrum

Woerden.

Kor M. Deisting-Zwaan

Vierde Russell Tribunaal

Van 24 tot 30 november wordt in Rotterdam het vierde internationale Russell Tribunaal gehouden, ditmaal gewijd aan de schending van de rechten van de Indianen in Noord-, Centraal- en Zuid-Amerika. De organisatie is in handen van de WIP, Werkgroep Indianen Projekt, die in verband met de vele kosten gaarne bijdragen ontvangt: giro 4057800 t.n.v. Russell Tribunaal. Voor info: WIP, Bloemgracht 80 Amsterdam, tel. 020/235984.

Partij kiezen voor de Vierde Wereld

HENRI VAN RIJN

Als eerste politieke partij in Nederland kwam de PPR in een partijprogramma op voor de plaats van de Vierde Wereld in onze samenleving. Met name op het terrein van de werkgelegenheid en het onderwijs. Dat was in het Europees Programma in 1979. Helaas is de PPR niet in het Europees Parlement gekozen om dit programma daar aan de orde te stellen. Toch zijn er nog velen, ook in de PPR, die zich afvragen: Wat is de Vierde Wereld?

De Vierde Wereld omvat gezinnen die al van generatie op generatie tot de allerarmsten hebben behoord en daardoor minder kansen hebben gehad om aan de ontwikkelingen van de hen omringende samenleving werkelijk deel te hebben. Hoewel hun materiële situatie wel enigszins verbeterd is, zijn zij steeds verder tenachtergesteld en gebleven wat betreft: huisvesting, gezondheid (szorg), inkomen, onderwijs, vorming, arbeidsmogelijkheden, etc. We vinden deze gezinnen in iedere samenleving terug. Hun uiterlijke situaties kunnen wel van elkaar verschillen, maar altijd zien we dat er een kloof is tussen hen en hun omgeving. Het gaat dus niet alleen om materiële armoede, maar om een totale armoede die zich uit in blijvende afhankelijkheid van anderen en de onmacht om de toekomst van jezelf en van je gezin te veranderen. Sterker nog: Je schaamt je omdat anderen op je neerkijken en je denkt dat het aan jezelf ligt.

Omdat deze gezinnen eenzelfde geschiedenis van extreme armoede en uitsluiting kennen, vormen ze in feite een groep. Om deze realiteit aan te tonen heeft de Internationale Beweging ATD-Vierde Wereld in 1967 de naam *Vierde Wereld* ontwikkeld. Precieze cijfers over haar omvang zijn niet bekend, wel wordt ze geschat op 2 - 5% van de bevolking van Europa. Ofwel 10 miljoen mensen in landen van de Europese Gemeenschap.

In Nederland is de situatie niet veel anders dan in de andere lidstaten, maar is de armoede meer verborgen. Blijkens een onderzoek van de Europese Gemeenschap, neergelegd in het rapport „De bewuste waarneming van de armoede”, denkt 75% van de Nederlandse bevolking dat er in het eigen land geen armoede meer bestaat. Er zijn in Nederland uitgebreide sociale voorzieningen maar het wordt steeds duidelijker dat deze voorzieningen de Vierde Wereld in onvoldoende mate

bereiken, of zover ze deze gezinnen wel bereiken, ontoereikend zijn om hen uit hun isolement en afhankelijkheidspositie te bevrijden. Dit komt omdat de wetten en voorzieningen die gemaakt worden niet uitgaan van de concrete werkelijkheid van de allerarmsten en meest buitengesloten in onze samenleving.

De allerarmsten zelf zijn het die ons kunnen laten weten welke drempels er zijn om aan het maatschappelijk leven deel te nemen.

Dat zij tot nu toe niet gehoord worden komt, omdat zij steeds als individuele „maatschappelijke gevallen” worden behandeld. Zelfs als zij in staat gesteld worden om zich als bevolkingsgroep te

gaan herkennen zijn wij er nog niet. Want in een democratie, zoals in Nederland, worden alle beslissingen bepaald door de meerderheid. Dit brengt het risico met zich mee, dat wezenlijke belangen van minderheden niet aan bod komen.

Er moeten daarom garanties geschapen worden om de rechten van minderheden te beschermen. Dit vereist verandering van denken. Politieke partijen dragen grote verantwoordelijkheid voor de realisering van deze nieuwe waarborgen, omdat zij het hele volk vertegenwoordigen, dus ook de minderheden. Wanneer erkend wordt dat de belangen van de minderheden beschermd dienen te worden, geldt dit het meest voor de Vierde Wereld, een minderheid die op alle terreinen is verstoken van wezenlijke rechten en vrijheden en die zich nog niet kan laten horen. Wat dient er te gebeuren?

Willen wij werkelijk een *samenleving* zonder uitsluiting, dan zal de Vierde Wereld op alle terreinen de toetssteen moeten worden van ons beleid. Pas als de meest tenachtergestelden werkelijk voorrang krijgen en allereerst naar hen geluisterd wordt, kan dit op den duur slagen. Op het concept-verkiezingsprogramma zijn diverse amendementen ingediend om hiertoe een aanzet te geven. Wij vertrouwen erop dat de PPR werkelijk partij kiest voor de allerarmsten. Eerst door aanvaarding van deze amendementen en later door deze punten in het parlement en daarbuiten voortdurend aan de orde te stellen.

Een kritisch blijven volgen en evalueren van het beleid is nodig om te zien in hoeverre werkelijk verandering ten gunste van de Vierde Wereld tot stand zijn gebracht.

Henri van Rijn is algemeen secretaris van de Beweging ATD-Vierde Wereld in Nederland. De Internationale Beweging ATD-Vierde Wereld is ontstaan in 1957 en thans werkzaam in België, Frankrijk, Groot-Brittannië, Guatemala, Luxemburg, Mexico, Nederland, Réunion, Thailand, West-Duitsland en Zwitserland.

Zimbabwe

„Zimbabwe op zoek naar vrijheid” luidt de titel van een door Pax Christi-Nederland in samenwerking met de Bisschoppelijke Vastenactie geschreven brochure. Op 36 pagina's geven de auteurs - Joof van

Keulen en Bart Dijkstra - alle informatie over deze jonge Afrikaanse staat (het voormalige Rhodesië) en zijn strijd voor een menswaardig bestaan. Vooral het laatste hoofdstuk: „Nederland en Zimbabwe” is van belang omdat het een beroep doet op solidariteit

met de onderdrukten. Formeel mag het land onafhankelijk zijn, echt bevrijd is de zwarte gemeenschap nog niet. De westerse samenleving is verantwoordelijk voor de ellende in Zimbabwe en onze medeverantwoordelijkheid betekent de plicht mee te

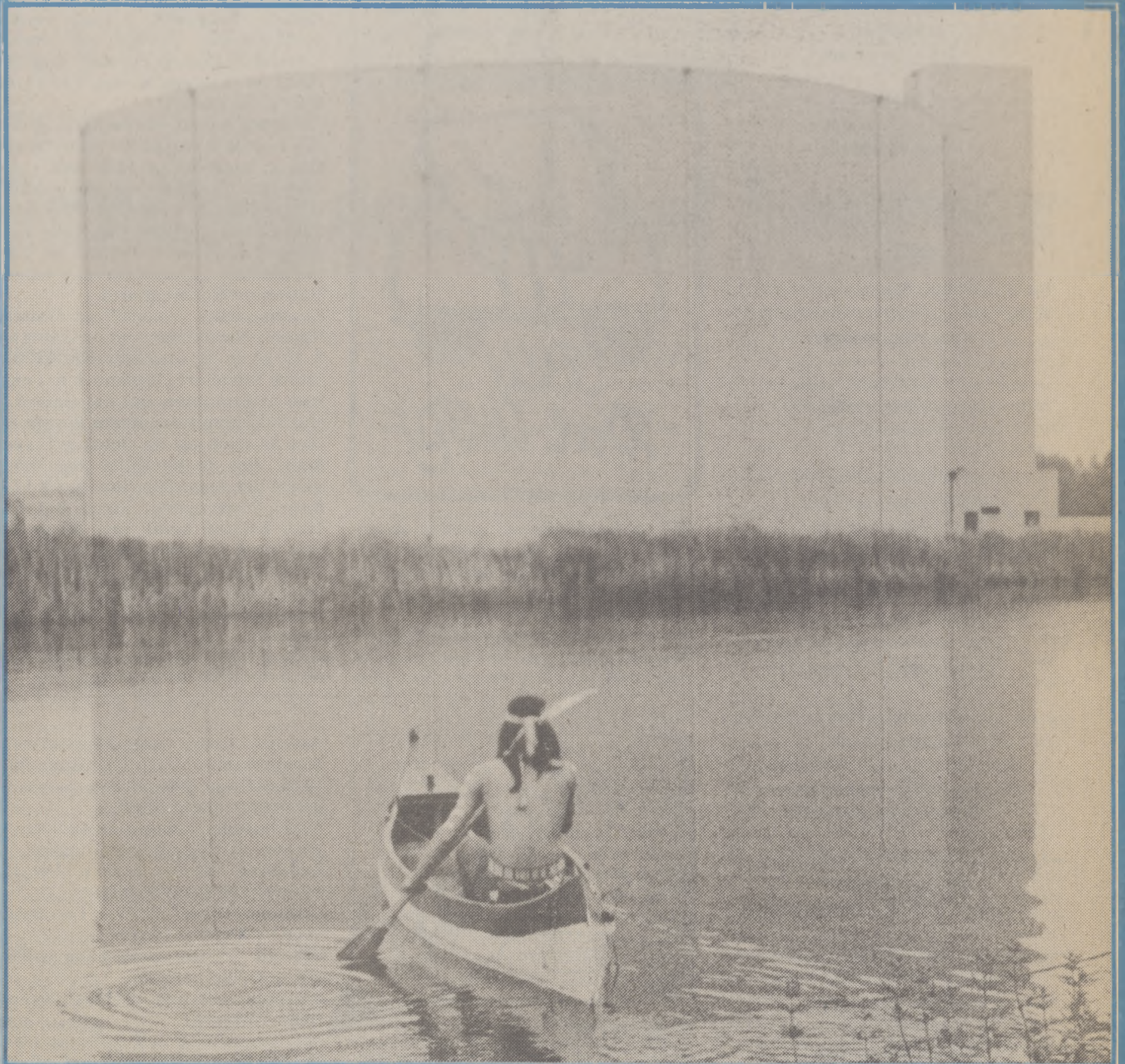
werken aan een echte bevrijding van de zwarte gemeenschap.

De brochure (Wegwijzer 13) kost f 2,50 excl. porto en kan worden besteld door overmaking van f 3,80 (all in) op giro 593352 t.n.v. penningmeester Pax Christi Den Haag.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

7 NOVEMBER 1980, NUMMER 164

Contrast van twee werelden, twee culturen. Een Indiaan, zoals we hem kennen uit ouderwetse jongensboeken. En een energiecentrale. De foto is genomen in de „uraniumbelt” van de Verenigde Staten. De blanke machthebbers vinden er de re-

servaat-Indianen maar hinderlijk. En ze vinden dat voor Indianen maar het recht van de sterkste moet gelden. . . Een van de trieste schendingen van mensenrechten jegens Indianen waaraan het Vierde Russel Tribunaal is gewijd. Zie pagina 7.

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Ruud E. de Vringer,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Werkgroep Publiciteit PPR

redactie

Karei Berkhout, Stéphanie Brokerhof,
Walter van Opzeeland (eindredakteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

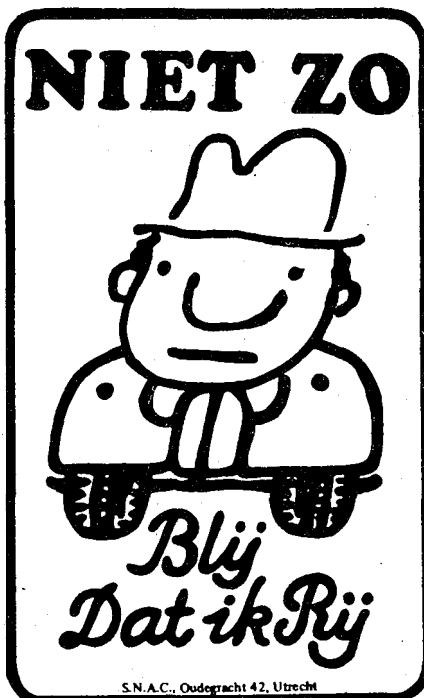
advertenties

Partijburo PPR, Singel 277,
1012 WG Amsterdam;
tel. overdag:
020-247570-227342;
's avonds:
Ruud E. de Vringer, 010-713660

basis-layout

Joep Paulussen

PROGRAM KONGRES

Het najaarskongres, goeddeels ge-
wijd aan het ontwerp-verkiezings-
programma, wordt zoals bekend ge-
houden op vrijdag 14 en zaterdag 15
november in Amsterdam.

Het vrijdag-gedeelte vindt plaats in
Krasnapolsky aan de Dam: overdag
van 10.00 tot 17.30 uur en 's avonds

van 19.00 tot 22.00 uur. Op de agenda
van vrijdag staat o.m. het ontwerp-
verkiezingsprogramma, te beginnen
met de daarop betrekking hebbende
moties, financiën, verantwoording
partijbestuur, Eerste- en Tweede
Kamerfrakties, verkiezing partijbe-
stuur en informatie over het Vierde
Russell Tribunaal.

Zaterdag wordt het kongres gehou-
den in de RAI, vanaf 10.00 uur. De slui-
ting is beraamd op 16.30 uur. Op de
agenda staan dan, naast het ontwerp-
programma de verkiezing van kandid-
daten voor de Tweede Kamerlijst,
toespraken van voorzitter en kam-
pagnelider en een optreden van het
Nationaal Hekelkabaret.

Krasnapolsky is vanaf het Centraal
Station bereikbaar met de trams 4, 5,
9, 16, 24 en 25; uitstappen halte Dam
(halte Bijenkorf). Lopend is het onge-
veer vijf minuten van het station.

Het RAI-kongrescentrum is voor wie
met de trein uit de richting Utrecht
komt het makkelijkst bereikbaar
vanaf het Amstelstation: bus 8 of 15,
halte Europaplein. Vanaf het Centraal
Station komt men bij de RAI
met lijn 4 - tot de eindhalte. Voor au-
tomobilisten, nochtans PPR'ers is er
bij de RAI - in tegenstelling tot bij
Krasnapolsky - volop parkeergele-
genheid.

Er is overdag zowel in Krasnapolsky
als in de RAI een kindercrèche.

Foto omslag: Joseph Krempelsauer

7-28 NOV.

Eindhoven - 10 nov., bestuursverg.
PPR-agglomeratie.

Wageningen - 11 nov., 't Wijkhuis, le-
denverg. PPR-actiecentrum.

Rijswijk - 11 nov., NIVON, 20.00 u.:
Henk Waltmans.

Assen - 12 nov., verg. actiecentrum.

Amsterdam - 14 nov., Krasnapolsky,
10.00-17.30 en 19.00-22.00 u.: eerste dag
programakongres PPR.

Amsterdam - 15 nov., Rai, 10.00 u.: be-
gin tweede dag programakongres.

Zaanstad - 20 nov., 20.00 u.: Leo Jan-
sen voor PPR-actiecentrum.

Uithoorn 24 nov., 20.00 u. Leo Jansen
voor PPR-actiecentrum.

Utrecht - 24 nov., prov. kongres PPR,
spr. o.a. Ria Beckers.

Rijswijk - 25 nov., NIVON 20.00 u.:
Henk Waltmans.

De volgende PPR-aktiekrant zal niet,
zoals eerder gemeld, op 21 nov. ver-
schijnen maar op 28 nov. Ook deze
agenda is onvolledig en moest weer
worden samengesteld uit allerlei toe-
vals vondsten.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Goudzwaard en het kongres

HERMAN VERBEEK

De berichten waren verwarrend en onvolledig. Gaat de PPR naar Goudzwaard? Het partijbestuur zou niets liever doen dan elk actiecentrum en elk lid telkens direkt op de hoogte stellen van wat gaande is. Wat is er gaande?

Op 16 oktober vond een eerste gesprek plaats op initiatief van Goudzwaard. Daaraan namen deel, behalve hij zelf, Van Bennekom van de „Groep 70”, Westrate van „Niet bij brood alleen”, K. de Vries, voorzitter van de Arjos, Tas van de EPV, Egbert Boeker en bovengetekende als vice-voorzitter en voorzitter van de PPR. De Kerngroep van 11 oktober had ingestemd met deelname van de PPR aan deze gesprekken. Doel was oriëntatie over nieuwe partijvorming, dan wel het opzetten van een gekombineerde lijst, c.q. lijstverbinding.

Er werd gesproken over drie kwesties:

1. grondslag,
2. program en
3. openheid naar andere partijen. Bij elk een paar opmerkingen, geen officieel verslag.

1. Vooral NBBA en EPV legden erg de nadruk op beginselen. Niemand wil, als er al iets van de grond zou moeten komen, de C of de E in een naam. De ARP is daar vanaf Abraham Kuiper al tegen geweest. Maar gerechtigheid en vrede zijn toch wel

de eerste beginselen waarmee zij zich aan de bijbel willen toetsen. De PPR vroeg in het gesprek om een omkering: stel eerst de meest urgente punten van je kernprogram op, zie dan hoe dicht je bij elkaar blijkt te staan en hoe je beginselen daarin belichaamd zijn. Wil je die nog uitdrukkelijk formuleren, dan is de bijbel daarvoor niet de enige bron, ook andere tradities en taal-geschiedenissen kunnen in dezelfde richting werken en wijzen.

2. Kernpunten van program liggen opvallend duidelijk bij elkaar. Verwerping van kernwapens en kern-energie, stoppen met economische groei en expansie, de rooibouw daarvoor op volken, milieu, grondstoffen en energie. Hervordering en herwaardering van arbeid en inkomens. Herzien van produktie, -methoden en -middelen. Mensen hun zeggenschap en zelfredzaamheid doen terugwinnen. Zeer nadrukkelijk ook de gelijkberechtiging van de vrouw. De moed tot een „politieke sprong-mutatie” noemde Goudzwaard het geheel van dergelijke noodzakelijke ombuigingen.

3. Met welke partijen zou je willen regeren, als er te regeren valt? De VVD werd unaniem afgewezen. Over de CPN moet nog nader gesproken worden. De verschillende groepen wilden het liefst een brede basis voor de programpunten om de grote problemen te kunnen aanpakken. Men zou dus ook willen proberen het CDA daarbij te betrekken, mits die

de „sprong-mutatie” aan wil. Zo niet, dan komt men uit bij een progressieve coalitie. De PPR wil daar juist beginnen, daarvoor naar de kiezer gaan, een progressieve meerderheid nastreven als uitgangspunt. Zie de „Stellingen van Arnhem 77”.

Het tweede gesprek zal intussen, op 4 november, hebben plaats gevonden. Daarvoor heeft de PPR haar Visie-tekst van 1973 aan de deelnemers gezonden (zie elders in deze Aktiekrant). Goudzwaard zal dan meer kunnen zeggen over zijn contact met de 10 loyalisten. De Arjos weet dan of ze opgaat in het CDJA of zelfstandig blijft voortbestaan. De groep NBBA beslist met één kongres op 8 november of ze blijft opereren binnen het CDA of er buiten treedt met een nieuw initiatief.

Op 4 en 10 november beraadt het partijbestuur zich op de gegevens; mogelijk komt het tot een aanbeveling aan het Kongres omtrent een vervolg op de gesprekken. In elk geval zal aan het Kongres volledig verslag worden gedaan.

De PPR staat opnieuw voor een uiterst belangrijk moment van haar toekomst. Wat betreft haar 12½ jaar geschiedenis: daarover verschijnt een boek op het Kongres. Komt allen naar Amsterdam. Stel je achter de PPR, achter haar program en haar lijsttrekker. Struikel niet over komma's, maar help de PPR sterk en open maken voor de toekomst. Maak een boeiend en krachtig Kongres!

PPR-visie

Dit visiestuk werd vastgesteld op het kongres van de PPR op 23 en 24 november 1973.

De PPR is aktiepartij voor allen die de verandering van mentaliteit en maatschappelijke structuren nastreven, die in ons programma zijn aangegeven. Elk politiek streven wordt gevoed door een mensbeeld en een wereldbeschouwing. De PPR meent dat het politieke handelen van de mens gericht moet zijn op het scheppen van geestelijke en materiële vrijheid voor elke mens om zijn verantwoordelijkheid voor het welzijn en voortbestaan van de aarde als geheel (mens, dier en natuur) te kunnen beleven. Alleen in een waarlijk gedemocratiseerde wereld komt hij als mens tot zijn recht.

Elke generatie wordt weer uitgedaagd tot nieuwe creativiteit in de opgave om elke mens die wordt geboren de mogelijkheid te geven een menswaardig bestaan op te bouwen.

Daarvoor is nodig een voortdurend bezig zijn t.a.v. het blootleggen en wegnemen van factoren die de ontplooiing van de mens in de weg staan. Als meest wezenlijke belemmering zien wij de opvatting van vrijheid als het najagen van eigenbelang zonder de verantwoordelijkheid te beleven voor de mensheid, dierenwereld en natuur. De PPR wil niet een stelsel onveranderlijke, statische beginselen geven voor het politieke economische en culturele leven. Wel vinden wij een maatschappelijke orde alleen aanvaardbaar als deze is gebaseerd op het fundamentele recht van elke mens om zich te kunnen ontwikkelen tot een vrij en verantwoordelijk wezen, ongeacht zijn afkomst, nationaliteit, huidskleur, kracht, prestatievermogen, begaafdheid, beroep, godsdienst, politieke richting, seksuele gerichtheid en ongeacht of hij man of vrouw is, tot de jongeren behoort of tot de ouderen. Hiervoor is allereerst nodig dat erkend wordt dat de bronnen van ons bestaan: de bodem, de lucht, het water alsmede alle produktiemiddelen, van alle mensen samen zijn. Zij mogen nooit bezit zijn van enkelingen of groepen, zodanig dat zij anderen kunnen belemmeren er gebruik van te maken of er macht mee uit te kunnen oefenen over anderen. Zij kunnen slechts bezit zijn in de zin van „gebruiken”.

De democratische ordening van de ekonomie heeft voorrang boven alle andere ordeningen. Er kan niet iets echt goeds aan menselijk welzijn plaatsvinden als de ekonomie niet op

bevredegende wijze is geordend. Die ordening is niet alleen voorwaarde tot verheffing van de mens of middel tot dat doel. Het is ook doel op zichzelf: het behoort tot de menselijke waardigheid als hij zelf zijn bronnen van bestaan kan regelen; het hoort bij de eerste noodzakelijke voorwaarde van zijn mens-zijn. Als je hem die ontnemt is al het andere dat je hem dan wel toestaat altijd maar half werk. De vrijheid en de zekerheid die ontstaan doordat mensen hun bestaan zelf kunnen regelen, is de basis voor alle andere vrijheden en zekerheden. Zonder die basis-vrijheid en zekerheid zullen alle andere nooit perfect zijn. Hier wordt dus niet uitgesproken dat de ekonomie „onderbouw” is voor alle andere levenswaarden, noch wordt aan het materiële de grootste waarde gehecht. De voorrang wordt toegekend omdat de democratische ordening van de ekonomie de ingang vormt tot al het andere.

Het uitgangspunt moet zijn dat de rijkdommen van de wereld voor allen zijn en het gebruik gezamenlijk geregeld wordt. Dit geldt zowel voor de verhoudingen tussen de volkeren en rassen, de verhoudingen tussen de deelnemers aan het arbeidsproces, de verhoudingen in het onderwijs, als voor de verhouding tussen mannen en vrouwen in huwelijk en maatschappij. Vooral de problematiek t.a.v. de derde wereld legt de onrechtvaardige verdeling van bezit, kennis en macht bloot. Het rijke noorden eigent zich wederrechtelijk rijkdommen toe, waardoor niet alleen voor een meerderheid de kwaliteit van het bestaan zeer gering is, maar ook het bestaan zelf aan hen wordt ontnomen.

Tegen deze achtergrond is de PPR van mening dat deze problematiek pas werkelijk kan worden opgelost als er een wereldregering tot stand is gebracht, die op democratische uitgangspunten is gegrondvest, en die het gezamenlijk recht van allen op de bestaansbronnen zal erkennen.

Het gehele investerings- en productiebeleid moet gedemocratiseerd worden. Wij gebruiken liever niet de woorden nationalisatie of socialisatie omdat die doen denken aan totalitaire regelingen van bovenaf of minstens aan centralisme. In een democratisering naar het model van onze democratische staatsvorm is er alle ruimte voor inspraak, eigen initiatief, geza-

menlijke besluitvorming. Het nationale investerings- en productiebeleid moet door het gekozen parlement gecontroleerd worden.

Binnen dat kader moeten volledig gedemocratiseerde bedrijven en ondernemingen uitvoerders en, in de zin van positieve kritiek, de „tegenspelers” zijn.

Via het vrij, op winst gerichte productie- en handelssysteem is een wereld ontstaan van concurrentie, uitbuiting, onrecht, bestaansonzekerheid, eenzaamheid, oorlogen, crises in het milieu, dreigingen met massale vernietiging door kernwapens. Daarbij wordt de indruk gewekt dat dit alles het onvermijdelijk gevolg is van de menselijke natuur. Wij willen echter de nadruk leggen op andere, fundamentele eigenschappen van menszijn: de samenleving die wij voorstaan sluit aan bij diep-menselijke verlangens naar zekerheid, erkenning, gemeenschapszin, veiligheid, gerechtigheid en menselijke waardigheid. Deze verlangens zullen op den duur sterker blijken dan het verlangen naar steeds meer welvaart, macht, bezit en konsumptie.

Geen van de verschijnselen die het voortbestaan van de mens bedreigen ontstond buiten de mens om. De PPR is ervan overtuigd, dat het binnen het vermogen van de mens ligt ze ook zelf op te lossen, indien hij zich van de huidige structuren weet te bevrijden.

Die andere samenleving willen wij langs democratische weg bereiken. Ook al vinden velen – begrijpelijkerwijs – dat er misschien niet voldoende tijd is, toch kan en zal die samenleving alleen maar tot stand komen als resultaat van gemeenschappelijk beraad en gezamenlijke besluitvorming. Aan veranderingen die niet uit de gemeenschap zelf voortkomen, hechten wij geen waarde. Ingrepen op een verkeerde ontwikkeling, die niet steunen op een meerderheid van denken en voelen, bieden slechts schijnoplossingen. Daarmee geven wij tevens aan dat wij geloven in de mogelijkheid van verandering van mentaliteit bij een meerderheid van de mensen. De PPR beseft echter ook terdege, dat als individuen en groepen zich deze visie bewust worden en haar in de praktijk trachten te realiseren, dit niet zal gaan zonder konflikt en strijd.

Er zal hardnekkig verzet worden geboden omdat het realiseren van deze visie machtsposities van bevoorrechten aantast. Wij schuwen deze strijd niet, willen haar juist aangaan.

Een strijd die niet met geweld zal worden bevochten, maar via overtuigen en aktie, door gewone mensen in huiskamers, op scholen, in bedrijven en kantoren, door aktiegroepen, vakbonden en ook door politieke partijen.

LINKSAF EN OMHOOG

GESPREKKEN

KEES WAAGMEESTER

Als deze PPR-Aktiekrant verschijnt zal tweemaal zijn gesproken door afgevaardigden van het partijbestuur met „Goudzwaard en de zijnen”, zoals een aantal teleurgestelde CDA-ers en groepen CDA-ers worden genoemd. De partij zal over de uitkomsten van deze besprekingen een oordeel moeten geven. In de discussie over de wenselijkheid van deze gesprekken en de mogelijke uitkomsten zien we binnen de PPR zeer uiteenlopende reacties. In een brief van vier Hagenaren in de vorige PPR-aktiekrant wordt toenadering met Goudzwaard cs. „een volstrekt belachelijk najagen van wensdromen” genoemd. Ook zijn er leden en waarschijnlijk zeker kiezers, die een evangelische progressieve groeperingen idealer vinden dan de PPR.

Het lijkt me goed om ten eerste het hoofd koel te houden en ten tweede zo te handelen, dat een maximum aan winst wordt behaald om te komen tot een progressieve meerderheid en een scheiding der geesten in het CDA, die voor de progressieve meerderheid nodig is.

De discussie over deze zaak kan moeilijk zijn, omdat het kennis- en ervaringsniveau bij de leden nogal kan verschillen. Vandaar dat er reacties zijn vanuit een diepliggende angst, dat samenwerking met ex-CDA-ers de PPR compromitteert. Daarom is het goed een paar punten helder te stellen. De PPR zou er bijzonder onverstandig aan doen met het oog op

samenwerking bij de komende verkiezingen aan te sturen op een fusie met groepen als „Niet bij brood alleen”. De meest vergaande vorm van samenwerking zou eventueel kunnen zijn een federatie, waarbij zowel de PPR als een op te richten partij rond Goudzwaard en „Niet bij brood alleen” haar eigen identiteit volledig kan handhaven. Dat is voor zowel de PPR het beste als voor de kans van slagen voor zo'n nieuwe partij.

INRICHTEN

Want wat de PPR verbindt met bepaalde teleurgestelde CDA-ers is een reeks politieke inzichten. Daar liggen dan ook de kansen voor samenwerking. Niet direct op het partijpolitieke vlak, omdat verschillen over uitgangspunten waarschijnlijk een hinderpaal vormen. De PPR is tenslotte niet zonder reden een niet-confessionele partij. Daar is principieel voor gekozen.

Dat wil niet zeggen, dat de PPR geen beginselen heeft. Ik denk meer dan de klassieke confessionele partijen. Zo is het één van de meest actuele en ook meest beslissende beginselen van de PPR, dat het gebruik en ook het geschermd kernwapens niet kan. De hele opstelling van de PPR is doortrokken van beginselen, van diepdoorleefde grondlijnen van politiek handelen. Geënt op de actualiteit. Denk aan de redenen waarom de PPR op de bres staat voor een economie die in dienst staat van de mens, aan het in haar waarde laten van de natuur en het leefmilieu en aan een vredespolitiek gebaseerd op rechtvaardige internationale verhoudingen.

OPEN DEUR

Om terug te keren naar mijn gedachtengang: De PPR moet naar mijn mening door haar houding en bereidheid tot gesprekken met Goudzwaard cs. teleurgestelde CDA-ers prik-

kelen zich eens behoorlijk te organiseren en politiek te manifesteren. Nog beter is natuurlijk, dat ze lid worden van de PPR. Maar het is niet aan ons dat te vragen. En te stellen, dat de PPR open staat voor wie zich bij ons wil aansluiten zoals de kerngroep uitsprak en de voorpagina van de vorige PPR-Aktiekrant meldde is het intrappen van een open deur. Behalve wanneer we van mening zijn, dat dat ook voor de PPR verplichtend is.

In ieder geval moet worden geconstateerd, dat de enige beweging op partijpolitiek gebied op dit moment plaatsvindt aan de linkerzijde van het CDA. Het is verheugend dat het partijbestuur kans ziet daar een rol bij te spelen.

Intussen is door deze ontwikkelingen toch een discussie ontstaan over de plaats die de PPR zelf inneemt in het politieke krachtenveld. De zogenaamde strategiediscussie. Het officiële partijstandpunt, uitgedragen door partijbestuur en kamerfracties is, dat de strategiediscussie heeft plaatsgevonden en verder vermeden moet worden. Het gaat nu om het programma. Daar is veel voor te zeggen. We hoeven niet terug te verlangen naar de tijd, dat de PPR werd verscheurd door de zogenaamde strategiediscussie waarbij inderdaad de aandacht over de inhoud van onze politiek werd afgeleid.

MOORDKUIL

Maar dit mag er niet toe leiden, dat we van ons hart een moordkuil maken. Het is niet goed, dat bepaalde discussies stelselmatig worden vermeden. Op den duur leidt dat er toe, dat een geleidelijke meningsvorming gaat ontbreken. En dat leidt er weer toe, dat deze vragen als bij een vulkaanuitbarsting naar buiten komen. Als er eenheid is wordt die niet verstoord door discussies, zelfs niet door heftige discussies. Als er geen eenheid

is wordt die niet in het leven geroepen door maar niet te discussiëren. De plaatsbepaling is een permanent proces en als dat niet zichtbaar plaatsvindt, weten de kiezers ook niet meer waar we staan, een prachtig programma ten spijt.

De kiezers en ook andere partijen stellen ons terecht steeds vragen. En de leiding kan bij het reageren daarop een eenmaal gedane congressuitspraak niet als een soort handboek hanteleren.

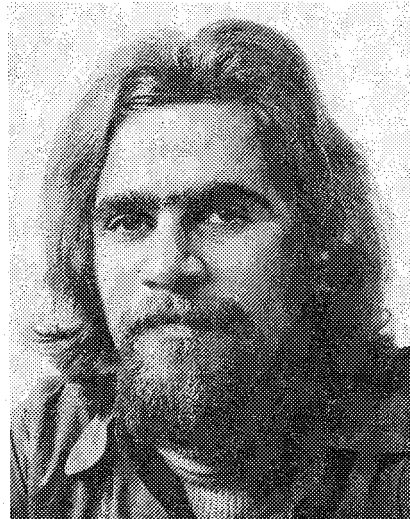
Naar mijn mening hebben wij de zaken in de PPR zo goed gestructureerd, dat er weinig ruimte meer is voor de spontane discussie – met hun nadelen, ongetwijfeld – die ik me uit de begintijd van de PPR herinner. Toch zijn die discussies de ademhaling van de partij. Het partijbestuur heeft de moeilijke opgave deze discussies in goede banen te leiden zonder ze te smoren.

VERWACHTING

Soms verbaas ik me persoonlijk over het verwachtingspatroon van sommige PPR-leden. Dan denk ik: er wordt dan toch niet genoeg gepraat en geschreven. Misschien wel binnen een bestuur van een actiecentrum of binnen een werkgroep, maar niet in de dwarsdoorsneden van de partij. Misschien heeft niet iedereen er zoveel behoefte aan als ik, maar ik vind dat je best met elkaar van mening kunt verschillen, als je maar weet wat je aan elkaar hebt. Dan kom je verder.

Zo is deze rubriek ook niet meer dan mijn persoonlijke mening. Bedoeld om anderen te helpen bij hun meningsvorming. Door instemming en tegenspraak uit te lokken. Instemming en tegenspraak die bijvoorbeeld aan het papier kan worden toevertrouwd en via de PPR-Aktiekrant aan alle leden kan worden verzonden. Dan verstart de PPR niet.

SOLIDARITEIT, JUIST NU

JACK VERDUYN LUNEL

In de samenleving is op allerlei terreinen een verrechtsing waar te nemen. Via redelijkheids-theorieën in vele variaties worden posities van lagere inkomens en uitkeringen bedreigd, laat de overheid konsekwent na de woningnood en leegstand echt te lijf te gaan en worden tegelijkertijd steeds drastischer middelen ingezet om het kraken te keren.

De geweldspiraal wordt door de overheid actief op gang gehouden door inzet van militair materieel, scherpschutters en het opsluiten als intimidatiemiddel. Bovendien zien we hoe de zwakste groepen in de samenleving tegen elkaar worden uitgespeeld: de lagere inkomens tegen de uitkerings-trekkers, de woningzoekenden tegen de woningzoekende krakers. Ook op onze „redelijkheid” zal in steeds sterkere mate een beroep worden gedaan. Een bij uitstek op verandering gerichte partij als de PPR kan in zo'n periode maar moeilijk de handen op elkaar krijgen voor haar ideeën en oplossingen. De druk om dan meer tegen het politieke midden aan te gaan schurken, waar het overigens al propvol is met elkaar in „redelijkheid” de loef afstekende partijen, neemt dagelijks toe.

Maar juist in zo'n tijd is het noodzakelijk een radikaal vooruitstrevende visie als perspektief aan te blijven dragen. Grotere problemen doen immers wel bij velen de direkt beleefde behoefte aan essentiële veranderingen afnemen, maar niet de noodzaak daartoe. Juist in zo'n tijd moet de PPR solidair zijn en opkomen voor de anders het meest in het gedrang zijnde belangen van

de laagste inkomens-groepen, de woningzoekenden en de rechtelozen. Daarmee zijn we geen belangenpartij, want een belangenpartij komt alleen blind op voor de belangen van de eigen achterban. Een solidariteitspartij daarentegen komt op voor de belangen van de groepen (zowel in als buiten het eigen land) die die steun op weg naar hun bevrijding het hardst nodig hebben, ook al zijn dat niet noodzakelijkerwijs de belangen van de eigen achterban.

De PPR dient juist nu solidair te zijn met de woningzoekenden door te kiezen voor een absolute voorrang van woonrecht boven eigendomsrecht. Solidair door het volkshuisvestings- en stadsvernieuingsbeleid te richten op bouwen, renoveren en stedelijk „verdichten” voor de groepen die het meest onder de woningnood lijden. Dat kost geld en betekent een nieuw ruimtelijk orderingsbeleid dat ingrijpt in de economische verhoudingen.

De PPR dient ook solidair te blijven met hen die het almaar moeten wachten op beter, beu zijn, en die nu maatregelen willen. Dat doen we niet door het persé in alles met hen eens te zijn. We doen dat wel door te functioneren in het besef dat het de overheid is die nalaat de woningnood effectief te bestrijden, en op andere wezenlijke terreinen doorgaat het menselijk leven te bedreigen met een toenemende kernbewapening en het doorzetten van kernenergie. Dat geeft weinig perspektief voor het opbrengen van geduld. Bovendien kan nog worden opgemerkt dat alle belangrijke maatschappelijke verworvenheden door buitenparlementaire actie tot stand gekomen zijn: ook die van de par-

lementaire actie. De toenemende antidemokratische tendensen die momenteel het overheidsbeleid op het gebied van de openbare orde zijn gaan kenmerken, vragen van de PPR een solidariteit met de groepen die dit als eerste ervaren.

Solidariteit met de lagere inkomensgroepen (b.v. tot aan modaal) is eveneens bijzonder noodzakelijk. De sfeer, waarin het lijkt alsof de economische crises vooral aan hen te wijten is (diskussie over arbeidsinkomenquote) dient weerstaan te worden. Niet vanwege een Keynesiaanse opvatting, dus het vergroten van de consumptie om de produktie te vergroten, maar omdat dit inkomen in onze samenleving bijna helemaal opgaat aan de primaire levensbehoeften.

Alleen via een verantwoorde verschuiving in de konsumptiepatronen (b.v. van auto naar „gratis” openbaar vervoer) kan t.z.t in de inkomens van deze groepen ingegrepen worden. Maar dan nog dient een vergaande inkomensherverdeling voorop te staan.

Een radicale inkomens- en arbeidsverdeling is niet de gemakkelijkste weg, maar voor een toekomst in solidariteit wel de noodzakelijke. Niet alleen de prestatie-schraapmaatschappij kon het gemakkelijkst functioneren bij de groei-ekonomie, maar ook de solidariteitsopvattingen konden toen het gemakkelijkst beleden worden. Maar juist bij het ontbreken van die groei, zeker voor een PPR die die groei niet terug wil hebben, is de noodzaak van solidariteit het grootst. Solidariteit met die groepen die in de hoek zitten (en vaak altijd al gezeten hebben) waarin de slagen vallen.

Vierde Russell-Tribunaal: aanklacht tegen schending rechten van Indianen

WOUT ZINKSTOK

Van 24-30 november 1980 wordt in Rotterdam het vierde Russell Tribunaal gehouden. Ditmaal is het tribunaal georganiseerd door de Stichting Werkgroep Indianen Projekt (SWIP) en gewijd aan de rechten van de Indianen in Noord-, Midden- en Zuid-Amerika.

De SWIP gaat er van uit dat de Indianen recht hebben op hun eigen cultuur, taal en grondgebied en ziet het als haar taak, de schendingen van deze rechten te signaleren en de problematiek van de Indianen aan de orde te stellen. Als werkvorm heeft de SWIP gekozen voor de organisatie van een tribunaal om mede door de publiciteit rondom zo'n rechtsgeding een bewustwordingsproces ten aanzien van de positie van de autochtone volken op gang te brengen. In februari van dit jaar heeft de Russell Peace Foundation besloten dit Tribunaal de titel Vierde Russell Tribunaal te verlenen.

Procesorde

De gang van zaken bij een tribunaal (de procesorde) is te vergelijken met die van een rechtbank, met dit verschil dat er geen rechter is die een vonnis uitsprekt en er aan de uitspraken van de jury geen sankties verbonden kunnen worden. De jury is samengesteld uit internationaal bekende voorvechters van de mensenrechten, zoals Domitila Barrios de Chunguna (Bolivia), mevrouw Allende (Chili), Robert Jungk (Oostenrijk) en uit Nederland Lolle Nauta. De aanklachten, ingediend door verscheidene Indiaanse volken, naties en vertegenwoordigers, worden aan deze onafhankelijke jury voorgelegd, die er haar oordeel over uitsprekt. Dit is een moreel oordeel: de uitspraken van de jury kunnen er toe bijdragen dat de landen van de internationale gemeenschap hun standpunten inzake het konflikt tussen autochtone en niet-autochtone volken bepalen en hun beleid hierop afstemmen. De aangeklaagde partijen zullen tij-

dens het tribunaal in de gelegenheid worden gesteld zich tegen de aanklachten te verdedigen. Er zijn ongeveer 40 aanklachten ingediend. De jury heeft een selectie gemaakt van 12 cases, waarbij gestreefd is naar een gelijkmatige verdeling van de aard van de aanklachten alsmede van de regio. Alle aanklachten zullen in een slotdokument worden gepubliceerd. De grote hoeveelheid ingediende cases onderstreept het belang van het tribunaal en zal wellicht leiden tot een tweede sessie.

Inhoud van de aanklachten

Een aantal aanklachten die ingediend zijn hebben betrekking op de schending van de grondrechten. Land is onmisbaar voor volken die als boeren, jagers en verzamelaars in hun onderhoud voorzien. De landrechten van de Indiaanse volken worden echter niet erkend, ze worden geschonden door nationale overheden en multinationals. De gedwongen integratie op cultureel, sociaal, economisch en politiek gebied die de Indianen wordt opgedrongen door de „moderne”, samenleving om hen heen is op geen enkele rechtsgrond gebaseerd, alleen op het aloude „recht van de sterkste”.

Een voorbeeld:

Nadat in de vorige eeuw vrijwel alle goede landbouwgrond van de Indianen in Noord-Amerika was afgenomen, moesten zij zich vestigen op kleine, kale reservaten. Nu blijken er in deze onvruchtbare gronden grote hoeveelheden grondstoffen te zitten, namelijk uranium en steenkool. President Carter heeft de hele „uranium-belt”, de gordel waarbinnen zich het uranium bevindt, van de Canadese grens via de staten Washington, Montana, Noord- en Zuid-Dakota, Wyoming, Colorado, Utah, Nevada, New-Mexico en Arizona, waar zich de meeste en grootste Indianenreservaten bevinden, verklaard tot „national sacrificial area” (nationaal opofferingsgebied).

De Amerikaanse overheid schijnt zich niets aan te trekken van de desastreuze gevolgen die de uraniumwinning heeft voor de Indiaanse bevolking en andere bewoners in deze gebieden. Bij de Navaho, Ute, Colville en andere naties zijn al tientallen mensen gestorven als gevolg van de uraniumwinning. Honderden, zo niet duizenden lijden aan ziekten die het gevolg zijn van radioactieve straling, zoals verschillende vormen van kanker, leukemie en sterilitet. Er worden in deze gebieden meer misvormde kinderen geboren dan vóór de uraniumwinning. Op dit moment worden er proefboringen verricht in de Black Hills, de heilige bergen van de Sioux en andere prairievolken. Volgens het verdrag van Fort Laramie, dat in 1868 werd gesloten, behoort dit gebied tot het grondgebied van de Sioux. Nu blijkt dat hier enorme hoeveelheden uranium in de grond zit, probeert de Amerikaanse regering dit gebied van de Sioux af te kopen. De traditionele Sioux weigeren het echter te verkopen.

Volkenmoord

De aanklachten gebaseerd op schendingen van de landrechten, van de jacht- en visrechten, op genocide, ethnocide en gedwongen sterilisatie, kortom: volkenmoord, geven de problemen aan waarmee de Indianen in hun dagelijks bestaan te maken hebben. Het doel van het tribunaal is de zaak van de Indianen op grote schaal bekendheid te geven. Daar ook andere autochtone volken (bijvoorbeeld de Maori's in Nieuw-Zeeland en de Samen in Lapland) met dezelfde problemen kampen als de Indianen, zal in het avondprogramma van het Tribunaal ook aan hen de gelegenheid worden gegeven hun documenten te presenteren.

Voor nadere informatie kan men zich wenden tot de organisatoren van het Tribunaal:
Werkgroep Indianen Projekt
Bloemgracht 90,
1015TM Amsterdam;
020 - 235984/766242.

Volgend jaar, op dinsdag 26 mei, zijn er verkiezingen voor een nieuwe Tweede Kamer. De partij is al druk bezig met de kandidatenlijst. Een naam die daar niet op voorkomt is die van Leo Jansen. Hij wil namelijk, na een periode van acht jaar Kamerwerk, niet meer herkiesbaar zijn. Wat Leo Jansen wél wil is: heel actief meewerken om de verkiezingen voor de PPR tot een succes te ma-

ken. Daarom heeft Leo zich ook beschikbaar gesteld als campagneleider. Wat wil hij gaan doen? Waarom wil hij niet nog eens vier jaar Kamerlid blijven? Wat stelt hij zich van de campagne voor? Om antwoord te krijgen op zulke vragen heeft Stéphanie Brokerhof in het Tweede Kamergebouw gesproken met Leo Jansen.

HET LIDMAATSCHAP VAN DE TWEDE KAMER IS ALS EEN ESTAFETTE

STÉPHANIE BROKERHOF

Waarom ben je geen kandidaat meer voor de Kamer, maar wél campagneleider?

Leo Jansen: „Laat ik eerst zeggen waarom ik campagneleider ben geworden, want toen bleek dat ik geen kandidaat zou zijn, kwamen er mensen op het idee mij te vragen de campagne te gaan leiden. Dat laatste vond ik een heel goed idee. Het betekent immers dat je in de laatste fase van je parlementaire werk nog iets nuttigs kunt doen voor de partij. Ik kan dan namelijk gebruik maken van de ervaringen die ik heb opgedaan. Daarom ben ik ook heel gemotiveerd. Ik vind dat de PPR goed uit de verkiezingen moet kunnen komen.

Overigens: ik sta bij deze verkiezingen niet op de eerste rij – met activiteiten als het spreken voor publiek. Ik houd me wat op de achtergrond. Maar juist voor al die organisatorische, coördinerende zaken, voor de gaten die er kunnen vallen, de eindjes die aan elkaar moeten worden geknoopt, daar moet er iemand voor zijn...”

...en waarom ben je geen kandidaat meer?

**Kolhard en
onregelmatig werken**

Leo Jansen: „Waarom niet meer? Laat ik eerst teruggaan naar de verkiezingen van '77. Ik heb toen „ja” gezegd op de vraag of ik me herkiesbaar wilde stellen. Maar ik heb er gelijk bij gezegd: mensen, jullie moeten je wél realiseren dat het voor mij de laatste periode is. Vier jaar geleden heb ik mijn besluit dus al genomen.

Waarom? Om een paar redenen. Ik heb in de partij altijd geroepen – ook voordat ik Kamerlid was – dat het van groot belang is dat allerlei functies binnen

de partij niet jarenlang bezet blijven door almaar dezelfde mensen. Mensen moeten doorstromen, en ik denk dat dan ook ideeën doorstromen. Dat merk ik ook aan mijzelf. Je hebt in de loop der jaren een aantal bouwwerken gemaakt. Alles wat daar van buitenaf bijkomt levert steeds meer moeilijkheden op om dat nieuwe zonder een zekere weerstand weer helemaal te gaan doordenken.

Daarom moet je niet te lang op dezelfde plek blijven zitten. Er gaat iets weg van je soepelheid. Als nadeel staat daar natuurlijk wel de continuïteit tegenover. Er zullen best wat contacten verloren gaan. De nadelen zijn echter kleiner dan de voordelen. Optimaal zou ik een Kamerlidmaatschap van zes à zeven jaar vinden. Dat kan niet, omdat ik vind dat je een periode van vier jaar ook moet afmaken als je er aan begint. Dan wordt het vanzelf die acht jaar.

Een andere reden is van meer persoonlijke aard. Het Kamerlidmaatschap heeft twee eigenschappen: ontzettend hard werken en heel onregelmatig werken. Dat harde werken kun je nog wel opbrengen. De onregelmatigheid echter betekent dat je je van allerlei dingen in het persoonlijke le-

Foto: Angelo M. Goedemondt

**Doorstromen terwille
van de soepelheid**

Kampagneleider Leo Jansen draagt na twee maal vier jaar de toorts over

Foto: Angelo M. Goedemondt

wen moet hebben in je medestanders, in je partij. Ik heb dat vertrouwen, dat de partij de dingen die zijn blijven liggen kan oppakken en verder kan dragen. Ik voor mij zie het Kamerlidmaatschap als een soort estafette."

Zul je het toch niet een beetje gaan missen?

Leo Jansen: „Ik ben ervan overtuigd dat ik het zal missen. Ik ben nog steeds ontzettend geboeid door het Kamerwerk en ik ben er zeker van dat ik me tot het laatst er helemaal voor kan inzetten. Maar ik vind het goed ermee op te houden op een moment dat je het nog echt leuk vindt. In plaats van ermee op te houden omdat je ervan baalt en bijvoorbeeld twee jaar lang naar het einde toe gaat leven. Dat betekent dus zeker dat ik het straks zal gaan missen. Maar ik hoop op een nieuwe functie waarin ik al mijn ervaringen kwijt kan."

Heb je al enig idee wat voor functie dat zou moeten zijn?

Leo Jansen: „Ik moet iets hebben waar wat beweeglijkheid inzit. Niet iets van negen tot vijf uur. Ik funktioneer goed

meesters bij te krijgen... Maar los daarvan zou ik burgemeester zijn van een redelijke gemeente zo gek nog niet vinden. Wat dat „bestuurlijk" betreft kun je ook denken aan iets als een universiteit, of adviesraden van de regering. Waar ik ook veel belangstelling voor heb is de wereld van de wetenschappen. Onderzoek. Ik ben chemicus. Kortom: ik zoek een uitweg voor creativiteit die ik nu eenmaal heb. Overigens: mijn afscheid van het Kamerlidmaatschap wil zeker niet zeggen dat ik de politiek de rug toekeer. Wat dat betreft sta ik ook open. De partij hoeft niet bang te zijn een beroep op mij te doen."

Denk je als campagneleider baat te hebben van de ervaringen die je hebt opgedaan als lijsttrekker bij de Europese verkiezingen?

Leo Jansen: „Zeker wel. We zijn nu bezig een campagneplan op te zetten. Daar gaat het om vragen als: hoe spreken we de mensen aan? Wat voor gevoelens leven er? En daar kan ik vanzelfsprekend goed bij gebruiken wat ik in de Europese verkiezingsstrijd ben tegengekomen. Die ervaringen werken daar heel sterk in door."

Kun je al iets vertellen over ideeën die er op dit moment zijn?

Leo Jansen: „Ik heb zojuist een rondgang gemaakt door alle provincies. We hebben daar het concept besproken van het plan de campagne. Gebleken is dat er vanuit de partij een schat aan ideeën naar voren komen. Met ideeën bedoel ik vooral het hoe mensen te motiveren. Niet zozeer het stuntwerk. Ook in de partij merk ik dat de mensen niet zo in zijn voor stuntwerk, waarbij komt dat ik er zelf huiverig voor ben. We moeten zeker ook goede, de aandacht trekkende acties hebben, maar de basis van de campagne moet gegrond zijn op echte politiek, moet inhoud hebben. Onze mensen zijn enthousiast, nu al, en ze zijn bereid hard te werken. Een duidelijk beeld van dát en dát gaan we doen kan ik je nog niet geven, maar dat komt spoedig en dan zul je er zeker van horen."

Stuntwerk?

Leuk, maar de basis van de campagne moet echte politiek zijn

in dingen die van de grond moeten komen, bijvoorbeeld. Als je nou vraagt: waar vind je zoiets, dan denk ik toch wel in de wat bestuurlijke richting".

Burgemeester, of zo?

Leo Jansen: „Wij zijn als partij natuurlijk veel te klein om er nog veel burge-

ven isoleert. Je moet bijvoorbeeld keiharde afspraken met thuis maken, kunnen maken, om niet altijd maar bezig en uithuizig te zijn. Dat alles bij elkaar vraagt een zo grote geestelijke spankracht, dat ik bang ben die niet nog eens vier jaar lang te kunnen opbrengen.

Ik ben wel erg blij met alle waardering die nu op mij afkomt. Allerlei mensen zeggen: joh, moet je nou echt wel weggaan... Dan zeg ik tegen ze: mensen, jullie hebben mij dan voor ogen zoals ik de afgelopen acht jaar heb gewerkt. Maar bedenk wel: ik geloof niet dat ik dat de volgende vier jaar nog zo zou kunnen... Er zijn ook mensen die het raar vinden dat je er zelf mee wilt ophouden. Die zeggen dan onmiddellijk: zijn er soms wrijvingen? Ben je het met de politieke lijn niet eens? Voor alle duidelijkheid: ik kan me heel goed vinden in de lijn die streeft naar progressieve samenwerking. Ook inhoudelijk ben ik erg gelukkig met de lijn van de fractie en van de partij."

Er is nogal wat aan de hand. Je kunt in ieder geval de dingen waarmee je bent begonnen niet allemaal afmaken?

Leo Jansen: „Nou, dat kun je nooit helemaal. Als je de politiek in gaat, dan ga je er op zeker moment ook weer uit. Dan heb je dus dingen onafgemaakt laten liggen. Je bent in de politiek nu eenmaal niet de grote regisseur die alles zelf regelt. En gelukkig maar... Wat je kunt doen in de politiek is mee helpen de ontwikkelingen een bepaalde kant op te sturen. Je kunt ook nieuwe initiatieven inbrengen; zelfs nieuwe processen op gang brengen. Maar je weet van meet af aan dat het geen dingen zijn die je ook kunt afmaken. Daarbij komt nog dat je ook vertrou-

Na de publikatie van het ontwerp PPR-programma afgelopen zomer is een financiële commissie vanuit de themagroep Macht aan de slag gegaan om een aantal keuzeproblemen van het program nader uit te werken. In het interview met Leo Jansen in de PPR-aktiekrant nr. 161 werd daarvan al melding gemaakt. In het onderstaande artikel vatten Rob Maas en Maarten Vente, leden van de themagroep Macht, hun konklusies samen. Een

soort toelichting op het program die de partij naar hun mening niet mag worden onthouden als het kongres wil weten om welke keuzes het bij de vaststelling van het program gaat. De consequenties van de keuzes die het kongres maakt zullen uiteraard doorwerken in de financiële paragraaf die het partijbestuur later aan het program zal toevoegen.

Financiële aspecten verkiezingsprogramma

**ROB MAAS en
MARTEN VENTE**

Onze commissie heeft enige globale berekeningen gemaakt van de kosten en inverdieneffekten van het program. Deze berekeningen omvatten nogal wat aannames en onzekerheden. Toch menen wij enige indikaties te kunnen geven van de vermoedelijke kosten, zodat over de keuzeproblemen die samenhangen met de financiering daarvan een oordeel kan worden gegeven op meer dan louter intuïtieve gronden. Twee zaken moeten worden onderscheiden: de overheidsuitgaven (inkl. inkomensoverdrachten zoals uitkeringen) en de financiering van het investeringsprogramma (waarvan de overheid zelf maar een deel voor haar rekening neemt). Investeringsprogramma's zijn op grote schaal nodig voor selectieve herstructurering van de economie. Daarvoor is wel actief overheidsbeleid nodig, maar dat betekent niet dat de overheid alle investeringen zelf moet financieren. De overheid dient de kapitaalmarkt ruimer te maken, dient institutionele beleggers (banken en pensioenfondsen) beleggingsvoorschriften te geven en verder dient het bedrijfsleven door loonmatiging via winsten of fondsvorming meer investeringsruimte te krijgen.

Volgens de zgn. meerjarenramingen zullen de overheidsuitgaven stijgen van 154 miljard in 1981 tot 173 mld. in 1985. Voor de uitvoering van het PPR-programma komt daar nog eens ca. 8 mld. bovenop, waarvan 3 mld. voor woningbouw en stadsvernieuwing. Die 173 mld. is berekend zonder verdere ombuigingen en met een gemiddelde loonkostenstijging van 1% per jaar; in die 8 mld. zitten al wel de besparingen die de PPR wil, bijvoorbeeld op defensie en de WIR.

Vroeger konden dergelijke stijgingen

van de overheidsuitgaven gefinancierd worden doordat het nationaal produkt jaarlijks flink groeide. Financieringstekorten verdienden we later wel weer terug.

Economische groei en financieringstekort

De PPR heeft er vanaf het begin van haar bestaan op gewezen dat er grenzen aan de groei zijn. De laatste jaren is de groei inderdaad afgeremd. Als we over de groei van het nationaal produkt spreken dan hebben we het over een optelsom van de produktieontwikkelingen in de verschillende economische sectoren. Zolang die ontwikkelingen niet gestuurd worden op een manier die rekening houdt met ecologische principes, met leefbaarheid van de wereld, met de verhouding met de derde wereld enzovoort, staat economische groei gelijk met schade aan milieu, leefbaarheid, internationale welvaartsverdeling en dergelijke. Dat is met name in de jaren zeventig duidelijk geworden. Naar PPR-opvattingen dienen bepaalde bedrijvigheden (hier) beëindigd te worden, andere daarentegen (in ons land) gestimuleerd te worden.

In het ontwerpprogram, met name in hoofdstuk 2 worden die doelstellingen verder uitgewerkt in een politieke strategie. Voor de optelsom van die verschillende ontwikkelingen, de economische groei als zodanig, is in die zin moeilijk een doelstelling aan te geven. De vertaling van ons program kan niet zijn: de groei moet +2, of -2% zijn. Wel - apart - het afbouwen van bijvoorbeeld milieuvervuilende industrie en het bevorderen van bijvoorbeeld energiebesparing.

In de praktijk zal dat meer en meer leiden tot een achterblijven van „de groei” in Nederland ten opzichte van

ongecontroleerde groei. Wanneer we dan ook berekeningen voor het program willen uitvoeren zullen we wel van bepaalde veronderstellingen ten aanzien van de economische groei moeten uitgaan; verwachtingen, géén doelstellingen dus. En die verwachtingen hangen door de aard van de Nederlandse economie sterk samen met zaken buiten onze invloed, zoals de wereldhandel. De schattingen daarvoor belopen de komende jaren ca. 1% toename, resulterend in +1/2% groei in Nederland.

Daarnaast is er een bepaalde invloed van het binnenlandse beleid in te schatten. Het investeringsprogramma voor de economische herstructurering, en met name de grootse woningbouwplannen en energiebesparingsvoornemens in ons program zullen een positief effect hebben op het groeicijfer. Naar onze verwachting is een schatting van 0 à 1% groei voor de komende 4 jaar realistisch en de consequenties van het program zijn dan ook voor de „uitersten” 0% en 1% berekend.

Tot slot nog één punt dat samenhangt met de groei. In linkse kringen wordt de laatste tijd ook gepleit voor een „Keynesiaans” stimuleringsbeleid voor de economie: koopkrachtvergroting om de economie aan te zwengelen dwz nu vast geld uitgeven (lenen) dat je door de daaruit voortvloeiende groei van de produktie (meer afzet) later hoopt terug te verdienen (af te lossen). Dat betekent ook vergroting van het financieringstekort voor de overheidsuitgaven waar we het eerder over hadden.

Zo'n beleid is succesvol gebleken in jaren die gevolgd werden door aanhoudende economische groei. Er wordt daarbij een grote wissel op de toekomst getrokken: als die structurele groei er niet in zit - en daarvan is

Om welke keuzes gaat het bij de vaststelling van het programma?

de PPR overtuigd – is zo'n beleid fataal: na enkele jaren moeten dan de overheidsuitgaven omlaag om te kunnen aflossen. Daarom ook is een terugkerend kritiekpunt van de PPR op het regeringsbeleid, ook dat van de vorige regering, dat het financieringstekort te groot is. De komende jaren zitten we al met grote aflossingslasten. In het konseptprogramma staat dan ook opnieuw de beperking van het financieringstekort hoog genoteerd. Bij de berekeningen zijn we daarom uitgegaan van terugdringen van dat tekort tot 4%, een algemeen aanvaarde „norm”. Een ander kritiekpunt op zo'n stimuleringsbeleid is dat algemene koopkrachtverruiming geen selectieve ontwikkeling bevordert en de betalingsbalans negatief beïnvloedt door bestedingen aan buitenlandse goederen en diensten. Dat moet nu juist voorkomen worden. De betalingsbalans is de gevoelige plek in onze economie, zeker als straks de aardgasverkoop terug loopt.

Financiering van het program

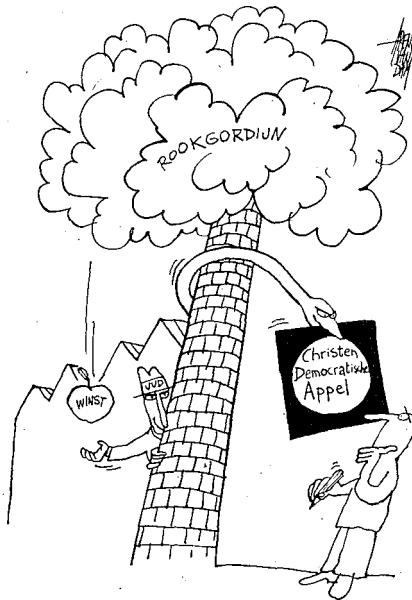
Voor de financiering van het investeringsprogramma is al gewezen op de in het program genoemde beleggingsvoorschriften en maatregelen om de kapitaalmarkt te verruimen (maximumhypotheek instellen, minder consumptief krediet). Daarnaast hebben we loonmatiging genoemd. Voor de gemiddelde bruto-inkomens is een nullijn nodig. Door meer zeggenschap over de winsten (vorming van een investeringsfonds?) leidt het totaal aan maatregelen tot circa 7 mld. netto investeringen. Vanuit de overheid wordt daaraan 1 mld. méér bijgedragen dan thans het geval is, uiteraard voor gericht sektorstructuurbeleid.

De nullijn voor de gemiddelde bruto-inkomens betekent dat ook de meerjarenramingen voor de overheidsuitgaven gekorrigeerd mogen worden: die vallen dan 4 mld. lager uit.

Een belangrijke dekkingspost voor de resterende stijging van de overheidsuitgaven is de groei van de aardgasbaten: 5½ mld. meer in 1985. Kleinere dekkingsposten zijn achtereenvolgens: bestrijding fraude, zwart geld en belasting-ontwikkeling door bedrijven via buitenland (1 mld.) en extra matiging bij ambtenaren (op grond van betere rechtspositie, pensioenvoorzieningen en lagere sociale premies dan andere werknemers gemiddeld kennen) waarmee uitbreiding van

arbeidsplaatsen bij de overheid wordt gefinancierd.

Verreweg het grootste deel van de kosten kan echter niet anders dan uit de

inkomens gefinancierd worden. Daarbij hebben we ons weer laten leiden door de programuitspraken over de inkomensontwikkelingen. Dat zijn: streven naar inkomensherverdeling binnen de verhouding 1:3 dwz. maximuminkomen maximaal 3 x minimumloon (netto); lastenverzwaring vooral voor de hogere inkomens door afschaffing van de sociale premiegrenzen, invoering van een BTW-luxetarief en hogere directe belastingen. De inkomensherverdeling vindt vooral plaats door herverdeling van de primaire (bruto) inkomens: gelijk bedrag aan vakantiewaardering voor iedereen, aftopping van de prijscompensatie, beperking van de inflatiecorrectie en opgelegde matiging ook voor de niet-looninkomens (tarievenbeleid, rentebeleid). Fundamentele belonings„fouren” moeten met behulp van functiewaardering worden gewijzigd. In het onderstaande wordt vervolgens apart vermeld wat er gebeurt onder handhaving van de koopkracht van de sociale minima resp. van de inkomens tot aan modaal.

Bij een economische groei van 1% vereist de financiering van ons program een gemiddelde daling van de netto-inkomens (koopkracht) van 1,8%. Als hierbij de inkomens tot modaal ge-

handhaafd worden dan betekent dit voor de inkomens daarboven een 1 à 8% (oplopend) per jaar inleveren oftewel 2 tot 30% in 4 jaar. Hieruit resulteert de inkomensverhouding 1:3 grofweg. Als de hoge inkomens met „slechts” 5% per jaar in koopkracht achteruitgaan dan moet er gekozen worden tussen handhaven koopkracht tot modaal of uitvoeren van het volledige program waarbij modaal ca. 2% per jaar moet inleveren.

Bij een economische groei van 0% is bij volledige uitvoering van het PPR-program een gemiddelde koopkrachtdaling van 3% nodig. Onder handhaving van de koopkracht van modaal betekent dit voor de inkomens daarboven een daling oplopend tot ca. 12% voor de bovenste 10%-laag van de inkomens, nu gemiddeld 66.000 gulden netto. Na vier jaar zit dan vrijwel iedereen „bovenmodaal” ook op modaal.

Laten we de koopkrachthandhaving van modaal los en handhaven we de sociale minima wel op de nullijn dan is er een koopkrachtdaling boven de minima nodig oplopend tot 4% per jaar voor modaal en tot 8% voor de bovenste laag. Ook dan resulteert een inkomensverhouding van 1:3, maar het verschil tussen sociale minima en modaal is dan bijna verdwenen (1:1¼). Met andere woorden als de voorgerekende inkomensdaling voor de hogere inkomens niet gerealiseerd kan worden dan staan behalve modaal ook de sociale minima op de tocht als we ons program willen uitvoeren bij 0% groei. Het is aan het congres om te beoordelen welke inkomensontwikkelingen het aanvaardbaar en welke het uitvoerbaar acht. Vervolgens kan de prioriteiten afweging plaatsvinden tussen volledige uitvoering van het program (waaronder het creëren van werk) en handhaving van de koopkracht van modaal resp. de sociale minima.

(advertentie)

Wie wil zijn huis in of om Heerlen verhuren (ruilen?), 2 of meer weken tussen ± 18 juli en 28 augustus, aan vrouw, man + 1 of 2 volwassen kinderen. Nette bewoning gegarandeerd. Bereid tot borgsom. Wim Koster, Gersteveld 25, Veenendaal, 08385-10991.

Gemeente, stop met afname van Dodewaard-elektriciteit

BEN BAKS

De gemeente Den Haag – en met haar vele andere Nederlandse steden – is (nog?) bij lange na niet zo ver als Amsterdam, waar het gemeentebestuur op korte termijn de sluiting vraagt van de kerncentrale Dodewaard als lid van de raad van commissarissen van de GKN, Gemeenschappelijke Kernenergiecentrale Nederland. Amsterdam voert hiermee een motie uit, die in april door de gemeenteraad is aangenomen – met alleen de stemmen van CDA en D'66 tegen. Den Haag neemt als gemeente nog steeds kritiekloos in Dodewaard geproduceerde elektriciteit af... Daar moet een eind aan komen.

Vandaar dat het Haagse PPR-raadslid Jack Verduyn Lunel via een reeks van zeven schriftelijke vragen aan Burgemeester en Wethouders voorstelt te stoppen met het afnemen van Dodewaard-elektriciteit. Vragen, die PPR-

raadsleden in andere gemeenten misschien kunnen inspireren. Al was het maar omdat de recente indrukwekkende betogingen in Dodewaard (en in het Belgische Mol) duidelijk hebben gemaakt dat het sluiten van kerncentrales een wens is die duidelijk leeft onder de mensen. „De grote en onaanvaardbare risico's van de toepassing van kernenergie zijn, naar ik aanneem, ook bekend bij het College van B en W”, aldus Jack Verduyn Lunel.

Met diverse andere gemeenten is ook Den Haag duidelijk betrokken bij de exploitatie van deze kerncentrale en zou dus kunnen bijdragen tot de sluiting daarvan. „Naar mijn stellige overtuiging is dat ook gewenst”, aldus het PPR-gemeenteraadslid.

De NV Elektriciteitsbedrijf Zuid-Holland (EZH) neemt voor f 10.425.000,- deel in het aandelenkapitaal van de FKN. Deze laatste heeft de kernenergiecentrale Dodewaard gebouwd, en exploiteert deze ook.

De gemeente Den Haag is aandeelhoudster van de EZH en heeft twee leden in de Raad van Commissarissen. Bovendien koopt het Gemeentelijk Energie Bedrijf elektriciteit in van de EZH, terwijl de EZH o.a. afnemer is van de door kernenergie verkregen elektriciteit van Dodewaard.

„Onze gemeentelijke betrokkenheid is op deze manier overduidelijk”, zo stelt het raadslid in zijn toelichting op de schriftelijke vragen.

De door Jack Verduyn Lunel aan het College voorgelegde vragen kwamen er in hoofdzaak op neer of B en W via zijn vertegenwoordiging in de EZH zich in het verleden actief heeft opgesteld tegen de afname van elektriciteit van de kerncentrale Dodewaard c.q. gepleit heeft vóór de sluiting van de kernenergiecentrale in Dodewaard, én de vraag of B en W via een aktieve inzet de volgende zaken willen bewerkstelligen:

a. dat de EZH geen kernenergie-elek-

WENSKAARTEN UIT LELYSTAD

ALTERNATIEVE MILIEU- EN VREDESKAARTEN

Reeds enkele jaren organiseert de werkgroep "Samen Doen" van het P.P.R.-actiecentrum Lelystad een wenskaartenactie om door middel van zwart-wit-tekeningen op kringlooppapier onze gezamenlijke "Groene Front-idealen" uit te dragen.

Door het ontbreken van een speciale wens zijn de kaarten zowel voor de jaarwisseling als het gehele jaar door te gebruiken.

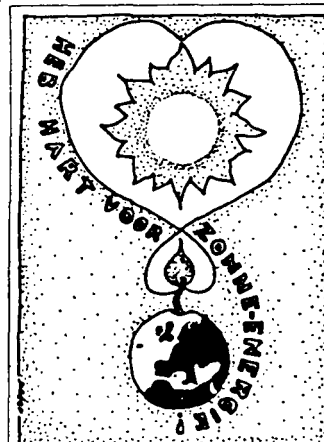
Tevens steunen wij met het batig saldo onze geestverwanten, zoals "Stop de neutronen bom", "Stop Kernenergie", "Kerk en Vrede", Amnesty International", "Wereldwinkel", enz. enz..

De dubbele kaarten zijn 2-zijdig bedrukt met tekeningen en bijpassende tekst.

Een set (10 verschillende kaarten met tekeningen + enveloppen) kosten f 3,50 met porto f 5,--, 2 sets f 9,-- en 3 sets f 14,--.

Deze kaarten zijn uitsluitend te verkrijgen na storting van het verschuldigde bedrag op postgirorekening 4752157 ten name van H.J. Jacobs, Lelystad. Inlichtingen tel. 03200-21065 of 40356 schriftelijk:

H.J. Jacobs, Kreek 76, 8212 XD Lelystad.

WIJ WISSEN U,

EN VERDER, DAT

- Nederland groen blijft, niet overspoeld door overvloedige wegen en bruggen;
  - de dorpen hun karakter niet verder verliezen;
  - het milieu kans krijgt zich te herstellen;
  - de kinderen en ook de volwassenen hun "leefruimte" behouden of terug krijgen;
  - het overblijvende werk weer iets beter verdeeld kan worden;
- en verder wensen wij U een leven op menselijke maat.

triteit meer van Dodewaard afneemt; b. de EZH sluiting van Dodewaard gaan bepleiten, en voorzover dat niet lukt;

c. dat de EZH niet langer deelneemt in de GKN ten behoeve van de exploitatie van Dodewaard.

Tenslotte wordt het College gevraagd, of, indien het onder a, b. en c. genoemd niet tot positieve resultaten leidt, B en W bereid is voor wat betreft het Gemeentelijke Energie Bedrijf conse-

quenties te trekken in het kader van deelneming aan en afname van de EZH.

Binnenkort komt het Landelijk Energie Komitee met een bulletin dat meer informatie verschaft over de betrokkenheid van gemeenten en provinciale besturen bij de productie c.q. exploitatie van kernenergie. Dit „special“-nummer (bulletin nr. 9, oktober 1980) is ad f 2,- te bestellen bij: LEK, 2e Weteringplantsoen 9, Amsterdam, gi-

ro: 3567199; tel. 020 - 221366.

De schriftelijke vragen van Jack Verduyn Lunel kunnen aangevraagd worden bij: PPR-gemeenteraadsfractie, Groenmarkt 7, Den Haag, tel.: 070 - 624121 tst. 2029. Met deze informatie en de informatie van het LEK, verdient het aanbeveling om in gemeenteraden en provinciale staten deze zaken aan de orde te stellen. Zegt het voort!

Civiele verdediging

Henk Waltmans heeft tijdens de discussies over de taken van de BB (Bescherming Bevolking) in vredes- en oorlogstijd in de vaste commissie van de Kamer voor de civiele verdediging een motie ingediend waarin de regering wordt gevraagd om een nieuwe opzet van de civiele verdediging in ons land.

Een doeltreffende civiele verdediging in Nederland kan – aldus de motie – geen nucleaire componenten omvatten. Immers:

– een redelijke beveiliging van de Nederlandse bevolking tegen de gevolgen van aanvallen met kernwapens is onmogelijk, en

– de huidige opzet van civiele verde-

diging versterkt de illusie over de bruikbaarheid van kernwapens.

De organisatie en de technische inrichting van het geheel van de civiele verdediging moet zo zijn dat de component „reactie op een nucleaire aanval“ buiten beschouwing blijft. Dit past exact, aldus Henk Waltmans, bij een andere doelstelling van de PPR: Nederland kernwapenvrij. De civiele verdediging moet zich richten tegen de gevolgen van een oorlog waartegen men zich kan wapenen: een conventionele oorlog. Eventueel kan men zich wapenen tegen sommige – niet alle – vormen van een chemische oorlog. Maar dat geldt niet voor een kernoorlog, waar dan nog bijkomt dat men zich

door voorbereiding op zo'n soort oorlog juist bevordert dat deze er ook komt.

Het tot dusver gevoerde beleid kent geen cijfermatige onderbouw, op wat voor soort oorlog men zich voorbereidt wordt in het midden gelaten. Soms kent het lachwekkende kanten: volgens de richtlijnen zou in geval een 'ramp', wat dat ook mag betekenen, heel de bevolking van Amsterdam zich moeten ontkleden bij het betreden der schuilgelegenheid, vervolgens douchen en verder met zijn alleen in die gelegenheid blijven, die – en dat is het allerwaaste – slechts plaats biedt aan 20.000 mensen.

De volledige tekst van wat Henk Waltmans in dit verband heeft gezegd is voor belangstellenden verkrijgbaar bij de PPR-fractie: tel. 070/614911.

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

Beunhazen en vrijwilligers

Alvorens concrete plannen te ontvouwen over bestrijding van werkloosheid, beunhazerij, energieverspilling en grondstofverbruik in de bouw- en reparatiebedrijven wil ik eerst een korte beschrijving geven van de grenzen tussen ontoelaatbare beunhazerij en toelaatbaar vrijwilligerswerk, dat bij voorkeur verricht zou moeten worden door werklozen, nog liever door jongeren, mede om hun vakbekwaamheid op peil te houden of op peil te brengen.

Wanneer bejaarden of mensen met een gering inkomen – bijv. beneden modaal – reparaties, verfwerk of kleinere vertimmeringen door bevriende burens of familieleden laten verrichten al of niet tegen een kleine vergoeding

beschouwt niemand dat als beunhazerij. Maar zodra iemand van dit soort klusjes gaat „verzamelen“ en bijvoorbeeld meer dan zeg x uren per maand gaat uitvoeren, dan begint het al naar beunhazerij te gaan reiken. Wij stellen daarom voor:

a. de mogelijkheid te openen vrijwilligerswerk toe te staan aan werklozen in bovengenoemde situaties; men kan daarvoor werklozen uitnodigen via bepaalde aan te wijzen organisaties, waarbij de aanvrager verplicht kan worden controleerbare gegevens over inkomsten e.d. over te leggen (loonstrookjes, aanslagbiljet inkomsten- en vermogensbelasting, e.d.); b. het invoeren van het 4% BTW tarief op arbeidslonen met behoud van het 18% BTW tarief op de gebruikte materialen, eventueel met een 28% BTW tarief voor

luxe geïmporteerde materialen;

c. het eventueel weer invoeren van de aftrekbaarheid van onderhoudskosten van de woning en van bepaalde reparaties, maar dan alleen van de arbeidslonen-deel – niet van de materiaalkosten, en niet van de zogenaamde „overheadkosten“, – eventueel met een maximum per jaar.

b. en c. wordt alleen toegestaan indien de aannemer, resp. het reparatiebedrijf duplicaatrekeningen opstuurt naar een centraal adres, waar belastingdienst en arbeidsinspecties e.d. het totaal aantal gewerkte uren per werknemer mogelijk kan controleren; op de rekeningen moeten data en aantal werkuren met naam van de werknemer vermeld staan.

Toelichting:

Door deze maatregelen kan men bereiken:

1. het minder aantrekkelijk maken van beunhazerij;
2. het bevorderen van werkgelegenheid bij bonafide kleine bedrijven (de „grootste“ werkgever in Nederland), omdat deze reeds gewend zijn dergelijke gespecificeerde rekeningen uit te schrijven);
3. het besparen van (vaak veel energie- en grondstoffeneisende) materialen; immers indien de arbeidslonen dalen wordt het weer rendabel gebruikte materialen opnieuw te gebruiken, hetgeen vooral bij vertimmeringen en reparaties vaak mogelijk is, maar momenteel vaak niet meer gedaan wordt met een beroep op de hoge arbeidslonen.

**Harry Meijers
Niebert (Gron.)**

Beleggen in woningen. Niet in Zuid-Afrika

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een grote bank. Op meer dan 58.000 spaarrekeningen is ruim 200 miljoen gulden ingelegd.

De ASN is een principiële bank. De enige spaarbank die het hart links draagt. En daar ook van getuigt. Door het spaargeld grotendeels te beleggen in sociaal en maatschappelijk verantwoorde projecten. Die geen lucratieve rentewinst uit Zuid-Afrika of Chili accepteert.

De ASN is een bank voor progressieve mensen. Die willen sparen met een rustig gevoel. In de zekerheid dat hun geld daar komt waar het nodig is. In de zekerheid dat hun rente - een prima rente - geen bijsmaak heeft. Geef uzelf dat rustige gevoel. Neem een spaarrekening bij de ASN.

Als uw hart links zit, is uw spaarbank heel dichtbij.

Sparen bij de ASN is sparen via uw girorekening. Doe het nu: u krijgt f 750 premie!

Als u voor 1 juli 1981 een spaarrekening voor uzelf opent met tenminste f 50,- als eerste inleg. Bij de ASN spaart u ook thuis. Via uw giroboekje. U spaart net zo snel of u haalt net zo makkelijk weer geld op als u een giro-overschrijving doet. Meer weten? Vul snel de bon in.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Zenden in enveloppe zonder postzegel aan **Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 VB Den Haag**. U kunt ook bellen 070-47 01 81. Of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station).

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- het bedrijfssparen

* aankruisen wat u wenst.

002

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
Geeft rente zonder bijsmaak

DE STEM DES VOLKS**Vrijheid van meningsuiting**

Door een ingreep vanuit het partijbestuur is een essentieel deel van onze ingezonden brief in de PPR-Aktiekrant van 10 oktober (pag. 20/21) weggevallen.

Daardoor is ons manifest „Radikaal in de realiteit” een beetje in de lucht komen hangen. Bij het manifest behoort een begeleidende brief waarin we vragen het stuk in de aktiecentra te bediscussieren (waarbij we bereid zijn het te komen toelichten) en om adhesiebetuigingen vragen.

We schreven verder, dat we op het najaarscongres een motie willen indienen voortvloeiend uit het manifest en de discussies erover in de aktiecentra. De ontwerp-motie is verkrijgbaar bij Kees Waagmeester, Veldbloemweg 63, 2403 EJ Alphen aan den Rijn, tel. 01720-23052, waar ook adhesiebetuigingen worden ingewacht.

De ondertekenaars achten het onjuist dat het redigeren van de aktiekrant niet aan de redaktie wordt overgelaten en dat van de zijde van het partijbestuur de vrijheid van meningsuiting, zo essentieel in een democratische partij, werd beknot.

Namens de manifestonder-
tekenaars,
Age Kamermans
Kees Waagmeester.

Zwart-wit

Sinds jaar en dag beheersen, zwart-wit gesteld, twee overtuigingen het denken in de PPR. Noem de ene de christelijke en de andere de socialistische: iedereen zal begrijpen wat ik bedoel. Nooit was er een overtuiging die de andere kon overheersen. Hierin lag de kracht van de PPR. Stel gemakshalve dat de partij bestaat uit top en basis dan waren beide overtuigingen in beide geleidingen te vinden.

De Tweede Kamerverkiezingen kwamen en de halve

DE STEM DES VOLKS

PPR liep over naar de PvdA. De PPR in de oppositie met een steeds groter wordende aversie jegens het nietszeggende, grauwe en grijze CDA. We raken terloops gelukkig ook nog het imago van een voormalig-christelijke partij kwijt. Mooi zo. Buitenparlementair worden we steeds aktiever en er worden visies ontwikkeld die lekker links zijn en die beter zijn dan vele PvdA-denkebeelden.

Zodoende kreeg aan de basis naar mijn stellige overtuiging de, zeg: socialistische, visie de overhand. Dat dit in de top niet ongenueanceerd werd overgenomen vind ik op zijn minst verstandig, maar wat we de laatste weken krijgen voorgeschoteld is toch wel verontrustend. De verkiezingen komen weer in zich en de PPR-top wil gaan vrijen met allerlei mensen die nog net wel of net niet meer CDA zijn en denken. Persoonlijk zie ik dit om twee redenen niet zitten: 1. deze taktiek riekt wat naar verraad aan de basis (en van de basis moet de PPR het hebben, zegt de top), 2. het lijkt mij beter met ons programma stemmen van de PvdA terug te winnen, want we zijn meer een alternatief voor de PvdA dan voor het CDA.

Als de taktiek die nu gevolgd wordt, ingegeven wordt door de hoop enkele door het christendom geïnspireerden over de streep te helpen omdat op die wijze een links meerderheidskabinet mogelijk is, dan is dat machtspolitiek. En dat is iets de PPR onwaardig.

De PPR doet er als partij beter aan de polarisatie binnen haar eigen gelederen opzij te zetten en terug te keren naar de in het begin geschetste situatie van enkele jaren geleden.

Jos Ruwel
Nijmegen

Reaktie op het manifest

In aktiekrant nr. 162 is het manifest „Radikaal in de realiteit” gepubliceerd, dat we eerder al als aktiecen-

DE STEM DES VOLKS

trum hadden ontvangen. Wij konstateren een verband met de aktie van Bas de Gaay Fortman, die door hem via „De Rode Haan” van 4 oktober wereldkundig werd gemaakt. Het bemoedigde ons te vernemen, dat de kerngroep deze aktie scherp heeft afgekeurd. Met dit manifest hebben wij evenzeer grote moeite.

Wij zijn nl. van mening, dat de PPR weer op de goede weg is. Het dieptepunt is duidelijk gepasseerd. Wij merken dat aan eigen ervaringen: leden worden weer gemotiveerd, mensen krijgen weer belangstelling; het voorjaarskongres in Amersfoort, waar Ria met haar rede zeer inspireerde en waar met de beleidsnota ook de motie van Groningen werd aangenomen, wat ons het vertrouwen geeft, dat de definitieve nota een stuk zal zijn waarmee wij kunnen werken.

Verder wijzen wij op de opmerking van de PPR-jongeren en de verbetering van de PPR-aktiekrant.

Niets hiervan is terug te vinden in het manifest, dat blijkbaar is geschreven vanuit een negatieve optiek op de PPR. Men trekt de harde konklusie, dat er iets fundamenteel fout is met de manier waarop de PPR naar de kiezers toe funktioneert. Wat er dan fundamenteel fout is, komt er niet uit, terwijl dat volgens de opstellers een latent aanwezige wetenschap is bij PPR-leden die een afwachtende houding aannemen (en dat waren er tot voor kort nogal wat).

Wij nemen tenminste niet aan, dat het overzicht wat dan volgt bedoeld is om evenzoveel feilen van de PPR aan te geven. Met diverse algemene opmerkingen kunnen wij het best eens zijn, maar het brengt geen nieuws, en zeker geen inspiratie. Wat wil men nu eigenlijk met dit stuk? Het lijkt nog het meest op een draaiboek vol met houdingen die wij t.o.v. anderen en situaties dienen aan te nemen om succes te hebben. Maar geen woord over de uitgangspun-

DE STEM DES VOLKS

ten van de PPR en over het radikale denken zelf. Wij betreuren dit manifest dan ook bijzonder, omdat met de verkiezingen in zicht de polarisatie wordt opgeroepen en het vertrouwen geschaad! Het snijden in eigen vlees is, zo lijkt het, in de PPR tot kunst geworden.

De opstellers van het manifest hebben drie jaar lang de gelegenheid gehad de discussie over hun zienswijze op gang te brengen. Het zou de beeldvorming over de positie en de funktie van de PPR hebben gediend. Het is mogelijk, dat de oorzaak van het afwachten gezocht moet worden bij de inhoud van de stellingen die het najaarskongres van 1977 heeft aangevaard. Naar onze mening was ook dat feit meer een manifestatie dan de stellingen een bron van inspiratie waren. Bas vergiste zich toen hij aan het slot van het kongres uitriep: „EP: „De PPR is weer gevaarlijk!” Dit is, ook volgens de opstellers van het manifest, de afgelopen jaren niet gebleken. Maar aan de Tweede Kamerfraktie, het bestuur en de overige PPR-vertegenwoordigers heeft het zeker niet gelegen. Ze hebben zich kapot gewerkt. Hebben wij radikalen zelf de PPR niet een tijd laten zitten? Wij kunnen ons nl. nauwelijks voorstellen, dat veel leden bewust 3 jaar principieel niet-aktief zijn.

Het beklemtone van de verwantschap met de CDA-dissidenten wijzen wij van de hand. Rankune is ons hierbij vreemd. Dit standpunt doet echter afbreuk aan PPR-uitgangspunten en doet onrecht aan al die leden die hun radikale denken ontlenu aan andere bronnen. Wij hebben er steeds meer bezwaar tegen, dat de bestaani! de funktie van de PPR niet alleen wordt verdedigd, maar meer nog wordt opgehangen aan het opsommen van enkele op zich belangrijke items, zoals atoom-pacifisme, bedrijfsdemokratisering, enz. Duidelijk moet worden, dat het radikale denken leidt tot een samenhangend maatschap-

DE STEM DES VOLKS

pijbeeld en dito program. Wij dringen er dan ook bij het bestuur op aan, dat de motie Groningen snel wordt uitgevoerd!

Aktiecentrum Grave

STICHTING WERKGROEP INDIANEN PROJECT
BLVDROEGH 20 1616 TV AMSTERDAM AA 080000 1982 100 000 0000 - 7100 00
HOLLANDA THE NETHERLANDS HOLLAND

Appèl op de leden van de PPR

De oprichters van onze partij wilden in 1968 iets wél en iets niét.

Wat zij wél wilden was: het ontwikkelen van een politiek program en een politiek beleid waarin vrede voorrang zou krijgen boven geweld, recht boven macht, waarin welzijn van mensen belangrijker was dan welvaart, waarin leefbaarheid hoger werd aangeslagen dan economische groei, waarin solidariteit zou gaan boven eigen belang en zelfzucht, in eigen land, maar vooral ook daar buiten.

Wat zij niét langer wilden was: het Evangelie, dat hen ter harte ging, gebruiken als dekmantel voor een beleid dat onvoldoende aan hun radikale verlangens voldeed.

DE STEM DES VOLKS

Afkomstig uit de KVP en – in mindere mate – uit de andere konfessionele partijen,ervoeren zij het als een opluchting eindelijk datgene wat hen bewoog waar te kunnen maken in een politiek program dat sindsdien altijd is gekenmerkt geweest door een fundamenteel nieuwe aanpak van de problemen van onze samenleving.

Vandaag, twaalf jaar later, mogen wij vaststellen dat nog steeds diezelfde radikale uitgangspunten ons program kenmerken en dat wij – wanneer het maar mogelijk was – daarvan ook iets hebben weten te verwezelijken, landelijk, provinciaal, plaatselijk. Diskussies over uitgangspunten tussen katholieken, hervormden, gereformeerden, onkerkelijken, humanisten, of wat dan ook, zijn binnen onze partij in al die jaren nauwelijks gevoerd. Ze waren ook niet nodig, omdat wij elkaar vonden op program en beleid. En zo moet het – vinden wij – ook blijven. Intussen is er buiten de PPR wel het een en ander aan de hand. Het tot stand komen van het CDA roept nieuwe spanningen op voor diegenen die vinden dat het christelijk uitgangspunt bepalend moet zijn voor het politieke handelen maar in hun beroep daarop geen of onvoldoende gehoor vinden. Het is een situatie waarin wij ons, op basis van ons eigen verleden, goed kunnen herkennen.

Maar bovendien: wij kénnen degenen die zich op die manier bezorgd maken zo goed! Wij komen hen dagelijks tegen in de vredesbeweging, in milieugroepen, in de organisaties voor ontwikkelings-samenwerking, in activiteiten rond kernenergie en ook in de kerken en in de basisgemeenten. Juist omdat wij op zoveel terreinen met hen samenwerken begrijpen wij hun aarzeling en hun twijfels. Daaraan komen wij niét tegemoet door hen uit te nodigen en *masse* lid te worden van de PPR, al zijn zij na-

DE STEM DES VOLKS

tuurlijk van harte welkom. Ook niet door met overhaaste voorstellen te komen voor fusies tussen, bijvoorbeeld, „Niet bij brood alleen”, Arjos en de PPR, de oprichting van een nieuwe gezamenlijke partij of iets dergelijks.

Tóch willen wij voorkomen dat er een splitsing ontstaat (die beide zou verzwakken) tussen hen en ons, omdat wij zo duidelijk op veel punten hetzelfde nastreven.

Daarom willen wij konkreet voorstellen dat de PPR uitdrukkelijk de *mogelijkheid* open laat om hún eventuele lijst en de onze bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer in 1981 op een nader uit te werken wijze te combineren. Op die manier zouden zij hun zelfstandigheid en wij de onze niet prijs geven, al zouden in fraktieverband goede werkafspraken noodzakelijk zijn.

Zó zouden wij aan de kiezers een kans geven om door middel van voorkeurstemmen zich duidelijk uit te spreken. Zo scheppen wij de mogelijkheid om een wezenlijke invloed op het beleid uit te oefenen op basis van uitgangspunten zoals die reeds bij de oprichting van de partij werden geformuleerd.

Wij hebben onze bedoelingen verwoord in een motie die wij aan het komende PPR-kongres willen aanbieden. Wij hopen dat U er met elkaar over wilt spreken en er op het komende kongres een beslissing over zult willen nemen. Laten wij intussen in ieder geval in plaatselijke gespreksgroepen op zoek gaan naar een basis voor samenwerking tussen hen en ons. Wij doen een beroep op de aktiecentra om daartoe initiatieven te nemen.

8 oktober 1980

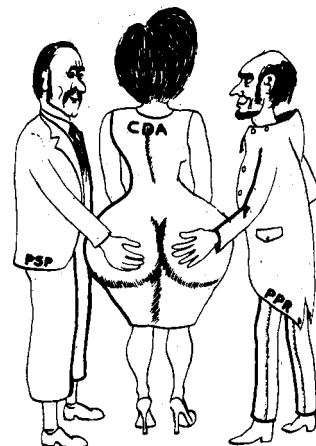
Dolf Coppes – Wouter van Dam – Henry Faas – Bas de Gaay Fortman – Erik Jurgens – Jacques Tonnaer – Boy Trip (in alfab. volgorde)

Corr: Noolseweg 32, Laren N.H.

DE STEM DES VOLKS

Emancipatie

Graag zou ik bij deze willen reageren op de afbeelding in de PPR-Aktiekrant nr. 159,

Uit: PEPER, van het PPR-aktiecentrum Haarlem.

Wanneer de PPR zich in wil zetten voor de emancipatie, zoals o.a. blijkt uit de door de voorzitter gehouden rede op het voorjaarscongres, dan snap ik niet, dat de redactie het over zijn hart heeft kunnen verkrijgen, om een dergelijke seksistische afbeelding te plaatsen.

Waarschijnlijk niet ten overvloede, moge ik erop attenderen, dat met deze prent politieke "humor" bedreven wordt over de rug van de vrouw als seksobject.

Als PPR-lid en als feministe, ben ik erg teleurgesteld over het feit, dat de redactieraad gemeend moet hebben dat dit niet in strijd zou zijn met de principes van een partij, die vecht voor "een menselijke samenleving, waar onderdrukking geen kans meer krijgt", zoals Ria Beckers in bovengenoemde rede benadrukte.

Een dergelijke afbeelding werkt m.i. de onderdrukking van de helft van de mensheid in de hand.

Tiny van Kempen Milsbeek-(L.)

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

28 NOVEMBER 1980, NUMMER 165

**ALS WIJ MET ZIJN ALLEN DIE VIJF ZETELS WILLEN,
DAN KOMEN ZE ER OOK**

RIA BECKERS

PPR

Aktie Krant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Ruud E. de Vringer,
Louis Vuurboom

redaktieraad

Werkgroep Publiciteit PPR

redactie

Karei Berkhout, Stéphanie Brokerhof,
Walter van Opzeeland (eindredacteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgerplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

Penningmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

Partijburo PPR, Singel 277,
1012 WG Amsterdam;
tel. overdag:
020-247570-227342;
's avonds:
Ruud E. de Vringer, 010-713660

basis-layout

Joep Paulussen

Kongres PPR-jongeren

Zaterdag 13 december wordt in jongeren­centrum De Schuur, Graafseweg 52 in Den Bosch, het kongres gehouden van PPR-jongeren. Alle PPR-jongeren en belangstellenden zijn welkom. Het kongres begint om 10.30 uur. De Schuur is vanaf het station bereikbaar met de bussen 3, 6 of 7.

Wie mee wil doen aan de inhoudelijke discussie kan zich melden bij de SJW, tel. 020 - 228461, en krijgt dan de stukken thuisgestuurd.

PPR-jongeren Noord-Holland hebben

(na een jaar voorlopig bestuur) het volgende bestuur gekozen: Jan Frederik van den Hoogen, voorzitter; Jan Sijm, sekretaris; Ton Wiegman, penningmeester; Saskia van Dongen, aktie-coördinatrice en vice-voorzitster; Rob Kniesmeyer, aktie-coördinator. Nieuwe leden zijn van harte welkom. Dit geldt niet alleen PPR-jongeren Noord-Holland, maar wie daarbij wil kan zich opgeven bij: Jan Sijm, Nes 140, 1693 CK Wervershoof, tel. 02288-2781.

AAN DE AKTIECENTRA

Jullie hebben ruim een maand geleden een LEK-bulletin special ontvangen in verband met (te starten) akties tegen de Dodewaard-centrale. Uit diverse hoeken van het land heb ik al reakties ontvangen: Lochum, Westervoort, Uithoorn, Alphen aan den Rijn, Venlo... In het vorige nummer (164) van deze aktiekrant schreef Ben Baks over de schriftelijke vragen van Jack Verduyn Lunel aan het Haagse college van

B. en W. Vermoedelijk zijn er nog veel méér aktiecentra al met iets bezig. Laat het mij alsjeblieft even weten, om een overzicht te kunnen maken voor een volgend nummer. Graag schriftelijk en eventueel begeleid door een kranteknipser naar: Roerdompstraat 7, 1531 XE Wormer. Veel succes,

Jan van den Broek

FOTO-OMSLAG: De „top-vijf” van de PPR-kandidatenlijst voor de Tweede Kamerverkiezingen, zoals die door het kongres is vastgesteld; van links naar rechts: Jack Verduyn Lunel (nr. 5), Jaap Röell (nr. 4), Ria Beckers (lijsttrekker), Henk Waltmans (nr. 2) en Peter Lankhorst (nr. 3);

foto: Dick van der Horst, genomen na de laatste Kerngroep in Utrecht.

28 nov. - 12 dec.

Heemstede - 30 nov., De Appelkamer, 10.00 u.: Egbert Boeker over Natuurwetenschappen en techniek.

Eindhoven - 30 nov., De Metro (Smalle Haven 1), 14.00 u. man. open werkende jongeren­centrum tegen fascisme.

Rotterdam - 30 nov., De Doelen, sluiting Vierde Russell Tribunaal.

Nijmegen - 2 dec., 0'42, 20.00 u.: ledenverg. aktiecentrum.

Amsterdam - 2 dec., PPR-aktiecentrum (Prinsengracht 316), 20.00 u.: alg. best. aktiecentrum.

Amsterdam - 4 dec., De Populier, 20.00 u.: debat progressieve samenw. Ria Beckers - Ed van Thijn;

Tilburg - 8 dec., PPR-winkel, 20.00 u.: Ria Beckers over burg. ongehoorzaamheid;

Roermond - 12 dec., Orangerie, 19.30 u.: prov. ledenverg. PPR-Limburg met o.a. Ria Beckers.

Nijmegen - 9 dec., 0'42, 20.00 u.: bestuursverg. aktiecentrum.

Delft - 11 dec., Natuurk. lab. TH, 15.30 u.: Egbert Boeker over Wetenschaps­mensen in de wapenwedloop.

Nijverdal - 12 dec., Hotel Buursink (Grotestraat 53), ? u.: prov. kongres PPR-Overijssel, spr. o.a. Peter Lankhorst.

Alphen aan den Rijn - 13 dec., wilgen snoeien, vanaf 10.00 u.: opg. tel. 01720-23572.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Zelfbewust, vol vertrouwen

RIA BECKERS

Zondagavond na het kongres. Een telefoontje van Boy Trip, die ziek is en het geheel op een afstand via de media heeft gevolgd. Zijn commentaar: „geweldig!”

Je realiseert je dan nog eens hoeveel we hebben geleerd vergeleken bij een aantal jaren geleden. De hele vrijdag een volle zaal. Uitstekende voorzitters. Een organisatie die op rolletjes liep. En een verkiezingsprogram dat heel snel en efficiënt werd afgewerkt. Soms iets te snel, blijkt later, als in het land de mening heeft postgevat dat de PPR de komende vier jaar de monarchie wil afschaffen. Misschien vraag je daar wel een beetje om als je als enige partij ook je lange termijn visie in een verkiezingsprogram onderbrengt.

De opkomst van rond de duizend mensen op zaterdag zorgde niet alleen voor de bekende enthousiaste PPR-sfeer, hij bracht ook de nodige vertraging. Met het verstrijken van de tijd namen de orde-voorstellen toe. De bus naar Limburg vertrok. Maar ondanks alles hadden we om half vijf een nieuw verkiezingsprogram én een prima kandidatenlijst. Restte toen – behalve een toespraak van campagneleider Leo Jansen – nog één agendapunt. Een verslag van het partijbestuur over gesprekken

met de werkgroep NBBA en twee moties.

Het partijbestuur vroeg mandaat om voortzetting van de gesprekken. Als een en ander zou leiden tot voorstellen voor een of andere vorm van samenwerking met een nieuwe progressieve partij, zou de beslissing daarover uiteraard aan het kongres zijn. PPR-Den Haag wilde het bestuur bij voorbaat binden aan een grens: niet verder dan lijstverbinding.

In de discussie die volgde speelde nogal wat door elkaar: Manifesten en appels van individuele partijleden met de suggestie van een gezamenlijke lijst, de afloop van het NBBA-kongres die een nieuwe partij onwaarschijnlijk maakte, de onduidelijkheid over signatuur, achterban én program van zo'n partij als zij er al zou komen, de vraag welke concrete mogelijkheden van samenwerking er eigenlijk waren, de campagne en zelfs de opiniepeilingen.

Het gevolg was dat men de werkelijkheid hier en daar wat uit het oog verloor. De werkelijkheid was, dat bestuur en fractie drie jaar lang het ene initiatief na het andere hebben genomen om de progressieve samenwerking nieuw leven in te blazen. Dat zij drie jaar lang attent zijn geweest op mogelijke nieuwe ontwikkelingen, van welke kant ook.

Dat zij, nu er vanuit het CDA iets leek te gebeuren, vonden dat de PPR daar alert op moest reageren. Want als er al een nieuwe partij moest komen, dan zou dat in elk geval tot versterking van het progressieve kamp moeten leiden en niet tot versnippering.

Wat doe je dan? Een verkennend gesprek voeren: Wie zijn jullie? Wat willen jullie? En hoe past dat in ons gezamenlijk streven naar een progressieve meerderheid? Het partijbestuur heeft heel voorzichtig geopperd, omdat het ervan uitging dat mensen hun eigen keuze moesten maken. En zover was het nog niet. Dat was de situatie op het moment van het kongres.

Er was dan ook geen enkele reden om de open opstelling van de PPR bij voorbaat af te grenzen. Wat het kongres tenslotte ook niet deed. Men kan langzamerhand weten dat partijbestuur en fractie de partij serieus nemen. Zij proberen al drie jaar waar te maken dat de discussie over het functioneren van de democratie binnen de partij begint.

Argwaan en onzekerheid waren in dit geval misschien begrijpelijk gezien de vóórgeschiedenis van de discussie, ze zijn niet terecht. En de PPR heeft alle reden – zeker na zo'n kongres – om zelfbewust en vol vertrouwen de verkiezingen in te gaan.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

De PPR kan terugzien op een geslaagd najaarskongres, dat duidelijk mèer is geworden dan alleen een „programkongres” – zoals het aanvankelijk werd betiteld. Tijdens de twee kongresdagen in Amsterdam – vrijdag 14 november in Kras en de volgende dag in de RAI – werd niet alleen een goed partij/verkiezingsprogram vastgesteld. De soms ietwat verhitte, maar altijd vruchtbare discussies hebben er ook toe geleid dat – naar de

woorden van Ria Beckers – veel wantrouwen is weggenomen en het bestuur alle vertrouwen krijgt om het zijne te doen om de partij zo mogelijk te versterken en een PPR-bijdrage te leveren aan een progressieve meerderheid. Het volgende overzicht van het kongresverloop moest kort worden gehouden, maar op onderdelen kunnen wij later nader ingaan.

Programkongres wordt manifestatie van werken aan progressieve meerderheid

Partijprogramma

Verreweg de meeste tijd besteedde het kongres aan de behandeling van het ontwerp-verkiezingsprogramma, dat (volgens een amendement van Agglomeratie Eindhoven) in zijn uiteindelijke redactie „partijprogramma” gaat heten. Het krijgt een samenvatting (Utrecht-stad) en er wordt een bondiger en goedgeprofileerd verkiezingsprogramma uit afgeleid (Aggl. Eindhoven).

Uitspraken die tijdens de goed-geleide en goed-voorbereide discussies naar voren sprongen (en ook in de media aandacht kregen) waren onder meer:

- „op den duur streeft de PPR naar afschaffing van de monarchie” en zij zoekt een democratischer vormgeving van het staatshoofd (Zutphen) en: niet-rechtstreeks kiezen van het staatshoofd (Den Haag);
- wettelijke regeling van het gebruik door politie en BVD van foto-, film- en videoapparatuur (partijbestuur);
- bevallingsverlof/ouderschapsverlof, dit laatste eventueel door de man i.p.v. de vrouw op te nemen (Leiden);
- positieve diskriminatie van jongeren op de arbeidsmarkt (Leiden) en „minimumjeugdloon = minimumloon” (PPR-jongeren);
- binnen het kader van sociale dienstplicht/vredesdienst zoeken naar mogelijkheden voor totaal-dienstweigerars (partijbestuur);
- Israël moet PLO erkennen (Gronin-

gen), maar PLO moet ook Israël erkennen (partijbestuur);

- geen homo-diskriminatie in APV's, pensioenen en tehuizen voor ouderen (PPR-flikkers en potten);
- PPR-vrouwen en PPR-flikkers en potten moeten als groep kandidaten

FOTO: Menne Vellinga

kunnen stellen, moties indienen enz. (PPR-vrouwen/PPR-flikkers en potten);

– geen f 1.000,-, maar f 1.500,- op de partijbegroting voor PPR-vrouwen en PPR-flikkers en potten.

Een motie van Leiden tegen vergade-

ren op vrijdag werd (zaterdagochtend) verworpen. De opkomst was vrijdags bijzonder groot.

Kamerlijst

De kandidatenlijst, waarmee de PPR de komende Tweede Kamerverkiezingen in gaat ziet er door de verkiezingen tijdens het kongres als volgt uit:

1. Ria Beckers;
2. Henk Waltmans;
3. Peter Lankhorst;
4. Jaap Röell;
5. Jack Verduyn Lunel;
6. Wouter van Dam;
7. Gerritjan van Oven;
8. Stéphanie Brokerhof;
9. Wim de Boer;
10. Emmy van Noord;
11. Dolf Coppes;
12. Ad Melkert;
13. Kees Waagmeester;
14. Berend Kingma;
15. Herman Verbeek;
16. Cint Kortmann;
17. Paul van der Hijden.

Ria Beckers werd uiteraard met algemene stemmen gekozen als lijsttrekker. Henk Waltmans, die in september door drie van de vier regio's, en later ook door de kerngroep op de tweede plaats was gekozen, maar door het partijbestuur als nummer vier was geadviseerd, kreeg zijn tweede plaats na een nek-aan-nekrace met Peter Lankhorst. Deze laatste was zowel door het partijbestuur als door de kerngroep en

twee van de vier regio's, als derde aangewezen. Jaap Röell was voor het partijbestuur nummer twee, voor de kerngroep nummer vijf, maar voor twee van de vier regio's nummer vier. De kerngroep had Jack Verduyn Lunel als vierde geadviseerd. Zijn verkiezing op de vijfde plaats is dus volgens het advies van het partijbestuur. Wouter van Dieren, die aanvankelijk ook op de kandidaatstelling voorkwam, had zich teruggetrokken.

Lijstverbinding

Op voorstel van het partijbestuur besloot het kongres te streven naar een lijstverbinding met in de eerste plaats de PvdA en daarnaast met PSP, CPN en D'66 in een zo groot mogelijke combinatie van deze partijen. Bij de verkiezingen van 1977 had de PPR alleen met de PvdA een lijstverbinding.

Goudzwaard c.s.

Aan het einde van het kongres, in de late namiddag van de zaterdag, kwam het tot een discussie, en tot stemming, over twee moties in verband met de contacten met professor Goudzwaard c.s. Het ging hierbij tussen de motie van PPR-Den Haag - die werd verworpen - en de aangenomen motie van het partijbestuur. (Een motie van Kees Waagmeester c.s., de ondertekenaars van het „Manifest”, was door de indieners ingetrokken.)

De motie van het partijbestuur kreeg een ruime meerderheid van 246 stemmen, tegen 166 en 6 onthoudingen. In de aldus aangenomen motie spreekt het kongres uit dat de inbreng van het partijbestuur bij de gesprekken met Goudzwaard c.s. het vastgestelde verkiezingsprogramma zal zijn en de volgende punten:

a. de politieke ontwikkelingen rondom het CDA (de besprekingen tussen de „loyalisten”: tien CDA-kamerleden, en de standpunten van de Arjos); hier wordt door de PPR-vertegenwoordigers de bereidheid uitgesproken voor politiek overleg met groeperingen die uit het CDA treden, dan wel om overleg vragen;

b. de vraag of, en in hoeverre, het politiek handelen moet uitgaan van beginselen, en eventueel welke beginselen dat zouden moeten zijn; hier wordt

door de PPR-vertegenwoordigers verwezen naar de in 1973 vastgestelde PPR-Visie (zie PPR-aktiekrant 164, pag. 4); de PPR presenteert zich als een open partij waar iedereen welkom is die het programma wil realiseren; de PPR heeft er dus bewust voor gekozen geen christelijke partij te willen zijn; de partij wil de bereikte breedheid in het ledenbestand niet verengen;

c. de vraag naar de voorkeur voor een progressief meerderheidskabinet, dan wel een kabinet op „brede basis”; in het laatste geval dan wel gebonden aan een progressief kernprogramma en regeerakkoord; hier wordt vanuit de PPR gepleit voor een progressief meerderheidskabinet;

d. de vraag van een eventuele verbinding van lijsten, dan wel combinatie tot een nieuwe, en de naam daarvan; de PPR houdt vast aan de identiteit die zij in dertien jaar heeft opgebouwd, zowel intern als extern.

Het partijbestuur zegt in deze motie toe het resultaat van de gesprekken voor te leggen aan het kongres van april 1981 of - als daartoe aanleiding bestaat - aan een extra-kongres op een

FOTO: Menne Vellinga

eerder tijdstip. De noodzakelijke besluitvorming zal dan ook plaats vinden tijdens het voorjaarskongres (of een extra-kongres).

Wat zo'n eventueel extra-kongres betreft, vice-voorzitter Egbert Boeker zegde toe dat dit in januari of februari

zou worden gehouden als het verloop van de besprekingen daartoe aanleiding geeft. Mocht dit gevolgen hebben voor de verkiezingen van de Tweede Kamer, dan zal zo'n extra kongres daarover uiteraard moeten beslissen. De discussie spitste zich toe tussen Jaap de Jong, die de motie-Den Haag verdedigde, en Egbert Boeker. Met nadruk herhaalde deze laatste dat er absoluut geen sprake kan zijn van een opheffing van de PPR. Bij de besprekingen zal het partijbestuur alle openheid jegens de PPR-leden in acht nemen.

De motie-Den Haag, verworpen met 277 tegen 195 stemmen bij 8 onthoudingen, wilde het mandaat van het partijbestuur bij de besprekingen enigszins beperken door als uitgangspunten te stellen:

1. versterking van de PPR is in het belang van de progressieve politiek in Nederland;
2. de PPR zal zelfstandig de verkiezingen in gaan met een eigen lijst en programma, zoals vastgelegd door het kongres.

Volgens dit mandaat zou het partijbestuur een eventueel (toch) nieuw op te richten progressieve (MBBA-) partij moeten betrekken bij een zo breed mogelijk samengestelde lijstverbinding, maar niet verder mogen gaan. De Haagse motie stelde verder vast dat er geen reden is om te twijfelen aan de eigen rol die de PPR in de Nederlandse politiek speelt en dat het onverstandig is onduidelijkheid te veroorzaken.

Ria Beckers constateerde in haar slottoespraak dat de verschillen tussen de motie van het partijbestuur en de verworpen motie-Den Haag uiterst klein zijn en dat de bedoelingen vrijwel eender zijn. Het partijbestuur, zo zei zij, verdient het mandaat door de wijze waarop het tot dusver heeft gehandeld. De kongresdiskussie heeft ertoe bijgedragen dat veel wantrouwen is weggenomen en dat het rond de PPR gevormde beeld van betrouwbaarheid, van rustig en goed met elkaar omgaan verder is bestendig.

Kampanjeleider Leo Jansen sloot (meer dan twee uur over tijd...) het kongres met een van zijn onnavolgbare pep-toespaken: wij staan nu met zijn allen voor de taak te gaan werven voor een progressieve regering.

Ria Beckers: Als wij met zijn allen die vijf zetels willen dan komen ze er ook

FOTO: Menne Vellinga

Twee dingen zijn de huidige PPR-fractie in de Tweede Kamer de afgelopen jaren heel duidelijk geworden:

- de PPR heeft een onmisbare inbreng waar het gaat om economische groei, energiebeleid, ontwapening, werk en inkomen en de rechten van het individu;

- juist een partij als de PPR verkeert in de positie nieuwe bruggen te slaan tussen politiek en samenleving.

Dit zei Ria Beckers in haar kongresrede, die zij hield nadat zij met algemene stemmen was gekozen tot lijsttrekker bij de komende Tweede Kamerverkiezingen. Zij begon met een kort verslag van het fraktiewerk en kon constateren dat er sprake is van groeiende waardering voor het werk van de fractie: hard werken waaruit vele initiatieven voortkomen inzake bescherming persoonsgegevens, rechten van patiënten, vreemdelingen- of jeugdbeleid, neutronenbom, energiepolitiek enz. Uit alles blijkt dat de PPR er is. Maar: „dat is geen reden voor zenuwachtig gedoe over weer een nieuwe koers die nodig zou zijn, over weer nieuwe strategie-uitspraken, die we zouden moeten doen.

Helemaal geen reden ook om datgene prijs te geven wat de partij als verworvenheden ervaart. Maar alle redenen om niet-krampachtig en vol zelfvertrou-

wen het nieuwe vertrouwen dat groeiende is in stemmen om te zetten - stemmen voor wat de PPR wil en voor een gezamenlijk progressief beleid.

Ziende blind

Een partij als de PPR is nodig. In dit verband wees Ria Beckers op de bevindingen van het recente Amerikaanse „Rapport aan de president”, dat groeicijfers geeft over wereldbevolking en armoede, die het zelf „dramatisch” noemt. Het aantal ondervoede mensen in de wereld, bijvoorbeeld, zou volgens dit rapport stijgen van 1,5 miljard in 1975 tot bijna 1,75 miljard in het jaar 2000. Vanaf 1985-'86 zouden per jaar 100 miljoen kinderen van honger sterven.

„Wie deze cijfers tot zich laat doordringen”, aldus Ria Beckers, „vraagt zich voor de zoveelste maal af waar we in het rijke Westen eigenlijk mee bezig zijn. Onze kortzichtigheid is grenzeloos. In plaats van alle krachten te bundelen en alle technologie in te zetten om deze situatie het hoofd te bieden en ons aller toekomst veilig te stellen wordt gekozen voor het eigen voordeel op korte termijn. En zelfs dat is niet meer waar. Een verdubbeling van produktie en consumptie in de komende 20 jaar - en daar is ons groei-

beleid op gericht - brengt ook ons eigen land alleen maar nadelen.

Het betekent dat Rijnmond tweemaal zo groot en het Waddengebied industrieterrein wordt, het betekent een enorme verarming van onze schaarse natuur, het betekent nóg meer vervuiling en een verdubbeld energiegebruik. Het betekent daarnaast: meer eenzaamheid, verdrukking, angst, arbeidsongeschiktheid en ziekte. Het betekent niet minder maar meer werkloosheid.

Zijn we dan toch alleen maar bezig om de machtspositie van een economisch systeem te verdedigen? Moeten we daarop kiezen voor kernenergie, voor tienduizenden kernwapens, nieuwe chemische en bacteriologische wapens, satelietwapens, ga maar door? Moeten we daarom 750.000 arbeidsongeschikten en 300.000 werklozen voor lief nemen?

Hoe komt het dat we ziende blind zijn? Is dat de verblindings van de macht? Bij de EEG die bang is zijn rol in de wereld te verliezen? Bij de olie-industrieën en de grote banken, die alles is gelegen aan zekerheid en continuïteit? Bij een regering, die wil slagen en het in zijn broek doet voor de NAVO en het grootkapitaal?

De machten van vandaag hebben op zijn minst oogkleppen op. De machten

van vandaag onderdrukken, want zij kiezen in de eerste plaats voor het eigen belang. De machten van vandaag misleiden. Het verhaal dat meer economische groei eerst de werkgelegenheid zal herstellen en dat er dan vanzelf ruimte komt om de mensen een schoon milieu en welzijn te garanderen is *pure misleiding*. Het verhaal dat iedereen moet matigen, ook de minimuminkomens, en dat daar werk voor terugkomt is *pure misleiding*. Evenals het verhaal dat kernenergie en nog meer kernwapens de wereldvrede dienen. De machten van vandaag verhullen de realiteit waarin mensen leven. Menselijk leed, individueel of massaal, vertalen ze onmiddellijk tot een abstrakt probleem, waarna de discussie gaat over theorieën, cijfers en grafieken en niet meer over mensen. Dankzij het vreemdelingenprobleem, worden vreemdelingen onmenselijk behandeld. Dankzij het probleem van de inaktieven, worden mensen met een uitkering steeds verder in de goot van de samenleving gedrukt, en dank zij het veiligheidsprobleem schaffen we steeds nieuwe kernwapens aan. Een andere methode om de realiteit te vergoelijken is het uitvinden van steeds vriendelijker woorden voor onomwonden negatieve begrippen: „arme landen” wordt „Derde Wereld”, „arbeidsongeschikt”, en „werkloos” wordt „inactief”, „isolatiecel” wordt „separeer” en zelfs „separette” ... Het zou om te lachen zijn als het niet zo triest was. Dat op een afstand houden van concrete menselijke omstandigheden, van menselijk leed, komt een groot deel van de bevolking, dat meer en meer geneigd is zich in het eigen kleine wereldje terug te trekken, goed uit. De machtigen vinden hier hun bondgenoot. Het gevolg van dit alles is dat, ondanks alle informatie die op ieders bord terecht komt, velen niet meer beseffen wat er met mensen werkelijk gebeurt en velen zich niet kunnen indenken in de omstandigheden waarin andere mensen moeten leven. Zo probeert men maatschappelijk verzet bij voorbaat te voorkomen en het systeem onaangetaast te houden.

Wat kan de PPR doen?

Macht om de macht”. Wie een andere samenleving wil zal de huidige moeten ontmaskeren. Want zij biedt slechts onderdrukking en machteloosheid, aan de arme landen, aan talloze mensen in ons eigen land. En zij speelt met ons aller voortbestaan.

Wat kan de PPR doen?

Zij onderkent als één van de weinige politieke partijen de gevolgen van het Westere groei-beleid en wijst ze af. Zij is in staat de misleidende theorieën aan

de kaak te stellen en een andere beleidsrichting aan te geven. En de feiten gaan haar argumenten meer en meer versterken. Het feit van meer dan een miljoen uitgerangeerde burgers. De feiten van Harrisburg, La Hague en Lekkerkerk. Het feit van de toenevende spanning in de wereld, ondanks welk wapenevenwicht dan ook. Meer en meer ogen gaan open. Meer en meer mensen vragen zich af: hoe bouwen we een *ekonomie op van en voor mensen*, hoe verdelen we werk en inkomen zó dat we werkelijk vrij kunnen worden, hoe zorgen we dat we zelf ons leven, onze toekomst kunnen inrichten, hoe komen we los van de bewapeningsspiraal? De druk op de machten neemt zichtbaar toe.

De PPR heeft op die vragen een antwoord. En ze wil niet alleen roepen dat het anders moet. Ze wil ook laten zien dat het anders kan. Daarom blijft ze proberen krachten te bundelen, en een tegenmacht te vormen.

Maar minstens zo belangrijk is dat onze partij bestaat uit leden die weten – of op zijn minst willen weten, wat machteloosheid en onderdrukking betekent. Die zich inzetten, dag in dag uit, voor de slachtoffers van onze welvaartssamenleving.

Of dat nu een oud-staatssecretaris is in Mali, of een PPR-lid uit Nijverdal dat zich blijft bemoeien met een hopeloze zaak als de Turkse Christenen, of diegenen die in de partij de vrouwen- of de homogroep vormen, of al die anderen ...

Door hen is de PPR steeds weer in staat om de mens terug te brengen in de abstracte politieke discussies, in het beleid. Macht om de macht staat fundamentele veranderingen in de weg. Daarom moet ze ontmaskerd worden. Een regering die niet regeert.

Die stelselmatig om politieke keuzen heenfiets om maar in het zadel te kunnen blijven. Die rijkelijk strooit met gevoelvolle woorden als solidariteit en verantwoordelijkheid om het gebrek aan beleid te verbergen. En daarmee slechts bereikt dat mensen zich bedreven voelen. Een parlement dat zijn verantwoordelijkheid niet aandurft en zich beroept op de formele *helft + 1* in plaats van op de kwaliteit van de besluitvorming. Progressieve partijen voor wie de groei van de eigen partij en de regeerzekerheid zwaarder weegt dan de noodzaak tot een gezamenlijk beleid dat vrijheid en veiligheid werkelijk dichterbij brengt.

Aktievoerders die in de grond niet wensen te worden aangesproken op het doel dat zij zeggen voor ogen te hebben. Die vinden dat de PPR de Dodewaard-actie heeft bedorven omdat door haar toedoen de bezettingsplannen veranderden in een geweldloze blokkade. De PPR zelf, als gesetelde partij – met haar eigen reglementen en procedures – niet meer zo open en toegankelijk als vroeger. En net als anderen geneigd zichzelf in een hokje te zetten in het politieke krachtenveld en daar niet meer uit te komen.

Politiek en samenleving

Macht om de macht. De kloof tussen politiek en samenleving. Overal zichtbaar. Overal voelbaar. Dieper dan ooit. De discussie over de parlementaire democratie komt niet uit de lucht vallen. Democratie wil zeggen dat mensen beslissen. Via kiezen en gekozen worden.

Dat veronderstelt dat wie mag kiezen ook kan kiezen. Kan kiezen op grond van een program in plaats van op inge-

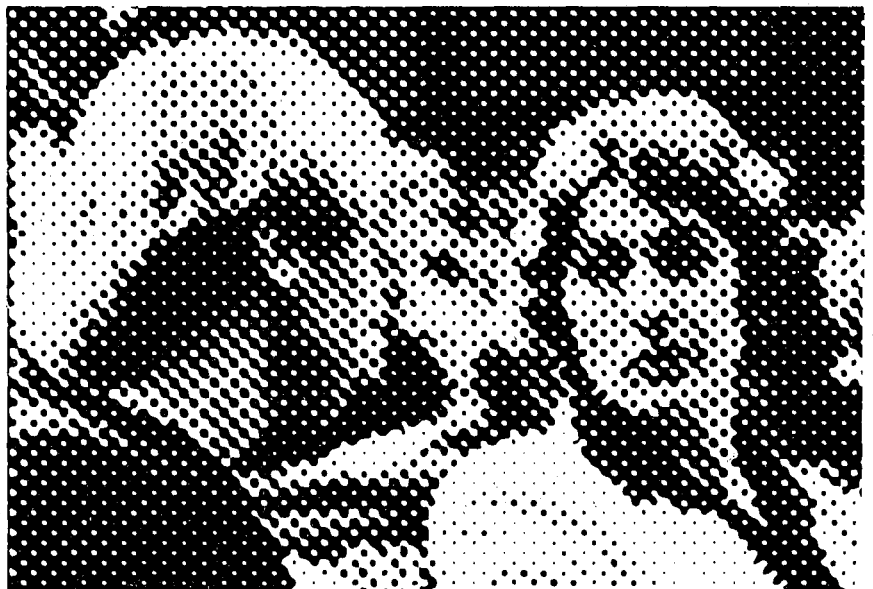

FOTO: Menne Vellinga

PPR biedt antwoord en alternatief

studeerde reclameleuzen. Kan kiezen op grond van inzicht in het politieke bedrijf en het funktioneren daarin van partijen en kandidaten. Kan kiezen omdat je je ook als minderheid vertegenwoordigd weet in een heel scala van politieke opvattingen. Wat komt daarvan terecht? In de VS. In de Bondsrepubliek? In Nederland? De machtigste man ter wereld, de president van de VS werd gekozen door nog geen 30% van de stemgerechtigde burgers van zijn eigen land! Toch is de hele wereld van hem afhankelijk.

Is dat democratie? Democratie veronderstelt ook dat wie gekozen wordt werkelijk vertegenwoordigt. Dat het parlement geen eiland is in de samenleving. Dat het spreekt namens de mensen, over wat zij belangrijk vinden, met hun argumenten. Geen schijngevechten, niet weglopen voor beslissingen, niet vluchten in procedure-diskussies, en in onbegrijpelijke Binnenhoftaal. Maar argumenten en afwegingen duidelijk op tafel leggen. Wat komt daarvan terecht? Wie beslist er in feite, over nieuwe kernwapens, over kernenergie, over werk en inkommen?

Is dat democratie?

De mensen beslissen. Jawel. Ze komen er niet meer aan te pas. De politiek laat hen zakken. Zelfs als hun grondrechten en hun toekomst in het geding zijn. Zoeken we andere wegen om gehoord te worden, om perspectief te vinden, dan roept iedereen meteen dat de democratie in gevaar is en dat de rechtsstaat wankelt.

Is het dan niet waar dat de rechtsstaat vooral de sterkere beschermt? Wie zitten er in de gevangenissen?

En hoe streng wordt opgetreden tegen grond- en huizenspekulatie, tegen belastingontduiking, tegen zwart geld, tegen stort en lozing van chemisch afval, ga maar door.

We maken ons terecht druk over dissidenten in gevangenissen en kampen in de Sovjet-Unie. Maar is het gebruik van het strafrecht ook bij ons niet vaak een teken van onmacht? Wanneer de politiek geen oplossing heeft voor bepaalde problemen moeten we dan de ergste slachtoffers daarvan maar aan de rechter overlaten? Horen drugverslaafden, gedesorienteerde buitenlanders, en agressieve/opstandige jongeren wel in de gevangenis thuis? En hoe komt het dat mensen met ernstige gewetensbezwaren tegen het defensie-

beleid hoge straffen moeten uitzitten (de totaalweigerars), dat ze met ontslag worden bedreigd (kapitein Stelling) of dat op hun inboedel beslag wordt gelegd. (mevrouw Wessels in Eindhoven)? Zijn we met straffen van het probleem af?

Geweld

Kongres, waar het om gaat is de parlementaire democratie haar betekenis terug te geven: de mensen beslissen. Het is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Maar een partij als de onze kan daar veel aan bijdragen. Mits we de moed hebben zowel de politiek als het aktievoeren op hun verantwoordelijkheid aan te spreken. We lopen daarbij soms op het scherp van de snede. Er zijn mensen in het parlement die mijn verhaal over het funktioneren van het politieke bedrijf bij de laatste Algemene Beschouwingen toch als een soort verraad hebben gevoeld. Er zijn ook PPR-leden die zeggen dat ze door Leo en Ria in de steek zijn gelaten toen het ging om Dodewaard.

Maar laten we eerlijk zijn: tendensen van de „macht om de macht” zijn overal aanwezig, ook bij ons zelf.

Leo en ik hebben ons gekeerd tegen een bezetting met geweld en het zelf stilleggen van een kerncentrale. Want ook dat is niet te rijmen met de opvatting dat de mensen beslissen en dat

meer dan de som van vijf partijen en de inmiddels gevestigde aktiegroepen, die zich duidelijk richten op het parlement. Nieuwe aktievoerders, individuen en groepen, zoeken nieuwe methodes, maar ze vechten veelal voor dezelfde dingen. En vanuit de Kerken is een enorm politiek bewustwordingsproces op gang gekomen waarvan het einde nog niet in zicht is. Honderdduizenden mensen zetten hun handtekening tegen de neutronenbom. 25 duizend demonstreerden er in Utrecht tegen de nieuwe NAVO-kernwapens.

Dat zijn hoopvolle ontwikkelingen.

Waar ik voor pleit is dat de PPR dat alles open en niet krampachtig tegemoet blijft treden. We hebben de laatste jaren talloze pogingen gedaan om progressieve krachten te bundelen. Dat is meer dan ooit nodig, en daar moeten we ons met alle kracht voor inzetten.

Maar laten we vooral nuchter blijven. Mensen moeten zelf kiezen. Wie kiest voor de PPR is welkom – welke achtergrond hij/zij ook heeft. En als een groep als Niet Bij Brood Alleen zich werkelijk los zou moeten maken in het CDA, dan moet dat leiden tot versterking – en niet tot verzwakking – van de progressieve beweging.

Natuurlijk willen wij dan meedenken hoe dat kan. Natuurlijk willen we praten over samenwerking. Maar – even

FOTO: Menne Vellinga

veranderingen door de mensen moeten worden gedragen. Wat je met geweld veroverd kun je alleen met geweld verdedigen. Waar blijf je dan? Geweld roept alleen maar angst op en geen vrijheid. En om die menselijke vrijheid gaat het ons toch?

Open

Tenslotte, kongres: Ik moet vandaag de dingen aan de orde stellen die ons de laatste maanden het meest hebben beziggehouden. Zij lijken me heel wettelijk voor de PPR. Het politieke bedrijf is verward. Ook de progressieve beweging is verward. Zij omvat veel

natuurlijk – willen wij onszelf geen geweld aandoen. Ik bedoel dit: de PPR is geen konfessionele partij, geen partij van enkel Christen-radikalen, maar een partij waarin mensen vanuit heel verschillende inspiraties werken aan hun politieke doelstellingen.

De PPR blijft parlementaire en zo mogelijk regeringsverantwoordelijkheid verbinden met buitenparlementaire aktie, ook als de spanning tussen politiek en samenleving hoog oploopt.

De PPR kan niet anders, gezien haar inschatting van de maatschappelijke werkelijkheid en van de keuzes die noodzakelijk zijn, dan werven voor een progressief kabinet. Pas als de verkie-

zingsuitslag dat nodig maakt, is de mogelijkheid van een kompromis aan de orde. Ik weet dat het brede kabinet met het CDA op papier klaar ligt. Dat ook de PvdA nu al op zeker speelt. Ik betreur dat. Links speelt een spel van gemiste kansen... Maar ik ben er ook van overtuigd dat, als de verkiezingen een meerderheid voor links opleveren, er zo'n beweging zal ontstaan dat noch Den Uyl noch Terlouw om een progressief kabinet heen kunnen.

Het is niet weinig wat jullie vragen van vijf mensen uit Waddenoyen. De dagelijkse praktische konsekwenties en de bijverschijnselen van zo'n baan maken het ons soms best moeilijk. Toch zeggen we nog een keer: ja. Ook Mirjam en Marja, die hier zijn, vinden het goed.

Dank voor jullie vertrouwen.

Ik reken op jullie allemaal in de campagne, die vandaag begint. Onze basis lijkt heel wat gunstiger dan de vorige keer. Als wij met zijn allen die vijf zetels willen, dan komen ze er ook."

Dank van het partijbestuur

Het partijbestuur spreekt zijn dank uit jegens de volgende leden die hun functies hebben beëindigd: Eugène Fischer en Dik van Kleef van de Eerste Kamerfractie; Joof van Keulen van het kongrespresidium; Michiel van de Kasteelen, Fokke Goudswaard en Bernhard Hanskamp van het partijbestuur. Aan elk van hen is het PPR-boek 'Tussen verbeelding en macht', dat tijdens het kongres is verschenen, toegezonden.

Het partijbestuur dankt ook de leden die zich, op zo veel verschillende manieren, voor het verloop en de resultaten van het kongres hebben ingezet.

Herman Verbeek
voorzitter

Tussen verbeelding en macht

„Tussen verbeelding en macht”, het tijdens het kongres gepresenteerde, veertig pagina's tellende boekje ter gelegenheid van het twaalfeneenhalfjarig bestaan van de PPR kost f 5,- afgehaald aan het partijburo, Singel 277 te Amsterdam. Wie het toegestuurd wil krijgen storte f 7,- (incl. porto) op giro 2144633 tnv. Stadiestichting PPR te Amsterdam.

FOTO: Menne Vellinga

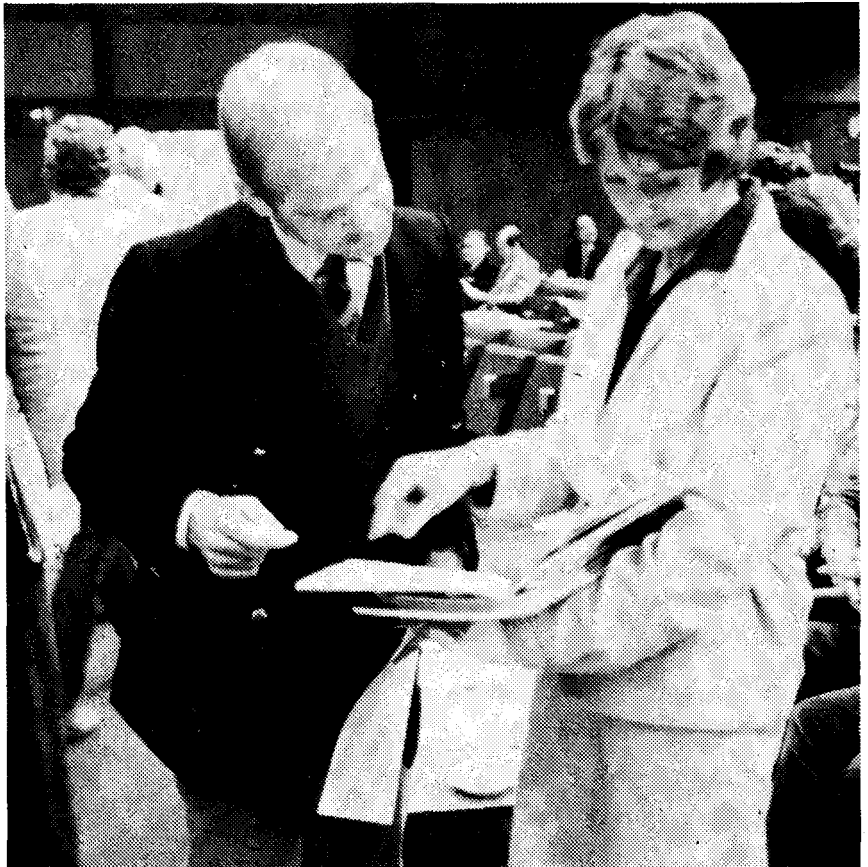

FOTO: Menne Vellinga

PPR: optimisme, strijdbaarheid, concrete mogelijkheden

Partijvoorzitter Herman Verbeek sprak het kongres toe aan het einde van de eerste kongresdag, in Krasnapolsky. Het PPR-programma, waaraan dit kongres is gewijd drukt – zo zei hij – de hoop van de partij uit: „Daarin hebben wij onze uitweg naar de toekomst, en naar overleving, aangegeven. Zoals al die progressieve, radikale en revolutionaire bevrijdingsbewegingen in de wereld met wie wij verbonden zijn. Het PPR-programma is een bevrijdingprogramma. Als wij op dit kongres de lijsttrekker voor de PPR kiezen, dan zeg ik: ons programma is onze lijsttrekker.”

In dit verband preee de voorzitter lijsttrekker Ria Beckers omdat zij zozeer ons PPR-programma belichaamt en ons representeert in haar politieke optreden: „in rust, evenwicht, taaheid, vriendelijkheid, bescheidenheid en vooral (door haar) bewogen zijn, evenzeer met de ontzettende wereldrevingen, die geen ogenblik aan de aandacht laten ontsnappen, als met de kleine mens die in onze eigen stad en staat wordt verpletterd onder de grote, harde moderne maatschappij.”

Die uitersten zien we ook in ons politieke programma, dat reikt van de 3 cent op brood- en gasprijs tot de 3% voor de NAVO-wapengroei, van „deze uitgedroogde en verdorpe regering van Agt tot de uitgemergelde Sahel in Afrika. Mag ik die uitersten met een voorbeeld aangeven? Het speelde zich nog geen veertien dagen geleden af. In de geriefelijkheid van Nieuwspoor-Binnenhof legden Tinbergen, Den Uyl, Pronk en ook Kok een wereldplan voor industriële herstructurering voor. Een sociaal-ekonomische visie. Het blijkt er op neer te komen dat het bedrijfsleven van de rijke landen de goedkope arbeidskracht van Derde Wereldlanden moet opzoeken en uitbuiten en aldus de eigen overmacht bevestigt. Een realistisch plan wordt het genoemd...

Maar in de Sahel van Mali reageerde Michel van Hulten: wat hebben de bevolkingen, de kulturen van de Derde

Wereld aan de produkties van de Eerste Wereld? Zorg eindelijk dat we hier pompen krijgen, landbouwgereedschap, vervoersmiddelen, basisapparatuur voor water, voedsel, huizen, scholen, klinieken. Ziet u, zo'n verschil is er tussen de ene en de andere politiek. En tussen progressieve partijen.” Als tweede voorbeeld noemde Herman Verbeek het feit dat de PPR ondubbelzinnig tegen kernwapens is: „Ik stel vast dat degenen die met kernwapens geen compromissen sluiten niet bij PvdA en D'66 terecht kunnen, laat staan bij het CDA – inclusief de loyalisten daar. (...) De Dodewaard-gangers

Nieuw rechts

Voor de Raad van State wordt, zo deelde Herman Verbeek mee, op dinsdag 16 december een hoorzitting gehouden over het bezwaarschrift tegen de uitbreiding van UCN-Almelo dat door de PPR bij de Kroon is ingediend. Vicevoorzitter Egbert Boeker (natuurkundige), Erik-Jan Tuininga (energiedeskundige) en PPR-Almelo zullen daar worden gehoord over hun klacht dat uitbreiding van UCN-Almelo ook betekent dat 10% uraniumbrandstof aan Brazilië wordt geleverd terwijl er geen garanties zijn dat het regiem in dit land

FOTO: Menne Vellinga

moeten weten dat D'66 de twee kerncentrales pas over vijf jaar denkt te sluiten – dus niet tijdens het komende kabinet. Dat de PvdA hierover nog verdeeld is – zelfs in het afwijzen van de onverantwoorde en voor een parlement onaanvaardbaar geheime contracten met Cogéma. Als de PPR deelneemt aan een progressief kabinet, dan moeten Dodewaard en Borssele in die vier jaar dicht.”

daardoor niet in staat wordt gesteld kernbommen te maken.

De PPR vertegenwoordigt sinds de twaalfeneenhalf jaar van haar bestaan die mensen die zich ervan bewust zijn dat kernenergie leidt tot kernwapens, tot massale zelfvernietiging. De PPR doet dit vol optimisme, strijdbaarheid, zich bewust van de concrete mogelijkheden en niet zonder humor. Het volgende kabinet moet nee zeggen te

KONGRESTOESPRAAK VAN HERMAN VERBEEK

gen een zogenaamde modernisering van kernwapens, nee zeggen tegen de opstelling van kruisraketten: „Stel dat Moskou, de DDR, Tjechoslowakije, de Bondsrepubliek, de Benelux tot een konfrontatie zouden komen. Stel dat ze beschikken over die ‚bruikbare en handzame‘ atoomwapens. Stel dat kruisraketten, dat neutronenwapens beschikbaar komen in het Midden-Oosten, bij de Perzische Golf. Stel dat de regimes in El Salvador, Honduras, Chili, Guatemala, Bolivia, Argentinië, Paraguay, erover gaan beschikken. Wie houdt het gebruik dan nog tegen? Dat is waarom een Frank Barnaby het absolute nee van een land als Nederland zo noodzakelijk vindt. Als ik zeg dat over het Westen een golf van „nieuw rechts“ gaat, dan voert die golf zulke wapens met zich. Nieuw rechts komt voort uit heel primaire instinkten: uit de buik, uit de portemonnaie, uit de zenuwen, uit het hoofd. Maar laten wij niet denken dat het bij die vage kulturele of neo-religieuze golf blijft, want deze zet zich vast in verkiezingsuitslagen, in politieke, economische of militaire beslissingen.”

Tegen deze golf wil de PPR een dam opwerpen. Het kongres van volgend

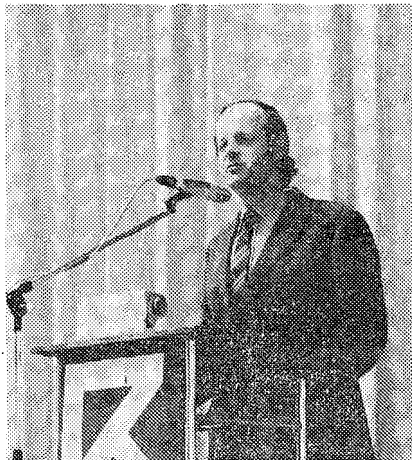

FOTO: Menne Vellinga

Zwolle. Het partijbestuur staat achter al deze mensen die opkomen voor rechten waar de staat niet meer voor instaat, staat dus ook achter acties als „Stop de kindermoord“, „Lekker dier“ en noem maar op...

Als de term „burgerlijke ongehoorzaamheid“ iets van een veroordeling impliceert, dan moeten we wel bedenken dat burgerlijk ongehoorzaam alereerst die machten en belangen in de staat – en de staat zelf – zijn, die de primaire rechten van de burger aan hun laars lappen. Deze burgerlijke ongehoorzaamheid ziet de PPR als bedrijven over de hoofden van de werknemers heen worden gesloten, verkocht, afgeslankt, gefuseerd, uitgezogen. Als winsten ongetoeteld verdwijnen. Als kernafval onverantwoord wordt opgestapeld. Als de bodem, het water en de lucht worden vergiftigd. Als het kapitaal winst slaat uit de woningnood. Als vrije beroepen torenhoge honoraria innen. Als de ABN miljoenen leent aan Pinochet. Als bruikbare kruisraketten worden opgesteld tussen de bedjes en de speeltuin van onze kinderen. Als F-16's de dorpelingen bij Leeuwarden verjagen. Als gifspuiters in bossen en op akkers kanker uitzaaien – dat en nog veel meer is burgerlijke ongehoorzaamheid. Het is geen rechtsstaat die dit kwaad laat woekeren, die er mede de hand in heeft. En het is burgerplicht dat mensen gehoor geven aan hun verantwoordelijkheid, opkomen voor anderen die niet gehoord worden. Zij zijn aldus gehoorzaam aan de Rechten van de mens.

Burgerlijke ongehoorzaamheid moet scherp worden onderscheiden van de scheppende kracht van een volk dat uit de schaduwen treedt.

De Twee-handentheorie van de PPR betreft niet louter tactiek of strategie,

maar wel de vanzelfsprekende volledige inzet van mensen. Mensen uit één stuk. Want wij zijn dezelfde mensen in de parlementaire organen en op straat, bij protesten, petitie, demonstraties en verdere geweldloze acties waar we toe worden verplicht.

Geweldloos wil zeggen: niet alleen zonder wapens, maar ook blijven beseffen wat we doen, blijven overzien wat we in beweging brengen. Acties mogen mooi zo meeslepend worden, zo oncontroleerbaar, dat ze vanzelf geweld worden.”

Partij versterken

Over de „kwestie-Goudswaard/Niet Bij Brood Alleen zei Herman Verbeek dat alle publiciteit hieromheen, manifest, appel, interviews, „evenzovele bijdragen zijn, bedoeld om de PPR naar binnen en naar buiten reflexief, ontvankelijk en open te maken. Niet om haar op te heffen, maar om haar te versterken. Het partijbestuur ziet tussen al die reacties duidelijke eenstemmigheid.

De uitnodiging om gesprekken mee te maken met delegaties van Niet Bij Brood Alleen (NBBA), de Groep '70,

Open partij, maar geen onderdak voor nieuwe religieuze vervreemding

najaar, november '81, zal de PPR wijden aan de kwesties rond de rechtsstaat. Herman Verbeek noemde er enkele ter oriëntatie:

„De Rainbow Warrior en de Greenpeace, zijn dat vaartuigen tegen de rechtsstaat?

Mevrouw Wessels in Eindhoven die defensiebelasting weigert – is dat tegen de rechtsstaat of is dat broodnodige burgermoed? Het partijbestuur heeft haar een brief ter ondersteuning gezonden en Ria Beckers heeft voor haar zaak kamervragen gesteld.

Kapitein Stellings aktie, is die tegen de krijgstuicht, of is die juist naleving van het Volkenrecht?

Aad van Berken en Jan Hopmans, ME-leden die weigeren als het moest Dodewaard-blokkades uiteen te slaan – verzwakken zij de rechtsstaat? Jan Hopmans is sekretaris van PPR-

Burgerlijke ongehoorzaamheid scherp onderscheiden van scheppende volkskracht

Arjos en EPV ontving het partijbestuur van prof. Goudswaard. De twee gesprekken, op 16 oktober en 4 november, waren zeer rustig, grondig en open. De PPR heeft zich daar niet alleen open gedragen, ze heeft ook vragen verder open gelegd – met name over grondslagen en over progressieve regeringsvorming.

Intussen is de groep NBBA nog niet tot enige, en zeker niet tot een eensluidende beslissing kunnen komen. We moeten dat voorlopig vaststellen. De PPR zal niet de spanning onderschatten waar mensen in geraken die uit zo'n traditie van generaties tot een dergelijke politieke beslissing moeten komen. Vanaf het eerste moment dat zichtbaar werd hoe velen de praktijk van het CDA niet konden aanvaarden, heeft het PPR-bestuur zeer grote terughoudendheid en diskretie be-

(zie verder pagina 15)

Abortus - extra bedenktijd vernederend voor de vrouw

Het is jammer dat de emotionele betrokkenheid van zovelen bij het abortusvraagstuk er zo zelden toe leidt dat deze kwestie ook in haar maatschappelijke kontekst wordt geplaatst. Aldus Ria Beckers tijdens het Kamerdebat over de abortuswetgeving. Het gaat hier, zo betoogde zij, om een probleem van de maatschappij, dat te maken heeft met algemeen aanvaarde waarden en onwaarden. Zeker het sociaal zwakkere individu kan zich heel moeilijk onttrekken aan heersende opvattingen over welvaart, prestatie, consumptie, sociaal aanzien, emancipatie enz.

De PPR-fractie verwerpt de benadering „abortus is moord”. Er is geen eenstemmigheid over de vraag wat „menselijk leven” is, noch over de vraag waar dit begint. De criteria die men probeert te stellen zijn louter subjectief. Wetenschap en samenleving kunnen hierover geen bindende uitspraken doen.

Als de overheid de plicht heeft het le-

ven van alle burgers te beschermen, geldt deze taak ook voor leven in wording. Maar dan in die zin, dat aan de zwangere vrouw alle kansen worden gegeven om een gezond kind te krijgen en het een gelukkige jeugd te geven. Een voorwaarden scheppende taak dus - meer kan de overheid niet doen. De overheid heeft geen mogelijkheid tot rechtstreekse rechtsbescherming van de ongeboren vrucht, omdat de rechtsbescherming van zo'n vrucht in handen ligt van de vrouw, tot het moment van zelfstandig kunnen functioneren in de samenleving. Als de vrouw die rechtsbescherming niet kan geven is er sprake van een noodsituatie, waarin zij moet worden geholpen.

Het wetsontwerp Ginjaar/de Ruijter denkt hier ongeveer zo over, maar omdat het kompromissen zocht is het om twee redenen slecht: in plaats van de oude normen komen procedureregels die het etiket „norm” krijgen opgeplakt (bedenktijd/vergunning aanvragen) en de arts - in plaats van de vrouw

- moet beslissen.

De PPR-fractie vindt dat de strafbaarstelling van zwangerschapsonderbreking, die zorgvuldig gebeurt door een bevoegd arts, moet worden opgeheven. De fractie is van mening dat de arts zijn eigen verantwoordelijkheid heeft en niet kan worden gedwongen zo'n ingreep te verrichten. De verantwoordelijkheid tegenover zijn patiënten is echter een medische verantwoordelijkheid en niet meer dan dat. Het besluitvormingsproces blijkt in de meeste gevallen afgerond vóór het bezoek aan de arts. Deze zal in een gesprek nagaan of het besluit weloverwogen is. Zo ja, dan deelt hij mede - op dat moment, en niet binnen de acht dagen van Ginjaar/de Ruijter - mee of hij de ingreep zal verrichten. Blijkt de vrouw nog te twijfelen, dan zal hij de leemte in de besluitvorming zo snel mogelijk opvullen.

Het gaat echter niet aan - aldus Ria Beckers - dan een nieuw besluitvormingsproces te eisen onder leiding van de behandelend arts. Men moet er immers vanuit gaan dat een weloverwogen besluit reeds is genomen. Zoals de zaak nu ligt, zou de arts een eigen, niet-medische beoordeling moeten geven en zou de vrouw in feite afhankelijk blijven van het morele oordeel van de arts. Ook al ontkennen de bewindslieden dit, het is dan de arts die uiteindelijk beslist. Een verplichte extra-bedenktijd is vernederend voor de vrouw als deze haar besluit al zorgvuldig heeft genomen en betekent ook extra tijdverlies. Ook vindt de fractie het onjuist dat om naar het schijnt andere dan medische redenen een extradrempel zou moeten worden ingebouwd bij abortus boven de dertienwekengrens.

Buitenlandse vrouwen

In een motie vroeg Ria Beckers de regering om initiatieven te nemen in verband met de speciale moeilijkheden van in ons land wonende buitenlandse vrouwen bij wie het aantal zwangerschapsonderbrekingen relatief groot is. Bij de bestaande activiteiten op het gebied van seksuele opvoeding en voorlichting wordt nog onvoldoende rekening gehouden met hun culturele achtergronden en met de specifieke situaties van etnische minderheden in ons land.

DRIE TON VOOR LANG SON

Dr. Hoang Dinh Cau, thoraxchirurg en vice-minister, heeft het Medisch Comité een noodziekenhuis voor de stad Lang Son gevraagd. Het MCNV gaat dat ziekenhuis bouwen.

Lang Son, een stad van 300.000 inwoners op 17 km van de Chinese grens, zit zonder ziekenhuis. Bij de Chinese inval van februari 1979 is het bestaande ziekenhuis volledig verwoest. De stad beschikt alleen nog over enkele medische posten.

Vraag het boek 'Lang Son' een boekje open... Over de bouw van een noodziekenhuis aan op het secretariaat: Postbus 5701, 1007 AS Amsterdam.

Het nieuwe ziekenhuis, geheel ingericht voor 200 patiënten, gaat f 300.000,- kosten.

Enkele prijzen:
 een muskietennet kost f 12,50;
 een deken f 24,-;
 een bed f 125,-;
 een sterilisatie-apparaat f 835,-;
 een operatielamp f 1.600,-;
 een operatietafel f 18.600,-.

DAT ZIEKENHUIS MOET ER KOMEN!

Wat betekent nu helemaal één hele gulden per inwoner voor medische hulp? Bouw dat ziekenhuis.

GIRO 1090400

Medisch Comité Nederland - Viet Nam, Postbus 5701, 1007 AS Amsterdam.

Deze aktie wordt ondersteund door: P.v.d.A., P.S.P., P.P.R., E.P.V., C.P.N., Evert Vermeer Stichting, Landelijke Vereniging van Wereldwinkels, Basisbeweging van kritische groepen en gemeenten in Nederland

Wapendepots vergroten alleen maar onveiligheid

Van een echte democratisering en vermaatschappelijking van de krijgsmacht valt nog weinig te merken. Aldus Henk Waltmans tijdens het Kamerdebat over de defensiebegroting. Als immers blijkt dat de krijgsmacht misschien geen eiland meer is in de samenleving – maar een *schiereiland* dreigt te worden – dan raakt de defensietop in paniek. Wij moeten er juist blij mee zijn als ook militairen wakker liggen van de krankzinnige kernwapenwedloop. Hoe anders zou de samenleving zich ooit kunnen herkennen in de krijgsmacht?

In plaats van een *vermaatschappelijking van de krijgsmacht* zien we echter dat de tegenovergestelde beweging: *vermilitarisering van de maatschappij*, heel wat krachtiger wordt gesteund. Dat er ook nog een andere veiligheid bestaat dan militaire veiligheid is in de defensietop en in het defensiebeleid niet te merken. Bezuinigingen op alle departementen – maar defensie mag blijven groeien. Allemaal een forse stap terug, maar wel nieuwe F-16's, leopardtanks, Orionvliegtuigen, nieuwe onderzeeboten. *Vergroot dat de veiligheid?*

Limburg krijgt de monocultuur defensie opgedrongen, ter vervanging van de monocultuur mijnbouw. Economisch zwakke regio's als Twente, Drente en Groningen krijgen ter stimulering van de economie almaar meer militaire projecten. Hebben Drente, Limburg en Twente wel behoefte aan opslagplaatsen voor Amerikaanse wapens en munitie? Heeft

Groningen gevraagd om een militair oefenterrein in Het Lauwersmeer? *Vergroot dat de veiligheid?*

Het is zo goed voor de werkgelegenheid – heet het dan. Maar de rekensommetjes over compensatieorders bij de aanschaf van nieuw wapentuig blijken steeds weer niet uit te komen. En intussen worden steeds meer bedrijven afhankelijk gemaakt van militaire orders. *Vergroot dat de veiligheid?*

Kernwapenbezwaarden

Een krijgsmacht die atoompacifisten weert, snijdt daarmee de band door met misschien wel de helft van de Nederlandse bevolking. Het is nu eenmaal zo in ons land dat er fundamenteel verschillend wordt gedacht over kernbepapening – ook binnen de krijgsmacht. Daarom verdient hier een structurele regeling de voorkeur boven het weren van kernwapenbezwaarden in de krijgsmacht.

Een oplossing zou zijn als er verschillende vormen van dienstplicht komen. Dienstplichtigen zouden dan kunnen kiezen voor taken in NAVO-verband, voor niet-kernwapentaken en voor taken in VN-verband. De PPR-fractie wijst het standpunt van minister de Geus af dat dienstplichtigen met gewetensbezwaren tegen kernwapens een beroep moeten doen op de Wet Gewetensbezwaarden.

In een motie nodigde Henk Waltmans de regering uit maatregelen te treffen opdat op basis van een wettelijk vast-

DE KAMER

gelegde procedure gevolg kan worden gegeven aan de wens van militairen die gewetensbezwaren hebben tegen kernwapens, zodat deze ook functies binnen de krijgsmacht kunnen vervullen die geen verband houden met kernwapens.

De lange duur van de vredezaak van het Nederlandse UNIFIL-bataljon in Libanon roept de vraag op of er geen ruil mogelijk is tussen het Nederlandse contingent en een ander contingent. Henk Waltmans herhaalde de PPR-wens dat er een speciale eenheid voor VN-operaties zou moeten worden gevormd die permanent beschikbaar is.

Wapendepots

Via een motie vroeg Henk Waltmans een Kameruitspraak waarin de regering wordt verzocht terug te komen op haar instemming met de vestiging van opslagdepots voor wapens en munitie voor de NAVO in Drente, Limburg en Twente. De militarisering van ons land krijgt immers een nieuwe impuls door de bouw van dergelijke wapendepots. Het betekent een toenemende onveiligheid. De economisch zwakke regio's in ons land worden opgezadeld met almaar meer militaire projecten, terwijl de effecten voor de werkgelegenheid en de verbetering van de economische structuur zeer twijfelachtig zijn.

**KORT
&
GOED**

Ria Beckers heeft, samen met haar

PSP-collega Fred van der Spek vragen gesteld aan de minister van financiën over het merkwaardig grote aantal deurwaarders en de overige merkwaardige omstandigheden waaronder de fiscus een belastingschuld poogde te innen die mevrouw Wessels in Eindhoven weigert te betalen wegens haar ernstige gewetensbezwaren tegen de (kern-)bepapening. Ria Beckers heeft ook gevraagd maatregelen te treffen opdat, bijvoorbeeld via bijsluiters, vrouwen wordt gewezen op de mogelijke risico's bij het veelvuldig gebruik van tampon's.

Leo Jansen heeft, naar aanleiding van een voorval in Roermond, gevraagd of

het juist is dat een gemeente het toewijzingsbeleid van woonruimte overlaat aan woningbouwverenigingen.

Henk Waltmans en Leo Jansen hebben de minister van financiën gevraagd of deze bereid is een driecentsstuk in te voeren, aangezien met een dergelijke munt alle bedragen „tot op de cent” kunnen worden betaald. (Het „voorstel” van de PPR, dat ruime publiciteit oogstte, is dus feitelijk een „vraag”.) In de volgende aktiekrant besteden wij aandacht aan de bijdragen van Ria Beckers en Leo Jansen aan de begrotingsdebatten over respectievelijk Justitie, Volksgezondheid en Sociale Zaken.

Linkse rente is niet lager wèl veel rustgevender

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een grote bank. Op meer dan 58.000 spaarrekeningen is ruim 200 miljoen gulden ingelegd.

De ASN is een principiële bank. De enige spaarbank die het hart links draagt. En daar ook van getuigt. Door het spaargeld grotendeels te beleggen in sociaal en maatschappelijk verantwoorde projecten. Die geen lucratieve rentewinst uit Zuid-Afrika of Chili accepteert.

De ASN is een bank voor progressieve mensen. Die willen sparen met een rustig gevoel. In de zekerheid dat hun geld daar komt waar het nodig is. In de zekerheid dat hun rente - een prima rente - geen bijmaak heeft. Geef uzelf dat rustige gevoel. Neem een spaarrekening bij de ASN.

Als uw hart links zit, is uw spaarbank heel dichtbij.

Sparen bij de ASN is sparen via uw girorekening. Doe het nu: u krijgt f 7,50 premie!

Als u voor 1 juli 1981 een spaarrekening voor uzelf opent met tenminste f 50,- als eerste inleg. Bij de ASN spaart u ook thuis. Via uw giroboekje. U spaart net zo snel of u haalt net zo makkelijk weer geld op als u een giro-overschrijving doet. Meer weten? Vul snel de bon in.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Zenden in enveloppe zonder postzegel aan **Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 VB Den Haag**. U kunt ook bellen 070-47 01 81. Of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station).

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- het bedrijfsparen

*aankruisen wat u wenst.

002

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
Geeft rente zonder bijmaak

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

DE STEM DES VOLKS

Befehl ist Befehl

Toen na de zwarte jaren '40-'45 de onmenselijke, zoals wij dat nu noemen, misdaden tegen de mensheid hadden bedreven voor hun rechters stonden, kwamen zij, vanaf Eichmann tot aan de kleinere man, met de rotsmoes dat zij zo hadden gehandeld omdat dit hen van hogerhand was bevolen: Befehl ist Befehl. Zij meenden daardoor zelf niet meer verantwoordelijk/aansprakelijk te zijn voor het verschrikkelijke dat was gebeurd. Met verachting hebben wij dat kunnen horen en lezen.

Het hanteren van eigen eer en geweten was onder de nazi's een heel moeilijke zaak. Velen van onze landgenoten, die hebben gemeend dit recht wél te moeten hantieren, hebben dit met de dood moeten bekopen.

Onze regering meent nu dat ambtenaren in bepaalde overheidsdiensten hun eigen gewetensbeslissing maar op de schroothoop moeten gooien en de hen gegeven opdrachten onverkort dienen uit te voeren. Bovendien wil de regering die ambtenaren, die gewetensbezwaren hebben tegen gebruik van kernwapens, straffen met

ontslag - met alle ellende van dien voor de betreffende gezinnen. Maar de beslissing om meer kernwapens beschikbaar te hebben en eventueel te gebruiken is niet door die militairen genomen, maar door de regering. Die dus deze mensen thans in gewetensnood brengt.

Hun arbeid is de laatste jaren ingrijpend gewijzigd. En mag een mens met een arbeidscontract, dat in een heel andere periode is afgesloten, daar dan voor zichzelf gewetensnood door krijgen? Diskussie en overleg over deze materie vond niet plaats: gehoorzamen. En al

zullen de opdrachten andersoortig zijn dan in de jaren '40-'45 door de bezetter gegeven, aanvallen met kernwapens en de gevolgen daarvan voor onze en volgende generaties gaan die wel te boven. Het is anno 1980 een zwarte bladzijde in de geschiedenis van onze democratische rechtsstaat, die wél de Akkoorden van Helsinki heeft getekend. Immers, anno 1980 is in Nederland Befehl weer Befehl.

**Kor M. Deisting-Zwaan
Woerden**

(vervolg van pagina 11)

tracht. Pas toen het genoemde verzoek van Goudzwaard ons bereikte hebben wij een officieel gesprek aanvaard. Dat werd door een tweede oriëntatie gevolgd.

Wij hebben nu als bijdrage voor grondslagdiskussie een nieuwe openheid voorgelegd door het PPR-visiestuk 1973 aan te bieden. Een derde gesprek is voorzien op 27 november, dus ruimschoots voor de volgende Kerngroep van 13 december.

Niemand weet op dit moment of er iets terecht komt van een alternatief initiatief uit het CDA. De kiezer - die vooral - weet niet of zo bijvoorbeeld de kans wordt geboden voor een zekerder uitzicht op een progressieve meerderheid, waarbij regeringsvorming tenminste niet meer afhangt van het CDA. (...) Op dit moment volstaat het PPR-programma en moet er naar de mening van het partijbestuur niet méér gebeuren dan dat de PPR zich bereid toont in alle openheid verdere gesprekken te willen meemaken. Dat beoogt ook de motie die het partijbestuur het kongres voorlegt en waar naar wij hopen alle indieners van andere moties zich achter zullen scharen. Verdere bijzonderheden zijn nu niet urgent. Het komende voorjaarskongres, of indien nodig, een eerder bijzonder kongres, zal eventuele ontwikkelingen met politieke betekenis ter discussie kunnen stellen en besluiten kunnen nemen."

Open partij

In dit verband stelde Herman Verbeek nog een vraag: „Is er in de PPR de afgelopen weken niet een wat overmatige afweer tegen zo'n nieuwe politieke groep gebleken? Komt er in de PPR

niet iets als een verborgen gevoeligheid, allergie wellicht, aan het licht tegen alles wat zich uit de christelijke wereld naar ons toe beweegt? Verstaat de PPR dan onder een „open partij” die afweer? Of hebben we daar nog de nodige zelfwerkzaamheid te verrichten?

Ik heb mijn beste christelijke vrienden in de PPR, mijn beste socialistische vrienden in de PPR, mijn beste liberale (maar dan echte), humanistische, ekologische vrienden in de PPR. Maar zitten daar schotten tussen, tussen die grondslagen? Is dat een soort neo-verzuiling, in de PPR, maar ook in heel progressief Nederland en West-Europa? Reproduceren wij zo de trauma's van die verzuilingsgeschiedenis?

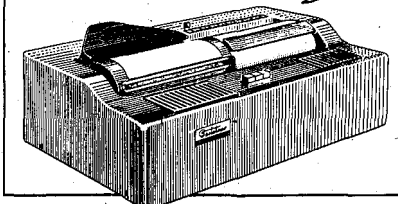
Moeten we misschien van het rassenvet in Zuid-Afrika leren, van de bevrijdingsstrijd in Nicaragua, in El Salvador, van de arbeidersbeweging in Polen, van de dissidente groepen in het Oostblok: hoe daar overal het oorspronkelijk evangelisch denken van de bevrijding en het socialistische project van de toekomst met een menselijk gezicht elkaar vinden? Moeten

we méér leren van Beyers Naudé, Ernesto Cardenal, bisschop Romero, Helder Camara, Lech Walesa? Theoretici als Rudolf Bahro uit de DDR, Roger Garaudy in Frankrijk, Machovec in Tsjechoslowakije, Bonino in Argentinië, zij slaan de brug tussen de ideologieën. En wij zouden vastlopen in nieuwe verzuiling, isolement, vijandige afweer tegen konfessionelen die de bevrijding ook als zelfbevrijding aan het voltrekken zijn?

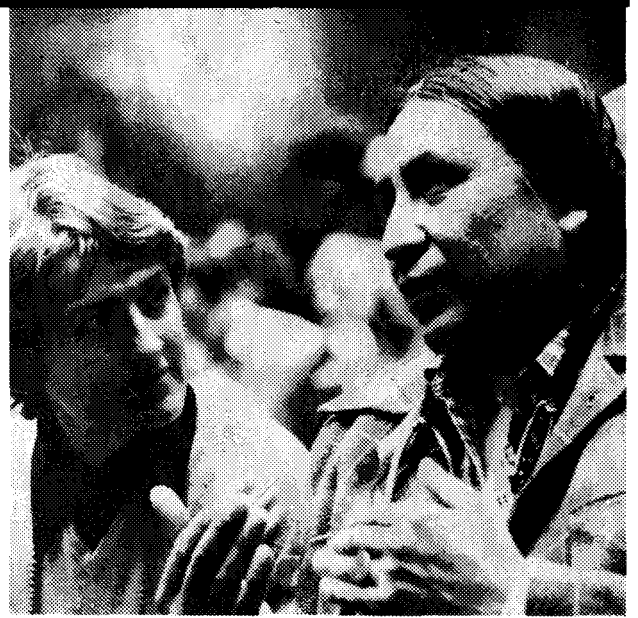
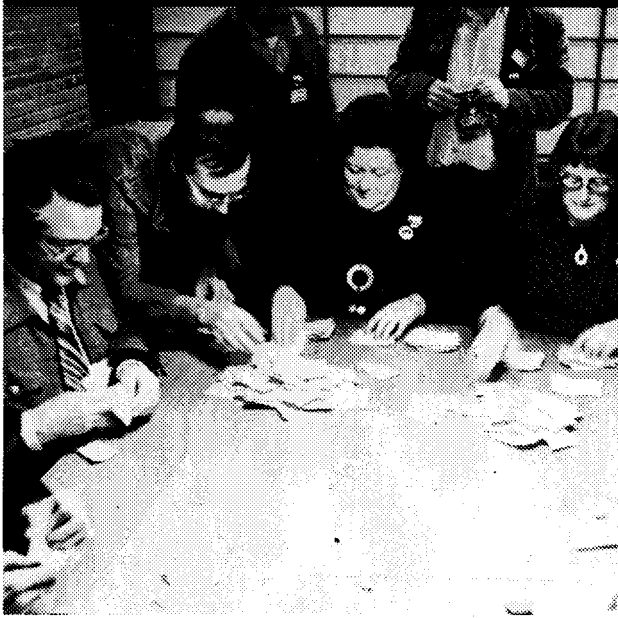
Waar moeten atoompacifisten van IKV, Pax Christi, groep-Goudzwaard naartoe als de PPR hooghartig onder openheid verstaat: onze positie is de enige?

Nooit zullen mensen of groepen rond de PPR wierook kunnen ruiken, nooit worden we een verkapte kerk of een onderdak voor nieuwe religieuze vervreemding. Wél mogen we de arbeid niet uit de weg gaan die het ons kost om zonder politieke grimmigheid en geestelijke armoedigheid uiterst belangrijke emancipaties tegemoet te gaan, uit welke traditie ze ook komen. Wat links binnen en buiten het CDA gaande is heeft misschien politiek niet onmiddellijk betekenis, maar we volgen het ook niet met leedvermaak, met afkeer of met vreugdeloze triomfantelijkheid. Als de PPR in twaalfeneenhalf jaar een volwaardige partij is geworden, dan heeft ze ook draag- en denkkraft voor zulke nieuwe ontmoetingen. Daarbij mag ze niemand uit haar gelederen uitstoten."

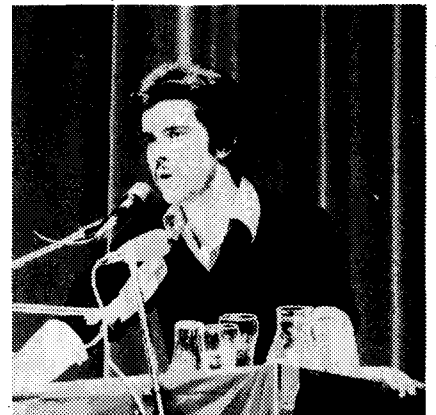
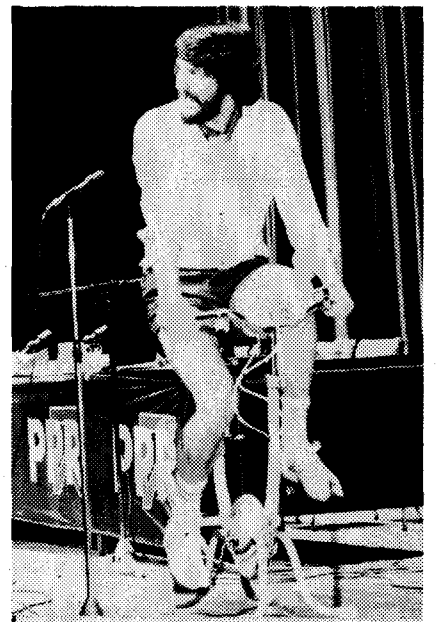
Ik ben een Gestetner 444s stencilinbrand-apparaat en ben goed onderhouden. Ik ben te koop voor f 750,-, maar moet wel in een goed geventileerde ruimte staan. Inlichtingen: Partijbureau PPR, Singel 277, 1012 WC Amsterdam, tel (020) 22 73 42.

N.B.: Een verlies van 0,4% bij een opiniepeiling betekent dat op de 4400 mensen die in een maand gepeild worden, er 17 (!) minder zeggen op de PPR te zullen stemmen!

Stemmen tellen... En een Sioux-medicijnman, in ons land wegens het Russell Tribunaal (rechtsboven). In de wandelgangen een boeiende verscheidenheid aan stands, zoals die van PPR-jongeren (links). Het Hekelkabaret (rechts). Verduyn Lunels Tegenpartij (links-onder), de NOS-televisie. Dave Farroll, die opriep tot solidariteit met de zeven hongerstakers in Ulster (rechts-onder). Kongresfoto's van Menne Vellinga.

PPR AKTIE KRANT

VERSCHIJNT MINSTENS ZESTIEN MAAL PER JAAR

12 DECEMBER 1980, NUMMER 166

DODEWAARD GAAT DICH TU

.....MAAR DAN WÉL
GEWELDLOOS

PAGINA 5 e.v.

PPR

AktieKrant

uitgave

Stichting Radikalenkrant
verschijnt
elke twee weken

directie

Ruud E. de Vringer,
Louis Vuurboom

redactieraad

Werkgroep Publiciteit PPR

redactie

Karel Berkhout, Stéphanie Brokerhof,
Walter van Opzeeland (eindredacteur)
Kees Waagmeester

productie

Brouwer Offset b.v.,
Utrecht / Delft

redactie-adres

Walter van Opzeeland,
Rapenburgplein 67,
1011 VH Amsterdam, tel. 020-254434

kopij

naar het redactie-adres
getypt met redelijke marge
blad aan één kant gebruikt

abonnementen

à f 22,- per jaar
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277, Amsterdam
Telefoon 020-227342

kontributiebetalingen

PennIngmeester PPR,
postgiro 1575600 te Amsterdam

advertenties

Partijburo PPR, Singel 277,
1012 WG Amsterdam;
tel. overdag:
020-247570-227342;
's avonds:
Ruud E. de Vringer, 010-713660

basis-layout

Joep Paulussen

DE EERSTE KLAP...

Onze verre voorvaders, de Batavieren, wisten het al:
De eerste klap is een daalder waard.
Wel voerden zij het gezegde toen nog letterlijk uit door te zwaaien met een grote knots.

De tijden zijn veranderd.
De strijdmethoden zijn veranderd.

Nu komt er een campagnekommissie. Er komt een verkiezingsfonds.

Maar toch, wat ook verdween en verscheen, de eerste klap is belangrijk gebleven.

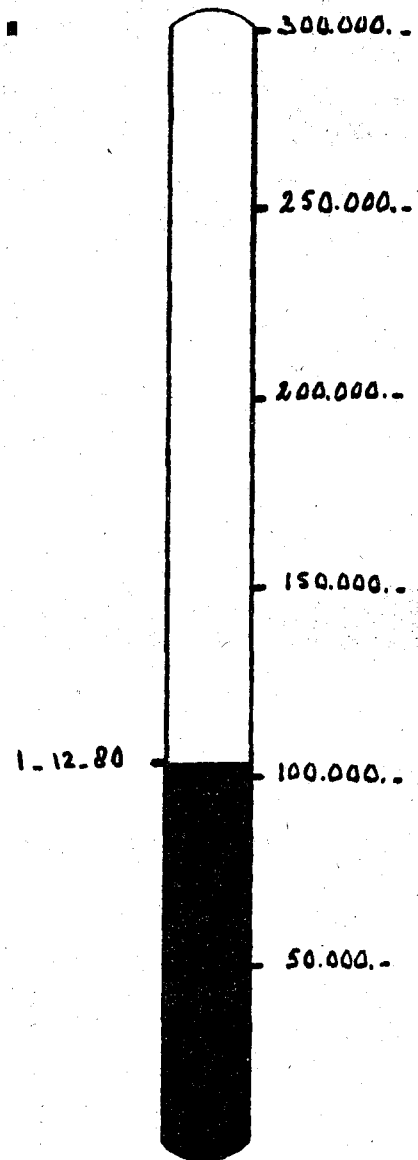
De leden hebben dit ook beseft. De eerste ronde van de aksept-girokaarten ten behoeve van het verkiezingsfonds is geslaagd. Tot 1 december werd een bedrag van ruim f 100.000,- ontvangen. Als startbedrag is dit een goede eerste klap geweest.

Het worden voor de PPR belangrijke verkiezingen, misschien de belangrijkste uit haar bestaan. Uit de ontvangen bedragen blijkt dat de leden dit ook beseffen. De campagnekommissie kan nu starten. Starten met de uitvoering van haar plannen. Plannen, die echter meer zullen kosten dan een „daalder”. Daarom, bedankt voor alle kleine en grote bedragen, maar, we moeten doorgaan.
De weg is nog lang.

Luit Smit,

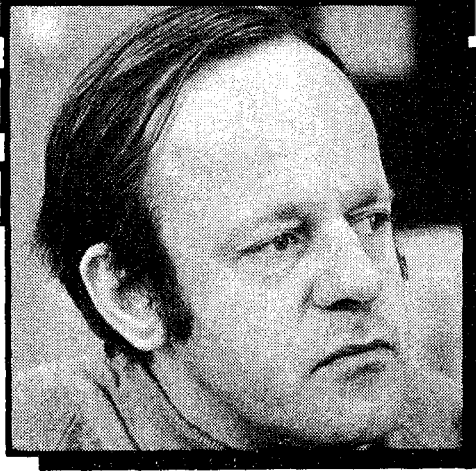
Zutphen - 15 dec., aktiecentrum, 20.00 u.: Herman Verbeek over Mensbeelden in de economie.
Den Haag - 16 dec., Raad van State, Plein 2b, 10.00 u.: Egbert Boeker c.s.

VERKIEZINGSTHERMOMETER
PPR
giro 5555 - Amsterdam

over URENCO-bezwaarschrift.
Assen - 17 dec., Koetshuis, Stationsstraat 11, 19.45 u.: verg. aktiecentrum.
Utrecht - 17 dec., PPR-winkel, 20.00 u.: region. bijeenk. met statenleden over groeisteden prov. Utrecht.
Groningen - 19 dec., aktiecentrum, forumdiskussie kernenergie en akties.
Steenwijk - 26 dec., Meenthe (t.o. NS-station) 11.15 u. vredesmars op de Havelterberg.
Assen - 10 jan., pol. nieuwjaarsinstuif met Ria Beckers, Joop den Uyl e.a.
Alphen aan den Rijn - 19 jan., Alphen-se vrouwenraad, confrontatie CDA-PPR.
Utrecht - 24 jan.: Trianon? kerngroep.
Montfoort - 26 jan., aktiecentrum, Ria Beckers.

OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Gesprekken met Goudzwaard - slot

HERMAN VERBEEK

Het derde gesprek met professor Goudzwaard c.s. vond plaats op 27 november in Driebergen. Aanwezig waren: NBBA, EPV, groep-80, nu ook CDU (de „Kruizinga-groep”, opgericht in '67) en voor de PPR Egbert Boeker en schrijver dezes. De Arjos was verhinderd. Goudzwaard zat voor.

De groep-80 deed, bij monde van gastheer Van Bennekom, direkt een ferm voorstel: „Er is veel onrust in het land over ons, we moeten opschieten, laten de groepen die op één noemer zitten, nu snel een plan maken en naar buiten treden.” Feddema had al een fusie-draaiboek klaar. De PPR kon er het beste buiten blijven, zei hij, een lijstverbinding met PvdA en PPR kon natuurlijk wel.

Egbert Boeker deed verslag van ons kongres, hij wees op de vastgestelde lijst, op ons program en op het onvoorwaardelijk open karakter van de PPR. Reagerend op het voorstel van de groep-80 deelde hij mee dat lijstverbinding te bespreken valt.

„Niet Bij Brood Alleen” meldde niet optimistisch te zijn over de te verwachten uitslag van de enquête onder de leden (een kleine 600), de meerderheid zou wellicht binnen het CDA willen blijven; 29 november zou die uitslag bekend worden. Goudzwaard toonde zich mistroostig, zowel over het zich terugtrekken van de tien „loyalisten” achter De Boer, als over het teleurstellende kongres

van de NBBA. Goudzwaard zei nog te willen polsen of in dit gesprek een overtuigende eensgezindheid te vinden was. Daartoe bood hij een notitie aan met een voorstel tot één, volkomen open lijst, waarbinnen alle groepen zelfstandig zouden kunnen blijven. Daarbij voegde hij een in grote lijnen voortreffelijk urgentieprogramma.

NBBA-voorzitter Westrate reageerde onmiddellijk: „Bob, die partij is er, waarom gaan wij niet naar die partij?” Hij bedoelde de PPR en zei dat even later ook. Daarmee was het gesprek in feite beëindigd. Goudzwaard zei zich goed te kunnen indenken dat de PPR haar naam en geschiedenis recht zou willen doen. Daarom zou hij de groepen niet aan of in de PPR samengevoegd willen zien, maar had hij het voorstel gedaan voor één lijst als een dak.

NBBA, EPV, de groep-80 en CDU legden opnieuw alle nadruk op beginselen en grondslagen. Zij verweten Goudzwaard daarover te liberaal te zijn. Bovendien zagen zij veel praktische problemen in de formule van zelfstandige groepen op één lijst, problemen voor de campagne, problemen voor samenwerking in het parlement en in een regering. De EPV kwam nog wel even tegevoet; Jaap Tas zei bezorgd: „Je moet inderdaad niet zo lang over beginnen praten, dat je vergeet te beginnen.” Goudzwaard had een mooi commentaar: „In de politieke praktijk kun je vaak beter samenwerken

met niet-christenen dan met gedoopte heidenen.”

Tenslotte deed de EPV nog een voorstel tot samengaan met NBBA en EPV, met restanten Arjos en groep-80.

De PPR rondde af door te zeggen: „De gedachtengang van Goudzwaard benaderen wij in grote lijnen positief voor verder gesprek, het urgentieprogramma spreekt ons aan, op detailformuleringen na.” Ik voegde er aan toe: „Met een christelijke partij bied je juist aan anderen het alibi niet op je te stemmen, je organiseert je eigen isolement, je maakt een verkapte kerk in de politiek.”

Goudzwaard rondde af met te zeggen dat hij de deelname van de PPR aan de gesprekken zeer belangrijk had gevonden. Hij konkludeerde: „Het zou weinig realistisch zijn bij zoveel aarzeling een initiatief te nemen. Dit gesprek is een ontknoping, hoe teleurstellend misschien ook.”

De PPR bracht die avond een persbericht uit met de konklusie dat NBBA en EPV het voorstel van Goudzwaard hadden afgewezen en dat de PPR met haar lijst en program zou verder werken aan een politiek voor een veilige toekomst. Onze samenvatting: er komt geen konfessioneel initiatief van politiek gewicht, dat een alternatief biedt voor ex-CDA stemmers en voor al degenen die de kernwapens in Nederland geheel afwijzen en dus ook niet bij PvdA en D'66 terecht kunnen. Daar ligt de opdracht voor de PPR-kampagne.

Pax Christi: Wereldkerk moet zich keren tegen kernwapens

HENK VAN 'T KLOOSTER

De afgelopen maand heeft de discussie binnen de kerken over de problematiek van de kernwapens een nieuwe impuls gekregen. Na het Genootschap der Vrienden (de Quakers) schaarde de Nederlandse Hervormde kerk zich als tweede kerk in Nederland achter het voorstel van het Interkerkelijk Vredesberaad: Help de kernwapens de wereld uit, om te beginnen uit Nederland. Voorts bracht het bestuur van de katholieke vredesbeweging Pax Christi een adviesrapport uit, bestemd voor de bisschoppen en de katholieke geloofsgemeenschap, waarin het zijn steun aan het IKV-voorstel uitvoerig verantwoordde.

Het bestuur van Pax Christi adviseert de bisschoppen niet alleen het voorstel van het IKV te steunen, maar ook in de wereldkerk steun te geven aan voorstellen waarin zowel gebruik als bezit van kernwapens wordt afgewezen.

Ethische overwegingen

Het bestuur van Pax Christi komt tot zijn konklusies op grond van vier soorten overwegingen. Allereerst komen ethische overwegingen aan de orde. Het rapport beschrijft en analyseert de ontwikkelingen in de ethische beoordeling van de kernwapens die zich sinds het begin van de jaren zestig hebben voorgedaan op het niveau van de wereldkerk, de Amerikaanse en Nederlandse kerkprovincie en binnen Pax Christi. De konklusie is dat de katholieke kerk haar tolerantie tegenover het bezit van kernwapens als afschrikwapens aan het opgeven is en er toe neigt alle bezit van kernwapens af te wijzen.

Verder blijkt dat het kerkelijk spreken in toenemende mate onvrede verraadt ten aanzien van de traditionele criteria voor ontwapening en steeds meer gevoeligheid toont voor een ontwapeningsbeleid, gebaseerd op eenzijdig genomen initiatieven in de richting van tweezijdige ontwapening. Dat wil

zeggen een beleid, waarbij een partij zich verplicht tot een stap in de richting van ontwapening in de hoop, dat de tegenpartij met een soortgelijke stap antwoordt. Het voorstel van het IKV nu is typisch zo'n eenzijdig initiatief ten bate van tweezijdige ontwapening.

Wetenschappelijke overwegingen

Niet alleen op grond van ethische overwegingen is steun aan het IKV-voorstel verantwoord. Ook in de wetenschap vindt men voldoende aanknopingspunten voor een beleid van eenzijdige initiatieven in de richting van tweezijdige ontwapening.

Het bestuur van Pax Christi onderscheidt drie manieren om tot ontwapening te komen.

1. De manier die de staten tot nu toe gebruiken en bestaat uit een combinatie van twee zaken, namelijk onderhandelen over wederzijdse wapenbeheersing en wapenvermindering en tegelijkertijd doorgaan met bewapenen.
2. De manier van de volledig eenzijdige ontwapening.
3. De aanpak waarbij de staten via eenzijdige ontwapeningsstappen proberen een proces op gang te brengen in de richting van tweezijdige ontwapening.

Pax Christi kiest voor de derde manier. In het tweede hoofdstuk van het rapport vindt men een aantal criteria waaraan eenzijdige stappen moeten voldoen volgens de gedragswetenschappers die deze methode ontwikkeld hebben.

Politieke overwegingen

Ook om politieke redenen kiest het bestuur van Pax Christi voor het IKV-voorstel.

In de internationale politiek, zo staat in het rapport te lezen, is een zuigkracht werkzaam in de richting van overmachtpolitiek. Het militaire even-

wichts- of afschrikkingdenken is onontwaarbaar verbonden met het politieke streven naar overheersing van de tegenstander. In de afwijzing van dit overheersingsprincipe vindt het pleidooi van Pax Christi voor een beleid van eenzijdige stappen zijn diepste grond.

Pax Christi geeft er duidelijk de voorkeur aan, dat Nederland zich van zijn kernwapens ontdoet in het kader van een beleid van eenzijdige initiatieven van de NAVO. Maar Nederland moet die stap ook zetten, als de NAVO er niet op wil inhaken.

Het rapport gaat uitgebreid in op een aantal vragen die steun aan het IKV-voorstel oproept. Daarbij komen vragen aan de orde als:

- wat moet Nederland doen, als het Warschaupakt niet op een eenzijdige stap reageert of er misbruik van maakt?

- zijn er andere stappen te bedenken, die hetzelfde of een beter resultaat opleveren dan de strategie die Pax Christi en het IKV nu beogen?

- gedraagt Nederland zich niet erg ontrouw tegenover de bondgenoten als het besluit de kernwapens van zijn grondgebied te verwijderen?

- is de verwijdering van de kernwapens uit Nederland een bijdrage aan de verwijdering van de kernwapens uit de wereld?

Pastorale overwegingen

Het bestuur van Pax Christi gaat ervan uit, dat de kerk zich op een politiek relevante manier over het vraagstuk van de kernwapens moet uitspreken. Dat betekent, dat haar uitspraken zo concreet mogelijk moeten zijn. Doet de kerk dat niet en beperkt zij zich tot het doen van zeer hoogstaande, voor iedereen in principe aanvaardbare uitspraken, dan handelt zij politiek irrelevant en daarmee pastoraal irrelevant.

De kerk dient, zo staat in het rapport, de mensen een weg te wijzen die werkelijk een hulp is. Daarom moet de kerk zich concreet uitlaten over de wegen die bewandeld moeten worden. Dat kan de machteloosheid doorbreken. Pax Christi legt er de nadruk op, dat het IKV zijn voorstel naar voren gebracht heeft om mensen een concreet middel tot verzet tegen de kernbepapening te geven. Het voorstel is mede uit pastorale overwegingen gedaan.

De titel van het rapport van Pax Christi is: R. K. Kerk, kernbepapening en ontwapening. Men krijgt het toegestuurd als men een bedrag van f 7,00 overmaakt op giro 59 33 52 t.n.v. penningmeester Pax Christi te Den Haag onder vermelding: wegwijzer 14.

PPR-fractie: Geweldloosheid in Dodewaard was ons doel

„Ook bleken vele parlementariërs in paniek te raken toen bleek dat wij hun leugens en gedraai niet meer pikten. Met name de o zo linkse leden van de PPR-fractie blonken hierin uit”

uit: Onderstroom: Handboek „Dode-
waard dicht”

Vooraf uit het citaat uit Onderstroom blijkt dat de initiatiefnemers tot de actie „Dodewaard gaat dicht”, de Gelderse stroomgroepen erf met name de Nijmegenaars daaronder, zeer boos zijn op de PPR-fractie. Om „welke leugens en gedraai” het bij de PPR-fractie zou gaan is ons nooit duidelijk geworden. Inmiddels ligt er wel voor de derde keer een PPR-motie in de Kamer om Dodewaard en Borssele stil te leggen. De eerste keer hadden we alleen PSP en CPN aan onze zijde. De tweede keer stemden ook 11 PvdA-ers en 2 D'66-ers vóór. Nu ziet het er naar uit dat zeker de PvdA-fractie en misschien ook de hele D'66 fractie zich achter de motie scharen. Zal de vierde PPR-motie een meerderheid halen?

Waarom

Aan de actie „Dodewaard Gaat Dicht” hebben ook veel PPR'ers deelgenomen. Het is niet altijd duidelijk waarom de PPR-fractie de actie, zoals die in het Pinksterweekend 1980 door de initiatiefnemers werd opgezet, heeft afgewezen. Wij willen daarover hierbij

verantwoording afleggen naar de partij.

De PPR-fractie is erg blij met de goede afloop van de actie „Dodewaard gaat dicht”, blij met het geweldloze karakter, met de positieve bijdrage van de actie zoals die nu gevoerd is aan de anti-kernenergiebeweging, en met het nog harder worden van voorwaarden die voor een goede maatschappelijke discussie over energie noodzakelijk zijn. Na dit resultaat hebben wij er in de fractie bij stil gestaan of wij in alle fasen vanaf Pinksteren op de juiste wijze zijn opgetreden. Een blik in Milieudefensie van juni '80 en de Rode Tribune van 11 juni '80 bevestigt nog eens dat vóór het Pinksterweekende door de initiatiefnemers besloten werd tot een bezetting van de kerncentrale Dodewaard met het doel deze stil te leggen. Dit op grond van het argument dat via de parlementaire besluitvorming over kernenergie nog niets was bereikt en dat daarvan ook niets meer was te verwachten.

Het Pinksterweekende leverde een aktiemodel op dat ons om meer dan één reden bekleemde. Bovendien werden wij benaderd door zeer betrouwbare en ervaren aktievoerders die ons er voor waarschuwden dat bij het gekozen aktiemodel gewelddadigheid onvermijdelijk zou worden. Er werd afstand genomen van de al jaren door de Anti-kernenergie Beweging gevoerde actie „Stop Dodewaard” omdat die toch niets uithaalde. De Gelderse Milieufederatie bracht haar grote zorg over het mogelijk verloop van „Dodewaard gaat Dicht” in september over in een hoorzitting van de Vaste Kamercommissie Kernenergie.

Tegen het aktiemodel waartoe de initiatiefnemers met Pinksteren opriepen en tegen de wijze waarop die oproep gedaan werd, hadden wij de volgende bezwaren:

1. De initiatiefnemers gingen uit van een *principieel* antiparlementair model;

2. Gewelddadigheid was niet alleen uitgesloten maar zelfs zeer waarschijnlijk. Het aktiemodel was op zichzelf provocerend;

3. De wijze waarop met onjuistheden de grondslag werd gelegd tot het besluit van een alternatieve actie, hebben wij ervaren als misleidend.

In Milieudefensie juli/augustus 1980, hebben Ria en ik dat uitvoerig uiteengezet.

Wij stonden bij deze stand van zaken voor een dilemma. Het doel: Dodewaard dicht, dat door ons wordt onderschreven, heiligde niet het middel van de voorgenomen bezetting.

Wat te doen? Zwijgen en het risico lopen dat op een omslagpunt in de publieke opinie over kernenergie, de gewonnen overtuiging verloren gaat? En dat links, actie en geweld weer op één lijn zouden worden gesteld?

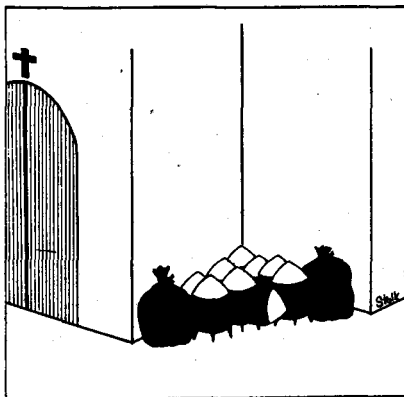
Of spreken met het risico dat een aantal deelnemers uit de Anti-kernenergiebeweging en zelfs PPR-leden de fractie niet zouden „begrijpen”?

Beïnvloeden

Wij wilden niet langs de kant blijven staan maar actief proberen het aktiemodel te beïnvloeden. En met succes zoals het uiteindelijk verloop van de actie aantoonde. „Het lijkt wel een PPR-actie”, zo klaagden sommige deelnemers aan de Dodewaard-actie, „we zijn toch gekomen om de centrale te bezetten!”

Wij zijn in actie gekomen langs twee lijnen:

- beïnvloeding van het aktiemodel;
- proberen aan de terechte bezwaren tegen de parlementaire traagheid in het parlement tegemoet te komen. Tegen het aktiemodel van Pinksteren

Gewelddadig aktiemodel in Pinksterweekeinde

hebben wij ons met alle ons ten dienste staande middelen verzet om de volgende redenen:

1. Het anti-parlementaire karakter van de aktie speelt krachten in de kaart die zich maar al te graag daarvan bedienen om „links” schade te doen. Met alle kritiek die wij hebben op het zeer gebrekkig functioneren van de parlementaire demokratie in het Nederland van 1980 wil de PPR de verantwoordelijkheid voor dat systeem nog steeds meedragen en er aan meedoen. Dat wij het daarbij van wezenlijk belang vinden dat door middel van buiten-parlementaire akties druk op de parlementaire besluitvorming wordt uitgeoefend, doet daar niets aan af.
2. In de kring van de initiatiefnemers van het Pinksterweekeinde is geweldloosheid een kwestie van opportunisme. „Zolang geweld bij de burgerij in brede lagen afkeuring oproept is het stom je daarvan te bedienen”, zo klinkt bij ons door via een artikel in de Rode Tribune van 11 juni 1980.
3. Wij menen dat het op gang brengen van een beweging van mensen nooit op misleidende overwegingen gebaseerd mag zijn. Zeker niet als daarmee ingespeeld wordt op emotionele krachten die gelukkig in mensen besloten zijn.

19/20 oktober

Ook achteraf denken wij dat onze opstelling juist is geweest. We hebben kunnen vaststellen dat in de basisgroepen de geweldsdiskussie uiteindelijk toch gevoerd is en dat het aktiemodel van 29/20 oktober een beheerste, kortdurende en niet-ultimatieve blokkade op essentiële punten het tegendeel was, van wat met Pinksteren beoogd werd. Feitelijke was die aktie ook niet meer anti-parlementair. Deze ontwikkeling in het aktiemodel is pas in de allerlaatste weken bij stukjes en beetjes duidelijk geworden. Even afgezien van de afwezigheid van politieke partijen en van het grootste deel van de georganiseerde anti-kernenergiebeweging, zou aanwezigheid van de PPR in de aktie zoals die uiteindelijk verlopen is zeer goed mogelijk geweest zijn.

Van verschillende kanten werd tot op het laatst door aktiedeelnemers een beroep op ons gedaan tot een bemiddelingspoging. Dit geeft aan dat tot het laatste moment het vreedzaam verloop van de aktie geenszins gegarandeerd was. Ook niet door de initiatiefnemers van de aktie. In de fraktie hebben wij bewust afgezien van onze *herkenbare* aanwezigheid. Wel zijn wij de gehele dag bereikbaar geweest voor wie ons

wilde aanspreken en was Jaap Röell zondags in Dodewaard. De reden voor onze bewust gekozen afwezigheid ligt in het vastlopen van een initiatief om met een aantal Kamerleden van verscheidene partijen, (tevorens aangekondigd) duidelijk zichtbaar aanwezig te zijn.

Wat ons erg getroffen heeft rond de voorbereiding van de Dodewaard-aktie is de opbouw van een wit-zwart-vijandbeeld aan beide kanten. We hebben ook openbaar gesignaleerd dat de overheid met de overtrokken beveiliging van de centrale provoceede. We kunnen er onze ogen niet voor sluiten dat het aktiemodel van Pinksteren evenzeer een provocerend karakter had. In de laatste fase van de voorbereiding hebben wij geprobeerd het wederzijdse vijandbeeld te doorbreken. Dus niet: „aktie-voerders die van geen wijken weten” en niet: „ME'ers die er op los rossen”. Het met tv-beeld zichtbaar doorbroken vijandbeeld is voor ons één van de winstpunten van 19/20 oktober. Het zijn de aktievoerders en de ME'ers zelf geweest die dit gedaan hebben en in elkaar de mens hebben herkend. Sommige aktievoerders hebben zich hier echter aan geërgerd en spraken over „geflikflooi met de ME.”!

Hoorzitting

In het parlement hebben wij ertoe bijgedragen dat er een hoorzitting werd gehouden. Bij de algemene beschouwingen dienden wij een motie in die de regering uitnodigt:

- a. duidelijk te maken dat de Maatschappelijke Diskussie ook sluiting van de bestaande kerncentrales tot gevolg kan hebben;
- b. voldoende middelen en mankracht ter beschikking te stellen voor de ontwikkeling van alternatieve energie-scenario's ter uitvoering van de motie-Eversdijk (15.100, nr. 25);
- c. voor de Maatschappelijke Diskussie een nieuw tijdschema op te stellen; en op basis daarvan de initiatiefnemers van de akties tegen Dodewaard e.d. uit te nodigen voor een gesprek over hun grieven ten aanzien van het beleid. Hier worden de nodige voorwaarden voor een zinvolle Brede Maatschappelijke Diskussie (BMD) keihard gemaakt. Er zal nu een zinvolle BMD zijn of géén BMD. De regering moet nu opschieten! Het geduld van de mensen mag niet langer op de proef worden gesteld. De motie heeft nog een andere betekenis gehad. Er is door voorkomen dat in de kamer een botte afwijzing van de Dodewaard-aktie door een meerderheid zou zijn uit-

gesproken. „De slechtheid van het parlement” zou dan nog eens onderstreept zijn. Wij denken daar anders over. Een dergelijke uitspraak zou de anti-kernenergiebeweging veel schade hebben berokkend en polarisatie bij de aktie hebben versterkt met alle risico's van dien.

Op het scherp van de snede

„Dodewaard” is nu voorbij. Voor hoe lang? Er zullen, hopen wij, veel mensen van Dodewaard zijn teruggekeerd in het besef dat door hun akties het sluiten van Dodewaard en andere kernenergie-aktiviteiten weer dichterbij is gekomen. Wij zijn daarvan overtuigd, al zien we ook de zeer nabije toekomst niet zonder tegenslagen tegemoet. Ook zullen er op die maandag en zondag mensen met frustraties vertrokken zijn. Dodewaard draaide maandag door. De politiek kan de frustraties van deze mensen alleen op termijn wegnemen. Daarom is het zo ongeloflijk belangrijk dat de kernenergie-paragraaf uit het PvdA-koncept-programma onverkort wordt aangenomen, dat het CDA-programma wordt aangescherpt en dat in een kabinetsformatie het sluiten van de centrales centraal gesteld wordt parlementair en buiten-parlementair! Intussen mogen we niet vergeten dat sluiten van centrales in Nederland weliswaar een belangrijk begin is, maar niet meer dan een begin. In onze grenslanden, maar ook verder in de EG zullen nog veel grotere inspanningen nodig zijn. In de PPR zullen we ons meer dan tot nu toe moeten bezinnen op internationalisering van de anti-kernenergiebeweging. Er zijn al veel kontakten maar het is nog te incidenteel. WISE kan een beginpunt zijn. Om dat van de grond te krijgen is een hecht georganiseerde anti-kernenergiebeweging, ook in Nederland, van het grootste belang. We hopen dat met ingang van heden eenheid in de anti-kernenergiebeweging weer bij alle aktievoerders centraal staat.

Tot slot:

de PPR-fraktie heeft met dit optreden op het scherp van de snede gelopen. Met grote risico's naar twee kanten. We hebben geprobeerd daarbij zeer zorgvuldig te zijn.

Als de geweldloosheid in Dodewaard ook maar voor een klein beetje het gevolg is geweest van ons optreden, dan hebben wij terecht onze nek uitgestoken. Ook dat moet kunnen in de politiek.

Namens de PPR-Tweede Kamerfraktie:

Leo Jansen

Bas de Gaay Fortman: Wit scenario voor werkgelegenheid

De PPR voelt zich allerminst gelukkig met het feit dat er vrijwel geen groei meer is in het nationaal inkomen. De nul-groei van vandaag komt namelijk niet voort uit selectiviteit – het opnieuw in productie brengen van afval, een zuinig gebruik van natuurlijke hulpbronnen en energie, het tegengaan van vervuiling – maar uit een tekortschieten van de vraag op wereldniveau, veroorzaakt door de grote stijging van de olieprijs en overinvestering in het verleden. Van een selectiviteit – voor de PPR de oplossing – is geen sprake.

Aldus Bas de Gaay Fortman in zijn bijdrage aan de algemene beschouwingen over de begroting in de Eerste Kamer. In plaats van selectiviteit constateerde hij veeleer een neiging alles wat eerder op dit gebied is bereikt overboord te gooien in een poging tot herindustrialisatie. Met als oogmerk een nieuwe groei, die onze maatschappij dan niet zozeer nodig zou hebben uit een oogpunt van bevrediging van behoeften, maar eerder om te ontkomen aan ingrijpende maatregelen voor de verdeling van arbeid en inkomen. De feitelijke nul-groei dwingt tot een matigingsbeleid. De vraag is hoe die matiging wordt gerealiseerd en wat de mensen ervoor terug krijgen – met

name op het zo belangrijke gebied van de werkgelegenheid. Wat deze vraag betreft onderkende Bas de Gaay Fortman drie scenario's:

1. *Het zwarte scenario*, dat herindustrialisatie wil, via een massale milieuvernietiging en de illusie van een nieuwe groei. Inderdaad een illusie, want wie garandeert dat die nieuwe productie ook zal worden afgezet en wat heeft het subsidiëren van de industrie tot dusver opgeleverd? „Uit angst ook maar een klein stukje van hun marktaandeel te verliezen jagen de industrielanden elkaar op in het weggoien van geld. Er is in feite maar één manier om te zorgen dat ook de wereldhandel de noodzakelijke stimulans krijgt en dat is een massale inkomensoverdracht van Noord naar Zuid.”

2. *Het rode scenario*, bepleit in het PvdA-plan Werkgelegenheid door solidariteit, dat de kwartaire sektor wil laten groeien. Wat de mensen voor hun loonmatiging terugkrijgen is toemende dienstverlening door de overheid en nieuwe werkgelegenheid in de kollektieve sektor. De bijdrage van dit scenario aan het werkloosheidsvraagstuk is echter marginaal. De PPR heeft geen ideologische voorkeur voor de particuliere of de kollektieve sektor. Sommige activiteiten van de overheid, zoals stadsvernieuwing en bevordering van openbaar vervoer, steunen wij van harte. Tegen andere, zoals het aanleggen van bepaalde nieuwe wegen, maken wij bezwaar. De PPR-studiestichting heeft in „De toekomst van de verzorgingsstaat” erop gewezen dat een vergroting van de kollektieve dienstverlening in de welzijnsfeer het gevaar mee kan brengen van professionalisering van een dienstverlening die in het belang van de cliënt beter vrijwillig kan worden georganiseerd. Wij moeten oppassen voor een „witte jassenmaatschappij”. Waar het op aankomt is, dat werk nooit mag worden gezien als een doel op zichzelf.

3. *Het witte scenario*, dat arbeidstijdkorting wil. Wat de mensen terugkrijgen voor een achteruitgang in vrij besteedbaar inkomen is tijd voor ander werk, werk in de witte sektor van de economie. Dat kan vrijwilligerswerk zijn, gericht op het welzijn buiten de eigen leefgemeenschap. Het kan ook doe-het-zelfwerk zijn, gericht op

de materiële zelfvoorziening. Of het kan huishoudelijke werk zijn, de dienstverlening binnen de eigen leefgemeenschap. De teruggang in betaalde arbeidstijd per individu moet een betere verdeling mogelijk maken van de totaal beschikbare betaalde arbeid. Ook bestaat dan meer ruimte voor *wit werk* door mensen met verplichtingen in het betaalde arbeidsproces.

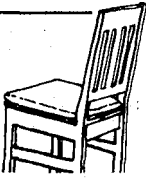
Het kabinet heeft duidelijk gekozen voor het zwarte scenario, via zijn Bestek 81, waarvan even duidelijk niets is terechtgekomen. Immers, door mechanisatie en schaalvergroting verliest de landbouw jaarlijks nog duizenden arbeidsplaatsen. In de industrie leidt een produktiviteitsstijging niet tot meer werkgelegenheid zolang de vraag niet wil stijgen. In de commerciële dienstverlening vindt een voortdurende verschuiving plaats naar zelfhulp (voorbeeld: wasserij – wasrette – eigen wasmachine, of hotel – eigen caravan).

Het *zwarte scenario* berust op economische tendensen uit een voorbije periode.

Het *rode scenario* moet – wil het werkelijk meer werk kunnen bieden – leiden tot een zodanige bureaucrativering dat de kwaliteit van het bestaan ernstig wordt aangetast. Blijft over als enig realistisch scenario het *witte*, dat uitgaat van de begrensd groei in de formele (betaalde) economie en de mogelijkheden van werk – betaald en onbetaald – beter wil verdelen. Een geleidelijke teruggang van de dagelijkse arbeidstijd tot vijf uur, te verrichten in één van twee opeenvolgende periodes van elk vijf uur zou daartoe kunnen leiden.

Links en rechts in de politiek staan voor de noodzaak van een inkomensbeleid. Een verdelingspolitiek, die er van uit zou moeten gaan dat iedereen in zijn basisbehoeften moet kunnen voorzien. Er zullen beperkingen moeten worden gesteld aan de consumptie van bepaalde artikelen. Met andere woorden: een reële verdeling van goederen en diensten, in plaats van een monetaire herverdeling met alle afwentelingsmogelijkheden van dien. Of, zoals de Wereldraad van Kerken het zegt: de *economie van het genoeg*.

STUDIESTICHTING VOOR RADIKALE
POLITIEKE VERNIEUWING

stageplaats

De Studiestichting heeft vanaf 1 januari 1981 een stageplaats beschikbaar voor maximaal een half jaar.

De stagiar(e) zal meedraaien in het project „De PPR en de Overheid”, waaraan momenteel door de studiestichting gewerkt wordt. In overleg zal zij/hij een van de deelaspekten uit dit project kunnen behandelen.

Wij denken aan een doktoraal-student politiekologie of rechten (staatsrecht).

Wij kunnen bieden: prettige werksfeer, goede arbeidsomstandigheden, flexibele werktijden en reiskostenvergoeding.

Informaties kunnen ingewonnen worden bij: Jan Dirx, (020) 226018 (w), (080) 226813 (p).

Reakties graag binnen twee weken na verschijnen van dit blad richten aan: Studiestichting PPR Singel 277 1012 WG Amsterdam.

PPR

COMMERCIE NEEMT JONGEREN WÈL SERIEUS

REMKE DE GRAAF

„Je kunt het vernielen van telefooncellen op verschillende manieren oplossen. Je kunt de cel zo construeren, dat hij niet meer kapot kan. Je kunt beloningen uitloven aan verklikkers van de „Rechtsbrecher” (zoals in West-Duitsland gebeurt). En je kunt ook een vormingswerker inhuren. Toch wordt met geen van deze oplossingen de oorzaak aangepakt. Je zult jongeren meer gelegenheid moeten geven verantwoordelijkheid te dragen. Dat betekent dat werk, inkomen, status en werkloosheid, in onze maatschappij beter verdeeld zullen moeten worden.”

Jongeren en kinderen blijken in onze maatschappij volwaardige consumenten geworden te zijn. En al nemen velen hen nog niet serieus, de commercie doet dat in ieder geval wel. Ze steekt handen vol geld in onderzoek naar deze groep van consumenten. Wat is er aan de hand? Zijn jongeren zo makkelijk beïnvloedbaar? Of hebben ze gewoon meer tijd om te consumeren? Wat bezielt jongeren om om de ha-verklap een nieuwe broek te willen? En om de lijn maar meteen door te trekken naar volwassenen: waarom zijn er op koopavonden duizend maal meer mensen op de been, dan bij een demonstratie tegen bijvoorbeeld kernenergie?

Op het seminar werd een zeer interessante bijdrage geleverd door een socioloog en jeugdwerker uit Glasgow:

Ted Milburn. Hij vergelijkt de jongere van nu, met de jongere van zo'n 80 jaar geleden. Dat de verschillen gigantisch zijn, kunnen enkele steekwoorden misschien aantonen: automobiel, trein, radio, telefoon, televisie, twee oorlogen, werkende vrouwen, welvaart, beschikbaarheid van drugs.

Gedwongen tot nutteloosheid in de samenleving

Wetenschappelijk onderzoek wijst het volgende uit:

1. Jonge mensen rijpen fysiek sneller. Ze bereiken de pubertijd aanmerkelijk vroeger en ook de periode van seksuele aandrang begint vroeger.
2. Er is geen ondubbelzinnig punt

De invloed van de commercie op het consumptiegedrag van jongeren vormt een onderwerp dat het internationale jongerenwerk nogal bezig houdt. Dit blijkt wel uit het feit dat voor de tweede maal in korte tijd een seminar is georganiseerd over deze, het gedrag beïnvloedende kwestie, door CENYC, de raad van Europese jongerenorganisaties. Ditmaal in Straatsburg (het vorige seminar was in Helsingborg) en opnieuw met deelnemers die varieerden van regeringsvertegenwoordigers tot parttime-clubhuiswerkers, afkomstig uit veertien landen tussen Malta en IJsland. Het ging weer over „vercommercialisering van de vrije tijd”, maar dan met alles wat daar aan specifieke jongerenproblematiek omheen zweeft. Remkes de Graaf, van PPR-jongeren, was een van de drie Nederlanders die zich – ondanks het mooie oktoberweer – opsloten in het gebouw van de Europese Jeugdraad, dat gevuld was met ronde tafels en koptelefoons.

meer, waarop een jongere, als volwassen, opgenomen wordt in de samenleving. Milburn onderscheidt een twintigtal verschillende momenten, waarop dat gebeurt. De informatie die naar de jongere toekomt omtrent zijn volwassenheid, moet zeer tegenstrijdig en zodoende verwarrend zijn.

3. Jonge mensen van nu hebben aanmerkelijk meer te besteden.

4. Jonge mensen trainen tegenwoordig langer voor „werkrollen”. Ze gaan langer naar school. Ze moeten vroeger zélf beslissingen nemen. Er vindt eer toenemende specialisatie plaats van werkrollen. Er zijn minder kansen om van onder op te beginnen. De mogelijkheid om je carrièrekeuze uit te stellen, neemt af. Kiezen voor een baan wordt ingewikkelder. Er zijn veel overgekwalificeerde en onderbetaalde jongeren. De ouderlijke discipline vermindert. Er zijn minder morele richtingaanwijzers (de rol van de kerk neemt bijvoorbeeld af). Communicatieproblemen tussen de generaties nemen toe. De sociale conventies veranderen sterk. De peer-group wordt erg belangrijk voor jongeren.

5. De verwachtingen voor de toekomst houden een reductie van het aantal jongeren in de maatschappij in. Er komt verder een grotere nadruk op de jeugd als speciale groep. De mogelijkheden voor educatie nemen voor iedereen toe (*permanente educatie*). En vrije tijd en recreatie worden belangrijker. Dit laatste punt is vooral van belang voor politieke beslissingen.

Onzekerheid

Twee belangrijke dingen die naar aanleiding hiervan naar voren treden zijn:

- De onzekerheid van jongeren neemt toe. Dat wil zeggen onzekerheid over hun lichaam (ben ik wel een echte man/vrouw?) en over hun manier van gedragen en hun toekomst.

- Sexualiteit en jong-zijn worden steeds belangrijker.

Jongeren kunnen op verschillende manieren reageren op hun onzekerheid, variërend van apathie via Weltschmerz tot agressie. Het is duidelijk dat de reclame inspeelt op de behoefte aan zekerheid, aan het horen bij een groep. Ook sexualiteit komt ruim aan bod en wordt steeds directer en agressiever. Tegelijk moet duidelijk zijn dat de reclame de onzekerheid van jongeren vergroot: hoor ik wel bij een groep? Ben ik wel sexueel aantrekkelijk? Verder moet worden gewezen op het verschil, tussen wat de reclame belooft en wat je krijgt als je het product aanschaft.

Competitie

Een zeer belangrijk element in onze samenleving is het element van de competitie. Sommigen op het seminar meenden zelfs, dat die competitie in onze *genen* beschreven staat. Hoe dan ook, het is duidelijk dat dat competitieve element, van jongs af verschrikkelijk aangewakkerd wordt: vooral op school, maar ook thuis, op sportclubs, in dienst, in je werk en zelfs in je werkloosheid. Het is ook duidelijk dat die competitie slachtoffers oplevert (misschien zijn de overwinnaars zelf wel slachtoffers) en de onzekerheid van mensen vergroot.

Mijn persoonlijke visie is ongeveer als volgt: na de Tweede Wereldoorlog waren er enige generaties die door hard werken, zinvolle posities in de maatschappij wisten te veroveren. Nu de werkloosheid toeneemt en iedereen zijn eigen plekje probeert vast te houden, staan de jongeren langs de kant. Ze komen moeilijk aan de slag, hebben geen ervaring en krijgen weinig kans die op te doen. Ook elders zie je dat jongeren geen medeverantwoordelijkheid krijgen: thuis, op school, in tehuisen, in dienst, op je werk. Mijn stelling is dat jongeren gedwongen worden jong te blijven, gedwongen worden tot consumeren. Ze zijn nutteloos geworden in onze samenleving.

Wat kunnen we doen?

- Jongeren een plaats geven waar ze zich thuis kunnen voelen en zichzelf kunnen zijn. Met hen praten over hun

onzekerheden. Zoveel mogelijk het competitie-element weren in onze omgang met jongeren en meer nadruk leggen op samenwerking. De medeverantwoordelijkheid van jongeren vergroten. Hun initiatieven stimuleren.

- Als organisatie proberen een breder publiek aan te trekken. Met name uitbreiding naar lagere sociale klassen is gewenst.

- Met elkaar praten over de invloed van de reclame op ons gedrag. Een discussie in de gezinnen op gang brengen. Bijvoorbeeld via televisieprogramma's. (Reclame is het zout in onze pap, maar we hebben een te hoge bloeddruk).

- Politieke druk uitoefenen: vrijetijds-centra kleiner en dichter bij huis; meer mogelijkheden voor lokale initiatieven (toneel, film, strips, televisieprogramma's door jongeren zelf gemaakt); minder dure sportcomplexen en meer subsidie voor de kleinere jon-

gerenorganisaties; meer mogelijkheden voor inspraak; kleinschaliger productie etc.

Uitwisseling

Tot slot nog iets over het nut van zo'n seminar. Allereerst is er een waarde die ligt op het gebied van kennismaken met en begrip krijgen voor problemen waar men in andere landen c.q. culturen mee worstelt. In de tweede plaats geeft het je als betrokkene een enorme stimulans, om een week lang met andere mensen, die zeer verschillende achtergronden, ervaringen en visies hebben, met een bepaald probleem bezig te zijn. In de derde plaats denk ik dat het goed is dat jonge mensen ingevoerd worden in een soort van Europees denken. Wil de Europese politiek ooit iets voor gaan stellen, dan moeten er mensen zijn die begrip hebben voor de problemen, waar men in andere lidstaten mee kampt.

Huur's een trein.
Dan kom je nog is ergens.

Waar komt je eerste salaris terecht?
GROBLAUF PAST BIJ JOU

vo Bank heeft je graag als klant.

GEEEEEEEEEEEEEEF AJCHT!!

Dujvis. Als er een fuif is.

VOLWAARDIGE RECHTEN - OOK VOOR HOMOSEKSUELEN

WALTER VAN OPZEELAND

„De tragiek van vele minderheids-groepen is dat ze de normen moeten overnemen van de heersende groepen.” Aldus Henk Waltmans als lid van een forum van parlementariërs dat in Gouden Wieken in Den Haag met een overwegend homoseksueel publiek heeft gediscussieerd over „het centraal stellen van het individu bij de organisatie van de maatschappij”.

Deze forumdiscussie was, mede in het kader van haar fondsverweringsakties, georganiseerd door de Stichting Homomonument. Naast Henk Waltmans voor de PPR namen er aan deel: Annelien Kappeyne van de Coppello, Tweede Kamerlid voor

de VVD, die als voorzitter fungeerde, Virginie Korte-van Hemel, CDA-kamerlid, Ruud Nijhof, DS'70-kamerlid, Cees Ymkers, CPN-lid van de Eerste Kamer, Joop Vogt, PSP-Eerste Kamerlid en Ien van den Heuvel, PvdA en lid van het Europese parlement. De PPR staat voor een centraal stellen van het individu in de maatschappij, aldus Henk Waltmans. Dat houdt in dat de huidige maatschappij op wezenlijke punten zal moeten worden hervormd. Als een professor Hofstee in zijn afscheidsrede zegt dat de „ik-maatschappij” een bedreiging vormt voor de maatschappij, dan dient deze te worden gecorrigeerd: voor de huidige maatschappij, aldus Henk Waltmans. In die huidige maatschappij kunnen homoseksuelen

hoogstens vergelijkbare rechten krijgen. De PPR zet zich in voor volwaardige rechten – voor alle minderheidsgroepen in een pluriforme samenleving.

Uit de CDA-inbreng in de discussie bleek hoogstens enige goede wil in deze, maar des te meer onbegrip – verankerd als het CDA-denken lijkt in termen van huwelijk en gezin. Uit deze hoek komen immers de „vergelijkbare rechten”, ook al erkent men er een „achterstand in opvattingen”. Voor het overige waren de forumleden het er wel over eens dat alle discriminatie van homoseksuelen strafbaar zou moeten worden gesteld – iets waar de huidige minister van justitie niet aan wil, en dat het – bijvoorbeeld – ook niet aangaat de uitkeringen aan niet-gehuwd samenwonenden te beknotten op grond van hun economische basis. Alle eenstemmigheid had echter de vieze bij-smaak van de „vergelijkbare rechten”.

Portefeuille- verdeling partijbestuur

Sinds het kongres is het partijbestuur vernieuwd door de toetreding van Emmy van Noord, Janneke van der Plaat en Ben Baks. De portefeuilleverdeling is nu als volgt:

Herman Verbeek: voorzitter, contact fracties, campagnekommissie, contacten met actiecentra; Groningen en Friesland.

Egbert Boeker: vice-voorzitter, coördinatie inhoudelijk werk, overlegorgaan tegen de kernbepaling, PPR-

schriften.

Paul van der Hijden: algemeen sekretaris, partijapparaat, contacten met andere partijen, statuten en reglementen, werkgroep organisatie; Limburg.

Ruud de Vringer: penningmeester, stichting radikalenkrant, verkiezingsfonds.

Tiny Boekhout: sekretaris voorlichting, werkgroep publiciteit, PPR-aktiekrant, PPR-radio- en tv, voorlichting/pers.

Bert Willemsen: sekretaris buitenland, themagroep vrede, werkgroep internationale contacten, overlegorgaan tegen de kernbepaling.

Ben Baks: stichting jongerenwerk, PPR-jongeren; Zuid-Holland.

Jan van den Broek: akties m.b.t. milieu, macht en welzijn, themagroep macht; Noord-Holland.

Rouke Broersma: themagroep welzijn; Drenthe, Overijssel.

Ad Melkert: stichting radikalenvorming, campagnekommissie; Noord-Brabant, Zeeland.

Emmy van Noord: akties m.b.t. vrede, studiestichting; Utrecht.

Janneke van der Plaat: campagnekommissie, partijopbouw, werkgroep organisatie.

Jan Schreur: themagroep milieu, PPR-flikkers- en potten; Gelderland.

Elly van Schyndel: kongrespresidium, kerngroepkommissie, werkgroep organisatie.

Jack Verduyn Lunel: raads- en statenwerk, PPR-vrouwen.

Laat wat
van je horen!

SOLIDARIDAD

Vraag informatie!

Gratis kaarten met teksten, adressen en informatie verkrijgbaar bij Solidaridad.

Solidaridad, een aktie die niet alleen om geld vraagt maar ook om ondersteuning van de eisen van kleine boeren en landarbeiders.

Grond is er om voedsel mee te produceren.
Grond is er niet om mee te handelen en te spekuleren.
Dat vinden boeren in Brazilië, Nicaragua en Nederland.
En wat vindt u?
Stuur een steunkaart naar boeren die zich organiseren in Brazilië en Nicaragua. Ondervraag Nederlandse ondernemingen met investeringen in de Braziliaanse landbouw. Vraag het Nederlandse parlement om meer invloed van de gemeenschap op het gebruik van de grond.

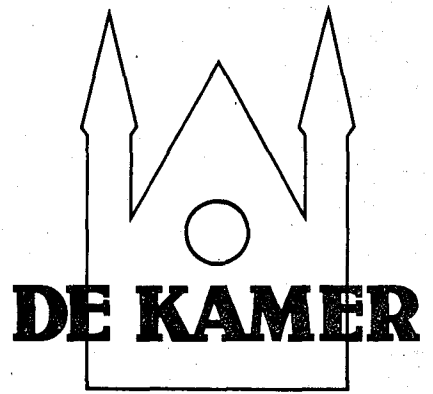
Laan van Meerdervoort 148, 2517 BE Den Haag, 070-655207.

Gronummer: 1804444

RADI-JO

Nummer één van RADI-Jo, het blad van PPR-Jongeren, is verschenen: kleinschalig maar inspirerend van inhoud. Het openingsartikel: „Jongeren in de houdgreep” maakt duidelijk dat het wel degelijk zin heeft via de politiek op te komen voor je belangen. Daarnaast wordt „censuur op schoolkranten” gesignaleerd, evenals een „beurse mentaliteit” (die wil beknibelen op jeugdlonen en -uitkeringen) en de nodige organisatorische informatie geboden. Wie er meer van wil weten moet zich maar snel opgeven bij Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel. 020/651624, bgg 050/711837.

Volksgezondheid vraagt aanpakken van machtsverhoudingen

De begroting van Volksgezondheid laat duidelijk de grenzen zien die het kabinet van Agt/Wiegel niet kan passeren. Ook hier durft of kan het niet onderkennen dat ons economisch-maatschappelijk systeem met zijn machtsverhoudingen moet worden aangepakt, willen wij in de toekomst een menselijke en gezonde samenleving zijn.

Aldus Ria Beckers tijdens de behandeling van de volksgezondheidsbegroting in de Tweede Kamer. Omdat het kabinet ook hier de kern van de zaak – de ongelijke machtsverhoudingen – wil raken blijft het beleid gericht op onderdelen en dus marginaal. De creativiteit van de mensen – waar het kabinet op schijnt te rekenen – wordt al bij voorbaat vernietigd door omgevingsfactoren, aldus Ria Beckers. Zij wees in dit verband op het ontstellend toenemende alcoholgebruik en op zelfdodingen, die in de leeftijdsgroep van 15-24 jaar doodsoorzaak nummer drie zijn. Toch neemt de regering geen preventieve maatregelen, toch wil ze geen onderzoek laten instellen. Ook worden eigen initiatieven van bijvoorbeeld Surinamers en Molukkers gefrustreerd doordat er geen geld voor is. De regering durft de konsekwenties niet aan van het beleid dat ze beweert te willen voeren. De bewindslieden zien klaarblijkelijk alleen maar een positief verband tussen economische groei en de vooruitgang van de medische wetenschap, maar zij vergeten de medaille om te draaien. Het medisch-industrieel complex immers leidt al lang zijn eigen leven. Het zal zichzelf autonoom blijven versterken als niet wordt ingegrepen. Hier is sprake van een groeiend gevaar voor de samenleving en de regering beseft te weinig dat dit tijdig moet worden gekeerd. Als voorbeelden hiervan noemde Ria Beckers:

- de helft van de operaties bij kinderen kan worden voorkomen door poliklinische behandeling, maar dit gebeurt niet;

- het aantal medische verrichtingen loopt uit de hand, maar er zijn nog steeds geen regels om patiënten te beschermen tegen het overbodige risico van een dubbele serie röntgenfoto's als ze van het ene ziekenhuis naar het andere worden gestuurd;

- de medische industrie oefent steeds meer druk uit op de preventie; in het bevolkingsonderzoek ligt een ongekende markt; er gaan waarschuwendes stemmen op om de nadelen van onderzoek op grote schaal af te wegen tegen de voordelen; toch is de Kamermeerderheid zonder meer vòòr bevolkingsonderzoek op baarmoederhals- en borstkanker; en toch moet er een nieuw onderzoek worden gevonden om de TBC-buro's te behouden;

- op medicijnen kunnen tientallen miljoenen guldens worden bespaard, maar door de invloed van de farmaceutische industrie op het overheidsbeleid komt daar nog steeds niet van;

- van overheidswegen wordt steeds weer geprobeerd om gehandicapten die zelfstandig kunnen wonen met ADL toch weer in de verzorgende/medische sfeer te trekken; een meervoudig gehandicapte, ouder dan 18 jaar, kan niet meer een dagverblijf en is dus op een inrichting aangewezen; in het algemeen wordt eerst gedacht aan plaatsing in inrichtingen en dan pas aan andere mogelijkheden; nog steeds gaat het behoud, en de groei, van bestaande instellingen vòòr; ondanks mooie verhalen over meer zelfstandigheid, meer worden opgenomen in de maatschappij...

Als het kabinet in principe bereid is de medische industrie zijn gang te laten gaan wordt het inderdaad steeds moeilijker veranderingen aan te brengen in de organisatie van de gezondheidszorg. Over dit laatste klaagt de memorie van toelichting tot de begroting namelijk.

Voeding

De PPR-fractie is, aldus Ria Beckers,

zeer teleurgesteld over het uiblijven van de beloofde nota Voedingsbeleid. Hierover diende zij een motie in, die stelt dat bij een samenhangend voedingsbeleid onder meer de aandacht moet worden besteed aan:

- het nog steeds voorkomen van (mogelijk) kankerverwekkende en kankerbevorderende stoffen in voedingsmiddelen;

- het beter afstemmen van de voeding op wat werkelijk nodig is;

- het aangeven van samenstelling en voedingswaarde op de verpakking;

- de mogelijkheid regels te geven inzake machinale en andere bewerkingen van voedsel die de voedingswaarde nadelig beïnvloeden;

- het stimuleren van produktie en distributie van gezond voedsel;

- systematische voedingsvoorlichting, gericht op de verschillende bevolkingsgroepen;

- systematisch onderzoek naar de voedselconsumptie en de voedings-toestand van de bevolking;

- meer aandacht voor voeding in de opleiding van artsen;

- meer onderzoeks- en opleidingsfaciliteiten op het gebied van de voeding.

Een tweede motie van Ria Beckers verzoekt de regering het Besluit Uitoefening Artsenijbereidkunst zo te veranderen dat het in dienst treden van een apotheker bij een gezondheidscentrum mogelijk wordt, wanneer de apotheek kan functioneren als onderdeel van het centrum. Dit naar aanleiding van een kwestie in het gezondheidscentrum Maarssenbroek, waar de apothekersorganisatie de vestiging van een apotheek kon voorkomen met een beroep op het genoemde Besluit, dat de staatssekretaris strikt ruimtelijk interpretere: de apotheek was namelijk niet in, maar in de onmiddellijke nabijheid van het centrum. Ook de Ziekenfondsraad was van mening dat deze apotheek kon worden aangemerkt als een onderdeel van het centrum.

Verzorgingsmaatschappij wordt maatschappij van zorgen

Bij de Tweede Kamerdebatten over de begroting van Sociale Zaken heeft Ria Beckers gekonstateerd dat de Verzorgingsmaatschappij in betrekkelijk korte tijd een maatschappij van zorgen is geworden. Het sociale zekerheidsstelsel is door de stagnatie van de economische groei onbetaalbaar geworden. Bovendien is aan de verzorgingsmaatschappij een nieuwe dimensie toegevoegd; een maatschappij die ook rekening zou moeten houden met randvoorwaarden waarbinnen het economisch proces zich moet afspelen. Grenzen aan de groei, ekologischer inpasbaarheid, welzijn, milieu, menselijkheid, betrokkenheid en zeggenschap zijn evenzeer aspecten van onze nog lang niet volmaakte verzorgingsmaatschappij geworden als sociale zekerheid.

De kritiek op de economische groei, de bureaucraties, de schaalvergroting en de machtsconcentraties mag niet worden genegeerd, maar moet een bron zijn van beleidsinitiatieven: „De maatschappelijke solidariteit die noodzakelijk is om de verzorgingsmaatschappij betaalbaar te houden kan naar mijn stellige overtuiging alleen maar tot stand komen als in plaats van levensangst voor bewapening, voor werkloosheid, voor vervreemding, perspectief wordt geboden op volwaardig werk, op een overzichtelijke en beheersbare samenleving en op een leefsituatie waarin verantwoordelijkheid voor jezelf en voor anderen gedragen kan worden.”

In dit verband wees Ria Beckers op de Toekomst van de verzorgingsstaat, van de PPR-studiestichting, die de

weg wijst naar een verruiming van het begrip arbeid naar de „onbetaalde sektor” ofwel de „informele economie”. De minister voert echter, ook afgezien van deze visie, een beleid, dat de PPR-fractie niet tot enthousiasme kan stemmen. Ria Beckers noemde het falen op het gebied van de Raamwet inkomensvorming, decentralisatie van het arbeidsmarktbeleid, wijziging heffingsgrondslag voor de sociale verzekeringspremies, oudere ongehuwde vrouwen en verplichte vakaturemelding als voorbeelden van het ministeriële tekortschieten.

Zij diende een motie in, (mede-ondertekend door Fred van der Spek van de PSP en Marcus Bakker van de CPN) waarin wordt gevraagd af te zien van de voorgenomen korting op de minimumjeugdlonen.

Strafrecht gebruikt uit onmacht

Nederland is een democratische welvaartstaat, maar ook wij gebruiken ons strafrecht maar al te vaak uit onmacht: tegen afwijkend en onaangepast gedrag, of tegen kansarmen. Ook wij kunnen, evenals de arme landen, een aantal problemen op dit gebied niet oplossen en laten de mensen die er het meest mee kampen over aan het strafrecht. Voor een belangrijk deel is het falen van het politieke beleid daarvan de oorzaak.

Dit zei Ria Beckers tijdens het Tweede Kamerdebat over de begroting van Justitie. In dit verband wees zij op het grote aantal buitenlanders dat in aanraking komt met het strafrecht, dat derhalve niet los kan worden gezien van het vreemdelingenbeleid. „Hoe komt het”, zo vroeg zij zich af, „dat mensen wegens ernstige gewetensbezwaren tegen het defensiebeleid hoge straffen moeten uitzitten (de totaalweigeraars), dat ze met ontslag worden bedreigd (kapitein Stelling) of dat op hun inboedel beslag wordt gelegd (mevrouw Wessels in Eindhoven)?” De PPR-fractie is van mening dat de

minister nog niet diep genoeg ingaat op de relatie tussen het toepassen van het strafrecht en de maatschappelijke problematiek achter de wetsovertredingen. In het algemeen heeft strafrecht zin als de mensen genoeg legale gedragsalternatieven ter beschikking staan. Voor wie geen gedragsalternatief heeft – drugsverslaafden, gedesoriënteerde buitenlanders, totaalweigeraars, agressieve opstandige jongeren – schiet het strafrecht tekort. Zij horen in ieder geval niet in de gevangenis. Hier kunnen alternatieve sancties zinnig zijn, vooral in de sfeer van werk en scholing, van een „tweede kans”. Alternatieve sancties hebben geen zin bij mensen die uit politieke overtuiging handelen en maatschappelijke wantoestanden aan de kaak stellen: krakers, stakers, totaalweigeraars. Daar kunnen alleen politieke oplossingen dienen. „Het helpt dan niet advocaten, die zich als spreekbuis van deze mensen opstellen in te sluiten, of Onkruid systematisch te isoleren. Een groter teken van onmacht is moeilijk denkbaar en een rechtstaat onwaardig.”

PPR-jongerenkursussen

De SJW organiseert twee kursussen voor PPR-jongeren om te praten over de positie van de PPR en haar leden, zodat deelname aan PPR-jongerenactiviteiten wordt ondersteund, op: 6/7/8 februari in Kerk en Wereld, Driebergen en 13/14/15 maart in Kerk en Wereld, Driebergen.

Kursusbijdrage per deelnemer f 30,- Schrijf een briefje of telefoneer naar SJW, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel.: 020 - 228461.

Studentenbeweging en politiek

De SJW organiseert een studiedag over de rol van de studentenbeweging. De discussie zal gaan over: Wat zijn de wensen van de studenten ten aanzien van de studentenvakbeweging en hoe sluit deze daarop aan? Wat zijn de konsekwenties voor de studentenbeweging en wat kunnen PPR-studenten daarmee doen?

Datum: 4 april 1981, schrijf een briefje of telefoneer naar SJW, Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel.: 020 - 228461.

Intellectuelen en Arbeidersbeweging

De SRV organiseert een studiedag over „intellectuelen en arbeidersbeweging”. Op de studiedag zullen de politiek-strategische concepten van links ter discussie staan.

Er wordt aan meegewerkt door een forum bestaande uit leden van PvdA, PPR, PSP en CPN, te weten: Bertus Mulder, John Steegh, Alexander de Roo en Rypke Sierksma.

De studiedag vindt plaats op 17 januari 1981 in het CSB te Utrecht. Deze dag is gratis. Geef je nu op!

Dat kan door een briefje te schrijven naar:

SRV Singel 277, 1012 WG Amsterdam, tel.: 020 - 256046.

Gerritjan van Oven (oud-sekretaris Buitenland van de PPR) volgt in het kader van zijn opleiding tot rechterlijk ambtenaar een stage van een half jaar bij de Raad van Europa in Straatsburg. Tot 1 maart 1981 zal hij daar blijven en van tijd tot tijd

hoopt hij, als korrespondent van de Aktiekrant, ons aktuele politieke bijdragen te leveren. Hier volgt zijn eerste, over een goede bekende van de PPR.

Brice Lalonde doet gooien naar Frans presidentschap

GERRITJAN VAN OVEN

Al enige jaren geniet de ekologische beweging in Frankrijk toenemende belangstelling. Zozeer zelfs dat men er met het oog op de verkiezing van een nieuwe president volgend voorjaar toe overging als ekologistische beweging met een eigen kandidaat te komen. In juli dit jaar werden daarvoor echte voorverkiezingen gehouden, die overigens geen erg grote opkomst kende. Maar een presidentskandidaat kwam er wel uit. En dat was Brice Lalonde. Voor PPR-leden geen onbekende want in 1977 voerde hij op het kongres in Amersfoort het woord. Sinds zijn verkiezing tot presidentskandidaat reist hij stad en land af om een echte presidentsiële campagne te houden. Alle reden dus om ons op een bewolkte septemberzondagochtend naar de Straatsburgse voorstad Ostwald te begeven waar de ekologistenkandidaat op een door het „Budderfladecomité” georganiseerde bijeenkomst voor zo'n 100 toehoorders het woord voerde.

Regio's

Zijn verhaal klonk aantrekkelijk: beklemtoond werd vooral het belang van verscheidenheid van mens, dier en natuur, „la diversité des êtres”, sterk bedreigd door de allesoverheersende produktie maatschappij met haar belachelijke konsumptieriff. Brice Lalonde pleitte voor het behoud en de

versterking van kleinere bestuurseenheden zoals bijvoorbeeld de regio. Vooral dat laatste was koren op de molen van het Elzasser publiek. De frustraties die leven in dit deel van Frankrijk, waar men zich door het centralistisch ingestelde bestuur in Parijs onderdrukt voelt (de eigen Elzasser taal wordt bijvoorbeeld niet erkend) kunnen moeilijk overschat worden. Tegelijkertijd beklemtoonde Lalonde het belang van internationale oplossingen. Het regionale en het internationale nivo vinden elkaar in de gemeenschappelijke bestrijding van de nationale staat, zo suggereerde hij; geheel overeenkomstig het PPR-program voor de Europese verkiezingen dus.

Zijn diskussiepartner, het socialistische kamerlid Dominique Taddéi, had daar moeite mee. Wel wilde hij, net als Lalonde, een versterking van de autonomie van de regio's (en een beslissing daarover zou dan uit een referendum moeten voortvloeien), maar de regionale autonomie zou dan toch slechts een aanvulling mogen zijn op het nationale staatsverband.

Vanuit de zaal werd Brice Lalonde bekritiseerd omdat hij zo weinig „echt politieke” standpunten had ingenomen, een hier tegen de ekologisten vaker ingebracht verwijt. Het probleem is dat de beweging mensen herbergt die afkomstig zijn uit allerlei politieke groeperingen, van links, maar ook van rechts. Een deel van de aantrekkings-

kracht wordt nu juist gevormd door het zich afzetten tegen alle „oude politiek”. Maar dat maakt het innemen van een standpunt dat gemakkelijk met de politiek van links of rechts vereenzelvigd wordt natuurlijk moeilijk. Vanuit dat gezichtspunt is het wel te begrijpen dat Brice Lalonde simpelweg antwoordde dat hij af wilde van het oude politieke stelsel en de macht aan het volk wilde geven. Dan moest men van tevoren ook niet teveel willen invullen, dat zou de volksinvloed na de verkiezingen (bijv. d.m.v. referenda) maar moeilijker maken!

Neutraliteit

Deze neutraliteit t.o.v. de gevestigde partijen gaat zelfs zover dat wanneer – wat zeker te verwachten is – Brice Lalonde volgend jaar in de eerste ronde van de presidentsverkiezingen wordt uitgeschakeld (er zijn in Frankrijk meestal twee rondes nodig omdat bij de eerste ronde een absolute meerderheid vereist wordt en geen enkele kandidaat dat pleegt te halen), hij geen stemadvies zal geven voor de tweede ronde, waarin een linkse en een rechtse kandidaat tegenover elkaar zullen staan. En dat is natuurlijk geen winstpunt voor een – waarschijnlijk toch al kansarme – socialistische kandidaat, zo meent Uw Straatsburgse korrespondent.

Uw hart zit links, uw spaarbank ook

De Algemene Spaarbank voor Nederland is een grote bank. Op meer dan 58.000 spaarrekeningen is ruim 200 miljoen gulden ingelegd.

De ASN is een principiële bank. De enige spaarbank die het hart links draagt. En daar ook van getuigt. Door het spaargeld grotendeels te beleggen in sociaal en maatschappelijk verantwoorde projecten. Die geen lucratieve rentewinst uit Zuid-Afrika of Chili accepteert.

De ASN is een bank voor progressieve mensen. Die willen sparen met een rustig gevoel. In de zekerheid dat hun geld daar komt waar het nodig is. In de zekerheid dat hun rente - een prima rente - geen bijmaak heeft. Geef uzelf dat rustige gevoel. Neem een spaarrekening bij de ASN.

Als uw hart links zit, is uw spaarbank heel dichtbij.

Sparen bij de ASN is sparen via uw girorekening. Doe het nu: u krijgt f 7,50 premie!

Als u voor 1 juli 1981 een spaarrekening voor uzelf opent met tenminste f 50,- als eerste inleg. Bij de ASN spaart u ook thuis. Via uw giroboekje. U spaart net zo snel of u haalt net zo makkelijk weer geld op als u een giro-overschrijving doet. Meer weten? Vul snel de bon in.

Naam en voorletter(s): _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Zenden in enveloppe zonder postzegel aan **Algemene Spaarbank voor Nederland, Antwoordnummer 1188, 2500 VB Den Haag**. U kunt ook bellen 070-47 01 81. Of ons bezoeken: Rijnstraat 28, Den Haag (vlak bij het Centraal Station).

wenst nadere inlichtingen over:*

- de ASN in het algemeen
- de ASN-spaarrekening, gekoppeld aan de postrekening
- wenst tevens een formulier om een postrekening te openen
- het giraal sparen (sparen zonder boekje)
- de Vroeg-Bij-rekening (een unieke regeling voor jeugdigen t/m 17 jaar)
- het jeugdsparen De Zilvervloot (voor jeugdigen van 15 t/m 20 jaar)
- het termijnsparen (met opzegtermijn)
- het depositosparen (met een vaste looptijd)
- het bedrijfssparen

* aankruisen wat u wenst.

002

**Algemene Spaarbank
voor Nederland**
Geeft rente zonder bijmaak

DE STEM DES VOLKS**DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS****DE STEM DES VOLKS****Linkse meerderheid?**

Zolang het de bedoeling is om meerderheidskabinetten te vormen, zijn er formeel slechts drie mogelijkheden: of een centrum-linkse of een centrum of een centrum-rechtse regering. Politieke meningen zijn op een éédimensionale as uit te zetten en zijn dan in statistische zin zogenaamd normaal verdeeld (A. de Swaan, Coalition theories and cabinet formations, Diss., Amsterdam, 1973). Enkele vereenvoudigde voorbeelden hiervan:

- een 50% van de mensen wil de overheidsuitgaven ongeveer gelijk houden, 25% wil ze zeer duidelijk verhogen en een 25% wil ze fors verlagen;
- de helft van de Nederlanders wil de defensie op ongeveer dezelfde sterkte laten, een kwart wil duidelijk ontwapenen en een kwart meent de gevechtskracht te moeten verhogen.

In het politieke midden van Nederland is er geen gat; integendeel, het is er overvol en je komt er niet langs. Vele stemmers van CDA, D'66, PvdA (en VVD?) moeten tot het politieke centrum gerekend worden. Een meerderheid vormen kan slechts samen met een groot deel van

dat midden en bij definitie niet slechts met één vleugel van de meningenpopulatie. Ria Beckers sprak dan ook op het voorjaarskongres waarschijnlijk niet zonder reden over een progressieve meerderheid en niet over een linkse meerderheid. Maar dat helpt weinig, want wat schrijft TROUW de volgende maandag (19 mei 1980): PPR streeft naar linkse meerderheid.

Op zichzelf is het echter ook zeer de vraag, of het politieke concept progressieve meerderheid werfkracht heeft buiten de eigen kring. Heel wat Nederlanders staan sympathiek tegenover PPR-ideeën, maar als ze ononderhandelbaar zijn en slechts zonder water in de wijn mogen worden verkocht, wordt de PPR als betweterig en drammerig ervaren.

Een regering van PvdA, D'66 en PPR/... is hoogstens centrum-links; dat de progressieven van Nederland dan zouden regeren, is naïef. Daarvoor zijn er te veel middenkrachten in PvdA, en D'66, terwijl de progressieven in CDA (en ook CPN) er onrecht mee wordt aangedaan.

Wat betekent de term progressief in Nederland eigenlijk nog? Op de keper be-

schouwd is een progressieve meerderheid een meerderheid zonder CDA. Zeg dat dan!

Formeel en psychologisch zijn de kreten linkse en progressieve meerderheid dus onjuist. De PPR zou er beter aan doen niet het slachtoffer te worden van de wat bedrijfsblinde zwart-wit beeldvorming in linkse kring. De PPR regeert Nederland niet, stratego is een spel voor grote partijen. De PPR moet slechts haar eigen kwalitatieve, creatieve en kritische inbreng verdedigen: atoompacifisme, geen kernenergie, sociale economie en woningbouw, democratisering. Bij vergelijking van de PPR-regerperiode met de PPR-oppositieperiode, lijkt me duidelijk, dat die inbreng bij meedoen best iets uithaalt.

**Jaap Schouls
Wageningen**

Eén fabel

De wolf Cedéa leefde op haar dooie gemak in het bos. Zij deed alleen maar waar zij zin in had, want zij was immers het machtigste dier in het bos.

Roets de veldmuis leefde in het vrije veld, hij had het niet erg naar zijn zin. Roets wilde daarom zijn omgeving ver-

anderen.

Eens, lange tijd geleden was de overgrootvader van Roets aan Cedéa ontsnapt. Dit was gebeurd in die nacht waarover de muizen het nog steeds hebben. Het was die nacht waarin de muizen besloten hadden om weg te gaan van Cedéa en het bos achter zich te laten.

Nu, zo'n tweeëneenhalve muizengeneratie later gebeurde er iets vreemds.

Cedéa had vlooien gekregen, in eerste instantie was het er slechts één maar alras werden het er meer.

Cedéa begon het knap lastig te vinden al die vlooien op en in haar pels. Zij besloot dan ook om die vlooien eens op de proef te stellen, en ging samen met het stinkdier in een hol wonen.

De vlooien, die dit geheel niet prettig vonden, gaven er na een paar maanden de brui aan en gingen weg van Cedéa.

Nu, in de muizenvergadering kwamen sommige muizen vertellen van dit nieuws. Ze stelden voor om samen met de vlooien één grote familie te maken. Dat moest toch makkelijk kunnen, wij komen immers ook uit het bos, evenals de vlooien, zei een van hun sprekers. We kunnen dan samen met hen Cedéa pesten en zorgen dat zij niet meer de machtigste van het bos is vervolgd hij.

Andere muizen voelde daar niets voor.

Vlooien en muizen waren immers geen familie, dat wist zelfs de stomste muis nog wel.

De moraal van dit verhaal: Muizen en vlooien moeten samen verschijnen

Om de macht van Cedéa te verkleinen

Maar in één familie samen gaan

Helpt zowel muis als vlo naar de maan

En daar heeft alleen Cedéa wat aan!

**Albert Langedijk
Rijswijk**

Het land voor**wie het bewerkt****SOLIDARIDAD**

Zonder grond onder je voeten heb je geen been om op te staan drijfzand wordt jouw vaste bodem losgeslagen van je land dat leven gaf. Houd voet bij stuk geef het niet over je land niet je planten niet je vee niet je oogst niet land is geen handelswaar.

Solidaridad steunt latijnsamerikaanse boerenorganisaties in hun strijd om grond

NIEUWS UIT DE aktie CENTRA

TWEEDE
KERSTDAG
1980

VREDESMARS
STEENWIJK

Tweede Kerstdag wordt ook dit jaar in Steenwijk een vredesmars gehouden, georganiseerd door de WAAKS (Werkgroep anti-atoomkoppen Steenwijk), waarin samenwerken: IKV, PPR, PSP en JS. Om 11.15 uur verzamelen in de Meenthe, tegenover het station (Steenwijk is per intercity bereikbaar) waar pastor Jan ter Laak zal spreken, waar een crèche is, een sprekershoek, informatiestands enz. Om 14.00 uur vertrek naar de NAVO-basis Havelterberg, waar om 15.00 uur de manifestatie begint. Na afloop gelegenheid tot napraten enz. in de Meenthe tot 18.00 uur.

Zeeland achter Synode-uitspraak kernbewapening

Het bestuur van PPR-Zeeland heeft via de volgende verklaring zijn instemming betuigd met de uitspraak van de Ned. Herv. Synode over kernbewapening:

„Met waardering en instemming heeft het bestuur van PPR-Zeeland kennis genomen van de uitspraken van de Nederlands Hervormde Synode van 22 november 1980 inzake de kernbewapening. De hervormde synode spreekt zich thans uit tegen het gebruik en het bezit van kernwapens. Tevens staat zij op het standpunt, dat Nederland eenzijdige stappen moet nemen om tot afschaffing van kernwapens te komen door deze wapens van haar grondgebied te weren.

De PPR spreekt zich in haar verkiezingsprogramma eveneens uit tegen kernbewapening. Ook pleit de PPR voor afstoting van de kernwapentaken door Nederland, als eenzijdige stap in het terugdringen van kernwapens. Het bestuur van PPR-Zeeland heeft be-

Peter Lankhorst: Samen met jongeren werken aan oplossing problemen

Een raadslid van Amsterdam moet (letterlijk, maar vooral figuurlijk) niet te ver afzitten van de publieke tribune. Aldus Peter Lankhorst in zijn afscheidstoespraak in de Amsterdamse gemeenteraad, waar hij, zoals bekend als eenmansfractie van de PPR wordt opgevolgd door Romke Hekstra.

„Daarom”, zei Peter Lankhorst „was ik in het voorjaar zwaar teleurgesteld over het inspelen van de zijde van de raad op de gebeurtenissen in Amsterdam. De debatten over de Grootte Keyzer en over de Vondelstraat waren slecht. De kloof tussen ons, parlementariërs, en grote groepen jongeren – niet alléén jongeren overigens – wordt groter en groter en de gevolgen zijn niet uitgebleven. De dertigste april, de Vogelstruysch, de Prins Hendrikkade, de opening van de metro, zij vormen een reeks afkeurenswaardige gebeurtenissen.

Maar met afkeuring alleen zijn wij er niet. Wij moeten ook handelen, en vooral de feiten onder ogen zien. Die feiten zijn zonneklaar: jongeren die wél woonrecht hebben maar geen woning, jongeren, die wél recht op werk hebben maar geen werk, jongeren die in steeds grotere aantallen de school de rug toekeren, jongeren van wie de minimumjeugdlonen sterk woden terug-

gebracht en die net als wij geacht worden te leven in een samenleving die zich denkt te verdedigen tegen een oorlog door verder gaande bewapening.

Er is in onze stad geen jongerenprobleem, maar er zijn problemen die vooral door jongeren aan de kaak worden gesteld. Heus niet alleen het woningprobleem, maar ook het probleem van oorlog en vrede, van grondstoffen en energie, van werk en scholing. Het enige antwoord op de akties van de jongeren kan zijn: samen met die jongeren te werken aan de oplossing van die problemen. Daarin heeft de gemeenteraad van Amsterdam een rol te spelen. Wie denkt dat zoiets vanaf het Stadhuis kan, of in de vrije tijd, zal zich blijven vergissen.

Naast de door de jongeren aangedragen problemen zijn er andere zaken die niet uit het oog mogen worden verloren: de zorg voor de bejaarden en vooral ook de beleidskonsekwenties van het herbergen van grote groepen minderheden in Amsterdam. Die beleidskonsekwenties zullen zich voordoen – en doen zich al voor – op alle terreinen van het gemeentelijk beleid. Hier ligt een taak voor het gehele college en niet alleen voor de coördinerende wethouder en zijn buro.”

wondering en respect voor de moed van de hervormde synodeleden om dergelijke duidelijke uitspraken te doen, omdat deze ingaan tegen de gangbare opvattingen van regering en een groot deel van het parlement. Wij zijn van mening, dat een kerk het recht en, volgens de roeping die zij zegt te hebben, de plicht heeft zich ondubbelzinnig over een zaak als deze, die al het aardse leven aangaat, uit te spreken. Wij staan dan ook afwijzend tegenover de kritiek van diegenen die, zoals minister De Geus van defensie, zeggen dat de kerk zich te veel met de kernwapenproblematiek bezig houdt.”

Borssele tegen opslag

PPR-Borssele heeft in een brief aan Gedeputeerde Staten van Zeeland bezwaar aangetekend tegen het besluit van de Borsselese gemeenteraad medewerking te geven aan de bouw van een gebouw voor de opslag van in vaste vorm gebrachte radioactieve stoffen

door de Provinciale Zeeuwse Energiemaatschappij. Het aktiecentrum Borssele constateert dat de gemeenteraad – ondanks de verzekering van het tegendeel door B en W – in zijn besluit wel degelijk heeft meegewerkt aan de opslag van hoog radioactief afval, ook van buiten de kerncentrale en bovendien permanent. De besluitvorming is hoogst gebrekkig geweest, onder meer door onvoldoende informatie.

Werkgelegenheid in Friesland

PPR-Friesland heeft, met PvdA, CPN, CDA en FNP een verklaring uitgegeven waarin wordt geprotesteerd tegen de voorgenomen sluiting van het bedrijf Hubert in Sneek en Surhuis ter Veen, een onderdeel van het Estelconcern. De gevolgen hiervan voor de werkgelegenheid kunnen rampzalig zijn, waarbij komt dat de werkloosheid in de provincie al onrustbarend hoog is.